Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

345830

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΑΠΑΝΤΑ.

LVCIANI SAMOSATENSIS OPERA, QVAE quidem extant, omnia, Græcè & Latinè, in quatuor Tomos diuisa, quorum Elenchos post aliquot Paginas reperies.

VNA CVM

GILBERTI COGNATI NOZERENI, & IOANNIS SAMBVCI Annotationibus utilissimis:

Item,

Rerum ac sententiarum cuiusq; Tomi Indicibus copiosissimis.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON

Cum Cæsareæ Maiestatis gratia & priuilegio.

BASILEAE, PER HENricum Petri. 1563.

MARCVS HOPPERVS BASILIENSIS Lectori S.

LVCIANVS, pueris & senibus notus, qui etiam grauem Criticorum censurã iam aliquoties sustinuit: ui cit, euasit, nostra nihil amplius cõmendatione opus habet. Sed nouæ istius editionis rationẽ quî reddamus, officij fortasse nostri fuerit. Sunt itaq; duo maximè, quę nobis cõmendatã eam reddere debẽt: nẽpe noua hæc Operis totius partitio, & erudita illa quę Dialogis plerisq; primùm nũc accedũt, Commentaria. Partiendo quidẽ illud secuti sumus cõsilium. quum enim talis sit autor Lucianus, qui ob Græcæ dictionis elegantiam, puritatem, proprietatem, facilitatem, obq; rerum, historiarum, exemplorũ καὶ ποιητικῶν μύθων ὕλην illam admirandam proponi in Scholis consueuerit, atq; adeò circunferendus adolescenti-

bus sit: in unum uerò congestus uolumen (præsertim hac forma, qua maior aliqua circunferendis libris apta non est) in magnitudinem non tam deformem, quàm etiã intolerabilem excresceret: placuit in Tomos aliquot iustæ magnitudinis eum diuidere, qui numero quatuor euasere: & sic quidem, ut quantum fieri potuit, singuli Tomi omnis generis Dialogos cõplecterentur, Deorũ uidelicet, Marinorũ, Mortuorum, & aliorũ: ita uerò, ut Primus castiores, Secundus grauiores, reliqui duo impuriores καὶ σὺν νόθοις continerent. Quam tamen rationem si nõ ad amussim ubiq; obseruaram deprehenderis, non id absq; consilio factum putabis. At de nouis illis Annotationibus, puta GILBERTI COGNATI, singulis propè Dialogis subnexis, minus multa fortasse mihi dicenda sunt; quòd ipsius autoris ea de re Præfatio hîc sequatur. Verùm quia modestia & uerecundia rem propriam iactare & uerbis adornare uetãt: ne, quod in pro uerbio

uerbio est, alicui obijciatur, σαυτὸν ἐπαι-
νεῖς ὥσπερ ἀσυνλάβας: ideo candoris mei
& gratitudinis fore duxi, ut de uiri il-
lius, GILBERTI inquam nostri laudi
bus, quas cumulatissimas meretur, ni-
hil dissimulem: unde colligere facile
quilibet poterit, non friuolas, nec leuis
momenti esse posse tanti uiri lucubra-
tiones, qui profectò natus est ad hone
sta literarum studia iuuanda: domi, fo-
ris, & ubiq; hæc cura, hoc studiũ eius
est, ut boni cuiuscunque generis auto-
res delitescentes eruantur, uindicentur,
illustrentur, inq; publicum edantur: id
quod nunc cum Luciano quoque fieri
procurauit. Interea tamen & suas sub-
inde, claustris retectis, in apertum Mu
sas producit: quemadmodũ uidere est
in laudatissimis illis operib. eius, quæ
superiori anno in tres Tomos digesta
prodiêre, in quib. penè nullam totius
Encyclopædię partem intactam reli-
quit. Quid dicam de eius humanita
te, prudentia, maxima illa rerum expe-
rientia, incomparabili eruditione, & a-

lijs quib. præditus est uirtutibus? Aegris, si opus sit, salutariter consulit: mole causarum oppressos, consilijs suis prudenter iuuat: afflictas conscientias piè consolatur, Scripturæ arcana explicat: ut trium illarum Facultatum, Medicinæ, Iurisprudentiæ, & Sacrosanctæ Theologiæ peritissimum eum dicas: & sic (quæ citra adulationem dixero) omnibus fit omnia: idq; (quod maximum est) tam humaniter, amanter, & propenso admodum animo facit. Quas sanè dotes, qui in homine non admiretur, ueneretur atque collaudet, quis non dicat inuidia eum torqueri? Hæc ideo etiã refero, candide Lector, ut cuius uiri studio & opera illustratus tibi Lucianus ueniat, intelligas: eius profectò, qui de authoribus, boni an mali sint, iudicare potest: ut eo minus uidelicet legere eum uereare. Vale:

Basileæ, Anno Virginei partus
1563. Calend. Martij.

GILBERTVS CO= GNATVS NOZERENVS EXIMIO atq; iuris utriusq; prudentissimo uiro, Domino Ioanni de Plana, illustriss. Principis ANNAE à Lothoringia Consiliario, S. P. D.

EN tibi, præstantiss. atque Iuris prudentiss. D. Ioannes de Plana, damus hoc tempore nostras in aliquot Luciani locos Annotationes: quas summo studio ac labore, fidè etiã optima, quum hîc mecum esses, adscripsissimus. Eas si in eam partem à nobis prolatas acceperis, in quam accipere æquum est (neq; enim quidquam præter studiosorũ utilitatem hac in re quæsiuimus) breui eadem fide plura etiam daturi sumus. Quòd uerò orationem meam, qua ille à quorundam calumnijs propè extempore defensus est,

tam amanter expetis: facis tu quidem rem amori in me tuo, & beneuolentiæ consentaneam. Id tamen hisce diebus non expecta. Nam quum ob temporis angustias ad dicendum processerim, paucitate locorum atq; imaginibus quibusdam contentus, unde typus erat, ac uelut ὕλη, eorum quæ à me erant dicenda, ex signatis quibusdam locis quibus orationis lumina, si qua fortè intercurrerent, astruerentur. Cætera, quæ pauca sanè fuerunt, extemporalitas suppeditauit. Verùm quando ita tibi placere uideo, ut intelligas nihil à me tibi, cui plurimùm debeo, honestè negari posse, nec debere: dabo operam, quantum in me erit, ut quàm primùm fieri poterit, ad te ueniat, ac fortasse pleniore habitu, quàm inter agendum sit uisa. Tempus enim aut studium aliquid ad-

quid adijciet. Tu interim quid de ijs sentias, indicabis. Quod ut facias, te etiam atq; etiam rogo. Vale: Cognati, tui obseruandißimi, memor. Omnes mei, unà cum Frontino, saluere te plurimum iubent, & gaudere. Nozerethi, pridie Cal. Ianuarij, Anno Christiano

M. D. LXIII.

ELOGIA
LVCIANI ELOGIVM, PER Gilbertum Cognatum Nozerenum.

LVcianus natus ex Samosata Syriæ ciuitate, non longè ab Euphrate fluuio sita, floruit (uti putant) Traiani Cæsaris fermè temporibus, atq; sub Adriani imperio pleraq; scripsit. In Somnio autem suo generis, educationis, ac studiorum suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit, exponit. Adolescens in Gallia (ut ex Hercule coniectur am facere licet) & alijs in locis, Rhetoricam publicè professus est. Iuuenis apud Antiochiam etiam, Syriæ urbem, in foro causas egit: sed cùm ea res illi non admodum feliciter succederet, deserta Rhetorica, et iudiciali foro, animum ad scribendum appulit: Pyrrhonios philosophos imitatus, qui nihil adfirmãt, sed omnia in utranque partem, ambigua in medium relinquunt: id quod indicat eius Epigramma, suis præmissum scriptis. Sed si quisquam fuit unquam qui Horatianũ præceptum impleuerit, miscueritq; utile dulci, hoc est uoluptatẽ cum utilitate coniunxerit: cunctorum certè calculis, Lucianum hoc in primis præstitisse comprobatur. Priscæ autẽ Comœdiæ dicacitatem, sed citra petulantiam referens, Deum immortalem qua uafricie, quo lepõre, perstringit omnia, quo naso cuncta suspendit, quàm omnia miro sale perfricat, nihil uel obiter attingens, quod non aliquo feriat scommate: præcipuè Philoso-

Philosophis infestus, atque inter hos Pythagoricis potissimum ac Platonicis, ob præstigias: Stoicis item propter intolerandum supercilium. hos punctim ac cæsim, hos omni telorum genere petit: idq; iure optimo. Quid enim odiosius, quid minus ferendum, quàm improbitas uirtutis professione personata? Hinc illi blasphemi, hoc est maledici uocabulum addidêre: sed hi nimirum, quorum ulcera tetigerat. Pari libertate gentilium quoq; deos passim & ridet & lacerat, unde cognomen inditũ ἀθέου, speciosum profectò, uel hoc nomine, quòd ab impijs ac superstitiosis ei attributũ. Inter Sophistas annumeratur: sed quàm benè, ipsi uiderint. tantum enim in dicendo gratiæ, tantum in inueniendo felicitatis, tantum in iocando leporis, in mordendo aceti, sic titillat allusionibus, sic seria nugis, nugas seriis miscet: sic ridens uera dicit, uera dicendo ridet: sic hominum mores, affectus, studia, quasi penicillo depingit: neq; legenda, sed planè spectanda oculis exponit, ut nulla Comœdia, nulla Satyra cũ huius Dialogis conferri debeat, seu uoluptatem spectes, seu utilitatem. Eius uerba sunt tersa, & phrasis dilucida. Asianus est, uerborum apparatu instructus ac tumens: sermonis Latini non imperitus. Quadragenarius philosophari cœpit. In Macedonia innotescere uolẽs, in conuentu totius Macedoniæ se exhibuit, ac specimen aliquod sui præbuit. Senior iam, in aulam atq; familiam Cæsaris sese contulit, & procuratoris

curatoris Principis in Aegypto cõditionem accepit. Timocles aulicus, Celsus & Quintillus, illi amici fuerunt. Libri ab eo Græcè conscripti, sunt plurimi: sed ad nostram ætatem tantum CLXXI. peruenerunt. Luciani porrò nomine Epigrammata trigintaduo leguntur, passim in magno Græcorum Epigrammatũ uolumine. Guilhelmus Philander Castilionius, in suo in Vitruuium commentario, Apollonij Tyanei octo libris conscriptam uitam Luciano nostro ascribit. Eius autẽ Dialogus qui inscribitur Cynicus, usq; adeò D. Ioannem Chrysostomum, (acerrimi iudicij uirum, et doctorum fermè omniũ Christianissimum, & Christianorum, ut ego certè puto, doctissimum) delectauit, ut bonam eius partem in Homiliam quandam, quam in Ioannis Euangelium commentatus est, inseruerit. neq; immeritò. Erasmus noster, adamantinum omniũ superstitionum insectatorem eum uocauit. Cæterùm de illius morte nihil certi memoriæ proditum est: nisi quòd podagra consumptus, annos octoginta natus decessit.

NOSTRVM ELOGIVM, LVciani scriptis probatur.

LVcianus Samosata patriam suam esse, & ab Euphrate fluuio non procul distare, in libro Quomodo scribenda sit historia, dicit. In Piscatore autem, Syriam iuxta Euphratem: & de Syria dea scribens,

scribens, se esse Assyrium ait. In bis accusato, se Syrum rhetorem uocat. In somnio suo, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit, exponit. In conuentu totius Macedoniæ se exhibuit, ac specimen aliquod sui præbuit. In Herodoto, seu Etio, ex Hercule Gallico, coniecturam facere licet, in Gallia publicè rhetoricam professum fuisse. Sub finè Apologiæ pro mercede conductis, inter quæstuosos rhetores locum sibi fuisse ait. In Piscatore dicitur rhetor & causidicus: sed causas cur agere desierit, et animum ad scribendum appulerit, ibidem docet. Contra eum qui dixerat, Prometheus es in uerbis, dictionem & dicendi genus suum indicat. In Hermotimo, non est sermonis Latini imperitus: & quadragenarius philosophari cœpit. De saltatione, disciplinis liberalibus innutritus dicitur, necnon in Philosophiæ studijs uersatus. In Piscatore, se philosophum profitetur, atq; philosophiæ flosculis sua scripta illustrasse ait. In Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt, iam senior, in aulam atque familiam Cæsaris sese contulit, & conditionem procuratoris Principis in Aegypto accepit. Ibidem, Timocles aulicus illi amicus est. In Macrobijs, Quintillus: in Pseudomante, Celsus.

ERV-

ERVDITI CVIVSDAM DE Luciani Dialogis censura.

VT de his Luciani Græci scriptoris operibus, quæ nunc sunt in manibus, aliquid dicamus. Est in hoc autore summa linguæ Græcæ proprietas, et Atticismi exquisita obseruatio: uarietas autem tanta, ut nulla fere res sit, quæ quidem in sermonem incidat, cuius hic non fiat mentio, uel etiam iusta disputatio. Omnes certè philosophiæ partes hic summa elocutione sunt pertractatæ. Atq; ut primùm à primis ordiamur, permulta quæ ad grammaticam literarum rationem pertinent, hic reperire poteris, non sine maximo fructu, & sine ulla pietatis iactura. Δίκην φωνήεντων iucunda quædam, non illa quidem arida & ieiuna, dabit præcepta. Deinde in eo libello, qui ὑπὲρ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει τραύματος inscribitur, quàm copiosè et grauiter de duobus maximè uerbis χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν disputat? qua disputatione quid est γραμματικώτερον? In Λεξιφάνει diserte obsoleta ab usitatis distinguit, & discernenda proponit, antiquarios non illepidè reprehendens. Ψευδολογιστὸς uocabulorum proprietatem & translationem non obscurè docet, & multis ueterum testimonijs confirmat. Quid aliud agit in Ψευδοσοφιστῇ, quàm linguam docet Græcorum & Atticorum? Ex quibus omnibus, quàm copiosas de literis & uerbis Græcorum studiosi assumere possint disputationes, super-

uacaneum

uacaneum foret longa oratione explicare. Quòd si est Grammatici historias enarrare, & scribendæ historiæ leges præscribere: hæc omnia, si requiris, habes in eo libro qui πῶς δεῖ ἱστορίαν γράφειν inscribitur. Historicæ scriptionis ficta exempla summa festiuitate descripta, duo libri, qui ἀληθοῦς ἱστορίας λόγοι inscribuntur, continent: ut si quando seueritatem relaxare uoles, nusquam quod cupis, facilius quàm hîc reperire possis. Vera autem, minimeq; ficta, in Alexandro inuenire licet. Quid Δημόνακτος βίος, an quicquam non historia dignum complectitur? μακρόβιοι multarum sunt instar historiarum. Peregrini mors non uulgaris, historiam non uulgarem continet. In Συρίῃ θεῷ ἱερολογίαι non infeliciter. Nam Sympositum ueram ne an fictam contineat narrationem, nihil certi constitui potest. Vtcunq; se res habet, ita iucundus est in narrando, ut in eo omnes narrandi uirtutes inesse, intelligi facillimè possit. Qua in parte quantum insit utilitatis, paucis uerbis exprimi non potest: ex ijs petere licebit, qui diligenter historiæ laudes persecuti sunt. Illud unum modò dicam, sic artem scribendæ historiæ hîc tradi, ut uel inuitus assentiri & probare quæ docet, uictus ratione, cogaris. Vitiosas scriptiones ita emendat euidenter, ut qui sic scripserint, facillimè ad huius limã sua scripta emendare possint. Iam uerò summum hũc esse disputatorem, tot Dialogorũ confectio planum facit: cum præsertim Dialogus & Dialo-

Dialectice ab eodem manent fonte. In Parasitica quidem sic definitionem tractat, ut facilè appareat hominem fuisse διαλεκτικώτατον. Et Dialecticæ sparsa sunt aliquot ἀξιώματα per totũ scriptionis corpus, ut inueniendi & iudicandi rationem totam, qui cernunt acutè, hîc expressam & explicatam uideri posse manifestum sit. Sed quid immoror, cùm sine Dialectices perfectißima cognitione, dialogos confici nõ posse constet? Ad Rhetoricen ueniamus, de qua multa dicere intempestiuum fuerit, cùm tam multa hic ipse scriptor Rhetorices monimenta uiuentia reliquerit, quæ de ipsius eloquentia testari & aperte dicere uidẽtur. Nam ut Dialogorum admirabilem facundiam & festiuitatem prætereã, quanta quæso sunt eloquentiæ illa præcepta, quæ in ῥητόρων διδασκάλῳ disertißimè & festiuißimè traduntur? Laudationes tã multæ Demosthenis, domus, balnei, patriæ, muscæ denique, quam partem eloquentiæ prætermittunt? Quid commemorem uituperationes, quæ ex eadẽ arte proficiscuntur? quid apologias? quid declamationes, quæ ex ipsis inscriptionibus indicantur, ut nihil sit eas nominari necesse? Eloquentiæ studiosi hinc præclara habent exempla, quæ sibi proponere posßint ad imitandum, εἰ καθαρῶς ἑλληνίζειν studere uolent. Quid de Physice, quæ indagatrix et uenatrix naturæ est, dicã? cuius quàm fuerit hic studiosus, ex eo qui est περὶ ὕλης cognoscere licebit. Dipsadum naturam quis melius

melius describere queat? Quis nostrûm Pellæos dracones nosset, sine huius naturæ uenatoris descriptione? Mirum quàm multas habeat comparationes ex rerum natura petitas. Ἐν τῷ περὶ οἴνου, præclara est de duobus cernendi & audiendi sensibus disputatio, dignaq; quam Physici studiosè legãt. Alcyonis natura quàm admirabilis describitur? Infinita sunt, quæ si diligẽter obserues, te in tota Physices ratione multo instructiorem efficere possint. Tertiam philosophiæ partem, quæ in uitam & mores distributa est, sic persequitur, ut modò fictis, modò ueris narrationibus utens, uarios hominum mores ante oculos ponat: ut qui legunt, ea sub oculos subiecta cernere uideantur: in quibus tempestiuissimè adhibet acerrimas uitiorũ uituperationes, ne quis uitia pro uirtutibus imitetur. Cumq; omnia uitia uehementer sæpe reprehendat & uituperet, auarorum tamẽ miserias et sordes non uno loco, sed semper acerbissima oratione insectatur: & meritò. nam & nostræ literæ diserte dicunt, φιλαργυρίαν πάντων κακῶν ῥίζαν. Deridet spem in rebus inanissimis fixam. Et Christiani iustissimè deridẽt, quæ cæteri mortales stultè mirantur: cuius disputationis plenæ sunt Prophetarum & Apostolorum scripturæ. Atenim multa hìc sunt, quæ sine ulla dubitatione impietatem complectuntur. At ex his quoq; boni maximas utilitates capere possunt. Nam uera religione imbuti, si præstabunt constãtiam, nullius argu-

mentis à recto abducentur. Quis hosti aperto fidem habet? Illud libenter ostenderem, hîc multa esse quæ ad sacrarum literarum intelligentiam faciunt: ut de coronis, de athletis, de ignoto deo Atheniensium, quorum omnium hîc reperiũtur explicationes copiosissimæ. Sed hæc sibi quisq; ad suam utilitatem legendis his obseruare facilè possit. De Mathematicis nihil est necesse ut molesta oratione uos onerem. Astrologiã tenuisse, libellus περὶ ἀστρολογίας clarè testatur. Musicam continet ὁ περὶ ἁρχάσεως λόγος. Geometrã fuisse perinsignẽ, ex eo intelligere debemus, quòd Syrus cum esset, totam lustrarit Græciam, Italiam, Galliam, orbis regiones nobilissimas. Huc adde, quod ex Apologia intelligi datur, quæ est περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ σωφόντων, hunc ipsum sub imperatore Romano, magistratu functum publico. Arithmetices certè ignarus non fuit, quem tot nobilissimas artes perdidicisse constat.

ALIVS DE EODEM.

IMpius Lucianus est: at contrà, summa in eo eloquentia, summa dicendi festiuitas est, magna rerũ uarietas, magna scientia: multa, eaq; perfecta & solida item doctrina. Et seu ridendo aliorum uitia corrigit, siue monendo aliquid præcipit ac docet, cum summa prudentia summum quoq; iudicium coniunctum. Et si dicere licet, in uno eo omniũ aliorum scriptorũ exem-

exemplar. Quas sanè uirtutes ac dotes adeò uarias ac multas ob unum aliquod uicium repudiare, quàm sit æquum aut dignum, iudicandum alijs relinquo: mihi certè ne ipsum quidem hoc, pium satis uidetur. Nemo puto erit, qui alioqui sanæ mentis sit, qui, etiamsi uideat Lucianum, pro insita atq; innata illa dicacitate, non solùm humanas res, uerumetiam diuinas & sacras omnes arripere, & ueluti pro ludo quodã habere, ex eo quicquam offendetur, aut illius orationem in exemplum trahet. Iam illud quoq; in mentẽ alicui uenire haud immeritò posset, num ob hoc quidam illi tantopere succenseant, quòd in eius Dialogis & descriptionibus istis, similitudinem atq; imaginem sui quandam elucere, & perinde ut in tabula depictã cerni, pertimescant. Odimus enim ferè, quæ malè facimus: & quoties factorum memoria in oculos incurrit, tanquam uulnera nuper sanata, necdum satis concreta, quemlibet etiam tactum reformidamus, &c.

Leuinus Linius ſtudioſis.

Quid quæris puer? Atticum ſalinum?
Hoc paruo dabit ære Lucianus.
Quid? fandi Latios petis lepores?
Hos paruo dabit ære Lucianus.

Idem, ad eoſdem.

Huc ades ô ſtudioſe puer, ſtudioſa iuuentus.
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.
Nulla Cytheriaco polluta eſt pagina amore,
Quin ſoror hoc Phœbi caſta probabit opus.
Nec Cynicos memorat, caperata aut fronte Catones,
Aut aliud ſi quid ruga ſenilis amet.
Sed grates pueris, Charitesq; ſalesq; iocosq;:
Et quicquid lepidi eſt, iſte libellus habet.
Attica ſiue Venus iuuat, aut Oenotria lingua:
Hanc habet, atq; illam, tantulus iſte liber.
Meonide aut Pelio multo eſt facundior author,
Sed uetat imparilis nomen inire modos.
Non minor interpres ſuccedit diuite uena
Vatibus Auſonijs unus Eraſmus honor.
Nempe hic, ſiue pedum certa ſine lege uagatur,
Pulchrum mellifluo Marcus ut ore ſonat:
Siue pedes ſtrictim numeroſo calce coercet,
Naſonem præſtat, Vergiliumq; refert.
Quælibet (inuideas) uel iam ſuperſtite Plauto
Vellet Eraſmiaco Muſa lepore loqui.

Huc

Huc ades ergo puer Latij ſtudioſe leporis:
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.

Corn. Grapheus.

Heus optimi Tirunculi,
Vultis iocis iucundulis,
Et luſibus ſatiarier:
Huic Luciano aſſueſcite.
Ipſe & nuces, ipſe & trochos,
Ipſe & meros luſus habet.

Adrianus Barlandus, in perſona Luciani.

Græcia me genuit, nuper facundus Eraſmus
Tranſtulit in Latium: munere plaude puer.

Adriani Lucæ Hendecaſyllabon.

Caſtæ rumpe moras puer Mineruæ,
Quem linguæ Auſoniæ tenet libido?
Adſis, huc propera, hunc capeſſe librum
Dextra præcipiti, & reuolue ſæpe:
Qui non barbarie ſcatet nocina,
Nec de Vandalico ſobo eſt profectus,
Verùm eſt eloquij nitens lepore
Romani, ſalibus meris refertus.
Eſt & ſcommatibus iocisq; abundans,
Prauas mordicus inuehens in artes,
Et mores hominum, ſimul Deorum
Irridens miſerum chorum Ethnicorum.

Vir doctißimus undecunque Eraſmus,
Princeps eloquij utriuſq; linguæ,
Fecit parue puelle Lucianum
Argiuum, Latijs loqui camœnis.

IACOBI HERTELII AD GILBERtũ Cognatũ, in Lucianũ Iambus.

Quos edidit ſales diſertus, & iocos
Lepore tinctos LVCIANVS *Attico,*
Noti fuêre ſeculis quàm plurimis:
Tunc, Chriſtiano eũm rigaret ſanguine
Hortum DEI *profana turba gentium,*
Cultu ſiniſtrè faſcinata dæmonum.
Longè ſed hoc ſunt notiora ſeculo
Salſi iocoſa LVCIANI *dogmata:*
Quando redibat liberalibus nitor,
Quem promerentur, quoq; præſtant, artibus,
Labore ERASMI *ſedulo ter Maximi.*
Is namq; Veneris eruditus Atticæ,
Suaues lepores dum Latinis auribus
Accommodauit & probè & feliciter,
Inſigne nactus Lucianus eſt decus
Ipſius acri & erudita induſtria.
(Non diffitemur, & alios conatibus
Et eruditione præſtantes uiros,
Tuliſſe Luciano opem percommodam.)
At Lucianus omnium notißimus,
Nunc in manus docilis iuuentutis uenit,

Mul-

Multo, prius quàm prodijt, politior.
Confusa nam quæ tum fuerunt omnia
Colloquia, nunc sortita formam congruam,
Distincta certis & locis, leporibus,
Dubium est uenustiora sint, an ordine.
Quid, Annotationibus doctissimis
Quòd expolita, obscuritate omni procul
Pulsa, legentibus magis nunc proderunt?
GILBERTE Musarum decus grauissimum,
COGNATE doctis & uiris gratissime,
Quantæ tibi debentur uni gratiæ!
Nunquam quòd impigro labore desinis
Priscum bonis decus referre literis?
Eiusmodi natum esse te laboribus
Pro certo habeto: multi enim quod tu facis,
Licet uelint præstare, non tamen queunt,
Industriæ tantæ carentes dotibus.
Nunc ergo perge in posterum dona optima
Mentis tuæ, tales in usus conuertere,
Vt te sibi natum putent quàm plurimi.

INDEX

INDEX DIALOGORVM LVCIANI, *eo ordine quo hac editione collocati sunt.*

TOMO I. *continentur hæc.*

De somnio, seu uita Luciani, Pag. 1

Contra eum qui dixerat, Prometheus es in uerbis. 25

Nigrinus, siue de moribus philosophorum. 37

Iudicium uocalium. 47

Timon, siue Misanthropus. 85

Alcyon, siue de trãsformatione. 140

Prometheus, siue Caucasus. 152

DEORVM *dialogi.*

Promethei & Iouis. 177

Cupidinis & Iouis. 181

Apollinis & Vulcani. 183

Vulcani & Iouis. 187

Iouis, Aesculapij & Herculis. 190

Iunonis & Iouis. 193

Veneris & Cupidinis. 196

Martis & Mercurij. 207

Iouis & Solis. 210

MARINI *dialogi.*

Cyclopis & Neptuni. 214

Alphei & Neptuni. 218

Menelai & Protei. 220

220
Neptuni & delphinum. 223
MORTVORVM *dialogi.*
Diogenis & Pollucis. 227
Pluto, seu cõtra Menippum. 233
Plutonis & Mercurij. 236
Terpsionis & Plutonis. 238
Zenophontę & Callidemidæ. 242
Cnemonis & Damippi. 246
Charontis & Mercurij. 249
Cratetis & Diogenis. 260
Luciani Scipio: seu Alexandri, Hannibalis, Minois & Scipionis. 266
Diogenis & Alexàndri. 275

ORATIONES, *quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Saturn. epistolas relatæ fuere, nonnullæ quoq; Dramaticæ.*
De ijs qui mercede conducti, in diuitum familijs uiuunt. 284
Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt. 351
Tyrannicida. 372
Declamatio D. Erasmi Roterodami, quæ superiori declamationi Luciani respõdeat. 399
Abdicatus. 465
Alexãder seu Pseudomantis. 506
Toxaris siue amicitia. 572
Icaromenippus siue Hypernephelus.
β 5 654

654
Anacharsis, siue de Gymnasijs. 702
De luctu. 761
Præfatio, seu Hercules Gallicus. 784
De electro seu cygnis. 792
Muscæ encomium. 799
De non temerè credendo calumnię. 811
Patriæ encomium. 744
Demosthenis encomium. 856

TOMO II. *continentur hæc.*

DEORVM *dialogi.*

Iouis & Mercurij. 3
Neptuni & Mercurij. 4
Mercurij & Solis. 6
Mercurij & Apollinis. 9
Iunonis & Latonæ. 11
Dearum iudicium. 14
Mercurij & Maiæ. 30

MARINI *dialogi.*

Neptuni & Nereidum. 42
Iridis & Neptuni. 44
Xanthi & maris. 46
Tritonis & Nereidum. 48

MORTVORVM *dialogi.*

Menippi, Amphilochi & Trophonij. 55
Mercurij & Charontis. 57
Menippi & Cerberi. 60
Charontis & Menippi. 61
Antilochi & Achillis

lis. 64
Menippi & Mercurij. 67
Menippi & Chironis. 69
Menippus seu Necyomantia. 71
Charon, siue contẽplantes. 99

SEQVVNTVR *Orationes, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, & Meretricũ, quædã inter Saturnales epistolas prius relatæ fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.*

Hermotimus, siue de Heresibus, id est Sectis 151
Zeuxis, uel Antiochus. 288
Harmonides. 304
Scytha, seu Hospes. 315
Quomodo historia scribenda sit. 334
Historiæ ueræ liber primus. 406
Historiæ ueræ liber secundus 451
Lexiphanes. 498
Demonactis uita. 529
Somnium, siue Gallus. 558
Bis accusatus, seu Fora. 617
Rhetorum præceptor. 671
Hippias, seu Balneum. 704
Aduersus indoctũ, librorum lõga sup pellectile tumentem, Sermo. 715
De domo. 749
Macrobij, id est longæui. 778
De dipsadibus. 820
Nauigium, seu uota. 812
Deorum cõcilium. 860

Decre-

Decretum bona fortuna. 875
Saturnalia. 879
Chronosolō, id est, Saturnalium legumlator. 894
EPISTOLAE *Saturnales*.
Ego Saturno salutem. 903
Saturnus mihi charissimo S. 911
Saturnus diuitibus, S. 917
Diuites Saturno S. 913
TOMO III. *continentur hæc*.
DEORVM *dialogi*.
Iunonis & Iouis. 3
Veneris & Lunæ. 8
Mercurij & Apollinis. 11
Panos & Mercurij. 14
Apollinis & Bacchi. 18
Apollinis & Mercurij. 21
MARINORVM *dialogi*.
Tritonis, Amymones, & Neptuni. 25
Noti & Zephyri. 28
Doridis & Thetidis. 30
Neptuni & Enipei. 34
MORTVORVM *dialogi*.
Alexandri & Philippi. 36
Diogenis & Herculis. 42
Menippi & Tantali. 47
Diogenis & Mausoli. 51
Nirei, Therſitæ, & Menippi. 55
Diogenis, Antiſthenis, & Cratetis. 59

Aia-

Aiaris & Agamemnonis. 67
Minois & Soſtrati. 70
De ſacrificijs. 74
Vitarum auctio. 92
Piſcator, ſeu reuiuiſcentes. 127
Pro eo quòd inter ſalutandum uerbo lapſus fuerat. 181
Herodotus uel Aetio. 200
Phalaris primus. 210
Phalaris ſecundus. 230
De aſtrologia. 240
Imagines. 358
Pro imaginibus. 290
Lucius, ſiue Aſinus. 323
Iupiter Tragœdus. 391
De Parafito, ſiue q, ars ſit parafitica. 459
Philopſeudes, ſiue incredulus. 532
Allocutio, ſeu Bacchus. 586
Pſeudologiſta, ſiue de Apophrade, hoc eſt die atro. 590
Diſſertatio cum Heſiodo, Luciani & Heſiodi. 634
Tragopodagra. 643
Ocypus. 670
De Syria dea. 684
Cynicus. 738
Pſeudoſophiſta, ſeu Solœciſta. 760

TOMO IIII. *continentur hæc.*

DEORVM *dialogi.*

Iouis & Ganymedis. 3
Iunonis & Iouis. 9
Veneris & Cupidinis. 13
Apollinis & Mercurij.

rij. 17
MARINI
dialogi.
Doridis & Galateæ. 19
Zephyri & Noti. 24
Panopes & Galenes. 28
MORTVORVM
dialogi.
Simyli & Polystrati. 31
Æaci, Protesilai, Menelai ac Paridis. 37
Menippi, Æaci, Pythagoræ & Socratis. 39
Protesilai, Plutonis & Proserpinæ. 45
Menippi & Tiresiæ. 48
Cataplus, siue Tyrannus. 52
ORATIONES,
quarũ quædam adhuc inter Mortuorũ dialogos, quædam inter Saturnales epistolas prius relatæ fuêre: nonnullæ quoque Dramaticæ.
De saltatione. 88
Eunuchus, seu Pamphilus. 157
Amores. 169
Iupiter confutatus. 243
De morte Peregrini. 265
Fugitiui. 307
Symposium, seu Lapithæ. 335
DIALOGI
meretricij.
Glycera & Thais. 380
Myrtium, Pamphilus & Doris. 382
Mater & Philinna. 387
Melissa & Bacchis. 391
Clonarium & Leæna. 396

Cro-

Crobile & Corinna. 402
Mater & Musarium. 407
Ampelis & Chrysis. 413
Dorcas, Panychis, Philostratus & Polemon. 416
Chelidoniũ & Drose. 422
Tryphæna & Charmides. 428
Ioessa, Pythias & Lysias. 432
Leontichus, Chenidas & Hymnis. 439
Dorio & Myrtale. 446
Cochlis & Parthenis. 450
NOTHI *dialogi.*
Philopatris, seu qui docetur. 454
Charidemus, siue de pulchritudine. 485
Nero, siue de fossione Isthmi. 519
Palinurus. 529
Virtus dea. 562

FINIS.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ;
Luciani,

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΥ-ΠΝΙΟΥ, ἤτοι βίος Λουκιανοῦ.

DE SOMNIO, SEV uita Luciani, Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis uidetur sumpta esse ex secundo Xenophontis, de dictis Socratis, ubi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat Virtutem ac Voluptatem apparuisse, & utramq; illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam ut adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

ΑΠΡΙ μὲν ἐπὶ παύμλω ἐς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν, ἤδη τῶν ἡλικιῶν πρόσω ὤν. ὁ δὲ πατὴρ ἐσυμβάλετό μετὰ τῶν φίλων ὅ, τι χρὴ διδάξαι με. τοῖς πλείστοις οὖν ἐδόκει παιδεία μὲν, καὶ πόνου πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης οὐ σμικρᾶς, καὶ τύχης δεῖσθαι λαμπρᾶς. ἅ ἦμιν ἔδοξε,

DEsieram nuper in ludum ire, factus iã ætate adolescens, cum pater una cum amicis consilium capiebat, quamnam artem potissimum discendam mihi proponeret. Plerisque igitur uidebatur humanitas seu literarũ studium & labore multo, & tempore longo, & sumptu non exiguo, denique & fortuna quadam, opus habere: nostras autem res cum para-

a

μικρὰ τι ἔναι, καὶ ταχέως τι
ναι τὴν ἐπιμελείαν ἀπαιτῶν.
ἐὰ δέ τινα τέχνην τῶν βαναύ-
σων τούτων ἐκμάθοιμι, τὸ μὲν
πρῶτον οὐδὲς ἂν αὐτὸς ἔχειν
τὰ ἀρκοῦντα παρὰ τῆς τέχνης,
καὶ μηκέτι οἰκέσιτ' ἔναι,
πλουτῶν ὤν. ἔκ δὲ μαρτὰν
δὲ καὶ τὸν πατέρα σύμφα-
νῶν, ἀπροφόρητον ἀεὶ τὸ γινόμε-
νον. Λατόμας οὖν σκέψως ἀρ
κὸ πρόκειτε, τίς ἀρίστη τῶν τέχ
νῶν, καὶ ῥᾴστη ἐκμαθεῖν, καὶ
αὐτάρκη πρὸς τὸν βίον, καὶ
πρόχειρον ἔχουσα τὴν χορη-
γίαν, καὶ διαρκῆ τὸν πόρον.
ἄλλον τοίνυν ἄλλην ἐπαινοῦν-
τ', ὡς ἕκαστ' γνώμης ἦν ἐκ
παιδείας ἔλαχε, ὁ πατὴρ δὲ τὸν
Δᾶον ἀπιδὼν (παρῆν γὰρ ὁ
πρὸς μητρὸς Δᾶ', ἀρίστ' ἐν
μολύβδ' ἄνευ δοκῶν, καὶ τὰ
βοξέ' ἐν τοῖς μάλιστα εὐδο-
κίμοις) ὁ δίμις, ἔπεν, ἄλλην
τέχνην ἐπιτηδεύειν, σοῦ παρόν
τος· ἀλλὰ τοῦτον ἄγε, δίδαξον ἐμέ,

cùm paruas esse et modicas, tum uerò celere quoddam auxiliū postulare. Quòd si igitur artē aliquam mechanicā didicissem, fore ut principiò statim ab ipsa arte necessaria uitæ comparare possem, neq; necesse haberē adeò æta te iam prouectus, domi, deq; paterna mēsa uiuere: sed nō multo pòst etiā ipsum patrē exhilaraturum esse me, referendo domū semper aliquid ab arte quæsitum. Alterius itaque consultationis caput propositū inde est, quæ nam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret: deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem & sufficientem quæstum suppeditaret. Proinde alio aliā laudante, prout quisq; animo affectus, aut usu expertus erat, pater ad auunculum aspiciens (aderat enim is quoq;, Statuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Minimè fas, inquit, est aliā artem hic uncere, te præsente: sed hunc acceptum (meq; demōstrabat) abduc tecum, & doce

ἢ δίδασκε παραλαβὼν λίθων ὀργάτην ἀγαθὸν εἶναι, ἢ σιδηρέων ἀρμογὴν καὶ ἐρμογλυφίαν, δόξαν δὲ καὶ τοῦτο, φύσεώς γε· ὡς εἰδὰ, ἔχων δεξιῶς. ἐτιμᾶτό γε τοῦτο ὑπ' ἐμοῦ παιδιᾶς· ὁπότε γὰρ ἀφιείην ἐκ τῶν διδασκάλων, ἀπὸ τὸν λίθον, ἢ βόας, ἢ ἵππους, ἢ ἢ νὴ Δία ἀνθρώπους ἀνίπλατον, ἀπὸ τούτων, ὡς ἐδόκουν τῷ πατρί, ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τῶν διδασκάλων πληγὰς ἐλάμβανον, τότε δ' ἐπαινοῦμαι ἐπὶ τῷ σοφίᾳ καὶ τῶν τα λῶ, καὶ χρηστὰς ἔχων ἐπ' ἐμοὶ τὰς ἐλπίδας, ὡς ἐν βραχεῖ μαθήσομαι τὸν τέχνον, ἀπ' ἐμοῦ πάνυ γὲ τ' πλησιοῦς. ἅμα τὸ δὴ ἐπιτίθεσθαι ἐδόκει ἁμῶς τέχνης ἐπάρχειν, ἐμοὶ μὲν τῷ θεῷ, μᾶ τ' Δί' οὐ σφόδρα τῷ πράγματι ἀχθόμενος. ἀλλά μοι καὶ παιδιά τις ἦν σὺν ἀτορπῷ ἐδόκει ἔχειν, ἢ μᾶλλον ὀλιγιστὰς ἐπίδοξιν, ὡ φαι-

& doce lapidum artificem probum, & eorundem compositorem ac statuarium nobis esse. Poterit enim et hoc, natura, ut scis, præditus felici ac dextera. Fecerat autem hanc de me cõiecturã pater ex ludicris à me aliquãdo bene cera cõfictis. Quãdo enim à præceptoribꝰ domũ dimittebar, abradens cerã, nunc boues, nũc equos, interdum per Iouẽ & homines fingebam, non omnino inepte, ut tũ uidebar patri, ob quæ tũ à præceptoribus quidẽ plagas accipere solebã: hic aũ ad probandam ingenij dexteritatẽ, hæc quoq; in parte laudis dicebantur. Atq; adeo bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, ut qui breui adeò artem hanc, secundũ fingendi illam facilitatem, perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies uidebatur ea esse auspicandæ arti, & ipse tradebar auunculo, non admodum, per Iouem, inique aut grauiter ferens. Sed mihi etiam lusum quendam non insuauem ipsa res uidebatur habere: & apud æquales ad ostentationem & laudem facturum esse;

ἐφαυσίμιλω δὲ τι γλύφων, ἢ ἀγαλματία τινα μικρὰ ἐμαυτῷ τε, καὶ ἑταίροις, οἷς προῃρούμην. καὶ τὸ γε πρῶτον ἐκεῖνο ἢ συνῆδε τοῖς ἀρχομένοις ἐγίγνετο. ἐγκοπὴν γάρ τινά μοι δὲς ὁ δαίμων, ἐκ λουσί μοι ἑρμαϊ ἐκκαθαίρεσθαι, πλανὰς ἐν μέσῳ ἐμαιεύσας, ἐπὶ πᾶν τὸ ἐπαινῶν, Ἀρχὴ δέ τοι ἥμισυ παντός. σκληρότερον γ' ἐπιτηγνύντων ἀπειρίας, ἐκκλεῖσαι μᾶλλον ἢ πλάξαι. ὁ γ' ἀγανακτήσας, συντάλλω τινὰ ἐμοὶ μᾶλλον πλησίον λαβών, ἐ πρόσωπον ἐπιτηδειότατον ἐκκόψασθαι ἐπειρᾶτο. διάφορά μοι τὰ προοίμια τῆς τέχνης. ἀποβλέπω οὖν ἐκάθηγη ὧδε πῶν οἰκίαν ἀφικνοῦμαι, σωτέχες ἀνολολύζων, ἢ δὲ πρόσωπον τὸν ὀφθαλμὸν ὑποστίλασα, ἢ δηγοῦμαι τῷ σκύβαλλω, ἢ τὰς μύλωπας ἰλάσκυνον. ἢ ἐκατηγόρουν πολλῶν τινα ὠμότητα, προδεὶς ὅτι ὑπὸ φθόνου ταῦτα ἐδρασι, μὴ αὐτὸν ὑπερβάλωμαι κατὰ τὴν τέχνην.

ἀγανακτεῖ

si & deos sculpere, et parua quædã simulachra, cum mihi, tum illis quibus uellem, adornare possem. Ac tũ primum quidẽ illud, et incipientibus solitũ, fiebat. celtẽ enim quendã auunculus mihi tradens, paulatim tabulã lapideam, quæ in medio posita erat, contingere, atq; artẽ aut ſpicari iubet, tritũ illud admonẽs: [c] *Dimidiũ facti, qui cœpit, habet. Cæterũm durius impingente me, præ imperitia, ut fit, tabula rumpitur. Auunculus aũt indignatus, & ſcuticam quandã prope iacentẽ corripiens, nequa quã manſuetè, aut uti docentem cõueniebat, excepit, atq; initiauit me,* [d] *ita ut mox in lachrymas proœmium artis mihi uerteretur. Aufugiens igitur inde, domũ redeo: continueq; ululando, & lachrymis oculos opplendo, cõmemorabã ſcuticam, demõſtrabam ubices, nimiamq; illius crudelitatẽ accuſabã: hoc quoq; addens, quòd inuidia quadã iſta feciſſet auũculus, uidelicet metuẽs ne ſe in arte ſuperarẽ.*

Iraſcente

ἀναπαυσαμένους ἢ τὰ μητρὸς, καὶ πολλὰ τῷ ἀδελφῷ λοιδορησαμένους, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλθε, καθεύδαρθον ἔτι ἐνδιατρυφῶν, καὶ τῶν νυχθ' ὅλων ἐννέα μέχρι μὲν τότε, γελάσιμα καὶ μειρακιώδη τὰ ἐμαυτοῦ. τὰ μὲν οὖν ταῦτα ἢ ἐκεῖσε σὺ παραφρόνησα, ὦ αὐθάδες, ἀκούσεσθε, ἀλλὰ καὶ πάνυ φιλονέων ἀκροατῶν ἀνέμνησα. ἵνα γὰρ καὶ Ὅμηρον εἴπω, θεὸς μοι ὑπέκνιον ἦλθεν ὄνειρον ἀμβροσίῃ διὰ νύκτα, ἐναργὲς ἅτε, ὥστε μηδὲν ἀποδεῖσθαι τῆς ἀληθείας. ἔτι γὰρ καὶ μετὰ τοσοῦτον χρόνον, τά τε σχήματα τά μοι τῶν φαινομένων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς παραμένει, καὶ ἡ φωνὴ τ' ἀναδύνηρον ἐνεωλός. ἔτω σαφῆ πάντα λῶ. δύο γυναῖκες λαβόμεναι τῶν χροῒν, ἑλκόν με πρὸς ἑαυτὴν ἑκατέρα μάλα βιαίως, καὶ λοιδορῶς. μικρῦ γὰρ με διεσπάσασθε πρὸς ἀλλήλας φιλοτιμούμεναι. καὶ γὰρ ἄττα μὴ αὖ ἡ ἑτέρα ἐπιμελὴς, καὶ παραμικρὸν ἔλειπε με ἅπαντα ἔχειν. μετ' ὀλίγον δὲ ἐπεγένετο ἡ ἑτέρα, καὶ ἐπεσπάσατο ἐμὲ ἐκ τῆς ἑτέρας. καὶ ἐγὼ ἐν μέσῃ ἐκείμην ἀμφοτέραις ἐπιμελὴς, καὶ ἐπεσπώμην ἐκ τῆς ἑτέρας. καὶ ἐγὼ ἐν μέσῃ ἐκείμην ἀμφοτέραις ἐπιμελὴς, καὶ ἐπεσπώμην ἐκ τῆς ἑτέρας. καὶ ἐγὼ ἐν μέσῃ ἐκείμην ἀμφοτέραις ἐπιμελὴς, καὶ ἐπεσπώμην ἐκ τῆς ἑτέρας.

Iraſcète itaq; matre, & multa fratri conuicia faciente, poſteaquam nox ſuperuenit, dormiui, plenᵒ adhuc lachrymarũ, totamq; noctem cogitabundus iacens. Atq; hactenus quidem quæ diximus, ridicula pueriliaq; ſunt: quæ uerò deinceps audietis, neoquaquã contemnenda ſunt, ô uiri, ſed quæ admodũ auſcultandi cupidos auditores quoque requirant. Nam ut iuxta Homerũ dicam: Venere mihi diuino ſomnia nutu, Almã per noctem, ita clara & manifeſta, ut nihil ab ipſa ueritate diſtarent. Adhuc igitur etiã poſt tantũ temporis interuallum, & habitus eorũ quæ mihi tum apparuere, in oculis hærẽt, & ipſa uox auribus quaſi inſonat. adeòtum plana fuerunt omnia.ᶜ Duæ mulieres manib. corripiẽtes trahebant me in diuerſum, utraq; ad ſe uidelicet, uiolẽtè admodum & ualidè. Parum itaq; abfuit, quin me diſcerperent, dum inter ſe ambitioſe adeò contendunt. Nam modò hæc ſuperabat, & propemodum totum tenebat me: modò

ἀλ' ἂν αὖθις ὑπὸ σοῦ τύπτηται ἐχό-
μην, ἐβόων ἢ πρὸς ἀλλήλας ἐ-
κατέρα· ἐμοὶ μὲν, ὡς αὐτὴ ἐνίκα μι-
κρᾷ δεᾶ βάλλοιτο· ἢ δὲ, ὡς μά-
τὴν Ἥραν ἀλλοτρίων αὐτικοιῖτο.
ὧν ἡ μὲν ἐργατικὴ, καὶ αὐδη-
κὴ, καὶ αὐχμηρὰ τὴν λίμνην, τὸ
χᾶρι τύπτων αὐάπλεως, ἀνίσω-
σμένη τὴν ἰδέαν, τιτάνου μα-
κρογίμνοα, οἷ' ὧν ὁ δᾶς ἐπό
τι ξέοι τὰς λίθους· ἡ ἑτέρα δὲ,
μάλα εὐπρόσωπος, καὶ τὸ σχῆ
μα εὐπρεπὴς, καὶ λύσμι τὴν
φᾳδρολίν. τὴν δ' ἔμ ἐφιᾶσί
μοι διπάζειν, ἐπιστρέφα βελτίο
μὴν σωφρονᾶν αὐτῆν. πρεσβύτα
ἢ ἡ σκληρὰ ἐκείνη, καὶ αὐθρώ-
πως ἐλεξ'ιτὼ, φίλε παῖ, ἑρμοῦ
γλυφικὸ τέχνη ἁμὶ, ὧν χθὶς ὕ-
ξω μεσθάνειν, οἰκέα τί σοι καὶ
συγγενὲς οἰκοθεν. ὦ, τι γὰ πάν
τως ἐκ (ἐπεῖσε τέκνα ἢ μη-
τρὸς πάτορ) λιθοξόος ὧν, καὶ
τὸ δᾶμ ἀμφιτορῶ, καὶ μάλα σὺ
δαιμάτου δι' ὑμᾶς. ἐὰ ἢ δὲ
λοις λέρων μὴν καὶ φιλωάφων

altera, eademq; me ad se re-
trahebat. Clamabant autem
ambæ, accusabãtq; mutuò se
se; hæc, quòd me suũ uideli-
cet illa possidere uellet: illa
uerò, quòd hæc frustra alie-
na sibi usurparet. Erat autẽ
altera quidem operaria, &
uirili aspectu, squalida co-
ma, manus callo passim obdu
ctas habens, succincta uesse,
et marmoreo puluere opple
ta, qualis & ipse auunculus
esse solebat tunc cum lapides
poliebat. Altera uerò facie
admodũ honesta, habitũ de-
centem præ se ferens, & ue-
stes ornatas ac mundas indu
ta. Postremò autem permit-
tunt meo iudicio, ut utri earũ
conuersandũ mihi putẽ, sen-
tentiã ipse ferã. Ac prior qui
dem dura atq; uirilis illa sic
cœpit: Ego, chare puer, Sta-
tuaria sum, ea quam tu heri
discere cœpisti, familiaris a-
deò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (ado
dens nomẽ aui materni) marmorarius fuit, et auunculus pari
ter et patruus tuus eandẽ artẽ exercuere, et per nos inter præ
cipuos celebrati sunt. Quòd si igitur uoles delitijs ac nugis

circa

ἀπὸ παρὰ ταύτης ἀπίχεσθαι (ἀλλ' circa quas iſta uerſatur (indē
ξασα τὴν ἑτέραν) ἔπεσθαι δὲ cans alterā) abſtinere, ac mo
ποῖ συνοικεῖν ἐμοί, πρῶτα μὲν cum degere, principiò gene
δρίψη γεγονυῖαν, καὶ τὸν ὦμον roſe educaberis, humeroſq;
ἕξεις ἰσχυρὸν, φθόνον δὲ πάν habebis ualidos, & ab omni
τὸν ἀλλότριον ἴσον, καὶ οὔποτε inuidia alienus eris, neq; un-
ἔπει ἐπὶ τὴν ἀλλοδαπὴν, τὴν quam in terras alienas atq;
πατρίδα καὶ τοὺς οἰκείους ἀπα externas hinc abibis relicta
τηλήσῃ, ἀλλ' ἐν ἅπασι λόγοις ἐπαι patria, atq; domeſticis tuis
νέσονταί σε πάντες. μὴ μέν neq; etiam ob uerba & ora
τοι σχεδὸν δὲ τοῦ σώματος τὸ δύ tionem modò laudabūt te o
σχρον, μηδὲ τὸ ἰδιότροπον τὸ πο mnes. Neq; uerò auerſeris
νηρόν. ἀπὸ γὰρ τῶν τοιούτων ἐρ corporis hanc fragilitatē, aut
χόμενος καὶ φειδίας ἐπῄνεσε, ueſtium ſorditiē. Nam ab his
ἐδημιούργει τὴν Δία, καὶ Πολύκλειτος initijs profectus etiam Phi
τὴν Ἥραν ἠργάσατο, καὶ dias ille, Iouem ſpectandū ex
Μύρων ἐπῄνεῖτο, καὶ πραξιτέ hibuit, & Polycletus Iunonē
λους ἐθαυμάσθη. μεσοποιοῦσαι fabricauit: præterea Myron
γοῦν ἦσαν μετὰ τῶν θεῶν. ὁ δὲ laudibus uectus eſt, & Pra
τούτων εἷς γένοιο, πᾶς μὲν οὐ xiteles in magna admiratio
δεμιᾶς αὐτὸς παρὰ πᾶσιν αὐ ne fuit. Adorantur itaq; nūc
θρώποις γένοιο; ἢ πλουτῶν ἢ καὶ illi cū ipſis illis Dijs quos ſcul
τὴν πατέρα ἀποδέξεις, πρὸς pſere. Quòd ſi igitur horum
δὲ πᾶσιν ἀποφανεῖς καὶ τὴν unus tu quoque fores, quo
πατρίδα. ταῦτα καὶ ἔτι τούτων modo non celebris & ip-
πλείονα διαπλάσουσα, καὶ βαρ ſe apud omnes homines fie-
βαρίζουσα, πάμπολλα ἂν γοῦν ἐ res? Patrem certè beatum
τύχου, efficeres, & patriam tuam

omnibus ſpectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronunciando, dixit

τέχνη, μάλα δὲ σπουδῇ σωσά
ρευσα, καὶ πάθεσι με πειρωμέ
νη, ἀλλ' οὐκέτι μέμνημαι· τὰ
πλεῖστα γὰρ ὕδατι μου τῶν μνή
μων διέφυγεν. ἐπεὶ δ' οὖν ἱκανὸν
ἀεῖσε, ἀρχετύπῳ ὁ ἔτερος ὥδί πως·
ἐγὼ δέ, ὦ τέκνον, παιδεία σοι
ὕλην σωμάτων σοι, τὴν γνωρίμην,
ἐκ παιδὸς ἔτι μᾶλλον ἐς τέλος μου
πεπείρασαι. ἤδη οὖν τὰ
ἀγαθὰ πορρὼ λαβοξέσ γεγόμε
νος, αὐτὴν προσέρρηξεν· οὐδέπω
γάρ ὅτι μὴ ὄργάνης ἴσῃ, τῷ σώ
ματι πονῶν, ἐᾷν τούτῳ τῶν
ἄπασαν ἐλπίδα τοῦ βίου τι
θεμένῳ. ἀφανὲς μὲν αὐτὸ
ὂν, ἀλίγα καὶ ἀγεννῆ λαμβά
νων, ταπεινὸς τῶν γνώμων, σὺ
τοὺς δὲ τῶν πρόσθεν, οὔτε φί
λοις ἐπιδικάσειεν, οὔτε ἐχ
θροῖς φθονῆσαι, οὔτε τοῖς πολί
ταις ζηλωτός. ἀλλ' αὐτὸ μόνον
ὄργάνης, καὶ τῶν ἐκ τοῦ πολ
λοῦ ἀνόμου εἷς, ἀεὶ τὸν προῦ
χοντα ὑποπτεύων, καὶ τὸν λέ
γειν δυνάμενον θαρραλέως,
λαγὼ

Statuaria ualde sanè studio
se omnia connectens, & me
in suam sententiã adducere
cupiens: sed non ultrà memi
ni. plurima enim memoriam
iam effugerũt. Cæterùm ubi
tandem finem fecit, tum alte
ra illa in hunc fermè modũ
orditur: Ego uerò, ò fili, f Hu
manitas sum, iam nunc con
suetа ac nota tibi: tameti ad
finem aut plenum nondum
periculum mei feceris. Quan
ta igitur bona Statuaria ista
tibi præstatura sit, si eam ar
tem didiceris, ipsa modò enu
merauit. Nihil enim aliud ni
si operarius eris, corpore la
borans, & in eo totam spem
uitæ positam habens, obscu
rus ipse degens, modicũ &
minimè generosum quæstum
faciens, deiectus animo, te
nuis ac pauper reditib. g De
nique neq; amicis expetibilis,
neq; inimicis formidabilis,
neq; etiã inter ciues beatꝰ ha
bitus: sed hoc solùm, opifex uidelicet quispiam, & ex mul
ta atq; promiscua plebe unus, præstantiorem te semper fore
midans, & dicendo ualentẽ præ oculis habens ac palpans:

& in

λαγὼ βίου ζῶν, καὶ τὸ ἱμάτιον οὐ. εἰ δὲ καὶ φειδίας, ἢ πολύκλειτος γένοιο, μὴ δαιμαζὰ πολλὰ ἄγαλματα ποιήσαι, τίνι μᾶλλον τίχνιν ἐπαινέσονται, οὐκ ἔστι δὲ ὅστις τῶν ἰδόντων, εἰ νοῦν ἔχοι, οὐχὶ σοὶ ὁμοίως γνώσεται. οἷος γὰρ ἂν ᾖς, βάναυσος καὶ χειρώναξ, καὶ ἀποχειροβίωτος νομισθήσῃ. ὡς δὲ μοι πάθῃ, πρῶτον μὲν σοι πολλὰς ἐπιδείξω παλαιῶν ἀνδρῶν ὄψεις, καὶ πράξεις δαιμασάς, καὶ λόγους αὐτῶν ἐπαγγέλλουσα, καὶ πάντων (ὡς ἐπᾶν) ἐμπαρὸν ἀποφαίνουσα, καὶ τίνι ψυχῇ, ὅτῳ σοι λυσιτάτην ἔστι, διατασσόμενα πολλοῖς μὴ ἀγαθοῖς λοσμήμασι, σωφροσύνῃ, δικαιοσύνῃ, ὁσιοτέᾳ, φρονήσει, ἐπιεικέᾳ, σωίσει, καρτερίᾳ, τῷ τῶν ἄλλων ὄντι, τῇ πρὸς τὰ σιμνότατα ἐρωῇ. ταῦτα γὰρ ὅσῳ ὁ τῆ ψυχῆς ἀκόσμητος ὡς ἀληθῶς κόσμος.

& in summa, leporis quandam uitam agens, potentioris; lucrum existens. Quod si etiam Phidias uel Polyclectus fias, præclara; & admiratione digna multa opere præstiteris, artem quidê laudabunt omnes: atqui ex aspicientib. tibi similis esse optarit, nemo erit, qui modò mentem habebit. Qualis quaelis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus laborans, & ijsdem uectum quæritans, censeberis. Contrà autem si mihi obsequêris, principiò tibi ostendã multa ueterum uirorum præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renunciãdo, & omnium (ut sic dicã) expertũ te reddendo, animũ (quod præcipuum in te est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modestia scilicet, iustitia, pietate, manſuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honesti, & pulcherrimarum quarumcunq; rerum desiderio. Hæc enim animi ornamẽta sunt, uerè syncera atq; perpetua.

λόγοι δέ σε οὔτι παλαιὸν ἐλέγχειν, ὅτι νῦν γεγένησαι λόγων, ἀλλὰ νῦ τὰ λόγοντα προήγεται μετ' ἐμοῦ. καὶ ὅλως, ἅπαντα ἐπίσαι ὅσα τά τι δᾶια, τά τι ἀνθρώπινα, ὧν ἂς μακρᾷ σε διαλέξομαι. καὶ ὁ νῦν πίνων ὁ τῶ λᾶνῳ, ὁ βελτιόμενός τε πρὸς ἀγαθὸν οὕτω τίχοις, μετ' ὀλίγον ἅπασι ζηλωτὸς, καὶ ἐπιφθονος ἔσῃ, τιμώμενῳ, καὶ ἐπαινούμενῳ, καὶ ὧδε τοῖς ἀρίστοις σὺ λοιπεῖν, καὶ ὑπὲ τῶν γένει νῦ πλέστῳ προέχόντων ἀποβλεπόμενῳ, ὡδῶτα ἢ τοιαύτῳ ἀμπεχόμενῳ (λέξασα τὴν ἐαυτῶν, φαύν δὲ λαμπρᾶν ἐφέρῃ) ἀρχῆς δὲ καὶ προστάσιας ἀξιού μενος, μᾶλλ' ἢ ἀποδημῆς, ἐν' ὧδε ἢ ἀλλοδαπῆς ἀγνὼς οὐδ' ἀφανὴς ἔσῃ. τοιαῦτά σοι περιβάσω τὰ γνωρίσματα, ὥστε τῶν ὁρώντων ἕκαστον, τὸν πλησίον διηνέσας, λάξει σε τῷ δακτύλῳ

Neq; autē latebit te neq; ueterū quicquā, neq; eorū quæ in præsens geri debēt: sed ea quæ agi conueniet, quæq; decent, me duce longè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diuina seu humana sunt, paruo tēpore docebo te; & qui nunc pauper atq; inops es, istius nescio cuius filius, qui de arte adeò illiberali nescio quid consultas, haud ita multo pòst nimiū felix, nimiūq; beatus omnib. uideberis, dū & honorib. afficieris, & laudib. efferēris, et pulcherrimarū quarūcunq; rerū gloria celebraberis, illorū etiā qui diuitijs ac genere cæteris anteſtāt, in te animis atq; oculis cōuersis: ac uestitū quidē talē geres (demonſtrās suum: gerebat aūt admodū ſplendidū) [h] Magiſtratib. uerò, & primo in cōſeſſu bono ue ante alios dignus exiſtimaberis. Et ſi quādo aliquò peregre abiens proficiſcēris, etiam in aliena terra non ignotus aut obſcurus eris. ¶ Talibus ſcilicet ornamentis ego te inſignem atq; conſpicuū reddam, ut eorū quoq; qui te aſpicient, quiſq; proximè aſtantē leuiter impellens & cōmouens, dicito te

βέλτιον, οὗτος ἐκεῖνος λέγων. ἐὰν δέ τι σπουδῆς ἄξιον ᾖ, καὶ τοῖς φίλοις, ἢ καὶ τῇ πόλει ὅλῃ διαπραξάμενος, ἆρ' οἴει πάντων ἀποδεήσεσθαι. ἐρεῖν τινα τῶν λόγων τούτων, ἀνθρώπους οἱ πολλοὶ ἀκούσονται, θαυμάζοντός σου, καὶ ὀλβιοποιοῦντός σε τῶν λόγων δι' ἀνάμνησιν, καὶ τὸν πατέρα δι' εὐπαιδίαν. ὁ δὲ λέγων οὐκ ἀρα ἀθάνατος γέγονέ τισιν ὑπ' ἀνθρώπων, τοῦτό σοι προφητεύσω. καὶ γὰρ ὧδε ἐντεῦθεν ἐπανελθὼν, ὅποτε πάντων σοῦ τῶν παιδευομένων, προσομιλῶν τοῖς ἀρίστοις, ἐρᾷς τὸν Δημοσθένην ἐκεῖνον, τίνος ὑὸν ὄντα, ἐγὼ οἰκεῖον ἐποίησα; ἐρᾷς τὸν Αἰσχίνην, ὃς τυμπανιστρίας ὑὸς ὤν, ἀλλ' ὅμως αὐτὸν δι' ἐμὲ φίλιππον ἐδράπευσεν; ὦ Σωκράτες, ἡ αὐτὸς ὑπὸ τῇ ἐμῇ γλυφικῇ ταύτῃ φωράσεις, ἐπειδὴ τάχιστα συνῶ τὸν μέτριον, καὶ ἁρπάσῃ σου πάντα, κἀγὼ μηδὲν σοῦ ὦ ἐμοί, ἀλλὰ πάντων

gito te demonstret, atq; ,Hic est ille, dicat. Iam si quid studio dignum accidet quod uel ad amicos, uel etiam ad ipsam ciuitatem pertinebit, omnes in te oculos atq; ora conuertent. Atq; si tum aliquid forte dixeris, plericq; hiantes auscultabũt, admirantes & prædicantes tum te ob dicendi uim, & orationis potestatem, tum etiam patrẽ tuũ ob felicitatem prolis. Et quod dici uulgò solet, quòd ex hominibus quidẽ immortales reddantur, id quoq; tibi dabo. Nam postquã ipse ex hac uita deceſſeris, nunquã desines cõuersari doctis, & consuetudinẽ habere cũ optimis. Demosthenẽ illũ certè uides cuius filius fuerit, & quantũ ego eundẽ reddiderim. Vides & Aeschinem, qui tympaniſtriæ cuiusdã filius erat, et tamẽ propter me etiã Philippus rex illum palpauit. Socrates autem, qui & ipse inter ſtatuariam hanc artem enutritus fuit, & ſimulatq; primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me numirũ: audis ut nũc ab omnib.

decem-

ἄξιόν τι; ἀφεὶς δὲ αὐτὸς τηλικούτους καὶ τοιούτους ἄνδρας, καὶ πράξεις λαμπρὰς, καὶ λόγους σεμνοὺς, καὶ σχῆμα σύριττὸν, καὶ τιμὰς, καὶ λόξαν, καὶ ἐπαινον, καὶ προεδρίας, καὶ λιτὰς ἐπὶ, καὶ ἀρχὰς, καὶ τὸ ἐπὶ λόγοις συλλιμᾶν, καὶ τὸ ἐπὶ λόγοις συλλιμονίζεσθαι, χιτωνίσκόν τι ψιμαρὸν ἐνδύσῃ, καὶ σχῆμα λεπτοφυὲς ἀναλάβῃ, καὶ μοχλία, καὶ γλυφεῖα, καὶ λοπίας, καὶ λοπαδίσκας ἐν ταῖν χροΐν ἕξεις, κάτω νεύσῃ πως εἰς τὸ ὄργον, χαμαιπετὴς, καὶ χαμαίζηλος, καὶ πάντα τρόπον τοπεινὸς, ἀνανδρότατον ἢ ἀλίποτε, ἢ δὲ ἀνδρῶδες, ἢ δὲ ἐλευθέριον ἢ δὲν ἐπινοῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ὄργα ὅπως εὔρυθμα καὶ δυσχέρμονα ἐσόμενα προνοῶν, ἔπως ἢ αὐτὸς εὔρυθμός τι καὶ μέσμι ἴσα, ἥκιστα πιφοβούμενος, ἀλλ' ἀτιμότροπον ποιῶν σεαυτὸν λίθων, ταῦτα ἔτι λιτόμενος αὐτὸ, ἃ πεφιμένας ἐγὼ τὸ τέλος τῶν λόγων, ἀνασὰς ἀπιφωνάμην.

decantetur? Igitur relinquēs tantos ac tales hoſce uiros, res adeò ſplendidas, orationes tā graues ac illuſtres, ueſtium ornamenta, honorem, famam, laudē, primos aſſeſſus, potentiā, imperia, deniq; & illam quā ex dicendo conſequēris gloriam, & quæ te omnes ob prudentiā prædicabunt, felicitatem: tunicula aliquā indues ſordidā, habitumq; aſſumes ſeruilem: uectes præterea & celtes, & id genus cætera ſculpendi cædendiq; inſtrumenta in manibus habebis, deorſum inclinatus in opus, humi repens, demiſſus, deniq; modis omnibus abiectus & contēptus, nunquā aūt neq; expergiſcēs, neque uirile aut libero homine dignū quicquā cogitās, ſed in opera intentus, ut illa uidelicet proportionib. ſuis cōſonæ et bene formatæ tibi reddantur: de te ipſo aūt, ut & concinnus & ornatus incedas, minimè curā gerens, ſed te ipſis iſtis ſaxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine ſurgens ſententiam tuli: & reli-

καὶ τῶν ἄμαξαν ἐκείνων, καὶ ὀργανικῶν ἀπολιπὼν, μετέβαινον πρὸς τὴν ἀνδρείαν μάλα γεγωθώς. καὶ μάλιστα, ἐπεί μοι καὶ εἰς νοῦν ἦλθον ὁ σκυτάλη, καὶ ὅτι πληγὰς σὺθὺς ὀλίγας ἀρχομένῳ μοι χθὲς ἐνέβαλε. ὁ δὲ ἀπολαφθεῖσα, τὸ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τὸν χεῖρα σωκοφόντα, καὶ τὸς ὀδόντας ἐνέπριε. τέλος δὲ, ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ἐπιπόνως, καὶ εἰς λίθον μετεβάλετο. εἰ δ' ἄρα ἐμάλαξε ἴσως, μὴ ἀπίσω σπῶτι. θαυμασιουὶ γὰρ οἱ ὕπνοι. ὁ δ' ἕτερα δὲ πρός με ἀπελοῦσα. τοιγαροῦν ἀμείψομαί σε, ἔφη, καὶ δὲ καὶ δικαιοσύνης, ὅτι καλῶς τὴν δίκην ἐδίκασας. καὶ ἐλθὲ ἄνω, ἐπίβηθι τούτου τοῦ ὀχήματος (δείξασά τι ὄχημα ὑπερπλέον ἵππων τεττάρων, τῷ πτερώσαντι ἐοικότων) ὅπως εἰδῇς οἷα καὶ μὴ ἀκολουθήσας ἐμοὶ ἀγνοήσειν ἔμελλες. ἐγὼ δὲ ἀνῆλθον, ὁ μὲν ὄλαυνε, καὶ ὑφηνιόχει. ἀρθεὶς

& relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè postquã mihi etiam in mentem uenit scuticæ, & quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porrò relicta illa, principiò quidẽ indigné ferebat, complodebatq; manus, & dentib. infremebat: postremò autem, quemadmodũ Nioben audim⁹, ita hæc quoq; diriguit, & in saxũ mutata est. Quòd si igitur incredibilia passa esse uidetur, ne miremini. Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solẽt. Altera aũt ad me respiciens: Proinde, inquit, ego tibi hanc iusticiã rependam, quoniã causam hanc bene & rectè iudicasti. Veni igitur, & ascende uehiculũ hoc, (comonstrato quodam uehiculo, quod alatis equis quibusdam Pegaso similibus uehebatur) ut uideas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascendi, illa quidem agitare atq; aurigari cœpit.

Ego

ἐγὼ δὲ ὅτε ὑψοῦ ἐγενόμην ἐπισκοπῶν ἀπὸ τοῦ ἑῴου ἐξαμιλλώμενος ἅπασι πρὸς ἑσπέραν πολεῖς, καὶ ἔθνη, καὶ λαούς, καθάπερ ὁ Τριπτόλεμος ἄνωθεν ἐκ τοῦ ἁρματος τὰ σπέρματα ἐπιβαλλόμενος τῆς γῆς· ἐπεὶ τοί γε μέμνημαί τι, καὶ τὸ σπαρέν μοι ἐκεῖνο ὠφελεῖν· πλὴν τοῦτο μόνον, ὅτι διάτοι ἀφορῶντες οἱ ἄνθρωποι, ἐπῄνουν, καὶ μετ' εὐφημίας διεδέχετο γοῦν ἡμᾶς τῇ τιμῇ, παρέπεμπον· ἀλλ' ἐξαίφνης ἐμοὶ τὰ τότε σκώπτα, διὰ τοῦτο ἐπαινεῖσθαι ἐδόκει, ἐπανάγαγεν αὖθις, ἐπί τε τοῦτο τοῦτο ἐδεῖτο ἐκείνου ἐν ἀριστερᾷ, ὧν ἔχων ἀφιστάμην· ἀλλ' ἐμοὶ ἐδόκουν εὐπρεπῶς φέρειν ἐπαινέσαι. καταλαβοῦσα οὖν αὐτὸν καὶ τὸν πατέρα ἐγὼ, καὶ περιμένοντα, ἐπέπυστο αὐτῷ ἐκείνου τοῦτο ἐδεῖτο, διὰ μὲ, οἶσθ' ἥκοιμι. διά τι καὶ ὑπ' ἐμοῦ ἐβουλεύσαντο. ταῦτα μέμνημαι ἰδὼν, ἀντίπαις ἔτι ὤν,

Ego uerò ubi iam in ſublime ſublatus fui, obſeruabam & contemplabar, ab oriente incipiens uſq; ad occidentē, urbes uidelicet & populos, nō aliter quàm Triptolemus olim, ſpargens quiddam in terram: quanquam nō amplius memini quid nam illud fuerit quod tum ſpargebam, niſi hoc ſolū, quòd ſurſum aſpicientes homines laudabant me: & ad quoſcunq; uolando peruenerā, cū multa prædicatione et gratulatione me proſequebantur, & quaſi deducebant. Porrò ubi illa hæc tanta mihi, & meipſum collaudantibus illis demonſtraſſet, reduxit rurſum, non amplius eadem ueſte illa indutum, quam habueram ab initio auolās, ſed uidebar mihi tum admodū delicatus & ſplendidus redire. Deprehendens igitur & patrem aſtantem, atq; expectantem me, commonſtrauit ei ueſtem illā, & me ipſum qualis redirem: ſubmonuitq; eum, quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hæc quidem meminī uidere me, cum primùm è pueritia egreſſus eſſem,

plagarum

ἐμοὶ δοκᾶ ἐκπαγχάλας πρὸς τὸν τ̄ πλουτῶν φόβον. μετακὺ λίνου⸗, Ἡράκλεες, ἔφη τις, ὡς μακρὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ δὲ πανυπόμ. εἶτ' ἄλλ⸗ ὑπόπρουσ⸗ χαίμεριός ἔνερ⸗, ὅτι μέσ μεταὶ ἐσιν αἱ νύκ⸗, ἢ τάχα πρὸς πρὸ⸗ ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτὸς ὄρ. τί δ' οὖν ἐκβλῆσαι αὐτῷ λυπῆσαι τοῦτο πρὸς ἡμᾶς, καὶ μυηθῆναι καὶ δικῆς νυκ⸗, καὶ ὀνείρων καὶ λαῶν, καὶ ἅλα γεγηραικότων; ἴσ⸗ γὰ ὁ ψυχολογία. μὴ δὲ ὀνείρων τινῶν ἡμᾶς ὑποκριτάς τινας ὑπάλαβ⸗; ἀκ, ὦ γαθέ. οὐδὲ γὰ ὁ Ξενοφῶν ποτε δυσχέ μεν⸗ τὸ ἐνύπνιον, ὡς ἰδίωτ αὐτῷ καὶ ἐν τῇ παρούσῃ οἰκίᾳ, καὶ τὰ ἄλλα. ἴσ⸗ γὰ οὐχ ὑπόκρι σιν τῶν ὕψιν, ἀλλ' ὡς φυλαφῶν ἐγκυκῶς αὐτὰ διεξέρχ. καὶ τοῦτο ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἀπογνώσει πραγμάτων, πι ἐμεγώτων πολιτῶν, ἀλλά τι τὴ χρέσιμον ἔχον ὁ διήγησις.

plagarum metu, ceu mihi uideor, tum exturbatus. Sed in terea dū hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longum hoc somniū, & o iudiciale est? Deinde alius quidam hoc eludens, Hyemale, dixit, somniū est, quando nocles sunt longissimæ aut fortasis etiā p trinoctiale, quales & ipse Hercules est. Quid igitur in mentē uenit illi, nugari talia nobiscum, mentionemq; facere puerilis istius noctis, somniorumq; ueterū, & ætate iam obsoletorū? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorū quorundā quasi quosdā interpretes esse nos credidit? Nequaquā, ô bone: quoniā neq; ¶ Xenophon quōdā exponēs somniū illud, quo pacto ipsi uisum fuerat in domo paterna, & de inceps. Nostis enim ut nō consectationem quandā proponens, uisionē suam, aut quòd ita nugari statuisset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circunstantib. undiq; hostibus, sed quòd utilitatem quandam secum habebat illa narratio.

Proinde

καὶ τοίνυν λέγω τοῦτον ὑμῖν διηγήσασθαι ἑκάστου ἕνεκα, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω προτρέψωμαι, καὶ παιδείας ἐπιθυμήσωσι, μᾶλλον δὲ μάλιστα εἴ τις αὐτῶν ὑπὸ πενίας ἐβιλοποναῖ, μᾶλλον πρὸς τὰ ἄμεινω ἀποκλίνει, φύσιν οὐκ ἀγεννῆ διαφθείρων. ἐλπίζω δ' ἔσεσθαι τοῦτο οἶδ' ὅτι μὲν καλῶς καὶ ἀκόσας τὸ μύθον, ἱκανὸν ἑαυτοῦ παράδειγμα ἐμὲ προσησόμενος, ἐννοῶν οἷος μὲν ὢν, πρὸς τὰ μάλιστα ὥρμησα, μᾶλλον παιδείας ἐπιθύμησα, μηδὲν ἀποδειλιάσας πρὸς τὴν πενίαν τὴν τότε· οἷος δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐπανελήλυθα, ἀπὸ μηδὲν ἄλλο, σὺν θεῷ γοῦν τῶν λυγρῶν ἀλλοτρίως.

Proinde & ego somniũ hoc uobis expositi, ea uidelicet gratia, ut adolescentes ad meliora studia conuerterentur, & humanitatem amplecterentur: et maximè si quis eorum præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animumq; ad deteriora declinat, ingeniũ nõilliberale illiberaliter perdẽdo. Cõfirmabitur enim talis aliquis, satscio, & quasi cõualescet, ubi sermonẽ hũc audierit, idoneũ atq; sufficiens exemplum mesibi proponens: ubi uidelicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuerim, humanitatẽq; appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatẽ in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad uos ascenderim, qui certè ut nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

GILBER-

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

LVcianus, quanto præstet animo uigere quàm corpore, hic sub duarum mulierc̃ularum typo ostendit: ad imitationẽ enim Herculis Prodici, sub id tempus fermè quando Pythagoreum ingressurus erat biuium, atq; deliberabat cui potissimum generi uitæ sese accommodaret, in somno sibi Statuariam & Pædiam apparuisse fingit, quarum pro se utraque ipsum ad sui studium trahere conata sit. Deniq; suomet docet exemplo, eruditionem potissimum (utpote qua animus, nobilior sanè hominis portio, excolatur) iuuentuti amplectendã. adolescentiã enim consilijs admodum imbecilla est: & quanquam indoles interdum in iuuenibus non mala existat, ætas tamen flexilis, & ad quemuis animi impetũ mobilis, & mulæ ad deprauandum occasiones supersunt. Hinc etiam blanditur ocium, horsum inuitant uoluptatum illecebræ, alió prauorum sodalium uocant commercia. Vt ergo hosce uitiorum scopulos salua naui euitet adolescens incolumis: hunc Luciani librum frugi esse docentem, illi diligentissimè legendum & crebra recordatione repetendum suadeo, ne quando per ignauiã & animi socordiam uitiorum uiam ingrediens, per omnia flagitiorum genera uolutatus, tandem in præceps ruat.

a Arte necessaria uitæ comp.) Qui enim sapiunt, etiam si suppetat abundè res familiaris, tamen liberos suos opificium aliquod discere cogunt: quo, si contingat ut fortuna auferat opes, aut in exilium ire iubeantur, sit quo sibi uictum parent. Vnicum enim confugium in egestate est ars honesta. Nam hæc neq; eripi potest à latronibus: & quocunq; terrarum abeas, te comitatur, nihil adferens sarcinæ.

b E cera confictis.) Est autem hoc ceræ peculiare, ut manibus contrectata mollescat. Et hinc uariæ rerum formæ solent effingi.

c Dimidium.) Hemistichium est Hesiodi, citante Luciano in Hermotimo: quo significatum est, maximã difficultatis partem in aggrediundo negotio sitam esse. Illud Horatius in epistolis ad hunc modum expressit: Dimidium facti, qui cœpit, habet.

d Ita ut mox in lachrymas.) Artes à uerberibus malè auspi-

cari iuuenibus, Isocrates apud Aphthonium in Chria etiam testatur: Amator, inquit, eruditionis à laboribus auspicatur, sed laboribus desinentibus in utilitatem.

e Duæ mulieres.) Hoc Luciani somnium, ut iam diximus, conuenit cum Prodici Cæi sophistæ figmento, quo induxit Voluptatem & Virtutem in solitudine Herculi adhuc puero apparuisse, ut utram uellet sibi comitem uitæ assumeret. Hæc turpi & deformi erat habitu, sed genuino ac natiuo decore pulchra: illa ornatissimis uestibus ac calceis induta. Nihilominus ille Herculem dixit Voluptati Virtutem antepo fuisse. Huius Prodici σύγγραμμα περὶ τοῦ ἡρακλέους Xenophon lib. ἀπομνημονευμάτων 2. citat. Meminit eiusdem Quint. lib. 9. cap. 2. Cic. lib. Offi. 1. & ad L. Luceiũ epist. lib. 5. Nec dissimilis est Christi doctrina de arcta & lata porta, Matth. 7. & Pythagoræ de litera bicorni, de qua præter Vergilij carmen, uidendus est Lactantius lib. 6. cap. 3. & 4. cuius uerborum partem aliquã, quia huc mirificè quadrant, subiungam. Dicunt, inquit, humanæ uitæ cursum Y literæ esse similem, quod unusquisq; hominum, cum primum adolescentiæ limen attigerit, & in eum locum uenerit, ubi se uia findit in ambas, hæreat nutabundus, ac nesciat in quam se partem potius inclinet. Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora titubantem: hoc est, si aut philosophiam dicerit, aut eloquentiam, aut aliquid honestæ artis, quo euadat ad bonam frugem, quod fieri sine labore maximo non potest, honestam ac copiosam uitam disputant peracturum. Si uerò ad doctorem frugalitatis non uenerit, ad sinistram uiam, quæ melioris speciem mentiatur incedere: id est, desidiæ, luxuriæ, inertiæq; se tradere, quæ suauia quidem uidentur ad tempus uera bona ignoranti, post autem amissa omni dignitate, ac re familiari, in omnibus miserijs ignominiaq; uicturum, &c. Hesiodiũ biuiũ exponit etiam Plato in Protagora & de Legibus 4. Nos in libro nostrarum Mythologiarum secundo Herculem Prodicum. Silius porrò Italicus lib. 15. Xenophontis figmentũ ab Hercule in Scipionem transtulit, atq; sub lauro de bello cogitanti Virtutem ac Voluptatẽ apparuisse fingit, ubi Voluptas Scipioni Virtutis incommoda proponit, & suis etiam blanditijs allicit. Virtus autem Voluptatem increpat, quod suis lenocinijs iuuenum animos irretire conetur, atq; seducere, & uarijs

hijs argumentis ad se amplectendã suadet. tum Romã in explũ assumit, quę ab exiguis initijs profecta, eò creuerit, ut toti us orbis regina facta sit, ubi florentissimę urbes luxu sint euersę:

Has lauri residens iuuenis uiridante sub umbra,
Aedibus extremis uoluebat pectore curas.
Cum subito assistunt dextra leuaq; per auras
Allapsæ, haud paulum mortali maior imago,
Hinc Virtus, illinc Virtuti inimica Voluptas.
Altera Achemenium spirabat uertice odorem,
Ambrosias diffusa comas, & ueste refulgens
Ostrum qua fuluo Tyrium suffuderat auro.
Fronte decor quæsitus acu, lascuaq; crebras
Ancipiti motu iaciebant lumine flammas.
Alterius dispar habitus: frons hirta, nec unquam
Composita mutata coma, stans uultus, & ore
Incessuq; uiro propior, lætiq; pudoris,
Celsa humeros niuea fulgebat stamine pallæ.
Occupat inde prior promissi fisa Voluptas:
Quis furor hic non digne puer, consumere bello
Florem æui? Camnæ ne tibi, grauiorq; palude
Mœonius Hygia lacus excessere, paluſq;?
Quem tandem ad finem bellando fata lacessis?
Tune etiam tentare paras Atlantia regna?
Sidoniasq; domos? moneo, certare periclis
Desine, & armisonæ caput obiectare procellæ.
Ni fugis hos ritus, Virtus te sæua iubebit
Per medias uolitare acies, mediosq; per ignes.
Hæc patrem patruumq; tuos, hæc prodiga Paulum,
Hæc Decios Stygias herebi detrusit ad undas,
Dum cineri titulum, memorandaq; nomina bustis
Prætendit, nec sensura quid gesserit umbra.
At si me comitere puer, non limite duro
Iam tibi decurret conceſsi temporis ætas.
Haud unquam trepidos abrumpet buccina somnos.
Non glaciem Arctoam, non experiere furentis
Ardorem cancri, nec mensas sæpe cruento

Gramine compoſitas, aberunt ſitis aſpera, & hauſtus
Sub galea puluis, partiq; timore labores.
Sed current albusq; dies, horaeq; ſerenae,
Et molli dabitur uictu ſperare ſenectam.
Quantas ipſe Deus laetos generauit in uſus
Res homini, plenaq; dedit bona gaudia dextra?
Atq; idem exemplar lenis mortalibus eui
Imperturbata placidus tenet ocia mente.
Illa ego ſum, Anchiſae Venerem Simoentis ad undas
Quae tunxi, generis uobis unde editus author.
Illa ego ſum, uerti ſuperûm quae ſaepe parentem
Nunc auis in formam, nunc torua in cornua tauri.
Huc aduerte aures, currit mortalibus aeuum,
Nec naſci bis poſſe datur, fugit hora, rapitq;
Tartareus torrens, ac ſecum ferre ſub umbras
Si qua animo placuere negat. quis luce ſuprema
Dimiſiſſe meas ſerò non ingemit horas?
Poſtquam conticuit, finisq; eſt addita dictis,
Tunc uirtus: Quae nam iuuenem florentibus, inquit,
Pellicis in fraudes annis, uitaeq; tenebras?
Cui ratio, & magnae caeleſtia ſemina mentis
Munere ſunt conceſſa Deûm, mortalibus alti
Quantum caelicolae, tantundem animalibus iſtis
Praecellunt cunctis. tribuit namq; ipſa minores
Hos terris natura Deos: ſed foedere certo,
Degeneres tenebris animas damnauit aeternis.
At queis aetherei ſeruatur ſeminis ortus,
Caeli porta patet. referam quid cuncta domantem
Amphitryoniadem? quid cui poſt Seras & Indos
Captiuo Liber cum ſigna referret ab Eruo,
Caucaſeae currum duxere per oppida tigres?
Quid ſuſpiratos magno in diſcrimine nautis
Ledeos referam fratres? ueſtrumq; Quirinum?
Nonne uides, hominum ut celſos ad ſidera uultus
Sustulerit Deus, ac ſublimia finxerit ora?
Cum pecudes, uolucrumq; genus, formaeq; ferarum

Segnem

Segnem atq; obſcœnam paſsim ſtramiſſet in alsum.
Ad laudes genitum, capiat ſi munera Diuûm;
Felix ad laudes hominum genus, huc age paulum
Aſpice, nec longè repetam modo Roma minanti
Impar Fidenæ, contentaq; creſcere aſylo,
Quo ſeſe extulerit dextris: idem aſpice latè
Florentes quondam luxus quas uerterit urbes.
Quippe nec ira Deûm tantum, nec tela, nec hoſtes,
Quantum ſola noces animis illapſa uoluptas.
Ebriet as tibi fida comes, tibi luxus, & atris,
Circa te ſemper uolitans infamia pennis.
Mecum honor, & laudes, & lato gloria uultu,
Et decus, & nueis uictoria concolor alis.
Me cinctus lauro perducit ad aſtra triumphus.
Caſta mihi domus, & celſa ſtant colle penates,
Ardua ſaxoſo perducit ſemita cliuo,
Aſpera principio (nec enim mihi fallere mos eſt)
Proſequitur labor adnitendum intrare uolenti,
Nec bona conſcendunt, quæ ſors infida dediſſet,
Atq; eadem rapuiſſe ualet: mox celſus ab alto
Infra te cernes hominum genus, omnia contra
Excipienda manent, quam ſpondent blanda uoluptas.
Stramine proiectus duro patiere ſub aſtris
Inſomnes noctes, frigusq; famemq; domabis.
Idem iuſticiæ cultor, quæcunq; capeſſes,
Teſtes factorum ſtare arbitrabere diuos,
Tunc quoties patriæ rerumq; pericula poſcent
Arma feres primus, primus te in mœnia tolles
Hoſtica, nec ferro mentem uincire, nec auro.
Hinc tibi non Tyrio uiciatas murice ueſtes
Nec donum deforme uiro flagrantis amomi:
Sed dabo, qui ueſtrum ſæuo nunc marte fatigat
Imperium, ſuperare manu, laurumq; ſuperbam
In gremio Iouis exciſis deponere Pœnis.
Quæ poſtquam cecinit ſacrato pectore Virtus,
Exemplis latum uultuq; audita probantem
Conuertit iuuenem. ſed enim indignata Voluptas,
Non tenuit uoces: Nil uos iam demoror ultra;

Exclamat, uenient uenient mea tempora quondam,
Cum docilis nostris magno certamine Roma
Seruiet imperijs, & honor mihi & habebitur uni.
Sic quassans caput, in nubes se sustulit atras.
At iuuenis plenus monitu, ingentia corde
Molitur, uisaq; calet Virtutis amore.

f Humanitas.) Humanitatem ab homine, quemadmodum & uirtutem ex uiro appellatã, doctissimorũ scriptis accepimus. Vnde & Terentianus ille Chremes, humani nihil à se alienũ putat, quòd homo sit. Est enim humanitas hæc, nõ illa quam Græci φιλανθρωπίαν uocant, sed quam ijdem παιδείαν nuncuparunt, à qua tamen illa prior manare uidetur: quòd qui harum artium studijs liberalissimis, quasi in Helicone aut Parnasso sunt doctrinisq; uersati, ad omnẽ humanitatẽ, comitatẽ, & morum suauitatem compositi, informatiq; esse uideantur. Quod & Ouidius ad Grecinum scribens, præclarè canit:

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitasq; fugit.

Nam ingenuę seu liberales idcirco appellatæ sunt, quòd libero ac ingenuo sint homine dignæ: siue quod liberos suos sectatores efficiant, & in fastigio rerum humanarum quasi reges collocent & reponant. Sed humanitatem quoq; (ut dixi) παιδείαν seu eruditionem ueteres appellarunt, puto quòd ea in solos homines, non etiam in belluas cadat: uel quòd eos quib. adiungit sese, uerè homines faciat, hoc est omni cultu humanitatis informet. Quibus de causis omnibus uideri necessaria debet, qui liberi, non serui esse uolunt (omnes autem uelle debẽt) quiq; cæteris hominibus tanto præstare studeant, quanto homines mutis animantibus antecellunt. Hæc est felix illa moly, cuius beneficio Vlysses ille, ne sociorum more suorum in belluã uerteretur, seruatus est. Hæc omnium mater est artium, quasi dicas Mnemosyne Musarum. Hęc donum atq; inuentum Deorum. Hęc nos primum ad Dei cultum, deinde ad ius hominũ, quod situm est in generis humani societate, tum ad modestiã, magnitudinemq; animi eruditum, eademq; ab animo tanquam ab oculis caliginem dispulit, ut omnia supera, infera, prima, ultima, media uideremus. His rationib. cõstare puto, citra humanitatis artes, homines nihil minꝰ quàm homines esse, ac proinde nõ tã aquã & ignẽ homini necessaria uideri quàm eruditionẽ.

Redin-

g Reditib.) ἐπὶ τὴν πρόσοδον, legit Micyllus: πρόοδον.

h Magistratibus uerò.) Iustinianus in proœmio Institutionũ suarum, inuadet alacri indefessoq; studio iurisprudẽtię incũbendum, ac uberrimos fructus pollicetur. Summa itaq; ope & alacri studio, inquit, has leges nostras accipite, & uosmetipsos sic eruditos ostẽdite, ut spes uos pulcherrima foueat, toto legitimo opere perfecto, posse etiam nostram Rempublicam in partibus eius uobis credendis gubernari.

i Talibus scilicet ornamentis.) Nõ dissimilia promittit Cic. Q. Fratri in 1. epistola, de Asia rectè & prudẽter administrãda. Nam Græci quidẽ, inquit, sic te uiuentẽ intuebũtur, ut quondã ex annaliũ memoria, aut etiam è cœlo diuinum hominem esse in prouinciam delapsum putent.

k Demosthenẽ.) Aphthonius in Chria. Respice Demosthenis uitã, qui ut oratorũ omniũ laboriosissimꝰ, ita clarissimꝰ euasit.

l Socrates.) Fuit Socrates Sophronisci lapidarij filius, qui etiam seruijsse & sculpsisse lapides dicitur. Asserũt quidã Gratias uestitas, quæ sunt in arce, illius opus esse. Vnde & Timon illum in Sillis, Laertio referente, sculptorem lapidum dixerit.

m Nioben.) Fabulã Niobes uide apud Ouid. in 6. Metamorp. Alcmena apud Theocritum Eidyllio 26. dicit, se crebrius plorare quàm pulchram Nioben.

n Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent.) Eorum quæ in somno uidemus, quinq; esse genera Macrobius ait. aut enim est somniũ & uisio, aut oraculũ, aut insomniũ, aut uisum. Somniũ, ut paucis agam, est, quando per figuras & ambages alia qua res in somno ostenditur. Insomnium est, quando id quod uigilantem fatigauit, dormienti se ingerit. Visio est, cũ id quis uidet, quod eodem modo quo apparuerat, euenit. Oraculũ est, cum in somno parẽs, uel alia sancta grauisq; persona seu sacerdos, uel etiã Deus apertè euenturũ quid aut non euenturũ, faciendum, uitandumq; denunciat. Visum est, cum arbitramur in nos dormientes irruere armatos, uel passim uagari formas. In quo genere est incubus, qui putatur inuadere dormiẽtes, & pỏdere suo pressos degrauat. Medici ferè in ea sunt sentẽtia, somnia constitutionis seu cõplexionis hominũ argumenta esse. Sic apud Auicennã obseruauimus canone 1. complexionis æqualis & temperatę certũ haberi argumentũ somnia iucũda, cuiusmodi sunt odorũ, cantuũ, conuiuiorũ, dignitatũ. Inęqualis uerò ac non temperatę cõplexionis indiciũ est, cum quis ita per quietẽ

adficitur ut moueri posse non uideatur, aut onus maius quàm quod ferre queat sustineat, uel etiá loqui nó possit. Cuius generis somnia Galenus addiuinãtia appellat. Auerrois quarto Colliget ca. 15. Si imagines, inquit, cócipiãtur igniũ, bilis rubra prævalet. Eandé uerò atram pellere prænũciant somnia terrifica, &c. Iamblicus in lib. de mysterijs, & Strab. lib. 8. scribũt, in tẽplo Aesculapij quod in Epidauro est, ęgrotos cõsueuisse somnia captare, è quib. prosperam ualetudinẽ cõijcere possent. Et Herophilus somnia quędã appellat θεόπνευσα, hoc est à deo inspirata, quæ necessariò cõtingant, Quædã physica, quædã Syncramatica, cũ scilicet illa nobis occurrũt in somno, quib. delectamur. Deum aũt olim per somnia multa & patrib. sanctis, & alijs significasse, testãtur literæ sacræ. Sic per somniũ Deus cohibet Abimelech, ne attingat uxorẽ Abrahami. Ge. 20. Per somniũ hortatur Deus Solomonẽ, ut petat ab eo quicquid uoluerit. 3. Reg. 3. Per somniũ loquebatur prophetis Deus, Num. 22. Et respondebat interrogantib. se. 1. Reg. 28. Sónia duo quæ uidit, narrat Ioseph fratrib. suis, quib. præmõstrabat Deus ipsum futurũ principẽ fratrũ. Gen. 39. Somnia pincernæ & pistoris regis Aegyptiorũ interpretatur Ioseph. Gen. 40. Somnia Pharaonis quib. fertilitas 7 annorũ, item 7 annorũ fames ostẽdebatur ei à Deo, Ioseph quoq; interpretabatur. Gen. 42. Somniũ interpretatur quidã cõmilitoni suo in castris Madianitarũ, se tradẽ dos esse à Deo in manu Gedeonis. Iudic. 6. Somniorũ interpretationé Dei esse, testatur cap. Genes. 40. Vide Aristotelis librũ De diuinat. per somnum, ubi sub nomine insomnij uidetur omnia quæ nobis in somno obseruari possunt, comprehendere.

o Iudiciale.) δικανικὸν forense dixit, uel quòd duæ personæ inter se decertẽt, uel quòd forẽses causę multis clepsydris perorentur. Notat autem prolixam & ineptam orationem, quam etiam hybernum somnium uocauit, quòd hyemę noctes sint lõgiores, & proinde longiora somnia.

p Trinoctiale.) Facetè, ut solet, τριέσπερον uocat Herculem ab trinoctio illo quod traditur in eo concipiendo insumptũ. Nota est fabula trinoctij concubitus Iouis & Alcmenæ, uel ex Plauto, uel ex ipso Luciano in Dialogo Mercurij & Solis.

q Xenophõ.) Videtur somnium hoc intelligere, quod est lib. 3. Anabaseos, quo uidit Xenophon per quietem domum suam paternam fulmine totam collucere, &c.

προ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙ-ΠΟΝΤΑ, προμηθεὺς ἐν τοῖς λόγοις.

CONTRA EVM qui dixerat, Prometheus es in uerbis: Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædam est contra cum à quo Prometheus in uerbis appellatus fuerat, qua quantum hanc collationem in se admittat, & quantum non, cum acerba quadam regestione respõdet. Vt autem in superiore narratione somnij, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes exposuit: ita hic uidetur dictionem & dicendi genus suum, quale, & ad quod exemplũ comparatum esset, indicare uoluisse: nempe quòd ad materiã & res attinet, comœdiam: quod autem ad compositionem & ipsam orationis figuram spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

Ὄνκουν προμηθέα με ἔφης εἶναι; ἐὰ μὲν οὖν καὶ τὰ τοῦτο, ὦ ἄριστε, ὡς μηδένων ἡμοὶ τῶν ὄργανων ἴσων, γνωρίσω τἀληθὲς ἐκείνῳ, καὶ φημὶ ὅμοιός γε εἶναι αὐτῷ, καὶ οὐκ αἰσχύνομαι τοιοῦτος ὢν ἀνὴρ, εἰ καὶ φαυλότερος ἐμοὶ ὁ τοιοῦτος, οἵῳ γε ἐκ τοιούτου, βορβόρου γέ τινος παραμυκτέον, εἰ ἴσως πρὸς τοὺς λόγους ὡς ἄξιόν σοι δοκῶ συμμιχθῆναι τοιούτους, ἢ σοφώτατον τῶν τιτάνων ἐπιφημίζεις αὐτόν, ὅρα μή τις εἰρωνείαν σοῦ,

PRometheũ a igitur me esse ais? si quidem ea ratione, ô optime, qua si & mea b opera lutea sint, agnosco collationẽ, ac fateor me similem illi esse, nec recuso luti figulus etiã ipse dici: tametsi lutum mihi uilius sit, quale scilicet ex triuijs colligitur, cœnum propemodũ, ac fœtulentũ quoddã. Quòd si uerò adeò extollens orationem meam, perinde ut arti ficiosam & fabrefactam, doctissimi illius Titanum nomine, eam cohonestas & laudas: uide ne quis ironiam

φῇ, καὶ μυηθῆναι, εἶδον τὴν ἀτεχνίαν, προσῆναι τῷ ἐπαίνῳ. ἢ πόθεν γὰρ σύμμαχον τοῦμόν; τίς δ' ἡ σοφία καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν; ὡς ἐμοιγε ἱκανὸν, εἰ μὴ πάνυ σεμνύνεσθαι δόξει, μὴ δὲ λαμπρᾷ ἄξια τοῦ παινεσθησομένου. καί τοι πῶς δικαιότερον ὑμᾶς ἂν ἀπαθροισθείη τῷ Προμηθεῖ, ὁτιοῦν ἐν λίνοις ἐμπλοκιμαῖον, ξυὼ ἀληθῶς ποιοῦμαι τοὺς ἀγῶνας; ἴσως οὖν, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἐμοὶ ψυχρὸν τὰ ὄντα. καὶ νὴ Δία, καὶ τὸ θερμὸν αὐτῶν ὑπὸ λιθώδους. καὶ τοῦτο ἐν τῷ Προμηθεῖ ἂν εἴη, πλὴν ἀ μὴ λιθαλλάττοιτο, ὅτι μηδ' ἐν πυλοῦ πλάττεται, ἀλλὰ χρῶσα ὑμῖν τοῖς πολλοῖς τὰ πλάσματα. ὑμᾶς δὲ, οἱ ὀδὸν τὸ πλῆθος παρισοῦσθε, καὶ τὰς τοιαύτας τῶν ἀκροάσεων ἐπαγγέλλεσθε, ἐδωλα ἄττα καὶ ὑποδείγματα. καὶ τὸ μὲν

dixerit, & quasi quandam c Atticam subsannationem subesse huic laudi. aut, unde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quæ uerò ista nimia & Promethea sapientia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atque fictilia tibi uideantur, aut digna adeò Caucaso. At uerò quanto iustius uos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudicijs & causis agendis celebres estis, cum ueritate certamen instituentes? Viua enim reuera atque animata uobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorum ignitus est. Quod ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum uideri posßit, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex luto fingatis uos, sed quòd d aurea uobis pleriſque figmenta sua sint: nos autem qui ad uulgus prodimus, atq; ibi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quædam rerum spectanda exhibemus. Et in

summa,

γὸ μὲν ὅλον ἐν πηλῷ, καθάπερ ἔφην μικρὸν ἔμπροσθεν, ὁ πλα στικὸς καὶ τἀυτὰ τοῖς κεραμεῦσι θεὸς· τὰ δ' ἄλλα ἔτι λίνυσις ὁμοίαν πρόσεστιν, οὔτε ψυχῆς φαντασία τις, ἀλλὰ τρόπος ἄλλος, καὶ παιδιὰ τὸ πρᾶγμα. ὡς τί μὴ ἐνθυμᾶσθαι ἔπεστι, μὴ φῶμεν οὕτω μὴ προμηθέως λέγοις εἶναι, ὡς ὁ λωμιλίδης τὸν Κλίωνά φησιν. οἶσθα περὶ αὐτοῦ,

Κλίων προμηθεύς ἐστι μετὰ τὰ πράγματα. καὶ αὖ τοὶ δὶ ἀδίκως τοὺς χυτρέας καὶ ἰατροποιούς, καὶ πάντας, ὅσοι πηλουργοί, προμηθέας ἀπὸ πάλαι, ἰδιωτικώτερον δὲ τοῦ πηλοῦ, καὶ τλῶ ἐν πυρὶ εἶναι τῶν σκευῶν ἐπίστασθαι. καὶ ἴσως τοῦτο βούλεται εἶναι ὁ προμηθεύς, πάνυ δυσχωρὲς ἀποτετρέφθαι, καὶ ὅτι τλῶ ἀπὸ πολλῶ ἀριθμοῦ τὰ τῶν σκευαμάτων· ἐπεὶ καὶ δύβρυπα ἀμέλει τὰ ἔργα, ὥσπερ καὶ κάνεια τὰ χυτρίδια, καὶ μικρόν

summa, circa lutum quidem, quemadmodum paulò ante dixi, ipsa hæc figulina uersatur, perinde ut & d aliorũ figulorum; præterea autem neque motus similis inest, neque animæ seu uitæ aliqua significatio, sed delectatio quædam inanis, & quasi quidam lusus totum illud negocium est. Vt interim etiam cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere uolueris, ut Comicus ille Cleonem: nosti siquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille f post negocia est. Cæterùm etiam ipsi Athenienses g figulos ollarum & furnorum constructores, & quicunque circa lutum uersantur, Promētheos uocabant olim: alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, uasorum assaturam.

Quòd si etiam hoc sibi uult Prometheus iste tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino secundum Atticam illam mordendi acerbitatem dixisti: quoniam & nostra opera fragilia sunt, perinde ut illorum ollulæ: & modicum

μικρὸν τις λίθον ἐμβαλὼν, σωτρίψειν ἅπαντα. καὶ τις φάι τις ταχαμυθέμενος, οὐ ταῦτα ἐκάσαι τῷ Προμηθεῖ, ἀλλὰ τὸ καινοργὸν τοῦτο ἐπαινῶν, καὶ μὴ πρός τι ἄλλο ἀρχέτυπον μιμούμενόν. ὥσπερ ἐκεῖνοι καὶ οὗτοι ἀνθρώπων, τίνες ἐννοήσαντο αὐτοὺς αὐτάρκεις εἶναι, τοιαῦτα ζῶα μορφώσαντες, καὶ διακοσμήσαντες, ὡς σύνηθέστατ' εἶναι, καὶ ἀφθόνως χαρίζεσθαι. καὶ τὸ μὲν ὅλον, ἀρχέτυπον αὐτοὺς ἦν. σοφὸς γάρ τοι καὶ ὁ Ἀθηνᾶ, ἐμπνέουσα τὸν πηλὸν, καὶ ἐμψύχα ποιοῦσα εἶναι τὰ πλάσματα. ὁ μὲν ταῦτα αὖ ἔποι, πρός τι τὸ εὐρυθμότατον ἐξευγνύμενος τὸ ἁρμονικόν. καὶ ἴσως ἔστος ὁ νοῦς ἦν τῷ λιλιγομένῳ. ἐμοὶ δὲ οὐ πάνυ ἱκανὸν, ἃ διανοοῦμαι λοιπὸν, μηδὲ ἔχειν τις λέγειν ἀρχαῖόν τι ῥῆμα τοῦ πλάσματος, οὗ τοῦτο ἀπόγονόν ἐστιν, ἀλλὰ ἐ

modicum quispiam lapillum injiciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis consolando nos, nequaquam ista aßimilaſſe Prometheo, ſed nouitatem hanc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationẽ cõpa rata ſunt, laudareuoluiſſe te: quemadmodum & ille non dum exiſtentibus homini bus excogitatos, atque de no uo inuentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & moue rentur facilè, & aſpectu gratioſa forent. & in ſumma, architectus ipſe erat; ſed cooperabatur tamen ea tiam Minerua illi, quæ & lutum inſpirabat, & figmenta illa animata reddebat. Talia quidem ille alio quis dicere poſſet, atque ita in meliorem partem dictum iſtud exponere. Et fortaßis hæc ſententia etiam dicti fu it. Sed mihi non ita ſatis eſt, ſi uidear noua fingere: quoniã neq; uetuſtius aliquid dicere quiſquã poterit eo figmento, ad cuius imitationẽ ac formã hoc deductũ et quaſi progenitũ eſt.

Sed

ἀλλ' ἐ μὴν ηὖ χαρίεντα φαίνοιτο, αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ ἴδοι, ἵν' αὐτῷ ηὖ ξυμπαθήσας ἂν ἀφανίσαιμι, ἐδ' ἂν ἀφιλόσοφος αὐτὸ. παρὰ γὰρ ἐμοί γ' ἰδανόν τι, μὴ οὐχὶ σωτηρίφδαι ἄμορφον ὄν. ηὖ εἴγε μὴ οὕτω φρονοίην, ἄξιος ἂν μοι δοκῶ ὑπὸ ἐπιδαδίκα γυπῶν κείρεσθαι, εἰ σωτὸς ὢν πολὺ ἀμορφότερα τὰ μετὰ τοῦ ξένου αὐτὰ πεποιδότα. Πτολεμαῖος οὖν ὁ Λάγου δύο καινὰ ἄγαν παρήγαγέ τι βακτριανὸν ἄγαν, κάμηλόν τε βακτριανὸν παμμέλαιναν, ηὖ ἀίχμαιον ἄνθρωπον, ὡς τὸ μὲν ἡμίτομον αὐτοῦ ἀνεμβῶς μέλαν εἶναι, τὸ δ' ἕτερον ἄγαν ὑπερβολῇ καλόν, ἰσίους δὲ μεμιγμένον, ἅτε τὸ δίκαιον σωναγαγὼν τὰς ἀγωνίσεις, ἐπιδείκνυτο αὐτοῖς ἄλλά τε πολλὰ δεάματα, ηὖ τὸ τέλος καμήλου ηὖ ταῦτα, τέλος κάμηλον, ἥ τ' ἡμίλευκον ἄνθρωπον, ἡ ὅτι ἐπλήξειε τῷ δεάματι.

Sed tamen nisi & gratiam quandam atque uenustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi uideor qui à sedecim uulturibus attondear: ut qui nõ intelligã q multo deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum q sunt, cũ peregrinitate quadã cõiunctũ habẽt. Ptolemæus igitur Lagi filius, cũ aliquando duas res nouas in Ægyptũ adduxisset, camelum uidelicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atq; diuisa: congregatis in theatrũ Ægyptijs, exhibuit illis cùm alia multa spectacula, tũ inter postrema, hæc quoq; camelum uidelicet, & semialbum hominem, putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse.

At illi

οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν κάμηλον ἐφοβήθησαν, καὶ ὀλίγου ἄδην ἔφυγον· καὶ τοι χρυσῷ πᾶσα κεκόσμητο, καὶ ἁλυσίδι ἐπέσειστο, καὶ ὁ χαλινὸς ὢν λιθοκόλλητος, καὶ πορφύρα τινὸς, ἣ καμβύσου, ἢ νύμφης αὐτῆ κεκάλλιστο. πρὸς δὲ τὸν ἵππον οὐδὲν ἐκπλαγέντες, ἐθαύμαζον· καὶ τὸν ἐλέφαντα, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐπῄνουν, μετέσχεσαν αὐτὰ, καὶ τὸν αὐδρωπον διὰ τιμῆς ἦγον, ὡς πρὸ τῶν ἄλλων ὄντα· τὴν δὲ κάμηλον, ἀπέθεσαν ἀμελησάντες. ὁ δὲ ἄνθρωπος ἦν ὁ Αἰσχίωνος τοῦ αὐλητοῦ ἐκπωμάσαντος, καὶ πᾶσι κύλιξι χαρὰ ὁ πότος. δὲ δοῦναι ἦν, μὴ καὶ τοῦτον κάμηλον ἐν ἀγυπτίοις ἦ· οἱ ἦν ἄνθρωποι, ὁ χαλινὸν ἔτι αὐτῆς ἐθαύμαζον, καὶ τὴν ἁλυσίδα.

At illi ad cameli quidem conſpectum perterriti ſunt: & parum abfuit quin exilientes profugiſſent. quanquam tota ea auro exornata, ac purpura inſtrata erat: frenũ autem etiam gemmis compactũ habebat, ex Darij alicuius, aut Cãbyſis, aut etiã ipſius Cyri theſauris depröptũ. Ad hominis aũt intuitũ pleriq; ridebant: alij aũt etiã ut monſtrũ aliquod ipſum auerſabantur. Quare Ptolemæus intelligẽs ſe illis nõ adeò laudẽ cõciliaſſe ſibi, neq; nouitatẽ apud Ægyptios in admiratione eſſe, ſed præ ipſa quod concinnũ atq; compoſitum, iuſtaq; forma præditum foret, probari: tranſtulit illos inde, hominemq; nõ amplius eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidẽ neglecta atq; relicta tum, mortua eſt: hominem aũt illum duplicẽ Theſpidi cuidam tibicini, cum ad pocula bene cecinifſet, dono dedit. Porrò ueror, ne & mea, h camelus in Ægypto, ſint: homines autem, adhuc frenum illius & purpuram admirentur: quoniam

καὶ δὲ οὐδὲ τὸ ἐκ δυοῖν τοῖν καλλίστοιν συγκεῖσθαι, διαλόγου καὶ κωμῳδίας, οὐδὲ ἕτερον ἀπέχειν οὕτως εὐμορφίαν, ἐμοὶ μὲν οὐδ' ὅλως ἐναρμόττει, οὐδὲ κατὰ τὸ σύμμετρον γίγνεσθαι. ἔστι γοῦν ἐκ δύο καλῶν, ἄλλο δέκατον τῶν ξωθήκην εἶναι, οἷον ἐκεῖνο τὸ πρεσβύτατον, ὁ ἱππόκενταυρος. οὐ γὰρ ἂν φαίης ἐκεῖνό τι ζῷον τοῦτο γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ὑβριστικώτατον, εἰ χρὴ πιστεύειν τοῖς ζωγράφοις, ἐκπλαγνυμένοις τὰς παρουσίας καὶ σφαγὰς αὐτῶν. τί δ' ἂν ἐχὶ καὶ ἐμπαλιν γένοιτ' ἂν σύμμορφόν τι ἐκ δυοῖν τοῖν ἀρίστοιν ξυστὰν δέν, ὥσπερ ἐξ οἴνου καὶ μέλιτος, τὸ ξυναμφότερον ἥδιστον φαμὲν ἔγωγε; ἐμοὶ μὲν γοῦν ἔχω διατείνεσθαι, ὡς τοιοῦτων ὄντων· ἀλλὰ δὲ διαμὴ τὸ ἑκατέρου καλόν, ἡ μῖξις σωφρονεῖν. οὐ παύσῃ γοῦν σωφρονῶν καὶ φίλα ἐξ ἀρχῆς λῶν, ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳδ-

quoniam neq; illud ex duobus optimis cõpositum, Dialogo uidelicet, et Comœdia, per se ipsum satis ualet ad formam & elegantiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustaq; proportione temperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam, atque peregrinam fieri: quale illud uulgatissimum est i Hippocentauri. Non enim facile dixeris, amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumelioſissimũ: si modò cõuenit pictorib. credere, exhibentib. temulentiã & cædes illorũ. Quid ergo? an nõ rursum quoq; bene formatũ ac pulchrũ aliquid ex duob. optimis cõpositũ fieri potest? Vt ex uino & melle cõmistũ & temperatũ, suauissimũ equidẽ aio esse. Quãquã de meis cõpositionib. hoc cõtendere nõ ausim, quòd ipsæ quoq; tales sint: sed metuo ne utriusq; pulchritudinẽ ipsa temperatura corruperit. Neq; enim omnino consueta inter se, atq; affinia, ab initio Dialogus & Comœdia

πωμφδίαι. ἄγει ὁ μὲν οἰκοι, καὶ παρ' ἑαυτὸν τὴν Δίαν ἐν τοῖς παιγνιπάτοις μετ' ὀλίγων τὰς ἀκροάσεις ἐποιεῖτο. ὁ δὲ παρακαθήμενος τῷ Διονυσίῳ ἑαυτῷ, θεάτρῳ ὁμίλει, καὶ ξυνέπαιζε, καὶ ὑγιλωτοποίει, καὶ ἐπίσιλωπίζε, καὶ ἐν ῥυθμῷ ἔβαινε πρὸς αὐλὸν, ὥστε καὶ τὸ ὅλον ἀνὰ πάσσοις μέτροις ἐπιχορεύειν τὰ πολλὰ, τὸν τοῦ διαλόγου ἑταίρους ἐχλεύαζε, φορυτιστὰς, καὶ μετεωρολέσχας, καὶ τὰ τοιαῦτα προσαγορεύοντα. καὶ μίαν ταύτην πρόφασιν ἐπεποίητο ἐκείνους ἐπισκώπτειν, καὶ τὴν Διονυσιακὴν ἐλευθερίαν διατάττειν αὐτῶν, ἅτε μὲν ἀβατοῦντας διανυόντας, καὶ νεφέλας ξυνάντας: ἅτε δὲ ψευδῆ πανδήματα διαμετρεῖντας, ὡς δῆθεν ἀέρια λεπτολογουμένους. ὁ διάλογος δὲ, σπουδαστὰς ἐποιεῖτο τὰς συνουσίας φύσεώς τε πέρι, καὶ ἀρετῆς φιλοσόφων,

Comœdia fuere. Siquidem ille domi & secum ipse, mehercle, in ambulacris cũ paucis quibusdam disputationes suas habebat: Comœdia aũt tradens se totam Dionysio, in theatro conuersabatur, si mulq; ludebat, & [k] ridicula erat: gaudebat salibus & dicacitate, & cũ numerositate quadam ad certamẽ & palmam ueniebat. Interdũ etiã anapæsticis uersibus prorsum in sublime euecta, dialogi sectatores ac socios ut plurimũ irridebat ac subsannabat, curarum exercitores, ac uanos sublimiũ rerum disceptatores, et id genus alia uocitando. Quin & unã hanc adeundi uiam habebat, fugillando illos, & Dionysiacam istam libertatẽ in ipsos effundendo, nunc in aere ambulãtes, & cum nubib. congredientes illos exhibens, nunc publicum saltus metientes fingens, ut qui scilicet de aereis & sublimib. istis rebus nimis exiliter argutarentur. Dialogus autem contrà maximè graues ac uenerabiles disputationes habebat, cùm de natura rerum, tum de uirtute philosophorum: ita ut

ὥστε τὸ τῶν μουσικῶν τοῦτο δὶς διὰ πασῶν εἶναι τὴν ἁρμονίαν ἀπὸ τῆ ὀξυτάτου ἐς τὸ βαρύτατον. ἡμεῖς ὅμως ἐτολμήσαμεν ἐν μέσῃ τὰ αὐτὼς ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυναγαγεῖν, καὶ ξυναρμόσαι, οὐ πάνυ πιθόμενοι, οὐδὲ δυμαρῶς αἰωρούμενα τὴν λειψυνίαν. δίδια τοίνυν μὴ αὖ δόξ ὁμοιόν τι τῷ προμηθεῖ τῷ σῷ πεποιηκὼς φαίνωμαι, τὸ δέλυ τῷ ἀῤῥῆρι ἐγκαταμίξας, καὶ δι' αὐτὸ δίκλω ὑποίσχω. μᾶλλον δὲ μὴ ἢ ἄλλό τι τοιοῦτο φοβοῦμαι ὀλιγωρῆσαι ἴσως τὰς ἀκούοντας, καὶ ὃ σὺ παραδὺς αὐτοῖς λελανθάνει τῇ πιμελῇ, γίλωτα ἐμποιῆσαι ὑπὸ συνέσεως φιλοσόφου· τὸ γὰρ δὴ λειπόμενον. καὶ γὰρ λειπόμενόν ὁ δρὺς, ἄπαγε· τοῦτο μόνον ὄν αὖ ἔπους ἐνεῖναι τοῖς ἀμαθέσι. ἢ παρὰ τοῦ γὰρ αὖ ἐκλείπομεν, εἰ μὴ ἄρα τις ἐμὲ δίκλον λαθὼν τοιοῦτος πυτιοπάμπας, καὶ βαγελάφης ἢ αὐτὸς σωτιθεικὼς· πλὴν ἄλλα τί ἂν μὴ εἶναι δίκαιος εἴη; ἀλλ' ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω. ἀλλ' ἐκεῖνος ἴσως ἔχει, ὃς τὸν ἄνθρωπον ἔπλασε. καὶ ἐγὼ μὲν ἐκεῖνον ἐῶ· ἐκεῖνος δὲ ἐμὲ μὴ ἐάσῃ.

ita ut Musicorum illud δὶς διὰ πασῶν, hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nempe à summo atq; acutissimo ad imum atq; grauissimum usq;, inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese coniungere, & quasi cõdiare, eaq; mutuo coaptare, quæ neque omnino obsequuntur, neq; facilè cõmunionẽ & societatẽ aliquã sustinẽt. Vereor itaq; ne denuò simile aliquid Prometheo isti tuo feciße uidear, ut qui fœminiñ cum masculino cõmiscuerim, et ob idipsum nunc reus agar. Imò etiã ne quid aliud tale uidear, decepisse fortasse auditores, atque ossa apposuisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, ri sum scilicet Comicũ sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc unum modò, ut ne in nostris ineße dici poßit. Aut unde enim furaremur tale aliquid? nisi uerò quispiam nos latet, qui eiusmodi pinuum incuruatores & hircoceruos & ipse composuerit. Veruntamen quid fa-

δοιμι: ἐμμενετέον γὰρ οἷς ἅπαξ προειλόμεθα· ἐπεὶ τό γε μεταβουλεύεσθαι, ὦδιμηθεῖ δίκης ἔργον, ἀ προμηθεῖ δίκης ἐστί.

cerem? Perſiſtendum enim eſt in iis quæ ſemel cœperis, quandoquidem °mutare conſilium, Epimethei opus, non Prometheiest.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

OPeris ſui formulam quandam ac ſilum deſcribit Lucianus, cauſidicos ſubinde taxans, qui libros à ſe cõſcriptos, eo quòd à ſtrepitu forenſi erant ſemoti, deinde etiam ex Dialogo concinnati, & Comœdia, quæ inter ſe longè diuerſa ſunt, irridebant, Promethea ſubinde Lucianũ per contumeliam appellantes, hoc eſt, πηλοπλάθον, aut plaſtem, ſiue figulũ. Fuit aũt Prometheus, quẽadmodũ de eo fabulantur, Iapeti ex Titano geniti filius. hic cum Ioui duos tauros immolaſſet, carnes amborum ſub uno bouis tergore occuluit, oſſa ſub altero. Iupiter traditа ſibi optione, oſſa elegit. Itaq; compertà fraude indignatus, ignem mortalibus abſtulit. Prometheus rurſus illum è cœlo furtim in ferula ſurripuit, quo etiam de terræ luto effictũ à ſe hominem animauit. Iupiter re comperta Mercurio iuſsit, ut Prometheum Caucaſo Scythiæ monti catenis ferreis alligaret, adhibita ad pectus eius aquila & uulturibus, qui epãte illius paſcerentur. προμηθεύς autem Græcis eum ſignificat, cui prius quàm rem aggrediatur, ſuppetit conſilium: ἐπιμηθεύς, cui re peracta, tum demum conſiliũ in mentem uenit. De his duobus fratribus plura Heſiodus in libro cui titulus, Opera & dies: & in Dialogo Iouis & Promethei.

b Et mea operà lutea.) Id eſt contempta, nullius q; precij. Quicquid autem uile, πεῤῥαμοῦν ſiue πεῤῥάμινον dicunt Græci. Nos luteum, interdum ipſum lutum.

c Atticam ſubſannationem.) ſiue naſum Atticum. Plinius lib. 11. cap. 37. docet, à ſuæ ætatis hominibus naſum ſubdolè irriſioni fuiſſe dicatum. Vnde naſuti uocantur, qui doctè norint alios irridere. Et Græcis μυκτηρίζειν, ἀντιμυκτηρίζειν, id eſt, irridere

dere, uicissim irridere, ἀπὸ τοῦ μυκτῆρας, id est naso. Cass. ad Ciceronem lib. Epist. fam. 15. Quos; ubi ridiculo aut scommatico dicterio læseris, uelint rusticè gladio ἀντιμυκτηρίσαι, id est, uicissim naso suspendere.

d Aurea figmenta.) Quod eximium uideri uolumus, aureum dicimus. Cic. Academic. quæst. lib. 2. de libello loquens, quem Crantor scripsit de luctu. Est enim, inquit, non magnus, uerùm aureolus, &c. id est, egregius.

e Et aliorum figulorum.) quemadmodum qui uocantur προσωπλάθοι, qui puppas nescio quas pueriles, & id genus imagunculas quorumcunq; animaliũ ex luto parte plurima, & ex alia interim materia fingant, &c.

f Post negocia.) Rebus peractis; quiq; serò, nec nisi confecto negocio sapit.

g Figulos ollarũ.) χυτρέας καὶ ἰσνοσοιοὺς καὶ πλουργούς.

h Camelus in Aegypto.) Id est, meticulosa uel planè ridiculâ. Adagij uice refert, quod natum est ex hac historia Aegyptia.

i Hippocentauri.) Ex homine & equo sunt conflati, & propterea ὑφωτίς ab Isocrate appellantur. Compositio diuersa & uaria, hippocentaurus uocatur.

k Ridicula.) Comœdiæ enim finis non ferè alius erat Græcis, quàm lætitia & hilaritas. Quòd adeò uerum est, ut in libris obseruatum sit; & testis in Nebulis Aristophanes est, interpretis item accedente calculo, risus gratia plerumq; scortea pudenda graphicè expressa, & id genus alia non pauca produci consueuisse, adeò ut comicum risum prouerbij uice Lucianus hic usurparit.

l Δὶς διακόσιοι.) Prouerbium à Musicis mutuò sumptum, quo maximũ discrimẽ, & longissimũ interuallũ significatur. Vide Erasmi Chiliadas. Hoc usus est Lucianus in libro de conserbenda historia, & in sermone qui est De mercede seruientibus.

m Ossa apposuisse.) Vice prouerbij usurpat, ossa apponere obducta ἀρχαῖοι ἁμῷ, ut Hesiodus inquit, id est pinguedine candida.

n Pinuum incuruatores.) πιτυοκάμπτας: quo nomine Scinis appellatus fuit, quem occidit Theseus, incuruantem pinus, & ex ijs alligatos homines, & in sublime emissos dilaniantẽ, &c.

o Mutare consilium.) post rem consulere.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

Λουκιανὸς Νιγρίνῳ εὖ πράττειν. ἐμοὶ μὲν παροιμία φυσὶ, γλαῦκα εἰς Ἀθήνας· ὡς γελοῖον ὄν, εἴ τις ἐκεῖ λαμίζοι γλαύκας, ὅτι πολλαὶ παρ' αὐτοῖς εἰσίν. ἐγὼ δὲ ἐμοὶ μὲν δοκῶ μοι λόγων ἕνεκα βουλόμενος, ἐπιστεῖλαι Νιγρίνῳ γράψας βιβλίον ἐπιπεμπον, ἐχόμενον αὖ τῷ γελοίῳ, γλαῦκας εἰς Ἀθήνας ἐμπορεύομενος. ἐπεὶ δὲ μόνῳ σοι δηλῶσαι τὴν ἐμὴν γνώμην ἐβούλομαι, ὅπως τι καὶ ἔχω, νῦν ὅτι μὲν παρέργως ἐλήλεμαι πρὸς τῶν σῶν λόγων, ἀποφεύγειμ' ἂν ἐκ τούτου ἐκ τοῦ τῷ Θουκυδίδου λέγοντι, ὅτι ἡ ἀμαθία μὲ θρασεῖς, ὀκνηρὸν δὲ τὸ λογισμὸν ἀπεργάζεται. δῆλον γάρ, ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη δοκεῖ τοιούτους τόλμας, ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς λόγους ὄρεξις, ἄτιμον. ἔρρωσο.

EPISTOLA AD Nigrinum.

LVcianus Nigrino salutem. [a] Noctuas Athenas, inquit prouerbium: quasi ridiculum sit, si quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundent. Ego uerò si quidem potestatem ac uim uerborum exhibere uelim, atq; ita Nigrino scribens, librũ mitterem, obnoxius equidẽ huic ridiculo forem. Nunc autem quando solum sententiã meam declarare tibi uolo, quomodo uide licet nũc animatus sum, & q nõ obiter ac leuiter oratione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiã Thucydidis illud, quo dicitur [b] imperitia [c] audaces, [d] res autem cogitata atq; considerata [e] timidos efficere. Manifestum enim est, quòd non imperitia solùm, uerùm etiã amor ac studiũ orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

NIGRINVS.

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥΝΤΩΝ.

NIGRINVS, SIVE DE MORIBVS PHILOSOPHORVM.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo uitam ac mores philosophorũ describit, conferendo inter se uerè philosophos & simulatos: & quòd ijs qui seriò philosophari cupiunt, urbis Romæ consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo. Cuius rei exemplum, Nigrinum, Platonicum philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnas & lucrum sectantiũ, inter se cõponit. Quanquam haud scias, an etiam ueræ philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia utatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoq; ætatis homines, eos qui ornatu & habitu ueterũ istorum quasi successores quidam sunt.

Ω σεμνὸς ὑμῖν σοφὸς ἁμα καὶ μετίωρος ἐπαναπλέουσας; ὃ τοὶ γὰρ προσδέχεσθαι ὑμᾶς ἔτι ἀξιοῖς, οὐδ' ὁμιλίας μεταδίδως, οὔτε λοιδορίας τῶν ὁμοίων λέγων, ἀλλ' ἄφνω μεταβέβλησαι, καὶ ὅλως ἀποδεδειλιακώς τινα ὑποπτεύω σε ἐλθεῖν ἀφ' ὧν παρὰ σοῦ ἠκούομεν, ὅσῳ οὕτως ἀτέκμωρος ἦκας, καὶ τί τούτων αἴτιον. τί γὰρ ἄλλο γε, ὦ ἑταῖρε, ἢ οὕτω χία;

VT si uerò grauis nobis admodũ & sublimis redijsti? Nõ igitur neq; aspicere nos amplius dignaris, neq; conuersationem aliquã nobiscũ habere, neque etiam similibus atque ijsdem uerbis nobiscũ uti: sed repentè immutatus es, & omninò eiusmodi quispiam uidèris, qui cæteros omnes præ se contemnat. Lubens igitur audierim ex te, unde ad hoc insolentiæ perueneris, & quæ eius rei causa sit.

PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas

χία; πῶς λίγεις; ἐλεῖν παρόν γε ἦπω σοι, συλλάμων τε καὶ μακάριος γιγνομένου· καὶ τοῦτο δὲ τὸ ἀπὸ δὴ σκλῶς ῥῶμα, τερετίζει. ὁράκλεις, ὃν τως ἐν βραχεῖ; καὶ μάλα. τί δὲ τὸ μετὰ τοῦτ' ἔστιν, ἐφ' ἕτω καὶ λοιπᾶς, ἵνα μὴ ἐν λιφαρολαίῳ μόνῳ σὺφραινώμεθα, ἔχωμεν δέ τι καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι, τὸ πᾶν ἀκεύσαντος; οὐ δαιμονίον εἶναί σοι δοκεῖ πρὸς ἀνδρὸς, ἀντὶ μὲν λούλου μιᾶς σύδρου, ἀντὶ δὲ πίνητος, ὡς ἀληθῶς πλούσιον· ἀντὶ δὲ ἀνοήτου τε καὶ τετυφωμένου, γενέσθαι μετριώτερον; μίγιστον μὲν οὖν. ἀταρ οὕτω μανθάνων σαφῶς ὁ, τι καὶ λίγεις. ἴσθι λω μὲν σὸν δὴ πάλιαι, βουλόμενος ἰατρὸν ὀφθαλμῶν διάσασθαί τινα. τὸ γάρ μοι πάσθος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ μᾶλλαν ἐπιτείνετο. οἶδα τούτων ἕκαστα, καὶ ὑπεξέμλυ σί τινι σπουδαίῳ ὠδιτυχᾶν. δέξαιν ἔμοι δὲ πολλοῦ γε ἀσπασπᾶν Νιγρῖνον τὸν πλατωνικὸν φιλό

L. Quid ais? PH. Nã præter consiliũ atq; propositũ meũ, uenio tibi felix atq; beatus factus, adeoq; illud quod in scena usurpari solet, gter beat⁹. LVC. Papæ, adeò breui? PH. Atq; admodũ. L. Quid autem ultrà hic est, propter quod etiam superbis, ut non summatim modò lætemur, sed & accuratè scire possimus, audito toto negocio? PH. An nõ admiratione dignũ tibi uidetur, per Iouem, pro seruo liberũ, pro paupere diuitẽ, idq; adeò uerè, pro stulto aũt & insano redire modestũ? L. Maximè igitur. Sed nondũ tamen planè intelligo quid nam illud sit quod dicis. PH. [h] Profectus in urbẽ rectà fui, ut tibi oculorũ aliquẽ medicũ circũspicerẽ. Nam malũ illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraue∫cebat tum mihi. L. Scio equidẽ fingula, ideoq; etiam optaui ut in hoc

num atque peritum aliquem incideres. PH. Cum igitur uisum mihi esset, Nigrinum quoque Platonicum philo-

sophum,

σοφον, ἐωθεν ἀφικομένος, ὡς αὐτὸν ἀφικόμην, καὶ λύχνος τὶς θύραν, τοῦ παιδὸς εἰσαγγέλαντος ἐκεῖθεν ἐνηδόμην τὴν παρουσίαν ἐμήν, καταλαμβάνω τὸν μὲν ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα, πολλὰς δὲ εἰκόνας παλαιῶν σοφῶν ἐν κύκλῳ καμένας. περιῆν κατὰ μέσον καὶ τινάκιόν τι τῶν ἀπὸ γεωμετρίας σχημάτων διατετυπωμένον, καὶ σφαῖρα καλάμου, πρὸς τὸ τοῦ παντὸς μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένη. σφαῖραν μὲν οὖν περιφερῆ ἀπεσαφήνιζον, ἐρωτῶν δ', τι καὶ πράττοιμι. διηγοῦμαι οὖν πάντα διηγησάμενα αὐτῷ, καὶ ἅπερ ἐν μέρει καὶ αὐτὸς ἐξέτιν εἰδείην ἄν, εἴ τι πράττοι, καὶ ἃ αὖθις αὐτῷ ἐγνωσμένον ἦν σπεύδειν τὴν τῶν Ἑλλήνων. ὁ δ' ἀπαρξάμενος, ὦ ἑταῖρε, περὶ τούτων λέγεις, καὶ τίνι ἐμοὶ γνώμῃ διηγῇ, τοσαύτην τινά μοι λόγων ἀμβροσίαν διατετικέναι, ὥστε καὶ τὰς σειρῆνας ἐκείνας,

sophum, ut quem longo temporis interuallo non uiderã, compellare, mane surgẽs, ad ipsum abeo: & pulsata ianua, cum puer intrò de me renũciassset, accersitus sum. Atq; ita ingressus in ædes, deprehendo ipsum quidẽ manibus librum tenentem, circum autem undiq; multas ueterum atq; doctorum hominũ imagines iacentes. Posita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ descriptæ erant, ac sphæra Calani illius, ad exemplum & imitationem uniuersi, ut uidebatur, composita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerem. Quibus i omnibus illi expositis, & ego quoq; per uices ex eo scire postulabam, & quid ipse ageret, & nunquid apud se statuisset in Græciam denuò nauigare. Ibi uerò ille, ô amice, posteaquam cœpissem de hisce rebus mecũ colloqui, suamq; sententiam explicare, tantam quandam uerborum ambrosiam mihi affudit, ut mihi planè uideretur Sirenes illas,

ἀ τινοδ᾽ ἄρα ἐγένοντο, καὶ τὰς ἀκλίνας, καὶ τὸν ὁμήρου λωτὸν ἀρχαῖον ἀποδᾶξαι, ἅτω δι σπίσια ἐφθέγξατο. προύχθη γὸ αὐτῶ τι φιλοσοφίαν ἐπαινέσαι, καὶ τῶ ἀπὸ ταύτης ἐλαύθριαν, καὶ τῶν ἀμισίαν νομιζομένων ἀγαθῶν καταγελάσαι, πλάτυ, καὶ πλέξις, καὶ βασιλέας καὶ τιμᾶς, ἔτι τε χρυσοῦ, καὶ πορφύρας, καὶ τ᾽ πάντων περιβλήπτων τοῖς πολλοῖς, τίνος δὶ διεμοὶ δοκούντων, ἅπερ ἐγωγε ἀτρυπᾶ τῇ ψυχῇ διξάμενος, οὐ τίνα μὴν οὐδὶ ἔχον ἐκάσαι ἅπερ ἐπεπόνθειν, ἀλλὰ παντοίως ἐγιγνόμην. καὶ ἄρτι μὴν ἐλπὶς μὸν ἐλαλιγμένων μοι τ᾽ φιλτάτων, πλάτυ τι, καὶ ἀργυρίς, καὶ πλέξις, καὶ μόνον οὐκ ἐλάκρυον ἐπ᾽ αὐτοῖς λαθρημὶ ὁ νους· ὥστι δὶ, αὐτὰ μὴν ἐλύκει μοι ταπεινὰ, καταγέλαστα· ἐχαῖρον δ᾽ ὧν πρὶν ἐν ζοφερᾶ τινῳ ἀέρος τῆ βίᾳ τ᾽ πρόσθεν,

siquæ unquam fuerunt, & Ædonas, [k] *& Loton illã Homeri antiquam referre. adeò diuina quædam loquebatur. Eò enim uerbis euasit, ut & philosophiam* [l] *laudaret, illamq; quæ ex hac proficiscitur, libertatem: & contrà, ista quæ uulgò pro bonis habentur, irrideret, utpote diuitias, gloriã, regna, honores: præterea aurũ quoq;, & purpurã, et cætera quæ admodũ spectabilia pleriſq;, antea uerò etiã mihi uidebãtur. Quæ quidẽ animo ipſe intento atq; aperto accipiens, continuò equidem ita affectus fui, ut cui, quod mihi tum accideratt, comparare poſſem, non haberem: ſed omnino uarius reddebar, atq; in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidẽ dolebam, quòd cõfutari atq; refelli uidebam ea quæ mihi charißima fuerant, diuitias uidelicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar, damnatis atque reiectis illis: nunc uerò eadem ipſi mihi uidebantur uilia atque ridicula eſſe: gaudebamq; rurſum, tanquam ex tenebroſo quodam aere prioris uitæ ad ſerenitatem*

ἀκ ἀιδρίαν τι τῆ μέγα φῶς ἀε βλέπων, ὥστε δὴ τὸ λαμπρότατον τῶ ὀφθαλμῶ βλ, καὶ τ περὶ αὐτῶν ἀσθρείας ἐπιλανθανόμενον, τῶ δὲ ψυχῶ ἐξυλάρκιας φρὸς διαταμικρὸν ἰγιγνόμιν. ἰλιγάδαν γαρ τίνος αὐτῶν τυφλότ[illegible]σαν πρὸ ιφίρων. πρεῖων δὲ, ἐς τόδε πιρικύβλιν, ὅπερ ἀρ τίνος ἡμῖν ἐπιπάλειε. γαῦρός τε γαρ τὰ τῶ λόγω καὶ μετέωρός ἁμι, καὶ ὅλως μικρὸν οὐκέτι ἄδην ἔπινον. δοκῶ γαρ μοι ἔοικέν τι πεπονθέναι πρὸς φιλοσοφίαν, οἷόν περ καὶ οἱ ἰνδοὶ πρὸς τὸν οἶνον λέγονται πεπονθέναι, ὅτι πρῶτον ἅπιον αὐτῶν ὁρμῶσθαι γαρ ἐντὸς φύσει, πάντως ἰσχυρὸν οὕτω ποτὲ, αὐτίκα μάλα ἀγλαυκχόδυσσαν, καὶ διπλασίως τοῦ τοῦ ἀκράτου ἀγαπέσθαι. οὕτω καὶ καὶ αὐτὸς ἐνθὲς καὶ μεθύων ὑπὸ τῶν λόγων, πεφιέρχομαι. καὶ μὰν τοῦτό γε, ὁ μεθύων, ἀλλὰ νήφων τι καὶ σωφρονῶν ὄζειν.

serenitatem & magnam alię quam lucem respiciens. Quare sanè & oculorum, (quod tum absurdissimum erat) & eorum infirmitatis obliuisce bar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atq; obtusam illam circumtulerã: progressus autem inde, ad id tandem adductus sum, cuius nomine tu paulo antè me crimi nabaris. Nam & elatus oratione illius, & tanquam in sublime euectus sum, & omnino paruum atq; humile nihil quicquam cogito.[m] *Videtur enim simile quiddam mihi accidisse circa philosophiam, quale Indis circa uinum accidisse fertur. Nam cum primum illi uinum bibissent, nempe natura calidiores, accedente potu adeò fore-*

ti, cõtinuò admodũ in furorẽ uersi sunt, ac duplo quàm cæteri magis ex mero insanire cœperũt. Eodẽ pacto & ipse tibi quasi quodã furore captus, ac uerbis ebrius obambulo. Quam quã hoc quidẽ non est ebriũ, sed sobriũ atq; temperantẽ esse.

ἐγὼ ἢ βουλοίμην ἂν, εἰ οἷόν τε, αὐτῶν ἀκοῦσαι τ λόγων. ἐδὲ γὰ ἀλλ ἀταφρονῶ αὐτῶν οἶμαι δεῖσις, ἄλλως τε ἐ καὶ φίλει τὴ περὶ τὰ ὅμοια ἐσπουδακὼς ἐ βουλόμην & ἀκοῦσαι ἂν. διάφ. ἐσι, ὦ γαθέ. ἔστι γάρ ἴσι τὸ ἢ Ομέρου, σπεύδοντα καὶ αὐτὸν παρακαλῆς. καὶ ἴσι μὴ ἴφθης, αὐτὸς ἂν ἐδιήγου ἀκοῦσά μι ἂν γμένος. μάρτυρα γάρ σε παρασκάσασθαι πρὸς τὸς μέλλοτ ἐδίλων, ὅτι οὐκ ἀλόγως μάνομαι, ἄλλως τε, καὶ ἁδύ μοι τὸ μεμνῆσθαι αὐτῶν μελλάνις, ἢ ταύτῃ ἤδη μελέτῃ ἐποιησάμην, ἐπεὶ λέγ τις μὴ παρὼν τύχῃ. καὶ ἔτω δὲς ἢ ὥρις ἐ ἐμβρύας ἀσκουμένῳ πρὸς ἐμαυτὸν τὰ ἐρωμένα. καὶ ὥσπερ οἱ ἐρασταὶ, τ παιδικῶν ἀ παρόντων, ὅτ' ἄτ' ἂ λόγοι ἐρωμένοις αὐτοῖς διαμνημονεύσι, ἢ τέτοις ἐνδιαχρίβουσ' ἀκαπᾶσι τὴν νόσον, ὡς παρόντων σφῶν τ ἀγαπωμένων, ἵνοι γοῦν αὐτοῖς ἢ προσλαλῶν ὄντων, καὶ

L. Ego uerò optarim, si fieri possit, ipsam illam audire orationem. Neq; enim contemnere ipsum, opinor, fas est: præsertim si ille qui audire cupit, & amicus est, & circa similia studium atque operam aliquando posuit.

PH. n Confide, ô bone. nam iuxta Homericũ illud, ° festinantẽ per seipsum hortaris. Ac nisi præuortisses, iam ultrò rogassem, me narrantem audires. Testẽ enim te relinquere apud plerosq; uolo, & non præter rem insanio: præcipuè cum et ipsum illius crebrò meminisse, uolupe mihè sit, & hanc iam quasi quandam exercitationẽ apud me instituo. Nam etiamsi nemo mihi adsit, tamen sic quoque bis uel per diem reuoluo mecum ipse dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, absentib. illis, opera alicqua & sermones ab ipsis habitos, memoria repetunt, in

ijsq; immorando morbum fallunt, perinde ac si illi ipsi amanti adsint: quidam uerò etiam colloqui secum illos putant, atq; ijs

μὴ ὡς ἄρτι λεγομένων πρὸς αὐ-
τὸν, ὧν τότε οὐκ ἔμελεν αὐτῷ,
καὶ προσαψαμένου τῆς ψυχῆς
τῇ μνήμῃ τ' παραλελυθότων,
ἡχεῖλῶ οὖν ἀγενσίῳ ἐν τοῖς ἐν
ποσὶν αὐτὸν ἄδειν· οὕτω δὴ μὴ αὐ
τοῖς φιλοσοφίας οὐ παρεύσης,
τὸν λόγον ὃν τότε ἤκουσα, σωκ
γέρωνα, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν αὖα
τυλίττων, ἃ μικρὰν ἔχω παρα-
μυθίαν. καὶ ὅλως, μεθάπερ ἐν
πελάγει καὶ νυκτὶ πολλῇ φοβέ
μενον, ἐς πυρσόν τινα τῶν
ἀποβλέπων, ὥσοι μὴ παρᾶναυ
τοῖς τὸν ἐμοῦ πραττομένοις τ'
αὐθαρσιν ἐπάνω εἰώμενον· ἀεὶ ὃ
ὥσπερ ἀκούων αὐτὰ τὰ αὐτοῦ
πρός με λέγοντος, ἐνίοτε δὴ,
καὶ μάλιστα ὅταν ἐνθρέσω τὴν
ψυχὴν, καὶ τὸ πρόσωπον αὐ-
τοῦ μοι φαίνεται, καὶ φωνῆς
δ' ἔχομεν ἐν ταῖς ἀκοαῖς παραμέ
νει, καὶ γάρ τοι ἐκατὸν τῶν ἐμῶν
μὲν ὡς ἀληθῶς, ἐγκατίλειπέ τι
λύπρον τοῖς ἀκούουσι. πάνυ, ὦ
δαιμόσιε, μικρὸν ἀναμενεῖ-
μέν, καὶ λέγει ὃ ἀρχῆς ἀ-
ναλαβὼν ἕλη τὰ ἐρημέλια,
ὡς ὁ

atq; ijs quæ tũ sibi audire uĩ
dẽtur, quasi paulo antè reue-
ra dictis, gaudẽt: animumq;
memoriæ præteritorũ appli
cantes, neq; quiescere poßũt,
ob ea quæ pro pedibus & in
mora sunt, sese angendo. Eo-
dem igitur pacto etiam ipse,
philosophia nõ præsente, uer
ba quæ tũ audiui recolligẽs,
et mecũ ipse crebrò repetẽs,
non paruũ capio solatiũ. Et
in summa, perinde ac si in pe
lago, & per noctẽ alicubi fe
rar, ad hanc quasi quandam
facẽ aspicio, omnibus illis re
bus quæ à me geruntur, uirũ
illũ coràm adesse existimãs,
semper aũt uelut audiens ip-
sum eadẽ illa sua ad me dicen
tem. Interdũ uerò, & maxi-
mè quando animũ erigo, &
in illũ quasi infigo, etiã ultrẽ
illius uidere mihi uideor, &
uocis ipsius sonus in auribus
mihi relinquitur. Etenim iuc
ta Comicũ, reuera Paculeum
quendã in auditorib. reliqt.
L. Desine, ô admirãde, parũ-
per præludere, ac dic ab initio, repetẽs iam tandẽ dicta illa,

quoniam

ὡς ὑ μὴ βίως μι ἀποκναίσις τῷ ἐμάγῳ. οὐ λέγεις, ἢ οὕτω χρὴ ποιεῖν. ἀλλ' ἐπεὶνο, ὦ ἑταῖρε, ὅτε δὲ τραγικοὺς, ἢ ἢ τὸ Διὸς ἢ τὸν μιμοὺς φαύλους ἰώμενος ὕστε περιτὲς, τῶν συρεπ[illegible]μένων λέγω τότων, ἢ διαφθειρόντων τὰ ποιήματα, ἢ τὸ τιλευ[illegible]αῖον ἐκβαλλομένων. μᾶλλόν τοι τ' δραμάτων ποιλάκις οὐ ἐχόντων τι, ἢ τραγικῶν; πολλοὺς εἶδα τοιότες. ἀλλὰ τί τότε; λέ λοιπα μή σοι μιταξὺ λέξω γε λοίπε αὐτὰ μιμεῖσθαι, τὰ μὴ ἀτάκ[illegible]ως σωέρων, ἰδίοτε δ' ἢ αὐ τὸν ὕπ' ἀδοφείας τὸν νοῦν διαφθέρων. ἐξέτα προσχθὲς ἐρίμε ἢ αὐ τῷ μα[illegible]γῶναι τ' δραμάτ[illegible]. ἢ τὸ μὲν ἐμὸν, ὃ πάνυ ἀχθομαι. ἢ ἢ τὸ δὲ, ὑ μιρίως μι λυπόσιν ἔοικε σωεκπί[illegible]πτσα, ἢ τὸ μὲν μὶ ρ[illegible] ἀσχημονοῦσα. τ' οὖν πάρ ἅλον μίμνησό μοι τὸν λόγον, ὡς ὁ μὴ ποιητὲς ἡμῖν, τῶν τοιό-

quoniam nō mediocriter me expectatione ista excrucias, dum uerbis ita ſuſpendis & circumducis. PH. Rectè dicis, atque ita facto opus eſt. Sed illud quæſo, uidiſtine aliquando ſiue Tragicos, ſiue etiam, per Iouē, Comicos hiſtriones, malos iſtos dico, qui ſibilo excipiunt, quiq; poemata agēdo corrumpunt, ac poſtremò theatris ejiciūtur tametſi ipſæ fabulæ ſæpenumero bene ſe habeāt, ac palmam etiā reportent? L. Multos noui tales. Sed quorſum hoc? PH. Vereor ne interim & ipſe illos imitari uidear, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipſam ſententiam præ imbecillitate ingenij corrumpēs: atq; ita progreſſus, paulatim etiam ipſam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad meipſum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum eſſe uidetur, ſi mecum uitā renunciatur, membraq; partes dehoneſtet. Proinde hoc per totā memineris mihi orationem, quòd poeta quidem ipſe talium

τοιούτων ἁμαρτημάτων αὐτόν
σων, καὶ σκληρῶς πρὸς
σοι λαλήσατα, ἀλλ' αὐτῷ μέ
λον τῶν ἐν διαβολῇ πραττομέ
νων, ἐγὼ δὲ ὑμαυτῇ σοι πᾶσαν
παρέχω ὑποῖός ἁμι τὸν μυθο
λόγον ὑποκριτὴς, ἀλλ' ἀγγέλου
τὰ ἄλλα βαγικοῦ διαφέρων.
ὅστι μέν ὑναλίσφαλές τι λαλῶ
λέγειν, ὑκάνε μὴ ἔστω πρόχει
ρον, ὡς ἄμεινον ὦ. καὶ ἄλλως
ὁ ποιητὴς ἴσως δικαίως. ἐμὶ δὲ
μᾶλλον ὑποφρίξης, οὐ παύτι λυ
πήσομαι, ὡς ὦ γε, νὴ τὸν Ερ
μῆν, καὶ ὑματὰ τὸν τ ῥητόρων
νόμων πεπροοιμίασά σοι, ὑι
κανὸς γοῦν μᾶλλον προσδόκησ,
ὡς δι ὀλίγου τι ὑμῖν ὁ σωσσο
σία ὑγένητο, καὶ ὡς οὐδ' αὐτὸς
ἤκης πρὸς τ λόγον παρεσκευα
σμένος, καὶ ὡς ἄμεινον ἔχον
αὖτ ταῦτα λέγειν τ ἀκούειν.
σὺ γὰ ὀλίγα, καὶ ὅσα οἶόν τι ὦ,
συγχώρεις τῇ μούσῃ συγκινου
μισμένος. ἀτ ταῦτ' ὄρθ ὑμιλη
λύθ ;

talium peccatorũ uobis inno
cens sit, ac procul à scena seo
iunctus alicubi sedeat, neque
quicquã ea curet quæ in the
atro aguntur. Ego uerò mei
ipsius periculum tibi faciã,
qualis scilicet bistrio sim,
quantumq; memoria ualeãs
quod ad cætera attinet, nihil
à nũcio tragico distãs. Quae
re si qd etiã minꝰ aut pareus
iusto uidebor dicere, uulgare
illud tibi, & quod ubique in
prõptu est, occurrat: q, scili
cet melius hoc fuerat, et q, ip
se poeta aliter fortaßis idem
dixerat. Me uerò si exibila
ueris etiam, non admodum
quicquam molestè feram.
L. Vt bene sanè, ita me Mer
curius amet, atq; adeò iuxta
rhetorum leges exordiũ hoc
tibi peractum est. Videris igi
tur etiam illa additurus fuis
se, quòd non ita diu inter uos
mutuò conuersati essis, &
quòd neque ipse uenis ad dicendum paratus, & quòd sa
tius fuerit ipsum illum dicentem audire. te enim pauca quæ
dam, &, quantum possibile tum erat, memoria collecta &
quasi comportata habere. An non hæc quoque dicturus
eras ?

ἀδὸν; οὐδὲν οὖν οὐ τούτων ἕνεκα σοι δοκῶ πρὸς ἐμὲ νόμισον ἢ τὸ τὰ γε ἔντεκα ταῦτά σοι προειρῆσθαι, ὡς ἐγὼ καὶ βούλομαι καὶ ἕτοιμός εἰμι. ἂν δὲ διαμέλλῃς, μνησικακήσω γε παρὰ τὴν ἀγῶνα, καὶ ἐξέτασιν συρίξομαι. καὶ ταῦτα μηδ', ἃ σὺ διῆλθες, ἐθελόμην ἂν ἀρῆσθαί μοι. ἀλλὰ πάνυ μὲν, ὅτι γε οὐκ ἐξῆς, οὐδὲ ὡς ἐκεῖνος ἐλεγεῖόν τινα καὶ μέτρον ἅπαντα ἐρῶν· πάνυ γὰρ τεθύμηκε διὰ παντός. ἀλλ' ἂν ἐκείνην περιδεὶς τὸν λόγον, μὴ καὶ δικαστὴς τις γένωμαι τοῖς ὑπὸ τραγῳδίαις ἐκείνοις ὁμοίως, οἱ πολλάκις ἢ Ἀγαμέμνονος, ἢ Κρέοντος, ἢ καὶ Ἡρακλέους αὐτοῦ πρόσωπον ἀναλαβόντες, χρυσίδας ἐμφιεσάμενοι, καὶ δεινὸν βλέποντες, καὶ μέγα διακινούντες, μικρὸν φθέγγονται, καὶ ἰσχνόν, καὶ γυναικῶδες, καὶ ἡ Ἑκάβης ἢ Πολυξένης ποτὲ ταπεινότερον. ἓν οὖν μόνον καὶ αὐτὸς ἐγκύκλιον,

erga? Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me: exi stimes autē huius rei gratia, quod ad procœmiū atq; præfationē attinet, omnia te uerbis complexū atq; cōsecutū esse: quoniā ego iam & uociferari & applaudere paratus sum. Quòd si uerò longius etiā differes, malignitatis eius inter ipsum certamen meminero, ac tum acutißimè sibilabo. PH. Equidē et hæc quæ tu modò cōmemorasti, dicta mihi uelim: et illa quoque, quòd neq; ordine, neque ut ille, iusta quadā & continua oratiōe de omnib. dicturus sum: omnino enim hoc nobis impoßibile est: neq; rursum illius personæ attribuendo sermonē, ne alio ac nouo etiā modo histrionibus illis similis fiam, qui sæpenumero aut Agamēnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis persona assumpta, ac uestibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeoq; mulebre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multo demißius. Ne igitur & ipse eodem modo conuincar,

maiorem

μᾶλλον δὲ ὑμαυτοῦ λαφα
βὼν πρόσωπον φρικώδες,
καὶ τῶν σκυθρωπῶν καταισχύνων,
ἐπὶ γυμνῆ σοι βούλομαι τὴν
περσώπην προσλαλεῖν, ἵνα μὴ
συγκατασκάσω τι τοιοῦτον τὸ
ἔργον ὃν ὑπεκρίνομαι. οὕτω
κἂν ἐ παύσητε τύμβορον πρός
με τολμῶντες καὶ τῇ σκιωῇ καὶ τῇ φα
γωλίᾳ χρώμενοι, οὐ μὰν παύ
σομαί γε, πρὸς ὑπόνοιαν δὲ ἄλλη
βάλλομαι. ἐ μὲν ἀρχὴ τῶν λό
γων, ἔπαινος ἦν ἀλλ' ὅμως, οὐ
τῶν ἀνδώσιν αὐδρώπων, ἔτι
φιλοσοφίᾳ οὐ πρίᾳ σώφροσι
σύσι· καὶ οὔτι τῶν ἀστῶν, οὔτι
τῶν ξένων ὑπόνοια τρέφουσ' ἐ-
ρῶντος, ὃς ἂν ῥυφῶν ἐσάγειν
εἰς αὐτοὺς βιάζηται, ἀλλ' ἐ
δικί τις ἀφίκηται παρ' αὐτοὺς
ἔτι διαπάμενος, ἠρίκα τι μὴ
διαμάρτοιεν, καὶ παραπεσὼν
γυγοῦσι, καὶ πρὸς τὸ καθαρὸν
τῆ διαίτης μεθιστᾶσιν. ὑμίμνη
σο γοῦν τινος τ πολυχρύσου,

maiorem omnino quàm pro capite meo personã induisse, ipsumq; ornatũ deboneſtare, ex nuda tibi uolo meáque propria persona colloqui, ne cadens alicubi, ipsum illũ heroem quem ago, mecum unà conuellã ac lacerem. L. Homo hic nunquam ceſſabit homo die contra me crebra illa ſcena atq; tragœdia uti. PH. [s] At uerò ceſſo quidẽ: ad illa autem de quibus cœperã, me nunc cõuertam. Principium igitur orationis illius, cõmendatio quædam fuit Græciæ, & eorum hominũ qui [t] Athenis [u] cõmorantur, quòd cum philoſophia ſcilicet & paupertate unà educarẽtur, & neq; ciuium neq; peregrinorum quenquam oblectarentur aſpicientes, qui uoluptatem importando ad illos, antiquam illorum honeſtatem uiolaret. Sed ſi quis etiam ue

niret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipſum, & ueteres mores atq; animos dedocerent, ac ad puritatem ſobrietatemq; uitæ transferrent. Memorabat itaque quendam ex purpuratis illis, & multo auro fulgentibus:

qui

ὃς ἰλλὼν ἀδλώσῃ μάλα ἰπίσω μ&, καὶ φορτικὸς ἀκολουθῶν ὄχλῳ, καὶ πολλὴν ἰοδῦσι καὶ χυσῶ, αὐτὸς μὲ ὤιτο ζηλωτὸς εἶναι πᾶσι τοῖς ἀθλωδίοις, καὶ ὡς ἂν σὺδαίμων ἀποβλέπεδαι. τοῖς δ' ἄλλοις δυσχερὴς ἰδόκει τὸ ἀνδρώπιον, καὶ πᾶς λοῦσεν ἰπὶ χέρσου αὖ, ὁ πολῶς, ὃς δ' αὖ πάντας ἀπαγορεύοντας ἰν ἰαλυβίρᾳ τῇ πόλει ἐκάδ' ἦν τινα φόπον βόλοιτο βοιῶ, ἀλλ' ἰπὶ ἐδὲν τοῖς γυμνασίοις καὶ λουτροῖς ὀχλικὸς ἦν, δλίβων τοῖς οἰκέταις, καὶ σφοχωρῶν τὸς ἀπαντῶντας, ὥσυχή τις αὖ ἀπὸ φθίγξατο, προσποιούμενος λαν δάνειν, ὥσπερ οὐ πρὸς αὐτὸν ἰκάνων ἀποτάνων. δίδοικα μὴ παρακόλυτ? μεταξὺ λανίμενος. καὶ μὲν ἀρλίων γι μανδὰ ἐκατίχα τὸ βαλανεῖον ὀλίγ ἔμ ἐλῶ σφατοπίδιν. ὁ δὲ, ἀκούσας ἐλῶ, μεταξὺ ἰπαιδάσκετο. πλὴν ἦ ἰοδῦσα πλὴν ποικίλην, καὶ τὰς πορφυρίδας ἰκένας ἀπίδυσεν αὐτὴν, ἀφάνη πάνυ τὸ ἀνδρ-

qui cũ uenisset Athenas admodum insignis & conspicuus, magna comitantiũ turba stipatus, auro uariaq; ueste exornatus, ipse quidem Athenienſibus omnibus existimabatur ualde beatus esse, & perinde ac deus quispiam ſuſpiciendus: iſtis autem miſer atq; infelix quiſpiam uidebatur homuncio ille: ſtatimq; erudire illum aggrediantur: non acerbè, neq; etiam apertè interdicẽtes, ne in libera ciuitate quocunque ipſe pacto uiuere uellet. ſed poſtquam & in gymnaſijs & in balneis quoq; moleſtus erat, obterens ſeruos ſuos, et in angustum cogens obuios, ex occulto quidam ſubmiſſa uoce, quaſi latéret, neque tamen illum perſtringere uellet, ſubiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. Atqui pax certè longa balneum iam tenet: proinde nihil opus erat iſto exercitu. Ille autem audiens quæ res erat, interea erudiebatur. Rurſum autem ubi ueſtem illam uariam atque purpuream exuebat ſeſe, urbanè admodum floriditatem

φὴν ἐπισκώπτοντος τ χρωμάτων, ἰαρ ἤδη λίγοντος, καὶ πόθεν ὁ τοιοῦτος ἦν, καὶ τάχα δὲ μικρὸς ὄφις οὗτ, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τὰ ἄλλα ἃ οὕτως ἀπίσκωπτον, ἃ τῶν ἀκπυλίων τὸ πλῆθος, ἃ δὲ λόμης τὸ πρόσωπον, ἃ τ ἀλαύτης τὸ ἀνόλαφον. ὅτι μετριωτέρων ἐσωφρονίσθη, καὶ παραπολὺ βελτίων ἀπῆλθε, δημοσίᾳ πεπαιδαγμένος. ὅτι δ' οὐκ ἀσχύνοιτο πρόσω ὁμολογοῦντος, ἐμέμνητο πρός μι φωνῆς τινος, ὡς ἀκοῦσαι παύτων, ἔφη, ἴσως πρωιμέτερον ἐν τῷ ἀγῶνι τ πανάθλων. λοφβέντα μὴ γάρ τινα τ πολιτ ἄκουσαι παρὰ τ ἀκινοβίτου, ὅτι βασιλέα ἔχων, ἐμάτιον ἐδύρετο, τὸν ὃ ἰδόντας ἐλεῆσαί τι, καὶ παρατάδαι. καὶ τ λύρνος ἀνεπύστ ὅτι παρὰ τ νόμον ἐποίουν, τοιαύτη ἐδόθη διώκτυος, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάντας ὥσπερ ἐκκεκλεύσους συγγνώμην

tem atque nitorem iſtum colorum irridentes, Iam uer adeſt, dicebant: &, Vnde nobis pauo hic? et, Fortaſsis matris ipſius hæc eſt: & id genus ſimilia. Atq; eodē pacto etiā cætera illius cū riſu carpebant, nunc annulorū multitudinē, nunc comæ ſuperuacaneam curam, nunc uictus intemperantiā atq; luxuriā notātes. Quare paulatim ad ſobrietatem atq; modeſtiam reuocatus eſt, & longè melior publicè ita emēdatus ac doctus inde abijt. Quòd autem non puderet eos etiā paupertatem cōfiteri, referebat mihi uocem quandam, quam aiebat publicè ab omnib. emiſſam, audiſſe ſe in ludis Panathenaicis. Deprehenſum enim quendam ex ciuibus fuiſſe, & ad præſidem ludorū adductum, eo quòd in ueſte tincta ad ſpectaculum uenerat: cæteros aūt qui hominē uidebāt, miſertos illius, ac ueniā precatos eſſe. Atq; ubi præco iam proclamaret, quòd in leges cōmiſiſſet, quia tali cū ueſte ludos ſpectaret: omnes una uoce, quaſi antea ſuper hoc deliberaſſent, exclamare cœpiſſe, ut ue-

γυμνὸν ἀποδύσῃ αὐτῷ, τοιαῦτα γὰρ ἀμπεχόμενός μοι ἦν αὐτὸν ἑτέρα. ταῦτά τι οὖν ἐπὶ σοὶ πρόσεστι πλὴν ἐλευθερίαν πλὴν ἐκεῖ, καὶ δὴ διαίτης τὸ αὐτὸ πάρεσον, ἡσυχίαν τε καὶ ἄπραγμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ' αὐτοῖς ἔστι, ἀπιφάνειά τε φιλοσοφίας σωφρόνων πλὴν πρὸς τοῖς τοιούτοις διαβολὴ, καὶ ἐκδαφεῖν ὀφθῆναι φυλάξει λωαμένην, σπουδαίως τι αὐδρί, καὶ πλούτε ἐκατοφρονεῖν πεπαιδευμένῳ, καὶ τῷ πρὸς τὰ φύσει καλὰ ζῆν πρεσβευομένῳ, τὸν ἐκεῖ βίον ὡς μάλιστα ἁρμοσμένον. ὅς τις ἂν πλέστῳ ὄρᾳ, καὶ χρυσῷ λιπάλλεται, καὶ πορφύρᾳ, καὶ λωαστάᾳ μιβοῖ τὸ ἡδὺ μον, ἄγνοῦ δὲ μὴ ἐλευθερίας, ἀπάρατος δὲ παῤῥησίας, ἀβίατος δὲ ἀλυπίας, ἐολακήᾳ τὰ πάντα καὶ ἀγλεΐᾳ σώφρο φος. ᾧ ἔστι ἅλαγη πᾶσαν πλὴν ψυχὴν ἐπαρίψας, ταύτῃ μόνῃ λατρούειν ἀδίγνωκε, φίλος μὴ πωρισῆναι βαπείσῃ, φίλος

nia daretur talibus indutos neq; enim aliam uestē habere illum. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea libertatē quoq; eam quæ illic esset, ac uictus frugalitatem, necnon & ocium, & q. homines minimè curiosi atque auidi rerum essent: cuius generis uirtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi, conuersationem eorum hominū, philosophiæ ipsi consonam esse, moresq; puros ac sobrios conseruare posse: studioso uidelicet homini, & qui diuitias contēnere didicisset: & qui secundū ea quæ natura honesta sunt, uiuere secum ipse statuisset: ei illorum hominū uitā quàm maximè aptam atq; accōmodam esse. At qui diuitias amaret, auroq; delectaretur, præterea purpura atq; potentia felicitatem metiretur, qui et libertatem nunquā gustasset, cum seruitute enutritus esset, aut qui uoluptati toto animo incūbens, huic uni inseruire atq; obsequi statuisset, amās epularū ac mensæ opiparè instructæ, indulgens

φίλος δι' οἴνου, καὶ ἀφροδισίων, ἀνδραπλώτως γεγεμένος, καὶ ἀπλήστως, καὶ ψευδολογίας, ἢ ὅτι ἀνὴρ τερπόμενος ἁρμάτων τε, καὶ τερπτισμάτων, καὶ διαβλήτων ἀσμάτων, τοῖς δὲ τοιούτοις πρέπειν τὸν ὑπαυθα διατριβόν. μιγὰς γὰρ αὐτοῖς τὰ φιλτάτων πᾶσιν μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δ' ἀγορά. παρίσι δ' οἷς πᾶσαι αὐλαὶ τὸν ἡδονὴν ἁλῶσαι δύχεσθαι, τοῦτο μὲν δὴ ἐφθαλμῶν, ἕτερα δὲ δι' ὤτων τι καὶ ῥινῶν, τοῦτο δ' καὶ διὰ λαιμοῦ, καὶ δι' ἀφροδισίων, ὑφ' ἓν δ' ῥοιὸς σὺν ἀγυναῖ τι καὶ ὁλοῤῥοῦ ῥοῦμασι, πᾶσα μὲν ἀδιρμώνητ' ὀλοὶ. σωτὸς δ' χεῖ μοιχάα, καὶ φιλαργυρία, καὶ ἀδικρικία, καὶ τὸ τοιοῦτο φῦλον· περαιόμενος δ' ψυχὴ πλεκτὸν ξυμβαίνει πάντοθεν, ἀιδὲς, καὶ ἀπειρὸ, καὶ δικαιοσύνη, δ' ὅπου μὲν ὁ χῶρος γεγόμενος, ἀνίησι ἀεὶ πιμπλάμενος, ἀνδὲ πολλὰς τι καὶ ἀγχίαυ ἐπιθυμίαις.

indulgens uino ac rebus uenereis, plenus præstigiarū, deceptionis atq; mendacij: aut rursum qui delectaretur audiendo citharārum sonitus, aliorumq; instrumentorū lasciuos crepitus, gauderet quæ cantilenis perditis & enerua tis: talibus uidelicet hominibus conuenire loci huius consuetudinē. Ibi enim rerū charissimarum ipsis, omnes plateæ, omniáque fora referta esse: ac licere ipsis omnibus quasi portis uoluptatem recipere, partim quidem per oculos, partim aūt per aures & nasum, partim etiā per gulā & per uenerea: qua prætereā fluente perenni ac turbulento quodā flumine, omnes, inquit, uiæ cōplanantur. Siquidem in unum conueniunt & adulteriū & auaritia, et periuriū, & id genus reliquū uoluptatū. Relaxatur autem atque auertitur, animo submerso atq; obruto undique, omnis uerecundia, & uirtus, & iusticia: quibus locus ille desertus & uacuus redditus, siti auem semper implens, suppullulat multis ac feris cupiditatib⁹.

τοιαύτῃ ἀπέφαινε τὴν πόλιν, ἢ τοσούτων διελάσκαλον ἀγαθῶν. ἐγὼ δ' οὖν, ἔφη, ὅτι τὸ πρῶτον ἐπανῆκον ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, πλησίον πως γιγνόμενος, ἀθυμότερος ἐγενόμην, λόγον ἀπ' αὐτοῦ τῆς λύπης ἀφίξεως, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐκ Θεμιστοκλέους λέγων· Τί γάρ, ὦ δέσποτα, λιπὼν φάος ἠελίοιο, τὴν ἐλλάδα, καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην, καὶ τὴν εὐανδρίαν, ἥλυθες ὄφρα ἴδῃς τὸν ἐνταῦθα δόρυβον, συκοφάντας, καὶ πρόσωπα γοργύσεως ἐπηρμένους, καὶ δᾶδας καὶ λύχνους, καὶ μιαιφονίας, καὶ διαθηκῶν προσδοκίας, καὶ φιλίας ὑποπλάστους; ἢ τί καὶ πρόκειται λέγειν ἡμᾶς, μήτ' ἀναλλάττεσθαι, μήτε χρῆσθαι τοῖς ἐκδιδομένοις ἀνωμάλως; οὕτω δὴ βεβουλευμένος, καὶ ὡς ἀπὸ Διὸς τὴν Ἑκάβην ὑπεξαγαγὼν ἐμαυτὸν ἐκ βιβλίων φασὶν, ἐκ τ' ἀνδροκτασίας, ἐκ δ' αἵματος, ἐκ τε λυσσώσης, τοιοῦτόν τινα οἰκεῖον ἀλόμενον, καὶ βίον τινὰ ἥσυχον γυναικώδη, καὶ ἄτολμον

Ac talem quidē describebat mihi urbem, taliumq; magistram bonorū. Ego itaq;, inquit, quando primū ex Græcia reuersus fueram, atq; ista iam propius aspicieba, reuocans meipsum, & quasi uerbis cōpellans, rationē poscebam aduētus huc mei, Homerica illa uidelicet mecum ipse dictās: [a] Cur aūt infelix deserto lumine Phœbi (Græcia nempe, & felicitate illa, atq; etiā libertate) Venisti? ut uideas loci huius tumultus, sycophantas uidelicet, salutationes superbas, cœnas, adulatores, homicidia, testamentorū expectationes, & amicitias simulatas? Aut quid tandē facere decreuisti, cū neq; dissidere hinc, neq; consuetis & inueteratis hisce uti possis? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, & quemadmodum Iupiter Hectorē illū, ita meipsum è telis, ut dicitur, subducens, eq; hominum cæde atque tumultibus, e'que cruore, decætero domi continere me statui: atque hanc muliebrem quandam uitam, & timi-

dam

μὴν τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα προτιθέμενον, αὐτῇ φιλοσοφίᾳ καὶ Πλάτωνι καὶ ἀληθείᾳ πρόσκαλῶ, καὶ λαβίσας ἐμαυτὸν ὥσπερ ἐν θεάτρῳ μυριάνδρῳ, σφόδρα πως μετέωρος ἐπισκοπῶ τὰ γιγνόμενα, τῶτο μὲν πολλὰ ψυχαγωγίαν καὶ γέλωτα παρέχειν δυνάμενα, τῶτο δὲ πᾶσαν αὖ δρᾶν ὡς ἀληθῶς βεβαίᾳ λαβεῖν. οὐ γὰρ πρὸ καὶ λακῶν ἔπαινον ἐπᾶν, μὴ ὑποπλάβῃς μᾶλλόν τι γυμνάσιον ἀρετῆ, ἢ δὲ ψυχῆς δοκιμασίαν ἀληθεστάτην δὲ δὲ πόλεως, καὶ δὲ ἐντεῦθα διαβιβῶσι. οὐ γὰ μικρὸν αὐτισχεῖν τοσαύταις μὲν ἐπιθυμίαις, τοσύτοις δὲ δεήμασί τε καὶ ἀπάταις ἐμπεσεῖν πολυτρόπῳ εἴλκυσι, καὶ αὐτολαμβανομένοις. ἀλλ' ἀτιχνῶς δεῖ τὸν ὀλυσσέα μιμησάμενον, παραπλεῖν αὐτὰ, μὴ δὲ δεμένον τῷ κηρὶ· δεινὸν γὰρ μηδὲ τὰ ὦτα ληρῶδη φραξάμενον, ἀλλ' ἀπόντα, καὶ λιλυμένον, καὶ ἀλυδῶς ὑποφαυον.

dam pleriſq; uiſam, proponens mihi, cum ipſa philoſophia, Platone et ueritate colloquiũ habeo. b Ac meipſum quaſi in quodã amplo ac populoſo theatro collocans, ex ſublimi admodũ inſpicio atque cõtemplor ea quæ geruntur: quæ partim eiuſmodi ſunt, ut multũ delectationis ac riſum exhibere poſſint: partim etiã, ut uirũ uere conſtantem ac firmũ tentare ac labe factare aliquo modo queãt. Nam ſi malorum quoq; encomium aliquod dicere conuenit, ne credas maiorẽ ullam uirtutis palæſtrã eſſe, aut ueriora uſquam animorũ experimenta fieri, quàm in hac cẽuitate, & in ea qua hic uiuitur conſuetudine. Neq; enim parũ eſt reſiſtere tot quidem cupiditatibus, tantis aũt ſpectaculis atq; auriũ illecebris undiq; attrahentibus ac detinentibus: ſed oportet omnino Vlyſſis exemplo præternauigare illa, non quidẽ ligatis manibus, ut ille (nam hoc formidoloſum foret) neq; etiam auribus cera obturatis, ſed audientem atq; liberũ, & uere animũ ſupra hæc elatũ habentem.

ἴνισι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραβαλοῦσι τὴν τοιαύτην ἄνοιαν, καὶ τὴν τύχην ἀγαθὴν καταφρονῆσαι, ἐρῶντας ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ ποικίλου προσώπου δράματι, τὸν μὲν ἐκ δούλου τινὸς ἀποτελοῦντα τὸν δεσπότην προϊόντα, τὸν δὲ ἀντὶ πλουσίου πένητα, τὸν δὲ σατράπην ἐκ φίλου, ὃ βασιλέα· τὸν δὲ φίλον τοῦτον, τὸν δὲ ἐχθρόν, τὸν δὲ φυγάδα. τοῦτο γάρ τοι καὶ τὸ λαμπρότατόν ὄζιμ, ὅτι δὴ τοι μαρμαρυκμένης τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ὁμολογούσης μυθῶν αὐτὴν εἶναι βέβαιον, ἧμιν ταῦτ' ἀσκεμβρα βλέποντες, ὁρίγονται καὶ πλούτου, καὶ λιμασταίας. καὶ μετοί πορεύεσι πάντες, ἐ γὰρ γνωμένων ἐλπίδων. ὁ δὲ δὴ, ἄφλω, ὅτι καὶ γιλᾶν ἐν τοῖς γιγνομένοις ἔνισι, καὶ ψυχαγωγᾶσθαι, τοῦτο ἤδη σοι φράσω. πᾶς γὰρ οὐ γελοῖος μᾶλλον πλουσιοῦντες αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας προφαίνοντες, καὶ τὰς δακτύλους

[c] Licet autem & philosophiam mirari, conferendo cum illa tantam hominū amentiam atq; stulticiam: bonaq; ista fortunæ contēnere, ubi aspexeris uelut in quadam scena, ac multiplici, propersonarum uarietate, fabula: alium quidem ex seruo dominum prodire, aliū autem ex diuite pauperem fieri contrà alium ex paupere satrapam, aut regem: rursus aliū amicum huius, alium inimicum: alium etiam exulē esse. Nam hoc certè uel grauissimum est, quòd licet fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere, fatcaturq; nihil illarū certum ac stabile esse, nihilominus tamen quotidie ista aspicientes, & diuitias expetunt, & potentiam: ac pleni obambulant omnes earum rerum spe, quarū euentus nunquā sequatur. Quod autem uidelicet dixi, quòd ei uidere ad hæc quæ alibi geruntur licet, atq; animum oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non [d] ridiculi sint diuites ipsi, qui & purpuras suas spectandas exhibent, &

digitorum

δακτύλους προτείνοντες, ἢ πολλῶν λιτανευόντων ἀπειρακολίαν; τὸ δ' ἀνοητότατον, τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀλλοδαπῇ φωνῇ προσαγορεύοντες, ἀγαπᾶν ἀξιοῦντες, ὅτι μόνον αὐτοὺς προσέβλεψαν. οἱ δὲ σιμότροποι, ἡδὲ προσκυνεῖσθαι παρεμένουσιν, ἀ πόρρωθεν, δεῖ ὡς πορρωτάτω νέμων, ἀλλὰ δεῖ παρεσκαδίοντα, ἢ κατανεύσαντα, ἢ πόρρωθεν τῷ ψυχῷ ταπεινώσαντα, ἡδὲ τὸ κάτω αὖθις ἐμφανίσαντα τῇ τοῦ σώματος ἐμοιότητι, τὸ γόνυ κλῖναι, ἢ τῷ δεξιᾷ καταφιλῆσαι χεῖρα· ἡδὲ παρίσχεσθαι ἑαυτὸν ἐς πολὺν χρόνον βαπτόμενον. ἐπαινῶ δέ γε τούτους αὐτοὺς τῆς ἀπανθρωπίας, ὅτι μηδὲ τοῖς σέβασιν ἡμᾶς παρασίγητ'. πολὺ δὲ τούτων οἱ παρεσιόντες αὐτοὶ ἢ θεραπεύοντες εἰλωτίτροποι, νυκτὸς μὲν βαθυσκάμμοις μίσπε, πεμβὶ οὖσι ἢ ἐν λύκλῳ τῶν πόλιν, ἢ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἀποκλίμενοι, πώποτε,

digitorum annulos osculentur, & omnino multus præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiam obuios aliena uoce salutant: & hoc quasi magno aliquo contentos esse uolunt, si solum ipsos aspexerint. Quidã uerò fastuosiores, adorari etiam cupiunt: non à longè, neque ut Persis mos est, sed necesse est propius accedentem, & sese incuruantem, animo à longè demisso & humiliato, illiusq; affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexterã deosculari. quod sanè beatum atque spectabile uidetur etiam ijs qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille uerò stat in longum tempus, seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo e inhumanitatem, quòd neq; ore approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi mag-

gis sunt ipsi sectantes atq; obseruãtes, qui de media nocte sic gentes circũcursant totã ciuitatẽ, & à seruis excluſi foribus,

κύνας, καὶ κόλακας, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένοντας. γόρας δὲ πικρᾶς ταύτης καὶ τοῖς πρώτοις ἄλγος, τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο καὶ ἄπονον, καὶ πολλῶν αἴτιον συμφορῶν ἐν ᾧ, πόσα μὲν ἐμφαγόντας, πόσα δὲ παρὰ γνώμην ἐμπιόντας, πόσα δ' ὧν ἐκ ἐχρῆν ἀπολαλήσαντας, ἢ μιμφόμενοι τὸ τελευταῖον, ἢ δυσφορουντας ἀπίασιν, ἢ διαβάλλοντας τὸ δεῖπνον, ἢ ὕβριν, ἢ μικρολογίαν ἐγκαλοῦντες. πλέοντες δὲ αὐτῶν ἐμπόρων οἱ σχολαιότατοι, καὶ πρὸς τοῖς χαμαιτυπείοις μαχόμενοι, καὶ μισθαρίοις ἀμίλλαις οἱ πλέονες αὐτῶν διατρίβοντες, ἰατροῖς παρέχουσιν ἀφορμὰς πιεῖλαι. ἔνιοι μὲν γὰρ τὸ διαυτάτων, ὀλίγοι νοσοῦσι σχολῆ ζωσιν. ἐγὼ μέντοι τι πολὺ τῶν διαπονουμένων ἐξωλεστέρους τοὺς κόλακας ὑπείληφα, ἢ σχολὴν αὐτοῖς ἐᾶσαι διαβιβάσαι ἀπὸ ὑπερφανίας αὐτίκ' ὅταν γὰρ αὐτῶν τῶν πλουσίων θαυμάσωσι, καὶ τὸν χρυσὸν ἐπαινέσωσι,

canes, & adulatores, & id genus alia audire sustinent. Prima uerò huius tam acerbæ circuitionis, ipsis onerosa illa, atq; multorum malorum causa, cœna est: in qua quidē illi quàm multa ingurgitantes, quàm multa aūt potantes, quàm multa etiam, quæ proloqui nō decet, reprehendentes postremò, aut ægrè ferentes discedūt: & uel ipsam criminantur cœnā, uel contumeliam aut sorditiem accusant. Pleni autē & angiporotus sunt uomentibus ipsis, & circa uilißima quæq; prostibula depugnantibus. Et complures ipsorū in multū diem decumbentes, circūeundi causam medicis præbent. Quidā enim (id quod absurdißimū est) neque ægrotando quiescunt, aut otiū ducunt. Ego uerò multo adulatores ipsos magis perditos esse, quàm quib. adulantur, existimo, et propemodū autores illis existere superbiæ ac fastus istius. Nam cum illorū opulentiā & rerū omniū abundantiā admirantur, aurum laudibus extollunt,

σφισι, καὶ τὰς πυλῶνας ἴωσιν
ἀμπλήσωσι, καὶ προσιόντας δέχη-
σθαι καὶ ἀσπάσασθαι, καὶ
τί καὶ φρονήσειν ἐκάστους ἀπὸ
ὄψεως; ἢ δι' ὑμετέρου δίγματος λῦ-
πός ἐστιν ἀπίσχυτος ἀλλὰ τ
ἐλευθερίας, ὃν οὐ μέτεστιν
τίμων αὐτοῖς ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς θύ-
ρας τ πλουσίων, καὶ τοὺς
πλησίους, μὴ ἀδίκαστον αὐτῶν
μηδ' ἀμάρτυρον τὴν σύλακα
τίαν ὑπαλιπεῖν, μηδ' αὐόνη
τόν τι καὶ ἄχρηστον τ φαι-
λῶν τὸ λάλλον, καὶ τ οἰκων τὸ
μίγιθ· ; ὃ γὰ ὅτω τ πλουτεῖν
ὄφελος, ὡς τ διὰ τ πλουτεῖν σὺ
δλαμονίσθαι, καὶ οὕτω ἢ ἔχει
μηδὲν ὄφελ· ἄναν περικαλ-
λὲς οἰκίας τῷ οἰκοῦντι, μηδὲ
χρυσὸν καὶ ἐλέφαντος, ἐὰ μή τις
αὐτὰ δαιμάζοι. ἐχρὴν ἔμ τοίν
τε τοι καταυτεῖν αὐτῶν, καὶ ἀ-
παυνίσειν τὴν δωκεάσιν, ἔστι
τα χίσαντα τῷ πλήτῳ τὴν ἀ-
πορεξίαν, νῦν ἢ καθύπτοδε,

lunt, ueſtibula manè cõplent, & accedẽtes ipſos quaſi do minos appellant: quid quæſo etiam cogitare illos conſenta neũ eſſe? Quòd ſi uerò com muni decreto uel paululũ mo dò abſtinerent ab hac uolun taria ſeruitute, an nõ putas è diuerſo ipſos diuites ad fores pauperum atq; mendicorum uenturos eſſe, ultrò rogantes ne ignobilem atq; obſcuram, & quaſi abſq; teſte latentem ipſorum felicitatem relinque rent: neue paterentur ut inu tilem, & ab omni uſu remo tam & mœſarum pulchri tudinem, et domorũ magnã tudinem perire? Neq; enim ſic ipſos diuitias amant, ut propter diuitias beatos atq; felices ſeſe exiſtimari. Atque ita ſanè res habet, ut nulla ſit utilitas poßidẽti, neq; pul chrarũ ædium, neq; auri, neq; que eboris, niſi ſit qui illa ad

miretur. Oportebat igitur tali aliqua uia diminuere ipſorum exiſtimationem, & extenuare potentiã, obiiciendo, et quaſi propugnaculũ aliquod opponẽdo diuitijs, deſpicientiã iſtam atq; contemptum: nunc uerò colendo contrà & obſeruando,

εἰς ἀπόνοιαν ἄγουσι. καὶ τὸ μὲν αὐτὸ ἄρας ἰδιώτας, καὶ κἀκεῖνο μὲν τῶν ἀπαιδεύτων ὁμολογοῦντας τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, μισθρεύτερον αὖ ἴσως νομιεῖται. τὸ δὲ καὶ τῶν φιλοσοφεῖν προσποιουμένων, πολλῷ ἔτι τούτων γελοιότερα ἀρᾶν, ἢ τί ἄλλο τὸ ἀνιαύτατόν ἐστι. πῶς γὰρ οἴει τῶν ψυχῶν διατιθέναί μοι, ὅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα τῶν προβεβηκότων ἀναμιγνύμενον ἰατρῶν ἔχων, καὶ τῶν ἐξίας τινὰ ῥητορευόντα, καὶ τοῖς ὠδὶ τὰ πάντα παραγγέλλοντι ἰσοπλοσούμενον, ὠδεπαμέτερον ἢ τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ σχήματος ὄντα, καὶ φαιδρότερον; καὶ ὅ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι μὴ καὶ τῶν σκυλῶν μεταλαμβάνουσι, τὰ ἄλλα γε ὁμοίως τῶν περιόντων ῥαμάται. ἃ δὲ μὴ γε ἐν τοῖς συμποσίοις ὀργάζονται, τίνι τῶν ἰατρῶν εἰκάσομεν; ἐν ὑμφορεῦσι μὴ ἀπεραπλότερον, μυθόνομον

ad ſtultitiam atq; amentiam illos adducunt: atq; hominem quidem indoctos, et ignorantiam manifestè confitentes, huiuſmodi factitare, toleratilius meritò existimetur. at [h] uerò eos qui philoſophari quoq; ſe ſimulant, multo etiã ineptiora his, magisq; ridicula facere, illud tandem omnium grauiſſimum eſt. Quomodo enim me putas animo affectum eſſe, quoties uideo istorũ aliquem, maximè eorum qui ætate prouecti ſunt, adulatorum turbis immiſceri: & illorum aliquem, qui honores gerunt, ſatellitũ modo deducere atq; ſectari deinde & cum iis qui ad cœnam uocare ſolent, colloquia ſerere, inſigniorem autem, magis que conſpicuum cæteris ob ornatum & habitum eſſe? [i] Quod uel maximè indignari ſoleo, quòd non itidem perſonam ac habitum mutant, cum utiq; quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuijs operantur, cui quæſo adulatorũ illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modeſtia? An non

μεθύοντες δὲ φανερώτερον, ἅπαντες ἢ πάντων ὕστατοι, πλέω δὲ ἀποφορὰν τῶν ἄλλων ἀξιοῦσιν, οἱ δὲ ἀστειότεροι πολλάκις αὐτῶν καὶ ἃ σοι προύχθησαν. καὶ ταῦτα μὴν ὀλίγα γελοῖα ἀγάττο. μάλιστα δὲ ἐμέμνητο τῶν μισθῶν φιλοσοφούντων, καὶ πλὴν ἀριστίων ὄψιον ὥσπερ ὀψοφαγᾶς προτιθέντων. ὀργαστέρια γὰρ ἐκάλει τὰ παιδεῖα τὰς τέχνας διαβολάς. ἄξιον γὰρ τοῦ καταφρονεῖν διδάξουσα, πρῶτον ἑαυτὸν παρέχειν ὑψηλότερον καμμάτων. ἀμέλει καὶ πράττων ταῦτα διετέλει, ὃ μόνον προῖκα τοῖς ἀξιοῦσι σωφρονίζων, ἀλλὰ καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, καὶ πάσας περιουσίας κατακρυφῶν· τοσοῦτον δέον ἐρίγεσθαι τὸ ἀεὶν προσυπόντων, ὥστε μηδὲ τὸ ἑαυτὸ φθαρμένων ποιεῖσθαι πρόνοιαν. ὃς τε καὶ ἀργὸν ὁ πόρρω δὲ πάλαι διεπεπύκευτο, ὅθ' ὅπλίσασθαι αὐτὸ πολλῶν ἐτῶν ἐξέωσεν,

k An non inebriantur magis & alij manifestè? à conuiuio aũt surgunt omnium ultimi: deinde et plura alijs auferre secũ uolunt: si qui uerò ipsorum urbaniores paulo sunt, sæpenumero etiã cantare incipiunt? Atq; hæc quidẽ pro ridiculis ille censebat. Præcipuè uerò etiam eorũ mentionẽ faciebat, l qui pacta mercede philosophantur, uirtutemq; ipsam uenalẽ tanquam de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illorũ scholas uocabat. Censebat enim, eum qui diuitias contemnere alios docere uellet, principiò seipsum lucris & quæstu superiorẽ gerere debere: m quoniam & ipse reuera talia agebat, non solum gratis cõuersando ac disserendo cũ uolentibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnemq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantũ aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, ut ne suarũ quidẽ rerũ, quæ illi interim corrũpebantur, curã aliquã gereret, ut qui et agrũ quẽ nõ procul ab urbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidẽ dignatus fuerit.

Quin

ἀλλ' ἐλί τίω ἀρχλὼ αὐτ ἄνω
λιωμολόγει· τῶν τ' οἶμαι διειλ
φὼς, ὅτι τὰ τῶν μὲν φύσει ἐλί
νὸς ἰσμὲν λύριοι, νόμῳ λὲ ηαὶ
λιαλοχῇ τίω χρῆσιν αὐτ ἀε
ἀόριστον παραλαμβάνοντάς, ὀε
λιγοχρόνιος λισπότας νομίζομε
θα· λιὰ παιλαὶ ὑ προθυμία πα
ρέλθῃ, τίωιπαῦτα παραλαβὼν
ἄλλ@, ἀπολαύει τ ὑνόματ@.
ὐ μικρὰ ἢ ἐκεῖνα παρέχει τοῖς
ζηλοῦν ἐθέλουσι παραλείγματα,
λ βοφῆς τὸ ἀπέιρητον, ηὴ
τ γυμνασίων τὸ σύμμετρον, ηὴ
τ πρεσώπα τὸ ἀλίσιμον, ηαὶ
λ ἐλῦτες τὸ μίτριον, ἰφ' ἅπα
σι ἢ τύτοις λ διωσίας τὸ ἁρ
μοσμένον, ηὴ τὸ ἄμφρον τῦ βό
που. παρέχει λὲ τὸ τοῖς συνοῦσι
μὴτ' ἀνιαβάλλεσθαι τὸ ἀγαθὸν,
ὅπερ τὰς πολλὰς ποιεῖ, πρε
θθυμίας ὀρθομένους ἑορτὰς, ὑ
πανηγύρεις, ὡς ἀπ' ἐκάνυ ἀρ
ξομένους τ μὴ ψύσασθαι, ηαὶ
τῦ τὰ λίοντα ποιήσειν. ἐξίου γὰρ

Quin et principiò neq; ſuum eſſe illum conſtituebat illud, opinor, diſtinguens ac diſputans, quòd natura quidem iſtarum rerum nullius domini ſumus: lege autem & per ſucceſſionem uſum earum in tempus incertum acquirentes, temporanei ſeu momentanei poſſeſſores habemur: ac poſteaquam terminus ille conſtitutus præterierit, tunc rurſum alius eaſdem à nobis accipiēs, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa præbent imitari uolentibus exempla, uictus ſcilicet frugalitas, exercitiorum iuſtus modus, perſonæ ipſius uenerabilitas, & ueſtitus mediocritas, & ſuper omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumq; facilitas. "Monebat autem eos qui cum eo uerſabantur, ne cunctarentur, aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi ſolerent: præfinientes ſibi uelut diem aliquam conſtitutam, aut feſtiuitates ſacrorum, aut ſolennes conuentus, tanquā ab illis auſpicaturi mēdacia uitare, & cōuenientia facere. Volebat enim

γὰρ ἀμείλικτον εἶναι πρὸς τὸ καλὸν ὁρμώ. λέγων δὲ ὧν ἀπὸ τοιούτων διατυγχάνειν φιλοσόφων, οἱ τοῦτο ἄσκησιν ἀρετῆς ὑπειλήφασιν, ὧν πολλὰς ἀνάγκας καὶ πόνους τοὺς νέους ἀντέχειν διαγυμνάσασι. ἔστι μὲν δὴ οἱ πολλοὶ διελκύσεις, ἄλλοι δὲ μαστιγοῦντες· οἱ δὲ χαλκόδρομοι, καὶ σιδήρῳ τὰς ὠδὶ φανὰς αὐτῶν διαξύοντες. ἐγὼ γάρ χρῆναι πολὺ πρότερον ἐν ταῖς ψυχαῖς τὸ στερρὸν τοῦτο καὶ ἀπαθὲς διατεκμήρασθαι, καὶ τὸ ἀρίστα παιδεύειν ἀνδρώπους προαιρούμενον, ἔστι μὲν ψυχῆς, ἔστι δὲ σώματος, τοῦτο δὲ ἡλικίας τι καὶ ῥᾳθύμου ἀγωγῆς ἰσοχᾶσθαι, ἵνα μὴ τὰ παρὰ λόγαμεν ἐπιτάττων διὰ λίγχηται. πολλοὺς γοῦν καὶ τῶν λοιδορεῖν ἔφασκεν οὕτως ἀλόγως ὠδιταδίντας. ἵνα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, ὃν καὶ γοῦν ἀμελῶν τῶν παρ' ἐκείνοις διακῶν, ἐπιδὴ τὰ

enim liberũ & ab omni cunctatione remotũ esse illũ ad honesta impulsum, ac mentis impetum. Manifestò autẽ apparebat, quòd & tales philosophos damnabat, qui uirtutis meditationẽ eam putabant, si multis necessitatibus atq; laboribus adolescentes resistere, exercitatione ac usu assuefecissent. Atq; ob id multi ligare atq; uincire se iubebant, alij cutem flagellis uerberabant. Qui uerò elegantiores paulo erant, etiã ferro superficiẽ corporis radebãt. Putabat enim ille multo prius in animis duritiem istam & firmitatem cõtra dolores ac perturbatiões parandã esse. Et qui optimè instituere atq; erudire homines uellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atq; obseruationem quandam habere debere: ut ne ea quæ uires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra uires intenderentur. Vnum autem etiã ipse uidi, qui cum iam ea apud illos mala degustasset, quam primùm

ueros

χρησμολόγων ἀληθῶν ἐπήκοος, ἀμεταστρεπτὶ φοβούμενος, ὡς αὐτὸ ἀφίκετο, τὴν λίθον ὦ Ζεῦ ἐμοὶ ῥᾴδιον διαπαύσεσθαι. ὅλην δὲ τὴν τότε ἀποστᾶσαν τῶν ἄλλων αὖθις ἀνθρώπων ἐμιμήσατο, καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει παραχὰς λιχένι, καὶ τὴν ὠδὴν αὐτὴν, καὶ τὰ διάφορα, καὶ τὴν ἱππόδρομον, καὶ τὰς τῶν ἀνιόχων ἐπάνας, καὶ τὰ τῶν ὀνόματα, καὶ τὰς ἐν τοῖς στεφανίταις πρὸ τούτων διαλέγεσθαι. πολλὰ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἦν ἐπιπομπεύσαι, καὶ πολλῶν ἄλλων ὄντων ἐπείλημμαι μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπόρθουν δράματος ἅπτεσθαι περὶ τῶν νεκρῶν τι καὶ διαθήκας διαλυσάμενον, προσιόντος ὅτι μίαν φωνὴν οἱ ῥωμαίων παῖδες ἀληθῆ παρ' ὅλον τὸν βίον προΐενται, τὴν ἐν ταῖς διαθήκαις λύσαι, ἵνα μὴ ἀπολαύσωσι τῆς σφετέρας ἀληθείας. ἃ δὴ καὶ μεταξὺ λέγεσθαι αὐτὸ γελᾶν προσέδοκα, ὅτι

ueros sermones ueramq; doctrinam audiuit, irreuocabili cursu ausugiens inde, ad ipsum peruenit, uidebatúrque multo quàm antea quietiore animo esse. Iam uerò digrediens ab istis, aliorum rursus hominum mentionem faciebat, persequendo uerbis & eos qui in urbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ab alijs impelluntur. Præterea & theatra, & circum, & equestres statuas, & equorum ipsorum nomina, deque ijs ipsis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac grauibus habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alteram fabulæ partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & testamèta agitantur: hoc addens, quòd unam hanc uocem Romanorum pueri per omnem ætatem ueram emittant, eam intelligens quæ in testamentis usurpatur, qua petunt ne à sua ueritate depellantur. Illa uerò etiã interea cum ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum, quòd

ὅτι τὴ συγκατορύξαι ἑαυτοῖς ἀξίωσι τὰς ἀμαθίας, καὶ τὸν ἀναλγησίαν ἐγγραφον ὁμολογοῦσιν, οἱ μὲν κόσμους ἑαυτοῖς διασύντοδε συγκαλαφλίγιδας τ παρὰ τὸν βίον τιμίους, οἱ δὲ καὶ παραμένειν τινὰς οἰκίτας τοῖς τάφοις, ἵνα ἢ καὶ στέφανον τὰς στήλας ἀνάδωσιν, δύνδας ἔτι καὶ παρὰ τῶν τελευτῶν διαμένοντος. ἀνάξιον δὴ ἔξιον τὶ πάσχειν τούτοις παρὰ τὸν βίον, ἃ τοιοῦτα πρὸ τ μετὰ τὸν βίον ἐπισκίασι, τέτταρ γὰρ ἄνα τὸ πολυτελὲς ὕψος ὠς τιμένος, καὶ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μετὰ λιβάνου τι καὶ ἀρωμάτων ἀνχόντας, τὰς μίασ σαν χεμῶν & ἐμπιπλαμένους ῥόδων, καὶ τὸ σπάνιον αὐτῶν, καὶ τὸ παράπαιρον ἀγαπῶντας, τὸ δὲ ἐν λειμῶν, καὶ κατὰ φύσιν, ὡς αὐτοῖς ἐπορφαφαυσιῶντας. τούτους ἄνα τὰς καὶ τὰ μύρα πίνοντας, ὃ καὶ μάλιστα δήσυρον αὐτῶν, ὅτι μηδ' χρῆσθαι ἰσασι ταῖς ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ

quòd & secum sepeliri ignorantiã suam uelle eos aiebat, & stultitiã suam apertè scripto etiã testari, dum alij uestes, quibus in uita precioſioribus usi sunt, cõburere eodem rogo secũ mandant: alij autẽ & seruos certos ad sepulchra adstare, rursum alij cippos siue columnas quoque coronari sertis præcipiũt, stolidi uidelicet etiã in ipsa mortẽ manentes. Coniecturã igitur inde fieri uolebãt, inquit, quid in uita ab illis actum sit, quando talia de ijs quæ post mortẽ secutura sint, testamẽtis mandant. Hos enim illos esse, qui precioſa ac chara obsonia emere solent, uinumq; in conuiuijs cum plausu & odoribus effundũt: qui media etiam hyeme opplentur roſis, raritatemq; illarũ & intempestiuum amant: illud autem quod suo tempore & secundum naturã fit, prouili et abiecto fastidiũt. Hos illos esse, qui & unguenta bibunt: quo nomine uel maximè eos carpebat, quòd ne uti quidem cupiditatibus scirent, sed

ἀλλὰ μᾶλλον πάντως παροινοῦσι, καὶ τὰς ὄψεις συγχέουσι, καὶ τοῦτο τῇ ὀσφρήσει παρεμβάλλουσι αὐτῶν τὰς ψυχὰς πατοῦντες, ἢ τὸ ἐπὶ τοῖς θρασυτέροις τε καὶ μᾶλλον λυομένοις, ἅδυ καὶ παρὰ θύραις αἰσθάνεσθαι. σολοικισμὸν οὖν εἶναι τὸ τοιοῦτο τῶν ὀδόντων· ἀπὸ δὲ αὐτῶν γνώμης λαμπρᾶς ἰσχυρᾶς, ἀτυχῶς τῶν μόνον τὸν λόγον μιμουμένων. ὡς γὰρ ἐκεῖνος τὸν ταύρου τοῦ ταύρου δημιουργὸν διὸν, ἃ προβέβηκε τῶν ὀφθαλμῶν τὰ λίαν κατα, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὺς ἐχθαίρειν τῶν στεφανουμένων, ὅτι μὴ ἴσασι τοῦ στεφάνου τὸ κάλλιστον· ἡ γάρ τοι, ἔφη, τῇ πυρῇ τῶν ἴων τε καὶ ῥόδων χαίρουσιν, οὗτοι τῇ ῥινὶ μᾶλλον ἐχρῶν αὐτοὺς στέφεσθαι, καὶ αὐτίκα ὡς οἷόν τε τάχιον ἀνίσασιν ἐπὶ ὀδόντας. πρὸς μὲν λαμπρύνουσι δυσχέρειαν, τὸν δαιμάσιόν τινα τῶν σκελῶν καὶ τὰ λεπτὰ ποικιλίαν, χυμῶν τε ποικιλίαν καὶ ἀνομάτων διαφορίαν.

sed & in hisce peccarent, finesq; earũ confunderent, undique permittentes uoluptatibus animũ proterendũ & conculcandũ: & hoc quod in Tragœdijs atq; Comœdijs dicitur, Iam et præter casam incitati. Solœcismum igitur uocabat hoc genus uoluptatum. Cæterũ ex eadẽ sententia etiã illa dicebat, prorsus q Momi illius uerba imitatus. Vt enim ille reprehendebat tauri artificem deũ, qui non præposuisset oculis cornua: ita scilicet & ipse accusabat eos qui coronas gestabant, quòd locũ ubi eas adhibere deberent, nescirent. Nã si afflatu atq; odore, inquit, uiolarũ rosarumq; delectantur, sub nasum eos potissimũ coronari oportebat, iuxta ipsam quàm proximè fieri potest respirationem, ut quam plurimũ inde uoluptatis attraherent. Eodem modo & illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibent, dum liquamentorũ uarietatẽ & bellariorum curiosam atq; immodicã compositionem sectantur.

Nam

καὶ γὰρ αὖ καὶ τὰ τοῦτον ἐφασκεν ὀλιγοχρονίᾳ τινὶ τῇ βραχείᾳ ὁλο νῦς ὄψωτι, πολλὰς πραγματέας ὑπομιμνήσκειν. ὑπέφαινε γὰρ τισὶν ὧν παρῆν ἀκροωμένοις αὐτοῖς ἕκαστα ταῦτα πονεῖσθαι τὸν πόνον, ἐφ' ὅσοις ὁ μάκιστος ἀνθρώπων πολυμισθίας ἔστιν. ἅτε γὰρ πρὶν ἀμφαγεῖν ἀπολαύειν τι τῶν ὠνουμένων, ἅτε βρωθίνων, ὑπὲρ ὧν γρίσθαι τίνι ἀπὸ τῶν πολυτελεστάτων πλησμονήν. λοιπὸν οὖν ἄναν τίνι ἐν τῇ παρόλῳ γιγνομένῳ ἡδονὴν τοσούτων ἀνήσθαι χρημάτων. εἰκότα ἂν πάσχειν ἀπιγχρῆν αὐτούς, τὰ ἀπαλλαγὰς τὰς ἀληθεστάτας ἡδονὰς ἀγνοοῦντας, ἃς ἁπασῶν φιλοσοφία χορηγὸς ὄσα τοῖς πονοῦσι προσαρμόττουσα. περὶ ἃ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις ὀρωμένων, πολλὰ μὲν διεξῆλθε τὸ πλῆθος τῶν ἐπιμελῶν, τὰς ὕβρεις, τοὺς ἐπικαμπτομένους τοῖς ἐπίταις, καὶ μηδὲν ἀλλ' ἢ φορτικούς. ἐν δέ τι τῇ

Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ uoluptatis amore multa negocia sustinere. Indicabat aut, quatuor illos digitorum causa totũ hunc suscipere laborẽ solere. Tot enim digitorũ mensurã æquat uel lõgissimũ hominis guttur. Nã neq; antea q̃ eorum quæ tam charo emũtur, quicq̃ ederit, ullam uoluptatẽ eos capere: nec rursum postea q̃ illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorem cæteris illam quæ fit ex tam preciosis et charis istis, repletionẽ reddi. Restare igitur, ut illã quæ uelut in transcursu percipitur, uoluptatem, tam grandi pecunia mercentur. Consentanea aũt ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiã istam, q̃ ueriores illas uoluptates ignorarent, quas omnes Philosophia suppeditat, et quasi subminiſtrat ijs qui laborare uolunt. Cæterũm de ijs quæ in balneis aguntur, multa sanè commemorabat, & de multitudine prosequentium, & de cõtumelijs, & de ijs qui seruis impositi gestarentur, ac tantum non efferrentur. Vnum autem

maximè

τι μὴ μάλιστα μισθαρνίωμεν, πολὺ δ' ἐν τῇ πόλει ἥττω, καὶ τοῖς βαναύσοις ἐπίχωριάζον. προϊόντας γάρ τινας τ' εἶναι τ' δεῖ βοᾶν καὶ παραγγέλλειν προσέχειν τοῖν ποδοῖν, μὴ ὑψηλόν τι ὑ λεῖ λον μίλωσιν ἐμβάντες, καὶ ὑπομιμνήσκειν αὐτὸς τὸ ἡμινὸ σατον, ὅτι βαδίζουσι. λοιπὸν δ' ἂν ἐποιεῖτο, εἰ σύμπαντες μὴ ἀλλοκότου λάπτειν δοξ μὴ λίσσοιτ, μηδ' χα ρῶν, μηδὲ τ' ὦτων ἀκούοντος, ὀφθαλμῶν δ' ὑγιαίνοντος ἄλλο βίου λίσσοιτ προσδομένου, ἢ ἀνίσχοντ, φωνὰς ἀκούσιος ὑ ψηχίοιν αὐθρώποις πριπόσας ἢ πιπρωμένοις. ταῦτα γὰ αὐ τὰ πάσχουσιν ἐν ταῖς ἀγοραῖς ὑμῶν ὅσας μίσης ἢ οἱ τὰς πόλεις ἐπιτρέπομενοι. ταῦτά τε καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα διελθὼν, διατίπαυτ' λόγου. ἐγὼ δ' τίνος μὲν ἥκουον αὐτὸ τηδικῶς, μὴ σιωπήσω πιφοβημένος. ἐπειδὴ δ' ἐπαύσατο, ἥττο δὴ τ' φαίνων

ωάδ

maximè ac præter cæterà dedisse uerbũ uisus est, frequẽs aũt in ciuitate hoc est, & in balneis propemodũ familiare ac patrium. Prætercunte enim quosdã ex seruis clamare oportet et admonere ut pedibus prospiciant, si quid extãtius paulo, aut cauũ subitum sint, atq; ita cõmonefacere eos (id quod absurdissimum est) quo scilicet meminerint ipse sese. Graue igitur atq; intolerandũ putabat esse, si cũ ederent, alieno ore nõ indigerent, aut manibus: neq; cũ audirent, aliorũ auribus uterentur: oculis aũt aliorũ, ualẽtes ac sani, ad prospiciendũ op habèrent, ac sustinerẽt uoces audire, quæ miseris hominib. et excæcatis cõuenirent. Hæc enim ipsa accidere illis in foro, et medio die: et hoc, ciuitatẽ atq; rempub. ipsis uelut humeris suis sustinentibus.

Hæc atq; huiusmodi multa alia uerbis persecutus, dicendi finem fecit. Ego uerò hucusq; cum admiratione ac ueluti stupefactus auscultabam illum, metuens ne conticesceret. Vbi uerò hic loqui desijt, illud nimirum quod Phæacibus olim accidit,

ἐπιπόνθαμ. πολλῷ γὰρ
δὴ χρόνῳ ἐς αὐτὸ ἀπέβλεπον ὡς
κηλημένος, ἅτε πολλῇ συγχύ-
σει τῇ ἰλίγγῳ διατελημμένῳ,
ἔτε μὴ ἱδρῶτι διαῤῥεόμενος, ἔτε
ὑφιγκάσθαι βουλόμενος ὀξίνε
πλόῳ τι τῇ ἀναπαύσομαι. τῇ δ τι
φωνὴ ὀξύλιπε, ἡσὶ ἡ γλῶττα δι-
μάρτανε· ἡσὶ τίλος, ἐλάκρυον
ἀπορέμενος. ὁ γὰρ ὀξυπόλης,
ἀλλ' ὡς ἐτύχθη, ἡμῶν ὁ λόγος ὑπ
ὑόητο. βαβαῖ ὑ ἡσὶ λαίφος ὁ
πλαγὺ ἐγίνετο τῇ μάλα σὺν-
χως ἐπιχθὰς ὁ λόγος, αὐτίκ, εἰ
δέ τι ἐπαῦ, ἀλίπεψι τῶν ψυ-
χῶν. ἐ γὰρ τι ἀλᾶ λαμὶ ἤδη φι
λοσόφων πρὸς ἀψαθαι λόγων,
ὅθι πξὶ τούτων ὑπάλαφα. δικᾶ
μοι αὐθρὶς σὺφυὲς ψυχῇ, μάλα
σκοπῷ τινι ἁπαλῷ πρυσοικί-
νου. τοξότας ὑ, πολλοὶ μὲ αὐὰ τ
βίον τῇ μιτροὶ τὰς φαρίτρας πει
πίλωμ τι ἡσὶ πανταπλαπῶν λό
γων, ὃ μὲν παύτθ' σὺσχὰ τὸ
ξούσιον· ἀλλ' οἱ μὴ αὖτ' ὀφὶς
ἅμα τὰς νυρὰς ὑδὲ τάνυσθ',

cidit, ego quoque passus sum. Lõgo enim tẽpore ad ipsum aspiciens, quasi delinitus atq; permulsus, deinde multa cõ fusione atq; uertigine correptus, partim sudore manabãt partim loq uolẽs, destituebar uiribus, ac retrò inhibebar: ipsaq; uox deficiebat me, ne que lingua iã amplius officio seruiebat suo: postremò præ dubio atq; inopia agẽdi lacrymabar. Neq; enim summam duntaxat cutẽ perstrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu oratio illa tetigerat me, sed alius, & omnino ad uiuũ usq; plaga hæc peruenerat: ac certò admodũ sciteq; librato ictu emissa oratio, ipsum. Si ita dicendũ est, animũ intercidit. Si enim decet nonnihil et me iã philosophicos attingere sermões, ita equidẽ de hisce existimo. Videtur mihi animo hominis solertis et ingenioſi admodũ similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittã rij aũt in hac uita multi, q plenas quidẽ pharetras uarijs atq; omnis generis orationib. habẽt: cæterũ non omnes certò iaculantur, ac destinata feriũt. sed alij ipsorũ neruo nimiũ intẽto;

αὐτονόητον. Μίσητος ἀφιᾶσι. πρὸ ἅπαντος μὲν οὖν πρὸ ὅτου τὸ ὅλον, τὰ ὄμματα ἐς τὸν σκοπὸν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ σφοδρότητος ἀνειμένα, ἢ παροδεύσασα ἰσχνωμένον μόνον τῷ χρώματι τὸν ψυχὸν ἀπέλιπεν. ἄλλοι δέ, πάλιν τούτοις ἀπεναντίως. οὐδὲ γὰρ ἀδρώσας τι πρὸ ἀτονίας ὅλον ἀφιᾶσι τὰ βέλη αὐτοῖς ἄχρι πρὸς τὸν σκοπὸν, ἀλλ' ἀνυθίνα λαλαπίζει πολλάκις ἐν μέσῳ τῷ ὅλῳ. ὧν δέ ποτε πρὸ ἀφέσεως, ἄκρον μὲν ἐπιλύθλιβ ἅπτεται, βαθεῖαν δὲ ἐν ὀργάζεται πλαγὼν· ὃ δὴ ἐπ' ὀσχάτας ἐμβολὰς ἀπειλλίζοντες ἔστιν ὅτε ἀγαθὸς τοξότης, καὶ τότῳ δμοίως, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς σκοπεῖ τὸν σκοπὸν, ἵνα μὴ σφόδρα μαλακὸς, ἢ μὴ στερρότερος τῆς βίλης. γίνονται δὲ καὶ ἄκρως σκοποί. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα ἴδῃ, τὴν νευρὰν χρίσας τὸ βέλος, ὅτι ἰῷ,

uehemẽtiori impetu quàm satis est, telũ emittunt: & apprehendunt quidẽ etiam isti uiam, sagittæ aũt ipsorum in scopo nõ manent, sed præ uehemẽtia ictus penetrantes ac transuolantes, pertusum modò atq; hiantem uulnere animum relinquere solent. Rursum alijs diuerso huic pacto euenit. Nam præ imbecillitate uiriũ, & quòd laxiore neruo iaculãtur, sagittæ ipsis ad scopum usq; non perueniũt: sed soluto impetu, sæpenumero in medio cursu deficiũt ac decidũt. Quòd si uerò interdum etiam scopum contingunt, summum illum quidem & in superficie tantum perstringunt, altiorem autẽ plagam nequaquã infligunt. neque enim ualido impulsu atque impetu emissæ fuerunt. At qui bonus iaculator est, atque huic nostro similis, principiò quidem diligenter circumspiciet scopum, ne nimis mollis, ne ue nimis solidus, & transmittẽdo telo durior sit. Sunt enim & scopi quidam, qui omnino ne uulnerari quidem possunt. Vbi autem hæc omnia perfecta habet, tum demum tincta atq; infecta sagitta, non ueneno,

ἰῷ, καθάπερ τὰ Σκυθῶν, χρίεται, ὅτι ὀπῷ, καθάπερ τὰ Κνιδίων, ἀλλ' ὑρίμα ἀκίνητόν τε καὶ γλυκὺ φαρμάκῳ ἔοικε χρίσας, ἀτειχῶς ἐτέξευσε. τὸ δὲ ἐνεχθὲν ὧν μάλα σύντονος, καὶ διακύψαν ἄχρι ἔσω διεληλύθεν, μέγα τι, ὡς πολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφῖκται, δοκεῖ δὲ σκιδνάμενον, ὅλῳ τῷ ψυχῷ περιόρχεσθαι. ἔοικε τοίνυν ἡδονῇ, καὶ διαπύησις μεταξὺ ἀκέοντος, ὅπερ καὶ αὐτὸ τὸ πάσχον, ὁσονοῦν ἄρα τοῦ φαρμάκου τῷ ψυχῷ περιδίοντος. ἐπεὶ δ' οὖν μοι περὶ αὐτῶν τὸ ἔπος ἐκεῖνο λέγειν, βάλλ' ἕτως, ὥσπερ τι φῶς αὐθρόως γένηται. ὥσπερ γὰρ οἱ τὴν Φρυγίαν αὐλὸν ἀκούοντες, οὐ πάντες μαίνονται, ἀλλ' ὁπόσοι αὐτοῦ τῇ ῥᾳθυμίᾳ λαμβάνονται, ἤτοι ὑπὸ τὸ μέλος ὑπομιμνήσκοντος τὸ πάθος, ὅτω δὲ μὴ φιλοσόφων ἀκούοντες, οὐ πάντες ἐνθουσιῶσι φαυλαίᾳ ἀπίασιν,

ueneno, quemadmodum Scytharum sagittæ tinguntur: neque resina, perinde ut Curetum: sed sensim mordicante pariter, & dulci pharmaco inuncta, uerè iaculari solet. Illud autem quod iactum est, bene adeò & pro modo suo satis fortiter impulsum, eoq; penetrans, ut iam transiturū esse uideatur, citrà tamē desinat, & manet pariter, & multum medicamēti illius de se emittit: quod uidelicet dispersum, totum circumquaq; animum ambit & cōplectitur. atq; hoc illud est, quo & oblectantur, & cur lachrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericū illud ad ipsum dicere: Sic iace, si qua uiris

per te noua lux oriatur. Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes insaniunt, sed quotquot ipsorum à [t] Rhea corripiuntur, atque id audito carmine, prioris affectus ac perturbationis reminiscuntur: ita & qui philosophos audiunt, non omnes attoniti ac saucij abeunt: sed

σιν, ἀλλ' οἷς τυφλῶ τι ἐν τῇ φύ
σει φιλοσοφίας συγγένες. ὡς σε
μνὰ, ἢ δαιμόσια, ἢ θεά γε, ὦ
ἑταῖρε, διελήλυθας, ἐλελήθεις
τί μοι θαυμάσιος, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀμ
βροσίας, καὶ τῶ λωτῶ λελουσμέ
νος. ὥστε μὴ μεταξὺ σῶ λέγοντος,
ἔπασχόν τι ἐν τῇ ψυχῇ, μὴ παν
σαμένῃ ἄχθομαι, μὴ ἵνα μὴ λα
τὰ σὲ εἴπω, τί δρωμαι. μὴ μὴ δαι
μόνιε. οἶδα γὰρ ὅτι μηδὲ πρὸς
τὸ λανθάνειν τὸ λυπούντων δυνήσῃ
τοῦ, ἢν αὐτοὶ μόνοι λυπῶσιν,
ἀλλὰ λαβὲ τινας ἑτέρους καὶ αὐ
τοὶ ἐν τῇ μανίᾳ τὰ αὐτὰ τούτε
διαδῶσι, καὶ αὐτοὶ ἐφρονοῦν γί
γνονται. συμμεταβαίνει γάρ τι τῶ
πάθους ἅμα τῷ λέγοντι, καὶ
πολυγενὲς ἡ νόσος, καὶ πολ
λοὺς γίγνεται τῆς μανίας διαδό
χές. ὥσπερ καὶ αὐτὸς ὑμῖν ὁρᾶν
ὁμολογῶ· πάνυ μὲν ἄνω, καὶ
προσίτι δίομαι γέ πως πεινῶν τι
πα τῶν θραπέων ἐπιτεθῆ.

illi ſolum, quibus quaſi fomes aliquis philoſophiæ cognatæ, iam antea natura inſitus atq; innatus fuit. LV. Quàm grauia et admiratiõe digna, atq; adeò diuina, ô amice, uerbis cõmemoraſti? Multaq; reuera ambroſia & loto ſaturatus, me non aduertente fuiſti. Quare & interim dum iſta dicis, neſcio quid animo meo accidit, et nunc deſinẽte atq; tacente te, mœrore afficior. ac ut tuo uidelicet exẽplo dicam quoq;, ſaucius ſum. Neq; uerò mireris. noſti enim quòd & illi qui à canibus rabioſis mordentur, non ipſi ſolũ rabie corripiũtur, ſed et ſi quos alios ipſi in ea inſania eodẽ illo modo afficiũt ac lædũt, eotiã illos mẽte deijci, atq; in furorẽ uerti ſolere. Nam ſimul cum morſu etiam affectionis iſtius quiddam in aliũ tranſfertur, ac morbus ille fœcunditate quadam ſubinde alios atq; alios de ſe procreat, fit'que inſaniæ iſtius omnino multiplex ſucceſſio. PHIL. Itaq; etiam ipſe nobis iam amare conſiteris? LVC. Prorſus igitur: teq; iam etiam oro, ut communem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias.

PHI. Er-

τὸ τῦ ἀρα Τηλέφου αὐάγκη ποιῆσαι, ποῖον αὖ λέγεις; ὡδὶ τὸ βούλεσθαι ἀπιέναι, ἵνα θεραπευθῶμεν.

PHI. Ergo Telephi illud necesse erit facere. L V. Quodnam illud dicis? PHI. Vt ad eum à quo uulnerati sumus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

NIgrinum Platonicum philosophũ ueluti specimen & exemplar proponit ijs, qui à uulgari strepitu, diuinarum & humanarum rerum contemplationi omnes suos conatus destinarunt. Taxat deinde suorum temporum mores: Romanorum fastum, insolentiam & luxum subinde, non minus graphicè quàm eleganter describens.

a Noctuas Athenas.) Subaudiendum, porto, aut mitto. Hanc paræmiam Lucianus hic exponit, quæ inde fluxit, quòd Athenis abundãt ululæ, & Atticæ regioni quasi peculiares sint. Proinde ut absurdum uidebatur, noctuã Athenas deportare, cum illic passim omnia noctuis abundarent: ita ridiculum sit, homini consultissimo consilium dare. b Imperitia.) ignoratione ac insciti a. c Audaces.) præcipites. d Res autem cogitata.) Ratio atq; doctrina. e Timidos.) cunctatiores & morosiores. Mitio in Adelphis castigans Demeæ fratris immodicam seueritatem: Homine (inquit) imperito nunquam quicquam iniustius, qui nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.

f Vt uerò grauis.) Occasio dialogi, ab incessu & moribus philosophi. g Ter beatus.) φισολβίστ. h Profectus in urbem.) Narratio, continens occasionem encomij. i Quibus omnibus.) Exordiũ à cõmendatione ipsius Nigrini, & à suauitate & ui orationis illius. k Aedonas.) hoc est, philomelas. l Philosophiam laudaret.) Improbitas nihil habet commune cum philosophia, multo minus improbi. Sic Plato in epistola ad Aristodorum: τὸ γὰρ βέβαιον καὶ πιστὸν καὶ ὑγιὲς, τοῦτο ἐγὼ φαμὶ εἶναι τιμᾶν ἀληθινῶς φιλοσοφίαν. Id est: Nam quod firmum est, ac fide dignum, adhæc minimè corruptum, hoc ego aio uerè esse

philosophiam. m Videtur enim.) Amplificatio à simili. n Confide.) Exordium à commendatione orationis, & eius effectu, quantum ad materiam siue subiectum attinet. o Festinantem hortaris.) Metaphora est, ducta ab his qui cursu certant, quibus acclamatio solet addere uelocitatem. Sumpta ex illo Homeri Iliad. θ.

Ἀτρείδη ἰώμεν, τί με ποτὶ ἔλσεο κοὐ σὺ νῶϊν,
ὀτρύνῃς. Id est: Quid me sponte mea properantem maxime Atrida, Extimulas? Eódem alluſit Odyſſ. ω.

ὡς εἰπὼν ὤρνυτο παρ' μεμαυῖαν Ἀθήνην. Id est: Iamdudũ promptam, ac cupientem, his Palladadictis Excitat. Itaque currentem incitamus, cum ad id uocamus aliquẽ, ad quod suapte cupiditate ferʒur, ac propendet. p Aculeum quendã.) De Pericle hic uersus ex Eupoli citatur:

ἤμιν δ' ἀντέρωμ' ἀεί νιν ἐγκατέλιπε

δίς ἀπρωμένοις. q Vereor ne interim.) Exordium ab extenuatione suæ, referentis scilicet, personæ. r Histrionibus.) Histriones artifices, seu ludiones, qui personati in scenis fabulas agunt. sic dicti à nomine Hister, quod Thusco uerbo ludionem significat, authoribus Liuio & Valerio. s At uerò cesso.) Propositio. t Qui Athenis commorantur.) Athenarum encomium, & eorum qui ibi philosophantur. u Qui Athenis commorantur.) Athenæ Attica urbs, quæ bellicis rebus & bonis artibus quondam omnium fuit celeberrima. Tu lege Strabonem libro 8 & 9. Herod. libro 1.2 & 8. Plinium lib. 4. cap. 7. & libro 35. cap. 14. Volaterranum libro 38. cap. 8. Paralip. Lucianum nostrum in encomio Demosthenis, in principio. Archelaus primùm illam occupauit, grauiqúe seruitio pressit. L. Sylla circumsessam magno labore expugnauit, & in antiquã libertatem restituit. Postremò tamen, quum Galli rebus excíderent Constantinopolitanis, Athenas diu obtinuerunt cum Peloponneso: quorum imperium, dum in regnum transferretur Neapolitanum, ad manus Acciaiolorum Florentinorum sub Io regina peruenit. Denique ad Turcas. Hodie uerò Barbari corrupto uocabulo Sethinæ uocant. x Sed si quis etiam ueniret ad illos.) A temperantia & honestate uitæ, & à doctrinæ effectu. y Ex purpuratis.) Doctrinæ confirmatio ab exemplo. z Ei illorum hominum.) Collatio, & in-

temperantiæ reprehenſio, maximè urbis Romæ, ut philoſophos minimè conueniat. a Cur autem infelix.) Verba Tireſiæ ſunt ad Vlyſſem, ex Odyſſ. 12. b Ac meipſum.) Amplificatio cœptæ deſcriptionis, per diſtributionem. c Licet autem philoſophiam mirari.) Conſolatio, & effectus philoſophiæ. d Ridiculi ſint.) Quæ ridicula ac ſtulta. e Inhumanitatem.) adulatorum, & ſectantium cœnas. f Ego uerò.) Amplificatio adulatorum dementiæ. ab effectu & conſequentia. g Quòd ſi uerò ex.) Commemoratio ex contrario. h At uerò eos.) Alia amplificatio, à perſonarum qualitate ſiue conditione. i Quòd uel maximè.) Deſcriptio ſimulatorum philoſophorum. k An non inebriantur.) Ab intemperantia. l Qui pacta mercede philoſophantur.) Ab auaritia. m Quoniam & ipſe reuera.) Redit ad Nigrinum, quem ut ueri philoſophi exemplum proponit. Et ut antè illius orationem, ita hic doctrinam & uitam eius commendat.

n Monebat autem eos qui cum.) Doctrina de bene agendo.

o Comburere eodem rogo ſecum.) De funebribus ceremonijs, & earum irriſione, plura reperies in Luctu, & in Charonte contemplantium. Has funebres expiationes ſubmouit Lycurgus, nec conceſsit, ut quicquam unà cum cadauere ſepeliretur. Nam aliæ nationes, ſi quid fuiſſet uiuo chariſsimum, id mortuo addebant in ſepulchro: damnoſa ſimul ac ridicula ſuperſtitione, quaſi mortui ſentiant aliquid. Sed in puniceo amictu, & oleæ folijs ex æquo poſitos omnes ſepeliri iuſsit. p Quid in uita ab illis actum ſit.) Exitus reſpondere principijs.

q Momi illius.) Ariſtoteles de Partibus animalium libro tertio, meminit Momi, qui naturam incuſarit, quòd bobus cornua in capite, ac non in armis potius addiderit: uidelicet, quo uehementius poſsint ferire. Ad quod alluſiſſe uidetur idem Lucianus, quum in ſecundo Verarum narrationum libro ſcribit, ſe uidiſſe boues quoſdam, quibus cornua ineſſent non in fronte, quemadmodum reliquis, ſed ſub oculis. Idque ita uiſum eſſe Momo. r Ego uerò hucuſque.) Concluſio, qua, ut à principio, rurſum commendat orationem à re & effectu. s Ac certò admodum, ſciteque.) Amplificatio effectus à ſimili & efficiente. t Rhea corripiuntur.) Matris deûm ſacerdotes haud obſcurè innuit, qui audito Phrygio tibicine, ſtatim in furorem

furorem aguntur: id quod alijs itidem hominibus usu non uenit. Seneca epistola 109. Quidam ad magnificas uoces excitantur, & transeunt in affectum dicentium, alacres uultu & animo: nec aliter concitantur, quàm Phrygij solent tibicinis sono feminiuiri, & ex imperio furentes. Per semiuiros, Gallos, matris deûm sacerdotes, intelligit.

ΔΙΚΗ ΦΩΝΗ. IVDICIVM VOcalum.

ὑντωμ.

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Est autem lusus ualde festiuus atque elegans, ad exemplum iudicialis actionis compositus. Queritur enim σῖγμα de ui & iniuria τοῦ, quòd ab eo pluribus dictionibus spolietur, & quasi de sua possessione deijciatur. Exordio benuolentiam captat simulatione modestiæ, & excusando necessitatẽ suam. Deinde per translationem ad δίκην uenit, nullam literarũ suo loco & ordine mouendam esse. Hinc iudicibus admonitis, ut pro officio suo agant, & cæterarum ordinem atq; dignitatem cuiusque conseruent: narratiunculam subiungit, quæ confirmationem causæ continet. Hanc postea longa primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorum amplificat: deinde etiam collatione modestiæ suæ, & illius petulantiæ tum erga se, tum erga cæteros etiam homines, quàm idem etiam hominibus inuisum ac detestabile sit, docet.

IMPE-

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ Ἀρισταρχου Φαληρέως, πυανεψιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου, γραφὴν ἔβλαψε τὸ σῖτμα πρὸς τὸ ταῦ, ὧδε τῶν ἐπὶ τὰ φωνήεντων, βίας ἁρπαγῆς, καὶ ἁρπαγῆς, ἀφορρίζεσθαι λέγων πάντων τῶν ἐν διπλῷ ταῦ ἀναφερομένων.

IMPERANTE ARistarcho Phalereo, septima Octobris, actionem instituit σῖγμα aduersus ταῦ, constitutis iudicibus septẽ uocalibus, de ui et rapina, spoliari se dicens omnib. illis uocibus quæ duplici ταῦ proferri solent.

ΜΕχρι μὲν, ὦ φωνήεντα δικασταὶ, ὀλίγα ὑπεκίμην τοῦτο πεπονθὼς ὑπὸ τοῦ ταῦ, ἐπισχημένης τοῖς ἐμοῖς, καὶ καταίροντος ἔνθα μὴ δεῖ, οὐ βαρέως ἔφερον τὸν βλάβην, ἢ παρόντες ἐνίοι τῶν λιγομένων ὑπὸ σοῦ μετριότητος, ἐὰν ἴσως μὴ φυλάσσοντα πρὸς τι ὑμᾶς, καὶ πάντ' ἄλλας συλλαβάς. ἐπεὶ δ' εἰς τοσοῦτον ἦκει πλεονεξίας, καὶ ἀναισχυντίας, ὥστε ἐφ' οἷς ὑπέχεσθαι ἐχρῆν ἀγανακτῶν, ἤδη καὶ πλέον προσοδιάζειν, ἀναγκαίως ἐντεῦθεν ἐνθυμοῦμαι νῦν παρὰ τοῖς ἀμφότερα ἐλάττοσιν ὑμῖν. διὸ δὲ οὐ μικρὸν μοι ὠφελεῖ τῆς ἀπειδλίψεως ἐπέχεται τῆς ἐμαυτοῦ.

HActenus a quidem, ô iudices Vocales, non admodũ graui iniuria affectus ab hoc ταῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat unde minimè cõueniebat, quod quidẽ damnũ non grauiter tulissem: nonulla etiã quæ dicebantur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiã, quam uos ipsi noster me seruare cùm erga uos, tũ erga alias syllabas. Postq; uerò ad tantã auaritiã & amentiã peruenit, ut nõ modò nõ sit contentũ ijs quæ ego sæpe dissimulaui, uerũ iam maiorẽ uim inferat, ipsa me necessitas cogit ut accusem ipsum apud uos, q utrũq; nostrũm nomisti. b Nõ aũt exiguũ metus propter istã miseriã me inuasit.

Nam

τοῖς γὰρ προπεπραγμένοις ἀεί τι μᾶζον προσθήσω, ἕρδιόν μοι τοῦτο οἰκέται ἀποθλίψαι χώρας, ὡς ὀλίγον λεῖψον ὑσυχίαν ἄγαμαι γόητα, μυθολιῶν γράμμασιν ἀσφαδάδαι, ὧν ἴσως μὲ λαθεῖν ἕ φθόνος. λίπαιον οὖν ἐκ ὑμῶν, οἳ δικάζετε νῦν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα ἅπερ ἴσχειν τινὰ φυλακὴν. ἐγὼ δ' ἐάσω τοῖς βουλομένοις ἀπὸ ἅπαντ' αὐτὰ τάξεως ἐς ἀλλοδίαν διαῤῥεῖσθαι, καὶ τοῦτο ἐπιβλέψετε ὑμᾶς, ὧν χωρὶς ἐλεῖν λαθόντα τι γράφεται, ἐκ ὁρῶ τίνα βλάβον ἂν σὺν τάξει τὰ νέμματ', ἐφ' οἷς ἐτάχθη τὰ λοιπ' ἀρχαῖς, ἕξουσιν. ἀλλ' ἔτι ὑμᾶς οἶμαι ποτὲ ἐς τοσοῦτον ἀμελείας τιὴ παροράσεως ἥξειν, ὥστε ἐπιβλέψαι τινὰ μὴ δίκαια, ὅτι δὲ λαθυφόσεται τὸν ἀγῶνα ὑμῖν, ἐμοὶ πεφαλαίωσιν ἔχειν ἀδικουμένῳ. ὡς ἄδικα καὶ ἕ ἄλλων ἀνιπτόποδ' ἴσται ἀπόλαυσιν, σύδὲ ἀρξαμένων παρανομεῖν, καὶ οὐκ ἂν ἀπολίποι μάχη νῦν τῷ λαμβάνειν τῷ ῥᾴ, διαμφι-

Nam cum prioribus iniurijs maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita ut parũ iam absit, dum ego ista dissimulo, quin nc inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodã uerser metu. c Est itaq; æquum, non modò uos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curam gerere. Nam si ut libet, unicuiq; licebit è suo ordine in alium uiolẽter irrumpere: idq; uos, sine quibus nihil omnino seribitur, permiseritis: non uideo quomodo sua quique ordines iura, iuxta quæ à principio cõstituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo uos unquam ad tantam incuriã uel negligentiam peruenturos, ut ea feratis, quæ cũ æquo & iure pugnant. Et ut uos certamen omiseritis, tamẽ mihi, qui iniuria affectus sum, negligendũ non erit. d Atq; utinã aliarũ quoq; literarum audacia ab initio statim cum cœperunt contra leges delinquere, esset repressa, neq; enim litigaret ad hunc usq; diem λάμβδα cum ῥῶ, disceptans

διαμφισβητῶν περὶ τὴν λυσιτε-
λοῦσι, καὶ λιψαλαλγίας. ἔστι τὸ
γάμμα τῷ λάππα διαγωνίσα-
σθαι, καὶ ἐς χῆρας μικρῷ δεῖν ἔρε-
χθεν πολλάκις ἐν τῷ ἐναφέσ-
θαι γναφάλων. ἐπίπαν δὲ
ὧν καὶ πρὸς τὸ λάμβδα μαχέμε-
νον, τὸ μάγις ἀφαιρέμενον κύ-
ον, καὶ μάλιστα παρακλῆσον,
καὶ τἄλλα δ' ὧν ἐρίμεν συγ
χύσεως ἀρχεδὰν παφανέμεν. ἕκα
λὸν γὰ ἕκαστον μέλειν ἐφ' οἷς τε-
τύχηκε τάξεως. τὸ δ' ὑποβολέα
σθαι ἐς ἃ μὴ χρὴ, λύοντός ἐστι τὸ
δίκαιον. καὶ ἔγε πρῶτος ὑμῖν
τοὺς νόμους τούτους διατυπώσας,
ἔστι Κάδμος ὁ νυσιώτης, ἔστι
Παλαμήδης ὁ Ναυπλίς, καὶ Σι-
μωνίδη δὲ ἔνιοι προσάπτουσι
τὴν προμήθειαν ταύτην, οὐ τὴν
τάξεως μόνον. ἀλλ' ὧν ἀ πρότε-
ρα βεβαιοῦντ), διώρισαν τί
πρῶτον ἦσαι, ἢ δεύτερον, ἄλ-
λα καὶ ποιότητας, ἃς ἕκαστον ἔχε
μὲν ἴχει, καὶ δυνάμεις σωτε-
ρον. καὶ ὑμῖν μὲν, ὦ δικασταὶ,
τὴν μείζω δεδώκασι τιμὴν,

disceptans de uoce Liaueis et
Liphalalgia. Neq; etiam τῷ
γάμμα esset cū λάππα certa-
men: neq; tam sæpe ad manū
propè uenisset in fullonia, de
dictionib. γναφέω & ἐνάφω
disceptantes. Quin cessasset
etiā hoc γάμμα cum λάμβδα
cōtendere, dictionē μάγις illi
surripiēs, imò suffuräs. Adeò
que reliquæ item literæ quie
uissent seditiões mouere con-
tra leges. Est enim pulchrū,
unamquamq; literā in eo or-
dine quem primū sortita est,
manere: transcēdere uerò eō
quò non oportet, eius est qui
ius & æquū soluit. Et qui pri-
mus uobis has leges finxit et
formauit, siue Cadmus fuerit
ille insularis, siue Palamedes
Nauplij filius (quanquā non-
nulli hanc prudentiam Simo-
nidi tribuant) non ordinem
tantū, per quem sua quibusq;
literis præsidētiæ dignitas fir-
miter permanet, definierūt,
uidelicet quæ debeat esse prima, quæ secunda: sed qualitates
etiam & uirtutes quas habent singulæ nostrùm, constitue-
runt. Et uos quidem, ô iudices, honore affecerunt præcipuo,

propterea

ἔστι διὰ αὐτὰ δυσκαθάρτως φέρειν ἀκοῦσαι. ὑμιεῖς δὲ τῶν ἀρχείων, ὅτι προδήλως ἐπὶ τὸ ἀκριβῶς ἀκοῦσαι. πᾶσιν δὲ ἰσχάτως ἐνίοις σφόδρα ἔχειν μέτρον ἑνὶ τῶν πάντων, εἰς ἀκοὴν φωνὴ πρόσεστι. διὰ αὐτὰ μὲν οὖν τὰ φανέντα φυλάττειν ἅπασι τοὺς νόμους τέτταρες. τὸ δὲ τέταρτον (ὃ γὰρ ἔχω αὐτὸ χάριν ἀνομάσαι ῥήματι, ὃ δὲ λέγεται, ὁ μὲν τοὺς δυοῖν, ἐὰν μὴ δεῖ ὑμῶν δύο σωθῆναι ἀγαθοί, δι' ὃ διαβόητον ἐραθῶμεν, τί, τί δεῖ φασι, δι' ὃν ἀπόλλυται μόνον) τοῦτο οὖν ἐπίλοιπον ἀδικεῖν μηδενὶ τῶν πώποτε βιασαμένων, ἀνομάτων μὲν δὴ ῥημάτων ἀπὸ λαοῦ παρόντων, ἰδιώτου δὲ ἐμὲ σωθέντα ἅμα δι' προθύμιον, ὡς μηδέτι φόβον τὸν ἐπὶ πλουσίοις. ἔθος δὲ δι' ἀπὸ τινων ἀρξάμενον, ὥρα λέγειν. ἐπειδή μὲν ποτὲ Κυβέλης (τὸ δὲ ἔστι πόλιχνιον ἐκ ἀγορᾶς, ἄποικον, ὡς ἐπίχειρα λόγου, ἀδολεσχίαν) ἐπὶ γέμιλα δὲ ἠγόμην τὸ μράτιστον ἐμοῦ,

propterea q̃ uestro marte pereant testis sonũ efficere. Semiuocales uerò secundo loco dignati sunt, eo q̃ sine uestro accessu exaudiri nequeunt. Ex omnibus etiã literis, quibus dã omnium postremũ locũ decreuerunt, mutis scilicet et uoce carentibus. Has itaq; leges peruos uocales cõseruari decet. e Hoc uerò τῶν (neque enim possum ipsum turpiori nomine appellare, q̃ quo nominari solet, per deos) nisi duæ quædã bonæ ex uobis et aspectu decenti, ἄλφα scilicet & ὖ ψιλὸν, se illi cõiunxissent, ne audiretur quidem solũ. Hoc, inquã, mihi maiorẽ uim quàm ullæ unquã literæ, inferre assum est. Nã nominib. & uerbis patrijs me extrudere, præterea ex ipsis etiam coniunctionibus & præpositionibus expellere tentat, adeõ ut istam immodicam auaritiam porrò ferre nequeam. f Verùm iam tempus est dicere, unde & à quibus res initium sumpserit. Peregrinabar aliquando ũ Cybelo (id oppidulũ est non iniucundũ, colonia, sicuti fertur, Atheniensium) adducebam uerò mecum fortissimum ẽ, ex uicis

γιτόνων τὸ βέλτιστον. λατκγέ-
μὼν δὲ παρὰ Δωμωδιῶν τινι
ποιητῇ, Λυσίμαχ& ἰκαλεῖτο,
βοιώτι& μ', ὡς ἰφαίνιτο, τὸ γέ
ν& αὐτικαθ', ἀπὸ μίσους ἦ ἀκ
ξιωῦτι λίγιδαι τ' ἀτ]ιμῦς. πα
ρὰ τύτ]ῳ δὲ τῷ ξίνῳ πλὼ τ' τῶν
τότε πλουσιξίαν ἰφώρασα. μία
χει μὲν γὰ ὀλίγοις ἰπιχάρ[τις
παφάσυτα λίγειν, ἀπισρόφοῦν
μι τ' συγγιγραμμένων μοι, συ
νέθειαν ὥμων σωτιθραμμέ
νων γραμμάτων· ἔτι δὲ τύμι
φον ἦ τὰ ὅμοια ἐπισπώμενον,
ἴδιαι ταυτὶ λίγειν. ἦ οὖτον ὦ
μοι τὸ ἄπεσμα, ηὰ ὃ παύν τι
ὑλαυνόμιλω ἐν' αὐτοῖς. ἐπότι ἦ
ηὰ ἐκ τύτων ἀφξάμενον ἐτόλ
μησοι λατ]ιτόρειν ἐπᾶν, ἦ λάτ
συμα, ηὰ πίτ]αν, ἅτα ἀπια
γυδειάσαι, ηὰ βασιλειτ]ιαν ἐκ
νομάσειν, εὖ μεμίσει ὧδε τού
τοις ἀγανακτῶ. ηὰ πίμπρα-
μαι, ἀλλοῖς μὲ τῷ γρόνῳ ηὰ
τὰ σῦκα τῦκά τις ὀνομάσῃ.
ὦνά μοι πρὸς Διὸς ἀθυμοῦντι,
ηὰ μὴ

ex uicinis meis optimum. Di uertebam uerò ad Comicum quendam poetã, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantum apparebat, genere erat Bœotius: sed tamen de se dici uolebat, quòd in media Attica natus esset. Apud hunc hospitem ego huius ταῦ auaritiã deprehendi. Equidem cum hactenus paucis quibusdam manus intulisset, docẽdo τετ]αφάκοντα, priuans me meis cognatis, existimabam eam esse cõsuetudinem literarũ, quæ unà meo cũ essent educatæ. Præterea cũ τύμφον & similes quasdam uoces mihi detraxissent, dicerentq; eas esse suas, audiebam patienter, nec uehementer admodum me ea res mordebat: uerùm cum ab eis initium sumpsissent, atq; postea ausum esset etiam dicere λατ]ιτόρειν & λάτ]υμα, & πίταν: deinceps abiecto omni pudore, βασιλειτ]εῖν quoq; nominare: haud leniter sum cõmotus, & ira accensus, timens ne quis tẽporis successu etiã σῦκα σῦκα appellet. Oro autem uos per Iouem, ut mihi indignanti, & iusta

κὴ μεμνημένῳ τῶν βουθυσίων, σύγγνωτι δὲ δικαίας ὀργῆς. ὃ γὰρ περὶ τὰ μικρὰ κὴ τὰ τυχόντα δεῖμ' ὁ λίνδυνος, ἀφαιρεμένῳ τ' σωτήριον κὴ σωτροχελωτότερα μοι γραμμάτων· λίσσαν με λάθον ἴρνιον, ἐκ μέσων ὠς ἁπ' εἰπᾶν, τ' λιόπων ἁρπάσαν, λίτλαν ὠνόμασεν. ἀφέλετο δέ με φάσαν, ἅμα νέσσας τι, καὶ λισσύφοις, ἀπαγορεύοντ' Ἀριστάρχ. πρὸ ὀλίγας. ἐπ' ἀτλιπλῶ δὲ ἦλθε, καὶ ἐκ μέσης αὐτ' αὐῤῥήσσων αὐόμενος ὑμετέρων, ὁρώντων ὑμῶν, κὴ τ' ἄλλων συλλαβῶν, ἀλλὰ τί λέγω τοῦτα; Θετταλίας με βεβαλσε ὅλης, Θετταλίαν ἀξιῶν λέγειν, κὴ πᾶσαν ἀποκεκλεισμένον τῶν θέλεσαν, οὐδὲ τῶν ἐν λύπαις φασάμενον σύτλων, ὡς τὸ δὴ λεγόμενον, μηδὲ πᾶσαν λόν μοι καταλιπᾶν. ὅτι ἂν αὐτ ξιναικὸν εἶναι γράμμα, μαρτυρᾶ τί μοι καὶ οὗτος, μηδέποτ' ἐγκαλίσαντι τῷ ῥίτα, & g iuſta ira cõmoto, præterea omni ope et auxilio deſtituto, ignoſcatis. Neq; enim paruũ hoc aut leue eſt periculum in quo uerſor, cum præterquã quòd aſſuetis et familiaribus literis me ſpoliauit, etiã liſſam, id eſt picã, auem meã loquaciſſimã, ex medio ſinu, ut dici ſolet, abreptam, liſtlam appellauit. Quin & φάσαν, id eſt palumbũ, unà cum νέσσαν, id eſt anatibus, & liſſύφοις, id eſt merulis, abſtulerat, interdicente Ariſtarcho. Eripuit etiã nõ paucas apes. In Atticam uerò ueniens, ex media illa regione ὑμετέρων præter ius rapuit: idque uobis ipſis & alijs quibuſdã ſyllabis uidentibus. Verùm quid ego iſta commemoro, cũ me tota Theſſalia expulerit, uelitq; eam Thetaliã dicere? Toto inſuper mari ſum excluſus. Neq; à betis hortenſibus ſibi temperat, ut iam, quod dici ſolet, ne paxillus quidem mihi reliquus ſit. Quòd uerò litera ſim quæ nulli nocere ſtudeam, uos ipſi mihi teſtes eſtis. Neque enim unquam accuſaui literam ῥίτα,

quæ

σμάραγδον ἀποσπάσαντι, καὶ πᾶσαν ἀφιλομηθῆ τὴν σμύρναν ἐπιῤῥύψαντι, μήτε τῷ ξῦ, πᾶσαν παραβάντι συνθήκην, καὶ τ' συγγραφὰς τ' τοιούτων ἐχούσῃ θεσμούς· ἀλλὰ συμμάχου. τῷ μὲν γὰ γείτονί μου ῥῶ νοσοῦντι συγγνώμη, καὶ παρ' αὐτῷ φυτεύοντι μυρρίνας, καὶ παίοντι μὲ ποτὲ ὑπὸ μελαγχολίας ὧδε λάῤῥυτ, λαγὼ μὲν τοιοῦτον, τὸ δ' ταῦ τ' τοῦ σκοπῶμεν, ὡς φύσει βλαυρ καὶ πρὸς τὰ λοιπά. ὅτι δ' ἀλλ' τῶν ἄλλων ἀπέχεται γραμμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ δίλτα, καὶ τὸ θῦτα, καὶ τὸ ζῆτα, μικροῦ δεῖν πάντα ὀλίγου τὰ τοιχεῖα, αὐτά μοι δόκει τὰ δεδιηνυσμένα γράμματα ἀκέκιτι φύσεται διπλασίαν, τῷ μὲν δ λίγουτ', ἀφέλιτό μου τὴν ἐνδιηλίχειαν, ἐντιλίχειαν ἀξιοῦν λίγεσθαι παρὰ πάντας τοὺς νόμους τῶν θῦτα λεγόντων, καὶ δ' λιφαλῆς τὰς ῥίχας τίλλον ὧν ὡδὶ τὸ δ' λοσκιώδης ἐστὶ ῥᾴδιον τῶν ζῆτα τὸ συρίζειν, καὶ σαλ-

quæ mihi σμάραγδον abſtulit, & totam σμύρναν ſurripuit. h Nec ipſo etiam ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litem intendi, ipſo etiã Thucydide opem illi ferẽte. Etenim uicino meo ῥῶ uenia danda, quòd morbo affectũ ſit, & meas apud ſe μυρρίνας id eſt myrtus, plantarit: & quòd melancholiæ malo laborans, me in faciem percuſſerit. Et talis quidem litera ſum ego. Hoc uerò τοῦ quàm ſit natura uiolentum aduerſus reliquas omnes literas, et quàm à nullis omnino abſtinuerit, conſideremus. Sed & δίλτα & θῦτα & ζῆτα, & propè omnia literarum elemẽta iniuria affecit. Accerſe mihi læſas literas. Auditis, i uocales iudices, k ipſum δίλτα dicere: Surripuit mihi meam ἐνδιηλίχειαν, pro qua uult ut dicatur ἐντιλίχεια: quod ſanè contrariũ eſt omnibus legibus. Auditis uocifera

rari θῦτα, & capiti capillos euellere, eo quòd priuatum eſt cucurbita. Auditis ipſum etiam ζῆτα ſuis uocibus συρίζειν & σαλ-

ηχὶ σαλπίσαι, ὡς μηκέτ' αὐτὸ αὖ βᾶσαι μηδὲ γρύξαι. τίς οὖν τούτων ἀνάσχοιτο; ἢ τίς βλαφθήσεται λόγῳ πρὸς τὸ κουφότατον τοῦτο τῶν; τὸ δὲ ἀρχαῖον οὐ τὸ ἀμίαντον τῶν στιχέων μόνον ἀδικᾷ γένος, ἀλλ' ἤδη τῇ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον μεταβιβᾷκε, τὸ νυνὶ τὴν ῥᾴστην. εὖ γὰρ ἴσθ' ὅτι καὶ γε αὐτοὺς ἐκεῖ σοὺς φορτικῶδες τοῖς γλώσσαις. μᾶλλον ἢ, ὦ δίκαιος· μεταξὺ γάρ μοι πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα αὐτόματος πρὸ τῆς γλώσσης, ὅτι ηχὶ ταύτης με τὸ μέρος ἀπέλασε, τὴν γλῶτταν φεύγει τὸν γλώσσαν, ὃ γλώσσης ἄλλο ἔθος νόσημα τῶν. ἀλλὰ μεταβὰς σῶμαι πάλιν ἐκεῖσε, ηχὶ τοῖς ἀνθρώποις συναπορύσω, ὅπερ ἐν ἐς αὐτοὺς πλημμελῶ. δίκαιος γάρ τισι φιλεῖν τὴν σπουδάζειν αὐτῶν τὸν φαυλὸν ὅπως χαρεῖ· τὴν ὁ μέν τι λαλῶν ἰδὼν, λαλὸν ἀπεῖν βέλτιστ' τὸ ἢ παραπαίοντα, λαλὸν ἀπεῖν αὐτὸν αὐαγκάζει, τὴν ἅπασι προσδρίσαν ἔχειν ἀξιοῖ. πάλιν ἕτερος περὶ λαλήματος διαλέγεται, & σαλπίζειν spoliatum esse adeò ut ne γρύζειν quidem, id est mutire, illi porrò liceat. Quis ista, quæso, ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam scelesto? Verùm hoc non tantũ cognatũ sibi elementorum genus lædit, sed iam ad homines etiã ijsdem moribus se contulit. Neq; enim permittit ut rectà ferantur linguis. Imò uerò, iudices. interim enim res humanæ rursus me admonuerunt γλώσσης, id est linguæ. nã expulsum me hac quoque parte, γλῶσσαν facit γλῶτταν. O uereora linguæ pernicioſus morbus tũ. Verùm rursum me cõferam ad illud quod cœperã, atq; homines defendã in ijs in quibus aduersus eos delinquit. Nã conatur illorũ uoces quibusdã uinculis cõstringere et discerpere, ita ut si quis pulchrum quidpiã uidens, id λαλὸν appellare uelit, hoc ἄστατον statim irruens, λαλὸν ipsum dicere cogit. adeò cupit in omnib. præfidentiã obtinere. Rursum alius quispiam dicit περὶ λαλήματος,

id est

τὸ δὲ (πλῆμμυ γάρ ὄγκιν ἄλγος δῶς) πλῆμα ωιπείκει τὸ ἀλγῶ μα. καὶ οὐ μόνον γε τὸς τυχόντας ἀδικεῖ, ἀλλ' ἤδη καὶ τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ, ᾧ καὶ γῆν καὶ θάλασσαν ἄξαι φασὶ, καὶ αὐτῆ φύσιος ἐκπλῶσαι, τὸ ἦ καὶ τούτῳ ἀδιβουλεύει, καὶ λῆρον αὐτῷ ἴνα, τῦρόν τινα ἀπίφη νεν. ἅτω μὴν οὖν ὅσον ἐς φανλὸν ἀνθρώπος ἀδικεῖ, ὅρα γε ἦ πᾶς: πλάσειν ἄνθρωποι, καὶ τῶν αὐτῶν τύχῶν ἐλύρουλαι, καὶ ἀλλά μᾳ λαμχάνονται πολλάκις, ὅτι τὸ ταῦ ἐς τὸ τῶν στοιχέων γέ νος παρύναγε. τῶν γὰρ τούτου σῶματι φασὶ τοὺς τυραννοῦντας ἀκολουθήσαντας, καὶ μιμήσα μένους αὐτοῦ τὸ πλάσμα, ἵππα τα σχήματι τοιούτῳ ξύλα τι θέντας τοὺς ἀνθρώπους ἀνασκολοπίζειν ἐπ' αὐτὰ ἀπὸ δὲ τούτου, καὶ τῷ τιχνήματι τῷ πονηρῷ τῶν πονηρῶν ἐπωνυμίαν σωπλάβε. τίτων ἓν ἁπάντων ἕνεκα, πόσων δανάτων τὸ ταῦ ἄξιον ἦναι νομίζεις; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι δικαίως ἔτο μόνον ἐς τῶν ἦ ταῦ τιμωρίαν κινδυνεύεσθαι,

id est de palmite: hoc uero (est enim reuera πλῆμμυ, id est miserũ) πλῆμα facit, quod erat λυπῶμα. Et quidem [m] *non plebeios tantũ homines iniuria afficit, sed iam etiam magno illi regi cui fama est ipsam terrã & mare cessisse, atq; naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso, cũ lũpo & fit, τῦρον quendam effi cit. Atq; in hunc modũ uocẽ hominũ lædit. Quomodo ueò rò re ipsa & opere eos dẽ læsedat, audite. Plorãt homines, atq; suæ fortunæ uices deflẽt, atq; ipsum sæpe Cadmũ execrantur, quòd ταῦ in literarũ genus induxerit. Aiunt enim tyrannos eius literæ corpus secutos, atq; figuram imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quib. homines suspendant: atq; ex hoc huic tam perniciosæ fabricæ pessimum nomen obuenisse. Propter ista omnia quot mortibus ipsum ταῦ dignum esse iudicatis? Ego quidem existimo, meritò hoc solum ad supplicium ipsius ταῦ relinqui,*

τὸ τῷ σχήματι τῷ αὐτοῦ πλὴν ἀπλῶ ὑποσχεῖν, ὃ δὲ σταυρὸς ἄνευ, ὑπὸ τούτου μὴ ἀπαιωρεῖσθαι γήθω, ὑπὸ δὲ αὐθρώπων ὑπο μάσθαι.

ut pœnam in sua illa figura sustineat, propterea quòd crux ab ipso fabricata est, et ab eo nomen illi homines imposuerint.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Hactenus quidem.) Exordium à simulatione modestiæ, & excusatione necessitatis.

b Non autè exiguus metus.) Amplificatio à futuro periculo.

c Est itaq; æquum.) A' translatione.

d Atq; utinam aliarum.) Exemplum damni antea illati alijs quoque.

e Hoc uerò ταῦ.) Propositio.

f Verùm iam tempus est dicere.) Narratio, continens causæ confirmationem.

g Iusta ira commoto,) Amplificatio confirmationis, à magnitudine iniuriæ, quam præcedentium enumeratione amplificat.

h Nec ipso.) Collatio suæ modestiæ, & aduersarij protervitatis.

i Vocales iudices.) A'testimonijs aliarum.

k Auditis, uocales iudices, ipsum δ'ιλατα dicere.) Corinthus de Attica dialecto agēs, proprium fuisse Atticorum ait ἐνδιὰ χασιν ἐντιλίχασιν uocare, his uerbis: τὰς μυρρίνας μυρσίνας λέγουσι (de Atticis loquitur) καὶ τὸ συμπίσειν συμπίλειν, καὶ πλὴν ἐνδιὰλίχασιν ἐντιλίχασιν.

l In quibus aduersus eos delinquit.) Causam suam probabilem facit ex ijs, quæ idem ταῦ etiam in alios peccarit.

m Non plebeios tantum homines.) Amplificatio à personæ qualitate.

TIMON,

ΤΙΜΩΝ, Η ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ.

TIMON, SIVE Misanthropos:

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

HOc dialogo de diuitijs tractatur, quis ſcilicet uerus diuitiarũ uſus ſit, & quomodo retineãtur, quibus potiſsimũ obueniant, & quales reddant poſſeſſores. Occaſio dialogi à perſona Timonis ſumpta eſt, quem Atheniẽſes, quòd inhumanus planè eſſet, hominũq; congreſſus ac ſocietatẽ uitaret, imò etiã publicis malis gauderet, Miſanthropon appellarunt: cuius mortui quoq; ſepulchrum (ut ſcribit Suidas) inacceſſum & inuium factum fuit: cum mare, tanquam ipſum quoq; peroſum illius inhumanitatem, inundatione eam terræ partẽ ubi ſepultus erat, à reliqua abſtractam ſecluſiſſet. In quo & tale epitaphium inſcriptum fuiſſe fertur:

Hic iaceo, mita miſeraq; inopiq; ſolutus:
Nomen ne quæras, ſed malè tute peri.

Huic igitur Timoni ſimiles reddi & diuites, uidetur intelligere uelle Lucianus: utpote quos diuitiæ & faſtuoſos & inſolentes & planè barbaros efficere conſueuerunt. Fingit autẽ ab initio diuitem fuiſſe, ſed ob liberalitatẽ, & quòd abſq; iudicio in quoſuis benignus eſſet, ad paupertatem redactum eſſe. Quã rem cum Iupiter ex ipſius querela, qua cum illo expoſtulando, in hominum malitiam & ingratitudinẽ à principio inuehitur, cognouiſſet, miſertus illius, eo quòd & in deos pius fuerat, & multa illis ſacra peregerat, diuitẽ denuò facere ſtatuit, ac Plutum cũ theſauro ad ipſum mittit. Qui principiò ire detrectat, oſtendens illum ſua culpa pauperẽ factum eſſe, & cum talibus hominibus minimè perdurare ſe poſſe, atq; æquè odiſſe eos ut ſordidos atq; auaros illos, qui nunquã omnino ſe utantur. Mediocritate enim utendi ſe gaudere. Atq; hic locus uſum diuitiarum, & quomodo conſeruari eædem debeant, docet. Deinde cum Iupiter in ſententia perſiſteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficiſceretur, inter eundum fingitur claudicare. Ibi, interrogante Mercurio, cauſam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque uideat

quorsum eat, neq; norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatum esse. Quo figmento significare uidetur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac uita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus? respondet, insciția ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cùm hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione & quasi reipsa comprobantur, dum Timonem ab initio Plutũ reijcere atq; auersari fingit: utpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, & agnoscentem superiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare: tumidumque & insolentem omnes alios homines uitare atq; contemnere. Additis ad finem etiam adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi uenditoribus, & id genus alijs: qui ut corpus umbra, sic ipsi diuitias atq; fortunam comitantur.

Ζεῦ φίλιε, ἠδὲ ξένιε, ἠδὲ ἑταῖρε, ἠδὲ φράτριε, ἠδὲ ἀστροπητὰ, ἠδὲ ὅρκιε, ἠδὲ νεφεληγερέτα, ἠδὲ ὑψίζυγε, ἢ ἔτι ἄλλο σοι ὀνόματι ποτὶ τῶν ἀλαζόνων, ἠδὲ μάλιστα ὅταν ἀπορῶσι πρὸς ἅ μέρα τάδε γὰρ αὐτοῖς πολυώδυνα γινόμενα, ὑπερφέρεται τὸ πῖπτον μέρον, ἠδὲ ἀναπλησοῖς τὸ λιχνώδες ἐρυθμεῖ· ποῦ σοι νῦν ἡ βριμαφραγὲς ἀστραπή, ἢ ὁ βαρύβρεμος βρόντη, ἠδὲ ὁ αἰθαλόεις, ἠδὲ ἀργέστης, ἠδὲ σμερδαλέος λάμπει; ἅπαντα γὰρ ταῦτα μῦθος ἤδη ἀναπέφανται, ἠδὲ λαὸς πάντα-

IVpiter: Philie, hospitalis, sodalitie, domestice, fulgurator, iusiurandice, nubicoge, grandisrepe, & si quod aliud tibi cognomen attoniti poetæ tribuũt: maximè cum hærent in uersu. nam tum illis tu multinominis fac[i]s, carminis ruinam fulcis, metrisq; explesbiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardens, candẽs, ac terrificũ fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugas esse, fumumq;

ποιητικὸς ἀτιχυῶς, ἐξω τ' κατάγου τῶν ἐνοπλάτων. τὸ ἢ ἀοίδιμόν σου, νὴ ἐκηβόλον ὅπλον, καὶ πρόχειρον, ὃν εἶλ' ὅπως ἔλλιπες ἀκίνδυν, καὶ ψυχρόν ὄντι, μηδὲ ὀλίγον σπινθῆρα ἐργῶν κατὰ τῶν ἀδικούντων διαφυλάττον. θᾶττον γοῦν τῶν ὅπερ κἂν τις ἐπιχειρούντων ἕωλον δρυμλίδα φοβηθέη ἂν, ἢ τὸν τῆ ναυλαμάτερ& λιφαυνεῦ φλόγα. οὕτω δαλόν τινα ἐπανατένασθαι δοκῆς αὐτοῖς, ὡς πῦρ μὴν ἢ λαπτὸν ἀπ' αὐτοῦ μὲ ἀνδήναι μόνον δὲ ἕτο οἴεσθαι ἀπολαύειν τῆ βάμματος, ὅτι ἀναπνεύσονται δ' ἀσβόλου· ὥστε ἤδη δικὰ ταῦτά σοι νὴ ὁ σαλμωνεὺς ἀντιβρονῆ τόλμα, οὐ παύν τοι ἀπίθανο& ὧν πρὸς οὕτω ψυχρὸν τὸν ὀργὴν δία, ὁ δημουργὸς ἀνὴρ, καὶ μεγαλαχούμεν&. πῶς γάρ, ὅπου γε λαθάπορ ὑπὸ μανδραγόρα γέρα λαθάνδικες, ὡς οὔτε τῶν ἐπορκούντων ἀκούες, οὔτε τοὺς ἀδικοῦντας ἐπόψει; λυμᾶς

poeticum, nec omnino quicquam præter nominum strepitum. Sed decătata illa tua arma eminus ferientia, expromptaq;, nescio quomodo penitus extincta sunt, frigentque adeò, ut ne minimã quidem scintillulam iracundiæ aduersus nocẽtes reliquã obtineant. Itaq; citius quiuis ex his qui peieraturi sunt, extinctum ellychnium metuerit, quàm flammã fulminis cuncta vecatis: usqueadeò tinctionem quempiam in sese uibrare te putant, ut incendiũ aut fumum ab illo proficiscens, nihil quicquam formidentiuerùm hoc solum uulneris inferri posse iudicent, ut fuligine compleantur. [b]Quibus rebus factum est, ut iam [c]Salmoneus tibi sit ausus etiã obtonare: neq; id admodum ab re, quippe aduersus Iouẽ usqueadeò ita frigidũ, uir ad facinora feruidus, audaciaq; tumid[a]. Quidni enim faciat, ubi tu perinde ac sub [d]mandragora stertis, qui neq; peierãtes, neq; cædis, neq; eorũ qui [e]flagitia cõmittunt, respectum agis?

λυμῆς δὲ, καὶ ἀμβλυώτ[ητ]ος πρὸς τὰ γιγνόμενα, καὶ τὰ ὦτα ἐκκεκώφωσαι, καθάπερ οἱ πα ρυβακότες. ἐπὶ νέῳ γε ἔτι, καὶ ὀξύθυμῳ ὢν, καὶ ἀκμαίως τῶν ὀργῶν, πολλὰ κατὰ τῶν ἀλίτη των καὶ βιαίων ἐποίεις, καὶ σὺ δέποτε ἤχθη τότε πρὸς αὐτὸς ἐπιχείρων, ἀλλ' ἀεὶ ἐνδυδὲ καθ' ὅτου τινὰς ὁ λοφανὸς ὧν, καὶ ὁ αἰγὶς ἐπισείετο, καὶ ὁ βροντὴ ἐπατα γεῖτο, καὶ ὁ ἀστραπὴ συνεχὴς, ὥσπερ ἐκ ἀκροβολισμοῦ, πρὸς κυντίζετο. οἱ σεισμοὶ δ' ὑποκινου μένου, καὶ ὁ χιὼν σαφοῦς, καὶ ὁ χάλαζα πυκνοῦ, καὶ ἵνα σοι φορτικῶς διαλέγωμαι, ὑπὸ τοῦ τε βαρυδάπους καὶ βίαιος πο ταμοῦ ἐπάρη φαγών. ὥστε τὴ λικαύτη ὑπ' ἀναρῶ χρόνῳ νανα γιὰ ἔδη τῇ Δευκαλίωνος ἐγέ νετο, ὡς ἀποδυχίων ἀπάντων καταδιδυκότων, μόγις ἂν τι ἐνδώτιον περιφυλάξαι περσο πῶλαν τῷ λυκωρῷ, ξώπυρόν τι ἐκ ἀνθρωπίνου σπέρματος λεια φυλάττον ἐς ὑπογεγλὼ λαπίας

Cæcutis autē lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiunt, auresq; iam tibi obſurduerūt inſtar horum qui ætate defe cti ſunt: quandoquidē cum iuuenis adhuc eſſes, acriq; animo, uehemēsq; ad iracun diam, permulta in homines maleficos ac uiolentos facie bas: neque tum unquam tibi cum illis erant induciæ: ſed perpetuò fulmē erat in nego cio, perpetuò obuibrabatur ægis, obſtridebat tonitru: ful gur cōtinenter iaculorum in morē denſiſſimè ex edito loco deuolantiū torquebatur: terræ quaſſatiōes cribri inſtar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neq; non grando ſaxorum in morem: atq; ut tecum grandius loquar, imo bresq; rapidi & uiolenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantum repentè Deuca lionis ætate naufragium or tum eſt, ut omnibus ſub aqua demerſis, uix unica ſcaphula ſeruaretur, quæ in montem Ly coræum appulit, humani generis quaſi ſcintillulas quaſdā ſer uans, unde ſceleratim etiam genus in poſterum propaga retur.

μείζον. τοιγαρ τι ἀπόλυσθαι
δ ραδυμίας τἀπίχαρμα λαμέ
ῆ παρ αὐτῶν, ὅτι δύστ ἐστί
σοι τινὸς, ἔτι στεφανοῦστ, ἢ
μή τις ἄρα παράφρων ὀλυμ
πίων, μὴ οὕτ οὐ παύν ἀναγ
καῖα ποιεῖν δοκῶν, ἀλλ' ἐς ἴ
δ τι ἀρχαῖον σωτιλῶν. ηκὲ
κατ' ὀλίγον χρόνον σι, ὦ θεῖον
γεναίταπι, ἀπεφαίνουσι, πα
ραμάλγοι δ τιμᾶς. τῶν λίγαν
ἐπεσάκις ἤδη σε τ' τιῶν σεν
νόπαιν, οἱ δὲ ηκὲ αὐτῷ σοι
τὰς χεῖρας ὀλυμπιάσιν ἐπίθε
βλύπασι. ηκὲ σὺ ὁ ὑψιθρεμίτατε
ὄπτησας ἢ ἀναστῆσαι τὰς λύ
ναε, ἢ τὰς γάτονας ἐπικαλέ
σασθαι, ὡς βοηθησόμενός σοι τὰς
συλλάβοιεν, ἵτι συσπασῆς
μέλῆς πρὸς τῶν φυγῶν. ἀλλ' ὁ
γεναῖος, ηκὲ γιγαντολίτης,
μὴ τιλανεπράτωρ ἐπαίδυσε, τὰς
πλεκάμας πορφυρέμενος ἀπ'
αὐτ, δινάσεως λαμπρύνειν ἐ
χων ἐν τῇ δεξιᾷ. ταῦτα τοῖ
σιν, ὦ δαιμόσι, πλοῦτα ποῦ
σῖται ὅτας ἀμελῶς παρορώμε
να; ἢ πότε λελάσεις τῶν τοσού

retur. Nimirum igitur & dignum ſocordia præmium ab illis reportas, cum iam nec ſacra faciat tibi quiſquam, nec coronas offerat, niſi ſi quis obiter in Olympicis: ac ita ne is quidem rem admodum frugiferam facere uideatur, ſed priſcum quendam ritum magis referre: ac penè Saturnum, ô deorũ generoſiſſime, te reddunt, magiſtratu abdicantes. Omitto loqui, quoties iam templũ tuum ſacrilegio compilarint, quum tibi etiam ipſi in Olympiacis manus admoliti ſunt. Atque interea tu altifremus ille pigitabaris uel excitare canes, uel uicinos aduocare, ut auxilio accurrentes illos comprehenderent, quum etiamdum ad fugam adornarentur. Sed egregius ille, gigantumq; exotinctor, & Titanum uictor, h ſedebas, quum tibi cæſaries ab illis circumtonderetur, de cemcubitale fulmen dextera

tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ tu adeò ſecurè deſpicis? Aut quando de tantis maleficijs pœ-

νῶν ἀλλήλων; πόσοι φαίδων-τες, ἢ δευκαλίωνες, ἱκανοὶ πρὸς οὕτως ὑπερβάλλον ὕβριν τοῦ βίου; ἵνα γὰρ τὰ ἰδιωτικὰ ἐάσω, τὰμὰ πάθη, τοσούτους ἀδικαίως εἰς ὕψος ἀρᾶς, καὶ πλουσίους ἐκ πηνήτων ἀποφήνας, καὶ πᾶσι τοῖς Ἀθηναίοις ὑπερφυῶς μᾶλλον δὲ ἀνδρῶν εἰς εὐθηνίαν τῶν φίλων ἐκχέας τὸν πλοῦτον, ἐπειδὴ πίονα δίκην ταύτην ἐγχράμψω, οὐκ ἔτι οὐδὲ γνωρίζομαι πρὸς αὐτῶν, οὔτε προσβλέπουσί τίνες ὑπαπάζοντες καὶ προσκυνοῦντες, λαμπροῦ ἱματίου καὶ ὑποδήματος ἀφυπτημένοι. ἀλλ' ἐμοῦ καὶ ἀνεπιμελῶς. ἀλλ' ἐμοῦ καὶ ἀλλοβαδίζων ἐντύχοιμι τινὶ αὐτῶν, ὥσπερ τινὰ τῶλλα πλουσίων νεκρῶν ὑπῆσαν, οὕτω τοῦ χρόνου αὐστηράμενος, πλὴν ἐμοὶ αὐκγνώστες. οἱ δὲ καὶ πόρρωθεν ἐλόντες, ἐτέρων ἐκρίπτουσι, δυσάπτυστον καὶ ἀποβράπτον δίαιμα ὑφιέμενοι ὑπολαμβάνοντες, νῦν οὐ πρὸ πολλοῦ σωτῆρα, καὶ σύρ-

nas sumes? Quot Phaetontes aut Deucaliones satis idonei sint, ad expiandum tam inexhaustam morum iniquitatem? Etenim ut de communibus fileam, de ijs quæ mihi acciderunt dicam. Cum tam multos Athenienses in sublime euexerim, i ex pauperrimis diuites reddiderim, cunctis que quotquot opus haberent suppeditarim, imò semel uniuersas opes in amicos iuuãdos effuderim: simulatq; his rebus ad inopiam deueni, iam ne agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignantur me, qui dudũ reuerebantur, adorabãt, meoq; de nutu pendebant. Quòd si quando per uiã ingrediens, fortè fortuna in eorum quempiã incidero, perinde ut euersam hominis iam olim defuncti statuam, ac temporis lõgitudine collapsam prætereunt, quasi ne norint quidem. Porrò alij procul cõspecto me, aliò sese detorquent: existimantes sese inauspicatum abominandúmque uisuros spectaculum, quem non ita pridem seruatorem & adiu-

βοηθὸν αὐτῶν γεγενημένον. ὥστε ὑπὸ τῶν λιμῶν ὧδε ταύτῃ τῇ ἰσχναλέᾳ βαπέμενος, ἐναλάμενος ληθόβραν, ὄργαλέομαι τῇ γλῶ, πόμιδος ἐόλῳν τανάορω, τῇ ὄρνιμία νῆ τῇ Διὶ λλῃ πρωφιλοσοφῶν ἐν ταῦδα. Ἔτι γοῦν μοι λοκῶ λόρ λανθῶ, μικίτι ὑψαδαι μελλοὺς παρὰ τῶν ἀξίαν ὦ πράτ τοντας· αὐτερότερον γὰρ τοῦτό γε. ἤδη ποτὲ οἶμ, ὦ Κρόνου παῖ ῥίας γέ, τὸν βαδὼ τοῦτον ὑπνον ἀπορωσάμενος, καὶ νῦν μὲν (ὑπὲρ τὸν ἐπιμηθέα γὰρ λυπούμενος) καὶ αὐαρίπαπας τὸν λόραγγα, ὃ ἐν δὲ οἷο τυς ἐναυσάμενος, μιγάλῳ ποιήσας τῷ φλόγα, ἐπιλέσξαί τινα χολὼ αὐλρώλους ἢ παιπαῖ Διὸς. ἐ μὲν ἀλυδὸν ἐστὶ τὰ ὑπὸ Κρατῶν πόρι σοῦ, καὶ δὲ σὺς ταφὺς μυθολογούμενα. Ζ. τίς οὗτός ἐστιν, ὦ Ἑρμῆ, ὁ λιπραγὼς ἐν δὲ ἀτλιπὴς, παρὰ τὴν Υμηττὸν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ; πηναρὸς ὅλος, καὶ αὐχμῶν, καὶ ὑπολιφδὴς· σπάνει ἥλε λί, οἶμαι, ἐπικνυφώς,

& adiutorem suum esse prædicabant. Itaque prementibus malis, k ad extrema redactus consilia, rhenone arepto terram exerceo, quaternis conductus obolis, atq; hic cum solitudine cumque ligone philosophor. Hoc interim lucri mihi uideor facturus, quòd posthac nō intuebor pleroſque præter meritum secundis fortunæ successibus utētes. nam illud uel maximè urit. Iam igitur tandē aliquando Saturni Rheæque proles, excusſo profundo istō grauiq; somno (nam Epimenidē quoq; dormiendo uicisti) denuò iactato fulmine, aut ex Oeta redaccenſo, ingenti reddita flāma irā aliquā ſtrenui illi⁹ ac iuuenilis Iouis ostēde, niſi uera ſint quæ à Cretēſibus de te tuaq; ſepultura feruntur. l V. m Quis hic eſt Mercuri, quem audio ſic uociferantē ex Attica, ad radicē mōtis Hymetti, horridus totus ac ſqualidus, pellēq; hirſina amictus? fodit aūt; ut arbitror. nam pronus incūbit homo

λάλος ἄνθρωπος, καὶ θρασύς. ὦ πρὸς φιλοσόφου ἐστίν. ἦ γὰρ ἂν ἄλλως ἀσεβὴς τὸν λόγον ἐξενέγκαι ἐφ' ἡμῖν. ΕΡ. τί φὴς, ὦ πάτερ; ἀγνοεῖς Τίμωνα τὸν Ἐχεκρατίδου, τὸν Κολυττέως; οὗτός ἐστιν, ὁ πολλάκις ὑμᾶς ἐφ' ἑορτῶν τιλέων ἐτιμήσας, ὁ νιπτῆρος, ὁ τὰς ὅλας ἑκατόμβας, παρ' ᾧ λαμπρῶς ἀνάδαμεν ἑορτάζων τὰ δήσια. Ζ. φοῦ τὸ ἀλλαγῆς. ὁ καλὸς κἀγαθὸς, ὁ πλούσιος, περὶ ὃν οἱ τοσοῦτοι φίλοι; τί πάθὼν οὕτω τοιοῦτός ἐστιν; αὐχμηρὸς, ἄθλιος, καὶ σκαπανικὸς, καὶ μισθωτὸς, ὡς ἔοικεν, ὅτῳ βαρέων ἐκκαθαίρων τὸν λίκκλαν. ΕΡ. εὐτυχοῖ μὲ ἀπέθανε, χρηστότητι ἐπὶ ῥᾳθυμίᾳ αὐτὸν, καὶ φιλανθρωπίᾳ, καὶ ὁ πρὸς τὰς λιμένας ἅπασας εἰσίοντος. ὡς ἦ ἀληθῆ λόγῳ, αὐτίκα, καὶ δυσέδεια, καὶ ἀκρασίαι πρὸς τοὺς φίλους, ὃς ἐν σωτῆρι ἐδόξαζε καὶ λύπαις χαριζόμενος. ἀλλ' ὑπὸ γυπῶν τοσούτων ὁ ἐκ παλαίσμων ἐκρεμόμενος ἦ ἄκαρ, φίλους

homo loquax & confidens. mirũ ni philosophus est. nec enim alioqui adeò impia nefariaq; in nos fuerat dicturus. MER. Quid ais pater? án nõ nosti Timonẽ Echecratidis filium, Colyttensem? Hic nimirum est, qui nos sæpenumero in sacris legitimis coniuuio accepit, ille repentè dies factus, ille qui totas hecatombas, apud quem splendidè Ioualia festa cõsueuimus agitare. IVP. Hem, quæ nã ista rerũ cõmutatio? hiccine honestus ille? ille dives, quẽ tam frequentes cingebãt amici? Quid igitur accidit ut hoc sit habitu? squalidus, ærumnosus, fossor cõducticius, uti conijcio, quum tam grauem ligonem gerat. MER. Ad hunc modũ illũ quodammodo probitas euertit atq; humanitas, et in omnes quicũq; egerẽt, misericordia: at reuera uecordia potius, facilitásque, nullúsque in fusp iciendis amicis delectus: quippe qui neutiquam intellexerit, sese coruis lupisq; largiri. Quin magis, quum à uulturibus tam multis misero iecur eroderetur, ob id

φίλους ἅπαντας αὐτὸν καὶ ἑταίρους
ἔφατο, κἀπ' οὐσίας δὴ πρὸς αὐτὸ
χαίρουσας τῇ βορᾷ. οἱ δ' ὡς τὰ ἐσθῆ-
τα μυμώσασθαι ἀπεῖχον, καὶ πα-
ρεμβάλοιτο, καὶ εἴ τις μυκλὸς
ἐπλῶ ἐκμυζήσασθαι, καὶ τὸ τοῦ
τὸ μάλα ἐπιμελῶς, ὥχρουν οὖσα
αὐτὴ, καὶ τὰς ῥῖνας ὑπορτίμυ-
μένου ἀπολιπόντος, ἐδόκει γυμνὴ
ἑστάναι, ἐδόκει προσβλέπουσθαι
(πάσχω γὰρ ἃ ἐπικερῶντες, ἢ
ἐπαδιδόασθαι ἐν τῷ μορίῳ. διὰ
ταῦτα δυσκόλιτης, καὶ διφθο-
ρίας, ὡς ἐρᾷς, ἀπολιπὼν ὑπ'
αἰσχύνης τὸ ἄστυ, μισθῷ γεωρ-
γᾷ, μισεγχολῶν τοῖς ἀνοήτοις,
ὅτι οἱ πλησιώτατοι παρ' αὐτοῦ,
μάλα ὑπερφυῶς παρέχονα-
τοι, ἐδόκει τέρμασι δὲ Τίμων ἐκ-
λοῖτο ἀδότως. 2. καὶ μὲν ὁ πα-
τροπλὴξ αὐθὶς, ἐδόκει ἀμειλητί.
ἀπότατα γὰρ ὀργαδίζει δυσχόλῳ,
ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς ποιησόμεθ τοῖς
καλαφάτοις λάλαξιν ἐπάνοιτ,
ἐπιλησόμεθοι αὐθρῆς, τοσοῦ-
τα ταύρων τε καὶ αἰγῶν πιό-
ταλα

ob id amicos eos neceſſarios-que iudicabat, quaſi beneuolentia erga ſeſe afficerētur, quum illos epulæ magis caperent. Ergo poſteaquam oſſa penitus nudaſſent, circumroſiſſentq;, deinde ſi qua medulla ſuberat, hanc quoq; admodum diligēter exuxiſſent, aut fugerunt, exuccum & radicitus defectum deſtituentes, adeò ut poſtea ne agnoſcant quidem, aut aſpicianti tantiū abeſt ut ſint qui ſuppeditent, impartiántque. Hus ob res foſſor, et ſagо, ut uides, operatus pelliceo, urbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, aduerſus ingratos atra bile ſtomachatur, qui qui dem ſua benignitate ditati, admodū faſtuoſe nunc prætereant, ac ne nomen quidem an Timon uocetur nouerint.

IVP. *Atqui profectò uir neutiquam faſtidiendus, neque negligendus: & iure optimo indignatur, qui ijs tantis in malis agat. Quare ſceleratos iſtos adulatores ipſi quoq; fuerimus imitati, ſi eum uirū neglexerimus, qui tantum taurorum & caprarum pinguiſ-*

ſimas

πάντα διεθέσαντο ἡμῖν ὑπὲρ τῶν ἐμῶν. ἔτι γοῦν ἐν ταῖς ῥισὶ πλὴν λυπήσαν αὐτῶν ἔχω. πλὴν ὑπ' ἀσχολίας τι, καὶ δεμύθου μᾶλλον τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἢ διαβολῶν, καὶ ἀρπαζόντων, ἔτι δὲ καὶ φόβος τ' ἦν περὶ τῶν ἐν συνωμοτῶν (πολλοὶ γὰρ ἦσαν, καὶ δυσφύλακτοι, καὶ ὀλίγου διαπεμῦσαι ὑμῖν ἐφιέσι) πολὺ ἦλθ χρόνῳ ὀλ' ἀπὸ βλίψας ἐς τὸν ἀτλικὸν, καὶ μὰ λίσα βῦ οὐ φιλοσοφία καὶ λόγων ἐμοὶ ἐπιπλῆσαν αὐτοῖς. μαχομένων γὰ πρὸς ἀλλήλους, διὰ διαφαγόντων, ὀλίγου ἀπακούσῃ ὅσῃ τ' ἀνχῶν. ὥστι ἢ ἐδιβυσάμεν μὲν χρὴ τὰ ὦτα διαθεῖναι, ἢ ἐς βιβλίων πρὸς αὐτῶν, ἀριθμὸν τινα, διὰ ἀσύματα, διὰ λόγους μιγάλη τῇ φωνῇ ξυνειρύοντων. διὰ ταῦτά τοι ἀνάγκη ἦν ἀμφὶ ἀνθῶσι συνίβη πρὸς ὑμᾶς, οὐ φαῦλον ὄντα. ὅμως δὲ τ' πλοῦτον, ἢ ἐμοὶ, παραλαβών, ἄπιθι πρὸ αὐτὸν διὰ τάχος.

ἀγίτω

simas quaſq; nobis in ãris ãã doleuerit, quarũ nidor etiã num mihi in naribus reſidet tametſi propter negocia, ma ximamq; turbã peterantiũ, tum ui nõ iure agentium, neq; que non aliena rapientium; præterea ob formidinẽ, quã mihi pariunt ſacrilegi, qui quidem tum multi ſunt, tum obſeruatu difficiles, adeò ut ne minimũ quidem nos coniuere ſinant: iampridẽ profectò ad Atticam regionem oculos dctorſiſſem, maximè poſteaquam philoſophia & de uerbis digladiatiões apud iſtos increbuerunt, ita ut pugnantibus inter ſe iſtis uocis ferantibúsque, ne exaudire quidem mortaliũ uota liceat: unde mihi neceſſum eſt aut auribus obturatis ſedere, aut dirumpi ab eis, conficiq;, qui uirtutem quandã, & incorporea quædam, meraſq; nugas ingenti uociferatiõe con

nectunt. P Hæc in cauſa fuerunt, ut hunc quoq; neglexerim, cum haud mediocriter de nobis ſit meritus. Q uod reliquũ eſt Mercuri, tu Plutum adducens, quantũ potes ad iſtum abeas.

Porrò

ζήτευ ἢ δ' πλοῦτος καὶ τὸν Θη
σαυρὸν μετ' αὐτῆς, καὶ μᾶλλον ἑκα
τέραν ἄμφω παρὰ τῷ Τίμωνι,
μᾶλλ' ἀπαλλαττόμενον οὕτω
ῥᾳδίως, ἀλλ' ὅτι μάλιστα τὸ
χρυσίον ἐκ αὖθις ἐκλιώην αὐ
τοῖς ἀποίησας. πρὸς δὲ τ λοιδό
ρων ἐκείνων, καὶ τ ἀχαριστίας,
δὼ ἐπιδείξασθαι πρὸς αὐτόν, ἢ
αὖθις μὴ σκήψομαι, καὶ δικαιο
δόσουσιν, ἐπαλαὸ τὸν λόφον
τὸν ἐπισυδάσω. καὶ παγμελίαι
γὰρ αὐτοῦ, καὶ ἀποσκαμμελίαι
δοί δύο ἀκρίνις ἀ μίγιστα, ἐ
πάτ φιλοτιμότερον ἐκίνησα
πρώλ ἐπὶ τὸν σοφιστὴν αὐτὸν
ξυγόρᾳν, ὃς ἐπειθε τοὺς ὁμιλη
τὰς μηδὲ ὅλως ἀναί τινας ὑ
μᾶς τοὺς δυοὺς. ἀλλ' ἐκείνου
μὲν διάμαρτον. ὑπαρίσχε γὰρ
αὐτοῦ τὴν χεῖρα ἡ φρικλῆς. ὁ δὲ
λοφανὸς ἀς τὸ αὐλάκιον πα
ρασκήψας, ἐκεῖνό τι λιτίφλιτε
ξ, καὶ αὐτὸς ὀλίγου δεῖν συν
ῳρίθη παρὰ τὴν πέτραν. πολὺ
δικαιότερον Ἰησοῦν καὶ αὖτο τι
μωρίαν ἔσαι αὐτοῖς, ἢ τὸν ἑρμᾶ
κωνα τὸν Τίμωνα ὀρῶσιν.

Porrò Plutus unà secum duo
cat & Thesaurum: & utrio
que apud Timonem perseue
rent, neq; usquam adeò facile demigrent, etiamsi quàm
maximè rursum illos per bo
nitatem ex ædibus exegerit.
9 Cæterùm de palponibus ille
lis, atq; ingratitudine qua in
hunc sunt usi, in posterum
consultabo: pœnasq; daturi
sunt. simulatq; fulmen instau
rauero. Nam fracti sunt in
eo retusa cuspide duo è ra
dijs maximi, quum nuper au
uidius in sophistam [1] Anaxa
goram iacularer, qui suis fa
miliaribus suadebat, nullo pa
cto esse ullos nos qui dij uo
caremur. Ac illū quidem er
rore non feriebam, propte
rea quòd Pericles obtẽta ma
nu eum protexerit: cæterùm
fulmen in Castoris ac Pollu
cis templum detortum, tum
illud exußit, tum ipsum parũ
abfuit quin ad saxum cõmi
nueretur. Quanq̃ interim uel
id suppleri satis magnum in

Εχ. εἶεν

istos fuerit, si Timonẽ conspexerint egregiè locupletẽ factũ.

MER.

Εχ. εἶεν ἰῶ τὸ μέγα λικηγόρον, καὶ ὀχλητὴν εἶναι, καὶ θρασύν, καὶ τοῖς λικηταῖς ἐπιτιμᾶν, ὁ τοῖς λικηταῖς συμβούλοις ἕτοιμον; ἰδὲ γὰ αὐτίκα μάλα πλέσι ἐν πρυτάνεσι λαμπρότατον ἐπιδείξομαι Τίμωνα, βοῶσαν, καὶ παῤῥησιαζόμενον ἐν τῇ εὐχῇ, μὴ ἰδιωτρίψας τὴ Δία. ἀ ἦ σιωπῇ ἐσκαπτεν ὀπτικυφὼς, ἔτι αὖ ἐσκαπτεν ἀμιλλόμενος. Πλ. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ αὖ ἀπίλθοιμι, ὦ ζεῦ, παρ' αὐτόν. Ζ. λιαῖσι, ὦ ἄριστε Πλοῦτε, καὶ ταῦτα ἐμοῦ λιλυσόμενος; Πλ. ἔτι γὰ λίαν ὄκνος ἔχει με, καὶ ὄχλησις, καὶ ἀχθηδὼν, καὶ ὡς πολλὰ λαίλαιμβρίζ· καὶ ταῦτα, παῤῥοῦν αὐτῷ φίλον ὄντα, καὶ μόνον οὐχὶ λικραίνοντα με χειρῶν ἀπορρίπτοντα. αὖθις δ' ἀπίλθω παρασίτοις καὶ λάλαξι, καὶ ἑταίραις παραδολυσόμενος; ἀλ' ἐκείνους, ὦ ζεῦ, πέμπε μι, τοὺς αὐ δυσμενεῖς δ' λωριᾶς, τοὺς μι ἐκπέμψαντας, οἷς τίμιος ἐγὼ, καὶ μι ἐμπέδως

MBR. Quantum habet momenti, altum uociferari, & obstreperũ audacemq; esse? Idq; non ijs modò qui causas agunt, uerùm etiam qui uota faciunt, conducibile. En ut mox è pauperrimo diues euasit Timon, qui se in precando clamosum & improbum præstiterit, Iouemq; reddiderit attentum. Quòd si silentio fodisset incuruus, etiam nunc foderet neglectus. PL. At ego, Iupiter, [s] haudquaquam ad istũ rediturus sum. IVP. [t] Quid ita non rediturus optime Plute, præsertim à me iussus? PL. Quoniam per Iouem iniuria me affecit ejiciens, & in multa fragmẽta dissecans: idq;, quum illi paternus essem amicus: ac me, penè dixerim, fuscinis ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ij qui è manibus ignem abijciunt. [u] Num rursus ad istum ibo, parasitis, adulatoribus & scortis donandus? Ad eos me mitte, ô Iupiter, qui munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in precio sim, & maiorem in modum exoptatus.

μπόντ. οὔτοι ἦ οὐ λαρὸν, τὴ
ψυχία ξυνίγωσαν, ὧν πρότι-
μῶσιν ἡμῶν, ἢ διφθέραν παρ
αὐτῶν λαβόντες, ἢ τὰ πίνελλαν,
ἀγκάτωσαν ἄθλιοι, τέτταρας
ἰδλὰς ἀποφόρτους, οἱ πεντε-
ταλάντους λυρικὰς ἀμισθὶ
προϊέμενοι. Z. οὐδὲν ἔτι τοιῦ
τον ὁ Τίμων ὀργᾶται πρὸς σέ.
πάνυ γὰρ αὐτὸν ἡ πίνελλα πε
παιδαγώγηκεν, εἰ μὴ πεντά-
πασιν ἀνάλγητός ἐστι τῶν ὀ-
φθῶν, ὡς χρῶ σε αὐτὸ δὴ πε
νίας προαιρᾶσθαι. οὐ μέντοι
πάνυ ἀμφίμισῶ αὐτὸ μοι
δοκᾶς, ὃς νῦν μὲν τὸν Τίμωνα
αὐτῷ, διότι σοι τὰς θύρας ἀ-
νακλίσας, ὑφίει πρόπυσθεν
ὑλοθρῶν, ὅτι ἀπεκλείσθη, ὅτι
ξυλοτυπῶν, ἄλλοτε δὲ τοὐναν-
τίον ὑγκαλίζει μετὰ τ πλου
σίων, μετακυλινδᾶσθαι λίγων
πρὸς αὐτῶν τοὺς μοχλοὺς, καὶ
λιθους, καὶ σημείων ἐπιβολᾶς,
ὡς μηδὲ παφανύσθαι σοι ὀ τὸ
φῶς δυνατὸν ἄναι. ταῦτα γὰρ
ἀπωδύρε πρός μι, ἀπεσκίγ-
θαι λέγων ὑπ πολλῆ τῇ σκότῃ.
καὶ διὰ τ τὸν ὑμῖν ὑφαί-

exoptatus. At hi stupidi cum inopia cõmercium habeant, quam nobis anteponunt, ut ab ea accepto sago pelliceo, ligoneq; , sat habeant quum quatuor lucrãtur obolos, decem talenta contemptim dono dare soliti. IVP. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timõ, quippe quẽ ligo abundè satis corripuerit: nisi prorsus nullum dolorem sentiunt illius ilia, te udelicet potius, quàm inopiã esse præoptandam. x At tu mihi querulus admodum uideris esse, qui nunc Timonẽ incuses, quòd tibi patefactis foribus liberè permiserit uagari, neq; includens, neq; zelotypus in te. Porrò aliàs diuersa de causa in diuites stomachabare, quum diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac signorum obiectaculis impreßis ita fuisse concluſum, ut ne proſpicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimijs tenebris: eoq; pallidus nobis occurre-

νυ, καὶ φρεντίδα & ἀὐάπλεως, σωισπακὼς τοὺς λακτίζοντας πρὸς τὸ ἓν & τ συλλογισμῶν, ἢ ἀποληράσαδαι ἀπειλῶν, ἀ ηδειρῶ λάβοιο παρ αὐτ. ἢ ὅλως τὸ πρᾶγμα ὑποβρέμενον ἐλόηί σοι, ἐν χαλκῷ ἢ σιλφῷ δαλά μῳ, λαβάπορ τλῶν δωμάλω παρ θχνίνδαι, ὑπ' ἀνριβίσι ἢ παμ πονήρεις ωαιλαγωγοῖς ἀναῤῥι φύμφιον, τῷ τέκῳ, καὶ τῷ λογι σμῷ. ἄτοπα γοῦν ωοιεῖν ἴφασ σιδ αὐτὲς, ὁρῶντας μὴ ἐς ὑποβρολὼ, ὄζον ἢ ἀπολαύσαμ ἀ τολμῶντας, ἀλλ' ὑπ' ἀλάσας χρυμένες τῷ ὄρωτι, λυρίνς γι ὄντας, ἀλλὰ φυλάτ[illegible]ειμ ἐγχυρ ρότας, ἐς τὸ σημεῖον ἢ τ μοχ λὸν ἀσπαρλαμυκῖ βλίπονσας, ἐκπαλὼ ἀπόλαυσιμ οἰομένες, οὐ τὸ αὐτὲς ἀπολαύειμ ἔχειμ, ἀλλ ἀλλὰ τὸ μυδρὸν μὲ[illegible]λιδένα τῆς ἀπολαύσεως, λαβάπορ τλῶν ὑμ τῇ φάτνῃ λιῶα, μήτε αὐτῶν ἐκ ἀδίσασ τῶν λιριδῶν, μήτε τῷ ἵππῳ ωαινῶντι ἐπιβίπουσαν. καὶ ωροσίτι γε καὶ λατιγίλας αὐτῶμ

rebas, & curis confectus, digitis etiamnũ ex aßiduo colligendi coaceruandi'que uſu contractis, contortis que. Quòd ſi quando daretur opportunitas, aufugiturum quoque ab illis te minitabare. In ſumma, rem ſupra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreo 'ue thalamo, Danaes exemplo, uirginem aſſeruari, atque à ſceleſtiſſimis educari pædagogis, Fœnore, & Computo. Proinde abſurdè facere diebas hos, quòd te præter modum adamarent: neq; quum liceret, frui auderent: neq; quum ipſis eſſet in manu, amore ſuo ſecurè uterentur, ſed uigiles obſeruarẽt, ad ſignum ac ſeram oculis nunquam conniuentibus, neq; uſquã dimotis ſemper intuẽtes: abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd ipſis fruendi facultas adeſſet, ſed quòd nemini fruendi copiã facerent, non aliter quàm Y in præſepi canis, nec ipſe ueſcens hordeis, nec equum famelicum id facere ſinens. Quinetiam ridebas

illos,

αὐτῶν φειδομένων, καὶ φυλατ-
τόντων, καὶ τὸ καινότατον, αὐ-
τοὺς ζηλοτυπούντων· ἀγνοούντων
δὲ ὡς κατάρατος οἰκέτης, ἢ οἰ-
κονόμος, ἢ παιδοτρίβης ὑπεισιὼν
λαθραίως ἐμπαροινήσει τὸν κακο-
δαίμονα καὶ ἀνέραστον δεσπό-
την, πρὸς ἀμαυρόν τι καὶ μι-
κρόστομον λυχνίδιον, καὶ διψα-
λέον θρυαλλίδιον, ἐπαγρυπνεῖν
ἐάσας τοῖς τόκοις. πῶς εἶναι οὐκ
ἄδικον, πάλαι μέν σε ταῦτα
αἰτιᾶσθαι, νῦν δὲ τῷ Τίμωνι τὰ
ἐναντία ἐπικαλεῖν; ΠΛ. καὶ μὴν
εἴ γε τἀληθῆ ἐξετάζοις, ἄμφω
σοι εὔλογα δόξω ποιεῖν. τοῦ τε
γὰρ Τίμωνος τὸ πάνυ τοῦτο ἀνει-
μένον, ἀμελὲς, καὶ οὐκ εὐνοϊκόν,
ὡς ἐμὲ εἰκότως ἂν δοκοίη· τούς
τε αὖ κατάκλειστον ἐν θύραις
καὶ σκότῳ φυλάττοντας, ὅπως
αὐτοῖς παχύτερος γενοίμην,
καὶ πιμελὴς, καὶ ὑπέρογκος ἐπι-
μελουμένους, οὔτε προσαπτομένους
αὐτοὺς, οὔτε εἰς τὸ φῶς προάγον-
τας, ὡς μηδὲ ὀφθείην πρός τινος,
ἀνοή-

istos, qui parcerent, asseruâ-
rentque, & (quod esset absur-
dissimum) ipsi quidem sibi
subtraherent, uererentúrque
cõtingere: non intelligerent
autem, fore ut aut sceleratis-
simus famulus, aut dispensa-
tor, aut liberorũ pædagogus
furtim subiret, ludibrio habi-
turus infelicem & inamabi-
lem herum, quem postea si-
nat ad fuliginosam, & oris
angusti lucernulam, ac siticu-
losũm scirpulum usuris inuigi-
lare. Quid itaq;? an non ini-
quum, quum hæc quondam
incusaueris, nunc in Timone
diuersa his criminari? PLV.
Atqui si rem uerè perpendè-
ris, utrumque me iure facere
iudicabis. Nam & Timonis
ista nimia lenitas, negligen-
tia potius, haud beneuolẽtia
studiumq;, quod ad me perti-
net, meritò uideatur. At è di-
uerso, qui me ostijs ac tene-
bris inclusum seruabant, id
agentes, quo scilicet craßior saginaciorq;, ac uehementer cor-
pulentia onustus euaderem: quum interim neq; ipsi continge-
rent, neq; in lucem producerent, ne uel aspicerer à quopiam,

g 2 hoi

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON 1887

αὐτοὺς ἀνόμιζον ἔναι, καὶ ὑβρι-
στὰς, ἐλλιπεῖς τε καὶ μικρὸν
πεφυκότας ἀθυμοῖς καὶ ἀσθενε-
στάτοις, οὐκ ἀλόγως, ὡς μοι δοκεῖ,
κεῖν ἀπίστως ἄλλῳ τινὶ τὸν δι-
καιότατον μὴ καταλιπόντα. Ἔτ' οὖν ἐκείνους, ὅτι τὸν καλὸν
προχείρους ἐς ἐμὲ τότε ἐποιοῦν, ἀλλὰ τοὺς ὑπὲρ ἀρετὴν ὄντι,
μέτριον ἡδέως ἐνόμισα τῷ παρόντι, καὶ μήτε ἀφιξομένους
ὑπεριδεῖν, μήτε παρόντας ὑβρίζειν τὸ ὅλον. σκέψαι γὰρ, ὦ Ζεῦ,
πρὸς τοῦ Διὸς, εἴ τις νόμῳ γέ-
μας γυναῖκα κτᾶται, καὶ λαβὼν,
ἔπειτα μήτε φυλάττοι, μήτε βα-
λοτυποῖ τὸ παράπαν, ἀφιεὶς καὶ
βαλίζειν ἔνδα αὖ ἐθέλοι νύ-
κτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ξυνεῖ
ναι τοῖς βουλομένοις, μᾶλλον ἢ
αὐτὸς ἀπάγοι μοιχοὺς ὁμοῦ ἐ-
νίων αὐτῶν τὰς θύρας, καὶ μη
δεπώποτε, καὶ ταῦτα ἐπ' αὐ
τῷ λαλῶν, ἆρα ὁ τοιοῦτος ἐρᾷν δόξειεν αὖ; ὁ σύ γε, ὦ Ζεῦ,
ἔτι φαίης ἄν, ὁρᾶιδέως πολλά
κις. εἰ δέ τις ἐμπαλιν ἐλεύθε-
ραν γυναῖκα ἐς τὴν ἑαυτοῦ νό-

hos dementes & contumelioſos in me iudicabam, quippe qui me nihil cõmeritum tot in uinculis cogerent ſitu carieq; putreſcere: haud intelligentes, quò mox demigrent, me alij cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos igitur probo, ſed ne illos quidem qui nimiũ facilè mihi manus admouent: ſed qui (quod eſt optimum) mediocritate utantur, uti nec prorſus abſtineant, neq; penitus profundãt. Etenim illud per Iouẽ cõſidera Iupiter: z Si qs ubi puellulam & formoſam lege duxiſſet uxorem, poſtea neq; obſeruet, nec ulla omnino zelotypia proſequatur: ui delicet ſinẽs illam noctu atq; interdiu quócunque libitum ſit ire, & quicunque uoluiſſent, cum ea habere rem, uel producat potius ultrò ut adulteretur, fores aperiẽs, proſtituturusq;, & quoslibet ad illam inuitãs, num hic amare uidebitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui ſæpenumero amorem ſenſeris. Rurſum ſi ingenuam lege domũ deducat,

μὴ παραλαβὼν ἐπ' ἀρότου παίδων γνησίων, ἢ δι μήτι αὐτὸς προσάπτοιτο ἀκμαίας καὶ λαμπρᾶς παρθένου, μήτε ἄλλῳ πρόσβλεπον ἐπιτρέποι, ἀγωνίᾳ δὲ τῶν ἐμπλήσας παρθενῶνος, τῷ τοῦτα ὁρᾶν φάσκων, καὶ δῆλος ὢν ἀπὸ τῆς γρᾶς, καὶ τῆ σαρκὶ ὑπεστιμένος, καὶ τῷ ὀφθαλμῶν ὑπολιδνότητι, ἀλλ' ἵνως ὁ τοιοῦτος ὁ παραπαίειν δέξειν αὖ, δίκην ποιεῖσθαι, καὶ ἀπολαύειν τοῦ γάμου, ἐπτημμαίνουν συνοίσουσιν οὕτω καὶ ἐπόρισον λόρων, ἐκβάλλ ἰσθέσαν τῇ δόμῳ φίλον βίον· διὰ ταῦτὸς τοῦ βίου; τοῦτα καὶ αὐτὸς ἀσκανῶν, ὡς ἐνίων μὴ ἀτίμως λαμπρύνομένων, καὶ βαυτλύμενων, ἐπ' ἐνίων δι, ὥσπερ στιγματίας ἀμαθίας τινὲς πιπράσκονται. Σ. τί ἂν ἀγανακτῆς ἐπ' αὐτῶν; Μ. ὁ δίκαιος γὰρ ἄμφω ἐκπλὼ τλῶ δίκαιω. εἰ μὲν ὥσπερ ὁ Τάνταλος ἄπονοι καὶ ἄγευστοι, καὶ ξηροὶ τὸ στόμα, ἐπιχλωπτόμενοι

deducat, uti liberos legitimos progeneret, cæterùm nec ipse contingat florentem ætate decoramq; uirginem, nec alium sinat aspicere, sed inclusam, orbam, sterilemque in perpetua uirginitate contineat, idq; præ amore se facere prædicet: & hunc quidē præferat, pallore, corpore exhausto, oculis refugis, nū ficeri potis est ut huiusmodi nō desipere uideatur? quippe q quum liberis oportuerit operam dare, frui que coniugio, puellam adeò formosam atq; amabilem sinat emarcescere per omnem uitam, tanquam Cereri sacerdotem alens. Hic iusmodi et ipse indignè fero, cum à nonnullis ignominiosè cædor calcibus, lanior q; atq; exhauriorà nōnullis contrà perinde ut stigmaticus fugitiuus cōpedibus uincior. IV. Quid est autem quòd aduersus illos indigneris, quandoquidem utrique pœnas egregias luunt? Alteri quidem dum à Tantali in morem neque bibere sinuntur, neque edere, sed ore ficco duntaxat inhiant

τῷ χρυσίῳ. εἰ δ', ἐπιδάκρυσόν φησιν ὁ Φινεὺς, ἀπὸ τῶν φάρυγγος τῶν ἁρπυιῶν ἀφαιρούμενοι. ἀλλ' ἔτι δὴ ἄλλα σωφρονιστέον παραπολὺ τῷ Τίμωνι ἐντυχόμενον. ΜΝ. ἐκεῖνος γὰρ πότε παύσεται ὥσπερ ἐκ λοφίνης τινὸς πυκνοτέρας, πρὶν ἅπαντα ἀσυνθέτως μοι ἐκ τῶν ἁλῶν σπυρίδα ἐξαντλῆσαι βουλόμενος τῷ στόματι ῥοιζῶν, φθάσαι βουλόμενος τῷ στόματι ῥοιζῶν, μὴ ὑποδραντὸς αὐτὸν ἐπισπάσωμαι, ἰδιπλύσω αὐτόν; ὥστε τὸν τῶν Δαναϊδῶν πίδον ὑδροφορήσειν μοι δοκῶ, καὶ μάτην ἐπαντλήσειν, εἰ μὴ τρῦπες μὴ γένοιντο, ἀλλὰ πρὶν ἐκχυθῆναι, σχολὴν ἐκχυθησομένην εἰσρεῖν. οὕτως ἀμύητον τὸ πρὸς τὴν ἔκχυσιν διέξοδον τοῦ πίδου, καὶ ἀκόλυτος ἡ ἔξοδος. Ζ. ἀκοινῶ δὲ μὴ ἐμφράξῃ τὸ διέξοδον ἔτι, καὶ δὲ τὸ ἄπαξ ἀφανισθὲν μέλον, ἐκχυθέντος ἐν βραχεῖ σου, ῥᾳδίως ἀμήσει τὴν διαφθορὰν αὖθις, καὶ τὴν δίκελλαν ἐν τῇ ῥυγὶ τοῦ πίδου. ἀλλ' ἄπιτι ἤδη, καὶ πλησίστιος αὐτόν. σὺ δὲ μέμνησο, ὦ Ἑρμῆ, σπανιῶν, πρὸς ὑμᾶς ἄγων τὸν Κύκλωπας ἐκ τῆς Αἴτνης, ὅπως

auro: alteri uerò, dũ his ceu Phineo cibos Harpyiæ ipsis è faucibus eripiunt. Sed abi iam, Timone multo posthac usurus cordatiore. PLV. An ille aliquando desinet me ceu [b] foraminoso cophino, priusquã omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi conetur occupare quo min° influam: ueritus ne si copiosius infundar, ipsum undis obruam? Quo fit, ut in Danaidũ doliũ aquam mihi uidear allaturus, frustraq; infusurus, uase non continente liquorẽ: imò prius propemodũ effuso quod influit, quàm influxerit. Adeò latus dolij hiatus ad effusionem, ac liber exitus. IV. Proinde nisi hiatum istũ obturauerit, perpetuamq; perstillationẽ sistere studuerit, te propediem effuso, facilè rursum sagum & ligonem in dolij fece reperiet. Sed interim abite, atq; illum diutiũ reddite. At tu Mercuri fac memineris, ut rediens Cyclopas ex Aetna tecũ adducas, quo

ἅπαντ' τὴν λιθρωνὴν ἀποδόσουσιν τοῖς ὀπισθοδόμοις, ὡς ἤδη τι τιθυμένου αὐτῶν ἀκονόμιδα.

ΕΡ. πρὸς ὦμολυ, ὦ πλοῦτε. τί τοῦτο ὑποκάζεις; ἰλιγγιᾷς μι, ὦ γύγου βάδαι, ὑ τυφλὸς μόνον, ἀλλὰ κ χωλὸς ὤν. πλ. ὀκ ἀλλ' οὗτος, ὦ Ερμῆ, ἀλλ' ὁπόταν μὴ ἀπίω παρά τινα, πιμφθεὶς ὑπὸ Διὸς, ὅπως βραδύς ἀμι κοὐ χωλὸς ἀμφοῖγοις, ὡς μάλιστ τελέμ ὠδί τὸ τέρμα προγυμάσαντ & ἐνίοτι τῦ πορευόμενοντ &. ἐπάταν δ' ἀπαλλάτ]ιδαι δίκη, πῆλωὸν ἕψει, πολὺ τ ὀρνίων ἀκκύτερον. ἅμα γοῦν ἐπιβ<ρ>ῳ ὑ ὕσπλυξ, λάγ ὠ ἤδη αὐακηρύττομαι ὑπηκόως, ὑπόρπακόσας τὸ στάδιον, οὐδὲ ἰδίοτιμον ἐνίοτι τ διατῶμ. ΕΡ. ὀκ ἀλλὰ ταῦτα φής. ἐγὼ δὲ κοὐ πολλοὺς ἂν ἀπᾶν ἔχοιμί σοι, χδὲς μὴ οὐδὲ ὀβολὸν ὥστι πρίασθαι βρόχῳ ἰσχνότατος, ἄφνω ὑ τέμαχον πλησίος, κὴ πολυτελῆς, ὧδ' λαυκῆ ζώντες ἐξιλαύνοντας, εἶς

quo fulmen cuſpide reſtituta reſarciant. Nam eo uobis acuminato opus fuerit.

MER. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam, ô præclare, te non c cæcum modò, uerùm etiam claudum eſſe.

PLV. Atqui non hoc mihi perpetuum Mercurii: uerùm ſi quando proficiſcor à Ioue miſſus ad quempiam, tum neſcio quo pacto tardᵒ ſum, d & utroq; claudus pede, ità ut ægrè ad metam pertingere queam: ſene nonnunquam interim facto, qui me operiebatur. Porrò quum diſcedendum eſt, alatum uidebis, multo auibus celeriorem. Vnde fit, ut uix iam amoto repagulo, ego iam præconis uoce uictor pronuncier, ſaltu ſtadium tranſmenſus, ne uidentibus quidem aliquoties ſpectatoribus. MER. At iſtà quidem haud uera narras, imò ego tibi permultos commemorare queam, quibus hori ne obolus quidem erat quo reſtim emerent, qui hodie repentè dimites facti, ſplendidè uiuant; albis quadrigis uehantur,

εἶε ἀλλ' ἵνα μὴ ὑποπτεύῃ τοῦτο, καὶ ὅμως προφυσοῖ, καὶ χρυσόχρυσα προσιόντος, ἀλλ' αὐτοὶ πιστεύεσθε εἶναι ἔτι μὴ πλουτοῦσιν. ΠΛ. ἐπιδώσειν δέ τι δοκῶ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ οὐ τοῖς ἐμαυτοῦ ποσὶ βαδίζων τέτε, ἀλλ' ὁ Ζεύς, ἀλλ' ὁ Πλούτων ἀπαγίλλων με παρ' αὐτὸν, ἅτε πλουτοδότης ὤν, καὶ μεγαλόδωρος καὶ αὐτὸς ὢν· ἄκλοι γοῦν καὶ τῷ ἐνδύματι. ἐπεδάκρυσε τοίνυν μετ' ὀδυρμῶν ἀπ' ἐμοῦ παρ' ἕτερον, ἐς ἄλλον ἐμβαλόντες με, καὶ κατασημηνάμενοι ἔσεσθαι φασὶ πρὸς ἕτερον, ἐς ἄλλον ἐμβαλόντες με, καὶ κατασημηνάμενοι ἔσεσθαι φασὶ μεταποιούμενοι. καὶ ὁ μὲν ἐνηδὲς ἐμ σπατανῷ μου δι' ὀλίγας πρέπεται, ὑπὲρ τὰ γένεια τὰ παλαιᾷ τῇ ἀδύνῃ σκιπάμενοι, πορφυρίζετε τῶς γαλᾶς. ἐμὲ δὲ οἱ ἐπελπίσαντες, ἐν τῇ ἀγορᾷ περιμένουσι λινᾷ χιτῶνι, ὥσπερ τὸν χελιδόνα περισπειρομένῳ τριγύτοι οἱ μειρακίσκοι. ἐπεδάκρυ δὲ τὸ σημεῖον ἀφαιρῶν, καὶ τὸ λίνον ἐντεμὼν δέ, καὶ ὁ δίλτος αὐτοῖχθη, καὶ

quibus ante ne asellus quidē suppeditarit. Ii tamen purpurati, aurúmque manibus gestantes obambulant: qui ne ipsi quidem, opinor, credere possunt, quin per somnium diuites sint. PLV. Istbæc alia res est, Mercuri. Neque enim tum meis ipsius ingredior pedibus: nec à Ioue, sed à Dite ad istos transmittor: qui & ipse nimirum opum largitor est, ac magna donans: id quod ipso etiam nomine declarat. Itaq; quoties est mihi ab alio ad aliū demigrandum, in tabellas injciunt me, ac diligenter obsignantes, sarcinæ in morem sublatum transportant. Interea defunctus ille alicubi in ædium tenebricosa parte iacet, uetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui me spe rauerant obtinere, in foro operiuntur, hiantes non aliter quàm birundinem aduolantem stridentes pulli. Deinde ubi signum detractum est, & linum ille funiculum incisus, apertæ que tabellæ, iam que

nouus

ἀνακηρυχθῇ μου ὁ λαυὶς Λυ-
σπίτης, ὅτου συγγενής τις, ἢ
λάλαξ, ἢ λαταπύγων οἰκέτης,
ἢ παιδικῶν τίμιος, ὑπέξυρε
μέτωπον ἔτι τῶν γυάθων, αὐτὶ
φακίλων καὶ παῶλαλαπῶν ὑ-
λουῶν, ἃς ἅλις ἔχων ἂν ὑπε-
γένετο αὐτῷ, μέγα τὸ μίδω-
μα ὁ γραυᾶς ἀπολαβών, ἵνα
ἔχῃ μᾶλλον, ὅτις αὖ ἢ ποτέ, ἁρπα-
σάμενός με αὐτῇ λίτρᾳ, δίκη
φόβων, ἀνατίθ τίνος Πυῤῥίου, ἢ
Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Μεγακλῆος,
ἢ Μεγάβυζος, ἢ πρώταρχος με-
τονομασθείς, τὰς μάτην λυχνο-
ύτας ὑπάνους εἰς ἀλλήλους ἀ-
φιλόπονος λαταλιπών, ἀλλ
ὃς ἄγουσας τὸ πίνδ, οἷ
αὐτὸς ὁ διὸς ἐκμυχῷ ἕλ σα
γώνος ἀλίφυγος, ὧν ὀλίγον τὸ
λίτρον λαταπεπών. ὁ δὲ ἰμπι
σὼν ἀδρίνος ἐς ἐμὶ ἀπαρέικα-
λ καὶ παχύδερμ ἀνθρω
π, ἔτε τῶν παίδων πιφρικώς,
καὶ ἀ παρὼν ἄλλ μαγίξεσ
τις, ὀρθὰν ἀφιγὰς τὸ ὦς, καὶ τ
μυλῶνα, ὥσπερ τὸ ἀνάλωτον
πρόσ-

nouus dominus pronunciatus
est, siue cognatus quisspiam,
siue adulator, siue seruul' ob-
scœnus, qui puerili obsequio
fauorem emeruerit, etiã tum
mento subraso, pro uarijs &
opiparis uoluptatib. quas illi
iam exoleto suppeditauerat,
ingens scilicet præmium fe-
rens generosus quisquis ille
tandem fuerit, nonnunquam
me ipsis cum tabellis arrepti
fugiens apportat, cõmutato
nomine, ut qui modò Pyr-
rhias, aut Dromo, aut Tibi:
iam Megacles, aut Megaby-
zus, aut Protarchus appelle-
tur. Cæterùm illos nequic-
quã hiantes, seq; mutuum in-
tuentes relinquit, ac uerũ lu-
ctum agentes, quòd eiusmodi
thynnus ex intimo sagenæ
sinu sit elapsus, qui non parũ
magnam escã deuorarit. At
hic repẽte totus in me irruẽs,
homo uitæ mundioris atq; e-
legantioris rudis, pingui il-
lotaq; cute, qui compedes e-
tiam dum horresci, & si quis prætcriens loro increpet, ar-
rectis stet auribus: qui que pistrinum perinde uti templum

πρεσπιωῶν, ἢν ἴτι φορῆὸς ὀξι τοῖς ὑπυγχάνουσιν, ἀλλὰ τούτ τι ἱλαδιῤμε ὑβρίζει, καὶ τοὺς ὁμοδούλους μαστιγοῖ, ἀποπειρώμενος & ἐ καὶ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα ἐξέτιν ἄχεις ἂν ἢ ἰς πορνίδιόν τι ἐμπεδῶν, ἢ ἱππο βοσίας ὠδὶ δυμένας, ἢ λίπαξι παραλύε ἐκῦ͂ τ ἀμύσοις, ἢ μὲν σύμφορόν τ͂ρον μὲν Νιρέως εἶναι αὐτόν, σύγχρῆ͂ρον δὲ ἢ Κίπρος & ἢ Κόλλιν, σωτιώτ͂ρον ἢ Ὀδυσσέως, πλεσιώτ͂ρον ἢ σωάμα Κρίσων ἐκπαίλικα, ἐμ ἀκαρῶ ἢ χρόνε ἅδλι & ἐκχύη τὰ ἐπ' ὀλίγον ἐν πολλῶν ὐδιορκιῶν κὴ ἁρπαγῶν, κὴ πανυργιῶν σωεκλιγμένα. Ερ. αὐτά με σχολὴν ἔχις τὰ γεγνόμενα. ἐπίσαν δ' ἐμῶν αὐτόσε βαδίζις, πῶς ἔτω τυφλὸς ὢν δυρίσκις τὴν ὁδόν; ἢ πῶς δυκτιγνώσκεις, ὅτ' οὐκ ἀΰ ἐτι ὁ Ζεὺς ἀπεφάλη, ἐρίνας ἄναι τοῦ πλετᾶν ἀξίας; πλέα γὰ δυρίσκειν μι, εἴ τινές ἐσι; Ερ. μὰ ἢ Δία ὀ πάνυ. ὁ γὰρ Αρισάδην καταλιπὼν, Ιπωνίκῳ κὴ Καλλίᾳ προσήειν, κὴ MER. Per Iouem haudquaquam. Neq; enim alioqui Aristide præterito, ad Hipponicum & Calliam accessissem, tum

adoret: non est deinceps tolerandus ijs quibuscũ uiuit: uerùm & ingenuos afficit contumelia, & cõseruos flagris cædit, experiens nũ sibi quoque similia liceant, donec aut scortulo cuipiã irretitus, aut equorum alendorũ studio captus, aut adulatorib. sese permittens deierantibus Nireo formosiorẽ esse, Cecrope Codró ue generosiorẽ, g callidiorem Vlysse, unum aũt uel sedecim pariter Crœsis opulentiorem, momẽto temporis semel profundat infelix, quæ minutatim multis ex periurijs, rapinis, flagitijs fuerant collecta. MER. Ista fermè sic habent uti narras: uerùm ubi tuis ipsius ingrederis pedibus, quî tandem, cæcus quũ sis, uiam inuenire soles? Aut quî dignoscis ad quósnam Iupiter te miserit, dignos illi uisos qui diuitijs abundẽt? PL. Enimuero credis me reperire istos, ad quos mittor?

πολλοῖς ἄλλοις ἀδικωάτῳ, ἀδὲ ὀβολοῦ ἀξίους. πλ. ἀλλὰ τί πράττεις καταπεμφθάς; πλ. αὖθις κἀτω λάτω πλανώμενα περὶ νοσῶν, ἄχεις ἂν λάθῃ τινὶ ἐμοὶ πελάσω, ὁ δ' ὅστις ἂν πρῶτός μοι περιτύχῃ, ἀπαγαγὼν ἔχει, σὲ δ' Ερμῆν ὧδε τῷ παρακλήρῳ τὸ λύφλον προσπιπῶν. Ερ. ἦ καὶ σὲ ἐξαπάτηται ὁ Ζεὺς οἰόμενός σε λάτα τὰ αὐτῷ δοκοῦντα πλατίζειν, ὅστις δὲ οἴεται τ' πλουτεῖν ἀξίους; πλ. κἀμὲ μάλα διακαίως, ὦ 'γαθέ, ὅς γε τυφλὸν ὄντα εἰδὼς, ἐπέμπεν ἀναξυτήσοντα δυσούριστον ὄντω χρῆμα, κἀπὸ πρόπολλοῦ ἐκλελοιπὸς τοῦ βίου, ὅπερ οὐδ' ὁ Λυγκεὺς ἂν ἐξούροι ῥᾳδίως, ἀμαυρὸν ὄντω τὴν μικρὸν ὄν. τοιγαροῦν ἄτι τ' ἄγαθῶν ἀλίτων ὕπνῳ, πονηρῶν δὲ πλάτῳ ἐν τάχει πόλδις τὸ παῦ ἐπιχθόνιον, ῥᾷον ἐστὸς τοιάντε ἐμπίπτω περιτὼν, ἢ σαγηνεύσομαι πρὸς αὐτ. Ερ. ἔπα πῶς ἐπαιδαὺ κατελίπης αὐτὸς, ῥᾳδίως φεύγετ' ἂν εἰδῶς ἢ ὁδόν;

ad alios Athenienſes, homines ne obolo quidē æſtimandos. Cæterum quid facis, quando quidem es emiſſus? P L. Surſum ac deorſum circūcurſans oberro, donec imprudens in quempiam incurrero. hic autem quiſquis ille ſit, qui fortè primus me nactꝰ ſit, abducit ac poſidet, te Mercuri pro lucro præter ſpē obiecto uenerans atq; adorās. M E R. Num ergo fallitur Iupiter, q quidem credat ex ipſius animi ſententia ditari abs te hos, quos ille dignos exiſtimarit qui diteſcerent? P L. Et iure quidem optimo fallitur, ô bone: quippe qui cum me cæcū eſſe nō ignoret, emittat ueſtigatū rem uſqueadeò reperturum difficilē, & iam olim è uita ſublatā, quā ne Lynceus quidem facilè inueniret: quæ niſi mirū adeò obſcura ſit, ac minuta. Itaq; cū rari ſint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiuſmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor. M E R. At quî fit, ut quoties eos deſeris, celeriter aufugias, quum uiæ ſis ignarus?

P L.

ΠΛ. ἐξυδόρᾳνὺς τότι πῶς ἡ ἀρ πίτυς εἰς νεμαια πρὸς μόνον τὴν ἔκφυγὴν ἢ φυγῆς. ΕΡΜ. ἔτι δὲ μοι ἐρῶ τοῦτο ἀπόκρισαι, πῶς τυφλὸς ὢν (ἀρέσεται γάρ) ἡ πρὸ σίτι ὠχρὸς, καὶ βαρὺς ἐν τοῖν ὀφθαλμοῖν, τοσοῦτος ὄρφνης ἔχεις, ἔτι παύτως ἀπεβλέπτμ ὡς σὲ, καὶ τυγχάνεις μὴ ὀφθαλμοὺς ἔχων ἐπιθυμῶν, ἀ ὃ ἀποτύχοις ἐν αὐτὶ χιδὸν ζῶντας; εἶδες γὰρ τινας ὧν ἐλίγους αὐτῶν ἔτω ὠς ἀνοήτως ἔχοντας, ὥστι καὶ ὡς βαδυνόπως ἐν πόνῳ φόβοντὸν ἐμπίπτειν αὐτὸς, καὶ πιθόμῳ μετ' ἀλλὰ πων, ὑποπορᾶδαι νομίζοντὸν ἐκὸ σῦ, ἔτι πρὸ ἐδὲ τῶν ἀγχιὼ ὄντων αὐτῶς. ΠΛ. ὦ ἀλλὰ ἡ σὺ ἀὖ, ὦ εἶδες, ἔτι ὁμολογήσεις, εἴ τι ξυνίης σαυτ', μεμυθωκὼς ἐν αὐτὸς, ὄρμενέων τοιοῦτο ἔπαθο μωνίας. ΠΛ. οἶει γὰ τοιοῦτον, οἷδὲ μι, ὁρᾶδαι αὐτοῖς χυλὸν, ᾧ τυφλὸν, ᾧ ὅτι ἄλλὰ μοι πρόσχησις; ΕΡ. ἀλλὰ πῶς, ὦ πλοῦτε, ὡ μὲ τυφλοὶ καὶ αὐτοὶ πάντες ὄσι; ΠΛ. οὐ τυφλοὶ, ὦ ὄρνιθες ἀλλ' ὑ ὄγκοις, καὶ ὁ ἀπάτη, ἄμφ

PLV. Tum demum acutum cerno, pedibusq; ualeo, ubi ad fugam tempus inuitat.

MER. Iam illud quoq; mihi respõde: quî fit, ut cum sis oculis captus (dicendũ enim est) præterea pallidus, postremò claudus, tam multos habeas amantes, adeò ut omnes in te defigãt oculos: & si potiantur, felices uideantur: sin frustrentur, non sustineant uiuere? Ex his equidem non paucos noui, qui sic perditè te amarint, ut se aereo è scopulo piscosi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati fastidiri sese abs te, propterea quòd illos nullo pacto respexisses. Quanquam sat scio, tu quoq; fateberis, si quo modo tibipsi notus es, furere istos, qui eiusmodi amore sunt dementati. PLV. At credis me, qualis sum, talem istis uideri: nempe claudum aut cæcũ, aut si quid aliud adest mihi uitij? MB. Quidni ô Plute? nisi fortè et ipsi omnes cæci sunt, PL. Haud cæci quidẽ, ô optime: uerũ imscitia errorisq;

(quæ

ἅπερ τοῖς ἐντυχοῦσι τὰ πάντα, ἐπισκιάζουσιν αὐτοῖς. ἔτι δὲ καὶ αὐτὰς ὡς μὴ πανταπασιν ἄμορφος ὢν ἄλλως ὀδυσσώττομον τι διάλιθον ὄρασμώτατον, διὰ χρυσοῦ, καὶ λιθοκόλλητον, καὶ ποικίλα ἐνδὺς ἐντυγχάνω αὐτοῖς. οἱ δ' αὐτοπρόσωπον εἰλικρινοῦς ὁρᾶν τὸ κάλλος, ὄρθιοι, καὶ ἀπέλπιστοι μὴ ἐντυγχάνοντες. ὡς εἴ τις αὐτοῖς ἅλων ἀπτυγμενώσας ἀπίδοι ξί μι, λάλον ὥς ἐκτετράνωσκον εὖ αὐτῶν, ἀμαθυώτατοι τὰ τηλικαῦτα, καὶ ὄρθιοι αὐθράστων καὶ ἀμόρφων πραγμάτων. Εφ. τί δ' ἂν καὶ ἐν αὐτῷ ἔθλη τῷ πλατῆν γεγόμενον, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτὸ περιδιαλθοι, ἔτι βλακτῶντι; καὶ λὼ τις ἀφαιρῆται αὐτούς, θᾶττον ἂν τὸν ἐκφαλὼ ἢ τὸ πρόσωπον πρόιντο· ὁ γὰρ λᾶς καὶ τότε ἀγνοῶν αὐτὸς αὐτὸν, ὡς ἐπίχρυσος ἡ σύμμορφία ἔσῃν, ἐνδεδυκὼς τὰ πάντα ὁρῶντας. πλ. ὦ πολλὰ, ὦ ἑρμῆ, καὶ πρὸς ἅττά μοι συναγωνίσῃ. Εφ. τὰ ποῖα; πλ. ἐπειδάν τις ἐντυ-

(quæ nunc occupant omnia) illis offundunt tenebras. Adhæc ipse quoq; ne per omnia deformis sim, personæ ueheementer amabili tectus inaurata, gemmisq; picturata, ac uersicoloribus amictus eis occurro: at illi rati sese natiuũ cultus uenustatem aspicere, amore capiũtur, dispereũtq; nisi potiantur. Quod si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit, dubio procul futurũ sit, ut se ipsi damnent, qui tantopere cæcutierint ad amantes res neutiquã amandas, ac fœdas. MER. Quid ergo? posteaquam eò peruentum est, ut iam diuites euaserint, iamq; personam sibi circumposuerint, rursum fallunturne? Adeò ut si quis illis detrahere conetur, penè caput potius quàm personã abijciãt? PLV. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi sunt adiumento. MER. Quæ nam? PLVT. Simulatque quis

me

χὼν τι πρῶτον, ἀναπτεράσας τὸν θύραν ἀπολίχηταί μι, συμπαρασβάχηται μετ' ἐμοῦ λαθὼν ὁ τύφος, καὶ ἡ εὐνοια, καὶ ἡ μεγαλοψυχία, καὶ ἡ μακαρία, καὶ ὕβρις, καὶ ἀπάτη, καὶ ἄλλα ἄττα μυρία. ὧν τοίνυν ἐν τούτων ἁπάντων καταληφθεὶς τὸν ψυχὸν, θαυμάζει τι τὰ ὐ θαυμαστὰ, καὶ ὀρέγεται τῶν φευκτῶν. διὸ μὴ τὸν ἁπάντων ἐκείνων πατέρα τῶν ἀσυλλογίστων ἐκεῖνον τῶν τύφων, λογιζόμενον ἀπ' αὐτῶν. καὶ ἁπάντα πρέπει μοι πάθοι ἂν, ἢ ἐμὲ προῖδθαι τὸμένειν αὖ. Ερμ. ὡς δὲ λᾶς εἰ ὦ πλοῦτε, καὶ ὀλιθηρὸς, καὶ ὀυσκάθεκτος, καὶ ὀυκ ἀσφαλὴς, οὐδεμίαν ἀντιλαβὴν παρεχόμενος βεβαίαν· ἀλλ' ὥσπερ ἐγχέλεις, ἢ οἱ ὄφεις, διὰ τῶν λαπτύλων δραπετεύεις, οὐκ οἶδα ὅπως. ὁ πενία δ' ἐμπαλιν ἑδώδυς τι, καὶ σύλαβὲς, καὶ μυρία ἔχει ἀγκιστρα ἐκπεφυκότα ἐξ ἁπαντος τοῦ σώματος ἔχουσα, πλησιάσαντας σὺδὲ ἐχιδνα, καὶ μὴ ἐχομένους ἴσως ἀπολυθῆναι. βλάλλα μεταξὺ ἄλλη φλυκτὴν ἔχει ἐμοῦ πρᾶγμα ὐ μικρὸν δὲ λαβεῖ,

me primùm nactus est, aperto foribus exceperit, clancùlum unà k mecum introit elatio, uecordia, iactantia, mollicies, uiolentia, dolus, atq; alia item innumerabilia: a quibus omnibus posteaquam est animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquã sunt admiranda, & appetit ea quæ sunt fugiẽda, meq; cunctorũ illorum quæ introierant malorum patrẽ, supet, illorũ satellitio uallatum: quidnis potius passurus, quàm uti me cõpellatur reijcere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neq; ullam præbens ansam certam quo prensus teneare: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentium in morem inter digitos elaberis. At è diuerso paupertas, uiscosa, prensu facilis, totoq; corpore mille uncos gerit hamos, ut qui tetigerint, illicò hæreant, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruã omi

simus

λλὰ. Ερ. τὸ ποῖον; ὅτι τὸν Θη
σαυρὸν ὀκ ἐπηγαγόμεθα, ἔπαρ
ἔλαι μέλιττα; ωλ. δάρρει τέτ
γε ἴνικα, ὦ τῇ γῆ αὖτ' ἐκατανεύ
σαν, αὐτὶ ἐχομαι πρὸ ὑμᾶς, ὅπω
σιήψας ἔνδον μέγαν ἐπικλεί
σάμενον τῶν θύρων, αὐοίγειν
μὲ κελεύσῃ, ὡς μὴ ἐμὲ ἀκούσῃ
βούσαντ'. Ερ. ἀκῦρ ἀδικᾶίνε
μεν ἴσως δὲ ἀτρεκῶς· καί μοι δο
κεῖ ἐχόμενόν δὲ χλαμύδος,
ἄχρις ἂν πρὸς τῶν ἰσχνατιὰν
ἀφίκωμαι. ωλ. ἰοῦ ποιεῖς, ὦ ἑρ
μῆ, κερατωτῶν, ἐπεὶ ἐὰν γε ἀπο
λίπῃς με, Υπερβόλῳ τάχα, ἢ
Κλέωνι ἐμπεσόμεθα πρινοτῶν.
ἀλλὰ τίς ὁ ψόφος ἔστις ὄχλου, ὡσ
δαπερ σιδήρου πρὸς λίθου;
Ερ. ὁ Τίμων ἔτοιμος σκάπτων πολ
λὸν ἐνεργὸν, καὶ ὑπόλιθον γέω
δεσμον. παπαὶ, καὶ ὁ πρωΐα πάν
γυ, καὶ ὁ πόνος ἱκανός. ὁ μὲν
πρόσω δὴ, καὶ ὁ σοφία, καὶ ὁ αὐ
δρεία, καὶ ὁ τοιοῦτος ὄχλος τῶ
πρὸ τῷ λιμῷ κατορυσσόμενον ἀπαν
των, πολὺ ἀμείνους τῶν σῶν δορυ
φόρων. ωλ. τί δ' ἂν ἀπαλλαττ
τόμεθα, ὦ ἑρμῆ, τῶν ταχίστων;
ὁ γὰ

simus. PLV. Quid? MER. Nempe quia Thesaurum nō adduxerimus, quo uel in primis erat opus. PLV. Isthac quidem ex parte bono sis animo. Nam non nisi in terra relicto illo ad uos ascendere soleo, iussoq; intus manere foribus occlusis, neq; cuiquā aperire, nisi me uociferantem audierit. MER. Iam igitur Attticam adeamus. Tu me consequitor chlamydi adhærens, donec extremā uitam attigerimus. PLV. Rectè facis Mercuri, quum me per uiam ducis. Etenim si me deseres, forsan oberrās in Hyperbolū aut Cleonem incidere. Sed quis hic stridor ceu ferri saxo impacti? MER. Timō hic est, qui proximè montanum & petricosum fodit solum. Papæ: adest et Paupertas, et Labor ille, tū Robur, Sapientia, Fortitudo, atq; id genus aliorū turba: quorum omniū agmen Fames cogit, longè præstantius q̄ tui sint satellites. PL. Quin igitur q̄ ocyssimè discedimus, Mercuri?

Neq;

ὃ γὰ αὖ τι ὑμῖν δράσαμεν ἀν ἀξιόλογον πρὸς αὖλαν τὸ τηλικοῦτο στρατόπεδον περιεσχημένον. Ep. ἄλλως ἐλογιξ τῷ Διΐ, μὴ ἀποδημιῶμεν οὖν. Πλ. ποῖ τοῦτον ἀπάγεις, ὦ ἀργαφέοντα, χειραγωγῶν; Ep. ὠδὶ τουτονὶ τὸν Τίμωνα ἐπίμφθημεν παρὰ τοῦ Διός. Πλ. νὴ Πλοῦτον ὠδὶ Τίμωνα, ἐπότε αὖτ' ἐκ τῶν λαικῶν ἐς χρυσᾶ κἀπὸ δὲ βυσσῶν παραλαβόντα, τουτουὶ παραλιπόντα, τὴν σοφίαν καὶ τὸν πόνον, ὑγιαῖνον αὖθις καὶ πολλῆ ἀξιον ἀπίδειξιν; ἵνα δ' ἀπὸ ταπεφρόντιστος ὑμῖν ὁ πλοῦτος λοιπὸν, καὶ δυσκολώτερος, ὥσθ' ὁ μόνον ἡμᾶς ἔχον, ἀφαιρῆσθέ με ἀκριβῶς πρὸς ἀρετὴν διηγωνισμένον, ἵν' αὖθις ὁ πλοῦτος παραλάβῃ αὖτ', ὕβρει καὶ τύφῳ ἐγκεράσας ὅμοιον τῷ πάλαι μαλθακὸν, καὶ ἀγρωνῆ καὶ αὐθέκτον ἀποφήνας, ἀποδῷ πάλιν ἐμοὶ ῥᾴων ἤδη γεγονυῖαν; Ep. ἐλογιξ ταῦτα, ὦ σοφία, τῷ Διΐ. Πλ. ἀπόχρωμα. καὶ ὑμᾶς δὴ, ὦ πόνε, καὶ σοφία, καὶ οἱ λοιποὶ,

Neq; enim ullum operæpreacium fecerimus cum homine eiusmodi uallato exercitu. MER. Secus uisum est Iouiquare ne metu deterreamur. PAV. Quò hunc nunc Argicida manu abducis? MER. Ad hunc Timonem, ad quem à Ioue sumus ire iussi. PAV. Itá ne rursum Plutus ad Timonem, posteaquá ego hunc antea delicijs malè corruptũ suscepi, cõmendans; Sapientiæ & Labori, strenuũ, multiq; precij uirum reddidi? Adeó ne despiciẽda, iniuriæq; idonea uobis Paupertas iudicor, ut hunc, quæ mihi unica erat possessio, eripiatis, iam exactissima cura ad uirtutẽ excultũ? Iut Plutus hic, ubi denuó susceperit, per contumeliam & arrogantiam illi manu iniecta, talem reddiderit, qualis erat dudum, mollem & ignauum, ac uecordem: rursum mihi restituat, ubi iam nihili factus erit, & reijculus? MER. Sic, ô Paupertas, Ioui placitũ est. PAV. Equidem abeo; at uos, Labor & Sapientia, reliqui que, consequimini

ἀκολουθεῖτέ μοι. οὕτω δὲ τάχα
ἔσεται, οἵαν με οὖσαν ἀπολέ-
ψετε, ἀγαθὴν σωφρονοῦσαν καὶ δι-
δάσκαλον τῆς ἀρίστων, ἢ σωφρο-
σύνης, ὑγιεινὸς μὲν τὸ σῶμα, ὀρθὴν δὲ
καὶ ἣ τῶν γνώμων διεστηκυῖαν,
ἐνδιδοὺς βίον ἕως, καὶ πρὸς αὐτὴ
ἀποδημήσων· τὰ δὲ περιττὰ καὶ
πολλὰ ταῦτα, ὥσπερ ὄγκον, ἀπο-
λύσεις ναυαμβάνων. Ερ. ἀπο-
πέσχοντα, ὑμᾶς ἢ προσίεμαι
αὐτῷ. Τί, τίνος ἐστί, ὦ μακάρι-
στοι; ἢ τί βαλόμενοι δεῦρο ἥ-
κετε, ἄνδρα ὀργάτην καὶ μισθο-
φόρον ἐνοχλήσοντες; ἀλλ' οὐ
χαίροντες ἥκετε, μιαροὶ πάν-
τες ὄντες. ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτί-
μα μάλα βάλλων τοῖς βώλοις
καὶ τοῖς λίθοις σωρίσω. Ερ.
μηδαμῶς, ὦ Τίμων, μὴ βάλῃς.
ἀνθρώπους ὄντας βαλεῖς,
ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἑρμῆς εἰμι, ὅτου
ἢ πλάτου. ἐπεμψέ σε ὁ Ζεὺς,
ἀνακόσας τὴν συνοῦσαν. ὅτι ἀγα-
θὴ τύχη λίχνε τὸν ὄλβον, ἀπο-
στὰς τῶν πόνων. Τί. καὶ ὑμᾶς οἶα
μὴ ξεῖδε ἥδη, καί τοι δοκεῖ ὑγιᾶ-
ὡς φατί. πάντας γὰρ ἅμα καὶ

consequimini me. Porrò hic breui cognoscet, qualis in se fuerim, quam nūc relinquet: nempe adiutrix bona, & rerum optimarū doctrix: quocum donec habuit commercium, sano corpore, ualentiq; animo perseuerauit, uitilem exigens uitam, & ad sese respiciens: superuacua autem & uulgaria ista, aliena, ita ut sunt, existimans. MER. Discedunt illi, nos ad cum adeamus. TIM.[m] Qui nam estis, ô scelesti? aut qua gratia huc aduenistis, homini operario mercenario que negocium exhibituri? Verūm haudquaquam læti abibitis, scelesti ut estis omnes: nam ego uos illicò glebis & saxis petitos communuam. MER. Nequaquā, ô Timō, ne ferito: neq; enim feries mortales: uerūm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, uotis tuis exauditis. Quare, quod bene uertat, opes accipe, desistens à laboribus. TI. Atqui uos iam ploraueritis, etiamsi dij sitis, ut dicitis. Siquidem odi pariter omnes

διὸ καὶ ἀνθρώπους μισῶ, τοιοῦτοι ὄντες τὸν τυφλὸν, ὅστις ἂν ἦ, καὶ ἐπιρρίψαι μοι δοκῶ τῇ λιθάλλῃ. ΠΛΟ. ἀπίωμεν, ὦ Ἑρμῆ, πρὸς τὸν Διόσ· μιλαγχολᾷν γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἢ μιᾶρίως μοι δοκεῖ, μή τι καὶ δὶς ἀπίλθω πρὸς λαβών. ΕΡ. μηδὲν σκαιὸν, ὦ Τίμων. ἀλλὰ τὸ πάνυ τοῦτο ἄγριον, καὶ βαρὺ ἀπαβαλών, πρότερος τῷ χάριτι, λάμβανε πλοῦτον ἅτερ θλῖψεως, καὶ πλῆτος πάλιν, καὶ ἀδιαλείπτως τὰ πρῶτα, καὶ ὑπερόπτερα τῶν ἀχαρίστων ἐκείνων, μόνος αὐτὸς εὐδαιμονῶν. Τί. ἀλλ' ὑμῶν δέομαι, μὴ ἐνοχλᾶτέ μοι. ἱκανοὶ ἐμοὶ πλοῦτος ὁ λίθινος, τὰ δ' ἄλλα εὐλαβοῦμενος ἦμι, μηδενός μοι πλησιάζοντος. ΕΡ. οὕτως, ὦ Τίμων, ἀπανθρώπως; ἴδοὺ φοβῶ Δία μῶδον ἀπλῶς τι, ἱερατεῖόν τι; καὶ μὰ ἐκεῖνός σε μισάνθρωπον μᾶλλον εἶναί φησι, τοσαῦτα ἀπ' αὐτῶν δεινὰ πεπονθότα· μισόξενον δὲ μηδαμῶς, οὕτως ἐπιμελούμενον σου τῶν θεῶν.

tum deos, tum homines. Sed hunc cæcum, quisquis hic fuerit, mihi certū est ligone impacto comminuere. PLV. Abeamus per Iouem, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi uidetur non mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto, discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius tristam ferocitatem, asperitatemq;, ac manibus obuijs excipe bonam fortunā. Rursum diues esto, rursum Atheniensium princeps: & ingratos illos despicito, quum solus florebis. TIM. Nihil mihi uobis est opus: ne obturbate: sat opum mihi ligo. præterea fortunatissimus sum, si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeo ne quæso inhumaniter? Hæc ego sæua Ioui refero, atq; immania dicta? Atqui par erat forsitan homines tibi haberi inuisos, ut qui tam multa indigna in te commisissent: deos odio te prosequi, nequaquam erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant.

Τί.

TIM.

Τί. ἀλλὰ σοὶ μὲν, ὦ Ἑρμῆ, ἡδὺ τῷ Διὶ, πλέον χάρις ὀφείλεται ἐπὶ τούτοις· τοσοῦτον γοῦν τοῦ πλούτου ἐκ ἀνήλωται. Ερμ. τί δέ; Τί. ὅτι ἡδὺ πάλαι μυρίων κακῶν μοι ἄιτιος οὗτος κατέστη, διαλαλιά τε ἡδὺ παραδὺς, ἡδὺ ἐπὶ δούλους ἐπαγαγὼν, ἡδὺ μίσος ἐπιγείρας, ἡδὺ ἀδυπαθείᾳ διαφθείρας, ἡδὺ ἐπίφθονον ἀποφήνας, τέλος δὲ ἄφνω καταλιπὼν οὕτως ἀπίστως ἡδὺ προδοτικῶς, ὁ βελτίστη δὲ σοφίᾳ πένησι μετὰ τῶν αὐθεκαστοτάτων διαγωνισάσας, ἡδὺ μετ' ἀληθείας ἡδὺ παῤῥησίας πρόσω μισῆσαι, τά τε ἀναγκαῖα διαμένοντι πρᾳεῖᾳ, ἡδὺ τ' πολλῶν ἀνέτων καὶ ἀφρονέων ἐπαίδευσεν, ὃς αὐτῷ ἐμοῦ τὰς ἐλπίδας ἀπαρτήσασά μοι τ βίς, ἡδὺ δεῖξασα ὅτις ἐῶ ὁ πλοῦτος ὁ ἐμὸς, ὃν ἔτι διάλαξ δωσόμων, ὅτι σὺν ἀσφαύτοις φοβῶν, ὁ δῆμος παροξυνθεὶς, ὃν ἐκκλησιάσας ψυχροφορήσας, ὁ τύραννος ὀπτήσόμενος, ἀφιλίδαι διώκαξ· αὖ. ἐρῶ μὲν τοιγαροῦν ὑπὸ τ πόνων, nator ſuffragiorum auctor, neque tyrannus intentus inſidijs queat eripere. Itaque iam ualidus effectus ob laborem,

TIM. At tibi Mercuri, lǒuiq;, quod me reſpicitis, pluri mam equidem habeo gratiã cæterum hunc Plutũ nequaquã recepero. MER. Quid ita? TI. Quoniã pridem innumerabiliũ malorũ hic mihi fuit auctor, quũ me aſſentatoribus proderet, inſidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxium redderet: deniq; quũ me adeò perfidè ac proditoriè deſtituerit. Contrà Paupertas optima me laborib. uiro dignißimis exercens, mecumq; uerè & liberè conuiuens, & quibus opus erat, ſuppeditauit laboranti, et uulgaria iſta docuit contemnere: effecitq; ut mihi uitæ ſpes omnis ex meipſo penderet, demonſtrans quæ nam eſſent opes uerè meæ: nempe quas neq; adulator aſſentans, neque ſycophanta minitans, neque plebes irritata, neque concio-

τουτονὶ τὸν ἀγρὸν φιλοπόνως ἐκβαλόμενον, ἀλλὰ ἑῷων τῶν ἐν ἄστει λαμπῶν, ἱκανὰ καὶ λιαρὰ τῦ ἔχω τὰ ἄλφιτα παρὰ σοὶ δὲ πολλῶ μᾶλλον. ὥστε παλινδρομῶν ἄπιθι, ὦ ἑρμῆ, τὸν πλοῦτον ἀπαγαγὼν τῷ Διΐ. ἐμοὶ γὰρ τοῦτο ἱκανὸν ἂν εἴη, εἰ πάντας ἀνθρώπους ὑβριστὰς εἰμὴ ἐφ' ἑαυτῶν ποιῆσαι. ΕΡ. μηδαμῶς, ὦ γαθέ. ἃ γὰρ αὐτὸς ἐν σοὶ ἔπαθε λοις πρὸς ὀμωγλίων· ἀλλ' ἴσα τὰ ὀργίλα ταῦτα, καὶ μειρακιώδη, καὶ τὸν πλοῦτον παρά τινι. ἴστοι ἀποβλητά ἐστι τὰ ἀλλότρια τὰ παρὰ τοῦ Διός. ΜΝΣ. βάλε, ὦ Τίμων, διηκριβολογήσομαι πρὸς σέ· ἢ χαλεπαίνεις μοι λέγοντι; ΤΙ. λέγε. μὴ μακρὰν μηδὲ μετὰ πολυμίσων, ὥσπερ οἱ ἐπιτιμῶντες ῥήτορες. ἀνίξομαι γάρ σε ὀλίγα λέγοντα διὰ τὸ ἑρμῆ τουτονί. ΜΝ. ἐχρῆν μηδέ τι ἴσως καὶ μακρὰ ἀπεῖν, ἕτω πολλὰ ὑπὸ σοῦ κατηγορημένα. ὅμως ἴσθι ὅρα, εἴ τι σε, ὡς φῂς, ἠδίκηκα, δὸς τοῦτο ἡμῖν ἀπαν-

dum hunc agellum gnauiter exerceo, neq; quicquam eorũ quæ sunt in ciuitate malorũ aspicio, abundè magnum & sufficientem uictum mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam uenisti uiam remetiens, recurre, unà tecum Plutum abducens ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit ut omnes mortales per omnem ætatẽ eiulẽt. MER. Nequaquam, ô bone. neq; enim omnes ad eiulandũ sunt accõmodi. Quin tu iracunda pueriliaq; ista missa face, ac Plutũ excipe. nõ sunt reijcienda munera quæ à Ioue proficiscuntur. PLV. Vin' Timon, ut contra te partes defendam meas? an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen: neque cum procœmijs, quemadmodum perditissimi isti solent oratores. nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. ¶ Attamen uide, num qua in re te, quemadmodum ais, læserim: qui quidem dulcissimarum

quarum-

ἀπαύτων αἴτιός σοι ἐκλήσομαι, τιμῶν, καὶ προεδρίας, καὶ στεφάνων, καὶ δὴ ἄλλης δοξῆς. περιβλεπτός τε καὶ τοῖς καὶ ἀοίδιμος καὶ ἐμοὶ ὄντα, καὶ περισπούδαστος. εἰ δέ τι χαλεπὸν ἐν τῷ λοιδόρεσθαι πάσχοις, ἀνιάτως ἐκγόνοις. μᾶλλον ἢ αὐτὸς ὑβρίσθαι μοι δοκεῖς σύ, διότι μὲ ὅτως ἀτίμως ἐκβαλόντ' ἀνδράσι καταράτοις, ἰταμοῖς, καὶ ἐπαχθέσι, καὶ πάντα τρόπον ἐπιβουλεύουσί μοι. καὶ τό γε τελευταῖον ἐφοδα, ὡς προδίδωμι σε τοιαυτίου ἢ αὐτὸς ἐγκαλοίμι σοι πάντα τρόπον ἐπιλαθὲς ὑπὸ σῦ, καὶ ἀδὺ μοι φαλῶ ἡδοδὲς δὲ οἰκίας. τοιγαροῦν αὐτὶ μελανῆς χλαμύδος, ταύτην τὴν λιφθέραν ἡ τιμιωτάτη σοι ψυχία πορίτις δεηςῳ. ὥστε μάρτυς ὁ ἑρμῆς ὅδε τοῖ, ὡς ἱκέτευον ἢ Δία μὴ ἄκαιρ παρὰ σὶ, οὕτω δυσμενῶς μοι προσφιλονεικήσαι. ΕΡ. ἀλλὰ νῦν ὁρᾷς, ὦ πλοῦτε, οἷ καὶ ἤδη γε γίνονται; ὥστε διὰ ῥᾳδίων ξυμβιά-

[1] quarumq; rerum tibi extiterim auctor, opifexq; auctoritatis, præsidentiæ, coronarum, aliarum item uoluptatum. Mea opera conspicuus eris, celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominioſe uiris illis execratis suppeditaris, quæ te mirabantur, ac præstigijs dementabant, mibiq; modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditum desertumq; fuisse: istud crimini in te possim retorquere, quum ipse sim modis omnibus à te reiectus, præceptisq; exactus ex ædibus. Vnde pro molli chlamyde sagum istud chariſsima tibi Paupertas circũposuit. Itaque testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te uenirẽ, qui tam hoſtiliter esſes in me debacchatus. MER. At nunc uides Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus. Proinde audaciter cum illo consuetu-

τριβε αὐτῷ. ἡ σὺ μὴν σπάπτε, ὡς ἔχεις· σὺ δὲ τὸν θησαυρὸν ὑπάγαγε τῇ λιτίλλῃ. ὑπακούσεται γὰρ ἐμβούσαντί σοι. Τίμ. μεῖζον, ὦ Ἑρμῆ, ἢ αὖθις πλουτήσομεν. τί γὰρ ἂν ἡδὺ πάθοιμεν, ἐπὰν αἱ θῆκαι διαῤῥήγνυνται; πλὴν ὅρα γε, εἰς οἷά με πράγματα ἐμβαλεῖς τὴν ἀκκολάκαινα, ὃς ἄχρι νῦν σὺλλαμονίσματα διά γων, χρυσὸν ἄφνω τοσοῦτον λήψομαι ἄλλην ἀλλιήσας, καὶ τοσούτας φροντίδας ἀναλήξομαι. ΕΡ. ὑπόσχου δι, ὦ Τίμων, δὲ ἐμί, καὶ ἀ καλιπὸν ἔτο, καὶ ὀκ εἶσόν ὅστις, ὅπως οἱ λάβωσιν ἐκάνοι διαῤῥαγῶσιν ὑπὸ τοῦ φθόνε. ἐγὼ δ' ὑπὲρ τὸν Αἴτνλον, ὃν τ' ἐρανὸν ἀναπτόσομαι. ΜΛ. ὁ μὲν ἀπελήλυθε, ὡς δοκεῖ τινα μαίρεμαι γὰρ τῇ εἰρεσίᾳ τ' πλοίων. σὺ δ' αὐτὸ παρίμεγε, ἀνάα πέμψω γάρ σοι τ' θησαυρὸν ἀσπιλόθεν. μᾶλλον δὲ ἄφι· σί φημι θησαυρὲ χρυσὲ, ὑπάκουσον Τίμωνι τέτοι, ἡ χάρασχε σιαυτὸν ἀνελίσθαι. σπάπτε, ὦ Τίμων, βαθέως διατρόπων· ἐγὼ

dinem age. Tu uerò fode ita ut facis. Tu interim thesaurũ sub ligonẽ adducito. Audiet enim, si tu accersieris. TI. Parendum est Mercuri, rure sus{q;} ditescendũ. Quid enim faciãs, quum diỹ compellant{q;} tamẽ uide in quas turbas me miserum conijcies: qui quidem quum ad hunc us{q;} diem felicissimè uixerim, tantum auri repentè sum acceptu-rus, nihil commeritus mali, tantum{q;} curarum susceptu-rus. MER. Sustine Timon mea gratia, tametsi graue est istiuc, atque intoleran-dum, quò uidelicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò superata Aetna, in cœlũ reuolauero. PLV. Abijt ille quidem, sicut ap-paret: nam ex alarum remi-gio facio coniecturã. Tu ue-rò hic operire: si quidem di-gressus Thesaurũ ad te trans-mittam. sed feri fortius. Ti-bi loquor Auri thesaure, Ti-moni huic audiens esto, ofe-fer{q;}e temet eruendum. Fode Timon, altiùs impingens.

Cæterùm

ἐγὼ δ' ὑμῖν ὑποθήσομαι. Τί. ἄγε δή, ὦ Διόνυσε, νῦν μοι ἐπίρρωσον σαυτὸν, καὶ μὴ διάμενε ἐν τῷ βάθει τὸν θησαυρὸν ἐκ τοῦ μυχαίου προκαλούμενον. ὦ ζεῦ τέρατες, καὶ φίλοι διορύττετον, καὶ ἑρμῆ διαφίλτατε, πόθεν χρυσίον τοσοῦτον; ὡς ἦν ἄρα ταῦτά ὄντα; Δίδια γοῦν, μὴ ἀΐδρακας ὕπνῳ ἀνηγρόμενον. ἀλλὰ μὰ χρυσίον δοκῶ ἐνοπίσομαι, ὑποβόυδρον, βαφὴ, καὶ νῦν πρόσοψιν ἀποφθέγξον. ὦ χρυσὲ, λιξίωμα διάλιτον βροτοῖς. αὐδήμηνον γὰρ ὦ ἄτε δια πρίτεις καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν. ἰλδὲ, ὦ φίλτατε, καὶ ἁβρομιώτατε. νῦν πείθομαί τε καὶ Δία ποτὲ γενέσθαι χρυσόν. τίς γὰρ ἂν οὐ παρδὼν ἀνάπτα πλαμύροις τοῖς λίπηροις ἐπελίξατο ἕτω καλὴν ὄραξιν διὰ τῶν τοίχων διαταρήσαντα; ὦ Μίδα, καὶ Κροῖσε, καὶ τἄλλα δῶρα φοῖτε ἀναθέματα, ὡς ἐλλὶν ἄρα ἦτε ὡς πρὸς Τίμωνα, καὶ τὸν Τίμωνος πλοῦτον, ᾧγε οὐδὶ βασιλεὺς ὁ Πέρσῶν ἰσοῦται.

Cæterùm ego à uobis digredior. TIM. Age iam, ó ligo, nunc mihi tuas uires explica, neque defatigere dum ex abdito Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorũ auctor Iupiter, amici Corybãtes, ac lucrifer Mercuri, unde nam auri tantum? Num somniũ hoc est? Metuo ne carbones reperturus sim experrectus. Atqui aurũ profectò est insigne, fuluũ, graue, & aspectu multo iucundissimum. Pulcherrima auriũ faustitas mortalibus: quippe quòd ignis in morẽ ardes, nocteſq; & dies renides. Ades ô mihi charissimum desidera tissimumq;. Nũc demũ credo uel Iouem ipsum olim aurum esse factũ. Etenim quæ tandem uirgo nõ exporrecto sinu usqueadeò formosum amatorẽ excipiat per tegulas illapsum? O Mida Crœseq;, ac munera Delphico in templo dicata, ut nihil eratis, si cum Timone, cumq; Timonis opibus conferamini; cui ne Persarũ quidem rex par est.

ὦ λίνιλλα, καὶ φιλτάτη λιφδί-
ρα, ὑμᾶς μὴ τῷ Πανὶ τούτῳ αὐτὸ
δῆσαι καλόν. αὐτὸς γὰρ ἐγὼ πᾶ-
σαν πεμάμενος τὴν ἀσχαλίσιν,
πυργίον οἰκοδομησάμενος ὑ-
πὲρ τὴν θησαυρᾶ, μόνῳ μοι ἱκα-
νὸν ἐνδιαιτᾶσθαι, τ' αὐτὸν καὶ
τάφον ἀποδανὼν ἕξειν μοι δο-
κῶ. δεδόχθω γὰρ ταῦτα, καὶ μηδε-
μοδετήσθω πρὸς τὸν ἐπίλοιπον
βίον, ἀμιξία πρὸς ἅπαντας, καὶ
ἀγνωσία, καὶ ὑπερορία. φίλος
γὰρ ἢ ξένος, ἢ ἑταῖρος, ἢ ἑλίκ βω-
μὸς ὕδλος πολύς· καὶ τὸ σὺν ἐ-
ραν λακρύοντα, ἢ ἀδικηρῆσαι
δεομένῳ, πᾶρανομία, καὶ λατρεί-
λυσις τ' ἰδῶν. μανύρης γὰρ ἡ δίκ-
κτα, λαδάπορ τοῖς λύκοις. καὶ
φίλος τῆς Τίμωνος· οἱ δὲ ἄλλοι
πάντες ἐχθροί, καὶ ἐπίβουλοι,
καὶ τὸ πρόσωπον σά τινι αὐτ',
μίασμα, καὶ εἴ τινα ἴδῳ μόνον,
ἀποφρὰς ἡ ἡμέρα, καὶ ὅλως αὐ-
λειούτων λιδίνων, ἢ χαλκῶν,
μηδὲν ὑμῖν διαφέρτωσαν, καὶ μή
τι λάρυκα δεχόμιδα παρ' αὐτ',
μήτι σπονδὰς σπεῖσαι μέλλε. ἢ
ῥημία γὰρ ἔστω πρὸς αὐτούς.
φυλίσ-

O ligo et ſagum charißimũ, uos huic Pani ſuſpendi commodum eſt. At ego quammaximè ſemotũ mercatus agrũ, turriculaq; ſeruãdi auri gratia conſtructa, uni mihi affatim uiuero: ſepulchrum item inibi mihi defuncto parare eſt ſententia. Hæc igitur decreta ſunto, placitaq; in reliquũ uitæ: ſeiunctio, ignorantia, faſtidium erga mortales omneis. Porrò amicus, hoſpes, ſodalis, aut ara miſericordiæ, meræ nugæ. Tũ commiſerari lachrymantem, ſuppeditare egẽtibus, iniquitas, ac morum ſubuerſio: at uita ſolitaria, qualis eſt lupis, unꝰ ſibi amicus Timõ, cæteri omnes hoſtes, & inſidiarũ machinatores. Cum horũ quopiam congredi, piaculum: adeò ut ſi quem aſpexero dum taxat, inauſpicatus ſit ille dies. In ſumma, non alio nobis habeantur loco, quàm ſigna ſaxea, ærea ue: neq; fœcialẽ ab illis miſſum recipiamus, neq; fœdera feriamus. Solitudo terminus eſto. Cæterùm tribules,

φυλέτης ὦ, καὶ φρατορδε, καὶ δημόται, καὶ ὁ πατρὶς αὐτὴ, ψυχρὰ καὶ ἀνωφελῆ ὀνόματα, καὶ αὐτῶν αὐθρώπων φιλοτιμήματα. πλουτάτω ὁ Τίμων μόνος, καὶ χορηγάτω ἁπάντων, καὶ ῥυφάτω μόνος καθ' ἑαυτὸν, καὶ πολαπάσας καὶ ἁπάντων φορτικῶν ἀπαλλαγμένος. καὶ θεοῖς δύετω, καὶ συνχέτω μόνος ἑαυτῷ γέλωτα καὶ ὁμοῦ καὶ κλαυθμὸν ἄλλων. καὶ ἄπαξ ἑαυτὸ ἀξιώσαθαι πολλάχθω, ὡς μὴ ἀπολαβεῖν, ἢ αὐτῷ σῴσαι μὴ ἐπιχειρῆσαι. καὶ ὄνομα μὴ ἔστω ὁ μισάνθρωπος ἄλιτον. τρόπος γνωρίσματα, δυσκολία, καὶ ῥαχύτης, καὶ σκληρότης, καὶ ὀργὴ, καὶ ἀπανθρωπία. εἰ δέ τινα ἰδοὶμην ἐν πυρὶ διαφθειρόμενον, καὶ σβεννύναι ἐκπεσόντα, πίτνημι καὶ ἐλαίῳ λαπαδεννύναι. καὶ εἰ τινος τῶν χειμῶνος ὁ ποταμὸς παφαφέρῃ, ἐὰν τὰς χεῖρας ὀρέγων, ἀντιλαβέσθαι δόκησαι, ὠθεῖν καὶ τοῦτον ἐπὶ λιφαλῶβα πλέοντα, ὡς μηδὲ ἀνακύψαι δυνηθέντ' οὕτω γὰρ ἂν τὸν ἰσθμὸν ἀπολάβοι.

tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa, frigida quædam, & sterilia nomina, stultorumq; mortaliũ gloriæ. Solus Timon diues estoꝛ despiciat omnes: solus ipse se cum oblectetur, liber ab aſſentationibus, et oneroſis laudibus. Dijs sacra faciat, & epuletur solus: sibi ipſi uicinus, sibi particeps, excutiens seſe ab alijs. Ac semel decretum esto, ut unus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut neceſſe habeat sibi ipsi coronam admouere. Nullum'que nomen sit dulcius, quàm Miſanthropi, id est hominum oſoris. Morum autem notæ, difficultas, aſperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. Quòd si quem conſpexero incendio cõflagrantem, obtestantem quò restinguam, pice oleoq; restinguere. rursum si quẽ flumen undis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret ut retineatur: hunc quoq; demerso capite propellere, ne posſit emicare: hunc ad modum par pari

ἀπολάβωσιν. ἐσπούδασα τὸν νόμον Τίμων Ἐχεκρατίδης Κολυττεὺς, ἐπιψηφίσει τῇ ἐκκλησίᾳ Τίμων ὁ αὐτὸς, ἄγε, ταῦτα μὲν μὴν ἀνδόχθω, καὶ ἀνδρικῶς ἐμμένωμεν αὐτοῖς. πλὴν ἀλλὰ σφόδρα σοφὸν ἂν ἐποιησάμην ἅπασι γνώριμά πως ταῦτα ποιῆσαι, μήποτε ὑποφθάσῃ. ἀγχόνην γὰρ ἂν τὸ πρᾶγμα γένοιτο αὐτοῖς. καίτοι τί τοῦτο; φοβοῦμαι τὰ χρήματα, μὴ ταχέως σωθέντα μὲν ἀνιαμένοι, καὶ μυσιῶντες, ὅτι οἶδα ὅσον ἐσφρανόμενοι τῷ χρυσίῳ. πίτδρον οὖν ὑπὸ τὸ πάγον τοῦτον ἀναβὰς ἀπιλαύνω αὐτοὺς τοῖς λίθοις ἐξ ὑποφειξίου ἀνορθολιζόμενος; ἢ τόγε τοσοῦτον παρανομήσομεν, ἐσάπαξ αὐτοῖς ἐμπλήσαντες, ὡς πλέον ἀνιῶντο παροιμιάζοντες; ἔτι οἶμαι καὶ ἄμεινον. ὦγε Λιχάμια θα ἅπαντες ὑποφεύξονται. φίλε ἑλλο τίς ὁ πρῶτος αὐτοῖς ἔσ-τόος ὤν; Γναθωνίδης ὁ λιλαξ, ὁ πρώην ὄρχανον ἀτέσαντί μοι ὀρίξας τὸν βρόχον, πίδυς ὅλης παρ' ἐμοὶ πολλάκις ἐμεμικώς. ἀλλ' ἰοὺ γε ἐποίησας ἀφικόμενος, οἰμώξεται γὰρ πρὸ τῶν ἄλλων.

relaturus est Hanc legem Timō tulit Echecratides Colytensis, & cōcionis subscripsit suffragijs idem ille Timon: Age hæc decreta sunto: hæc fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim ut id omnibus innotescat, quòd opibus abundo: nam illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndiq; concurrunt puluerulēti atq; anheli, haud scio unde aurum odorati. Vtrū igitur hoc conscenso colle saxis eos abigo, è sublimi deiaculans: an hac tantum in re legem uiolabimus, ut semel cum illis cōgrediamur, ut magis angātur fastiditi, repulsi que? Ita satius esse duco. Itaq; restemus, quo illos excipiamus. Age prospiciam. primus eorum iste quis est? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cœnam petēti, funem porrexit, quum apud me sæpenumero solida dolia uomuerit. Sed bene est quòd ad me uenit: nam primus omnium uapulabit.

GNA-

Γνα. οὐκ ἐγὼ ἔλιγον, ὡς οὐκ ἂν μιλήσοισι Τίμωνι & ἀγαθὸν εἶναι θεοὺς οἱ θεοί; χαῖρε Τίμων οὐμορφότατε, καὶ ἥδιστε, καὶ συμποτικώτατε. Τί. νὴ καὶ σύ γε, ὦ Γναθωνίδη, γυπῶν ἁπάντων βορώτατε, καὶ ἀνθρώπων ἐπιτριπτότατε. Γνα. ἀεὶ φιλοσυμποσίου σύ γε. ἀλλὰ ποῦ τὸ συμπόσιον; ὡς ἰαινέν τι σοι ἅσμα τῶν διθυράμβων ἥκω ἰομίζων. Τί. καὶ μὴν ἐλιγεῖα γε ἄξια μάλα ὑπὸ παιδῶς ἐπὶ ταύτῃ διηλλ. Γνα. τί τοῦτο; ἀκούεις ὦ Τίμων; μαρτύρομαι, ὦ Ἡράκλεις. ἰὼ, ἰώ. προκαλοῦμαί σε ῥαύματος & εἰς Ἄρειον πάγον. Τίμ. καὶ μὴν αὖ γε μετρίως ἐπιβραδύνεις, φέρε τάχα προκινδύνευσον μετ. Γναθ. μηδαμῶς, ἀλλὰ σύ γε παύτως τὸ ῥαῦμα ἴασαι, μικρὸν ἐπιπάσας τῷ χρυσίῳ. λήθως γὰρ ἴσχει μὲν ὅτι τὸ φάρμακον. Τί. ἔτι μένεις; Γνα. ἄπειμι, σὺ δὲ οὐ χαιρύσεις ἅτω σηκοὺς ἐν χρυσῷ γεγράμμενος. Τί. τίς ἔτός ἐστιν ὁ προσιών, ὁ αὐαφαλαντίας; Φιλιάδ.

GNA. An non dixi Timonem uirum bonũ non negleƈturos eſſe deos? Salue Timõ formoſiſſime, iucundiſſime, cõuiuator belliſſime. TIM. Scilicet & tu Gnathonides, uulturum omniũ edaciſſime, atq; hominum perditiſſime. GNA. Semper tibi grata dicacitas. Sed ubi cõpotamus? Nam nouam tibi adfero cantilenam ex his quos nuper dedici dithyrambis. TIM. Atqui elegos canes admodũ mediocriter, ab hoc doƈtus ligone. GNA. Quid iſthuc? Feris ô Timon? Atteſtor, ô Hercules, Hei, hei: in ius te uoco apud Areopagitas, qui uulnos dederis. TIM. Atqui ſi cunƈtere pauliſper, mox cædis me reũ ages. GNA. Nequaquam: quin tu planè uulneri medere, paululo auri inuƈto. Mirum enim in modum præſentaneum id eſt remedium. TIM. Etiam manes? GN. Abeo. At tibi malè ſit, q quidẽ ex uiro cõmodo tam ſæuus factus ſis. TI. Quis hic eſt qui accedit recalua ſter ille? Philiades.

φιλιάδης, ἰσολάκων ἀπάντων βδελυρώτατος. οὗτος ἦ τὸ παρ' ἐμοῦ ἀργύριον ὅλον λαβών, καὶ τῇ θυγατρὶ προῖκα δύο τάλαντα μισθὸν τ' ἐπαίνου, ἐπὶ τι ἔσαντά μι, πάντων σιωπώντων, μόνος ἀφιππήνισεν, ἐπωμοσάμενος ᾧ δικαιότερον εἶναι τ' λύκνων, ἐπεὶ νοσοῦντα πρώην ἐλθεῖν, καὶ προσῦλθον ἔπικουρίας λύσιμον, πλησὰς ὁ γνάθος προσφύεται. Φιλ. ὦ τ' κύναισχυντίας. νῦν Τίμωνα γνωρίζεις; νῦν Γναθωνίδης φίλον καὶ συμπότην; τοιγαροῦν λίαν ἀκαίρως ἀπονδῷ οὕτω ἀχάριστον ὤν. ἡμᾶς ἦ οἱ πάλαι ξενώσατε, καὶ ξενίφυλοι κὴ ἀμνήστῃ, ἡμῶν μεγαλαύχουν, ὡς μὴ ἔπαυλεῖν δοκοῦμεν. χαῖρε, ὦ λίαν σπουδαῖε, καὶ ὅπως τοὺς μικροὺς τούτους ὑόλακας φυλάξῃ, τοὺς ὧδε λαπίζοντας μόνον· τὰ ἄλλα ἦ λοιδόρων ἑλὶν διαφέροντας, ὅτι ἐστὶ πιστία τῶν νῦν ἀλφί. πάντες ἀχάριστοι κὴ πονηροί. ἐγὼ ἦ τάλαντόν σοι ἰσομοίρων,

Philiades, assentatorum omnium execratißimus. Hic cũ à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canente reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deierãs me uel doloribus magis canorum: ubi me priorem ægrotum conspexisset, (nam adierã oraturus ut mei curam ageret) plagus etiam egregius ille uir impegit.

PHI. O impudentiã: nunc demũ Timonem agnoscitis? nunc Gnathonides amicus et conuiua. Enimuero habet ille digna se, quãdoquidem immemor est, atque ingratus. At nos qui iam olim conuictores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire uideamur. Salue here. Fac ut istos aduolatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt, nisi in mensa: præterea à coruis nihil differũt. Neq; posthac huius ætatis mortaliũ ulli fidendũ est. Omnes ingrati & scelesti. At ego quum tibi talentũ adducerem,

μίζων, ὡς ἔχοις πρὸς τὰ παρόντα πάγκαλα χρῆσθαι, μᾶλλον ἢ ἐπὶ πλείονι ἥδιον πλησίον ἥκουσα ὡς πλουτοῦσι τοῖς ὑπερμιγίδη τινὰ πλοῦτον. ἥκω τοιγαροῦν ταῦτά σοι νουθετήσουσα. καί τοι σύγε οὕτω σοφὸς ὤν, ἐπίδου ἴσως μικρὸν τῶν παρ' ἐμοῦ λόγων, ὃς καὶ τῷ Νέστορι τὸ πάλαι παραινέσειας ἄν. Τίμ. ἔφαι ταῦτα, ὦ Φιλιάδη, πολλῷ ἀλλὰ πρόσιθι, ὡς καὶ σὺ φιλοφρονήσωμαί σε μικρόν. Φι. αὐδρωποι, μακάριος ἦρ' ἥδε νὶὸς ὑπὸ τοῦ ἀχαρίστου, μάτι τὰ συμφέροντα ἐνθύτατον αὐτόν. Τί. ἴδιά γε οὖν ὁ ῥήτωρ Δημέας προσῆκεν, ψήφισμα ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ συγγενὴς ἐμέ τε φάναι λέγων. οὕτω ἐκκαίδεκα ἡμέρας ἐμοῦ τάλαντα μιᾶς ἡμέρας ἐκτίσας τῇ πόλει, μετεδεδείπνεκτο γάρ, καὶ ἐδέδετο, οὐκ ἀποδιδοὺς, μέχρι ἐλυσάμην αὐτὸν, ἐπεὶ δὲ πρώην ἔλαχε τῇ Ἐρεχθηίδι φυλῇ διασώσειν τὸ δεκαπλοῦν, μέχρι ἐγὼ προσῆλθον αὐτῷ τὸ γιγνόμενον, ἵνα ἴφη γνωρίσειν πολίτῃ ὄντα μοι. Δη. χαῖρε ὦ Τίμων,

ducere, quo posses ad ea quæ uelles uti, in uia accepi te sum mas quasdam opes esse nactum. Proinde acceßi his de rebus admoniturus te: quanquam tibi forsitan me monitore nihil erat opus, uiro nimirum adeò prudenti, ut uel Nestori ipsi, si necesse est, consiliū dare queas. TIM. Ita fiet Philiades. sed age accede, quò te ligone comiter accipiam. PHI. Viri, caput mihi cōminutum est ab hoc ingrato, propterea quòd eū ea quæ in rem illius erāt, admonui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestans, aitq; se mihi cognatum esse. Hic una die de meo sedecim talēta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac uinctus. at quum soluendo non esset, ego miserius illum redemi. Porrò quum illi sorte obuenisset, ut Erechtheidi tribui dis tribueret ærarium, atq; ego audiēs, id quod ad me redibat, poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon,

præcipuum

τὸ μέγα ὄφελος τῆς γένους, τὸ δόγμα τῆς ἀθλοθέτου, τὸ προβούλευμα τῆς Ἀθηναίων. καὶ μὲν πάλαι σε ὁ δῆμος ἐξωτερικεύει, νῦν δὲ βούλεται ἀμφοτέρους περιιδεῖν. πρότερον δὲ ἄκουσον τὸ ψήφισμα, ὃ σοῦ γέγραφε, ἐπεὶ δὲ Τίμων ὁ Ἐχεκρατίδης κολυτεύς, ἀνὴρ ὢ μόνον ἀκαλὸς κἀγαθὸς, ἀλλὰ καὶ σοφὸς, ὡς ἓν ἄλλος ἐν τῇ Ἑλλάδι, πᾶσι πᾶσι τὸν χρόνον διατελεῖ τὰ αὐτὰ πράττων τῇ πόλει· ὑγιαίνει ἢ νῦξ καὶ πάλιν, νῦν δρόμου ἐν ὀλυμπίᾳ μιᾶς ἡμέρας, νῦν τοῦ πάνυ ἅρματι, νῦν σωφρονίζει πολιτῶν. Τί, ἀλλ' οὐδὲ ἐθεώρησα ἐγὼ πώποτε ἐς ὀλυμπίαν.

Δη. τί οὖν; θεωρήσας ἔσθ' ὁπόταν τὰ τοιαῦτα ἢ πολλὰ προσκαθῆσθαι ἄμεινον. καὶ ὑρίσουσι δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως πρὸς Ἀχαρνέας, καὶ λατήκοψι Πελοποννησίων δύο μοίρας. Τιμ. πῶς; διὰ γὰρ τὸ μὴ ἔχειν ὅπλα, οὐδὲ προεγράφην ἐν τῷ καταλόγῳ. Δη. μέτρια τὰ περὶ σαυτοῦ λέγεις, ἡμᾶς δὲ ἀχάρι-

præcipuum generis tui præsidium, fulcimentū Athenienſium, defenſaculum Græciæ. Profectò iamdudum te populus frequens & utraq; curia operitur. Sed prius decretum audi, quod de te conſcripſit Quandoquidem Timō Echecratidæ filius, Colyttēſis, uir nō modò probus & integer, uerumetiam ſapiens, quantū alius in Græcia nemo, nunquam per omnem uitam deſtitit optimè de Repub. merari: tum autem in Olympicis uicit pugil, & lucta curſuq; die eodē, ad hæc ſolenni quadriga, equeſtriq; certamine. TIM. *At ego ne ſpectator quidem unquam in Olympicis ſedi.* DEM. *Quid tum? ſpectabis poſthac. ſed iſta cō munia addi ſatius eſt. Tum anno ſuperiore apud Achar nenſes pro Repub. fortiſſimè ſe geſſit, & Peloponnenſium duas acies concidit.* TIM. *Qua ratione? quippe qui nec unquā arma geſſerim, neq; unquā militiæ dederim nomen.* DEM. *Modeſtè tu quidem de teipſo loqueris; nos tamen ingrati*

ται ὧν ἀμελῆ ἀμυνομενων τῶν. ἔτι δὲ τὰ ψηφίσματα γράφων, καὶ συμβουλεύων, καὶ πράττων, οὐ μικρὰ ὠφέλησι τὴν πόλιν. ὧν τούτοις ἅπασι δίδοται τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, καὶ τῇ Ηλιαίᾳ κατὰ φυλὰς, καὶ τοῖς δήμοις ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ πᾶσι, χρυσοῦν αὐκτῆσαι τὸν Τίμωνα, παρὰ τὴν ἀθλωσὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ στάσιν, ἐστῶτα, καὶ ἀκτῖνας ἐχοντα τῇ κεφαλῇ, καὶ στεφανοῦσαι αὐτὸν χρυσοῖς στεφάνοις ἑπτὰ, καὶ ἀναιρεθλῶσι τοὺς στεφάνους σύμβουλοι διονυσίοις τραγῳδοῖς τοῖς νεοῖς. ἀγθλῶσι γὰρ δὴ αὐτὸν δεῖ τιμῆσαι τὰ διονύσια. ἔστι γὰρ τῷ Δημέᾳ ὁ ῥήτωρ συγγενὴς αὐτῷ, ἀγχιστεὺς, καὶ μαθητὴς αὐτῷ ὤν. καὶ γὰρ ῥήτωρ ἄριστος ὁ Τίμων, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐπίσταται δὲ ἰδίᾳ. τοῦτ' μὲν οὖν σοι τὸ ψήφισμα. ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸν υἱὸν ἐβουλόμην ἀγαγεῖν τοῦτον παρά σε, ὃν ἐπὶ τῷ σῷ ὀνόματι Τίμωνα ἀνόμακα. Τίμ. πῶς, ὦ Δημία, ὃς οὐδὲ γεγάμηκας, ἵνα

grati futuri fumus, nisi memi nerimus. Præterea in scribendis plebiscitis, & in consultationibus, & in administrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit reipub. His de causis omnibus usum est curiæ, plebi, magistratibus tributum, plebeijs singulatim, communiter uniuersis, aureũ statuere Timonem iuxta Palladem in arce, fulmen dextera tenentem, radijs tempora ambientibus: utq; septem aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionysijs per tragœdos nouos promulgentur. Siquidem hodie illi Dionysia sunt agenda. Dixit hoc suffragium Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nam et orator optimꝰ Timō: præterea quicquid uoluerit. Hoc igitur tibi suffragiũ. Sed utinam & filium meum ad te pariter adduxissem, quem tuo nomine Timonẽ appellaui. TIM. Quî potes Demea, cum ne uxorem quidem duxeris unquam, quantum

ὅσα γε ἡμῖν ἐᾶν δίδωσι; Δημ. ἀλλὰ γαμῶ, ὦ Διόβιε θεὸς ἐπ' ἐνιαυτόν, καὶ παιδοποιήσομαι, κἂν τὸ γεννηθησόμενον (ἄρρεν γὰρ ἔσται) Τίμωνα ὀνομάσω. Τίμ. εὖ οἶδα εἰ γαμήσεις ἔτι, ὦ σύντροφε, τηλικαύτην πεῖραν ἐμοῦ πλουσίου λαμβάνων. Δημ. ἐμοί. τί δέ; τυραννικὸν Τίμωνα ἐπιχειρεῖς, καὶ τύπτεις τοὺς ἀνδρώδεις, ἀλλ' ἀφανῶς ἀνδρώδη, ἐπ' ἀσθενεῖς ὄντας; ἀλλὰ μώσεις ἐν τάχει τὸν Δίωνα, τάττε ἄλλα, καὶ ὅτι τὸν ἀκρόπολιν ἐνέπρησας.

Τί. ἀλλ' ἐκ ἐμπέπρησται, ὦ μιαρέ, ὁ ἀκρόπολις. ὥστε δῆλον ἔσται συκοφαντῶν. Δη. ἀλλὰ κἀγὼ τὰς, τὸν ἐπιδέδομον διορύξας. Τί. οὐ διώρυκται ἀλλ' οὖν τοῦτ' ὥστε ἀπίδανά σε καὶ ταῦτα. Δη. διωρυχθήσεται μὴν ὕστερον, ἔδαν ὃ σὺ ταῦτα τὰ ἐν αὐτῷ ἔχεις. Τί. ἀκούω καὶ ἄλλα λάμβανε. Δη. οἶμαι τὸ μετάφρενον. Τί. μὴ λίκραχθι, ἐκατέρωθεν γάρ σοι καὶ φίτλω. ἐπεὶ γελοῖα πάσχειν πάσχοιμι, δύο

quantum nobis scire licuit? DEM. At ducã nouo ineunte anno, si Deus permiserit, liberisq; operam dabo. Tum quod erit natum (erit aũt masculus) Timonẽ nuncupabo. TIM. An uxorem tu sis ducturus, equidẽ baud scio, tanta à me plaga accepta. DE. Hei mihi: quid hoc est rei? tyrannidẽ Timon occœptas? pulsasq; eos qui sunt ingenui, ipse nec ingenuus planè, nec ciuis? uerum propediem pœnas daturus, cùm alijs nominibus, tum quòd arcẽ incenderis. TIM. Atqui nõ conflagrauit arx, sceleste. proinde palàm est, te calumniatorem agere. DEM. Verùm effosso ærario diues effectus es. TIM, Atqui nõ effossum isthuc, unde ne hæc quidem probabiliter abs te dicũtur. DEM. Verùm effodietur posthac. Sed tu interim omnia quæ in eo condita, possides. TI. Alterã itaq; plagã accipe. DE. Hei scapulis meis. TI. Ne uociferare: alioqui et tertiã tibi illidã. Etenim res planè ridicula mihi acciderit, si quum

ἀνὸ μιᾷ Λακεδαιμονίων μοίρας ἀπαναίψας αὐτοπλος, ἢ ὃ μικρὸν ἀνδρώπιον μὴ ἀδιαβίψας. μάτην γὰ ἂν ἄλλω τῳ ὑγιεινικὸς ἀνόμοια πυῦξ, καὶ πάλιν, ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐ Θρασυκλῆς ὁ φιλόσοφος οὗτός ἐστιν; ἢ μὴ ὃν ἄλλος. ἐκπεπιάσας γὰρ τὸν πώγωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνατάνας, καὶ βρυχηδυόμενός τι πρὸς αὑτὸν ὀρχεῖται, τιτανῶδες βλέπων, ἀνασεισόμενός τὸν ἐπὶ τῷ μετώπῳ λόφον, Αὐτοβόρας τις, ἢ Τρίτων, οἷος ὁ Ζεῦξις ἔγραψεν. οὗτος ὁ τὸ σχῆμα σύσαλπὶς, καὶ λέσμι τὸ βάδισμα, καὶ σωφρονικὸς τῶν αὐτὰ βουλὼν, ὡσδεῖ μυρία ὅσα περὶ ἀρετῆς διεξιὼν, καὶ τὴ ἡδονὴ χαμεύνων καὶ πυγοφορῶν, καὶ τὸ ὀλιγαρκὲς ἐπαινῶν, ἐπεὶδὴ λεπτόμενος ἀφίκοιτο ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ ὁ παῖς μεγάλῳ τῷ λύχνῳ παρίξειεν αὐτῷ (τῷ ζωροτόρῳ ἢ χαίρει μάλιστα) λαβόμενος τὸ λήθυς ὕδωρ ἐκπιὼν, ἀναζωπυρεῖται ἐπὶ δάπυρ τοῖς ἐωθινοῖς ἐκείνοις λόγοις, προσαπάξων ὥσπερ ἐκεῖνος τὰ ὄψα, καὶ τὸν πλησίον παρακινυνίζόμενος, καὶ ῥύπῳ

si quũ inermis duas Lacedæmoniorũ acies fuderim, uniũ sceleſtũ hominem nõ protriuero. Tum fruſtra uicerim in Olympijs & pugil, & palæſtrites. Sed quid hoc'an non philoſophus Thraſycles hic eſt? Profectò ipſus eſt, promiſſa barba, ſubductiſq; ſupercilijs, & magnũ quiddã ſecũ murmurãs accedit, Titanicũ obtuens, cæſariè per ſcapulas fluentẽ uentilans, alter quidã Boreas, aut Tritõ, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, inceſſu moderat⁹, amictu modeſtus, manè mirũ q̃ multa de uirtute diſſerit, damnãs eos qui uoluptate capiũtur, frugalitatẽ laudãs: at ubi lotus ad cœnã uenit, puerq; ingentem illi calicẽ porrexit (meraciore aũ maximè gaudet) perinde ut Lethes aquam ebibens, à diolucularijs illis diſputationibus diuerſiſſima quæ ſunt exhibet, dum milui inſtar præripit obſonia, & proximum cubito oppoſito arcens, meno

i to ino

ρύπης τὸ γύνειον ἀϋάπλωτος, λυ
πηδὸν ἐμφορέμενος, ὑπτιόκυ-
φως, μαδάπερ ἐν τοῖς λοπάσι
τὸν ἀριστὸν ὑπερόσεων προσδο-
κῶν, ἀκριβῶς τὰ ῥύπλια τῷ λι
χανῷ ἀποσμήχων, ὡς μηδὲ δο
λίγον τοῦ μυελωτοῦ καταλίποι.
μεμψίμοιρος ἀεὶ, ὡς τὸν πλα
κοῦντα ὅλον, ἢ τὸ σοὺ μόνος τὰ
ἄλλων πάθοι, ὅτι πρὸ λιχνείας
ἠδὲ ἀπληστίας ὄφελος. μίσθυ-
σος, ἢ παροινος, ἢ ἀχρεῖος ὡς
ἅπας ἢ ἐρχετός μόνον, ἀλλὰ
λοιδορίας, καὶ ὀργῆς πρόσιτι.
ἢ λόγου πολλοὶ ὦδε τῇ λύπῃ,
φύτι δὴ ἢ μάλιστα περὶ σωφρο
σύνης ἢ κοσμιότητος. ἢ τοῦτο
τα φησὶν ἤδη ὑπὸ τοῦ ἀκράτου
πονήρως ἔχων, καὶ ὑποβαυλί-
ζων γιλοῖος, ἅτα ἐμιτος ὦδε
τέτοις. καὶ τὸ τιλοτάτων, ἀρά
μενοί τινος ἐκφέρουσιν αὐτὸν
ἐκ τοῦ συμποσίου τῆς αὐλητρίδος ἀμφοτέραις ἐκαλύμμε-
νον. πλὴν ἀλλὰ καὶ νήφων, οὐδ
ἀεὶ τῶν πρωτείων παραχω-
ρήσας ἄν, ψεύσματος ἕνεκα,
ἢ θρα-

to interim cõdimentis oppleto, dum canum ritu ingurgitat, prono incumbens corpore, perinde atq; in patinis uirtutem inuenturũ sese sperets: dumq; usqueadeò diligenter catinos extergit indice digito, ut ne paululum quidem reliquiarũ sinat adhærere, nunquam non querulus, tanquã deteriorẽ partem acceperit, uel si totam placentam aut suem solus omnium accipiat: qui quidem edacitatis & insatiabilitatis est fructus, temulentus, uinoq; bacchatus, non ad cantum modò, saltationemq; uerùm ad conuicium usque, & iracundiam. Adhæc multus inter pocula sermo (tum enim uel maxime) de temperantia, sobrietateq; ista quidẽ loquitur, quum iam à mero male affectus, ridiculè balbutit. Accedit his deinde uomitus. Postremò, sublatum eum de conuiuio efferunt aliqui, amobæus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui ne sobrius quidem ulli primariorum cesserit, uel mendacio, uel confidẽ-

ἢ θρασύτητος, ἢ φιλαργυρίας. ἀλλὰ καὶ λιθολάκων ὄζει τὰ πρῶτα, καὶ ὑπερηφανίᾳ προκειρότατα. καὶ ἡ γοητείᾳ πρόσεστι, καὶ ἡ αὐθαδοχωρίᾳ παρομαρτεῖ, καὶ ὅλως πάσσοφον τὸ χρῆμα, καὶ πανταχόθεν ἀκριβὲς, καὶ πεπλίλως ἐντελές. οἰμώξεσθ' τοιγαροῦν ὀλίγε μακρὰν χρησὸς ὤν. τί ἔστιν; παπᾶ, χρόνι & ἡμῖν θρασυκλῆς. Θρασ. ἃ λατὰ ταῦτα, ὦ Τίμων, τοῖς πολλοῖς τούτοις ἀφίγμαι, ὥσπερ οἱ τὸν πλοῦτόν σε τεθηπότες, ἀργυρίᾳ καὶ χρυσίᾳ, καὶ λάπαστ πολυτελῶν λιπίδι σωθηραμένοι, πολλὴν ἐλῶν λιθολακέων ἐπαλειφόμενοι πρὸς αὖθρα, οἷόν σε ἁπλοῦν, καὶ τ' ὄντων ἰδιωτικὸν. οἶδα γὰρ ὡς μάζα μὲν ἡμῖν δᾶπανον ἱκανὸν, ἄλυπον δὲ ἄλισγον θυμὸν, ἢ λαρόλαμπον, ἢ ἄκοτε φυφῶν, ὀλίγου τῶν ἁλῶν. ποτὸν δὲ ἡ ἐννεάκρουνος &. ὁ δὲ ῥίβων οὗτος &, ὃς βούλει πορφυρίδ & ἀπὸ μάνου. τὸ χρυσίον μὲν γὰρ, οὐδὲν τιμιώτερον τῶν ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδων μοι δοκεῖ.

uel confidentia, uel auaritia. Quin & inter assentatores primas tenet. Peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa, prorsus admirandū quod dam spectaculū est, omni ex parte exactū, uarieq; absolutum: proinde nō eiulabit clarius uidelicet, quum sit modestus. Quid hoc? papæ tandē nobis Thrasycles? Thr. Nō hoc animo ad te uenio Timō, quo plerici, isti, qui nimirum opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum conuiuiorum adducti spe cōcurrunt, multa'que assentatione deliniunt te: hominem uidelicet simplicē, facileq; impertientem id quod adest. Siquidem haud ignoras, offam mihi incœnā sat esse, tum opsonium suauissimū, cepe aut nasturcium: aut si quādo lubeat lautius epulari, pusillū salis. Potū potū fons Athenis nouē sæliens uenis, suppeditat. Tum palliū hoc quauis purpura potius. Nam aurum nihilo magis apud me in precio est, quam calculi qui sunt in littoribus.

σὺ δὲ αὐτοῦ χάριν ἐφέλῃ, ὅτι μὴ διαφθάρῃ σε τὸ ἀκίνδυνον ἅπαν καὶ ἀδιβουλότατον κτῆμα ὁ πλοῦτος, ὁ πολλοῖς πολλάκις αἴτιος αὐτοκτόνων συμφορῶν γε γενόμενος. εἰ γάρ μοι πάθοις, μᾶλλον ἅλον εἰς τὸν βάλαττον ἐμβαλεῖς αὐτὸν, οὐδὲν ἀναγκαῖον ἀνδρὶ ἀγαθῷ ὄντα, καὶ τὸν φιλοσοφίας πλοῦτον ὁρῶν ἀνωμαλόν, μὴ μόνον τοι ὀλίγα βάθος, ὦ γαθὲ, ἀλλ' ὅσον ἐς βυθοὺς ἐπιβάς ὀλίγον πρὸ τῆ λιμματώδους γῆς, ἐμοῦ ὁρῶντος μόνου. εἰ δὲ μὴ τοῦτο βέλει, σὺ δὲ ἄλλον βίπον ἀμείνω λαβὲ τὰ τάχος ἐκφόρησον αὐτὸν ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ μηδ' ὀβολὸν αὐτῷ τῶν αὑτῆς διαδιδὲς ἅπασι τοῖς ἀναμένουσι, ᾧ μὲν πέντε δραχμὰς, ᾧ δὲ μνᾶν, ᾧ δ' τάλαντον. εἰ δέ τις φιλόσοφος ἦν, λαμβάνειν ἢ τετραπλασίαν φορτίδα δίκαιος ἐμοὶ δ' ἐκεῖ τοι ὃν ἐμαυτῷ χάριν αἰτῶ, ἀλλ' ὅπως μεταλῷ τῶν ἑταίρων τοῖς ἀναμένουσι, ἵνα νῦν εἰ ἐαυτῶν τοῖς πένησιν ἐμπλήσας παρέσχοις, ὀλίγ ὅλως λύμενος

Sed tua ipsius gratia huc me contuli, ut ne te subuerteret pessima ista atq; insidiosissima rei, opulentiai quippe quæ multis sæpenumero immedicabiliũ malorũ extiterit causa. Etenim si me audies, potissimũ opes uniuersas in mare præcipitabis, utpote quib⁹ nihil sit op⁹ bono uiro, quiq; philosophiæ posit opes perspicere. Ne tamẽ in altum, ô bone, sed fermẽ ad pubẽ usq; ingressus, paulo ultrà solum fluctibus opertũ, me quidem uno spectante. Quòd si hoc non uis, tute igitur eas potiore uia ex ædibus eijcito, ac ne obolũ quidem tibi facias reliquum: uidelicet largiens ijs quicunq; opus habent, huic quinq; drachmas, illi minã, alij talentũ. Porrò si qui erit philosoph⁹, hunc æquum est duplã aut triplam ferre portionem: quanquam hoc quidem mihi nõ mea ipsius gratia postulo, sed quò amicis, si qui egebunt, donem: sat est, si modò peram hanc largitione tua expleueris, ne duos quidem

μιδίμνους χωρῆσαι ἀγχιστι-
νὰς, ἀλυγαφῆ ὄ νὴ μίδιμον χρὴ
εἶναι τὸ φιλοσοφοῦντα, νὴ μηδὲν
ὑπὲρ τὴν πέραν φρονεῖν. Τί.
ἐπαινῶ ταῦτά σου, ὦ Θρασύ-
κλεις, περὶ γοῦν τῆς πέρας, ἐᾶ δο
κεῖ, φέρε σοι τὴν λιφαιτὴν ἐμ-
πλήσω λοφύλων, ὅπως μὴ βέσας
τῇ λιτίλλῃ. Θρα. ὦ δαιμόνιε
τίς ἡ νέμει, πωλέμεθα ὑπὸ τῶ
λιτεραίτης ἐν ἱπποδρόμῳ τῇ πό
λει. Τίμ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ γα
θὲ Θρασύκλεις; μῶν παρανό
μως σε; νὴ μὰ ἐπιβαλῶ
χίνικας ὑπὲρ τὸ μίδιμον τίτ[τα
ρας. ἀλλὰ τί τοῦτο; πολλοὶ ξυνῆλ
θον τοιοῦτοι. Βλεψίας ἐκεῖνος, νὴ Λά
χης, νὴ Γνίφων, νὴ ὅλως τὸ σύ
ταγμα τῶν ὀμωξομένων. ὥστε τί
ἂν ὦδε τὴν πέτραν ταύτην ἀφ
ιεὶς ὦ, τὴν τῆς λίκελλαν ὀλί
γον αὐτοῖς πάλαι πεπονη
κυῖαν; αὐτὸς ὄ ὅτι πλείστους λί
θους ξυμφορήσας, ὅπως ἀλῶ
πέρδωδιν αὐτούς; Βλ. μὴ βάλλε,
ὦ Τίμων, ἄπιμεν γάρ. Τί. ἀλλ'
ἂν αὐταμυντί γε ὑμᾶς, οὐδὲ ἄ-
νευ βαυμάτων.

dem modios Aegineticos capientem. Nam paucis contentum modestiæ conuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquam ultra peram cogitare. TI. Equidem ista quæ dicis, probo, Thrasycles: ergo, si uidetur, priusquam peram expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, posteaq; ligone sum mēsus. THR. O libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate? TI. Quid stomacharis, ô bone Thrasycles? nũ te defraudaui? Atqui adijciam ultra mensuram chœnices quatuor. Sed quid hoc negocij? Complures simul aduenium, Blepsias ille, & Laches, & Gniphõ, breuiter agmen eorum qui uapulabunt. Itaque quin ego in rupem hanc conscendo, ac ligonẽ quidẽ iamdudum fatigatum, paulisper interquiescere sino: at ipse plurimis congestis saxis, procul eos lapidum grandine peto? BL B. Ne iace Timõ: abimus enim. TIM. At uos quidem nec citra sanguinem, nec absque uulneribus.

Annotationes.

TImon Athenienſis, ob naturæ aſperitatem cum eſſet inhumanus & inhoſpitalis, μισάνθρωπος, id eſt oſor hominum dicebatur. fugiebat namque hominum congreſſus, præterquàm unius Alcibiadis. In cuius uerò ſepulchro erat epitaphiũ, quod ipſe ſibi dicitur feciſſe, cuius ſenſus eſt talis:

Hic ſum poſt uitam miſeramq; inopemq; ſepultus:
Nomen ne quæras, Dij lector te male perdant.

De Timone ferè omnes intelligunt hunc Horatij locũ, 1 Serm.

Vt quidam memoratur Athenis
Sordidus ac diues, populi contemnere uoces
Sic ſolitus, &c. Huiuſmodi eſt apud Plautum Euclio.

a O Iupiter.) Expoſtulatio cum Ioue, quòd hominum prauitatem & malitiã inultam ſinat. Ariſtoteles in libro de Mundo: Quum Deus, inquit, unus ſit, multa nomina habet, ab affectionibus uarijs. Dictus eſt enim Græcè Ζεὺς, quòd, ut omnes interpretantur, uitæ dator ſit, uel quòd animantibus uitas inſpiret. Lactantio tamen magis placet, ut Ζεὺς dictus ſit, quòd primus ex liberis Saturni maribus furtim à matre ſubtractus uixerit. Quomodo enim, inquit, uitæ dator ſit, qui uitam aliunde accepit? Latinè dicitur Iupiter, à iuuando, quaſi iuuans pater. Appellatus eſt φίλιος, quòd amicitiæ præeſſet. ξένιος, id eſt hoſpitalis, quem inuocabant hoſpites, ſi quando hoſpitiũ uiolaretur. De quo Vergilius:

Iuppiter, hoſpitibus nam te dare iura loquuntur.

ἑταιρήσιος, id eſt, ſodalitij iuris diſceptator. huic Iaſon cum Argonautis ſacra feciſſe dicitur. ἑφέστιος, domeſticus, familiaris, Lararius. nam ἑφεστίους θεοὺς penates interpretantur. ἀστραπαῖος, ἀστροπητὴς, id eſt fulgurator. ἀστροποιητὴς, λεραύνιος, id eſt fulminator. ὅρκιος, quòd eſſet uiolati iuriſiurandi uindex. Huius autem Iouis Orcij ferunt eo in loco, ubi Eliorum cogebatur ſenatus, fuiſſe ſtatuam effigie horrendam, quippe utraque manu fulmina tenentẽ; credo ut homines à periurio deterrerentur. νεφεληγερέτης, id eſt nubicoga. Huius mentio eſt frequens apud Homerum, Heſiodũ, & poetas cæteros. ἐρίγδουπος, id eſt grandiſtrepus: & βρονταῖος, id eſt tonans, quòd in ea regione quæ ſupra nos

pra nos est, nubes & tonitrua cogat, indeq; fulmina torqueat, tempestatesq; & turbines inde deferãtur. b Quibus rebus.) A consequentibus, & exemplo. c Salmoneus tibi sit.) Salmoneus Aeoli filius, regnantis quondam in Elide urbe, quæ est sub Olympo monte, dum æreo ponte constructo, & superinductis curribus tonitrua imitaretur, ut propter ea deus crederetur, per Iouem fulmine ictus, in tartara præcipitatus est. Meminerunt huius Lucianus in Tragopodagra, sub finẽ. item in Philopatre, paulo post initium. & Vergilius Aeneidos libro 6.

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas,
Dum flammas Iouis & sonitus imitatur Olympi.

Hac fabula docuerunt poetæ, nõ esse æmulandũ, quod longẽ sit pra fortunã nostram habeatur. Sed utinã homo ille, bombardæ (fas sit mihi nouo in re noua uti uerbo) inuentor, ad generis humani exitium natus (is monachus quidã Franciscanæ hæresis fuisse perhibetur, ut iam nihil malorum sine hoc hominũ genere emergere ex inferis certò scias) cum Salmoneo fulmine, quod ipse reperit, dum flammas Iouis & sonitus imitaretur Olympi, flagrasset: primusq; in montem quempiam, seu in spacioſum aerem, impellente sulphureo puluere, igneq; tartareo consumptus fuisset, ut bombis cœlum omne complesset. Nunquam postea tot urbes dirutæ, tot fortia hominũ corpora, illo mortis genere essent prostrata. d Sub mandragora stertis.) Mandragoræ somnifica uis ineſt, adeò ut enecet etiam largiore potu, si Plinio credimus, Historiæ mundi libro 15. Dioscorides indicat, radicẽ uino decoctam sumi aduersus insomniam. Datur & secandis aduersus intolerabilem cruciatum. Quin & sedi immissa herba glandis uice, somnum facit. Hanc Pythagoras ἀνθρωπόμορφον appellauit, quòd radix imitetur hominis formam. Vnde Columella in carmine semihominem dicit:

Quamuis semihominis uæsano gramine fieta
Mandragoræ pariat flores. Vnde qui cessant in negocio siue officio, dormitãtq;, sub mandragora dormire, aut multam mandragoram bibisse dicũtur. Idem quoq; Lucianus inter magnificas Demosthenis laudes, ab illo, inquit, solitos excitari Atheniẽses, tanquam mandragora sopitos. Sic usus Iulianus in epistola quadã ad Calixenũ: οὐ φανεῖτε πολλοῦ πάνυ μανδραγόρου δεηθέντες. id est, An non uidetur multã hausisse mandragorã?

Vsurpat & Demosthenes in Philippica quarta: ἀλλὰ μανδραγόραν τινὰ πεπωκόσιν, ἢ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐσικαμεν ἀνθρώποις. Id est: Similes uidemur his qui mandragoram biberunt, aut aliud simile pharmacum. e Flagitia committunt.) Iuris uiolatores aduertis. f Cum iuuenis adhuc esses.) Ab anteactis. g Dignum socordia præmiũ.) A' consequentibus, & euentu. h Sedebas, cum tibi cæsaries ab illis circumtonderetur.) Hic prouerbiali schemate σχιζόμενον τοὺς πλησίον, pro ludibrio habitum, dixit Lucianus: ut annotat Erasmus. Nam id lusus gratia fieri solet stupidis, ut eis nõ sentientibus cæsaries circumtondeatur. Vsurpat idem in Pseudomante. i Ex pauperrimis diuites reddiderim.) Descendit à generali querela ad speciem. k Ad extrema redactus consilia.) Epilogus, per exhortationem. l Epimenidem quoq;.) Historia de Epimenide Cretẽsi theologo, extat in Noctibus Gellianis, & apud Laertium. Is ambulando fessus, in specum quendam subierat, illic obdormiuit: nec experrectus est à somno ante exactos annos 47. m Quis hic est.) Personæ descriptio, & occasio dialogi. n Ad hunc modum.) Non liberalitate, sed parsimonia diuitias retineri. o Atqui profectò uir.) Digressiuncula in Atheniensium mores & philosophos, continens excusationem neglecti Timonis. p Hæc in causa.) Mendacium Iouis. q Cæterùm de palponibus.) Alia excusatio, cur non statim puniat nocentes, iocosa. r Anaxagoram.) Anaxagoras Clazomenius, philosophus Asiaticus, Xerxis Persarum regis tempore floruit, & hoc mundi atq; naturæ opificiũ ab æterna mente architectatrice conditũ & ordinatũ esse, docuit hoc uersu: Νοῦς ἐστι διακοσμῶν τε τ' ἀπάντων αἴτιον. Quod est: Mens æterna est, quę gubernans omnia, omnium est causa. Quæ professio semper laudabilis, tantum inuidiæ sibi peperit, ut Athenienses ex ea ansam rapientes, eum, quum parricidæ talentum erat promissum, interfici uoluerint: nullam aliam ob causam, quàm quòd deorum turbam hac professione eum negare iudicabant. s Quantum habet momenti.) Epiphonema, audaces atq; improbos fortunam iuuare. t Haudquaquam ad ipsum rediturus sum.) Hic inducit Plutum omnia formidantem, nulliq; fidentem. Neq; uerò dissimilem animi habitũ opes adferunt diuitibus, cum contrà paupertas secura in utramque dormiat aurem. Quid ita non rediturus.) Detrectatio Pluti,

à qualitate

ꝑ qualitate perſonæ. u Num rurſus ad iſtum.) Eſt aũt collatio prodigorum & auarorum, oſtendens, uerum uſum diuitiarum in mediocritate utendi conſiſtere. x At tu mihi.) Sordidorum deſcriptio. y In præſepi canis.) Vtitur eodẽ aduerſus indoctum, qui egregios codices incluſos diligenter adſeruet, quos nec ipſe unquam euoluat, nec alijs euoluendi faciat copiam. Extat elegãs apud Græcos epigramma, in eos qui rebus ſuis nec utuntur, nec alijs uti patiuntur. Sic habet epigramma latinè uerſum à Moro noſtro:

In præſepi canis fœno nec ueſcitur ipſe,
Nec ſinit ut fœnum qui cupit edat equus.
Seruat auarus opes, optibus nec utitur ipſe:
Atq; alios uti, qui cupiunt, prohibet.

z Si quis ubi puellam.) Amplificat ſimilitudine. a' Tantali in morem.) Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum uenit, ita ut fingatur & apud inferos ſimile quiddam pati, cuiuſmodi ſolent inter congeſtas opes tenaces iſti diuites. Horatius in Sermonibus:

Tantalus à labris ſitiens fugientia captat
Pocula. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur.

Oſtendit, allegoriam figmenti ad diuites ſordidos pertinere, quibus adſunt quidem bona, uerùm ijs frui denegatum eſt.

b Ceu foraminoſo cophino.) id eſt, tanquam è ſitula pertebrata, & liquorem non continente. Alludit ad pertuſum dolium Danaidum apud inferos, quarum fabula hæc eſt. Belus Priſcus Epapho Aegyptio rege Iſidis & Telegonij filio natus, genuit Danaum & Aegyptum, unde regio nomen accepit. Danaus autem ex pluribus coniugibus quinquaginta filias habuit, dictas Belides & Danaides, quæ totidem Aegypti fratris Danai filijs nupſerunt. Danaus uerò cum reſponſum accepiſſet, ſe à genero interfectum iri, filiæ monitis patris, factaq; ſimul coniuratione, omnes ſponſos unà interfecerunt, præter Hypermneſtrã, quæ Lyno uiro ſuo pepercit: à quo Danaus, poſtquam annos regnaſſet quinquaginta, interfectus eſt. Propter quod flagitium Plato ſcribit Danaides apud inferos has pœnas dare, ut urnis perſtillantibus aquas aſsiduè hauriant, atq; in perforata dolia inferant, graui nimirum & inutili labore. Ouid. 4. Metamorph.

Molirią; ſuis lethum patruelibus auſæ
Aſſiduè repetunt, quas perdunt, Belides undas.

Idem in Ibin:

Quæq; gerunt humeris perituras, Belides undas.

Huius fabulæ mentionem facit rurſus Lucianus in Hermotimo. Itē de Dipſadibus, & in dialogo Cratetis ac Diogenis. Alciphron in epiſtola Galeni ad Cyrtonem ad hanc alluſit, κἀγὼ δὲ λεγόμενον ἐπὶ τοὺς Δαναΐδων τοὺς ἀμφορίας ἐκχέομεν πίθους. id eſt: Ac iuxta prouerbium, amphoras in Danaidū dolia infundimus. Plautus in Pſeudulo: In pertuſum ingerimus dicta dolium, operam ludimus. Catullus:

Dolia virgineis idem ille repleuerit urnis.

c Cæcum modò.) Battus apud Theocritū in Meſſoribus, non ſolum cæcum eſſe Plutū, ſed & Cupidinem dicit. d Vtroq; claudus pede.) Quibus diuitiæ potiſsimū obueniāt: improbis ac ſtultis uidelicet, rarò ac tardè bonis ac modeſtis. Id quod ſignificare uoluit, dum à Ioue claudū & cæcū exire, & ad ignotos fingit: cōtrà autem à Dite alatū etiam. e Per ſomnium diuites ſint.) De uotis immodicis. Nā quicquid optaris, id ſomniare cōtingit: ſicut Micyllus noſter diuitē ſe ac præpotentem ſomniat. Et piſcator apud Theocritū in Piſcatoribus, ſomniat aureum piſcem. Apud eundem, Egloga 9. paſtor quidā, uim magnam ouium, multas q; capellas. Infimæ ſortis homines, nōnunquam reginarum coniugium ſomniant, inquit Eraſmus. Cicero in Saluſt. Repentè tanquam ſomnio beatus. f Thynnus elapſus.) Prouerbium: piſcis eſt marinus, in portu Luſitano magno numero capitur, ad Lyſibonam, & iuxta mare Herculeū. De eo Plin. lib. 9. cap. 15. g Callidiorem Vlyſſe.) Homērus Vlyſſem ubiq; uafrum & callidum facit. h Vt ſe aereo.) Alludit ad Theognidis poetæ carmen illud de paupertate, quod in progymnaſmatis Aphthonij in ſentētiæ exhortatoriæ exemplo extat: χὴ πόντῳ φεύγοντα, κὴ ἐς μεγαλήτια πόντον
ῥιπῆρι, κὴ πετράων λύθρῳ λιαστ' ἠλιβάτων. Id eſt:

In mare fluctiuagum, ne te premat aſpera egeſtas,
Deſili, & à celſis corrue Cyrne iugis.

Quod quidam hunc ad modum expreſsit:

Paupertatis enim durę terraq; mariq;
Quærere Cyrne aliquod conuenit effugium.

Ab

Ac ſatius multo eſt inopem ſuccumbere morti,
Quàm dura preſſum uiuere pauperie.

Ad hoc item alluſit idem Lucianus, in dialogo de Mercede conductis. Ac forſitan tibi hoc uolebas Theogni, cum diceres eam in altum mare, ac præruptis de ſcopulis præcipitem dari oportere. Theodoretus quoq; de curatione Græcarum affectionũ libro 11. alludens huc adducit. i Inſcitia, errorq;.) Effectus diuitiarum, inſcitia & error. k Mecum introijt.) Væcordia, ſuperbia, proteruitas, &c. l Vt Plutus hic.) Iam eorũ quæ quaſi uerbis hactenus diſputauit, exemplum quoq; & actionem ſubijcit. m Quinam eſtis.) Effectus paupertatis, modeſtia ſcilicet, & diuitiarum contemptus. n Innumerabilium malorum hic mihi fuit auctor.) Accuſatio diuitiarum, ab effectu & accidentibus. o Paupertas.) Artium inuentrix, laboris & induſtriæ magiſtra, & incitatrix ad uirtutem eſt, ſicut Theocritus ait in Piſcatoribus. Ariſtophanes in Pluto eundem locum cõmunem tractat, cõmemorans quæ commoda paupertas humano generi adferat: quæ contrà incommoda, copia rerum, & luxus. Et Iuuenalis Satyra 6.

Nullum crimen abeſt, facinuſq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit.

Et paulo pòſt:

Prima peregrinos obſcœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt ſecula luxu
Diuitiæ molles, &c.

Et Claudianus in Raptu:

Sed quòd diſſuaſor honeſti
Luxus, & humanas oblimat copia mentes
Prouoſet ut ſegnes animos, rerumq; remotas
Ingenioſa uias paulatim exploret egeſtas.

Et Vergilius de aureo ſeculo, in 1. Georg.

Labor omnia uincit
Improbus, & duris urgens in rebus egeſtas.

Heſiodus ait: *Sudorem poſuere dij uirtutis ad arcem, &c.*

p Suppeditauit lab.) Paupertas ſic definitur apud Ariſtophanem: Paupertas eſt, cum quis parcè uiuit intẽtus operi, nec illi ſupereſt quidquam, neq; neceſſaria deſunt. q Attamen uide.) Defenſio, per remotionem criminis, in malè utentem.

Etenim

r Etenim quæ tandem.) Effectus diuitiarum: fastus scilicet, inhumanitas & insolentia, & à uerè μισανθρωπον. t Quis hic est.) Assentatores & simulati amici. u Sedecim talenta ciuitati dependit.) Sycophantæ, hæredipetæ, & fumiuenditores. x Titanicum obtuens.) id est, uultu Titanico aspiciens: hoc est terribili, toruoq;. Idem in Icaromenippo: At Iupiter admodum terribiliter, acriterque, & Titanico me intuens uultu.

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ. ALCYON, SIVE De *transformatione*.

Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

In hoc dialogo dè potestate diuina disputat Socrates, quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quòd nos illius operum atque effectuum causas intellectu ac ratione consequi non possumus. Esse enim nos, quod ad collationem Dei & rerum æternarum attinet, pueros, ac ueluti cæcos. Quòd autem Deus multa facilè efficiat, quæ nobis impossibilia uidentur, probat primùm à signo siue exemplo tempestatum, quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summam tranquillitatem & serenitatem conuertuntur. Item, ab incremento & collatione ætatum hominis: cum æquè mirum sit, ex puero imbecilli ac paruo uirum tantum & tam fortem fieri. Postremò ab effectis & ui naturæ, quæ quum Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metientibus, impossibilia uideri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedonis: disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAERE-

Τίς ὁ φωνὴ προσίβαλεν ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, πόρρωθεν ἀπὸ τῶν αἰγιαλῶν, περὶ ἣν ἄνδρες ἰκάνεις; ὡς ἡδεῖα τῆς ἀκοῆς; τί ποτ' ἐστὶ τὸ φθεγγόμενον ζῷον; ἄφωνα γὰρ δὴ τά γε ἐν ὕδατι διατρέφεται. Σω. Θαλάττιά τις, ὦ Χαιρεφῶν, ὄρνις, ἀλκυὼν ἐνομαζομένη, πολύθρηνος καὶ πολύδακρυς. περὶ ἧς δὴ καὶ τοῖς ἀνθρώποις μεμύθευται λόγος. φασὶ γὰρ αὐτήν ποτε ἔσαν Ἑλλήνων θυγατέρα, λυρίδιον ἄνδρα τὸν ἑαυτῆς τεθνηκέναι, δηλοῦσαν πόθῳ φιλίας, Κεύκα τὸν Φωσφόρου τοῦ Ἀστρέως, καλὸν παῖδα καλὸν ὁρᾶν. ἔπειτα δὲ περιῳδᾶσαν ἀλιά τινα λαμπρὸν βόλισιν. ἐξ ὄρνιθος δέπον πορφύρεον ἀμφὶ τὰ πτερύγια, ἵνα τὸν πλησίον ἐκεῖνον ἱκανὸν πλαζομένην γῆν τε καὶ θάλασσαν, ἐχοῖέ τ' ἐν ὄψεσιν. Χαιρ. ἀλκυὼν τοῦτ' ἔστιν, ὃ σὺ φῂς; ἐν πάσῃσι πρόσθεν ἐνιαυσίου

QVAE uox insonuit nobis, ô Socrates, procul à littoribus et promõtorio illo? quàm iucunda auditu quódnam est, inquam, uocale hoc animal? a Nam muta quidẽ sunt quæ in aquis degunt. SO. Maritima quædam ales, ô Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodum, & perquàm flebilis: de qua uetus iampridẽ hominibus b fabula proditur. Etenim ferunt hanc aliquãdo mulierẽ, Aeoli Græci filiam, quem à puella uirũ acceperat, studij atq; amoris gratia lugere mortuum, Trachiniũ Ceyca Luciferi Astri pulchri atq; honesti patris pulchrum quoq; atq; honestum filium. Mox uerò diuino quodam numine pennis circunfusam, uolucris instar maria circundare, atque illum perquirere. Cæterum terram omnem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. CHAER. Nunquid'nam Alcyon est, quod ais? Neque ego unquam antè hanc

κάεμ δ' φωνῆς. ἀλλά μοι ξένη τις τῷ ὄντι προσέπεσε. γοῦν ἐγὼ ὡς ἀληθῶς τὸν ἦχον ἀφίεσι τὸ ζῶον. πυκνόν δέ τι καὶ ὀξύ, ὦ Σώκρατες; Σω. οὐ μέτα. μεγάλω μὲν τοι διὰ τὸν φιλανδρίαν ἔλαφε παρὰ θεῶν τιμάν. ἐδὲ γὰρ τῇ τούτου γυναικὶ προσαγορεύομεν ἡμέρας ἐ λέσμ' ἄγα, ἐκατὸ χειμῶνα μίσαν διαφρούσας τὰς ἀλκύονας, ἃν δὴ καὶ ἡ τέμερον παν τὸς μᾶλλον. δὺκ ὁρᾶς ὡς ἀληθῆ μὲν τὰ ἀῤῥοδα, ἀνύμενον δὲ καὶ γαλήνιον ἅπαν τὸ πέλαγ', ὅμοιον, ὡς ἐπᾶν, ἐκείνῃ τάπητι; Χαιρ. λίγεις ὀρθῶς· φαίνεται γὰρ ἀληθινὸς ὁ τέμενος ὑποφέρειν ἡμέρας, καὶ χθὲς δὲ τοιαύτη τις ἦν. ἀλλὰ πρὸς θεῶν, τῷ πρὶ χρὴ πειθεῖσθαι τοῖς ἐξ ἀρχῆς, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐξ ὀρνίθων γυναῖκές ποτ' ἐγένοντο, ἢ ὀρνιθες ἐκ γυναικῶν; πολὺ γὰρ μᾶλλον ἀληθὲς

hanc uocem audieram: at mihi quidem externa quæpiam contigit. [c] Lugubrem scilicet perquàm uerè uocē profundit animal. Cuiusmodi quæso & hoc est, ô Socrates? SOC. Non magnum, Chærephon: at magnum, ob coniugalem pietatem, à dijs accepit honorem. Siquidem in nidulatione istarum auium & Alcyonum, quas appellant, dies mūdus agit per me diam quoque hyemem tranquillitatis differentis, è quibus est & hodierna præsens nunc in primis. Non ne cernis summa ac superiora maris, quàm serenissima? Pacatum autem ac tranquillum omne pelagus, [d] simile denique (ut ita dixerim) speculi? CHAER. Rectè dicis. uidetur namque hodierna Alcyonis dies. sed & heesterna talis quæpiam fuit. Sed per deos quæso, nunquid opus est ijs fidem adhibere, quæ initio habita sunt, ô Socrates: ut uel ex auibus mulieres aliquando effectæ sint, uel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam uidetur

τον φαίνεται πᾶν τὸ τοιοῦτον. Σώκρ. ὦ φίλε Χαιρεφῶν, ἐοίκαμεν ἡμεῖς τῶν δυνατῶν τῶν καὶ ἀδυνάτων ἀμβλυωποί τινες εἶναι κριταὶ παντελῶς. δοκιμάζομεν γὰρ δὴ κατὰ δύναμιν ἀνθρωπίνην ἄγνωστον οὖσαν, καὶ ἄπιστον, καὶ ἀόρατον. πολλὰ οὖν φαίνεται ἡμῖν καὶ τῶν εὐπόρων ἄπορα, καὶ τῶν ἐφικτῶν ἀνέφικτα. συχνὰ μὲν καὶ δι' ἀπειρίαν, συχνὰ δὲ καὶ διὰ νηπιότητα φρενῶν. τῷ ὄντι γὰρ νήπιος ἔοικεν εἶναι πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ὁ πάνυ γέρων, ἐπεί τοι μικρὸς πάνυ καὶ νεογιλὸς ὁ τοῦ βίου χρόνος πρὸς τὸν πάντα αἰῶνα. τί δ' ἄν, ὦ 'γαθὲ, οἱ ἀγνοοῦντες τὰς τῶν θεῶν καὶ δαιμονίων δυνάμεις ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν; πότερον δυνατὸν ἢ ἀδύνατόν τι τῶν τοιούτων; ἑώρακας Χαιρεφῶν τρίτην ἡμέραν, ὅσος ἦν ὁ χειμών; καὶ ἐν-

detur fieri posse. SOC. O' *e amice Chærephō, uidemur nos quidem & eorum quæ fieri possunt, & eorum quoque quæ effici nequeant, tardi atq; obtusiores quidā esse iudices.* Nam *iudicamus nos plané pro humanæ facultatis uiribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficilé adducitur ut credat: sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaq; compluria nobis & de ijs quæ facilia sunt, difficilia: & quæ consequi possunt, impoßibilia sæpe uidentur. Atq; id quidem nonnunquam per imperitiā, sæpenumero uerò ob quandam mentium ipsarū infantiam.* Omnis *nāq; homo infans utiq; uidetur esse, uel ultima senectute prouectus: quandoquidem pusillum admodū, ac nouellum est uitæ tempus ad uniuersum æuū.* Quid *est igitur, ô bone uir, quod ex eiusmodi rebus, poßibiles'ne, an impoßibiles sint, dicere quippiam poßint ij quos deorum ac dæmoniorum latent potestates, quibúsue totius naturæ uis incognita est? ¶Meministi, ô Chærephon, quanta nudiustertius tempestas extiterit?*

Nam

καὶ ἐνδυναμένῃ γάρ τοι λίαν ἐπίλυσις καὶ τὰς ἀστραπὰς ἰσχύνας καὶ βροντὰς, αὐτίμων τε ἀχάσια μεγέθη· ὑπολαβεῖν αὖ τις τὸν οἰνουμένων ἅπασαν, καὶ μὴ συμπεσεῖσθαι μετὰ μικρὸν ἢ ἀνωμαλή τις καταστασις σὺ λίαν ἐγίνετο, καὶ λίμενον αὖ τὴν γε ἕως τοῦ νῦν. πότερον οὖν εἶεν μᾶλλόν τι καὶ ὀργωλίσδομ ἄναι, τοιαύτην αὐδρίαν ἢ ἐκείνας δὲ αὐτοσάτε λαίλαπ καὶ παραχῆς μεταδῦναι, καὶ ἐς γαλήνην ἀναγαγεῖν τὸν ἅπαντα κόσμον, ἢ γυναικὸς ἐκ μεταπλασθὲν ἐς ὄρνιθός τινος ποιῆσαι; τὸ μὲν γὰ τοιοῦτο, καὶ τὰ παιδάρια τὰ παρ' ἡμῖν, τὰ πλάττειν ὠθισάμενα πηλὸν, ἢ λιπὸν, ὅταν λάβῃ ῥᾳδίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολλάκις ὄγκου, μεταχηματίζει πολλάς ἰδέας φύσεις. τῷ δαιμονίῳ δὲ μεγάλῳ καὶ οὐ συμβλητῷ ὑπαρχῶν ἔχοντι πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, εὐχερῆ τυχὸν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, καὶ λᾶα. ἐπεὶ

Nam uel cogitantem quidē tū fulgura illa ac tonitrua, tū uentorum incredibiles atque immensas magnitudines, cogitantem inquam, pauor inceſſit. uereretur forſitā quiſpiam, uniuerſam iamiam ruiturā mundi fabricam. Porrò uerò admirabilis quædam tranquillitatis cōſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & hactenus perdurauit. g Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe, eam ne ſerenitatem ex illo uehementiſſimo turbine ac perturbatione reducere, transferreq; in tranquillitatem per mundum omnem: an potius mulieris formā transfiguratā in auis cuiuſpiam ſpeciem conuerterē? Etenim et pueri noſtri quoq; huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſcientes, limum ceram ue cum ceperint, facilimè ex eadē maſſa uarias multiplicesq; transfigurant formarum naturas. Diuino autē numini, quicum ne minima quidem ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia.

Tum

ἐκεῖ τὸν ὅλον διαφέρειν πόσον τι-
νὶ σοφῷ δοκεῖς μᾶλλον μείζω, φρά-
σας εὖ; Χαρ. τίς δ' ἀνθρώ-
πων, ὦ Σώκρατες, τοῦτο ἂν δύ-
ναιτ' ἂν, ὃ ἐνομάσαμεν τι τῶν τοιού-
των; ἅπαν γὰρ ἐκεῖν' ἐφικτόν.
Σωκ. ἀκούω δή σου ἀνθρώ-
πων πρὸς ἀλλήλους συμβαλλο-
μένων μεγάλας τινὰς ὑπεροχὰς,
ἐν ταῖς διανοήσεσι καὶ ἀν-
δρείαις ἐπαρχούσας· ἢ γὰρ
τῆς ἀνδρῶν ὅλης, πρὸς τὰ νέ-
ατα παντελῶς βρέφη, τὰ πάνυ
ἄζηλα ἐν γυμνητεύσει, ἢ ἀπαιδαύτοις,
δοκεῖ σοι ἴσον τὸν διά-
φορον διανοίας τι καὶ ἀλυ-
κανίας, ἐν πᾶσαι σχεδὸν ταῖς
κατὰ τὸν βίον πράξεσι, μὴ ὅσα
διὰ τῶν τοιχῶν τέτταρα ἔτη πε
λυμαίνεται, μὴ ὅσα ἢ τὸ σώμα-
τος καὶ ἡ ψυχῆς ὀργάζονται.
ταῦτα γὰρ τοῖς νέοις ὡς ἐν ἐλα
χίστῳ παιδίοις, δι' ὀλίγου δοκεῖ
δοκεῖν διαφέρειν φαίνεσθαι, καὶ ἐν
σχύϊ ἢ καὶ ἐν τοῖς ἀνδρὸς τελέοις
τὸ μέγεθος, ἀμείρετον ἴσον ἔ-
χειν τὸν ὑπερέχοντα πρὸς ἐκεῖνα.

Tum mundū omnem quanto
teipso maiorē putas esse? Dic-
ens ne tu? CHAE. *Quis ho-*
minū, ô Socrates, huiusmodi
quicquā uel cogitatione com-
plecti, uel oratione consequi
ualeat? Neq; enim id dicendo
quisq; assequatur. SO. *Itaq;*
iam cernimus homines, si for-
te inuicem conferantur, per-
multum differre inter sese,
præstareq; alterū alteri tum
uiribus, tum etiam imbecilli-
tatibus. h *Etenim matura ho-*
minū ætas collata ad pueros
penitus infantes, quinq; putā
decē ue dies natos, quam ma-
gnum quæso, quamq; admira-
bile discrimen habet et infir-
mitatis, & roboris, cùm in
omnib. ferè uitæ actionibus,
atq; artium studijs: tum in ijs
quoq; omnibus quæcunq; aut
corpore administrantur, aut
animo geruntur? Hæc namq;
(id quod paulo antè dixi) te-
nerioribus pueris ne in men-
tem quidem uidentur uenire posse. Ac *roboris quidem ma-*
gnitudo eius qui perfecta ætate sit, quantam, quam ue im-
mensam atque inæstimabilem præ illis præstantiam habet?

Μυριάδας γὰρ τῶν τοιούτων εἷς ἀνὴρ ῥᾳδίως πολλὰς χειρώσαιτ' ἂν ῥᾳδίως. ἡ γὰρ ὕλη πάντα παντελῶς ἄπορος καὶ πᾶσιν ἄπειρος, καὶ ἀμήχανος ἁπάντων χῆς πραγματεύσασθαι τοῖς ἀνθρώποις ἐπιτάττει φύσις. ὅπερ οὖν ἀνθρώπῳ, ὡς ἔοικεν, ἀνθρώπου τοσούτῳ διαφέρει, τί νομίσωμεν τὸν σύμπαντα οὐρανὸν πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις φανεῖσθαι, τοῖς τὰ τοιαῦτα διαπεπονημένοις; πιθανὸν οὖν ἴσως δόξει πολλοῖς, ὅσον ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ διάστημα τῶν ἀπωτάτω πρὸς τὸ Σωκράτους καὶ Χαιρεφῶντος εἶδος, τοσοῦτον καὶ τῶν νῦν αὐτοῦ, καὶ τῶν φρονήσεων, καὶ διαύσεων, καὶ λόγων διαφορὰν ἀπολείπειν ἡμᾶς διαφέρουσα. σοὶ μὲν δὴ καὶ ἐμοὶ καὶ ἄλλοις πολλοῖς, τοιούτοις οὖσι, πολλὰ ἔστ' ἀδύνατα τῶν ἐπὶ γῆς πάντων ῥᾳδίων. ἐπεὶ καὶ αὐλῆσαι τοῖς αὐλοῦσι, καὶ κιθαρίσαι τοῖς κιθαρίζουσι, καὶ γράψαι τοῖς γραμματικὸν ῥᾴστον, ἀδυνατώτερόν ἐστί τινι, ἢ τοῖς

Myriadas enim talium uir unus permultas manu comprehendat, & quidē facilè. Aetas namq; ab ipso initio imperita prorsus rerum omnium, & quæ moliri nihil possit, hominibus natura contingit. Cum igitur homo homini (ut uidetur) tantum intersit: quid censebimus uniuersum uideri cœlum præ nostris facultatibus, ijs qui talia hæc cognitione assequantur? Credibile itaque fortasis pleriſque uidebitur, cuiusmodi habet mūdi magnitudo præstantiam ad Socratis & Chærephontis formā eiusmodi & ipsum potestate, & prudentia, ac denique cognitiōe similiter eam quæ in nobis inest antecellere facultatem. Proinde multa & tibi & mihi, sed & alijs qui perinde ac nos sunt, impossibilia uidentur ex ijs quæ forsitan perfacilia sunt: quandoquidem & tibia uti ijs qui tibicines non fuerint, & scribere ac scribere Grammaticæ artis ignaris impossibilius est, ut qui

ἀδ ὅσον αὐτοτελῆ μόνον, ἢ ποιῆ σαι γυναῖκας ὀξ ἀρνίδων, ἢ ἔρ φιδας ἐκ γυναικῶν. ἢ δὲ φύ σις ὑφ ὑμῶν σχεδὸν παραβάλ λουσα, ζῶον ἄπουν, ἡμιὰ πλη γὲν, πόλλας ἐποίδωσεν, καὶ πλε κτάνους, ποικιλίᾳ τε φαιδρύ νασα πολλῇ καὶ ἁλῇ τῷ παν τοδαπῇ χρωμάτων, μίλιστα σοφῶν ἁπάλλεξε δάου μίλτῳ ὀρνίθιον. ἔπ ἐῶν ἀφώνων καὶ ἀψύχων, πολλὰ γένη πλάττει πῆλῶν τε καὶ πίσῶν καὶ αὐὸ ἄρων ζώων, ὀστέλογα, τίχνας τιμῶν ἰσάας αὐδρῶ μεγάα λων πρεσχομένου. οὖν τὰς ἀε δυνάτων δυνάμεις μεγάλας ὐσας, δυητοὶ καὶ σμικροὶ πανπιῶς ὄντες, καὶ ὅτι τὰ μεγάλα δυνάμενοι ἁδερᾶν, οὐτ' ἄσα τὰ σμικρὰ, τὰ πλέω δ' ἀπορεῖσθε, καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς συμβαινόντων πα σῶν, οὐκ ἂν ἔχοιμεν ἁπᾶν βε βαίως, οὔτ' ἀλκυόνων πρὸς, οὔτ' ἀνδίνων. ὀλίγα δὲ μὲν σῶν, οἷον παρίδοσαν παλαιοὶ, τοιῦτο

ut qui illa ignorãt, quàm aut mulieres constituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac[k] natura quidem[l] quum informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum experst pedes subijciens, atque adhibens pennas, sed & uarietate quadam multiplicium uariorumq; colorum exornãs, apem effinxit, sapientem diuini mellis effectricẽ. Quin etiam ex mutis ouis atq; inanimis compluria genera constituit animalium tum uolucrium atq; terrestrium, tum etiam aquatiliũ, ætheris magni (ut nonnulli tradunt) sãcris utens artibus.[m] Quamobrem immortalium potestates (quæ profectò q̃ maximæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere ualeamus? pleraq; etiam addubitemus eorum quæ circa nosipsos uersantur: haud firmum quicquam uel de alcyonibus, uel de philomelis tradere possimus. Cæterum gloriã fabularũ, qualis à patribus prodita est, talem

τοῦτο γὰρ παισὶν ἡμῖν, ὦ ὑπερ-
φιλόμουσε μάλιστα παρακλώ-
σω τῶν σῶν ὕμνων πρός. λαλή-
σει τὸν σύνευνον καὶ φίλανδρον
ὄρνιθα πολλάκις ὑμνήσω, γυ-
ναῖκά τ' ἐμοὶ Ξανθίππην τε καὶ
Μυρτοῦν λέγων τάττ' ἄλλα, πρὸς
δὲ καὶ τιμᾶς, οἵας ἔτυχόν πα-
ρὰ θεῶν. ἀρά γε καὶ σὺ ποιή-
σεις τι τοιοῦτον, ὦ Χαιρεφῶν;
Χαιρ. πείσει γοῦν, ὦ Σώκρα-
τες· καὶ τὰ ὑπὸ σοῦ ῥηθέντα δι-
πλασίων ἔχει τὸν παράκλη-
σιν πρὸς γυναικῶν τε καὶ ἀν-
δρῶν ὁμιλίαν. Σωκρ. οὐκοῦν
ἀσπασαμένοις τὸν ἀλκυόνα,
προάγωμεν ἤδη πρὸς ἄστυ καὶ
πρὸς ἐκ Φαλήρου. Χαιρ. πάν-
υ μὲν ποιῶμεν ἅττως.

talem & pueris meis, ô ales quæstuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuũ uerò pium ac studiosum uiri amorem concinam crebrò uxoribus meis, Xanthippæ ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à dijs honorem consecuta es. Tu quoque, ô Chærephon, huiusmodi aliquid feceris. CHAB. Decet igitur planè, ô Socrates, & quæ abs te dicta sunt, duplicem ut habeant persuasionẽ: ad mulierum inquam consuetudinem, ac uirorum. Iam igitur Alcyoni salutatiõe facta, regredi ad urbem ex Phalerico tempus. SOCR. Sanè quidem: igitur sic faciamus.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

ALcyonem hunc Luciano ascriptum, Leonis philosophi Academici esse, testantur Athenæus Dipnosoph. II. & Laertius in Platone. Nec Platoni hic dialogus elapsus est, sicut nonnulli putant, quos Socratis persona in errorem pellexit. Occasio dialogi, à cantu Alcedinis.

a Nam muta quidem sunt quæ in aquis degunt.) Causam adfert Aristoteles, quòd his neq; pulmo sit, neq; arteria, neq; guttur. Etiamsi sint nõnulla, quæ sonitum quendam ac stridorem edunt: quorum de numero sunt delphinus, lyra, chromis, phoca,

phoca, quem hinc dictum appareț quòd uocem edat. Mercurio sacrum prodidit Athenæus libro 7. pecten. Verùm eum sonum non naturalibus organis uocis edi putat: sed uel attritu branchiarum, uel ab interioribus quæ sunt circa uentrem. Horatius in Odis: O mutis quoque piscibus Donatura cygni si libeat sonum. Idem Lucianus in Gallo: πολὺ ἀφωνότερός σοματι ἰχθύων: id est, Multo magis ero mutus, quàm pisces. Rursus, aduersus indoctum, μᾶλλον τῶν ἰχθύων ἀφωνότερός εἰ: id est, Imò uerò magis es mutus, quàm pisces. b Fabula proditur.) Fabula de Ceyce & Halcyone in hunc fermè sensum habetur apud Ouidiũ, libro Metamorph. 11. Ceyx Luciferi filius, Alcyonem habuit uxorem, à qua cum prohibitus, isset ad consulendum Apollinem de statu regni, naufragio perijt. Cuius corpus cum ad uxorem delatum fuisset, illa in mare se præcipitauit. Postea miseratione Thetydis & Luciferi conuersi sunt ambo in aues marinas, quæ Græcis ἀλκυόνες dicuntur, Latinis Alcedones, ut ait Varro. Hæ, referente Plinio lib. 10. cap. 32. paulo ampliores sunt passere, colore cyaneo, collo gracili ac procero. Fœtificant bruma, qui dies Græcis ἀλκυονίδες, Latinis Halcyonia uocantur. Neq; apparent, nisi mari tranquillo, maximè Siculo. Faciunt autem septem ante brumam diebus nidos, & totidem sequentibus pariunt. Vnde Mantuanus:

Producit Ceycus aues, ubi frigida bruma.

Hi dies & nautis sunt noti: nam in his tempestatẽ non metuunt. Nidificant autem medio in mari. Nidi pilæ figura, paulum eminentiore, perquàm angusto, grandium spongiarum similitudine, ex spinis aculeatis compacti, tanta duritie, ut ferro incidi nequeant. Franguntur ictu ualido, ut spuma arida maris. De tranquillitate Halcyonidum dierum Lucianus hic: ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἡσυχίας καὶ τὰς ἀλκυονίδας προσαγορευομένας ἡμέρας ὁ ὕσος ἄγει. id est: Nidulante siquidem Halcyone, Halcyonidas quos uocant dies agit mundus. Hinc ductũ est adagium istud Aristophanicũ, in Auibus: ἀλκυονίδας τ' ἄγειθ' ἡμέρας ἄσι. id est, Atq; Halcyonios duxit assiduè dies: hoc est, tranquillam & ociosam egit uitam. Plautus in Pœnulo: Nisi mihi illam tam tranquillam facis, quàm mare est olim, cum ibi Halcedo pullos educat suos. Idem in Casina, Halcedonia sunt circa forum: id est, tranquillitas & silentium. Vergilius inter prognostica futuræ tempestatis hoc quoque refert:

Non tepidum ad ſolem pennas in littore pendunt
Dilectæ Thetydis halcyones.

Meminit harum & Theocritus Idyllio ſeptimo: Homerus Iliados κ. Seruius Georgicorum 1. Ceryli maris Halcyonum Theocritus in Bionis morte: qui ubi conſenuit, à coniuge alis impoſitus geſtari dicitur. Et talis coniugij amor eſt in his auiculis, ut quum altera ex eis interijt, quę ſuperſtes eſt, longo tempore amiſſam ſociam lugubri uoce deploret. Alij Ceryllum ab Halcedone diſcernunt, ſed tamen de eo genere eſſe ſtatuunt. Ariſtoteles de Hiſtoria animalium libro 8. cap. 3. etiam uidetur diſcernere ab Halcedonibus: attamẽ eundem locum & uictum utriq; tribuit. Gaza Carulum uertit. c Lugubrem.) Mantuanus:

Mœſtæ Halcyones lugubre dabant per littora carmen.

Theocritus de morte Bionis: Neque Alcyon tanto dolore deploranit Ceycis interitum. d Simile ſpeculi.) Inter multa quæ rerum referunt imagines, uelut aqua æs politum, gemmæ quædam, nihil æquè perſpicuè reddit ſimulachra, ut uitrũ plumbo ſublitum. Nam uitrum quidem ut rarum ac perlucidum maximè capax eſt imaginum, uerùm acceptas non perinde continet ob pellucentiam: proinde ſublitum plumbum, ob nigrorem aliquem, naturæq; denſitatem, ſiſtit impreſſam imaginem, neque dilabi ſinit. Euaneſcunt enim ſimulachra, non ſecus atque candelæ lumen in ſole, quoties excipiuntur in corpore nimium tenui perſpicuoque, uelut in aere, pura aqua, cryſtallo, uitroque non obſcurato corporis alicuius oppoſitu. Rurſum in nimium denſis & obſcuris non hærent, uelut in filice, lignó ue. Proinde natura ſolertiſsima rerum omnium architectrix, oculum animantium ad ſpeculorum imaginem finxiſſe uidetur: quippe parti pellucenti nigrorem quendam adiunxit à tergo, quo ſublato, protinus tollatur & uidendi facultas. Vnde ſcitè dictũ eſt illud: Vt ſpeculũ oculus eſt artis, ita oculum eſſe naturæ ſpeculum. Illud miraculo dignum, ſpeculum non modò clariſsimè repræſentare ſimulachra rerum omniũ, quæcunque obiecta ſunt: uerumetiam interualla, colores, motus, breuiter res ipſas, penè dixerim euidẽtius quàm ſunt, hoc uno diſcrimine quòd aduerſa refert. Cuius cauſa hæc eſt, quòd ſpecies quæ à corpore ſolido per aerem manat ad ſpeculi ſuperficiem, ſimplex, puraque eſt. unde fit, ut non alia ſit auerſa, quàm aduerſa. Quibus de rebus acutiſsimè diſſeruit Leo Nolanus

Ianus in Quæstionibus suis, Sed & natura, inquit Seneca, facultatem uel inopi est impertita seipsum uidendi: fons cuique perlucidus, aut leue saxum imaginem reddit. Hinc illud Vergilij ex Bucolico ludicro:

Nuper me in littore uidi,
Quum placidum uentis staret mare.

Sed & Lucianus in primo dialogo Marinorum, colloquentibus Doride ac Galatea, inibi inquit Doris: Alioqui ubi libebit scire qua sis facie, de scopulo quopiam in aquã, si quando tranquilla steterit, despectans, teipsam contemplare. e O amice.) Propositio. f Memnisti.) Argumentum à signo. g Vtrum igitur maius.) Epilogus amplificatur à minori. h Etenim natura hominum ætas.) Ab incremento hominum, & ætatum collatione. i Quandoquidem & tibia.) A quotidianæ uitæ usu, quo alius alio differt. k Ac natura quidem.) Ab effectis naturæ, à minore. l Cum informe.) Apes intelligit, quæ cum interierunt, ex tauri interfecti putrescente corpore reparari solent, ut est in fine 4. Georg. Nascuntur autem neque ex coitu, neque partu, sed ex suauitate herbarum & foliorum finguntur. Postea per incubationem uermiculus subnascitur, sicut Aristoteles in 5. cap. 21. de Animalibus tradidit: sed Plinius de eo nonnihil dubitat. Ore emittere fœtum traditur. Plerisque dictæ sunt apes, quasi sine pedibus, quos in prima sui origine non habent. Græcis autem ab opere mellario μελίσσαι dictæ sunt. m Quamobrem immortaliũ potestates.) Concluſio. n Xanthippæ ac Myrto.) Socrati Hieronymus in Iouinianum uxores fuisse duas scribit, Xanthippen & Myrthonem, Aristidis neptem. alij dicunt filiam, Laertij etiam testimonio, & Plutarchi in Aristide.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Η ΠΡΟΜΕΤΗΕVS, Καύκασος. siue Caucasus.

Ottomaro Luscinio interprete.

ARGVMENTVM.

Videtur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, deorum gentilium uanitatem, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atq; irridere uoluisse. Occasionem aũt sumpsit ex fabula Promethei, quem poetæ fingunt, eo quòd Iouem in distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cœlo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue Caucaso alligatum, aquilamq́ue immissam, quæ hepar illius carpendo atteret. Fingit itaque hic, interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercuriũ & Vulcanum se de criminibus obiectis purgare. Primùm de distributione carnium, per extenuationem, dicendo iocum fuisse conuiualem, non fraudem: neque tantum supplicium mereri, ex aduerso priora sua merita referendo. Secundo loco de plastice, ubi bifariam respondet: & super eo, an homines in uniuersum finxisse, dijs damnosum fuerit: & super modo & forma, ostendens, non modò nihil incommodi fictionem hominis attulisse dijs, uerumetiam utilem & propè necessariam fuisse. Deinde & hac forma, ita ut deos referrent facie, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Vltimò de furto ignis respondet, neq; cœlesti igni quicquam ademptum esse, & ad officium deorum pertinere ut homines iuuent: præsertim quum ea re ipsi neque opus habeant, neque utantur, homines autem sacrificando indigeant, & ad ipsorum deorum ministerium adhibeant. Occasio apologiæ sumitur ex eo, quòd cum Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCV-

Ομὶμ Καύκασε, ὦ Ηφαιστε, οὕτως, ὦ τ ἄλλου τιτᾶνα τουτονὶ προσκεῖσθαι λύσει. πρῶτον μὲν ὃ ἄλλο ἐρημόν τινα ἐπιτήδειον, εἰ πῃ σὶ χιόνος γυμνὸς ὄχθος, ὡς βιβαιότερον ἐπαπαγεῖς τὰ δόρατα, καὶ οὗτος ἅπασι περιφανὴς ἐν ἐρημίᾳ σοι. Ηφαι. πρόσκηπτον μὲν, ὦ Ερμῆ. ἔστι γὰρ ταπεινὸν καὶ πρόσγειον ἐσαρῶσθαι χρὴ, ὡς μὴ ἐπαμώμφ αὐτῷ τὰ πλάσματα κεῖσ οἱ ἄνθρωποι. οὕτε μὲν ἐκτὸς τὸ ἄκρον· ἀφανὲς γὰρ ἂν εἴη τοῖς ἐκτός. ἀλλ' ἐς δὸμῶ, ἐκτὸς μέσον ἐνταῦθά που πόρρω σὶ φάραγγος αὐτεχούσθω, ἐκπεπταδὲς τῷ χέρι ἀπὸ τουτονὶ πρὸς τὸ ἐναντίον. Ερ. ὦ λίγας ἀπότομοί τι γὰρ αἱ πέφυκαν, καὶ ἀπρίσβατοι, πανταχόθεν ὑρίμα ἐπηγοσύνῃσι. καὶ τῷ ποδὶ τροχὸν ταύτῃ ὁ ἐρημένος ἴχνει τῶν ἐπίβασιν, ὡς ἂν προπέσειεν μόλις ἐσάσαι, καὶ ἧκιστα ὑδηκεράτατος ὁ σανίδας πόδας δεῖ· ποσσὶ γὰρ ἐπιτηδειότατα ἐστὶ τὰ ἐνταῦθα.

ENa tibi Caucasum, ô Vulcane, cui miser hic bTitan affigêdus est. Itaq; circumspiciamus sicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmius infigantur uincula, & unde suspêsus ipse magis promineat, & fiat conspicuus. VVL. Circumspectandũ profectò Mercuri nobis est, ne humili loco, ac propè terrã affixus, plasmatis sui (nempe hominum) experiatur auxiliator: aut rursus in sublimi propendẽs, ijs qui in mõtis radice uersantur, minimè appareat. Quãobrem, nisi aliter tibi uisum fuerit, hic in mõtis medio supra cõuallem, paßis hinc atque illinc eregionè manibus, cruci caffigatur. MERC. Rectè dicis. prærupta enim hic undiq; sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendẽtia parumper in præceps: tanta proinde angustia, ut nullum penitus recipiant uestigium, cum uix summis hic insistas pedibus: deniq; quammaximè opportuna, in quibus furca fiat.

φὶς ἂν γένοιτο. μὴ μίλλε ὦν, ὦ Προμυθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαινε, καὶ παράσχου σαυτὸν ἁπαπαγησόμενον πρὸς τὸ ὄρος. ΠΡΟ. ἀλλ' ὑμεῖς γοῦν, ὦ Ἥφαιστε καὶ Ἑρμῆ, ἀπολύσατέ με παρὰ τῶν ἀδίκων ἀνηνύτως. ΕΡΜ. ἴθι φέρε, ὦ Προμυθεῦ, τὸ ἀπολύσασθαι, αὐτὸ τοῦτ' ἀνάσκολοπισθῆναι αὐτίκα μάλα παρανύσαντας τὸ ἐπιτάγματος. ἢ ἔχεις καινῶς ἔνδαί σοι λοιπὸν ἀνάπαυσος, καὶ ἄλλως ἂν χαρεῖσα λύρα προσπαταλαυθίωμεν; ἀλλ' ὄρεγε τῶν λιβάδων. σὺ δέ, ὦ Ἥφαιστε, πρόσθου, καὶ ἀπόκλειε, καὶ προσήλου, καὶ τῶν σφύρων ὀρθομελῶς ἀνάτασφος. ὁδὸς καὶ τῶν ἐτοίμων, ἀπολήφθω ἡ μάλα καὶ αὐτό. ὦ ἔχα. ἀπαπαῖ σύ δὲ ἤδη καὶ ὁ ἀετὸς ἀπεπτήκει τὸ ἧπαρ, ὡς παύσεται ἔχων αὐτὸ δὴ ἀνάλιτος καὶ δυσμενὲς πλάσμα ἀεί. ΠΡΟ. ὦ Κρόνε καὶ Ἰαπετέ, καὶ σὺ Γῆ μῆτερ, οἷα πέπονθα ὁ ἀπροδάμαντος, οὐδὲ ἀδίκου ἀγαπώμενος; ΕΡΜ. σὺ δὲ μὴ ἀδίκου ἐρεάφω, ὦ Προμυθεῦ· ἐς πρῶτα μὲν τῶν νομῶν τὸ μερικὸν ἐγκειμένου

ca fiat. Ne igitur cunctetur, Promethee, sed ascende, & præbe te monti affigendum. PRO. At uos saltem, ô Mercuri & Vulcane, miserescite mei, qui citra ullam prorsus noxam calamitatē istam incidi. MER. Miserescite, ais Promethee? Tanquā parum sit tibi Caucaso alligari, nisi nos quoq; ambos Iupiter eidem pœnæ mox destinet, ueluti mandato suo immorigeros? Sed tu porrige dextera. Vulcane tu reclude, & affige malleo potenter immisso. Præbe lœuam, quò & illa ritè implicetur. Bene actum. iam nunc deuolatura tibi aquila iecur depascet, ne quippiam tibi unquam desit præmij pro opere illo tuo tā pulchro, tum ingenioso. PRO. O Saturne, ô Iapete, & tu Tellus parens, infelix ego quib⁹ afficior pœnis, qui neq; facinus unquā graue admiserim. MER. d Nullum facinus, ais Promethee? qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus, mirum

θεὸς, ὅτως ἠδίκησε ἐπειθόμενος, καὶ ἐπαπατήσας, ὡς αὐτῷ μὲν τὰ λάλλιστα ἐπιξενίσθαι, τὸν Δία δὲ παρακλογίσασθαι, ἐξ ἀλλοτρίας ἀρχῆς ἀδικῶν; μέμνησαι Ησιόδῳ τὸν Δι' οὐτινα ἐπέντες. ἔπειτα δὲ τοὺς ἀνδρώπους αὐτὸς πλάσας, πανουργότατα ζῶα, καὶ μάλιστά γε τὰς γυναῖκας. ὧδε πᾶσι δὲ τὸ τιμιώτατον κτῆμα καὶ θεῶν τὸ πῦρ ἁλίψας, καὶ ἔτι ἀδωρήτους τοῖς ἀνθρώποις τοσαῦτα ἀγαθὰ ἐργασάμενος, φῶς μὲν ἀδικήσας ἀθάνατον; Πρ. ἔοικας, ὦ Ερμῆ, περὶ οὐ λατὰ τὸν παρόντα καιρὸν ἀντίαν ἀντιᾶσθαι, ἐς τὰ τοιαῦτα προφέρειν, ἐφ' οἷς ἐγωγε τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως, ἃ τὰ δίκαια ἐγίγνετο, ἐτιμησάμην ἂν ἀμοιρότερον. ἀ γοῦν σχολὴ σοι, ἀδίκως ἄν σοι περὶ δικαιολογίας μὴν ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς ἀδί-

mirum quàm uafrè egeris, atque improbè. optimam enim partem tibi subducens, Ioui obſibus cãdido adipe uelatis impoſuiſti. c Heſiodi ipſius iam mihi in mentem uenit, qui meherclè de hac re uerba facit. Deinde & homines effinxiſti, animantiũ genus quo non eſt aliud uerſutum magis ac callidum, & quidem maximè omniũ mulier. Super omnia autem ignem theſaurum deorũ omnium præſtantiſſimum furatum ſurripuiſti, hominibus eiuſce uſum tradens. At uerò quum tanta admiſeris flagitia, mirum quomodo dicere auſis, te quaſi inſontem, et nemini prorſus iniurium, uinculis implicari. PRO. Videris ſ quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poetam, incuſare innocuum, quando talia mihi obijcis, quæ ego iure optimo me feciſſe contenderim: ob quæ equidem in Prytaneo publicè alendum me, ſi pro merito mecum ageretur, cenſuiſſem. Verùm ſi uacat tibi audire ex me defenſionem minimè iniucundam, ego detortam in me culpam facili conatu diluere curauero, ſimulatque perſpicuum fuerit oratione meâ,

quàm

ὡς λάξαμι ἄλλα ἐγκώτα πρὸ ἐμοῦ τὸν Δία. σὺ δέ, φιλόλογε γάρ εἶ, καὶ δικανικὸς εἶ, ἀπολόγησαι πρὸς αὐτοῦ, ὡς δικαίως τῷ ψήφῳ ἴδιτι, ἀντιφωνῶδαί μι πλησίον τῶν Κασπίων τούτων πυλῶν, ὧδε τῷ Καυκάσου, οἰκίσιον δίαμα πᾶσι Σκύθαις. Ερ. ἴωλον μὲν, ὦ Προμηθεῦ, τὸν ἐφθὸν ἀγωνιεῖ, καὶ ἐς οὐδὲν δέον ἅμιλλα ἐμοὶ καὶ σοὶ λέγειν. καὶ γὰ ἄλλως τοδριμέναν αὐχενᾶιον, ἐς ἂν ἀκούσῃς ἐκατάπαυ ἔπαμιλησόμενός σου τὸ ἥπαρ. τὸν μὲν τῷ μέσῳ δὲ παύτῳ σχολὴν ἐκαλῶς ἂν ἄν ἔχοι, ἐς ἀκρόασιν ἐκαταχρήσασθαι σοφιστικὸν, οἷ ἐ σὺ πανουργότατος ἐν τοῖς λόγοις. Προ. πρότερον οὖν ὦ Ἑρμῆ δέομαι λέγε, καὶ ὅπως μου ὡς ἀνύτατα ἐκατηγορήσῃς, μηδὲ ἐκαθυφῇς τι τῶν δικαίων τοῦ πατρός· σὲ δέ, ὦ Ἥφαιστε, δικαστὴν ποιοῦμαι ἑκατόν. Ηφαι. μὰ Δί' ἀλλὰ

quàm iniquè aduersum me Iupiter pronũciauerit. Tu uerò quandoquidem tam eloquio polles, q̃ iuris scientia, Iouis partes tueaeris: denique effingas, ut lubet, q̃ me haud inuria prope portas Caspias Caucaso isti affigendũ iudicarit, quò miserrimum & Scythis omnib. fiam spectaculũ. MERCh Inanè insumis operam Promethee, si prouocare uelis à Iouis in te lata sententia: tentare enim istuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tãtispèr mihi hic manendũ est, dum ex arduo aduolet aquila, quæ hepatis tui curã gerat: occasionem nimirũ hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamantẽ, qui præter ætũ quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoq; probè calles. PRO. Primùm igitur Mercuri tu uelim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm, tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas uelim. VVLC. Ita me amet Iupiter, pro

iudice

ἀπάγειν αὐτὸ ἐδίκαιον, ἔξων, δς τὸ πῦρ ὑφείλετο, ψυχρόν μοι τὸν ἐμὸν ἀπολείπετε. ΠΡΟ. οὐκοῦν δικολόγοις τοῖς περὶ κλοπῆς ἤδη συνεσται. ὁ Ἑρμῆς ἦ μὴ τῶν ἀνθρωποποιῶν, ἢ τῶν θρεπτομένων κατέσκεπται. ἄμφω δὲ τεχνίται, καὶ ἀπὸν ἄκεντοι λίκαται ἄνευ. ΗΦΑΙΣ. ὁ Ἑρμῆς καὶ πάρεστιν ἐμοῦ δρᾶν. ἐγὼ γὰρ οὐ πρὸς λόγοις τοῖς δεινοῖσιν ἐμοί, ἀλλ' ἀμφὶ τῶν ἐμοῦ ἐχω παπόλλα. ὁ δὲ ῥήτωρ ὄζει, μὴ τὰ τοιαῦτα οὐ παρόδγως μεμελέτηται αὐτῷ. ΠΡΟ. ἐγὼ μὲν οὖν οὐ πάνυ ὅμως περὶ τῆς κλοπῆς τὸν Ἑρμῆν ἐβουλόμην σοὶ δικάσαι, διὰ ἐναντίαν μοι τὸ τοιοῦτο ἐμηχανήσατο. πλὴν ἀλλ' ἐπεὶ περὶ τοιούτου, ὦ Μαῖα παῖ, ὑφ' ἡμῶν ἔδει πορίσασθαι τὴν κατηγορίαν. ΕΡΜ. πάνυ γοῦν, ὦ Προμηθεῦ, μακρῶν δὲ λόγων,

iudice accusator tibi futurus sum, eo quòd compilato igni, gelidam mihi officinã reddideris. PRO. *Partiri igitur uos cõueniet actionem, ut tu quæ ad furtum pertinent, in unum cõgeras: at Mercurius quæ hominũ formationi conueniunt, carniumq; distributioni, impugnare conetur. Nihil autem uideo quod uos remoretur, quũ ambo sitis egregij artifices, et ad compositè dicendum impendiò instructi.* VVL. *Mercurius meã obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, utpote rhetori. Nam ego quũ haudquaquã in iudicialibus dissertationibus uerser, sed magis circa focum, ibiq; nõnihil est quod meæ possunt uires: quo pacto oratorem agam, nõ uideo.* PRO. *Nihil est quòd Mercurium de furto dictum suspicer. Quomodo enim furti me suggillauerit, cuius ipse author est? Vnde necessitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tempus expetit, ô Maiæ soboles, si me culpæ cuiuspiã arguere uelis, ut modò proponas accusationem.* MER. *Si mihi propositum sit malefacta*

λέγων, ὡς ἐκεῖνός τιν' ἢ παρα-
σπλῆξ, ὡδὶ τὰ σοὶ πεπραγμέ-
να, ἐχὶ δι' ἀπέχρη μόνα τὰ λε-
φάλαια ἀπεῖν τ' ἀδικημάτων.
ὅτι ἅπαρπάντι σοι μοιράσας
τὰ ἱερία, σαυτῷ μὲν τὰ μάλλι-
στα ἐφύλαττ' ὄν, ἀμπάτησας δὲ
τὸν βασιλία, καὶ τὰς αὐδρεί-
πους ἀνίπλασας, οὐ λίαν λίαν.
καὶ τὸ πῦρ ἐλίψας παρ' ἡμῶν,
ἐκόμισας παρ' αὐτούς. ἐκεῖ μὲν
δοκεῖς, ὦ βέλτιστε, μὴ σωίνται
ἐπὶ τοῖς τυλικήτοις, πάνυ φι-
λανδρώπως τῷ Διὶ πιπειραμέ-
νος. ἐὰ μὲν οὖν ἐξαρνῇ ἃ μὲ
ἐργάδαι αὐτὰ, λύσει καὶ δι-
λέγκειν, μὴ ῥᾴσίν τινα μακρὰν
ἀποτάνειν, καὶ πειρᾶδαι, ὡς
ἐνὶ μάλιστα, ἀμφανίσειν τἀν ἀν-
λόδεικον. ἐὶ δὲ φῂς τοιούτων τι
πεποιῆδαι τῶν νομῶν τ' ἱερῶν,
καὶ τὰ περὶ τὸς αὐθρώπους καὶ
συγγῆσαι, καὶ τὸ πῦρ ἐκκλοφέ-
ναι, ἐκανῶς ἐκπεπλεγμένά μοι,
καὶ μακρότερα ἐκ ἂν ἔτοιμι.
λῆρος γὰρ ἄλλως τὸ τοιοῦτον.

malefacta tua insectari, longa profectò oratione opus fuerit, & apparatu aliquo. neque enim quasi compendio quodã recensere crimina satis est, i quo pacto uidelicet commisso tibi distribuendarum carnium officio, regem meliori parte fraudaueris, atque illã pro te seruaris: quod que homines, quos esse minime decebat, effinxeris: denique, quòd ignem quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens: qua in re abusus es profectò, uir optime, Iouis benignitate, ac uisus es mihi eam parum intellexisse. At uerò si hæc inficiaberis te admisisse flagitia, longiore tecum utemur sermone, quo simul & dicta tua refellamus, & ut ueritas quammaximè fiat perspicua, laboremus. Cæterum, si ea concesseris, quæ de carnium diuisione diximus, hominibus k recens formatis, atque ablato igni, abundè iam mihi in hac accusatione satisfactum est. Quid enim pluribus opus? quando aliter dicere, iam planè sit nugari.

προ. ἐὰ

PRO. Sic

Προ. ἀ μὲν οὖν ταῦτα λῦρίς ἐστιν, ἃ ἔφυμας, ἐφ' ἱμιδὰ μιμηθῆναι ὕστερον. ἐγὼ δὲ νῦν τὰ μὲν ἄλλα οὐκ ἀκριβὲς ἴσως ἔχειν τὰ ἐγκλήματα, πειράσομαι ὡς ἂν οἷός τε ὦ, διακρούσασθαι τὰ δὲ πρῶτον μὲν ἄξιον τὰ πρὸς τῶν ἱερῶν, ἐκεῖνά τοι τὴν εὐφωνίαν, οὐκ ἐμὸν λέγειν ταῦτα, αἰσχύνομαι τοῦτο τῷ θεῷ, ὡ οὕτω μικρολόγος οὐκ μικρῷ ἐστιν ὑμῖν ὀφθῆναι εὐλογίᾳ ἐν τῇ μορίδι σὺν ἐμοὶ ἀσκαπολοπαιδευόμενον ὑπὸ πένητι παλαιῷ οὕτω διὸν, μήτι τῶν συμμαχίαν μνημονεύσαντα, μήτι αὖτε δὴ ἐγγύης τὸ ἀνεφάνατον ἔσχεν, ἐννοήσαντα, οὐκ ὀκνήσαντα τὸ τοιοῦτον ἐγγίσασθαι, ἢ ἀγανακτῆσαι, ἢ μὴ τὸ μέσον αὐτὸς λύσαι. ἐκεῖ τοι τάς γε ἀπάτας, ὦ Ἑρμῆ, τὰς τοιαύτας συμποτικὰς οὔσας, οὐ χρὴ οἶμαι ἀπομνημονεύειν, ἀλλ'

PRO. Siquidem istiuc ars sit nugari, posthac uidebimus: nunc uerò quoniã absoluta tibi est aduersum me (ut ais) accusatio, ego, præpotens Mercuri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi, obsecro, quæ dicam de carnibus. Cœlum testor, si me non Iouis loco nunc pudet ut recenseam quàm ille sit pusillanimus & querulus: non tam aliam ob causam, quàm quia minutula quædam ossa in portione, quæ sibi fortè obtigerat, offendit: & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis pro Deo habitum, palis huc affigendum misit. immemor sanè, quibus eum iuuerim beneficijs, neque satis probè perpendens, cuius momenti sit tantæ indignatiõis origo atque materia. Nam quis non uidet, puerilem hanc esse iram, ut excandescas, & iniquo ferax animo, quoniam [m] maiorem partem non acceperis? Verùm, quanto foret æquius, Mercuri, conuiualium huiuscemodi fraudium deincepe ne recordari quidem, & dimissa

ἀλλ' ἀ λιά τι ὑμάρτητα μῖσα ξὺ σὺγχωμιλίων, παιδιαὶ ἦσ γᾶδαι, ἠὲ κὐτῦ ὖ τῷ συμποσίῳ λατελικᾶμ τῶ ἐγώ. ἐσ δ τὸ αὔριον ταμιαύδαι τὸ μῖ σ, ἠὲ μνησικακᾶμ, ἠὲ ἴως λέγ τινα μνήμω διαφυλάττειμ ἄπαγε, ὅτι θεῖς πρέπει, ὅτι ἄλλως βασιλικόμ. ὧ γοῦ ἀφίλη τις τῶμ συμποσίωμ τὰς ἡμερίδας ταύτας, ἀπάτω νὴ σκώμματα, ἠὲ τὸ σιλλαίνειμ, ἠὲ ὠδιγλᾶμ, τὸ λατελιπόμ τέγ ἔχι μίδε, ἠὲ λέγ, νὴ σιω πὴ, σκυθρωπὰ νὴ ἀτρεπῶ πρὸ γματα, ἠὲ ἥκιστα συμποσίω πρέποντα, ἅτε ἐγὼ οὐδὲ μνημο νεύγμ εἰς τῶν ὑσεραίωμ ἵτε ὦ μῶ τὸμ Δία, ἐχ ὅπως ἠὲ τὸ λικᾶτα ἐπ' αὐτοῖς ἀγανακτέ σεμ, ἠὲ παύδεινα ὀγύσεδαι ποτοὺδίνειμ, εἰ διενίμων τις ἐρίκ, παιδικᾶ τινα ἐπαξι, παρώμεγ ἐ διαγνώσετ τὸ βέλτιον ὁ κέρουμε, τίδε ἦ, ὦ Ἑρμῆ, τὲ χαλεπώτορον, μὴ νῶν ἐλάττω μοῖραν ἀπονεγιμε-

νέναι τῷ

& dimissa ira, sympotij deliciarum ueluti lusum æstimare atq; iocum? Quippe quum in crastinum continere odium, & meminisse iniuriæ uetetis, haudquaquam reges deceat, ne dicam deos. Sed age dum tollamus è conuiuijs lepores illos & sales, risum, et subdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacitatem & silentiū fiet reliqui? Quæ quum tristia admodum sint, & parum iucunda, decētius exulare crediderim huiusce modi à conuiuio. [n] Nam Iouem in posterum diem recordaturum quis oro putaret huiusce distributionis carnium, in qua nil præter iocum notares ac lusum? Vt ne interim dicam quòd molestè nōnihil esset laturus, tanquā his rebus leuiculis potuerit offendi. Nihil enim aliud exoplorare uoluebam in ea diuisione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab alijs dignosceret. [o] Sed age Mercuri, ut illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione?

πίνια τῷ Διΐ, τἄλλα δ' ἄλλῳ ὑφηρᾶσθαι. τί οὖν διὰ τοῦτο ἐγχαλῶ τῇ τύχῃ τῇ γῇ τὴν εὐεργεσίαν ἀνεπιμίκτως δοῦναι, καὶ λίθῳ μὲ καὶ ξυρούς καὶ Καύκασον ὅλην ὑδυσῶπα, καὶ ἀετὸν ἐπιτάσιμον, καὶ τὸ ὅπαρ ἰκμπέρειν; ὅρα γὰ μὴ μέλλω ταῦτα ἐπιτυγχάνειν τῇ ἀγεννοπροσώπῳ καὶ τοῦ μικροψυχίαν, καὶ ἀγένειαν θηγνώμης, καὶ φεῖδ' ὀργὴν δίκης ῥᾴειν. τί δ' ἂν ἐποίησεν οὕτως, ὅλον βοῦν ἀπολέσας, ἢ λιτῶν ὀλίγων ἕνεκα τοιαῦτα ὀδύρεσθαι; καίτοι πόσῳ οἱ ἀθάνατοι εὐγνωμονέστερον διάκεινται πρὸς τὰ τοιαῦτα, ὃς ἐκεῖνος ὢν καὶ τὰ ἐς ὀργὴν ἐξυτρύπητος ἅπας θεῶν· ἀλλ' ἡμῶν ἐκάνων ἐν ἔτει ἔστι τῷ μαγάρῳ ξυρεῖν ἀθ τιμέσαιλο, ἢ τὰ λρία ἴψαν, καὶ δὲ ἐ λάκτυλον ἑ ῥωμᾶ τι μιλπημύσατο, ἢ ἐπομόνων ἀς ποσπάσας ἑ λιτῶν διατιθρέχθοιεν, ἀλλὰ συγγνώμων ἀποκίμοιμι αὐτοῖς. εἰ δ' καὶ πᾶν ὀργιθεῖεν, ἢ λοιδόροιτ ἐνίβριφαν, missum iusculo digitum, uisus sit circumlambere, aut ex ueru nonnihil tostarũ carnium uel lens uorarit. Magis enim ueniam illis impertiunt, nisi uehementer fuerint irati, tunc enim incutiunt coquo pugnum,

tione: adde quòd fœdã, quòd horrendã atq; molestam. Et, si lubet, finge meomnino portionem sustuliſſe: quid tum? Nũquid ideo decebat ut cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ miſceretur, uincula excogitarentur, & cruces, totusque Caucaſus, aquilæ deo hinc demitterentur, quæ hepar dilaniarẽt? Fallor, ſi hæc non ſunt aperta puſillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propenſi in iram. Nã cũ hæc agit ob pauculas carnes, quid oro feciſſet, ſi bos integer illi fuiſſet ademptus? Videre iam licet homines in pari negocio lõgè modeſtius affectos: qui quũ dijs immortalib⁹ natura ſint inferiores, acrius illos excandeſcere parerat, quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicarit, eam ob cauſam, quòd carnes elixas, imo

ἢ καὶ λαπὰς λάρυγγας ἐπάταξεν· ἀδικοπολιτείαν ἢ ἄλλης παρ' αὐτοῖς τῶν πλημμέλειαν ἔνεκα. καὶ περὶ μὲν τ' ἱερείων τοσαῦτα, ἃ σχεδὸν μὲν ἅπαντες ἀπολογεῖσθαι, μάλιστα δὲ αἰσχίων ἡ κατηγορία ἐκείνου. περὶ δὲ πλαγιαύλου, τί ἔτι τὰς ἀνθρώπους ἐποίησεν, καὶ γὰρ ἤδη λέγειν. τοῦτο δέ, ὦ Ἑρμῆ, διττὴν ἔχειν τὴν κατηγορίαν, ὅτι οἶδα καὶ ὁ πρότερον αὐτιᾶσθαί μοι πότερα, ὡς δεῖ ὅλως ἐχρῆν τοὺς ἀνθρώπους γενέσθαι, ἀλλ' ἄμεινον ὧν ἀφεμένους αὐτοὺς γῆν ἄλλως ὄντας ἀνθρύσκειν, ἢ ὡς ἐπλάσθαι μὲν ἐχρῆν, ἄλλον δέ τινα, ἢ μὴ τὸν τοιοῦτον διεσκευάσθαι τρόπον; ἐγὼ δ' ὅμως οὐδὲν ἀμφοῖν ὁρῶ. καὶ πρῶτόν γε ὡς ἀδικία τοῖς θεοῖς ἀπὸ τούτου βλάβη γεγένηται, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὸν βίον παραχθέντων, πειράσομαι μανθάνειν, ἔπειτα δέ, ὡς καὶ συμφέροντα ἡμῖν τὰ τοιαῦτα οὐκ ἐπαύθημο-

aut uerberant genas: uerùm qui in crucem ullum fustulerit, inuenias neminẽ. Et hæc de carnibus, uilis sanè defensio: sed unde multo uilior plane ac turpior in Iouẽ redundet accusatio. Tempus nunc monet, ut de plasmate & hominibus à me formatis disseratur. qua in re geminã constat sitam esse accusationem: neque satis compertum habeo Mercurii, cuius nam culpæ me primò reũ agam: num illius, quòd homines haud quaquam procreari debuerint, qui mouerentur: sed conducibilius foret, terrã ipsam unde sunt progeniti, prorsus esse ociosam. An uerò, quòd formari quidẽ homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formã, quàm ego illos fabricarim. Ego ad utrumq; facilè respondere simulatque ostendere tentauero, quòd non modò nulla penitus iactura, malo ne deorum, homines in uitam sunt adducti, uerùm etiam quòd in rem eorum istuc potissimùm cedat, magis quàm si (ut iam olim

ἀπαύδρωπον συνίβαινε τῷ γῇ μένειν, εἰ τοῦτο πάλαι (ῥᾴδιον γὰρ οὕτω λίαν ἂν γένοιτο, εἴ τι ἐλίπομεν ἐγὼ, μίξας καὶ συμφύσας καὶ συνορίσας τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους) τὸ θεῖον μόνον καὶ τὸ ἐπουράνιον γένος. ἐγὼ γὰρ δή, ἄγαλμά τι χρῆμα καὶ ἄμορφον, ὕλαις ἅπασι, καὶ τοῦτο τοῖς ἀνημέροις λάβρῳ, οὔτε δὲ βωμοὶ θεῶν, οὔτε νεὼς, οὐδὲν ἦν ἄγαλμα, οὐ ξόανον, οὐ τι ἄλλο τοιοῦτο, οἷα πολλὰ νῦν ἁπάσῃ γῇ φαίνεταί μοι τὰ πάντων εἰς πεπαιδεύσεως τιμώμενα; ἐγὼ δὲ (δεῖ γάρ τι προβουλεύειν καὶ τὸ λεπτόν, καὶ σκοπεῖν ὅπως αὐξήσει θεότητι μὴ τὰ τῶν θεῶν, ἔστι δὲ καὶ τὰ ἄλλα πάντα εἰς κόσμου, καὶ δὴ καὶ) ἐνορῶν ἅπασι τοῖς ἄμεινον ἂν δύνασθαι ἴσον τοῦ πάλαι λελεῖφθαι, ἵνα τινὰ συνήσονται, καὶ ἀνακαλέσαι, τὰς μορφὰς μὴ ἐμοὶ αὐτοῖς προσοικείας. καὶ γὰρ ἐνδεᾶν τι ᾤμην τῷ δόξῃ; μὴ

olim fuit) tellus deserta, & hominibus qui eam colerent, destituta maneret. Sic enim nullo negocio palàm fiet, nũ ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione; quam solam constat diuinam esse, & planè cœlestem. Quum itaque tellus inculta, rudi ac hirta syluæ horresceret, ac squalleret situ, adeò ut neq; uspiam gentium uideres aras deorum, templum, statuam, simulachrum, aut aliud huiusmodi, quemadmodum iam undique apparent hæc elaborata, nõ sine eximia deorum uenerazione: ego cum alioqui propensus sum ad prouidendum in commune, ne quid desit, quod ad incrementum rei diuinæ, decus ac uenustatem pertineat, tacitus mecum reputaui; nec quicquam posse fieri melius, quàm si pusillum luti acciperem, & inde animantia effingerem nobis, dijs forma non admodum absimilia. Quippe uel id erat unicum, in quo mihi natura diuina deficere uidebatur;

μὴ ὄντος τοῦ ἐναντίου αὐτῷ, καὶ πρὸς ὃ ἐμέλλεν ἡ βέλτιστος γίγνοιτο, δυλαμονέστερον ἀπεφαίνετο. θυπρὸν μέν τοι οὐ τὸ εἶναι, σύμμαχωτάτου δ' ἄλλως, καὶ σωτικώτατον, ἢ τοῦ βελτίονος ἀδυνάμενον. ἢ δὲ διὰ τὸν ποιητικὸν λόγον, γῆιαν ὕλαι φύρας, καὶ διαμασήξας, ἀνέπλασα τὸν ἄνθρωπον, καὶ τῷ ἀδιλωῶ παραπαλίσας σωτικιβαλίδα μοι τοῦ ἔργου. ταῦτ' ὄχθον, ἃ μεγάλα ἐγὼ τοῖς θεοῖς ἐγκύπτω. καὶ τὸ ζωμίωμα ἐρᾷς πηλίνου, ἐν πηλῷ ζῶα πεπίωκα, ἢ τὸ τίνος ἔτι ἐπίνοιον ἂς λίνησιν ἄγαγον. καὶ ὡς ἴσιος, τὸ ἀπ' ἐκείνου ἤδη τοῦ θεοί εἰσιν οἱ θεοί, λοιπὸν ἢ ἀεὶ γῆς ἐνεῖτο ζῶα τινὰ γιγίνηται. ἔτι γὰ καὶ ἀγανακτᾶ ὁ Ζεὺς, ὥσπερ ἐπιπλουμένων τῶν θεῶν ἐκ τῶν ἀνθρώπων γονίσεως. ἐν μὲν ἄρα τοῦτο λέλειπται, μὴ καὶ ἔτοι ἐπίθεσιν ἐπ' αὐτὸ βουλεύσωσι

quòd nullius collatione felicior appareret, atq; perfectior: ueluti modò si eam cũ homine conferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarũ captu intellectúue præstante, sed mortali tamen. Cæterũm *iuxta Poetæ dictũ, terram aquæ commiscens, ex li quida molliq; effinxi homines: Mineruã interea adhortatus, ut in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & ardua, quibus nos deos offendimus: totiusq; mali (ut uides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animãtia: et quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam uerò mirum quàm indignetur Iupiter ex tali terrestrium animantium formatione. Quasi uerò deinceps deorum sustinere cogatur penuriam, & procreatis homi nibus, iam futurum sit ut dijs suis orbetur. Verùm quis unquã tam demens extiterit, ut solitudinem in Iouis curia propter generatos homines aliquando uerisimiliter futuram formidare queat? Nisi fortè id ueretur, ne defectionem moliantur homines,

δόσωσι, καὶ πόλεμον ἀρχέγονον ποιεῖ πρὸς τοὺς θεούς, ὥσπερ οἱ γίγαντες. ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ ἑκὼν εἰμὶ ἀδικούδεὶς πρὸς ἐμέ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ σὺ ἴσθι μάρτυρα. ἢ σὺ μέξεόν τι καὶ ἐν τὸ μικρότατον, μέχρι σιωπήσομαι, καὶ πίομαι ἴσομαι πιπτούσης πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἢ χρήσιμα ταῦτα γε γίνεται τοῖς θεοῖς, οὕτως ἂν μάθοις, εἰ ἐπιβλέψειας τὴν γλῶ, ἐκείνῃ αὐχμηρὰν καὶ ἀκαλλῆ ἔσαν, ἀλλὰ πόλεσι καὶ γυμνασίαις, καὶ φυτοῖς ἡμέροις διακεκοσμημένην, καὶ πλῆ θάλατταν πλωτὴν, καὶ τὰς νόσους ἰατρικὴν μέλειαν, ἅπαντα χοῦ δὲ βωμοὺς καὶ θυσίας καὶ νεούς, καὶ πανηγύρεις. μισεῖ ἢ Διὸς πᾶσα μὲν ἀγυιὰ, πᾶσαι ἢ αἱ δρύπεπες ἀγορά. νῦ γὰρ ἐ μὲ μὲ αὐτῷ μόνῳ πλῆμμα ἔτος ἐπλασά μὴν, ἐπλουτίζην αὖ τ χρύσ.

homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerunt gigantes. Itaq; neminẽ fugit, qua ego sim modestia: ut iam iniquè de me quispiã queratur, uel operibus meæ industria absolutis, q. inde dij immortales offensi sint, ac damnũ acceperint. Quin tu Mercuri minimũ aliquod profer, & ego cõticuero, ueluti meritò has daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere, quanta hinc dijs accedat utilitas, si contemplaris terram, quæ prius informi situ ac squallore obducta erat, urbibus, agriculturis et mitioribus plantis exornatã, mare nauigatũ, insulas habitatas, undiq; aras et delubra, sacrificia & festiuitates, adeò ut iam paßim uiæ & fora, deniq; quòcunq; te uertas, prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ergo rei priuatæ intentus, solum mihi homines, rem adeò præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu conijcere licet qui ad me inde rediret, uos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm ego in communi deorum utilitati consulens, ac commodi proprij negligentior, in rem uestram homines potißimùm produxi.

γῶν δ' ἐς τὸ κοινὸν φέρων, τί
θεμις ὑμῖν αὐτοῖς. μᾶλλον δὲ
Διὸς μὲν καὶ Ἀπόλλωνος, καὶ
σοῦ ὦ, ὦ Ἑρμῆ, νικᾶν ἐλῆν ἄπαν
τα χρὴ ὅτι, Προμηθέως δὲ οὐδα
μῶς. ὁρᾷς ὅπως τὰ μαυτοῦ μόνα
σκοπῶ, τὰ κοινὰ ὦ καταπροδί
δομαι, καὶ ἐλάττω ποιῶ; τίδέ
δέ μοι, ὦ Ἑρμῆ, καὶ τόδε, ἐννέα
σον εἴ τι σοι δοκεῖ ἀσαθὲν ἀμαύ
τυρον ἢ κῆμμα, ἢ ποίαμα, ὃ μὴ
λέως ὄψεται, μηδὲ ἐπαινέσεται,
ὁμοίως ὑδὲ καὶ τρόπον ἐσιόδαι
τῷ ἔχοντι· πρὸς δέ τι τοῦτ' ἐ
ρῶ, ὅτι μὲ γιγνομένων τ' ἂν
θρώπων, ἀμαύρτυρον σωίβαινε
τὸ καλὸν εἶναι τῶν ὅλων, καὶ
πλεῖόν τινα πλουτήσειν ἐμέλε
λομεν, ὅτι νῦν ἔλλα τινὲς δεω
μαθησόμενον, ὅτι ὑμῖν αὐτοῖς
ἐμοίως τίμιον. δόκει γὰρ ἂν ἔ-
χομεν πρὸς ὅ, τι ἑλαττον πα
ραδῶμεν αὐτὸν, δεῖ' ἂν σωίεν
μεν ἐλίγα σὺλαμονοῦμεν, ἐχ
θρῶντος ἀμοίρους τ' ὑμετέρων
τινάς. ἔτω γὰ δὴ κ' τὸ μίκα δέχ
δαν ἂν μίγα, ἐ τῷ μικρῷ πα

Nam si quæ ad rempub. atti
nent, ego attenuare molior,
quo res meas promouea, ue-
lim mihi commonstres tem
plum Promethei, quèadmo-
dum Iouis & Apollinis nus-
quam non uideas: deniq; &
tibi Mercuri quædã delubra
sunt sacra. Cæterum istuc
interea tecum expendas ue-
lim, num tibi bonum aliquid
appareat, sine omni penitus
teste, & nũ oblectare queat
habentem possessio, aut opus
quod nemo uideat, nemo lau
det, nemo admiretur? Quod
ideo dixerim, quia nisi fierẽt
homines, iam futurũ erat ut
omnis cunctarum rerum de-
cor esset sine teste, & opes
nostræ ne à nobis quidem ip
sis haberẽtur in precio, cum
nemo alius sit qui harum ad
miratione caperetur. Adde,
quòd nemo ex nobis felicita-
tem suam sit intellecturus, si
non liceat se conferre cum il
lis qui respectu quodam sunt inferiores: quippe bonorum
nostrorum expertes. Nam quis unquam rem quandam
ceu magnam æstimarit, si non cum exigua illam dimetia-
tur?

γαμι βοῦτο. ὑμᾶς δὲ τιμᾶν ὀὐδὲ τῷ βουλεύματι τούτῳ δίκαιον, ἀνευ εὐεργεσίας γέ μου, καὶ ταύτῃ μετρίων ἀμοιβῶν ἀποστερήσαντες ἢ βουλεύματος. ἀλλὰ λανθάνετε γε τινὰ φῦλα ἄνω ἐν αὐτοῖς, καὶ μοιχεύουσι, καὶ πολεμοῦσι, καὶ ἁρπαγαῖς γαμοῦσι, καὶ πατράσι συμβουλεύουσι. πάρ ἡμῖν γὰρ ἔχει πολλὴ τέτων ἀφθονία. καὶ ἡ λύπη διὰ τοῦτο ἀντίασαι' ἄν τις ἢ ἐραγὲν, καὶ τῶν γλῶ, ὅτι ἡμᾶς σωτεύσαντο, ἵνα μὴ τοῦτο ἴσως φαίης ἄν, ὅτι αὐάγκη πολλὰ ὑμᾶς ἔχειν πράγματα ζῶσι μιλιμελεῖσθαι αὐτῶ. οὐκοῦν διὰγε τοῦτο καὶ ἡ νομὶς ἀχθέσθω, ἐᾶν τῷ ἔχειν τῶν ἀγέλων, διότι ἀναπαύσαν αὐτῷ ζῶσι μιλήσαθαι αὐτῶν. καὶ ἐ τότῳ γε ὀργισθήσετο μὴ ἐθὺ ἄλλως, καὶ ἡ φρονεῖς ἐν ἀτρεμὲς ἔχουσά τινα διατεθήσεται. τί γὰρ ἂν ἐπράτομεν, ἐκ ἐχρυτθ ὧν προνοοῦμεν; ἐργαῦμεν μὲν ἄν, καὶ τὸ πίπλαν ἐπίνομεν, καὶ τ

tur? Verumenimuero quum optimo iure honorem à uobis pro rebus bene gestis in repub. sperare debuerim, in crucem à uobis leuatus, mercedem capio mei tam salutaris cõsilij. Sed ais, [u] flagitiosi quidam sunt inter homines, puta mœchi, bellatores, sororum martti, & parentum acerrimi hostes: tanquam apud deos non æquè liceat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlum culpam reijcias, ac terram, unde dij fuerunt progenati. Nec uerò est quòd dicas, hominum formationem dijs immortalib. facessere negocium, et augere curam, alioqui ociosis. [x] Sic enim eandem ob causam pastor q̃ gregem curandum suscepit, in pluuia eum non continebit, quando operosum sibi istud uidebitur: quum alioqui cura illa propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, dijs omnem sollicitudinem, ut iam nihil sit cui prouideant: quid iam aliud agant, quàm quòd torpeant ocio, nectar imbibant,

ηδὲ τ' ἀμβροσίας ἐνιφορήσωσθε, ἢ δεῖν ποιοῦντες. ὁ δὲ μάλιστά με νύττει, τί ἐγὼ οἱ μεμφόμενοι τῶν ἀνθρωποποιΐαν, ἢδὲ μάλιστα τὰς γυμνάσας, ὅμως ὁρᾶτε αὐτῶν, ἢδὲ ὁ διαλάπτης διατέτυπται, ἄρτι μὲν ταῦροι, ἄρτι δὲ σάτυροι ἢδὲ κύκνοι γεγενημένοι, ἢδὲ ὅσοι δὴ αὐτῶν ποιεῖ ὧδε ἀξιοῦντες. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἕως φάσκε, ἀναπεπλάσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἄλλον δέ τινα τρόπον, ἀλλὰ μὴ ὑμῖν ὁμοίως. καὶ τί ἄλλο παράδειγμα τούτου ἔμελλον προτιθέμενος, ὃ σαυτοῦ καλὸν ὑπετίθεμεν; ἢ ἀσφαλέστερον ἢδὲ ἀνεμπόδιστον ἦλθε, ἢδὲ ἄγγελον ἀποδημήσαι τὸ ξῶον; καὶ πῶς ἂν ἢ θεοῖς ἔδοσαν, ἢ τὰς ἄλλας ὑμῖν ἡμᾶς ἀπέφυμεν, ἐκ τοιούτου γεγενημένοι; ἀλλ' ὑμεῖς ὅταν μὲν ὑμᾶς τὰς ἱκετήριδας προσάγωσιν, ἐκ ὀνείατι ἐᾷν ὑμῖν τ' ὑπισχνεῖσθαι ἐλθεῖν πλοι μετ' ἀμύθητους ἀλδιοπῆας. τὸν δὲ τῶν τε μῶν ὑμῖν καὶ τ' δυσιῶν αἴτιον

& uentrē distendāt ambro sia? Cæterū malè me habet, quòd inuehendo in opus à nobis elaboratum, fœminas potissimū reprehenderitis, quas tamē impendiò adamatis, et modò tauri, modò satyri & cygni effecti, ad illas uos demittitis: ut ne interim dicam, quòd in cœlum admissas, diuinitatis cōsortes redditis. At qui y nō erat, ais, absurdum, ut fierent homines, si modò ad nostrā hanc formam similitudine quapiam nō accederent. Ego si exemplar aliud nouissem quod forma præcelleret, ad illius instar homines effigiassem: nisi beluinū magis deceret esse, & prorsus agreste istud animantis genus. Sed si hoc dixeris, non uideo quomodo uos diuino honore afficerent, aut accumularēt sacrificijs: quæ q̄ grata sint uobis, cōijcere licet ex eo maximè, q̄ nō grauamini uel ultra Oceanū summa celeritate proficisci, post inculpatos Aethiopas, si quādo senseritis uobis afferri ab illis hecatōbas: uerùm me, q̄ honorū huiusce modi ac sacrificiorum author sum atq; origo, nescio quo iure

in cru cem

σταυρώσατε. περὶ μὲν ὧν τῶν ἀνθρώπων, περὶ ταῦτα ἱκανά. ἴδωμεν δ', εἰ δοκεῖ, ὅδε τὸ πῦρ μίσημεν, περὶ τοῦ ἀποτιμήσεσθαι τοῦτο τοῦ ἀλεπλοῦ. καὶ πρὸς θεῶν τοῦτό μοι ἀπόκρινον, μηδὲν ἀκνήσας, ὅτι ὑμᾶς τὸ πυρὸς ἀπολωλίναμεν, ἢ ὅτι καὶ παρ' ἀνθρώποις ὄφελος; ἵνα καὶ ἄποις. αὕτη γὰρ οἶμαι φύσις τυγχάνει τοῦ πλήμμα τοῦ ἀδίκου τι ἔλαττον γίγνεται, ἐὰν μή τις ἄλλῳ αὐτὸ μεταλάβοι. ὁ γὰρ ἀποσβέννυσι ἀναισθαίνει τινός. φθόνῳ δὲ αὖτι κρυε τὸ τοιοῦτο, ἀφ' ὧν μηδὲν ὑμᾶς ἠδικηκότι, τούτων κωλύειν μεταδιδόναι τοῖς δεομένοις. καί τοι διὰ γυναῖκας, ἀγαθοὺς χρὴ εἶναι, περὶ ἀστέρας ἱκανῶς περὶ ἔξω φθόνος παντὸς ἐφάνη, ὅπου γε καὶ τὸ καῦ τοῦτο πῦρ ὑφειμένῳ ἰατικώμισα εἰς τὸν γῶ, μηδ' ὅλως τι αὐτὸ μὰ παλαιὸν, οὐ μέγα ὑμᾶς ἠδικηκως. οὐδὲ γὰρ ὑμᾶς λάθοι αὐτό,

in crucem ſuſtuleritis. a *Hæc ſunt quæ de hominũ plaſmate ſat fuerit commemoraſſe. Ad ignem tranſeamus direptum, ſi placet, fœdam nimiorum & inexpiabilem rapinam. Per deos autem in primis te orauerim, ne cunctemini: ſed mox mihi reſpõdeas, nũquid ex igne dij quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines. quod quidem uix unquam dixeris:* b *quando ſic natura comparatum eſt, ut ignis nihilo fiat minor, ſi quis etiam cum alio communicet: deniq; non extinguitur ideo, quia alius inde flammam tranſtulerit. Itaque euidentiſſimum hinc colligo argumẽtum inuidiæ, quòd quum citra ullam iacturam igne carere potueritis, ab eius tamen uſu arcere in animũ induxeritis eos qui hoc potiſſimùm egere uidẽtur.* c *Quod cõtrà oportebat, deos omnes eſſe bonos, bonarum rerum largitores, & ab inuidia lõgè abeſſe.* d *Sed quid ſi omnẽ prorſus ignẽ ſuffuratus, detuliſſem in terrã, adeò ut nihil uobis feciſſem reliqui? quãnã oro iniuria uos affeciſſem, quibus ignis haudquaq; poteſt eſſe uſui*

μήτι ῥιγοῦντες, μήτι ἴψοντες τὴν ἀμβροσίαν, μήτι φωτὸς ἐπιτυχεῖν δεόμενοι. οἱ δ' ἄνθρωποι καὶ τὰ ἄλλα μὲν ἀναγκαίως χρῶνται τῷ πυρὶ, μάλιστα δὲ ἐς τὰς θυσίας, ὅπως ἔχοιεν λιπαρᾶν ἀγυιὰς, καὶ τὰ μηρία λιάζειν ὑπὲρ τὸν βωμῶν. ἐγὼ δὲ ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τῷ λαπτῷ, καὶ τῶν σύνεγγυς ταύτῃ ἡδίστῳ οἰομένους, ἐπάταγον ὡς τὸ ἐρωνὸν ὑπνίσαν γίνεσθαι ἐλιασομένῳ πόρρω λαπτῷ. ἐναντιώτατα τοίνυν ὑμῖν ἔμμηχις ἂν γένοιτο αὖτη τῇ ὑμετέρᾳ ἐπιθυμίᾳ. θαυμάζω δ' ὅπως ἔχει καὶ τὸ ἧλιον λιπολύνασι λαπτάμπαν αὐτὸς, καὶ τοι πῦρ ὄντες ὅτι μάλα δεύτερόν τι, καὶ πυρολόγον. ἢ λάκωνον αὐτιᾶσθε, ὡς σκαλῶντα ὑμῶν τὸ πῦρ μαχαίρινα. σφὼ δ', ὦ Ἑρμῆ καὶ Ἥφαιστε, ἤ τε μὴ λαπᾶς ἐρᾷθαι δοκᾶ, δυσυμάτι, καὶ λιλίγχεται, λάχανα οὐδὲ ἀπολογήσιμα.

quum neq; coquere uobis necessum sit, neq; frigidare ambrosiã? Adhæc, non egetis artificioso lumine: uerùm hominibus cũ & ad alia necessaria ignis habendus est, tum maximè ad sacrificia, quo uideliçet in biuio nidore uobis parent, thura incendant, & pecudũ cox.is adoleant in aris. Verùm quii (ut uideo) ingenetem uobis lætitiam pariat fumus ille, nihil proinde tã gratum, quod in epulorũ uicem uos reficiat, quàm ubi nidor simul cum fumo uolutatus ad cœlũ usq; permeat. Itaq; parum apposite profectò, et nimiũ absurdè uidemini uapore m huiuscemodi nunc incusare. Miror aũt cur Soli potestatem facitis lucendi hominibus, neq; illi uitio uertitis, quòd in administrando deorum bono tam prodigus sit, atque intemperans, quum ignis ille sit multo quàm hic noster diuinior, & candens magis. Dixi. Vestrùm erit, Mercuri ac Vulcane, ea quæ perperàm à me proposita sunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus potestis nostra hæc impugnare: dehinc rursus ad respondendũ accingemur.

MER.

Ερμ. οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, πρὸς ὄντα γε τοῦτον σοφιστὴν δεῖ μιλλᾶσθαι. πλὴν ἀλλὰ ἴσως, ἀλύτει μὲν καὶ ὁ Ζεὺς ταῦτα ἰσχυρῶς σε. τῷ γὰρ οἶδα, ὡς ἐξ ἡμέρας δέκας ἐν ἐπίσης σοὶ τὰ ἔγκατα ἀναιρήσοντας· οὕτω δεινῶς αὐτοῦ διαγγέλουσι, ἀπολογεῖσθαι δεῖν. ἐκεῖνο δέ γε θαυμάζω, πῶς μαίνεσθαι ὤν, οὐ προαγίγνωσκεν οὕτω σοι διαθησόμενος. Προ. ὑπεστάμην, ὦ Ερμῆ, καὶ ταῦτα μέν, καὶ ὅτι ἀπολυθήσομαι αὖθις οἶδα, καὶ ὅδέ τις ἐκ Θηβῶν ἀφίξεται σὸς φίλος ἐπ' ἐμὲ μαντεῖον, ἵνα τοξεύσωμεν, ἢν φῇς ὀπτᾶσθαι μοι τὸν ἀετόν. Ερ. ἐὰ γὰρ γένοιτο, ὦ Προμηθεῦ, ταῦτα, καὶ ἐπίλοιπά σοι λελυμένα, καὶ ἴσως σὺ ὑμῖν ἀνυχεύμενον· οὐ μέν τοι γε λιγανομαῦτά σε. Προ. θαῤῥῶ, καὶ σωσθήσομαι ὑμῖν, καὶ ὁ Ζεὺς λύσει με, ἐκ αὐτοῦ μὲν ἀρετῆς σὺλαμονίας. Ερ. τίνος τούτου μὲν γὰ ἕνεκα ἐπᾶν. Προ.

MERC. Haud facile est, Prometheе, cum tam generoso oratore certare: uerùm uehementer ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò scio, sedecim uulturib⁹ negocium dedisset, qui posthac uisceribus tuis pascerentur. adeò grauiter ipsum criminat⁹ es, aliud fermè agens: nam defensionem pro te dicere instituerat. Mirum autem profectò, & quum uates sis, quomodo præsagire nequiueris, has te modò daturum pœnas. PROM. Præsciui hæc, Mercuri: neq; me præterit, quòd rursus liberabor: & nūc h Thebanus quidam ueniet tibi amicus, qui emissus iaculetur aquilam, quam supernè polliceris deuolaturam. MERC. Vtinam hæc eueniant. solutum te à uinculis uidero, nobis conuiuam additum, at non carnes parientem. PROM. Bono sis animo, epulabor uobiscum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia. MERC. Ne, oro, graueris dicere, quæ sit illa felicitas.

PROM.

Πρε. εἶδα, ὦ Ἑρμῆ, τὸν Θέτιν· ἀλλ' ἃ χρὴ λέγειν, φυλάττειν χρὴ ἄμεινον τὸ ἀπόῤῥητον, ὡς μισθὸν δὴ ἕξω, ἐὰν λύσῃς με ἀνιαρᾶς δεσμεύσεως. Ερ. ἀλλὰ φύλαττε, ὦ Τιτανὶς, τὰ τοῦτ' ἄμεινον. ἐμὲ δὲ ἀπίωμεν, ὦ Ηφαιστε· ἐγγὺς γὰρ ἐστὶν ἤδη πλησίον ὁ ἀετὸς, ἐπόμενον σὴν λαμπρᾶς. ἐν δὲ γε ἤδη σοι τὸν δυσᾶετον, ὃν φὼς τοξότης ἐπαφιεὶς ἥσει σοι ἀνανιμένῳ μόνον ἐπὶ τοῦ ἡπατος.

PROM. Nostin' Mercuri Thetin? Sed quid uerbis opus? præstat enim celare arcanum, quo me maneat præmium post solutam pœnam. MERC. Quandoquidem id præstat, tecum recondas licebit. Quin nos, Vulcane, abeamus? iam enim nō longè abest aquila. At tu Titan præstolare tantisper, dū tibi Theban (ut ais) sagittarius cōtingat, qui te ab alitis bustalania tu quietū reddat, ac liberum.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

DEfensionem Promethei Caucaso affixi proponit, in qua tum rius deprehendere liceat ueluti ex instituto, acriorē in Iouem ac reliquos ethnicorum deos recriminationem. Verūm quis fuerit Prometheus, & quam ob culpam Caucasi supplicio destinatus, superius diximus. De quo Hesiodus in Ergis, Ouidius; Horatius, ex recentioribus Erasmus in Chiliadibus suis, & Celius in Antiquitatibus annotarunt.

a En tibi Caucasum.) Exordium dialogi, ab occasione loci, & Caucasi montis altissimi in Septentrionali Asiæ tractu, Indiā dirimentis à Scythia, cacumina habentis prærupta, perpetuisq; niuibus tecta. Prometheum uerò affixum fuisse ad Caucasum, tam multi affirmant, ut uix negari possit. Hoc in primis testatur Cicero lib. 2. Tusculanarum quæstionum. Hoc etiam Apollonius in fine secundi libri Argonauticorum asserit, quod eius interpres affirmat. Illud ipsum Pausanias, Seruius, & alij multi.

b Hic Titan.) Prometheus filius Iapeti, qui fuit unus ex sex Titanibus.

Titanibus. c Cruci affigatur.) Actio, & affixio Promethei, unde occasio dramatis petitur. d Nullum facinus.) Causæ ob quas Prometheus Caucaso defigitur. e Hesiodi.) Ex Theogonia Hesiodi colligitur, quando Prometheus, quę illius astutia & prouidentia erat, Ioui Opt. Max. imposuerat, præcipuè in carnium idolothytarum distributione, quam Græci scriptores soliti sunt appellare λειτουμίαν. Siquidem sibi opiparas, & sofinsecus marcida: Ioui, cui tũ optio dabatur, ossa alba pinguedine obducta apposuit. Vnde uidetur esse prouerbium, Promethei portio. Ideo iratus Iupiter, cum quòd homines finxerat luto, & ignem ferulà cœlitus sustulerat, tum propter hanc impostu ram, Caucaso eundem alligari iussit, ubi eius epar ab aquila corroditur, quod nocte renatum, iterumq; exeditur, ut perpetua crucietur pœna. f Videris.) Conqueritur Prometheus, se iniustè à Ioue damnatum, cum nihil mali patrauerit. g Scythis.) De Scythis & eorum regione, multa extant apud antiquos geographos, multa etiam apud historicos.

h Inanem insumis.) Præparatio ad defensionẽ, seruiens dialogi decoro, eademq; uice exordij. i Quo pacto.) Repetit capita accusationis. k Recens for.) Græcè λαουργῆσαι, λαουργίαν, designare, & nouas res edere, καὶ τὸ λαουποιὸν significat. l Pro deo.) A' persona. m Maiorem partem.) A' circumstantijs facti. n Nam Iouem.) A' consilio facti. o Sed age Mercuri.) Amplificatio ἀπὸ τοῦ ἀδυνάτου. p Cœlum terræ.) Hyperbole prouerbialis est, pro, omnia perturbare, nihilque non facere: Erasmo nostro interprete. q Videre iam licet.) A' collatione humanorum morum. r Sic enim.) A' consilio, & causa finali. s Iuxta poetæ dictum.) Homines se è luto finxisse non negat Prometheus: quem sermonem ex Aeschyli Prometheo decerpsit Lucianus. Et est transitio ad secundum caput de plastice, ad quam bifariam respondet. Primùm: Nihil damni ex hac fictione accessisse Ioui. Secũdò: Multum uerò etiam utilitatis inde promanasse, à cõsequentibus & effectis. t Templum Promethei.) Conqueritur Prometheus, nullam sibi aram dicatam esse, nullum extructum templum, cum in honorem Iouis, Apollinis, Mercurij, fana ac delubra condita passim uisantur. u Flagitiosi.) Obiectio, quã exemplo deinde diluit. x Sic enim eandem.) Alia, quam per inuersionem à simili. y Atqui non.) Elegans amplificatio

catio obiectionis, per regestionem. z Sed si hoc dixeris.) Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti respondet. a Hæc sunt.) Transitio. b Quando.) A' natura rei. c Quod contra.) Ab officio deorum. d Sed quid.) Ab usu ignis. e Ad alia necessaria ignis habendus.) Ab utili, ex consequentibus. f Miror autē.) Amplificatio ab exemplo. g Cum uates sis.) Exprobrat Prometheo uim significationis nominis. Nam cum sit Προμηθεὺς uocatus, debebat prouidere ut euitaret fortunam. h Thebanus.) Herculem ex Alcmena & Ioue natum intelligit, quem implacabile Iunonis odium maximè nobilitauit. i Thetin.) Cum Iupiter Thetidis amore captus, uxorem eam ducere uellet, Prometheus futurorum præscius, à nuptijs eius modi magnopere eum deterruit: quòd in fatis esse diceret, quicūq; ex Thetide nasceretur, patre suo maiorem fore. Memor itaque Iupiter eius exempli, quod ipse in patrem suum ediderat, ueritusq; ne similiter à filio de cœli possessione depelleretur, à Thetidis nuptijs abstinuit: memorq; beneficij quod in se Prometheus cōtulerat, Herculem ad Caucasum mittit, qui interfecta aquila, Prometheum uinculis liberauit. Vide plura de hoc apud Seruium in illud Virgilij 6. Egloga:

Caucaseasq; refert uolucres, furtumq; Promethei.

& in sequenti Dialogo, ubi liberationem Promethei ad Mercurium refert.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

En tibi Caucasum.) Exordium dialogi, ab occasione loci. Rectè dicis præ.) Actio & afflictio Promethei, unde occasio dramatis petitur. Ne igitur cunctaris.) προσαξῆς. Ad uos saltem.) συγγνώμη. Tanquam parum sit.) ἄρνησις. Sed ut porrige.) προσάξῃς. Ne quippiam tibi.) σαρκάσμος. O Saturne, ô Iapete.) χιλιαστικὸν μέρος. Qui primò quidē.) Accusatio Promethei. Verùm si uacat.) διατάσσεις. Tu uerò quando quidem.) Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademq; uice exordij. Verùm quando.) Correctio. Primùm igitur.) ἀξίωσις καὶ μετάθεσις τῆς μεθόδου. Cæterùm tu Vulcane.) ἀποσοφὴ προσαπλῆ. Partiri igitur uos.) διαίρεσις f

σις τῆς κατηγορίας. Nihil autē uideo.) ἀπὸ τοῦ λυσιτελοῦντος. Mercurius ineam obibit prouinciam.) Reijcit partes in Mercurium. Nam ego.) Extenuatio sui. Nihil est quod Mer.) Interfatio. Quomodo enim.) ἀντικατηγορικὸν. Atqui tempus expetit.) προοίμιον εἰ δικὸν προσωπεῖον ἐστιν. Si mihi propositum.) Repetit capita accusationis. Quo pacto uidelicet.) διαιρῶν τὰ κατηγορίας. Deniq; quòd ignem.) αὔξησις. At uerò.) προκατάσκευὴ καὶ ἀνασκευὴ τοῦ πιστοῦ. Cæterùm si.) ἡ διάστροφος μέρος. Quid enim.) ἀπόδοσις λόγου. Nunc uerò.) παρασκευὴ πρὸς πᾶν τὸ ἐγκλήματων διαλῦσαι. Et primò quidem.) Apologia Promethei ad primum caput de carnium distributione, per ἀξίωσιν καὶ δίκαιον ἀσέβειαν μίωσιν. Immemor sanè.) Exprobratio. Nam quis non.) A' persona. Sed agedum.) Concessio. Nam Iouem.) Expolitio superiorum ad cōmorationem. Vt ne interim.) ὁ λογισμός. Nil enim aliud.) παρομολογία. Meliorem.) ἀφαίρεσις. Sed age Mercuri.) σωφροσύνης. αὔξησις ἐκ δίκης, post μίωσιν τοῦ ἐγκλήματος. Fallor hæc.) Conclusio calumniæ. Nam quum hæc.) A' minori contentio. Videre iam licet.) ἄλλη ἀντίθεσις συμπεριτικὴ αὔξησεως ἐστιν. Tempus nunc monet.) μετάθεσις καὶ κατάστασις. Cuius culpæ me.) διαίρεσις. Quàm ego illos.) ἀσέβεια. Ego ad utrumq;.) κατασκευὴ διμερής. Sic enim nullo.) ἐκ τῆς ἐνθέσεως. Cum itaque tellus.) καταδιήγησις. Adeò ut neque.) ἡ πρόφασις ἢ ἀφορμή. Ego cum alioqui.) ὁ λογισμός. Quippe uel id erat.) τὸ αἴτιον τοῦ πραχθέντος. Cæterùm iuxta.) αὖ τὸ πραχθέν. Hæc sunt magna.) Clausula narrationis, per extenuationem. Iam uerò mirum.) παραύξησις. Itaq; neminem fugit.) Conclusio primi argumenti. Atqui in promptu est.) Secundum argumentum. multum uerò etiam utilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis. Quòd si ego.) τὸ κατάπλασον. Verùm ego.) ἀντίθεσις. Nam si quæ ad rempub.) κατασκευή. Cæterùm isthuc.) Aliud argumentum, à causa finali. Quod ideo dixerim.) ἐκ τοῦ τέλους ἐνθύμημα. Adde quòd nemo ex nobis.) ἄλλο ἐπιχείρημα. Verùm enimuero quum optimo.) Conclusio. In crucem à uobis lenatus.) ἀπὸ τοῦ ἀνυπάρκτου. Sed ais, flagitiosi.) Obiectio, quam exemplo deinde diluit. Liceat reperire hanc.) τὸ ἀναίτιον. Nec uerò est quòd dicas.) Alia, quam per inuersionem à simili soluit. Sed adime obsecro dijs.) τὸ ἀσεβὲς.

Cæterùm

Cæterùm malè me.) Aliud caput accusationis secúdæ. Quæ tamen.) Elegans amplificatio obiectionis, per regestionem. Atqui non erat.) Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti respondet. Sed si hoc dixeris.) Aconsequenti contrario. Hæc sunt quæ.) Conclusio. Ad ignem transeamus.) Transitio. Tertium caput de igne è cœlo sublato. Fœdam nimirum.) ἐξωθισμός. Per deos autem.) δέησις. Sed mox mihi.) ἐρώτησις ἀντὶ τῦ ἀρνήσεως. Quod quidē uix.) τὸ ἐπιχείρημα, à natura rei. Itaque euidentissimum.) ἀντίθεσις. Quo contra.) Ab officio deorum. Sed quid si omnem.) Concessio. Quibus ignis.) Ratio. Cum neq; coquere.) Ab usu ignis. Verùm hominibus.) Ab utili, ex cõsequentibus. Itaque parum appositè.) Clausula. Miror autem.) Amplificatio ab exemplo. Vestrũ erit.) ἐπιλογὴ σὺν παραλείψει. Haud facile est.) Interfatio Mercurij. Mirum autem.) θαυμασικὴ ἐρώτησις. Præsciui hæc.) ἀπόκρισις. Et nunc Thebanus.) παίγνιμα. Vtinam hæc.) εὐχή. Bono sis animo.) προσθήκη. Ne oro graueris.) ἀξίωσις. Nostin Mercuri.) ἐπίθεσις. Quin nos Vulcane.) Conclusio.

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eosdem.

Dialogi qui sequuntur, tam superorum quàm inferorum deorum, quasi quandam syluam ac summam continent omniũ ferè fabularũ, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos poetas, partim à Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem uti breuiores, ita argutiores quoque, siue res, siue uerba & compositionem spectes: adeoq; germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus nõ hoc tantum agere uoluisse, ut deorum gentilium & Homericorum uanitatẽ argueret atq; irrideret (quis enim ueterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum, unquam fuit, qui huiuscemodi nugis ullam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionib. obnoxium

noxium esse crederet) uerùm illud quoque, ut (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum uersatũ esse oportet eum, qui ueram ac solidam eloquentię atq; doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infrà in Lexiphane præcipit: existimo equidem etiam exempli & exercitationis caussa, ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse. Nam ut hic Tragicorum & Homericorum fabulas, ita infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet: ut in Cupidine, ubi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis uerbis commemorat: studiosos puta, & literarũ amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac uinci. quod idem & Theocritus de Musis apertè dicit: Nam quos aspiciunt illæ (inquit) exhilarantq; uidendo, Nulla uenenosæ lædunt hos pocula Circes.

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ ΚΑΙ Διός.

PROMETHEI & Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

Λυσόν με, ὦ Ζεῦ, δεινὰ γὰρ ἤδη πέπονθα.

ΖΕΥΣ. λύσω σε φέρε, ὃν ἐχρῆν βαρυτόβας πέδας ἔχοντα, καὶ τὸν Καύκασον ὅλον ὑπὲρ λιφαιᾶς ἐπικάμψαντα, καὶ ἀετὸν ἐπικάθημα γυπῶν μὴ μόνον διὰ γενείου τὸ ἧπαρ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεσθαι, καὶ ὧν τοιαῦτ' ἐμοὶ ζῷα ἀνθρώπους ἐπλασας, καὶ τὸ πῦρ ἐκλιψας

SOlue a me Iupiter, grauia enim iã passus sum. IVP. Soluam te, ais, quẽ oportebat grauiores pedicas habentẽ, & Caucasum totũ super caput incumbentẽ, à sedecim uulturibus nõ solum corrodi epar, sed et oculis carere effossis: eo q; talia nobis animalia, homines uidelicet, effinxeris: et ignem furtim

m

πλεῖστας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐδημιούργησας; ἢ μὴν γὸ ἐμὲ ἐξηπάτησας ὡς τῇ διανομῇ τῶν ἱερείων, ὀφθαλμιῶντα μοι παραδείς, καὶ τὸν ἀμείνω τῶν μοιρῶν σαυτῷ φυλάττων, τί χρὴ λέγειν; Προ. ἐπεσῶν ἱκανὸν ἦν μόνον ἐπιτίμια, τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσηλωμένῳ, τὸν ἀμφιτάκτα ὀρνίων ἀπολούμενον ἀεὶ τὸν ἧπαρ τῷ ἥπατι. Ζεύς. οὐκ ὀλίγα πολλοστημόριον τούτου, ὧν σε λέγω παθεῖν. Προ. καὶ μὲν δὴ ἐκ ἀμοιβῆς μοι λύσεις, ὦ Ζεῦ, ἀλλά σοι μισθόν τινα ἀναγκαῖον. Ζ. διατασῴζῃ μοι, ὦ Προμηθεῦ; Προ. καὶ τί πλέον ἕξω; οὐ γὰρ ἀγνοήσεις αὖθις, ἔνθα ὁ Καύκασός ἐστιν, ἀλλ' ἀπορήσεις δεῦρο μόνον, ἵν' τι τιχνάζων ἀλίσκωμαι. Ζ. ἀπὶ πρότερον, ἴν τινα μισθὸν ἀποτίσεις ἀναγκαῖον ἡμῖν ὄντα. Προ. ἵν' ἔπῳ γ' ὅ, τι βασίλιστε νυῦ, ἀξιόπιστος ἴσο μοί σοι τὴ πρὸ τ' ἀπολοίπων μαντεύμενος; Ζ. πῶς γὸ οὔ; Προ. παρὰ τὸν Θέτιν, σωσθῆναι μὴν

furtim surripuisti, & mulieres fabricat9 es? Nam [b] *quibus meipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibipsi seruans, quid attinet dicere?* PRO. *Igitur sufficientem iam pœnam exolui, tantũ tẽpus Caucaso affixus, pessimã auiũ perditã aquilã nutriens hepate.* IVP. *Ne minimũ quidem hoc eorum quæ te oportet pati.* PRO. *Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo ualde necessariũ.* IV. *Blandiendo decipis me Promethee.* PRO. *Et quid plus habebo? Non enim ignorabis rursus ubi Caucasus est: neq; indigebis uinculis, si quo modo uersutius agens deprehendar.* IVP. *Dic prius, quãnam mercedẽ persolues necessariam nobis existentem?* PRO. *Si dixero ad quem locum uadis nunc, fide dignus ero tibi & de reliquis uatici*

nans? IVP. *Quomodo enim nõ?* PRO. *Ad* [c] *Thetin, coitu-*

rus cum

μὲν & αὐτῇ. Ζ. τοῦτ μὲν ἴσως γνῶσ. τί δ' ἂν τὸ ἐπὶ τούτῳ; δοκῶ γάρ τι ἀλλοῖον ὁρᾶν. ΠΡΟ. μακάριε, ὦ Ζεῦ, λοιμωνόησας τὴν Νηρηίδι. λῶ γὰρ αὐτὴ λυσφορήσῃ ἐν σοί, τὸ τιχθὲν ἴσα ὄργανα τοῖς σι, οἷα ποῖ σὺ ἐδρασας τὸν Κρόνον. Ζ. τοῦτο φῄς, ἐκπεσεῖσθαί με ἤδη τῆς ἀρχῆς; ΠΡΟ. μὴ γένοιτο, ὦ Ζεῦ. πλὴν τοιοῦτό τι ἡ μίξις αὐτῆ ἀπειλᾶ. Ζ. χαίρετω τοιγαροῦν ἡ Θέτις· σὲ δ' ὁ Ἥφαιστος & ἐπὶ τούτοις λυσάτω.

rus cum ipsa. IV. Hoc quidem nosti. Quid igitur posteà uideris enim uerũ quiddam dicere. PRO. Nihil, ô Iupiter, rei habeas cum Nearine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus simi lia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno. IVP. Hoc aĩ, expulsurũ me regno? PRO. Vtinam ne fiat, ô Iupiter: ue runtamen tale aliquid coitus ipsius [d] minatur. IVP. Valeat igitur Thetis: te uerò [e] Vulcanus ob hæc soluat.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Solue me, Iupiter.) Prometheus hîc orat Iouem, ut tandem liberetur. b Nam quibus meipsum decepisti.) Hyginus in Astronomico poetico: Antiqui, inquit, cum maxima ceremonia deorum immortalium sacrificia admmistrarent, soliti erãt totas hostias in sacrificiorum consumere flamma. Itaque cum propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus nõ contingerent, Prometheus, qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, ut partem hostiæ in ignem conjcerent, partem in suo consumerent usu. Idque postea consuetudo firmauit. Quod cum facilè à deo, non ut ab homine auaro, impetrasset, ipse Prometheus immolauit tauros duos: quorum primùm iecinora quum in ara posuisset, reliquam carnem ex utroque tauro in unum compositam, corio bubulo texit: ossa autẽ quæ circum fuerunt, reliqua pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, ut quam uellet earum sumeret partem.

Iupiter aũt, etsi non pro diuina fecit cogitatione, nec ut deum decebat, omnia qui debuit antè prouidere: sed quoniam credere instituimus historijs, deceptus à Prometheo, utrumq; putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquam, quæ pars fuit deorum, eodem igne comburunt. Hæc Hyginus: ex cuius uerbis facilè intelligas, quod scribit hic Lucianus. c Ad Thetin.) Ouidius libro primo Metamorphos. hoc uaticinium attribuit Proteo: sed Lucianus hic uidetur Aeschyli poetæ & aliorum sequi sententiam. d Minatur.) Constitutum erat in fatis, Thetin pariturã filium longè præstantiorẽ patre. quod Prometheus Ioui, & Proteus ipsi Thetidi prædixerunt. e Vulcanus.) Præcedenti proximo dialogo Prometheus dixit Herculem liberaturum eum.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Iuppiter iratus furto fraudiq́; Promethei,
Vinctum Caucaseis liberat inde iugis.
Significat curas hepar: cœlestis at ignis,
Nostrum animum, quoniam cœlitus ille datur.

Solue me.) Deprecatur supplicium Prometheus. Soluam te.) Recusatio Iouis. Eo quòd talia.) αἰτιολογία διὰ ἀπαριθμήσεως. Nam quibus.) παραλήψις. Tantum tempus.) Pœnæ exaggeratio & extenuatio. Qui non sine.) ἀνόδυνος ὁ μισθὸς μὴ ἀπαθὴς ὁμοίως. Si dixero.) προσδιόρθωσις καὶ παρρησία μέγα. Nihil, ô Iupiter.) ἀποσοβητικόν. Vtinam ne fiat.) εὐχή. Te uerò.) Impetratio ueniæ.

CVPI

ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ. CVPIDINIS & Iouis.

Eodem interprete.

CVPIDO.

ΑΛΛ' ἐὰν τί ἁμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. παιδίον γάρ εἰμι, καὶ ἔτι ἄφρων. Ζ. σὺ παιδίον, ὦ Ἔρως, ὃς οἰχαὐτορ& ἀ πολὺ τῦ Ἰαπετῦ; ἢ διότι μὴ πώγωνα, μηδὲ πελιὰς ἔφυσας, διὰ ταῦτα καὶ βρίφ& ἀξιοῖς νομίζεσθαι, γέρων καὶ πανοῦργ& ὤν; Ἐρ. τί δέ σε ἐδίωξα ὁ γέρων, ὡς φῂς, ἐγὼ, διότι με καὶ πεδῆσαι διενοῦ; Ζ. σκέπτει, ὦ διατάραττε, ἐ μικρὰ, ὃς ἐμοὶ μὴ οὕτως ἐνόμιζες, ὅστις μηδέπω ἐσῖμι, ὃ μὴ ποιήσαις μοι, σκῦτος, ταῦρον, χρυσὸν, λύκνον, ἀετόν. ἐμοῦ δὲ ἕνεκα οὐδαμοῦ ἐᾷ τινα ὁρᾶσθαι ποιοῦσαν. οὐδὲ σωθῆναι ἔδωκε γυναικὶ διὰ σέ γεγονυῖ& ἀλλά με διὰ μαγγανεύμα ἐπ' αὐτὰς, καὶ ἐρύπ[ω]ν ἐμαυτόν. οὐ γὰρ ταῦρον ἢ λύκνον φοβηθεῖσα ἐφιλησα ἄν τινα τῶν ἐμῶν μοιχῶν, ἀλλὰ τὸν Δία ἐν ἀετῷ καὶ κύκνῳ. ἐπεὶ καὶ ἐκεῖνος ἐν ταύτοις ἐμοὶ ἐγένετο.

AT si quid etiã peccaui, Iupiter, ignosce mihi: puer enim admodum sum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autẽ Cupido, qui antiquior multo Iapeto es? An quia neq; barbam habes, neque canos produxisti, propterea etiã infans putarî cupis, senex et uersutus adeò cũ sis? CVP. Qua uerò iniuria affecit te ego senex ille, ut tu ais, cur me uincire quoque cogitas? IVP. Specta, ô scelestẽ, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaq; iam nihil est quod me nõ effeceris, satyrum, taurum, aurum, cygnum, aquilam: omnia hæc feci sti me. At quæ me uicisso sim amaret, nullam planè unquã feci sti neq; intellexi me etiam uxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me præsti gijs uti ad illas, & meip sum abscondere. Illæ autem taurum aut cygnum exosculan-

λῶσιν, ἐμὲ δὲ ὧν ἰδίωσι, τιθνᾶσιν ὑπὸ τῆς λύπης. Ερ. ἀκούτως· ἃ γὰρ φρόνησιν, ὦ Ζεῦ, θνητὰ σῦσαι τῶν τρίσοψιν. Ζ. πῶς οὖν τὸν Απόλλω ὁ Βράγχος ἡ ὑακινθος φιλοῦσιν; Ερω. ἀλλ' ὁ μὲν Δάφνη διώκειν ἔφευγε, καί τοι λασιόν τε καὶ ἀγένειον ὄντα. εἰ δ' ἰδίλεις ὑπόπλεω τε εἶναι, μὴ ὑπίσει τῶν αἰγίδα, μηδὲ τὸν λόφον δείσῃς, ἀλλ' ὡς ἥλιστα ποίει σαυτὸν, ἵνα τρόχνος, τῇ μίτρᾳ τούτῳ αὐτὴν μεμιλένος. περφυρίδα ἔχε, ὑπὸ δίον χρυσίδιον, ὑπ' αὐτῷ καὶ τυμπανίστρια σύρεμα βαῖνε, καὶ ἴψα ὅτι πολλοὺς ἀκολουθήσουσί σοι τῶν Διονύσου Μαινάδων. Ζ. ἄπαγε, ὡς οὐ βλέπω ὑπόπλεω τε εἶναι τοιοῦτος γενόμενος. Ερ. δικαίως, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ὁρᾶν θέλε· ῥάδιον γοῦν τοῦτο. Ζ. ὄκ. ἀλλ' ὁρᾶν μὲν, ἀπραγμονίστερον δ' αὐτοῦ ἐπιτυγχάνειν. ὥστε τοῦτο αὐτοῖς ἀφίημί σε.

tur: me uerò si aspiciant, moriuntur præ formidine. CVP. Meritò. neq; enim ferunt, ô Iupiter, ut quæ mortales sint, aspectū tuum. IV. Quomodo igitur Apollinem Branchus ille et Hyacinthus tantopere amant? CVP. At Daphne etiam fugiebat illū, quamuis comatum & imberbem. Quòd si autem uoles amabilis esse, neque concutias b ægidem, neque fulmen geras, sed quàm suauissimū te ipsum perhibe: utrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, uestem sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana composito gressu incedes: & uidebis quòd plures te sequentur, quàm Bacchū Maenades. IVP. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto, ut talē meipsum exhibeam. CVP. Proinde et amare nolis: nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem uolo, minore autem negocio illo potiri. Atque ob hæc nunc dimitto te.

GILBER.

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

Huius dialogi argumentum continet hoc incerti authoris distichon:

Ὁ Ζεὺς πρὸς ἓν ἔρωτα βέλη, τὰ σὰ πάντ' ἀφελοῦμαι,
χ' ὧ παιδὸς, βροντα καὶ πάλι κύκνος ἔσῃ. Id est:

Tela tibi eripiam, sic Iuppiter inquit Amori.
Cui puer ille: Tona, denuò cygnus eris.

Huc allusisse uidetur Iacobus Sannazarius:

De Veneris nato quaesta est Dictynna Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tunc pater accito ostendens graue fulmen Amori:
Hoc tibi saeue puer spicula franget, ait.
Cui lasciuus Amor motis haec reddidit alis:
Quid si iterum posito fulmine cygnus eris?

a Puer.) Pingebatur puer imberbis, cæcus, alatus, facē gestans & sagittas: quarum una cuspide aurata uulneratos ad amorem, altera plumbea ad odium impellit. quorum omnium rationem pulcherrimis uersibus Marullus & Aeneas Syluius ingeniosissimè complexi sunt. b Aegidem.) hoc est thoracem, seu loricam: sic enim Martialis exponit libro septimo Epigrammatum,

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΗΦΑΙΣΤΟΥ.

APOLLINIS & Vulcani.

Eodem interprete.

VVLCANVS.

Ἐρασμαὶ, ὦ Ἀπολλον, τὸ σὸ Μάιας βρίφος, τὸ ἁρ τι τυχθὲν, ὡς ἁλαλάν τι ὀξὺ, καὶ προσγελᾷ πᾶσι, καὶ λυ λεῖ τι ἤδη ὡς μέγα ἀγαθὸν ἀπο

VIdistin Apollo Maiæ infantulū illum, nuper genitum, ut formosus est, & arridet omnibus, & iam quoq; tale quiddam præ se fert, quasi in magnum aliquod bonum euasu-

βυσόμενον; Απ. ικανόν γε φῶ βρίφος, ὦ Ηφαιστε, ἢ μέγα ἀγαθὸν, ἢ τῷ Ιαπετῷ πρεσβύτερόν ἐστιν, ὅσον ἐν τῇ πανουργίᾳ; Ηφαι. νὴ τίνα οὖν ἀδικῆσαι δύο ναυτοδιτίτοκον ὄν; Απ. δρῶ τὰ τὴν ποσειδῶνα, οὐ τὸν ῥίαν ναυ ἐκλελῳγ' ἢ τὸν Αρη, ηδὲ τὸ τὸ γὰ ὀβελίσκον λαβὼν ἢ λανθάνειν τὸ ξίφος. ἵνα μὴ ἐμαυτὸν λέγω, ὃν ἀφώπλισε ἢ τόξε, ηδὲ ἢ βιλῶν. Ηφ. τὸ πανοῦν ταῦτα, ἃ μόγις ἐκινήθη ἐν τοῖς σπαργάνοις; Απ. ἴσιν, ὦ Ηφαιστε, εἴ σοι προσέλθῃ μόνον. Ηφ. ηδὲ μὰ προσῦλθῃ ἥδιστ. Απ. τί οὖν; πάντα ἔχεις τὰ ὄργανα, ηδὲ ἀδὴν ἀπόλωλεν αὐτῇ; Ηφ. πάντα, ὦ Απολλον. Απ. ὅμως ἐπίσκεψαι ἀκριβῶς. Ηφαι. νὴ Δία τὸν πυράγρεα οὐχ ὁρῶ. Απ. ἀλλ' ὑψῆ αὐτὸν πε ἐν σπαργάνοις τῷ βρίφει. Ηφ. οὕτως ἐξύχειρ ἦν, μὰ δία πρὸ ἐν τῇ γαστρὶ ἐκμιλιτέσας τὸν ἑλικοπλικόν;

rus sit? APOL. Illúne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnũ aliquod bonũ euasurum, qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiam attinet? VVL. Et quem adeò iniuria afficere potuerit, iam primùm in lucẽ editus? APOL. Interroga Neptunũ, cuius tridentem suffuratus est. aut Martem: nam et huius subtraxit clàm è uagina gladiũ. ut interim de meipso non dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis. VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui uixdum mouebatur in cunis inter inuolucra? APO. Scies Vulcane, si modò ad te aliquãdo uenerit. VVL. Atqui uenit iampridẽ. APO. Quid igitur? habés ne omne fabrile instrumentum? necdum quicquã illius tibi amissum est? VVL. Omne, Apollo. APOL. Attamen inspice diligenter. VVL. Per Iouem, forcipem non uideo. APOL. Sed uidebis illũ alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeó ne aduncas manus habet, perinde ac si in ipso uentre iam tum meditatus esset furandi rationem?

APOL.

Απ. ἐ γαὴ ἤκουσας αὐτῦ νὴ λαλοῦντος ἄλλα γωμύλα καὶ ἰπί βροκα. ὁ ἢ καὶ διακονᾶσθαι ὁμῖν ἐθέλει. χθὲς δὲ προσκλιθέντα μῶν τὴν χρῶτα, διατιπά λαιος αὐδύς, οὐκ οἶδ' ὅπως ὑφέλκυσεν τὸ πόδι. ἔπα μεταξὺ ἐπαυόμενος, δι' Αφροδίτυς μὴ τὸ διεζωκὸς ἐκλύσῃ, προσπ[ύ]ξαμένης αὐτὸν ὑδὶ τῷ νίκῃ. τῦ Διὸς ἢ γιλῶντος, τὸ σκῆπ[τ]ρον. εἰ ἢ μὴ βαρύτερος ὁ ἡφαιστὸς ἦν, καὶ πολὺ τὸ πῦρ ἔσχε, διέπαιον ἂν ὑφέλιτο. Ηφαι. γεργόν τινα τὸν παῖδα φῄς. Απ. ἐ μέντοι, ἀλλ' ἤδη νὴ μεσημέρι. Ηφαι. τῷ τῦτο τεκμαίρεσθαί ἐστιν; Απ. χιλώνλω τις νεηνεκὼ ὑγρὼν, ἔργαινον ἀπ' αὐτῦ σωτὸ πέξατο. πύκνος γὰ ἱναρμόσας, καὶ ξυγώσας, ἔπειτα διελάμυς ἀμπύξας, καὶ μαγάδιον ὑπ[ο]ὸ δὲς, διὰ τὰ ἐντανάμενος ἐπ[ὶ] χορδὰς, μιλῳδᾷ πάνυ γλαφυρὸν, ὦ Ηφαιστε, καὶ ἐναρμόνιον, ὡς διέμι

APOL. An' non audisti ipsum loquentem quoq; iam arguta ac uolubilia quædam? Atq; hic etiam ministrare nobis ult. Heri autem uocato ad se Cupidine, statim illũ palæstra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cum à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulum, quum illa amplexata ipsum fuisset ob uictoriam. Ioue autem ridẽte, sceptrũ illius sustulit: & nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Ceterum atq; agilem quendam puerũ mihi narras. APO. Quinimò & musicum præterea. VVL. Vnde nam huius rei coniecturam facis? APOL. Testudine mortua alicubi inuenta, instrumentum ex ea compactum dedit. Brachijs enim adaptatis, & iugo superinducto, deinde calamis (chordarum ansulis uidelicet) infixis, fundoq; infrà, & quasi quodam dorso subiecto, atque inde septem chordis suspensis & intentis, iucundum adeò quiddam modulatur, & concinnum,

ὡς ἐμοὶ αὐτῷ φθονῶν, τὸν πάλαι ἐυθυρρίζειν ἀσκοῦντα. ἐλλὰ γε ἦ ἡ Μάια, ὡς ἐδὴ μέσοι τὰς νύκτας ἐν τῷ ὀρύττῳ, ἀλλ' ὑπὸ περιεργίας ἄχρι τοῦ ἕλκειν ἐπιτίου, ἐλλίψων τι ἐξικάσθαι ἀνθρώπου. ὑπόπτερος δ' ὄζει, καὶ ῥάδιον τινὰ πεπτοίηται θαυμασίαν τὴν ἀλύσιμον, ἢ ψυχαγωγῶν, ἢ ἐπάγει τοὺς νεκρούς. Ηφαι. ἐγὼ ἐπάνειμι ἔλυσε αὐτῷ πάλιγγενῆ εἶναι. Απ. τοιγαροῦν ἀπέλυσέ σοι τὸν μισθὸν τῶν πυράγρων. Ηφαι. εὖ γε ὑπέμνησας, ὅτι δὲ δεῦρο ἀπολυσόμενος αὐτῶν, ἔπου, ὡς φῄς, ἐνιεὶς ἐν τοῖς σπαργάνοις.

ut ego quoq; illi iam inuidẽ, qui iam olim personando cithara me exerceo. Cæterùm ipsa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, sed præ nimio agendi studio ad inferos usque descenderet, furaturus scilicet etiam inde aliquid. Alatus autem quoque est, ac b uirgam quandam apparatuit, mirificam potestatem ac uim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos. VVL. Ego illam dedi ipsi, ut esset quasi ludicrũ. APO. Proinde et mercedem istam tibi retulit, forcipem uidelicet. VVL. Rectè sanè admonuisti. quare ibo ut illum recipiam: sicubi, ut ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

a Aduncas manus.) Mercurium furem, & furum præsidem poetæ faciũt. unde ἑρμῆς à Luciano dictus est, & manibus aduncis. b Ac uirgam quandam.) De Mercurij uirga Homerus Odyss. 5. cuius uerba expressit Vergil. 4. Aeneid.

Tum uirgam capit, hac animas ille euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitq;, & lumina morte resignat.

IOAN.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Επιδηλικὸς καὶ κωμικὸς.
Furto quàm promptus fuerit Cyllenius infans,
Exponit Phœbo claudus ubiq; faber.
Sic natum memorant: & iam natura manebit
Illi, qui tali sidere prodit homo.

Maiæ infantuium.) ἴπαν & à matre, ætate, forma, & actu. Et arridet omnibus.) εἰκότως. Tale quiddam.) ἀνασκευή. Qui ipso Iapeto.) κατὰ βολὴν συγκρίσεως. Interroga.) ἀπαίτησις τῶν ἐλλιπῶν. Nam & huius.) Descriptio personæ ἠθικὴ, à natura & moribus. I. ὅτι ἀλλ' ἤδη. Scies Vulcane, si modò.) Enumeratio furtorum. Per Iouem.) ὄρκος. Adeó ne aduncæ manus.) ἐκφώνησις θαυμαστική. An nõ audisti ipsum.) I I. ὅτι λάθρα. Statim illum.) I I I. ὅτι παλαιικὸς ἐστὶ ἀφήγησιν. Veneri furripuit.) Redit ad furta. Et nisi grauius.) ἐπαρκλήθην. Cclerem.) Transitio. Quinimò & musicum.) ὅτι μουσικὸς. ἀφήγησις, quomodo citharam cõfecerit; causa efficiens, forma, materia, finis, effectus. Cæterùm ipsa.) Ad furta nocturna transit. Alatus autem.) Alia descriptio, à corpore & actu. Animas euocauit.) ὅτι ψυχαγωγικὸς καὶ πρόπομπος. Rectè sanè.) Conclusio,

ΗΦΑΙΣΤΟΥ καὶ Διός. VVLCANI & Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

VVLCANVS.

Τί μι, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιεῖν: ἥκω γὰρ, ὡς ἐκέλευσας, ἔχων τὸν πίλικων ὀξύτατον, εἰ καὶ λίθον δίοι μιᾷ πληγῇ διαπρίειν.

QVid me oportet facere, Iupiter? uenio enim ita ut iussisti, securim habens acutissimã, etiãsi lapides opus sit uno ictu dissecare.

τιμᾶν. Ζ. εὖ γε, ὦ Ἥφαιστε. ἀλ
λὰ δίελέ μου τὴν κεφαλὴν εἰς
δύο, κατενεγκών. Ηφ. πειρᾷ
μου, εἰ μέμηνα; πρόσταττε δ' οὖν
τἀληθὲς, ὅπερ θέλεις σοι γενέ-
σθαι. Ζεῦς. διαιρεθῆναί μοι τὸ
κρανίον. εἰ δὲ ἀπειθήσεις, οὐ νῦν
πρῶτον ὀργιζομένου πειράσῃ
μου. ἀλλὰ χρὴ καθικνεῖσθαι παν
τὶ τῷ θυμῷ, μηδὲ μέλλειν. ἀπόλ
λυμαι γὰρ ὑπὸ τῶν ὠδίνων, αἵ
μοι τὸν ἐγκέφαλον ἀναστρέφου-
σιν. Ηφ. ὅρα, ὦ Ζεῦ, μὴ κακόν
τι ποιήσωμεν. ὀξὺς γὰρ ὁ πέλε
κύς ἐστι, καὶ οὐκ ἀναιμωτὶ, οὐδὲ
κατὰ τὴν Εἰλείθυιαν μαιώσεταί
σε. Ζ. κατένεγκε μόνον, ὦ Ἥ-
φαιστε, θαρρῶν. οἶδα γὰρ ἐγὼ τὸ
συμφέρον. Ηφαι. ἄκων μὲν,
κατοίσω δέ. τί γὰρ χρὴ ποιεῖν, σοῦ
κελεύοντος; τί τοῦτο; κόρη ἔνο-
πλος; μέγα, ὦ Ζεῦ, κακὸν εἶ-
χες ἐν τῇ κεφαλῇ. εἰκότως γοῦν
ὀξύθυμος ἦσθα, τηλικαύτην
ὑπὸ τὴν μήνιγγα παρθένον ζωο-
γονῶν, καὶ ταῦτα ἔνοπλον.
ἦπου στρατόπεδον, οὐ κεφαλὴν,
ἐλελήθεις

secare. IVP. Rectè sanè, Vulcane. Sed iam impacta illa, diuide mihi caput in duas partes. VVL. Tentas me num insaniã? Impera igitur uerè quod uis tibi fieri. IV. Diuidi mihi caluariam uolo. si uerò nõ obedieris mihi, me experieris non nunc primùm irascentem. Veruntamen ferire oportet audacter, et prae senti animo, neque cunctari. Pereo enim prae doloribus, qui mihi cerebrũ inuertunt. VVL. Vide Iupiter, ne quid mali faciamus. Acuta enim securis est, & non absq; sanguine, neq; etiam ad Lucinae morem tibi obstetricabitur. IVP. Incute modò Vulcane audacter: ego enim noui qd sit conducibile. VVL. Inuitus quidem, sed tamen feriã. Quid enim agat aliquis, te iubente? Sed quid hoc? puella armata haec est. Magnum, ô Iupiter, malum habuisti in capite. meritò igitur iracundus fuisti, tantam intra cerebri panniculum uirginem uiuam nutriens, id'que armatam, nimirum castra, non caput habuisti,

λιλούδεις ἴχων. ὁ δὲ πυθῇ, καὶ πυῤῥιχίζει, καὶ τὸν ἀσπίδα τινάσσει, καὶ τὸ δόρυ πάλλει, καὶ ἐνδουσιᾷ. καὶ τὸ μίγιστον, ἤδη πάνυ καὶ ἀκμαία γεγένηται θεός. ἀλλ' ἐν βραχεῖ, γλαυκῶπις μὲν, ἀλλὰ λιοσμᾶ καὶ τοῦτο ὁ λέγει. ὥστε, ὦ Ζεῦ, μαίωρά μοι ἀπόδος, ἐγγυήσας μοι αὐτήν.

Ζ. ἀδύνατα αἰτᾷς, ὦ Ηφαιστε. παρδίνῳ γὰρ ἤδη δίκην μένειν. ἐγὼ γοῦν, τό γε ἐπ' ἐμοὶ, οὐδὲν ἀντιλέγω.

Ηφαι. τοῦτ' ἐξελέμενος, ἐμοὶ μελήσει τὰ λοιπά, καὶ ἥδη σωφρονέσω αὐτήν.

Ζεύς. εἰ σοὶ ῥᾴδιον οὕτω, ποίει. πλὴν εἶδα, ὅτι ἀδύνατον τὸν ὄρκον.

buisti, non aduertens. Hæc uerò etiam saltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac hastam uibrat, & quasi quodam furore concitatur: & quod maximū est, formosa admodum, ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta est, cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare, ô Iupiter, obstetricandi præmiū hoc mihi refer: desponde mihi illam.

IVP. Impossibilia petis, Vulcane: perpetuò enim uirgo manere uult. Ego certè, quantum in me est, nihil repugno.

VVL. Hoc uolebam: reliquum quod est, ipse curabo: ac iam simul rapiā hinc ipsam.

IVP. Si tibi facile adeò hoc, facias licet: ueruntamen illud scio, quòd amas ea quæ tibi contingere nequeunt.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

FAbulantur poetæ, Vulcanum securi Iouis patris sui caput aperuisse, ex quo Minerua adulta & armata prodijt: à qua re Ἀπορυφαγίνη dicta est. Lucanus libro 9.

Hanc & Pallas amat, patrio quæ uertice nata est.

Et alius: *Quæ de patrio uertice nata dea est.*

Hoc & Lucianus ridet.

IO AN.

Annotationes.

Διηγηλικός. De Minerua nata ex cerebro Iouis.

Vulcanus findit iussus caput Altitonantis,
Quo in latuit menses Pallas amica decem.
Aries prouenium alti de sede parentis,
Nascitur è cerebro quippe Minerua dei.

Quid me oportet.) ἐρώτησις. Venio enim ita.) Ratio, αἰτιολογία. Rectè sanè.) Collaudatio. Sed iam impacta.) Iussio. Tentas me.) Recusatio, cum iussione. Diuidi mihi.) Repetit mandatum. Si uerò non.) ἀπείλη. Veruntamen.) Hortatio. Pereo.) Querela. Vide Iupiter.) Dehortatio à periculoso. Incute modò.) Hortatio. Iniustus quidem, sed.) Assensus ad iussionem. Quid hoc? puella armata?) Exclamatio admirantis. Virginem uiuam.) ἐπιφώνησις Palladis. Quare, ὦ Iupiter.) ἀξίωσις. Impossibilia petis.) Recusatio. Hoc uolebam.) Conclusio.

ΔΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, ΙΟVIS, AESCVLAPII, ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ. *pij, & Herculis.*

Eodem interprete.

IVPITER.

ΠΑύσασθε, ὦ Ἀσκληπιὲ καὶ Ἡράκλεις, ὁρίζουσα ὑμῖν ἃ χρὴ ἀλλήλοις ὁσιουργεῖν, ἵνα καὶ ἄνθρωποι, ἐπειπὴ γαῖ τοιοῦτα, καὶ ἀλλήλοις τοῦ συμπαντὸς τῶν θείων. Ηρ. ἀλλὰ θέλεις, ὦ Ζεῦ, τοῦτο ἡμᾶς φαρμακίδα ὑφαντὰ πλανᾶσθαί μας; Ασκ. νὴ Δία. καὶ ἐμέ γε γαῖ εἰμι. Ηρ. λαβὲ δῆ, ὦ μεθύοντες; ἢ διότι σε ὁ Ζεὺς ἐς

DEsinite, ô Aesculapi et tu Hercules, cõtendere inter uos iurgijs, perinde ut homines. Indecora enim hæc, & à cõuiuio deorum aliena. HER. At uis, ô Iupiter, medicamentariciũ priore loco accũbere, quam me? AES. Quidni, per Iouem? melior quoq; enim sum.

HER. In quo igitur, ô attonite? an quòd te Iupiter fulmine

aliquando

ἀραύτοσος, ἀμὴ θέμις ποιεῖν ἴσα;
ποῦ ἦ λατ' ἴλεων αὖθις ἀθανα-
σίας μετέλαφας; Δσκ. Ὅπλίτη
σαι γὰ σὺ, ὦ Ἡρακλῆς, ὑπ τῆ
Οἴτῃ λαβαφλεγέας, ὅτι μοι ἐντῦθι
ζῆς τὸ πῦρ; Ἡρα. Ἤκιν ἴσα νῦ ἔ-
μοιγε βιβίωτ ἐμοὶν, ὃς δίδς ἐμοὶ
ἐμι, τοσαῦτα ἦ πιπόνηκα ἵππα
θεάρων ἢ βίον, θυρίας λατάγωνο
νεῖμέλε, καὶ κὐθρώπως ὑβρι-
σὰς τιμωρέμλν. σὺ ἦ μὶ ὁτό
μ ἆ, νῦ ἀγύρτης, νοσοῦσι μὲν
ἴσως κὐθρώποις χρήσιμ ὅτι
θέσειν ἢ φαρμάκων, κὐδρῶδις
ἦ ἄδλῳ ἐπιδέλεις μελέος. Δσκ.
οὖ λέγεις, ὅτι σε τὰ ἐγκαύματα
ἐκεκάμλω, ὅτι πρώλω αὖῆλθδ
ὁμίφλιξ, ὡς ἀμφὶν δίκε
φθαρμελ τῷ σώμαῖι, τῦ χι-
τῶν, νῦ μιτὰ ἦτο, ἦ πυρός.
ἐγὼ ἦ εἰ νῦ μυθῖν ἄλλο, ὅτι ἰδὲ
λθσα ὥσπ σὺ, ὅτι ἐξαινον ἐ-
ρια ἐν Λυδίᾳ, πορφυρίδα ἐνδιδυ
κὼς, νῦ παιόμλνος ὑπὸ σ Ομ-
φάλης χρυσῷ σανδάλῳ. ἀλλ'
ἐμὲ μιλαγχολίσας ἀπίπλευνα
τὰ τίκνα, καὶ τὶν γυναῖκα.

aliquãdo percußit, eo q̃ quæ nefas erãt, feceras: nunc aũt ex miſericordia iterũ immortalitatis particeps factus es? ABS. Oblitus uerò etiã tu es Hercules, q̃ in Oeta cõflagraſti, quando quidẽ mihi ignem obijcis? Herc. Nequaq̃ æquaolia atq; ſimilia ſunt quæ uteroque in uita egimꝰ, ut qui ipſe quidẽ Iouis filius ſum, tantos aũt labores ſuſtinuerim, expurgata uita, deuictis beſtijs, et hominib. cõtumelioſis uindicta ac pœna affectis. Tu uerò radicũ inciſor es, & circulator, ægrotantibus fortaſſis hominib. utilis medicamenta adhibendo: uirile autẽ nihil quicq̃ opere præſtitiſti. Aeſ. Recte dicis, quoniã & inuſtiões tuas curaui, quãdo paulo antè aſcendiſti ad nos, ſemiuſtulatus, corpore utrinq; corrupto ac perdito, & à tunica iſta, et poſt illam etiã à flãma. Ego uerò q̃d? ſi nihil aliud, tamẽ neq; ſeruiui quẽadmodũ tu, neq; lanificiũ exercui in Lydia indutus purpura, & ab Ompbale uerberatꝰ ſandalio aureo; neq; uerò etiam inſaniens occidi liberos & uxorẽ.

HER.

Ηρα. ἐ μὴ παύσῃ λοιδορούμενός μοι, οὐτίνα μάλα ἐσῃ, ὡς ἔ πολύ σε ὑπέσει ἡ ἀθανασία. ἐπεὶ ἀράμενός σε, ῥίψω ἐδὲ λιφαιλῶ ἐκ τοῦ ἔρανοῦ, ὥστε μηδὲ τ παύσασθαι ἰάσασθαί σε, τὸ ἡμέτερον σωτερβίντα. Ζ. παύσομαι δέ φημι, ἡνίκ᾽ μὴ ἔπιτραπήσετε ἡμῖν τῶν ξυνουσίων, ἢ ἀμφοτέρους ἀποπέμψομαι ὑμᾶς ἔ συμποσίου. καὶ τοι σύγνωμον, ὦ ἥρα κλῦ, πρόκατακλινάδαί σε ἔ Ἀσκληπιὸν, ἄτε καὶ πρεσβύτερον ἀποθανόντα.

HERC. Nisi desinas conuiciari, statim admodũ senties, quòd non multum tibi prosutura sit immortalitas: quoniam sublatum hinc è cœlo præcipitem dabo te, ut ne ipse quidem Pæõ curaueritte, diminuto atque effracto tibi cerebro. IVP. Desinite, inquam, & ne perturbate nobis cõuersationem hanc: aut ambos hinc ablegabo uos è conuiuio. Quanquam etiam æquũ est, ô Hercules, priore loco accũbere Aesculapiũ, quippe qui & prior mortuus est.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Προσαγωνιστικὸς καὶ ἐριστικὸς: Aesculapius enim & Hercules de sessione contendunt.

Non nulli inferior factis Æsculapius esse
Herculis, Æacæo qui dedit ossa rogo:
Dirimit hanc litem radiantis rector Olympi,
Quòd præstent medicæ uiribus usq; manu.

Desinite, ô Aesculapi.) ἢ ἐντολὴ ἀπὸ τοῦ παραλήγματος, ἀπὸ πόδος καὶ ἔ τόπου. At uis, ô Iupiter.) ἢ ἐρίς. An quòd.) ἢ ὕβρις καὶ λοιδορία. Oblitus uerò.) ἀντιδιαβολὴ, ἢ ἀντιλοιδορία. Nequaquam.) ἀντιπαραβολὴ. Vt qui ipse.) Cõmendatio sui. Tu uerò radicum.) ἀνταπόδοσις: uituperatio Aesculapij. Rectè dicis.) Comessatio, & ἀνθυμλισμὸς. Ego uerò.) Compensatione tendit ei alias contumelias. Nisi desinas.) ἢ ἐκπλῆξις ἀναγκαίη ἀορίστως ὠνομασμένως. Desinite.) ἢ ἐντολὴ, Iouis litres dirimens, cũ ἐκπλήξει. Quanquã.) ἢ ἔ Διὸς ἐπίκρισις εἰρωνική.

IVNO-

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΙΥΝΟΝΙΣ ΕΤ

Διός. Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

Ἐγὼ μὲν ἠσχυνόμην ἄν, ὦ Ζεῦ, εἰ μοι τοιοῦτος ὢν ὑὸς, δῆλος οὕτω καὶ διαφθαρμένος ὑπὸ τῆς μέθης· μίξας μὲν ἀναδεδεμένος τὴν κόμην, τὰ πολλὰ δὲ μαινομένοις γυναιξὶ συὼν, ἀβρότερος ἀεὶ τῶν ἐκείνων, καὶ τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύων, καὶ ὅλως παντὶ μᾶλλον ἰσυκὼς, ἢ σοὶ τῷ πατρὶ. Ζ. καὶ μὲν οὔτός γε, ὁ Δηλυμίδης, ὁ ἀβρότερος τῶν γυναικῶν, οὐ μόνον, ὦ Ηρα, τὴν Λυδίαν ἐχειρώσατο, καὶ τοὺς Μαιονοικοῦντας τὸν Τμῶλον ἔλαβε, καὶ τοὺς Θρᾷκας ὑπηγάγετο, ἀλλὰ καὶ ἐπ' Ινδοὺς ἐλάσας τῷ γυναικείῳ τούτῳ στρατιῶτῃ, τοὺς τε ἐλέφαντας εἷλε, καὶ τὴν χώραν ἐπράτησε, καὶ τὸ βασιλικὸν ἀναστρατοπεδεῦσαι τολμήσαντα, ἀχμάλωτον ἀπήγαγε, καὶ τοῦτα ἅπαντα ἐπραξεν, ἐρχόμενος ἅμα καὶ χορεύων, βύσσινος χρώμενος μίτρᾳσιν, μεθύων

Equidem erubescerem, ô Iupiter, si mihi talis esset filius, effœminatus adeò, & perditus ebrietate, mitra quidem religata coma incedens: utplurimum autem cum insanis mulieribus consuetudinem habens, mollior ipsis illis, ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, et in summa, cuiuis magis quàm patri tibi similis.

IVP. At uerò hic mitratus & mulierosus, non solum, ô Iuno, Lydiam subiugauit, et eos qui ad Tmolum habitãt cepit, præterea & Thraces sub se redegit, uerumetiã contra Indos profectus cum mulierbri isto exercitu, & elephantos cepit, & terra potiatus est, ipsumq; regem qui aliquantulũ restiterat, captiuum abduxit. Atq; hæc omnia fecit, saliens palam, & choream ducens, hastis utendo hederaceis, ebrius

ὡς φής, καὶ ἐνθρέψων. εἰ δέ τις ἐπιχείροι λοιδορούσασθαι αὐτῷ, ὑβρίσας ἐς τὸν τελευτῶν, καὶ ἔτυψεν ἐτιμωρήσατο, ἢ κατα δήσας τοῖς ὀνύμασιν, ἢ διαστρεβλῶσα ποιήσας ὑπὸ τῆς μητρὸς ὥσπερ νεβρόν. ὁρᾷς ὡς αὐθαδέστατα ἰᾶται, καὶ ἐκ αὐλείας ἔτι παιδός; ἢ ἦ παιδιᾶς μὴ ξυγχωρεῖ πρᾶσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ φθόνος. καὶ μάλιστα εἰ λογίσαιτό τις οἷος αὖ νέφων οὕτως ἦν, ὅπως ταῦτα μεθύων ποιεῖ. Ηρ. σύ μοι δοκεῖς ἐπαινεῖσθαι μὴ τὸ σῶφρον αὐτοῦ τοῦ τοῦ ἀμπέλου, καὶ τὸ οἶνον, καὶ ταῦτα, ὁρῶν οἷα μεθυσθέντες ποιοῦσι σφαλλόμενοι, μὴ πρὸς ὕβριν ῥαπόμενοι, μὴ ὅλως μιμητὸν ὑπὸ τότε. τὸν γοῦν ἰκάριον, ᾧ πρώτῳ ἔδωκε τὸ δῶρον, οἱ ξυμπόται αὐτοὶ διέφθειραν, παίσαντες τῇ λικίλλαις.

Ζεύς. οὐδὲν τοῦτο φής, οὐ γὰρ οἶνος ταῦτα, οὐδὲ ὁ Διόνυσος ποιεῖ. τὸ δ' ἄμετρον τῆς πόσεως, καὶ τὸ πρᾶξαι τοῦ δεκτὸν ἔχοντος ἁμαρτεῖν τοῦ ἀκράτου.

ἐς δ'

interea, ut ais, atq; furore correptus. Quòd si uerò quispiã illum cõuiciari aggressus sit, contumelioſe de sacris illius loquendo: etiam hunc ulcisci ſolet, uel palmitib⁹ ipſum implicando, uel à matre, perinde ut hinnulum, lacerari faciendo. Vides quàm uirilia hæc, et me patre minimè indigna? Si uerò luſibus quoque & delicijs inter hæc indulget, nõ eſt quòd inuideas: & maximè ſi quis cogitet, qualis hic ſobrius futurus erat, quãdo etiam ebrius hæc facit. IVN. Tu mihi uideris etiam laudare inuentum ipſius, uitem uidelicet, & uinum: & hoc cũ uideas quæ lia inebriati iſti faciunt, tibitubantes, & ad cõtumeliam prolabentes: & in ſumma, inſanientes præ uino. Itaque & Icarium illum, cui primò donauit palmitem, ipſi compotores interfecere, ligonib⁹ cæſum. IVP. Nihil hoc dicis. Non enim uinũ hæc, neq; ipſe Dionyſius efficit, ſed immoderatus potus, et ultrà quàm decet & ſatis eſt, repleri mero.

Cæterum

εἰ δὲ σὺ ἐμμανὴς εἶναι, ἵλαος τοῦτο γε, καὶ ἡδίων γένοιτ' ἄν. οἷον δὲ ὁ Ἰκάριος ἐπαδὸν, ἡδὺν σὺ ὀργάσαιτο ἡδονὴν τῶν ξυμποτῶν, ἀλλὰ σὺ ζηλοτυπεῖν ἔοικας, ὦ Ἥρα, καὶ τὰ Σεμέλης μνημονεύειν, εἴ γε διαβάλλεις τὰ Διονύσου τὰ λαμπρά.

Cæterùm si quis moderatè bibat, hilarior ille quidem et suauior fieri solet. Qualia uerò Icarius passus est, tale nihil ulli compotorum facilè fecerit. Sed tu adhuc zelotypia affici uideris, ac Semeles reminisci, Iuno: siquidem eas res Dionysij calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrimæ.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Iuno cum Semeles gnatum contemnat Iacchum,
Inuenisse illum noxia quæque putat.
At pater hunc laudat contrà: sic resq; nocere
Nil per se ducit: solus abusus obest.

Equidem erubescere.) Exprobrationis τὸ ὁρίσμου propositio. Mitra quidem.) ἐκβύσις κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ προσώπου, Bacchi ab habitu, moribus & actibus, τελικῶς. At uerò hic mitratus.) ἀντιφώνησις, compensatio: ἐπαναληψις, ab enumeratione rerum præclarè & fortiter gestarum, à repugnantibus. Quòd si uerò.) Respondet ad alias intentatas calumnias. Si uerò Iusibus.) Alia pars. Et maximè.) Conclusio. Tu mihi uideris.) Obiectio. Vinum non est à te laudandum, quia reddit homines ebrios. Itaq; & Icarium illum.) Ab exemplo & effectu. Nihil hoc dicis.) λύσις. Non enim.) αἴτιον, ὅτι ὁ οἶνος ἀναίτιον τῆς μέθης ἐστί. Cæterùm si quis.) ἀντιθέσις ueræ causæ. Ille quidem.) Vtilitates uini, & commendatio. Qualia uerò Icarius.) Respondet ad exemplum. Sed tu adhuc zelotypia affici.) ἀνάλογία. λογία συμπεραίνει.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ καὶ ΕΡΩΤΟΣ.

VENERIS ET Cupidinis.

Erasmo Roterodamo interprete.

VENVS.

ΤΙ λύπουτε, ὦ Ερως, τοὺς μὴν ἄλλους θεοὺς ἅπαντας, τὸν Δία, τὸν Ποσειδῶ, τὸν Απόλλω, τὴν Ηραν, ἐμὲ τὴν μητέρα, μόνους ἢ ἀπέχῃ τῇ Αθωᾶς, ἢ ἐπ' ἐκείνους ἄπτῃ μόνοι σοι ἡ ἔρις, ἢ ἀφ' ἑαυτῶν ἡ φαρέτρα, οὐ δ' ἄτοξος εἶ, ἢ ἄσκοπος; Ερ. Μέθια, ὦ Μῆτερ, αὐτὴν φοβερὰ γάρ ἐστι, καὶ χαροπὴ, καὶ θεωνῶς ἀνδρική. ὁπόταν οὖν ἐντανύσωμαι τὸ τόξον ἐν ἐπ' αὐτὴν, ὑποσείσασα τὸν λόφον, ἐκπλήττῃ με, καὶ ὑπορρόμος γίνομαι, καὶ ἀπορρῶ μὴ τὰ τοξεύματα ἐν τῇ χειρῶν: Αφρο. ὁ Αρης γὰρ ὁ φοβερώτερος ἦν; καὶ ὅμως ἀφοπλίσας αὐτὸν, καὶ νενικηκας. Ερ. ἀλλ' ἐκεῖνόν γε ἐκὼν προσίεται μὲ, καὶ προσπαλάττει, ἡ Αθωᾶ δ' ὑφορᾶται ἀεί. διὰ ποτὶ ἐγὼ

QVid tandem in causa est, a Cupido, ut quū reliquos b deos omneis adortus expugnaris, Iouem ipsum, Neptunum, Apollinem, Iunonē, me denicq; matrē, ab una Minerua temperes, utiq; aduersus hanc nec ullum habeat incendium tua fax, & iaculis uacua sit pharetra, tū & ipse arcu carens, neq; iaculari noris? CVP. Equidē hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modū uirili: proinde si quando tenso arcu petā illam, galeæ crista quatiens expauefacit me, moxq; formidine tremere occipio, sic ut arma mihi e manibus excidant. VEN. Atq Mars an non erat hac formidabilior? & hunc tamen superatum exarmasti. CVP. Imò ille cupidē me recipit, atque ultrò etiam inuitat: uerùm Minerua semper adductis supercilijs obseruat. quin aliquando

t emere

ἐγὼ μὴν ἄλλως παρίημι, πλησίον ἔχων τὸν λαμπάδα. ὁ Ἔρως, Ἀμοι πρόσει, φησὶ, νὴ τὸν πατέρα, τῷ δορατίῳ σε διαπείρασα, ἢ τὸν ποδὸς λαβόμενος, πρὸς τὸν τάρταρον ἐμβαλοῦσα, ἢ αὐτὸ διασπασαμένου διαφθερῶ. πολλὰ τοιαῦτα ἠπείλησε, πρὸς ἐμὲ ἦν δεινὸν, πρὸς ὑμᾶς δὲ τάδε ἔχει πρόσωπόν τι φοβερὸν, ἐχίδνας κατάπλεων, ὅπερ ἐγὼ μάλιστα δέδια. μὴ ἐρμολύσῃ γάρ με, πρὸς φεύγω, ὅταν ἴδω αὐτό. Αφρ. ἀλλὰ τὸν μὴν Ἀθηναῖον δέδιας, ὡς φῂς, πρὸς τὸν Γοργόνα, πρὸς ταῦτα, μὴ φοβηθεὶς τὸν Διὸς φαυλὸν ἢ Διὸς, ἀ ἦν Μῆσαι, διὰ τί σοι ἄδηλοι, πρὸς ἔξω βελῶν ἐστιν; ἢ λέγεται λόφος ὑπὸ σάκους, πρὸς Γοργόνας προφαίνουσιν; Ερω. ἀδέδοικα αὐτὰς, ὦ μῆτερ· συμπαθὰς γάρ εἰσι, πρὸς ἅτε τι φρονοῦσαι, πρὸ παρίσταμαι πολλάκις αὐταῖς, λιπαρόμενος ὑπὸ ἢ μάλιστ.

temerè ad illam aduolaui, facem propius admouens. At illa: Siquidem ad me accesseris, inquit, per parentem Iouem, quouis modo te confecero, aut lancea te trãsfigam, aut pedibus arreptũ in [c] tartara dabo præcipitẽ, aut ipsa te discerpã. Plurima item id genꝰ comminabatur. Adhæc acribus obtuetur oculis: postremò & in pectore [d] faciem quandã gestat horrendam, uiperis capillorum uice comatam. hanc nimirũ magnopere formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio. VEN. Esto sanè, Mineruã metuis, ut ais, atque huius gestamen Gorgona reformidas, [e] idq; cum Iouis ipsius fulmen nõ formidaueris. Cæterùm [f] Musæ quã ob causam abs te nõ feriuntur, atq; à tuis iaculis tutæ agunt? num et hæ cristas quatiũt, aut Gorgonas prætendũt? CVP. Has quidem reuereor mater: sunt enim uultu pudico ac reuerẽdo: præterea semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animũ intentum gerunt. quin ipse etiam nõ raro illis assisto, [g] carminis suauitate delinitus.

Αφρ.

Αφρ. ἵνα μὴ ταύτας, ἵνα σεμνάι τιὰ ᾖ Ἀρτεμιν τίνος ἕνεκα οὐ τιθώσεις; Ερ. τὸ μὲν ὅλον, ὦ Λί λαβαλαβᾶν αὐτίκα οἶδ' ἔγ, φοβουμένη ἀεὶ διὰ τῶν ἐρῶν, ἐπὶ τα καὶ ἰλιὸν τινα δρῶσα ἤδη δρᾷ. Αφρ. τίνος, ὦ τέκνον; Ερ. δύρας, καὶ ἐλάφων καὶ νε βρῶν ἀρᾶς τε λιώκουσα, μὴ ἵμε ποτοξεύσειν, καὶ ὅλως περὶ τῷ τοιούτῳ ὄχλον, ἐπεί τόν γε ἀδελφὸν αὐτῆς, ἰσάι τοι τοξότην αὖτε τὸν ὄντα, καὶ ἐκηβόλον. Αφρ. οἶδα, ὦ τέκνον, πολλὰ ἐκεῖνον ἐτέξευσας.

VEN. Esto, nec has adoraris, propterea q̃ sint reuerendæ: at h Dianam qua tandẽ gratia nõ uulneras? CV. Vt breuiter dicam, hanc ne deprehendere quidem usquam sum potis, quippe diuo per montes fugitantem. Ad hæc alterius cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius, ô gnate? CV. Nempe uenatu ceruorum et hinnulorum, quos insectatur ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerũ huiusmodi studio tenetur: tametsi fratrem eius, qui nimirum arcu ualet & ipse, ferit'que eminus. VEN. Teneo guate, eum sæpenumero sagitta uulneraſti.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

Eleganter hoc dialogo ostendit, nullum amori & obscœnæ libidini esse locum apud eos, qui nunquam opere uacent, sed aliquo semper labore & negotio distringuntur. Nam hunc eius esse dialogi quasi scopum, quiuis facilè uiderit, tum plurimorum malorum causam existere ocium, denique libidines obscœnas luxu atq; ocio nutriri, ut ille in tragœdia testatur. Itaque rectè ingeniosus poeta de Remedio amoris:

Fac monitis fugias ocia prima meis.
Hæc ut ames faciunt, hæc quæ fecere tuentur,
Hæc sunt iucundi causa cibusq; mali.
Ocia si tollas, periere Cupidinis arcus:
Extinctiq; iacent, & sine luce, faces.

Hue

Huc pertinet quod mox sequitur;

Finem qui quæris amori:
Cedit amor rebus, res age, tutus eris.
Quæritur, Ægistus quare sit factus adulter?
In promptu causa est, desidiosus erat.

Huius dialogi argumentum festiuissimè in Cupidine suo tra ctauit Georgius Anonymus, quem libet hoc loco adscribere, cũ ad huius uideatur imitationẽ confictũ, nec minus sit elegans.

Fortè sub aerio, uitreas Heliconis ad undas,
Pieridum celebris monte chorea fuit:
Cum Venus aligerum mater complexa puellum,
Non procul audita est talia uerba queri.

VEN. *Dic, age, quid fiat, dulcissime gnate Cupido,*
Omnes cum timeant numinis arma tui,
Humanumq; genus, manes, Erebiq; profundi,
Sollicitent superos & simul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præsidet artibus, omne
Effugit imperium, casta Minerua tuum?
Si meminisse potes, moderator Iuppiter orbis,
Ipse tuas sensit captus amore faces.
Sensit & æquoreis Neptunus uictus in undis,
Iunoq; furtiuo sæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos, & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me uiolare iubes.
An igitur solam quo Pallada uincere possis,
Extinctus nullam uim tuus ignis habet?

CVP. *Desine diua parens mirari, & quærere causas,*
Hanc mea quòd nequeant tela ferire deam:
Cumq; potestati sint omnia subdita nostræ,
Sola meas spernat cur tamen illa faces.
Hanc equidem ualde metuo, cum lumine tantum
Aspicit, aut nultu me truculenta notat.
Assumptis illam uer ò quandoq; sagittis,
Aggressus temerè nocte silente fui.
Calamq; meum perplexis artibus ignem,
Successu ueritus posse carere dolos.

Nemo ſed occultum quantumuis cælat amorem,
Ipſe ego cum ſemper proditus igne meo.
Inſidias igitur noſtras ubi ſenſit apertè,
Protinus hac tanquam pulſus ab hoſte fui.
Nam galeam quoties, haſtam vibratq́; trementem,
Non leuis illa mihi cauſa pauoris adeſt.

VEN. *Siſte puer tales, oro, proferre querelas,*
Hosq́; tuo uanos excute corde metus.
Marte quid aſperius fuit, aut quid durius olim
Succubuit regnis trux tamen ille tuis?
Qui prius indomitus tibi bella necemq́; parauit,
Sæpe dedit uinctas in tua uincla manus.

CVP. *At Mars ille, Venus, nobis ſe dedidit vltrò,*
Nec quicquam noſtrum ferre grauatur onus.
Improba ſed quoties Pallas me conſpicit illa,
Dij, quas commoto non iacit ore minas?
Quam gerit horrendam magna ui corripit haſtam,
Taliaq́; infando dicta dolore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris:
Erras, haudquaquam nos tua turba ſumus.
Si temerè accedes, nec me finis eſſe quietam,
Crede mihi, puero ſat tibi fortis ero.
Aut ego præcipitem te nunc ad tartara mittam,
Aut tibi perfodiet lancea noſtra latus.
Hoc pater ipſe mihi, cuius ſum uertice nata,
Iuppiter, hoc diuûm rex mihi teſtis erit.
Hæc ſimul ut dicit, totus miſer ecce tremiſco,
Ex manibus ſtatim tela faceſq́; cadunt.
Nec ſcio quid faciam, lædendi nulla facultas,
Aut uis turbato nulla relicta mihi eſt.
Lædere nec cupio: quin hoc miſer opto, precorq́;,
Hinc ut ego ſolum ſaluus abire queam.
Præterea anguicomæ geſtat caput illa Meduſæ,
Cuius ad aſpectum lumina noſtra pauent.
Hoc ubi prætendit, fugio, ceu cerua leonem,
Aut fugit infeſtum territa dama lupum.

VEN.

VEN. *Et metuis diuam tu territus ægide tantum:*
Magnanimi curas cum Iouis arma nihil?
Hoc quoq; contemnunt dic cur tua spicula Musæ,
Et fugit imperium turba nouena tuum?
Num galeas uibrant etiam, aut hostilia torquent,
Aut fera prætendunt Gorgonis ora tibi?
CVP. *Aonides uultu sunt, ô Cytherea, pudico,*
Vnicè & istarum numina sacra colo.
Et quoniam semper studijs retinentur honestis,
Iuris in has planè nil meus ignis habet.
Inuigilant cantu, molles ducuntq; choreas,
Luxuria sed quæ desidijsq; uacant.
Quin ego nonnunquam uocis dulcedine captus,
His iungo socium me comitemq; deis.
VEN. *Esto, quòd Aonides uultu sint nate pudico,*
Vnice & istarum numina sacra colas.
Ipsa tuis autem cur non est fixa sagittis,
Castaq; perpetuò uirgo Diana manet?
CVP. *Hanc nunquam, fateor mater, deprendere possum,*
Conatus omnes effugit illa meos.
Improba perpetuò dea montibus errat in altis,
Oblectat castis seq; cupidinibus.
Venatrix etenim syluas saltusq; fatigat,
Et gelidis figit retia tensa iugis.
Talia sunt olim matri quæ dicta Cupido,
Respondens tenero reddidit ore suæ.
At Venus ut sperni tantum sua lumina sensit,
In patriam tristis cœpit abire Paphum:
Nunc ubi cum nato castis neglecta deabus
Mœret, & Aonijs est inimica choris.
Ergo si quis erit stulto deceptus amore,
Qui uacuum uitijs pectus habere uolet,
Optabitq; graues uitare Cupidinis arcus,
Armigeram colat hic Pallada, tutus erit.
Concilietq; sibi dulces ante omnia Musas,
Ac fugiet monitis ocia cuncta meis.

Sic nullis unquam rebus, sic tempore nullo
Iuris in hunc aliquid prorsus habebit Amor.

a Cupido.) Cupido amoris deus, quem Simonides & Cicero ex Marte & Venere natum esse uolunt. Pingitur puer imberbis, cæcus & alatus: armatus flammis, & duobus diuersissimæ naturæ spiculis, altero uidelicet aureo, altero plumbeo, quorum illud uim habet amorem conciliandi, hoc pellendi fugandique: ut pulcherrimè scribit Ouidius libro 1. Metamorph. in fabula Apollinis & Daphnes. Itidem Aeneas Syluius & Marullus ingeniosissimè uersibus complexi sunt. A' pharetra, id est sagittarum theca, Pharetratus à poetis dicitur. Venus porrò ab antiquis, amorum, gratiarum, pulchritudinis, deliciarũ, uoluptatumque omnium habita est dea. Minerua ex Iouis cerebro prognata, sine matre. Ferunt enim Iouem, quum Iunonem sterilem uideret, ne prorsus sine prole esset, cerebrũ suum percussisse, indeq; Mineruam prosilijsse. Sapientiæ & disciplinarũ omnium dea, quam Græci Palladem uocant, ἀπὸ τοῦ πάλλειν, id est à uibrando, propterea quòd hastam tenens, eam ueluti uibrare uideatur. Fiebat enim eius simulachrum galea, scuto, in quo erat caput Gorgoneæ Medusæ, & hasta formidabile. Ab Homero peculiari epitheto γλαυκῶπις dicitur, à glauco oculorum colore: unde & Cæsiam nostri cognominant. Ogygis regis temporibus, circa Tritonidem Africæ paludem uirginali facie dicitur apparuisse. Vulcani nuptias constantissimè fertur detrectasse, uirginitatemque perpetuò illibatam seruasse: unde & Innuptam appellant poetæ. b Deos omneis.) Cupidinem non solum hominibus, sed dijs ferè omnibus imperare, & ipsum Iouem amori succumbere, latè scribitur in Iunonis & Iouis dialogo. Iouis porrò amores, & quòd cœlum liberis impleuerit, habemus de Sacrificijs inferius. c Tartara.) Locus inferorum profundissimus dicitur, in quo fontes plectuntur, & sol non lucet. d Faciem.) Medusæ Gorgonidis. e Iouis fulmen.) Ioui fulmen attribuunt poetæ. f Cæterùm Musæ quam ob causam.) Musas non petì à Cupidine, hoc etiam epigramma testatur, quod Platoni tribuit Diogenes Laertius.

ἃ Κύπρις Μούσαισι, λοιπόσιν τὰν Ἀφροδίταν
τιμᾷτ' ἢ τὸν ἐρον ἐφοπλήσομαι.

Καὶ

καὶ Μοῦσαι ποτὶ Κύπριν ἄρξατε σωμυλα ταῦτα,
ἡμῖν δ' οὐ πάντα στο τὸ παιδάριον.

Hoc ita uertit Bentinus:

Hæc Venus ad Musas: Venerem exhorrescite nymphæ,
In uos armatus haud. Amor exiliet.
Cui contrà Musæ: Lepida hæc ioca tolle precamur,
Aliger huc ad nos non uolat ille puer.

Marsilius Ficinus hoc Platonis epigrãma illustrans, ideo priscos, Musas & Mineruam castas esse uoluisse indicat, quòd coitus spiritus subtiliores exhauriat, cerebrum debilitet, labefactet stomachum, quo malo nihil ingenio aduersius esse potest: Venere siquidem & Baccho studiosius adolescẽs abstinuit. Vide Theocritũ Idyll. 11. Homerus in hymno Veneris, deos deasq; omnes amore capi docens, Dianã, Vestam, & Mineruã excipit: nõ ita Musas puto, quia Musarum filij prædicantur Linus, Orpheus, Palæphatus, Temius, Rhesus, omitto reliquos. Fuit autem Rhesus Strymonis fluminis & Terpsichorę uel Euterpæ filius. Cicero de Natura deorum tertio. Itaq; Achillem Astipalea insula sanctissimè colit: qui si deus est, & Orpheus & Rhesus dij sunt, matre Musa nati. g Carminis suauitate delinitus.) Idem de saltatione dixit, suauem uocum modulationem munus deorum longè esse pulcherrimum, atque omnibus iucundissimum. h Dianam.) Diana eodem partu cum Apolline ex Ioue & Latona nata est, & ob uirginitatis amorem fertur hominum consortia fugisse: & ut à se libidinis pruritum amoueret, uenando syluas incoluisse, paucarum uirginum comitatu contenta. Arcum ferebat, & pharetram, succincta semper incedens, & cothurno induta. Ob hanc causam syluarum & nemorum dea putabatur.

IDEM DIALOGVS A' GEORgio Sabino sic redditus.

Cypria compellens pharetratum mater Amorem,
Flebilis audita est talia uerba queri:
Dic age, quî fiat, dulcissime nate Cupido,
Omnes cum timeant uumina arma tui,

Huma-

Humanumq; genus, manes Erebiq; profundi,
Sollicitent superos & simul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præsidet artibus, omne
Effugit imperium casta Minerua tuum?
Iuppiter immensi moderator & arbiter orbis,
Ipse tuas sensit captus amore faces.
Sensit & æquoreis Neptunus uictus in undis,
Innoq; furtiuo sæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos: & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me uiolare iubes.
Degener an solam quo Pallada uincere possis,
Extinctus nullam uim tuus ignis habet?

CVP. *Desine diua parens mirari, & quærere causas,*
Hanc mea quòd nequeunt tela ferire deam:
Cumq; potestati sint omnia subdita nostræ,
Sola meas spernat cum tamen illa faces.
Hanc ego perculsus metuo, cum lumine tantum
Aspicit, aut uultu me truculenta notat.
Sed tamen aggressus sumptis quandoq; sagittis,
Cum dea non esset casside tecta fui:
Celauiq; meum perplexis artibus ignem,
Ne tacitos posset prodere flamma dolos.
Nemo sed occultum quantumuis cælat amorem,
Ipse meo semper proditus igne fui.
Insidias igitur postquam cognouit apertas,
Me procul in celerem depulit illa fugam.
Conita tum quoties galeam dea uibrat, & hastam,
Pectore cuncta mihi membra pauente tremunt.

VEN. *Quid galeam metuis? quid acutæ cuspidis hastam?*
Nate tuo uanos excute corde metus.
Marte quid asperius fuit, aut quid durius ipso?
Succubuit regnis trux tamen ille tuis.
Qui prius indomitus tibi tela necemq; parabat,
Nónne dedit uinctas in tua uincla manus?

CVP. *Mars deus armorum nobis se dedidit ultrò,*
Ipse nec impositum ferre grauatur onus.

At quoties oculis me conſpicit improba Pallas,
Quas iracundo non iacit ore minas?
Quam gerit horrendam magna ui concutit haſtam:
Taliaq; inſano dicta furore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris:
Erras, haudquaquam nos tua turba ſumus.
Si tamen accedes, nec me ſinis eſſe quietam,
Noſtra tibi ſæuas afferet ira manus.
Aut ego te pedibus rapiens ad tartara mittam,
Aut tibi transfiget lancea noſtra latus.
Hoc pater ipſe deûm cuius ſum uertice nata,
Iuppiter, hoc Erebi rex mihi teſtis erit.
Tales quando refert irato pectore uoces,
E manibus nobis tela facesq; cadunt.
Præterea anguicoma geſtat caput illa Meduſa,
Cuius ad aſpectum lumina noſtra pauent.
Hoc ubi prætendit, fugio ceu cerua leonem,
Aut fugit infeſtum territa dama lupum.

VEN. *Siccine tu metuis conterritus ægide diuam?*
Magnanimi curas qui Iouis arma nihil.
At quoq; contemnunt quare tua ſpicula Muſæ?
Imperiumq; fugit turba nouena tuum?
Num galeas uibrant ètiam, aut haſtilia torquent,
Dira ue prætendunt Gorgonis ora tibi?

CVP. *Aonides uultu ſunt, ô Cytherea, pudico:*
Vnicè & illarum numina ſancta colo:
Artibus hæ ſemper ſtudijſq; tenentur honeſtis,
Iuris in his igitur nil meus ignis habet.
Cantibus inuigilant, ducuntq; per arua choreas:
Luxuria uerò deſidiaq; uacant.
Adde quòd illarum captus dulcedine uocis
Sæpe uoluptates, gaudia ſæpe fero.
Denique caſta manet quare Dictynna, nec ullum
Vulnus habet iaculis ſaucia facta tuis?
In nullo manet illa loco, curſuq; pererrans
Omnia, conatus effugit illa meos.

Nunc

Nunc iuga montis adit, curuis nunc uallibus errat,
Aut nemorum saltus irrequieta tenet.
Nunc ibi ueloces sequitur per deuia ceruos,
Subdola nunc alibi retia tendit apris:
Suspensumq; humeris arcum gestatq; pharetram,
Armat & illius cuspidis hasta manum.
Hæc super Aonio cœtu, castisq; deabus,
Arcitenens matri uerba Cupido dedit.
Quisquis at insani uitare Cupidinis arcum,
Ignibus & uacuum pectus habere cupit:
Numina Pieridum, uenatricem ue Dianam,
Aut colat armigeram Pallada, tutus erit.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ἐξηγητικός.

De puero quærit mater, cur Pallada solam
Non lædat iaculo, Castaliumq; chorum.
Aliger excusat factum, commune Minervæ
Nil est cum tædis, ingeniumq; hebetant.

Quid tandem in causa.) Cupido omnes deos superat, exceptis Minerua, Musis, & quibusdam alijs. Propositio διαμαχική, per comparationem. Distributio, ἀνταπόδοσις. Equidem hanc metuo.) ἀφήγησις, causæ expositio, cur amor Mineruam non uincat. Atqui Mars.) τροφορὰ ψυχαγωγική, ἢ συγκριτική. Imò ille.) ἀπόκρισις. At illa, si.) τὰ φοβερὰ, αἱ τῆς Ἀθηνᾶς ἀπάλαι. Cæterùm Musæ.) Transitio ad alteram partem, cur Musas Cupido non feriat. Reuereor eas, ὁ mater.) ἡ τῆς τροφορᾶς ἀνασκευή. Graues enim sunt.) Musarum actiones. Esto, nec has adoriris.) μετάβασις ad tertiam partem: cur Dianam uenatricem sagittis suis nõ petat. Prorsum tota rerum.) Apollo. Teneo gnate.) Conclusiuncula.

MARTIS

ΑΡΕΩΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ. MARTIS ET Mercurij.

Erasmo Roterodamo interprete.

MARS.

Ἤκουσας, ὦ Ἑρμῆ, οἷα ὑπήλιος ὑμῖν ὁ Ζεὺς, ὅτε ἀφροσύνας, ἢ ἀπίδοιμι; ἰὼ ἰδιλιόσω, φησίν, ἐγὼ μὴν ἐν ἓ ἑρμοῦ σειρὰν λαβόσα, ὑμᾶς δ' ὧν ἀποπριμαδίντος, λιατασπᾶν βιάζεδέ μι, μέτλω ποιήσιτε· ἐγὼ δὲ λαδιλιόσιτι. ἃ ἢ ἐγὼ διλίσαμι αὐιλιόσω, ἀ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ κὴ τὸν γῶν ἅμα, κὴ τὸν θάλασσαν συναρτήσας μιτιωρῶ. κὴ τἆλλα, ὅσα ηἀι σὺ ἀκήκοας. ἐγὼ ἢ ὅτι μὴ λαδ' ἓν ἁπάντων ἀμείνων, κὴ ἰσχυρότερός ὅσῳ, ἢ αὖ ἀρονδάλω. ὑμᾶ ἢ ἓ τοσούτων ὑπὸ φόβων, ὡς μὴ λιαταβαρέσειν αὐτὸν, λᾷν τὸν γῶν λᾷν τὸν θάλασσαν προσλάβωμεν, ἢ αὖ ωειδάλω. Ερ. σὺφύμι, ὦ Ἄρες· ἀ γὰρ ἀσφαλὲς λέγειν τὰ τοιαῦτα, μὴ λαί τι λακὸν ἀ-

AVdistin', Mercuri, cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? q superba, quamq; dictu absurda? Ego, inquit, si uoluero, catenam [a] ex æthere dimittam: unde si uos suspensi me ui detrahere conemini, [b] luseritis operam: nunquã enim me deorsum trahetis. Cõtrà ego uos si uelim in altũ attrahere, non uos modò, uerumetiã tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime sustulero. Adhæc alia permulta, quæ tu quoque audisti. At ego, si quidẽ cum uno quolibet singulatim conferatur, ita præstantiorem eum esse, uiribusq; superiorem, haudquaquam negauerim: uerùm unum tam multis pariter in tantum antecellere, ut eum ne pondere quidem uincere queamus, etiamsi terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. MER. Bona uerba, Mars. Neq; enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis hæc

ποιαύσωμεν τῆς φλυαρίας.

Αρ. εἶεν γάρ μοι πρὸς πάντας ἂν ταῦτα εἰπεῖν, οὐχὶ δὲ πρὸς μόνην σέ, ὃν ἠχυμυθῆν ὑπισχόμην: ὃ γοῦν μάλιστα γελοῖον ἔδοξέ μοι, ἀκούοντι μεταξὺ τῆς ἀπειλῆς, εὖ οἶδα ὅτι καὶ σύ. μέμνημαι γὰρ ὃ πρὸ πολλοῦ, ὁπότε ὁ Ποσειδῶν, ηγε ὁ Ηρα, ηγε ὁ Αθηνᾶ, ἅπαντα σάντες ἐπεβούλευσαν ξυνδῆσαι, αὐτὸν λαβόντες, ὡς πανοῦργον ὄντα. ηγε δὲ μόγις ἡ Θέτις ἀπειλήσασα ἐκάλυψεν αὐτῶ σύμμαχον βριάρεων ἑκατόγχειρα ὄντα, ὃν ἐδεδίττο αὐτῶ λάφυρον ηγε βροντῆ. ταῦτα λογιζομένῳ, ἐπῆλθε μοι γελᾶν ἐπὶ τῆ ἀκαλλιερησούσῃ αὐτοῦ.

Ερ. σιώπα, σύφυμε. ὃ γὰρ ἀσφαλὲς ὅτι σοὶ λέγαν, ὅτι ἐμοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα.

hæc petulantia conciliet.

MARS. *An uerò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? imò apud te ſolum id audeo, quem linguæ continentis eſſe ſciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum uidebatur tum quum hæc minitantem audirê, haud queam apud te reticere. Etenim memineram, cũ nõ ita multo antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduerſus eum ſeditiõe, machinarentur comprehenſum illum in uincula conijcere, quantopere formidarit, útque in omnem ſpeciem ſeſe uerterit, idq; quum tres duntaxat eſſent dij. Quòd ni Thetis* c *miſericordia commota,* d *Briareum centimanum illi auxilium accerſiuiſſet, ipſo pariter cum fulmine ac tonitru uinctus erat. Hæc reputanti mihi, ridere libebat eius magniloquentiam, iactantiamq;.* MERC. *Tace, bona uerba. neque enim* e *tutum eſt iſta uel tibi dicere, uel audire mihi.*

GILBERTI

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

a Catenam.) Iouis catenæ fit mentio in Tragœdo. b Luferitis operam.) Quod Lucianus dixit μάτην σπουδάζητε, Erasmus uertit, operam luferitis. antiqui enim latinitatis authores fic loquuti sunt, quum frustra aliquid fieri putabant. Plautus in Casina: Si nunc me suspendáni, meam operam luserim. In Pseudulo: In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus. Terentius in Phormione: In illis opera luditur. id est, perditur & frustratur. c Thetis misericordia.) Cum Pallas, Iuno, Neptunus, alijq; ex dijs nonnulli, aduersus Iouem coniurassent, Briareus à Thetide Nerei filia persuasus in cœlum ascendit, ut Ioui suppetias ferret: cuius aduentu dij coniurati territi, à cœptis desistirunt, & cum Ioue in gratiam redierunt, teste Homero in 1. Iliad. Hæc etiam habentur in Ioue tragœdo. b Briareum. centum manibus armauit fabula, Ioui auxiliarem, à cæteris dijs per insidias appetito. unde ἑκατονταχέιρα Homerus, centimanum Latini, & centumgeminum Virgilius uocant, nominis etymo robustum & prævalidum significante: id enim est βριαρός. e Tutum est.) Theocritus in Bacchis, in fine, dicit, neminem facta deorum uituperare debere.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Iouis iactantia irridetur.

Iuppiter ostentans uires, quibus eminet omnes,
Se cunctos iactat uincere posse deos.
Hoc Mars non credit, certa argumenta profert:
Nemo ergo fortis, quin etiam metuat.

Audistin'.) Propositio τὸ ζωὸς ἀπέλθῃς. Ego, inquit.) ὑποθέσις συγκριτική, κατὰ ἀποφορά. Contrà ego.) ἀνταπόδοσις. Adhæc alia.) Clausula ἀντίστροφα ἀπ' ἀντιφάσεως. Haudquaquam.) παρομολογία. Bona uerba.) ὑποθετικός. Neque enim.) αἰτιολογία ἀπὸ τοῦ ἀνυπολήπτου. Putas uerò.) ἀπόκρισις πρὸς τὸν ὑποθετικόν. Etenim.) Conclusio. Quòd ni Thetis.) A contrario & minori amplificatio. Hæc reputanti.) ἐπιλογή. Bona uerba.) ὑποθετικός.

ΖΕΥΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΣ.

IOVIS ET Solis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER. SOL.

Οια πεποίηκας, ὦ Τιτάνων λώβητε; ἀπολώλεκας τὰ ἐν τῇ γῇ ἅπαντα, μεφακίῳ αὐθέτῳ πιστεύσας τὸ ἅρμα, ὃς τὰ μὲν λαπάρλιξι, πρόσγγυος ἐνιχθὰς, τὰ δ' ὑπὸ λιγύος διαφθαρῶσαι ἐποίησι, πολὺ αὐτῶν ἀποσπάσας τὸ πῦρ, καὶ ὅλως ἀδίην ὅ, τι ἐ ξωσι ταράξει, καὶ ξωίχει. καὶ ἐ μὲν ἐγὼ ξωσὰς τὸ γιγνόμενον, λαπίβαλον αὐτὸν τῷ Ἐριδανῷ, ἐδὲ λέψων αὐδρώπων ἐπίμεινεν αὖ, τοιοῦτον ὄμμι τὸν λαλὸν ἐσ πίσχον καὶ διφρελάτλω ἐκπέμπομφας. Ηλ. ὦμακρον, ὦ Ζεῦ, ἀλλὰ μὴ χαλέπαινε, ἐ ἐπόδλω ἐγὼ πολλὰ ἐκπεπύεντε. πόδγε γὸ αὖ καὶ ἤλπισα τηλικοῦτον γεγὼ σεδαι λαπὸν; Ζεύς. ἀκ ἤδεις, ὅσπερ ἐδίδετο ἀκριδέας τὸ ἁρμα, καὶ ὡς ἡ βραχύ τις ἐκδαίη τῆς

QValia fecisti aute, Titanum pessime? qui, quæ in terris sunt, perdidisti omnia, adolescentulo fatuo ac stulto cõmisso curru, qui alia quidem exußit, nimis prope terram cursu delatus: alia uerò præ frigore corrumpi fecit, longius ab ipsis abstracto igne: & in summa, nihil non conturbauit & commiscuit: ac nisi ego animaduersis ijs quæ gerebãtur, deturbassem ipsum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum mansissent. Talem nobis pulchrũ istũ aurigã atq; rectorẽ curorus emisisti. S O L. Peccaui, Iupiter: sed ne offensior eo fias, si credidi puero multa supplicanti. Nã unde uel sperare potui, hoc tantũ futurũ esse malum? I V. Annõ noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, & ut si quis etiam modicum excidat

τῆς ἁλοῦ, εἰχετε ταῦτα; ἀγνοεῖς δὲ καὶ τὸν ἵππων τὴν θυμόν, ὡς οὐκ εὐσύχειον ἀνάγκην τὸν χαλινόν; ἀ γὰρ ἐνδοιάζεις τις, ἀφωνιάσεσιν ἀνθρ, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὸν ἡλίον ἐγνωκαν, ἅρτι μὲν ὑπὸ τὰ λαιὰ, μικρὸν ὀλίγον ὑπὸ τὰ δεξιὰ, καὶ ἐς τὸ ἐναντίον τοῦ ἁρμοῦ, ἐνίοτε καὶ ἄνω κὴ λίκτω, ὥστε ἐνθα ἐβούλοντο αὐτοὶ ἑαυτοῖς. ὁ δὲ ὃν ἔχῃ ὑ, τι χρήσαιτο αὐτοῖς. ΗΛ. ταῦτα μὲν παύσεται ἐπισάμην, καὶ διὰ ταῦτο οὐ τάχιον ὑπεκολῦ, κὴ ὃν ἐπίστασον αὐτῷ τῶν ἵππων. ἐπεὶ ὑ μικτὸν λιπαρὸς ἀκηρύωμι, καὶ ὑ μύτης Κλυμένη μικτ' αὐτοῦ, ἀναβιβασάμενός ὑπὸ τὸ ἅρμα, ὑπεθέμην, ὅπως μὲν χρὴ βιβυκίνειν αὐτόν, ἡνίκα ὀπίσω δὲ ἐς τὸ ἄνω ἀφίνται ὑποφυγχθῶσι, ἕνεκα ἐς τὸ μάταιος αὖθις ὑπνούσιν, κὴ ὡς ὑγιεραῖος ἄναντ ἐν ἱππῶν, καὶ μὴ ἰφίναι τῷ θυμῷ τ ἵππων. ἄπορ ὑ καὶ ἡλίκος ὁ λίνδυνος, ἀ ταῦτα, εἰ μὴ ἐγὼ ἐπεμνήσθην αὐτῶν ἀπιόντων; ΖΕΥ. ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐπῄνεσα τὴν σὴν ἐπιμέλειαν, καὶ ἐκέλευσα ἀπιέναι, ἐπιστείλας ἃ χρὴ ποιεῖν. ἐκεῖνοι δὲ ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ ἅρμα, καὶ ἐπιβάντες ἐπορεύοντο ἐπὶ τὸ ἄνω, ἐπιστάντος αὐτοῖς τοῦ Ἑρμοῦ. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐν τῷ μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἐνταῦθα ἐπιστραφέντες ἐκεῖνοι ἐπὶ τὸ κάτω ἐφέροντο, καὶ ἐγγὺς ἦν μὴ καὶ ἐμπρησθῆναι ἅπαντα. ἐγὼ δὲ ἐκβαλὼν τὸν κεραυνὸν ἐκώλυσα τὸ γενόμενον. ΗΛ. ἐγὼ δὲ ἐπεὶ ἐθεασάμην ἐκ τοῦ ἀέρος ἐπὶ τὸ κάτω φερομένους, ἐκβὰς ἐκ τοῦ ἅρματος ἐπεδίωκον, καὶ ἐπιλαβόμενος τοῦ ἡνιόχου ἐκράτουν τὸν ἵππων, καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν τῷ ὁμαλῷ, ἐπιβὰς ἐκεῖνος ἐπορεύετο ἐπὶ τὸ ἄνω, καὶ ἐγὼ ἐπιστὰς ἐκέλευον ἐπὶ τὸ ἄνω ἐλαύνειν. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐν τῷ μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἐνταῦθα ἐπιστραφέντες ἐκεῖνοι ἐπὶ τὸ κάτω ἐφέροντο, καὶ ἐγγὺς ἦν μὴ καὶ ἐμπρησθῆναι ἅπαντα. ἐγὼ δὲ ἐκβαλὼν τὸν κεραυνὸν ἐκώλυσα τὸ γενόμενον. ΖΕΥ. ἐγὼ δὲ ἐπεὶ ἐθεασάμην ἐκ τοῦ ἀέρος ἐπὶ τὸ κάτω φερομένους, ἐκβὰς ἐκ τοῦ ἅρματος ἐπεδίωκον, καὶ ἐπιλαβόμενος τοῦ ἡνιόχου ἐκράτουν τὸν ἵππων, καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν τῷ ὁμαλῷ, ἐπιβὰς ἐκεῖνος ἐπορεύετο ἐπὶ τὸ ἄνω, καὶ ἐγὼ ἐπιστὰς ἐκέλευον ἐπὶ τὸ ἄνω ἐλαύνειν. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐν τῷ μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἐνταῦθα ἐπιστραφέντες ἐκεῖνοι ἐπὶ τὸ κάτω ἐφέροντο, καὶ ἐγγὺς ἦν μὴ καὶ ἐμπρησθῆναι ἅπαντα. ἐγὼ δὲ ἐκβαλὼν τὸν κεραυνὸν ἐκώλυσα τὸ γενόμενον.

à uia, pereät protinꝰ omnia? Ignorabas autem etiã equorum uehementiam, ut oporteat ui quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuersi abeunt: quemadmodum uidelicet & ista transuerse abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulo autem post ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quẽ cœperant cursus, & in summa, sursum ac deorsum, quòcunque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo utendum ipsis esset. SOL. Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem cõmittere uolebam. Postquam autem impensius obsecrabat lachrymãdo quoque, & mater [b] Clymene unà cum ipso: in currum impositum submonui, quo pacto oporteret insistere uiæ ipsum, quantum in sublime agitantem sursum ferri, deinde rursum per decliue deorsum uergere, & uti habenis regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret,

ἀμὴ ὀρθλὼ ἰλαύνοι. ὁ δὲ (παῖς γὰρ ἦν) ἐπιβὰς τοσούτου πυρὸς, καὶ ἐπιπύψας ἐς βάθος ἀχανὲς, ἐβιπλάγη, ὡς τὸ εἰκός. οἱ μὲν ἵπποι, ὡς ἤδεσαν οὐκ ὄντα ἐμὲ τὸν ἐδιδιδυκότα, διαταφρονέσαντες τῆς μειρακίου, ἐξεφάνησαν ἀλόησον, καὶ τὰ δεινὰ ταῦτα ἐποίησαν. ὁ δὲ τὰς ἡνίας ἀφεὶς, ἔθαμα, δεδιὼς μὴ ἐκπέσοι, αὐτὸς ἔσχετο τῆς ἅρπυγος. ἀλλὰ ἐκεῖνός τι ἤδη ἔχει τῶν δίκλων, ὦ δαῖμον, ὦ Ζεῦ, ἱκανὸν τὸ πῖνον. Ζ. ἱκανὸν λέγεις, τοιαῦτα τολμήσας; νῦν μὲν ἔν συγγνώμην ἀπονέμω σοι. ἢν δὲ τὸ λοιπὸν, ὦ τι ὅμοιον παρανομήσῃς, ἢ τινὰ τοιοῦτον σεαυτοῦ διάδοχον ἐκπέμψῃς, αὐτίκα δίκη, ἐπόσον τοῦ σὸ πυρὸς ὁ ἥλιος πυρωδίστερος. ὥστ' ἐκεῖνον μὲν αἱ ἀδελφαὶ θαπτέτωσαν ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, ἵνα πρὸς ἑσπέρᾳ ἐκδιῤῥοῦδεῖς, ἤλεκτρον ἐπ' αὐτῷ λαμπύσσοι, τὴν ἀίγειρον γιγνώσκων ὧδι τῷ πάθει. σὺ δὲ συμπηξάμενος τὸ ἅρμα (καίτοι γε γὰρ

si non recta uia ageret. At ille (puer enim erat) conscendo tanto igne, & uastæ adeò profunditati supernè incumbens, ut consentaneū est, obstupuit. Equi uerò ut senserūt non me esse eum qui conscendisset, contempto adolescentulo, è uia diuerterūt, et hæc tanta mala perpetrarunt. Ille autē dimißis habenis, metuens, opinor, ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas dedit: & mihi, Iupiter, satis supplicij luctus hic est. IVP. Satis autem, qui talia ausus sis? At nunc quidem ueniam tibi tribuo: decæterò autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quāto igne tuo fulmē nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem sorores ipsius sepulchro tradant iuxta Eridanū, quo loco etiam decidit curru excussus, electrum ipsi illachrymantes: deinde & in populos conuertantur præ dolore. tu uerò compacto curru (fractus enim

γεγαρ ηκὲ ὁ ἐμὸς αὐτοῦ, ηκὲ ἀτόρ & τῶν ροχῶν σωτέτεμε πλα) ἐλαυνε, ἀναγαγὼν τὰς ἵππους· ἀλλὰ μίμνησο τούτων ἁπάντων.

enim temo ipsius est, & altera rotarum comminuta) auorigare, iunctis denuò equis: ac uide, ut memineris horum omnium.

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

a Commisso curru.) De eo quòd Phaeton currum Solis perperàm ducens, è curru patris Solis deturbatus à Ioue sit. Fabula omnibus nota, ex Ouid. lib. 2. Metamorph. b Clymene.) Clymene Oceani & Thetios filia: quæ, quia forma præstabat, Soli placuit, ex quo peperit Phaetontem, & sorores eius.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Ἐξηγητικὸς, ἰατηγορητικὸς, καὶ ἀπολογητικὸς. De eo quòd Phaeton currum Solis perperàm ducens punitus sit.

Qualia fecisti.) ἰατηγορία ἰατα βδριοχιῶ. Et in summa.) αὔξησις ἰαδ' ὑπόθεσιν. Talem nobis.) ἐπιφώνημα. Peccaui, Iupiter.) Concessio per deprecationem. Nam unde uel spe rare.) Prætexit ignorantiam. An non noras.) Inficiatio ignorantiæ. Si quis etiam.) αὔξησις ἀπὸ τῶν ἐκβάντων ἰακῶν ἰαδ' ὑπόθεσιν. Ille autem.) Secunda pars. Equidem hæc omnia sciebam.) ὁμολόγησις. Postquam autem.) ἀντίφασις ἀπὸ τῶν αἰτιῶν ἰατηλικῶν. Dixi autem etiam.) Respondet ad secundam partem, quòd non ignorauerit, quia præmonitus fuerit. At ille puer.) ἀφήγησις. Sed & ille.) Occupatio. Et mihi Iupiter.) Inficiatio. Errati ueniam impetrat. At nunc quidem.) ἔκπληξις, cõminatio. Quare illum.) αἱ προσαξεῖς. Ac uide.) Commonitione concludit.

MARINI DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eosdem.

Neq; horum dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumenta pertinet, quàm superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen & in superioribus propè sit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoq; uerisimile est, Lucianum ostendere uoluisse, quòd quæcunq; sub hac tota mundi machina mouentur & uiuunt, inter cæteros affectus præcipuè amori obnoxia sint, ac uoluptatem appetant. Illúmq; adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominum domitorem esse. Quòd autem deos maximè ex amore desipere atque insanire, deinde & uoluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere uidetur. Fuit enim, quanquam omnibus philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & uoluptatem finem bonorum asserebant, & deorum prouidentiam negabant. Id quod cùm alibi passim, tum in Demonacte, & in Cõcilio deorum animaduertere licet.

ΚΥΚΛΩΠΟΣ ἢ Ποσειδῶνος. CYCLOPIS ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

CYCLOPS.

Ὦ πάτερ, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ καταράτου ξένου, ὃς μεθύσας, ὑπνώττοντί μοι, λοιμωξόμενός με ἐξώρυξε. ΠΟΣ. τίς ἦ ὁ ταῦτα τολμήσας, ὦ Πολύφημε; ΚΥΚ. τί μὴ

O Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatũ excæcauit, somno grauatũ aggressus. NEP. Quis uerò est qui isthæc facere ausus fuit, Polypheme? CYC. Principiò quidem seipsum

πρῶτερ, Οὔτιν ἐαυτὸν ἀπεκάλει· ἐπεὶ δὲ διέφυγε, καὶ ἐξῆν ὧν βούλεται, Ὀδυσσεὺς ἐνομάζεσθαι ἐφύετο, οἶδα, ὅτι λέγεις, τὸν Ἰθακήσιον, ὃς ἦν Ἰλίου δ' ἀνέπλει. ἀλλὰ πῶς ταῦτ' ἔπραξεν, ἐθέλω σαφῶς ἀκοῦσαι παρὰ σοῦ; λέγε. κατέλαβον γὰρ τῷ ἄντρῳ, ἀπὸ τῶν νομέων αὐτὸν ἀφιγμένος, πολλάς τινας, ὡδίνουσαν λάθρᾳ τοῖς ποιμέσιν. ἐπεὶ δὲ ἔθυκα τῇ θύρᾳ τὸ πῶμα (πίτρα δέ ἐστι μοι πάμμεγεθες) καὶ τὸ πῦρ ἀνέκαυσα, ἐνενόμιζον ὁ ἔφορος Κύκλωψ ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἰφάνησαν ἀποκρύπτειν πᾶσαν αὐτὰς περιώμενοι. ἐγὼ δὲ συλλαβών αὐτῶν τινας, ὥσπερ εἰώθειν, κατέφαγον λῃστὰς ὄντας. ἐνταῦθα ὁ πανοῦργότατος καὶ μάγος, εἴτε Οὖτις, εἴτε Ὀδυσσεύς, ἐδίδου μοι πίειν φάρμακα πολλὰ ἰσχύοντα, ὑφ' ὧν οὐκ ἔμοιγε, ἐπιβουλεύοντος δὲ καὶ παρακωδωνίζοντος. ἀπαυθαδισάμενος δὲ οὐδὲν ἐλάθετο μοι πρὸς φόβον πίοντι, καὶ τὸ σπήλαιον αὐτὸ ἀνετρέφετο,

seipsum Neminem uocabat: postquam autem effugit, atq; extra tela, ut dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat. NEPT. Noui quem dicis, Ithacensem illum: ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, quum alioqui nõ ita audax atq; animosus sit? CYCL. Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes uidelicet pecuariis. Posteaquam autem apposui foribus operculum (saxum autẽ quoddam mihi est perquàm magnum) atq; ignem resuscitaui, accensa arbore quam de mõte mecum ferebam, uisi sunt abscondere se se parare. Ego uerò comprehensis ipsorum quibusdam, ut par erat, deuoraui, ut qui prædones essent. Hic igitur uersutißimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam ueneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterùm ad insidias struendas præsentißimo, & maximè turbulento. nam statim omnia uidebantur mihi, posteaquã bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur,

μὴ ὃν ἐτι ὅλως ἐν ἐμαυτῷ ὤμλω. τέλος δὲ ἐς ὕπνον μετεσπάσθλω. ὁ δ' ἀποξύσας τὸ μοχλὸν, ηκε πυρώσας γε, πρόσιτι τὸ φλωσί μι ἱλαδσύλοντα, μὴ ἀπ' ἐκείνε τυφλός ἐμί σοι, ὦ Πόσει ἅλμ. Πο. ὡς βαδιὼ ἐποιμήνης, ὦ τέκνον, ὃς ὃν ἐξέφορβ μετεξὺ τυφλεύμεν&. ὁ δ' ὅμ Οὖτος σὺς πῶς ἀλίφυγε; οὐ γὰ ἄν, εἰ δ' ὅτι, ἐλιωὴν ἀπεκνίσασα τὴν πέρην ἀπὸ τῆ θύρας. Κύ. ἀλλ' ἐγὼ ἀφεῖλον, ὡς μᾶλλον αὐτὸν λάβοιμι ἐξιέντα, μὴ ἱλαδίσας παρὰ τὴν θύραν, ἐξόφωμ τὰς χεῖρας ἐκπετάσας, μὴ να πηρὰς τὰ πρόβατα ἐς τὴν νομὴν, ἐντειλάμεν& τῷ ἀρνῷ, ἐπόσα ἐχρῆν πράτ]ειν αὐτὸν ὑπὲρ ἐμᾶ. Πορ. μανθάνω τἀπ' ἐκείνοις ὅτι γε ἱλαδγ ὑπιξιλθών σε, ἀλλὰ τὰς ἄλλας γε Κύκλωπας ἔοικε ἐπιβούσασθαι ἐπ' αὐτόν. Κύ. σωτικάλεσα, ὦ πάτερ, ηκὰ ἅμοι. ἐπεὶ δὲ ἤροντο τῷ ἐπιβουλεύοντ& τὸ ὄνομα, λέγω ἐγὼ, ὅτι Οὔτις ἔξι, μιλαγχολᾶν οἰομένοις με, ὤχοντο

& prorsum apud me amplè ipse non eram: postremò autẽ somno correptus iacui. Ille uerò exacuato uectẽ, eodẽq; igne succenso, insuper etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi sum Neptune. NEP. Vt altè nimis dormiisti, fili, qui nõ interea exilueris, cum excæcareris. Vlysses igitur ille quo pacto effugit? Nõ enim, sat scio, potuit dimouere saxum à foribus. CYC. At ego amoui ipsum, quo facilius illum comprehenderem inter egrediendum. Ac collocato meipso ad fores, extentis manibus uenabar, solis dimissis in pascua ouibus, et arieti negocio dato, quæ nam ipsum agere pro me oporteret. NEP. Intelligo rem. Sub illis latuit te, clàm se subducẽs. At cæteros certè Cyclopas conueniebat te inuocare contra ipsum. CYC. Conuocaui illos, pater, atq; etiam uenerunt: sed postquã me interrogassent insidiatoris nomen, atque ego dicerem Neminem esse; insanire me arbitrati, reli-

Cto me

πι ἀπέστελε. ἅτω λατισοφίσατο Εto me iterum diſceſſerunt.
τό μι ὁ λαταράτ & τῷ ἐνέμαε Ita impoſuit mihi execrabi-
τι. καὶ ὃ μάλιστα λύλασέ μι, ὅτι lis ille, nomine. Et quod om-
καὶ ἀνεκλίβην ἐμοὶ τῶν συμφο niũ maximè mihi ægrè fuit,
ρῶν, ὅθ' ὁ πατήρ, φησιν, ὁ Πο- cõtumelioſe obiecta mihi cla
σειδῶν ἀποτίσει σε. Πο. θάρσει, de hac: Ne pater quidè Ne-
ὦ τέκνον· ἀμυνῶμαι γὰ αὐτόν, ptunus, inquit, leuabit te hoc
ὡς μάθῃ ὅτι σὲ κὴ πόρωσίν μοι malo. NEP. Confide fili. ul-
ὀφθαλμῶν ἰᾶσθαι ἀδιύατον. ciſcar enim ipſum, ut ſentiat,
τὰ γοῦν τῶν πλεύντων τὸ σώ- etiamſi cæcitatem oculorum
ζειν αὐτὲς, κὴ ἀπολλύσαι ἐπ' ἰσ mederi non queam, nauigan
μοὶ πρίσιγι· πλᾶ ἔτι. tes certè tamen ſeruare uel
perdere, penes me eſſe. nauigat autem adhuc.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ὀλυμπικὸς, ἀνικητικὸς, καὶ πανουργικὸς: quomodo Vlyſſes Polyphemum excęcauerit.

Commemorat Cyclops ſe oculo ut ſpoliarit Vlyſſes,
Is mario porxit dum cyathum ille mero.
Non potuit durare diu Polypheme tyrannis,
Cogeris en pœnas ſoluere promeritas.

O pater.) ἡ πρόσθεσις narrationis προσοχὴν cõtinens. Quis uerò.) ἐρώτησις πρὸς τοῦ προσώπου. Principiò quidem ſeipſum.) ἀφήγησις αὐτοῦ. Noui, quem dicis.) μεταβασις ad φόβον, id eſt modum. Deprehendi in antro.) ἀφήγησις rei perin de ut geſtæ, eiuſq; modi occaſio. Poſteaquam.) Facta antecedentia Cyclopis. Ipſorum quibuſdam.) ſociorum Vlyſsis. Odyſſ. 9. Aeneid. 3. Nam ſtatim omnia.) Ab effectu uini. Poſtremò autem.) ταμίᾳ. Inſuper etiam.) ἐπιβάν. Et ex eo tempore.) τὰ μεταξὺ γνώμενα. At cęteros certè.) τὰ ἀπόμενα. Ita impoſuit.) ἐπιφώνημα ἀγανακτητικὸν. Obiecta mihi clade hac.) Inſultatio Vlyſsis. Confide fili.)
παρομυθία καὶ ἀπάλη.

ΑΛΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

ALPHEI ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

NEPTVNVS.

Τί ἔτι, ὦ Ἀλφειέ, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπεσὼν εἰς τὸ πέλαγος, ὅτι καὶ ἁλμυρίδος γενόμενος πλήρης, ὡς ἔθος ποταμοῖς ἅπασιν, οὐκ ἀναπαύεις σεαυτὸν διαχυθείς, ἀλλὰ διὰ θαλάττης ξηνισμένος, καὶ γλυκὺ φυλάττων τὸ ῥεῦμα, ἀμιγὴς ἔτι καὶ καθαρὸς ἐπέρχῃ, ὃν οἶδ' ὅπως διύδων σωζόμενος, καθάπερ εἰ λάρναξ καὶ ὁρμαθιοῖ, μὴ βούλει ἀναφανῆναι σεαυτόν; Ἀλ. ὁρμητικόν τι τὸ ῥεῦμά ἐστιν, ὦ Πόσειδον, ὥστε μὴ ἴλιγγος. ἐράσθης ἢ μὴ αὖ τῶν θυγατέρων. Πο. γυναικός, ὦ Ἀλφειέ, ἢ νύμφης ὄρεσι, ἢ μὴ τῆς Νηρηΐδων αὐτῆς μιᾶς; Ἀλ. ὄπ. ἀλλὰ φυγῆς, ὦ Πόσειδον. Πο. ἦ ὑπό σοι γῆς αὐτῆς ῥᾳ; Ἀλ. νὴ σώζῃς ὅτι σπιλικὴ, Ἀρέθουσα αὐτόθι λαχοῦσα. Πο. οἶδα, ἐπεμορφον, ὦ Ἀλφειέ, τὴν Ἀρέθουσαν.

QVid hoc, Alphee, q. tu solus aliorum in mare delapsus, neq; cum salsugine misceris, perinde ut solent cætera flumina omnia? neque cohibes teipsum aquis diffusis, sed per mare ueluti concretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiam & purus cursu laberis? nescio quo locorũ in profundũ teipso, quemadmodũ gauiæ atq; ardeæ facitũt, submerso. ac uideris rursum emergere quoque alibi, & teipsum iterum spectandũ exhibere. AL. Amatoria quædã res hæc est Neptune: quamobrem ne mihi uitio uertas. Amasti autẽ & ipse sæpenumero. NEP. Mulierẽne, Alphee, an uympham amas, an etiã Nereidum ipsarum unã aliquam? AL. Nõ, uerũm fontem Neptune quendã. NEP. Vbi igitur terrarum ille manat? AL. Insularis est, in Sicilia, Arethusam ipsum uocant. NEP. Scio: non deformem sanè, Alphee, Arethusam

σαν, ἀλλὰ διαυγές τι ὄδωρ, καὶ ἀπὸ καθαρᾶς ἀναβλύζει, καὶ τὸ ὕδωρ ἐκδιαφέρει τῆς ψηφίσιν, ὅλον κατὰ μικρὰ αὐτῆ φανόμενον ἀργυροειδές. ΑΛ. ὡς ἀληθῶς οἶδα τὸν πηγαῖον, ὦ Ποσειδον. παρ' ἱκάνους ἦν καταβαίνομεν. ΠΟΣ. ἀλλ' ἄπιθι ἤδη, καὶ σὺ τύχοις ἐν τῷ ὕδατι. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπὲ, ποῦ τὸν Ἀρέθουσαν ἄφθη, καὶ τὸς ἡμᾶς ὧν; ἢ ἔνι ἐν Συρακούσαις ἔτι. ΑΛ. ἐπεγόμενόν με διατίχεις, ὦ πόσειδον, προφέρομαι ὄρθ. ΠΟ. καὶ λίγεις. χάρει παρὰ τὸν ἀπαπομελόμενον, καὶ ἀναδὺς ἀπὸ τ θαλάττης, ξεναυλίᾳ μίγνυσο τῇ πηγῇ, καὶ ἓν ὕδωρ γίνεσθε.

thusam amas; sed et liquidus fons ille est, & perpurū scaturiendo ebullit: atq; ipsi aquae etiam calculi gratiā addunt, supra quos tota ea uelut argentea apparet. AL. Vt uerè nosti fontē hunc, Neptune; ad illum igitur abeo nunc. NEP. Sed abi quidē, & feliciter utere amore. Illud aūt mihi dic, ubi tu Arethusam conspicatus es, Arcas ipse cum sis, fons autē ille in Syracusis manet? AL. Properantē me moraris Neptune, curiose nimis interroganti. NEP. Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo misceari, & in unam aquam redigamini.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Ἐρωτικαλικὸς καὶ λιμνικὸς. Quòd Alpheus amnis dulcem in mari aquam retineat.

Alpheus nulla inficitur salsugine Ponti,
Naturam retinet semper ubiq; suam.
Neptuno quosdam simul hīsce fatetur amores,
Arcas init thalamum sæpe Syracusiæ.

Quid hoc.) Propositio. Ναυμασικὴ κατ' ἀφήγησιν μακροτέραν, καὶ ἐλεγειακή. Amatoria quædā.) ἀπόκρισις. Mulierémne) ἐρώτησις πῶρι τ γραικοῦ τούτου. Insularis est.) λιμνικὸς, interfatio de loco. Non deformem.) ἀπόκρισις. Vt uerè nosti.) ἐπίκρισις. Liquidus fons.) Laus fontis. Ad illū igitur.) Discessus quasi colloquentiū. Ναύμασις. Properantem me.) Reprehensio morantis.

MENE-

Eodem interprete.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ. MENELAVS.

Ἀλλὰ ὕδωρ μέν σε γίνεσθαι, ὦ Πρωτεῦ, ἂν ἀπίθανον, ἐνάλιόν γε ὄντα, καὶ θαλάττιον ἔτι φορητόν. ἠδὲ εἰς λέοντα ὁπότε ἀλλαγείης, ὅμως οὐδὲ τοῦτο ἔξω πίστεως. εἰ δὲ καὶ πῦρ γίνεσθαι δυνατὸν ἐν τῇ θαλάττῃ οἰκοῦντα, τοῦτο πάνυ δεινὰ ἀξιοῖς, καὶ ἀπίστα. ΠΡΩ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Μενέλαε· γίγνεσθαι γάρ. ΜΕΝ. εἶδον καὶ αὐτός. ἀλλά μοι δοκεῖς (ἁρμόττει γὰρ πρὸς σέ) γοητείαν τινὰ προσάγειν τῷ πράγματι, καὶ τὰς ὀφθαλμὰς ἀπατᾶν τῶν ὁρώντων, αὐτὸς δὲ μηδὲν τοιοῦτο γιγνόμενον. ΠΡΩ. καὶ τίς ἂν ἡ ἀπάτη ὧδε οὕτως ἐναργῶν γίνοιτο; ὃν αὐτομολούντων τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδες, ἐς ὅσα μετεπλάσατο ἐμαυτόν; εἰ δὲ ἄπιστα, καὶ τὸ πρᾶγμα ψευδὲς ἄνευ δοκεῖ, φαντασία

AT in aquam cõuerti te Proteu, incredibile adeò non est, marinus uti; cum sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando muteris licet, tamen neq; hoc supra fidem est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cum in mari habites, hoc omnino miror, neq; adducor ut credam. PRO. Ne mireris Menelae: fieri enim soleo. MEN. Vidi equidem ipse: ueruntamẽ uideris mihi (dicetur enim hic apud te) præstigias quasdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: quũ interim ipse nihil tale fias. PRO. Et quæ nam adeò deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? An non apertis oculis uidisti, in quam multa ipse me transformauerim? Quòd si uerò non credis, & res hæc tibi falsa uidetur, nempe apparentia

παυσίατις πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐφαμιλλώμενα, ἐπειδὰν πῦρ γένωμαι, προσίνυγκί μοι, ὦ γύναιά τατι, τὸν χάρακα. ἔοικα γὰρ ἐρῶσθαι μόνον, ἢ καὶ τὸ ἰδέσθαι τότε μοι πρόσεστιν. Μεν. ἀπ' ἀσφαλοῦς ἢ πάρα, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. σὺ δέ μοι Μενέλαε δοκεῖς ἐδέ πω πολύποδα ἰωρακέναι πώποτε, ὅδ' ὁ πάσχει ἰχθὺς οὗτος, εἰδέναι. Μεν. ἀλλὰ τὸν μὲν πολύποδα ἔδομαι ἔγωγε ἐν πάσχα ἴσως, ἥδιστα μάθοιμι παρὰ σοῦ. Πρω. ἐν ποίᾳ οὖν πίτρᾳ προσιλθὼν ἁρμόσῃ τὰς ἰστύλας, καὶ προσφὺς ἔχεται ἰκανὰ τὰς πλευρὰς, ἐκείνῳ ὅμοιον ἀπεργάζεται ἰσχυρόν, καὶ μεταβάλλει τὴν χρόαν, μιμούμενος τὴν πίτραν, ὡς οὐ λάθῃ τὰς ἀλίας, μὴ διαλλάττων, μηδὲ φανερὸς ὢν διατάττεσθαι, ἀλλ' ἴσα καὶ τῷ λίθῳ. Μεν. φασὶ ταῦτα, τὸ δὲ σὸν πολλῷ παραδοξότερον, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. οὐκ οἶδα, ὦ Μενέλαε, τίνι ἂν ἄλλῳ πιστεύσειας, τοῖς σεαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστῶν.

rentia quædam inanis ante oculos obuersans, posteaquã ignis factꝰ fuero, applica mihi deus generose tu manum: nimirum senties, uidear'ne tantum ignis, an & urendi uim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc, Proteu. PROT. At tu Menelae uideris mihi neque polypum uidisse unquã, neq; etiam quid pisci huic accidere soleat scire. MEN. Verum polypum ipsum quidem uidi: quæ uerò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cuicunque saxo accedens acetabula sua applicuerit, atque affixus inhæserit cirramentis, illi seipsum simile efficit, mutat'que colorem, imitando saxum: quo ui delicet lateat piscatores, nihil ab illo uarians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MENE. Ferunt hæc: sed tuũ hoc multo magis omnem

Μεν.

opinionem excedit, Proteu. PROT. Nescio Menelae, cui nam alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas.

MEN.

Μεν. ἰδὼν ἔοικεν. ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον, τὸν αὐτὸν τρόπον πῦρ καὶ ὕδωρ γίγνεσθαι.

MEN. Videns equidem uidi: sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem uidere licet ignem atq; aquam fieri.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

Protheus deus marinus, Oceani & Thetyos filius, Iliaci belli tempore quum Aegyptus rege careret, in regem assumptus est, quem Aegyptij Cetea appellabant. Hunc artium peritum fuisse tradunt, Homerus Odyss. 4. & Vergilius itē quarto Georgicorum, & in uarias se formas uertere solitum: ut nūc animal, quandoq; arbor, aut ignis, aut aqua, aut quid aliud uideretur. Quod figmentum Diodorus libro 2. sequutus Herodotum, ad Aegyptiorum regum morem refert, quibus familiare fuit, leonis aut tauri, uel draconis priorem partem in capite gestare, necnon arborem, quin ignem quoque, principatus insignia. Idem Lucianus in cōmentario De saltationibus, Proteā illum in uarias se demutantem rerum facies, nō ferè alium intelligit, quàm saltatorem eximium, ad effingendum quicquid omnino collibuisset, ueluti Empusa, docilem. Heraclitus Pōticus diuersam his colligit allegoriam. A' Proteo natum est adagium hoc, Πρωτέως ποικιλώτερος, id est Proteo mutabilior: quod in uafrū & uersipellem cōpetit. Plato in Ione: ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ ὁ Πρωτεὺς πανόπλαιος γίγνη. id est, Sed prorsus Proteus in morē, in omnem speciem uerteris, sursum ac deorsum teipsum distorquēs.

Verùm polypum.) De polypi uario ingenio meminit Plinius libro 9. cap. 29. Præterea Plutarchus in libello περὶ πολυφιλίας, ex Theognide:

πολύποδος νόον ἴσχε πολυπλόκου, ὅς ποτὶ πέτρῃ
τῇ προσμιλήῃ, τοίῳ ἰδὲ ἴφανε. Id est:

Mentem habeas uafri polypi, qui protinus illa
Se quibus admorit, saxa colore refert.

Idem Lucianus in eo qui περὶ ὀρχήσεως inscribitur, ex Pindaro opinor: ποντίᾳ θηρὸς πεφάσις νόον ἴσχων. id est, marinæ beluæ mentem habens.

IOAN.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Μυθικὸς, quòd Protheus cùm in uarias formas, tum in ignem, &c. conuertatur.

Proteus se in uarias gaudet conuertere formas,
In pelagi qui se continet uſq; ſpecu.
Fit lignum, fit aqua, & fulua ceruice leæna,
Flammæ etiam formam ſuſcipere eſt ſolitus.

At in aquam conuerti.) ὁμολογία. Quòd ſi autem.) ἀφαί ρεσις. Ne mireris.) Aſſeueratio. Vidi & ipſe.) Obiectio. Et quæ nam.) Refutatio. Apertis oculis.) A' teſtimonio Menelai. Quòd ſi uerò non.) ἄλλη πίστις ἀπὸ τοῦ ἐναντίου. Nimirum ſenties.) πρόρρησις. At tu Menelae.) Ab exemplo ſimili. Verùm polypum.) ἀξίωσις. Cuicunq; ſaxo.) ἀφήγησις. Illi ſeipſum ſimilem efficit.) De polypo piſce, eiusq; in uarias res transformatione. Erunt hæc.) Conceſſio. Sed tuum hoc.) Correctio. Neſcio Menelae.) Concluſio.

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΕΛΦΙΝΟΥ. NEPTVNI ET Delphinum.

Eodem interprete.

NEPTVNVS.

Εὖ γε, ὦ Δελφίνων, ὅτι καὶ φιλανθρωποί ἐστε, καὶ πάλαι μὲν τὸ σὸν υἱὸν Ἰνὼ παιδίον ὂν τὸν Ἰσθμὸν ἐκπεσόντα, κατολισθάνοντα ἀπὸ τῶν Σκιρωνίδων μετὰ τῆς μητρὸς ἐκόμισας· καὶ νῦν αὖ τὴν διθαρῳδὸν ἐκεῖνον, τὸν ἐκ Μηθύμνης ἀναλαβὼν, ἐξενέγκας ἐς Ταίναρον αὐτὴν σὺν τῇ κιθάρᾳ, ὃ ἦν πρεπωδὸς καὶ μὴ ὑπὸ τῶν ναυτῶν ἀπολλύμενον.

LAudo, a recte facitis Delphines, q. ſemper amantes hominũ eſtis. Nã et olim Inus filium in Iſthmũ portaſtis, exceptũ à Scironijs ſcopulis, unde cũ matre præcipitatus fuerat: et nũc tu citharœdo iſto Methymnenſi cũ ipſo ornatu et cithara recepto, in Tænarũ enataſti, neq; paſſos indignè à nautis perire illũ.

ΔΕΛ. DEL.

Διλ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Πόσειδον, εἰ τοὺς ἀνθρώπους εὖ ποιοῦμεν, ἀφ' ἀνθρώπων γε καὶ αὐτοὶ ἐχόμενοι. Ποσ. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ὑμᾶς καταναυμαχήσας μετέβαλε, λέων χειρώσασθαι μόνον, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ἀπαγάγητο. ὅπως γοῦν τὰ κατὰ τὸν Ἀρίονα τοῦτον ἐγένετο, ὦ Διλφίν; Διλ. ὁ μὲν Ἀρίων ἀνθρωπος, οἶμαι, ἐχαίρων αὐτῷ, καὶ πολλάκις μετεπέμπετο αὐτὸν ἐπὶ τὴν τέχνην. ὁ δὲ πλεύσας παρὰ Τυραννῖνον, ἐπιθύμησε πλεῦσαι οἴκαδε, ὅτι πλὼν Μέθυμναν, ἐμβιβάξασθαι τὸν πλοῦτον. καὶ ἐπιβὰς ποριζόμενος τινὸς ληιστρικῆς αὐλῶν, ὡς ἔδοξε πολὺν ἄγων χρυσὸν καὶ ἀργυρον, ἐπεὶ κατὰ μέσον τὸ Αἰγαῖον ἐγένετο, ἐπιβουλεύεται αὐτῷ οἱ ναῦται. ὁ δὲ (ἐνεθυμοῦμαι γὰρ ἅπαντα, παραινῶν τῷ σκάφει) ἐπεὶ ταῦτα ὑμῖν μεδοκᾷ, ἔφη, ἀλλὰ τὸν σκυλὸν ἐκβαλόντα με, καὶ ἅσαντα ἀρεῖσθον τινα

DEL. Ne mireris, Neptune, si hominib. benefacimus: nam & ipsi ex hominib. pisces facti sumus. NEP. Atq; equidem ob id reprehendo Bacchum, q. uos nauali prælio superatos ita transformauit, cum deberet captiuos solum in deditionem accipere: quemadmodū & cæteros in potestatem redegit. Sed quo pacto cum Arione hoc quod accidit, sese habet? DEL. Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illum ad se accersebat artis gratia. Ille autem dies iam factus à tyranno, cōcupiuit, nauigando in patriam, Methymnam uidelicet, spectandas ibi diuitias suas exhibere. Ac cōscensa ad trajciendum naui hominum quorundam sceleratorum, postea quam cognitus est multum auri secum ferre, ubi ad medium fermè Aegæū peruentum fuit, insidiari illi nautæ cœperūt. Ille uerò (nam auscultabā omnia, iuxta nauigium natando) Quoniā hoc uobis ita uisum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato prius mihi ipsi funebri aliquo

εἶπα ἐπ' ἐμαυτῷ, ἐκόντα ἀφεσαι τι ῥίψαι ἐμαυτόν. ἐπίῤῥιψαν οἱ ναῦται, καὶ ἀνέλαβε τὸν σκαλμὸν, καὶ ἅμα παύσαντος λιγυρῶς, καὶ ἅμα ἐς τὴν θάλατταν, ὡς αὐτίκα πάντως ἀποθανούμενος. ἐγὼ δὲ ὑπολαβὼν, καὶ ἀναβιβασάμενος αὐτὸν, ἀσφαλέως ἔχοντα ἐς τὰναντία. ΝΕ. ἐπαινῶ σε φιλομουσίας· ἄξιον γὰρ μισθὸν ἀποδέδωκας αὐτῷ σὺ ἀοιδῆς.

bri aliquo carmine, uolentē sinite præcipitare meipsum. Concesserūt nautæ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandā quiddā, atq; ita in mare præcipitauit sese, tanquā statim omnino moriturus. Ego uerò excepto atque impositō illo, enatauī unà cum ipso in Tænarum. NEP. *Laudo studium erga Musicam tuum. dignam enim mercedē retulisti ipsi pro eo quod auscultaras.*

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

a Rectè facitis Delph.) Delphines ingenti amore homines, præcipuè pueros prosequi solent, & dorso acceptos ultrò citroq; per marc incolumes uectare ac reducere: qui si quo casu postea intereunt, uocem edunt humanis gemitibus similem, & ipsi tandē mœrore confecti moriuntur. Refert aliquot exempla noster Lucianus in nauigio seu uotis, & Plinius lib. 9. cap. 8. Musicis harmonijs mirificè demulcentur.

IOÀNNIS SAMBVCI

Annotationes.

Διηγητικὸς: Delphinos amatores esse hominum, & ab aliquo istorum Arionem ejectum à prædonibus in mare transuectum esse.

Mira est Delphinum uerè natura, quòd omnes
Sic redamant homines, haudq; perire sinunt.
Euasit mortem Cithara submersus Arion:
Musica nam curas pectora mœsta leuat.

Laudo, rectè facitis.) Collaudatio à φιλανθρωπία. Nam & olim.) Probatio à signis antecedentibus & coniunctis. Et nũc tu.) Ἀποσγοφὴ ad unum Delphinem, qui exportauit Arionem. Ne mireris Neptune.) ἀπίκρισις αἰτιολογικὴ à coniugatis. Atq; equidem ob id.) μίμησις ab iniusto. Quemadmodum & cæteros.) Ab exemplo. Sed quo pacto cum Arione.) παράσκευὴ ad fabulam de Arione. Periander iste puto.) Narratio à persona regis Corinthi. Ac conscensa.) τὰ πραχθέντα. Nam auscultabam.) Gellius lib.16.cap.19. ex lib.1. Herodoti. Laudo studium.) Collaudatio à gratitudine.

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eosdem.

Quanquam ex eadem occasione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia describũtur, exceptis paucis quibusdam, quorũ argumenta de suis temporibus sumpsisse Lucianus uidetur, cum superioribus prognati sunt: alium tamen atq; diuersum ab illis finem habent, aliaq; monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractantur: at hic illud indicatur, atq; etiã oculis penè subijcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices quorum sententiæ post hanc uitam subijciendi omnes sumus, nulla personarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuscunq; fortunæ æstimatio futura est: sed quòd omnes, quod ad conditionẽ attinet, æquales futuri, & pro eo ac quisque in hac uita se gerit & meretur, supplicium aut præmium accepturi sumus. Tametsi illud quoque non ignorem, Lucianũ ex ironia magis pleraq; hæc, quàm quòd ita animo sensẽrit, dixisse uideri posse, utpote Epicureũ, &, ut ab alijs uocatur, ἄθεον, qui neq; de dijs, neq; de immortalitate animarum rectè quicquã senserit. Veruntamen etiam aliàs, cum de ueris moribus philosophorum scribit, ut in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibusdam, eiusmodi de præsentis uitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quę illum haud dubiè de futura quoq; nonnihil cogitatione ac sensu præcepisse confirmare possint. Vtut autem hæc se habeant, digni tamen dialogi isti sunt

ſti ſunt qui legantur,& ob oculos quàm ſæpiſsimè reuocentur: uel ob hoc ſolum,ut à cupiditatibus ac rerum externarum deſiderio mentem auocemus,& ad illud reſpiciamus, quod poeta dixit:Puluis & umbra ſumus.quod q; poſt hãc uitam neq; opes, neque potentia,neque ullæ aliæ fortunæ defunctos ſequentur aut iuuabunt.

Operæprecium facturum me ſpero, ſi huc adſcripſero incerti Autoris græcum Epigramma,ab hoc argumento non alienũ: cuius uerſionem ex Auſonio ſubijciemus.

Ελθὼν ὡς ἀίδαν,ὅτι δὴ σοφὸν ἴσχες ἅπαντα
Διογένης ὁ κύων,ἱρὸν ἰδὼν ἐρέβους.
Καὶ γρύξας ὁ γέρων τὸ χθιζινὸν ἔγγυς ἰόντα
τοῦ πολὺν ἐκ βολαίου χρυσὸν ἀφυσαμένα
Εἶπεν,ἐμοὶ ὦ νῦν πλείων πόσα γαρ ἔχῃ
πάντα φέρω σὺν ἐμοὶ ἱρὸν ἐρέβους. σὺ δ' οὐδὲν ἔχεις.

Auſonius.

Effigiem rex Croeſe tuam ditiſsime regum
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Conſtitit.utq; procul ſolito maiore cachinno
Concuſſus,dixit: quid tibi diuitiæ
Nunc proſunt regum rex ô ditiſsime? cum ſis
Sicut ego ſolus,me quoq; pauperior.
Nam quæcunq; habui mecum fero,cum nihil ipſe
Ex tantis,tecum Croeſe ferax,opibus

Diogenes in hiſce dialogis,dicteria maximè in eos iacit, qui ſupra mortalitatem ſuam efferri cupiuerunt.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΔΕΥΚΟΥΣ. DIOGENIS ET Pollucis.

Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

Ὦ Πολύδευκες,ἐνύπνιόν σοι ἐπιπολὺ τὴν χύτραν αὐτίλλειν (σὺν γὰρ ὄντι, οἶμαι, τὰ ἀναβιῶναι ἄγαν

COmmẽdo tibi, Pollux, quãprimùm ad ſuperos aſcenderis (tuum enim eſt,ni fallor, cras reuiuiſcere)

αὖθις) ἰὼ πῆλις Μένιππον τὸν λυσσῶντα (σοροὶς δ' ἂν αὐτὸν ἐν Κορίνθῳ καὶ τὸ Κράνειον, ἢ ἐν Λυκείῳ, τῶν περιζώνων πρὸς ἀλλήλους φιλοσόφων διαγελῶντα) εἰπεῖν πρὸς αὐτὸν, ὅτι σοι, ὦ Μένιππε, διακελεύει ὁ Διογένης, εἰ σοι ἱκανῶς τὰ ὑπόγεια διαγεγέλασται, ἥκειν ἐνδάδε πολλῷ πλέον ἐπιγελασόμενον. ἐκεῖ γὰρ ἐν ἀμφιβόλῳ σοι ἔτι ἡ γέλως ἦν, καὶ πολὺ τὸ, τίς γὰρ ὅλως οἶδε τὰ μέλλοντα τοῦ βίου; οὗτος δὲ λίαν ἀπόνως βεβαίως γελᾷν, καθάπερ ἐκ πολλῶν μάλιστα ἐπιδεδειγμένων ὁρᾶς τοὺς πλουσίους καὶ σατράπας καὶ τυράννους, ὅτω τὰς πενίας ἡμῶν ἀσθμαίνοντας, ἐκμόνους οἰμωγῆς διακεκναισμένους, καὶ ὅτι μανθάνει ἡμῶν ἀγχόνας εἶσι, μεμνημένοι τοῦ θανάτου. ταῦτα λέγε αὐτῷ, καὶ πρόσιτι ἐμπλησάμενον ἥδιον πόρων ἤμην ὀδόμων τι πολλῶν, καὶ εἰ πῆ σοροὶ ἐντὴ τριόδῳ. Επίτηδες δεῖπνον μέμνημαι, ἢ οὐκ ἐκ παθαρσίου, ἔτι τοιᾶτο. Πο. ἀλλ' ἐπαγγελῶ ταῦτα,

re) ut ſicubi uideris Menippum canem illum, (inuenies autem ipſum Corinthi circa Craneū aut in Lyceo, deridentem cōtendentes iſtos inter ſe philoſophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, ſi ſatis ea quæ ſuper terram ſunt, deriſiſti, quò & huc ad inferos deſcēdas, ubi multo plura quæ rideas, habiturus es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc riſus fuit, et frequens illud obijci potuit: Quis enim omnino ſcit, quæ poſt uitā futura ſint? Hic autem non deſines cōſtanter atque perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nūc facio: & maximè poſtquā uideris diuites iſtos ac ſatrapas et tyrānos ita humiles et obſcuros eſſe, ſoloq; eiulatu ab alijs dignoſci: tū quòd & molles et ignaui ſunt, reminiſcētes eorū quæ in uita gerūtur. Hæc illi quæſo ut dicas, & ut præterea etiā pera ueniat impleta & multo lupino, & ſicubi in triuio poſitā inueniat Hecates [b] cœnā, aut [c] ouū ex luſtratione relictū, aut ſimile quippiā. POL. At renūciabo hæc illi,

Dioge-

ὦ Διόγενες, ὅπως ἢ ἀθῶ μάλιστα ἐποῖός τις ὄψει τὸν ἥλιον; Διο. γέρων, φαλακρὸς, τριβώνιον ἐνδεδυκὼς πολύθυρον, ἀπαγῆ αὐχμῶντα καὶ πεπαμένον, καὶ τὰς ὀφρῦς τῶν ῥακίων περιπλον. γελᾷ δ' ἀεὶ, καὶ ταπεινὰ τὰς ἀλαζόνας τούτους φιλοσόφους ὥσπερ σκώπτει. Πο. ῥᾴδιον σύρειν ἀπὸ τούτων. Διο. βέλτιστε καὶ πρὸς αὐτὸς ἐπάνεις ἐντετιλωμένος τι τὸν φιλοσόφους; Πολ. λέγει. ἐβαρύνθη γὰρ ἀκούσαντος. Διο. τὸ μὲν ὅλον, παύσασθαι αὐτοῖς παρεγγυᾶ λυθῆναι, καὶ πρὸς τὸν ὅλον ἐρίζοντας, καὶ διαφερομένους φύσιν ἀλλήλοις, καὶ ὑφοποιέλλης ποιοῦντας, καὶ τοιαῦτα ἄπορα ὀρωρέχοντας διδάσκειν τὸν νέον. Πο. ἀλλ' ἐμοὶ ἀμαθεῖ γε ἀπαίδευτον ἔναι φάσκουσι, διαπυγορῦνται τὴν σοφίαν αὐτῶν. Διο. σὺ δ' οἰμώξεσθαι αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ λέγε. Πολυ. καὶ ταῦτα, ὦ Διόγνωθι, ἀπαγγελῶ. Διο. τοῖς πλησίοις δὲ, ὦ φίλτατον πολυδάκρυον, ἀπάγγειλε ταῦτα παρ' ἐμοῦ. τί, ὦ

Diogenes: sed quò melius illũ agnoscere queam, cuiusmodi facie est? DIO. Senex est, caluaster, pallio indutus lacero, & uetto cuiuis peruio, præterea & diuersorum pannorum assumentis uariegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos philosophos acerbè perstringit. POL. Facile erit inuenire illũ, ex his utiq; signis. DIO. Vís ne ut ad ipsos quoq; philosophos illos aliquid tibi mãdem? POL. Mandes licet. non enim graue neq; hoc mihi fuerit. DIOG. In uniuersum adhortare illos, ut desistant à nugis suis, neq; de toto cõtendant, neq; [d] cornua sibi mutuò affingant, neq; [e] crocodilos faciant, neq; huiusce modi sterilia atq; ieiuna interrogare, animũ instituãt. POL. At indoctum me & ineruditũ esse dicent, qui doctrinam illorum reprehendã. DIO. [f] Tu uerò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nunciabo illis. DIO. Diuitibus autem, ó lepidissimum caput, hæc nostro nomine annuncies quæso: Quid, ô

μάταιοι, τί χρυσὸν φυλάττετε; τί δὲ τιμωρᾶσθε ἑαυτοὺς, λογιζόμενοι τοὺς τόκους, καὶ τἀπαντα ἐκ τἀπαλαιπωρούμενοι συμβιβάζοντες, ἵνα χρὴ ἕνα ὀβολὸν ἐπὶ ὀβολῷ ἔχοντας, ἥκειν μετ' ὀλίγους; ΠΟΛ. ἐρώσται καὶ ταῦτα πρὸς ἐκείνους. ΔΙΟ. ἀλλὰ καὶ τοῖς πλουσίοις γε καὶ ἰσχυροῖς λέγε, Μιγίλλῳ τε τῷ Κορινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ παλαιστῇ, ὅτι παρ' ἡμῖν ὥσπερ ἐν ξανθῇ κόμῃ, ὅτι τὰ χαριέντα ἢ μέλανα ὄμματα, ἢ ἐρύθημα ἐπὶ τῷ προσώπῳ ἔστιν ὀφθῆναι, ἢ σῶμα καρτερὸν, ἀλλὰ πάντα, μία ἡμῖν κόνις φασὶ, λευκὴ γυμνὰ τὰ πάλλευκα. ΠΟ. ἀ χαλεπὸν δὲ ταῦτα ἀπᾶσι πρὸς τοὺς πλουσίους καὶ ἰσχυρούς. ΔΙΟ. καὶ τοῖς πένησιν, ὦ Λάκων (πολλοὶ δ' εἰσὶ, καὶ ἀχθόμενοι τῷ πράγματι, καὶ οἰκτίρουσιν ἑαυτοὺς ἀπορίαν)λέγε μήτε δακρύειν, μήτ' οἰμώζειν, ἀλυκάζειν τε τὸν ἐνταῦθα ἰσοτιμίαν, ἢ ὅτι ὑψοῦσι τοὺς ἐπὶ πλούτοις ἀλλήλων ἀμείνους αὐτῶν. καὶ Λακε-

uani, inquiens, aurum tantopere custoditis? quid autem excruciatis uos ipsos? supputantes usuras, & talentum aliud super aliud accumulantes? quos non plus quàm unũ obulum habentes uenire huc paulò pòst oportet? POL. Dicentur & hæc ad illos. DIOG. Sed & formosis istis & robustis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palæstritæ, quòd apud nos neq; flaua coma, nec cærulei nigri ue oculi, neque rubor faciei amplius ullus est: neq; præterea nerui intenti & robusti, neq; humeri laborum tolerantes: sed omnia unus puluis, ut aiũt, nobis, cauaria forma nudata scilicet. POL. Non molestum erit neq; hæc ad formosos & robustos illos dicere. DIOG. Etiam pauperibus ô Lacon dicas licet, (multi autem sunt quibus & ea res perquã molesta est, & inopiam lugent) ut neq; lachrymentur, neq; plorent, expositа illis æqualitate hac, quæ hic est: & quòd uidebunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores q̃ sese hic esse.

Lace-

δαιμονίοις ἢ τοῖς σοῖς, ταῦτα, ὦ Δονᾶ, παρ' ἐμοῦ ἐπιτίμησον, λέγων ἐκλελύσθαι αὐτούς. ΠΟ. μηδέν, ὦ Διόγενες, περὶ Λακεδαιμονίων λέγε· ἐγὼ γὰρ οὐδέν μαίγε. ἃ ἢ περὶ τοὺς ἄλλους ἔφη δᾶ, ἀπαγγελῶ. ΔΙΟ. ἰόντων τοίνυν, ἐπεί σοι Δονᾶ σὺ ἦ, οἷς προεῖπον, ἀπίωμεν παρ' ἐμοῦ τοὺς λόγους.

Lacedæmonijs autē tuis hæc, si uidetur, nomine meo obijcias, molles & eneruatos ipsos esse dictitās. POL. Ne de Lacedæmonijs Diogenes quicquam dicas, non enim ferā: sed quæ ad cæteros mādasti, ea illis renunciabo. DIO. Missos igitur faciamus hos, quando tibi ita uidetur: tu uero quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Menippum canem.) Canes enim uocantur Cynicæ sectæ philosophi. b Hecates cœnam.) Mos erat diuitibus, ut singulis mēsibus Hecatæ sacrificādo in triuijs panes atq; alia quædā ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur ac deuorabantur: hanc Hecates cœnā dicebant. Suidas & Athenæus lib. septimo. Athenienses autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum lustrare solebant, adhibitis paruis & uilib. quibusdam hostijs, ut Suidas tradit. eō uidetur hic alludere. Huius rei etiam meminit Aristophanes in Pluto, & eius interpres. Item Theocriti Glossēmetarius ἐν τῇ τριόδῳ.

c Ouum ex catharsio.) Catharsium Græcis uidetur purificatio quædam dici. Morem quippe Athenis fuisse produnt, cōcionēs expurgandi atq; theatra, & omnino quemlibet populi conuentum. Id uerō minutis ficbat porcellis, quos nominabant catharsia. Eiusmodi obibant munus qui dicebantur à collustratione Peristiarchi. Oua illustrationibus apta monstrat Iuuenalis illud: Nisi se centum lustrauerit ouis. Sed & in arte Ouidius oua hæc lustralia indicat illis uersibus:

Et ueniat quæ lustret anus, lectumq; locumq;,
Præferat & tremula, sulphur & oua manu.

Consule Thucydidem & Herodotum de dolo. Sed nil tam

necessarium quàm sulphur. Homerus Odyss. x. οἷσιν θέῖον μὲν πᾶσι κακῶν ἄκος. Plinius lib. 35. habet & in regionibus locum sulphur ad expiandas suffitu domos, hoc libauit. li. 8. Columella. d Ne que cornua.) Per λοιδορίαν captiosos syllogismos ad hunc modū conflatos intelligit Chrysippus: εἰ μὲν οὖν ἀπέβαλες, τοῦτ' ἔχεις, λοιδορεῖσθαι δ' οὐκ ἀποβέβληκας, λοιδορίαν ἄρα ἔχεις. Quod non perdidisti habes. Cornua non perdidisti: cornua ergo habes. e Crocodilos faciant.) Ψευδόμενος Sophisma ex fabula mulieris Aegyptiæ huiusmodi nomen habet, cuius mentionē facit Lucianus in uitarum auctione sub finem. Quintil. lib. Ceratinas & Crocodilinas ambiguitates appellat. Fabulam Crocodili tractauimus in nostris narrationibus lib. 1, f Tu uerò plorare illos.) Ita autem Græcos loqui solitos, ut plorare iuberent, eos quos à se contumelioſè dimitterent, notum est. Hac etiam uoce usus est in Tragopodagra, pluribusq; alijs locis Horat. in V. Satyra: Inueniet nil sibi legatum præter plorare. Idem in extrema Satyra lib. 1. Demetri:

— *Tuq; Tigelli*
Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.

Cic. in Epist. quadam ad Q. Fratrem. ἀλλ' οἰμωξίτω, nos modò ualeamus.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Προσαγικὸς Διάλογος.

Mittitur ad uiuos Pollux, mandata Menippo
Vt referat, pulchris, diuitibusq; simul.
Ad miseros etiam, ne demirentur auaros.
Fabula post uita cuncta perire monet.

O pollux.) ἡ ἐντολή. Inuenies autem.) à loco. Dicas illi Menippe.) Expositio mandati. Illic enim.) Ratio per comparationem. Hic autem non desines.) ἀνταπόδοσις. Et maximè.) αὔξησις. Hæc illi quæso.) Conclusio. Senex est.) Πρόσωπα ab ætate, habitu & actu. Vis ne ut ad ipsos.) ἐρώτησις. Mandes licet.) ἐντολὴ πρὸς τοὺς φιλοσόφους. Neque de toto.) Ἰδέαι Platonicæ. Neque cornua.) λοιδορίαν. Neq; Crocodilos.) Ψευδόμενος. At indoctum me.) ὑποφορά. Et hæc nunciabo.) ἀποφασις εἰρωνικὴ. Diuitibus autem.) ἀποστροφὴ ad diuites.

nites. Sed & formosis.) Ad formosos & robustos. Quod apud nos.) Quis status apud inferos. Etiam pauperibus.) Ad pauperes. Lacedæmonijs autem.) Σαρκασμὸς ad Lacedæmonios. Neq; Lacedæmonijs.) ἀπαγόρευσις. Sed quæ ad cæteros.) ὑποχώρησις. Missos igitur.) Epilogus.

ΠΛΟΥΤΩΝ, Η ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΜΕΝΙΠΠΟΝ. PLVTO, SEV CONtra Menippum.

Iacobo Micyllo interprete.

CROESVS.

ΟΥ φέρομεν, ὦ Πλοῦτων, Μένιππον τόνδε τὸν κύνα σκοπεῖν ταῦτα, ὅστις ὢν ἀνὴρ πονηρὸς ἐνυβρίζει ἡμῖν, καὶ ἀναπείθει πολλοὺς τῶν ἡμετέρων ἐπὶ τὸν ἕτερον τόπον. ΠΛΟ. τί δ' ὑμᾶς δεινὸν ἐργάζεται, ἐμβύσας ἢ ὦν; ΚΡΟΙ. ἐπιπολὺ ὑμᾶς ἐμπίμπλαμεν, καὶ γίνομεν, ἐκάστοτε μιμνημονεύοντες τῶν αὖθις. Μίδας μὲν γὰρ ἀεί τι χρυσοῦς, Σαρδανάπαλος δὲ πολλῆς ὑφῆς, ἐγὼ δὲ τὸν θησαυρὸν, ἐπαγελῶν, ἡδόμενος ἰδὼν, αὐλοῦ ἀποδακὼν ἡδυπαθήματα ὑμᾶς ἀπρακτῶν. ἐνίοτε δὲ καὶ ἐξ ἄλλου, ὡδί τι χαρέντες τοῖς ἡμῶν τοῖς οἰμωγαῖς, καὶ ὀλολύσας, λυπηρόν ἐστι. ΠΛΟ. τί τοῦτο φασὶν, ὦ Μένιππε;

NOn poterimus ferre, Pluto, Menippũ hunc canem cohabitantem nobiscũ: quapropter aut illum hinc amotum aliò colloca, aut nos hinc aliò cõmigrabimus. PLVT. Quid aũt uobis mali adeò facit, quando eodẽ modo mortuum est ac uos? CROE. Posteaquam nos ploramus & ingemiscimus, illorũ reminiscẽtes quæ apud superos habuimus, utpote Midas hic auri, Sardanapalus autẽ multæ uoluptatis, ego uerò thesaurorũ irridet, et cũ cõuicijs exprobrat ea nobis, mãcipia et pia cula nos uocitãdo. Interdum aũt etiã cãtãdo cõturbat ploratus nostros: et in summa ualde nobis molestus est. PLVT. Quid hæc audio de te Menippe?

Μί. ἀληθῆ, ὦ Πλοῦτων. μισῶ γὰ αὐτὸς ἀνοήτους καὶ ἀληθέστατα ὄντας, οἷς ἐκ ἀπέχρησε βιῶναι ἀκινδύνως, ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντες ἔτι μεμνῆσθαι, καὶ προσέχουσι τοῖς ἀνω· χαίρω τοίνυν αὐτοῖς ἀνιῶν αὐτούς. Πλό. ἀλλ' ὦ χρηλυσπῶντ' γὰ μικροῖς σφόδρα λυποῦσι. Μί. καὶ σὺ μωραίνεις, ὦ Πλοῦτων, ὁμόψηφ& ὢν τοῖς τοῦτων σφαγμοῖς; Πλό. ἐλαμῶς. ἀλλ' ἐκ αὐθελήσαιμι φασιάσῃν ὑμᾶς. Μί. καὶ μὴν, ὦ λιάκιστοι Λυδῶν καὶ Φρυγῶν καὶ Ασυρίων, ὅτω γινώσκετε ὡς ἐγ πωσομεθύμε μι· ἐνθα γὰ αὖ ἔστι, ἀπολυθέσω αὐτῶν καὶ κα τάρδην καὶ καταγελῶν. Κροῖ. ταῦτα ἐχ ὕβρις; Μί. ἐκ, ἀλλ' ἱκανὰ ὕβρις ἐῶ, ἃ ὑμᾶς ἐποιῆ σε, προσκυνεῖσθαι ἀξιοῦντες, καὶ ἀλυσιτέλειος αὐλάσειν ἐντρυφῶντες, καὶ τ' θανάτε τέρπα ράπεσθ' ὑμνημονεύοντες. τοῖς γὰρ ὀλιγίστοις, πάντων ἐκέτι ὄντων ἀφημελέοις. Κροῖ. πολλῶν

MEN. Vera Pluto. Odi enim ipsos, ignaui ac perditi adeò cum sint, quibus non satis fuit uixisse malè, sed etiã mortui insuper cogitatione atq; animo illis qui apud superos sunt, inhærẽt. Delectoritaque ægrè ipsis faciendo. PLVT. Sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MEN. Etiam tu deliras Pluto, qui gemitus istorum tuo quoq; calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: uerùm nolim uos discordes ac seditiosos esse mutuò. MEN. At uerò, ô pessimi Lydorum, Phrygum, & Assyriorum, ita de me cognoscite, ut qui neq; unquam desiturus sim. Nã quocunq; abieritis hinc, eodẽ sequar, ægrè faciẽdo, cantãdo, atq; irridẽdo uos. CROE. An non hæc cõtumelia est? MEN. Non: sed illa cõtumelia erãt, quæ uos facere solebatis, quando & adorari uos uolebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neq; tum mortis quicquam memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis despoliati. CROE. Multis certè,

λῶν γι, ὦ θεοὶ, ηδὲ μεγάλων πλουτούντων. Μί. ὅσε μὲν ἐγὼ χρυσῦ; Σαρ. ὅσος δ' ἐγὼ ὀλοφύρομαι; Μί. σὺ γὰρ ὅτω ποιᾶτι. ἀλύρηδὸν μὲν ὑμᾶς, ἐγὼ δ', τὸ γνῶθι σαυτὸν πολλάκις σωτέον ἐμοί, ἐπόσομαι ὑμῖν. τρίπτον δὲ τὸν τοιαύτας εἰμωγὰς ἀποδύμενον.

tis certè, ô Dij, et magnis possessionibus. MID. Quanto equidè ipse auro? SARD. Quanta verò ego uoluptate? MEN. Rectè sanè, ita facite: lugete uos quidem, ego verò tritum illud, Nosce teipsum, identidem connectendo, uobis occinam. decet enim huiusmodi ploratus si crebrò illis accinatur.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Ὁλυρτικὸς διάλογος.

Diuitias Crœsi ridebat sæpe Menippus,
Ornatus uarios delitiasq; leues.
Non fert spretorem Crœsus, iam mortuus olim:
Auri tantus amor præteritiúe boni.

Nõ poterimus ferre.) Propositio minor. Quapropter aut.) Λῆμμα διαζευτικὸν, & conclusio. Quid autem nobis.) ἀπαίτησις probationis. Postquam nos ploramus.) Antecedentis approbatio per enumerationem. Quid hæc audio.) ἀποσροφὴ κατηγορική. Vera Pluto.) Confitetur factum, per ἀντικατηγορίαν. Dolent enim.) Ab indecoro. Haud.) Ratio. At uerò pessimi.) ἀπυλὴ. An non hæc.) Querela. Recriminatio. Proinde deplorare.) σαρκασμὸς. Quanto equidem.) Amplificatio. Rectè sanè.) Conclusio εἰρωνική.

Iacobo Micyllo interprete.

ΠΛΟΥΤΩΝ.

Τὸν γέροντα εἶδα, τὸν πάνυ γιγαλάτα λέγω, τὸν πλούσιον συλεράτιω, ὦ πᾶλλον μὲν ἐκ εἰσὶν, οἱ τὸν ληῶρον ὑμᾶς δυρῶντον, ψσταλισμύριοι; ΕΡ. ναὶ, τὸν Σικυώνι ον φῄς. τί ὄν; ΠΛΟ. ἰλεᾶνον μὲν, ὦ Ερμῆ, ζῶν ἔασον ὧν τοῖς ἐννενήκοντα ἔτεσιν, ἃ βιβιῶσαν, ὅπως μεβύσας ἄλλα τοσαῦτα, εἶγε εἶόν τι ἰῶν, ἐν ἔτι πλέω, τὰς πλείας κλαναις αὐτὸ, Χαρῖνον τὸν νέον, καὶ Δάμωνα, καὶ τὰς ἄλλας παῖσπασαν ἐφιξῶς ἅπαντας. ΕΡ. ἄτοπον οὖν λέξεις τὸ τοιοῦτον. ΠΛΟ. ἔα μᾶλλον, ἀλλὰ δικαιότατον. τί γὰρ ἐκεῖνοι παθόντον, σὺ χοντ' ἀποδανεῖν ἐκεῖνον, ᾧ τῶν χρημάτων ἀντιποιοῦντ' ἐλπίζ πρὸ σήκοντον; ὁ δὲ παύτων ὀδὲ μιαρώτατον, ἔτι καὶ τοιαῦτα σκήμενοι, ὅμως θρασαβύσειν ἐνγὺς

SEnemne nosti, istũ ætate omnino confectũ dico, Eucratem diuitem, cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatis autẽ captatores plus quàm quinquaginta millia? MERC. Nouit Sicyoniũ illũ dicis. Sed quid posteà? PLVT. viuere illum quidem Mercuri sine ullo ex eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, si modò possibile sit, atq; etiã plurib. adulatores autẽ ipsius, Charinũ adolescentẽ, & Damonem, & cæteros abripe huc ordine omnes. MERC. At qui absurdũ hoc uideri queat. PLVT. Haudquaquã, imò iustissimum. Quã enim ob caussã illi adeò optant illũ mori, nisi quia pecuniã illius ambiũt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omniũ sceleratissimum est, interea cum talia precantur, tamen obseruant & colunt manifestè

utiq;

ἴσως τῷ φαυλῷ. καὶ νοσοῦντα δὲ μὲν βουλόμενοι, πάσι πρόδηλα, δύσειμ᾽ ἂν ὅμως τίνες ἐγχεῖνται, ὧν ῥᾴων, καὶ ὅλως, ποικίλη τις ἡ πολακεία τῶν ἀνθρώπων. διὰ ταῦτα ὁ μὲν ἔσται ἀθάνατος, οἱ δὲ προαπίτωσαν, αὐτὸ μέτριον ἐπιχαίροντος. ΕΡ. γελοῖα πάσχουσι, παῦε ργοι ὄντος. ἀλλ᾽ ἂν ἀμέλει σὺ μὰ Δία διαβουλῇ αὐτούς, καὶ ἐπὶ πίσε. καὶ ὅλως, ἀεὶ δεινόν τι νοιοῦσι, ῥᾴων? πολὺ μᾶλλον τῶν νέων. εἰ δὲ ἄλλη τις πλοῦτον ἐμφύσει δημιεμένοι, βόσκονται, ὥσπερ ἀλλως ἀνάθρεπτα. πλά. ἐκεῖνο μὲν ὁ μὲν ἀποδυσάμενος τὸ γῆρας, ὥσπερ ἱλλως ἀνάθρεπτα. εἶδ᾽ ἀπὸ μίσων τῶν ἐλπίδων τὸν ἀναριπολυθέντα πλοῦτον ἀπολιπόντος, ἀνίτως ἄλλη, καὶ κακῶς ἀποδανόντος. ΕΡ. ἀμέλησον, ὦ Πλέτων: μετιτιλοῦσομαι γάρ σοι ἄλλη αὖτις, ἵνα ἐξῆς: ἐπὶ δὲ, οἱμαί, εἶσι.

utique illum. Ac quæ ægrotante illo apud se consultēt, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittūt, si conualescat denuò: & in summa, uaria quædam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidem immortalis sit, illi autem præ ipso abeant, frustra hiantes. MERC. Ridicula patientur, scelerati cum sint. Sed tamen & ille admodum scitè circumducit illos, & spe pascit inani: & in summa, semper morituro similis, multo uilidus magis est, quàm quisquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, uitam quādam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipse exuta senectute, quē admodū Iolaus ille, in iuuenē redeat: illi autem in ipsa media spe, diuitijs illis quasi per somnum spectatis destituti, abeant iam huc, mali malè mortui. MERC. Alias res cura Pluto. iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine. septem autem, opinor, sunt.

PLVT.

πλ. Ματάσπα, ὁλί παραπίμψαι ἕκαστον, αὖτι γέροντος ὠδὶς προθύβυς γεραίμλγος.

PLVT. Deducas licet illè autẽ mittat singulos præse, ex sene iterum in adolescentem conuersus.

IOANNIS SAMBVCI Annotationes.

προσατικὸς, in hæredipetas, qui sæpe antequam captati moriuntur.

Nauta petit quod debebat Telariger ales,
Vera subducta sed ratione prius.
Mercurius queritur technas, hominumq; furores
Semper quòd peior sit quoq; posteritas.

Senem me nosti.) γρώτησις κατα προσωπογραφίαν. Noui, Sycionium.) Affirmatio. Sed quid postea.) ἡ ἀπόφασις. Viuere illum.) τὸ διὰτρον μίρος. Adulatores autem.) ὑποφορα. Atqui absurdum.) ἀνυποφορα κατα βίαιον, Quam enim ob causam.) αἰτιολογία. Quod autem.) ἄνξησις. Quamobrem.) Cõclusio mandati. Sed tamen & ille.) ἀφήγησις τῶν ἐναντίων. Proinde ipse.) ἀλλὰ ἐντολὴ. Illi autem in.) Altera pars hæredipetis. Alias res.) Conclusio.

ΤΕΡΨΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ.

TERPSIONIS & Plutonis.

P. Virunio interprete.

TERPSION.

Τοῦτο, ὦ πλοῦτων, ἀλίκαιον, ἐμὲ μὲν τεθνάναι, βιάσαντα ἕτη γεγονότα, ἢ ἐπὶ τὰ ἐνενηκοντα γόντα

IVstúmne hoc est ô Pluto, me quidẽ è uita abyssè, triginta cũ sim annorum: Thucritum uerò senem septuagenarium, & ultrà, adhuc

γήρουτα θυήκοντον ἔλῶ ἔτι; adhuc uiuere? PLVT.
Πλό. δικαιότατον μὲν ἔγε, ὦ Τερ- Iustissimum quidem ô Ter-
ψίων, εἴγε ὁ μὴ ζῆν, μυδέντα δὲ psio. Nam etsi ipse uiuit, cer-
χάλλιον & ἀποθανεῖν τῶν φί- te ad nullius tamen mortem
λων, οὐ γὰρ παρὰ παύτα τὸ χρό- affectus est: tu uerò omni
νον ἐπιβόλευθ' αὐτῷ, πορμιόν tempore illius hæreditatem
τιναν τὸ ἐλπόμενον. Τερ. ὁ γὰ ἐ- expectans, eum mori aui-
χρῆν γρῆναι ὄντα, καὶ μηκέ dissimè cupiebas. TERP.
τι χρήσασθαι τῷ πλούτῳ αὐτὸν Nónne opus fuerat, quum
δυνάμενον, ἀπιλθεῖν τ βίου, senex sit, nequeatq; decæte-
παραχωρήσαντα τοῖς νέοις; rò suis uti diuitys, locum da-
Πλό. καινὰ, ὦ Τερψίων, νο- re iuuenibus? PLVT. No-
μοθετεῖς, τ μηκέτι τῷ πλούτῳ uas ô Terpsio statuis leges,
χρήσασθαι δυνάμενον, πρὸς quum ad uoluptatem diui-
ἡδονὴν ἀπιθυήσκειν. τὸ γὰρ ἄλ- tijs uti nequeat, ipsum è uita
λως ὁ Μοῖρα καὶ ἡ φύσις δέο- decedere. Aliter autem &
ταξεν. Τερ. ἐκεῖν ταύτην Parca & natura statuisse
αὐτῶμαι τ διατάξεως. ἐχρῆν uidetur. TERP. Proin-
γὰ τὸ πρᾶγμα ἐξῆς πῶς γίνε- de hanc ob huiuscemodi ac-
σθαι, τὸν πρεσβύτερον πρότε- cuso ordinem. decebat enim
ρον, καὶ μετὰ τοῦτον, ὅστις κὴ has res succesione gradu-
τῇ ἡλικίᾳ μετ' αὐτὸν ἀναγρί- que fieri, senem primò, de-
φεσθαι δὲ μαλαμῶς, μηδ' ἔλῶ inde qui in ea ætate sequere
μὴν τὸν ὑπόβρυχον, ἀολόντας tur, mori: haudquaquam au
ῥᾶς ἔτι λοιπὰς ἔχοντα, μόγις tem exerceri aut uiuere, qui
ἰῶντα, σὶνίτασι τρίβασιν ὀπί senectute decrepitus esset,
πνυφότα, πορύσης μὲν τὶν ῥῖνα qui tres duntaxat dentes ha
λήμας ἢ τὰς ὀφθαλμὰς μισὸν beat, cui uix deseruiunt o-
ὄντα culi, qui curuatus à quatu-

or famulis deducitur, deguttantes nares, lippósque oculos habens,

ἔστα, ἀλλ' ἴτι ἡδὺ ἀθλότα, ἔμ
ψυχέμ τινα τάφεμ ἀπὸ τῶν νέ
ων παγιλώμενον· ἀποθνέ
σκειν ἢ παλλίστης, καὶ ἐρέμι
νισάτης γιαγίσκης. αὖν γὰ πο
ταμῶν τ' τόγε. ἢ τὸ τιλευταῖο
ν ἀθλίνα ἰχρῶ, πότε καὶ τι
θνήξιν τ' γρόντων ἅπαςων,
ἵνα μὴ μάτλω αὖ ἰνίης ἰθρᾶ
πόνον. νῦν ἢ γὰ λὺ παρειμίας,
ἢ ἅμαξα ἢ βεῖ πολλάκις ἰκο
φόρτα. Πλᾶ. ταῦτα μέν, ὦ Τερ
ψίων, πολὺ σωφρώτερα γίνιτ', ἢ
πρὸ σοῦ δικᾶ. κὰ ὑμεῖς ἢ τί πα
θόντες, ἀλλοδίκιε ὅπιχαίρετε,
καὶ τοῖς ἀτίνκοις τῶν γρόν
των ἐσπολιᾶτε, φθρόντες αὖτ
τές; τοιαρεῖν γίλωτα ἐφλι
σκάνετε, πρὸς ἡκάνων κατορν
γόμενοι, καὶ τὸ πρᾶγμα τοῖς
πέλλοις ἥδιστον γίνιτ'. ἐσω
γὰ ὑμᾶς ἰκάνυς ἀποθανεῖν σῦ
χάδε, τοσούτω ἅπασιν ἡδὺ,
πρωκποδανεῖν ὑμᾶς αὖτ. ἰκα
γὰ γάρ τινα ταύτλω τίχνλω
ἀδυνχνοήκατι, γραῶν καὶ γι
ρόντων

habens, nihil deniq; uoluptatis degustans, haud aliud existens, quàm animatum quoddam sepulchrum, ab ipsa iuuentute derisum: & contrà mori optimos atque robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse uidetur, ac si flumina sursum deferantur. Aut saltem scire necesse foret quando & senum quilibet obiturus esset, ne quos, prout eis mos est, fallerent. Nunc uerò illud accidit quod prouerbio dici solet: Quadriga bouem sæpissime ducit. PLVT. Hæc quidem, ô Terpsio, prudentius fiunt, quàm tibi profecto uidentur. Verùm & uos quid passi estis quòd reb. alienis gaudetis, & senibus filijs orbatis uosmet, tantopere in adoptionē traditis? quā obrē in derisum adducti, ab illis sepelimini: quod quidem plurimis fit periucundum. Nam quanto uos magis mori illos peroptatis, tāto plus omnibus q̄ gratissimū est, si ante eos uos mori contingat. Etenim nouā quandam in medium adducitis artem, aniculas atq; decrepitos

φίστων ὀρῶντες, καὶ μάλιστα ἃ ἀτεκνοι ἔχω. εἰ γὰρ ἐτεκνοι, ὑμῖν ἀν ἔβαρυνον. καί τοι πολλοὶ ἤδη τῶν ὁμωμέλων, σωφρόνων ὑμῶν τὰ πανηγύρια θ' ὁρῶντος, ὧν καὶ τύχοιμι παῖδας ἐχόντων, μισεῖν αὐτοὺς πλάττονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ὁρᾶν οὐκ ἔχοιμι. εἶτα ὁ τοῖς διαθήκαις, ἀπεκλεόδωσαν μὴ οἱ πάλαι διαφερόμενοι αὐτῶν οἱ παῖδες, καὶ ὁ φύσει, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, ληρεῖσι παύσωσι; οἱ γὰρ ὑπεναρίσουσι τοὺς ἐθέντας, ἀποσμυγίντες. Τοῦτο ἀληθῆ ταῦτα φής. ἐμοὶ γὰρ Θουκυδίδου δοκῶ, καὶ ἑπόμενος ἐσίσιμι, ὑπερίσχυσε, καὶ μέχρι ἐμοῦ τι, διαδοθὲν ἐς ἀεὶ κτῆμα ἐς ἅπαντας, ὑπεκρύβη; ὥστ' ἐγὼ γιόσιμι αὐτίκα εἰσιὼν ὑδριβάσω αὐτὸν τὸ σορὸν, ἐπιμελῶς τι πολλὰ, ὡς μὴ ὑπερβάλλοιτό μοι ὁ αὐτοδραματὴς μιγαλαδωσιᾶς, καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ φροντίδων ἀγρυπνῶν ἐκκ-

crepitos cũ amatis: præfertim quidẽ, si liberis sint orbati. Qui uerò liberos habẽt, illorũ uobis nõ est cura. Atq; ex ijs q amãtur, plurimi, minimè uestri ignari ajtus, etiã si ipsis liberos esse cõtingat, illos odisse dissimulãt, ut et ipsi habeãt amatores. Inde ijs in testamento exclusis qui munera diutissimè obtulerint, liberi, sicuti profectò dignũ est, omnem eorum substantiam cõsequũtur: at illi tristicia affecti, suaq; spe deluси, dẽtib. fremũt. TER. Omnia hæc uera sunt quæ de me & Thucrito autumas. Quãtũ enim meòrũ ille deuorauit, quũ semper eũ mori putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar, gemẽdo, et internũ quiddã perinde atq; ex ouo pullus aliquis inmaturus stridẽdo, ægritudinẽ simulabat. Vnde quãto citius eum ad sepulchrũ duci existimabã, tanto plus illi donorum mittebam, ut ne ij qui in amore cõcurrebant, muneribus me præclaris uincerent. Vigilabamque etiam præ nimia solicitudine insomnis iacebam.

μιῶ, ἀριθμῶν ἕκαστα, καὶ διατάττων. ταῦτα γάρ μοι καὶ ἡ ἀποδρᾶσα αἰτία γεγένηται, ἀγρυπνία, καὶ φροντίδες. ὁ δὲ τοσοῦτόν μοι δίλιτρον λαταπιὼν, ἐφησύχακα θαρραλεώτερόν πως ὑπνῶν. ΠΛΟ. σὺ γε, ὦ Θούκριτε, ῥᾴων ἀδημόνησον, πλουτῶν ἅμα, καὶ τῶν τοιούτων καταγελῶν: μὴ γὰρ πρόσθεν γε σὺ ἀποδάνοις, ἢ πρὸ πάντας πεύτας τοὺς κόλακας. ΤΡΦ. Ἕτω μέν, ὦ πλοῦτων, καὶ ἐμοὶ ἤδιστον ἂν εἴη, εἰ μὴ Χαρίδαος προτεθνήξεται Θουρίτης. ΠΛΟ. θάρρει, ὦ Τρῴφιον. μὴ Φείδωρ γὰρ, μὴ Μίλων οὐδ', μὴ ὅλως ἅπαντες προτελοῦσιν αὐτὸν, ὑπὸ ταῖς αὐταῖς φροντίσιν. ΤΡΦ. ἐς πάντα ταῦτα. ῥᾴων ἀδημόνησον, ὦ Θούκριτε.

singula enumerans, ac unumquicq; disponens. Eaq; etiam causa interitus mihi fuit, curæ uidelicet & uigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamẽto meo tanto, adstitit mihi quando sepeliebar paulo antè, arridens. PLVT. Euge ô Thucrite, diutißimè uiuas, unà & diuitijs abundãs, & huiusce modi homines deridens: neque prius moriaris, quàm hos blãditores cũctos præmittas. TER P. Hoc quidẽ ô Pluto periucũdũ mihi foret, si ante Thucritũ Charias decederet. PLV. Boni animi sis ô Terpsio: & Phido etiã, & Melãtus, et omnes penitus ipsum præcedẽt, suis ipsorũ curis cõfecti. Hæc ego summoperè laudo, ô Thucrite. diutißimè uiuas.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Expostulatio, quòd pleriq; senes iunioribus superuiuant.

Accusat Parcas iuuenis, quòd mortuus antè
Sit, quàm gibbosus Tucritus ille senex.

Huius

Huius opum cupidi præcidit stamina Clotho:
Posſibile eſt iuuenes ergo perire breui.

Iuſtúmne hoc.) Propoſitio à rei indignitate. Iuſtiſsimum quidem.) ἀπόφασις cum aſſeueratione. Nam & ſi ipſe) Ratio ex comparatione. Nónne opus fuerat.) Regerit ab æquo. Cum ſenex ſit.) ἡ λύσις προσωπική. Nouas ò Terpſio.) μετὰ σαυτῆς. Proinde hanc.) πρόσημα κατ' αἰτίασιν. Decebat enim.) αἰτιολογία. ἠθοποιία. Haudquaquam.) ἡ ἄρσις. Qui ſenecture decrepitus.) καταγραφὴ ſenis decrepiti. Et contrà mori.) ἀντίθεσις. Nam hoc perinde.) ἡ κατασκευὴ ὁμοιωτική. At ſaltem.) Altera pars. Nunc uerò.) Concluſiuncula. Prouerbio dici ſolet.) παροιμία. Verùm & uos.) ἀνασκευὴ expoſtulationis ſiue querelæ. Quod rebus alienis.) ἡ ἀντικατηγορία. Nam quanto uos magis.) ἡ αἰτιολογία. Etenim nouam quandam.) ἡ κατασκευὴ. Atq; ex ijs.) ἐπιχειρηματικὸν. Omnia hæc uera.) Confeſsio. Quantũ enim.) Ratio per ἀφήγησιν. Ac quoties.) Thucriti calliditas. Perinde atq;.) ὁμοίωσις. Vt ne ij qui amore.) τὰ παραβύστα. Plerumq;.) ὁ λογισμὸς, καὶ τελικὸν αἴτιον. Eaq; etiam.) τὸ ἐπιβάν. Ille autem deglutito.) Redit ad Thucritum. Euge ò Thucrite.) ἡ εὐχωλή. Hoc quidem ò Pluto.) ἡ εὐχή. Boni animi.) τὸ παραμύθιον. Hæc ego.) Clauſula.

ΞΕΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ. ZENOPHANTAE & Callidemidæ.

Braſmo Roterodamo interprete.

ΞΕΝΟΦΑΝΤΗΣ. ZENOPHANTES.

ΣΥ δὲ, ὦ Καλλιδημίδη, πῶς ἀπέθανες; ἐγὼ μὲν γὰρ, ὅτε παρέστην ὦν Διονύσιῳ πλείω τὸ ἐκεῖνου ἐμφαγὼν ἀπεπνίγην, οἶδα· σὺ δὲ πῶς; καὶ ἀποθνήσκοντί μοι, καὶ, παρὼν, ὦ Ζηνόφαντε, φαίνου,

AT tu Callidemides, quo pacto interiiſti? Nam ipſe quemadmodũ a Diniæ b paraſitus quũ eſſẽ, immodica ingurgitatione præfocatus fuerim, noſti. aderas enim moriẽti. CAL.

φαντος, τὸ ἦμὸν, παράδοξόν τι γέγονεν. οἶδα γὰρ καὶ σὺ ὡς πρεσβύτερον τὸν γέροντα. ΖΕ. τὸν ἄτεκνον, τὸν πλούσιον, ὃν σὺ τὰ πολλὰ ἤθεις σιώπα; ΚΑΛ. ἐκεῖνον αὐτὸν λέγεις τὸν ἐμοὶ ὑφάπτουν, ὑπισχνούμενον ἐπ' ἐμοὶ τιθνήξεσθαι. ἐπεὶ ἦ τὸ πρᾶγμα δι' μήκιστον ἐπιγίνεται, καὶ ὑπὲρ ἢ τιθωνὸν ὁ γέρων ἦν, ἐπίτομόν τινα ὁλκὸν ἐδεῖτο τοῦ λοιποῦ βίου. μελιτᾶ μὲν γὰρ φάρμακον, αὐτῷ σατὸν οἰνοχόον, ἐπαλλαὺ τάχιστα ὁ Πτολέμαρος αὐτὸν πιεῖν (πίνει δ' ἐπιεικῶς) ζωρότερον ἐμβαλόντα δι' ὑάλινα, ἕτοιμον ἔχειν αὐτὸ, καὶ ἐπιδοῦναι αὐτῷ. ἐδὲ τοῦτο ποιήσει, ἀλλ' οὐδὲν ἐπωμοσάμην ἀφεῖναι αὐτόν. ΖΕ. τί δ' ἐγένετο; πάνυ γάρ τι παράδοξον ὄψιν ἔοικας. ΚΑΛ. ἐπεὶ τοίνυν λαβόμενοι ἤκομεν, λύω ἤδη ὁ μεμάκυσλος κύλικας ἑτοίμας ἔχων, τὸν μὲν τῷ Πτολεμάρῳ, τὸν ἔχοντα τὸ φάρμακον,

Aderam Zenophantes. Porrò mihi nouum quiddã atq; inopinatum accidit. Nam tibi quoq; notus est Ptœodorus ille senex. ZEN. Orbũ illum dicis, ac diuitem, apud quem te aßiduè uersari consp̃iciebam? CAL. Illũ sem per captabam, colebãq;, id mihi pollicens fore, ut meo bono quamprimùm moreretur. Verùm quum ea res in longum proferretur, sene uidelicet uel ultra Tithonios annos uiuente, cõpendiariam quandã excogitaui uiam, qua ad hæreditatẽ peruenirem. Siquidẽ empto ueneno, pocillatori persuaserã ut simul atq; Ptœodorus potum posceret, (bibebat autẽ prolixius) præsentius in calicem iniceret, haberetq; in promptu, porrecturus illi. Quod si feciſſet, iureiurãdo cõfirmabam me illũ manumiſſurum. ZEN. Quid igitur acciditˀ nã inopinatũ quiddã narraturus mihi uideris. CAL. Vbi iã loti ueniſſemus, puer duob. paratis poculis, altero Ptœodoro cui uenenũ erat additum

μαν, τῶν δ' ἑτέρων ἐμοὶ, σφαλεὶς ὅπως, ἐμοὶ μὲν τὸ φάρμακον, Πτωιοδώρῳ δὲ τὸ ἀφάρμακτον ἐπέδωκεν, εἶπα ἐμὴ ἔπιεν, ἐγὼ δ' αὐτίκα μάλα ἐκτεθλιμμένος, ὑποβολιμαῖος αὐτ' ἐκείνου νεκρός. τί τοῦτο γελᾷς, ὦ Ζηνόφαντες; καὶ μὴν ἐδόκει γε ἑταίρῳ αὐτὸ δεῖ ἐπιτηδεῖον. Ζη. ἀφεῖσα γάρ, ὦ Καλλιδημίδη, πέπονθας. ὁ γοῦν δὴ τί πρὸς ταῦτα; Καλ. πρῶτον μὲν ὅτι παράκλητε πρὸς τὸ ἀφνίδιον; ἔτα σωθείς, οἶμαι, τὸ γιγνόμενον, ὑγιὲς καὶ αὐτὸς, οἷά γε ὁ ἐνεργὸς καὶ ἐργαστικός. Ζη. πλὴν ἀλλ' ἐδεῖ σε τῶν ἐπίτομον ἐκχωρῶ βαδίσαι. ἴσως γὰρ ἂν σοι διὰ τοῦ λεωφόρου ἀσφαλέστερον. καὶ καὶ ὀλίγῳ βραδύτερος ἦν.

additum, altero mihi nescio quomodo errans, mihi uenenū, Ptœodoro porrexit innoxium. Mox ille quidē bibit, at ego protinus humi porrectim stratus sum, suppositicium uidelicet illius cofunus. Quid hoc? Rides Zenophantes? Atqui nō conuenit amici malis illudere. ZENO. Rideo profectò. nam eleganter ac lepidè tibi hæc res euēnit. Porrò sequi ille quid interim? CA. Primum d ad casum subitū atq; inexpectatum sanè conturbatus est: deinde simul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZENO. Rectè sanè. Tametsi non oportuit ad compendium illud diuertere, siquidem uenisset tibi populari uulgataq; uia tutius certiusq;, etiamsi paulo serius.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

a Diniæ.) Vide de Dinia in Toxaride. b Parasitus.) Is dicitur qui aliorum mensas sequitur, homo cibo uentriq; deditus, cuius gratia nihil non patitur & facit. c Tithonios annos.) Fabulæ tradunt, auroram Tithonum Laomedontis filiū,

formosum in primis adolescentem amasse, eundemq; rapuisse, unde natus sit Memnon: demum tandem Tithonum, ob nimiam eius senectutem in cicadam mutatum ferunt, adeò ut usque in prouerbium eius nomẽ deductum sit: ut hic & in Hermotimo, item apud Erasmum nostrum legimus.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

Δηλητικὸς: Hæredipeta ueneno, quod alteri parauerat, perijt.

Annosi cupiens quidam ditescere rebus,
Viuere ne posset, dira uenena dedit,
Insidians alijs iuuenis perit ipse bibendo:
Auctori citius quare aconita nocent.

At tu Callidemides.) ἐρώτησις, quo pacto interierit. Nam ipse quẽadmodũ.) Occupatio de sua morte. Aderã Zenophãtes.) Λιτήσεις, πρόσοχή. Orbum illum dicis.) Interrogatio de persona, eiusq; ἀναφορὰ. Illum semper.) τὰ προαχθέντα ἠγούμενα λογισμοί. Verùm cum eas.) Causa spem infringens. Com pendiariam quandam.) Nouum consilium. Siquidem empto ueneno.) τὸ πραχθὲν μέρος. Quod si fecisset.) τὸ αἴτιον τελικὸν. Quid igitur accidit.) Interfatio in media narratione. Vbi iam loci uenissemus.) τὰ ἐπόμενα. Mihi uenenum.) τὸ ἐκβαῖνον. ἡ ἰδικὴ βουλὴ, τῇ βουλήσαντι ἰδικῆς. Quid hoc rides.) ἀποστροφὴ ἐπιτιμητική. Rideo profectò.) Defendit illud à iusto. Primùm ad casum.) τὰ ἄλλα ἐκβαίνοντα. Rectè sanè.) ἐπίκεισις. Tametsi non.) πρόσκρουσις. Siquidem uenisset.) Langsam reich thut vuol.

ΚΝΗΜΩΝΟΣ ΚΑΙ ΔΑΜΝΙΠΠΟΥ. CNEMONIS ET Damnippi.
Erasmo Roterodamo interprete.

CNEMON.

Τοῦτο ἐκεῖνο δή, ὦ φροντιστὰ, ὃ νυβρὶς τὴν λίθον ἔφυγε. Δάμ. τί ἄγαν θαυμάζεις,

HOc a illud est quod uulgò dici cõsueuit: b Hinnulus leonem. DAM. Quid isthuc

ναχτεῖς, ὦ Κνήμων; Κνήμ. πυνθάνῃ, ὅ, τι ἀγανακτῶ; κλη-ρονόμον ἀκούσιος καταλέλοιπα, κατασοφισθεὶς ὁ ἄθλιος, οὓς ἐβουλόμην ἂν μάλιστα σχεῖν τἀμὰ, παραλιπών. Δάμ. πῶς τοῦτ' ἐγένετο; Κνή. Ερμόλαον τὸν πάνυ πλούσιον, ἄτεκνον ὄντα, ἐθεράπευον ἐπὶ θανάτῳ, κἀκεῖνος οὐκ ἀηδῶς τὴν θεραπείαν προσίετο. ἔδοξε δέ μοι καὶ σοφὸν τοῦτ' εἶναι, θέσθαι διαθήκας εἰς τὸ φανερὸν, ἐν αἷς ἐκείνῳ καταλέλοιπα, ὡς κἀκεῖνος ζηλώσειε, καὶ τὰ αὐτὰ πράξειε. Δάμ. τί οὖν δὴ ἐκεῖνος; Κνή. ὅ, τι μὲν οὖν αὐτὸς ἐνέγραψε ταῖς ἑαυτοῦ διαθήκαις, οὐκ οἶδα. ἐγὼ γοῦν ἄφνω ἀπέθανον, τοῦ τέγους μοι ἐπιπεσόντος. καὶ νῦν Ερμόλαος ἔχει τἀμὰ, ὥσπερ τις λάβραξ, καὶ τὸ ἄγκιστρον τῷ δελέατι συγκατασπάσας. Δάμ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν σε τὸν ἁλιέα,

isthuc est quod tecũ stomachare Cnemõ? CNE. Quid stomacher, rogas? Equidem hæredem reliqui quendam præter animi sententiam, uidelicet astu delusus miser: ijs quos maximè mea cupiebam habere, præteritis. DAM. Sed isthuc quínam euênit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quum orbus esset, imminente morte captabam, aßidens atq; inseruiens. Neq; ille grauatim officium meũ admittebat. At interim illud quoque mihi uisum est scitum, consultumq;, ut testamentũ proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearum in solidum hæredem instituẽram: nimirũ ut ille uicißim idẽ faceret, meo prouocatus exẽplo. DAM. At quid tãdẽ ille? CNE. Quid ille suo in testamẽto scripserit, id quidẽ ignoro: cæterùm ego repẽtè atq; insperato è uita deceßi, tecti ruina oppressus: & nũc Hermolaus mea poßidet, lupi cu iuspiã in morẽ c ipso hamo cũ esca pariter auulso. DA. Imò non escã modò cũ hamo, q̃n te quoq; piscatorẽ simul abstulit.

ὥστι σόφισμα κατὰ σκυ τίδανας. Κνέ. ἰσως: οἰμώ ζω τειχρᾶν,

Itaq; d technam iſtam in tuum ipſius caput ſtruxeras. CNE. Sic apparet, idq; adeò deploro.

GILBERTI COGNATI
Annotationes,

a Hoc illud.)De hæredipeta ſiue teſtamenti captatore, quę quum diuitem ex aſſe hæredem ſcripſiſſet, ac teſtamentũ protuliſſet, quo diuitem ad idem faciendum prouocaret, tecti ruina ſubitò oppreſſus eſt, ac ſua reliquit illi, cuius facultatibus inhiarat: atq; iuuenis à ſene, captator à captatore captus eſt. b Hinnulus leonem.)Subaudiendum, cæpit, uicit, aut prouocat; hoc eſt, fortior ſuperatur à debiliori, aut indoctus certat cum doctiſsimo. Vide Eraſmum in Chil. c Ipſo hamo.)Rurſus utitur hoc prouerbio in libello De mercede conductis. d Technam.)Id eſt commentum, artem ſeu fallaciam, in tuum ipſius exitium & perniciem reperiſti. Adagium eſt, de quo Eraſmus.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes,

Διηγητικὸς in hæredipetas.
Externum Cnemon hæredem ſcripſit auarus,
Fecerat id certa conditione tamen.
Scilicet Hermoleos quo ſe quoq; ſcribere uellet:
Ereptus Cnemon ſed fuit ante ſenem.

Hoc illud eſt.)ἡ ἀγανάκτησις καὶ οἰμωγή. Quid iſthuc.)ὑφήγησις. Quid ſtomacher rogas?) ἀπόκρισις σὺν τῷ χολᾷ. Sed iſthuc.) ὑφήγησις. Cn. Hermolaũ.) τὰ ἡγούμενα. At interim.) τἀμέσα καὶ λογισμός. Cæterũm ego.)τὰ ἐπόμενα, genus q; mortis. Et nunc Hermolaus.)τὰ ἐκβαίνοντα. Imò, non eſcam modò.)ὕψησις. Malum conſilium conſultori peſsimum eſt. Sic apparet.)Clauſula.

CHARON

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ. CHARONTIS ET Mercurij.

Martino Bolero interprete.

Interlocutores: Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmoleus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

Ακούσατι ὡς ἔχει ὑμῖν τὰ πράγματα. μικρὸν μὲν ὑμῖν, ὡς ὁρᾶτε, τὸ σκαφίδιον, καὶ σπόσα ὀλίγον ἐστι, καὶ διαῤῥεῖ τὰ πολλά. καὶ ὦ βαπτίζεσθαι θάτερα, εἰ χρὴ τὴν πρόῤῥαπιν, ὑμᾶς ἔνεστι τοσοῦτο ἄμα ἤκετε, πολλὰ ἔσται φορτία ἕκαστον. ὧν ὅμως μετὰ τούτων ἐμβήτε, δίδιμα μὴ ὕστερον μετανοήσετε, καὶ μάλιστα ὑπόσοι ναῦν οὐκ ἐπίστασθε. Νεκροί. πῶς γὰρ ποιήσαντες σὺν πλοήσομεν; Χά. ἐγὼ ὑμῖν φράσω. γυμνοὺς ἐσβαίνειν χρὴ, τὰ περιττὰ ταῦτα πάντα ἐκβαλόντας καὶ ἡδονὴν καταλιπόντας· μᾶλλον γὰρ ἂν καὶ ὅτω δίξασθε ὑμᾶς τὸ πορθμεῖον. σοὶ δ', ὦ Ἕρμῆ,

Avdite, quo loco sint res uestræ. Equidem parua est nobis, quæ admodum uidetis, & cariosa nauicula, & quæ undiq; perfluit: quòd si im alterã partem se inclinarit, planè submersa peribit: atq; uestrũm tã multi simul cõfluũt, et singuli plurimas sarcinas adferunt. Quòd si cum his nauiculã cõscenderitis, uereor ne postea uos facti pœnitet: maximè uerò eos qui nandi sunt imperiti. MO. Quid igitur faciẽdum erit, ut sine periculo nauigemus? CHA. Ego uobis dicam: nudos uos ingredi oportet, atq; ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere. nã sic etiã uix capiet uos nauicula. Tibi uerò

μῦ, μιλάδω, τὸ ἀπὸ τούτου μὴ
δίνα πρακλίχεσθαι αὐτῶν,
ὃς ἂν μὴ ψιλὸς ᾖ, καὶ τὰ ἴσια
πλα, ὥσπερ ἐγὼ, ἀποβαλών.
πρὸς ἂν τῶν ἀποβάθρων ἐγώ,
διαγίνεσθαι αὐτοὺς, καὶ ἀσκυ-
λάμβανε, γυμνοὺς ἐπιβάτας
αὐχυπάλων. Ερ. οὐ λέγεις,
καὶ οὗτος πυθόμενος. οὐτοσί
τις ὁ πλώτης ὄτι; Μί. Μέ-
νιππος ὑγιαί. ἀλλ' ἰδιῶ, ἡ πῦ
ρά μοι, ὦ Ερμῆ, καὶ τὸ βάκ-
τρον, ἐς τῶν λίμνην ἀπερίμ-
φόμαι. τὸν βίβωνα δὲ σὺ δ' ἐ-
πίμισα, σῦ πειῶν. Ερ. ἴμ-
βαινι, ὦ Μένιππε, αὐδρῶν ἀρί-
στι, καὶ τῶν πρωτοδρίαν ἔχε πα-
ρὰ τὸν λυβερνήτην ἐφ' ὑψη-
λοῦ, ὡς ἐπισκοπῇς ἅπαντας.
ὁ ἑπλὸς δ' οὗτος τίς ὄτι; Χά.
Χαρμόλεως ὁ Μεγαρικὸς, ἐπί-
ρωτος, οὗ τὸ φίλημα δυτάλαν
τον ὦν. Ερ. ἀπόδυθι τοιγα
ροῦν τὸ ἱμάτιον, καὶ τὰ χείλη
αὐτοῖς φιλήμασι, καὶ τῶν κό
μων τῶν βαδέων, καὶ τὸ ὀδὲ
τῶν παρειῶν
τὸ λοῦ
δύσω

Mercuri deinceps cave ferit, neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & supellectilem abiecerit. Itaq; ad ipsius scalas te statues, ipsosque cognoscito, & suscipito, nudosque ingredi cogito. MERC. Rectè dicis, atq; sic faciemus. Quis est ille primus? MEN. Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculū in paludem abiecisse: uerùm rectè feci, qui palleum nō acceperim. MER. Ingredere ô Menippe uir optime, primumq; apud gubernatorem nauis locū accipe, in ipsa summitate, quò omnes posſis intueri. Verum quis ille formosus est? CHA. Charmoleus sum Megarensis ille amator, cui osculum unum duobus talentis constitit. MERC. Exue igitur istam pulchritudinem, & labia unà cum osculis, istam [illegible] comam, & [illegible], adeoſq;

ὁ ἢ τὶν προφυρίδα οὑτοσὶ, καὶ τὸ διάδημα, ὁ βλοσυρὸς, τίς ὢν τυγχάνεις; Δάμ. Λάμπιχος, Γελώων τύραννος. Ερ. τί οὖν, ὦ Λάμπιχε, τοσαῦτα ἔχων πάρει; Λάμ. τί δ' ἐμὲ ἐρωτᾷς, ὦ Ερμῆ, γυμνὸν ὄντα τὸ χαννον αἴσθεσθαι; Ερ. τύραννον μὲν ὄντα λα. ὥστε ἀπίδου ταῦτα. Λάμ. ἀλλ' οὐ πλοῦτος ἀπέρριπται. Ερ. καὶ τὸν τύφον ἀπόρριψον, ὦ Λάμπιχε, καὶ τὴν ὑπερηφανίαν· βαρύσει γὰρ τὸ πορθμεῖον συνωμωμοσίνται. Λάμ. ἀλλὰ τὸ διάδημα ἐασόν με ἔχειν, καὶ τὴν πορφυρίδα. Ερ. ἀλαμῶς, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἄγε. τί ἔτι; πάντα γὰρ ἀφῆκα, ὡς ἐρᾷς. Ερ. καὶ τὴν ὀμότητα, καὶ τὴν ἀσωτίαν, καὶ τὴν ὕβριν, καὶ τὴν ὀργήν, καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἰδοὺ σοι ψιλὸς εἰμι. Ερ. ἔμβα νῦν ἤδη. σὺ δ' ὁ παχὺς, ὁ πολὺ σαρκώδης, τίς εἶ; Δάε. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. Ερ. νὴ Δία· καὶ ἴσμεν. ἤδη γάρ σε, πολλάκις

nunc. Quis uerò ille est pur-
puratus & diademate præ-
cinctus, grauitatem quan-
dam præ se ferens? Quis es
tu? LAMP. Lampichus
sum, Geloorum tyrannus.
MERC. Quid igitur cum
tot sarcinis ueneris? LAM.
An ne nudū aduentare con-
ueniebat tyrānū? MERC.
Nequaquā tyrannū, sed mor
tuū. itaq; depone ista. LAM.
Ecce abieci diuitias. MER.
Sed superbiā ô Lampiche et
fastū etiā abijce. nam ista si
in nauiculā coincidāt, uehe
menter grauabunt eam.
LAM. Igitur sine ut diade
ma habeam saltē, & stragu
lū. MER. Nequaquā, imò
et hæc relinquito. LAMP.
Sit ita. quid præterea uis? Nā
omnia, ut uides, abieci.
MERC. Crudelitatē etiā, et
amētiā, et uiolentiā, et iracū
diā, atq; his similia depone.
LAMP. Ecce nudus sum.
MERC. Ingredere nunc.
Tu uerò pinguis admodū et carnosus, quis es? DAM. Damasi
as ego sum athleta. MER. Certè uideris ille esse. scio enim te

sæpe

ἐν ταῖς παλαίστραις ἰδών. Δαμ. ναί, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ πανταπάσι γυμνὸν ὄντα. Ἑρμ. εὖ γυμνὸν, ὦ βέλτιστε, τοσούτας σάρκας περιβεβλημένον, ὅστις ἀπέδυσε αὐτὰς, ἵνα καταδύσαι τὸ σκάφος, τὸν ἕτερον πόδα ὑπερβὰς μόνον. ἀλλὰ κἀκεῖνον τοὺς στεφάνους τούτους ἀπόρριψον, καὶ τὰ κηρύγματα. Δαμ. ἰδοὺ σοι γυμνὸς, ὡς ἐρᾷς, ἀληθῶς ἄμι, καὶ ἴσος πᾶσι τοῖς ἄλλοις νεκροῖς. Ερ. οὕτως ἄμεινον ἀβαρῆ ἄνδρα, ὥστε ἐμβαίνειν. καὶ σὺ δὲ τὸν πλοῦτον ἀποδιμῆσαι, ὦ Κράτων, καὶ τὴν μαλακίαν δὲ πρόεσθαι, καὶ τὸν τρυφῶν, μὴ δὲ τὰ ἐπιτάφια κόμιζε, μὴ δὲ τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα. λιπάλιπε δὲ καὶ γένος καὶ δόξαν. καὶ εἴ ποτέ σε ἡ πόλις ἀνεκήρυξεν εὐσεβείᾳ ἢ δικαιοσύνῃ, καὶ ταῦτα τῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφὰς, μὴ δὲ ὅτι μέγαν τάφον ὦδε σοι ἔχωσαν, λίθε, βαρύνει γὰρ καὶ ταῦτα μνημονευόμενα. Κρά. ἐχ

sæpe in palæstris à me uisum. DAMA. *Ita est ô Mercuri. uerùm accipe me, nudum existentem.* MERC. *Nequaquam ô bone uir nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam. Nam si uel alterum tantum pedem in nauem posueris, submerges eam. Sed & coronas istas & præconia abijcito.* DAMA. *En planè nudus sum, ut uides, et simili cum alijs mortuis statura.* MERC. *Sic præstat leuem esse. itaq; inscende iam. Et tu ô Crato diuitias abijce, præterea mollitiem & delicias, neq; feras tecum epitaphia, neq; maiorum tuorum dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuitatum de quibus scilicet bene meritus es, publica præconia, statuarũ inscriptiones: & dicas ne tibi magnum sepulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriam reuocentur.* CRAT.

Inuitus

ἐχθὲς μέχρι, ἀπορρίψω μέ. τί γὰρ ἂν ἔχοι πάθοιμι; Ερ. βαδίζε, σὺ δ' ὁ ἄνοπλος, τί βούλει; ἢ τί τὸ τρόπαιον τοῦτο φέρεις; Κρά. ὅτι νενίκηκα, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἡ πόλις ἐτίμησέ με. Ερ. ἄφρων ἐν γῇ τὸ τρόπαιον, ἐν Ἅιδου γὰρ εἰρήνη, καὶ ἐκεῖ ὅπλων οὐδὲν δεῖται. ὁ σεμνὸς δ' ἐκεῖνος ἀπογυμνωθεὶς σχήματος, καὶ βρυδήσεται, ὁ τὰς ὀφρῦς τὸ πρῶτον ἐπάρας, ὁ ὑπὸ τῶν φρενιτίδων, τίς ὄγκος, ὁ τὴν βαδὺν πώγωνα καθαμιλλώμενος; Μέ. φιλόσοφός τις, ὦ Ἑρμῆ, μᾶλλον ἢ γέρας καὶ στρατείας μισθός, ὥστε ἀποδύσομαι καὶ τοῦτον· ἴσως γὰρ πολλὰ καὶ γελοῖα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ λανθάνομεν. Ερ. κατάθου σὺ τὸ σχῆμα πρῶτον, εἶτα καὶ τοῦτο ἀποθήσεται. ὦ Ζεῦ, ὅσων μὲν τῶν ἀναξονίδων νομίζει, ὅσων δὲ ἀμαθίας καὶ ὄρθρου καὶ λιχνοδοξίας, καὶ ὀφρυάσεως ἀπόρους, καὶ λόγους ἀνανδρώδεις, καὶ ἐνθυμίας πολυπλόκους, ἀλλὰ καὶ ματαιοπονίας μάλα πολλῶν,

Inuitus certè, sed tamen abijciam. quid enim faciam? MERC. Papæ, quid tibi uis armatus? aut quid istud trophæum tecum circumfers? CRAT. Quia uici Mercurij, et res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit. MERC. Relinque trophæū in terra. apud inferos enim pax est, neq; ullis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quādam præse ferēs, elatus, & contractis supercilijs propter curas, longa barba? quis est ipse? MENIP. Philosophus quidā est ô Mercurij, imò præstigiarū & nugarū plenus. Itaq; & hūc exue. uidebis enim multa, eaque ridicula, sub palliolo occulta esse. MER. Depone tu hunc habitum primum, deinde hæc quoq; omnia. O Iupiter, quantā ille arrogantiam, quantam insciti am, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantum quæstionum dubiarū, quantū spinosarū disputationū, et cogitationū perplexarum circumfert! imò quàm multos uanos labores, & delira-

καὶ λῆρον ἅπ. ὀλίγον, καὶ ὕβρ. λιπ, καὶ μικρολογίαν. νὴ Δία, καὶ χρυσίον γε τινὶ, καὶ ὑδυπάθειαν ἢ, καὶ αὐσωχωτίαν, καὶ ὀργὴν, καὶ ῥυφὼ, καὶ μαλακίαν. οὐ λήσουθε γάρ με, ἐὰν μὴ μάλα ὡριπρύπτεις αὐτά. καὶ τὸ ψεῦδ. καὶ ἀπάθ. καὶ τὸν τύφον, καὶ τὸ οἴεσθαι ἀμείνων εἶναι τῶν ἄλλων. ὡς ἐγὼ πάντα ταῦτα ἔχων ἐμβαίνοις, ποίαν ψυχαγωγίαν ἐξαιτοῦσι; Φι. ἀποτίθεμαι τοίνυν αὐτὰ, ἐπείπερ οὕτω δοκεῖ. Μέ. ἀλλὰ καὶ τὸν ψώγωνα τοῦτον ἀποβάλου, ὦ Ερμῆ, βάρος τι ὄντα καὶ λάσιον, ὡς ὁρᾷς: πάνυ μοῦσ. ἔχοντ. ἀσὶ τελάχιστον. Ερ. σὺ λέγεις, ἀπόβ. καὶ τοῦτον. Φι. καὶ τίς ὁ ἀποκείρων ἔσται; Ερ. Μένιππ. οὗτοσὶ, λαβὼν σίδηρον τῶν ναυπηγικῶν, ἀποκόψει αὐτὸν, ξυρήσει τῇ ἀξίνῃ βάθρα χρησάμενον. Μέ. ὄπ, ὦ Ερμῆ, ἀλλὰ πρίονά μοι αὐτάλλ. γελοιότερον γὰρ τοῦτο.

& deliramenta non pauca? quantas item nugas, & quantam curiositatem? Sed per Iouem, aurum etiã hoc, & uoluptatem, & impudentiam, iracundiam, delicias & mollitiem secum habet: neque enim latent me ista, etiam si studiosè celas. Verùm abijce mendacia etiam & superbiam, & opinionem illam qua existimas te omnibus reliquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus omnib. ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHILO. Depono igitur ea, quandoquidem sic iubes. MEN. Sed & barbam hanc deponat Mercuri, grauem equidem & hirsutam, ut uides. capilli sunt trium minarum ad minus. PHILO. Sed quis abradet? MER. Menippus ille securim accipiens, quib. naues fabricantur, eam resecabit: tonsetur autem scalis nauali-

Ερ. bus, quibus superposita barba resecetur. MEN. Nequaquã Mercuri, sed da mihi serrã, hoc enim erit magis ridiculũ.

MERC.

Ερ. ὁ πίλινος ἰκανός. Μίν. οὐχ ἀνθρωπινώτερόν γαρ νῦν ἀναπέφυκας, ἀποβεβλημένος αὖ τοῦ τῶν λιναβρέων. βέλτιον, μειρακύλλιον ἀφίλτατε καὶ τῶν ὀφρύων; Ερ. μάλιστα: ὑπὲρ τοῦ μέτωπον γαρ καὶ ταύτας ἐπῆρα, ἵν' οἶδ' ὑφ' ὅτῳ ἀνακτάνωμαι ἐμαυτόν. τί τοῦτο; καὶ λαμπρύνεις ὦ λιάβαρμα, καὶ πρὸς θάνατον ἀποδειλιᾷς; ἐμβυθοῦ δ' ὅμως. Μί. ἦν ἔτι τὸ βαρύτατον ὑπὸ μάλης ἔχει. Ερ. τί, ὦ Μένιππε; Μί. κολακίαν, ὦ Ἑρμῆ, πολλὰ ἐν τῷ βίῳ χρησιμεύσασαν αὐτῷ. Φι. ἀλλ' ἦν καὶ σύ, ὦ Μένιππε, ἀπέβαλες τὴν ἐλευθερίαν, καὶ παῤῥησίαν, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γεγηθέναι, καὶ τὸν γέλωτα. μὴν καὶ τῶν ἄλλων γελᾷς. Ερ. μὴ δαμῶς· ἀλλὰ καὶ ἔχει ταῦτα, λυῦσα γαρ, καὶ πάνυ εὐφορα ὄντα, καὶ πρὸς τὸν παράπλουν χρήσιμα. καὶ ὁ ῥήτωρ ὁ σὺ ἀποβὰς τῶν ῥημάτων τῶν τοσούτων καὶ ἀπροσωπολογίαν, καὶ ἀντιθέσεις, καὶ παρισώσεις, καὶ πομφόλυξας, καὶ βαρο-

MERCV. Sufficiet bipennis. MEN. Euge, humanior nunc appares, a depositio hircino fœtore. Vis ne ut parum etiam de se perciljs auferam? MER. Maximè: nam hæc super frontem etiam attollit, neque scio quò seipsum extendat. Quid hoc rei est? etiam ploras sceleste? & mortem times? ingredere igitur. MEN. Vnum quiddam adhuc grauissimum gestat sub alis. MER. Quid Menippe? MEN. Adulationem, Mercuri: quæ illi dum uiueret, multum profuit. PHILO. Igitur & tu Menippe tuam abjice libertatem, & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & risum. An tu solus alios omnes ridebis? MER. Nequaquam, sed retine ista. leuia enim sunt, & planè facilia portatu, & ad nauigandū prosunt. Tu uerò Rhetor abjice istam tantā uerborū contradictionē, et antitheses, et similitudines, item periodos, & barba-

καὶ βαρβαρισμὸς, καὶ τἆλλα βάρη τῶν λόγων. Ρύ. ἴσχε, ἰλὺν ἀποτίδιμαι. Ερ. σὺ ἴσχε, ὥστε λύε τὰ ἀπόγεια, τῶν ἀποβάθρων ἀνιλώμιθα, τὸ ἀγκύριον αὐτισπάσω, πίτασον τὸ ἱστίον. σύθωνι, ὦ πεφθμῦ, τὸ πηδάλιον, σῦ πάθωμεν. τί οἰμώζετι, ὦ μάτατοι, καὶ μάλιστα ὁ φιλόσοφος σὺ, ὁ ἀρτίως τὸ πώγωνα ἀλιλυμιδός; Φι. ὅτι, ὦ Ερμῆ ἀθάνατον ὠμῖλω τῶν ψυχῶν τἀπαράχειν. Μί. ψαύδη, ἄλλα γὰ ἔοικι λυπᾶν αὐτόν. Ερ. τὰ ποῖα; Μί. ὅτι μικίτι λειπνύσει πολυτελῆ πᾶπτα, μὴ ἢ νύκτωρ ἰβιὼν, ἅπαντας λαυθάνων, τῷ ἱματίῳ τῶν ἀφαλῶ κατειλύσας, πορίσεσιν ἐν νύκτῳ τὰ χαμαίζυπᾶα, καὶ ἕωθεν βαπατῶν τὸς νέος ὧδὶ τῇ σοφίᾳ, ἀργύριον λύψιται, ταῦτα λυπᾶ αὐτόν. Φι. σὺ ἢ, ὦ Μίνιππι, ὃν ἄχθη ἀποδανών; Μί. πῶς, ὃς ἔσπυδα σα ἐπὶ τὸν θάνατον, καλίσαν τᾶ μυλῆνις; ἀλλὰ μεταξὺ λόγων, οὐ καιγέ τις

et barbarismos, atq; alia sermonis pondera. RHET. En abycio. MER. Bene se habent res. Itaq; solue funẽ. attollamus scalas, attrahatur anchora, expande uelũ, tuq; nauta clauũ dirige. Simus hilares. Quid ploratis ô uos amentes? præsertim tu Philosophe, qui paulo antè tua barba spoliatus es? PHI. Quia existimabam [b] immortalem esse animam. MEN. Meritur. nam alia sunt quæ uidentur eum mœrore afficere. MERC. Qualia? ME. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clam omnibus circumuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scortata, nec mane deceptis adolescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet. hæc sunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestũ mihi, qui ad mortem festinaui nemine uocante? Verùm nónne clamor quidam interim dum nos confabulamur,

ἀκούεις, ὥσπέρ τινων ἀπὸ γῆς βοώντων; Ερ. ναί, ὦ Μένιππε, ὅκ ἀφ' ἑνός γε χώρας: ἀλλ' οἱμαί σε ἐς τὸν ἐπιλησίαν σωρὸν βόντος, ἄσμενοι γελῶσι πάντες ἐπὶ τῷ Λαμπίχῳ θανάτῳ. ἡκὶ ἐγωγε αὐτῇ σωίχθη πρὸς τῶν γυναικῶν, ἡκὶ τὰ παιδία γυναῖκα ὄντα, ὁμοίως λιθάζονται ὑπὸ τῶν παίδων βάλλεσθαι ἀφθόνοις τοῖς λίθοις. ἄλλοι δὲ Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Σικυῶνι, ἐπιτάφιος λέγει διεξιόντα ἐπὶ Κράτωνι τῷ τῶ, ἡκὶ νὴ Δία γε, ὦ Δαμασίου μήτηρ κωκύσασα βοᾷ τοῦ θρήνου σοῦ γυναῖξιν, ἐπὶ τῷ Δαμασίῳ σοί ὄλεις, ὦ Μένιππε, λακρύει, καθ' ὑσυχίαν δὲ κᾶσαι μόνον. Μί. ἄλλα μῶς, ἀλλ' ἀκόσον τῶν κωῶν μετ' ὀλίγον, ὠρυομένων εἰπεῖν τον ἐπ' ἐμοί, ἡκὶ τῶν κοράκων τυπτομένων τοῖς τάφοις, ὁπόταν ὦ σωηλθόντος θάπτωσί με. Ερ. γρυλίζας εἶ, ὦ Μένιππε. ἀλλ' ἐπὶ καταπλεύκαμεν

lamur, exauditus est ueluti quorundã in terra uociferantium? MER. Certè Menippe: uerùm non uno tantum loco exauditur clamor, sed quidam in unum cœtum conueniẽtes, cum uoluptate dederident mortuum Lampichũ, & illius uxorẽ mulieres circumstrepunt: atq; illius pueri nuper admodũ geniti, multis lapidibus à pueris obruuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damasiæ mater ululans, lamentationem incæptat unà cum mulieribus pro Damasia. Te uerò, Menippe, nemo est qui deploret, & solus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam. nam haud ita multo pòst audies canes miserabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad sepeliendum me conuenient.

MERCV. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfretauimus,

πλεύσαμεν ὑμεῖς, ὑμεῖς μὲν ἄπιτε πρὸς τὸ δικαστήριον, σὺ δὲ ἄμεινον περιόντος, ἐγὼ δέ, καὶ ὁ ναυβάτης, ἄλλοσε μετιλοῦσε μιδα. Μέ. εὐπλοεῖτε, ὦ Ερμῆ, προϊωμεν ἤ καὶ ὑμεῖς. τί ἂν ἔτι καὶ μέλλοιτε; δικαζεσθαι δεῖ καὶ τὰς κατηγορίας φασὶν εἶναι βαρείας, τροχὸς, καὶ γύπας, καὶ λίθους. δεδιέναι δ' ἔοικεν ἑκάστη βίος.

uimus, abite uos rectà per hanc uiam ad forum iudicia le: ego uerò & nauta alios transuectabimus. MER. Feliciter nauigate ô Mercuri, nos quoq; progrediemur. Verùm quid præterea de uobis futurum est? Iudicium de uobis ferre oportebit, et quidem aiunt pœnas esse graues, rotas, aquilas, & lapides. Vniuscuiusq; autem uita examinabitur.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

Hic uidebis, quàm uana prorsus & fucata sint omnia ea quibus orbis regitur & gubernatur, maximè uero ea quę præcipua esse uidentur, probitas, doctrina & potentia: præterea omnia quæ mundus admiratur, & pro quibus parandis, in hac uita homines digladiantur, esse abijcienda, cum ad Charontis nauiculam peruentum fuerit.

Charon portitor inferorum, quem poetæ fabulantur defunctorum animas subtili cymba per Stygiã paludem transuehere. Virgil. 6. Aeneid.

Portitor has horrendus aquas & flumina seruat,
Terribilis squalore Charon: cui plurima mento,
Canities inculta iacet, stant lumina flamma:
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
Ipse ratem conto subigit, uelisq; ministrat,
Et ferruginea subuectat corpora cymba

a Hircino fœtore.) Alarum aut reliquarum partium excitatur odor ad libidinem incensis. Hunc Horatius, anũ huiusmodi

ſusmodi dicit hircum in alis habere. Lyſimachus apud Plautũ in Mercatore: Iã plenus ætatis, animæq; fœtida, ſenex hircoſus.

b Immortalem.) Apud Herodotum lib. 2. ſcribitur, primos Aegyptios ſtatuiſſe animam hominis eſſe immortalem, &c.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

προσαγματικὸς καὶ εἰρωνικὸς.

Nil eſt poſt uitam quo præſtet amicus amico:
Aequalis docto tum rudis eſſe poteſt.
Aurum deſerimus, robur, formam, ſophiamq;:
Fabula quid doceat, lector amice uides.

Audite, quo loco.) Facit ſibi audientiam Charon. Equidem parua eſt.) Exponit periculum. Quòd ſi cum his.) τὸ ἐκβαῖνον κακὸν. Quid igitur.) Petit conſilium. Ego uobis dicam.) Promittit, & dat conſilium. Nam ſic etiam.) Amplificatio à minori. Tibi uerò Mercuri.) Dat mandatum ſuper eo, Mercurio. Itaque ad ipſas.) Præſcribit quæ facere debeat. Rectè dicis.) Promittit ſe obtemperaturum. Quis eſt ille primus.) Recipit in nauiculam ſingulos numerando. Ego Menippus ſum.) I. Menippus. Primúmque apud.) Dat ei locum apud gubernatorem. Charmoleus ſum.) II. Charmoleus, amator. Exue igitur.) Mors omnia tollit, uuir muſſen alles dahin laſſen. Lampichus ſum.) III. Lampichus tyrannus Geloorum. Sed ſuperbiam.) Tyrannorum diuitias, ſuperbiam, faſtum, diadema, crudelitatem, amentiam, uiolentiã, iracundiam, & cætera mors aufert. Tu uerò pinguis.) IIII. Damaſius, pinguis & carnoſus, athleta. Carne circundatus.) Abijcit carnes, coronas, præconia. Et tu ô Crato.) V. Crato, diues. Neq; feras tecum.) Bona fortunæ deferenda. Quid ſibi uis.) VI. Armatus miles relinquit trophæum. Quia uici Mercuri.) κάυχησις militaris. Apud inferos.) A contrario. Verùm quis ille.) VII. Philoſophus, eiusq; deſcriptio. Videbis multa.) Quæ in philoſophis falſis ſint uituperanda. O Iupiter.) ἀκφώνησις κατὰ βύυμασιν εἰρωνικῶν. Nam ſi cũ.) αὔξησις à minori. Sed & barbã.) Mercurius depoſitor. Menippus ille ſecurim.) Depoſitio Beani. Sed da mihi.) Recib im das Particip̃. Humanior nũc appares.) Beanus emittit unũ fœtorem. Etiam ploras.) Nolite uexare cum qui mortem contemnit.

Igitur & tum.) ἀποσροφὴ ad Menippum ex comparatione. Nequaquam.) Inficiatio Mercurij. Tu uerò.) VIII. Rhetor cum suis ornamentis. Itaq; solue funem.) κέλευμα ναυτικὸν. Quid ploratis.) λεκιανὸς πάθος. Mentitur nam.) Arguit philosophum mendacij, & causam ploratus alió transfert. An tibi molestum.) παροφορα. Quomodo posset.) λύσις. Verùm nó ne.) τὰ τοῖς νικηροῖς ἐπίμυια. Nequaquam.) ἀνταπόδοσις γελασιακή. Sed quia.) Epilogus. Ad forum.) τὸ δικαστήριον. Iudicium.) ἡ κρίσις. Et quidem aiunt.) καὶ καταδίκαι.

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Διογένης.

CRATETIS ET Diogenis.

Erasmo Roterodamo interprete.

CRATES.

Μοέριχον τὸν πλούσιον ἐγίνωσκες, ὦ διόγενες, ἢ πάνυ πλούσιον, ἢ ἐκ Κορίνθου, τὸν τὰς πολλὰς ἐλκάδας ἔχοντα, ἃς ἀνέῳξε δὲ Ἀριστέας, πλούσιος καὶ αὐτὸς ὤν; τὸ ὀμματιὸν ἐκεῖνο ἐώ σε ἐπαλείφειν, ἢ μ' αὐάσαι, ἢ ἐγώ σε. Δι. τίνος ἕνεκα, ὦ Κράτες, ἠθροίσθημεν ἀλλήλους; Κρά. τῶ ἐλλύρω ἕνεκα ἐκάτερος, ἐλκιῶντα ὄντες. καὶ τὰς διαθήκας ἐς τὸ φανερὸν ἐτίθεντο, Ἀριστέαν μὲν ὁ Μοέριχος, ὡ προαποθάνοι, ἀποκλήρων ἀφιεὶς τῶν ἑαυτοῦ πάντων· Μοέριχον

Moerichũ a diuitẽ nouerásne Diogenes? illum inquã supra modum diuitem, illum ᵇ Corintho profectum, cui tot erant naues onustæ mercibus: cuius consobrinus Aristeas, quũ ipse quoq; diues esset, ᶜ Homericum illud in ore solebat habere: Aut me confice tu, aut ego tete. Di. Cuius rei gratia sese captabant inuicem, Crates? CRA. Hæreditatis causa, quum essent æquales, uterq; alterũ captabãt. Iãq; testamẽta publicauerãt ambo, in quib. Mœrichus, si prior moreretur, Aristeã omniũ rerũ suarũ dominum relinquebat: Mœrichum

Μοίριχον ὁ Ἀριστέας, εἰ πρότερος τέλοι αὐτός. ταῦτα μὲν ἐγίγραπτο· οἱ δὲ ἀμφισβητοῦντες ἀλλήλοις, ἀμφισβητούμενοι τὴν νικηφόρον, καὶ οἱ μάντεις, ἔτι ἀπὸ τῶν ἄστρων τεκμαιρόμενοι τὸ μέλλον, ἔτι ἀπὸ τῶν ὀνειράτων, ὅς γε Χαλδαΐων πάνυ ἀδόκιμος, ἀλλὰ καὶ ὁ Πύθιος αὐτὸς, ἄρτι μὲν Ἀριστέᾳ παρῆν τὸ κράτος, ἄρτι δὲ Μοιρίχῳ. καὶ τὰ τάλαντα ποτὲ μὲν ὠθεῖτο τοῦτον, νυνὶ δ' ἐπ' ἐκεῖνον ἐρρίπτει. ΔΙ. τί οὖν ὥρας ἐγίνετο, ὦ κράτιππε; ἀκέσαι γάρ. ἄξιον. ΚΡΑ. ἅμφω τιθυᾶσιν ὠδὶ μιᾶς ἡμέρας, οἱ δὲ κληροῦσι τὸ Εὐνίμιον καὶ Θρασυκλέα πρὸ τοῦ ἔλθειν, ἅμφω συγγενεῖς ὄντας, ὅθεν ποτὲ προμαντευσόμενος ὅτῳ ἐγκλιθεῖεν αὐτὰ. διαπλέοντες γὰρ ἀπὸ Σικυῶνος ἐς Κίρραν, μεταξὺ μέσου τοῦ πόρου πλαγίῳ πρὸς πνεύσαντος τῷ Ἰάπυγι, ἀνετράπησαν. ΔΙΟ. ὦ ἐπαίσιον. ὑμᾶς δὲ, ὁπόταν ἐν τῷ βίῳ ὦμεν, ἆλλο τοιοῦτον

Mœrichum uicißim Aristeas, siquidem ipse prior è uita decederet. Hæc igitur quum essent in tabulis scripta, illi inter sese captabant, & alter alterum adulationib. obsequijsq; superare contendebat. Porrò diuini, haud scio utrum ex astris id quod futurum sit coniectantes, an somnijs, quemadmodum [d] Chaldæi faciunt: quin & [e] Pythius ipse, nunc Aristeã uictorem fore pronunciabat, nunc Mœrichũ: [f] ac trutina qdẽ interim ad hũc, interim ad illum propẽdebat. DI. Quid igitur tandem euenit? nam audire est operæpreciosum, Crates. CRAT. Eodem die mortui sunt ambo: cæterùm hæreditates ad Eunomium ac Thrasyclem deuenerunt, quorum uterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini, futurum ut tale quippiam accideret. Etenim quum [g] Sicyone [h] Cirrham uersus nauigarent, medio in cursu obliquo orto Iapyge euersa naui perierunt. DI. Rectè factũ. At nos quũ essemus in uita, nihil eiusmodi

ἐνενοοῦμεν περὶ ἀλλήλων ἔτι πώποτε εὐξάμενος Ἀντισθένει ἀποθανεῖν, ὡς κληρονομήσαιμι δὴ βακτηρίας αὐτοῦ; ἔχων δὲ πάνυ κἀστρεῖον, ἵν' αὐτίκα μοι τὸν παῖδα κομίσῃ. ἔστι, οἶμαι, σὺ ὦ Κράτης ἐπεθύμεις κληρονομεῖν ἀποθανόντος ἐμοῦ, τὰ κτήματα, καὶ τὸν πίδον καὶ τὴν πύραν, χύτινας δύο δίμνων ἔχουσαν. Κρ. οὐδὲν γάρ μοι τούτων ἔδει, ἀλλ' οὐδὲ σοί, ὦ Διόγενες. οὐ γὰρ ἐχρῆν, σύ τι Ἀντισθένους ἐκληρονόμησας, ἢ ἐγὼ σοῦ, πολλῷ μᾶλλον καὶ σεμνότερα δὴ πρόσωπα ἀρχῆς. Δι. τίνα ταῦτα φῄς; Κρά. σοφίαν, αὐταρκείαν, ἀλήθειαν, παῤῥησίαν, ἐλευθερίαν. Δι. νὴ Δία μᾶλλον γοῦν τοῦτον διαδεξάμενος τὸν πλοῦτον παῤ Ἀντισθένους, καὶ σοὶ ἔτι πολὺ κατάλειπον. Κρά. ἀλλ' οἱ ἄλλοι ἐμίλουν τῶν τοιούτων κτημάτων, καὶ οὐδὲ ὑβρίσαντες ἐμᾶς, κληρονομή-

alter de altero cogitabamus. Neque enim ego unquam optabam ut moreretur Antisthenes, quò nimirum baculus illius ad me rediret hæredem: neque tu Crates opinor desiderabas, ut me mortuo in possessionem mearum successionem uenires, puta dolij, ac peræ, in qua quidē lupini i chœnices inerant duæ. CRAT. Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæq; tu Antisthenis succedens accepisti, deinde ego succedens tibi, ea nimirum multo sunt potiora, multóque splendidiora, quàm uel Persarum imperium. DIOG. Quænam sunt ista quæ dicis? CRAT. Sapientiam inquam, frugalitatem, ueritatē, dicendi uiuendiq; libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in iustiusmodi opum hæreditatem Antisthenis succeßisse, tibiq; eam longè etiā maiores reliquisse. CRA. Verùm reliqui mortales hoc possessionū genus aspernabātur, neq; quisquā nos ob spē

potiundæ

ληρονομήσειν προσδοκῶν. ἐς δὲ τὸ χρυσίον πάντες ἔβλεπον. Δι. ἀκότως· ἢ γὰρ ἔμελλον ἐνθάδε ἀξιώσειν τὰ τοιαῦτα παρ' ἡμῶν, διηρρυμένοι γε καὶ σαθρὰ τὰ σκάφη τῶν βαλαντίων, ὥστε ἀποτιθέμενοί τις ἐς αὐτοὺς ἢ σοφίαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἀλήθειαν, ἢ σωφροσύνην, ἢ ἀπάτην, τοῦ ὑδρηλοῦ σίγειν ὑπ' ἀμαθείας, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τοῦ Δαναοῦ αὖται παρθένοι, ἐς τὸν τετρυπημένον πίθον ἐπαντλοῦσαι. τὸ δὲ χρυσίον ὀλοῦσι καὶ ἀνυξὶ, καὶ πάσῃ μηχανῇ ἐφύλαττον. Κρά. ἐκοῦν ἡμᾶς μὲν ἔξομεν ἐνταῦθα τὸν πλοῦτον, οἱ δὲ ὀβολὸν ἄξειν νομίσαντες, καὶ τοῦτον ἄρχει τῷ πορθμεῖ.

potiundæ hæreditatis obsequijs captabat, sed ad aurum omnes intendebant oculos. DIO. Nec iniuria. neq; enim habebãt quò facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosi iam, uitiatique delicijs, non aliter quàm uasa carie putria. Quo fit, ut si quando quis in illos infundat uel sapientiam, uel libertatem, uel ueritatem, effluat illico perstilletiq;, fundo, quod immissum est continere non ualente: cuiusmodi quiddam & in Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium pertusum hausta aquam important: at ijdem aurum dentibus & unguibus, omnique ui seruabant. CRAT. Proinde nos hic quoque nostras possidebimus opes: illi simul atque huc uenerint, obolum duntaxat secum ferent: at ne hunc quidem ulterius quàm ad portitorem.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Mœrichum.) Mœrichus & Aristeas duarum sororum filij, & annis æquales fuere. b Corintho.) Hęc Græcarũ omnium urbium clarissima fuit, à Corintho Marathonis, siue (ut alij uolunt) Pelopis filio, qui eam euersam instauravit. Cum autem Ephyre diceretur, censetur inter Achaiæ urbes ferè in medio Isthmi Peloponnesiaci sita. Græci uocant Isthmos angustias, quibus à peninsula ad continentem est aditus. Vide argumentum prioris ad Corinthios epistolæ Pauli, per Erasmum nostrum. c Homericum.) Huic eiusdem Homeri hoc Iliad. 2. non dissimile est:

Τεθναίης ὦ πρόϊτ' ἠ κάκ' ἄνηβ' βαλλεροφοντιδ. Id est,

Aut morere Prœte, aut interfice Bellerophontem.

d Chaldæi.) Assyriorũ magi, ex gentis uocabulo dicti sunt, qui diuturna siderum obseruatione scientiam putantur effeciisse, ut prædici posset, quid cuique euenturum, & quo quisq; fato natus esset. e Pythius.) Apolliuis cognomen, à Pythone serpente inditum, quem sagittis suis adhuc puer dicitur interemisse. f Trutina.) æquilibrium. g Sicyone.) Ea est urbs Achaiæ, non procul à Corintho. h Cirrham.) Phocidis oppidum, ad radicem Parnasi montis eregionè Sicyonis. Ibi Apollo religiosissimè colebatur. Hinc Cirrheus à Seneca in Herc. dicitur. i Iapyge.) uento ab occasu solstitiali spirante, qui & Caurus dicitur, commodissimus ex Italia in Græciam nauigantibus. k Lupini.) Eius utilitatem noster Lucianus notat De mercede seruientib. cum rogat: Num usqueadeò defuerit lupini & aquæ fontanæ copia, ut in eam sese conijceret seruitutem. Leguminis genus omnium amarissimum, de quo nos in Charonte & Menippo. l Chœnices.) χοίνιξ Attica mẽsura pro aridis, maximè cibo diurno, cuius capacitas est sesquisextarius. unde Pythagorędictum est: Chœnici ne insidias.

m Danaï filiabus.) Notissima est fabula puellarũ Danaidũ, quæ ob sponsos necatos, has pœnas apud inferos dare dicuntur, ut situlis perstillantibus aquam hauriant, atque in doliũ item pertusum infundant, graui nimirum, sed inutili labore.

Cuius

Cuius fabulæ mentionem facit idem Lucianus in Timone, & in Hermotimo. Affluit enim dum exhauritur negocium, laborq; & contrà fit, atque in Danaidum dolio. Rursus de Dipsadibus. meminit etiam Horatius in Odis:

Et inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo.

Item Tibullus:

Et Danai proles Veneris quæ numina læsit,
In casa lethæas dolia portat aquas.

IOANNIS SAMBVCI
Annotationes.

ἐξηγητικὸς rursus de hæredipetis.

Est nimium cæcis natura immersa tenebris,
Hinc rebus tantum dissidijsq; studet.
Non durat multum tamen hæc: nam cuncta caduca
Sola manet virtus, nescia (crede) mori.

Mœrichum.) Propositio κατὰ ζήτησιν. περὶ τῆς προσώπου, de Mœricho. Cuius consobrinus.) Eius consobrinus, ἀνεψιὸς. Cuius rei gratia.) Inuestigatio, & expositio causæ. Hæreditatis causa.) Αἰτήσεις. Iamq; testamenta.) τὰ ἠρούμενα. Ari steam omnium rerum.) Verba testamentorum. Hæc igitur.) Conclusio, τὰ μέσα. Porrò diuini.) Coniecturæ de futuris rebus, ex astris & somnijs. Chaldæi coniectores. Ac trutina.) ὁ ζυγὸς. Quid igitur.) τὰ ὑποκείμενα. Eodem die mortui.) τὰ ἐκβάντα κατὰ περιπέτειαν. Nihil prædixerant.) Notas astrologos & coniectores. Euersa naui perierunt.) Genus mortis. Rectè factum.) ἐπίκρισις. Neque enim ego.) Digrediuntur in narrationem. Deinde ego.) ἐπιφώνημα. Quæ nam sunt.) ἔνθεσις. Verum reliqui.) Comparatio. Nec iniuria.) ἐπίκρισις. Quippe rimosi iam.) αἰτιολογία. Quo fit.) κατασκευὴ. Quando quis.) A simili. Fundo quod immissum.) Ab effectu. manet in similitudine. Cuiusmodi quidda.)

Ab exemplo. Proinde nos hic.) Epilogus ex collatione.

ARGVMENTVM.

Hic Hannibalem, Scipionem & Alexandrum apud inferos in certamen gloriæ rerum gestarum disputantes, ludens introduxit, ut uideatur pares quodammodo eos fuisse uelle sentire.

ΑΛΕΧΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΝΙΒΑ, ΜΙΝΩΟΣ ΚΑΙ ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ

LVCIANI Scipio.

P. Virunio interprete.

Interlocutores: Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

ΕΜὶ λᾶ προλαμβάνεσθαί σε, ὦ Λίβυ; ἀμείνων γάρ εἰμι. Αν. ἔμοιγε, ἀλλ' ἐμί. Αλ. ἀκοῦσον ὁ Μίνως διακρινάτω. Μί. τίνος δ' ἕνεκα ἐστί; Αλ. ὅτι μὲν Αννίβας ὁ Καρχηδόνιος, ἐγὼ δὲ Αλέξανδρος ὁ Φιλίππου. Μί. νὴ Δία ἱκανός γε ἀμφότερος. ἀλλὰ περὶ τίνος ὑμῖν ἡ ἔρις; Αλ. περὶ πρωτείας. φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ἀμείνων γεγενῆσθαι στρατηγὸς ἐμοῦ. ἐγὼ δ' ὅσπερ ἅπαντος τοῦ ἴσασιν, οὐχὶ τέτου μόνον, ἀλλὰ πάντων σχεδὸν τοὺς

O Libyce, me decet præponi. melior equidem sum. HA. Imò uerò me. ALEX. Iudicet ergo Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem, utriq; glorioso. Sed quæ de re uobis altercatio est? ALEX. De præstantia: dicit enim is sese meliorem quàm ego ducem exercitus fuisse: ego uerò quèadmodũ omnes sciũt, nõ hoc solũ, sed omnib. fermè q ante meã ætatẽ fuere, in

πρὸ ἐμοῦ φημὶ διενεγκεῖν τὰ πολέμια. Μί. ἀκὴν ἑκάτερος ἀμφοῖν ἱκανὸς ἀπάτω, σὺ δὲ πρῶτος ὁ Λίβυς λέγε. Αν. εἰ μὲν τοῦτο, ὦ Μίνως, ἀναμίλλου, ὅτι ἐν τοῖσδε τοῖς τόποις ὑπὲρ τῶν Ἑλλάδα φιλοδοξήσαντος, ὥστε δὴ καὶ ταύτην πλέον ἔστω ἐνίκησα τὸν ἀγῶνα· εἰ δὲ τοῦτο μάλιστα ἐπαινεῖ ἀξίως ἄνδρα, ὅσοι τὸ μηδὲν ὄντες ἀρχῆς ὑπὸ, ὅμως ἔσχον μέγα προκόψαντας, διὰ αὐτῶν ἀνδρείαν τινὰ προβαλλόμενοι, καὶ ἄξιοι δόξαντες ἀρχῆς. ἐγὼ γὰρ μετ' ὀλίγων ὑπομένας δὲ τὸν Ἰβηρίαν, τὸ πρῶτον ὑπῆρχον ὧν τῷ ἀδελφῷ, μειρακίῳ ὑπὸ ἀνδρείᾳ καὶ προθυμίᾳ. καὶ τοὺς γε Κελτίβηρας εἷλον, καὶ Γαλατῶν ἐπράτησα, τ' Εσπερίων. καὶ τὰ μεγάλα ὄρη ὑπέβαν, τὰ πρὸς τὸν Ἡρακλεῖον, ἅπαντας καθ' ὁδὸν διαβὰς, καὶ αὐανάστους ἐποίησα τοσούτους πόλεις. καὶ τὸν πεδίον Ἰταλίαν ὑπερβὰς, καὶ μέχρι τῶν πρασσόμενος τὰ προύχουσας πόλεως ἔλαβον. καὶ

re, in re militari præstantiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo uterque uicissim pro uirili: tu uerò ô Libyce prius loquaris. HAN. Verum hoc me iuuat, quòd & hic sermonem Græcum didicerim, ut neq; etiam hac in re Alexander me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuere, propria uirtute ad magnam gloriam euasere: potentesq; per se ipsos facti, et principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primùm inuadens, quum subconsul essem fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus, ibi tum Celtiberos cepi, atque Gallos ipsos deuici: & quum magnos mõtes transmigrassem, omnem Pyrenæum transcurri, multas que ciuitates euerti, & planam Italiam subiugaui, & usque ad suburbia Romæ grassatus sum, totque uno die Romanos cecidi, ut eorum

ut eorum annulos modijs me-
ἡμίσους, ὥστε τὸν δακτυλίους
surari oportuerit, & ex ca-
αὐτῶν μιλίμνοις ἀπομετρῆ-
daueribus pontes fluminibus
σαι, καὶ τὰς ποταμὰς γεφυρῶ-
fecerim. Atq; hæc omnia per-
σαι νεκροῖς. καὶ ταῦτα πάν-
egi nec Ammonis dictus fi-
τα ἔπραξα, ἔστι Ἄμμωνος υἱὸς
lius, neq; Deum me fingens,
ὀνομαζόμενος, ἔστι Διὸς εἶναι
aut matris insomnia narrãs:
προσποιούμενον, ἢ ἐνύπνια τῆ
sed me hominem fatebar, pu-
μητρὶ διηγεῖσθαι, ἀλλ' ἄνδρα
gnabamq; contra duces ma-
τε εἶναι ὁμολογοῦντα, στρατηγοῖς
gna prudentia, contra mili-
τε τοῖς συνετωτάτοις κὰι τολ-
tes magna audacia atq; forti-
μηροτάτοις ἐπιτιθέμενον, καὶ στρατιώταις
dine præditos: non aduersus
τοῖς μαχιμωτάτοις συμπλεκό-
Medos, aut Armenios, qui
μενον, ἢ Μήδοις καὶ Ἀρμενίοις κατακωνιζόμενον
antequam quispiam sequa-
τοὺς φεύγοντας, πρίν τινα διώκειν τι-
tur fugiunt, & facilè cuiuis
νὰ, καὶ τῷ τολμήσαντι παρα-
audenti victoriam tradunt.
διδόντας σὺν τῷ νίκῃ. Ἀ-
Alexander uerò regni patris
λέξανδρος ὁ, πατρῷον ἀρχὴν
successor, & id fortunæ quo-
παραλαβὼν, ὕψεσι, καὶ πα-
dam impetu ampliauit: qui
ραπολὺ ὀξίτατος, χρυσάμμα
quum deuicto misero illo
τῇ τύχης ὁρμῇ. ἐπεὶ δ' ἦν ἐν
Dario apud Issum & Arbe-
νησί τινι, καὶ τὸν ὀλιγὸν ἐκεῖ
las uictoriam cepit, antiquã
νομον Δαρεῖον ἐν Ἰσσῷ τε καὶ Ἀρβή-
ex patre consuetudinem o-
λοις ἐκράτησεν, ἀποσὰς τῶν
mittens, adorari sese uoluit
παρόντων, προσκυνεῖσθαι ἠξίω-
sesecq; ad Medorum delicias
σε. καὶ δίαιταν τὴν Μηδικὴν με-
inuitari libenter tulit: atq; in
τελήφησεν ἑαυτόν, καὶ ἐμιμεῖτο
conuiuijs amicos interemit,
φίλους ἐν τοῖς συμποσίοις τοὺς
interficientibusq; auxilium
ἐθέλοντας συμπίνειν ἑαυτῷ. Ἐγὼ δ' οὐκ ἤρεσκον τοῖς παρ-
tulit. Ego autem patriæ do-

ρίδι,

φίλος, καὶ ἐπειδὴ μετεπέμψατο, τῶν πολεμίων μεγάλῳ στόλῳ ἐπιπλεόντων ἐπὶ Λιβύης, ταχὺς ὑπέπλευσα, καὶ ἐλιποντίῳ ἐμαυτὸν παρέσχον. καὶ καταδικασθείς, λύτγμα ὀφλημένος τὸ πρᾶγμα. καὶ ταῦτ' ἔπραξα, βάρβαρος ὤν, καὶ ἀπαίδευτος παιδείας ἐπ Ἑλλήνων. καὶ ὅτι σμικρόν, ὅσπερ ἔστι, ἐρραψῳδησα, ὅτι μὴ Ἀριστοτέλει τῷ σοφιστῇ παιδευθείς, μόνῃ δὲ τῇ φύσει ἐπαβὼν χρυσάμμῳ. ταῦτά ἐστιν, ὦ Μίνως, ἃ ἐγὼ Ἀλέξανδρον ἀμείνονα φημὶ εἶναι. ἀλλ' ἔτι καλλίων ἐστὶ σοὶ, μᾶλλον δὲ ἐμοὶ, διαδήματι τὴν λιπαρὰν διαλάμπειν, Μακεδόσι μὲν ἴσως καὶ ταῦτα σεμνά. ἐμοὶ δὲ οὐδὲν ἧττον ἀμείνων δόξειεν ἂν γενέσθαι καὶ πρατηγικὸς ἀνὴρ, καὶ τῇ γνώμῃ πλέον, ἢ ὅσῳ τῇ τύχῃ ἠττήμενος. Μί. ὁ μὲν ἄρτιος ἐν ἀγχινοίᾳ τὸν λόγον, ἐπ' ὀλίγῳ δεῖν λίθου ἀνὴρ ἦν, ὑπὲρ αὐτοῦ. σὺ δὲ, ὦ Ἀλέξανδρε, τί πρὸς ταῦτα φῄς; Ἀλ. ἐγκαλῶ μὲν, ὦ Μίνως, μηδὲν πρὸς αὐθάδειαν ἔτι θρασύν. ἐπεὶ γὰρ ὑ

minatus sum: quæ quum me reuocaret, hostium magna classe aduersus Lybiam nauigante, parui, continuóque me hominem priuatum dedi, & damnatus æquo animo rẽ tuli. Atq; hæc egi barbarus cum essem, omnisq; Græcorũ disciplinæ expers: & neq; Homerum, ut hic, edidici, neq; Aristotele sophista magistro eruditus fui, sed solùm mea natura optima sum usus. Hæc sunt quib. me meliorem Alexandro esse puto. Si uerò ea causſa mihi hic præferendus est, quòd caput diademate ornauerit, id decorum forsan apud Macedones estinò tamen ob id præstantior hic uideri debet generoso duce, & uiro qui mẽtis sententia magis quàm fortuna est usus. MIN. Hic certè orationem neq; ingeneroſam, neq; ut Lybycum decebat, dixit: tu uerò Alexãder quid ad hæc inquis? ALEX. Oportet quidem ô Minos, homini adeò temerario nihil respõdere. Sola enim te fama

φάμη διαλάξαι σε, οἵ τ' μὴν τὸ γὼ βασιλεὺς, οἵ τ' δὲ ὅτ' ληστὴς ἐγένετο. ὅμως δὲ ὅρα. εἰ κατ' ὀλίγον αὐτοῦ διώνυμα, ὃς νέ' ὢν ἔτι, παρελθὼν ἐδὲ τὰ πράγματα, καὶ τὴν ἀρχὴν τιταραμένην διατέσχον, καὶ τὰς φονέας τοῦ πατρὸς μετῆλθον, καταφοβέσας τὴν Ελλάδα τῇ Θηβαίων ἀπωλείᾳ, στρατηγὸς ὑπ' αὐτῶν χειροτονηθεὶς, ὃν ἐξίωσα τὴν Μακεδόνων ἀρχὴν πορίσπων, ἀγαπῶν ἀρχειν ὁπόσων ὁ πατὴρ κατέλιπεν, ἀλλὰ πᾶσαν ἐδιηνόησας τὴν γῆν. καὶ ἀρνὸν, ἀγνοάμην, εἰ μὴ ἀπάντων πρατύσαμι, ὀλίγους ἄγων, ἰσὶ βαλὼν ἐς τὴν Ασίαν, καὶ ἐπί τι Γρανικῷ ἐπράτησα μεγάλη μάχῃ. καὶ τὴν Λυδίαν λαβὼν καὶ Ιωνίαν καὶ Φρυγίαν, καὶ ὅλως πάντων ἐκράτησα, ἤλθον ἐδὲ ἰασὸν, ἔνθα Δαρεῖος ὑπέμενε, μυριάδας πολλὰς στρατῶ ἄγων. καὶ τὸ ἀπὸ τότε τε, ὦ Μίνως, ὑμεῖς ἴστε ὅσους ὑμῖν νεκροὺς ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας κατέπεμψα. φησὶ γὰρ ὁ πορθμεὺς,

fama satis edocere potest, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parũ ipsum superauerim, qui cum adolescens adhuc esse vẽ aggressus, regnũ obtinui, & de patris mei interemptoribus supplicii sumpsi. At quũ Thebas subuertissem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putaui, Macedonum regno me contentum esse, quod pater reliquerat: sed totum terrarum orbem sitiui: durumq; putãs, nisi rerum omnium dominus essem, paucos quosdam mecum agens, in Asiam exercitum traduxi, & apud Granicum magna pugna uici: Lydiam, Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tandem quæcunque transieram subiungans, ueni ad Issum, ubi Darius me expectabat, infinitos exercitus secũ agens. Posthæc ô Minos, uos ipsi scitis quot ad uos uno die mortuos miserim. Dicit enim Charon, tunc si bi sca-

μὸς, μὴ ἀφικέσθαι αὐτοῖς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ σχεδίας διαπυξαμένους, τὰς μὲν ἄλλας αὐτῶν διασῶσαι, καὶ ταῦτα ὑπ' ἐμοῦ ἡττημένους, αὐτὸς προκινδυνεύσαι, καὶ τιτρώσκεσθαι ἀξιῶν. καὶ ἵνα σοι μὴ τὰ ἐν Τύρῳ, μὴ δὲ τὰ ἐν Ἀρβήλοις διηγήσομαι, ἀλλὰ καὶ μέχρις Ἰνδῶν ἦλθον, καὶ τὸν Ὠκιανὸν, ὅρον ἐποιησάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸν ἐλέφαντας αὐτῶν εἷλον, καὶ πῶρον ἐχειρωσάμην. καὶ Σκύθας ὄντας, ὃν δικαίως φρονοῦντες οὐδεὶς, ὑπερβὰς τὸν Ταναΐν, ἐνίκησα μεγάλῃ ἱππομαχίᾳ. καὶ τοὺς φίλους εὖ ἐποίησα, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἠμυνάμην. εἰ δὲ καὶ θεὸς ἦν πεπρωμένον τοῖς ἀνθρώποις, συγγνωστοὶ ἦσαν, παρὰ τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, καὶ τοιοῦτόν τι πεισθέντες περὶ ἐμοῦ. τὸ δ' ἔσχατον τελευτῶν, ἐγὼ καὶ βασιλεύων ἀπέθανον· ἔστι δὲ ὃ φυγὼν, παρὰ Προυσίᾳ τῷ Βιθυνῷ, λαβάπορ ἄξιον ὢν, πανωλεθρίαν καὶ ὠμότατον ὄντα. ὡς γὰρ δὴ ἐπράτυνε τῷ Ἰταλῶν, ἐῶ λέγειν· ἔστι δὲ ἰσχύϊ, ἀλλὰ

bi-ſcapham non ſuffeciſſe, ſed ratibus compoſitis illorũ pleroſq; ſe trãſportaſſe. Atque hæc confeci meipſum periculis opponens, & in pugna uulnerari non timẽs. Et ut quæ apud Tyrum & Arbelas geſta ſunt, omittam, uſq; ad Indos ueni, atq; Oceanum mei regni terminũ feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac Porum captiuum abduxi. Scythas uerò homines certè non ſpernendos, Tanaim tranſiens, magna equitum pugna uici: ac amicos meos remunerau, inimicos autem ultus ſum. Si uerò Deus hominibus uidebar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, ut tale aliquid de me crederent, inducti ſunt. Tandem mors me regem occupauit. Hìc autem Hannibal apud Pruſiam Bithyniæ exulauit, ut crudeliſſimo & peſſimo homini conueniens erat. Nã quo pacto Italos uicit, omitto dicere: nam

ἀλλὰ πονηρίᾳ καὶ ἀπιστίᾳ καὶ δόλοις. νόμιμον ἦν προφανῶς δόλῳ. ἐπεὶ δέ μοι ἀνείδισεν τὸν ῥυφλὸν, ἐπιλελῆσθαί μου δοκεῖ ἃ ἐπράξαμεν ἐν Καπύῃ, ἐπαίρεσθαι ὧν, καὶ τὰς ἐν Νολίμνῃ κακοπραγίας ὁ θαυμάσιος καὶ παιδικὸς ἐκεῖνος. ἐγὼ δέ, εἰ μὴ μικρὰ τὰ ἐμπόρια λέξας, ἐπὶ τοῦτο ἦλθον μᾶλλον ὥρμησα, τί ἂν μέγα ἔπραξα, Ἰταλίαν ἀναπαστὶ λαβὼν, καὶ Λιβύην, καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ὑπαγόμενα; ἀλλ' ὅμως ἐλογισάμην μοι ἐκεῖνα, ὅπως ἐθέλουσα ἢ μὴ, καὶ ἀσπάτως ὁμολογήσασα. ἀρκεῖ, σὺ δέ, ὦ Μίνως, δίκασε· ἱκανὰ γὰρ ἀπὸ πολλῶν καὶ τούτων. Σκ. μὴ πρότερον, ὦ μὴ καὶ ἡμοῦ ἀκούσῃς. Μί. τίς γὰρ εἶ, ὦ βέλτιστε; ἢ πόθεν ὢν ὁρᾷς; Σκ. Ἰταλιώτης Σκιπίων, σχεδὸν τοῖς θεοῖς, ὁ παῖδα λῶν Καρχηδόνα, καὶ κρατήσας Λιβύων μιᾷ κάκεινος μάχῃ. Μί. τί οὖν καὶ σὺ ὁρᾷς;

nam non uirtute, sed malitia atq; perfidia et dolis id peregit, nunquam aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd deliciosè uixerim, uituperauit, obliti mihi uidetur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulierib. deditus fuit, & uoluptatibus, uir iste mirabilis, belli gerēdi occasiones prodidit. Ego uerò nisi ea quæ sub Occidente sunt, parua quidem putans, uersus Orientē me impulsse, quidnam adeò magni perfeciss̄e? Quî Italiam absq; sanguine capere, ac Libyā, omnemq; eam oram usq; ad Gades sub potestatē redigere facilè potuissem? Sed hæc ego tanta contentione digna non putaui, præsertim iam anteà illis perculsis, ac dominū me agnoscentibus. Dixi. Tu uerò Minos iudica. nam & hæc é multis protulisse satis est. SCI. Nō, nisi me quoq; prius audias ô Minos. MIN. Quis tu uir optime es, aut unde, q. hisce claris ducib. te cōferre audes? SCI. Scipio Romanus, qui Carthaginē deleui, a et Afros multis magnis prælijs deuici. MI. Quid igitur & tu dicis?

SCIP.

Σκ. Αλεξάνδρου μὲν ἥττων εἶναι, Ἀννίβα δ' ἀμείνων, ὃς Ἀλέξανδρον νικήσας αὐτὸν, καὶ φυγεῖν κατανεγκάσας ἀτίμως. πῶς οὖν ἂν αὐτὸς αἰσχυνθείη τοιοῦτος, οἷος πρὸς Ἀλέξανδρον ἀμιλλᾶται, ᾧ ἐοικὼς Σκιπίων ἐγώ, ὁ νεικηκὼς αὐτὸν, παρασκευάσασθαι ἀξιῶν; Μι. νὴ Δι' οὐχ ὑμεῖς φῆς, ὦ Σκιπίων, ὅστις πρῶτος μὲν νικηθῆναι Ἀλέξανδρον, μετ' αὐτὸν δὲ σὺ, εἶτα ἐγὼ δοκῶ, τρίτος Ἀννίβας, ἐοικὼς οὐκ ἀφρόνως τοῖς ἄνω.

SCIP. Alexandro quidē minorem esse me, Hannibale autē præstantiorem, ut qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugam compulerim. Quomodo igitur nō impudens iste uideatur, qui cū Alexandro sese comparet, cui ne ipse quidem Scipio, qui istum deuici, compare me ausim? MIN. Per Iouē æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde post illum tu: atque tum, si placet, tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.

GILBERTI COGNATI Annotationes.

a Afros.) Scipio nihil è tantis uictorijs & hostium spolijs, ingratæ patriæ cedens, quàm Africani cognomen retulit.

IOANNIS SAMBVCI Annotationes.

Ἀγωνιστικὸς, ἢ ἐριστικὸς περὶ τοῦ προκρίτου, καὶ οἱονεὶ πρωτοκλισίας.

Hi tres contendunt præstantes robore quondam,
Præferri nullus nult alium ue sibi.

Triſtis decernit Minos, & iurgia ſoluit,
Certo conſtituens ordinè quemq; loco.

O' Libyce.) Initium contentionis, cuius arbitrum Minoen conſtituunt. Imò uerò me.) ἐξήτασις τοῦ λιπατοῦ. Iudicet ergo Minos.) ἔπαινος καὶ διάσκεψις τῆς ἡρίλου. De præſtantia.) Expoſitio rei. Ego uerò quemadmodum.) κατάσασις καὶ συγκρίσεως. Dicat ergo.) πρόσκλησις. Vnum hoc me iuuat.) Hannibalis κάνχησις, primùm quòd linguæ Græcæ peritus ſit. Porrò illos maximè.) Maior γνωμικὴ. Ego igitur cum paucis.) προσυλλογισμὸς τῆς ἐλάττονος προτάσεως κατ' ἀναρίθμησιν τῶν πραξεων ἐνδόξων τοῦ ἀννίβε. Quæ hæc omnia.) ἀύξησις rerum à ſe geſtarum, quas proprias ſibi uendicat. Non aduerſus.) Comparatio. Alexander.) ἀνταπόδοσις, id eſt, altera contentionis pars, cum extenuatione rerum ab Alexandro geſtarum, & uituperatione perſonæ eius. Ego autem.) Redit ad ſuam perſonã. Libyã nauigante.) Minor propoſitio. Atq; hæc egi.) αἵτινα ποιητικα cõtinens σύνδρομα καὶ αὐτοτελῆ. Hæc ſunt.) Cõcluſio. Si uerò.) Occupatio. Id decorũ.) ἡ λύσις. Hic certè orationem.) Iudex ἐπικρίσις laudat orationẽ Hannibalis, & rogat ſententiam Alexandri. Oportet quidem.) Exordi tur à criminatione aduerſarij. Sola enim.) Ratio. Aduer te tamen.) ἀξίωσις. At cum Thebas.) διήγησις κατ' ἀναρίθμησιν. Neque dignum putaui.) Enumeratio rerum ab Alexandro Magno geſtarum. Poſt hæc ô Minos.) ἐπιμαρτυρία ἐν τῇ ἐνδόξολῇ κατ' ἀποστροφὴν. Atque hæc confeci.) ἀύξησις. Et ut quæ.) παραλήψις continuat narrationem. Si uerò Deus.) Occupatio. Nam rerum.) Ratio à cauſa. Hic autem Hannibal.) ἀνταπόδοσις ἠθικὴ ἐν χέσει. Non uirtute.) παραλήψις. Sed quoniam.) Occupatio per ἀντιβολίαν. Ego uerò.) Redit κυκλοφορικῶς ad ſuas res geſtas. Tu uerò Minos.) Clauſula. Non niſi me quoq;.) Interpellatio Scipionis.

Quis tu uir optime es.) Rogatio de perſona, & reſponſio. Alexandro quidem minorem.) Comparatio ſui cum illis duobus. Qui ipſum perſecutus.) ἀφήγησις. Quomodo igitur.) A' maiori ad minus. Per Iouem.) ἐπίκρισις Minois. ſuum enim fert iudicium de ſingulis.

DIOGE-

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ καὶ Ἀλεξάνδρου.

DIOGENIS & Alexandri.

Brasmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

Τί τοῦτο, ὦ Ἀλέξανδρε; καὶ σὺ τέθνηκας, ὥσπερ ἡμεῖς ἅπαντες; ΑΛ. ὁρᾷς, ὦ Διόγενες. ΔΙΟ. οὐκοῦν ὁ Ἄμμων ἐψεύσατο, λέγων ἑαυτοῦ σε εἶναι υἱόν, σὺ δὲ Φιλίππου ἄρα ἦσθα; ΑΛ. Φιλίππου δῆλα δή· οὐ γὰρ ἂν ἐτεθνήκειν, Ἄμμωνος ὤν. ΔΙ. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ἤκουον λέγοντος, ἀράκοντα ἐμπλακῆναι αὐτῇ, καὶ βλίττεσθαι ἐν τῇ σύνῃ, ἅτε οὕτω σε τεκοῦσαν· τὸν δὲ Φίλιππον ὑπατεῦσθαι, οἰόμενον πατέρα σὸν εἶναι. ΑΛ. κἀγὼ ταῦτα ἤκουον, ὥσπερ σύ. νῦν δὲ ὁρῶ, ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς οὔτε ὁ μάντις, οὔτε οἱ τῶν Ἀμμωνίων προφῆται ἐλεγον.

QVid hoc? vei Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atq; nos omnes? ALE. Vides nimirum Diogenes: tametsi mirandũ non est, si homo cum fuerim, defunctus sum. DIOG. Num ergo Iupiter ille Hămon mẽ tiebatur, quum te suum esse filiũ diceret? an uerò tu Philippo patre prognatus eras? ALE. Hauddubiè Philippo. neq; enim obijssem, si Hămone parente fuissem progenitus. DIO. Atqui de Olympiade etiam consimilia quædã ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse congreßũ, uisumq; in cubiculo: ex eo grauidã peperisse te. porrò Philippum errare, fallique, qui se tuũ patrem esse crederet. ALEX. Inaudieram quidem & ipse ista, quem admodum tu: at nunc uideo, neq; matrem neque b Hammonios illos uates sani quicquã aut ueri dixisse.

Δι. ἀλλὰ τὸ ψεῦδος αὐτῶν ἴσως ἀχρεῖόν σοι, ὦ Ἀλέξανδρε, πρὸς τὰ πράγματα ἐγένετο. πολλοὶ γὰρ ὑπέπτησσον, θεὸν εἶναί σε νομίζοντες. ἀταρ ἀπό μου, τίνι τῶν τοσούτων ἀρχὴν ἀταλείπεσθε; ΑΛ. ἴσως οἶδα, ὦ Διόγενες· ἐγὼ γὰρ ἔφθασα ἐπισκῆψαί τι περὶ κηδεμονίας τοῦτο μόνον, ὅτι ἀποθνήσκων, πολλίππῳ τὸν ἀκρόλιθον ἐνθήσουσι. πολὺ ἀλλὰ τί γελᾷς, ὦ Διόγενες; Δι. τί γὰρ ἄλλο, ἢ αὐτομάθως οἷα ἐποίει ὁ Ἕλλας, ἅτε σε παρειληφότα τῶν ἀρχῶν, λυπακούοντος, καὶ προστάτου ἀρόμενον, καὶ σφαγὴν ἀδίκου τοῦ βαρβάρου. ἔνιοι δ' ἂν καὶ τοῖς πολίταις δικαίως προσδιέντος, καὶ νεὼς οἰκοδομήσειν μοι, καὶ εὔοντος ὡς Ἀράκοντος ὄφιν· ἀλλ' εἰπέ μοι, πῆ σε οἱ Μακεδόνες ἔθαψαν; ΑΛ. ἔτι ἐν Βαβυλῶνι κεῖμαι, τρίτον ταύτην ἡμέραν ὑπισχνοῦμενοι δὲ Πτολεμαῖος ὁ ὑπασπιστὴς, ἐὰν ποτε ἀγάγῃ σχολὴν

DIO. Attamen istud illorum mendacium, Alexãder, ad res gerendas haudquaquam tibi fuit inutile, propterea quòd uulgus te uerebatur, metuebatq; quum Deum esse crederet. Sed dic mihi, cúnam tam ingens illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id equidẽ ignoro, Diogenes. celerius enim è uita submouebar, q̃ ut esset ocium de illo quicquã statuendi, præter id unum quòd moriẽs [d] Perdiccæ annulum tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIO. Quid ni rideam? an non meminisli quid Græci fecerint, quũ nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemq; ac ducem aduersus Barbaros delegerẽt, nonnulli uerò in duodecim [e] deorum numerũ referrent, ac phana constituerent, deniq; sacra facerent tanquam Draconis filio? Sed illud mihi dicito, ubi te sepelierunt [f] Macedones? ALEX. Etiamdum in [g] Babylone iaceo, tertium iam diem: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quando detur ocium ab his

ἀπὸ τῶν θορύβων τῶν ἐν τοσούτῳ, ἐς Αἴγυπτον ἀπαγαγών με, διώρυχα ἐκεῖ, ὡς γνοίμην ἐς τῶν Αἰγυπτίων θεῶν. Δι. μὴ γελάσω, ὦ Ἀλέξανδρε, ὁρῶν σε ἔτι ἐλπίζοντα Ἄνουβιν ἢ Ὄσειριν γενέσθαι: πλὴν ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὦ θειότατε, μὴ ἐλπίσῃς. ἐγὼ γάρ σε ἴσως ἀναλήψομαί τινα τῶν ἄπαξ διαπλευσάντων πλὴν λίμνης, καὶ ἐς τὸν ἔσω τοῦ τριήρους παραπλεύσοντα, ἐγὼ γὰρ ἀμείνων ὁ Αἰακὸς, ὅστ' ὁ Κέρβερος σύνακα παφρίνοντα ἐκείνα ἢ ἑδίως ἂν μάθοιμι παρὰ σοῦ, πῶς φέρεις, ὁπότ' ἂν ἐννοήσῃς, ὅσων σὺ δὴ μονίαν ὑπὲρ γῆς ἀπολιπὼν, ἀφῖξαι, σωματοφύλακας, καὶ ὑπασπιστὰς, καὶ σατράπας, καὶ χρυσὸν τοσοῦτον, καὶ ἵππον προσκυνοῦντα, καὶ Βαβυλῶνα, καὶ Βάκτρα, καὶ τὰ μεγάλα δηρία, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ τὸ ἐπίσημον εἶναι ἐλαύνοντα, διαδήματι μόνον ταινίᾳ λευκῇ πλὴν

ab his rerum tumultib. quiescunt instant, pollicetur in h *Aegyptũ deportaturũ me, atq; inibi sepulturum, quò uidelicet unus fiã i ex dijs Aegyptijs.* DIO. *Non posſũ nõ ridere Alexander, qui quidẽ te uideam etiam apud inferos desipientem, ſperãtemq; fore ut aliquando uel* k *Anubis fias, uel Osiris.* Quin tu ſpes iſtas omittis ô diuiniſſime? neq; enim fas eſt reuerti quenquam, qui ſemel paludem tranſmiſerit, atq; intra ſpecus hiatum deſcenderit, propterea quòd neq; indiligens eſt l *Aeacus*, neq; contemnendus m *Cerberus*. Verùm illud abs te diſcere perquàm uelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud ſuperos relicta huc ſis profectus, puta corporis cuſtodibus, ſatellitibus, ducibus, tum auri tanta ui, ad hoc populis quite

adorabant: præterea Babylone, n *Bactris*: *immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas cõſpicuus, dũ uectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum,*

τὴν λιφαπλὴν, πορφυρίδα ἱματιοπρεπεμένον. ἐ λυπεῖ ταῦτά σε, ἢ τὸ μνήμων ἰόντα; ἢ δακρύεις. ὦ μάταιε; ἐξ ταῦτά σε ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης ἐπαίδευσεν, μὴ οἰεσθαι βέβαια εἶναι τὰ παρὰ τὴν τύχης. ΑΛ. σοφὸς, ἀπάντων ἐπαινῶ & πολλῶν ἀνθρωπότατον ὦν. ἐμὲ μόνον ἔασον τὰ Ἀριστοτέλης εἰδέναι, ὅσα μοὶ ἤτησε παρ' ἐμοῦ, οἷα δὲ ἐπέστειλεν, ὡς δὲ καὶ τυχηρότερός μοι τῆς πορφυρίδος φιλοτιμίας, θαυμάζων ἡδέως ἐπαινῶν, αὖτε μοὶ ἐς τὸ κάλλος, ὡς ἡδὲ τοῦτο μοὶ & θαυμαστοῦ, αὖτε δ' ἐς τὰς πράξεις, ἡδὲ τὸν πλοῦτον. ἡδὲ γὰρ αὖ ἡδὲ τοῦτ' ἀγαθὸν ἡγεῖτ' εἶναι, ὡς μὴ αἰσχύνοιτο ἡδὲ αὐτὸς λαμβάνων. γένος, ὦ Διόγενες, & εὐδοξία, & τυχίνης. πλὴν ἀλλὰ τοῦτό γε καὶ πολλάκις αὐτοῦ τῆς σοφίας, τὸ λυπεῖσθαι ὡς οὐδὲ μεγίστοις ἀγαθοῖς, ἃ κατυφρονήσειεν.

dum purpura circumamictus esses: nunquid haec te discruciant, quoties recurrunt animo? Quid lachrymaris stulte? an non id te sapiens ille docuit? Aristoteles, ne res eas quae à fortuna proficiscantur, stabiles ac firmas existimares? A. LEX. Sapiens ille? quum sit assentatorum omnium peritissimus. Sine me solum Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, quae mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris praestare, quum mihi palparetur interim, ac praedicaret me nunc ob [P] formam, tanquam & ipsa summi boni pars quaedam esset: nunc ob res gestas atq; opes: nam has quoq; in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi uitio uerteretur quòd eas acciperet. Planè praestigiosus uir ille quidē erat, ac fraudulētus, ô Diogenes: quanquā illud fructus scilicet ex illius sapiētia fero, q. nūc perinde quasi summis de [Q] bonis excrucior, ob ista quae

δμῶσα μικρῷ γε ἐμπροσθεν.
Διο. ἀλλ' οἶδα ὃ δράσεις.
ἐκ& γάρ σοι τῆς λύπης ὑ-
ποδήσομαι, ἐπεὶ ἐντεῦθά γε
ἀλλίβορ& σὺ φύγοις. σὺ δὲ
ἤδη τὸ Λύδιος ὕδωρ χαλᾶν ἐ-
πισπασάμενος& πίε, ἠδὲ αὖθις
πίε, ἠδὲ πολλάκις: οὕτω γὰρ
ἂν παύσαι ἐπὶ τοῖς Ἀριστοτέ-
λους ἀγαθοῖς ἀνιώμενος&. ἠδὲ
γὰρ ἠδὲ Κλεῖτον ἐκεῖνον ὁρῶ,
ἠδὲ Καλλισθένη, ἠδὲ ἄλλους
πολλοὺς ὧδέ σε ἑρμῶντας, ὡς
διασπάσαιντο, ἠδὲ ἀμύναν-
τί σοι ἕλκοιεν αὐτούς. ὥσ-
τε τὸν ἑτέραν σὺ ταύτῃ βά-
διζε, ἠδὲ πίνε πολλάκις, ὡς
ἔφην.

quæ tu paulo antè commemorasti. DIO. An scin quid faciesᵉ? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis [r] ueratrũ non prouenit, fac ut [s] Lethæi fluminis aquã auidis faucib. attrahẽs bibas, iterũq; ac sæpius bibas: atq; eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciari. Verum enim [t] Clitũ etiã illũ & [u] Callisthenem uideo, cumq; his alios complureis raptim huc sese ferentes, quò te discerpant, pœnasq; sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti. quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebrius, ut dixi, bibas.

GILBERTI COGNATI Annotationes.

a Alexander.) Rex Macedonum, Philippi & Olympiadis filius, longè omnium excellentissimus fuit, cui res actis & actis, Magni inditum est nomen. A nonnullis tamen traditum est, sed fabuloso quodam commento, Hammone (ita Iouem nũ cupant) qui sub serpentis specie cum matre consuetudinẽ habuerit, eum genitum fuisse. Iupiter autem in speciem arietis in Libya colebatur, quòd sitienti Libero patri in Arabię desertis, Iouemq; imploranti, apparuerit in forma arietis, qui terram concutiens pedibus fontem ostenderit. Quamobrem templo illic ædificato, Ioui Ammoni, hoc est Arenario consecrauit. Græci enim ἄμμον arenam uocant. De Ammonis delubro & oraculo Plin. libro 6. cap. 19. libro 5. cap. 5. Lucianus lib. 9.

b Hammonios illos.) Illud autem dæmonis prodigiosi ludibrij miraculum est, gestantes simulachrum sacrificos quò Dei nutus monstret, eò sua sponte, uel (ut Curtius scribit) αὐτομάτως ferri. Hos sequuntur matronæ uirgines q̃, pœanas & incõditum quoddam carmen cantillantes, quo Ioue propitiari credunt, ut certum edat oraculum. Huius loci celebritate motus Alexander, profectus est ad sacrarium Hammonis. inde in deserta Libyę & inaquosa progressus, arenosam & uastam eam solitudinem offendit. In sacrario à uatibus obuijs honorificè exceptus fuit. Vnus porrò sacerdotum, cum adeuntem Alexandrum Græcè cuperet salutare, ae παιδίον, id est filiole uellet dicere, per barbarũ παῖ Διός inquit, id est Iouis fili. Vnde cœlestis originis captata creditur gratia, cui initia error dederit. Lege Lucianum de Astrologia. c Ingens illud imperium.) Græciæ Imperator dictus est, Thebanos uicit, Darium Persarum regem subegit, Babyloniam & Susam accepit, Persepolim diripuit, Cossæos fregit, cum exercitu in Asiam traiecit, ad Granicum Persas superauit: Sardum, Miletum & Halicarnassum cepit. Terris omnibus usq; ad Phrygiam deuictis, Ciliciam obtinuit. Deniq; celebrato Hephęstionis funere mortuus est. regnauit annis 12. De eius phanis & aris copiosè Plinius.

d Perdicæ annulum.) Perdicas Macedo, inter comites Alexandri Magni, qui etiam in regni partem successit, tanta uir audacia, simul & fortitudine, ut leæna præsente, catulos è cubili per uim auferret. Aelianus de uaria historia. De eo etiã, in lib. de nõ temerè credendo calũniæ. e Deorũ numerũ.) Alexander non solùm Iouis filius haberi uoluit, sed & Deus dici atq; adorari: ut fusius proximè sequenti Dialogo audies. f Vbi te sepelierunt.) De Alexandri morte, deq; eius corporis in Mẽphin ac Alexandriam translatione, Q. Curtius in fine 12 libri de Alexandri gestis: Cæterùm, inquit, corpus eius à Ptolemæo, cui Aegyptus cesserat, Memphin, & indè paucis pòst annis Alexandriam translatum est, omnisq; memoriæ ac nomini honos habetur. Hic Ptolemæus, Lagi gregarij militis fuit filius, maximæ authoritatis apud Alexandrum, pòst cuius mortẽ Aegypto & Africa, & magna Arabiæ parte potitus, regnauit annis quadraginta, à quo deinceps Aegyptij reges Ptolemæi appellati sunt. g In Babylone.) Babylon urbs nobilissima, Chaldæę totius caput, quam Euphrates fluuius mediam interfluit.

fluit. Hanc Strabo libro 16. à Semiramide conditam tradit, coctili latere. Inter septem orbis spectacula numeratur.

h Aegyptum.) Ea est regio inter Asiam & Aphricam sita, Nilo circundata, quæ quum nunquam pluuijs aut rarissimè irrigetur, solo Nili incremento fœcundatur. In ea sunt ciuitates præcipuæ, Thebę, Babylon, Memphis, Abydos, Heliopolis, & Alexandria, quæ hodie principatum obtinet, ab Alexandro Magno ad chlamydis Macedonicæ figuram condita. i Ex dijs Aegyptijs.) Verè omnigenûm Deûm monstra, ut inquit Virg. Aeneid. 8. Coluit quippe bouem, ciconiam, felem, canę, lupum, cæpam, crocodilum, Anubim filiam Osiridis, qui canis specie cultus fuit, aut certè capite canino, cuius alterum filiorum Macedonem Inpi simulachro uenerabantur: Osirim solem, Isidem terram credebant. Non recipiebât intra muros aut Saturni fanum, aut Serapis. His religiosum erat, pecudibus aut sanguine placare Deos, precibus tantum & thure litabant. Fana extra pomœria posita erant. k Neque enim fas est.) Huc migrantibus reditus ad superos uia in æternum præclusa est, & ab inferis redire ad superos, quod poeta 6. Aeneid. dicit:

Reuocare gradum superasq; euadere ad auras,
Hoc opus hic labor est, &c.

Idem Lucianus in Menippi & Chironis Dialogo: De integro, inquit Menippus, tibi quærenda erit uitæ commutatio, atque hinc quópiam aliam in uitam demigrandum: id quod arbitror fieri non posse. l Aeacus.) Eum tantæ iusticiæ fuisse dicunt, ut apud inferos animarum creditus fuerit à Plutone delectus iudex, cum Minoe & Radamantho, & peccantium peccata discutere. Ouid.

— *Tuasq;*
Aeacus in pœnas ingeniosus erit.

id quod Lucianus dixit, non indiligens. m Cerberus.) Cerberum τριπροσωπον κύνα, id est tricipitem canem, ex Echidna & Typhaone natum, Hesiodus in Theogonia canit. Cur autem inferorũ peruigil custos poetis dictus sit, alibi docuimus. Virgil. 6. Aeneid.

Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci
Personat, aduerso recubans immanis in antro.

n Bactris.)Bactra regio ultra fines Assyriorum à Bactro amne.Bactrum oppidum antè Zariaspe uocatum,regionis caput. o Aristoteles.) Docuit, ne res eas in bonis(sic enim uocat Aristot.)quę nō pertinēt propriè ad hominē,ducam?:inter quę extremæ sunt opes,& reliqua quæ à fortuna proficiscūtur.Hic eius existimatio eleuatur, qui Stagirites philosophus fuit,Peripateticorum princeps,patre Nicomacho medico,matre Phastiade,ob summam eruditionem socius præceptor & secretarius Alexandri factus,illi usq; adeò charus, ut Stagiram eius patriam ab se dirutam restituerit. p Ob formam,) Cui contigerit corpus ingens,robustum,formosum,præualidum, eum non semouent quidem è numero felicium: sed ita ut nihilo secius primas teneant diuitiæ,proximas nobilitas, animi postrema cura est. q Summis de bonis.) Peripatetici,quorum princeps fuit Aristoteles,triplicia constituunt bona,animi,corporis,& fortunæ:de quibus fusius in Vitarum auctione annotauimus. r Veratrum.) Ελλέβορος λευκὸς καὶ μέλας,uterq; satis notus: & cùm ad alia multa,tum ad atram bilem remedium est efficax.unde prouerbio, qui parum animo constat, siue insanit,elleboro opus habere dicitur:& elleborum bibere, siue purgare se elleboro iubetur.Horatius:

Expulit helleboro morbum,bilemq; meraco.

s Lethæi fluminis.)Lethæus amnis inferorum est apud poetas,cuius aquam qui gustant,omnium statim præteritorum obliuiscuntur. Idcirco ἀπὸ τῆς λήθης,id est,ab obliuione nomen sumpsit.Sed cur induxerint poetæ,uide apud Firm. De diuin. præ.cap.22. t Clitum.)De Clito lachrymabilis est historia apud Quint. Curtium lib.9.quem Alexander post cœnam ebrius,contentione iniecta occidit,magna inde pœnitentia ductus. Nutricis enim Alexandri filius fuit,& dux eius fidelissimus,qui Alexandrum pugnātem ab ictu lethali sese obijciens defendit.

u Callisthenem.)Callisthenes,philosophus Olynthius,Alexandro Magno familiaris, eiusdemq; sub Aristotele condiscipulus,quem ille postea in Asiā accersiuit,ut res suas memorię proderet.Huic nocuit immodica libertas,grauitasq; inusitata regi,quum haudquaquam assentantium accommodatus ingenio esset. Nam quum Alexander ex Persica uictoria arrogantior factus,regio more adorari uellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit,palàm dictitans:Alexandrum non adorandū esse.

esse. Quæ res & illi & multis principibus Macedonum exitio fuit. Siquidem Alexander coniurationis conscium criminatus est, eumq; truncatis membris, abscisisque auribus ac naso labijsque deformatum, cum cane in cauea clausum circumferri iussit, diuque tortum tandem necauit. Hæc latius habentur apud Q. Curtium de Alexandri gestis.

IOANNIS SAMBVCI

Annotationes.

Irridetur Alexander ob superbiam: qui mortalis cum esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

Magnus Alexander, totum qui subdidit orbem,
Ad Styzias ductus morte peremptus aquas:
Reges sternebat, diuino est cultus honore:
Nunc uita functus se uidet esse minas.

Quid hoc rei.) ἐρώτησις θαυμαστική. Vides nimirum.) λύσις τοῦ θαυμασμοῦ à cõiugatis. Num ego Iupiter.) Obiectio. Haud dubiè.) ἀπόκρισις. Atque de Olympi.) Ab exemplo simili. Audieram.) ἀντίφασις. Attamen.) Regerit ab utili. Præter id unum.) ἔκπτωσις. Sed age quid.) ἀνθρώπινος. Quid ni rideam.) Irrisio ἀσυθιώσως Alexandri. Sed illud.) Interrogatio de illius sepulchro. Porrò Ptolemæus.) ἀφήγησις. Polli cetur in Aegyptũ.) Spes alterius sepulchri, Nõ possum nõ.) Irrisio. Quin tu.) προτροπή. Neque enim fas est.) γνώμη. Verùm illud.) Comparatio cum anteacta uita. Quid lachrymaris.) ἐπιτίμησις. Ne res eas quæ.) σαρκασμός. Sine me solum.) Alexandri defuncti de Aristotele suo magistro iudicium. Quanquam illud.) Clausula. Quandoquidem.) Consilium ἐμφωνικόν. Verumenim Cletum.) Amici Alexandri, quos in conuiuio interemit. Quare fac in alteram.) Conclusio.

SEQVVN-

SEQVVNTVR ORATIONES: quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Satur. epistolas prius relatæ fuere: nonnullæ quoque Dramaticæ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠὶ μίσθῳ συνόντων.

DE IIS QVI MERCEDE conducti in diutum familijs uiuunt.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

AVlicæ uitæ molestias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus: quamq; indigna ea sit homine, præsertim docto & liberaliter instituto, exponit: confutatis etiam caussis ijs, quibus sese tuentur qui hoc uitæ genus sectantur, & in seruitutem ultrò sese præcipitant. Exordium ab attentione incipit, amplificando rei magnitudinem, fidemque faciendo dictis, ab eorum persona qui in eadem uita aliquandiu uixerunt. Mox & beneuolentiam captat Timoclis, eius ad quem scribit, ab officio amicitię, indicans se hęc propterea illi scribere, ut quia illum iam olim de hac uita suscipienda consilia agitare intellexerit, ne quid olim, si res malè cadat, & illum consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, ut à quo admonitus aut reuocatus non fuerit, præsertim quando sciat hâc uitam non per se difficilem atq; periculosam esse, uerùm etiam homini philosopho, aut quocunque denique disciplinarum genere docto, minimè conuenire. Exordio in hunc modum peracto, confutationem statim subiungit earum causarum, quibus sese tueri solent qui hoc uitę genus ultrò amplectuntur. Diluit autem omnes eas per inuersionem, ostendens ea maximè uel sequi, uel negari, quę illi cum primis euitare uel consequi student: ac postremò etiam turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem uoluptatis alicuius, in uoluntariam seruitutem sese dare. Atque hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis

per

per diuisionem ijs de quibus dicturus sit. Principio igitur recē ſet, quanta incommoda, quantęq; molestię perferendę sint, antequam in aulam recipiaris: deinde, quę & quanta tolerāda, atq; adeò deuoranda, ubi iam receptus fueris, circa prima cōuiuia, circa pactionem mercedis, circa seruitutem reliquam, quę mox exceptum atq; perdomitum, paulatim in contemptū adducit, & ad adulandum impellit. Prętereà & metu periculiſq; inuoluit, ob quę uariè exinde querelę, & uitę mutatę pœnitentia ſequuntur. Atque hęc omnia non domi ſolùm perferenda eſſe indicat, uerumetiam foris, ubi interim multo ſordidiora miniſteria imponuntur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac uiris adulandum eſt. Poſt hęc & circa munerum compenſationes, quo pacto nuncij ac diſpenſatores conciliandi: & circa mercedis ſolutionem, quanta cum moleſtia exigenda illa, quātaq; aliorum etiam inuidia accipiēnda ſit: & poſtremò, quàm ignominioſi exitus pleroſq; maneant ſenes iam, & exhauſtos, cum clām aut turpiter ab aula profugiunt, aut reijciūtur. Quę omnia ad finem, uelut in tabella quadam propoſita, breui, ſed elegāti admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media paſsim oratione ijs quę maximè urgere aut commendare uoluit.

Αἱ τί σοι πρῶτον, ὦ φιλότης, εἰ ἰὸν ταλίξω τὸ πῶρ, ἃ πάσχειν ἢ ποιᾶν αὐάγκη τὸν ἐπὶ μισθῷ συνόντα, πᾶν τᾶς τῶν δυλαιμόνων τὸ πῶν φιλίας ὀνηταζομένος; ἃ χρὴ φιλίαν τίν τοιαύτην αὐτ-

Cquid tibi primum, amice, aut quid poſtremū, quemadmodū uulgò dici conſueuit, recenſeam, ex his quæ tum facere tum pati cogunt̃ur, qui mercedis gratia ſeſe in alienas domos, cōuictum̃que tradunt alienum, quiq; in locupletum iſtorum amicitiam accenſentur? ſi modò eiuſmodi illorum ſeruitutem conuenit amicitiam

ἀλλήλων ἐποιοῦμάζειν. οἶδα γὰρ πολλὰ, καὶ σχεδὸν τὰ πλείστα τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, ἐκ αὐτὸς, μὰ Δία, τῷ τοιούτου πειραθείς. οὐ γὰρ ἐμοὶ αὐτάγκη μοι ἡ πεῖρα ἐγεγένητο (μὴ δή, ὦ θεοί, γένοιτο) ἀλλὰ πολλοῖ τῶν ἐς τὸν βίον τοῦτον ἐμπεπλωκότων, ὀδυνηρούμην πρός με, οἱ μὲν ἔτι ἐν τῷ κακῷ ὄντες, ἀποδυρόμενοι, ἐπόσα κὴ ἐποίει ἐπασχον· οἱ δ' ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀποφεύγοντες, οὐκ ἀηδῶς μνημονεύοντες, ὧν ἐπεπόνθεσαν· ἀλλα γὰρ σὺφραίνοντο, ἀναλογιζόμενοι οἷων ἀπηλλάγησαν. ἀξιοπιστότεροι δ' ὅμως ἦσαν ἕτοι, ἀλλὰ πάσης, ὡς ἐπᾶν, τῆς τελετῆς, ὀδυνηρότερον, καὶ πάντα ὀξέως ἐς τέλος ἐπισπεύσαντες. οὐ παρόδῳ ἦν, ἐδ' ἀμελῶς ἐπήκουον αὐτῶν, ἀλλά πρὸ ναυαγίων τινὰ, καὶ σωτηρίαν παράλογον διηγουμένων· οἷοί εἰσιν οἱ πρὸς τοῖς ἰσθμοῖς

amicitiam appellare? Nouã enim permulta atq; adeò pleraq; omnia, quæ illis ibi solent accidere, non per louem quòd ipse ea experimento cognorim (neq; enim mihi unquam experiundi incidit necessitas, ac ne quando incidat, Dij prohibeãt) sed quòd complures qui in hoc uitæ genus inciderant, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiamdũ malis constituti, quæ & quãta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi non absque uoluptate recordabantur, cõmemorabantq; ea quæ fuerãt perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærũnas effugissent. Atq; hi quidẽ digniores mihi uisi sunt, quibus fides haberetur: ut qui eius sacri ritus (ut ita dixerim) omneis, omniaq; mysteria perdidicissent, cunctaq; ab initio ad finẽ usq; perspexissent. Hos igitur haudquaquã indiligenter, nec oscitanter audire soleo, ueluti naufragium quoddã, ac præter spẽ obiectã salutem enarrãtes: cuiusmodi sunt

ἐρροῖς ἐγυμνέοι τὰς κεφαλὰς, σὺν ἅμα πολλοὶ τὰς τελευτὰς, καὶ ῥάλας, καὶ ἀπροσδόκητα καὶ ἐκβολὰς, καὶ ἐξῶν πλὰ σας, καὶ πυθμένων ἀποπαυλίσεις διηξιόντβ, ὅπῃ πᾶσι ἢ τοῖς Διοσκόροις ὅπφαινομένους (οἶκεῖοι γὰρ τῆς τοιαύτης ῥαγῳδίας ἔτοί γε) ἢ τιν' ἄλλον ἐκ μηχανῆς θεὸν, ὅπῃ τῷ κρχησίῳ λαβεσόμενον, ὃ πρὸς τοῖς πηδαλίοις ἑστῶτα, καὶ πρός τινα ἠιόνα μακαλὼ ἀποδιώκοντα πλοῖον, ὃ προσορμιχθᾶσα ἐμελλεν αὐτὴ μὴ ἐρέμα καὶ κατὰ σχολὴ διαλυθήσεσθαι, αὐτοὶ δ' ἀσφαλῶς ἀποβήσεσθαι, χάριτι καὶ συμβολίᾳ τῇ θείᾳ, ἐκπέσει, μὴ οὖν τὰ πολλὰ τῶν τα πρὸς τὸν παραυτίκα χρόνον ὑδῖ ῥαγῳδοῦσιν. ὡς πα ρὰ πλέονων λαμβάνοιεν, οὐ λυσιχᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ δυσφιλᾶς τινδ' ἄνα δοκοῦντ ες, οἱ δὲ τοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις χειμῶνας, καὶ ῥιπυμίας, καὶ νὺ

sunt isti, qui in templis de raso capite, cõplures simul obambulãtes, immanes undas, procellas, sublatos in cœlum fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrãt: in primis b *autẽ geminos Castorem & Pollucẽ apparentes (nam hi peculiariter ad hanc tragœdiã pertinent) aut alium Deum quempiam repentè (quemadmodum in fabulis fieri cõuenit) exortum, summisque antennis insidientem, aut iuxta clauum adsistentem, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurum esset ut & ipsa paulatim ac lẽtè solueretur, & ipsi tutò in solũ descenderẽt, idq; ope fauoreq; diuino. Atq; isti igitur permulta id genus ad præsentẽ cõmoditatẽ exaggerãtes cõmemorãtes quòd uidelicet à plurib. stipem accipiãt, si nõ calamitosi modò, uerũetiã dijs chari esse uideãtur. Porrò ij dũ eas quas in tectis tulerũt tẽpestates referrẽt, atq; immanes illas undas, quinetiam*

καὶ νὴ Δία τριακοντορίας τι καὶ δεκαπεντορίας, εἰ οἷόν τε ἦν εἰπεῖν, διαγεγραμμένοι, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ἐκπλεύσαντα, γαλήνης ὑποφαινομένης τῆς θαλάττης, καὶ ὅσα πράγματα παρὰ τὸν πλοῦν ὅλον ὑπομένουσιν, ἢ διὰ ψῦχος ἢ καύματα, ἢ ναυτιῶντες, ἢ ὑπερπλεόντες τῇ ἅλμῃ. καὶ τέλος, ὡς πρὸς πέτρᾳ τινὶ ὑφάλῳ, ἢ σκοπέλῳ ἀπόκρυμνον, προῤῥῳγότι τὸ διαύλου σκαφίδιον, ἔβλιτοι παντῶς ἐξῳκοδόμησαν γυμνοί, καὶ πάντων ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων. ὧν δὴ τούτοις, καὶ τῇ τούτων δίκῃ γόοις, ἱκάνην μοι τὰ πολλὰ ἔστω τῶν αἰσχύνης ἀδικρύτως διαπεπλεῦσθαι, καὶ μὴ δοκεῖν ἄνευ ὀπὸς λανθάνεσθαι αὐτῶν. ἀλλ' ἔγωγε καὶ ταῦτα, καί τιν' ἄλλα ἐκ τῶν λόγων ξυντιθεὶς, συρίσκω προσόντα τοῖς τοιούτοις ξυμφοραῖς. ἃ ἐκ δικνύω σοι πάντα, ὦ καλὲ Τιμόκλεις, διαξιλαῖν. δοκῶ γάρ μοι ἐκ πολλοῦ ἤδη διατεινομένην, σὺ τὸ

quinetiam decumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primùm à littore soluerint maritranquillo, quantúmque molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur? denique quemadmodum infelici naugio in cautem quampiam sub undis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum & asperum illiso fractóque, miseri ægrè enatarint, nudi, cunctarumque rerum inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem uisi sunt permulta præ pudore subticere, uolentesque ac scientes obliuisci. At ego etiam illa, præterea autem & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans, deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi coniunctum est. Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles, tibi percensere. Iampridem enim mihi uideor animaduertisse, te de

οι τότῳ τῷ βίῳ ἐπβιολεύοντα. καὶ πρῶτόν γε, ἐπαινέκα τὸν ἐπὶ τῶν τοιούτων λόγον ἐνέπεσον, ἅτα ἐπήνεσέ τις τῶν παρόντων τὸν τοιοῦτον μίσθοφορεῖν, ἡσυχάζοντας ἔσται λέγων, οἷς μετὰ τοῦ τοὺς φίλους ἔχειν τὸς ἀρίστους ῥωμαίους, καὶ διαπνεῖν ἁπάντα πολυτελῶς καὶ ἀσύμβολα, καὶ οἰκεῖν ἐν καλῷ, καὶ ἀπολαμβάνειν μετὰ πάσης ἡσχύνης καὶ ἀδουλῶς, ὧν λαυκοῦ ζούσης, ἐν τύχοι, ἐξυπλιάζοντας, πρόσεστι καὶ μισθὸν τῆς φιλίας, καὶ ὧν οὐ πάσχουσι, τέτων λαμβάνειν οὐκ ὀλίγον ὄγκον, ἀτιχνῶς γὰρ ἄσπορα καὶ αὐήροτα τοῖς τοιούτοις τὰ πάντα φύεσθαι. ὁπότε οὖν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἔμοιγε, ὑπάρχει ὅπως ἐκχύσεις πρὸς αὐτὰ, καὶ πάνυ σφόδρα πρὸς τὸ πλῆθος ἀναπεπταμένον παρέχοι τὸ στόμα. ὡς ὅν τόγε ἐμέτρησεν ἀσαῤῥὸς ποτὲ αὐλητὴς ἢ μὴ ἔχοις λέγειν, ὡς ὁρῶντές σε τηλε

te de capeſſenda hac uitæ ratione cogitare. Nam olim quum his de rebus ſermo incidiſſet, mox ex his qui præſentes erant, quiſpiam mercenarium hoc uitæ genus laudare cœpit: fortunatiſſimos eos affirmans, quibus contigiſſet horum uti familiaritate, qui apud Romanos eſſent optimates: tum conuiuijs adeſſe opiparis, idq; immunes: præterea ſplendidis in ædibus diuerſari: tum peregrinari omnigena cum commoditate uoluptatéque, alba interim in rheda (ſi forte libeat) reſupinatos. Inſuper ob hanc amicitiam, obque commoditates quibus afficiuntur, etiam mercedem caperet: id uerò nõ mediocre uideri. Iſtis enim haud dubie citra ſementem ac cultură (quod aiũt) cũcta prouenire. Hæc igitur atq; id genus alia quũ audires, animaduerti quèadmodum ad ea inhiaueris, quamq; auidè ad eſcam os apertũ porrexeris. Proinde ne qd mihi certũ in poſterũ poſſis imputare, neq; expoſtulare queas, q quũ te cõſpiceremus

κἄτο μετὰ τὸ ἀφεῖδον ἅπαν τὸ ἄγκιστρον πατταίνοντα, ὃν ἐπὶ τοῦ λαβίδιον, οὐδὲ πρὶν ἐμπεσεῖν τῷ λαιμῷ πορρισπάσαι μέγ, οὐδὲ προσλυώσαμεν, ἀλλὰ παρεμείναντος ἡσυχῆ μένου καὶ ἐμπεπηγότος, ἕως συρόμενον, καὶ πρὸς αὐάγκην ἀγόμενον ἑρᾷν, ὅτ' ἤδη ἔφιλος, ἐπῶτδ ἐπιδαπρύσαμεν. ὅπως μὴ ταῦτα λέγῃς ποτί, ὦ πάνσυλογα, ὦ λέγητα, καὶ ἄφυκτα ἐμῖν, ὡς ἂν ἀδοκήμην, μὴ προμωσάωτδ, ἄπαντον ἐξ ἀρχῆς ἀπαύτων, καὶ τὸ δίκτυόν γε αὐτὸ, ἢ τῶν πύρτων τὸ ἀδιέξοδον ἐκτοδῆν ἔδη σχολῆς, ἀλλα μὴ ἐνδοδῆν ἓκ τοῦ μυχοῦ προεπισκόπουν. καὶ τοῦ ἀγκίστρου δὲ τὸ ἀκυόλον, καὶ τῶν ὃν τὸ ἐμπαλιν τοῦ σκόλοπος ἀναστροφῶν, καὶ τῆς βριάνης, τὰς ἀκμὰς ἐς τὰς χᾶρας λαβὼν, καὶ πρὸς τὸν γνάθον πιφυσημένῳ ἀποπερώμεσος, ὦ μὴ πάνυ ὀξία, μήδ' ἄφυκτα, μήδ' ἀνιαρὰ ἐν τοῖς τραύμασι φαίνητ' βιαί ως

tantum unà cum esca deglutientem hamum, non reuocaremus, neq; prius quam in guttur demergeretur, reuulserimus, neq; præmonuerimus, uerùm priusquam cessaßemus, donec eo iã adacto atq; infixo, trahi iam aciui duci conspiceremus, tum quũ nihil opis afferri posßit, frustra adesse nos atq; illachrymari: hæc inquam ne quando posßis dicere (quæ si dicantur, meritò profectò dicantur, neq; à nobis refelli possent quò minus peccaße uideremur, ut qui prius ista non indicaßemus:) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipsum cuiusmodi sit, quamq; nullum habeat exitum: non intus medijs in finib. inuolutus, sed foris tutò atque per ocium ante contemplator, unci æris aculeum, reflexam hami aciem, ac tridentis cuspides manu tentans, malæq; admotas e experiens. Quod nisi uehementer acuta, nisi sic illigantia, ut effugiendi nulla sit facultas,

ὡς σπῶντα τὴν ἀμάχην, αὐτὰ λαμβανόμενα, ἐμᾶς μὴν ἐν τοῖς ἀναλοῖς, καὶ διὰ τοῦτο πεπόνθασιν, ἀνάρραφτ, σκυτάλη ἢ πανταλίσκαι δαρῆναι, ὅπως ἐκφέρει τῇ ἄγγε, ὦ βίλτε, διατάπορ ὁ λάρος, ὅλον πάριχον ὢν· τὸ δὲ λιαρ. ῥᾳθύσειν δὲ ὁ πᾶς λόγος, τὸ μὴν ὅλον ἴσως διά σι, πλὼ ἀλλ' οὐ γε περὶ τ φιλοσοφέντων ὑμῶν μόνων, ἀλλ' ἀπίσοι σπεδαιστόκαν τῶν προσώπων προσλογτε ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ καὶ περὶ γραμματιστῶν, καὶ ῥητόρων, καὶ μισιικῶν, καὶ ὅλων τ ὅσα παιδείας σωῦνται, καὶ μεδεισφορᾶν ἀξιωμένων. κοινῶν ἢ ὡς ἐπίπαν ὄντων, καὶ ὁμοίων τ ξυμβαινόντων ἅπασι, λῆλον ὡς ἂν ἀμάρτια μὴν, ἀσοχίω ἢ τὰ αὐτὰ ὄντα γίγνεσθ τοῖς φιλοσόφοισι, ἃ τ ὁμοίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦντο, καὶ μηδὲν αὐτὸν συμβήσεσθαι οἱ μισθοδότα ἄδικον. ὃ, τι δ' αὖ οὖν ὁ λόγ& αὐτὸς ὅπως ἀβούλοιτο, culcus, nisi dira uulnera fa-ctura uideantur, acriter tra-hentia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem inter formidolosos, atq; ob id etiã pauperes famelicosq; adscri-bito: ipse uerò sumpta fidu-cia, uenatum istum, si uide-tur, aggreditor, Lari in mo-rem totam escam hiatu de-glutiens. Atq; in uniuersum quidẽ forsitan tua causa om-nis hic sermo dicetur: sed quan quã nõ solũ de uobis philoso-phis, aut bis quicũq; uitae in-stitutũ sibi delegerũt clũ utr-tutis studio cõiũctius, uerũe-tiã de grãmaticis, rhetoricis, musicis, breuiter de omnib. q in doctrinae professiõe uersa-ri, quaestiũq; facere propo-suerũt. Cæterum quum omnia sint inter istos cõmunia, ea-dẽq; prorsus accidãt omnib. palàm est, philosophorũ cõdi-tionẽ nõ esse à reliquis exi-

miã, imò hoc illis turpius ista contingere, quũ sint cum alijs cõmunia, si ij qui conducunt, non alijs præmijs eos quàm re-liquos dignos iudicent, nihilq; magis quàm cæteros in bono re habeãt. Sed quicquid erit, quod narratiõis series aperiet,

σούτου τῶν αὐτίαν μάλιστα μὲν αὐτοὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἀνενεγκεῖν, ἔπειτα καὶ τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὰ, δίκαιοι ἦμεν. ἐγὼ δὲ αὐκέτι φημὶ, εἰ μὴ ἁπλῶς καὶ πρόχειρόν τι ὄφελος τοὺς μέλλοντος τοῦ ἄλλου πλούτου, εἶναι γνώμης τινὰς, ἢ πλάσαι καὶ ἰλιγγιᾶν, καὶ μικροὺς τὰς γνώμας, καὶ ταπεινοὺς αὐτὸς ὄντας καὶ ἀνδράποδα, ἵνα ἀποδέσθαι ἄξιον τῶν τοιούτων συνουσιῶν (εὐδὲ γὰρ αὖ πεισθῆναι ἔστι μὴν αὐτιᾶσθαι καλῶς ἔχει, μὴ ἀποπαυομένους τῶν μιαιφονιῶν, ἢ καὶ πάνυ πολλὰ ὑβρίζοντας ὑπ' αὐτῶν ἴσπερ πάλαι γὰρ, καὶ οὐκ ἀνάξιοι τοῦ τοιούτου διατριβῆς. ἄλλως τε οὐδὲ σχῆσιν αὖ τι ἄλλο, πρὸς ὅ, τι χρὴ ἀποκλίναντας αὐτοὺς, παρέχειν αὐτοὺς ἐνεργεῖς, ἀλλ' ἰὼ τις αὐτῶν ἀφίλης τοῦτο, ἀτιχνοι αὐτίκα, καὶ ἀγυιὰ καὶ πρίτιοι ἔσεσθαι. ἐλλὰ οὖν ὅτ' αὐτοὶ ἀπολοῦνται αὖ, οὔτ' ἐκεῖνοι ὑβρισταὶ ἀπολοῦσθε, ἐκ τῶν ἀμείλικτα, φασὶν, ἐνεργοῦντος. ὅπως

eius culpā potissimùm in ipsos conferre par est, q eiusmodi faciūt: deinde in eos q talia sustinēt. Ego uerò culpari nō debeo, nisi forte ueritas & libertas in cōmemorando reprehēsionē mereatur. g Ac reliquū quidē hominū uulgus, puta palæstricos quosdā, aut adulatores imperitos, sordidosq; animo ac suopte ingenio humiles et abiectos homines, ne operæ preciū quidē fuerit ab eiusmodi cōuictu dehortari, qpe nequaquā obtemperaturos: neq; rursum æquū sit illis uitio uertere, quòd nō relinquāt suos cōductores, etiā plurimis ab illis contumelijs affecti. sunt enim ad eā uitæ rationē accōmodati factiq;, neque ea uidelicet indigni. Præterea ne habeāt qdē aliud qppiā ad quod sese cōuertāt, et in quo sese exerceāt, adeò ut si qs eā uitā illis adimat, ignaui illico, cōsiliijq; inopes, desidiosi atq; inutiles reddātur. Quāobrē nec ipsi rē aliq; indignā patiātur, nec illi cōtumelioſe facere uideātur, si (quod aiūt) in matellā immin

γάρ τοι τῶν ὕβρεων ταύτων ἐξ ἀρχῆς παρασχόντες ὀν τὰς εἰκίας, καὶ ὁ τίχνη φέρων καὶ αὐλίζεσθαι τὰ γιγνομένα. περὶ δὲ ὧν προεῖπον τῶν συμπαθουμένων, ἄξιον ἀγανακτῆσαι, καὶ παραδῶσαι, ὡς ἔνι μάλιστα, μετάγειν αὐτοὺς, καὶ πρὸς τὸ λοιδορίαν ἀφαιρεῖσθαι. δοκῶ δέ μοι καλῶς ἂν ποιῆσαι, ἀ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν ἔστι τὴν τοιοῦτον βίον ἀφιενῦναι τινὸς, παρίξετάσας, διέξειμι οὐ πάνυ βιαίους, οὐδ' ἀναγκαίας. οὕτω γὰρ ἂν μὴ τοῖς ὁ ἀπολογίαι προσαιρεῖτο, ἢ ὁ πρώτη ὑπόθεσις τῆς ἐλευθερίας. οἱ μὲν δὴ πολλοὶ τῶν πρείων, καὶ τῶν τῶν ἀναγκαίων χρέων προδίμενοι, ἵνα μὲν τοῦτο προκάλυμμα ποιοῦνται προβιβλῆσθαι τῆς πρὸς τὸν βίον τοῦτον αὐτομολίας· καὶ ἀποχρῶν αὐτοῖς νομίζουσιν, ὡ λέγοιεν, ὡς ξυγγνώμης ἄξιον ποιοῦσι, τὸ χαλεπώτατον τῶν ἐν τῷ βίῳ τῶν πρείων διαφυγεῖν ἑαυτοὺς δοκοῦντες.

xerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initiò præparati, cõferũt sese in fœmiliã, atq; hæc sola illis ars suppetit, ferre & perpeti quid acciderit. Cæterùm eruditorũ nomine, de quib. in Rempublicam loqui, meritò indignandũ, h enitendumq; ut q̃ maximè fieri potest, eos in ordine reuocatos, in libertatẽ uindicemus. Videor aũt rectè facturus, si quibus de causis se quidã ad hoc uitæ genus conferunt, eas causas excusserò, parũq; idoneas atq; efficaces esse demõstrauero. Siquidẽ eo pacto omnis illis præripietur excusatio, summumq; ille titulus, quo suam spontaneã seruitutẽ solent obtexere. Iã igitur plerisq; pauptatẽ et rerũ necessariarũ inopiã proponunt, atq; eam umbrã satis idoneã existimant, quæ suum factũ prætexant, quòd ultrò ad eã uitã acceßerint: ac sibi sufficere credunt, quũ aiunt se quiddam ignoscendum facere, qui id quod est in uita molestißimum, nempe paupertatem, studeant effugere.

ἄτα ἐ Θεόγνις πρόχειρα, καὶ πολὺ τὸ, Πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενίης δεδμημένος, καὶ ὅσα ἄλλα δάματα ὑπὲρ δὴ πενίας εἰ ἀγγυαῖ τίθεται τῶν ποιητῶν ἀζηχνόα χασιν. ἐγὼ δ', εἰ μὲν ἐώρων αὐτὸς φυγὴν τινα ὡς ἀληθῶς δὴ πενίας συμπεπλεγμένους ἐν τῶν τοιούτων ξυνωνύμων, ἴσως ἂν ὑπὲρ δὲ ἄγαν ἐλευθερίας ἐμὲ προλογεῖσθαι πρὸς αὐτούς, ἵνα δὴ (ὡς ὁ Ἀλκιβιάδης φησὶ τῶν ἐρώντων ἔχει) τοῖς τῶν τοιούτων στίλοις τοιούτοις λαμβάνοιτο, τίς ἔτι μηχανή, μὴ ἔχειν πρὸς τὸ πάντως βιβλιαδίσαι δοκεῖν αὐτὸς, καὶ μηδεμιᾶς ἀμαίας αὐτοῖς δὴ ὑποβάσεως τὸ βίᾳ; πενία γὰρ ὡς ἀεὶ, καὶ τὸ λαμβάνειν ἀναγκαῖον, καὶ ἀποδοτέον ὕδωρ, ὑδρίτῃ ἐς φυλακὴν, ἀλλὰ τὸ δοῦναι, λαβεῖν δεῖ, λαβεῖν ἀδρόως λαφυγῇ, πᾶν ἀνερεβῶς, μὴ δ' ὁρᾶσθαι ἐνδιδοῦς πανταχόθεν, πάντως ἢ ἄχει, μὴ τειχύντας τινὰς ἀφορμὰς ἔσανεν, ἀλ' ὅτιο πενίαν τηρεῖ, πα

Postea i in promptu Theognis. atq; illud plurimum in ore: k Nam quemcunq; uirum paupertas enecat. & si qua alia terricula abiectißimi quiq; poetæ de paupertate prodiderunt. l Equidem si uiderẽ ex huiusmodi coniectu paupertatis effugiũ aliquod uerè cõtingere, nõ admodum anxiè cum eis de uehemẽter amplectẽda libertate disceptarẽ. At posteaquã eiusmodi quædam accipiũt, cuiusmodi sunt ægrotantiũ alimenta (quemadmodũ eo gregius ille dixit orator) quæ queãt effugere, quòminùs in hoc ipsum parũ rectè sibi cõsuluisse uideantur, nimirum semper illis manẽte eodẽ uitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, semper accipiendi necessitas: nihil quod seponatur, nihil superest quod reseruetur: uerùm quicquid datum fuerit, ut detur, ut uniuersum etiam capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamẽ, ut ne id quidẽ in usu sufficiat. m Rectius enim futurum fuerat, si nequaquam causßis eiusmodi commi-

ἐκβεβῆσθαι μόνον καὶ τὴν, ἀλλ' ἀὲ πλεῖον ἐχωρίσθησαι. καὶ ὑπέρ τε τοῦτο, καὶ τὸ βαθυκήτεια πόσον ἴσως ῥιπτεῖν ἐδή, ὦ Θέογνις, ἢ τὸ περίωσ, ὡς φῄς, καὶ ἠλιβατῶν. ἃ δ' τις ἀὲ πίνυς, καὶ ἐνδυὸς καὶ ἐπιμιδὸς ὤν, οἵτε περίεσ αὖ τῷ τότῳ διαπεφυγέναι, ἂν οἷσ δὲ πῶς ὁ τοιοῦτος ἂν αὖ δέξεσθε ἐκεῖ ἐκπατᾶν. ἄλλοι ἢ τινί ἂν μὴ αὖ τῶν ἂν αὖ φεβηθῶσι, ἀὴ καπλαγῶσί φασιν, ἀ ἐδώσω τοῖς ἄλλοις ὁμοίως πο νεῖσθε, ἐκπορίζειν τὰ ἄλφιτα, τινὶ ἢ ἐπιπονυκέναι γὸ αὐτοῖς τὰ σώματα, ἢ ὑπὲ γέρως, ἢ ὑπὲ νόσου. ἔπει τῶν δ' ῥᾴστων ἔσ σαν, τῶν μισθοφορεῖν, ἀπλουτοῦ σίνα. φεῖ ἢν ἐδωμεν ἀ ἀλυδῆ λίγεσι, καὶ ἀ ἐκ ῥᾴστα πορίγί γνεσθ αὐτοῖς τὰ διδόμενα, μὴ πολλὰ, μὴ ἢ πλέω ἕτ ἄλλων πονοῦσιν. αὐχῇ γαὶ αὖ ἐκινότα ἂν πάντάγε, μὴ πονέσαντα, cōminiscerētur, quæ paupta tē seruāt alūtq;, atq; eatenus duntaxat opitulātur, uerūm quæ illā tādē aliquādo tollāt. Ac forsitan tibi hoc uolebas Theogni, quū diceres eam in altum mare, ac præruptis de scopulis præcipitē dari oportere. Quòd si qs semp paup. semp egēs, cū semp mercede cōducto mereat, hoc ipso sese arbitretur aufugisse paupta tē: nō uideo quī fieri poßit, quò minus hic ipse sese falle re uideatur. Rursum alij ne gāt sese paupertatē formidoturos, si modò reliquorū hominū in morē poßint suo labore suaq; industria sibi uictū suppeditare: at nūc sibi fractas esse corporis uires, seu senio, seu morbis: eoq; ad eā uitā mercenariā, facilē uidelicet atq; cōmodā cōfugere. Age igitur, inßpiciamus nū uera prædicēt, et nū ea quæ dā tur, ex facili illis ßuppetāt, ac nō multo, neq; adeò maiore labore cōßtent, q̄ uulgo suus uictus. Nā id quidē etiā uotis expetēdū, uti citra laborē, citra sudorē, nullo negocio paratū argentū accipias. Verūm q̄ hæc abßint à uero, iſtud profectò ut dignum eſt, ne dici quidem satis potest: tantum laborum,

μὴ δὲ πάμπολυ, ἕτοιμον ἀργύριον λαβεῖν. τόδε δὴ καὶ ῥᾳδίως κατ' ἀξίαν ἀλλώσεται, τοσαῦτα πονοῦσι, καὶ μέμφονται ἐν ταῖς συνουσίαις. ὥσε καὶ πάνυ ἐντεῦθεν, καὶ ὅτι τοῦτο μάλιστα δὴ ὑγιὰς ἀπέδοσαν μυρίων ὄντων ἐνημέρων τῶν ἀδιτρεβόντων τὸ σῶμα, καὶ πρὸς ἰσχάτῳ ἀπέγνωσιν καταπονούντων. λέξομεν δ' αὐτὰ ἐν τῷ προσήκοντι καιρῷ, ἐπειδὰν καὶ τὰς ἄλλας αὐτῶν δυσχερείας διέξιωμεν. τὰ δὲ νῦν ἄνευ, ἱκανὸν ἐν ὑπολάβοις, ὡς οὐδ' εἰ διὰ ταύτην λέγοντες αὐτὰς ἀποδίδοσθαι τὴν πρόφασιν, ἀλλὰ δοκοίεν ἄν, λοιπὸν δὲ καὶ ἀναδιέστατον μὲν, ὅτι τὰ δὲ πρὸς αὐτῶν λεγόμενον, ἐθελοντὴς ἵνικα, καὶ τῶν πολλῶν καὶ ἀθρόων ἐλπίδων, ἐσπεμένους αὐτοὺς ἐς τὰς οἰκίας, κατεπλαγέντας μὲν τὸ πλῆθος τοῦ χρυσοῦ, καὶ τοῦ ἀργύρου, ἐθαυμακότας δ' ἐπὶ τοῖς λέπεσι, καὶ τῇ ἄλλῃ ῥυφῇ, ἐλπίσαντας δ' ἔσεσθαι αὐτίκα χαλεπὸν

tantum ſudorum in eiuſmodi conuictibus exhauriēdū, ut hic ne ualetudo quidē ad id par ſit, quippe quum quotidie ſexcenta non deſint negocia quæ corpus conficiant, adq; extremam uſque defectionem delaſſent. Verùm hæc ſuo loco dicemus, quum etiam reliquas illorū incommoditates commemorabimus. In præſentia ſat erit oſtendere, qui ſe aiunt hac de cauſa in ſeruitutē addicere ſeſe, ne iſtos quidem uera dicere. Supereſt iam ut eam cauſſam referamus, quæ quidem ut eſt ueriſſima, ita ab illis minimè profertur: nempe ipſos uoluptatis gratia, & amplis illis ſpebus incitatos, ultro inuadere familias duitium, auri argentíque uim & copiam admiratos: præterea quòd felices ſibi uideantur ob conuiuia, & reliquum eius uitæ delicias: ſperantes futurum uti mox nemine uetante affatim au-

rum

χαυλὸν ἐλίγνις ἐπιζομίζονσι τοῦς παῖδας τοῦ χρυσίου. ταῦτα τὰ ἄγη αὐτοὺς, καὶ λούλουσι αὐτ' ἱλαρὸν ὁρῶν τίθυσιν, οὐχ ὑ τῶν ἀναγκαίων χρέα, ὧν ἔφασκον, ἀλλ' ὑ τῶν ἐκ ἀναγκαίων ἐπιθυμία, καὶ ὑ τῶν πολλῶν καὶ πολυτελῶν ἱκάνων ζῆλος. τοιγαροῦν ὥσπερ ἀνοήτους αὐτοὺς, καὶ κακοδαίμονας ὁρᾶσθαι ἐυτυχοῦντας τινὸς, καὶ ῥίβωσθαι ὀρωμένους, παραλαβόντες ὑπερηφανικῶς πορεύεσθαι, ὅπως ἀεὶ ὁρᾶσθήσονται αὐτῶν δραπετεύοντες, ἀπολαύσαι δὲ τῶν παιδικῶν, ἀλλ' ἐδὲ μίας χεὶ φιλήματος ἄκρον μέλας διδόντες. ἴσασι γὰρ ἐν τῷ τυχεῖν τὴν διάλυσιν τοῦ ἐρωτος γεγυμνόν. ταύτην ὖν ἀεὶ ποικλέουσι, καὶ ζηλοτύπως φυλάττουσι. τὰ δ' ἄλλα, ἐπ' ἐλπίδι ἀεὶ τὸν ὁρᾶσθαι ἔχουσι. διὸ ἀσι γὰ, μὴ αὐτ' ὁ ἀπόντων σιτ ἀπαγάγη τ' ἀγαν ἐπιθυμίας, καὶ αὐθράσους αὐτοῖς τίνητ. προσμηδῶσιν ὖν, καὶ ἀπισχυόντα,

rum bibant. Hæc nimirum sunt, quæ illos adducunt, atque ex liberis seruos constituunt: non rerum necessariarum usus, quem prætexebant: sed rerum non necessariarum cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. ¶ Enimuerò quemadmodum miseros istos atque infelices amantes, callidi quidam & ueteratores amasij receptant, & fastidienter ducunt, lactant'que, uidelicet quò iugiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant: cæterùm ex amoris fructu ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligunt enim, copia facta dissoluendum amorem, id igitur ne fiat, præcauent, diligenterque sui copiam subtrahunt. Alioqui spe semper retinent amantem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amantem'que ab se alienet. Proinde semper arridēt, pollicēturq;,

πα, καὶ ἀεὶ ποιήσουσι, καὶ χαριοῦνται, καὶ ἐπιμελήσονται πολυτελῶν. ἐπ' ἔλαττον ἄρα γε μάσαντες, ἐξαρκοῦσι γὰρ μόνοι, καὶ ὁ ἕτερος ὑφ' ἡδονῆς, κἀκεῖνος ὑπ' ἀπαθείας λύεται. ὑπερχαρὴς δ' ἐν αὐτοῖς ὁ θάνατος, ἐν ἅπασι τῷ βίῳ, πόρρω δ' ἐλπίδος. τὸ μὲν δὴ δι' ὑπολοιπῆς ἐπιθυμίας ἅπαντα ὑπομένειν, ἐπάνω ἴσως ὑπάρχοντα, ἀλλὰ συγγνώμη, εἴτις ἡδονῆς χάριν, καὶ τάχιστα ἅπαντες θέλα ποθεῖ, ὅπως μεθέξει αὐτῆς, καί τοι αἰσχρὸν ἴσως, καὶ ἀνδραποδῶδες, ἀποδόσθαι διὰ τάχιστα ἑαυτὸν πολὺ γὰρ ἡδίων ἡ ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ ἡδονή. ὁμως δ' ἔν γε ἐχέτω τινὰ συγγνώμην αὐτοῖς, εἰ ἐπιτυγχάνοιτο. τὸ γὰρ δι' ὑπολοιπῆς ἐπιθυμούμενον πολλὰς ἀεὶ μετὰ πόνου ἐφέλκεται, γελοῖον εἶναι καὶ αὐόπτου, καὶ τάχ' ἂν ἐρῶντας ἂν εἰ μὲν πόνοι σαφεῖς καὶ πρόδηλοι, καὶ αὐτεπάγγελτοι, τὸ δ' ἐλπιζόμενον ἀφανὲς, εἰ δέ ποθεν σὺν τῷ

semper facturi sunt, semperque gratificaturi: semperq; ingentiũ sumptuum rationẽ habituri: donec imprudẽtes ambo senuerint, atq; utriq; iã præterierit ætas, huic ad amandũ, illi ad dãdum: atq; ita omni uita nihil illis peractum est ultra spem meram. Atqui uoluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidẽ forsitan nõ usqueadeò uitio uertendũ: quin magis uenia danda, si quis uoluptate capiatur, & hanc undequaq; consectetur, quòd posßit ea potiri quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius tradat alienũ: propterea q; uoluptas quæ ex libertate percipitur, multo suauior est, quam ea quã ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoq; aliquo pacto ignoscendum illis sit, si modò consequantur. Verumenimuerò ob solam uoluptatis spem multas perferre molestias, equidem & deridiculum arbitror et stultum, maximè quum uideant labores certos esse, manifestos, & ineuitabiles: porrò illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandem est quàm uoluptas, ne tam

longo

ξάλυ. ὅτι γίγνιτό πω τοιοῦτον χρόνον, προυίτι δὲ ἐδόκει γιγνόμενα ἄπιστα ἂν τισιν εἶναι, εἰ μὴ πολλοὶ αὐτὰ λαγίζοιντο. οἱ μὲν γὰρ Ὀδυσσέως ἑταῖροι, γλυκεῖάν τινα τὴν λωτὸν ἐδιάντες, ἠμέλουν τῶν ἄλλων, καὶ πρὸς τὸ παρὸν ὑπὸ τῶν παρόντων ἡδονῶν ἐξεφέροντο, ὥστε ἐπὶ πολὺν χρόνον ἄλογον αὐτῶν ὑπὸ λήθης τῶν καλῶν, πρὸς τὸ ἡδὺ ἑαυτοὺς ἀποκρίβοντας, τὸ δὲ λαμὼ ξυνόντα, πρὸς τοῦτο ἄλλο τὸ λωτὸ ἐμφερόμενον, μηδὲν μεταδιδόντι, ὥστ' ἐκεῖνο μόνος τὸ λαβὼν αὐτὸν παραγάγοι καθάπαξ δεδέσθαι, τῶν λαμὼ καὶ ὀρθῶς ἐχόντων ὧν δεινὸν μέλον, Ἡράκλεις ὡς καταγέλαστον, μὴ πλυγὼν τινων Σμικρῶν ὡς ἀληθῶς δόμενον. τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐτοῖς ἄγοντα, καὶ ἀφ' ὧν αὐτοὺς φθείροντες ἀδικήσειεν τὶς πλείστοις χρῆσθαι πρὸς ὁ, τι ἂν ἐθέλωσι, ταῦτά ἐστιν, ἢ ὅτι ἐτύγχανε τὸ παν. πλοῦ, ἃ μὴ κεκράνται τις μεμνῆσθαι

longo quidem tempore contigisse, præterea autem nec uerisimile uideri ut cõtingat aliquando, si quis modò rem recta reputet uia. At Vlyßis quidem socij, dulci quadam gustata loto, reliqua negligebant, ac præsenti uoluptate deliniti, honesta contemnebant, ut non prorsus cum ratione pugnarit in illis honestatis obliuio: nimirum animo uoluptatis illius sensu occupato. Verùm si quis fame lucus alij cuipiam loto se ingurgitanti, neq; quicquã inde impertienti assistat, idq; solam ob spem, quòd credat fore ut & ipsi aliquãdo degustandam lotum porrigat: assistat inquam ad hũc modum, recti atq; honesti oblitus, dij boni quàm hoc ridiculum, planeq; uerberibus quibusdã Homericis dignũ. Ergo quæ istos ad diuitum conuictum adducunt, & quibus impulsi sese illis dedunt, ad quodcunque

lubitum fuerit utendos, hæc sunt, aut his fermè simillima.

Nisi

μιμνῆσθαι ἀξιώσειε, τ ηδὲ μό
νη τῇ δόξῃ ἐπιμελήσῃ τῶν ξυ
νόντων διαφέρεσθαι τι ηδὲ δυ
ναρύφοις αὐδρᾶσιν. εἰσὶ γὰρ
οἱ ηδὲ τῦτο προβλεπτον, ηδὲ
ὑπὸ τῶν πολλῶν νομίζεσθαι.
ὡς ἐγωγε τὸμὸν ἴδιον, ἐλλι βα
σιλεῖ τῷ μεγάλῳ αὐτὸ μόνον
σωθῆναι, ηδὲ σωθὲν ἐράσθαι,
μηδὲν χρηστὸν ἀπολαύων τῶν
ξυνόντων, λελεῖμμαι αὐ. τοιαύ
της δὲ αὐτοῖς δι ὑποδύσεως
ὄσης, φοβοῦμαι μὴ πρὸς ὑμᾶς αὐτὸ
τὸν ἰδιωτικώτερον, εἶτα μὴ
πρὸς τ ἐπιχθόνια ηδὲ τυχεῖν
ὑπομένειν, εἶτα δ' ἐν αὐτῷ
ἤδη ὄντος πάσχειν· ὧδε πᾶ
σι δέ, ὅ τις αὐτοῖς ὁ κατάστρο
φὴ τ δράματος γίνεται. ὁ γὰ
δὴ ἱκανόν γε ἐκεῖνό ἐστιν, ὡς ἐ μὴ
πονηρὰ ταῦτα, σύλλυπα γῦν,
ηδὲ ὁ πολλὰ λιόντα τ πόνε, ἀλ
λὰ θελήσαι λᾶ μόνον, ἀτά
σοι πίπρωκται τὸ πᾶν δύσμα
χον. ἀλλὰ πολλῶν μὲν τ λιπο
δρομίᾳ, σωτηρίᾳ ἢ τ δυσωνί
αν, ἴσω-

[t] Nisi si quis & illos commorandos esse iudicat, quos hæc una res ad id cõmouet, quòd gloriosum arbitrantur cum illustribus atq; opulentis uiris habere consuetudinem. Sũt enim qui hoc quoq; præclarum ac magnificum, supraq; plebẽ esse existimẽt. Nam ego quidẽ, quod ad me propriè attinet, recusarim uel cum Persarũ rege conuiuere duntaxat, conuictorũq; uideri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaq; causa eius uitæ susciplendæ sic illis habeat, age iam consideremus apud nosmetipsos, primùm cuiusmodi sint illis perferẽda priusquã obtineãt: [u] deinde, cuiusmodi in ipsa iam uita constituti patiantur: postremò, quæ tandẽ catastrophe, quis fabulæ exitus illis cõtingat. Neq; enim illud dicere possunt, hæc tametsi molesta sint, tamen assuescl facilè, neq; ad id multo opus esse labore: sat esse si uelis modò, postea reliqua omnia factu fore facilia. Imò necesse est uæ [x] primùm diu sursum ac deorsum curso-

tes, ma-

ατ, ἴωθέν τι ὀχνεῖτάμελγον, προιμένην ὠθέμενον, καὶ ἀσπαλιέμενον, καὶ ἀναίσχυντον ἐνίεται, καὶ ὀχλοῦντα μὴ δοῦναι τὸ βυρσῷ, καπῶς συρίζουσι, καὶ ὀνομαστὴν τοῦ λιβυκῶ ταττόμενον, καὶ μιδὲν τιθῆναι ἐπὶ μνήμῃ τῶ ὀνόματος. καὶ μὰ καὶ ἐωθῶτος ὑπὲρ τῶν ὑπαρχόντων δύναμιν ἐπιμεληθῆναι χρὴ, πρὸς τὸ τῶ βδελυσσομένῳ ἀξιώματι, καὶ χρώματα αἱρεθῆναι, οἷς αὐτὸν ἥδεται, ὡς μὴ ἀπάδῃς, μὴ δὲ προσκρούσῃς βλεπόμενος, καὶ φιλοπένητος ἔπεσθαι, μᾶλλον δὲ ὑγιαθῆναι, τὰ τῶν οἰκείων πρωθούμενον, καὶ ὥσπερ τινα πομπὸν αὐκπληρῶντα, ὁ δὲ ὀλίγα προσβλέπει πολλῶν ἐξῆς ὑμοῦν. ὧν δέ ποτε τὰ αὐτὰ πράξῃς, καὶ ἴδῃ σε, καὶ προσκαλέσας ἔρηταί τι, ὧν αὐτύχῃ, τότε δὲ τότε πολὺς μὴ ὁ ἱδρὼς, ἀθρόος δὲ ὁ λιγγὸς, καὶ ῥόμος ἄκαιρος, καὶ γέλως τῶν παρόντων ὠθεῖ τῇ

tes, mane excitatus assiduè pro foribꝫ obuerseris, ut perdures quum protruderis, quũ excluderis, quum improbus interdũ atq; importunus uiderĩs, cum ianitori malè Syrissanti, ac nomenclatori Libyco subĩceris, quũq; nominis tui memoriã mercede redimere cogeris. Quinetiã uestitus tibi est apparandus supra tuæ rei facultatẽ, pro dignitate eius cuius conuictum ambis: deligendus color quo ille potissimùm gaudeat, uti ne discrepes, neue oculos illius offendas. Postremò utignauiter assectãre necesse est, uel antecedas potius, à famulis protrusus, ac ueluti põpam quandã explean. at ille interim complures iam dies ne aspicit quidẽ te. Quòd si quando res tibi felicissimè uertent, si te respexerit, si accersiuerit, dixeritque, quicquid illud fuerit, quod illi fortè in buccam uenerit: tum deniq;, tum plurimus sudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum sannæ eorum qui adsunt hæsitan-

τῇ ἀπορίᾳ. μὴ πολλάκις ἀπερίνοητα δόξω, τίς ὢν, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι χίλιαι οὐδὲ ἦσαν αὐτοῖς, λέγας. τοῦτο οἱ μὲν χρηστοὶ αἰδοῦμενοι ἐκάλυπτον, οἱ δὲ τολμηροὶ διελέγχοντο, εἰ ἢ παιδοφθορίαν ἀπαιδευσίαν. οὐ δ' ἔστιν ὅπως φαλεράτης πεπαιδευμένος ἢ πρώτης φιλοφροσύνης, ἀπὸ πολλοῦ καταδικάσας σεαυτὸν πολλῷ τῷ ἀπόγνωσιν, ἐπειδὴ δὲ πολλὰς μὲν αὔπνους νύκτας ἐχούσης, ἤματα δ' ἄλλα τέρπεται διαγάγῃς, ἐν μὲν Δίᾳ δὲ Ἑλένης ἕνεκα, ἐν δὲ τῶν Πριάμου Περγάμων, ἀλλὰ τῶν ἐλαχίστων ἡμιωβολίων, τύχης δ' ἴσως βραχυτοῦ τινος διὰ σωτηρίαν, ἐξέτασις τοιαύτη ὄψῃ, εἰ ἴδοις τὰ μαθήματα. μὴ τῷ βλακείᾳ ἢ διαφθορᾷ ἐπαυχενίζῃς μὴ σὺ δαιμονιώτερος· σοὶ ἢ ὑπὲρ σοῦ ψυχῆς ἀκούω, μὴ ὑπὲρ ἄπαντος· διὰ τί τοι προσῆλθε δοκεῖ; ὑπερορᾷς γὰρ φαύλους τὸ μὴ δ' ὑπ' ἄλλου ἂν

hæsitantiam tuam de perplexitate ridentium. Quæ quidem non rarò accidit, ut quum oportuerit respondere quis fuerit rex Achiuorum, mille naues illis fuisse respondeas. Atque id si qui sunt modesti, pudorem uocãt; immodesti timiditatem nominant improbi insciti am. Ita fit, ut tu primam hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimam expertus, ita discedas ut tãtã animi tui imbecillitatẽ ipse cõdẽnes. Porrò ubi multas iã noctes insomnes duxeris, ubi plurimos dies cruentos egeris, haud quidem Helenæ gratia Ioue, neq; ob Priameia Pergama, uerum ꝑ quinq; obolorum. contigerit autem & Deus quispiam tragicus qui tibi sit auxilio: & iam illud restat, ut exploreris, excutiarisq; num literas noris. Atq; ea quidẽ disceptatio nõ iniucunda est ipsi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix esse prædicatur. Cæterùm tibi uidetur de uita ipsa, deque omni fortuna tum certamen esse paratum: propterea quòd tibi uenit in mentẽ, idq; meritò, futurũ ut alius nemo sit admissu-

ἐκεῖνα. Αἰσχύνῃ πρὸς τ̃ πρεσβύτερον ἀποβλίπειν, καὶ διέξεισι ἄνευ ἀδοκίμου. ἀνὰ σκηπτὸν ἰόντων, ἐς μύρια διαφθείρει τότε, τοῖς μὲν ἀντεξεταζομένοις φανερὰ (ἴσθι γὰρ καὶ ἄλλους ἄνευ τῶν αὐτῶν ἀντεξεταζομένους) αὐτὸν δὲ πάντα ἐνδεῶς ἀπηγγέλκει νομίζοντα, φοβέμενον δὲ, καὶ ἐλπίζοντα, καὶ πρὸς τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἀτενίζοντα, καὶ ἐμὲν ὑποπτεύοντα τῶν λεγομένων, ἀπολλύμενον, ἃ δὲ μεταδῶν ἀκούει, γιγνόμενα, καὶ σύλλογον διαδιατάμενον. ἐνὸς δὲ πολλοὶ ἄνευ τὰς ἐναντίας σοι φρονοῦντας, καὶ ἄλλους ἀντὶ σοῦ τιθέμενοι, ὧν ἵνα τῷ, ὥσπερ ἐν λόχου τοξεύων, λίθοις σε ἐνισκόπουν ἐκ βάθρα ἐν βαθρᾶ πώγωνι, καὶ πολιᾷ τῇ κόμῃ ὄψεται βέλος, ἐ τι οἶδεν ὠφέλιμον, καὶ τοῖς μὴ δοκοῦντα εἰδέναι, τοῖς δὲ μὰ, μόνος ἐν τοσούτῳ χρόνος, καὶ πολυπραγμονᾶται σε ἅπας ὁ περιλαλῶν βίος.

admissurus, si prius ab hoc reiectus ac repudiatus uideare. Interim in uarias curas distraharis oportet, dum inuides ijs qui pariter ex æquo tecum examinantur. Finge enim & alios esse qui eiusdem fortunæ tibi sint competitores: te uerò tibi uideri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperantem, ac miserè de illius uultu pendentem, qui si quid parum probet eorum quæ dixeris, periisti. Sin arridens auscultat, hilarescis, & spe bona fultus consistis. Porrò consentaneum est, esse A non paucos qui tibi aduersentur, atque alios in tuum locum uelint inducere. Horum unusquisque clanculum uelut ex insidijs in te iaculatur. Iam uerò illud considera, quale sit, uiri promissa barba, cana coma, examinari nũ quid bonæ rei didicerit: et alijs quidem didicisse uideri, alius secus. Superior interim uita, et omnis anteacta ætas tua curiosè disquiritur.

Quòd

λάμ μεν τις ἢ πολίτης ὑπὸ φθόνου, ἢ γείτων ἐκ τινος οὐτε λυπρᾶς αὐτίας προσκεκρουκὼς, αὐτικρινόμενος εἰπὼν μοιχὸν, ἢ παιδεραστὴν, τοῦτ' ἐκεῖνο ἐκ τῶν Διὸς Λίλτρων ἡ μάρτυς. ἂν δὲ παύσθ' ἅμα ἑξῆς ἐπαίνων, ὕστερον ἦλθε καὶ ἀμφίβολοι καὶ δεδικασμένοι, χρὴ τοίνυν πολλὰ σύντυχῆσαι, καὶ μηδὲν ὅλως ἐναντιοῦσθαι: μόνως γὰρ ἂν ἔτω πρατύσειας. ἔχει, καὶ λὴ σύντυχπαί σοι παῦτα ἐκ τύχης μείζου· αὐτός τε γὰρ ἐκείνοις τὸς λόγυς, καὶ τῶν φίλων οἱ ἐντιμότατοι, καὶ οἷς μᾶλιστα πιστεύει τὰ τοιαῦτα, ἐκ ἀπίβριψαν. ἔτι δὲ καὶ ἡ γυ νὴ βέλεται, ἐκ αὐτιλέγει λὶ σὺδὲ ἐπίβροπος, ὅτι ἐ οἰκονόμος· ἐδὲ τις ἐμέμψατό σου τὸν βίον, ἀλλὰ παῦτα ἴλεω, καὶ παντακόθεν ἄσια τὰ ἱερά. κικρᾶτηκας ὦν, ὦ μακάριε, καὶ ἔστεψαι τὰ Ολύμπια, μᾶλλον δὲ Βαβυλῶνα ἐλήφας,

B Quòd si quis aut ciuis inuidia, aut uicinus leui quapiam de causa prouocatus te deferat, & adulterum dicat, uel pæderastem: is protinus iuxta uetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis testis. Porrò si pariter omnes bene de te prædicent: fusper Electi, leues, ac largitione redẽpti uidebuntur. Nam admodum omnia tibi consistent oportet: nihil prorsus sit, quod tibi queat obsistere: alioqui nunquam obtinueris. C Age sanè, hoc quoque contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter cesserunt, & probauit ipse doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibusq; ille huiusmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc uult etiam uxor. Non refragatur domus præfectus, neque item dispensator. Nemo tuam insimulauit uitam, dextra omnia & omni ex parte bene promittunt sacra. Vicisti igitur ô fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonem magis

ἄλλφας, ἢ τὴν Σαρδίων ἀκρόπολιν καθήρηκας. καὶ ἔξεις τὸ δὲ ἀμαλθέας κέρας, καὶ ἀμέλξεις ὀρνίθων γάλα. δεῖ δή σοι αὐτὶ τῶν τοιούτων πόνων, μίγιστα ἐλπίδα γενέσθαι τὰγαθὰ, ἵνα μὴ φύλλινον μόνον ὁ στέφανος ἦ, καὶ τόν τι μισθὸν ἐπικαταφρόνητον ἐργάζωμαι, καὶ τοῦτον ἐν καιρῷ δὲ χρείας ἀπραγμόνως ἀποδίδοσθαι, καὶ τὴν ἄλλην τιμὴν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ὑπάρχειν, πόνων δὲ ἀνάνδρων, καὶ πλατῆ, καὶ ἐρέμνων, καὶ ἀγρυπνιῶν αὐκπικαῦσθαι, καὶ τοῦτο δὴ τὸ δὲ σύχης, ἀπατέναντα τὸ πόδε καθεύδειν μόνα ἐκεῖνα πράττοντα, ὧν ἕνεκα τὴν ἀρχὴν παρελήφθης, καὶ ὧν ἔμπροσθεν ἐλέχθη μηδ' ὅτως, ὦ Τιμόκλεις, καὶ ἀλλ' αὖ λῶ μίγα κακὸν, ὑποκύψαν τὰ φέρειν τὸν ζυγὸν, ἐλαφρόν τε καὶ εὔφορον, καὶ τὸ μίγιστον, ἐπίχρυσον ὄντα: ἀλλὰ πολλοῦ, μᾶλλον δὲ τῶν τοιούτων ἁπάντων μυρία

magis cepisti, aut Sardium arcem occupasti. Habebis Copiæ cornu, & gallinaceũ lac emulgebis. Iam sanè par est, ut aliquãdo præmia capias, maxima uidelicet, et quæ laboribus tantis respondeãt, ne corona tua frondea dictaxat sit. simul ut merces haud quaquam contemnenda præstituatur, caq; cõmodè ad usum citraq; negocium persoluatur, utq; reliquus item honos tibi præter ministrorum uulgus suppeditetur. Cæterùm à laboribus illis, à luto, à cursitationibus, à uigilijs, in ociũ te recipias, ut id quod uulgò solent optare mortales porrectis pedibus dormias, nihilq; iam facias præter ea sola quorum gratia primùm receptus es, & in quæ conductus es. ita enim consentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurum, si quis subdita ceruice ferat iugum, leue nimirum, & portatu facile, quodque est omnium maximum, auro illitum. Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur.

μυρίαι γὰρ ὀργαὶ ἀφίεν, τὰ ἐλεύθερα ἀνδρὶ, ἐν αὐταῖς ὕβρεσι συμφορὰς γιγνόμενα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξῆς ἀκούων, ἃ τις ἂν αὐτὰ πεπονθὼς διώκοιτο, πῶς δέοι με ἐν τοιούτοις ὢν διακεῖσθαι, ἀφέξομαι δ' ἀπὸ τῆς ὑβρέως τε λέγειν, ἵν' ὑπὲρ, ἐάν τι ἀκούσῃς ἀλεπνότερον τὰ πρωτόλεια δὲ μειλίσσοις ξυνουσίας. σὺ δὲ ὦν πρόσεισι παρατίλλων τις ὕπνον ἐκεῖ τὸ ἄλειπτον, ἐκ οἴκου οἰκίσεις, ὃν χρὴ πρίτιστον ἐλεῖν ποιέσασθαι, πρᾶος βύσαντα δὲ τῶν χεῖρα, ὡς μὴ ἀλίξοις ἔνια δοκῇς, τελάχιστον πιεῖν δραχμάς. ὁ δ' ἀκοὴ σάμβων, καὶ ἅπαγε, φησὶ σοῦ δὲ ἐγώ· καὶ Ἡράκλεις, μὴ γένοιτο ἐπαισθῶν, τίλλ' ἐπάδων, καὶ ἄπεισί σοι πλατὺ ἐγχανών. σὺ δ' ἐκεῖθεν καθαρὰν προχειρισάμενος, καὶ σεαυτὸν κοσμιώτατα σχηματίσας, λουσάμενος ἥκεις, δειδιὼς μὴ πρὸ τῶν ἄλλων ἀφίκοιο, ἀνερρὶς

Siquidem in medijs ipsis id genus conuictibus sexcentæ res accidunt uiro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecũ ordine reputato, num quisquã ea perpeti queat, cui quidẽ cum eruditione uel minimũ commercij fuerit. Exordiar autem, si uidetur, à primo cõuiuio, unde cõsentaneum est te cõsuetudinem illam auspicaturum. E Primum igitur adesti tibi quispiã qui te iubeat ad conuiuiũ accedere, famulus non incomis: qui tibi prius placandus, datis in manum, ne uideris inciuilis, ut minimum quinq; drachmis. At ille Accissans, secũ quum maximè cupiat, cupere dissimulans: Apage, inquit: Egó ne quicquã abs te? Addit & illa: Absit, dij prohibeãt. Tãdem flectitur atq; obtẽperat ac discedit, te latè diducto rictu subsannans. Tu porrò nitida sumpta ueste, mundissimeque cultus, lotus accedis, solicitus interim ne prior alijs aduenias: nam id inurbanum: quemadmodum postrea

ἀπερόκαλον γάρ· ὥσπερ καὶ τὸ ὕστατον ἥκειν, φορτικόν. οὐ τὸ ἔν τε τυρόσας τὸ μίσον τοῦ πυρῶ, ἀσιλήνδας, καί σι πάνυ ἐντίμως ἰδέξασται. καὶ παραλαβών τις κατάκλινε μικρὸν ὑπὲρ τὸ πλησίον, μετὰ δύο πρεσβυτῶν φίλων, σύ δ' ὥσπερ τὸ Διὸς τὸν εἶναι παρειλθών, πάντα τεθαύμακας. καὶ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραττομένων μείζων ἀξιοῦ. ξένα γάρ σοι καὶ ἄγνωστα πάντα, καὶ ἴσως οἰκτρὰ ἂν σοὶ ἄπορα βλέπεται. καὶ τῶν παρόντων ἕκαστον, τί πράξας ἰδιωτεύει. ἀλλ' αὐτῷ δὲ ἀμελὲς τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προῆται τί τισι τῶν εἰωθότων ἐπισκευάζειν, ὅπως ἐς τοὺς παῖδας, ἢ ἐς τὴν γυναῖκα, ἢ πολλάκις ἐν πρίαπος ἀποβλέψας. οἱ μὲν γὰρ τῶν συνδείπνων ἀκόλουθοι, ὁρῶντες ἐκπεπληγμένον, ἐς τὴν ἀπειρίαν τῶν θρωμένων ἀποσκώπτουσι, τεθηλυμένον ποιούμενοι τοῦ μὴ πρὸ ἄλλου πρότερόν σε

postremum uenire, graue. Proinde media inter utrũq; obseruata opportunitate ingrederis: teq; sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quispiam iubet accumbere, paulo supra diuitè, inter duos fermè ueteres amicos. At tu perinde atq; in Iouis ædes ueneris, nihil non admiraris, et ad omnia quæ geruntur, suspensus inhias, propterea quòd noua tibi atq; inusa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præsentes sunt, quid agas obseruãt. Neq; uerò ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negociũ deserit, ut oculis obseruêt quẽadmodum te geras in pueros, aut in uxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simul atq; te uident propter imperitiam ad ea quæ sunt, attonitum ac stupefactum, deridentclanculum, conspectantes te nunquam antea apud alium quempiam

δεδεπνηκέναι, ηκει το καινον ωναί σοι το χειρόμακρον τιθυμιον. ωσπερ ουν εικος, ιδίαν τε αυλαγκην υπ' απορίας, ηκει μάστε δυψωντα πιειν αυτων τολμαν, μη δόξης οινόφλυξ τις ειναι, μήτε των ὑψων παρατιθεντων ποικίλων, προς τινα τάξιν ισκυαομενων, αδίνατα ἐρ' ὁ, τι πρωτον ἡ δευτερον τιν χειρα ενίγκης. επεβλεπειν ουν εις τον πλησιον δυσει, ηκει παυον ζηλων, ηκει μανδάνειν τ' δεπνον τιν ακολασίαν. τα δ' αλλα ποικίλ& ει, ηκει θορύβε πολίος τιν ψυχιν, προς ἱκανα των πρασσομενων εκπλη γμον. ηκει αρτι μεν συ δαιμονίζεις τον πλουσιον του χρυσον ηκει τε ελίφαντ&, ηκει τοσ τοσαυτης τρυφης· αρτι δ' επιλάθεις σεαυτον, ως το μικρον ων, ειτα ζην υπολαμβάνεις. ενίοτε δε κακεινο εισερχεται σε, ως ζηλωτον τινα βιον, απασιν επάνοις ενδυφύσων, ηκει μιδε ξων

cœnasse, nouumq; tibi esse ut mãtile apponatur. proinde, sicuti uerisimile est, præ hæsitãtia sudes oportet, ac neq; cum sitias, audeas potum poscere, ne uinosus uideare: neque uarijs appositis opsonijs, & in ordinem quendam extructis, scire posses cui prius aut posterius manum admoueas. Quare ad eũ qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus conuiuij rationẽ & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & uarians, animoq; penitus perturbato, et ad omnia quæ illic geruntur obstupescens. Atq; interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri uim & eboris, tãtásque delicias. Interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen uiuere te credas. Nonnunquam & illud in mentẽ uenit, fore ut admirandã et expetendã quandã uiuas uitam, quippe qui sis omnibus delicijs illis fruiturus, cunctoriúmque ex æquo futurus

ξων αὐτῶν ὃς ἰσοτιμίας. οἶει γὰρ ἐσεσθαι Διονύσια ἑορτάσειν. διὰ τοῦτο καὶ μειράκια ὥρας διανενόμηκα, καὶ ἑρίμια προσμειδιῶντα, γλαφυρωτέραν ὑποψάφει σοι τίλιν μέλλοντα διαβιβλώσεσθαι, ὥς τι σωιχῶς τὸ Ομηρικὸν ἐκεῖνο φθίγγεται Θεᾶ, οὐ νήμερτες, Τρῶας καὶ ἐυκνήμιδας Αχαιοὺς τοιαῦτα τοῦτον καὶ ὑπομένειν ὑπὲρ δὲ τοῦ σαύτης εὐδαιμονίας. φιλοτιμίαν τὸ ἐπὶ τούτῳ, καὶ σκύφον ἐμπιεῖσθαι τις αὐτόσε, προϋπὶ σοι τῷ Λιδασκάλῳ, ἢ ὅ, τι λήψεται προσαιτῶν. σὺ δὲ λαβὼν, ὦ, τι μεῖζόν σοι καὶ αὐτὸν ὑπεσπεῖν ἔοικε, ἀγνόησας ὑπ' ἀπειρίας καὶ ἀγροικίας δόξαν ὤφλον. ἐπίφθονον δ' ἂν ἀπὸ δὲ πρὸ πόσου ἐκάνης τοσούτοις τῶν πολιτῶν φίλων γεγένησαι. καὶ πρότερον ἐπὶ τῷ καλῷ κλίνῃ ἐλύπησας τινὰς αὐτ', ὅτι τέμβρον ἔπιον, προσκρίθης ἐπὶ δεῖπνον πολυτελῆ δολεᾶν ὠνυλημὸ

futurus particeps. Arbitraris enim te ſemper bacchanalia feſta celebratrum. Quin & adoleſcentuli formoſi præmi niſtrantes, ac ſilentio arridẽtes, ſuauius in poſterum hoc uitæ genus pollicenturiut Homericum illud nũquam deſitas in ore habere:

Haud uitio uerti debet, ſi Troïa pubes,
Armatiq; ſimul Danai, ſub Marte laborum
Pondera tanta ferant: —

ob tantam uidelicet felicitatem. Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibẽdum: ac poſtulato perquàm ingenti ſcypho quiſpiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellãs. At tu recepto ſcypho quid uiciſſim G oporteat reſpondere, propter eiuſmodi morum imperitiam ignoras, iamq; ruſticanus & inelegans eſſe uideris. Cæterum ea propinatio multorum ueterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clanculum urebat, quòd modò cum aduenerís, ijs anteponãre, qui multorum annorũ ſeruitutẽ exhauſerint.

πω. σὺδὲ ἔμ ηκὰ τοιῦτός τις
πρὸς σᾶ λόγ& ἐμ αὐτοῖς, τᾶτα
ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις δεινοῖς
ἐλείπετο, κὴ τῶν ἀρτι εἰσελυ-
θότων εἰς τὸν οἶκιαν ἀδυτέρους
ἄναι. κὴ μόνοις τοῖς Ελλησι τέ-
τοις αὐτοκτή ἡ ῥωμαίων πό-
λις. καί τοι τί ὄφελος ἐφ' ὅτῳ περ
τιμῶνται ἡμῶν; ἢ ῥημάτια δὲ
φλυκ λίγοντες, οἱουτάί τι παμ
μίγιδες ὠφελᾶν; ἄλλος ἄν, ἢ γὰ
εἶδόθ' ὅσα μὴ ἔπεσθ, ὅπως ἂν τὰ
παρατεθέντα συλλαβὼν κατὶ
φαγ&; ἀπεῤῥόκαλος αὐθρωπος,
κὴ λιμῷ πλίνς, ἀλλ' ὕναρ λοιπᾶ
ποτὶ αὖτα ἐμφερομθὰς, ὅτι γε
Νομαδικᾶ, ἢ φασιανᾶ ὄρνιθες,
ὧν μόλις τὰ ὀστᾶ ἡμῖν κατακλ
λειπ' ὄντος ἄλλος, ὦ μάταιοι,
φησὶ, πίνει δὲ ὅλων ἡμερῶν
ὕδιδε αὐτ' ἐνταῦθά ποτ' ἡμῖν ἡ-
μῖν τὰ ὁμοια ποτνιώμθην.
νυῦ μὲν γὰ, ὥσπερ τὰ καινὰ τ
ὑποδήματα, ἐν τιμῇ τινι ηκὰ
ζόπμενάα ἔχ&ν. ἐπεδὰν ἢ παλ
θῇ πολλάκις, κὴ ὑπὸ τ πολ& αὐτα
πλανθῇ,

Protinus itaque talia quædam de te inter illos dicta feruntur: Illud scilicet malis nostris deerat, ut etiam ijs qui nuper in familiam cõ migrarunt, posthabeamur. et, Solis Græculis patet urbs Romana. &, Quid habent quamobrem nobis debeant anteponi? Num mirificam quandam utilitatem adferre uidentur, quũ uerbula quædã misera dicunt? Rursũ alius hæc: An' non uidisti quantum biberit? quemadmodum cibos appositos auidè corripiens deuorarit? Homo inelegans, ac fame enectus, qui H ne per somnium quidẽ unquã fuerit I albo pane saturatus, multo minus alite Numidica, aut Phasiano, è quibus nobis uix ossa reliqua fecerit. Porrò tertius: Fatui, inquit, priusquã quinq; abeãt dies, uidebitis hũc nihilo plus ris fieri quàm nos. Nam nunc quidẽ nõ secus atq; calcei noui solent, in precio est, & habetur charus: uerùm ubi crebrò iam fuerit calcatus, lutoq; deformatus, tum miserè sub

σπασθῇ, ὑπὸ τῆ κλίνη ἀδλίως ἐρρίφητ, πέριωμ, ὥσπερ ὑμᾶς, ἀνάπλεως. ἐπαίνοι μὲν οὖν τοιχῦτα περὶ σῦ πολλὰ τρέφουσι, διάπειρ ἤδη καὶ πρὸς διαβολάς τινας αὐτ πκφασισθάσοντας. τὸ δ' ἦν συμπόσιον ὅλον ἐπαινο σύντ, ἢ περὶ σῦ οἱ πλῆθοι τ λόγων, σὺ δ' ὑπ' ἀηθείας πλέον τ ἐπαινῦ ἐμπιὼν οἶνον λι πῆ καὶ βραμίως, πάλαι δή γε πρὸς ἐπιτάσεις, πονήρως ἔχεις, καὶ ἔτι περιεξανασπλῶσί σοι πα λὺν, ὅτι μέλεμ ἀσφαλές. ἀπο πεπαυμένῳ τοίνυν τ πότε, ἢ λό γων ὅπ λόγοις γιγνομένων, ἢ διαμάτων ἰδὶ διάμασι παρι όντων (ἄπαυλα γὰ ὅπ ἡξιωθάσοί τὰ αὐτ βάλτ) πόλασιν ὰ μικραὶ ὑπομένειας, μήτε ὀρῶν τὰ γιγνόμενα, μήτ' ἀκόων εἴ τις ἄξιος, ἢ καθαρίσια πάνυ τι μάλλον μειρακίσκον. ἀλλ' ἐπαινᾶς μὲν ὑπ' αὐάγκης, σὺ χρῆ δ' ἑαυτῷ συμπεισᾶμ ἐπαί να ταῦτα, ἢ πυρπαίαν τινα προσαγγελθῆναι, ἵνα ποτὲ

sub lectica abijcietur, cimicibus, quemadmodū nos, oppletus. Atq; inter illos taliæ permultæ de te iactãtur, ex quibus aliquot iam tum etiã ad calumniandum insimulãdumq; te incitantur. Omne igitur illud conuiuiũ tui pleonum, ac plerisq; de te sermones. Tu uerò propter insolentiam atq; insuetudinem plusquàm sat est, hauris uini tenuis & acris, eoq; K iamdudũ aluo tibi cita discruciaris: uerùm neq; decorũ tibi ante alios è cõuiuio discedere, neq; rursus manere tutũ. At producta interim in longũ potatione, dũ sermo alius ex alio nascitur, dũ spectacula alia proferuntur in conuiuium (nam uniuersum fortunæ suæ strepitum tibi cupit ostentare) nõ mediocriter discruciaris, cui nõ liceat neq; uidere quæ gerũtur, neq; audire si qs uoce citharaue canat egregiè dilectꝰ adolescẽtulꝰ. At laudas tamẽ inuitꝰ: cæterùm animo illud optas, ut aut terræmotus repẽs ortus ea cũcta discutiat, aut incẽdiũ aliq; renũcietur, quo simul conuiuiũ

ηδὲ διαλυθῇ τὸ συμπόσιον τῦτο μηδὲ δύσει τὸ πρῶτον, ὦ ἑταῖρε, ἡδίστου ἐκεῖνο δεῖπνου, ἐκ ἐμοιγε τ' ὑμᾶς, ἡ τ' λοιπῶν ἁπλῶς ἥδιον, ὁπλίσκα βέλομαι, ἡδὲ πόσου ἀλυσιτέλους ἐαδιομένῳ. ἕνα γᾶρ σοι ζῶ ὀξυρεμίαν ζῶν ἐδὲ τέτοις πᾶρῶ, ἡ τὸν ἐν τῇ νυκτὶ ἐμεῖσον, ἐωδ' ὅ ἐσα πᾶρὶ ἔμεδ' ξυμβῆναι ὑμᾶς, ὁπόσου τι ἡδὶ ὁπότε τῦ ἔτους χρὴ λαμβάνειν. πᾶρόντων δ' ἐν δύει ἢ τρὶ ὧν φίλων, πᾶροσκαλέσας σε, ἡ καθίζεδαι ἀναλύσας, ἀρχέτω λέγειν, τὰ μὴ ἐμέτερα, ὁπόϊά ἔστιν, ἐώρακας ἤδη, ἡδὲ ὡς τῦτο φῶ ἐν αὐτοῖς ἐδὲ εἷς: ἀρκεῖ φῶ. ὄντα δὲ, ἡδὲ πιᾷ πάντα, ἡδὲ ἀημόσια. χρὴ δέ σε ἔτως ἔχειν, ὡς ἁπάντων ἡμῖν κοινῶν ἐσομένων. γελοῖον γᾶρ, ἐ τὸ κυριώτατον, τἰὼ ψυχῶ σοι τἰὼ ἐαυτῦ, ἢ ἡδὲ νὴ Δία τῶν πᾶλαιῶν, (ἐ παῖδῶν ἔγε αὐτῶ πᾶλαιόσιος δόμενοι) ἐπιβίπτων, τ' ἄλλων μὲν ἐπίσης ἡγοίμην δ' ἐ tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimum conuiuium, quod mihi quidē haudquaquam suauius sit cepis, cādidóq; sale, liberè quū uelim ex his, & quantū uelim edenti. Verùm ut ne tibi commemorem ructus acidos qui deinde sequuntur, ut ne nocturnos uomitus, mane uobis erit de mercede pacto transigendum, quantum & qua anni parte te oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, acersito te, et considere iusso, sic loqui incipit: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iā pspicere potuisti, quàm nullus in his fastus, sed citra ostentationem moderata ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducas uelim, ut existimes omnia nobis forc cōmunia. Nā ridiculū profectò, si quū charissimā possessionū mearum partem, puta meā ipsius uitam, aut per Iouē liberorū etiā (si fors illi liberi fuerint erudiēdi) tibi credā, nō aliarū item rerū te mecum ex æquo dominum ac possessorem exi-

σπούδω, ἐπεὶ ὑμᾶς γε οὐκ ὀρίσαιμι δεῖν, ἐρῶ μὲν τὸ μέτριον καὶ αὐτάρκες ἔχειν· οἶδα δ' ὅτι καὶ συνίσεσθε, ὡς ἔχει μισθοῦ ἐλπίδι πρεσβεύειν δοκεῖς ὑμῖν τὴν εὐνοίαν, τῶν δ' ἄλλων ἕνεκα, ἢ δυνάμεως ἢ πλούτου ἐμοῦ, καὶ τιμῆς, ὧν παρὰ σοὶ ἔξεστι. ὅμως δ' ἔστι καὶ ὀρίσαι τι. σύ δ' αὐτὸς ὁτιοῦν βούλει, λέγε, μεμνημένος, ὦ φίλτατε, πλὴν ἐνίων ἀπορ ἐν ἑορταῖς ἐτησίοις εἰκὸς ὑμᾶς παρέξειν. ἐγὼ ἀμελήσομεν ἃ δεῖ τῶν τοιούτων, εἰ καὶ μὴ νῦν αὐτὰ σώσετε βέλτια. πολλαὶ δὴ, οἶδα, τοῦ ἔτους αἱ τοιαῦται ἀφορμαί. καὶ πρὸς ἐκείνοις ἀποβλέπων, μεμνήσεσθαι δοκοῦσί ὑπερβάλλοις ἡμῖν τὸν μισθόν. ἄλλως τε καὶ πρέπειν αὖ ἔοικε, τοῖς πένησι δοκιμάζουσιν ὑμῖν μεράτιον εἶναι χρημάτων. ὁ μὲν ταῦτ' ἐποίησεν, ἢ ὅλον σε διασώσασθαι τὰς ἐλπίσι, τιθασὸν ἑαυτῷ πεποίηκε, σὺ δ' ἀτάλαντα μὲν μισθαρνεῖν ὑπερποιήσας, καὶ ἀγρὸν ὅλης, καὶ σωτηρίας, σωτῆρα

stimẽ. Cæterùm quãdo certi quippiã est præfiniẽdũ, equidẽ uideo uitæ tuæ frugalitatẽ, et animũ paucis cõtentũ. Neq; nõ intelligo, haud mercedis adductũ spe te in nostrã uenisse familiã, uerùm aliarũ gratia rerũ, puta nostræ in te beneuolẽtiæ causa, tũ honoris q tibi præter omnes cõtinget. Attamẽ præfiniendũ est aliquid. Quin ipse magis quod uidebitur statuito, habita ratiõe, uir amicissime, munerũ etiã illorũ quæ quotãnis festis dieb. à nobis accepturus uideris. Neq; enim uel ista nobis fuerint neglectui futura, etiãsi nũchæc pactiõe non complectamur. Scis aũt cõplures per annũ eiusmodi munerũ occasiones incidere. Horũ igitur habita ratiõe, moderatius nimirum præmium nobis præscribas. Præterea decet etiã uos homines eruditos pecuniã negligere. Hæc ille dicẽs, totũq; te uaria spe labefactãs, mitẽ sibi ac tractabilem reddidit. Tu porrò qui dudũ talẽta, ac multa nummũm millia somniabãs, solidos agros, & familias,

ας μὲν ἐρίμια δὲ μικρολογίας, σάντες ἴσμεν ὁμως τλὼ ὑποδοχιον. ἡγὸ τὸ παῦτα ὑμῖν πειρὰ ἴσται, βέβαιον ἡγ. ἀλπίδι ἔσεσθαι τομίσ ζῆς, ὅτι ἐδὲς, ὅτι τλοιῦτα, χ ἀπλῶς μεδ' ἑαυτῶν, ὑποβρύχιον δ' ἐκ ἰδίαν. τελεβλῶσον δ' ὑπ' αὐτῶν αὐτῷ ἐπίβλεψας. ὁ ἴ αὐτὸς ἔμ οὐ φησιν ἐρῶ, τ φίλων δ' τινα τ παρόντων διελοῦσα, μέσον ἐλθοῦσα τ πράγματος ἑκάτερον, ὁ μὲν αὐτῷ γένοιτ' ἂν ἐκρὸν, ἡγ πρὸς ἄλλα ἴσταν αὐτὸν παιδοτρεφὰ δαπανῶντι, μήτε τῷ λυπουμένῳ ἀντιλέγ. ἀλλ' ὁμογέγων ἴσε, ὡς πάσων κολακείας σώφρονος, ὡς ἔμ ἐν ἀνδρομονίαις ἐ, φησι, τ ἐν τῇ πόλει ἀπαντῶν, ὧ ἄτος, ἐν ἂν ἔπους, ἔ τι τ πρῶτον ὑπάρχων, ὁ πολλοῖς πάνυ πλουσίοις μόλις ἂν γένοιτο παρὰ τ Τύχης. λέγω ἴ ὁμιλίας ἀξιοβλῶτα, ἡγ ἐν ἴας κοινωνῆσαι, ἡγ ἐν ἴλῳ πρώτῳ οἰκίαν τ ἐν τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ παῖδας ἐχθλῶν. τοῦτο γὰ ὑπὲρ τὰ Κροίσε τάλαντα, ἡγ τ Μίδ πλῦ

sentis quidem tacitus apud te hominis sordes ac parsimoniam: nihilomin⁹ blãditur tibi pollicitatio tamẽ: atq; illud, Cõmunia futura sunt omnia ratũ et uerũ fore arbitraris, ignarus eiusmodi dicta, summis è labijs, nõ imo è corde profecta. Tãdẽ præ pudore ipse statuẽdi ius defers. Verum ille facturũ sese negat: cæterum ex amicis præsentibus quẽpiã in eo negocio uelut mediũ intercedere iubet, q salarij modũ pronũciet, eũ qui neq; ipsum grauet, ut cui plurimas tũ alias in res magis his necessarias sumpt⁹ sit faciẽdus: neq; rursus ei qui laturus est, sit omnino indign⁹. Atq; is seniculus quispiã diuitis æqualis, unà cũ illo à pueris adulãdo educat⁹: Eho tu, inq;, nũ inficias ire potes, qn unus sis q in hac urbe uiuũt omnium fortunatissimus, cui primũ cõtigerit, quod pluribus miserè cupiẽtibus, uix à fortuna dari posśit, nẽpe ut in huius hominis consuetudinẽ admittaris? ut communes penates habeas? ut in familiã inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirũ tum Cræsi talenta, tum Midæ diuitiæ superat, si

σην δὲ σωφρενῆν οἶδα. ἅδην ἢ πολλὰς τ̄ εὐδοκίμων, ἐθελήσαν τας ἂν, εἰ μὴ προσδιδόναι μέοι, μόνας δ' ἀξίας ἔνεκα σωθῆναι τούτων, μὴ ἐρᾶσθαι περὶ αὐτ̄, ἑταίρας μὴ φίλας εἶναι δοκοῦντας. ἐκ ἔχω, ὅπως σε δ' εὐποτμίας μα καρίσω, ὃς ἡδὺ προσλήψη μι σθὸν ἐν τοιούτοις εὐδαιμονίας. ἀρκεῖν ἔμ νομίζω, εἰ μὴ ταύτ ἔσονται ἅ, τοσοῦτ δι τε ἀπὸν ἐλάχιστον, μὴ μάλιστα πρὸς τὰς σὰς ἐπόνους ἐλπίδας· ἀγαπᾷν δ' ὑμᾶς αὐταρκεῖον. ἐγὼ δ' ἐδ' εὖ φυγεῖν ἔτι σοι δώσω τ̄, ἐντὸς ἀρκούμενον τοσουτῷ. Μίχη τοίνυν τ̄ χαλεπὸν μύσας, μὴ τὰ πρῶτα συάγωγος ἐ πρὸς αὐτὸν, ἃ πάντ ἀφίστασθαι, ἐδ' ὠξίως νύτοῦτα, μίχεις δ' ἀλλᾶς τίλως αὐτῷ συνῆδης γεγενημένος. οἱ μ̄ δὴ ἐξω ἀνθρωποι, τὸ μιᾶς τ̄ τοῦ λεῖσί σε, ἐρῶντ' ἐντὸς τ̄ κινδύ νου διαλείποντα, μὴ ἀκωλύτως ἦσι ὄντα, μ̄ τ̄ πάνυ τινὰ ἐνδον γιγνομένον. σὺ ἢ ὧδ' ὃς ἐδέπω ἐρᾷς ἔτι νεος ἔνεκα εὐδαίμων αὐτοῖς

modò modeſt' eſſe noris. Eq dē nō paucos noui magni no minis uiros, q̄ cupiſſēt, etiā ſi qd ultrò dādū ſuiſſet, glo riæ dūtaxat cauſa cū iſto ui uere, et familiares apud hūc atq; amici uideri. Quapro pter haud inuenio quib. mo dis tuā prædicē felicitatē, qui qdē ad hāc tā expetēdā fortunā etiā præmio addito ad mitteris. Proinde mihi ſatis eſſe uidetur, niſi planè es inſo lēs, ſi tantū accipias. ſimulq; pronūciat ſanè minimū qd dā, præſertim ad ſpes illius tu as: attamē boni cōſulas neceſ ſe eſt. Neq;.n. iā poſſis effuge re, quū intra retia teneare. Frenū igitur recipe, muſſitās ac diſſimulās, ac initiò qdem nō magnoperè illi reluctās: facileq; ſequeris, ut quod nō admodū te torq̄at, neq; ſtrin gat, donec illi tādē paulatim aſſueueris. Tū uerò ꝙ foris ſunt mortales, hoc ipſo nomi ne tuā fortunā admirātur, q̄ te cōſpiciāt intra cācellos uerſan tē, ac nullo prohibēte introeūtē, prorſus præclaris illis opib. deliciiſq; domeſticum quendam ac familiarem eſſe factum.

At ipſa

εἶναι δοκᾶις, πλὴν ἀλλὰ χαίρε γε, καὶ σεαυτὸν ὀλβιστατᾶις, καὶ ἀεὶ τὰ μέλλοντα βελτίω γιγνέσθαι νομίζῃς. τὸ δ' ἐμπαλιν, ἢ σὺ ἤλπισας, γίγνεσθ, καὶ ὡς ἡ παροιμία φησὶν, ἐπὶ μανδραβάλη χωρᾷ τὸ πρᾶγμα, καθ' ἑκάστω, ὡς ἁπάν, τῶν ὑμέτερων ἀποσμικρωνομένων, καὶ ἐς τὸ πίσω αὐχαποδίζον. ἡρέμα ἔμ, ὥσπερ ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τότε πρῶτον διαβλέπων, ἀρχὴ ἀναλαμβάνω, ὡς οὐ μὴν χρυσᾶ ἐκᾶ ναι ἐλπίδες, ἀλλ' ἃ φῦσαί τινες ὅσαν ἐπίχρυσοι, βαρεῖς ὄ καὶ ἀληθᾶς, καὶ ἀπαράτητοι καὶ σωτηχᾶς οἱ πόνοι. τίνος ἕνεκα τοι, ἴσως ὀρύσσῃ με, ἔχ ἑῷ γὰρ ὅ, τι τὸ ἐπίπονον ἐν τοῖς τοιούτοις ξυνοσίαις ὀξὺ, ἀλλ' ὑδρὸν ἄτινα ἐφυδᾶ τὰ πάματα καὶ ἀφόρητα. ἀνὴρ ἄκουσον, ὦ γύναι, μὴ ἐ πάματ☉ ἐνιστᾶν ἐν τῷ πράγματι μόνον ὀχετάσῳμ, ἀλλὰ κὴ τὸ ἀσχολὸν κὴ ἀπανθὲς, κὴ σωφόλως διαπρᾶτ τις, οὐκ ἐν παρέργῳ τῆς ἀπραξίας τιθέμεν☉. καὶ πρῶτόν

At ipse nondū uidere potes quam ob rē illi te felicē existimēt, nisi quòd gaudes tamē, teq; ipse fallis, semper futura meliora fore existimās. Cæterùm contrà atq; speraueris euenit, & quemadmodū adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morē negociū procedit, in singulos (ut ita dixerim) dies deterius ac retrò relabēs. Vnde paulatim uelut in luce dubia, tum demū despiciēs intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quàm ampullas quasdam inauratas: labores autē esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quinā isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim uideo, inquies, quid in hac consuetudine sit adeò molestum, neq; intelligo ista quæ cōmemoras grauia atq; intolerāda. Audi igitur uir egregie, non molestiā modò negocij perpendens, uerùm fœditatem, humilitatem, prorsùsque seruilitatem uel præcipuè interim considerans. Principiò memineris ex

τὴν γε μέμνησο, μηκέτι ἐλεύθερον τὸν ἀπ' ἐκείνου, μήθ' οὗπατρίδων σεαυτὸν οἰηθῆναι παύσασθαι γὰρ ταῦτα, τὸ γένος, τὴν ἐλευθερίαν, τοὺς προγόνους ἔξω τοῦ οἰκείου καταλείψων ἰόντι, εἰσιὼν δὲ τοιούτῳ σαυτὸν παραδώσων ἀπιμπολήσας ἐσόψῃ. εἰ γὰρ ἐθελήσει σοι ὁ ἐλευθερία ξυνοικειωθῆναι, ἐφ' ἅπερ ἀρχὴν τῇ πράγματα καὶ ταπεινὰ ἐνοήσαντι. δῆλος ἦν, ἃ καὶ παύσηται τῷ ὀνόματι, καὶ ἐχ ἑκὼν, ἀλλὰ πολλῶν δῆλος ἐσται πάντως ἴσως, καὶ βιασόμενος πάντως ἑαυτὸν ἐς ἐσπρᾶξαι, ἀεὶ μιᾷ δῶ. καὶ ἅτε δὲ μὴ ἐν πάθῳ τῇ δουλείᾳ ξυντραφεὶς, ὀψιμαθήσας ἦ, καὶ πόρρω πως τῆς ὁλικίας παιδεύομενος πρὸς αὐτὴ, εὐ παύσῃ εὖ δὲ κιμος ἐσῃ, εὖ δὲ πολλῶ ἀξιος τῷ δεσπότῃ. διαφθάρει γάρ σοι ὁ μνήμη τῆς ἐλευθερίας ὑπιοῦσα, καὶ ἀποσιωπᾶν ἑαυτὸν ποιεῖ, καὶ δι αὐτὸ ἐν τῇ δουλείᾳ πονήρως ἀπαλλάττεσθαι.

ris ex eo tempore te iam neque liberum neq; ingenuum posse uideri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatẽ, progenitores ante limen relinquere, quũ in huiusmodi seruitutem temetipsum addicẽs in ædes ingrederis. Siquidẽ libertas tibi comes ire recusarit, ad uitã tam indignã, tam humilem te conferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquã, uelis nolis, futurus es: neq; unius seruus, uerùm compluriũ, operãq; seruilem præstare cogẽris obstipo capite, à diluculo in uesperã usq;, idq; mercede uili atque indigna. Adde, quòd ne placebis quidẽ admodũ, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies, ut qui nõ à puero fueris ad seruitium institutus, sed serò didiceris, atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinæ libertatis memoria animo recursans, facitq; ut interdũ resilire conẽre, reluctarique, atq; ob idipsum fit ut seruitus tibi molestior accidat.

πωλῶ σε μὴ ἀποχρῶν σοι πρὸς ἐλευθερίαν νομίζεις, τὸ μὴ Πυρρίαν μήδε Ζωπυρίωνα ὑὸν εἶναι, μήδ' ὥσπερ τις Βιθυνὸς μιγαλοφώνῳ κήρυκι ἀπεμποληθῆναι· ἀλλ' ἀπόστα, ὦ βέλτιστε, καὶ νομίσας ἔπεσά σε, ἀναμιχθεὶς τῷ Πυρρίᾳ, καὶ τῷ Ζωπυρίωνι, προτάνυε τῶν χέρα, ὁμοίως τοῖς αὐτοῖς ὠνίταις, καὶ λάβης ἐκεῖνο, ὃ, τι δή ποτε ὦν τὸ διαλύσιμον, τοῦτο ὑπάρξει ἔσῃ. κήρυκος γὰρ οὐδὲν ἴδεα ἐν' αὔξηται ἑαυτὸν ἀποκηρύξαντα, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνησθῆναι ἐμέλλον ἑαυτῷ τὸν δεσπότην. εἶτ' ὦ πάθημα, φαίλω αὖ καὶ μάλιστα πρὸς τὸν φιλοσοφεῖν φάσκοντα, εἰ μέν σε τις ὑπὸ νηλεοῦς παλαιστοῦ συλλαβὼν, ὃν λῃστὴν ἀπιδίδοσθε, ὠκτείρεις ἂν σεαυτὸν, ὡς παρὰ τὴν ἀξίαν δυστυχοῦντα· ἢ ἔτι σε συλλαβόμενος, εἶγε δοῦλον εἶναι λέγων, ἐδέησε τῶν νόμων, καὶ δίκης ἐπὶ σὲ, καὶ ἀναπείσῃς, καὶ ὦ Ζεῦ, καὶ θεοὶ μεγάλην

dat. Nisi fortè illud tibi ad libertatē sufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia aut Zopyriōe patre prognatus: aut quòd non sic uti Bithynicum aliquod mancipium uociferante præcone diuendaris. Atqui tum uir egregie, cum insultate nouilunio Pyrrhijs et Zopyrionibus immixtus, manum itidē ut alij seruuli protendis, capisq; quodcunq; illud tandem est quod datur hæc uidelicet est auctio. Nā præcone nihil opus erat homini qui ipsus sui fuerit præco, quiq; ipse ultrò sibi multo tempore dominū ambierit. Age iam ô sceleste (cur eo nim nō dicam, præsertim in eum qui se philosophū esse dicat) si quis te pirata inter nauigandum captū, aut si quis prædo in seruitutem tradidisset, ten ipsum deplorares, tanquam indignam fortunæ iniuriam patientem: aut si quis manu iniecta te duceret in seruitutem asserens, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, &, O terra, ô dij, magno clamore uo-

μικρὰν τὴν φωνὴν ἐπικράγῃς αὖ-
σαντὸν ἢ, ὀλίγων ἕνεκα ὀβο-
λῶν, ἐν τούτῳ τῇ ἡλικίᾳ, ὅτι νῦν
ἀ φύσει δοῦλος ἦθα, καιρὸς ἦν,
πρὸς ἀνοσιώτερον ἤδη ὁρᾶν, καὶ
τῇ ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ φίλων ἅπαν-
πόλλοις, ἐκ τοῦ πολλοῦ ἐκέ-
νου λόγου ἀκηκοὰς, ὃν ὁ καλὸς
Πλάτων, ἢ ὁ Χρύσιππος ἢ Ἀρι-
στοτέλης διεξελθόντες, τὸ μὲν
ἄλλο βέλτιον ἐπαινοῦντες, τὸ δὲ
λοιπὸν ὡς ἢ διαβάλλοντες. καὶ ἐκ
φύσεως ἦν, πάλαι ἂν ἀνθρώπους,
καὶ ἐ ἐκείνοις καὶ βωμολόχοις
αὐτοῖς ὁμοίνοις, καὶ ἐν τοσούτῳ
πλήθει ῥωμαϊκῶν μόνος ἐξεί-
ζων τῷ ῥοθίῳ, καὶ θορύβῳ τῶν
ῥωμαίων φωνῶν βαρβαρίζων,
ἅπαν λαπυῶν ὄχλον δορυβώ-
δη καὶ πολυανθρωπα, συκαλύ-
πων τε ἅμα, καὶ τῶν πλάτων
μοχθηρῶν, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπαινῶν
φορτικῶν, καὶ οἴνους πολλὰ τῶ
μεθύοντι ἔχοντα, ὅπου τι πρὸ
πόλλωνι βλασφήσας, ἀπεσιάσα
μὴν τοῦ ὕπνου τὸ ἥδιστον,
συμπεριθεὶς

re uociferareris. nunc uerò quum ipse te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam si seruus natus esses, tamen tempestiuum fuisset iam ad libertatem aspirare, cum ipsa uirtute ac sapientia ultrò addictum uendideris, nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele diserunturquum libertatem laudant, seruitutem damnant: an' non te pudet, quum inter homines assentatores & emptitios ac scurras uersans, ex æquo cum illis æstimaris: quum in tanta Romanorum turba solus peregrino in pallio uersaris, quúmque Romanam linguam perperam ac barbarè sonas: præterea quum agitus conuiuia tumultuosa, magna hominum turba conferta, quorum plerique collectitij, quidam sunt & improbi? atque inter hos laudas odiosè, bibisque præter modum: deinde mane ad tintinnabulum expergefactus, discussa ab oculis dulcissima somni

συμπριθεὶς αὖω καὶ κάτω, ἔτι τὸ χθιζὸν πηλὸν ἔχων ἐνδεῖν τοῖν σκιλοῖν, ὅπως ἀπορίᾳ μὴν σε δρόμων ἴσχῃ, ἢ τῶν ἀγρίων λαχαίνων, ἐπίλοιπον ἢ καὶ κρῶσαι ἢ ψυχρὸν ὕδωρ, ὡς ἐνδεῖ ταῦτά σοι τὰ τῆς ἀμηχανίας λαβεῖν; ἀλλὰ δῆλον, ὡς ἔχ ὕδατος, οὐδὲ δρόμων, ἀλλὰ πιμελάτων καὶ ὑψων, καὶ οἴνου εὐθυμίᾳ ἔπινες μᾶλλον ἑάλως, καθάπερ ὁ λάβραξ κἀκεῖνον μάλα δικαίως τὸν ὀρεινὸν μύωπα τούτων λαμβάνει διαπαγέας. παρὰ πόδας τοιγαροῦν τὸν λιχνείας ταύτης ἀπέχεσθαι, κἂν ὥσπερ οἱ μίθηκες, πλατὺ ἐνδῇς τὸν βάλανον, ἄλλοις βλύζοντα παρέχειν σαυτὸν δὲ δυσκόλως ὑφέξειν, ὅτι ἐφ σοὶ τῶν ἐσχάτων ἀφθόνως ἐνδαγεῖν, ἢ δὲ ἀσωτία, καὶ τὸ σύγχυτες, αὐτοῖς φυλάττειν καὶ φράττεσθαι, φρόνημα πάντα, καὶ ἐδὲ μνήμη τις αὐτῶν. καὶ ἀγαπητὸν, εἰ μόνον τὸ αὐσχρὸν προσλῦ τῷ πράγματι, ἄλλο αὖ ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ ἀκόλουθον ἐπιτρίβεσθαι, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀνδραπόδοις, καὶ ἐπὶ τοῖς τελώναις.

somni parte, unà sursum ac deorsum circũcursas, hesterno luto etiamdum tibijs adhærente? Vsqueadeó ne te lupini M aut holerũ agrestium tenuit penuria? Vsqueadeò tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, ut per despe rationem ad ista deuenires? Haud puto: quin potius palàm est, te non frigidæ aquæ, neq; lupini, sed bellariorum atq; obsoniorũ, uinique odoraticupiditate captum eò uenisse: quæ dum lupi piscis in morẽ auidius appetis, tuo merito euẽnit ut hamus tibi fauces trãs fixerit. Itaq; præstò sunt huius intemperantiæ gulæq; auctoramenta. Ac perinde atq; simia à trũco reuincti collo, reliquis quidẽ omnibus risui es: at ipse tibi delicijs affluere uideris, cui contigerit affatim expleri carycis. Cæterùm libertas, ingenuitas, unà cũ ipsis gentilib. ac tribulibus, hæc nimirũ euanida cũcta, atq; istarũ rerũ ne memoria qdẽ ulla. quanq; hoc quoq; ferendũ, si uita ista cũ hac turpitudine dũtaxat esset cõiuncta, quòd è libero seruũ uideri

μου λεκτέον, οἱ δὲ πόνοι μὴ καὶ τὰ τῆς πολιτείας, τούτοις ὑπείκειν ἀλλ' ὁρᾶς ἃ μεγαλειότερά σοι προστέτακται τῶν Δρόμωνι καὶ Τιβίῳ προστεταγμένων. ὧν μὲν γὰρ ἔνεκα, τῶν μαθημάτων ἐπιθυμεῖν φήσας, παραιτήσῃ σε, ὀλίγον αὐτῷ μίλες· τί γὰρ κοινὸν, φασι, λύρᾳ, καὶ ὄνῳ; πάνυ γεν, ἐχόρτου· ἐπιτετάκασι τῷ πόδῳ δὲ ὁμάρτησον φίλοις, ἢ δὲ Δημοδίνης λανθάνων, ἢ δὲ Πλάτων μεγαλοπρεπούσης, ὧν ἐκ τις ἐκ τῆς ψυχῆς ἀφέλῃ τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὰς περὶ τούτων φροντίδας, τὸ καταλειπόμενον ὄγκῳ τυφῷ, καὶ μαλακίᾳ καὶ ἀδυπάθειαν, καὶ ἀσέλγειαν καὶ ὕβρεις καὶ ἀπαιδευσίαν. λέγεται δέ σου ἐπ' ἐκείνοις μηδὲν ὀδυρόμενος, ἐφῇ δὲ πώγωνα ἔχειν βαθύν, καὶ σκυθρωπός τις εἶναι πρὸς σοφίαν, καὶ ἱμάτιον Ἑλληνικὸν ὑπαλλάξαι περιβάλλεσθαι, καὶ πάντα ἴσασί σε γραμματικὸν, ἢ ῥήτορα ἢ φιλόσοφον, uideri facit: non labores etiã accederent, cum illa seruorũ colluuie cõmunes. N Sed uide, num quæ tibi imperantur, leuiora sint his quæ Dromoni aut Tibio mandantur. Nam doctrinæ quidem (cuius rei cupiditate simulârat te in familiam suã accersisse) perquàm exigua illi cura est. O Quid enim (ut dici solet) commercij asino cũ lyrâ? An' non uides uidelicet quàm miserè macerẽtur immodico desiderio uel Homericæ sapientiæ, uel Demosthenicæ grauitatis ac uehementiæ, uel Platonicæ sublimitatis? Quorum mehercle ex animis si quis aurum, argentum, atq; harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter fastum, mollitiẽ, lasciuiã, luxũ, ferocitatẽ, imperitiã. Atq; ad ista nihil prorsum opte. Verùm quoniã tibi barba ingens propẽ dat à mẽto, quoniãq; multu ipso graue qddã et uenerãdũ præ te fers, tum qa pallio Græcanico decẽter amictꝰ es, norũtq; iam omnes te grãmaticũ esse, seu rhetorẽ, seu philosophũ

καλὸν αὐτῷ δοκᾶ, ἀναμεμιγ-
μένων τοιοῦτόν τινα τοῖς προῖ-
σι, καὶ προπομπούσιν αὐτόν.
λόξει γὰρ ἐν τούτῳ καὶ φιλομα
θὴς τῶν Ἑλλήνικῶν μαθημά-
των, καὶ ἔλως περὶ παιδείαν
φιλόπαλος. ὥστε μεμφόμενος
οὐ γρυπᾶι, αὐτὰ τῶν θαυμα-
στῶν λόγων τὸν πώγωνα καὶ τ
ῥίβωνα μεμιῶθαι νέα. χρὴ δ᾽
σε ἀεὶ σὺν αὐτῷ ἐρᾶσθαι, καὶ μη
δὲ ποτε ἀπολείπεσθαι, ἀλλ᾽ ἵνα
ὄψῃ βέλτιστα παρέχειν σε
αὐτόν, ὀφθησόμενον ἐν τῇ θε-
ατπάλῃ, καὶ μὴ λιπεῖν τὴν τά-
ξιν. δεῖ δ᾽ ἐπιβάλλειν ἐνίοτέ σοι
τὴν χεῖρα, ὅ, τι αὖ τύχοι, λαβεῖ,
τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐπιδεικνύ-
μενον, ὡς ἐσθ᾽ ὁδῷ βαδίζων,
ἀμελῶς ὅτι τῶν Μουσῶν, ἀλλ᾽
εἰς καλὸν τὴν ἐν τῷ περιπά-
τῳ διατίθησ᾽ σχολήν. σύδ᾽ ἐλ
λιπῶν, τὰ μὲ παραδραμὼν, τὰ
δὲ βάδιλα ἅνευτα πολλὰ, καὶ
κάτωτα (τοιαύτη γὰρ, ὡς
οἶσθα, ἡ πόλις) περιελθὼν
ἔδρα

pulchrũ ille sibi putat, ut & eiusmodi quispiã anteambulonum suorum pompæ permixtus esse uideatur. futurũ enim hac re, ut Græcanicarũ disciplinarũ studiosus, reliquæq; omnis doctrinæ neq; negligens neq; rudis esse putetur. Vnde fit ut in periculũ uir egregie uenias, ne non tã ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam pallium q; cõductus esse uideare: proinde ut perpetuus apud illũ cõspiciaris oportet, neq; absis unquã, uerum ut diluculo relictis stratis in famulitio temet exhibeas cõspiciendũ, neq; plocum in acie deseras. Porrò ille iniecta nonnunq; tibi manu, quicquid forte in mentem incidit, de hoc tecũ nugatur, obuijs ostentans quàm ne per uiam quidẽ ingrediens, incurius sit literarum. quin ut illud ipsum etiã ociũ quod inter inambulandũ datur, in re quapiã honesta collocet. At tu miser interim, nunc cursim, nunc gradatim, nunc scansim plerũq;, nũc descensim (nam scis huiusmodi esse urbem) obambulans,

tum

Ἱρωνάξ τι, ἢ κὰ πνευστιᾷς· καὶ κάνίνῳ ἐνδον τινὶ τῶν φίλων, πρὸς ὃν ἦλθε, λαλιγομένου, μάλ' ὀπισθίοις ἔχων, ὀρθὸς ἀπορίας, αὐλαιγνώσκεις τὸ βιβλίον προχειρισάμενος. ἐπειδὴ ἄσιτόν τι καὶ ἄποτον ἢ νὺξ καταλάβῃ, λαβόμενος πεινῶσι ἀωρὶ, πρὸς αὐτό πως ἔχεις τὸ μεσονύκτιον ἥκεις ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ὃν ἐν ἀμοίρῳ ἔντιμος, ἢ πρὸς βλίτυρος τοῖς πρώτοις, ἀλλ' ἴσως τις ἄλλος ἐπισύλλυγος ἀκλίτορος, ἐς τὸ πίσω σύ, μὴ ἅπτου ἐς τῶν ἀπὸ μοτάτλου γυνίων ὀψωδίας, καὶ τάκεισε μάρτυς μόνον τ' ἀναφρομένων, τὰ ἐρᾷς, εἰ ἀφίκοιτο μέχρι σοῦ, καβάπορ οἱ κύνες, πρὸς ἀδίμ, ἢ τὸ σκληρὸν τ' μαλάχης φύλλον, ἢ τὰ ἄλλα σωλάβειν, ἢ ὑπορροφεῖν ὑπὸ τ' περικαῖομένων, ἄσμενος ὑπὸ λιμῷ παραψόμενος. οὐ μὲν ἀλ' ἐ ἄλλα ὕβρις ἄπιστιν, ἀλλ' ὅτι ὠὸν ἔχεις μόνος. ὁ γὰρ

tum ſudas, tum ſpiritũ anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiam, ad quem acceſſit, confabulante, quum tibi interim locus deſit ubi uel aſſidere queas, librum uidelicet ſtans in manum ſumis, quoq; fallax tædium, legis. Poſt ubi ieiunum te ſitietemq; nox occupauit, incommode lotus, intemperiuè, puta nocte fermè concubia, ad cœnam accedis, haud perinde deinceps in precio habitus, neque conſpiciendus his qui adſunt. Verùm ſi quis aduenerit recentior, tu poſt tergum reiceris. Itaque in angulum aliquem abiectiſſimum retruſus accumbis, teſtis duntaxat ac ſpectator eorum quæ apponuntur, canum ritu oſſa circumrodens, ſi fors ad te perueniat uel aridum maluæ folium, quo reliqua inuoluunt; ſi faſtidiatur ab ijs qui ſupra te accumbunt, præfame libenter arrepturus. Audi iam & aliud contumeliæ genus. Quid quòd ne ouum quidem ſoli tibi apponitur?

ὃ γὰρ αὐτὰ παῦόν ὅτι καὶ σὲ τὰ αὐτὰ ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ἀγνώτοις αὐτιποιῆσθαι, ἀγνωμοσύνη γὰ σὴ τοῦτό γε. οὔτε ὃ ὄρνις ὁμοία τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ τῷ μὴ πλησίον παρῆκε καὶ πιμέλησε, σοὶ ὃ νοσῖδε ὁμίτεμον, ὃ φάτνοις ὑποσπλον, ὕβρις αὖ τιμρυς, καὶ ἀτιμία. πολλάκις ὃ, ὦ ὑδηλίστε ἄλλα τινὸς, ἀλεφινὶλίοις ὧδε παρίντον ὠφέλιμον ὁ διάκονον, τὰ σοὶ παρακαλύμενα φόβων, ἐκείνῳ παραπιθέσκων ὑποτονθορύσας, σὺ γὰ ὁμίτροφον εἶ. τιμυμένῳ μὴ γὰ ἐν τῷ μέσῳ ὁ συὸς ὑπεγαρίς, ὁ ἐλάφου, χρὴ ἐν παντὸς ὃ τὸν διανέμοντα ἴλιον ἔχειν, ὃ τὸν τρομυθίως μοῖρα φέρεσθαι, ὅτ' ἂ κεκαλυμμένα τῇ πιμελῇ. τὸ γὰ τῷ μὴ ὑπὲρ σὲ τῶν λοπάδα παρεσκεύασαι, ἐτ' αὖ ἀπαιροσύνη ἐμφορέμενον, σὲ δ' ὅτω ταχέως παραδραμεῖν, τίνι φορητὸ ἐλευθέρῳ αὐθρὶ, κἂν ἐπὶ ὀλιγ ἀε ἔλαφε τῶν σχολῶν ἔχειν τι;

Neq; enim cõuenit, ut tu sem per eadem requiras, quæ ho spitibus atque ignotis ministrantur: quandoquidẽ hæc tua sit inscitia atque inurbanitas. Neq; auis eiusmodi tibi apponitur, qualis alijs, uerùm diuiti illi pinguis et suculẽta, tibi pullus dimidiatus aut palumbus aliquis aridus atq; insipidus: nõ auis uideli cet, sed manifesta cõtumelia ludibriũq;. Neq; uerò raro fit ut si quãdo desit alibi, minister repentè te inspectãte submouẽs ea quæ tibi erant apposita, alijs apponat, illud tibi ad aurẽ immurmurans: Tu profectò noster es. Quòd si quando interim dissecetur uel porca fœta, uel ceruꝰ: aut structorem tibi modis omnib. propitium habeas oportet, aut certè Ϙ Prometheï partem feres, nempe ossa adipe circũtecta. Nam quòd ei qui supra te accũbit, patiẽtia finitur adstare quoad satiatus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat: quis tandem istuc ferat, qui modò sit ingenuus, cuique tantum insit bilis, quantum uel ceruis adesse

Atq;

τι; καίτοι ἔδλιπω ἐκεῖνο ἐρῶ, ὅτι τῶν ἄλλων ἡδίστόν τι καὶ παλαιότατον εἶναι μεθύοντων, μόνος σὺ πονηρόν τινα καὶ παχὺν πίνεις, θρασσύων ἀεὶ ἐν ἀργύρῳ ἢ χρυσῷ πίνων, ὡς μὴ ἀλιγχθῇς ἀπὸ τῆς χρώματος, ἵνως ἄτιμος ὢν ξυμπέτηις. καὶ δίθι γε κἄν ἐκεῖνο ἐς νόημα λῶν πιεῖν, ναὶ ἢ πολλάκις ἀπέσαν τοῦ, ὁ πᾶς ἔδ' ἄἰστοι ἔσικεν, αὐτὰς δέ σε πολλὰ καὶ ἀβρόα, καὶ σχεδὸν τὰ πάντα, καὶ μάλα, ὅταν σε παρυδεύσιμῇ κιναδός τις, ἢ ὀρχηστοδιδάσκαλος, ἢ ἰωνικὰ ξυνόρων, Ἀλέξανδρίσκος ἀνδρωνίτης. τοῖς μὲν γὰρ τὰ ὁρώμενα ταῦτα διανενεμένοις, καὶ γραμματίδια ὑπὸ κόλπου διακομίζουσι, οἴδε σύ γ' ἰσότιμος κατακείμενος; τοιγαροῦν ἐν μυχῷ τῷ συμποσίου, καὶ ὑπ' ἀλλήλων κατακλυσθῶσί τινες, ὡς τὸ εἰκός, καὶ σεαυτὸν ἐκλάβοις, καὶ ἀπιὼν τὸν τύχλω,

Atque illud equidem nondũ dixi, quòd reliquis suauissimum ac uetustissimum uinũ bibentibus, tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud semper cura ut auro argentóue bibas, ne colore prodente palàm fiat te usqueadeò contemptũ neglectumq; esse cõuiuã: quam quam benè tecum ageretur, si uel illud ipsum ad satietatẽ usq; bibere liceret. At nũc ubi crebrius poposcerit, minister audisse dissimulat. Adde iam multas interim & alias esse res quæ te discrutient: imò nihil esse fermè, quod nõ sit acerbum, maximè quũ tibi cinædus aliqs antefertur quin pluris te fit is, qui saltãdi docet artem, qui iocos Ionicos contexit Alexandrinus quispiam homunculus. Nam quũ tibi speres tu ut in accubitu æquèris ijs qui uoluptates & amatoria submi-

nistrant: qui literulas in pectore gestant. Proinde in obscuro quopiã conuiuij latibulo tectus, præq; pudore abstrusus suspiras, uti coniectandũ est, teq; ipsum deplorãs, ac fortunam

χίω, δὲ ὀλίγα σοι τ χαρίτων ἐπιψιλάσασαν. ὡλίως δ' οὖν μοι δοκῆς ἡδὺ πειπτὸς γρύσθαι τῶν ὁρωτικῶν ἀσμάτων, ἢ κᾶν ἄλλα ποιήσαντ@, δύνασθαι ἄδειν ἀξίως. ὁρᾷς γάρ, εἰ τὸ προτιμᾶσθαι ἡδὺ σύλλημμᾶν ἔστιν. ὑποτάκης δ' ἄν, ἢ ἡδὲ μᾶλλον ἢ μαύτην ὑπηρίνασθαι λίαν, τῶν κλήρες πολυτελῶντες, ἡδὲ ἀρχὰς, ἢ ἀδρόνς σὺς πλοῦτος ὑποιχνμένων. ἢ γὰρ οὖ ἡδὲ τύτνς ὁρᾶς σὺ φιλομενῆς ἐν ταῖς φιλίαις, ἡδὲ πολλὴν ἀξιμένης. κᾶν τι γῦν τύτων ὡλίως ἄν γένοιο, ὡς μὴ ἀπόβλητ@ ἡδὲ πόριστος εἶς, ἀλλ' ἀδὲ πρὸς ταῦτα ἐ παιδαίμων πιθανὸς ἄ. τοιγαρῦν ἀνάγκη μανθάνειν, ἢ σὲ πῆ ἀνέχεσθαι ὑποιμένοντα ἢ ἐμιλέμενον. ἰῶ μᾶν γὰ κατέπη σῶτις ψίθυρος εἰπίτνς, ὡς μόν@ ἐν ὑπνώσας τὸν ἀδ' ἀσπάσιος παιδίσκον ὀρχήμενον, ἢ κιθαρίζοντα, κίνδυν@ ἢ μικρὸς ἐν τῷ πράγματ@.

incusas tuã, quæ tibi ne paululum quidem lepôris ac uenustatis asperserit. Ac prorsus ita uideris affectus, ut optes poeta fieri, ut amatorias conscribas cantiones: aut si id non contingit, uel eam assequi facultatem, ut possis ab aliis conditas digne canere. Vides enim quibus in rebus situm est ut quis efferatur, plurimi que fiat. Quin & illud ferre queas, ut magi quoque aut arioli personã (si necesse sit) induas, ex horum genere, qui amplas hæreditates, qui imperia, q cumulatas opes pollicẽtur: quã doqdem hos quoq; uides nõ mediocriter à diuitibus amari, plurimiq; fieri, eoq; uel unũquodlibet horũ fieri percupias, uti ne prorsus reiectulus atq; inutilis appareas. At q ne ad ista quidẽ docilis es, infelix: proinde submittas te oportet, mußites q; ac tacitus feras, clàm apud te plorãs ac neglectui habitũ. Etenim si te famulus aliqs susurro deferat, q̃ soĩ omniũ nõ laudaris puerũ heræ saltãtẽ, aut citharæ cãnẽtẽ, ista scilicet ex re nõ leue di-

scrimen

χρὸ δὴ χρησαίς βατράχε δίκλω διψῶντα πικραγίνεσθαι, ὡς ἐπίσημόν ἐσχ ἐν τοῖς ἐπαινουμένοις, καὶ περιφανῶς, ἀδιαμελόμενον. πολλάκις δὲ καὶ τ ἄλλων εἰωπησάντων, αὐτὸν ἐπεπᾶν ἐπικιμελέως τινὰ ἔπαινον, πολλοῦ τὸν πολικεάσαν ἐμφανιοῦντα. τὸ μὲν γὰρ λιμῶ ξυνόντα, καὶ νὴ Δία γε διψῶντα, μόνον χρίεσθαι, καὶ στεφανοῦσθαι τῶν περαλῶν, ἐρίμα καὶ γελοῖον. ἐοικὲς γὰ τότε σάλη ἰῶλα τινὸς νικηφόρ, ἄγουσ ἐναγίσματα. καὶ γὰ ἐκάνε καταχαυνθὸν μόνον, καὶ τὸν στέφανον ἐπιδίντα, αὖτε οἴνου, καὶ σὺν χᾶν τα τὰ παρεσκευασμένα. ἰὼ βῆ γὰ καὶ ἡλοτυπός τις ἦ, καὶ παῖδε σύμορφοι ὦσιν, ἢ νέα γυνὴ καὶ σὺ μὴ παντελῶς πόρρω Αφροδίτης καὶ Χαρίτων, ἦς, σὺκ ἐν ἐρίνῃ τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ὁ κίνλων σὺ μεταφρόντ. ὥτα γὰρ καὶ περφαλμοὶ βασιλέως πολλοὶ, ὁ μόνον

scrimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ sitiens uocifereris necesse est, id operam dãs ut in laudantium numero insignis ac præcipuus appareas. Quin sæpiculè silentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæq; multam sapiat assentationem. Iam uerò magnopere ridiculum est, cum esurias interim, sitiásque, unguentis collini, ac uertice gestare coronam. Siquidem id temporis non dissimilis uidêre sepulchrali colũnæ uetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso unguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò si etiam zelotypus quispiam fuerit, sint'que illi uel pueri formosi, uel uxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratijs'que fueris alienus: profectò non satis tuta res, neque periculum negligendũ, propterea quòd regis plures sunt oculi, qui quidem non uera solùm

ὲ μόνον πέλας ὁρῶντος, ἀλλ' uident, sed semper ueris alio
καί τι καὶ προσεπιμετρέντος, quid addunt ad cumulum, ne
ὡς μὴ νυστάζειν δοκοίης. δεῖ δέ, conniuere uideantur. Quas
ὥσπερ ἐν τοῖς Περσικοῖς δεί- ob res uultu demisso tibi est
πνοις, κάτω νενευκότα κατακεῖ- accumbendum, quemadmo-
σθαι, μήποτε μή τις σὺν νῷ πρὸς dum in Persicis conuiuijs fie
σε ἰδὴ προσβλέψαντα μᾶλ- ri mos est, uerito, ne quis eu-
λον ἢ παλλακίδων, ἐπεὶ ἄλλος γε σὺ nuchus sentiat te in concubi
οὐχὶ, ἐντεταμένον πάλαι τὸ nam aliquam conijcientem
τόξευμα ἔχων, ἃ μὴ δεῖ μᾶλ- oculos: monxq; alter eunuch⁹,
λον, διακάρας τῷ δίσκῳ μεταξὺ cui iamdudum arcus in ma
πίνοντος τοῦ γνάθου. εἶτ' ἀπο- nu tẽsus est, quia uideris quæ
πεδὼν ἢ λέαινα, μικρόν τι uidere nephas, inter biben-
κατέλαρτον, ὑπὸ δ' ὠδῖνι ἀ- dũ malã iaculo trãsfigat. Iã
λυσιτελοῦσαν ἀνιεμένους, ὦ δέ- peracto conuiuio, ubi paulu
λαιος ἐγὼ φὴς, καὶ ἄθλιος, εἶ- lum dormieris, ad galli can-
τας τὰς πάλαι διαφυβὰς ἀπο- tum expergefactus: O' me
λιπὼν, καὶ ἐταίρας, καὶ βίον ἀ- miserum, inquis, ô infortuna
πράγμονα, καὶ ὕπνον μετρέμε- tum. Cuiusmodi quondã con
νον τῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ περιπά- uictus, quos amicos reliqui,
τους ἀνυβρίστους, ἐς εὖον βάραθρον tum uitam tranquillam, &
φέρων ἑαυτὸν ἐνσείσειας; τίνος ociỹ plenam, somnum quem
ἕνεκα, ὦ θεοί, ὃ τίς ὁ λαμπρὸς meapte cupiditate metiri so-
μισθὸς ἔτος ὄφις; ἐπὶ γὰρ καὶ ἄλ- leo: deambulationes liberas:
λως μοι πολὺ τούτων ἐπιτρέ- atque ex his in quale bara-
πειν ἀναπαύσεως ὧν, καὶ προσὼν thrum memet præcipitem
τὸ dedi? &, Deum immorta-
lem, cuius tandem rei gratia? Aut quódnam istud magnifi-
cum præmiũ? At ne fieri quidem potuit, ut mihi unquã aliãs
plures commoditates suppeterent, quàm tũ suppetebãt. Tum
autem

τὸ ἐλεύθερον, καὶ τὰ πάντα ἐπ' ἐξουσίας· νυνὶ δὲ τὸ τοῦ λόγου, λίνῳ κρόκη δεδεῖσθαι, οὕτω καὶ κάτω πορεύομαι, τὸ παρὸν ὑπομένων, ἐπὶ συλλογιμάτων ἄλλων, ἐὰν μὴ χαρισαμένου ἄνωθεν ἀμείψωμαι. ἰδιώτης γὰρ ἐγὼ τῶν τοιούτων, καὶ ἀτεχνῶς, μὴ μάλιστα παραβαλλόμενος αὐθρώποις, τί χρὴ τὸ πρᾶγμα ποιεῖν μελέτης. ὡς δὲ καὶ ἀχάριστός εἰμι, καὶ ὄντως συμπεπλεγμένος, ἐπ' ὄσον γέλωτα ποιῆσαι δυνάμενος. συνίημι γὰρ ὡς καὶ ἐνοχλῶ πολλάκις βλεπόμενος, καὶ μάλιστ', ὅταν ἰδίων αὐτὸς αὖ τύχω ἄνωθεν, συνδρωπὸς γὰρ αὐτῷ δοκῶ. καὶ ὅπως ἂν ἔχω ὅπως πρόσωμαι πρὸς αὐτόν. καὶ μὴν γὰρ οὐδὲ τὸ σεμνὸν φυλάττω ἐμαυτῷ, ἀπλοῦς ἐλέχθη, καὶ μυσαχῆ φοβητικόν. καὶ ἐμοὶ διάσωσον, καὶ ἐνοχλοῦμαι τὸ πρόσωπον ἐς τὸ ἡδίστον, καταφρόνησον οὐδὲν, καὶ

autè accedebat libertas, atq; omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nunc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, Leo chordula uinctus sursum ac deorsum circumferor. Quódque omnium est miserrimum maximéque deplorandum, neque efficere possum ut placeam, neque gratiam emereri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè compositus collatúsque cum his qui hæc uelut artem profitẽtur. Proinde iniucundus sum, ac neutiquam aptus conuiuijs, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quinetiam sentio me non rarò molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse seipso festiuior esse conatur. nam illi tetricus uideor. In summa, nullam inuenio uiam, qua me illi accõmodem. Etenim si meam ipsius auctoritatem ac seueritatem tueri pergo, iniucundus uideor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrà si risero, uultúmque quàm possum maximè ad hilaritatem composuero, fastidit illico ille,

καὶ διίπτυσι. καὶ τὸ πρᾶγμα ὁμοῖον μοι δοκεῖ, ὥσπερ αὖ ἄν τις κωμῳδίαν ὑποκρίνοιτο, τραγικὸν πρόσωπον πρόφασιν μέγα. τὸ δ' ὅλον, τίνα ἄλλην ἐμαυτῷ βιώσομαι βίον, τὸν παρόντα ἕτερον ἄλλῳ βιβλιακός; ἴστι σε τοῦτο διαλογιζόμενόν, ὁ λιθόδωρ ἤχησι, καὶ χρὴ τῶν ἐμοίων ἐχέδαι, καὶ πιεσνοσᾶν, καὶ ἐς αὖαν ὑπαλάσ ψυχτά γε πρότερον τὰς βυβῶνας καὶ τὰς ἰγνύας, καὶ δίλιτα διακρίσας πρὸς τὸν ἄδηλον. ἅπτα δ' ἄπνουν ὅμοιον, καὶ ἐς τὸν αὐτὸν ὥραν σοβιαμένου, καί σοι τὰ δι' ἀτυς, πρὸς ἓν πάντα βίον αὐτίτροφα. καὶ ἡ ἀγχυπνία δή, καὶ ἡ ἰδρὼς καὶ ἡ κάμαλος ὀρύγμα ἤδη ὑποφύτευσιν ἢ φθόλω, ἢ περιπνευμονίαν, ἢ κῶλα ἄλγημα, ἢ τὸν καλὸν ποδάγραν ἀναπλάττουσιν. ἀν τίχῃς ἢ ὅμως, καὶ πολλάκις καὶ ἀκλόδα δίον, ἢ ἕλο συνεκχώρησαι.

& auersatur. Ac prorsum tale quiddam mihi uidetur, quale sit si quis in persona tragica comœdiam agere tentet. Postremò quam tandem aliam uitam mihi uiuam demens, posteaquam hanc præsentem alteri uixerim? Dum hæc tecum loqueris, iam sonuit tintinnabulum, iámque ad eadem tibi redeundum est, obambulandum, standum, sed ceromate inunctis ante femoribus poplitibúsque, si modò uelis par esse certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde consimilium idem & eadem apparatum hora. Iámque adeò diuersa uiuendi ratio, superiorí que contraria, tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffossis cuniculis inducunt uel tabem, uel pulmonis exulcerationem, uel intestini tormina, uel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen sedulò: ac frequenter quum ualetudo poscat uti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eo quòd assimulari

ρατω. σκῆψις γὰ, ὁ νόσος, ἢ φυγὴ τ καθηκόντων ἐλλοξον. ὥστε ἀπάντων ὠχρὸς ἀεὶ, ηὐδὲ δοσον ὀλίγωτι θυηξομεύῳ ἐοικας, ἢ τὰ μὴν ἐν τῇ πόλει τοῦτα. ὧν δὲ ὡς ηὐδὲ ἀποδημῆσαι δόξει, τὰ μὴν ἄλλα ἐῶ, ὕστερ ἢ πολλάκις, ὕστερ ἐλθὼν (τοῦτο γάρ σοι ἀποκινδύνευσ) ηὐδὲ τὸ βάδιζ ἀφιμελήσεις, ἐς τ αὖ ὃν ἐν ὕσης καταιωνῆσε, τῷ μαγείρῳ σὶ, ἢ τῷ δι διποίνυσι κομμωτῇ συμπαραβύσωσιν, ἐδὲ τῶν φρυγάνων δαψιλῶς ὑποβαλόντος. ἐκ ὀκνῶ δὲ σοι ηὐδὲ διηγήσασθαι ὅμοι Θεσμόπολις ὅτ ὁ Στωϊκὸς διηγήσατο ξυμβαὶν αὐτῷ ποτ᾽ οὖν τι λοίσ ἢ νὴ Δί ἐκ αὐλαπίσειν, ὡς αὖ ηὐδὲ ἄλλῳ τωτὸν συμβαίη. σωλῶ μὴ γὰ πλησίᾳ τινὶ, ηὐδὲ γυμνὸν γυναικὶ τ ὅπερ ὑμῖν ἐν τῇ πόλει. ἀλλ᾽ ἐσαν ἢ ηὐδὲ ἀποδημῆσά ποτι, τὸ μὴ πρῶτον ἐκάνε παιδάριον ἐφ᾽ ἑαυτοῦ πῖλον, συγκαθίζεσθαι παρ᾽ αὐτῷ παρα-

mulari morbus, quò munia officiaque iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis perpetuò pallescis, semperq; iamiam moriturо uidêre similis. Et hacten quidẽ de his quæ domi ferenda sunt. R Quòd si quando fuerit peregrinãdũ: ut ne interim referã alia incõmoda, sæpe fit ut pluuio cœlo, ubi postremus ueneris (nam is locus tibi sorte contigit) uehiculũ opperiaris, donec nullo iã reliquo loco ubi diuerseris, proximè coquũ, aut herę comptorem te reclinant, ne stipulis quidem affatim substratis. Neq; uerò tibi referre grauabor, quod mihi Thesmopolis iste Stoicus narrauit sibi accidisse, rẽ profectò ni misquã ridiculã, quæ tamen eadẽ possit & aly cuiuis accidere. Cõuiuebat enim cũ opulẽta quadã ac delicata muliere ex illustribus istis & urbanis. Eam, quum aliquando peregrè proficisceretur (nam id primùm aiebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi uirum

nimirum

παραδεδόσθαι φιλοσόφῳ ὄντι, κιναιδόν τινα τῶν πεπιτετιλμένων τὰ σκέλη, καὶ τὴν πώγωνα περιξυρημένον. διὰ τιμῆς ἦν αὐτὸν ἐκάνε, ὡς τὸ ἀκλὲ, ἤγε καὶ τεύνομα ἦν τὸ κιναίδιον ἀπομνημόνευε. Χελιδόνιον γὰρ καλεῖται. τοῦτο τοίνυν πρῶτον ὑπέμενεν, σκυθρωπῶν, καὶ γρόνστι αὐθέξι, καὶ πολιῷ τὸ γένειον (οἶδα γὰρ, ὡς βαθὺ πώγωνα καὶ σεμνὸν ὁ Θεσμόπολις ἔχει) πα ραπαίζεσθαι φύκει ἐντετριμμένον, καὶ τὸ σεσιργαμμένον τὰς ὀφθαλμὺς, καὶ διασεσαλυμένον τὸ βλέμμα, καὶ τὸν ῥάχηλον ὑπεκκεκλασμένον, ἐ χιλιόδυνα, μὰ Δί', ἀλλά τύπα τινὰ, περιτετιλμένον τὸν πώγωνα τὰ πρῶτα, καὶ ἀγε μὰ πολλὰ ἀνυβίζειν αὐτὸν, καὶ τὸν κιναίδον ἔχοντα, ὧδε τῇ κιφαλῇ ὧδε συγκαθέζεσθαι, τὰ δ' ἄλλα, πὰρ ὅλον τὸν ἑλὸν μυρίκης τὰς ἀκάνθας ἀνασχέσθαι, ὑπάλοντα καὶ τρεπόμενον, ἃ δὲ μὲν ἐπῆχεν αὐτὸς, ἴσως

nimirum philosopho adiunxisse cinædum quempiam picatis cruribus, derasa barba quem illa honoris (ut conjicio) gratia secum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium uocari. Iam primùm illud cuiusmodi fuerit uide, iuxta uirũ seuerum tetricúmque, tum senem, canóque mento (scis autem quàm profundam ac uenerabilem barbam habuerit Thesmopolis) assidere nihili hominem & effœminatum, picturatis oculis, lubrico uultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id est birũdinem, sed uulturem magis, reuulsis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuisset deprecatus ne faceret, futurum fuisse ut flammeum etiam in capite gestãs assideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles pertulisse sese, illo cantillante garrienteq;, demum (nisi idem hominem coercuisset) in rhe-

da etiam

ἵνα μὴ ὀρχήσεώς ἀθῇ τῆς ἀπλοῦς. ἐτέρῳ δ' ἄρ τε τὴν τοι ἄτερ αὐτῷ προσαχθῆναι· καὶ λίσασα γὰ αὐτὸν ἡ γυνὴ, Θεσμοπολί φησιν, ἅτως ἔναιο, χάριν τ' μηδ' αὐτόσε οἶος, μηδ' αὐταπὸν, μὰλ' ὅπως ὦδε πλεῖον σε δύσομαι, προμάσεως. ἦ ἦ, ὅπερ εἶπὸς ἔω, ταῦτα σχεμεῖν πάντα πράξειν, λίσομά σε τόδ', ἔφη, χρηστὸν ὀρῶ σάσι πὰρ ἐπιμελῶ, τὴ φιλόσεργον· τῶν ἐμῶν, ὦ ἴσθα, τῶν μυρρίνων ἀναλαβὼν ἐς τὸ ὄχημα, φύλαττέ μοι, πὰρ ἐμοὶ ἐπιμελῶ, ὅπως μηδ' ὑδὺς ἐνδυὴς ἔσαι. βαρυύτη γὰ ἡ ἀδλία τῶν γαστέρα, τὴ σχολὴν ὡς ἐπίτηξ ὄρνιμ, εἰ ἢ κατάρατοι ἔτοι, πὰρ ἀπεσθαῖ εἰκότ', οὐχ ὅπως ἐπάνυσ, ἀλλ' ὄδ' ἐμοῦ αὐδὲ πολλῶ ποιῦσα λόγω ἐν τοῖς ἀδῖσ, μὴ τούτων τὶ σμικρὸν ὀνήσῃς σὺ ποιήσασ μι, τὸ πρεσβυτέρα τὸν μοι, πὰρ ἡδίστου πωλίδιον διαφυλάξας. ὑπίσχνεῖτο Θεσμόπολις, πολλὰ ἐπιτανύσους, πὰρ

da etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddã sibi fuisse mandatum: Accersito illi mulier, Thesmopoli, inquit, Thesmopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant, magnũ quoddam officium abs te requiram, quod caue recuses: neque expectes ut quicquam te sim rogatura studiosius. Atque hoc (ut est credibile) omnia se facturum pollicito: Hoc, inquit, te rogo, quã doquidem uideo te uirũ probum, diligentem & amantem, caniculam Myrrhinam in uehiculum recipe, eámque mihi serua, curãs ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed nec mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocre beneficium facturũ, si charissimam mihi iucundissimãq; caniculam seruaris. Recepit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret, ac pro-

καὶ μειονεκτεῖ καὶ δακρύσας. τὸ δὲ πρᾶγμα παγγέλοιον ἦν, καὶ γὰρ ἐν τῇ ἱματίῳ πρακύπερ τοῦ, μικρὸν ὑπὲρ τὸν πώγωνα, καὶ κατορῶσαν πολλάκις, εἰ καὶ μὴ ταῦτα ὁ Θεσμόπολις προσεσίβει. καὶ βαῦζον λεπτῇ τῇ φωνῇ (τοιαῦτα γὰρ τὰ μείρακια) καὶ τὸ γύνειον καὶ φιλοσόφου προσιέχμενον, μάλιστα εἴ τι καὶ χρίζοι αὐτῷ ζωμὸς ἐγκατεμέμικτο. καὶ ὁ κίναιδος, ὁ ξυρόμηρος, ὡς ἀμέσως ποτὲ καὶ εἰς τὰς ἄλλας, τὰς παρούσας ἐν τῷ ξυμποσίῳ ἀποσκώπτων, ἐπειδή ποτε καὶ ἐπὶ τὸν Θεσμόπολιν καθῆκε τὸ σκῶμμα, περὶ δὲ Θεσμοπολίδος, ἔφη, καὶ τοῦτο μόνον ἐπᾶραι ἔχω, ὅτι αὐτὴ Στωϊκὴ ἤδη κυνικὸς ἡμῖν γεγένηται. τὸ δὲ δῆρ κυνίδιον καὶ τετοκέναι ἐν τῷ βίῳ φησὶ τὸν Θεσμοπολίδα ἐπυθόμην. τοιαῦτα ἐνυβρίσαι, μᾶλλον δὲ ἐνυβρίζουσι τοῖς ξυσοῦσι, κατὰ μικρὸν αὐτοὺς χαλεπῶς τῇ ὕβρει παρα-

ac propemodum etiam fleret. Porrò spectaculum erat supra modum ridiculum, canicula è pallio prominens prospectánsque paulo infra barbam, ac subinde immeiens (tametsi hæc quidem Thesmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans (huiusmodi enim catellæ iam in deliciis sunt) neque non philosophi mentum oblingens, maximè si quid pridiani iuris inhæreret. Porrò Cinædus assessor ille, quum non insulsè super conuiuium dicteria quædam iecisset in eos qui aderant, ac denique & ad Thesmopolim usque dicacitas peruenisset: De Thesmopolide, inquit, unum hoc possum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis esse factum. equidem audiui caniculam etiam pepeperisse in Thesmopolidis pallio. Huiusmodi deliciis illudunt, uel (ut uerius dicam) huiusmodi contumeliis ac ludibriis tractant eos qui cum ipsis uiuunt, paulatim eos cicures ac mansuetos ad ferendas contumelias redden-

παρασκευάζοντες. οἷδα δ' ἐγὼ τὴν ῥήτορα τῶν Καρχαρόων, ὧν τῷ λέπτῳ πελευθίνται, μετιτήσαντα μὲν τὸ Δι' ἐπ ἄπαν δοῦναι, ἀλλὰ πάνυ τοῦτο, καὶ ξυγκροτημένως, ἐπῃνέθη γῦν μεταξὺ πινόντων, ὡς πρὸς ὕδωρ μεμιγμένου, ἀλλὰ πρὸς οἶνον ἀμφορέα λέγων. καὶ τοῦτο ὑπεσχῆσθαι τὸ τάλαντον ἐπὶ διακοσίαις δραχμαῖς ἑκάστε. ταῦτα μὲν δὴ ἴσως μέτρια. ὧν δ' ἐγὼ ποιητικὸς αὐτὸς, ὃ συγγραφικὸς ὁ πλάσιος ἦ, παρὰ τὸ λέπτον τὰ αὐτὸ ῥαψῳδῶν, τότε καὶ μάλιστα διαῤῥαγῆναι χρὴ, ἐπαινέσαντα καὶ πολαπλάσιονα, καὶ χρόπους ἐπαίνων παντοδαπὸς ἐπινοῆσαι. ὡσὶ δ' ὃ μὴ ὧδε καλλει δαιμάζεσθαι ἐθέλοι, καὶ δεῖ Ἀδώνιδας αὐτὸς, καὶ Υακίνθους ἀνεῖναι, πρόχως ἐνίστε τῶν ῥῖνα ἔχοντας. σύ δ' ἂν ἐὰν μὴ ἐπαινῇς, ἐς τὰς λιθοτομίας τὰς Διονυσίε σύβυς ἀφίξῃ, ὡς μὴ φθονῶν, καὶ ἀδιβρυ-

reddentes. Præterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam ineruditè per Iouem, imò grauiter & absolutißimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quũ non ad aquæ modum, sed ad uini amphoram oraret. Atq; eam molestiã ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortaßis utcunq; toleranda. Porrò si diues ipse aut poeticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum uerò maximè futurum est ut discrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi uideri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiãsi illis naris nonnũquã cubitalibiet specu. Quod ni laudaris, protinus in Vlapidicinas Dionysiacas asportaberis, tãquã qui illi tũ inuideas, tũ insidieris, maleq;

ἐπιβαλόσθων αὐτῷ. χρὴ γὰρ τὸν σοφὸν, καὶ ῥήτορας εἶναι αὐτοὺς, πᾶν εἴτε σολοικίσωσι τύχωσιν. αὐτὸ τὸ Ἀτ|τικῆς καὶ τῆς Ὑμητ|τοῦ μεστοὺς δοκεῖν τοὺς λόγους, καὶ νόμον εἶναι τὸ λοιπὸν, οὕτω λέγειν. καί τοι φορτικὰ ἴσως τὰ τῶν ἀνδρῶν, ἀλλ' ὅμως ἀκοῦσαι δεῖ, καὶ γὰρ οὕτω καὶ τοῖς ὑπὸ τῶν γυναικῶν σπουδάζεσθαι. τὸ εἶναί τινας αὐτῶν πεπαιδευμένους, μισθοῦ ὑποτιλᾶς ξυνόντας, καὶ τῷ φιλεῖν παρεπομένους· ἐν γάρ τι καὶ τοῦτο τῶν ἄλλων καλλωπισμάτων αὐτῶν δοκῶ, λῶν λέγεσθαι, ὡς πεπαιδευμένοις τί ἔστι, καὶ φιλοσόφοις, καὶ ποιῆσαι ἔσμυρνα, ἃ πολὺ δὴ Σαπφοῦς ἀποδέοντα. διὰ δὴ ταῦτα μεμισθωτοὶ καὶ αὗται περιάγονται ῥήτορας καὶ γραμματικὰς καὶ φιλοσόφους. ἀκροῶνται δ' αὐτῶν πλοῖα (γελοῖον γὰρ τοῦτο) ἢ τοῖς μεταξὺ κοσμοῦσιν, καὶ τὰς κόμας περιπλεκόμενοι, ἢ παρὰ τὸ λάπυον.

ἄλλοι

maléque uelis. Adhæc & sapientes & rhetores sint necesse est. Quòd si etiam rusticè quippiam dixerint, tum uerò iuxta illud quod dici solitum est, Atticæ atq; Hymetti plenam orationem uideri uolunt, atq; in legem abire, ut deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ uiri faciunt, ferri forsitan queant: X at uerò mulieres (nam mulieribus etiam illud studio est, ut doctos aliquot in suo conuictu conductitios habeant, quiq; sese mercede assectentur) quando quidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiamq; pertinere putant, si dicantur eruditæ, si philosophæ, si carmina componere Sapphicis haud multo inferiora: ob hæc sanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philosophos circumferunt. Hos autem audire solent (id quod ipsum est ridiculum) tum temporis, quum uel comuntur, aut capillos in orbem religant, uel in conuiuio. Nam

aliàs

ἄλλο τι γαρ ἐν ἄγροις σχολῆ, πολλάκις δὲ καὶ μετ' ὀλίγου τοῦ φιλοσόφου τι διεξιόντος ὁ ἄνθρωπος προσελθὼν, ὥσπερ παρὰ τὴν μαιχοῦν γραμματίου, οἱ ἢ περὶ σωφροσύνης ἐπαίνους λέγοντες τοῖς πρωμελοῦσιν, ἐς τ' αὖ ἐπάνω αὐτιγράψασα τῷ μαιχῷ, ἵνα ἀπαλλάξῃ πρὸς τὸν ἀνδρόγυνον, ἐπειδὰν δὲ ποτε διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου, κρεονίων ἢ Πανθενάδων ἕνεκα σάντων, πίμπρασά τί σοι ἐφεστρίδιον ἄθλιον, ἢ χιτώνιον ἀποσάθρον, ἢ σάθα μάλιστα πολλὰ δὲ καὶ μετάλλου γρηΐδια λῶ πομπλῶ, καὶ ὁ μὴν πρῶτος, δύδυς ἔπεσπομένου παρακόσας ἐς δεσπότην, προσφραμὼν καὶ προμελούσας ἀπὸ χυτ, μικρὸν ἐν ὀλίγου δὲ ἀγγελίας προσλαβών. ἵνδον ἢ φισκάδικα ἦκεν οἱ νομίζοντες ἕκαστος, ὡς πολλὰ ἔπι, καὶ ὡς ὑπέμενον, καὶ ὡς ἔπαπᾶς, τὸ πάλλιον ἐπιλέξατο διεξιών. ἄπαντες δ' οὖν ἀπαλλάττονται

aliàs non ſuppetit illis otium. Porrò ſæpenumero fit, ut interim dum philoſophus quippiam diſſerit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi de pudicitia ſermones intermittuntur, opperiẽtes donec illa reſcripſerit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò ſi quãdo poſt multum temporis inſtantibus Saturnalibus, aut Panathenæis, miſera quæpiam umbella tibi mittatur, aut Y tunicula ſemiputris ac detrita, tum deniq; plurima miſſiten tur oportet. Atq; aliquis qui ſtatim ſubauſcultarit herũ id facere deſtinantẽ, præcurrit, ac primus rei index, abiensq;, non exiguum precium aufert, qui renũciarit. At mane plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncij: quorum quiſque commemorat quam multa dixerit, quemadmodum ſubmonuerit, quemadmodum adhortans commodiora ſubiecerit. Omnes itaque donati præmio diſcedunt, at non

ἀπαλλάττοντ' λαβόντδν, ἔτι κὴ
βρχυβυόμενοι, ὅτι μὴ πλέω ἔδω
κας. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτὸς,
κατὰ δύο ὀβολοὺς κὴ τέτ]αρες, κὴ βαρὺς τἰτῶν σὺ κὴ
ὀχληρὸς λοικᾶς, ἵνα δ' ὦν λάα
βκς. κολακοδτί& μὲν αὐτὸς,
κὴ ἱκετδτίος· θεραπδτίος ὢ κὴ
ὁ οἰκονόμος, ὅτος μὲ κὴ ἄλλος δε
ραπείας ῥόπ&. δκ ἀμελητέος
δὲ ἀλ' ὁ ἐύμβολ&, κὴ φί-
λ&. κὴ τὸ ληφθὲν ἤδη. πρεσ
φελέ]ο ἱματιοκαπήλῳ, ᾧ ἱκε
τῶ, ᾧ σκυτοτόμῳ τινί. ἄωρα
ὦν σοι τὰ δῶρα κὴ ἀνόνητα, πο
λὺς ὢ ὁ φδόν&. καί πω κὴ δια
βολή τις ἀρίμα ὑπεξανίσατ'
πρὸς αὖδρα ἤδη τὲς κατὰ σοῦ
λόγυς ἡδέως ἐνδεχόμενον· ἐρᾷ
γὰρ ἤδη σὲ μὲν ὑπὸ τῶν σιωι
χῶν πόνων ἐκτεδυχωμένον,
κὴ πρὸς τῶν θεραπείαν σκά
ζοντα, κὴ ἀπνυλικότα τῶν
ποδλάγρεων δὲ ὑπανιδσαν.
ὅλως γὰρ, ὅπερ ἶῶ νοτιμώτα
τεν ἐν σοὶ ἀπανθισάμεν&, κὴ

sine murmure tamen, quæ nō plura dederis. Porrò salarium ipsum, sex fermè obolorum: idq; si tu postules, grauis atq; importunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipsi heroaduleris supplex que fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor. nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neq; uerò neligendus is quem in consilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur uel uestiario, uel medico, uel cerdoni cuipiã. Vnde fit ut sera atq; intempestiua, eoq; inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te, apud hominē qui iam non inuitis auribus accipiat, si quid aduersum te dicatur: quippe qui perspici

at te laboribus assiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem atq; obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde posteaquam id quod erat in te floren-

καὶ τὸ ἐγκαρπότατον δὴ ὀλι-
νίας, καὶ τὸ ἀκμαιότατον τοῦ
σώματος ὠδὶ ῥίψας, καὶ ῥά-
κος σι πολυσχιδὲς ὀργασά-
μενος, ἤδη πορβιβλέπει, σὶ μὲ
εἰ δὴ πόρρω ἀποῤῥίψῃ φόβου,
ἄλλον δὲ ὅπως τῶν λωποδύ-
των τῶν πόνυς καῤῥᾶν προσ-
λήψεται, καὶ ἥτοι μαράκιον
αὐτὸ ὅτι ἐπέρασας τότε, ἢ δὴ
γυναικὸς ἄβραν παρθένον γέ-
γωνεν αὐτῷ διαφθέρας φῇ ἀλλά
τι τοιοῦτον ἐπικλήδην, νύκτωρ
ἐγκαλυμμένος, ὠδὶ ῥάχηνο-
λον ὠδεὶς, ὀξελόλυδας ἔρημος
ἀπαύτων, καὶ ἄπορος, τίω βιλ
τίστω ποδάπραν αὐτῷ γύρας
παραλαβὼν, καὶ ἃ μηδ' τίνος
ἤδεις, ἀπομαθὼν ἐν τοιούτῳ
χρόνῳ, βυλάκια δι μάλω τίω γα
στέρα ἐργασάμενος, ἀπλήρω-
τόν τε, καὶ ἀπαράϊτητον πα-
κόν. καὶ γὰρ ὁ λαιμὸς ἀπαιτεῖ
ἐκ τῶ ἴθους, καὶ ἀπομαθάνων
αὐτὰ, ἀγανακτεῖ. καί σι ἐκ αὖ
τις ἄλλος λίξαιτο ξυρὸν ἤδη

florentissimum decerpsit, æ
uique partem maximè frugife
ram, ac præcipuũ corporis
uigorem detriuit, iamq; te la
cerum panniculum reddide-
rit, tum modis omnibus cir
cumspicit in quod sterquili-
nium te portatum abiciat,
atque alium perferendis la-
borib. idoneũ, in tuum sub-
stituat locum. Ibi insimula-
tus uel quòd pusionem illum
tentaris, uel quòd homo se-
nex uxoris ancillam uirgi-
nẽ uitiaris, uel alio quouis im
posito crimine, noctu obuo-
lutus ac præceps datus extru
deris, discedísque desertus
ab omnibus, atque omnium
inops rerum, optimam poda
grã z unà cum senecta comi
tem ducẽs: cum interim quæ
quondam scieueris, tãto tem
poris spacio dedideris, tum
uẽtrem culeo reddideris am
pliorem, tibiq; paraueris in
explebile quoddã & impla
cabile malum. Etenim gu-

la, ea quibus assuescit, flagitat: quæ cum negãtur, indigna-
tur. Adde, quòd præterea nemo te posthac recepturus est

ἤδη γεγονότα, καὶ τοῖς γεγηρακόσιν ἵππεις ἱκανότατα, ὧν ὅλως τὸ ὁρμᾶν ὁμοίως χρήσιμον, ἄλλως τε, καὶ ὑπὸ τῶν ἀπειθῆναι λαβόντι, πρὸς τὸ μᾶλλον ἢ πλάσασθαι, μοιχὸν ἢ φαρμακέα σε, ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο δυσὲν ποιῆσαι· ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ἐκ σιωπῆς ἀξιόπιστος. σὺ δ' Ελλάδα, καὶ ῥᾴδιον τὸν τρόπον, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀδικίαν εὔκολος. τοιούτους γὰρ ἅπαντας ἡμᾶς εἶναι οἴονται, ἐκ μέλα ἀπίστως. λοκῶ γάρ μοι καὶ σὺ τοιούτους λέγειν αὐτῶν, ὧν ἔχεσι πρὶ ἡμῶν, πάλαι γεγονότα τὸν αἰτίαν. πολλοὶ γὰρ οἱ εἰς τὰς οἰκίας παρελθόντες, ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι χρήσιμον ἀδίκως, μᾶλλον πάσας ἐκ φαρμακέας ὑπέσχον τε, καὶ χάριτας ἔσπ τοῖς ὄρνισι, καὶ ἀπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ταῦτα μικρολόγοις λέγοντες, καὶ τρίβωνας, ἀμπεχόμενοι, καὶ ῥάκη νας ἐκ δυναταφερόντους

in familiam, utpote cuius iam præterierit ætas, quique similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde ut aliorum animantium est usui. Quin ex hoc ipso quòd ejectus es, calumnia quàm potest proximè ad ueri similitudinem conficta, facit ut aut adulter, aut ueneficus, aut aliud quippiam tale uideare. Nam accusatori uel tacenti fides habetur: tu uerò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idq; iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrem eiusmodi de nobis obtineant opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd ad lioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conci[illegible]

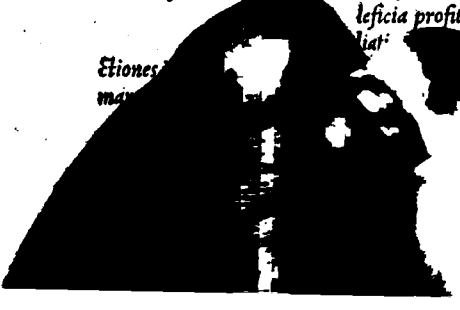

ἀπὸτως οὖν τῶν ὁμοίων πρὸ πάντων ὑπόνοιαν ἔχουσιν, οὓς ἀρίστους ὄντο, τοιούτους ὀρθῶς, καὶ μάλιστα ἐπιτρέπουσιν αὐτῶν τοῖς ἐν τοῖς λόγοις, καὶ τῇ ἄλλῃ ξυνουσίᾳ κολακεύειν, καὶ τῶν πρὸς τὸ κρεῖττον δοκοῦντα πρίπειαν· ἀποσοφιζόμενοι δὲ αὐτοὺς μισοῦσι, καὶ μάλα ἀνιάτως, καὶ ἧ ἅπαντ' ἐπιτίθουσιν, ἵνα ἀφθόνου ἀπολίσωσιν, ὧν ἀπόντων. λογίζονται γάρ, ὡς ἀφαιρεθέντων αὐτῶν τὰ πολλὰ ἰκάνα δὴ φύσωσι ἀπόρρητα, ὡς ἅπαντα ἀδήλους ἀκριβῶς, καὶ γυμνοὺς αὐτοὺς ἐπιστήσουσιν. τοῦτο τοίνυν ἀποπνίγει αὐτούς. ἅπαντες γὰρ ἀκριβῶς ὅμοιοί εἰσι τοῖς καλλίστοις τούτοις βιβλίοις, ὧν χρυσοῦ μὲν οἱ ὀμφαλοὶ, περφυρᾶ δ' ἐκτοσθεν ἡ διφθέρα, τὰ δ' ἔνδον, ἢ Θυέστης σοί, τῶν τέκνων ἐστιώμην, ἢ Οἰδίπους, τῇ μητρὶ ξυνών, ἢ Θησεῦ, δύο ἀδελφὰς ἅμα ὀπύων, τοιοῦτοι γὰρ αὐτοί εἰσι, λαμπροὶ γὰρ πρὸς βλέπειν,

His rebus fit, ut non iniuriæ eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicant, uideant tales: maximè uerò posteaquam animaduerterint quam sint in conuiuijs reliquo que conuictu adulantes, quam ad luorum humiles ac seruiles. Deinde eiectos eosdem iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus adnituntur, ut eos funditùs perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa uitæ suæ mysteria in uulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quiq; illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem umbilici, purpurea foris pellis: cæterùm int⁹ aut Thyestes est, liberos in conuiuio comedēs, aut [a] Oedipus matris maritus, aut [b] Thereus cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi, conspicuique: porrò intus

πλοι, ἐνδον δ' ὑπὸ τῇ πορφύρᾳ πολλὰ τῶν βαναυσίων σκήπτου ἴχνη. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν ὧν ἐπειλήφῃς, λόγημα ἢ μικρὸν ὑφύσεως Εὐριπίδου τινός, ἢ Σοφοκλέους, τὰ δ' ἔξω, πορφύρα διαυθὴς, καὶ χρυσοῦς ὁ ὀμφαλός. ταῦτ' ἂν ξυνεπισφάλλοιεν αὐτοῖς μισοῦσι, καὶ ἐπιβουλεύσουσιν, εἴ τις ἀποφὰς ἀναιβῶς, καταγνοίη καὶ αὐτὸς ἰατραγωδήσει, καὶ πρὸς πολλὰς ἐρᾷ. βούλομαι δ' ὑμῖν ἐγωγε, ὥσπερ ὁ Κίβης ἐκεῖνος, εἰκόνα τινὰ τοιάτην συγγράψαι, ὅπως ἐν αὐτῇ ἀποβλέπων, ἐάσῃς ἂν σοι παρεισπτέον ἐστὶν ἐς αὐλεῖον. οἷόν γε Ἀπελλῆ τινος, ἢ Παρράσιόν ἢ Ἀετίωνα, ἢ καὶ Εὐφρανόρος. αὐτὸς δὲ οὐκ οἶδα ὅπῃ πρὸς τὸν γραφέα ἐπὶ μὲ ἄπορον νῦν ὑμῖν μέγα ἔσται ἐγνωκὼς, μὴ ἀκριβῶς τῶν τέχνων, ψιλὸν, ὡς οἷον τέ, σοι ἰδίᾳ λέξω τὸν εἰκόνα. καὶ δὴ γιγράφθω προπύλαια μὲν ὑψηλὰ καὶ ἰσόιχνον

rò intus sub purpura uarias occulunt tragœdias. Quorum unumquemque si euolueris, explicueris, fabulam nō mediocriter longam reperies Euripidis cuiuspiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil nisi purpura splendida, aureiq; umbilici. Harum itaq; rerum sibi conscij oderunt illos, atq; insidias parant si qui penitus ab illis defecerint, qui eos probè cognitos depingat, qualesq; sint euulget. Iam uerò libet mihi Cebetis illius exemplo & imaginem quandam huius uitæ & tibi depingere, ut eam cōtemplatus, scire queas num ex usu tuo sit eam adire. Equidem magnopere cupiam uel Apellem quempiam, uel Parrhasium, uel Aëtionem, uel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non est, ut aliquem artificem tam egregium atq; absolutum nanciscamur, in præsentia tenuem quandam pro mea uirili imaginē adumbrabo. Ergo pingatur uestibulum sublime, atque

πίχρυσα, ηδὲ μὴ κάτω ἐπὶ τῦ ἰλάφυς, ἀλλ' αὖ ἀπὸ τῆ γῆς, ὧδε λόφυ λείμβυα· ηδὲ ὑ αὖ ὄδος ἐπίπολὺ ηδὲ ἀνάντης, ηδὲ ὀλισθον ἔχυσα, ὡς πολλάκις ἄλλη πρὸς τὸ ἄκρον ἐσιδεῖν ἐλπίσαντας ἐκβαχιλιδῶαι, δια μαρτόντ& ἔτ' ἀπόλος. ἐνθεν ὃ ὁ πλᾶτες αὐτὸς καθήδω, χρυσᾶς ὄλος, ὡς λέγᾶ, πάνυ σῦ μορφ&, ηδὲ ἐπίρατ&. ὁ δ' ἔρασὺς μόγις αὐελθὼν, ἢ πλησίασας τῇ θύρᾳ, τύπτει τω ἀφορῶν ἐς τὸ χρυσίον. παραλαβῶσα δὲ αὐτὸν ἡ Ελπὶς, σὺν ἐρῶ σωπ& ηδὲ αὐτὴ, ηδὲ ποικίλα ἀμπίχομένη ἐσάγει τω, σφόδρα ἐκπεπλυγμένον τῇ ἐσόδῳ. τὸν τοῦδε δ' ὁ μὲν Ελπὶς ἀεὶ πρόσω γήθω. διαδεξάμενα δ' αὐτὸν ἄλλα γυναῖκες, Απάτη ηδὲ Δυπὴ, παραδότωσαν τῷ Πόνῳ· ὁ δὲ πολλὰ τὸν ἄθλιον κατατυμπάσας, τέλος τ' ὠ ἐγχειρισάσθω αὐτὸν τῷ Γήρᾳ, ὃν ἤδη ὑποσοβῦτα, ηδὲ τεθραμμένον τῶν χρόων. ὑσάτη δὲ

que inauratum, neq; id humi situ in solo, uerùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea inacceßu fermè et abruptu, lubricóq; aditu, ita ut plerunq; qui se iã ad summum usque uerticem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti uidetur) aurea, maiorem in modum formosa, atque amabilis. Porrò Amator ubi uix tandem conscendit, iamq; ad fores acceßit, obstupescat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ et ipsa speciosa ultu est, ac uersicoloribus amicta, manu prehensa introducat, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes usque illum antecedat, ducat'que: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitúsque, tradant Labori. At is miserum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidum, coloreq; commutato.

τη ὑ ὑβρις ὑπολαβομένη, συ
ρίττω πρὸς τὴν ἀπέγνωσιν. ὁ
δ' Ελπὶς, τὸ ἀπὸ τότε ἀφανὲς
ἀποπλάθω. ηδὲ μυκήτι, καὶ
ἂς ἀσφυκτιᾷ τὸς χρυσοῦς θυρῶ-
νας, ἵν τιν' ἀποστρέφῃ, κὴ
λιλυθέναι ὀξόδῳ ὀχυθάδω γυμ
νὸς, πρεσβύτερος, ὠχρὸς, γόρωνι
πῇ ἐτερῷ μὴν τὴν αὐδὼ σκέ
πων, τῇ δεξιᾷ ὑ αὐτὸς ἑαυτὸν
ἄγχων. ἀπαυτάτω δ' ὀξύντι
ὑ Μεταφρένα, λαμβάνουα δ' ἀ-
δὴν ὄφιν, ηδὲ τὸν ἄθλιον
ἐπαπολύουα. τῦτο μὴν ἴσω τὸ
τέλ' ἀγραφῦς. σύ δ' ὦ, ὦ
φίτατε Τιμόκλες, αὐτὸς ἄδην ἀσ
κοπῶν ἕκαστα, ἵνα
νόησον, ἃ σοι ἀκριβῶς ἔχει, πρὸς
σιλθόντα ἐς τὴν εἰκόνα κατὰ
ταῦτας τὰς θύρας, ἐκφύλαττε μὴ
πάλιν ἀσυχρῶς ὅτως ἐκπεσῇν.
ὅ, τι δ' ἂν πράττῃς, μέμνησο
τοῦ σοφοῦ λέγοντ', ὡς θεὸς
αἰνάτι', ἀνδρὶ ὑ ἑλο
μένῳ.

Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationẽ pertrahat: & hoc quidem tempore Spes auolans euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam, & occultum exitum extrudatur nudus, uentricosus, pallidus, senex: læua quidem pudorem occultans, dextra uerò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo frustra lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem esto picturæ finis. Cæterùm tu Timocles optime, ipse diligenter consideratis singulis expende, num è re tua sit ut in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per illas longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius qui dixit: Deum in culpa non esse, uerùm qui sua sponte delegerit.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συωόντων, id est, de mercede seruientibus, aulicę uitæ incommoda commemorat: qui ab omnibus quidem legitur & magno applausu approbatur: sed nescio quî fiat, ut quemque nihilo secus sortis suę pœniteat, non animaduertentem, quantum dulcedinis suppeditet uiuere λιθῶς μὲν, ἀλλ' ἐν ἀληθείᾳ: nec cuiquam gnatonicè & parasiticè γαστρὸς ἕνεκεν manum deosculari, aut alia fœdè palpantiũ indigna subire ministeria. Qualia multa illis ferenda & facienda sunt, qui hodie aulas sectãtur, in quibus nihil est sinceritatis, nihil amoris, nihil fidei. Sed omnia plena simulatiõis & perfidię, omnia plena delationis, proditionis, criminationis, inuidiæ, æmulationis, odij, & turpissimarum assentationũ, tum etiam ampullarum & uerborum sesquipedalium. Expertus loquor, quippe qui ferè semper ab ijs quibus maximè fidebam, omniũ maximè deceptus, falsus, impeditus, & proditus. Itaque ego sic statui, ubiuis tutius, beatius, sanctius & suauius aliquem uiuere posse, quàm in aula: ubi nullus est respectus honestatis, nulla ratio eruditionis, nulla autoritas integritatis, nulla gratia probitatis, nullum præmium uirtutis, nullus honos literarum: ubi pluris fit ἄμισος eques quàm uir literatus & uitæ integer: ubi in precio sunt centauri contemptis bonis: ubi primas tenent Turini illi fumorum uenditores, & proditores, & delatores, & palpones, & adulatores, & parasiti, & reliquæ pestes, per quas aula quotidie non dicendis modis arroditur: uel clãcularijs detractoribus & susurronibus plus habetur fidei, plus etiam datur præmij quàm uiro graui & omnibus uirtutibus exornato. Sed quid hanc immensam uitiorum lernam, aulam inquam, sum ingressus? quæ centum Augeæ stabulis est fœdior & contaminatior: ita omnium uitiorum stercoribus & merdis est oppleta, ut ne à trecentis quidem Herculib. purgari & mundari queat, nedum à me paucis uerbis describi & pro dignitate depingi. Concludam igitur his suauissimis Senecæ uersiculis, quos in Thyeste suo Chorus recitat:

Rex est, qui metuit nihil,
Hoc regnum sibi quisque dat.
Stet, quicunq; uolet, potens
Aulæ culmine lubrico.
Me dulcis saturet quies,
Obscuro potius loco,
Leni perfruar ocio.
Nullis nota Quiritibus
Aetas per tacitum fluat:
Sic, quum transierint mei
Nullo cum strepitu dies
Plebeius moriar senex.
Illi mors grauis incubat,
Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur sibi.

a Ecquid tibi primum.) Hoc initium sumptum est ex Hom. Odyssææ libro 9. in quo Vlysses ad hunc loquitur modum: τί πρῶτον, τί δ' ὕπατα, τί ὔστατον καταλέξω: hoc est, *Quid primum, quid mox, & quæ tandem ultima dicam?*

Significat autē rerum copiam tantam esse ut hæsitet unde potissimùm exordiatur, perplexusque dubitat, quid primùm agere debeat. Exordium ab attentione & rei magnitudine fidem expositione parat à personarum conditione.

b In primis autem) Amplificatio ex contrario.

c Quæ quidem omnia.) Benevolentiæ captatio, à personæ eius cui scribit instituto, & sua erga illū benevolētia. d Cū esca.) Hoc prouerbio etiam usus est in mortuorum Dialogis, Cnemonis & Damnippi. e Experiens, &c.) Assēueratio.

f Quanquam non solum.) Amplificatio à personę officio.

g Ac reliquum quidem hominum uulgus.) A' collatione personarū, & cæterorum qui in aula seruiunt. h Enitendumq;.) Accedit ad causam, & primò confutatis causis, quibus plerique addicti seruiunt, institutumq; suum defendūt. i In prōptu Theognis.) Lucianus in hanc Theognidis sententiam multa disputat. Vide Plutarchum in libello cui titulus: πῶς ἂν τις τὸν υἱὸν ποιμάτων ὠφελοῖμεν. k Nam quæcunq;) Paupertas prima causa.

l Equidem si uiderem.) Dilutio per inuersionem. m Rectius autem.) Commonitio à contrario. n Rursum alij.) II causa,

sa. Conditio uitę uel ętas, uel ualetudo corporis. o In præsentia.) Dilutio per inuersionem. p Spebus incitatos.) I II causa. Spes uoluptatis, diuitiarum. q Enimuerò.) Dilutio prima: quod neque hæc neque illos perficiat, argumento à simili amplificato. r Verumenimuerò.) Argumentum ab inhonesto, per hypothesin. s Vlysis quidem socij.) Amplificatio per collationem à contrario. t Nisi si quis.) IIII Causa. Gloriæ cupiditas, quam consutat regestione eorum quæ perferenda sunt. u Deinde cuiusmodi.) Propositio sequentis orationis. x Primum diu.) I Quæ facienda ferendaque, antequam in familiam admittatur. y Postremò.) I Salutatio & assectatio. z Iam illud restat.) II Exploratio uitæ, & an idoneus satis sit. A Esse non paucos.) Inuidia competitorũ & delationes. B Quòd si quis.) Amplificatio à conditione personæ. C Age sanè.) Transitio cum amplificatione gratulationis. D Copiæ cornu.) Capra Amalthea louem infantem in monte Dictæo fertur aluisse, cuius postea cornu Iupiter adfluenti omnium rerum bonarum copia compleuisse dicitur: idque κέρας ἀμαλθείας, hoc est copiæ cornu prouerbiali figura uocatum est. ἕξει ἀμαλθείας κέρας, id est copiæ cornu habebis, & plurimum commodorum capies. Fabulam, à qua trãslatum est, in Rhetorum præceptore recensuimus. E Primum igitur.) II Quæ in ipsa aula receptis iam sustinenda sint.

F Atque interim.) Amplificatio à consequentibus. G Oporteat respondere.) Ab æmulatione & inuidia aliorum.

H Ne per somniũ.) Luciano prouerbialiter dicitur in Gallo, & hic rursus de Electro. Ad quod elegãter alluśit Theocritus ἐν βουκολίσκῳ, apud quem Ennica puella ciuilis, rusticum, basiũ dare conantem ab se repellit, dicens: tantum abesse, ut illi sit datura basium, ut hoc ne per somnium quidem oporteat sperare. Vide carmen. I Albo pane.) Græcis album panem in delitijs fuisse, locis aliquot testatur Lucianus, nominatim hic. Apud Athenæum lib. 4 describitur conuiuium Atticum, in quo commemorãtur & panes λευκοτέροι χιόνος, id est albiores niue. Græci autem panes elegantiores λευκοὺς appellabant, sordidiores φαιούς, hoc est fuscos seu nigros. K Iamdudum aluo.) A periculo ualetudinis. L Age iam ô sceleste.) Obiurgatio amplificata à minori, & personæ qualitate. M. Lupini.) Nota hic Lupini utilitatem, quam & notauit Iuuenalis:

Tunicam

— *Tunicam mihi malo lupini,*
Quam si me toto laudet uicinia pago.

De Iupino diximus in Mortuorum Dialogis.

N Sed uide.) Amplificatio seruitutis, ab accidentibus, & causæ inuersione. O Quid enim.) Adagium est, quod torqueri solet in eos, qui indecorè tẽtant artificium, cuius sunt imperiti, & à quo natura abhorrent. P Neque locum in acie deseras.) λιπεῖν τὴν τάξιν, id est ordinẽ deserere dicit, qui deest officio suo in re quapiã peragẽda: ducta allegoria ab illis qui stant in acie. Aristophanes in Vespis: φυλακὴν καὶ κλύδην νυκτοφυλακίδα σκοπεῖν, id est deserere nocturnam doceor custodiam. Simpliciter usus est Isocrates in Oratione de pace, ἀντιμισθοῦσι γίνονται τῶν τὰς τάξεις λιπόντων καὶ ἀσπίδα ἀποβαλλόντων: id est, magis infames fiunt ijs qui ordinẽ deserunt, & clypeos abijciunt. M. T. C. in Epist. ad Atticũ, de præsidio decedere dixit. in Finibus, bonorum deserere præsidium. In Catone, de statione decede re: nimirum uariè reddens, quòd Græci dicunt, λιπεῖν τὴν τάξιν. Apud Athenæum lib. Eubulus Comicus refert hos uersiculos ex Archilocho:

ἀσυμβόλου μὲ λείπων γὰρ ὅσις ὑσδρεῖ,
τούτων ταχέως νόμιζε καὶ τάξιν λιπεῖν: Id est,
Cessando cœnæ qui quis immuni deest,
Hic idem in acie facilè deseret locum.

Latinis in sua classe manere dicuntur qui non deserunt uitæ institutum, & classẽ suam deserere qui mutant. Aristoteles lib. Moralium. 5. Inter ea quæ lex uetat, commemorat τὸ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν μηδὲ φεύγειν, μηδὲ ῥίπτειν τὰ ὅπλα: id est, non deserere ordinem, non fugere, non abijcere arma. Pœnã desertoris ali às commemorauimus in Nauigio seu Votis, Demosthenẽ ῥιψάσπιδα probro dictum, in Parasito, & Tragœdo. Q Prometheï partem.) Ferunt poetæ Prometheum carnium distributioni, quam uocant creonomiam, præpositum lepidè admodum & festiuè Ioui adortum imponere: quippe nil ueritus diuinitatem summi Dei: sibi quidem præpinguia & sapida subduxit, Ioui aũt ossa modò appositi, obducta ἀργίτῃ λιμῷ, ut Hesiod⁹ inquit, id est pinguedine cãdida. Quo nomine, simul quia homines finxisset, & ignem furtiuum hominibus dedisset, Vulcano & Mercurio dicitur ab Ioue traditus in Caucaso suffigendus. Ex hoc item facto Lucianus hic, uice prouerbij usurpat, Prometheï

methei portiunculam pingui contecta ossa. R Quòd si quã do.)Transitio ad ea quæ foris perferenda.atque hæc sub exẽplo Thesmopolis Stoici commemorat. S Non ad aquæ.) In Rhetorem quendam iocatur,alludens ad priscum iudiciorum morem,in quibus ad clepsydræ modum dicebatur. Actoribus autem ac patronis causarum forensium certus aquæ modus per clepsydras infundebatur,ut superna canea uerborum copia quùm iudicibus tædium adferret, tum ipsi etiam causæ officeret:denique alijs agere uolentibus aditum præcluderet. T Porrò si.)Adulatio dominorum,doctos se uideri uolẽtium. V In lapidicinas Dionysiacas.) Cicero in Verrem actione 7.Latumias Syracusanas omnes audistis,plerique nostis. Opus est ingens, magnificum,regũ ac tyrannorũ,totum est è saxo in mirãdam altitudinem depressum, & multorum operis penitus excisum. Item in eadem:Carcer ille est,qui est à crudelissimo tyranno Dionysio factus Syracusis,quæ Latumiæ uocantur,in istius imperio domicilium Romanorum fuit.Vt quisquis istius animum aut oculos offenderat,in Latumias statim conijciebatur.Huius carceris insignis à Dionysio extructi meminit T. Liuius belli Punici.2. libro 6. Item Plautus in Captiuis: Indè ibis porrò in Latomias lapidarias.Philoxen⁹ ingenio cùm argu to,tum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm aliquãdo eiusdem Dionysij tragœdias spectaret, nec applaudẽs ut alij,assurgeret:seu ut idem Lucianus aduersus indoctum, à risu se minus contineret,à Dionysio ipso in lapidicinas missus fuisse dicitur.Historiam hanc Stobæus ex Demosthene recitat. Item Gemistus Plethon in priori suæ historiæ libro,& Plutarchus libro secundo: De fortuna & uirtute Alexandri. X Ac uerò mulierum.)Mulierum adulatio. Y Tunicula semiputris.)Hic χιτώνιον pro uirili tunica obtrudit, cum eam uocem pro muliebri accipiendam esse innuat in Lexiphane. Z Podagram.)Podagra senectutis comes. α Oedipus.)Congressus propria cum matre Iocaste,liberos genuit quatuor:Polynicẽ, Eteoclem,Antigonem,& Ismenem. Tandem uerò intelligens, se incestum patrasse, seipsum obcæcauit. β Tereus.)Cum sequeretur Prognem uxorem & eius sororem Philomenã,ambæ uersæ sunt in aues, teste Ouidio. γ Imaginẽ huius uitæ.) εἰκὼν totius uitæ suprà descriptæ. δ Deum in culpa nõ esse.) Cõsiderat enim id quod est in hominum morib.ut cũ ipsissima

incogitantia

incogitantia præcipites ruant in mala: deinde tamen ijs irretiti culpent fortunam & numina. De qua hominum iniquitate est etiam apud Homerum 1. Odyss. querela grauissima: ubi Iupiter in conuentu Deorum suam concionem ita orditur:

ὦ πόποι οἷον δὴ νῦν θνητοὶ βροτοὶ αἰτιόωνται.
ἐξ ἡμέων γὰρ φασι κακὰ μέμονε, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν. id est,

Proh Dij, ut homines accusant Deos.
Nam ex nobis dicunt existere mala: at ipsi
Sua prauitate præter fatum sustinent mala.

Mercurius in Aeschyli Prometheo non dissimilem protulit sententiam, sub finem.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ τῶν μισθῷ συνόντων.	APOLOGIA PRO ijs qui mercede conducti seruiunt:

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

Hæc apologia est non in genere omnium eorum qui mercede conducti seruiũt, sed libri seu orationis superioris propriè, & auctoris ipsius Luciani. Nam post scriptum illud editum, senior iam in aulam atq; familiam Cæsaris sese contulerat, & cõditionem procuratoris (ut uidetur) principis in Aegypto acceperat, ut infrà ex ipsa quoq; oratione patet. Hoc igitur factum suum, quia cum superiore scripto prorsus pugnare uidetur, defendit: primùm à diuisione seu diuersitate conditionũ, quòd longè alia res sit principi operam suam locare, quàm apud diuitem aliquem priuatum seruire. Deinde quòd non omnes mercenarios miseros dixerit, sed solùm eos qui prætextu doctrinæ & literarum seruiant: se uerò alio pacto mercedẽ accipere quàm illos, nempe cum præter salarium ingens, etiam in magna existimatione uiuat, publicisq; reb. procurãdis præstitutus, tam certam quoque spẽ totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquando administrandi, propositam habet. Denique quòd cum nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonum uirum cõueniat certo alicui operi intentum esse, neque ignauiter feriari, neque ipse adhuc dum eò perfectionis uenerit, ut omnem mercedem aut honorem prorsus contemnere queat. Atq; huic defensioni præmittit Sabini (eius ad quẽ scribit) accusationem

cusationem per prosopopœiam, qua seipsum fingit ab illo grauiter accusari, ut qui suprà quidem de seruitute apud diuites, optimè atq; utilissimè scripserit: nunc autem contrà, quasi mutata sententia, idem uitæ genus ingressus sit, perinde quasi aliud lingua sonare uoluerit, aliud animo senserit, exaggerata hac uitæ scriptorũq; diuersitate ac repugnãtia, multis uarijsq; tum similibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à simulatione admirationis, quã & ipsam à circũstantijs ætatis & caussæ amplificat.

Πάλαι σκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ καλὲ Σαβῖνε, ἅτι νά σοι ἀνὸς ἐπιλαθάμενὸν ἀπᾶρ, ἀναγνόντι ἡμῶν τὸ περὶ τῶν ἐωθότων μισθῷ συνόντων βιβλίον. ὅτι μὲν γὰρ ὀκ ἀγέλαστόν τι διῆξάς αὐτὸ, καὶ ψεύσομαι σοι πρόδηλον· ἃ δὲ μεταξὺ, ἢ ἐωθὸς σοῦ ἐλέγετο, ταῦτα νῦν ἐφαρμόττειν μοι τοῖς ἀνεγνωσμένοις. ἃ τοίνυν μὴ κακῶς ἐγὼ μανθάνω, δοκῶ μοι ἀκούειν σου λέγοντος· ἅτε τίς αὐτὸς ταῦτα γεγραφὼς, καὶ κατηγορίαν οὕτω λαυλῶν κατὰ τῶν τοιούτων βίβ διεξελθὼν, ἔπειτα ψεύστων ἐκλαθόμενος, ὀτράκιν, φησὶ, μίσλακτσόντος, ἐκ πὼν ἐαυτὸ φέρων ἐς δηλόεν ὅτω περιφανῶ καὶ περίβλεπτον ἐνῆλθε;

IAmdudũ [a] apud me ipse cogito, præclare Sabine, quæ tibi nostrum de ijs qui mercede conducti seruiunt, libellum legenti uerisimile est in mentem ueniisse, quæq; credibile est te dixisse. Nam quòd in eo legendo risum non tenueris, mihi uel in primis constat. Sed quæ inter legendum ad singula à te subinde sint obiecta, ea nũc nostris à te iã lectis conor accommodare. Quare si non frustra diuinandi artem didici, audire mihi uideor te sic tecum submurmurantem: Ecquis hic tandem est, qui cum hæc ipse scripserit, & graui adeò accusatione auli cam uitam incessat, postea tamen omnium oblitus, uelut testula, [b] quod aiunt transmutata, sua sponte in seruitutem manifestariam adeò & illustrem se ipse coniecit?

Quot

πόσοι Μίδαι καὶ Κροῖσοι, καὶ Παπλωλοὶ ὅλοι μετέπεισαν αὐτὸν, ἀφᾶναι μὴ πλὴν ἐκ παίλων φίλλω καὶ σώφρονι Ελευθερίαν, πρὸς αὐτῷ ἤδη τῷ Αἰακῷ γενόμενον, καὶ μονονοὺ τὴν ἑτέραν πέδαν ἐν τῷ παρόντι ἔχοντα, παρίκαιρον ἐς αὐτὸν ἐλπίσαι καὶ φίλεσθαι, καθάπερ ὑπὸ κλοιῷ τινι χρυσῷ τ αὐχένα λιβέντα, εἶτ ὄζει τῶν ῥυφώντων πλησίων τὰ σφιγγία, καὶ τὰ κεράλια. πολλὰ γὰρ ὁ διαφωνία τ νῦν βίς πρὸς τὸ σύγγραμμα, ἢ τὸ ἄλλο τῦ πεταμῦ χωρᾶν, καὶ ἐνεγράφθαι τὰ παύτα, καὶ παλιῳδᾶν,, πρὸς τὸ χάρον, τῦτ αὖ ἴλεως ἔχοντι Ελένης, μά Δί' ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐπ' Ιλίῳ γενομένων, ἀλλ ὄργῳ αὐαβριπεμένων τῶν λόγων, παλῶς πρίτεσθαι ἀρᾶσθαι δοκέντων. ταῦτα μὴν πρὸς ἑαυτὸν, ὡς τὸ ἀπὸς, λελογίσθω σοι· ἐπάξεις δὲ ἴσως καὶ πρὸς αὐτὸν ἐμὶ ξυμβου-

Quot Midæ, quot Crœsi, quot Pactoli uel toti hūc hominem à sententia diducere adeò potuerūt, ut dulcissimā illam libertatem, in qua iam inde à pueris est enutritus, repudiet? & tametsi iam nō procul ab ipso abest Aeaco, imò tantùm non [c] alterum pedem in Charontis cymba habet: tamē præbeat sese alieno arbitrio huc atq; illuc distrahendū, perinde ac si collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependēt? Longè ergo lateq; hoc uitæ genus in quo nunc es, à scriptis dissidet tuis: iamq; hoc sanè uideri poßet, quod [d] prouerbio dicunt, Flumina sursum incedere, omniumq; rerū ordinē inuerti, atq; cuncta in deterius recantari, idq; nō Helenæ placandæ gratia per Iouem, neq; eorum quæ apud Ilium gesta sunt, nomine: sed quòd uerba quæ antè probè dici sunt uisa, nunc ipso auctoris opere subuertantur. Hæc sanè te uerisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum

eius

λὼ τινα τοιαύτλω, ὃν ἀκαιρον, ἀλλὰ φιλικὸν, ηκὲ οἷον σοι χρηστῷ καὶ φιλοσόφῳ ανδρὶ πρέπον σαν. ὡς ἂν ἔν κατ' ἀξίαν ὑποδύεσθαι τὸ σὸν πρόσωπον ὑπὲρ πίνωμαι, σὺ αὖ ὑμῖν ἔχε, καὶ ἴσῳ Λατίνῳ θύσομεν. εἰ δ' μὴ, ἀλλὰ σὺ προδίδοτε τὰ ἐνδέοντα. ὥστε τοίνυν μὴ ἀποκνησάντων ὑμᾶς τῶν σκωλῶ, ἐμὲ μὲν σιωπᾶν, καὶ αὐχεῖσθαι τιμνόμενον καὶ κεκόμενον, ἃ δέοι, ὧδε σωτηρία, σὺ δ' ἐπιτάττειν τ φαρμάκων, καὶ τῶν σμίλω ἅμα προχεῖν ἐχρῆν, καὶ τὸ καυτήριον διάπυρον. καὶ δὴ παραλαβὼν ῥῆλω ῥᾴδιος, σὺ τοῦτα πρός με ὁ Σαβίνος ἤδη λέγε· πάλαι μὲν, ὦ φίλτατε, ὡς ἐμοὶ, συδοκίμηταί σοι τετὶ τὸ σύγγραμμα, καὶ ἐν πολλοῖς πολλῇ δ' ἐχθὲς, ὡς οἱ τότε ἀκηκοασάμενοι διετρύφα, καὶ ἰδίᾳ παρὰ τοῖς πεπαιδευμένοις, ὁπόσοι ἐμοὶ λόγῳ αὐτῷ, καὶ διὰ χρόνου ἔχων

eius generis consilium adferre, idq; non intempestiuum, neque importunum, sed amicum, & quale tibi uiro cùm bono tum erudito cõgruat. Itaque si tuam personã, quã induere iam paro, feliciter gessero, optimè quidem nobiscum actum putabo, atque in hoc eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si uerò quod sequor, parum assequor: tuæ partes erunt, quæ mihi desunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, ut quasi scena trãsformata, & actoribus permutatis, ipse quidẽ uocẽ teneã, meq; tibi salutis gratia secãdum, et, si & hoc necesse fuerit, urẽdum præbeam: tu uerò medicinas adornes, simúlque acum unà cum ustorio habeas in promptu. f Nũc igitur tu ô præclare Sabine, dicendi uice à me accepta, sic mecum agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus nõ immeritò erat in precio, & quemadmodũ qui tum audiuerunt, nobis narrarunt, cùm uulgo ceu magnum quiddam ostẽtabatur, tum præcipuè eruditorũ manus occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæpre-

ἔχειν ἐξέωσαν. ἢ τις τῶν τῆ λόγων παρασυρὲν, ἢ μιμητὴν, ἢ ἰσο γίας πολλὴ, ἢ ἐμφάσεως τῆ πραγ μάτων, ἢ ὅτι ἕκαστα σαφῶς ἐλέ γετο. ἢ τὸ μίσεσθαι, ὅτι χρύσεα μα πᾶσιν ὧν, ἢ μάλιστα τοῖς πεπαιδευμένοις, ὡς μὴ ὑπ' ἀ γνοίας σφᾶς αὐτὸς ἐς δυλέαν ὑπάγεσθαι. ἐπεὶ δέ σοι μετέδοξε βελτίω τοῦτ' ἄναι, ἢ τῶ μὴ Ε λευθερίαν μακρὰ χαίρειν ἐᾶν, ζημιῶσαι ἢ τὸ ἀγχινέσαλον ἐκεῖ νο ἐκμεῖξον, ὅπως τὸ κέρδος, πα ρὰ φύσιν δυλεύειν. ὅρα ὅπως μηδεὶς ἔτι ἀπάσεται σε ἀναιτε ώνονήτος αὐτὸ, ἀλλὰ μήδ' ἄλ λῳ παράσχῃς τῆ παρέυλα σοι διερρώνυμον, ἐπειδὴ γὰρ ἐγραμ μένα. σὺχ ἁ Ερμῆ τῷ χθονίῳ ἢ τῆ ἀκινήτων πρόσρον πολ λῶ λόθλω καλασπεδάσαι. ἢ δόξῃς τῷ τῆ κορινθίᾳ μύδῳ ταὐλὸν τι πιπονθέναι, καλὰ σαυτὸ ὁ Βελ λεροφόντης ἐγραφὼς τὸ βιβλί-

cium ducit. Neq; id admodū est mirū. quādoquidē præterq; q ipse dictiōis tuæ color culpa caret, & narratio planè est uaria, miraq; est rerū experiētia: maximā quoq; habet gratiā quòd omnia à te nō scitè solū, sed et dilucidè recēsentur. g super omnia uerò est, quòd quæ scripsisti, utilia sunt cùm omnib. tū maximè eruditis, uidelicet ne prerū inscitiā in seruitutē post hac sese conijciant. At cū iā sentētia planè in diuersum mutata, aulicā hanc uiuēdi rationem præstare statuerīs, & libertati lōgū ualere dixeris, tū iābicū illud seruile nimis, & generoso animo indignū, sumpseris imitatiōe exprimendū (Vbi est lucrū, natura adacta seruies) uidendū tibi erit, ne quispiā te id libel

li legentē fortè auscultet: imò summa ope curādū, ne cuiq; ex ijs q præsentē uitæ statū norūt, tua scripta legēda exhibeas. Ad hæc feceris opæpreciū, si à Mercurio h illo inferorū legato, uotis impetres, quò is omniū aures q antè de hoc libello quppiā audiuerūt, ob liuiōis fonte aspgat. Aliq; simile qddā tibi accidet, quod iuxta i fabulā illā Corinthiā Bellerophonti. Vt enim ille literas in suā pniciē tulit, ita tu librū aduersum te

ἐμ. μὰ γὸ τ δί' ἔχ ὁρῶ τὶν ἀπιο
λογίαν ἥ τις ἂν δικαιότερος σοι
γένοιτο πρὸς τὸς καλυγορροῦν-
τας, ἢ μάλιστα ὧν σὺν γίγνοι
αὐτὸ πειθόμενον, ἐπαινῶντός μὴν
τὰ πεπραγμένα, ἢ τὸν ἐμ αὐ-
τοῖς ἐλευθερίαν, αὐτὸν δὲ τὸν
συγγραφέα ἀπολύοντα ὀρθῶς
τὸν, καὶ ἐπόντα ὑποτιθέντα τ
αὐχένα τῷ ζυγῷ. ἐκ ἀπεικότα
γὰρ ἂν λέγοιεν, ἢ λέγοιεν ἥ τοι
ἄλλα τῇ γραφαῖς αὐλᾶσι ἄνευ
τὸ βιβλίον, καὶ σὶ τὸν κολοιὸν
ἀλλοτρίοις πτεροῖς ἀγάλλε-
σθαι· ἢ ἐπῳδὸν σὸν ὄντα, ὁμοιά
σι τῷ Σαλαμίνι ποιεῖν, ὃς πο-
ρρώτατον κατὰ μοιχῶν τοῖς
Κροτωνιάταις νόμον θείς, καὶ
θαυμαζόμενος ἐπ' αὐτῷ, με-
τὰ μικρὸν αὐτὸς ἁλὼς μοιχὸς
ὢν ἕ ἀλλοῦ τὶν εωσᾶκα. περὶ
τόδε τοίνυν καὶ σὶ τὸν Σά-
λαμίνιον ἐκεῖνον φαίνῃς ἂν. μᾶλ
λον δὲ πολὺ μειρακιώδης ἐπὶ
νος, ἑρωτι μὴν ἁλὸς, ὡς ἔ-
φασκεν ἀπολογούμενος, ἐ-
πὶν δὲ μάλα σὺγχως,
ἐς τὸ

ipse scripsisti. Quod ad me attinet, qua defensiõis facie, saltẽ æqua aduersum accusatores uti posis, nõ uideo, præsertim si actionẽ suã nõnihil iocis & ridiculis cõdiant: nisi mirũ ut scriptatua, atq; item libertatem, quam præse ferunt, laudẽt: te uerò scriptorem seruientem uideant, & sponte tua collũ iugo subdentem. Itaque non iniuria ageret, si libellum ipsum uel alteri, generosiori scilicet esse rerent, te uerò interim uelut graculũ alienis exultare plumis: uel si tuus esset, similem quidem tuam esse causam dicerent Salæthi illius iudicio, qui cum contra adulteros legem durissimam Crotoniatis tulisset, et per hoc multis admirationi esset, paulo pòst cum fratris sui uxore in adulterio fuit deprehensus. Quare non inepte quispiam te Salæthũ illũ diceret, nisi quòd illius factũ non paulo est tolerabilius, qui quod fecit (ut & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus fecit: et uolũtarius, nihil reluctans,

ἐς τὸ πῦρ ἀλλόμενον, καίτοι ἐλεόντων αὐτὸν ἤδη Κροτωνιάται, καὶ ἐνδιδόντων φυγήν, εἰ βούλοιτο. τὸ δὲ σὸν δ παρὰ μικρὸν ἀποπώτερον, ἀκριβῶς καὶ μετὰ τῶν τοιούτων βίου ἀνθρώπων, καὶ κατηγορῶν, εἴ τις ἀπωλοίη τινὸς ἐμπιπτὼν, καὶ καθάρξας ἑαυτὸν, εὐέγκλητο μυρία ἂν δυσχερῆ πάσχων καὶ ποιῶν, ἐν ὑρᾷ δ' ὑπάτῳ, καὶ σχεδὸν ἤδη ὑπὲρ τὸ εὐδόν, ὅτῳ ἀγχόνη λαβέσθαι ἀπαυθημερόν, καὶ μονονυχὶ καὶ ἐμπομπούσῃ αὐτῇ. ὅσῳ γὰρ, φασὶν, ὑπομόχθηρος ἄνευ δεσμῶν, τοσούτῳ καταγελαστότερος ἂν δόξειας ἄνευ αὐτηφωνῆντος ὑπὸ βίᾳ τῷ βιβλίῳ, καί τοι τί δεῖ κινεῖν ὧδε δι' κατηγορίαν ἰητῆρ, μετὰ τῶν θαυμασίων φαρμακίων λέγουσαν, Μισῶ σοφιστὴν, ὃς τις ἔχ αὐτῷ σοφός: ὃν ἀπορύσοι ἢ οἱ καταγελῶντες

in ignem animo magno insilijt: tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur: & si luberet exulandi facultatem permitebant. At tuum negocium multis partibus est absurdius, q uitæ quidē eiusmodi seruilē cōditionē accuratè etiā liberis editis es persecutus, & grauiter incusas si quis in diuitis alicuius famulitium incidat, séque ipse uelut uinculis astringi sustineat, interim nihil non molestiū cùm faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo secnectutis gradu, & certè longè ultra limen illud Homericum progressus, ingeneroſum adeò & abiectum seruitutis genus elegisti, atq; ob id tantū nō seriò triūphas. Ergo qui tibi malèuolunt, quanto magis insignis ac conspicuus appares, tāto te aiūt magis omniū risui obnoxiū: uita nimirum tua tantum scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationē aduersum te quærere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

I Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit?

Tametsi & alia multa quibus te adoriantur, accusatoribus

ηοὶ ἄλλων παραδειγμάτων
ὧδι σι, ἀλλ' οἱ μὲν τοῖς βαγε-
νοῖς ὑποκριταῖς εἰκάσουσιν,
οἱ δὲ μὴ σκηνῆς, Ἀγαμέ-
μονα ἴσασιν ἢ αὐτῶν, ἢ Κρέ-
οντ, ἢ Ἡρακλῆς ἐσιν, ἐ-
ξω ἢ Πῶλος ἢ Ἀριστόδημος,
ἀποδιδόμενοι τὰ πρόσωπα, γί-
γνονται ὑπόμαδοι βαγαδῶν-
τες, ἐκπίπτουτες ἢ συρίττο-
μενοι, ἐνίοτε δὲ μαστιγόμενοί
τινες αὐτῶν, ὡς αὖ τῷ διάρ-
δοκῇ. ἄλλοι δὲ τὸ τῆ ωιδύκη πι
πουθέναι σι φάσκουσιν, ὃν Κλεο
πάτρα τῆ πάνυ φασὶ γενέσθαι.
ἐκείνου γὰρ διδαχθέντα τίνος
μὴν ὀρχεῖσθαι πάνυ κοσμίως
ηοὶ ἐμμελῶς, ηοὶ ἰδίπολὺ βαυ
μάζεσθαι μέλοντα ἐν τῷ σχή-
ματι, ηοὶ τὸ πρέπον φυλάτ-
τοντα, ηοὶ τοῖς ἤθεσι ηοὶ αὖ
λοῖς συγκάμψαν ὑμένοιον,
ἐπεὶ ἢ ἅδλον ἰσχάδας, οἶμαι, ἢ
ἀμύγδαλον πορφυμελοῦν, μα
ηρὰ χαίρειν φράσαντα τοῖς αὖ
λοῖς ηὴ ῥυθμοῖς ηὴ ὀρχήμασι, συ
ναρπάσαντα κατεφώγειν,
ἀποῤῥίψαντα, μᾶλλον δὲ σω

torib. tuis suppetũt. Nẽpe alij
similẽte faciẽt Tragicis ac
toribus. quorũ quisq; in scena
quidẽ est uel Agamẽnon, uel
Creon, uel etiam Hercules
ipse: foris aũt depositis per-
sonis fiunt Polus aut Aristo-
demus, scilicet ad agendas
fabulas mercede conductis
qui ut uisum fuerit spectato
ri, iam ejiciuntur, iam exibi-
lãtur, interim aliqui & fla-
gris cæduntur. Porrò alij i-
dẽ tibi contigisse dicent quod
simiæ, quam magna illa &
celebris Aegypti regina Cle
opatra habuisse dicitur. Ea
enim saltationũ genera pro-
bè edocta, cum aliquãdiu cõ
posite modulateque non sine
magna spectantium admira
tione saltantis habitum exhi
buisset, ac decorũ seruasset,
iamq; Hymenaeũ uoce ac cy-
thara canentibus respondis-
set: postea quàm carycás ne
an nucem nescio, procul iacẽ
tem cõspexisset, personã ab-
iecta, imò præ festinatione discerpta, modulis & saltati-
onibus longùm ualere iussit, nucem uerò correptam arro-

βλέψαντα τὸ πρόσωπον, καὶ οὐ
γοῦν, φᾶσιν ἄν, ἐχ ὑποκριτὴς,
ἀλλὰ ποιητὴς τῶν καλλίστων,
καὶ νομοθέτης γεγόμενος, ὑπὸ
ταυτησὶ δὴ ἰσχάδι & ψαφαρᾷ
νέᾳσης, ὑλίγχης πίθηκος ὤν,
καὶ ἀπ' ἄκρου χείλους φιλοσο-
φῶν, καὶ ἐτέρᾳ μὲν ἡσύχῃ τὰ
νῦ φρονεῖν, ἄλλα δ' λέγων, ὡς εἰ
πάντως σοὶ τινα ὠδῖν σὺ εἶπεν,
ὅτι ἃ λέγεις, καὶ ἐφ' οἷς ἐπαι-
νεῖσθαι ἀξιοῖς, χάλια μὲν ὄντα
ἐλέγχῃ, σκληρὰ δ' αὐχμῶ-
σαν καταλέλοιπε. τοιγαροῦν
παρὰ πόδας σὺθὺς ἐτίσας δί-
κην, πρωτιστῶς μὲν βρασωά-
μῃ & πρὸς τὰς ἀνθρώπων
χρείας, μετὰ μικρὸν δὲ μονονου
χὶ ὑπὸ πάντων ἐξομοσάμενος
τὴν ἀλυσβρίαν. ἢ γὰρ ἡ Α-
φροδίτη σε τότε κατέπεμψε ἐφεσ-
σόσοι δυσκολαίνοντι ἐφ' οἷς πα
σχόντες τῶν ἄλλων, κατεγε-
λᾶν, ὡς ἂν θεὸς ἀδίκως τὴν μέλ
λουσάν σοι ἐς τὰ ὁμοια μεταβο-

dere cœpit. Non aliter & tu nō histrio quispiā, sed ipse pulcherrimarū rerum autor, & uelut legumlator, ostēso alterius uitæ splendore quasi nuce quadā, te ipse simiā esse prodidisti, ut qui summis tantū labijs sis philosophus. quiq; nihil quidem ueritus inferorū portas, alia quidem mente occultes, alia uerò lingua depromas: ut non immeritò quis de te diceret, quæ scribas, quibusq; te uēditet, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interius aridum reliquisse. Quamobrē statim ante [n] pedes quoq; ultricem pœnam sensisti, qui cum antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multo pòst libertatem uclut sub præconib. abiuraris. Atqui [o] apparet Adrasteam iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse uenditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse: quippe quæ, dea cum sit, non ignorarit futurum ut & ipse mutata sententia in simile uitæ genus transires, [p] tum quod nō prius in tuū ipsius sinum inspueris, quam

eos

λῶ, ἡγεῖ ὅτι οὐκ ἂν τὸν πάλαι πόθ' οὕτως πρότερον, ἐξίστασθαι τῶν ἀεὶ τοιούτων κατηγορῶν τῶν ἀεὶ τοιούτων τινὰς τύχας τοιαύτα πράττειν ὑποπτεύοντων. ἀ γοῦν ὑπόθοιτό τις τῷ λόγῳ τὸν Αἰσχίνην, μιτὰ τῶν κατὰ τοῦ Τιμάρχου κατηγορεῖσθαι, αὐτὸν ἀλῶναι, ἡγεῖ φαδίως τὰ ὅμοια πάσχοντα, πόσον ἂν οἴει γελῶτα τῶν ὁρώντων γενέσθαι τὸν Τιμάρχου μὲν οὐδενὸς ἕνεκα τοῖς καθ' ὥραν ἁμαρτημένοις, αὐτὸς δὲ γέρων ἤδη, τοιαῦτα εἰς ἑαυτὸν πεποιημένος; τὸ δ' ὅλον ἐκείνῳ τῷ φαρμακοπώλῃ ἔοικας, ὃς ἀποκυρῶν εἶναι βηχὸς φάρμακον, ἡγεῖ αὐτίκα παύσειν τοὺς πάσχοντας ὑπαισχυνόμενος, αὐτὸς μιταξὺ σπώμενος ὑπὸ βηχὸς ἐφαίνετο. ταῦτα μὲν, ἡγεῖ τοιαῦτα πολλὰ ἕτερα ἐνοῦσα τις ἂν, οἶμαι, σὺ κατηγορῶν ἐν ἅπασι ἀμφιλαφῆ τὴν ὑποβίασιν, ἢν μοίρας ἴσας ἀφορμὰς παρέχομαι ἐγὼ ἔγωγε σκοπῶν εἴ τινα ἢ τράπω

eos accusares, qui ob uarias fortunæ uicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis uerbi gratia Aeschinem post grauem illam orationē qua Timarchum accusauit, fingat ipsum in idem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen uocatum: quantus quæso hinc spectantium risus fuerat futurus, quod Timarchū quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter incessisse, ipse uero iam senex eadem in se commisit? Denique similis uideris illi pharmacopolæ, qui cum remedium contra tussim uenditaret, & qui eo uterentur, eos statim eo malo liberari pollicereturmiser tamen ipse eius morbi uehementia interim concuti cernebatur. Hæc atque id genus alia quispiam accusando tibi obijceret, præsertim in hac materia adeò copiosa, quæq; mille ansas aduersario præbeat. Cæterùm nunc apud me ipse cogito, quam

φάπωμαι πρὸς τὴν ἀπολογίαν, ἀρά μοι πράττειν ἐβέλοντα μήσαντα, ἢ τὰ νῦν ὑπηρέψαντα, ἢ ἀδικῶν ἐκ ἀγνώμονα, ἐδὲ τὴν κοινὴν ἐπάνω ἀπολογίαν καταφυγῶν; λέγω ἢ τὴν τύχην ἢ μοῖραν ἢ ἑμαρμένην, πρὸς παραπαῖσαι συγγνώμην ἔχειν μοι τὸν ὑπήκοον τας, ἀδόητας ὡς ἀσφαλὲς ἡμῖν πάντοτε, ἀλλ' ὑπό τινος πρέπτου & μᾶλλον δὲ μιᾶς τῆ προ ρμενόμην ἀγόμενα, ἐχ ἑκόντα, ἀλλ' αὐάγκαις παντάπασιν ὧν ἄλλως, ἃ ἂν λέγωμεν, ἢ πειθώμεθα, ἢ τοῦτο μὴ νομιεῖ ἰδιωτικὸν, ἢ ἐδ' ἂν σύ μι, ὦ Φιλότης, ἀνάγκης τοιαύτην ἀπολογίαν προῖ σχόμενον, ἢ συνάγορον τὴ Ομη ρον παραλαμβάνοντα. πρὸς τὰ ἑκόντα ἵπη ῥαψῳδοῦντα, Μοῖραν δ' ἔ τινά φημι πεφυγμένον ἀνδρόπων ἔναι· ἢ τὸ, Γεινομέ νῳ ἐπίνυσε λίνῳ, ὅτί μιν τίκ

uiam expurgandi mei apud te inuenire queã. q Num ergo optimum fuerit, ut me ad malum hoc mea uoluntate coactum confitear, dorsum uerberaturo aduertã, improbitatem non negem, sed ad communem illam excusandi rationem confugiã, nimirũ fortunæ fatiq; ineuitabilem necessitatem meo facto prætexens? Atq; interim ab obiurgantibus ueniã deprecer, ob id spero nostræ causæ acquioribus, quòd non ignorẽt quàm nihil sit in nostra ipsorum manu, quodq; potentioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati arbitrio, uel contra nostram uoluntatem impellimur, adeò ut crimen nullum in nos hæreat, quan tũuis aliquid uel dicamus uel faciamus. Aut hæc uia nimis est uulgaris, ut ne tu quidem (quãquã amicissimus) huiusmodi excusationis obtentu me sinas elabi, etiamsi patronum habeam Homerum, eiusq; carmina hæc decantem:

Fatorum nexus fugisse, hæud dixero quenquam.

Tum illud:

Filum Parca dedit nascenti matris ab aluo.

Itaque

μήτηρ. εἰ δὲ τοῦτον ἀφεὶς τὸν λόγον, ὡς ὃ παῦν ἀξιόπιστον, ἐκεῖνο λέγοιμι, μήτε τῶν χρημάτων, μήτε τῶν ἄλλης τινὸς ἕνεκα πίδος τοιαύτης ἀπειλαδὲς, ἵνα ποιῶμαι τὴν παροῦσαν συμφορὰν, ἀλλὰ τὴν σώτειραν, ἢ αὐθρίαν καὶ μεγαλόνοιαν τ' αὐδρὸς θαυμάσας, ἐδιλήθησαν κοινωνῆσαι πράξεων τῷ τοιούτῳ, λίαν δοικα μὴ πρὸς τῇ ὠδηφορομένῃ κατηγορίᾳ κολακείας αἰτίαν προσλαδὼν, καίτοι δυρίσκωμαι ἥκων, φασὶν, ἐκπρόσω τ' ἥλιον. καὶ μείζονί γε τὸν σμικρότερον, ὅσῳ κολακεία τῶν ἄλλων ἀπάντων κακῶν τὸ ἀπλοπρεπέστατον εἶναι, καὶ ταύτῃ χέρειστον νενόμισται. τί ἔν ἄλλο, ἐ μήτε ταῦτα, μήτε ἐκεῖνα λέγειν ἔοικα, ὑπόλοιπόν ὅστιν, ἢ ὁμολογεῖν μηδὲν ἐν ὑγιὲς ἐν πᾶν ἔχειν; μία μοι ἴσως ἐκέτη ἄγκυρα ἔτι ἄβρεκτος, ἐδὲ ῥιφεῖσα τὸ ὕδωρ, καὶ τῶν νόσον, καὶ μεῖζα τούτων ἵλεω πενίαν, κἀν τοῦτο πειθῆ

Itaq; si hac ratione tanquam parũ proba neq; fide digna posthabita, illud dicerem, neque pecuniæ causa, neque spe aliqua alia ineſcatũ me, præſentem ſeruitutem ferre, ſed[r] ipſius principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius intereſſe uoluiſſe: hîc uereor ne ad prioris criminis inuidiam, adulationis quoq; nota accedat, uideare que, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimẽ minus maiori uelle obſcurare, quatenus adulatio malorum omnium [s] maximè eſt ſeruile, & ob hoc peſſimum cenſetur. Quid ergo, ſi neq; hæc neq; illa uidentur dicenda, nobis reſtat, niſi ut ingenuè fateamur, nihil nobis eſſe ſincerum ac ſanum, quo deinceps uitium noſtrum palliemus? Vna[t] forſan anchora ad hoc nobis ſupereſt, quam

in aquam nondum demiſimus, uidelicet ſenectutem noſtram ac morbum in miſerationem uocare, pariterque paupertatem cauſari, quæ ut euitari queat, hominem nihil

τὰ ποιῆμ ηχὶ παρεχειν αὐκπή
δειον, ὡς ἐκφύγοι τις ὠτιλώ.
ηὶ ἐν τῷ τοιούτῳ ὰν ἄκαιρον ἐ
σως ηχὶ τῶν Εὐριπίδου Μή
δειαν παρακαλέσαι, παρελθέ
σαν ἐπᾶν ὑποῖς ἐμοῖ ἐκάνα τὰ
ἐμβάτ, μικρὸν αὐτὰ παρωδή
σασαι· Καὶ μανθάνω μὲν εἶκ
αρᾶν μέλλω κακὰ, πρεία δὲ
βρέσαν τῶν ἐμῶν βουλευμά
των. τὸ μὲν γὰρ τῦ Θεόγνιδ
ηὖρ ἐγὼ μὴ λέγω, τίς ὐκ οἶδεν,
ὐκ ἀπαξιῶντας ηχὶ τὰ βαθυ
κύτατα πόντου σφᾶς αὐτὸς ῥί
πτειν, ηὲ κατὰ κρημνῶν γε ἐ
λιβάτων, ἐ μέλλοι τὶς ἅπαξ
ἀποδράσεσθαι τῶν πραίων; τῶ
τα μὲν ἄνια λοιπὰ, ἅ τις αὖ ὡς
ὐ τοιούτῳ ἀπολογήσαιτο ἔχοι,
ὃ πάνυ σὐπρόσωπον ἕκαστον
αὐτῶν, οὐ δέ μοι δάρρει, ὦ ἑ
ταῖρε, ὡς ἀληθῶς τούτων ἐμῦ χρη
σομένου. μὴ γὰρ τοσοῦτός ποτε
λιμὸς καταλάβοι τὸ Αργος, ὡς
τῶν κοίλων Αραβίων σπάρειν
ὐδὶ χαρᾶν. οὐδ' ἡμᾶς οὕτω πό
ρεσθαι σὐλλογον ἀπολογίας, ὡς

non tum facere tum pati persuadet. Quo loco non intempestiuum fuerit, Medeã illam quæ est apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progressa, Iambica illa nõ nihil huc detorta, pro me tibi occinat: Haud nescio quàm sint mala hæc quæ nũc paro, Sed mentis imperio reclamat pauperies. Nam illud [u] Theognidis quis ignorat, tametsi nullus citem: Non uitio dari, si quis se ipse uel in profundum mare demergat, uel è rupe præcipitet, modò paupertatis [x] onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè sunt quæ quis in eiusmodi causa pro se dicere posset, etiamsi nihil eorum admodũ decoram gerat personam. [y] Tu uerò ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quãdoquidem in mea defensione id genus auxilijs nullis sum usurus. Neq; enim spero, tanta fames unquam urgere poterit Argiuos, ut de caua Arabia serẽda cogitẽt: neq; ipsi nos iusta adeò excusatiõe destituemur unq;, ut

si quando

ὑπ' ἀπορίας τὰ τοιαῦτα πρὸς ἐξέτασιν πρὸς τὸν κατηγορίαν ζητεῖν. ἀλλά μοι τοῦτο ἐννόησον, ὡς πάμπολυ τὰ τοιαῦτα διαφέρει, εἰς οἰκίαν τινὸς ἐλευθερίως ὑπεμιδόν παρελθόντα, δουλεύειν ἠδὴ ἀνέχεσθαι, ὅσα μοι φησὶ τὸ βιβλίον, ἢ δημοσίῳ πράττοντά τι τῶν κοινῶν, καὶ εἰς δύναμιν πολιτευόμενον, ὅτι τούτῳ παρὰ βασιλέως μισθοφορᾶν. διὸ δή, καὶ ἐπὶ δίᾳ καταδὲς ἐπάτορον, σκέπτου· δύρησεις γὰρ τὸ τῶν Μουσικῶν δὲ τοῦτο, δίς διὰ πασῶν τὸ γράμμα, καὶ τοῦτον ἑκάτερα ἀλλήλοις τὰς βίσε, ὅσον μόλιβδος ἀργύρῳ, χαλκὸς χρυσῷ, καὶ ἀνεμώνη ῥόδον, ἢ ἀνθρώπῳ πίθηκος· μιᾶδε μὲν γὰρ δὴ κἀκεῖ κἀνταῦθα, ἢ τὸ ὧν ἄλλῳ τάττεσθαι, τὸ ἢ πρᾶγμα παμπόλλων ἔχει τὸν διαφανίαν. ἐκεῖ μὲν γὰ ἀνελεία σαφὲς, ἢ ὃ πολὺ τ' ἀργυρωνύτων καὶ εἰκοβίβων διαφθόνουσιν οἱ ἀεὶ

si quo accusemur, eiusmodi latebras quærere cogamur. Quin illud mihi cõsidera, quòd magno hæc inter sese discrimine distent, uidelicet in prædiuitis alicuius familiã ad scriptũ, seruire seruitutẽ, eaq; omnia perferre, quæ libellus ille meus recenset: et publicè rem populi tractantem, ac pro uiribus rempub. administrantem, hoc nomine ab Imperatore salarium accipere. Age contemplare hæc, et utrunq; per se ac seorsim perpendens reperies certè res ipsas, iuxta illud Musicorum prouerbiũ, A δὶς διὰ πασῶν, hoc est lõgissimo interuallo inter se sese dissidere: tũ duas has uitæ rationes tantum inter se conuenire, quantum est affinitatis plumbo cum argento, æri cum auro, anemonæ cũ rosa, homini cum simia. Siquidem ut illic, ita & hic merces accipitur: & accidit utrobique, ut alteri sit parendum. Cæterùm in ipsa negocij ratione ingens est dissonantia: quandoquidem illic seruitus est manifesta, & qui illorum conditionem accipiunt emptitijs

οἱ ὠδὶ τῷ τοιούτῳ προσιόντες. οἱ δὲ τὰ κοινὰ διὰ χειρὸς ἔχοντες, καὶ πόλεσι, καὶ ἔθνεσιν ὅλοις σφᾶς αὐτοὺς χρησίμους παρέχοντες, οὐκ ἂν ἀκότως ἐκ μόνου τοῦ μισθοῦ διαβάλοιντε, καὶ ἐρημίστατα καὶ κακιστα ἂν πάσχοιτο, ἐπεὶ οὐκ ἂν φθάνοι τις ἀπάσας ἀναιρῶν τὰς τοιαύτας προφασίας, καὶ οὔτι οἱ τοι αὗται ἔθνη ἐπιτροπεύοντες, οὐδ' εἰ τὰς πόλεις ἐρημόπολοντες, οὐδ' εἰ τὰς φάλαγγας ἢ τραπίπελα ὅλα ἐγχειρίζοιμι, ἀγαθῶς ποιήσουσιν, ἐπεὶ καὶ μισθὸς αὐτῶν τῷ ἔργῳ πρόσοδος. ἀλλ' οὐκ ἄρ' ἐνδέ, οἶμαι, χρὴ αὐκτρίσειν τὰ πάντα, οὐδ' ἰσοτιμίαν τῶν μισθοφορούντων καδιστάναι, τὸ δ' ὅλεθρον, οὐ τοὺς μισθαρνοῦντας ἅπαντας ἐγὼ φαίλῳ βίῳ συνεῖναι ἐφασκον, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ τῆς οἰκίας ἐπὶ προφάσει παιδεύσεως λυσιτελοῦντας ὀκτησαμ, τοιοῦτοι δὲ, ὦ ἑταῖροι,

emptitijs illis & manuarijs seruis non admodum praestant. At qui rempublicam tractant, & in usum ciuitatis nationum que totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem in calumniam uocari poterunt, inq; crimen cũ illis cõmune trahi. B Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exauctorentur, ut neque tot ac tantarum gentium præsides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere uideantur, quandò horum omnium laboribus proposita sunt præmia. C Cæterùm unius mercedis nomine non oportet opinor uel bona omnia euertere, uel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miseræ uitæ obnoxios illic dicebam, non omnes, sed qui doctrinæ prætextu in diuitũ famulitio seruiunt, eos tanquam ærumno

sos

ὦ ἑταῖρε, τὸ ἐμὸν σφόδρα πρᾶγμα ναυτάπασιν ἐστὶν οἰκοδόμημα ὑμῖν. ἐγὼ τὰ μὲν οἰκοῖα ἰσότιμα ὑμῖν, ἀημοσίᾳ δὲ τῆς μεγίστης ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ τὸ μέρος σωδιαπράττομαι. ἐγὼ δ' ὑμῖν, εἰ σκέψαιο, δίκαιμ' ἂν σοι οὐ τὸ σμικρότατον τῆς Αἰγυπτίας ταύτης ἀρχῆς ἐγκαρδίδιον, τὰς δίκας εἰσάγειν, καὶ τάξιν αὐτῶν τῶν προσιόντων ἐπιτιθέναι, καὶ τῶν πραττομένων καὶ λεγομένων ἀπαξαπάντων ὑπομνήματα γράφεσθαι, καὶ τὰς τῶν ῥητόρων τῶν δικαιολογούντων ῥυθμίζειν, καὶ τὰς τοῦ ἀρχοντος γνώσεις, πρὸς τὸ σαφέστερον ἅμα καὶ ἀκριβέστερον, σὺν πίστει τῇ μεγίστῃ διαφυλάττειν, καὶ παραδιδόναι ἀημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀποκεκαμμένως. καὶ ὁ μισθὸς ἐκ ἰδιωτικὸς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ βασιλέως, ὁ σμικρὸς δ' ἔστ, ἀλλὰ πολυτάλαντος, καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ἢ ὁ φαῦλος ἐλπίδος,

sos miserabar. At noſtrum negocium, ô amice, modis omnibus eſt diuerſum. Quanquam enim quæ ad domeſticam uitam pertinent, nobis cum illis ſunt communia, publicè tamen ſummi imperij participes ſumus, eiúsq; adminiſtrandi prouinciam cũ rege partimur. Ipſe ego, ſi diligẽter expendas, Aegyptiacæ regni portionem non minimam ſub manibus habeo, dũ nunc pœnas ſtatuo, nunc iuſta tributa impero, nunc dictorum factorúmque omnium rationaria conſcribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipſius decreta ad certiſſima ſimul et rectiſſima quæque ſumma fide perduco, eaq; demque diligenter adſeruata ſubditis trado, reipublicæ cura in omne æuum conſeruanda. Deinde proponitur merces non uulgaris, ſed à principe: nec ea exigua, ſed talentis numerata. Poſt hæc, modò recta uia res procedat, ſupeſt ſpes, neq; hæc contem-

ἀλλ', ἢ τὰ ἀπόντα γίγνοιτο, ἀλλ' cõtẽnẽda uidelicet, ut prouin
ἤδη τινος ὑπηφανῶν, ἢ τινων ἄλ ciæ alicui quasi iam emeritus
λων πράξεως βασιλικῆς. ἐδί præficiaris, aut regiũ aliquod
λου γάρ σοι τῶν τοιούτων χρυσάμυ negocium tibi demãdetur. D
ναι τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ ὁμοίως iam uerò gestit animꝰ in hac
χωρήσας τῷ ὑπηφανομένῳ ἐγ loquendi libertate paulo ma
κλήματι, καὶ ὑπερβολὴν ἀπο gis progredi: & crimẽ ab ac
πολογήσασθαι. τὴν δὲ φυσιν σοι cusatoribus supra modum ex
μισθίνα μᾶλλον ἀμισθὶ ποιῶν, aggeratum, itidem copio
ὅπως οὖν τὰς τὰ μίγιστα πράτ siùs refellere. Equidem aper
τοντας εἰπεῖν, ὅτι μηδὲ βασι tè pronuncio, neminem quic
λικὸν αὐτὸν ἀμισθὶ δεῖν. ὁ φό quam facere gratis, ne si uel
βος λέγω, μὴ λάσμοὺς, ὁπόσοι maximarum rerum admini
παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐπίτειοι stratores obieceris: quando
φοιτῶσιν. ἀλλ' ἐστι βασιλεῖ μισ nec ipse princeps mercedis
θὸς μίγιστος, ἐπαινοι, καὶ ἡ πα est expers. Non hic dico tri
ρὰ πᾶσιν εὐκλεια, καὶ τὸ ὑπὲ buta, nec uectigalia, quæ
τῶν εὐεργεσίας προσκυνεῖ per singulos annos à subdi
σθαι. ἀπόνοιτο δὲ καὶ νικᾶν καὶ τις penduntur: uerùm prin
μένου, ὁπόσα παρὰ τῶν ἀρχο cipi maxima fuerit merces,
μένων ἔχοι, μισθοὶ καὶ ταῦτά si à laudatis laudetur, si no
εἰσιν ὑπὲρ τῶν φροντίδων καὶ men eius ab omnibus cele
προνοίας, ὧν ἐπιφρονται, προ bretur, si beneficiorũ nomi
σκυνοῦντος αὐτὰ τὰ κοινὰ, καὶ ne numinis uice adoretur.
βωμοὶ ποιοῦνται. ὡς δὲ μικρὰ Porrò imagines, templa &
μεγάλοις ἀπάξειν ὧν ἐδέλης, aræ, & quæcunque eius ge
ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς τοῦ σω neris à subditis suis habent,

mercedis loco sunt & ipsa, nimirum pro curis, proq; solici-
utdine qua cõmune ciuium bonũ procurãt, cũctaq; in melius
prouehunt. Et, ut magnis parua componã, si initio iam indo-

ab ipsius

ρῦ πορυφῆς, ἐφ' ἑκάστου τάττω, ἀφ' ὧν σύγκεισαι καὶ βαίνει, ὄψει ὅτι μετίβει ἡδὲ σμικρότερα διαλλάττομεν τ ἀνρόταλον· τάλλα, μεδοφόροι ὁμοίως ἅπαντες. ἀ μὴ ἔτερον ἐτιθέναι τ νόμον, μυδένα μηδὲν πράττειν, ἵνοχ& ἂν εἰκότως ἐδόκουν τῇ παρανεμίᾳ· ἀ ἦ τ τὸ μὴ ἐδαμῶ τὸ βιβλίον λέλεκται μοι, χρὴ δὶ τὸν ἀγαθὸν αὖε δρα ἐνοχλὸν εἶναι, τί ἂν ἄλλο ἐς ἅδον αὐτῷ χρῶτο, ὦ φίλοις συμποιῶν πρὸς τὰ βέλτιστα, πᾶν τῷ μέσῳ ἐπαίρεσε πᾶσε ραν αὐτᾶ διδὲς, ὅπως ἔχει πίσ φιως ἡδὲ σπεδῆς ἡδὲ εὐνοίας πρὸς τὰ ἐγκειρεισμένα, ὡς μὲ τὸ Ομηρικὸν ἐπανο, Ετώσιον ἀρέσεις ἄχθος ἀν: πρὸ δὶ τ ὅλων μεμνῆσθαι χρὴ τὸς ὠδῖνας μῶντας, ὅτι ἐ σοφῷ ὄντι μοι, ἐ δέ τις ἡδὲ ἄλλος ἐφ' πε φο φὸς, ὠδῖνεμόσουσιν, ἀλλὰ τῷ ἐκ τοῦ πολλοῦ δέμε λόγους μὴν ἀσκήσαντι, ἡδὲ τὰ μέγ ρια ἐπανεμεμνῆσθαι ἐπ' αὐτοῖς,

ab ipsius uelut acerui cacumine sumpto, per singula quibus compositus assurgit descẽdas, uidebis sanè nos nõ nisi magnitudine et paruitate à summis differre: cæterà mercenarij simul omnes sumus. Itaque si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniurià iniquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libello nostri angulo à me est dictum, & bonum uirum operi alicui intentum esse decet: quî posset operam suam collocare quis rectius, quàm ut ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium luce & de se det periculum, quanta fide, quàue diligentia, qua postremò animi beneuolentia negocia commissa queat expedire? ne uidelicet locũ habeat illud Homericum, Telluris inutile põdus. Atqui meos obiurgatores

meminisse oportet, quòd cũ me reprehẽdũt, haudquaquã sibi res est cũ sapiẽte quopiã (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit unus è media plebe, ex literarũ exercitatiõe

mediocrem

πρὸς δὲ τῶν ἄλλων ἐκάνλω τ̃ πανυφάλων ἀφετῶν ἐ πάνυ γε γυμνασμένῳ. καὶ μὰ Δί' ἐδ' ὧδε τότῳ ἀνύπαδά μοι ἄξιον, ὅτι μηδ' ἄλλῃ ἴσως· ὧν ἐντετύχηκα, λίαν τ̃ σοφ̃ ὑπόχεσιν ποιοῦντι. σὺ μέν τοι καὶ θαυμάσεσθ' ἂν ὑδιτιμῶντός μοι τῷ σωὶ βίῳ, εἰς ὀπτιμώτης, ὃν πρὸ πολλ̃ ἥδεως ὧδι ῥητορικῇ θησαίσῃ μιγίσας μισθοφορὰς ἐνεγκάμενον, ὁπότε κατὰ Δίωνα τ̃ ἐσπερίαν Ωκεανὸν, καὶ τῶν κελτικῶν ἅμα ὀπτῶν, ἐνέτυχεν ὑμῖν, τοῖς μεγαλομέροις τῶν σοφιστῶν ἐναριθμουμένοις. ταῦτά σοι, ὦ ἑταῖρε, παίζοι ἐν μυρίοις ἄλλοις ἀσχολίαις ὤν, ὅμως ἀπελογησάμην, ἐπ' ἐν παρόρᾳ βιαζόμενον τῶν λοιπῶν παρὰ σ̃ κ̃ πλόην μοι ἐντυχόντα. ἐπεὶ πρός γε τὰς ἄλλας, ἢν σωάμενα πάντ' ἂν καταγορῶσιν, ἱκανὸν ἂν εἴη μοι τὸ ἐ φροντὶς Ἱππoκλείδῃ.

mediocrẽ nominis celebritatem nactus: attamen qui ad ſupremam illam uirtutem, quò non niſi ſummatibus datur aditus, non admodum ſit inſtitutus. Quanquam nec hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cum in nullum unquam inciderim, qui omnes ſapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te uerò, quòd hanc uiuendi rationem nobis uitio uertis, nõ poſſum nõ mirari, qui iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cum non ſine ingenti mercede de dicendi facultatem publicè agendis cauſis locarem. Quo tẽpore tu peragrata ſimul Gallia, ad occidẽtalis Oceani ſpectaculũ profectus, fortefortuna in nos incidiſti, cum inter quæſtuoſos Rhetores & nobis erat locus. Hæc ſunt, mi amice, quæ obijciẽt tibi, quaquã mille negocijs diſtrictus, utcunq; reſpondi: E nimirũ ut uideas q̃ non in poſtremis habeam, ſi tuo ſuffragio candido plenoq; noſtra cauſa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiamſi ſimul omnes accuſent, mihi tamẽ ſuffecerit illud: Haud curat F Hippoclides.

GIL.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Iamdudum.) Exordium à præoccupatione & simulatione admirationis. b Quod aiunt.) Ab ostraciſmi, quo florentes hominum fortunæ ſubitò uertuntur, ratione, manaſſe uidetur adagium: ὀστράκῳ περιτροφή, teſtulę conuerſio, quo etiã uſus eſt Eunapius Sardianꝰ, in Chronographia in hæc uerba ſcribens: ὥσπερ ὀστράκῳ μεταπεσόντος ἐπὶ τὸ βελτίον ἐχώρησε γραμμάτων: hoc eſt, Romanis fœlicius præter ſpem res cecidit, tanquam in diuerſum prolapſa teſtula. c Pedem in Charontis.) Amplificatio ab ætate: extremæ enim decrepitæq; ſenectæ, non procul abeſſe ab Aeaco, & alterum pedem in Charontis cymba habere, dicuntur hic. In Votis uerò, in naui: in Sectis, in tumulo: quoniam breui mittendi ſunt ad inferos. d Quod prouerbio.) A' fine. e Eloquentiæ præſidi.) Mercurius eloquentiæ diſciplinarumq; parens eſt. Hinc Mercurij typus & catena, adagiales ſpecies, pro inſigniter eloquentibus, & omnibus doctrinæ numeris abſolutis. f Nunc igitur tu.) Accuſatio ſub perſona Sabini. g Super omnia.) A' collatione ſuperioris orationis & præſentis uitæ. h Mercurio illo.) Mercurius ſuperis & inferis ex æquo communis: deniq; Deorum interpres & legatus. i Fabulam.) De Bellerophonteis literis, quam commemorant Græci fabulam, reperies apud Eraſmum noſtrum Chiliadis ſecundæ centuria ſexta, adagio 82. Lucianus huius mentionem facit aduerſus indoctum, qui emptione librorum doctrinæ famam aucupabatur. Et, De non temerè credenda calumnia. k Quare non ineptè.) Amplificatio à perſona Salethi. l Sapientem eum odi.) Vſurpat Cicero in epiſtola quadam ad Trebatium, oſtendens ex Tragœdia Medeæ eum uerſum ſumptum: Qui ſibijpſe ſapiens prodeſſe nequit, nequaquam ſapit. Ennius eò reſpexit his uerbis:

Qui ſibijpſi non ſapiunt, alteri monſtrant uiam:
Quibus diuitias pollicentur, ab his dragmas ipſi petũt.

Extat apud Ciceronem, lib. 1. de Diuin. m Nempe.) A' collatione tragicorum hiſtrionum. n Ante pedes.) A' conſilio & euentu. o Atqui apparet.) Nemeſim dicam finxe-

runt ueteres, quæ animaduerteret in eos, qui superbè, insolenter, arroganter, tyrannicè, scelerate, perfidè, aut protervè in uita uersarentur. De ea multa Cælius Rhod. lib. 11. cap. 19. Plinius libro undecimo, cap. 45, & alijs in locis. Erasmus in Prouerbio Adrastia Nemesis, siue Rhamusia Nemesis. Sed optimè Budæus lib. 1. De contemptu rerum fortuitarum. p Tum quod non.) Ab exemplo κατ' ἐναντίωσιν. q Num ergo.) Responsio per occupationem. r Sed ipsius principis.) A persona & qualitate principis. s Maximè est seruile.) Ab ætate & inopia rerum. t Vna fortasis ancora.) id est, Illud mihi adhuc superest quò possim confugere. Metaphora est, qua utimur quoties ad extrema præsidia confugitur. Ea Lucianus rursus usus est in Drapetis, id est fugitiuis, & in Ioue Tragœdo. Euripides in Helena: ἄγκυρ' ἐμοὶ τῆς τ' ἐλπίδος μόνη. id est: Mihi ab unica fortuna pendet ancora: hoc est, Vna duntaxat spes mihi superest. u Theognidis quis ignorat.) Theognidis poetæ Græci sæpè meminit in Legibus Plato. Ex hoc opinor Theognidis uersu promanauit etiam illa Plauti in Trinummo, nimis quàm detestanda sententia: De mendico malè meretur, qui ei dat quod edat aut bibat. nam & illud quod dat, perdit, & illi producit uitam ad miseriã. x Paupertatis onus.) Terentianus Phor. Nunquam æquè, inquit, ac modò paupertas mihi onus uisum & miserũ & graue. y Tu uerò ô amice.) Reiectio, qua ad uerã & propriã defensionẽ facti transit. z Quin illud mihi.) Argumentũ à diuisione & diuersitate conditionũ. A Διὸς δὲ τἀκόντος.) Vsus est cõtra eum qui dixerat, Prometheus es in uerbis. Rursus De Conscrib. hist. Vide Erasmi Chiliad. B Alioqui fieri.) Amplificatio à consequentibus. C Cæterùm unius.) Interpretatio dicti, & quomodo mercedem accipiat. D Iam uerò gestit.) Locus cõmunis: Neminem quicquã gratis facere, & tamen bonũ uirũ operi alicui intentũ esse debere. E Nimirũ ut uideas.) Nõ paruo æstimabo, si tuo cãdido plenoq; suffragio nostra causa probetur. Alludit ad calculorũ morẽ, cuius meminit Ouidius Metamorph. lib. 15. Antiquitùs enim missis in urnam calculis, ita ferebãtur à iudicibus sententiæ, ut albis absolueret, nigris damnarent. Vide Arist. in Problematis. F Hoc curat Hippoclides.) Adagiũ est, quo significat se non magnopere laborare, aliorumq; negligere sententiã. Natũ est ex Hip-

ex Hippoclidis Tisandri filij historia, quam Herodotus in Eratone, & Erasmus noster in Adagiorum uolumine pereleganter & doctè referunt. Idem eo iterum usus est in Hercule.

TYPANNOKTONOΣ. TYRANNICIDA.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentũ declamatióis attinet, infrà ab ipso auctore ponitur. Cęterùm genº oratióis iudiciale est, status quãlitatis. De eo enim potissimùm quæritur, dignúsne sit præmio Tyrãnicidæ, qui filiũ tyranni occidit, an nõ. Incidit tamẽ legãlis quoq;. nã & de eo qui tyrãnicida uocãdus sit, & de legis sententia disputatur. Exordiũ attentione & docilitate cõparanda fermè consumitur, dum & summã petitionis & rei magnitudinem pariter ac nouitatẽ exponit: nisi quòd interim & beneuolentiã sibi ex merito facti, & aduersario ex suspicione inuidiam parat. Narratione grauitatem atq; sæuitiam tyrannidis primùm persequitur, eiusq; omnẽ cauſſam in filiũ tyranni transfert, ut uideatur uidelicet certo cõsilio filiũ ante patrẽ aggressus esse: deinde & modũ peractæ cædis & consiliũ suũ exponit. Hinc propositio siue petitio sequitur: post quã confirmatio, in qua principiò petitionẽ suã cõmendat amplificatione cuẽtus, & bonorũ quæ ex hoc facto secuta sint, cũ aduersarij obiectione cõparata. Deinde uerbis legis opponit definitionẽ tyrannicidæ, à genere comprobatã, puta quòd non solùm is qui suã manu & gladio tyrãnũ occidit, hoc nomine dicendus sit: sed etiã qui per aliũ, & quocũq; modo illũ tollit. Postea etiã à fine legis argumentatur contra scriptũ. Vltimo locũ quem Rhetores à summo ad imũ uocant, siue etiã cõmunem, tractat: in quo cõsilium siue uoluntas, conatus, actio, caũ; per comparationem aut effictionem amplificata. Postremò & euentus considerantur. Peroratio autem locis patheticis constat. nam ipse quidẽ pro se affectus mouet, à modo & instrumento actionis: à tyranni aũt persona, hypotyposi quadam seu descriptione dictorum ac factorum illius. Ad finem propositionem repetit, & sui beneficij ueluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Ανηλθέ τις ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν οὐχ εὗρε, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ ἀποκτείνας, κατέλιπε τὸ ξίφος ἐν τῷ σώματι· ἐλθὼν ὁ τύραννος, καὶ τὸν υἱὸν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, τῷ αὐτῷ ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. αὐτὸς ὁ ἀνελθὼν, καὶ τὸν τοῦ τυράννου υἱὸν ἀνελὼν, γέρας, ὡς τυραννοκτόνος.

Ἄλλο τυράννους ἀποκτείνασε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μιᾶς ἡμέρας, τὸν μὲν ἤδη παρηβηκότα, τὸν δὲ ἀκμάζοντα, καὶ πρὸς διαδοχὴν τῶν ἀδικημάτων ἑτοιμότατον, ἕνα μίαν ὅμως ἐπ' ἀμφοτέροις ἀτιμίαν λαμβάνοντας. μόνος τῶν πώποτε τυραννοκτόνων πληγῇ μιᾷ δύο κατεργασάμενος, καὶ φονεύσας, τὸν μὲν πάλαι τῷ ξίφει, τὸν πατέρα δὲ τῇ πρὸς τὸν υἱὸν φιλοστοργίᾳ. ὁ μὲν γὰρ τύραννος, αὐτὸν ὧν ἐποίησεν, ἀπαιτῶν ἡμᾶς δίκην τιμωρίαν, ζῶν μὲν τὸν υἱὸν ἀπολωλεκὼς προσανῃρημένον παρὰ τὴν τελευτήν, τελευτᾶιον δὲ ὧν απασμένος, τὸ παραδοξότατον αὐτὸς αὑτῷ γενέσθαι τυραννοκτόνος.

QVum duos eodem die tyrannos occiderim Iudices, alterum quidē ætate iam affecta, alterū æuo florentem, & ad scelerum successionem capessendam paratum: unicum tamen pro ambobus præmium petitum uenio, qui quidem unus omnium quotquot unquam tyrannicidæ fuerunt, unico uulnere duos maleficos fuerim amolitus, neciq; dederim, filium uidelicet ense, patrem indulgenti charitate, qua filium adamabat. Itaq; tyrannus pro his quæ commisit, abundē magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & uiuus aspexerit filium prius morte sublatum, & quod est omnium maximē nouum, compulsus sit denique ipse sui tyrannicida fieri.

At filius

κῆόν⊙· ὁ παῖς δὲ ὁ ἐκείνου τέθνηκε μὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὑπηρέτησε δέ μοι καὶ ἀποθανὼν πρὸς ἄλλον φόνον· ζῶντι μὲν συναδικῶν τῷ πατρὶ, μετὰ θάνατον δὲ πατροκτονήσας, ὡς ἐβούλετο. τίνι οὖν ἔτι τυραννίδα ὁ παύσας, ἐμὶ ἐγώ. καὶ τὸ ξίφ⊙, ὃ πάντα ἐργασται, ἐμόν· τίνι δὲ τάξιν ἐνήλλαξα τῶν φόνων, καὶ τὸν τρόπον ἐκαινοτόμησα τῶν πονηρῶν τυράννων. τὸν μὲν ἰσχυροτόξοον, καὶ ἀμύσσαδα δυνάμενον αὐτὸς αὐτὸν, τὸν γέροντα δὲ μόνῳ παραχωρήσας τῷ ξίφει. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ σωφρονιστήριόν τι ἐδόκουν τούτοις ᾧ μὲν γενήσεσθαί μοι παρ' ὑμῶν, καὶ δωρεὰς λήψεσθαι ἐπαρίθμους τοῖς ἀνηρημένοις, ὡς σὺν τῶν παρόντων ἀπαλλαξας ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων κακῶν ἐλπίδ⊙. καὶ τίνι ἐλευθερίαν βέβαιον παρασχὼν, ὀλίγους παραλελειμμένους κληρονόμους τῶν ἀδικημάτων

At filius illius mea quidem manu peremptus est, cæterùm occisus alteram ad cædem operam mihi suam cõmodauit, dum qui uiuo patri scelerum socius fuerat, eiusdem post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaque sum is qui tyrannidem sustuli: pariterq; mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tametsi cædis ordinem commutarim, ac morem modumq; nouarim conficiendi scelerato: nempe hunc qui ualentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, porrò senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddam à uobis me consequuturum arbitrabar, præmiaq; laturum, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: utpote qui non præsentibus modò malis uos leuarim, uerùm etiam futurorum formidine: quiq; stabilem pepererim libertatẽ, nullo relicto qui scelerũ capessat

ἀλλαγμάτων. μεταξὺ δὲ μεγαλωσύνῃ, τοσούτων κακῶν δώσας, ἀγῶνας ἀνέλαβον ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ μόνος ἀθρόως ἅπαντα τὰ παρὰ τῶν νόμων ἀμοιβῆς, οὓς διεφύλαξα. ὁ μὲν οὖν αὐτολίγων φύσει, δοκεῖ μοι οὐ λυσιτελῶν, ὡς φησι, τῶν κοινῶν τοῦτο ποιῶν, ἀλλ' ὥσπερ τοῖς τετελευτηκόσι λελυπημένος, καὶ ἀμυνόμενος τὸν ἐκείνοις τοῦ θανάτου αἴτιον γεγενημένον. ὑμᾶς δ' αὖ ἀξιῶ, ὦ ἄνδρες δικασταί μου, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς ὀλίγον, τὰ ἐν τῇ τυραννίδι, καὶ πρὸ ἀλόγων ὑμῖν ἀπειλῶν διηγουμένου· καὶ γὰρ τὸ μέγεθος οὐκ ἂν μάθοιτε ἄν τῆς εὐεργεσίας ἧς ἔθηκα, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον εὐφρανεῖσθε, λογιζόμενοι ὧν ἀπηλλάγητε. οὐ γάρ, ὥσπερ ἄλλοις τισὶν ἤδη συνέβη πολλάκις, ἁπλῶς καὶ ἡμᾶς τυραννίδα, καὶ μίαν δουλείαν ὑπομείναμεν, οὐδ' ἑνὸς κυρίου βίαν ἀνεσχόμεθα. μεταξὺ δὲ μεγαλωσύνῃ, τοσούτων κακῶν δώσας, ἀγῶνας ἀνέλαβον ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ μόνος ἀθρόως ἅπαντα τὰ παρὰ τῶν νόμων ἀμοιβῆς, οὓς διεφύλαξα. ὁ μὲν οὖν αὐτολίγων φύσει, δοκεῖ μοι οὐ λυσιτελῶν, ὡς φησι, τῶν κοινῶν τοῦτο ποιῶν, ἀλλ' ὥσπερ τοῖς τετελευτηκόσι λελυπημένος, καὶ ἀμυνόμενος τὸν ἐκείνοις τοῦ θανάτου αἴτιον γεγενημένον. ὑμᾶς δ' αὖ ἀξιῶ, ὦ ἄνδρες δικασταί μου, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς ὀλίγον, τὰ ἐν τῇ τυραννίδι, καὶ πρὸ ἀλόγων ὑμῖν ἀπειλῶν διηγουμένου· καὶ γὰρ τὸ μέγεθος οὐκ ἂν μάθοιτε ἄν τῆς εὐεργεσίας ἧς ἔθηκα, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον εὐφρανεῖσθε, λογιζόμενοι ὧν ἀπηλλάγητε. οὐ γάρ, ὥσπερ ἄλλοις τισὶν ἤδη συνέβη πολλάκις, ἁπλῶς καὶ ἡμᾶς τυραννίδα, καὶ μίαν δουλείαν ὑπομείναμεν, οὐδ' ἑνὸς κυρίου βίαν ἀνεσχόμεθα.

successionem. Verùm interrim tantis rebus strenuè peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à uobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatæ præstituunt. At qui contrà dicit, is mihi uidetur non Reipublicæ studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atque eum qui illis mortis auctor extitit, ulcisci conetur. Vos igitur Iudices mihi paulisper attendite, dum tyranni dis mala, tametsi ipsi optimè nostis, commemoro. Siquidem hoc pacto futurum est ut & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis uoluptatis, reputantes nimirum quibus sitis leuati malis. Neque enim, quemadmodum aliis quibusdam sæpenumerò accidit, itidem & nos simplicem tyrannidem atque unicam seruitutem sustinebamus, nec unius domini uiolentiam tolerabamus: uerùm

πᾶσιν, ἀλλὰ μόνοι τῶν πώποτε τὰ ὅμοια δυστυχησάντων, δύο αὐθ' ἑνὸς τυράννους εἴχομεν, καὶ πρὸς διπλᾶ δὴ δυστυχῆ ἀλιτήματα διηρούμεθα. μετριώτερος δὲ ὁ πρεσβύτης ὢν πανταπολὺ, καὶ πρὸς τὰς ὀργὰς ἠπιώτερος, καὶ πρὸς τὰς κολάσεις ἀμβλύτερος, καὶ πρὸς τὰς ἐπιθυμίας βραδύτερος, ὡς ἂν ἤδη τῇ ἡλικίᾳ τὸ μὲν σφοδρότερον τῆς ὁρμῆς ἰσχούσης, τὰς δὲ τῶν ἡδονῶν ὀρέξεις χαλιναγωγούσης. καὶ πρός γε τὴν ἀρχὴν τῶν ἀδικημάτων ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἄκων προσῆχθαι ἐλέγετο, οὐ παύειν τυραννικὸς αὐτὸς ὤν, ἀλλ' ἄκων ἐκείνῳ φιλότεκνος γὰρ ἰσχυρῶς ὑπάρχων ἐγίνετο, ὡς ἔδειξε. καὶ πάντα ὁ παῖς τῷ αὐτῷ, καὶ ἐκείνῳ ἐπείθετο, καὶ ἠλίσκετο ὅσα κελεύοι, καὶ ἐκόλαζεν οὓς προστάττοι, καὶ πάντα ὑπηρέτει. καὶ ὅλως, ἐτυραννεῖτο ὑπ' αὐτοῦ, καὶ

rùm soli omnium quos similis habuit calamitas, duos pro uno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur infelices. Porrò senex multo erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: utpote cui iam ætas uehementiam impetus cohiberet, uoluptatum'que cupiditates refrenaret. Quin ad suscipienda maleficia filij instinctu nolens impelli ferebatur, ipse alioqui non admodum tyrannicus, nisi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filium suprà quàm credi queat, erat: id quod re declarauit, ita ut filius illi esset omnia. Illi parebat: per uim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat quoscunque præceperat, ac prorsus in omnibus illi obsequundabat. In summa, filius in patrem tyrannum quendam agebat:

καὶ δορυφόρῳ τῶν τὰ πολλὰ ἐπιθυμιῶν λῷ, ὁ νεανίας δὲ, ἅτε μηδὲν τιμῆς ἀφαιρούμενος παρ' ἡλικίαν ἐκείνῳ, καὶ μόνον οὐκ ἐβίαστο τὸ τῆς ἀρχῆς ὄνομα τοῦτο, τὸ δ' ἔργον τῆς τυραννίδος ἐκεῖνος, καὶ τὸ πιφάλαιον αὐτὸς ὢν. καὶ τὸ μὲν πιστὸν ἦν ἀσφαλὲς ἀπ' αὐτῶ παρεῖχε τῇ δυνάστιδι, τῶν δ' ἀπόλαυσιν μόνον ἐκαρπώτο τῶν ἀδικημάτων. ἐκεῖνος δὲ τοὺς δορυφόρους σωίζων, ὁ τῶν φρουρᾶς πρατιώτας, ὁ τοὺς τυράννου μέλλοντας ἐκποδὼν, ὁ τοὺς ἐπιβουλεύοντας φεύγων, ἐκεῖνος ὁ τοὺς ἐφήβους ἀνασπῶν, ὁ ἐνυβρίζων τοῖς γάμοις, ἐκεῖνος ἀπάρθενοι ἀνύγοντο. καὶ ἐς τινὸς σφαγὰς, καὶ ἐς τινὸς φυγὰς, καὶ χρημάτων ἁρπαγὰς, καὶ βάσανοι, καὶ ὕβρεις, πάντα ταῦτα τολμήματα τοῦ νεανίου. ὁ γέρων δ' ἐκεῖνος ἠνείδει, καὶ συνελοιδόρει, καὶ ἐπῄνει μόνον τὰ τοῦ παιδὸς ἀδικήματα, καὶ τὸ

pater filij cupiditatum satelles erat. Tametsi huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, solo'que imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidium'que principatui ab illo mutuaretur, scelerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui insidias formidabat. Ille qui castrabat ephebos, qui coniugia uiolabat. illi uirgines producebantur. Tum si quæ cædes, si qua exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porrò senex illi obsequebatur, comitem'que scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filij sui flagitia. Itaque

quum

τὸ πρᾶγμα ἡμῖν ἀφόρητον
λαβεῖν ἦν. Ὅταν γὰρ αἱ
τῆς γνώμης ἐπιθυμίαι τῶν
ἐν τῇ ἀρχῇ βουσίαν προσ-
λάβωσιν, οὐδένα ὅρον ποιε-
ῖται τῶν ἀδικημάτων·
μάλιστα δὲ ἐκεῖνο ἐλύπει, τὸ
ἀδύνατα μανραῖν, μᾶλλον δὲ
ἄϊδιον τὴν δουλείαν ἐσομέ-
νην, ἢν ἐκ διαδοχῆς παρα-
δοθησομένην τῇ πόλει, ἄλ-
λοτε ἄλλῳ δεσπότῃ, ἢν τυ-
γχάνῳ, κληρονόμημα γενησό-
μενον τὸν δῆμον. ὡς τοῖς
γε ἄλλοις εὐ μιλφά τις ἐλ-
πὶς αὐτὴ, τὸ λογίζεσθαι, ἢν
πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ἀλλ' ἴ-
δια παύσεται, ἀλλ' ὕδη τε
θνήξεται, ἢν μετ' ὀλίγον ἐ-
λεύθεροι γενησόμεθα. ἐπ'
ἐκείνῳ δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἦν
πίζετο, ἀλλ' ἐωρῶμεν ὕδη
ἕτοιμον τὸν τῆς ἀρχῆς διά-
δοχον. τοιγαροῦν οὐδ' ἐπι-
χειρεῖν τις ἐτόλμα τῶν γεν-
νικῶν, ἢν τὰ αὐτὰ ἐμοὶ
προαιρούμενός, ἀλλ' ἀπήγνω-
το

quum ea res nobis erat in-
toleranda, propterea quòd
quum animi cupiditati-
bus ex imperio potestas
accedit, nullum flagitijs
modum imponunt: tum il-
lud in primis discruciabat,
quòd prospiceremus diu-
turnam, uel æternam potius
seruitutem eam futuram,
& per successionem alij
post alium domino traden-
dam Rempublicam, popu-
lúmque homini scelesto hæ
reditatis instar obuentu-
rum. Nam id alijs spem
non exiguam facit, quod
apud sese reputant, quod
inter sese dicunt: At mox
coercebitur, at mox de-
morietur, paulo pòst li-
beri sumus futuri. Ve-
rùm de his nihil eiusmo-
di sperabatur, quin po-
tius iam intuebamur pa-
ratum tyrannidis hære-
dem. Vnde factum est,
ut ne aggredi quidem
quisquam fortium ciuium,
& qui eadem quæ ego, animo statuisset, auderet: sed despe-

τὸ παντάπασιν ἐλεύθε-
ρίαν, καὶ ἄμαχον ἡ τυραννὶς
ἐδόκει, πρὸς τοσούτους ὄντα
μεθύειν τῆς ἀδεκαιρίσεως.
ἀλλ' οὐκ ἐμὲ τοῦτ' ἐφόβη-
σεν, οὐδὲ τὸ δυσχωρὲς τῆς
πράξεως λογισάμενον ἀπέ-
κνισεν, οὐδὲ πρὸς τὸν δίν-
δυνον ἀπεδειλίασα· μόνος
δέ, μόνον πρὸς οὕτως ἰσχυ-
ρὸν καὶ πολλῶν τῶν τυραν-
νίδα, μᾶλλον δὲ οὐδὲ μό-
νον, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξίφους
αὐτῶν τοῦ συμμαχησάντος,
καὶ τὸ μέρος σωτηρτυραν-
νοκτονεῖν, πρὸ ὀφθαλ-
μῶν μὲν τῶν τελευτῶν ἔ-
χων, ἀλλαξόμενον δὲ ὅμως
τῶν καινῶν ἐλευθερίαν τῆς
σφαγῆς τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν
δὲ τῇ πρώτῃ φρουρᾷ, καὶ
ῥιψάσπις οὐ ῥᾳδίως τοὺς
δορυφόρους, καὶ τὸν ἐντυγ-
χάνοντα ἐτάνυσα, καὶ τὸ αὐ-
λισθέν ὡς διαφθά-
ρων, ὡδὶ τὸ καφάλαιον αὐτὸ
τῶν ἐργων ἐμέλλω, ἐπὶ τῶν μό-
νων δὲ τυραννίδι ἰσχυ, ἐπὶ
τῶν

rabatur ab uniuersis libe-
tas, atq; inexpugnabilis ty-
rānis uidebatur: quippe quū
esset cum tam multis confli-
gendum ac dimicandum.
At me nihil ista deterrue-
runt, neque perpensa ne-
gocij difficultate refugi, ne-
que ad suscipiendum di-
scrimen trepidaui: uerum
solus, solus inquam, aduer-
sus adeò ualidam uariámque tyrannidem: uel non
solus potius, sed gladio co-
mite conscendi: quippe qui
mihi sit auxiliatus, mecúm-
que ex parte tyrannum in-
teremerit, quum mors mi-
hi interim ob oculos ob-
uersabatur, at ediuersò per-
pendenti, quòd publicam
libertatem mea cæde re-
dempturus essem. Ergo
ubi in primam irruissem
custodiam, neque mediocri
negocio satellites submo-
uissem: occidens interim in
quem incurrissem, & quic-
quid obsisteret amoliēs, ad
ipsum negocij caput ferebar, ad unicū tyrannidis robur, ad
nostrarum

τῶν ἐπιθέτων τῶν ὑμετέρων συμφορῶν· καὶ ἔπαρας τῷ τῆς ἀκροπόλεως φρουρίῳ, καὶ ἀλλὰ γενναίως ἀμυνόμενον, καὶ αὐθις ἀμυνόμενον πολλαῖς ἁμαρτίαις, ἅμως ἀπέκτεινα. καὶ ἤμην τυραννὶς ἤδη πεπαυμένη, καὶ πρᾶξας ἃ ἐχρῆ μοι τὸ τόλμημα· καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου, παύσω μὴ ἐλεύθερος. ἐλείπετο δ' ὁ γέρων ἔτι, μόνος ἀσπλος, ἀποβεβλημένος τοὺς φύλακας, ἀπολωλεκὼς τὸν μέγαν ἐκεῖνον αὐτοῦ λεγυφόρον, ἔρημος, οὐδὲ γενναίας ἔτι χειρὸς ἄξιος. ἐνταῦθα τοίνυν πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὰ τοιαῦτα ἐλογισάμην· πάντ' ἔχω μοι καλῶς, πάντα πέπρᾶται· τί γὰρ ἂν ὁ πορίσαιτο πολλὰ δόλου δέον; ἐμοῦ μὲν γὰρ ἀνάξιόν ἐστι, καὶ τῆς ἐμῆς δεξιᾶς, καὶ μάλιστα ἐπ' ἐργῳ λαμπρῷ καὶ νεανικῷ καὶ γενναίῳ ἀνηρημένῳ, καὶ παισχύνην κρύπτειν τῶν σφαγέων.

nostrarum calamitatũ fontem: atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum fortiter tuentem sese, multis que uulneribus resistentem, tamen occidi. Et iam tum erat sublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus. Ex eo tempore liberi omnes, nisi quòd reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodijs, iámque amisso magno illo suo satellite desertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipse, Iudices, hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta sunt, cuncta eò quò destinaram perducta: at eum qui reliquus est, quo tandem modo pœnas dare conueniet? Me quidem meaq; dextera nequaquam est dignus, præsertim si post splẽdidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedeco-

σφαγεῖον. ἄξιον δέ τινα δεῖ ζητῆσαι δήμιον· ἀλλὰ μετὰ τῶν συμφορῶν, μηδὲ τῶν αὐτῶν ἀφανίσαι, ἐπὶ δέκα, πολλαπλάσιον ἐχέτω τὸ ξίφος· τούτῳ τὰ λοιπὰ ἐντέλλομαι. ταῦτα βουλευσάμενος, αὐτὸς μὲν ἐν τοσοῦτῳ ἀπῆλλαττόμην· ὁ δέ, ὥσπερ ἐγὼ προεμαντεύσαμην, διεπράξατο, καὶ ἐτυραννοκτόνησε, καὶ τέλος ἐπῴδησε τῷ ἐμῷ δράματι· παρεῖμι οὖν νομίζων ὑμῖν τῶν δημοκρατίαν, καὶ βαρβάρων ὕβριν προκρούτων ἅπασι, καὶ τῶν ἐλευθερίαν ἀναγγελοῦσαν. ὕβρι οὖν ἀπολαύετε τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν, καὶ νῦν μὲν, ὡς ὁρᾶτε, πονηρῶν ἡ ἀκροπόλις· ἐπιτάττει δὲ οὐδείς, ἀλλὰ καὶ τιμᾷ ἕκαστος, καὶ δικάζειν, καὶ ἀντιλέγειν κατὰ τοὺς νόμους. καὶ ταῦτα ταῦτα γέγονεν διὰ ἐμὲ ὑμῖν, καὶ διὰ τῶν τόλμαν τὴν ἐμὴν, καὶ ἄνευ τοῦ ἐνὸς ἐκείνου φόνου, μεθ' ὃν

dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus est illo dignus: uerùm post calamitatem, ne uel hanc ipsam lucrifaciat. Videat, discrucietur, appositum habeat ensem: huic reliqua mando. Hæc ubi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id, quod ego prædiuinaueram: tyrannum occidit, summámque meæ imposuit fabulæ. Adsum igitur, popularem administrationem uobis apportans, cunctisque bono iam ut animo sint edicens, ac libertatem annuncians. Iam meis fruimini factis. Vacua, sicut uidetis, sceleratis hominibus arx, imperat nemo, quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia uobis mea contigerunt opera, meaq; fortitudine, uidelicet ex una illa cæde, post

ὃν οὐκ ἔτι ζῶν πατὴρ ἐδύνατο. ἀξιῶ δ' οὖν ὧδε τούτοις, τῶν ὀφειλομένων δοθῆναι μοι παρ' ὑμῶν ἀφορισὰν, οὐ φιλοκερδὴς, οὐδὲ μισθοῦ τινὸς ὤν, οὐδ' ὠδί μισθῶν τὴν πατρίδα εὐεργετῆσαι προῃρημένος, ἀλλὰ βεβαιωθῆναί μοι βουλόμενος τὰ πατρῳθούμενα τῇ ἀφορισθείσῃ, καὶ μὴ διαβληθῆναι, μήδ' ἐὰν δοξεν γεγενῆσθαι τῶν ἐπιχειρησάντων τῷ ἐμοὶ, ὡς ἀτιμῷ, καὶ γέρως αὐταξίαν κεκερμισμένῳ. οὗτοι δὲ αὐτιλέγουσι, καὶ φασὶν, ἐκ δίκαιον ποιεῖν με, τιμᾶσθαι βίαιόντα, καὶ ἀφορισὰν λαμβάνειν· οὐ γὰρ εἶναι τυραννοκτόνον, οὐδὲ πεπράχθαι μοὶ τὶ κατὰ τὸν νόμον, ἀλλ' ἐνδεῖν τι τῷ ἐμοὶ τῷ ἐμῷ, πρὸς ἅπαντας ἐστὶν τῆς ἀφορισὰς· πυνθάνομαι τοίνυν αὐτοῦ, τί λοιπὸν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ; οὐκ ἐβουλήθην; οὐκ αὐξηθὴν; οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἠλευθέρωσα; μή τις ἐπιτάττει; μή

post quam pater iam uiuere non quibat. Aequum itaque censeo, ut his pro meritis debitum mihi à uobis præmium donetur: non quòd lucri auidus, aut foridus quispiam sim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri statuerim: uerùm quòd præmio cupiam officia mea comprobari, neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos, si uelut irriti præmióque indigni iudicentur. At hic contradicit, negátque æquum facere me, qui decorari munere, præmiúmque ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam esse me, neque quicquã à me pro legis sententia confectum esse, uerùm facinori meo deesse quiddam ad hoc ut præmium postulem. Percontor igitur illum, quid præterea requiris à me? nónne uolui? nónne ascendi? nónne occidi? nónne libertatem peperi? num quis imperat? num

μή τις λιλσύει; μή τις ἀπειλᾶ λιεσώστης; μή τις μι τῶν κακούργων λιίφυγε; οὐκ ἂν εἴποις, ἀλλα πάντα ἠρέμα μετά. καὶ πάντες οἱ νόμοι, καὶ ἰλσυδικία σαφὴς, καὶ λιμοκρατία βέβαιος, καὶ γάμοι ἀνύβριστοι, καὶ παῖλες ἀδεᾶς, καὶ παρθένοι ἀσφαλεῖς, καὶ ἡ εὐτάττουσα πλὴν πενιχὼ δύτυχίαν ἡ πόλις. τίς οὖν ὁ τούτων αἴτιος; τίς ὁ ἐκεῖνα μὲν πάυσας, τὰ δὲ παρεσκευάκως; ἐ γάρ τις ὄφι τῶν πρὸ ἐμοῦ τιμᾶσθαι δίκαιος, παραχωρῶ τοῦ γήρως, ἔξεσται τῆς λιφειᾶς. ἐ δὲ μόνος ἐγὼ πάντα διεπραξάμιλν, πολιμῶν, λιενλικούσων, αὐτῶν, αὐαιρῶν, πολάζων, δὲ ἀλλήλων τιμωρούμενος, τί μου λιαβάλλεις τὰ παθορθώματα; τί δὲ ἀχάριστον πρός με τὸν δῆμον ποιεῖς εἶναι; σὺ γὰρ αὐτὸν ἐρύσθουσας τὸν τύραννον, ὁ δὲ νόμος τυραννοκτόνῳ

num quis iubet? num quis minitatur Dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haudquaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes restitutæ leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, uirgines absque periculo: publicámque felicitatem solennibus ferijs celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa sustulit, hæc peperit? Etenim si quisquam præ me dignus honore sit, cedam præmium, desistam à petendo munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum ultus in altero, quid mea calumniaris officia? quur facis ut populus parum erga me gratus existat? Atenim num occidisti tyrannum? Porrò lex, tyrannicida

κλέων. δίδωσι τὴν δωρεάν. διαφέρει δή, εἰπὲ μοι, τί, ὦ αὐτὸν αὐτὸν, ὦ τοῦ θανάτου παρασχεῖν τὴν αἰτίαν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι· ἀλλὰ τοῦτο μόνον ὁ νομοθέτης ἔδει, τὴν εὐνομίαν, τὴν δημοκρατίαν, τὴν τῶν δεινῶν ἀπαλλαγήν. τοῦτ' ἐτίμησε, τοῦτ' ἄξιον ἀμοιβῆς ὑπέλαβε, ὅπερ οὐκ ἂν ἄποις μὴ δι' ἐμὲ γεγενῆσθαι· εἰ γὰρ ἐφόνευσα, δι' ὃν ἐκεῖνος ζῶν οὐκ ἐδύνατο, αὐτὸς ἐργασάμενος τὴν σφαγήν. ἐμὸς ὁ φόνος, ὦ χεὶρ ἐκείνου, μὴ τοίνυν ἀπριβολογοῦ ἔτι πρὸς τοῦ τρόπου τῆς τελευτῆς, μόλ' ὁξίταξι ὅπως ἀπέθανεν, ἀλλ' εἰ μικίτ' ὄζιμ, εἰ δι' ἐμὲ τὸ μικίτ' ἄναι ἔχει. ἐπεὶ καὶ ναῦν προσεξετάσαι μοι δοκᾶς, καὶ συκοφαντήσαι τοὺς σύδρυγέτας, εἴ τις μὴ ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ ἀπέκτεινε. τί δή,

cidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid interest utrum ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profectò sententia, nihil: uerùm hoc solum spectauit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit: quod quidem inficiari non potes, quin mea contigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat uiuere: nimirum ipse cædem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne discepta de cædis modo: neque illud expende, quemadmodum interierit, uerùm an iam perierit: & an quod periit, id à me sit profectum: quandoquidem & illud excussurus mihi uideris, atque bis aduersus bene de Republica meritos calumnijs usurus: Si quis non gladio, uerùm lapide, lignóue, aut alio quouis pacto peremerit.

Quid

τί δέ, εἰ λιμῷ ἐξεπολέμησα τὸν τύραννον, πλὴν αὐχάνω δὲ τηλικοῦτος παρέχων, ἀπήτεις ἂν ἤδη τότε παρ' ἐμοῦ αὐτόχειρα τὸν σφαγὴν, ἢ ἐνδεᾶν ἔλεγές μοι τὶ πρὸς τὸν νόμον, ἢ ταῦτα, χαλεπώτερον τοῦ κακούργου πεφονευμένου; ἢν μόνον ἐξέταξε, τοῦτο ἀπάτει, τοῦτο πολυπραγμόνει. τίς τῶν πονηρῶν λέληθεν; ἢ τίς ἐλπὶς τοῦ φθόνου; ἢ τί ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν; εἰ δὲ παθαρὰ ταῦτα, ἤδη ἐφλωκὰ, συνοφαντοῦντός ἐστι, τῷ τρόπῳ τοῦ πεπραγμένου χρωμένου, ἀποστρέφει ἐθέλειν τὸν ἤδη τοῖς πεπονημένοις δωρεάν. ἐγὼ δὲ ἤδη τοῦτο μέμνημαι διηγορευμένον ἐν τοῖς νόμοις ἔνιοις, ἐὰ μὴ διὰ τὸν πολλῶν δουλείαν ἐπιλέλησθαι τῶν ἐν αὐτοῖς εἰρημένων, αἰτίας θανάτου ἄναι διετάξας, εἴ τις αὐτὸν ἀπέκτεινεν ἢ εἴ τις μὴ αὐτὸς ἦ ἀπέκτεινε, μηδὲ τῇ χειρὶ ἔδρασε τὸ

Quid porrò si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compellens: num ibi quoque requisiturus eras à me cædem mea ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddam diceres ad id, ut legi factum à me satis uideatur: atque id, quum scelestum acerbius etiam atq; atrociore mortis genere trucidassem? Vnum hoc duntaxat specta, hoc require, hoc excute: Quis nocentium reliquus? aut quæ metus expectatio? aut quod calamitatum uestigium? Quòd si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticum est, modum rei gestæ calumniantem, præmio frustrari uelle, quod ijs quæ uirtute confecta sunt deobeatur. Equidem & illud memini dissertum in legibus (nisi fortè propter diutinam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) causssam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque manu facinus peregit,

ἔργον, λὼ ἀγνοεῖ ἢ, καὶ παρὰ τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀφορμὴν τῷ φόνου, τὰ ἴσα καὶ ἕτερον ἀξιοῖ ὁ νόμος αὐτὸν αὐτοκελεύσθαι· μᾶλλα δικαίως. ὁ γὰρ ἐβούλετο ἢ πεπραγμένα ἴσον γίγνεσθαι τὸ δι' ἀλλάξας, καὶ πάσχειν τὸ λοιπὸν ὁ ἐξὸν ἕκαστος τῷ βούλεται δι' ἑαυτοῦ. ἔτα τὸν μὲν ὅτως ἀποκτάνοντα καὶ πολέμιον ὡς αὐθρωφόνον, δικαίως, καὶ ἐδαμῶς ἀφεῖσθαι κελεύει. τὸν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτο τρόπον οὐ πεπεικώτα τὸν πόλιν, ἢ τῶν ὁμοίων ἀξιώσεις τοῖς εὐεργέταις; οὐ δὲ γὰρ ἐκεῖνο ἂν ἔχοις λέγειν, ὡς ἐγὼ μὲν ἁπλῶς αὐτὸ ἔπραξα, ἀπολάβοι δέ τι τίλος ἄλλως χρηστὸν, ἐμὲ μὴ διελόσαντος. τί γὰρ ἔτι ἀφελέσει, τὸ ἰσχυρότερα πεφονευμένος; τί δὲ κατὰ λόγον τὸ ξίφος ἐν τῇ σφαγῇ, εἰ μὴ πάντως τὸ ἐσόμενον αὐτὸ προενεργάσατο μοι; ἐκεῖνο δὲ μὴ τοῦτο φῄς, ὡς οὐ τύραννος ὁ τεθνεὼς ἦν, ἐδὲ ταύτην ἔχει τὴν προσηγορίαν,

peregit, uerùm cõpulit, præbuitq; mortis occasionem: ex æquo & hunc quoq; lex censet supplicio affici oportere, idq; iure optimo. Neq; enim statuit minus uelere oportere audaciã, quàm facinus: ac postea superuacaneũ est cædis rationem uiamq; spectare. Deinde hũc qui sic occiderit, tanquam homicidã pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Reipub. iuui, non censes ea capere oportere, quæ ijs debentur qui beneficio iuuerunt. Neq; enim illud dicere possis, me quidem imprudentẽ feciſſe, sed exitum quendam commodum fortuitò fuiſſe consequutum præter animi sententiam. Nam quid præterea iam formidaſſem, eo qui ualidior erat, interempto? Cur autem gladium in uulnere reliquiſſẽ, niſi planè quod erat euẽturũ, idipſum præ diuinaſſem? Niſi forſan illud dices, hũc qui extinctus est, tyrannũ non esse, neq; hanc appellationem in illũ competere:

δὲ λαμβὰς ἐπ' αὐτῷ πολλὰς, ἀ ἀποδάνοι, ὑδίως ἂν ὑμᾶς ἐλάκατι. ἀλλ' ὃν ἂν αἰτῆσι. εἶτα τοῦ τυραννον πεφονευμένου, τῷ τῶν αἰτίαν παρασχοῦσι δ' σφαγῆς ὃν ἀποδώσεις τὸν λωρίαν; ὦ τῆς πολυπραγμοσύνης. μέλει δί σοι πῶς ἀσπίδωγε, ἀπολαύσονσι δ' ἐλευθερίας; ἢ τὸν τῶν δημοκρατίαν ἀποδιδόντα, πρεσβύτερόν τι πρόσωπον ζητεῖς; καί τοι ὅ γε νόμος, ὡς φῆς, τὸ πιφάλαιον ἐξετάζει τῶν πεπραγμένων, τὰ δὲ μέσον δὲ πάντα ἐᾷ, καὶ ὅπ ἔστι πολυπραγμοσύνη. τί γάρ; καὶ ὃχ' ἑλκάσας εἰς τύραννον, ἢ δὲ τιμὴν ἔλαβε τυραννοκτόνος; καὶ μάλα δικαίως, ἐλευθερίαν γὰρ κἀκεῖνος ἀντὶ δουλείας παρέσχε ταυτὸ δ' ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον, οὐ φυγὴ, δὲ δουλείας ἐκ παντὸς τρόπου ἐλπὶς, ἀλλὰ παντελῆς παθεκτήσεως, καὶ πανωλεθρία πᾶσιτοῖς ἔγγονοις, ἢ ῥιζόθεν τὸ δεινὸν ἅπαν ἐκκεκομμένον. καί μοι, πρὸς θεῶν, ἄλλο

neque uos multum præmij hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas. An tyranno interempto, ei qui cædis caussam ministrauit, præmium negabis? O curiositatem: de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiam restituit, nescio quid superuacaneū præterea requiris? Atqui lex (uti fateris) caput rei gestæ spectat: quæ uerò ad id conducūt, ea omnia missa facit, neque iam ultrà curiosius excutit. Quid enim? an si tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisse? cepisse opinor, idq; iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metū uerum absolutam sublationem, totiusq; generis internicionē, omneq; malū radicitus excisum. Et mihi per deos iā ab ini-

tio

ἀπ' ἀρχῆς ἐς τέλος, εἰ δοκεῖ, πάντα διῃτάσασθε, εἴ τι τῶν πρὸς τὸ νόμιμον παραλείπεται, καὶ εἰ ἐνδεᾶ τοῦ προσῆναι ὀφειλόντων τυραννοκτόνῳ. πρῶτα μὲν γὰρ δὴ τοῦτό μοι προῦπάρχειν χρὴ γενναίαν καὶ φιλόπολιν, καὶ πρὸ τῶν κοινῶν κινδυνεύειν ἐθέλουσαν, καὶ τῷ οἰκείῳ θανάτῳ τὸν τῶν πολλῶν σωτηρίαν ὠνήσομένην, ἆρ' ἦν πρὸς τοῦτο ἐνισθένησα, ἐμαλακίσθην, ἢ προεσθέμενός τινα τῶν διὰ μέσου κινδύνων ἀπώνησα; ἐν οἷς ἔπειτ' ἐμὲν τοίνυν ἐδεῖ τοῦτο ἔτι μένειν, καὶ νόμιζεῖν δικαίως μόνον, καὶ βουλεύσασθαι ταῦτα, εἰ καὶ μὴ χρυσὸν ἀποβιβήκει, ἐν τῷ γνώμῃ αὐτὸ καταστάντα μι, γίγνεσθαι ἄξιον, ὡς σύφρονί τῳ λαμβάνειν. ἐμοὶ μὲν ὃ δυνηθεῖν, ἄλλο δ' μεῖζον ἐμοί τι τυραννοκτόνῳ, ἄλογον, ἀπί μοι, ἢ ἄγνωμον ἂν παρασχεῖν; καὶ μάλιστα, εἰ ἴλεγον,

tio ad finem uſq; (ſi uidetur) rem totam perpendite, num quid eorũ quæ ad leges pertinent, ſit prætermiſſum, & num quid in me deſideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adeſſe. Principiò mentem prius oportet ſuppetere fortem, & amantem Reip. quæq; pro cõmunibus commodis periculum adire non recuſet, quæq; priuato ſuo intcritu multitudinis incolumitatem auſit redimere. Num hac parte quicquã mihi defuit? Num frangebar animo? Nũ quum præſcirem per quæ pericula mihi perrumpendum eſſet, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere. In hac interim parte tantùm commorare, atque æſtima, an non uel uoluiſſe tantùm iſta, ac ſtatuiſſe, præclarũ facinus fuiſſe uideatur. Ac putato me ſolũ animi uolũtatiſq; arguméto præmiũ poſtulare, tanquam qui beneficio iuuerit. Tum ſi uoluntati meæ facultas defuiſſet, uerùm alius poſt me tyrannum occidiſſet: dic mihi, num abſurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem,

αὐθρδν, ἐβουλόμην, ἠθέλησα, ἐπεχείρησα, ἐπεράθην ἢ γνώμης, μόνῳ ἄξιός εἰμι τιμᾶσθαι, τί ἂν ἀπεκρίνω τότε; νῦν δὲ οὐ τοῦτό φημι, ἀλλὰ πρὶν ἂν σῦλλβην, πρὶν ἐπανελθοῦσα, πρὶν μυρία πρὸ τῆς τοῦ νεανίσκου σφαγῆς ἐποίησα. μὴ γὰρ ὅτω ῥᾴδιον, μήθ' οὕτως ὑποπλάβητε εἶναι τὸ πρᾶγμα, φρουρὰν ὑπορρλῶσα, πρὶν λογυφίσομαι πρατῆσαι, πρὶν ῥίψαι δύο τοσούτους μόνον, ἀλλὰ σχεδὸν τὸ μίγιστον ἐν τῇ τυραννικοντοίᾳ, πρὶ τὸ διφάλειαν τῶν ἔργων, τοῦτό ἐστιν. οὐ γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος, μίγα πρὶ δυσκόλωτον πρὶ δυσπατόργατόν ἐστιν, ἀλλὰ τὰ φρουροῦντα πρὶ σωίχοντα τὴν τυραννίδα: ἃ τις ἂν νικήσῃ, πάντα οὕτω πατώρθωπε, πρὶ τὸ λοιπὸν, ὀλίγου. τὸ δὲ δὴ ἔχει τῶν τύραννον προσελθεῖν, οὐκ ἂν ὑπῆρξέ μοι, μὴ οὐχὶ τῶν περὶ αὐτὸν φυλάκων τὴ δορυφόρων ἀπαύτων πικρατηκότι, πάνυ

ciues, uolui, statui, aggressus sum, uoluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tu responsurus fueras? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, ascẽdi, periclitatus sum, atq; innumerabilia priusquam iuuenem occiderem, patraui. Neque enim usque adeò facilem, factuq; procliuem esse rem existimetis, custodias perrumpere, satellites opprimere, unumq; hoc minem tam multos amoliri. Quin isthuc penè maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq; negocij caput. Nam ipse iam tyrãnus non magna res est, neq; expugnatu neq; cõfectu difficilis: uerùm ea quæ tuentur continentq; tyrrannidẽ quæ quidem si quis superarit, is nimirum cuncta quæ destinauit, peregerit, & perpusillum est id quod superest. Sed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnesq;

σεν, ἐβουλόμην, ἠθέλησα, ἐπεχείρησα, ἐπεράθην ἢ γνώμης, μόνῳ ἄξιός εἰμι τιμᾶσθαι, τί ἂν ἀπεκρίνω τότε; νῦν δὲ οὐ τοῦτό φημι, ἀλλὰ πρὶν ἂν σῦλλβην, πρὶν ἐπανελθοῦσα, πρὶν μυρία πρὸ τῆς τοῦ νεανίσκου σφαγῆς ἐποίησα. μὴ γὰρ ὅτω ῥᾴδιον, μήθ' οὕτως ὑποπλάβητε εἶναι τὸ πρᾶγμα, φρουρὰν ὑπορρλῶσα, πρὶν λογυφίσομαι πρατῆσαι, πρὶν ῥίψαι δύο τοσούτους μόνον, ἀλλὰ σχεδὸν τὸ μίγιστον ἐν τῇ τυραννικοντοίᾳ, πρὶ τὸ διφάλειαν τῶν ἔργων, τοῦτό ἐστιν. οὐ γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος, μίγα πρὶ δυσκόλωτον πρὶ δυσπατόργατόν ἐστιν, ἀλλὰ τὰ φρουροῦντα πρὶ σωίχοντα τὴν τυραννίδα: ἃ τις ἂν νικήσῃ, πάντα οὕτω πατώρθωπε, πρὶ τὸ λοιπὸν, ὀλίγου. τὸ δὲ δὴ ἔχει τῶν τύραννον προσελθεῖν, οὐκ ἂν ὑπῆρξέ μοι, μὴ οὐχὶ τῶν περὶ αὐτὸν φυλάκων τὴ δορυφόρων ἀπαύτων πικρατηκότι, πάνυ

μὴ κάμνοις ἀπαυ]ας προυχωκησ
αὐτι. σὺ δ' ἴτι προσίθημι, ἀλλ'
ὧδ' τούτων αὖθις μελέω. φυλα
κῆς ὑπεράντησα, λοιφόρησ ἐνί-
κησα· τὸν τύραννον, ἀφύλακ-
τον, ἄοπλον, γυμνὸν ἀπέλω
κα. τιμῆς ἄξιός ὦδ' τούτοις
ἔλαί σοι λοιπῶ, ἤ ἴτι ἀπαιτᾶς
παρ' ἐμοῦ τὴν φόνον; ἀλλ' εἰ
ηκὶ φόνου ῥητᾶς, οὐδὲ τοῦτο
ἐνδεᾶ. οὐδ' ἀναίμακτός εἰμι,
ἀλλ' ἱέρασμαι μιγάλω ηκὶ
ὑγνυάκω σφαγιῶ, νεανίσκου
ἀκμάζοντος, ηκὶ πᾶσι φερε-
ρῆ, δι' ὃν αὐτιβούλευτος ηκὶ
πᾶν ἰῶ, ᾧ μόνῳ ἐθάῤῥει, ὃς
αὐτὶ πολλῶν ἤρκει λοιφό-
ρημι, ἆρ' οὖν σὺν ἄξιος, ὦ οὗ-
τος, λωρίτας, ἀλλ' ἄτιμος ἐν
τηλικούτοις γένωμαι; τί γῶ,
εἰ λοιφόρου ἕνα; τί δ', εἰ πᾶν
ῥίπω τινὰ τ τυράννου ἀπὸ
πλευρᾶ; τί δ' εἰ εἰκότως τίμιος;
ὁ μίγα ἂν ἔλοξε ηκὶ τοῦτο,
αὐτιβούτας ἐν μίσῃ τῇ ἀκρο-
πόλει, ἐν μίσοις τοῖς ὅπλοις,
φόνου τινὸς ὀργάσασθαι τῶν
τοῦ

nésque satellites antè debel-
lassem. Nihil adhuc addo:
uerùm in his rursum immo-
ror. Custodiam oppressi, sa-
tellites superaui, tyrannum
incustoditum, inermem, nu-
dum reddidi. Vtrum his re-
bus confectis non tibi uide-
or honore dignus? an adhuc
cædem ipsam à me requi-
res? Quin etiam si cædem
quæris, ne ea quidem defi-
derabitur. Non sum incru-
entus, uerùm cædem pere-
gi, magnam ac strenuam,
nempe iuuenis ætate ac ui-
ribus florentis, atq; omnibus
formidandi, per quem ille
ab insidijs erat tutus, cui uni
fidebat, qui complurium sa-
tellitum instar erat. An' non
igitur, quæso te, præmio di-
gnus uideor, sed tantis rebus
gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem u-
num, atq; adeò quid si tyran
ni ministrum quempiã in-
teremissem? quid si seruum
aliquem charum? an' non hoc quoque magnum uisum fu-
isset, conscendisse, mediáq; in arce, medijs in armis, aliquem

σοῦ τυράννου φίλων; νῦν δὲ καὶ τὸν περιόντα μᾶλλον αὐτὸν ἴδε, ὁπόσῳ τοῦ τυράννου, μᾶλλον δὲ τύραννος καὶ χαλεπώτερος, καὶ δεσποτικὸς ἀπαραίτητος, καὶ κολαστὴς ὠμότερος, καὶ ὑβριστὴς βιαιότερος. τὸ δὲ μέγιστον, κληρονόμος τῶν ὅλων, καὶ διάδοχος, καὶ ἔστιν ὃν καὶ παραβῆναι τὰς ὑμετέρας συμφορὰς δυνάμενος. βούλει τοῦτο μόνον περάχθαι μοι, ζῶν δ' ἔτι τὸν τύραννον διαπεφυγότα; γέρας δὲ ἐπὶ τούτοις αἰτῶ. τί φατε, οὐ λώσετε; σὺ μὲ κἀκεῖνον ὑφωρᾶσθε; οὐ δεσπότης, οὐ βαρὺς, οὐκ ἀφόρητος ὧν; νῦν δὲ καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ἐννοήσατε· ὁ γὰρ οὕτως ἀπαντᾶ παρ' ἐμοῦ, τοῦτο, ὡς ἐνὼν, ἄριστα διεπραξάμην, καὶ τὸν τύραννον ἀπέκτεινα τοῦδε φόνῳ, ἔχαδε πλῶς, οὐδὲ πλευρᾷ μιᾷ. ὥστε σύνεσθε τοῦτο μόνον ἐμοὶ, ὅτι κηλιδούσης ἀλιτήματι, ἀλλὰ λύπῃ προβεβαιώσας πολ

è tyranni familiaribus iugulare? Nūc & hunc ipſum qui occiſus eſt, cuiuſmodi ſit, conſidera. Filius erat tyranni, uel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad ſupplicia dirior, ad contumelias uiolētior: quodque eſt maximum, hæres ac ſucceſſor omnium, quique in longum noſtras calamitates poſſet prorogare. Vin' hoc ſolum mihi confectū eſſe, ipſum uerò tyrannū uiuere adhuc, fuga ereptum? Iam horū nomine præmium poſtulo. Quid dicitis? Nō dabitis? An' non & illum uerebamini? An' non dominus, an' non grauis, an' non intolerandus erat? Porrò nunc negocij caput denique ipſum perpendite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quàm fieri potuit pulcherrimè confeci, tyrannúmque aliena cæde occidi, non ſimpliciter, nec uulnere uno, id quod fuerat optatiſſimū illi, uidelicet tantorum facinorum ſibi conſcio: ſed poſtea quam illum prius multo dolore excarnificaſſem, tum,

quo

ἀνῆ, ηκὲ ἐν ὀφθαλμοῖς λάξας τὰ φίλτατα οἰκτρῶς προκείμενα, ὑὸν ἐν ἡλικίᾳ, ἀ ηκὲ πο νυρὸν, ἀλλ' ἔν ηκὲ ἀκμάζοντα, ηκὲ ὅμοιον τῷ πατρὶ, κἄμα τοῦ ηκὲ λύθρου ἐμπιπλάμενον. ταῦτ' ἔστι πατρῷα τὰ φρόνημα, πάντα ξίφη δικαίων τυραννικτόνων· οὕτω δὲ πατρὸς ἄξιος ὠμῶν τυράννων. αὕτη τιμωρία πρέπουσα τοσούτοις ἀδικήμασι. τὸ δ' ἀθλίως ἀποθανεῖν, τὸ δ' ἀνόνητα γενέσθαι, τὸ δὲ μηδὲν τοιοῦτο βίαιον ἰδεῖν, ἀλλ' ἔχειν τυραννικῆς πολάσεως ἄξιον. οὐ γὰρ ἠγνόουν, ὦ ἑτοῖ, οὐκ ἠγνόουν, οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀπεῖς, ὅσον ἐκεῖνον ἀφύσιον πρὸς τὸν ὑὸν ἔχει, ηκὲ ὡς οὐκ ἂν ἠξίωσεν ὑπομεῖναι ἀπ' ὀλίγου αὐτῷ χρόνου. ταῦτα μὲν γὰρ πατέρες ἴσως πρὸς τοὺς παῖδας τοιοῦτοι· ὁ δὲ ηκὲ φιλτέρου τι τ' ἄλλων ἄρα, φασὶν, ἐμοῦ

quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostendens, puta filium in ipso æui flore, tametsi scelestum quidem illū, attamen & ætate uigentē, & patri similem, sanguine taboq; oppletum. Hæc nimirum sunt parentum uulnera, ij gladij uerorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc ultio tantis sceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus excidere sibi, neque huiusmodi ullum spectare spectaculum, profectò nihil habet tyrannico supplicio dignum. Neque enim ignorabā uir egregie, non ignorabam inquam, neque quenquam alium latuit, quanta ille charitate filium sit prosequutus, adeò ut illo extincto ne paululum quidem temporis sibi in uita moran-

dum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc ad modum affecti sint erga liberos: uerùm hic etiam ultra reliquos habebat quiddam, idq; meritò,

ἐρῶν μόνον ἐπᾶνον καθεμένα, καὶ φύλακα καὶ τυραννίδος, καὶ μόνον προκινδυνεύουσα ὑπὲρ πατρὸς, καὶ τῶν ἀσφάλειαν τῇ ἀρχῇ παρισχόμενον. ὥστε καὶ καὶ μὴ διὰ τὸν σύνοιαν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἀπέγνωσιν, σὺν ὀλίγῳ τὸν πίστιν αὐτὸν, καὶ λογιζόμενον, ὡς ἤδη ἐπὶ τῷ ἴδιῳ καὶ ἐν τῷ πατρὸς ἀσφαλείᾳ καθημένῳ. ἅπαντα τοίνυν αὐτῷ ἀθρόα παρέστησα, τὸν φύσιν, τὸν λύπην, τὸν ἀπόγνωσιν, τὸν φόβον, τὰς ὄψεις τῶν μελλόντων ἐλπίδας χρόνων, ἐπ' αὐτὸν ἐπιχειρούσας τοῖς συμμάχοις, καὶ πάρεστι τὸν τελευταῖον ἐπὶ πένθος σκῆψιν καταλαμβάνουσα. ἀπέδωκεν ὑμῖν ἄτεκνον, λυπημένην, ὀδυρόμενον, δακρύων, πάντα θεωρῶν, ὀλιγοχρόνιον μὲν, ἀλλ' ἱκανὸν πατρὶ καὶ τὸ λειπόμενον, αὐτὸς ὑφ' αὐτῆς, ὅσπερ θανάτων αἰκιστὴς, καὶ πολλῶν καλλιπόντος, ἢ εἰ μὴ ἄλλα γίγνοιτο.

quippe qui cõspiceret illum unicum esse qui curaret seruaretq; tyrannidem, quiq; solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaq; si non ob charitatem, certe ob rerum desperationẽ sciebã illum protinus exiturũ è uita: perpensurũ enim, iã nihil esse quod uelit uiuere, adempto tutamine quod illi filius ministrauerat. Nimirum effeci, ut hæc omnia illum agmina tim circumsisterent, forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum imminebant metus. his aduersus illũ auxilijs sum usus, atque ad id extremum illum cõsilium adegi. Interijt itaque uobis orbus, excruciatus, plorans, lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnũ, uerùm qui satis magnus esset patri. Postremò, quod est omnium acerbissimum, ipse sibi necem consciuit: quod quidem mortis genus, præ cæteris miserrimum, multoque atrocius est, quàm si per alium inferatur. Vbi mihi gladium

ποῦ μοι τὸ ξίφος, μή τις ἄλλος τοῦτο γνωρίσῃ; μή τινος ἄλλης ὕβρεως τοῦτο λῷον; τίς αὐτὸ εἰς τὴν ἀκρόπολιν εἰσκόμισεν, πρὸ τῦ τυράννου τίς ἐχρήσατο, τίς αὐτὸ ἐπ' ἐκεῖνον ἀπέστειλεν; ὦ ξίφος κοινωνὸν ἡμῖν διὰ δόξαν τῶν ἡμῶν κατορθωμάτων, μετὰ τοσούτους κινδύνους, μετὰ τοσούτους φόνους ἀθλίως ἀπολούμεθα, καὶ ἀνάξιοι δόξης μόνον ἀπολούμεθα; ἐγὼ γὰρ ὑπὲρ μόνου τούτου τὴν τιμὴν ἤτουν παρ' ὑμῶν. ἐγὼ γὰρ ἔλεγον, αὐτὸν ὀφθέντα, ἀποθανεῖν ἐθελήσαντι τῷ τυράννῳ, καὶ ἀνόπλῳ ὄντι τὸν καιρὸν καταλημμένῳ, ξίφος τοῦτο ἐμὸν ὑπηρέτησε, καὶ πρὸς τὸ τῆς ἐλευθερίας συνέργησε πᾶσι, τοῦτο τιμῆς τε καὶ δωρεᾶς ἄξιον νομίσαντι, δι σπότου οὕτω δημοτικοῦ κλέους ἐν αὖ ὑμᾶς ἀδι, οὐκ ἂν ἐν τοῖς εὐεργέταις ἀναγράψατε; ἐν αὖ τὸ ξίφος ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνεθήκατε, ἐν αὖ μετὰ τῶν θεῶν ἐκεῖνο προσεκυνήσατε, νῦν μοι ἐννοήσατε, εἰα

gladius? Num quis alius eum agnoscit? Num cuius alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrannum quis eo est usus? Quis eū ad illum misit? O en sis particeps successorū meorum egregiè factorum; post tanta pericula, post tā tas cædes cōtemnimur, & indigni præmio iudicamur? Nam si huius tantùm nomine præmium à uobis postularem: si sic dicerem Iudices: tyrannum, quum mori uellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendā libertatem auxilio fuit uniuersis; hunc quoque laude præmióque dignum iudicassetis, Porrò domino tam popularis rei non gratiam retulissetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti sunt, scripsissetis? Nónne gladium inter sacra monumenta consecrassetis? Non illum secundum Deos ueneraremini? Nunc mihi considerate,

εἰκὸς πιστεύειν ἀπὸς τὸν τύραννον, εἰκὸς δὲ εἰρηκέναι πρὸ τῆς τελευτῆς. ἐπεὶ γὰρ ἐπ' ἐμοῦ φονευόμενος, καὶ τιτρωσκόμενος πολλοῖς ῥύμασιν ἐς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος, ὡς ἂν μάλιστα λυπήσῃ ἐμέλλων τὸν γεγενηκότα, ὡς αὐτὸν δὴ πρώτης δίκης λιπαρέξειν, ὁ μὲν αὐτόπτης ἦν οἷα κρὸν, σπαραττόμενον τὸν γεγενηκότα, οὐ βοηθοῦν, οὐδὲ σύμμαχον. ἦλθε γὰρ προθύτερον ὄντα, καὶ ἀδύνατον, ἀλλὰ διατελοῦντα τῶν οἰκείων κακῶν. ἐγὼ γὰρ ἀπημπολημένος, ποιητὴς μὲν ἦν δὲ λίαν ῥαγωλίκης γέρων συμφορᾶς, καταλιπὼν δὲ τῷ ὑποκριτῇ τὸν νικητὴν, καὶ τὸν σκηνοῦν, καὶ τὸ ξίφος, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δράματος· σπεύδων δ' ἐν αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὑὸν, ἦν αἶχε μόνον, ὀλίγον ἐμπνέοντα, ἡμιαγκυλόν, ἐμπεπλησμένον τοῦ φόνου, καὶ τὰ βαύματα σωτικὰ, καὶ πολλὰ καὶ κακὰ, αὐτιβίοις τοῦτο τίνυσι, ἀνηρέμιβα,

quæ uerisimile est feciſſe tyrannum, quæ dixiſſe priuſquam ſibi mortem conſciſceret. Quum iuuenis à me trucidaretur, ac multis etiam uulneribus confoderetur, idque in ijs corporis partibus, quæ conſpicuæ magis, magisque ſint oculis obuiæ, ut delicet ut quammaximè diſcruciaret eum qui genuerat, quóque primo ſtatim conſpectu perturbaret. miſerabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui ſenex iam eſſet, atque inualidus: uerùm domeſticarum cladium ſpectatorem. Nam ego interim diſceſſeram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, ſcenam, gladium, reliqua quæ ad actã fabulæ pertinebãt, At ille adſtans ubi filiũ conſpexit, quem habebat unicũ, ſemiuiuum, ſanguinolentũ, cæde conſperſum, tum uulnera perpetua ac plurima lethalia, hunc ad modum exclamauit:

ἀπωλόμεθα, πεφονεύμεθα, τετυραννοκτονούμεθα· ποῦ ὁ σφαγεὺς, τίνι με τηρεῖ, τίνι με φυλάττει, διὰ σοῦ, τέκνον, προανηρημένον; ἢ μή τι ὡς γέροντα ὑπερφρονεῖ; ἤδη γὰρ βραδύτατι καὶ λάξαν δίκην, καὶ παρατείνει μοι τὴν φόνον, καὶ μακροτέραν μοι τὴν σφαγὴν ποιεῖ; καὶ ταῦτα λέγων, ἐξέτεινε τὸ ξίφος· αὐτὸς γὰρ ἄοπλος ἦν, διὰ τὸ πάντα τῷ παιδὶ θαρρεῖν. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἐνδέησε· πέλας δ' ἦν ἑαυτοῦ καὶ τοῦτο προπαρεσκευασμένον, καὶ πρὸς τὸ μέλλον τόλμημα κατειλημμένον. ἀποσπάσας δὲ τῆς σφαγῆς, καὶ τοῦ ῥεύματος βιαίως τὸ ξίφος, φησὶ· πρὸ μιᾶς μὲν μέ με ἀπέκτεινας, νῦν δ' αὐάπαυσον ξίφος· παρὲς ὠὴν δοῦτε παραμύθιον ἐλεεῖ, καὶ πρόβυτικῇ χαρὲ δυσχόλῳ σώματι, ἀπόσφαξον, τυραννοκτόνησον, καὶ τοῦ πράγματος ἀπάλλαξον.

mauit: O nate, extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occisum te, fili, sum extinctus: nisi forte me tanquam senem contemnit, ac lento supplicio me conficit: producit que mihi mortem, reddit que mihi cædem longiorem. Atque hæc locutus, ensem quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, ut qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad faciendus futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atque è uulnere exempto, ait: Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladie. Ades patri lugenti solamen, senilemq; manum infelicem adiuua, iugula, tyrannum occide, luctu libera.

Vtinam

εἴθε πρώτως σοι ἐνέτυχον, εἴθε τὴν τάξιν προὔλαβον τοῦ φόνου. ἀπέθανον ἄν, ἀλλ' οὐχ ὡς τύραννος μόνον, ἀλλ' ἔτι νομίζων ἕξειν ἔκδικον· νῦν δ' ὡς ἄτεκνος, νῦν δ' ὡς οὐδὲ φονέως εὐπορῶν. καὶ ταῦθ' ἅμα λέγων, ἐπῆγε τὴν σφαγὴν, τρέμων, οὐ δυνάμενος, ἐπιθυμῶν μὲν, ἀσθενῶν δὲ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ τολμήματος. πόσαι κολάσεις ταῦτα; πόσα τραύματα; πόσοι θάνατοι; πόσαι τυραννοκτονίαι; πόσαι δωρεαὶ; καὶ τέλος, ἑωράκατε πάντες τὸν μὲν νεανίαν προκείμενον, οὐδὲ μικρὸν, οὐδ' εὐκαταγώνιστον ἔργον· τὸν πρεσβύτην δὲ αὐτῷ περικεχυμένον, καὶ τὸ αἷμα ἀμφοῖν ἀνακεκραμένον, τὴν ἐλευθέριον ἐκείνην, καὶ ἐπινίκιον σπονδὴν, καὶ τὰ ἔργα τοῦ ξίφους τοὐμοῦ· αὐτὸ δὲ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἐπιδεικνύμενον, ὡς οὐκ ἀνάξιον γεγένηται τοῦ δεσπότου, καὶ μαρτυ-

Vtinam prior in te incidissem, utinam in cæde priorem occupassem locum. Occidissem quidem, sed tanquam tyrannus duntaxat, sed qui crederem mihi superesse ultorem: nunc autem tanquam orbus occumbo, nunc tanquam cui desit etiam mactator. Atque hæc ubi diceret, gladium adegit, tremens, neque sat potens. Cupiebat quidem, uerùm non suppetebant uires ad facinus exigendum. Quot hic supplicia? Quot uulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot præmia? Postremò spectastis omnes iuuenem dudum prostratum, nec exiguum profectò, neque mediocrium uirum opus. ac senem huic circumfusum, atque amborum sanguinem commixtum, libertatis illam & uictorialem uictimam meiq́ue gladij facinora. At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignum se domino præstitit, testansq́;

μαρτυρόμενον ὅτι μοι πίστιν ἀνηνύσατο. τῦτο γὰρ ἐμοῦ τεθνεῶτος, μικρότερον ἂν, νυνὶ δὲ λαμπρότερον ὄζει τῇ καινότητι. καὶ ὁ μὲν παιδικὸν τὸν τυραννίδα πᾶσαν, ἐμὲ ἐγὼ μεμέρισμαι δ' ἐς πολλοὺς τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐν δράματι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ ἀπενειμάμην, τὰ δεύτερα ὁ παῖς, τὰ τρίτα δὲ ὁ τύραννος αὐτός. τὸ ξίφος δὲ πᾶσιν ὑπηρέτησεν.

stasq; quòd mihi fidam nauasset operam. Id si à me ipso fuisset patratum, minus fuerat futurum: nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atq; ego quidem sum is, qui tyrandem sustuli: cæterum actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri consueuit. Ac primas quidem partes egi ipse, secundas autem filius, porrò tertias tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inseruiit.

GILBERTI COGNATI *Argumentum.*

Quidam in arcem ascendit uti tyrannum occideret, atque ipsum quidem non reperit: uerùm filium eius interemit, gladiumq; in uulnere reliquit. Aduenies tyrannus, ubi filium rextinctum conspexit, eodem ense necem sibi consciit. Is qui ascenderat, tyrannicq; filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

DECLAMATIO D. ERASMI ROterodami, *non illa quidem uersa, sed quæ superiori Declamationi è Luciano uersæ respondeat.*

ARGVMENTVM.

Eiusdem generis hæc cum superiore, eiusdemque status est, sed aduersaria. Vt enim illic contenditur, præmium esse dandũ tanquam

tanquam tyrannicidę, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hic negatur eum satisfecisse legi, aut tyrannicidam esse, qui non ipsum tyrannum, sed filiũ tyrãni occidisset. Exordio benevolẽ tiam captat à persona Iudicum: deinde calumniæ aduersarij, qua in suspicionem adductus fuerat, quasi ipse quoq; tyranni di faueret, quia illi præmium dandum negabat, respondet per absolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis coniecturalibus, eleuata interim illius persona, atque ipso uicisim in suspicionem ex modo actionis uocato. Post exordium propositio sequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorsum in hac caussa maximè spectare debeat: atque inde ad confutationem uenitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quæ alter in argumento ab imo ad summum tractarat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac uoluntati quidem opponit uoluntatem legis, ut quæ non quid quisque uoluerit, sed quid effecerit, spectet: neque cogitationes, sed facta præmijs compenset. Conatum uerò eleuat uarijs ac multis similibus & exemplis, ostendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut alijs denique id genus rebus satis esse conari aliquid & cœpisse, sed præstari oportere. Effectum conditiones sequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendens diuersam esse rationem præmiorum & pœnarum. In maleficijs interim & uoluntatem puniri: in beneficijs autem nunquam præmium dari, nisi ei qui quod lex proponit, reipsa effecerit. Postremò & patriæ gratis inseruire ac officium præstare ciues debere: & illũ satis mercedis pro conatu suo retulisse, laudem & gloriam. Effectum autem refellit, quia non simpliciter id effecerit quod lex iubet, sed fortuna seu numine ita ferente, cædem filij, mortem patris consecutam esse. Non enim quia ipsius gladio tyrãnus postea seipsum confecerit, ob id ipsius hoc factum esse. Deinde etiam incertum fuisse exitum, & quidnam pater occiso filio facturus fuerit: & hic consilium quoque petituris subuertit, primò ut incertum & periculosum, neque certis rationibus firmatum: deinde etiam ut fictum, & post euentum rei demum simulatum. Denique non idem esse occidere, id quod lex iubet, & mortis caussam qualemcunque præbere. idque iterum multis similibus probat. Atque hoc loco disputationem suprà cœptam renouat, de eo quatenus uolun-

tas

tas in legibus spectatur, & in quibus per se sufficiat, nempe in malefic̃ijs, & non in beneficijs, & ob id neque hic præmium illi deberi, ut qui cœperit non absoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto uoluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potissimùm amplificat: puta filium fuisse caput & causam tyrannidis, cõque sublato etiam tyrannidem sublatam fuisse. Ac primò quidem filium ostendit non fuisse tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis signis & ceteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, ut maximè fuerit, legem iubere ipsum tyrannum, non ut quisque tyranno similis, aut nocentior etiam est, occidere. Et hic multis uerbis de auctoritate legum disputat, & quòd non temerè uerba legum huc aut illuc deflectenda sint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo secutura esse. Postremò etiam ipse locum ab imo ad summum tractat: & ut alter uoluisse, egisse, effecisse se dixerat, ita hic contrà neque animum ad rem gerendam habuisse illum, neq; recta uia aggressũ esse, neq; deniq; id quod lex iubet, perfeciſse ostendit. Et sub hæc orationem cõcludit breui ἀνακεφαλαιώσει, & conformatione seu prosopopœia legum,

Reipublicæ & deorum quoque expostulantiũ cũ petitore, ut iniquè & præter meritum præmium petente.

SI mihi causſa hæc, Iudices, apud concionem populárem, quæ studijs potius quam exacto rerum iudicio duci consueuit, esset agenda, ac non magis apud Iudices ex honestissimis ordinibus delectos, nimirum grauissimos, sapientissimósque: nonnihil profectò uererer, ne omnium animis noua hac & inſperata lætitia gestientibus, atque (ut ita dixerim) exultantibus, nec satis attentos, nec dociles essem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolos que multo minùs: quippe qui frontem modò, quasi que personam huius negocij intuentibus, non faciem ipsam propius contemplantibus, uideri

uideri fortasse posßim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in causßa tam populari, uelut importunus obstre pere atq; obturbare. Enimuerò quum omnis affectus inutilis est ad recte iudicandum: tum ingens, intemperans, atque exundans lætitia, non solùm iudicium omne funditùs tollere solet, uerùm etiam nostri sensus non rarò nobis eripere: præsertim si (quemadmodum hæc nostra) post graues diuturnasq; calamitates, ac ueluti tempestatem sæuißimam, repente præterq; spem quasi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini, quàm seruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque non rebus modò ipsis, sed uel inanibus harum rerum uocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc uelut æstus quidam impotens, omnia sursum ac deorsum miscet, dum lætitiæ temulentia, dum gratulandi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituere non sinit. Verùm uestra Iudices singularis sapientia perspicacitásque, non hoc tantùm scrupulo me leuat, uerùm & hanc mihi fiduciam suppeditat, uti sperem futurum, ut hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, & (ut opinor) nota Reipub. charitate suscepi, uobis non modò nõ inuidiosum, sed fauorabile plausibileq; uideatur. Etenim postquam uiderem manifesta quadam Deorum beneuolentia, post diuturnam ac miserrimam illam seruitutem, toties Reipub. uotis expetitam libertatem aliquando contigisse: nihil prius curandum nobis esse iudicaui, quàm ut gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quò uidelicet munus suum huic urbi propriũ perpe-

perpetuumq; facere uellent, & constabilire tueriq; quod largiri non essent grauati, meminissemúsque ijsdem in manu esse ut eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem uel primæ gratitudinis partes, intelligere uidelicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac una ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus, si celebremus, si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, ut dum nimium candidi in ciuem esse uolumus, in deos ingrati impijq; reperiamur. Neq; enim ist hoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoq; longa iam tyrannide exhaustius est, quàm ut inde temerè dari præmia conueniat immeritis) illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta nobis uerterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis reposcant, si quod ipsis solis debetur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominè contulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui quum priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeritate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò præbuerit, idq; adeò imprudens (uti mox docebimus) non ueretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum dijs eripere, sibi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius uocare: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc felicitatem ferat acceptam. Nullum quidem Iudices facinus speciosius tyrannicidio, nullum dijs dignius: uerùm hoc impudentior, qui sibi laudem tam eximiam usurpat immeritus. Nullum præmium honestius illustriusq;, quàm quod tyrannicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiusq; speclandũ, ne temerè decernatur indigno. Permulta siquidem,

permulta ad id requirũtur, ut hoc tam egregio titulo, ut hoc tam diuino præmio dignus quis esse uideatur: quorum nihil in hunc competere, paulo pòst euincemus. Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas debeat, eum à legibus præmium omnium maximum petere: petere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, ut etiam si unum ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti creditori sint debituræ. Quæ cuncta quum postulare iure potuisset, maluit tamen homo uerecundus, unico persoluto, reliqua sibi deberi: ut haberet nimirum quod obnoxiæ Reipublicæ quoties libido sit, possit improperare. Tũ illud utrum risu potius, an odio dignum existimem, quòd in tribunalibus, quòd apud ornatissimum seuerissimorum Iudicum consessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia reduxit? Sensistis Iudices, ut è corona plerique risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam suam nobis recitabat de sese terq; quaterq; tyrannicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno uidelicet, qui inter sidera collocetur, domino in deorum numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea uoce, quàm fastuoso uultu, quàm arrogantibus supercilijs, quàm stupidis oculis, suum ipse uobis encomiũ detonabat? Quæso Iudices, ut etiam nunc hominis uultum diligenter attendatis: nónne uobis minitari uidetur? nónne dicere, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impunè, in columi diuino illo meo ac fortissimo gladio, qui uel sine me meas uices, ubi lubebit, acturus est? Quis tandem istam

ferat

ferat iactantiam, uel in eo qui uere tyrannum occidisset? Hæc quoque me causa Iudices (neque enim inficiandū est) commouit, ut huius obsisterem petitioni: uel magis ut immoderatam arrogantiam, ut odiosam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim uniuersa ciuitas dijs libertatis auctoribus gratularetur, ut hic sese ira tumens in medium ingesserit, quàm indignè tulerit uictimas dijs seruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi, sese unicum esse restitutæ libertatis auctorem proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuataq; sua dextra, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique Iudices auguramini, si ad huius intolerabilem iactantiam, uestra auctoritas, uestra comprobatio, si præmium quasi pignus accesserit? Quid, nisi ut tyranno submoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui uentosæ linguæ, gloriæq; quasi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odiosam istam suam tragœdiam ingerat, quotidie dextram istam Herculanam, & gladium prodigiosum minitetur? Vtrum est hoc Iudices tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipsi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succenses? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in cōtradicendo (tuo scilicet munere) uti, quum tu sic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiā in prosceno leges fieri uetāt) crimē tā atrox, tā capitale in ciuē impingere, tātùm ꝙ libuit, idq; apud Iudices iratos, in tā frequēti ciuiū corona, quod neque as uel leuissimo cōfirmare argumēto. Siquidē quàm reliqua glorioſe, tam illud impudenter dicebas, mihi nullā fuisse cau ſam quare tibi contradicendi partes ſuſciperem: niſi quò tyranni necem, quæ me diſcruciaret ſcilicet, ulciſcerer.

Quo quidem tuo exemplo si uicissim in te liberet uti, mox intelligeres quàm atrocia, quãto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod uulgò dicunt) ex pelui reddita fulgur. Et enim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neq; prorsus alia res ulla mihi cum tyranno interceßit, quur mea referret illum uiuere, sine quibus rebus nullam in quenquã criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia uidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes fecisset iureconsultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamq; meam uitam sic huic Reipub. spectatam esse, ut isto crimine tibi potius improbitatis odium, quàm mihi suspicionem ullam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim causßis, ut tibi obsisterem? Deniq; (si scire uis) bona ciuium pars id à me enixißimè flagitauit, ut sui patrocinium aduersum te capesserem, negantes sibi uideri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deiicerẽ. Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametsi id quoq; durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere cui non debeas, isthuc uerò non grauißimum modò, uerùm etiam stultißimum. Equidem ne lenoni quidem uel uerbo refragor, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id uerò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolẽtius exprobrat beneficium, quàm qui quod non dedit, id uult dedisse uideri. Sed finge mihi nullam esse causßam quur tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitũ sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas.

censeas. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur, si uerè præmium meruisti, non tibi honorem eripio: uerùm etiam uehementer illustro, quandò non paulo magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus ueniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, si stulticiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino ut nostro omnium periculo hæc urbs in deos existat ingrata. Postremò, si deorum immortalium causam ago, quibus honorem debitũ tu conaris interuertere: ut uel hinc sat liqueat quanta religione reliquam causam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempublicam fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco uel tyrannorum causas citra fraudem agere licere. Neq; tamen à uobis postulo Iudices, ut uel mihi prosit in causa hoc meum erga Rempub. studium, uel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, non refugio uel atrociß imam illam quam iste mihi conabatur impingere, inuidiã, ut tyranno fauisse uidear, nisi certioribus quàm ut à quoquã refelli possint, argumẽtis euinco, nisi demũ et aduersario pſuadeo, modò ne tergiuersetur, ut quãmaximè ciuiliter qs agat, nullũ ei deberi præmiũ: sin exactius, seueriusq;, pœnam etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quàm potest breuißimè facio, quæso Iudices, ut me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis Iudices, ut iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id unum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc paßim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat: nihil nos aliud perpendere uoluit,

niſi quòd grauem ſeruitutem toleraſſemus, nunc optata libertate fruerèmur. Nimirum id tantum uos ſpectare uoluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neq; enim hoc in quæſtionẽ uenit, quàm miſera ſit tyrannis, quàm optanda libertas: ſed de illo cognoſcitis Iudices, quum libertas huic urbi ſit reſtituta, quanta hinc laudis portio huius uirtuti debeatur: & an id quod euentu cum huius facto coniunctum eſt, idem cum eius merito coniunctum uideri oporteat. Relegã autem eadem ueſtigia, quibus ipſe in cauſſam ingreſſus eſt: quod equidem refellendi genus ſimpliciſſimum eſſe puto: ſequarq; partes illas quibus iſte rem ſecuit, id nimirum agẽs, ut quemadmodum ingenioſi conuiuatores iiſdem carnibus alio atq; alio modo coquendis condiendisq; efficiunt ut multa opſoniorum genera uideantur, itidem iſte nobis ex unico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iſte facinus ſuum ſibi uiſus eſt mirificè attollere, & in quibus identidem reſtitabat. Quòd ſi me deturbante, uel in uno quolibet conſiſtere poterit: tum ipſe ſeſe uictorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm quòd uolui, deinde quòd conatus ſum: tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum: poſtremò, quòd pater ob mortem huius ſibi necem conſciuit. Principiò quòd uoluit Iudices, quis non leuius eſſe uideat, quàm ut ſit refellendum? niſi quòd iſte tanta uoce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannum uoluiſſet occidere, atque id (ut nihil iam accideret) tamen præmio dignum aſſeuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ uoluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeò nihil ad ſe pertinere putat quid uelint aut in animo ſtatuant homines, ut neq; pœnam irrogent ſi quid uelis, modò perperam: neq; præmiũ

oſtendant,

ostendant, si quid officiose uelis: uerùm id unum quenque uoluisse interpretantur, quod nulla ui coactus effecerit. Ergò ne, inquies, non magna facti pars est uoluisse, quod quidem arduis in rebus uel solùm sufficere solet? Rectè sanè: sed apud deos modò: quippe quibus solis perspicuum est quid nolis aut uelis. ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex hominũ uices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, ut non dicam abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione famâq; iactata. Postremò ut non nisi comperta recipiat, nõ audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex uoluntas in crimen unquam est uocata? Ista iudicia, Aeaci Rhadamantique tribunalibus seruantur. Hic mihi non quid uolueris, sed quid feceris adferto. Quòd si nulla lex ulli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare uolueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id unum sit comparata, ut maleficia uel deterreat, uel coerceat, multóque magis ad eius partes pertineat nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copiosius demonstrabimus) posteaquam in criminibus non accipit insimulationem meræ uoluntatis: quæso te, in petendis præmijs ostentationem uoluntatis admittet? Quis autem est ciuium uel quantumlibet ignauus, qui non uelit tyrannum occidere, si tutò liceat? Quis non uel leno, saltem emolumenti causâ uelit? Denique quis non facilè simulare possit, uoluisse se,

uidelicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quàtum hoc totum habeat momenti, uoluisse occidere? Nè pe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficiũ rependit: at qui bene uoluit tantùm, ei quid debetur, nisi ut uicissim bene uelit Respublicæ? I nunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tam eximiam, inquis, animo uersaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules. uerùm illud interim præmij feres: uelut homo nimium perfrictæ frontis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quem non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquam petere, ut rem pro uoluntate auferat. Nemo tam uecors, qui concedat, ut uoluntatem nescio quam, hoc est minus quàm uerba precio redimat. At non uolui tantum, inquis: uerùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem consultè facis, quòd de gradu illo desilisti, in quo nimis profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc quidem multo commodius constiteris. Nam etiamsi paulo minus absurdum uideatur, haud ita multo minus impudens tamẽ est, quum lex palàm præmium decernat ei qui factum præstiterit: te, quòd conatus modò sis, præmium poscere. Ergo ne hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas est ciui priuato cum ciue priuato? Age, quid si quis ciuium tecum iniisset contractum, ita ut ille pecuniam stipulatus, tu conditionem pactus esses: mirum ni suo utero periculo, atque is nondum præstita conditione nummos his uerbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus sum, tentaui, adnisus sum: an non protinus impudenti homini respondebis, Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidẽ effectum

effectum abs te pactus sum, non conatum. Puta totidē uerbis tibi nunc respondere legem: Agnosco contractum, non muto pacta, debeo præmium: sed si tu conditionem præstitisti, si tyrannum occidisti. Verbis aut obligantur aut absoluuntur homines. Si conato pollicita sum præmium, non grauabor dare: sin ei qui facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod sum pactā? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam improbus inuenitur, ut lucrum conditione promißum postulet, nō præstita conditione: nemo tam stultus ut det, si quis postulet: & tu à Republica maximum omnium præmium postulas, quòd conatus modò sis? Nihil mihi nisi nugas adfers, do nec illud unū audiā, quod te præstare oportebat. Volui, inquis, ascendi, perrupi custodias, submoui satellites: quantum iam est illud quod supereſt? Quid adhuc desideras? Nēpe nihil in te desidero præter illud, cui soli debebatur præmium. An non intellexisti, in istiusmodi contractibus duplex esse periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterū ad illum propriè pertineat: uidelicet persoluendæ mercedis, & præstandæ conditionis? Ego meo periculo præmij dependendi onus recipio: neq; tua referre putes, neque refert, quàm angusta mihi res unde corradendum quod debeam preciū. Tu itidem conditionem tuo suscipis periculo: neq; mea quicquam interest quo sudore, quo periculo sit ea tibi præstanda. Totam istam curam, totum hoc negocium tibi relinquo. Quòd si ego iam præstita abs te conditione commemorem tibi, in agris meis malè prouenisse segetes, merces naufragio periisse, nihil auelli à malis debitoribus, non sine graui dispendio conflari posse pecuniam quam tibi debeam: dic obsecro, nónne nugas agere me dices, negans horum quic-

quam ad te pertinere? Hoc uno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quisquam est iudex tam iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchrè satisfactum existimas, si tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum sudorum, quantum uigiliarũ exhauseris, dum studes præstare conditionem? Res est (mihi crede) calumniosior scrupulosiorq; , quàm ut legibus tam occupatis conueniat alienam expendere uoluntatem, alienos pensiculari conatus: quorum suos quisq; nimio solet æstimare, non suos difficile est adamussim perpendere. At facti facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia consueuit metiri. Tametsi non piget interdum æqui bonique rationem habere. Verùm in his litibus quæ de uetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: in contractibus, quæ neq; ui, neq; dolo coierunt, quid est quod à præscripto recedatur, nisi quis uelit omnino à pactis discedere? Quiduis circumspice: & si poetes usquam inuenire exemplum, non nego. præmium. Sæpe numerò in pugilum Olympicis, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti: cedo, num quando uidisti quenquam tam impudentem, qui palmam sibi hoc nomine uendicaret, quòd strenuè certasset? Non arbitror, atq; id in re penè ludicra, certè ad uoluptatem comparata. Et tu in tam serio omniumq; splendidissimo negocio id tibi postulas, quod in scenicis illis pudeat uel impudentissimum tentare? Age quoties & illud uidisti euenire, ut qui sese fortissimè doctissimeq; gessisset in cursu, is à præmio longissimè abesset, & ignauissimo faueret euentus? Habeat ille sanè quod causetur: excidisse habenas, consternatũ equũ, fractam rotam, iactet se uel arte uel uirib. tanto præcellentiorẽ, quanto Thersitæ

sitæ præstitit Achilles: nisi metam prior attigerit, profectò postulandi præmij ius nullũ habebit: fortunã suã incusare licebit. Cæterùm agonotheta non indignabitur, propterea quòd hoc animo in certamen descenderit, ut eius uteretur cõditione: id est, ita demũ præmiũ ferret, si uirtuti fortuna fauẽte uicisset. Alioq; si conatui, nõ tãtùm effectui præmiũ deberetur, tot palmis esset opus, quot in Olympicum certamen uenissent. Quanquã in huiusmodi ludis qui solennitatis uoluptatisq; gratia proponuntur, fit interdum, ut uictis quoque præmia statuantur, non honoris, sed solatij gratia: uerùm seriis in rebus, atq; adeò periculosis, quæ'nam obsecro lex unquam mercedem statuit, nisi si quis facinus peregisset, & ita peregisset, ut omnes numeros implerit? A quo tu quantum absis, mox audies: nã nũc de conatu tantũ agimus. Lex igitur ciuicã promittit coronã ei qui ciuem in bello seruarit. Quis unquã ad hunc honorẽ uel aspirauit, quòd se telis obiecerit, quòd non sine multis uulneribus discesserit? Profectò ni si ciue seruato, nemo ciuicam petit. Quis unquam his uerbis muralem petijt: Acriter contendi Iudices ut mœnia superarem, omnia feci, sed depulsus sum? Quãtũlibet enisus sit, nisi conscenso muro, nemo tã inuerecũdus est ut muralẽ coronã sibi deberi dicat. Obsidionalẽ nemo flagitat, nisi depulsa obsidiõe. Postremò nullus honos petitur, nisi ab eo q id effecerit, ad quod honor inuitat. Qui nauim in tẽpestate desertam ad littus perduxerit, huic ex lege uẽdicatio est earũ rerum quæ naui uehebãtur. Quorsum attinet hic tuã iactare pitiã, sudores, pericula, conat'? Nihil nõ feceris quo nauẽ in tutum reduceres, sed uictus tempestate deseruisti: audebis quicquam ex his quæ sunt in naui, tibi uendicare? Aut si ausis, futurum speras ut quisquam te uel pilum sinat attingere?

Non

Non opinor. Si quis unquam ouationem, supplicationem, triumphum obtinuit, quòd ad uictoriam omnibus neruis esset enisus, quòd gnauiter se gesserit in bello: nisi superior discesserit, nisi præscriptum à lege numerum hostium fuderit: audes & tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium sis aggressus. Quod si nemini hominum memoria contigit, desine tibi noua spe blãdiri, desine inaudito exemplo postulare, quod sperare sit improbissimum, dare postulanti stultissimum. Noli nobis commemorare quanto capitis periculo murum arcis conscenderis, qua uirtute satellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximã partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendum tyrannicidæ præmium, duobus duntaxat uerbis est opus, Tyrannũ occidi. Quantumuis conatum exaggeres, alleues, attollas: non nisi tyrãnicidæ debetur præmium. Alioqui quid dices si eodem illo die quo tu arcem conscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisq; uirtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemisset: utrum omnes tyrannicidæ præmio potientur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si multis strenuè rem aggressis, uni cuipiam, qui sit omnium ignauissimus (ut non semper uirtuti respondet fortuna) eum contingat interficere, an non præteritis reliquis, hic unus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hic tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptam operã negabis æquum esse, uirtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ tandem potest esse iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantumlibet iniqua cõditio proponitur, eam nimirum facit æquissimam, quisquis suapte sponte

ſponte recipit. In aleæ ludo (ſi fas eſt hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm uel ſummum artificem ab imperitiſſimo ſuperari: ſi modò iactus commodè cadat? Atque id adeò nemo tanquam iniquum cauſatur: propterea quòd cui luſus huius lex non probatur, ei liberum erat non ſuſcipere. Itaque lex quid præſtari uelit, id palàm atq; in medio proponit: quid abs te præſtari poſſit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm ut res quamoptimè cadat: quòd ſi poſteaquam nihil iam intentatum reliqueris, quò minus effeceris, per fortunam ſtetit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi ſuccenſeas. Fortunã, ſi ita lubet, in ius uoca. cum lege nihil tibi rei: quæ ut nihil promittit, ita nihil debet, niſi præſtanti. Neque uerò exiſtimemus Iudices, iſtud à maioribus qui hanc legem tulerunt, ſine ſumma ratione fuiſſe factum, ut conato præmium non eſſe ſtatuendum putarint: uidelicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites iſtas & inexplicabiles huiuſmodi de conatu lites inuitarent, uerùm etiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non poſſe niſi ſummo ciuitatis periculo ſuſcipi. Vnde futurum proſpiciebant, ut ſi conatui præmium ſtatuiſſent, temeritate conantium Reſp. ſubuerteretur potius quàm reſtitueretur. Etenim tyrannis quid aliud eſt quàm graue capitaleq; ciuitatis ulcus? huic ſi quis medeatur, ei merces digna propoſita eſt: quam ita demum ferat, ſi remedium præſentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, niſi certum artificem, qui ſua diligentia peritiaq; fretus, non ſinat hoc licere fortunæ, ut dum ipſe ſalutem dare conatur, illa uitam penitus eripiat. Quid? utrũ tu igitur in eiuſmodi diſcrimine conatum præmio iudicas inuitandum eſſe: an potius pœna deterreno

terrendum, nisi quod conatus est quispiam, idem præstiterit. Nec illud te subleuat, quòd mihi uidebare ratiocinando colligere, quum lex in maleficijs pœnam irroget simplici sceleris molitioi, par esse ut multo magis in benefactis conatus habeat rationem. nam oportere legem multo propensiorem uideri ad compensandam uirtutem, quàm ad retaliandã culpam. Atq; uide, quàm hic tota erras uia. Principiò non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quòd aliorum molitio cum priuato molientis periculo modò coniuncta est, huius cum publico Reipub. discrimine copulata: ut temerè moliri tyrannicidium nihil aliud sit, quàm temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunque conatum in quæstionem uenire finit: uerùm in paucis duntaxat, quæ uel propter insignem atrocitatem hoc odij merentur: uel eiusmodi sunt, ut prius exitium adferant, quàm conatus dent significationem: quod genus parricidium, ueneficium, proditio. Postremò non uides nihil esse simile, totaq; natura rationeq; discrepare, pœnæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem propriè legum munus, alterum quasi quædam de iure concessio, legisq; candor (ut ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere, sic deum intelliges, si reputes quàm multa sint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item uetet, nisi obtemperaris, supplicium minitans: contrà uix unum atq; alterum esse, ad quæ præmio solicitet. Quædam enim eiusmodi sunt, ut durum ac seruile uideatur ad ea metu mali adigi: quo de genere sunt, uxorem ducere, operã dare liberis. Hic lex nimirũ urbanius ac uerecũdius tecũ agit: patris, nõ magistratus sumit habitũ: precio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præsta-

præstare decebat. Rursus alia tametsi id gen⁹ sunt, ut à quo-uis non improbo ciue præstari uelle oporteat, tamen & fortiora uidentur, quàm à multis præstari queant: & periculosiora, quàm ut multi uelint suscipere. nam inhumanum uidetur, cuiquam uitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasi ç calcar addit uirtuti. Proinde nõ oportet hanc legum indulgentiam longius trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandũ est si attẽtior, si uigilãtior, si exactior est in proprio naturalíq; munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratiõe in alienas partes descẽdit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiã criminib. exẽplũ aut nouũ noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Neq; tamẽ idẽ fieri consueuit, si quis quid noui faci noris cum laude patrauit, ut præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quæ nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, uix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim legi necesse sit, passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitùs omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non uel gratus patriæ debeat ciuis? cui si uel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illico tibi debeatur, si persoluas: itidẽ si quid in leges commissas, non potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi præmiũ debiturę sint, si quid cũ officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset ullis legib. quippe quæ nõ ad bonos mores cõparatæ, sed malis è morib. natæ sunt (id quod uerè uulgò dictitant) ac pharmaci uice fungantur. Finge itaque nullas esse leges, quemadmo-

dum

dum de aureo Saturni seculo fabulantur poetæ, suo quenq; sponte fungi officio: an tu hîc clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmium decernat? Vti lex nõ minatur nisi improbis, ita non pollicetur, optimis ciuibus. Quorsum enim opus promisso, quum uirtus absoluta abundè seipsa cõtenta sit? Proinde petere quod illa non sit pollicita, profectò plus quàm impudentissimũ est: improbè flagitare quod ea candidè ciuiliterq; promiserit, ciuis est probitatis non satis spectatæ. Tu quid mereris, paulo post excutietur. Interim finge sanè præcipuam quandam utilitatem attulisse, cui tamen ex lege præmium non debeatur: utrum protinus clamitabis infrugiferum fuisse officium, ciuitatem in ius uocabis, plebem ingratam uociferabere, minitabere iudicibus nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant: an potius ipsam uirtutem abundè magnum sui præmium iudicabis: oblectabis te conscientia recti: hunc esse maximum fructum officij duces, quòd de alijs citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem uiã dearis accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modò ciuis sis optimus. Quòd si non contentus istis, aliud adhuc nescio quod præmium desideres, certè maximo proximum est gloria: hoc tu iam propemodum tulisti. Quanto metiris precio, uolitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Ista inquam uel maxima præmij pars: nam pecunia sanè quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, uel caput potius ipsum tuo deest facinori. At cum interim his rebus frueris, dum nõ occiso tyranno, tamen uelut tyrannicida celebraris, quæso te, quantula pars abest à tuo præmio, quod laturus eras etiamsi tyrannũ occidisses?

occidisses? Postremò isthuc ipsum præmium, penè dixerim, inuidendum mihi uidetur, quòd iam tibi licuit toties Reipublicæ tyrannicidium imputare, quòd in celebri iudicio tibi contigit honestissimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro spectante Repub. magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi uidetur, Iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & sunt fortasse qui tibi libertatem acceptam ferant: an hæc tanta præmia contemnis, quæ uel uero tyrannicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset præmio conatum ab effectu distinguere? Quanquam nullum mehercle præmium magis congruit ei qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quàm ut illi contingat tyrannicidæ præmium sperare, nec ferre tamen. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum proposito fortuna modò defuit, tibi uoluntas, ut ais. Effecisti quod uoluisti: id quod erat necesse, nec fecisti, nec uoluisti. Sed iamdudum alium gradum (ut uideo) circumspectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & aliunde aliò fugitantem persequemur, nec usquam sinemus consistere. Atqui non tantum aggressus sum, inquis, uerùmetiam occidi, nempe filium: atque id facinus in duo secas tyrannicidia, & quòd filium sustuleris plus quàm tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quòd parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox: nunc hoc, cuiusmodi sit, inspiciamus. Parcetem ais abs te, iugulato filio, eadē occisum opera. negas enim referre qua uia peremeris, modò sustuleris: imò

splendidius isthuc uideri uis, quòd tuo quidè ense, uerùm ipsius dextera sit interemptus. Hæc tam honesta, Iudices, oratio posßit parum attentum fallere, præsertim hoc rem fucis illis suis & phaleris uenditante, dum nobis ob oculos ponit ualidum illum florentemq; iuuenem, sic patri adamatum, crebris uulneribus confossum: parentem senem miserum illi circumfusum, eodem exanimatum ense, sanguinem utriusq; inter se confusum. Ista quidem dictu splendida, sed quid ad tuam causßam attinent? Nemo tam cæcus qui non uideat, nemo tam effrons qui neget, spectaculum illud multo omnium iucundißimum extitisse ciuitati, quum senem tyrannum iuueni uideret incumbentem, exanimem exanimi: & in altero gauderet sese leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc quum per se maxima, quum Reipub. sint gratißima, quid attinet uerbis exaggerare? Illud unum in hoc iudicio uertitur, utrũ tibi acceptum ferri oporteat, quòd pater sine controuersia tyrãnus occisus est, an fortunæ, superûmq; dexteritati? Quòd enim tuo gladio peremptus est, id uerò quàm est futile, nihilq;? Quid si tuo gladio ab eo qui eum utendũ abs te rogasset, tyrannus esset necatus, nũ tu protinus tyrannicidæ præmium petitum uenires? Lex occisori pollicetur honorem: tu eum iugulasti, de quo certè controuersum esse poterat, tyranni nomine censendus esset, nécne: eum de quo nihil erat dubitationis, reliquisti. Si prudens, prudens excidisti à præmio: sin metu, multo minus etiam causßæ est postulandi muneris. Verùm illud tute uehementer urgebas, uti prudens uolens q; reliquisse uiderêre. Sed quod tandem erat istud tuum consilium, quum tibi sic in manu esset, non toto metu liberare Remp. sed ultorẽ tui facinoris, & uerum certũq; tyrãnum

num relinquere? Intelligebas (ut ais) omne negotiũ cõfectũ extincto iuuene, propterea q; modis omnibus futurũ præsciires, ut senex illico sibimet eodẽ gladio necẽ cõsciscceret. Videte Iudices, in manifestissimo mẽdacio qua rima conatur elabi. nisi diuinãdi scientiam cõmentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. siquidem hæc uel augur, uel haruspex, uel uates diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicãti fidem essent habituri. Nunc quid impudentius, quid uanius, quid ueri dissimilius, quàm asseuerare id certum præscisse te, quod tale sit, ut quiuis alius exitus potius fuerit expectãdus? An cõiecturis es assequut⁹ id euẽturũ quod euẽnit? At q̃d aliud effici cõiecturis poterat, nisi ut uel sperares, uel suspicare? Porrò in re tã ancipiti, quæ dementia erat spem incertã sequi, discrimen certũ negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster uates præsensit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate frossus erat, inquis, iam uiribus defectus, nec obtineri iam auttumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentius amabat, quàm ut filio uellet esse superstes. Nónne sentis hæc adeò nõ esse naturæ rerũ cõsentanea, ut iã omnib. uideãtur esse cõfutata uel priusquàm refellantur? Vtrũ seni mentem ullam fuisse putas, an nõ put.s? Si nõ putas, fieri potuit ut illi tutũ uideretur, quod neutiquã erat tutum: atq; ita protinus toto falleris augurio. sin putas sapuisse, quur erat quòd usqueadeò differeret? Quæ si uerò tyrãnis uirib. dũtaxat unius hominis, ac nõ multo magis ingenio, uersutia, calliditate, largitiõe, crudelitateq; conti neatur: quæ omnia si magis in senẽ q̃ in adolescẽtẽ cõpetunt, quur tu in diuersum torques augurũ? An nõ illa ætas usu rerũ callctior est? an non altius dissimulat? an nõ cauet diligẽti usi? an nõ prospicit oculati⁹? iracsitur implacabilius? tenacius

iniuriæ meminit? melius q; in longinquum consulit? His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In militiæ duce quantulum est illud momentum, quod corporis uires afferãt? at in tyrãnide profectò multo minus. Cur magis illũ terreret adoptus filius, quàm extinctus satelles quispiã audacior, quũ arx supereſſet approbè munita, supereſſẽt opes, arma, satellitũ ingẽs agmẽ, tot in ciuitate factioſi potentesq;, qui non solùm tyranni partes adiuuabant, uerùm etiam tyrannos agebant? quos equidem spero nunc nobis non esse metuendos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen, ne nimium securè negligantur. Vsqueadeone senem cruda uiridiq; (quod omnes norunt) senecta, callidum, animosum, ambitioſum, non stultum, una filij mors consternauit, ut rebus desperatis protinus è uita sibi migrandum duxerit, præsertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, sed multo inuidioſiorem, idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam temeritatemq;, adeò ut expedierit propemodum illi ad stabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quo propius ad iusti regni speciem acceſſerit tyrannis, hoc minus est inuidiæ obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille solùm hoc augebat, quod maximè tyrannos solet euertere: uera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pectore erant collocata. Sed tenerius adamabat filium, quàm ut defuncto posset supereſſe. De matercula quapiam priuata loqueris, an de uiro sene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego Iudices, in eo sermone argumentis coarguendo sumam operam, quem ipsa natura, quem mos, quem communis omnium sensus repudiat? Quis unquam istuc audiuit, tyrannum usqueadeò pio in liberos fuisse animo, ut non dicam commori uoluerit, sed conuiuere cõmodè quiuerit? Credite mihi, prio-

bi, priuatorum isti sunt affectus: tyrannus neque quid natura, neque quid pietas, neque omnino quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia, simulatque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui uel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum opera ministerioq; ad fulciendum imperium indiget. Quòd si ullos ille posset amare, similes certè sui diligeret, impios, uiolentos, rapaces, scelestos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morum similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò ut præposterum uel peruersum potius quendam Stoicum tyrannus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoicus fuit, ut æquè uacarit omnibus affectibus, atque tyrannus: hoc modò illos discernit, quòd philosophus honesto metitur sua cõsilia, hic commodo. An ille ullum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriam, uitæ parentem altricemq;, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, ut illam crudelissima opprimat seruitute, borũ pharetra despoliet, iura contemnat? Verùm ut largiamur tibi nõnihil, sinamusq; te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, usqueadeò indulgenter illum adamasse filium, usqueadeò in eum omnes uitæ spes, uoluptates, opesq; semel contulisse, ut illo sublato ne minimam quidem uitæ cautam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, uerùm ex uniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si uis) Prometheisimulachro: quotusquisque fuit pater, quotaquæq; matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersiuerit? Natu-

ralis hic dolor, & quem nemo fere non moderate ferat. Pri-
uatis parentibus uel indulgentißimis, mulierecularum intem-
perantißimis affectibus mediocris luctus sufficit: tyranni in
filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse,
tu Lynceus præuidebas? Age, hoc quoque tibi donamus, uice-
rit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, uicerit
indulgentia matercularum omneis: quî tibi compertum esse po-
tuit, utrò se dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in despe-
rationem? Qui diligebat impotentius, hoc erat probabilius,
ut senex natura ferus, ciuibus infensus, uel maximè uellet eo-
se superstes: uel ob id deniq;, quò ueterem illam iram, nunc
filij nece acerrimè exasperatam irritatamq;, Reipub. suppli-
cijs saturaret. Quòd si aliàs uitæ pertæsum fuisset, hæc nimi-
rum una causa poterat illum in uita retinere. Quid autè se-
nili animo ultionis cupidius? An nescis quàm impotentes æ-
tas illa concipiat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare
soleat incendio, si quando atroci insigníque contumelia la-
cessatur? Quæ uerò potuit esse atrocior, quàm filij cædes sic
amati, ut tu quidem ais? Hæc nimirum, quicquid in illo fue-
rit unquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immo-
nitatis: si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorum fames, deni-
que si quid tyrannicum: id omne semel de integro poterat
excitare, quasiq; renouare. Mitiora etiam animalia, datæ
orbitatis iniuria in rabiē solet agere: & tu in tyranno (quo
nullum animal immitius) nihil tale metuendum esse cer-
tißimus augur existimasti, quod in tigribus uidemus eueni-
re? Quòd si tibi uni compertum erat, tyranno sic in de-
licijs esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi ut
sæuißima illa tigris rapto catulo in rabiem uersa, in mi-
seram hanc ciuitatem dilaniandam discerpendam que in-

furiet

fuiſſet? Id ſi non euenit, magna dijs gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in noſtra capita fortunásque immiſeris. Elige *nunc utrum malis, an uerum fateri, nihil fuiſſe tyranno cum noſtris affectibus commune, an confingere ſic adamaſſe, ut matercularum quoque uicerit delicias. Certè neutro modo tua conſtabit diuinatio: quæ niſi conſtiterit, non eſt quòd ad eius rei laudem aſpires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Poſtremò donemus & hoc tibi, ut præſcieris, & certum præſcieris, Deo uidelicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde eſt ac ſi non præſcieris, quum præſcientiæ tuæ fidem legi facere non poſſis. Profer quibus prædixeris id euenturum quod euenit: doce quis deorum quando iſthuc tibi præ nunciarit.* Nihil *habes quod dicas. Verùm poſteaquam rem feliciter euenisſe uideres, tum demum poſt factum uates eſſe cœpiſti, quemadmodum uulgò tum fieri tum dici conſueuit, poſt euentum ſtultos etiam ſapere: & quò fortunæ beneficium uerbis in te tranſmoueres, tragœdiam iſtam nobis comminiſci cœpiſti, cauſas reperiſti, quibus præſciſſe uideare. Sed dij boni, quàm non bonum poetam te præſtitiſti, qui tam inconſiſtentia, tam cum natura pugnantia finxeris, ſæuiſſimum tyrannum ob pietatem erga filium, ultrò uitam fugiſſe: ob unius capitis necem tutum ſibi non putaſſe in uita commorari, quum omnia ſupereſſent quibus tyrannis et paratur & obtinetur, ſublato eo in quo omne tyrannidis præſidium collocarat, repentè rebus ſuis diffiſum ad inferos abiiſſe.* Age, *mitto nunc argumenta. hæc omnia uera, non ficta credemus eſſe, tametſi ne fucum quidem ullum habent ueri: ſi mihi ex omni hominum memoria, uel*

unum tyrannum potes nominare, qui liberos suos sic adamarit, ut non spadones ac pallacas longè prætulerit: qui sic illis indulserit, ut non suspectos haberet obseruaretq;: qui sic illis sit fisus, ut non in barbaris quibusdam latronibus ac seruis stigmaticis plus quàm in illis fiduciæ posuerit. Ego tibi permultos referre possim, qui filios sic oderint, ut uiuos esse pati non possent: adeò metuerint, ut ne cibũ quidẽ unà capere uellent: adeò diffiderent, ut tum demum se tutos esse putarent, si quis illos è medio submouisset. Nullus inutilior tyranni satelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conducticios mauult ille sicarios, fugitiuos, homicidas, sacrilegos: his uitam suam mauult committere, qui sua patria frui nõ possint, & alienam euertere gaudeant: qui barbaricis ferinisque uiribus antecellant, & Gigantes illos impios referant: qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi suscipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi sunt idonei tyrannorum ministri, hi fiducia, munimentum, præsidiumq; tyrannidis multo tutissimum: hos si quis ademerit, causam uideatur dedisse cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum sustinebat? Ætate? at utilior ætas grandior. Robore? unus erat. Prudentia? magis sapit senecta. Custodijs, quas obtinebat? at si aduersus patrem obtinebat, mors illius seni etiam optanda. Si patris nomine, quid nisi unus satelles ademptus erat? Nam custodiæ quò deficerent, nisi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno suspecta, filius uiolẽtus & insolens, propterea quòd reliqui illi Barbari solo lucro contenti sunt: filius illud præmium spectat, tyrannidis successionem. Nec ullus pietati locus, ubi mentem possidet dira

dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iamdudum nescio quid: mane, præsensi. nihil inexpugnatum omittā. urges, Nisi præter modum adamauit filiū, nisi diffisus est, cur sibi mortem conscinit? Isthuc uerò meritò demirandum: quippe quod præter omnium, ac tuam etiam spem euenit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, ut tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiserint ut sibi uim afferret: hoc tantùm euincere sat est, te nullis coniecturis hunc exitum certò præscire potuisse, quantumlibet amarit filiū: tametsi causa non admodum obscura. Iam deorum si qui fuerunt huic infensi Reipub. iras diuturna nostra calamitas satiauerat. Iam propitios nostra uota, nostra sacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille senex dijs atq; hominibus dignas admissorum pœnas daturus erat. Iam aderāt ultrices Erinnyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ uanam formidinem incusserunt, hæ attonitum ad spontaneam sui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugisse qui filium peremerat, quàm una cæde contentum fore. qua quidem una in re iure potes gloriari, quòd tyrannum uehementer fefelleris. Virum esse putabat, qui hoc facinus peregisset. Credebat esse talem, quales audierat esse solere tyrannos, qui magno suæ uitæ contemptu tyranni caput impeterent; qui non adorirentur facinus, nisi ratione probè perspecta, quæ possent perficere. Hanc suspicionē Pan ille, aut si quis alius est Deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur instare sibi carnificē, sensit adesse necessitatem illam fatalem, quam nemini nocentium uitare licuit. Itaq; quod huius urbis pietati, quod deo-

rum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi discrimen erat subeundum, ibi fugitabas: nunc ubi res præter spem pulchrè cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuersum exitum fuisse consequutũ, pone tyrannũ ira percitũ, passim ciues ad exquisita supplicia rapere, proscribere, iugulare, in exiliũ agere, possessionib. exuere: quid hic dices? Non sines, opinor, eorum malorum causam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum esse, si quid fortuitò præter propositum euenerit. At nunc nónne iniurium est, quod boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te uelut auctorem uelle traducere? Etenim te nihil expectasse manus, quàm id quod euênit, uel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, ut filiũ non patrem occideres, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu potius, in iuuenem incidisti: & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quæ nõ nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fugiẽdum, ibi demum Iudices, in re tam tumultuosa, secum uelut otiosus consultare cœpit, utrum senem sua dextra dignũ existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore ut pater ipse sibi manus afferret. Et quò cõmentũ tam impudens, Iudices, efficiat paulo probabilius: quæ nec uidit, nec uidere potuit, ea perinde descripsit, nimirum ut iactat poeta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem uenerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò impudentiæ, fingere præscisse se quod esset euentu consequuturum: & quod non uideris, id ita narrare quasi uideris. Quanto melius tuo commento, id est fabulæ sua fides constitisset,

tisset, si ita finxisses: te quum peremptο iuuene, stricto gladio ad senē ire destinasses, repētē à tergo affuisse Palladē illam Homericā, & iam euntē capillis reuocasse te: uetuisse, ne tam luculētū facinus senili cæde obscurares: sese citra tuā operā curaturā, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarū offunderet, sed multū etiam adderet lucis: deinc abditū te per rimam contemplatū, uel (quod est te dignius) repentē deam sepsisse te nebula, ut tyrānicæ necis tutus & ociosus spectator assisteres: nec prius illinc discessisse, quàm negociū omne confectū uidisses. Hæc si cōfinxisses, paulo minus malū poetā te præstitisses. Sed ociū, opinor, nō suppetebat ad omnes fabulæ partes cōmodē tractādas, uidelicet lucri cupiditate te protinus ad præmiū postulandū rapiente. Nunc uel ipsa te prodit incōstātia, figmentiq; coarguit. In arcē ascendisti, quò tyrannum occideres: neq; tum præuidebas, quod sole ipso clarius uideri uis. In medio negocio subitò nescio quis Deus oculos tibi restituit, ut uideres futurū id quod accidit. Porrò si ueris fidem facere uoluisses, narrare debuerās quemadmodū nocturnus explorator furtim arcē conscenderis, in ædes clanculū irrepseris, fortē fortuna obuio nemine, non dicam ut tolleres aliquid, sed ut experireris si quod tutò facinus posses designare: hæc molienti, commodùm fauisse fortunā. itaq; quū adolescentem solum atque incustoditum offendisses (ut est ea nimirū ætas securior, periculiq; minus cogitās: præterea diu turna tyrannis iam magnam metus partem exuerat:) tum haud scio (ut mores illius erant) multo uino sepultum, atque immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & [a] somnum illi cum morte, id est germanum (ut ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde

deinde ubi iam cardines procul ſtridere cœpiſſent, exaudito uidelicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugiſſe, ut non uacarit gladium è uulnere tollere, quę nec parricidæ, nec ſicarij ſolent relinquere, ne deprehendantur. Interea domi latitaſſe te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas ſemotasq; mundi latebras animo circũſpectantem, in quibus abditus poſſes irritati patris ſæuitiam fallere. Iamq; te ad ſpontaneum exilium accincto, repentè in uulgus exiſſe famam, liberam eſſe ciuitatem, tyrannum unà cum filio iugulatum, reliquos metu fugiſſe, auctorem ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ cataſtrophen immutaſſe te animum: & qui prius de ſalute fueras ſolicitus, protinus ad præmij ſpem arrectum fuiſſe, lucriq; auiditate, priuſquam tibi ſatis eſſet excogitata ratio qua totam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, proſiliſſe in medium, id quod uidimus, clamitaſſe tuum illum eſſe enſem, tuum facinus, non unum præmium tuæ uirtuti fore ſatis. Hæc nemo non credidiſſet: ſunt enim rerum naturæ cõſentanea, uſu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum ſedulò quidem, ſed tamen parum exarte, tuam nobis præſcientiam niteris perſuadere, quàm multa comminiſceris, non dicam tota facie à uero diſtantia, uerùm etiam cum ſenſu communi, cum more, cum natura penitus pugnantia? primùm tyrannum tam maternè filiũ adamaſſe, ut ſine eo uiuere noluerit: ſic ob unius mortem metu fuiſſe conſternatum, ut in uita manere non ſit auſus: ſic illi toto pectore fiſum, ut ipſe nullas circum ſe cuſtodias haberet: adeò fracti animi fuiſſe, ut tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad ultionem inflammari: tam inualidum, ut tua dextra fuerit indignus: tam inermem, ut ni tu illi

illi gladium reliquisses tuum, defuturũ fuisset quo se iugularet. Non uides quam non competat tam insignis in tyrannum pietas, tam secura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem excepto filio reliquis omnibus præsidijs munitum, tanta consternatio in hominem tot periculis exercitatißimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu senem illum tantopere contemperis, ut indignum habueris qui tua ista magnifica dextra iugularetur? Túne indignum iudicabas quem occideres, quum eum Respublica non putarit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore ferret? Non talem illum Iudices, non talem sensimus, ut cuiquam contemnendus uideri debuerit. Neque tu eum unquam contempsisti: nisi fortè contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas superesse satellites, quorum uel unus (si seni uires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrũm nescit) quantum uirium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, ut iuuenibus etiam ualidißimis sæpenumerò fuerit intolerandum, si quando solitum illud robur quod ætatis gelu uelut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus est, ut non illi pudor, ira, dolor ingens uires suppediteret? Hoc erat uidelicet cur tu filium quàm patrem malueris occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, uallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantisper quidem morari tuum, dum reciperes, metuens uidelicet ne tantillum sarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi

no prodi posses: sed prodi maluisti, quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuam accuso, imò miror magis quòd pedibus consistere, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, strydere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum uigilantibus uiris, accinctis, armatis, sobrijs, irritatis, deniq; cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum usqueadeò filij mors commoueret, sed quòd arbitraretur, & haud scio an uerè, se petitum fuisse, dexteram tuam errasse tantùm in filio. I nunc & spera, non dicam hos Iudices, uiros omniũ perspicientissimos, sed uel è media plebe quenquam esse tam muccosis naribus, cui non suboleat, imò qui non planè odoretur, præsentiatq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poetæ solẽt, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc ueluti deam diuinationem arte quadam induxisti, quò præsensionem tuam Iudicibus probares, sine qua uidebas præmium obtineri nõ posse. Sed occasionẽ, inquit, ministrauit paternæ mortis, qui gladium, quo se feriret, reliquerim: atq; id solùm non modò satis esse putat ad petendum præmium, uerùm etiam meritum esse ut ipse ensis inter arma deorum cõsecretur, dominus pro Deo præsenti colatur. O' hominem suauem, si has spes uerè concepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in syluam ligna portanda putasti? Nisi fortè tuum illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, ut ultrò ad mortis adegerit necessitatẽ. An uerò nihil refert putas, quam præbeas oc casionẽ, quomodo, quo animo? Primùm, gladiũ reliqsti, quo nihil minus deest tyranno: nunquã ferrũ abest, nõ in cubili, nõ in triclinio, nõ in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua

quidem

quidem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladiũ tuum ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus reliquisti, quem postea receptum optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illum eundem ensem in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodẽ lectos aliquot ex huius urbis iuuentute adolescentes filio suo inferias mactasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si non euênit, nihil ad te pertinet. nam anceps occasio quam in partem cadat, id dijs in manu est. si bene uerterit, nihil gratiæ debetur ei qui dedit imprudens: sin malè, temeritas imputatur. Neq; enim culpa uacat, qui periculosam ministrat occasionem: quæ si feliciter, mirêtur omnes: sin infeliciter, meritò accidisse dicant. At quanto probabilius erat, futurũ ut tyrannus tuo ense alios in usus abuteretur? Scio me iudices hæc pluribus refellere uerbis, quàm necesse uideatur, quippe tã friuola: uerùm id mihi propositũ est, nullum illius argumentũ non excussum, non exagitatum, non reiictũ prætermittere. Quare quæso ne pigeat, ita ut antehac feciſtis, patiêter atq; attêtè cognoscere, dũ hũc ab gradu firmißimo deijcio. Hîc si bi uehemêter fidebat, hũc acriter urgebat locũ. Negabat uitari posse, qn præmiũ deberetur, quòd patri necis causam ministrasset, si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus dissertum aiebat, nihil interesse utrũ manu sua quis occîdat, an mortis causam præbeat. Addebat, æquũ esse, ut quum in maleficijs causam datam imputarêt leges ad supplicium, multo magis idem obseruarêt in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese, in legibus esse disputata:

illud

illud addens Thrasonicum, nisi sibi diuturna seruitus, legũ memoriam obliterasset. Non tu legum oblitus propter diutinam desuetudinem, sed nunquam quid sibi uelint leges, in quisisse uideris. Bis enim hic erras, qui neque causæ datæ rationem, neq; dantis animum discernas, id quod legibus traditum est: nec animaduertis longè diuersam esse rationem maleficij & beneficij imputandi. Quid ais noue iuris interpres? Itáne satis esse iudicas uel ad pœnam uel ad præmium, qualemcunque quomodocunque causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo se postea confodit? Atqui hanc laudem nunquam ille sibi uendicasset: tametsi probabile uideri poterat, in eum usum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes uel ad pœnam uocamus, uel ad præmium, quoties armis in eorũ officina perfectis aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremò quur hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus, te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age, si telo inter uenandum temerè missō fortè tyranum uicinum interfecisses, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmium: an potius nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & inscius iaculum torsisses? Imò in ius potius uocandus esses, qui missi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyrannũ incidit, id nihil ad te. Quid si caupo uinum lene ac suaue, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyranno uendidisses, atque ille eius dulcedine captus, auidius sese ingurgitaßet, eaq; re concepta febri decessisset, auderesne caupo uini, titulo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione

ut tec

ut temulentum uinoq; madidum exploderet? Cæterum quanto frigidiore titulo nunc idem postulas? Vtcunque conjecturis præcipi poterat, ut ætas uinosa tam illicibili uino auidius intemperantiusq; frueretur, crapulam cõsequeretur morbus, præsertim in sene: morbum mors: uulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedã propius. Finge te tyranni coquum esse, probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidoquàm lubens uescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere. eum cibum tu arte tua, cupedijsq; & condimentis magis ac magis illecebrosum reddis. consequitur edentẽ morbus quem prædixerant medici, emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccine coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmium postulabis? mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnaris? Non eris (opinor) tàm impudens in ea causa, qua tamen ista tua multò est absurdior. Nam illi uoluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quò pater ultrò uitam relinqueret: & causam dedisti ad quiduis potius quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserè ac perditè deperisset, occidisses: eaq; cognita re tyrannus sibi uitam abrumperet, auderes ad præmium aspirare? auderes dicere, te certum præscisse, fore ut tyrannus sponte fugeret è uita? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt quàm filios: nemo tamẽ tibi crederet, nemo tibi præmiũ decerneret: tuum

factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum præmium existimarent, si commissi uenia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere, deinde causæ æqualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam: id in priuilegijs, quæ in exemplum non uocantur, fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (uti superius demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negocio ad quod unum est nata atque instituta, quàm in eo in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroque communiter spectat, ut causa sit idonea: deinde ut animus adsit, nō tantum casus. Hoc rursum interest, quòd in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satisfaciet legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam, & animum expendit. Si animum uitiosum comperit, nihil moratur causam, quàm sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commerendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi conniuet ad id, & non

putat

putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consequutus, etiamsi de animi uitio doceri non potest, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter suspectam dantis uoluntatẽ, partim ut hæc latebra peccantibus eripiatur. Imprudens feci: discantq; homines uel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxæ causam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit: ueluti si quis hostem opibus copijsq; iuuerit, perinde est ac si ipsius arma contrà ferat. Siquidem id suppeditauit, sine quo bellum geri non poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendum curet, ut naufragio intereat: aut in conclaue pensili testudine inducat, ut ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco pharmaci uenenum ponat, futurum sperans ut eo hausto pereat, tametsi non bibit ægrotus: tamen ueneficij postulari potest qui posuit, propter uitiosam animi uoluntatem. Nam uehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi uoluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi uoluntate, apponas euentum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco non ad id destinato, puta in uia publica, aut in fundo alieno, arcu te met exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut uulneraris, aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non uacet. Siquidẽ in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quãto discrimine distita sint, inter quæ tu nihil

intereſſe dicebas? Primùm non ſtatim imputatur ad præmium, quod ad pœnam: idq; non à malignitate legumlatoris, ſed partim ex ipſa rei natura proficiſcitur, partim à legum officio. Deinde diſcernitur animus: cauſſa data dijudicatur: ſpectatur euentus. Age nunc, ſi libet, tuam cauſſam, qua tuum facinus æſtimari uis, expendamus. Finge te certam ineuitabilem mortis cauſſam tyranno dediſſe, ſed imprudentem: nulla tibi ſit præmij petitio. Quis enim inſciens benemereri dicitur? Fortibus uiris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor, ne poſthac affirmes te in hoc iugulaſſe filium, ut pater ſibi necem conſciſceret, quod euenturum ne uates quidem quiſquam præſcire poterat, tu nec ſuſpicari: imò poſteaquam rem plenam diſcriminis, fortunæ arbitrio commiſiſti, quia bene ſucceſſit, hoc nomine lex te non poſtulat: at idem ſi malè euenijſſet, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi ſuccurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè formidandum erat, quàm ne tyrannus ſimulatque occiſo filio ſe peti inſidijs perſenſiſſet, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam ut de animo res tibi conſtet, cauſſam dediſti non ſolùm non idoneam, uerumetiam periculoſiſſimam Reipub. Vin' hoc tibi argumento euidentiſſimo demonſtrari? Finge te quempiam è ciuibus uitio occidiſſe: tum extincti patrem id facere, quod modò fecit tyrannus: utrum tu duplici cædis crimine teneberis, an ſimplici? Simplici opinor. At uxor & mariti mortem imputabit, qui necato filio, ſeni cauſſam mortis dederis. atq; his fermè uis argumentis utetur: Indulgentiſſimè filium adamabat, in illum omnem familiæ curam reclinauerat, illo ſe oblectabat. Atq; hæc de priuato ſene cum fide dicet, quæ tu de tyranno

nimis

nimis dure (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te scisse, præuidisse futurum, ut ille uitam fugeret orbatus filio, in quo uno omnia uitæ oblectamenta collocarat. non tibi defuisse iugulandi senis uoluntatem, sed hoc tantum egisse, ut miserabilius sua dextra perimeretur, ut odium tuũ plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse, in hunc usum gladium in uulnere reliquisse. Vides quanto sunt hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negocio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atq; animi suspicionẽ caussæ qualitate purgabis. Negabis caussam idoneam fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit consequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filij necem sponte fugientis è uita. Alioqui futurum fuisse, ut & mater sibi fatum accerseret: quippe quã [b] impotentius amare sit consentaneum, ac minus aduersum dolorem animi uiribus ualere. Hæc non dubitares tibi profutura ad alterum crimen depellendum, & prodessent dubio procul. Atqui quod in maleficijs ualet, ne quid imputetur: id multo magis in hac caussa ualet, ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à uoluntatis suspicione, quòd caussas parum idoneas dederis: hic ex caussis multo minus idoneis propter personam tyranni, uideri uis non modò quod euenit, fuisse suspicatus, uerumetiam certum præscisse. Ibi temeritatis postulari non poteras, propterea quòd tametsi uitio abs te data est caussa, tamen idonea non sit ad id quod euenit: imò ipsi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, sepultura prohibitus, quòd ciuitati citra caussam idoneam ciuem unum ademerit. Tibi non nisi unius filij mors imputabitur, etiamsi mater quoq;, & filiæ, & sorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, nisi feliciter eue-

nisset: quippe ubi summum Reip. periculum & uerteretur, & prætimeri probabiliter posset. Venio nunc ad quartum illud præsidium, Iudices, quod iste tutissimum, ac penè inexpugnabile iudicabat: unde ego illum ita deturbabo, ut non solùm sit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: uerùm uix etiam latebram inuenturus, ubi temeritatis ac maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quàm non inimicè, non curiosè (ut aiebat) secum agam: ut quum possim in crimen ac pœnam uocare, sat habeam ab honore non promerito secludere. Ait sibi deberi præmium uel hoc uno nomine, quòd iuuenem occiderit iã plus quàm tyrannum, tum tyrãnidis paratum hæredem, etiam si hunc euentum dij non dedissent, ut senex ipse uitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, si tyrannum suæ furiæ non essent ultæ? Dij quidvis potius dederint, quàm istuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim orationem, quandoquidem id tutò licet: tameti ad solam mentionem inhorrescit animus. Túne inquam, occiso filio, relicto sene uiuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potius nec ipse superesses, qui possis petere: nec esset Resp. quæ dare posset? Nam tu aut exquisitis supplicijs exanimarêris, aut in extremis Orcadis exul delitescens: nos pro tyranno iam immanissimum carnificem pateremur: & tuũ caput, ubicunq; terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, uel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatem coniecisses. Sed re filius erat tyrannus, inquis: patri præter inane nomen nihil erat reliquũ. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo unquam dubitauit, quin tyranni uocabulum

lum mereretur. Quando autem antebac unquam fando auditum est, duos una in ciuitate sedisse tyrannos? id quod magis etiam natura repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. In ijsdem c aluearibus duo se reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In ijsdem lustris nõ conuenit duobus inter se leonibus: & tyrannus (quo nullum animal efferatius) parem in eadem urbe patitur? Nõ uides necessariò fieri, ut è duobus aut alter alterũ oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuisse mauis, in patre, an in filio? Si iuuenis aduersus senem obtinebat tyrannidẽ, quid à Rep. præmiũ postulas? Tyranni partes adiuuisti, non Reip. Sin patri cesserit: quid tandem illum uocare potes, nisi tyranni uel præfectũ, aut satellitem? Quando quidẽ seniori tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm ut quoquo modo tyrannidem omnem in adolescentem oratione deriuares, quàm multa tu quidem non ex re, sed pro causæ tuæ commoditate comminiscebaris? Cæterùm quàm in his cõfingendis decori quod in personis situm est, nullam habuisti rationẽ? Sic enim (ut memini) inducebas in fabulã senem iam ætate mitem, & qui omnẽ tyrannidis acerbitatẽ ob senectã exuisset: non secus atq; mala, quæ natura acerba, tempore mitescunt, & in alium abeũt succũ, porrò iuuenẽ ferocẽ illo incolumi gerentem tyrannidem, iamq; patri uiuo succedentẽ. Priuatus paterfamiliâs non fert filiũ se uiuo successorẽ: et tu uis isthuc credi in tyrãno? Ille nõ sinit ullũ è liberis rẽ domesticã ex animi sui libidine moderari: et tyrãnus se se ueluti abdicãs impio, negociũ omne in adolescẽtẽ reiecerat? Nõ dubito qn et ipse uideris quàm dura sint ista, et quàm à cõmuni sensu abhorrẽtia. Verùm quid faceres nisi tales personas induxisses, exitũ inuenire tragœdia tua non poterat?

Quæso te, an unquam auditum est tyrannum ætate mitescere? Quando tu desines, ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera molliscit, limus durescit: ita ætate plerique redduntur mitiores ac temperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, ut uinis nõnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit sæuitiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyrannici ingenij tibi demonstrem imaginem? Spinam cogita, quæ quo magis senescit, eo pungit acrius. Echinos cogita, qui quo plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs fortasse nonnulla uitia senecta uel detrahit, uel certè mitigat, etiam si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorũ mentibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, præter uitiorum omnium incremẽtum adferre senecta quid potest? Nisi fortè libidinem adimit. Quanquam ista tyrannidis quantula tandem est portio? Sed esto fuerit sanè propter ætatem ad uoluptates segnior, uerùm erat fastidiosior: unde fit, ut imbecillior sit ad coitum, ad raptum auidior. Fortasse pauciores huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebantur uirgines, sed exquisitiores. Quur non autem & plures, uide licet quò senile fastidium optione & uarietate uinceret? Hoc ita esse, quot ego tibi testes citare possem, qui quo nobiliores sunt, quo fortuna præstantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosissimi senis cupiditate metuebant. An tu putas unà cum uiribus senescere libidinem? Multo secus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adjcit cupiditati. Quanquam tyrannicum animũ his in reb. non tam uoluptatis usus capit, quàm nostra

delectat

delectat contumelia. Vt frigeat in sene tyranno Venus, cerè feruet uigetq; malitia, sæuitia, nocendi libido. Postremò totum illud uitiorum agmen, quæ propria tyrannorum sunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, uiolentia, impotentia, suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autem oportet omnia commemorare, nobis omnib. heu nimium notas!) horum inquam nullum non ætate fit acerbius, propterea quòd iuuêta nonnunquã naturæ bonitate uincitur, præterea quædam mala nondum didicit: at senecta, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris ingenij à natura insitum est, id omne multo ac diuturno flagitiorum usu penitus exuit, & prorsum in immanissimam quandam feram abit. Id ita euenisse, Iudices, in execratissimo illo sene, quid ego coner argumentis docere, quum sua cuique memoria abundè satis exemplum suppeditet? Quòd si iuuenis sese gerebat insolentius, uidelicet patris abutens imperio: num tu hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis est omnino in tyranni familia, uel extremum mancipium, qui non ipse penè tyranno sit ferocior, uiolentior, sceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur: patri præter nomen nihil cessit. Quasi uerò non sit isthuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui solent ex tyrannide capi, ad ipsum redire tyrannum. quemadmodum in latrocinio fieri consueuit: prædæ communiter in omnes distribuuntur, uel in eos potius quorum opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa scelerata: nisi dux ille, quisquis fuerit, plus etiam permittat suis, quàm sibiipsi. Solum nomen sibi propriè uendicat. Et in nullos est tyrannus

indulgentior, quàm in scelerum ministros: quippe quorũ opera sentiat suum imperiũ contineri. Proinde sub unius umbra satelles omnis, omnis minister, familiaris, leno, tyrãnidẽ quã dã in ciues exercet. Ridiculè fecero, si hoc quoq; conor argumẽtatiõe probare, Iudices. Vidimus, sensimus, experti sum⁹, nisi fortè tam diutinæ calamitatis memoriã tã pauculi dies obliterauerũt. Neq; enim esset res usqueadeò misera tyrãnis, si unius modò foret toleranda uiolentia. Quot ferendi latrones, quot sacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominib. similiores? Neq; desunt quiſe simulent apud tyrannũ sceleribus suis gratiam promeritos esse: quo nimirũ hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur unumquem libet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiso tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate fessus, omnem dominatum in filium transtulerat: quicquid tyrannicum in urbe gerebatur, id iuuenis uiolentia committebatur. Sed isthuc quantum absit ab imagine ueri, quis tam cæcus, ut non uideat? quis tam obliuiosus, ut non possit experimento refellere? Ego tibi complures nominare satellites possum, filio insolentiores. At hæc ueriſimillimum est nullius insolentiam minus approbasse senem, quàm filij, uel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, uel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odijq; sibi conflari (callidiſſimi autem tyranni est, eatenus legitimum imitari regnũ, quatenus obtineri tyrãnis possit: uel quòd pater etiam peſsimus, tamen liberorum nonnihil offenditur uitijs, & ad crudelitatis ministeria alienis q̃ suis uti mauult. Quòd si clam patre rapinas, raptus, atq; id genus facinora designabat filius: profectò non tyrannum agebat, sed insolentem satellitem.

tellitem. Sin approbante patre, quæsq; per illum exercente tyrannidem, utri tandem par erat imputari commissa? huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate arbitrioq; fiebant? Non arbitror obscurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, uetare. Quid autem non agunt per alios tyranni? Nam ipsi quidem neque pueros emasculant, neque uirgines abripiunt, neque proscribunt, neque bona diripiunt, neque phana dispoliant, neque hæreditatibus manum injciunt, neque compilant ærarium, neque tormentis excruciant, neque quenquam iugulant, neque armis uicos expugnant, neque incendunt ullas. Totum hunc tyrannicum ludum per ministros exercent. In unum tamen tyrannici nominis inuidia competit, in unum occidendum lex præmium instituit, in unum stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitioni reseruat. Quorum ut quisq; sua opera tyrãno profuit, ita aliud atq; aliud uocabulũ imponi potest: certè tyranni uocabulum nemini congruit, nisi uni illi sub cuius uelut clypeo tota illa pernicioſissimorum hominum colluuies latitat. Arbitror uobis, Iudices, sæpenumerò auditum esse, id quod eleganter à doctissimis uiris est scriptum, tyrannis nõ longas modò, uerumetiam plurimas esse manus: plurimos oculos, eosq; acerrimos: plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddam est animal tyrannus, multóque Titanibus illis Briareo & Encelado portentosius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus, pedibúsque. Quot enim habet scelerum ministros, totidem habere membra uidetur. Atque ut ex membris corpus, ita tyrannis ex huiusmodi constat ministris. Verùm ut illud quod corpus appellatur, nihil est aliud quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum: ita in tyrannide,

unum

unum quippiam est, quod neq; pes sit, neq; manus, neq; ullū aliud membrum, contineat autem uniuersa: at ita contineat, ut ab ijs posſit separari, idq; tyrannus uocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis insolentiam, uiolentiamq;, præfectum arcis uoces licebit, oculum nomines licebit, aut si mauis dextram: aut si ne id quidem satis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè uocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine censet, cuius auctoritate tituloq; cuncta hæc membra uelut animātur: idq; unum forti ciui permittit occidere. Nō uult te in oculum aliquem inuolare: non sinit ut caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat quod de Lernæa hydra fabulantur poetæ, ut pro uno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro uno excusso oculo, plures acriores succedant: pro una rescissa dextera, multæ robustiores subpullulent. Vnius uitæ te dominum arbitrumq; constituit, qui sibi sit ausus tyranni uindicare nomen: quo sublato, futurum sit ut membra reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certè sanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Possum illico tuis te uerbis reuincere, ac ueluti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulo antè magnum patris satellitem nominabas: non inficiabere. rursum alio loco dicebas, omnem tyrānidem occupasse filium: solius appellationis honorem cessisse. Quî conuenit eundem & satellitem & tyrannum appellari? Tum si cesſit, non igitur usurpauit tyranni nomen. Contractus autem uerbis aut rati sunt, aut rescinduntur. Lex hac tecum formula contraxit: Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex uoluit occidere, quodcūq; illud esset animal, quod tyrānus diceretur.

retur. Magnum (ut ipse fateris) satellitem occidisti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei est? At rem, inquis, legis sequutus sum, non syllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus: libertatem peperi, seruitutem sustuli: hoc lex sensit: huius rei auctori præmium præstituit. Satellitem, inquam, occidisti, nihil moror quantum, quàm grauem, quàm ferocem, quàm scelestum: satellitem tamen occidisti tyrannidis, non caput: aut si caput, unum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi sententia largiamur fuerit sanè res tota tyrannidis filius: pater nihil nisi uocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, d Echo nympham nihil aliud quàm meram quandam fuisse uocem sine corpore. Quî tibi licuit in re tanta à uerbis legis discedere? præsertim ita dilucidis, ut perspicuum magis nihil esse possit, & commenticiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego, Iudices, nullum in Rempublicã exemplum pernicio sius induci posse iudico, quàm si consuescant homines calumnioſi à præscripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quisque suum maximè idoneum comminisci queat, id iudicibus obijcere. Quis autem unquam meminit de legis sententia quæri solere, nisi quum in scripto quiddam apparet ambiguè obscureue dictum: aut quum ex uerbis & euentu absurditas quæpiam extitit, eaq; manifesta? In priore non cuiusuis commentum, sed Iurisprudentium responsa, sed iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa compellit aliquantisper à legis uerbis deflectere, & æquitatẽ iuris potius quàm uerba spectare. Duplex itaq; periculum uidetis Iudices: alterum, ne sua perstitiosa cauillatione literarũ legis, ab eo quod lex spectauit, ab-

uit, abducamur: alterũ, ne paßim à præscripto discedendo, leges omneis & iudiciorum religionem subuertamus. Quorũ illud quidem multo leuius est, propterea quòd uix unquam accidat ut legislator obscurè, quid uoluerit, explicuerit: aut absurdũ quiddã exoriatur. Hoc multo periculosißimũ, pernicioßißimũq;. Etenim quæ tandem lex futura est, quam uersutus calumniator, quò pœnã effugiat, nõ facilè posßit aliquo commẽto subuertere? Neq; quisquã nõ elabetur è iudicio nostro nocens, nisi qui sit usqueadeò nullius ingenij, ut ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque ut cuique commodum erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannicidium, & paßim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim Iudices religio, uestrum iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur? quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini uerùm ambiguas diuersasq; litigatorum coniecturas spectare, necessum erit? Ergo quum in omni causa maximopere cauendum est ne sine grauißima ratione à legis præscripto discedatur: tum in hac nõ periculosum modò, uerùm etiam absurdißimum, quum legis uerbis nihil posßit esse dilucidius, sententia nihil æquius: interpretamento, quod præter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis huius auctorem usque adeò infantem, & uerborum inopem fuisse, ut dicere non potuerit: Qui quouis modo tyrannidem sustulerit, huic præmium esto, si modò istbuc sensisset? Neq; uerò fugit illum, totam tyrannidem per satellites & præfectos exerceri solere, permultosq; in his esse uel tyrannis ipsis sceleratiores, atq; ut ita dixerim, tyrannicos magis, & omni no supplicio digniores: nisi & omnium omnia ministrorũ sceleratissimum

sceleratissimum

scelera tyranno imputarentur. In unum tamen illum, qui hoc nomine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos uita dignos iudicet lex, sed quòd unius cæde totam tyrannidem tolli uelit, non multorum cæde reddi duriorem. Tuum erat legi simpliciter parêre: neque eius uerba quasi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare: uerùm ad illius præscriptum, factorum tuorum rationem instituere: præsertim in hoc exemplo, quo non aliud potest admitti pestilentius, ut ex legis arbitraria interpretatione, quem uelis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam sumas. Non illud hic spectandum, Iudices, quàm inutilis Reipublicæ sit qui occisus est, quàm maiore etiam supplicio dignus: uerùm id etiam atq; etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines semel in ciuitatem receptum, semel uestris sententijs approbatum, denique præmio compensatum, quò tandem licentiæ sit processurum. Quod iste sibi in tyranni filium licere uoluit, hoc alius sibi uolet in ditissimum quenque ciuium licere. Quisquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinus tyrannum eum appellabit, & ueneno aut ferro adorietur. Postremò, si cui magistratus non placebit, si cui iudex erit inuisus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defensionem, sophistam quempiam aut sycophantam consulet (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem uobis adducet. dicet, nihil aliud sensisse legislatorem, quàm ut huiusmodi ciuium genus non nomine, sed re tyrannidem agentium, ferro, igni, ueneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum

est, ut

est, ut quod in uno factum semel & probauimus, & gauisi sumus: id in multis sæpius & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre discrimen neque conuenienter accipiendum, ut titulo reperto priuatus homine indemnatum interficiat. Id ita esse facile liquebit, siquidem animaduertimus nihil omnium esse quod lex parcius circumspectiusque permiserit. Etenim (si memini) tribus duntaxat temporibus lex indulsit ut quis è citra iudicium hominem occidat. Primum adulterum, sed in uxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est: at ita, si corpus utrunque pariter interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in ui depellenda: at ita, si demonstres te mortem effugere nequiisse, nisi mortem intulisses. id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potius sit isthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti sui rationem reddere compellitur, statim sese prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (ut ita dicam) ultrò semet reum facere cogitur. Quòd si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, ut uenia, non laude dignus esse uideatur. Postremò in tyrannicidio, ubi propter periculi suscepti magnitudinem lex præmium quoque proponit: at ita, si eum quem tibi lex isto uelut insigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non si scelestum alio scelere sustuleris: neque patietur te ius occidendi permissum, latius quàm ad unicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, ut per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iamq; hoc factum tuum secunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse proxima uideatur hostem in bello feriendi facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permisit. Nisi palam

palàm hostis sit declaratus, nisi in Imperatoris uerba iuraueris, nisi ille aciem eduxerit, nisi signa canere iusserit, tibi fraudi futurum est hostem interfecisse. Tu dicturus es: Hostem occidi, nam plus quàm hostilia faciebat: nempe hostis tantùm aberat, re hostem agebat. Lex respondebit, suarum partium fuisse, hostem declarare: ac tuo fortasse scelere fruetur: uerùm ne serpat exemplum, pœnas de te sumet. Quid autem aliud abs te factum est? Vnum tibi lex nominatim designauerat: tu illius uocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod nisi in unum non potest competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas sit aliquando quem uoles magistratum, quem uoles iudicem, quem uoles ciuem, tyrannum appellare. Neque uerò sine grauissimis causis lex tot uinculis astrinxit hanc in uitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam posse, quàm uitam: uidit in extinctum facile uarias causas confingi etiam impunè posse, quandoquidem ille non sit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis suum quisque dolorem posset prætexere, si post occisum hominem ulla causa recipiatur, præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quòd grauatim sibi quoq; lex permisisse uidetur, ut homini uitam eripiat? quàm cõperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non nisi suo periculo uult accusare? quantum spacij largitur ei qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantum igitur à mente legis abesse putes, ut cuilibet permittat, uel pro suo priuato dolore, uel domestica iuris interpretatione, hoc est subuersione, in cuiusquam uitam grassari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum aceruum exaggeres, quantum-

uis etiam uerorum, addo notorum: dicas, parricidam, sacri legum, incestum, proditorem, peculatorem, ueneficum inter feci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic unus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiórque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi uerbo respondebit: Nihil moror quàm fuerit scelerosus, qui perijt: in unũ tyrãnum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reiectus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omnique Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exẽplo perniciosissimũ in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem à legislatione auspicaris: hoc est, malis malo mederi studes. An me clam esse putas, quàm militi sint in hac turba uita indigni, morte dignissimi? At eos meæ cognitioni, non tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Quur tu mihi præire conaris? cur nullo mãdante magistratum occupas? & dum tyrannicida uideri uis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quòd mihi parêre recusat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenẽ occidisses, quòd nõ alia patuisset ad tyrãnũ uia, darẽ ueniã necessitati: nũc occidisti nõ obsistẽtem, nõ auxiliũ ferentẽ patri, sed patris opẽ implorantẽ. Huius unius cæde cõtentus discessisti, tyrãnum nec impetisti, in quẽ unũ tibi ius fecerã. Meũ erat expendere, utrum ex usu Reip. fuerit, an iuuenis occideretur: maluerã illũ exquisitoribus excruciatũ supplicijs, exemplũ omnibus edere. Neque hæc dico Iudices, quasi parũ gaudeã pariter cũ patre subla tũ filiũ: utinã eadẽ opera simul omnes sint oppressi, qbuscumque tyrãnus placet. Sed quis prohibet simul & gaudere &

deorum

deorum bonitas nobis hanc rem bene uerterit: & tamen nõ committere ut huius temeritas, si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplum trahatur. Nec de iuuenis iniuria uindicãda nunc agitur, sed de legis uiolatæ maiestate. Non enim par est, ut cuiquã personæ præter ius extincti odii in scelere suffragetur. Neq; tam spectãdũ in quẽ cõmissũ sit facinꝰ, q̃ quo exẽplo cõmissũ. Alioqui quur nõ eadẽ opera ius sit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, uxores, liberos, lenones grassari? Bonã tyrannidis partẽ uxor sæpenumerò suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquã libertus aliquis, aut uernula instigat: quur non & hos iugulas, si tibi ius est æstimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quòd est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam hanc urbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subitò exorto imbri restinctum: auctorem non obscurũ, uerum abditũ latitare. Eum fortè fortuna repertum manu tua trucidas. num lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quanto erat nocentior? Tanto nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditùs euertere, quàm expilare: ciues uniuersos uno igni finire, quàm in pauca quædam sæuire capita. Et tamen in unum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tandem aliud est quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palàm ac ui facere consueuit? In recipienda lege fas est populo, caussam æquitatemque legis excutere: cæterùm receptæ, & longo

iam usu comprobatæ, simpliciter oportet obtemperare. Neque enim existimandum est maiores illos nostros, uiros sine controuersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationibus instituisse, ut priuatim interficiendi tyranni facultas unico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, fenestram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perspiciebãt tyrãnidem fatale quoddam esse Reipublicæ malũ, quod minore noxa toleraretur, quàm male exagitaretur: neque posse semel tolli, nisi tyranni ipsius cæde. Quo submoto, uidelicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in Reipub. administrationem uindicatis. Quòd si tyrannus in ius uocari potuisset, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbant & illud: tyrannidem, nonnullam habere monarchiæ g legitimæ speciem: hoc tantùm interesse, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia unius libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat utilitatem, tyrannus priuatim suam: unde publicitus expedit, ut tyranno ueluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis uindex extiterit, qui legũ auctoritatẽ in pristinũ statum restituat, atq; id unius si fieri potest capitis iactura. Nam hac moderatione, in fatalibus illis pestibus, quæ totũ reip. quasi corpus corripiũt, legũ prudẽtia cõsueuit uti, ut exẽplo magis q̃ admissi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem sanare studet, magnã ciuitatis partem interimat. Hinc est quòd in seditionib. publicis non nisi in ipsos auctores cõsueuit animaduerti, reliquis quos tẽpestas illa cõmouerat, dari uenia, aut uix etiam dari uenia, qui in publico Reipublicæ tumultu quietem egissent. Quæ potest autem pestis esse fatalior, quàm tyrannis? Quæ sese latius in ciuitatis membra

diffunditẽ

diffundit? Quota quæque urbis pars ab hoc uitio ſincera poſſit eſſe? Omitto iam quicquid eſt ambitioſorum, ære alieno obſtrictorum, ſcelere contaminatorũ, barbarorũ (nam hæc tota ſentina hominum tyrannide gaudet, ut in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiã ciues hoc malum inuoluit, dum uel timent fortunis ſuis, uel rectum iudicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges nõ extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circumſpicienter agunt: intelligunt hoc hulcus citra ſummam ciuitatis perniciem exaſperari non poſſe, unius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmium oſtendunt, digito demonſtrãt quod membrum ſecari uelint, quibus abſtineri. Caput indicarunt illæ, tu dextram ſecuiſti. illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem occidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, totũ hominem in extremum uitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus uetantibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reum ago: aget alius fortaſſis, cuicumque lubitum erit: uerùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſſa tam eximiam tibi uendicare laudem, tam egrègia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere, ſi modò tecum exactius ac ſeuerius agatur, ut graueis pœnas effugias. I nunc, & curioſum me uoca, qui tam cãdidè, tamq; ciuiliter tecum agam, ut quũ te poſſim in grue diſcrimen uocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus iſthuc iamdudum liquere puto) uerùm tibi etiam ipſi cupio perſuadere: & factarum me confido, ſi modò tantiſper animũ poſis attendere. Vin' igitur, ut quemadmmodũ

tu faciebas, itidem & nos summatim totã cauſſam ob oculos reuocemus? diſpiciamusq; quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, ut legi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus, qui multa diceres etiam ſupereſſe? Tria quædã requirit lex, & ita requirit, ut ſi quodlibet horũ deſit, aut pœnã te, aut certè nihil gratiæ debere ſe credat. Quorũ ego non unũ aliquod, ſed unumquodq; deeſſe docebo. Quod ſi facio, utrũ æquo animo cedes præmio, an impudenter petere perſiſtes? Ergo rem accipe. Niſi tria hæc tibi conſtiterint, nõ eſt quòd tyrannicidæ præmium petas: Animus, uia, & effectus. Animus duo quædam complectitur, uel quid ſperaris, uel quid propoſueris. Nam ſi tyrannũ per imprudentiam occidiſſes, ſi præter propoſitum, non magis profectò præmium tibi debetur, quàm ſi quis tyranno amiciſſimus idem feciſſet. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propoſiti in arcem attuleris, ipſe uideris: ita demum legi perſuaſum erit, te uoluiſſe occidere tyrannum, ſi occideris. Non occidiſti, atq; id etiã quum tibi in manu fuerit (ut ais) ſi libuiſſet, interficere. Lex negat ſua referre, utrum tyrannicidij propoſitum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid ſperaris, excutiamus. Quanquam iſthuc leges non ita ualde curio ſè penſiculantur: ſed tamen in tam abſoluto facinore partes omneis conſtare oportet. Quid enim ſi tyrannum interfeciſſes, quò tyrannidem ipſe occũpares, utrum præmium ſperares, an ſupplicium metueres? Quid ſi quò priuatum animi tui dolorem ulciſcerêris, tyrannũ occidiſſes, atq; id eſſet palàm, num præmiũ auderes poſcere? Quid ſi latrones tyrãnũ fortè fortuna obuiũ obtrũcaßêt, nũ ad hũc honorẽ aſpiraret? Quid ſi quis tyrãno priuatim infenſus, magna te pecunia cõduxiſſet quò ei tyrãno uenenũ dares, dediſſesq;, nũ quæſo

tyranni-

ty rānicidæ præmiū postulares? Ego hîc tecū non ago coniecturis: nihil dico in uitā tuā, quæ qdē obscurior est, q̄ ut tu, alioqui tā glorioſus, quicquā de ea auſus fueris dicere: illud uniū affirmare nō dubitē, qui tyrānum quū tutò licuerit, nō occidit, planè noluit occidere. Qui eū occiderit, cuius mors extremū exitiū Reip. uideretur allatura, potius quàm ullā cōmoditatē: is aut priuatū dolorem ulciſci uoluit, non libertatem publicā uindicare: aut emolumentū ſuū ſequutus eſt Reipub. periculo, nō ſuo periculo Reip. ſtuduit prodeſſe. Poſtremò non poteſt niſi gloriæ ieiunio adductus uideri, qui tā inſolenter ſe iactat. Nō poteſt nō uideri lucrū ſequutus, qui tā improbè præmium flagitat. An non uides igitur quantopere hac parte à tota legis mente diſſentias? quē illa tuæ uitæ periculo ſua cauſa uoluit occidere, eum tu nō ſolùm uolens præteriſti, uerumetiam periculoſè in Rēp. irritaſti. quē ſua cauſa noluit occidi, eum tu maximo noſtro periculo, tui compendij aut animi fortaſſe gratia iugulaſti. Sed finge te animum tyrannicida dignum ad facinus attuliſſe, lucri perinde ut uitæ cōtemptorem: magni tamē refert, qua ratiōe tyrannidē tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior: quæ tamē nemo alius tibi conceſſurus eſt. Te in filio iugulaſſe patrē, in non tyrāno tyrannū. Largior iſthuc, Delium alicui quem tibi prædixiſſe, ut certum præſcire potueris, quod ipſe etiam uix diuinare Delius potuerit. Licuiſſe tibi patrē occidere, ſi libuiſſet: uerùm hoc pœnæ genus tibi magis placuiſſe. Suſtuleris ſanè tyrannidem: idq; noua quadam & inuſitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamē obſiſtā tibi, nec ſinā ferre præmiū, propterea quòd ea uia ſuſtuleris quæ legi non probatur, quæ nō expediat moribus ciuitatis, quæ non ſit forti uiro digna. Age quid ſi tyrāni filium infan-

tem in cunis iugulasses: & rursum adfuisset Delius ille, per quem certum præscire posses, fore ut necato puero pater sibi mortem accerseret, atque id euenisset: utrum te tanquam tyrannicidam susciperet Respublica, an potius tanquam immanem & ferum hominem execraretur, qui in eam sæuieris ætatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam miseranda uideatur? Quin ergo utetur tuo maleficio Respub. cæterùm exemplum haudquaquam probabit. Quid si tyranni uxorem, quam ille misere deamaret, per uim constuprasses, atq; ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è uita: utrum tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus et adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam tuo facto propiora. Quid si tyranni medicus quum esses, ueneno ægrotanti dato, illum sustulisses, utrum ut ueneficum oderit te Respub. an ut uirum fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti rationem modumq; detestabitur. Quid si, quum te tyrannus familiariter uteretur, tu in conuiuio, prætextu necessitudinis uenenum porrigeres? Denique, si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones tyranno uitam ademisses, utrum à lege præmium an pœnam expectares? Atqui tyrannidem utcunque sustulisti. Euentu gaudet lex: uerùm exemplum tam perniciosum in Rempublicam non recipit, ut consuescant ciues scelus ulcisci scelere, patrem in filio iugulare. Vides quantum momenti sit in modo uia'que, ut factum ium approbetur? Quod lex permittit ut fiat, non statim permittit ut id uia qualibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, ueneno aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum est omnino, tractare uenena: nec id ulla causa quantumuis honesta finit in

ciuitatem

ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem ueneno aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam nō improbat maleficia lex: & ueneno tincta tela etiam in bellis interdicta sunt. Quòd si modus facti spectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quanto magis id fiet in his, in quibus summum petitur? Lex triumphum statuit ei, qui certum hostium numerum fuderit. Fuderit aliquis non acie, sed aquis & pabulo ueneno tinctis: utrum ciues hunc æquis oculis spectare poterunt triumphantem, an potius sicuti ueneficum oderint, auersabuntur, execrabūtur? Quid quòd priuatis etiam in rebus uia modusq; perpenditur? quo magis idem oportebit tum in publico, tum in splendidissimo facinore, ut à quo conueniat omnem sceleris suspicionem abesse? Age illud tecum reputa, si medico mercedem pactus esses, quò te morbo leuaret: atq; ille non pharmacis, sed maleficijs & incantamentis morbum exemisset: utrum præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis artib. datæ reum ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: qua uia, quid isthuc tua refert? Hoc tantùm spectabas, ut morbo liber esses. ei rei merces est promissa. Ingratum te uocabit, qui nisi sua opera, ne esses quidem qui præmium negare posses. Tu protinus respondebis opinor: Medico te præmiū esse pollicitum, non mago: neque debere quicquam, nisi rem malam ei qui beneficium malè dederit. Quanquam ne dedisse quidem uidetur, qui malum malo tollit. Id enim mutare est incommodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori subuenitur. Atque istam litem uinces etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiam et uincibilior est tecū causa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula disceptaretur, hîc de publico ho-

nore. Ibi falsus est unus, hîc legi fraus facta, per quam cautum oportuit ne quisquam ciuium circumueniatur. Ibi salus data, certa quidem & efficaci, sed suspecta & improbata uia: hîc nefario scelere (quur enim non sic appelletur homicidium, quod in ciuem contra legem admissum sit?) non libertas restituta, sed in extremum discrimen adducta Resp. quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si me dicus quispiam ad curam mercede conductus, uenenum pro remedio ministret: quod tamen ægrotanti (ita ut non rarò consueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptum feret quòd uiuat: tibi mortem, tametsi uitarit, imputabit. Neq; sua referre putabit, utrum imperitia, an perperam ac studiosè pro pharmaco uenenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non suscipere negocium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, sinimus adhuc posßidere te, quod dudum sumus largiti ut planè ista uia tyrannum occideris, citra ullum Reipub. discrimen. Lex non approbabit facinus tuũ, nisi nõ tantùm à crimine, uerùmetiã ab omni criminis specie procul abfuerit: ne uidelicet ea quæ in hoc potißimùm adhibita est in ciuitatẽ, ut maleficiũ omne secludat, incolumitatẽ suã, quam conueniebat aut Deo cuipiã, aut certè Dijs simillimo homini acceptã referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit inquam, nisi tyrannũ ipsum, quem nominatim indicauit ipsa, quaq; permittit uia sustuleris: ne perrimam istã periculosum exemplũ in Remp. irrepat. Postremò, non nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus, nisi uirtute, nisi manu, nisi uitæ tuæ manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm spectat lex, ut tyrannus

rannus in præsens submoueatur: uerùm illud multo magis respicit, ut omnes mortales intelligant, in ea ciuitate uiros esse fortes, qui non uereantur uitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac præclari exempli facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cum uideant in ea ciuitate nullum esse tyrannis satis tutum præsidium. quandoquidem illud nemo nescit, qui uitæ suæ sit contemptor, eum esse alienæ uitæ dominum. Nam quod omnino satellitum, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatem sua uita bene creditam emit? Postremò autem, ut maximè tibi constet animus, ut constet uiam id quod est totius negocij caput, non effecisti. Tantum enim abes ut tyrannum occideris: ut, quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malicia an stultitia Rempub. in discrimen adduxeris? Nam illo quod uulgò dicunt, nihil uerius, intempestiuam beneuolentiam nihil à simultate differre. Tantum abest ut occideris tyrannum, ut ne suspicari quidem potueris id euenturum, ut ipse semet occideret. Sed iuuencm occidisti patre insolentiorem: quid tum postea, si patri & huius scelera lex imputat? Magnum proinde tyranni satellitem, non tyrannum occidisti. Sed patrata tyrannidis hæredem occidisti: in tyrannidem succedit, qui prior, qui potior est in occupando. Verùm esto sanè, certum hæredem sustuleris: igitur qui tyrannus erat futurus interimisti. Atqui quod futurum est, id nondù est. Porrò lex eum qui iam tyrannus sit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui statuam ex pacto debeat, & rudem truncum præstiterit, fidem persoluisse uideatur?

Non

Non arbitrabor. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium postulandum superererant? Vides quam ne unum quidem omnium tibi constet, quorum nihil oportebat deesse. Volui, inquis. Id demum uoluisse te lex credit, quod effeceris. Postea è re nata propositum est commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympijs medio è cursu, relicta meta, ad carceres reflexit habenas. At pericli tatus es. Proinde id laudis auferes, quòd is qui sudauit in Olympijs, nec uicit. Sed occidisti denique: uerùm eum, quem nec; lex permittebat arbitrio tuo, neque ex usu publico fuerat occidi. At bene uertit ciuitati, quod fecisti. Numini igitur gratia debetur tali, qualem Palladem Atticis fuisse ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè cõsulta in bonum exitum uertere consueuit. Non tu leges seruasti, sed sustulisti: non libertatem restituisti, sed numen ali quod huic urbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, sua commoditate à nobis auertit, quod tuam stulticiam nobis uertit in occasionem restituendæ libertatis. Nõ ego ingratum erga te populum constituo, imò tui populum ingratum in Deos reddere labor.is: quem quum semel in periculum uocaris, ne pro simplici tyrannide duplicatam patetur: nunc rursum in discrimen trahere conaris, ne ab iratis superis in priſtinam seruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienum meritum insinuas? Quid tibi in eo negocio laudẽ uniuersam uendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò possit? Si Reipublicæ, si Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum uitæ Reipublicæ causſa recusarit: si facinus non scelere, non pernicioso exemplo, sed legitima uia peregisti: si fortuna

si fortuna tuis egregijs conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te uocare, aude pulcherrimum ac penè diuinum munus à Republica *poscere, aude nobis seruatas leges, restitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas uirgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipsum quod hîc lege & apud* Iudices *agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obstiterim: aude ciuitatem ingratitudinis insimulare, nisi laudem promeritam persoluerit: aude* Iudices *uel iniquos uel corruptos clamitare, nisi suis sententijs præmium tibi decreuerint. Contrà si suspectum quid uolueris, si periculosum, si contra leges, si cum scelere coniunctum quid feceris: sit pudor, ac desine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promeueris: pœnam, si sapis, incipe deprecari. Ista huc fortassis ab æquitate* Iudicum, *à ciuitate deorum munere lætâ, quæas impetrare.* Neque enim putes unum me te à præmio deterrere. Imaginare istîc in caussa pariter & leges & Remp. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum uerbis agere: Si nos uerè restitutas uideri uis, sine nostrâ auctoritatem primùm in hac tua caussa ualere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si parueris, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus ediderís, reuixisse nos: si monstraris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuique uiuendum esse. Atque altera ex parte Rempublicam, hac tecum oratione uti puta: Si ciuem bonum mihi præstare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere, ut in posterum re cognita, dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos uix denique tam diutinis uotis, tot sacris,

tot

tot precibus, tot meis malis placaui, commoui, propitios rèd didi, denuò per ingratitudinem iratos atque infensos reddere. Sine, ut mihi per te liceat saltem illorum beneficio frui. Quòd si te neq; leges neq; Respublica commouet: certè deorum orationem uereri debes, quos ita tecum agere putato. Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid honori nostro inuides? Quur non finis nos in hanc ciuitatē perpetuò benignos esse? Quur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam libertatem debet, tu bis debes cōmoditati nostræ, & quòd Rēp. seruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate nostra tuam periculosam stulticiā, uel scelus potius, in maximam felicitatem uerterimus. Etenim nisi nos dextri propitiiq; que adfuissemus, quid aliud tu quàm perieras, et per te Respublica? Quod si planè cōtēdis, ut præmium aliquod feras: abundè magnum præmium à nobis persolutum est, quòd per nos res à te malè nstituta, bene uerterit. A legibus meritò maior relata est gratia, si nostræ prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris ueniam cōdonarint. A ciuitate satis amplā laudem feres, si ea patiatur, ut in restitutæ libertatis historia tuum quoque nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus, desine nobis debitum uelle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillata iam aqua. Quod superest, nunc uestræ partes sunt Iudices, statuere, utrum secundum leges, secundum Deos, secundum Remp. sententiam dicere, an secundum hunc gloriosum ostentatorem pronunciare uelitis. Vtrum hanc urbis felicitatem huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sæpius exprobrandam, & breui fortassis à superis iratis (id quod abominor) auferendam: an in

an in Deos, quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, beneq; fortunandam: utrum magis ex usu sit, ut primo hoc iudicio statim leges circumuentæ dicantur, an ut appareat legum restitutarum seueritatem, & Iudicum sapientiam aduersus unius iniquam postulationem ualuisse.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Somnum.) Mors enim somnus est, sed perpetuus, & mortis imago est. Quare apud Homerũ & Hesiodũ fratres iudicãtur. Nã hi duo quia simul sunt, necesse est ut somnus qui omnia cum fratre Thanato natu maiore habet cõmunia, eius aliquando opera exerceat: hęc nẽpe, ut ex dolore in se homines incidant, ac statim quiescẽtes molestijs releuẽtur, quod utrũq; præstat mors. b Impotẽtius.) Matres filios impotẽtius amãt. c Aluearib.) Apes aliæ ἡγεμόνες seu βασιλίδες, qui à Virg. li. 4. Geor. ductores, duces & reges uocãtur, quib. grex apũ parere solet, sunt enim tanquã κοσμήτορες λαῶν. Sed apud Græcos propriè rex apũ est ἰατὼν, qui & hominũ fuit apud Callimachũ in Hymno Iouis. Rectè igitur apud Xenophõtẽ Cyrus audit: Tu es natura rex, sicut apũ rex est. d Echo nymphã.) Ea cũ antea esset garrula, à Iunone hac pœna affecta dicitur, ut iã muta sit, neq; ullam uocẽ prioredere possit: uerũm hoc ipsi relictũ est, ut ultimas uoces auditas iterare uel repetere possit. e Citra iudiciũ.) Augustus post Solonẽ & Platonẽ 9. de legib. tulit legẽ Iuliã, gladioq; iusit in adulteros animaduerti. Valerius Publicola aliã tulit, qua neminẽ licebat indicta causa necare. f Primùm adulterũ.) Licuit olim iure ciuili, deprehensum & deprehensam in adulterio impunè interficere, quod hodie non licet, ut docuit Iulianus Aurelius, in 2 Sermonum Horatij.

g Monarchia.) Tres formæ sunt Rerumpublicarum: μοναρχία, ἀκεσοκράτεια, δημοκράτεια. Hic uerò Erasmus ponit discrimen inter Monarchiam tyrannorum & regum. Monarchia quippe dicitur unius principatus, Oligarchia paucorum, Democratia

Democratia populis, non equidem plebis: quum populus & plebs differant, ut genus à specie, ut docet Iustinianus Institut. de iur. natur. gent. & ciuili.

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ. ABDICATVS, *Erasmo Roterodamo interprete.*

ARGVMENTVM.

Quidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem insaniã laborantem, reliquis medicis desperantibus, dato pharmaco cum sanasset, denuò receptus est in familiam. post hæc nouercam insania correptam sanare iussus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale est: Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis causas Quintilianus ponit, quarum duas species facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quã & præsens causa hæc pertinet. Exordium maxima ex parte querela constat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui se non secundum artem, sed ad præscriptum curare iubeat: & de ingratitudine, ut qui pro beneficio restitutæ sanitatis, eam sibi nunc gratiam referat, ut iterum abdicare cogitet. Hanc querelam personarum, suæ & nouercæ uidelicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accusationis etiam occurrens, à consueto & more patris: id quod statim ab initio facit. Exordium Propositio sequitur, cui Narrationem subiungit: nõ tam exponendæ actionis gratia, quàm ut anteactam uitam suam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus commendet. Confirmatio tribus locis consumitur: primo, quo ostendit non licere patri, ut in familiam receptum, denuò abdicet, à causa legis, & uoluntate legislatoris: quod argumentum similitudine & fictionibus, seu κατ' ὑποθεσιν amplificat. Secundo, quo iniquum esse docet, se tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus uariè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione personæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, &c. Postremò, neque causas abdicationis satis idoneas aut efficaces esse probat. Neque enim se quicquam peccasse, neque nunc cogi debere ut arte sua ubiuis utatur: idque exemplo reliquarum artium, & ob artis huius

ius conditionem & præstantiam, deinde ex sua persona, qui illam non impensis patris, sed tum cum à familia alienus esset, dicerit: alioqui etiam necessitatem quandam rei absurdam cõsecuturam esse. Denique non posse curari hunc morbum. quo loco multa de qualitate corporum, morborum & medicinæ in genere disputat: ostenditq;, etiamsi aliàs sanabilis hic morbus esset, in hoc uero tamen suspicionis periculum sibi metuendum esse, si quid ipsum fallat, aut ars destituat: atq; ita orationẽ concludit, admonens patrem periculi superioris: in quod ne iterũ per iram & indignationem recidat, cauere ipsum iubet.

Ἀποκηρυχθείς τις ἰατρικὴν ἐξεμαθε· μανίντα τὸν πατέρα, ἠδὴ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἰατρῶν ἀπηγνωσμένον, ἰασάμην καὶ ἔσωσα, ἀνελάβοντο αὖθις ἐς τὸ γένος. μετὰ ταῦτα, μεμισηκὼς τὸν πατέρα ἰάσασθαι παρεσκευάζετο.

OY καινὰ μὴ τα῀υτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ παράδοξα, ὁ νῦν τῷ πατρὶ ἐν τῷ παρόντι γιγνόμενα, οὐδὲ νῦν πρῶτον ἀλλὰ πολλάκις ἤδη γεγένηται· ἀλλὰ πρόσεισί μοι καὶ νόμος οὗτος ὁ κελεύων τὰ τοιαῦτα κρίνειν τοῖς ἀεὶ παροῦσι τὸ δικαστήριον. ἐμοὶ δὲ πανύστατον νῦν δυστυχῶ, ὅτι ἐγκλημα μὴ ἴδιον ἐκτήσω, κινδυνεύω δὲ τιμωρίαν ὑποσχεῖν ὑπὲρ ἄλλοτρίας, ἃ μὲν πάντα δύναται πάθειν τὸν τῷ κηδεύοντι· ἢν τί γένηται ἀνοσιώτερον, δέδοικα μὴ ἐν τῷ προσώπατος, ἐν ᾧ ὡς ἡ τύχη

HAudquaquam noua sunt hæc iudices, neque mirãda, quæ in præsentia facit pater, neq; nũc primùm ad hunc iracscitur modũ: uerum hæc lex illi facilis est, et assuet̃ ad hãc causã accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, q̃ cũ nullũ proprium sit crimẽ, quod mihi possit imponi, tamẽ in periculũ uocor ne pœnas dẽ artis nomine, nisi huic iubẽti pomonia parẽre possit. Qua qdẽ re qd fieri possit absurdius? uti curẽ ex præscripto, non tam

χνη μάσεται, ἀλλ' ὡς πατὴρ βούλεται: Εβουλόμην μὲν οὖν τὸν ἰατρικὸν, καὶ τοιοῦτόν τι ἔχειν φάρμακον, ὃ μὴ μόνον τοὺς μαινομένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀλόγως ὀργιζομένους παύειν ἐλύσατο, ἵνα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς νόσημα ἰασάμην. νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐτῷ τέλεον πέπαυται, τὰ δὲ τῆς ὀργῆς μᾶλλον ἐπιτέτακται. καὶ τὸ δεινότατον, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι σωφρονῶ, κατ' ἐμοῦ δὲ τοῦ θεραπεύσαντος μένει μάνιτα. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θεραπείας ὁρᾷτε οἷον ἀπολαμβάνω, ἀπορρυπτόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἅλας· καὶ τοῦ γήρους ἀλλοφρονοῦμεν ἀπάτορα, ὥστε διὰ τοῦτ' ἀναληφθεὶς πρὸς ὀλίγον, ἵν' ἀτιμότερος γένωμαι, πολλάκις ἐκπεσὼν τῆς οἰκίας. ἐγὼ δὲ, ἐν μὲν οἷς ἀνιάτοις, οὐδὲν διαβάλλειν προσιμένω, πρώην γοῦν ἤλειπτος ἦκον ὑπὸ τῆς βοηθείας. ὅταν δέ τι ᾖ quatenus ars ualeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem ut medicorum ars eiusmodi quoq; remedium aliquod haberet, quòd non modò laborantes insania, uerumetiam præter æquum irascentes liberare posset, nimirum quo liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuatus est, cæterùm iracundia magis etiam exasperatur. Quòdque est omnium grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me unum insanit: à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cum rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, ut maiore infamia sæpius ejicerer domo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne expecto quidem patris iussum, ut qui pridem non accersitus ad opitulandum accesserim. Verum ubi

ὅπως ἀπεγνωσμένου, οὐδ' ubi res est eiusmodi, ut
ἐπιχειρᾶν βούλομαι· ὧδε δὲ nulla omnino spes sit, tum
τῆς γυναικὸς ταύτης ἀπό- nec aggredi uelim. Porrò
στασις ἡδὲ ἀτολμότερόν με in hac muliere multo etiam
λογίζομαι γάρ, οἷα πάσχειν minus ausim, neque id te-
ἂν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἀπιστο- mere. Siquidem reputo
χῶν, ὃς οὐδ' ἀρξάμενον θεῖν quae in me facturus sit pa-
θεραπείας, ἀποκηρύττομαι. ter, si res non successerit,
ἔχθομαι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες cum iam abdicet nondum
δικασταὶ, ὅτι τῇ μητρυιᾷ, κα- aggressum curationem.
λοπιῶς ἐχούσῃ, χρῆσθαι γὰρ δεῖ· Quare doleo Iudices nouer-
ἡδὲ ὅτι τῷ πατρὶ δι' ἐκείνην cae uicem, grauiter labo-
ἀνιωμένῳ· τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι rantis. erat enim proba.
ἰσχυτῷ ἀπειθῶν δοκοῦντι, Deinde patris nomine,
ἡδὲ ἃ προσήκοντα, κτενεῖ- quem huius morbus excru-
γᾶν οὐ δυναμένῳ, ἡδὲ διὰ τὸ ciat. Maximè tamen mei
θρασὺ τῆς νόσου, ἡδὲ ἀ- ipsius caussa, qui uidear im-
δύνατον τῆς τύχης. πάλιν morigerus patri, cum non
οὐ δίκαιον εἶναι, ἀποκηρῦτ- possim quae iubeor praestare,
τεσθαι τὸν, ἃ μὴ δυνάσεται partim ob morbi magnitu-
ποιεῖν, μηδὲ τὴν ἀρχὴν τὸ dinem, partim ob artis im-
ποιεῖσθαι. δεῖ δὲς μὲν οὖν becillitatem. At sanè non
αἰτίας ἡδὲ πρότερον ἀπηλλά- arbitror æquum esse ut abdi
ξῆ με, ῥᾴδιον σωθῆναι ἐκ τῶν cer, si quod efficere non que
παρόντων. ἐγὼ δὲ οὐ πρὸς ἐκά am, id ne recipiam quidem.
στας ἅμα, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς ἔχω με Itaq; quibus de caussis prius
τὰ τοῦτα βίᾳ ἀπολογήσασθαι. abdicarit me, facile fuerit ex
ἡδὲ τοῦτ' δὲ, ἃ νῦν ἐγκαλεῖ, hoc negocio cõijcere. Quan-
ὡς quam ad illas, opinor, satis

respõdi ipsa pòst acta uita. Ad hæc autem quæ nunc obijcit,

ὡς αὐ οἷός τε ὦ, ἀπολογήσομαι, μιλρὰ ὑμῖν διηγησάμενος περὶ τῶν ἐμῶν. ὁ γὰρ δυσάγωγος καὶ δυσπειθὴς ἐγὼ, ὁ καταισχύνων τὸν πατέρα, καὶ ἀηδέστατα πρᾶτ]ων τοῦ γένους, τότε μὲν αὐτῷ, τὰ πολλὰ ἐπαινα βοῶντι, καὶ δικαίως νομιζόντι, ὀλίγα χαίρειν αὐτὸν κελεύων ᾠόμην. ἀπιθανὸν δὲ τῆς εἰκότος, ἐνόμιζέν μοι δίκας ὑφέξειν ἔσεσθαι μέγα, καὶ ψῆφον ἀληθῆ, τὸν μετὰ ταῦτα βίον, καὶ τὸ φαίνεσθαι πάμπολυ τῶν τοῦ πατρὸς ἐγκλήματων ἐκάνων ἀποφυκότα, καὶ πρὸ τὰ κάλλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐσπουδακότα, καὶ τοῖς ἀρίστοις συνόντα. προειωρώμην δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, καὶ ὑπώπτευον, μὴ δὲ, ὡς οὐ σφόδρα παδιφυκότ' πατρὸς, ἀδίκως ὀργίζεσθαι, καὶ ἐγκλήματα ψευδῆ κατ' ἐοῦ συντιθέναι. καὶ ἴσως τι τοῦτ', οἱ μαθίας ἀρχὴν ταῦτ' εἶναι νομίζοντες, καὶ ἀνεπιλύτους καὶ ἀπροβλήτους, οὐκ ὀλίγοι μανικοὺ ἐπιτιθέμενοι τῇ

pro uirili sum responsurus, si prius de statu meo pauca uobis exposuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidē temporis multa id genus uociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis contrà dicendum esse duxi. Verùm domo cedens, existi maui mihi grauissimi iudicij instar fore, uerumq; calculum, ita actam deinde uitā ut apparerem me à paternis illis criminibus quàm lōgissimè abesse, sed potiùs honestissimis studijs dedisse operam, cumq; optimis uiris habuisse consuetudinem. Iam uerò & eiusmodi quiddam prospiciebam, ac suspicabar fore, ut aliquando pater, qui non admodū animo constaret, mihi sine caussa succenseret, falsaq; in filium crimina strueret. Neque deerant qui ista morbi intiū interpretarētur, minasq; ac tela paulo pōst irruituri mali,

nempe

τὸ πανοῦ, μῖσος ἄλογον, καὶ νόμων ἀπλοῦν, καὶ βλασφημίας προχύρους, καὶ δικαστήριον ἐπυθρωπὸν, καὶ βοὴν καὶ ὀργὴν καὶ ὅλως χολῆς μεστὰ πάντα· διὸ δὴ τάχα μοι καὶ ἰατρικῆς δύσοιν ποτὲ προσιόντι. ἀποδημήσας δὲ, καὶ τοῖς σὺν δίκῃ μετατάττοις τῶν ἀλλοδαπῶν ἰατρῶν συντυχόμενος, καὶ πόνῳ πολλῷ καὶ προθυμίᾳ λαπαρᾷ χρησάμενος, ἐξεμαθον πλὴν τὴν ἐνθλιβόντων ἀκριβῶν δι, κατάλαμβάνω τ παῖδα σαφῶς ἤδη μεμηνότα, καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἰατρῶν ἀπηγνωσμένον, ἐπὶ βάθει ὁρώντων, δὲ ἀπειβῶν φιλοκινδύνων τὰς νόσους. πλὴν ὅπερ γε ἐπὶ τῶν ποιῶν χρησὸν ἦν, ὅτι μὴ νοσικάκης σαφῶς ἀπικαρύξιος, οὔτε μὲν τάπιμπ ἐγκέδαν ποιεῖ μανα· εὐλὴ γὰρ ἔχῃ τι αὐτῷ ἴλιον ἐγκαλῶν, ἀλλὰ πάντα ἐκεῖνα ἐν ἀλλοδαπίᾳ τὰ ἀμαρτήματα, ἢ ὥσπερ ἐφ' ἑαυτὸν ἤδη, φ νόσου. παρελθὼν οὖν

nempe odium absq; causſa, mores aſperos, conuicia parata, cenſuram ſeuerã, clamorem, iracundiam, in ſumma, omnia plena bilis: unde uſu uenturum credebam, ut mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foràs profectus, ac probatiſſimorum, quos in peregrinis regionibus nanciſci potui, medicorum uſus doctrina, plurimo labore, uehementiq; animi ſtudio artem perdidici. Porrò domum reuerſus, offendo patrem manifeſta iam inſania laborantem, & ab huius loci medicis deſperantibus deſtitutum, qui non aliius introſpiciunt, nec admodum exactè morbos dijudicant. At ego ſanè, ſicuti par erat facere frugi filium, neque ſuperioris abdicationis iniuriam recordabar, neq; ut ae cerſerer opperiebar. Neque enim erat quicquã quod illi propriè imputare poſſẽ, uerùm peccata illa omnia fuerãt alienainẽpe, quẽadmodũ modò dicebã, ipſius morbi. Ergo cũ inuocatus acceßiſſẽ, nõ ſum

ἐκλητὸς, οὐκ ἄδηλος ἰασάμενον· οὐ γὰρ οὕτω τοῖσιν ἐσθλοῖς ἔθος ἐστὶν ἡμῖν, οὐδὲ ταῦτα ἡ τέχνη παραινεῖ, ἀλλὰ πάντων πρῶτον διδασκόμεθα σώζειν, εἰ τι ἰάσιμόν ἐστι τὸ νόσημα, ἔπ' ἀνήνυστον, καὶ ὑπερβαίνοντες τοὺς ὅρους τῆς τέχνης, καὶ πλησπάζοντα, ὡς μὴ ἀνιατοχείριστον ᾖ, ἀδιχειρούμεθα, καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἐσφερόμεθα σῶσαι τὸν νοσοῦντα. ὡς δὲ λυμαντικὸς ἤδη, καὶ νοσηκὸς τὸ πάθος ἰδωμεν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν προσάπτόμεθα, νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν πρωτατόρων τῆς τέχνης ἐκβῶν φυλάττοντες, οἳ φασι μὴ δεῖν ἀδιχειρεῖν τοῖς ὑπερατυκμένοις. ἰδὼν οὖν τὸν πάτρον ἔτι ἐντὸς τῆς ἐλπίδος, καὶ τὸ πάθος οὐχ ὑπὲρ τὴν τέχνην, ἀδιπολὺ τηρήσας, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας ἕκαστον, ἐπιχέρουν ἤδη, καὶ τὸ φάρμακον ἡδαρρέπτως ἐνέχεον. καί τοι πολλοὶ τῶν παρόντων ἐνέπληττόν τε τὸν λόγον, καὶ τὴν

equidem protinus medicatus. neque enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars, uerùm illud omnium primũ iubemur obseruare, sanabilis ne sit morbus, an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Ac tum si eiusmodi fuerit malum, ut commodè posimus aggredi, aggredimur, totoq; adnitimur studio ut ægrotũ seruemus. Quòd si uiderimus iam inualuisse, superasseq;, nec manum admolimur omnino, idq; uetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerunt. Itaque cum patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neq; malum supra artis uires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum adesse

rant, suspectam habebant administrationem pharma-

ci,

ὠ ἔασιν διίβαλλον, καὶ πρὸς ci, calumniantes curationem
τυγορίας παρεσκευάζοντο. meã: iamq; parabant in ius
κρῶ δὲ καὶ ἡ μήτηρ, φο uocare me. Aderat autem
υμένη καὶ ἀπιστοῦσα, οὐ τῷ & nouerca pauida atque
σᾶν ἐμοί, ἀλλὰ τῷ δεδιέναι, diffidens, nõ id quidem odio
καὶ ἀκριβῶς εἰδέναι πονήρως mei, sed quòd metueret, ut-
κᾶνον διακείμενον· ἠπίστα- pote probè sciens illum gra
το γὰρ μόνη τὰ παύτα σωτῆ uiter laborare. Nam sola
σα, καὶ ὁμοίαστ& τῇ νόσῳ. nouerat omnia, quippe fa-
πλὴν ἀλλ' ἐγωγε οὐδὲν ἀπο miliaris & assidue conui-
δειλιάσας (ἠπιστάμην γὰρ οὐ uens ægrotanti. Attamen
ψευσόμενά μοι τὰ σημεῖα, οὐ- ego nihil his rebus deterri-
δὲ προλώσουσαν τὴν τέχνην) tus (sciebam enim futurum
ἐπῆγον τὴν ἴασιν ἐν καιρῷ δὲ ut mihi signa non mentiren
ὑδὲ χαρέσιος. καί τε πάμοί tur, neq; falleret ars) adhi-
τινες τῶν φίλων συνεβούλευ- bui curam, obseruato tempo
ον, μὴ δρασώσασθαι, μὴ καὶ re idoneo. Quanquam erãt
διαβολὴν τινα μείζω ἐνέγκη amici nonnulli, qui mihi con
μοι τὸ ἀποτυχεῖν, ὡς ἀμωσο silium darent ne fiderem,
μένῳ τὸν πατρὸς φαρμάκῳ, ne fortè si res male succeßis-
καὶ μνησικακήσοντι ὧν ἐπε set, maiorem aliquam calũ-
πόνθειν ὑπ' αὐτοῦ. καὶ τὸ κιν niam mihi accerserẽ, quasi
φάλαιον, σῶ& μὲν οὕτ& ὄν patrem ueneno ultus essem,
θὸς ὢν, καὶ ἰσωφρόνα πάλιν, memor iniuriarum quibus
καὶ παύτα διεγίγνωσκεν. οἱ me affecerat. In summa,
πορόντες δὲ ἐθαύμαζον· ἐπ ille protinus conualuit, pristi
ῆνει δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ, καὶ næ redditus sanitati: cogno
φανερὰ πᾶσιν ὢν χάιρουσα, uitq; omnia. Familiares
admirabatur: denique laudabat & nouerca, ac palàm om
nibus utriusq; nomine gaudebat, tum mihi laudem assecuto,

κἀμοὶ σὺλοκιμοῦντι, κὲ-
μείνῳ σωφρονοῦντι. εὖτ@
δ' οὖν (μαρτυρῶν γὰρ αὐ-
τῷ ἔχω) μήτε μιλέσας, μή-
τι σύμβουλόν τινα περὶ τού-
των προσλαβὼν, ὑποκλὴ τὸ
φαῦν ἥκειν τῶν παρόντων,
ξένε μὴν τἰὼ ἀποκήρυξεν, ὑ-
ὸν δὲ ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύτατόν μι,
σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀπο-
καλῶν, ἀκριβῆ πεῖραν ἐλη-
φέναι ἐμολογῶν, καὶ περὶ τῶν
ἐμπροσθεν ἐλέγχων ἀπολογού-
μενο@. τοῦτο γενόμενον εὐ-
φραινε μὲν πολλοὺς, ὅσοι πα-
ρῆσαν χρηστοὶ ἐλύπει δ' ὑκέ-
τους, ὅσοις ἀποκήρυξις ὑεῦ
φίλτον ἀναλήψιος. ἄδην
γοῦν τότε οὐ πάντας ἐμοίως
φίλουμένους τῷ πράγματι,
ἀλλ' εὐδύς τινα@ καὶ χρόαν
ἐκπομπεύω, καὶ βλέμμα τι-
ταραγμένον, καὶ πρόσωπον
ὠργισμένον, οἷον ὑπ φθόνου
καὶ μίσους γίγνεται. ἡμᾶς
μὲν οὖν, ὡς τὸ εἰκὸς, ἐν εὐ-
φροσύναις καὶ θυμηδίαις ἦ-
μεν, ἀλλήλους ἀπειληφότες.

tum illi ad sanam mentem reuerso. Atque hic quidē (nā illud de eo testari poßū) neq; contatus, neque quopiam his de rebus in consiliū adhibito, simulatq; rem omnem è familiaribus cognouit: irritam fecit abdicationem, ac denuò me filium fecit, seruatorem ac beneficū appellans, confitens sese certum experimentum mei cepisse, deq; illis antè factis semet excusans. Id factum compluribus attulit uoluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Cæterum urebat eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde uidebam tum non eodem modo ea re gaudētes omnes, sed erat cuius & colorem illicò uerti sensi, & oculos turbari, & uultum iracūdum, quemadmodum ex inuidia odióque solet accidere. Nos igitur, ut est consentaneum, in complexibus & animi gaudijs uersabamur, utpote utroque alteri reddito.

Cæterum

ὁ μικρὰ δ' μετὰ μικρὸν σὺ-
βὺς νοσῶν ἤρξατο, νόσον, ὦ
ἄνδρες δικασταί, χαλεπὴν
καὶ παράλογον. ἀρχόμενον
γὰρ σὺβὺς τὸ δεινὸν παρεφύ-
λαξα. οὐ γὰρ ἁπλοῦν, οὐδ'
ἐπιπόλαιον ἦν μανίας τὸ εἶ-
δος, ἀλλά τι παλαιὸν, οἷοι-
πονηρεῦον ἐν τῇ ψυχῇ, πακὸν ἀε
πέρρηξε, καὶ ἐς τοὐμφανὲς ἐ-
ξανίκησεν. πολλὰ μὲν οὖν καὶ
ἄλλα ἡμῖν ὅτι συμᾶσι τῶν
ἐνιάτους μεμηνότων, ἐν δὲ τὸ
πάνυ κοινὸν ἐπὶ τῆς γυναικὸς
ταύτης παρεφύλαξα. πρὸς
μὲν γὰρ τοὺς ἄλλους ἡμερω-
τέρα, καὶ πρᾳοτέα ἐστι, καὶ
παρόντων, ἀρίων ἄγει ἢ νέ-
σον. αὖ δ' τινα ἰατρὸν ἐ-
λθ', καὶ τοῦτ' ἀκούσῃ μόνον,
κατ' ἐκείνου μάλιστα παρορ-
ξύνεται, ὥσθ' καὶ αὐτὸ τοῦτο,
τοῦ πονήρου καὶ αὐηκόου ἐ-
χειν ὅτι τεκμήριον. ταῦθ' ὁ
ῥῶν, ἐγὼ μὲν ὑνιώμιλων, καὶ τὸν
γυναῖκα ὠκτειρα, ἀξίαν οὖ-
σαν, καὶ παρὰ τὸ πρόσηκον δυ
τυχοῦσαν· ὁ πατὴρ δ' ὑπὲρ ἰδίω
τέκνα

Cæterùm nouerca paulo
pòst ægrotare protinus cœ-
pit, morbo, Iudices, graui
& impotenti. Nam ſta-
tim obſeruabam ut naſceba
tur malum. Neque enim ſim
plex erat, aut leuis inſania
ſpecies: quin potius uetus
quidam morbus, qui iam pri
dem delituerat in animi do-
micilio, erupit, uictorq; in
apertum prodijt. Sunt
autem nobis cùm alia mul-
ta ſigna inſanabili laboran-
tis inſania, tum illud commu
ne in hac obſeruaui muliere.
In cæteros placatior eſt ac
mitis, atque illis præſentibus
conquieſcit morbus: quòd ſi
quem conſpexerit medi-
cum, imò ſi uel audierit tan-
tùm de medico, in hunc ſu-
pra modum incenditur.
Quod & ipſum argumento
eſt, illam graui & inſana-
bili teneri malo. Hæc cum
perſpicerem, equidem acer-
bè ferebam, miſerabar'que
mulieris, ut debui, præter
meritum tanto laborãtis infortunio. Pater uerò ob imperi-

τέας (οὐ γὰρ οἶδ᾽ ὁντι ἀρχὴν τοῦ κατέχοντος πα-
θοῦς, οὔτε τὴν αἰτίαν, οὔτε τὸ μέτρον τοῦ πάθους) ἰ-
άσασθαι, καὶ τὸ ὅμοιον ἐγχίειν φάρμακον. ὡς τοῦτο
γὰρ ἦν ἄνευ μανίας ἄλλον, καὶ μίαν τὴν νόσον, καὶ
ταὐτὸν πάθημα τοῦτον, καὶ παραπλησίαν θεραπείαν δι-
χόμηνον. ἐπεὶ δὲ, ὅπερ ἄλλο θέμιτον, ἀλλ᾽ ἀνόητον ἄνευ φα-
μὶ σώζεσθαι τὴν γυναῖκα, καὶ ἐπᾶσθαι ὑπὸ τῆς νόσου
ὁμολογῶ, ἀγανακτῶ, καὶ ὀργίζεται, καὶ φησὶν ἐνίοτε
παθυφίεσθαι, καὶ προδιδόναι τὴν ἀνθρώπου ἐγκαλῶν ἐ-
μοὶ τὴν ἀδύνατον τῆς τέχνης. καὶ πάσχει μὲν οὐ
συθὲν τοῖς λυπουμένοις. ὀργίζονται γοῦν ἅπαντες τοῖς
μετὰ παῤῥησίας τἀληθῆ λέγουσι· καὶ ἐγωγε, ὡς ἂν
εἴδός τι ᾖ, ἀντιπαλογύσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπὲρ ἐμαυ-
τοῦ καὶ τῆς τέχνης. καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ τοῦ νόμου
ἄρξομαι, καθ᾽ ὃν οὗτός με ἀπο-

tiam, (neque enim nouit uel originem mali quo tenetur, uel cauſſam, uel morbi magnitudinem) iuſſit uti medicarer, ac ſimile pharmacum exhiberem: arbitratus idem eſſe inſaniæ genus, eundem morbum, eandem ægrotationem, quæ ſimilem curandi rationem admitteret. Verùm ubi, id quod erat ueriſimum, dico fieri nullo pacto poſſe ut mulier ſeruetur, fateórque me morbo imparem eſſe: indignatur ac ſuccenſet, ait'que me ſtudio detrectare, ac mulierem deſtituere, mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod ſolet ijs qui dolent. Succenſent enim omnes ijs, qui liberè uerum loquuntur. Tamen ego ſanè pro uiribus illi reſpondebo, tum meo ipſius nomine, tum artis. Ac primùm quidem à lege ſumam initium, per quam hic me parat abdi-

πατρῴας βούλεται, ἵν' ἀπ-
λῇ, οὐκ ἴδ' ἐμοίαν οὖσαν αὐτ-
ῷ, καὶ τι καὶ πρότερον, τὴν
ξουσίαν. οὐ γὰρ ἅπασιν,
ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδ-
λὶ πᾶσιν ὑίας, οὐδὲ ὁπ-
τάκις ἂν ἐθέλωσιν, ἀπεκη-
ρύξεσθαι συγκεχώρηκεν, οὐδ'
ὅτε πάσαις αἰτίαις· ἀλλ' ὥσ-
περ τοῖς πατράσι τὰ τελέ-
ταῦτ' ἐργίζεσθαι ἐφῆκεν, οὕ-
τω καὶ τοῖς παλαιοῖς προσὸ-
νέσσεν, ὡς μὴ ἀδίκως αὐτὸ
πάσχωσι. καὶ διὰ τοῦτο ἐκ
ἐλοῦσθαι ἵνα γίγνεσθαι, οὐδὲ
ἀκριτον τῶν τιμωρίαν, ἀλλ'
ὡς διαπασάμενον ἐκάλεσε, καὶ
διειμασθαι ἐκάδικοις τοὺς μέ-
τε πρὸς ὀργὴν, μήτε διαβο-
λὴν τὸ δίκαιον περιποιῶντας.
ἤδει γὰρ πολλοῖς πολλάκις
ἐλόγους αἰτίας ὀργῆς παρι-
σαμένας, καὶ τὸν μὲν ψευ-
δῆ τινι διαβολῇ πειθόμε-
νον, τὸν δὲ εἰκῇ πεισθύνο-
τα, ἢ γυναίῳ ἐχθρῷ. οὐκ οὖν
ὀργὴν ἀδίκαιον γίγνεσθαι
τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ὃ ὁρμᾶτε

abdicare: ut intelligat, sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ prius fuit. Neque enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit: neque uti quoslibet filios, neque quoties libuerit, abdicent: neque quibuslibet de causis. Verùm quemadmodum patribus concessit certis de causis iratis ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eaque gratia iussit, ne liberæ esset, ac citra iudicium, uindicta: sed ad iudices uocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, ut ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut uxori cuipiam inimicæ. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensa

causa

τοὺς παῖδας ἀθρόους ἁλίσκε-
σθαι, ἀλλὰ καὶ ὕδωρ ἐγχέασι,
καὶ λόγος ἀποδίδοται, καὶ
αὐτίκα τοῦτο μὲν οὐδὲν καταλέ-
πεται· ἐπὶ τούτῳ ἔξεστι, καὶ
τοῦ μὲν ἐγκαλεῖν μόνου ὁ πα-
τὴρ κύριος, τοῦ κρῖναι δέ, ἃ
δόλου αὐτῷ πέπρακται, ὑμᾶς οἱ δι-
κάζοντες· τοῦτο μὲν, ὃ μετ' ὀλί-
γον φήσει, καὶ ἐφ' ᾧ νῦν ἀγανακ-
τῶ, μηδέπω σκώπτετε. πρό-
τερον δ' ἐκεῖνο βασάνισατε, εἰ
ἔστι δίκαιον ἀποκηρύττειν αὐ-
τὸν, ἅπαξ ἀποκηρύξαντι, χρῆ-
σασθαι τῇ παρὰ τοῦ νόμου
βουσίᾳ, καὶ ἀποκηρύσαντι
τὸν παῖδα τοῦτον ἔτι
πέρας, ἢ οὐδὲ ἀναλαβόν-
τι, καὶ λύσαντι τὸν ἀποκή-
ρυξιν. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀλικώ-
τατον εἶναί φημι τὸ τοιοῦτον,
ἀποβάντους γενέσθαι τῶν
παίδων τὰς τιμωρίας, καὶ
πολλὰς τὰς καταλήξεις,
καὶ τὸν φόβον ἄϊδιον, καὶ τὸν
νόμον αὖθις μὲν σωφρονίσ-
θαι, μετὰ μικρὸν δὲ λύε-
σθαι, καὶ πάλιν ὁμοίως ἰσχυ-
ρὸν εἶναι, καὶ ὅλως, ἄνω καὶ
κάτω στρέφεσθαι τὸ πίναμα,

causa liberos statim capi, uin-
ciq;: uerùm & aquam in-
fundit, & ratio redditur,
et nihil inexcussum relinqui
tur: quandoquidem solùm
hoc auctoritatis datur patri,
ut ad iudices uocet: ue-
rùm iudicandi auctoritas,
an meritò accuset, id penes
uos, qui iudicio præsidetis.
Ac nondum spectate crimẽ
quod mihi imponit, cuiusq;
gratia nunc indignatur: ue-
rùm illud prius expendite,
num posthac illi ius sit abdi-
cãdi, qui semel abdicauerit,
iamq; sit usus facultate quã
lex concedit, atque hãc [a] pa
ternam potestatem expleue
rit, deinde rursum in fami-
liam receperit, ac superio-
rem abdicationem irritam
fecerit. Nam ego certè ini-
quissimum istud esse dico, ut
liberorum quoq; sint infini-
tæ pœnæ, ut multæ condem
nationes, ac metus perpe-
tuus: utq; lex nunc irato in-
seruiat, mox deinde faciat
irritum quod actum est: rur
sus

ρὸς τὸ ἐπὶ καιροῦ δοκοῦν τοῖς πολλοῖς. ἀλλὰ τὸ μὴ πρῶτον, ἄξιον ἐφίεσθαι, καὶ ἀγαπᾶν τοῖς δυνατοῖς σωφρονεῖν, ἢ κύριον εἶναι τιμωρίας ποιεῖσθαι τὸν γεγραμμένον. ἐπὶ δ' οὖν τῷ ἐξουσίαν, καὶ καταχρῆσθαι τῷ νόμῳ, καὶ ἐμπλησθῆναι ὀργῆς, ἅπαξ μετὰ ταῦτα ἀναλάβειν, χρῆναι εἶναι μεταπεσεῖν. ὧν τούτων οὐδὲν μὴν μόνον, καὶ μηκέτι μεταπεσεῖν, μηδὲ μεταβουλεύσασθαι, μηδὲ μεταποιεῖν τῇ κρίσει. τοῦ μὴν γὰρ τὸν γραμματέα, ποτὲ χρόνον ἢ χρησὸν ἀπεβάσασθαι, οὐδεὶς, εἶμαι, γνώριμα ἐῶ. καὶ διὰ τοῦτο τοὺς ἀναξίους τοῦ γένους παραιτεῖσθαι συνεκχώρησαν, τοῖς ὅτι ἀγενέσιν ἀναξιφαμένοις; ὅταν δὲ μὴ διὰ ἀνάγκην, ἀλλ' ὑπ' ἐξουσίας, αὐτός τις ὑφ' ἑαυτῷ, καὶ δοκιμάσας ἀναλάβῃ, πῶς ἔτι μηχανὴ μεταβάλλεσθαι,

sum ut eodem modo ualeat. In summa, ut ius sursum ac deorsum torqueatur, utcũq; patrib. pro tẽpore uisum fuerit. Verùm initio quidem æquum erat uti concederet, cumq; indignãte pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuisset. Porrò ubi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, ut frugi putetur in his perseueret necesse est, neq; postea refiliendum, aut retractãda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contrà esset euasurus. Atq; hanc ob caussam permissum est ut genere indignos abdicent, quos cum educabant, cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Cæterùm ubi non coactus, sed suapte sponte atq; auctoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratiõe possit mutare

ἄδικα, ἢ τίς ἔτι χρῆσις ὑπόλοιπος τοῦ νόμου; φάναι γὰρ ἂν πρὸς σὲ ὁ νομοθέτης, ἐμοὶ μὲν οὔτε ἰδιώτης, ἀπὸ κοινοῦ τοῦ ἀποκηρυχθῆναι ἄξιος, τί παθὼν ἀνεκάλεσας, τί δ' αὖθις ἐπανῆγες ὀπίσω οἰκίαν; τί δ' ἐλυθρὸν νόμον; ἀλλὰ σύ γε ἔδεις, ἀπὸ τοῦ μὴ ποιεῖν ταῦτα λύειν. Οὐ γὰρ δὴ ἐπετρεπόν σοι κατὰ τοὺς νόμους, οὐδὲ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς ἀνάγκαζον τὰ δικαστήρια, οὐδ' ὅπῃ μὴ νύοιτο, ὅπῃ δὲ λυμαίνοιτο ἕκαστα τοὺς νόμους, ἀπὸ τούτῳ τοὺς δικαστὰς μάρτυρας, μᾶλλον δὲ ὑπηρέτας τῶν σοι δοκούντων, ὁπότε μὲν ἐπαινέσοντας, ὅτε δὲ ἀποκτενοῦντας, ὁπόταν σοι δοκῇ. ἅπαξ γενόμενος, ἅπαξ ἀνατεθραμμένος, ἅπαξ ἀπὸ τοῦ ἀποκυρῆσαι αὐτὸ τούτῳ ἔχεις· μὴ τότε, τότε μή, ἐπειδὴ σὺ τὸ ποιεῖν ἀπαυθαδίσῃ· τὸ δ' ἀπαυθαδίσασθαι τοῦτο, ἀπὸ

mutare factum, aut quis legis usus supereſt? Etenim ipſe legislator hunc ad modum tecum egerit: Hic ſi improbus erat, dignusque quem abdicares, quid accidit uti reuocares? Cur denuò in familiam reduxiſti? Cur legem irritam feciſti? Nam liber eras, tibique in manu erat iſta non facere. Neque enim tibi concedendum eſt, ut legibus tuo arbitratu abutaris, ut'que iudicia, utcunque mutatus ſit animus tuus eò trahantur. Neque uti nunc irritentur leges, nunc ruraſum ualeant, iudices interim teſtes ſedeant, uel ut rectius dicam miniſtri tuæ uoluntatis, modò punientes, modò abſoluentes, quandocunque tibi uiſum fuerit. Semel genuiſti, ſemel educaſti: pro his ſemel item abdicare potes: atque ita potes, ſi iſtud meritò facere uidearis: uerùm ut hoc fiat ſine fine, ut perpetuò, ut frequen-

ηδὲ ἀλλιον ηδὲ πολὺ ηδὲ ῥᾴον ἕλειν, μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς πατρικῆς ὄψεως οὐσίας. μὴ δὴ γοῦν Διὸς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, συγχωρήσητε αὐτῷ, πονηρὸν τὸν ἀνάλυσιν ποιησαμένῳ, ηδὲ λύσαντι τὸν γνῶσιν τοῦ πάλαι δικαστηρίου, ηδὲ ἀνερρώσαντι τὸν ὀργὸν, οὐδὲ ἐπὶ τὸν αὐτὸν τιμωρίαν ἀναπαλαῖν, ηδὲ ἐκεῖ τὸν οὐσίαν τὸν πατρικὸν ἀναλίσκειν, ἃς ἐξῆν & ἄλλη, ηδὲ ἴσως & ὁ πρόδικος, ηδὲ μόνῳ τούτῳ ἀνηρ&, ηδὲ προδιδαξαντα μέλλει. ὁρᾶτε γὰρ που ηδὲ ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, ὡς ἀπὸ μέρους τῶν πλέονος λαχόντων δικαστῶν, ἢν τις ἄλλον ἐθέλῃ γενέσθαι τὸν κρίσιν, ἐκέκωσεν ὁ νόμ& ὅτ ἕτερον ἐφέσεως δικαστήριον· ἢν δέ τις τοὺς ἐκείνους αὐτοὶ σωθῶσιν δικασταὶς, ηδὲ προειλόμενοι διατρίψωσι δίκαιον, ἐκ ἔτι. οἶδε γὰρ βέλτιον μοῦ τὸν αὐτὸν ἐμμένειν, ἃ τούτους τις ἀνθαίρετος ἕλετο, σπουδὴν δεῖ δίκαι& τοῖς ἐγνωσμένοις.

frequenter, ut facile, id uero supra patris ius est. Quare per Iouem iudices ne permittatis huic, ut qui sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritarit, iram damnarit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euanuitque priuilegium, nec huic uni quicquam ualens, quippe antehac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudicijs, ubi iudices sortibus ferunt sententiam: si quis perperam pronunciatum existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, deleto Etisque arbitris causſam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initiò stare nō cogebatur, hos sponte delegerit, iam æquum est boni consulere quæ statuerint.

Itidem

οὕτω δὲ καὶ σὺ, ἂν ἐξῶ μηκέτ' ἀναλαμβάνειν, ἃ μὴ ἦν ἄξια ἐλέσθαι τοῦ γένους· τοῦτον, ἃ χρηστὸν ὑπονοήσαντα ἄνευ, πάλιν ἀνέλαφας, οὐκ ἐπικρύψεμ ἔξεις. ὅτε γὰρ οὐκ ἄξια ἀνδρὸς ἔπραξε παῖς, ὑπ' αὐτοῦ σοῦ μεμαρτύρηται, καὶ χρηστὸς ἤδη αὖθις μολόγηται. ἀμεταστάτως οὖν τῶν ἀναλήψιν, καὶ τῶν διαλλαγῶν βέβαιον ἄνευ προσήκει μετὰ κρίσιν οὕτω πολλῶν, καὶ δύο δικαστήρια, ἐν οἷς τὸ πρῶτον, ἐφ' οἷς παρητήσω· δεύτερον δὲ τὸν ὅτι μετεβουλεύσω, καὶ αὖθ' ἅπαξ ἐποίησας, τὰ πρότερον ἐγνωσμένα λύσας, βεβαίοις τὰ μετ' ἐκεῖνα βεβουλευμένα. μένε τοίνυν ὧν τῶν τελευταίων, καὶ φύλαττε τῶν σαυτοῦ κρίσιν. μακρὰ σε εἶναι δεῖ, τοῦτο γὰρ ἐν δόξῃ σοι· τοῦτ' ἐλοκίμασας, τοῦτ' ἐκύρωσας. ἐγὼ μὲν οὐδ' ἂ μὴ φύσει παῖς ὢν, δίκαιος δὲ, ἀποκρύψεσθαι ἤθελον, ἤδεινα ἂν σοι ὡρμην. ὁ γὰρ

Itidem sanè tu quoque, quæ antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus uideretur, hunc si probum arbitratus esse, denuò recepisti, iam deinde nō erit abdicandi tui. Siquidem indignū esse in quem ista denuò fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque nō conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post tot ies pronunciatam sententiam, ac rem bis iudicatam primùm cum abdicaresiterum, cum ipse mutasti consilium, meq; in familiam reuocasti, rescissis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuumq; ipsius iudicii serua. Pater sis oportet, quandoquidem id abste decretum, id probasti, id ratum fecisti. Ego quidem si natura nō esse filius, sed adoptatū abdicare uelles, ne tum quidē existimarim tibi licere.

Quod

ἐγὼ τῶν ἀρχῶν ποιῶν δυ-
νατὸν ὦ, τοῦτ' ἄδικον λύειν
ἅπαξ γεγόμενον. τὸν δ' ἐκ
φύσει, καὶ οὐδὲ πρεσβείσει
γνώμης ἐκπεπτωκότα, πῶς
εὔλογον αὖ ἀπωθᾶσθαι, καὶ
πολλάκις δὲ μᾶλλ' οἰκείτερ-
ον ἀπωσάμενον; ἀ δ' οἰκείτερ-
ον ἐτύγχανον, καὶ τὸ μὴ πρῶ-
τον πονηρὸν οἰόμενον ἐκδὲ
σας, μεταπεσὼν δι, ὡς οὐ-
δὲν ἠδίκουν, ἀλλὰ δρᾶν ἀρῶ-
σας εἶναι· ἀρ' οὐ σοι, πρὸς καὶ
ὀργιζόντι, οὐδεὶς ἔλεγ ὅτ-
τῶν ἐμοῦν ἀναλάβων ἐπανέ-
γειν; ἠδέμην· τὰ γὰρ τοιαῦ-
τα, βίβαιος, καὶ διὰ παντὸς
δίκαια κἀρχειν οἱ νόμοι ἀξιῶ-
σιν. οὐκοῦν μὴν ἔμ τε μικρὸν
ἔβαινε τούτῳ ἀποκρύπτειν,
ὃν ἅπαξ ἀποκηρύξας, ἐκὼν ἀν
νίλαβον, ἔτι πολλὰ ἀπᾶν ἔ-
χων, ὅμως παύσομαι. σκέψα-
σθε δὲ ἄλλ, εἴσιν ὄντα καὶ ἀπο-
κηρύξει με, καὶ ἔλιπεν τοῦτό
φημι, ὡς τότε μὴ ἐξῆν, νῦν
δ' ἐξὸν· ἔλιπεν γὰρ ἂν πρὸς ἕ-
τερο ἡ τύχη συναγωνίσασθαι,

Quod enim initiò liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Porrò eum qui primùm natura sit filius, postea iudicio sententiáque accersitus, quæso num par est rursum expellere, & eadem familiaritate priuare sæpius? Age quid si fortè seruus essem, ac tu quidem primùm improbum esse ratus, in uincula coniecisses, deinde ubi cognitum esset me nihil peccasse, manumisisses: num tibi liceret, utcunque contigerit irasci, rursus in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma uolunt esse, ac perpetuò ualere. Ego cum pluribus etiam argumentis docere possim nõ esse ius huic abdicare denuò, quẽ semel abdicatũ, spõte sua receperit: tamẽ finẽ faciã. Nunc spectate, cuiusmodi filiũ pater abdicare. Atq; illud nõdum dicam, mentum imperitũ abdicatum fuisse, nunc abdicari medicũ (nihil enim mihi in hac causſa suffragetur ars)

οὐλ' ὅτι τότε μὲν νέον, νῦν δὲ ἤδη καὶ προβεβηκότα, καὶ τὸ σωτὸν, τοῦ μηδὲν ἀδικῆσαι αὐ παρὰ τῆς ἡλικίας ἔχοντα. μικρὸν γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο, ἀλλὰ τότε μὲν, εἰ καὶ μηδὲν ἠδικημένος ἂν ἐγὼ φαίην, ἀλλ' οὐδ' οὕτω ἂν προσοιδώς, παρητοῦμαι δὲ οἰκίας. νῦν δὲ σωτῆρα ἐναγχος, καὶ σύμφυτόν μοι γεγενημένον, οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀχαριστότερον, σωθέντα δὲ ἐμοὶ, καὶ τηλικοῦτον λίνδυνον διαπεφευγότα, τοῖς τοιούτοις οὐδὲν ἀμέτοχον δὲ θεραπόντων ἐκάνης, οὐδ' ἕνα λόγον ἔχοντα, ἀλλ' ὅτω ῥᾳδίως ἐπιλησθῆναι, καὶ ὧδε τῶν ἐμῶν ἀγαθῶν ἀνάξιον, τὸν ἐφιέντ' ἂν δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ἠτιβλήκατο, μὴ μόνον δ' οὐ μνησικακήσαντα, ἀλλὰ καὶ σώσαντα, καὶ σωφρονῆσαι παρασκευάσαντα; ὃ γὰρ μικρὸν, ὦ οὗτος δοκεῖ δικαιοῦν, ἀλλὰ τὸ τυχὸν σὺ πεποιηκὼς αὐτὸν, ὅμως δὲ τοιοῦτον νῦν ἀξιοῦμαι. ἀλλ' ἐὰν καὶ ἐνθάδε ἀγνοῇ τὰ τότε,

tum iuuenem, nunc ætate prouectum, ut ætas etiam ipsa fidem faciat me nihil peccasse. Nam leue fortasis hoc quoque, uerùm tum quidem, etiamsi nullo commisso peccato, ut ego quidē dixerim, sed nec benemeritus alienabar à familia. Nunc porrò cum nuper salutem dederim, ac beneficus extiterim, exigor. Quare quid fieri potest ingratius? ut mea seruatus opera, tanto'que elapsus à discrimine, protinus sanationem illam huiusmodi factis pensct, nulla meritorum habita ratione, sed usqueadeò facilè mandarit obliuioni, atque in solitudinem abigat, eum, qui iure sit obsecutus, cum præter ius ejiceretur, neque solùm non memineret iniuriæ, uerumetiam & salutem attulerit, & sanæ menti restituerit? Neque enim exiguo iudices, neque uulgari in hūc collato beneficio, tamē huiusmodi malis nunc uideor dignus. Porrò quāquā hic ignorat quo instatu hūc fuerit,

Βαύτῃ ὑμᾶς ἴφι, οἷα ποιοῦντα αὐτὸν, καὶ πάσχοντα, καὶ ὅπως διακείμενον ἐγὼ παραλαβὼν, τῶν μὲν ἄλλων ἰατρῶν ἀπηγορευκότων, τῶν δ' οἱ κάμνοντες φυγόντων, καὶ μηδὲ πλησίον προσιέναι τολμώντων, τοιοῦτον ἀπέφηνα, ὡς καὶ κατηγορεῖν ἀνώκθαι, καὶ περὶ τῶν νόμων διαλέγεσθαι· μᾶλλον δ' ἐρᾷς, ὦ πάτερ, τὸ παράδειγμα, τοιοῦτον ὄντα σε παρ' ὀλίγον, οἷα νῦν ἡ γυνὴ ὄζει, πρὸς τὸν ἀρχαῖον φρόνημον ἐπανάγαγον. εὐ λίπαιον ἂν, τοιαύτῳ μοι χρήσθαι αὐτῇ ἀνάντων τῶν ἀμοιβῶν, οὐδὲ κατ' ἐμοῦ σε μόνον σωφρονεῖν, ὅτι γὰρ μὲ μικρὰ ὑπ' ἐμοῦ δυηργέτησαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν, ὧν ἐγκαλεῖς, λῦπόν ἐστιν. ὃν γὰρ, ὡς ἐν ἐσχάτοις ὄντα τὴν γυναῖκα, καὶ παμπονήρως ἔχοντα, ὑπ' ἐμοῦ μισεῖς, πῶς ἂ πολὺ μᾶλλον, ὅτε σε τῶν ὁμοίων ἀπήλλαξα, ὑπερφιλεῖς, καὶ χάριν ὁμολογεῖς, τῶν

rit, uos tamen omnes nojtis quid facientem hunc, simul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum suscepérim, ac medicis reliquis desperantibus, fugientibus familiaribus, nec propius accedere audentibus, talem reddidi, ut etiam accusare possit. ut de legibus differere. Quin magis si exemplum quæris pater, cū propemodum talis esses, qualis nunc est uxor, ad pristinam sanitatem reuocaui. Quare non est æquum, ut pro his officijs, huiusmodi mihi gratia reponatur, ut ijs in me unum tantummodo sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficijs affectum esse, uel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio persequeris, quòd uxorem extremo laborantem periculo, grauissimé que affectam non sanè, quî fit ut eundē nō multo potius charissimū habeas, quū simili morbo liberarim? nō gratius agas,

τῶν οὕτω δεινῶν ἀπηλλαγμένος: σὺ δὲ, ὅπερ ἀγνωμονέστατον, σωφρονήσας, σὺ τοὺς μὲν δικαστὰς ὄμου, καὶ στεφανοῖς, καὶ κρότοις, καὶ ὠδῇ τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο μισοῦντα καὶ ἀναβρίχειν, καὶ τὸν αὐτὸν ἀναγιγνώσκειν νόμον. καλὴν γοῦν τὴν μισθὸν ἀποδίδως τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν φαρμάκων ἐπὶ τὸν ἰατρὸν, ὑγιᾶ σόν περ μόνον. ὑμᾶς δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν σύμφορα τῷ τούτου κολάζειν ἀδικεῖν, καὶ τὸν σώσαντα βλάπτειν, καὶ τὸν σωφρονίσαντα μισεῖν, καὶ τὸν ἀνασώσαντα τιμωρεῖσθαι; οὐκ, εἰώ γε τὰ δίκαια ποιεῖτε. καὶ γὰρ ἂν τοῦ μέγιστα νῦν ἁμαρτάνων ἐτύγχανεν, εἰ μοί τι εὐ μικρὰ προσοφειλομένην χάριν, ἐς ἐμὲ ἀποβλέπουσα τοῦτον, καὶ ὃς μεμνημένον, καλῶς ἔχει, τῶν μὲν παρόντων καταφρονεῖν, δεῖ δὲ πάντα τὰ πρόσθεν τῶν συγγνώμην ἔχειν· καὶ μάλιστα, ἃ τηλικαῦτα τις ὑ ἀνδρὸς τυγχάνει,

tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est ingratissimum, simulatque ad te rediisti, protinus in ius trahis, salute donatus: punis, & ad uetus recurris odium; eandem recitus legem. Egregiam igitur mercedem persoluis arti, dignamque pro remedijs refers gratiam, qui quidem aduersus medicum tantùm sanus es. Vos autem Iudices, huic concedetis, ut de benemerito pœnas sumat, ut salutis auctorem expellat? ut eum qui sanitati restituerit, oderit? ut per quem reuixit, ulciscatur? Haud profectò concedetis: siquidem quod æquum est, facietis. Etenim si maximũ aliquod flagitium in præsentia commisissem, tamen superioris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat, cui respectu memoriæ que cõueniebat hunc præsentem iniuriam negligere, & ob illa priora facilè ignoscere: maximè si tam ingens sit beneficium, ut omnia

ρα, ὡς πάντα ἐπδρωσίειν τὰ μετὰ ταῦτα. ὅπερ οἶμαι καὶμὲ πρὸς τοῦτον ὑπάρχειν, ὃν ἐσωσα, καὶ ἐς τοῦ βίου παντὸς χρεώστης εἶναί μοι, καὶ ᾧ τὸ εἶναι καὶ τὸ σωφρονεῖν καὶ σωτίνειν παρίσχημαι· καὶ μάλιστα, ὅτι οἱ ἄλλοι πάντες ἤδη ἀπηγωνίκασαν, καὶ ἥττους ἦναι ὡμολόγουν τῆς νόσου. τοῦτο γὰρ μεῖζον εἶμαι ποιῶν τὴν ἐμὴν εὐδρυσίαν, ὡς οὔτε ὢν τότε, οὔτε ἀναγκαίαν τῆς δράσεως ἔχων αἰτίαν, ἀλλ' ἀλλότριος καὶ ἀδιάφορος, καὶ φυσικῆς αἰτίας ἀφειμένος, ὁ μὴ οὐ παρεῖδον, ἀλλ' ἰδίοις λογισμοῖς, ἄκλητος, αὐτεπάγγελτος ἥκων. ἐβοήθησα, προσεπαρρησίασα, ἰασάμην, ἀνέστησα, καὶ τὸν πατέρα ἐμαυτοῦ διεφύλαξα, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀποκηρύξεως ἀπελογησάμην, καὶ τῇ εὐνοίᾳ τὴν ὀργὴν ἔπαυσα, καὶ τὸν νέμον ἴλεων τῇ φιλοσοφίᾳ, καὶ μεγάλης εὐδρυσίας τὸν ἄνδρα τὸ γένος ἐπάνοδον ἐποιήσαμην, καὶ ὧν οὕτως ἰδιοφυᾶ καιρῷ,

nia superet quæ posteà possint accidere. Quod equidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius uitæ debitor est: cui præstiti ut sit, ut sapiat, ut intelligat: præsertim cum cæteri omnes iam desperarent, seque morbo impares esse faterentur. Nam & illud opinor ad meriti mei cumulum accedit, quòd cum id temporis filius non essem, cum nihil esset caussæ quæ me cogeret curationem suscipere, uerùm cumliber essē atque alienus, à naturali caussa solutus, tamen haud dissimulaui, sed ultroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, adnisus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram beneuolentia sedaui, legem pietate sustuli, magnóque beneficio reditum in familiam emi, atq; in tēpore adeò peri

πλὴν πρὸς τὸν πατέρα πίστιν ἐπιδεξάμενον, καὶ μετὰ τῆς τύχης ἐμαυτὸν ἀσυμβίβαστον, καὶ γνήσιον ὄντα ἐν τοῖς δεινοῖς αὐτῷ φάναι. πόσα γὰρ οἶδ' ἂν παθεῖν με, πόσα ὑπομεῖναι πράγματα, ὑπερτεινόντα, καὶ φυλακτόντα, νῦν μὲν ἐκδύντα τὸν παῖδα ἀκμὴν, νῦν δὲ πλὴν τίχνην ἐπάγοντα, πρὸς ὀλίγον ὑπαλλάττοντα τὸ κακόν; ἔστι δὲ τῶν ἰάτρων ἀνδρὶ τοιούτῳ ἐν τῇ ἰατρείᾳ τὸ ἐπισφαλέστατον, τοὺς τοιούτους ἰᾶσθαι, καὶ πλησιάζειν οὕτω δεινοπαθοῦσι. εἰς γὰρ τοὺς πλησίον πολλάκις ἀφικέσθαι πλὴν λύττης, ἐπισχεῖν τοῦ πάθους. καὶ ὅμως πρὸς ὑπὲρ τούτων ἀνωνύμως, οὐδ' ἀπειλήσας· σωθὲν δὲ, καὶ παύσας πρόπον ἀντεξετάζομαι τῇ νόσῳ, τὸ τελευταῖον ὑπάτιον ἔχω τῷ φρενήρει· μὴ γὰρ, τοῦτ' ἀκούσας, ἀδίκως ὑποπτεύσῃ τις, ἐμοὶ δὲ, ἐμοὶ φάρμακον ἰσχὺν φαρμάκου ἔχειν.

culoso fidem erga patrem demonstraui, meque ipsum artis auxilio insinuaui, ac tristibus in rebus legitimus filius apparui. Quàm multa enim me fuisse passum arbitraminì, quantum & exhausisse laborum, dum assideo, dum obseruio, dum opportunitates capto, nunc cedens patris uehementiæ, nunc artem admouens, ad breue tempus concedente morbo? Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorum, periculosissimum, huiusmodi medicari, ac propius accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non rarò, ut exæstuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, neque grauatus sum, uerùm aderã modis omnibus cum morbo luctans, postremò superaui pharmaco. Neuerò quisquam hoc audito protinus apud se cogitet: Quis aut quantus labor miscere pharmacum?

μενον· πολλὰ γὰρ πρὸ τούτου χρήσιμα, καὶ προσδοκησαι τῇ δόσει, καὶ προπαρασκευάσαι ῥᾴδιον ἐστὶ τὸ σῶμα, καὶ τῆς ἀναγκαίας ἕξεως φροντίσαι, κινοῦντα καὶ ἰσχαίνοντα, καὶ οἷς χρὴ χρῆσθαι, καὶ κινοῦντα τὸ ἐσον χρήσιμον, καὶ ὕπνους ποιοῦντα, καὶ ὑγιεινὰς μηχανήματα. ἀπορεῖ μὲν ἄλλο τὸ νοσοῦντος, ῥᾳδίως πειθάρχοῦσι· οἱ μανικοὶ δὲ, διὰ τὴν ἀνεσιν τοῦ νοῦ δυσάγωγοι, καὶ δυσλιόχητοι, καὶ τῷ ἰατρῷ ἀπιστοῦντες, καὶ τῇ θεραπείᾳ δυσπαραγώνιστοι. ὅταν γοῦν πολλάκις ποιήσωμεν ὅλου πλησίον γενέσθαι τοῦ τέλους, καὶ ἐλπίσωμεν, ἁμαρτόν τι μικρὸν ἀμαρτημα, ἀνακαμάσαντες τοῦ κάδους, ἅπαντα ῥᾳδίως ἀνῆνε αὐτὸ ῥιψι, καὶ αὐτοπόλιστο τὸν διαπονον, καὶ τὸν τέχνον διέσφηλε. τὰ δ' αὐτὰ πάθος καὶ μελαγχολικὸν, καὶ ὅταν χαλεπῷ πνεύματι προσπαλαίσωσι, καὶ

macum? Etenim multa prius sunt facienda, præstruenda uia dando pharmaco: præparandum corpus, quò facilius recipiat medicationem: de'que omni corporis habitu solicitus sit medicus oportet, insaniens, exteriora, cibis idoneis alens, mouens ad omne quod conducit, somnos accersendi rationes excogitans, solitudines arte reperiens. Quibus in rebus ægroti cæteri facilè pareant: at qui laborant insania, ob animi libertatem intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsi'que medico periculosi, neque qui facilè cura expugnetur. Proinde sæpenumerò cum effecerimus ut iã speremus proximè adesse morbi finem, leue aliquod erratum incidens, renouato malo cuncta illa superiora facilè subuertit, curationem impedit, artem fallit. Cũ igitur qui hæc omnia sustinuerit, q cũ morbo tam graui sit luctatus,

καὶ πάθος ἀνάγκην παθῶν
τὸ δυσμαχώτατον νεῖκος
μάτα, ἔτι τούτῳ ἀπομηνύ-
σαντι ἐπιβίωσιν, καὶ τοὺς νό-
μους, ὡς βούλεται, ἑρμηνεύ-
ειν ἐᾷ κατ' ἀνδρίτου συγχωρή-
σεται, καὶ τῇ φύσει πολεμεῖν
αὐτὸν ἐάσεις; ἐγὼ τῇ φύσει
πειθόμενος, σώζω, καὶ διαφ-
υλάττω, ὦ ἄνδρες δικα-
ταὶ, τὸν πατέρα ἐμαυτῷ, κἂν
ἀδίκῃ οὕτως. ἀ δὲ τὸν σὺν
γεγηθότα παῖδα τοῖς νόμοις,
ὡς φησιν, ἀκολουθῶν διαφθέ
ρει, καὶ τοῦ γένους ἀπεστρά-
μισται οὕτως, ἐγὼ φιλο-
πάτωρ γίγνομαι. ἐγὼ τὸν φύ
σιν ἀσπάζομαι, οὗτος τὰ τῆς
φύσεως παρορᾷ, καὶ μαινομέ-
νου δίκαια. ὦ πατρὸς μισοῦ-
ντος ἀδικώτερος. ὦ παιδὸς φι-
λοῦντος ἀδικώτερον. ἐγὼ γὰρ
ἐμαυτῷ, τοῦ πατρὸς
ἀναγκάζοντος, ὅτι μισούμε-
νος, οὐ δίκαιον φιλῶ, καὶ φιλῶ
πλέον ἢ προσῆκε. καί
τοι γε ἡ φύσις τοῖς πατράσι
τοὺς παῖδας μᾶλλον. ὦ
τοῖς

qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum uicerit, huic ut iterum abdicet, permittetis, ut que leges in benemeritum interpretetur suo arbitratu, concedetis, atque eum cum ipsa natura bellum gerere sinetis? Ego naturæ parens, iudices, patrem mihi ipsi seruo, custodio que, etiamsi hic quidem iniuria me afficiat. Quòd si filium benemeritum, leges, ut ait, secutus, perdit, & à familia alienat: hic nimirum liberorũ osor erit, ego pius in patrẽ. Ego naturam amplector, iste naturam contemnit, fas que & ius uiolat. O patrem iniustè prosequentem odio. O filium iniustum amantem. Nam mihi ipsi uitio uerto, patre compellente, quòd odio habitus, eum præter causſam amo, & magis amo quàm oporteat. Atqui natura liberos ament magis, quàm liberi

comparatum est, ut patres

φῆς παιδὶ τοὺς πατέρας ὅπως τάττειν φιλεῖν. ἀλλ' οὕτω ἐκεῖνα καὶ τοὺς νόμους παρεῖδε, οἳ τοὺς εὐλόγως ἀηδοῦντας παῖδας τῷ γένει φυλάττουσι, καὶ τῷ φύσει, ἣ τοὺς γεγενημένους ἐπὶ τὸ φιλεῖν πρὸς ἀλλήλους παρορμᾷ. οὐ γὰρ ἐν ἐμοὶ μάλιστα τῶν γεγενημένων πολιτῶν, οὐχ ὅπως μάλιστα ἀρχὰς οὐσίας ἔχων πρὸς ἐμέ, μάλιστα τὰ δίκαια μετὰ τῆς οὐσίας ἐσφῄρηκα, καὶ ἀδικεῖσθαι φημι, ἢ τὸ γε ἔλαττον, ἐμὲ μισεῖται, καὶ ζῆλοι τὸ φίλτρον· ἀλλ' οἶμαι τῆς συμφορᾶς, πρεσβύτερα καὶ μισᾶ φιλοῦντα, καὶ ἀγαπῶντα ἐλαύνει, καὶ δυσχεραίνοντα ἀδικεῖν, καὶ ἀσπαζόμενον ἀποκρύπτει, καὶ τοὺς φιλόπαιδας νόμους, ὡς μισόπαιδας κατ' ἐμοῦ μετακεφίζεται. ὦ μάχης, ὦ ἐσάγει πάτερ τοῖς νόμοις, κατὰ τῆς φύσεως. οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν ὡς δίκαιος. κακῶς ἐρμηνεύεις, ὦ πάτερ, κακῶς κανονίζεις τοὺς νόμους. οὐ φιλεῖ φύσις καὶ νόμος ἐν τῇ οὐσίᾳ, ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλοις ἐνταῦθα, καὶ

liberi parentes. Verùm hic ſtudia tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ ſeruantis tũ naturâ, quæ parentes ad uehemẽs natorum deſiderium incitat. Non ſolùm enim cum plures habeat in me benevolentiæ cauſſas, maiorem, uti debebat, benevolentiam non adiungit atq; addit: aut quod eſt minus, me ſaltem imitatur, meum'que æmulatur amorem. ſed ô calamitatem, quin inſuper odit amãtem, charitate proſequentem expellit, beneme rentem lædit, complectentem abdicat, leges'que liberis fauentes, ceu liberis inſenſas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater. Non ſunt iſta, non ſunt inquam, quemadmodũ tu uis. Leges bene conditas, male interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad be-

neuolẽtiã pertinẽt. Hic inter ſeſe conſentiũt, & altera utriq;

ηκὶ συναγωνίζονται τῇ λύσει auxilio est ad delendas iniu-
τῶν ἐγκλημάτων. ὑβρίζεις rias. Contumelia afficis
τὴν οὐργίτου, ἀλιτὰς τὴν benemeritum, offendis natu-
φύσιν. τί ηκὶ τοὺς νόμους ram. Cur legibus quo-
συναλιτᾶς τῇ φύσει; οὐτ que simul cum natura facis
λαλοῦτ ηκὶ λαλούσης ηκὶ φι- iniuriam? Quæ eũ honestæ,
λόπαιδας ἄνωτ θέλοντας οὐ iustæ, liberorum amãtes esse
συγχωρεῖς, παθ' ἑνὸς παιδὸς, cupiant, non pateris esse:
ὡς κατὰ πολλῶν πίνων πολ- quippe quos aduersus unum
λάκις, ηκὶ ὑσυχάζειν οὐκ ἐ- filium tanquam aduersus
ῶν ἐν ταῖς τιμωρίαις, τιθεὶς ἐν multos sæpius tentes. Nec
ταῖς τῶν παίδων πρὸς τοὺς finis in supplicijs quietẽ in-
πατέρας σπουδαῖς ὑσυχάζειν uenire, quæ uelint in bene-
θέλοντας, καί τοι γε οὐδ' τοῖς uolentia liberorum erga pa-
μικρὸν ἡμαρτηκόσι μικρὸν κεκ- rentes conquiescere: quan-
μελέσθαι. ηκὶ μὰν εἴ γε νόμοι quam alioqui ne positus
ηκὶ ἀχρηστίαις ἀναίρεσθαι δι quidem aduersus eos qui ni-
δόασι, κατὰ τῶν τοὺς δυσ- hil peccarint. At sanè leges
γένειας μὴ ἀντιποιουμένων. ingratitudinis b actionẽ cõ-
ὁ δὲ πρὸς τῷ μὴ ἀμείβεσθαι, cedunt in eos qui benemeritis non retulerint gratiã.
ηκὶ ἐπ' αὐτοῖς, οἷς σὺ πέπον- At qui non solùm non refert
θεν, κολάζειν ἀξιῶν, σκέψαι gratiam, uerumetiam puni
δὲ ἀ τινα ὑπερβολὴν ἀδι- re conatur ob ea ipsa quibus
κίας ἀπολείπων. ὡς μὲν adiutus est beneficio: consi-
οὖν οὔτε ἀποκηρύττειν ἔτι derate num quicquam face-
τούτῳ ἔξεστιν, ἅπαξ ἤδη τὴν re posit iniquius? Itaque
πατρικὴν ἐξουσίαν ἀποπλη- non posse hunc iam abdi-
σάσῃ, τῷ χρησαμένῳ τοῖς νό- care denuò, qui pater-
μοις, nam potestatem semel expleuerit, ac lege sit usus:

prætereà

μοις, ὅτι ἄλλως δίκαιον, ὃν ἐργάτην εἰς τὰ τυλικαῦτα γιγνόμενον ἀπωθεῖσθαι, καὶ τῆς οἰκίας παραιτεῖσθαι, ἱκανῶς (οἶμαι) δέδεικται. ὕδη δὲ καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ αἰτίαν ἐλθωμεν τῆς ἀποκηρύξεως, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐξετάσωμεν, ὁποῖόν ἐστιν. αὐάγκη δέ, ἄνωθεν δὶς ἐπὶ τὸν νομοθέτου ἀναφέρα μὲν τοῦ νομοθέτου. ἵνα γὰρ σοι τοῦτο πρὸς ὀλίγον δῶμεν, τὸ ἐξεῖναι, ἐσάκις ἂν ἐθέλῃς, ἀποκηρύττειν, καὶ κατά γε τοῦ δυσφυγίτου πρόσεστι τῷ ἐξουσίαν τοιαύτην συγχωρήσωμεν, οὐχ ἁπλῶς, οἶμαι, οὐδ' ὑδὲ πάσας αἰτίας ἀποκηρύξεις. οὐδ' τοῦθ' ὁ νομοθέτης φησίν, ὅτι ἂν τύχῃ ὁ πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀποκηρυττέτω, καὶ ἀπόχρη βουλῆσαι μόνον, καὶ μέμψασθαι· τί γὰρ ἂν ἦν δικαστηρίου; ἀλλ' ὑμᾶς ποιεῖ τοῦτο, ὦ ἄνδρες δικασταί, σκοπεῖν, εἰ μικρὰ καὶ δικαίοις καὶ δικαίοις ὁ πατὴρ ὀργίζεται, ἢ καὶ μέ. ἐπιοῦν τοῦτο ὕδη ἐξετάσατε. ἀξίωμα

præterea non esse æquum, eum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiaque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam abdicationis caussam ueniamus, & crimen cuiusmodi sit, expendamus. Ac rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim ut istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque uelis abdicare, utque præterea potestatem istam tibi largiamur etiam aduersus benemeritum, haud tamen simpliciter opinor, neque quibuslibet de caussis abdicabis. Neque hoc dicit legis conditor: Quicquid utcunque criminatus fuerit pater, abdicato: ut satis sit tantùm uoluisse queri. Nã si id esset, quid opus erat iudicio? Verùm uos istud expẽdere iubet Iudices, num grauibus ac iustis de caussis irascatur pater, necne. Hoc igitur in præsentia cõsiderate.

Exor-

ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν μετὰ ταῦτα μανίαν οὐδὲν. τὰ μὲν δὴ πρῶτα δὴ συμφοιτῶντα τὸ παιδὸς, λύσις ἦν δὴ ἀποκηρύξεως, καὶ σωτὴρ, καὶ σύμφυτος, καὶ πάντα λῦν ἐγὼ καὶ οὐδὲν, οἶμαι, τῶν τοιῶν ἐγκλημα προσῆναι ἐδύνατο. τὰ μετὰ ταῦτα δὲ, τί τῶν πάντων ἀνιᾶται; τίνα θεραπαίναν, τίνα ἐπιμέλειαν ὑφ' παρῶνα; πότε ἀπόροις ἐγενόμην; τίνας πότους ἀλαίους, τίνας κώμους ἐγκαλεῖ; τίς ἀσωτία; τίς παροινοῦσα ὕβρις; τίς ἠτιάσατο; οὐδὲ εἷς. καὶ μὴν ταῦτά ὄστιν, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ νόμος ἀποκηρύττειν ἐφίησιν. ἀλλὰ νοσῶν ὤρξατο ὁ μειρύκιον. τί δ' ἐμοὶ τοῦτ' ἐγκαλεῖ, καὶ νόσου δίκην ἀναιτᾶι; οὐ, φησιν. ἀλλὰ τί; ὅτι δύσκοινον παρεσκεύαμαι, οὐ θέλεις, καὶ διὰ τοῦτ' ἂν ἀξιοῖ δίκην ἀποκηρύξεως, ἀπειθῶν τῷ πατρί. ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν, εἰ παρεσκεύουν αὐτὸ τῷ πανικνίῳ οὐ δικαίως,

Exordiar autem ab ijs quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam primùm omnium quòd fecit sanæ mẽti redditus, illud erat: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his (nisi fallor) nihil adhuc esse poterat quod cum crimine uideretur esse coniunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium, quam curam filio dignam prætermisi? Quando foris cubui? Quas autem pestiuas potationes, quas comessationes obijcis? Qui lux? Quis leno pulsatus est, Quis accusauit? Nemo profectò. Atqui hæc sunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ægrotare nouerca. Quid istud mi hi uertis crimini? morbique pœnam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iussus recusas, ob hoc dignus fueris qui abdicêris, quippe immorigerus patri? Ast ego quidem cuiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia non possim obsequi,

ἀπειθῶν δοκῶ, πρὸς ὀλίγον ὑποβάσομαι, πρότερον δ' ἁπλῶς ὑμῖν φημι, ὅς οὐ πάντα πρεσάτταν οὕτε τούτῳ δίδωσιν ὁ νόμος, οὔτ' ἐμοὶ τὸ πάντας πᾶσι πάντως ἀναγκάζειν. ἐν δ' οὖν τοῖς τῶν πρεσβυτέρων τὰ μὲν αὐθάδη ὄντα, τάδε ὀργῆς ἀξία καὶ τιμωρίας ἄξια. ἐὰν νοσῇς αὐτὸς, ἐγὼ δὲ ἀμελῶ; ἐὰν τῶν κατ' οἶκον ἐπιμελῆσθαι, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ. ἐὰν τὰ κατ' ἀγρὸν ἔπῃ σκοπεῖν πρεσβύτης, ἐγὼ δὲ ὀρῶ. πάντα ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα σύλλογον ἔχει τὰς πρεσβύτας, ἢ τὰς μύψας καλοῦσι. τάδ' ἄλλα ἐφ' ἡμῖν ὄντα τοῖς παισὶν, ὄντα τῶν τιχῶν, καὶ τῆς τούτων χρείας, καὶ μάλιστα ἐ μεθ' ἡμῶν αὐτὸν ὁ πατὴρ ἀδικοῖτο. ἐπέτοι ἐὰν τῷ γράφειν πατὴρ πρεσβύτης, ταῦτα μὴ τίκτειν γράφει, ταυτὶ δὲ μὴ, καὶ τῷ μανθάνειν, τὸν δὲ μὴ ἁρμονίαν ἐρεῖν, τὸν δὲ μὴ· ἢ τῷ χαλκεύοντι, τοιαῦτα μὴ χάλκευε, τοιαῦτα

sequi, uideor immorigerus, pauliſper diſſerã. Sed illud prim in totum dico· Neque lex huic concedit ut quiduis imperet, neque mihi neceſſe eſt in omnibus omnino parêre. Quædam enim mandata ſunt huiuſmodi, ut ſi nõ parueris, non ſis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, ut niſi obtẽperaris, ira ſupplicio que ſis dignus: ueluti ſi ægrotes ipſe, & ego non curem. Si quid rerum domeſticarum curandũ ſit, & ego negligam. Si quid rem ruſticam curandã mandes, atque ego recuſem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt cauſſas paternæ querelæ. Porrò cætera noſtri ſunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium uſum pertinent: maximè ſi nulla in re fiat iniuria patri. Iam ſi cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: ruſſum muſico, Hanc pulſa harmoniã, illam ne pulſa: tum fabro ærario, Iſta cude,

τοιαῦτα λέ μὲ, ἀλλ' αὖ τις ἀδύσχιτο ἀποκρύπτεται, ὅτι μὴ κατὰ τὰ ἐκείνου δόκοῦντα ὁ παῖς χρῆται τῇ τέχνῃ: οὐδὲ εἷς, οἶμαι. τὸ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ τῷ βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερόν ἐστι καὶ πρεσήκει τοῖς χρωμένοις, καί τινα προνομέαν ἔχειν τὴν τέχνην δίκαιον, τῇ ἐξουσίᾳ τῆς χρήσεως, ἀναγκάζεσθαι δὲ μηδὲν, μηδὲ προσέχεσθαι, πρᾶγμα ἱερὸν, καὶ θεῶν παίδευμα, καὶ ἀνδρῶν σοφῶν ἐπιτήδευμα, μήτε ὑπὸ δουλείαν γηγέσθαι νόμου, μήτε ὑπὸ φόβου, καὶ ἀμαρίαν δικαστηρίου, μήτ' ὑπὸ ψῆφον, καὶ πρὸς ἀπειλὴν, καὶ ὀργὴν ἀνιωτικήν. ὥστε, καὶ εἰ τοῦτό σοι σαφῶς εὐτρεπὲς, καὶ διαρρήδην δόλου ἔνεγον, εἰ βούλομαι, οὐδὲ θρασυνόμενος ἀνακλήσομαι, ἀλλ' ἐμαυτῷ μόνῳ τὴν τέχνην οἶδα, καὶ τῷ παιδὶ, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώτης εἶναι βούλομαι, τίς τύραννος οὕτω βίαιος, ὡς ἀναγκάσαι

de, illa ne cude: num, quisquam hunc patietur abdicare filium propterea, quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui c medendi ars quanto est honoratior, uitæ que conducibilior, tanto conuenit esse liberiores qui hac utuntur: ac iustum est ut ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, ut neque cogatur usquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, uirorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori pœnisque tribunalium, neque calculis, ac patris minis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cum posse, sed artem soli mihi didici, ac patri, cæteris omnib. imperitus esse uolo: quis est tyrannus usquequaque adeò ferox, ut co

τὴν κηδεσαι αὐτὸν ἢ ἄκοντα χρῆ-
σθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοι-
αῦτα ἰκετείας καὶ λιτῆσι ο-
σιν, οὐ νόμοις καὶ ὀργαῖς καὶ
ἀπαγορίοις ἐπάγειν, πεί-
θειν, προσήκει. πείθεσθαι τὸν
ἰατρὸν χρὴ, οὐ ἀναγκάζειν· βέ-
λεσθαι, οὐ φοβεῖσθαι· ὧδέ πῃ
θεραπείαν οὐκ ἄγεσθαι· ἑκόν-
τα δ' ἐρχόμενον ἥδεσθαι. πα-
ρῆναι δ' ἀναγκης ἄμοιρον,
ἀτιμίης ἡ τέχνη, ὅπου γε τοῖς
ἰατροῖς καὶ ἀτελείας καὶ τιμὰς
καὶ προεδρίας,
καὶ ἀτελείας καὶ πρυτανείας
διδόασι. ταῦτα μὲν ἁπλῶς
οὖν ἔχειν ἐπῆν ὑπὲρ τῆς τέ-
χνης, εἰ καὶ σοῦ διδαξαμένου
με, καὶ πολλὰ ὠφεληθέντος,
καὶ ἀναλώσαντος, ὡς μάθοι
μι, πρὸς μίαν ὁμως θεραπά-
αν ταύτην, ἀνωτάτω οὖσαν,
ἀντέλεγον. νυνὶ δὲ πᾶσιν ἐν-
νόησον, ὡς πανταπασιν ἀ-
γνωμον ποιεῖ, οὐκ ἂν μι
χρῆσθαι μετ' ἐπαοδρίας ἐμοῦ
σθένατος. ταύτην ἐγὼ τὴν τί-
σιν ἐκ ὑὸς ὢν σὸς ἐβίασθην,
ἐαυ

ut cogat etiam nolentem uti
arte? Siquidem istiusmodi
officia blanditijs precibúsq;
que, ni fallor, non legibus,
ira, iudicijs conuenit elicere.
persuadere medico oportet,
non iubere, ut uelit, non ut
metuat: neque ad sanandum
adigendus est, sed ultrò ac
lubens accedat oportet.
Immunis à compulsione pa-
tris, immunis est ars ipsa,
quādoquidem ciuitates quo-
que publicitus honores, præ
eminentias, immunitates,
priuilegia medicis tribuunt.
Hæc igitur in genere pote-
ram artis nomine respon-
dere, etiam si tu me illam
docuisses, si multum studij,
multum pecuniarum insum
psisses ut discerem, & unā
hanc curationem, etiam
si eiusmodi esset ut præsta-
re possem, recusassem.
Nunc illud cogita, quàm rē
modis omnibus ingratam
& iniquā facias, qui non si
nas me à meipso mihi patris
liberè uti. Hāc ego artē tum cū nō essem filius tuus, perdidici,
neque

οὐλὶ τῷ σῷ νόμῳ ὑποκείμενος, ἢ ὅμως αὐτῶν μεμάθηκά σοι. καὶ πρῶτόν αὐτῶν ἀπολέλαυκας, οὐδὲν παρὰ σοῦ πρὸς τὸ μαθεῖν ἔχων. τίνα διδάσκαλον ἐμισθώσω, τίνα φαρμάκων παρασκευὼ; οὐδ' ὑποτίνειν. ἀλλὰ πρόμισθος ἐγώ, καὶ τῶν αὐτοκαβδάρων ἀπορεύμενος, καὶ ὑπὸ τῶν διδασκάλων ἐλεύμενος, ἐπαιδευόμην. καίμοι τοιαῦτα παρὰ τοῦ πάππου ὧν πρὸς τὸ μαθεῖν ἐφόδια, λύπη καὶ ἐρημία καὶ ἀπορία, μῖσος οἰκείων, καὶ ἀποστροφὴ συγγενῶν. αὐτὶ τούτων τοίνυν χρῆωδάμου τὴ ἴσχυν ἀξιοῖς, καὶ δυσπότης εἶναι δίκαιος τῶν, ὅτ' οὐκ ὄνδαδιδάσκης, πποσεμενόμην. ἀγάπα, εἴ τι σε καὶ πρότερον ἐκὼν, ἀ προσφέλωμι, οὐ ἐποίησα, μηδεμίαν μηδ' τοῦ γε χάριν ἀπαιτοῦσα δυνάμενος. ἀ δὲ δεῖ τῶν ὀφειῶν αὐτῶν ἐμὲ, αὐάγκαν ἐς τὸ λοιπὸν μοι γενέσθαι, ὅτι τὸ ἐκόντα σύνεργετῆσαι, ἀφορμὴν τοῦ

neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primus sensisti, quum nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem praeceptorem mercede cõduxisti? Quem pharmacorum apparatum comparasti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum necessariarum indigẽs, à praeceptoribus mei misertis sum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi mihi dabatur ad discendum uiaticum, molesta, solitudo, egestas, familiarium odium, cognatorum auersatio. Pro istis itaque factis d postulas uti arte mea, uis que earum rerum esse dominus, quas mihi parauit tum, cum mihi non esses dominus. Boni consule, si quid antehac ultrò, nullo prouocatus officio, bene de te sum meritus, cum nullo nomine ullam abs te gratiam possem reposcere. Cæterùm non conuenit sanè, ut meũ beneficiũ mihi in reliquum tẽpus pariat necessitatẽ: ut quod uolẽs beneficio iuui, uertatur in

ἔπειτα κελεύειδαι παῖς ἐᾶσαι, ἀλλ' ἕλος τὰ αὐξάνεται, ἵνα ἀπαξ ἐθισθῇ, παύσας τὸ ἀεὶ θεραπεύειν, ἐπίσης ἂν ὁ θεὸς πάντας ἀεὶ ὑμᾶς ἐκμελῆ ἰδὼν θεραπεύσῃ κιχρόνου ποτὲ δοκοῦντος, ἢ μισθὸν, τὸ δοκεῖν, αὐτοῖς, ἢ τὸ πάντα κελεύσειν ὑπηρετεῖν ἕτοιμοι προσδοκῶντες. ὅ τι γένοιτ' ἂν ἀδικώτερον; ἢ διότι σε νεανίσκον ὄντα χαλεπῶς ἔτως ἀνέχεσθαι, διὰ τοῦτο νομίσεις ἱκανά σοι, παῖ, ἀχρεῖα μὴ τῇ τέχνῃ; ταῦτα μὲν οὖν ἂν εἶχον ἂν λέγειν, εἰ μὴ ἀδικεῖσθαί μοι ἔτοιμος προσίοι τάχιον, ἐγὼ δὲ μὴ πάντως ἄπαντα, μὴ δὲ φοῖς ἀνάγκαν ὑπάρχειν. νῦν δὲ ἥδιον σκέψασθε πρὸς εἰ ὅσην αὐτὰ τὰ ἐπιτάγματα. ἐπεὶ γὰρ ἐμὲ ἰάσω, φησί, μεμνῆσθαι, μέμνημαι δὲ ἐγὼ, καὶ τὰ ὅμοια πάσχει (ἔστι γὰρ οἰκεῖα) καὶ ὑπὲρ ἄλλων ὁμοίως ἀπήγγειλα, δίκαια δὲ σὺ πάντα, ὡς ἔοικας· ἐῶ πρὸς ταῦτα,

tur in occasionem, ut posteà nolenti præcipias: iam que in consuetudinem trahatur, ut qui semel sanauerit aliquem, semper deinde curet omnes quoscunque uoluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, ut quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosquemetipsos illis tradidimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint, obtemperaturi. qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte utendi mea? Atque hæc quidem dicere poterã, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atque ego non omnino modis omnibus uel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata: Quãdoquidẽ, inqt, me laborãtẽ insania, sanasti: insanit aũt et uxor, eodẽq; tenetur morbo (sic enim opinatur) et à cæteris medicis ad eundẽ modũ destituta est tuq; potes omnia, id quod re demõstrasti: sanato hãc quoq;

ηδὲ ἀπαλλάξει ὄλεθρον τῆς νόσου. τοῦτο δέ, οὕτω μὲν ἁπλῶς ἀκοῦσαι, πάνυ σύλλογον ἂν δόξαι ηδὲ μάλιστα ἰλιγγιᾶν, ηδὲ ἀπάρχῃ ἰατρικῆς. ἐὰν δέ μου ἀκούσητε τῶν τέχνης διαλογισμῶν, μάθοιτ' ἂν ὡς οὔτε πάντα ὑμῖν ἀναγκαῖα ὄντα, οὔθ' ἁ τῶν νοσημάτων φύσεις παραπλήσιαι, οὔτ' ἴασις ἡ αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ, ὧδε πάντων ἰσχυρὰ. ηδὲ τέτ' ἴσαι ἄλλου, ὡς πάμπολυ τοῦ μὴ βούλεσθαί τι, τὸ μὴ δύνασθαι διακρῖναι. ἀνάσχεσθε δέ μου τὰ περὶ τούτων φιλοσοφοῦντος, ηδὲ μὴ ἀπειρόκαλον, μήθ' ὑβριστικὸν, μήθ' ἀλλότριον, ἢ ἄκαιρον ὑγιάσητε, τὸν περὶ τῶν τοιούτων λόγον. πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων φύσεις, ηδὲ κράσεις οὐχ αἱ αὐταὶ, δεῖν ὅτι μάλιστα ἐν τῶν ὁμοίων σωτηρίαν ὁμολογοῦντας, ἀλλὰ τὰ μὲν πλείω τὰ δ' ἧττον ταὐτὰ μᾶλλον ἢ ἔλαττον μετέχειν. ηδὲ λέγω δὴ τοῦτο ἔτι περὶ τῶν αὐθρώπων, ὡς

ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, uehementer æquum uideatur, præsertim illiterato, artisq; medicinæ imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentē, intelligetis nimirū, nec omnia esse nostræ facultatis, neq; cōsimiles morborū naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum intersit nolis quippiam, an nō possis. Vos interim patienter auscultate me hisce de reb. philosophantem: existimantes nec inelegantē fore, nec extra causſam, nec alienam à re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primùm naturæ corporum ac temperaturæ, haudquaquā eædem sunt: tametsi maximè in confesso est, ijsdem ex elementis constare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minus partici-

pant: id'que loquor adhuc de corporibus uirorum, quæ neq;

δὲ οὐδὲ ταῦτα πᾶσιν ἴσα ἢ ὁμοία, οὔτε τῇ κράσει οὔτε τῇ συστάσει, διάφορα δὲ καὶ μεγάθει καὶ ἕλκει· ἀνάγκη καὶ τὰ νοσήματα ἐγγίνεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὰ μὲν σύνεχη ἅπαντα, καὶ πρὸς τῶν διαπάσαν αὐξανόμενα, τὰ δὲ τέλειον ἀπεργασάμενα, καὶ ῥᾳδίως ἁλισκόμενα, καὶ κατὰ κρέτος ὑπὸ τῶν νοσημάτων λαμβανόμενα. τὸ τέλειον οἰδαῖον, παντὸς πυρετοῦ, ἢ πάσης φθίσεως, ἢ περιπνευμονίας, ἢ μανίας, μᾶλλον καὶ τῶν αὐτῶν οὔσαν, τῷ γένει ἀμείνον ἐπὶ πάντα ἄνθρωπον σώματος, οὐ σφοδρυνομένων, οὐδὲ λελογισμένων, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα βιωτικὸν ὄχλον αὐδρώπων. ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἐν μὲν τῶδε ῥᾴθυμον ἰᾶσθαι, ἐν δὲ τῷδε ἐνίοτε. ὥσπερ οἶμαι καὶ πυρὸν, ὧν τὸν αὐτὸν εἰς διαφόρους χώρας ἐμβάλῃς, ἄλλως μὲν ἐν τῇ πιεδινῇ, καὶ βαθείᾳ καὶ πονηρᾷ καὶ ὑγρᾷ, καὶ σύκλῳ καὶ σύλλῳ καὶ ἐνεργασμένῃ καὶ ἀναφύτῳ, σύβαλλός οἶμαι, καὶ σύβροφος, aprico, uentis salubrib. expositō, exculto, nimirū ubere, lato, copio-

neque similia sunt omnibus, neq; eadem temperatura, neq; eadem constitutione. Vnde necessariò cōsequitur, ut morbi quoq; tum magnitudine tum specie differentes, his accidant: utq; alia sanatu sint facilia, atq; ad curationem sponte propensa: alia rursum prorsus desperata, ut quæ & facillimè corripiantur, & grauissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut insaniam, quolibet in corpore unam atque eandem esse generis: is non uideatur ponendus inter sobrios, neque doctos, neq; inter eos qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborarunt. Quin idem malum in hoc corpore facilè sanabitur, in hoc minimè: quemadmodū uidelicet triticū, si idē in diuersos ejcias agros, aliter proueniet, in plano solo, profundo, irriguo,

καὶ πολύχυτα κ᾽ πρὸς, ἄλλως δὲ ἐν ὄρεσι, καὶ ὑπολίθῳ τινὶ γῇ, ἄλλως δὲ ἐν λιμναίῳ, ἄλλως δὲ ἐν ὑποῤῥείᾳ, καὶ ὅλως, διαφόρως κατ᾽ ἑκάστους τόπους. ἅτε δὲ καὶ τὰ νοσήματα, παρὰ τὰς ὑποδεχομένους τόπους, ἢ σύῤῥοπα, ἢ ἐλάττω γίγνεται. διὸ τοίνυν ὑπῤῥοὰς ὁ ἀνὴρ, καὶ ὅλον αὐξίστορον καταλιπὼν, ἀξιοῖ πᾶσαν μανίαν, τὴν ἐν ἅπαντι σώματι, ὁμοίαν εἶναι, καὶ τὴν ὀρεκτέαν ἐσθ᾽ ὡς πρὸς δὲ τούτοις, τοσούτοις δοῦσιν, ὅτι τὰ γυναικεῖα σώματα πάμπολυ τῶν ἀνδρείων διαφέρει, πρός τι νόσου διαφορᾶν, καὶ πρὸς θέραπείας ἐλπίδα ἢ ἀπόγνωσιν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν σύμπαγῆ καὶ σύτονα, πόνοις καὶ λιμοῖσι, καὶ ὑπαιθρίῳ διαίτῃ γεγυμνασμένα· τὰ δὲ, ἁπλᾶ καὶ ἀσυμπαγῆ, ἐν σκιᾷ τεθραμμένα, καὶ λουτὰ ἅμματα, καὶ ἐν ἑδραίᾳ, καὶ ὁρμῆς ἀπορίᾳ, καὶ ὑγρᾷ πρὸς τῇ ὑπῤῥοίᾳ σύστατόν τε.

copioſo que fructu: rurſum aliter in montoſa petricoſa que terra, aliter in opaca, aliter in ſubiecta montibus, in ſumma, pro cuiuſque loci diuerſa natura, uarie prouenient. Itidem & morbi, pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & uberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omiſſis, pater, nec omnino diſcuſſa re, uult quãuis inſaniam in quouis corpore conſimilem eſſe, ſimilemque deſiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimum differre à uirorum corporibus, uel ad morbi corruptionem, uel ad ſanandi ſpem aut deſperationem, facile fuerit cognoſcere. Siquidem uirorum corpora bene compacta ſunt, neruoſa: laboribus, agitationibus, uita ſub dio acta, exercitata: contrà fœminarũ, flaccida, malè compacta, in umbra alita: candida, ob ſanguinis inopiã, caloriſq; penuriã, & humoris ſupuacanei abũdantiam.

τοῦτο. τοίνυν τῶν αὐληρέων καὶ τοῖς νόσοις ἐκκαίμενα, καὶ τῶν ἰασιμ οὐ παρεμβάντα, καὶ μάλιστα πρὸς μανίας εὐχρήστοτα, ἅτε γὰρ πολὺ τὸ ὀργίλον, καὶ λύσσῶδες, καὶ ὀξυκίνητον ἔχουσιν, ὀλίσθω δὲ τῶν τῆ σώματι τῷ αὐτῆ λύσασιν, ῥᾳδίως ἐς τὸ πάθος ἕτερον κατολισθαίνουσιν· ἀ λίκαιον τοίνυν, παρὰ τῶν ἰατρῶν τῶν ὁμοίαν ἐπ' ἀμφοῖν θεραπείαν ἀπαιτεῖν, εἰδότας ὡς πολὺ τὸ νῆμα ἐστὶν, βίῳ παντὶ, καὶ πράξεσιν ὅλαις, καὶ πᾶσιν ἀδιαλείπτοις, ἢ ἀρχῆς οὐδὲς κεχωρισμένων. ὅταν τοίνυν λέγῃς, ὅτι μαίνει, πρόσθες, ὅτι καὶ γυνὴ ὅσα μαίνεται. καὶ μὴ σύγχει ταῦτα πάντα, τῷ δὴ μανίας ὑπάγων ὄνομα· ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ λοιδόρει· ἀλλὰ χωρίσας, ὥσπερ ὄφελ, καὶ ὃν τῇ φύσει, τὸ ἀνοικτὸν ἐφ' ἑκάστῳ σκόπει. καὶ γὰρ ὅταμεν, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ἐπὼν μέμνημαι, ἕτερον πρῶτον ἐθεασάμεθα, φύσιν σώματος τῷ νοσοῦντι, καὶ ἰᾶσθαι,

dantiam. Quare facilius corripiuntur, q̃ uirorũ: utpote morbis expositæ, nec ferẽtiæ curationem: præcipuè uerò adinsaniã procliuiores. Nam cũ multũ habeant iracundiæ ac leuitatis, facileq; cõmoueãtur, porrò corporis exiguæ sint uires, facilè in hoc malũ prolabuntur. Proinde nõ cõuenit, in utrisque eandem à medicis sanandi rationem requirere: cum intelligatis hæc ab illis longissimo distare interuallo, iam ab ipsõ protinus ortu discreta, tum tota uitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum studijs atq; exercitijs uniuersis. Quare cum dicis, Insania laborat: adde hoc quoque, laborat mulier. Neque confundas hic, omnia sub unum & eandem insaniæ referẽs appellationem: uerùm discretis ijs, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari poßit, considera. Nam nos, quẽadmodũ initiò dixisse memini, illud in primis ſpectamus, ægroti corporis naturam ac tẽperaturam,

καὶ τίνος πλέονος μετέχει, καὶ ἀθρόως ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀκμάζων ἢ παρηβῶν, καὶ μέγας ἢ μικρός, καὶ πιμελὴς ἢ ὀλιγόσαρκος, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ ὅλως, εἴ τις αὐτὰ περιεργάσαιτο, πάνυ ἀξιόπιστος ἂν εἴη, ἀπογινώσκων τὶ, ἢ ὑπισχνούμενος. ἐπεὶ καὶ τῆς μανίας αὐτῆς μυρία ἄλλα ἐστὶ, καὶ παμπόλλους ἔχει τὰς διαφοράς, καὶ οὐδὲ τὰς προσηγορίας αὐτὰς ἁπλᾶς. οὐ γὰρ ταυτὸν παραφρονεῖν, καὶ παραπαίειν, καὶ λυττᾶν, καὶ μαίνεσθαι· ἀλλὰ ταῦτα πάντα, τοῦ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔχειν δοκεῖ πρὸς νόσον, ὀνόματά ἐστιν, διαφοράς τινας τοῖς μὲν χολάσεσιν ἄλλας, τοῖς δὲ γυναικείοις διαφορούς. οἷον νέοις μὲν πληθος, ὡς τὸ πολὺ γίγνεσθαι δὲ διαβολὴ ἄκαιρος, καὶ ὀργὴ ἄλογος, πολλάκις κατ' οἰκείων ἐπισπᾶσθαι, τὸ μὲν πρῶτον διταράξαι, ἅπαξ κατ' ὀλίγον εἰς μανίαν περιστῆ

& cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, uigens an ætate deficiens, magnum an pusillum, crassum an macilentum: reliquaq; id genus omnia. Quæ si quis penitus expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur uel desperanti, uel recipienti: quādoquidē & insaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec uocabula quidem eadē. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: uerùm hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxiū esse morbo. Porrò causæ aliæ sunt uiris, aliæ fœminis. Rursum inter ipsos uiros aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica feromē repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumerò incidit aduersus domesticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim uergit in insaniam.

Porrò

φέρει. γυναικῶν δὲ πολλὰ καὶ λυπεῖται, καὶ ῥᾳδίως ἐς τὸν σῶμα ἐκάστου, μάλιστα δὲ μὴ σὺ καὶ τὸν πολὺ, ἢ φθόνῳ ἐπ' ἐχθρῷ αὐτυχοῦντι, ἢ λύπη τις, ἢ ὀργὴ κατ' ὀλίγον. τοῦτα ὑποτυφόμενα, καὶ μικρῷ χρόνῳ ἐκφερόμενα, μανίαν ἀποτελεῖ. τοιοῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἡ γυνὴ πέπονθε, καὶ ἴσως τι λελύπηκεν αὐτὸν ἔναγχος· ἐλπὶς γὰρ ἐκείνου ἡμέρα, πολλὰ ἐγκαλεῖ γε, καὶ ὠκάθη ἐν τῷ παρόντῳ ὑπ' ἀσθενοῦς βδραπυθλίου διώκετο, ὡς εἴ γε ἄλλο τις ὑπέσχετο, ἢ τις ἀπαλλάξει, μᾶλλον τέτε ὡς ἀληθῶς τοῦτα ἐμέ. καὶ μὲν κἀγὼ, ὦ πάτερ, οὐκ ἂν ὀκνήσαμι ἐκεῖσε, ὅτι μὲ καὶ μὴ τυχὸν οὕτως ἀπίγνωσε, ἀλλά τις ἔτι σωτηρίας ἐλπὶς ὑπεφάνετο, οὐκ ἂν εὐθὺ οὕτω ῥᾳδίως προσψάμην, εὐθὺ ἂν προχείρως φάρμακον ἐγχέαι ἐτόλμησα, ἀλλὰ καὶ

Porrò mulierum corpora & multæ res infestant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè uerò si quem oderint uehementius, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus utenti: aut si quid molestum sit, aut si cui succenseant. Hæc paulatim subgliscentia, multóque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid uxori quoque usuenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quamquam morbo sanè tenetur, neque his malis ullius medici cura poterit eripi. Quòd si quis alius se factum receperit, aut si quis eam liberarit: tum me oderis licet uelut iniurium. Tametsi ne illud quidem ita rebor dicere pater: Etiam si non prorsus esset, ut est, desperandum, sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admouerem, neque statim audirem ministrare potionem: uidelicet ueritus

τὴν τύχην, καὶ τῶν παρὰ τῶν πολλῶν δυσφημίαν. ἐρᾷς ὡς οἴονται πάντες, ἀνοά τι μισογυναικίας πρὸς τὰς προγόνους πάσας μανῆναι, καὶ τινα καινὴν μανίαν ταύτην γυναικῶν αὐτὰς μεμηνέναι. τάχα οὖν τις ὑπώπτευσεν, ἄλλως χορηγήσαντος τοῦ κακοῦ, καὶ τῶν φαρμάκων οὐ δυναζόντων, κακοήθη καὶ δολερὰν τὴν θεραπείαν γεγονέναι. καὶ τὰ μὲν δὴ γυναικὸς, ὦ πάτερ, ὅπως ἔχει καὶ πάνυ σοι τετμηκὼς λέγω, οὐ ποτε ῥᾴων ἔξει, κἂν μυριάκις πίῃ φαρμάκια. διὰ τοῦτ' ἐπιχειρεῖν οὐκ ἄξιον, εἰ μὴ πρὸς μόνον τὸ ἀποψυχεῖν μὲ πατεπείγεις, καὶ κακοήθειαν ξίφει προβαλεῖν βίλεις. ἰάσομαι τὸ τῶν ὁμοτέχνων φθονεῖσθαι. ἐὰν δέ με ἀποκηρύξῃς πάλιν, ἐγὼ μὲν, καί τοι πάντων ἐρημοῦμαι γεωμόρων, οὐδὲν κακὸν σοῦ δεινὸν οὐχ ὁμαι. ἀλλ' εἰ σὺ, ὅπως μὴ γένηται, αὖθις ὁ νόσος ἐπανέλθοι (φιλῶ

fortunam ac multorum hominum obtrectationem. Videris ut omnes arbitrantur, priuignos inuisos esse nouercis omnibus, etiamsi probæ fuerint: eaque hanc ceu commune quandam mulierum insaniam insanire. Quare facile suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque profuissent remedia, perfidam ac. dolosam fuisse curationem. Atque uxoris quidem res, pater, ad hunc sese habet modum: idque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam melius est habitura, etiam si millies biberit pharmacum, eoque non operæpreciū conari: nisi me in hoc solum urges, ut frustrer: idque uis, ut fœdam mihi famam accersam. Patere ut mihi eiusdem artis professores inuideant. Quod si me rursum abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus deserar, tamen tibi nihil imprecabor grauе. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus?

(solent

(φιλᾶ γάρ πως τὰ τοιαῦτα ἐριδιζόμενα, παλινδρομεῖν) τί με πρᾶξαι λέγεις; ὕβριπτόν σε μέν, σὺ ἴσθι, καὶ τότε καὶ νῦν ποτε λέγω τὴν τάξιν, ἣν τοῖς παισὶν ἔταξεν ἡ φύσις, οὐδὲ τοῦ γένους τὸ ἐπ' ἐμαυτῷ ἐπιλήσομαι. εἶτ', ἂν σωφρονέσωσι, οὐδὲ ἀναλαμβάνειν πώποτε διστάσαί με λᾷς; ἀρᾷς ἤδη, καὶ ταῦτα ποιῶν, ἐπισπᾷ τὴν νόσον, ἣν ὑπομιμνήσεις τὸ πάθος. χθὲς καὶ πρώην ἐν τυραννικοῦ τινος ἀκμῇ ἀνασφήλας, ἀλιτεῖνῃ, καὶ βοᾷς, καὶ τὸ μίσησον ὀργίζῃ, καὶ πρὸς μῖσος ῥέπῃ, καὶ τοὺς νόμους ἀναπαλεῖς. οἷμοι πάτερ, τοιαῦτ' ἦν σου καὶ τὰ πάλαι μανίας τὰ πρόσιμια.

(solet istiusmodi ferme mala irritata recurrere) quid erit mihi faciundum? Curabo, ut nosti, tum quoque, neque unquam defuturus sum officio quod liberis natura præscripsit: neque generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si respueris, num credere debeo futurum, ut me denuò recipias, illud uide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestemq; refricas. heri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, uociferaris: quodq; grauissimum est, irasceris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuæ proœmia.

GILBERTI COGNATI

Annotationes.

a Paternam potestatem.) Lucianus appellat πατρικὴν ἐξουσίαν siue ἐξουσίαν, quod Aristoteles in Moralibus ius δεσποτικὸν & ius πατρικὸν, hoc est paternum, siue, ut ait Paulus de uerborum obligationibus, patrium. b Ingratitudinis actionem.) Seneca tertio De beneficijs: Excepta, inquit, Macedonũ gente, non est in ullam data aduersus ingratum actio. c Atqui medendi ars.) A conditione artis Medicæ, cuius studium

olim erat cumprimis honorificum, ut Galenus in Exhortatiõe ad bona studia. Et Erasmus in Encomio artis Medicinæ locupletissimè comprobant. d Postulas uti arte mea.) Vitruuius in præfatione libri sexti sic scribit: Alexis poeta Comicus dicebat, Athenienses ob eam rem esse laudandos, quod cum omnium Græcorum leges cogant parentes ali à liberis: Atheniensium non omnes, sed eos tantum qui liberos artibus eruditissent. Ita Plutarchus in Solone: Ὁ νομοθέτης ὅμως τρίφιν τὸν πατέρα μὴ διδαξάμενον τέχνην, ἀπάγεσθαι μὴ εἶναι, καὶ οὕτως μὲν πρὸς τοὺς τέκνας ἐτέθη τοὺς πολίτας. id est: Solon etiam legem scripsit: Filium illi patri nequaquam alendi necessaria debere, à quo nullam artem accepisset: hoc pacto ciues ad discendas artes commonens.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Η ΨΕΥΔΟΜΑΝΤΙΣ.

ALEXANDER, seu Pseudomantis.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, uitam & res Alexandri cuiusdam sceleratissimi impostoris, qui se Podalirij filium faciebat, & pro uate uenditabat, exponens, lectu iucundissima: non per se modò, uerumetiam quòd sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atque impostura deprehendi coarguiq; possunt. Proœmio difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, institutumq; suum exemplo defendit. Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur. Cætera plana sunt.

ΣΥ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι τοῦτο, καὶ φαῦλον οἷον τὸ περὶ πάγμα, προσπαίξαι τὸν Αλεξάνδρου τοῦ Αβωνοτειχίτου, τὸν γόητα βίον, καὶ ἀπονοίαν αὐτοῦ, καὶ

TV quidē charissime Celse, leue forte quā dam ac facilē prouinciā tibi mādare uideris, cum inuigis ut Alexādri Abonoteichitæ impostoris uitam, commemi-

τολμήματα, καὶ μαστιγώσεως ἀπ
βιβλίων ἐγγράψαντα τύμφωνα·
τὸ δ' ἄ τις ἰδίοις πρὸς τὸ ἀκρι
βὲς ἅπαντα ἐπιξέυσα, ὃ μᾶλλ
ὄφελε, δ' ἦλθε Ἀλεξάνδρῳ τ' φιλίπ
πῳ πράξεις αὐτερράψαι. ποσῶ
τες ἂς πακίαν ἕλοι, ὅσοις ἦ ἀφ
γνῶν ἐκβύσε· ἔμοιγ' ἢ, ἃ μετὰ
συττυόμενος ἀναγνώσεσθαι μέλ
λετε, καὶ τὰ ἐυδοκιμοῦντα τοῖς ἐγορυ
μένοις προσλογιεῖσθαι, ὑποψόσο
μαί σοι τ' ἄθλον, καὶ τῶν Αὐτέν
βαγμένων, ἐὰ μὴ μὰ πᾶσαν, ἀλλ'
ὡς δύναμίν τε τῶν ἐμαυτ', ἀπὸ
κυβέρνασθαι πρόσομαι, ὀλίγα
ὅσα τ' ἀφίνων ἐκφερόμενος, ὡς
ἂν' ἐκένων τυπωμάτοιο, ὥσπ
πᾶσα, καὶ ὡς ἀμέμφητος ὧν ἡ πό
νος, ὧν βιοχίλιοι βίβλ ἐν πολ
λοῖς ἔτεσι ποιῆσαι ἐδώκασ'ο. ἀλ
δῆμαι μ' ἂν ὑπὲρ ἀμφοῖν, ὑπὲρ
τ σοῦ, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτ· σὲ μ, ἀ
ξιόντος μάλιστα καὶ τραπέζης παρα
θεῖναι κύδρα βιοπαλάφαλον·
ἐμὲ δ', σπεύδω ποιεμένη ὧδε ἅπ
αὖθ ἰσοτίμ, καὶ πράξεσιν αὐθρώ
πε, ὧν ἂν κλαττώσασθαι πρὸς
τῶν πεπαιδευμένων ὧν ἄξιον,

mẽta, neq; nõ audaciã præsti
gium̃q; libro cõplex⁹, uolumẽ
ad te trãsmittã. Verum si qs
ea conetur omnia ad plenũ
enarrare, id profectò nõ mi
noris sit negocij, q̃ Alexãdri
eius cũ Philippus fuit pater,
res gestas literis prodere. tã-
tus fuit scelere, quãt⁹ ille uiro
tute. Atamẽ si eãdidè ignoo
scẽtercq; legere uoles, et quod
narratiõi deerit, id ex te im
putare atq; addere: conatũ
hũc te auctore capessã, &
a Augiæ bubile, si nõ omne,
at certè pro mea uirili repur
gare nitar, paucis aliquot eo
latis cophinis: nimirũ ut ex
his cõiecturã facias, quãtus,
quãq; immẽsus fuerit fimus
uniuersus, quẽ ter mille boo
ues multis annis reddere po
tuerint. Sed amborũ interim
nomine caliñiã uereor, tuo
pariter ac meo: tuo, q̃ iubeas
memoriæ literarumq; monu
mentis tradi uirum longè sce
leratißimum: meo, qui su-
mam operam in huiusmodi narratione, rebusque ge-
stis hominis, quem nequaquam oportebat ab eruditis legi,
sed in

ἀλλ' ἐν παραλύπῳ τινὶ μεγίστῳ διάρρῳ ἐρᾶσθαι, ἢ πὸ πλείστων ὄχλων ἢ ἀλωπέκων σπαράττομένην. ἀλλ' ἵν τις ἡμῖν ταύτην ἐγκρύψῃ τὴν αἰτίαν, ἐξουμὲν καὶ αὐτοὶ ἐς παράδειγμά τι τοιοῦτον αὐχενιεῖν.

καὶ Ἀρριανὸς γάρ, ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητὴς, ἀνὴρ Ρωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ παιδείᾳ παρ' ὅλον τὸν βίον συγγεγονὼς, ὁμοίόν τι πεπαιδωκὼς, ἀπολογήσαιτ' ἂν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν· Τιλλιβώρου γοῦν τοῦ λῃστοῦ κάκιστα βίον ἀναγράψαι οὐκ ἐξίωσεν. ἡμεῖς δὲ, πολὺ ὠμοτέρου λῃστοῦ μνήμην ποιησόμενα, ὅσῳ μὴ ἐν ὕλῃ καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν οὕτω λῃστεύσῃ, οὐ Μινύαν μόνον, οὐδὲ τὴν Ἴδην κατατρίχων, οὐδὲ ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη, τὰ ἐρημότατα λυμαινόμενος, ἀλλὰ πᾶσαν (ὡς ἁπλῶς) τὴν Ρωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσας καὶ λῃστείας καὶ αὐτῆ. πρότερον δέ σοι αὐτὸν ὑπογράψω τῷ λόγῳ, πρὸς τὸ ὁμοιότατον ἀπάσας

sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à similes aut vulpibus disceptum: quanquam si quis hoc crimẽ nobis impegerit, poterimus et ipsi nos exẽplo quodam simili tueri.

Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, uir inter Romanos cum primis laudatus, ac per omnem uitam in literarum studio uersatus, cum simile quiddam fecerit, pro nobis quoque respõsurus est. Nam is quidem Tillibori latronis uitam describere non est grauatus. b *Nos uerò multum crudeliorem* c *latronem memoriæ prodemus: quippe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis in urbibus sit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm, aut Idam sit pergrassatus, neque paucas quasdam Asiæ partes, uidelicet desertiores depopulatus: sed qui uniuersam (ut ita dixerim) Romanorum ditionem suo complerit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiem eius quoad potero*

proximè

τὴν μορφὴν, ὡς αὖ δυνώμαι, καί τοι μὴ πάνυ γραφικός τις ὤν. τὸ γὰρ δὴ σῶμα, ἵνα σοὶ καὶ τοῦτο δείξω, μέγας τις ἦν, καὶ καλὸς ἰδεῖν, καὶ διεσπερικὸς ὡς ἀληθῶς, λευκὸς τὴν χρόαν, τὸ γένειον εὖ πάνυ λάσιος· κόμην τὴν μὲν ἰδίαν, τὴν δὲ οὐ πρόδηλον ὑπεκάμυ-ψας, δι' μάλα ἀκριβῶς· καὶ τὰς ὀφρῦς ὑπεστειλμένας, ὥστε μὴ ἀλλοκότως, ἀλλὰ σεμνοβύγαν. ὀφθαλμοὶ πολὺ τὸ γοργὸν, καὶ ἐνθουσιῶντι μεμφάνεν τὸ φρόνημα ἥδιστόν τι ἅμα, καὶ λαμπρότατον. καὶ ὅλως, οὐδαμόθεν μεμπτὸς ἦν τοῦτό γε. τοιοῦδε μὲν τὴν μορφὴν· ἡ ψυχὴ δὲ, καὶ ἡ γνώμη, ἀλεξίπαχις Ἡράκλεις, καὶ Ζεῦ ἀποτρόπαιε, καὶ Διόσκουροι σωτῆρες, πολεμίοις καὶ ἐχθροῖς ἐντυχᾶν γένοιτο, ἢ συγγενέσθαι τοιούτῳ τινὶ· σωίσοι μὲν γὰρ, καὶ ἀγχινοίᾳ, καὶ δεινότητι, πάμπολυ τῶν ἄλλων διέφερε, καὶ τό γε πρόφρονον καὶ δυμαδὲς καὶ μνημονικὸν,

proximè uerbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. [d] Corpore igitur, ut interim & hoc tibi representem, procerus erat, & aspectu decorus, planeq; specie diuina quadam, ac maiestatis plena: colore candido, barba non admodum hirsuta: coma partim natiua tectus, partim apposititia: sed hac adeò scienter efficta, ut uulgus ferè non sentiscret imitatam artificiamq; esse. Oculi uehementer acres ac uersatiles, tum diuinum quiddam relucentes. Vox dulcissima, pariterq; clarissima. In summa, quo ad has res, nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Cæterùm mens atq; animus, ô malorũ depulsor Hercules, et auersor tristium Iupiter, seruatoresq; Dioscuri, in hostes potius contingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris mortalibus. tũ curiositate, docilitate, memoria,

&

καὶ πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυ-
ὲς, πάντα τοῦτα εἰς ὑποβολὴν
λόγου ἕκαστα ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἐ-
χρῆτο δ' αὐτοῖς ἐς τὸ κέρδιστον.
καὶ ὄργανα τούτων γραφαῖα ὑ-
ποβεβλημένα ἔχων, αὐτίκα μά-
λα τῶν ὧδε ἐκπαίων διαβούτων
ἀκρότατον ἀπεπειρᾶτο, ὑπὲρ
τὸν Κέρκωπάτ, ὑπὲρ τὸν Εὐρύ-
βατον ἢ Φρυνώνδαν, ἢ Ἀριστό-
δημον ἢ Σώστρατον. αὐτὸς γὰ
τῷ γαμβρῷ Ρουτιλλιανῷ πο-
τὲ γράφων, καὶ τὰ μετριώτα-
τα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων, Πυθαγό
ρᾳ ὅμως δ' ἄνωθεν ἐξίσ, ἀλλὰ ἴσ
λως μὴ ὁ Πυθαγόρας ἀν, σο
φὸς αὐτὸς, καὶ τῷ γνώμῳ θε-
σπίσι, ἃ δ' κατὰ τοῦτον ἐγε
γίνετο, πάλαι ἀν, σὺ οἶδα, ὅτι
πρὸς αὐτὸν ἄνωθεν ἔλεξε. καὶ
πρὸς Χαρίτων, μή μι νομίσῃς
ἐφ' ὕβρει ταῦτα τῷ Πυθαγόρου
λόγῳ, ἢ σωφάπλεω παιρώ-
μενον αὐτὸς ἀε ὁμοιότητας
τῶν πράξεων. ἀλλ' εἴ τις τὰ
χείρονα καὶ βλασφημότατα τ
ἐπὶ διαβολῇ πρὸς τ Πυθαγόρ
λεγομένων, εἰς ἐγωγε ὀν ἀν κῇ

& ad disciplinas ingenij fa-
licitus, horum unumquodq;
suprà quàm dici possit, illi
suppetebat, quibus tamen
possimam in partem est usus.
Et quum haberet arma tam
egregia sibi suppeditata, illic
co nimirum omnium qui es-
sent sceleribus nobilitati, facile
[illegible] superior, [c] Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo,
Sostrato. [f] Nam ipse cum ali
quando Rutiliano scriberet
genero, modestissimè que de
se loqueretur, Pythagoræ se
met assimilabat. Atqui ue-
niam mihi dabit Pythagoræ,
uir ille quidē sapiens, ac
mente diuina: cæterùm si hu
ius ætate uixisset, puer (sat
scio) præ hoc usus fuisset.
Sed heus tu per Gratias, cae
ue putes hæc in Pythagoræ
contumeliam me dicere, qua
si uelim eos similitudine re-
rum gestarum committere.
Verùm si qs deterrima quæ
que & probrosissima quæ de Pythagora per calumniam
feruntur (quibus equidem haudquaquam fidem perinde ut

ueris

δεῖν, ὡς ἀληθῶς οὖσιν, ἐμοὶ συναγάγοις εἰς τὸ αὐτό, πολλοστὸν ἂν μέρος ἅπαντα ἰσάπαξ γένοιτο δ' Ἀλεξανδρέων ἀνέντευξις· ὅλως γὰρ ἐπινοεῖν μοι, καὶ τῷ λογισμῷ λαβεῖν τύπωσιν ἀπιθανοτάτῳ τινὰ ψυχῆς πάθους, ἢ ψεύδους καὶ κόλπου, καὶ ἐπορμιῶν, καὶ πανουργιῶν συγκαμόντων, ῥᾳδίως, τολμηρᾶς, παρέβολον, φιλήπουν ὄψιν γάσασθαι τὰ νενοήτα, καὶ πιθανὸν καὶ ἀξιόπιστον, καὶ ὑπολειπόμενον τοῦ βελτίονος, καὶ τῷ ἐναντιωτάτῳ τῆς βουλήσεως ἰσχύον. εὐλαβεῖς γοῦν τὸ πρῶτον ἐντυχὼν, εἶτα ἀπροῦλδι λόγου λαβὼν τὰς αὐτοῦ, ὡς ἂν πανοῦργον ἀνθρώπων χρηστότατος καὶ πιστότατος, καὶ ἀπλοϊκώτατός τις καὶ ἀφιλέταιρος. ὧδε πᾶσι δὲ τούτοις, τὸ μεγαλουργὲς προσῆν, καὶ τὸ, μυδρὸν ἀεὶ μισεῖν, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μείζοσιν ἐπίχαρν τὸν νεῦμα μείζονος

ueris habuerim)Si quis tamẽ conferat in unum, ea nimirũ omnia uix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ uersutiæ. & Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè uariam ingenij temperaturam, indoleḿque ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijs confusam, promptam, audacem, uersatilẽ, et ad efficiẽdum quæ cogitasset nullum refugientem laborẽ, appositam ad persuadendum, cuiq; facilè fides habẽda uideretur: tum quæ mirè simularet optima quæq; et ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, ut eum mortalium omnium optimũ æquissimúmq;, præterea simplicissimum, miniméque fallacem iudicaret. Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, quum nihil pusillũ cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum.

μάκιον μὲν ἔτι ὄν, πάνυ ὡραῖον, ὡς ἐνῆν ἀπὸ τῆς καλάμης ἡμιμάρασθαι, καὶ ἀνέσει τῆ ἁπαλότητι, καὶ σωλῶν ὥσπερ μιδῶ τοῖς δημόσιοις. ἐν ᾧ τοῖς ἄλλοις λαμβάνει τις αὐτὴ ἑταίρας τέλος, τῆ μαστάς καὶ ἐπφδὰς θεσπεσίοις ὑπισχνεῖτο, καὶ χάρισας ὅτι τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἐπαοιδὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ δυσωπῶν αὐαπόμοπας, καὶ κλέπτων διαδοχάς. ὅστις ἰδὼν αὐφυᾶ παῖδα, καὶ πρὸς ὑπουργίαν τῆ αὐτῆ παιδείων ἑτοιμότατον, ὃ μᾶλλον ἐῶντα δὴ κακίας τῆ αὐτῆ, ἢ κἀκεῖος τῆ ὥρας τῆ ἰσχνότητι, βιπαίδευσέ τι αὐτὴ, καὶ δι' ἧλος ὑπουργῶ πρὸ ὑπηρέτην πρὸ διακόνῳ χρώμενον. ὁ δ' αὐτὸς ἐκεῖνος, δημοσίᾳ μὲν δῶρα ἐκφρὸς ὢν, ὑπίσατο ἢ κατὰ τὸν Θῶν τὸ Αἰγυπτίε γυναῖκα, φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ, μιμιγμένα, πολλὰ δ' λυγρὰ,

mum. h Ita quum esset adolescentulus adhuc formosus admodum, ætate uidelicet tenera, ac uelut herbescente, (id quod licebat partim è stipula conijcere, partim audire ex his q ita prædicabant) passim sese prostituebat, ac mercede sui copiam faciebat ijs quibus lubitum fuisset. Inter i multos autẽ incidit in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum qui magiam & diuinas incantationes profitentur, tum illectamenta ad conciliandã in amoribus gratiam, malorum immißiones in hostes, rationem eruendi reperiendiq; thesauros, hæreditatum succeßiones. Hic ubi conspiceret bene ingeniatum puerum, atq; ad submini-

strandum arti negocioq; suo propensißimum, utpote qui non minus illius adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: erudijt eum, semperq; deinceps pro adiutore ministroq; est usus. At is publicitus quidem & apud uulgus medicum scilicet agebat. didicerat autem apud Thoonis Aegyptij coniugem.

k Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.

Quorum

ὧν ἁπάντων λαμπρυνόμενος, καὶ
διάδοχος αὐτὸς ἐγίνετο· ὧν
δὲ ὁ διδάσκαλος ἦν, καὶ
ὅρασις, τὸ γένος Τυανεὺς,
τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ πέ
νυ συγγεγενημένων, καὶ πᾶ
σαν αὐτῶν τραγῳδίαν ἐδότων.
ἐρᾷς δ' εἶναι σοι διαβιβῶς αὖ
θρωπον λέγω. ὕδλα δ' πώγω
νος ὁ Αλέξανδρος πιμπλά
μενος, καὶ τῶ Τυανέως ἐκείνῳ
ἀποθανόντος, ἐμ ἀπορίᾳ κα
θισθείς, ἀπλωβικίας ἅμα τῆς
ὥρας, ἀφ' ἧς ῥίφιδλος ἐλύπα
το, οὐκ ἔτι μικρὸν ἀδίμ ἐπι
νοῦ, ἀλλὰ κοινωνήσας Βυζα
τίῳ τινὶ χρονογράφῳ, τῶν κα
θ' ἡμᾶς τὰ εἰς τὸν ἀγῶνας πολὺ
καταφρονοῦντι τῆς φύσιν, κοι
νωνὸς δ' ἐπικαλεῖτο, οἶμαι, τι
μήσασθαι γουτσούντος, καὶ τὰς
παχεῖς τῶν ἀνδρώπων (ὅτω
γὰρ αὐτοὶ τῇ παχρίᾳ τῶν μά
γων φωνῇ τὰς πολλὰς ὀνομά
ζουσιν) ἀποκείροντος. ἐν δὲ τού
τοις καὶ Μακίτιν, γυναῖκα
πλουσίαν, ἐξωρον μὲ, ὁράσιμον
δ' ἔτι εἶναι βουλομένην ἐξυρέν-

Quorum omnium succeſſor hic atq; hæres factus eſt. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, uidelicet ex eorum numero, qui cũ egregio Apollonio Tyaneo illo erant uerſati, totamq; illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è ſchola tibi hominem refero? Verùm ubi iã barba plenus eſſet Alexander, Tyaneo illo uita defuncto, in egeſtatem redactus, defloreſcente ſimul & forma unde uictum parare licuiſſet, nihil poſtea paruum agitabat animo: ſed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium ſcriptore, uiro, qui in certamina deſcendunt, omnium, ingenij longè ſceleratiſſimi: (Cocconas, opinor, erat cognomẽ) circumibant impoſturis ludificantes, ac pingues homines (ſic enim illi peculiari Magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetin mulierẽ opulentam nacti ſunt, natu quidẽ grauiorem illã, q̃ ut amoribus eſſet ido-

τοῦ, ἐπιβουλεύσωσί τι τὰ ἀρχαῖα τὰ παρ' αὐτῆς, καὶ ὑπολούσασαν ἐκ τῆς Βιθυνίας εἰς τὴν Μακεδονίαν· πέλλαν δὲ ὠνόμασαν, πάλαι μὲν εὐανθοῦσαν χωρίον, κατὰ τοὺς Μακεδόνων βασιλέας, νῦν δὲ ταπεινοὺς καὶ ὀλίγους τοὺς οἰκήτορας ἔχοντα. ἐνταῦθα ἰδόντος δράκοντας μεγάλους, ἡμέρους πάνυ, καὶ πιθανοὺς, ὡς καὶ ὑπὸ γυναικῶν θήρασθαι, καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν, καὶ πατουμένους ἀνέχεσθαι, καὶ βαλλομένους μὴ ἀγανακτεῖν, ἢ γάλα πίνειν ἀπὸ θηλῆς, καὶ πάντα τοῖς βρέφεσι (πολλοὶ γὰρ γίνονται τοιοῦτοι παρ' αὐτοῖς, ὥστε καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ Ὀλυμπιάδα μῦθον διαφοιτῆσαι πάλαι εἰς αὐτούς, ὡς ἐκεῖνα τὸν Ἀλέξανδρον, δράκοντι τινὸς, εἶναι, τοιοῦτο συναθροήσαντα αὐτῇ) νομίζεται τῶν ἑρπετῶν ἓν τὸ κάλλιστον, ὀλίγου γε ὀβολοῦ καὶ πατὴρ Θρᾴκιος ἀλίσκεται, ἀρχέτω δὲ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη· ὡς γὰρ οὐ δύο λαοὶ

nea, sed quæ studeret etiam dū amabilis haberi. Ab hac uictrice copia suppeditabatur, atq; hāc ex Bithynia in Macedoniā usq; sunt cōsequuti. Nā illi patria erat Pella, qui locus olim floruit sub Macedonicis regib. nunc à paucis, ijsq; obscuris et humilib. incolitur. Ibi quū cōspicerēt immani magnitudine dracones, placidos admodū ac mā suetos, adeò ut à mulieribus alerentur, & cum pueris unà cubarent, & calcantes ferrent, neq; commouerētur si quis stringeret premeretq;: denique perinde atque infantes lac è papilla sugerēt (nam sunt id genus apud illos permulti: unde ueriſimile est olim illam de Olympiade P fabulam increbuisse, quum Alexandrum conciperet, huiusmodi draconе quopiam opinor cum ea concūbente) mercati sunt ex his serpētib. unū, q esset pulcherrimus, obolis sanè paucis. Atque (ut Thucydidis utar uerbis) hinc q iam bellum oritur. nimirum quū duo facinoroſissimi,

ἄνησι, καὶ μεγαλόψυχοι, καὶ πρὸς τὸ κακουργεῖν προχειρότατοι, ἐς τὸ αὐτὸ συνελθόντες, ῥᾳδίως ἐπιτηδεύσειαν τὸν τοῦ ἀνθρώπων βίον, ὑπὸ δυεῖν τούτοιν μιγίστοιν τυραννούμενον, ἐλπίδος καὶ φόβου, καὶ ὅτι ὁ τούτων ἑκατέρῳ ἐς βίον χρήσασθαι δυνάμενος, τάχιστα πλουτήσειε· σὺν ἀμφοτέροις γάρ, τῷ τι δεδιότι, καὶ τῷ ἐλπίζοντι, ὑπῆρχεν τῶν πρόγνωσιν ἀναγκαιοτάτην τι, καὶ σοφώτατον ἁπάντων ἔσεσθαι, καὶ ἐπηρὲς ἅτε πᾶσιν πλουτεῖν, καὶ εὐδαίμονας γενέσθαι, καὶ Δῖλον καὶ Κλάρον, καὶ Βραγχίδας, τῶν ἀνθρώπων ἐκ δὲ προφάσεως τυραννοῦντας, τῶν ἐλπίδι, καὶ δέους φόβου, φοιτώντων ἐς ἱερά, καὶ προμαθεῖν τὰ μέλλοντα διαμένειν, καὶ δὲ αὐτὸ ἑκατόμβας θύοντας, καὶ χρυσᾶς πλίνθους ἀναπτίθεντας. ταῦτα πρὸς ἀλλήλους τρέφοντο, καὶ κυκῶντο, μαντεῖον συγκόσαι τῷ χρυσήλατον ἐβουλεύοντο· ἐ γὰρ ἔτι προχωρήσειν αὐτοῖς, ἀντὶ καὶ πλουσιά τι τῷ δυλάμενος

rosissimi, & immani audacia præditi, neq; non ad maleficia pröptissimi, societatẽ iniissẽt, facilè perpenderunt, hæc duo potissimùm in hominũ uita tyrãnidẽ obtinere, spem, ac metum: quorum utroque si quis ad commoditatẽ uteretur, fore ut is illicò diteſceret. Siquidem utrique iuxtà, uel ei qui metu laboraret, uel huic q spe teneretur, uidebant præscientiam quammaximè neceſſariam esse, summeq; desiderari: atq; hac uia Delphos olim fuisse ditatos, factosq; celebres: præterea Delũ, Clarũ, et Brãchidas: nimirũ hominib. per hos quos modò dixi tyrãnos, nẽpe spem ac metũ, ad sacra cõfluentib. ac futura prædicere cupiẽtib. atq; huiꝰ rei gratia hecatõbas immolãtibus, aureosq; dedicãtib. lateres. Hæc ubi inter se uersãssẽt, ultroq; ac citrò agitassẽt, uisum est uaticiniũ oraculiũq; cõstituere. etenim si res ea proceſsisset, sperabant se protinus diuites atq; felices

ἐσιέναι ἤλπιζον, ὁπόσῳ μείζονως, ἢ κατὰ τὸν πρώτιον προσδοκίαν, ἀπλώτησεν αὐτοῖς, ἢ κρείττων ἀπεφάνη τῆς ἐλπίδος. τὸν τοίνυν θεὸν τὸν σκίψιν ἐποιοῦντο, πρῶτα μὲν περὶ τῆ χωρίου, δεύτερον δὲ, ἢ τις ἡ ἀρχή, καὶ ὁπόθεν ἂν γένοιτο τῆ ὠνῆ χειρώσως. ὁ μὲν δὴ Κοκκωνᾶς τὸν Χαλκηδόνα εὐδοκίμα ἔχειν ὠνητικόν τόπον εἶναι, καὶ ἐμπόρων χωρίον, τῇ τε Θράικη καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσοικοῦν, ἔχειν τε καὶ ἀσφαλῆ τῆς Ασίας καὶ Γαλατίας καὶ τῶν ὑπερκειμένων ἐθνῶν ἁπάντων. ὁ δὲ Αλέξανδρος ἐμπαλιν τὰ οἰκοι πρεσβεύειν, λέγων, ὅπερ ἀληθὲς ἦν, πρὸς τὸν τῶν τοιούτων ἀρχὸν καὶ ὠνητὴν χειρώσειν, ἀνδρώπων δεῖν παχέων καὶ ἠλιθίων, τῶν ὑποδεξομένων, οἵους τὲς Παφλαγόνας εἶναι ἔφασκεν, ὑπὲρ τοιούτων τὸ τῆ Αβώνου τεῖχος, λαοσταλάμονας τὲς πολλὲς καὶ ἠλιδίους, καὶ μόνον, ἃ φανεὶς τις αὐλητὴν ἢ τυμπανιστὴν, ἢ λαμβάνειν προτείνοντα

fore. Quod quidem negocium magnificentius etiã illis succeßit, quàm expectauerant initiò, & uel spe melius euênit. Hinc iam spectare cœperunt, primùm quidem de loco, deinde quónam exordio, quáue ratione negocium oporteret auspicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam esse censuit, utpote regionem à negociatoribus frequentatam, tũ Thraciæ Bithyniæq; confinem, neque longè diſsitam ab Asia Galatiáque, cunctis item imminentibus populis. At ediuersò patriam suam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiusmodi negociorum auspicationem aggreßionemque hominib. opus esse crassis & stolidis, & qui uiderentur admissuri: cuiusmodi Paphlagones affirmabat esse hos qui supra Aboni murum incolunt, nempe superstitiosos plerosq; ac stolidos: qui si quis tantùm apparuisset tibicinẽ aut tympanistã, aut q cymbala pulsaret, secum addu-

cens,

ἐπαγόμενον, κοσκινῷ τὸ τοῦ λύγου μαντευόμενον, αὐτίκα μάλα πάντα κιχνύτας πρὸς αὐτὸν, καὶ ὥσπερ τινὰ τῶν ἐπουρανίων προσβλέποντας, ὀλίγης δὲ πρὸ τούτου φάσεως αὐτοῖς γεγονυίας, τέλος ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος. καὶ ἀφικόμενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα (χρὴ σιμὸν γάρ τι ὅμως ἡ πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἐλοξῷ) ἐν τῷ Ἀπόλλωνος ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐστι Χαλκηδονίοις, κατορύττουσι δίλιτρας χαλκᾶς, λιγύσας, ὡς αὐτίκα μάλα ὁ Ἀσκληπιὸς, σὺν τῷ πατρὶ Ἀπόλλωνι, μέτειμι εἰς τὸν Πόντον, καὶ καθέξει τὸ τῆ Ἀβώνυ τεῖχος. αὐτοὶ δὲ δίλιτραι ὀξυπέτηλοι συμβάσαι, διαφοιτῆσαι ἐφ' ὅλην τοῦτον τὸν λόγον ἐς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐποίησαν, καὶ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐς τὸ τῆ Ἀβώνυ τεῖχος· ἐπῆσαν γὰρ καὶ νεὼν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγεῖραι, καὶ τὸς θεμελίους ἤδη ἐσκαπτον, ἐνταῦθα ὁ μὲν Κοκκωνᾶς ἐν Χαλκηδόνι κατακέκριται, διίστούς τινας,

cens,[t] cribro (quod aiunt) uaticinãs, illicò uehemẽter omnes in illũ inhiẽt, et perinde ut cœlitum quempiã intueantur. Hac de re quum controuersiæ nonnihil inter illos fuisset, tandem cessit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonem (nam id oppidum uisum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis tẽplo, quod est apud Chalcedonios uetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Aesculapium unà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murũ inhabitaturum. Hæ[u] tabellæ quum essent de industria repertæ, facilè effecerunt ut hic rumor [x] in omnem usque Bithyniam ac Põtum dimanaret, multo autẽ ante alios in Aboni murum. nam hi protinus statuerant etiam templũ erigere, iamq; fundamentis locum effoderant. [y] Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas, ancipitia quædam atque

ηχὰ ἀμφιβόλως ηχὰ λοξὸς χρησμοὺς συσσχάφων. καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, οἶμαι, λυχθείς. πρόεισι δὲ ὁ Ἀλέξανδρος πομπῇ ἤδη, ηχὰ πλουπάμους παδαμελὴς, μισόλευκον χιτῶνα πορφυροῦν ἐνδεδυκώς, ηχὰ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτὸ λευκὸν ἀναβεβλημένος, ἅρπαν ἔχων κατὰ τὸν Περσέα, ἀφ' οὗ ἑαυτὸν ἐγγενολογεῖ μητρόθεν. ηχὰ εἰ ὀλιγῶροι ἐκεῖνοι Παφλαγόνες, ἀλλὰτοῦ αὐτοῦ ἄμφω τὰς γονέας ἀφανεῖς ηχὰ ταπεινούς, ἐπίστευον τῷ χρησμῷ, λίγοντι, Περσίδης γενετῆρι, φοίβῳ φίλος ἔστ' ὀρᾶται,

Δῖος Ἀλέξανδρος, Ποδαλειρίου αἷμα λιχμώς.

Οὗτος, ἅτε ὁ Ποδαλείριος, μάχλος ἐγκαινομανὴς τὴν φύσιν, ὡς ἀπὸ Τρίκκης ἄχρι Παφλαγονίας τείνειν τὴν Ἀλεξάνδρου μητέρα, σύγκυτο δὲ χρησμὸς ἤδη, ὡς Σιβύλλης προμαντευσαμένης·

Ξυξένου πόντοιο παρ' ἠιόσ', ἄγχι Σινώπης,

ambigua obliquaq; cõscripsit responsa. Deinde paulo pòst diem obit, à uipera (sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsarieq; promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eã ueste amictus candida, falcẽ tenens exẽplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagones quum ambos illius nossent parentes obscuros atq; humiles, tamẽ oraculo crediderunt ita canenti:

Persides genere gratus Phœbo iste uidetur:
Diuus Alexander, Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac naturâ mulierosus, adeò ut à Tricca ad Paphlagoniam usq; in Alexandri matrem fit incitatus illectusq;. Repertum est aliud oraculũ quasi Sibyllæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam

Tyrsida

Ἐσται τις καὶ Τύρσιν, ἀπ' Αὐσονίδαι προφήτης,
Ἐκ πρώτης μονάδος, μυάδος,
τριττῶν δεκάδων τε,
πένθ' ἑτέρας μονάδας, καὶ ἑικοσάδα τρισάριθμον
Ἀνδρὸς ἀλιξητῆρ' ἐμοῦ μιμνημένῳ τετράκυκλον.
Εἰσβαλὼν γοῦν ὁ Ἀλέξανδρος,
μετὰ τοιούτης φαντασίας, διὰ πολλοῦ ἐς τὸν πατρίδα, πόρρω
βλεπόντε τε καὶ λαμπρὸς ὦν, μεμηνέναι προσποιούμενός τε, καὶ ἅμα
ὑποπιμπλάμενος τὸ στόμα, ῥᾳδίως δὲ τοῦτο ἔπασχεν αὐτῷ, τρυδὶς δὲ βαφικὴ
βοτάνης τῶν ῥίζας διαμασησαμένῳ. τοῖς δὲ ἄλλοις τι, καὶ φοβερὸν ἐδόκει ὁ ἀφρὸς. ἐκτὸς
πόντου δὲ αὐτοῖς φάλαν, ἢ κῆτος ὑδατώδεστο ὑφαλὴ δρακοντοῦς
ὀδόντιν, ἀνθρωπομορφόν τε ἐπιφαίνεσα, κατάγραφον, φόβου
ἀπαθεῖς, ὑπὸ θρῆξιν ἐπαίειν αὐοίγουσά τε καὶ οὐδὲν ἐπιπλάσσα τὸ στόμα. καὶ γλῶτταν,
οἷα δρακόντων διττὴν, μίλανα προύκυπτεν,

Tyrside erit quidam Ausonia de gente sacerdos:
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinque alias monades, uicenaq; ter repetita
Quadrorbem numerũ, referentem nomina diui,
Qui ueniet laturus opẽ mortalibus ægris.

Alexãder itaque multo pòst in patriam irruês cum eiusmodi Tragœdia, conspicuus erat ac splendidus: quum interim furore afflatum sese nonnunquam assimulabat, ore spuma completo: id quod ille facilè efficiebat, radiculæ (ea est herba lauandis lanis idonea) radice commãducata. Cæterùm illis diuinum quiddam ac formidandum spuma uidebatur. At multo antea sibi finxerant parauerántque è linteis confectũ draconis caput, quod speciem quandam humanam præ se ferret, colorum fucis mirè adsimulatum, quódque pilis equinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconum) bisulca atra

προϊνυπῆρχε, ὑπὸ ῥιχῶν τὴ αὐτὴ ἑλκομένη. καὶ ὁ Πελλαῖος ἀλέκτωρ προϋπῆρχε, τὴν οἱ ἱερεῖς ἐτρέφοντο, κατὰ καιρὸν ὑπεφαινομένην αὐτοῖς, καὶ σωφρονέστερος, μᾶλλον δὲ, πρωτοπαγωνιστὴς ἐσομένη. ἤδη δὲ ἐρχέσθαι δέον, μηχανᾶταί τι τοιόνδε· Νύκτωρ γὰρ ἐλθὼν ὑπὸ τὸν βιμελίαν τῆ νεᾷ, τὸν ἄρτι ὀρυττομένην (σωρὸς δὲ ἐν αὐτοῖς ἦν, ἢ αὐτόθεν ποθὲν συλλεβόμενον, ἢ ὀρυττομένου τοῦ θεμελίου) ἐνταῦθα κατατίθεται χλωρὸν ὠὸν προσκεχωμένον, ἐνδον φυλάττον ἑρπετόν τι ἀρτιγέννητον, καὶ βυθίσας τοῦτο ἐν μυχῷ τῷ πυλοῦ, ὀπίσω αὖθις ἀπηλλάττετο. ἔνδον δὲ γυμνὸς ἐς τὸν ἀγορὰν προσιὼν δέσας, λιάβωμα δὲ περὶ τὸ αἰδοῖον ἔχων, κατάχρυσον καὶ τοῦτο, καὶ τὸν ἔρπυλλον ἐπάνω φορῶν, σείων ἅμα τὴν κόμην αὐτοῦ, ὥσπερ οἱ τῆ μητρὶ ἀγείροντες τι, καὶ ἐνθιάζοντες, ἀλλομενόμενος, ὡδί βωμόν τινα ψηλὸν

ca atra prominebat, quæ & ipsa pilis agebatur. 2 Porrò Pellæus ille draco iam pridē erat in prōptu, domiq; aleba tur: quū res postularet, tū ab illis proferendus, unaq; in partem Tragœdiā acturus, uel princeps potius huius fa turus fabulæ. Iam uerò ut erat maturum aggredi, tale quiddam machinatur: no ctu ueniens ad templi funda menta nuper effossa (consti terat autem in eis aqua, siue quòd ea indidem alicunde destillauerat, siue quòd exæthere deciderat) illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occulta bat fœtum recens editum ser pentis. Id quum alte demer sisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At mane quum in forū pro silijsset nudus, nisi quòd subli gari circum pudenda tectus erat, eoq; inaurato: tum fal cem illam gestans, simúlque

solutā uentilās iactánsq; comā, eorū more q à Cybele deorū matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: conscensa

sublimi

ὑψηλὴν ἀναβὰς, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζεν, αὐτίκα μάλα λειξεμένην ἐν χρῷ τὸν θεόν. οἱ παρόντες δὲ (συνεδεδράμει γὰρ σχεδὸν ἅπασα ἡ πόλις ἅμα γυναιξὶ, καὶ γέρουσι καὶ παισίν) ἐτεθήπεσαν, καὶ ἠνέχοντο, καὶ προσεκύνουν. ὁ δὲ φωνάς τινας ἀσήμους φθέγγετο, οἵας γίνεσθαι ἀν Ἑβραίων ἢ Φοινίκων, ἐξέπληττε τοὺς ἀνθρώπους, οὐκ εἰδότας ὅ, τι λέγοι, πλὴν τοῦτο μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐναντιμίγνυτο τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ἀσκληπιὸν, εἶτ' ἴδοι ἀράμενος ἐπὶ τὸν ἐσόμβουν νεὼν, καὶ ἅδην τὸ ὄρυγμα ἐλθὼν, καὶ τῷ προφήτῃ δὸς μεμελῆσθαι τὸ χρησμῳδεῖν παιδὶ, ἐμβὰς ἐς τὸ ὕδωρ, ὕμνους τε ᾖδεν Ἀσκληπιῷ καὶ Ἀπόλλωνι, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, καὶ ἐκάλει τὸν θεὸν ἥκειν εὐτυχῆ ἀγαθῇ εἰς τὴν πόλιν. ἔπειτα φιάλῃ ἀντλήσας, ἀνεκλύσατο τινὰς, ῥαδίως τοσοβαλών. ἀνιμᾶται μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πηλοῦ, τὸ ὠὸν ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ὁ θεὸς

sublimi quapiã ara cõciona batur, ciuitatẽ eam beatam esse prædicans, quæ mox Deum propalam esset ostensura mortalibus. Porrò qui aderant (nam concurrerat uniuersa propè ciuitas) unà cum mulieribus, senibus, pueris, admirabantur, ac uota facientes adorabant. At ille uoces quasdam sonans incognitas, nihilq; significantes, cuiusmodi sint Hebræorum aut Phœnicum, attonitos eos reddebat, ut qui nihil intelligerent eorum quæ dicebat, nisi solum hoc quòd Apollinem Æsculapiumq; passim admiscebat. Sub hæc ad institutum templum curriculo fugiebat, accedèsq; ad fossã ac fontẽ illũ quẽ iam ante cõditũ oraculũ præstruxerãt, ingressus aquã, magna uoce canebat laudes Apollinis & Æsculapij, inuitabatq; Deũ, uti dexter ac felix in ciuitatẽ aduenire. Deinde phialã postulat. eam porrectam à quopiã, facilè immergens, unà cũ aqua lutóq; haurit et ouũ illud, in quo nimirũ ille Deum

κὼτῶ καʃανήκλασο, καρῶ λου
κῶ καὶ ψιμμυθίῳ τὶω χρῶμα
γλὼ τῦ πώματος ξυγκολλη
μένου, καὶ λαβὼν αὐτὸ ἐς τὰς
χεῖρας, ἐκεῖνο ἔφασκεν ἤδη τ
Ασκληπιὸν. οἱ ὲ ἀτρεῖς ἀπέ
βλεπον ὁ, τι καὶ γένοιτο, πο
λὺ πρόθυμον θαυμάσαντες τὸ
ὄρνεον, ἐν τῷ ὕδατι σύμμενον.
ἐπεὶ δὲ καὶ κατάξας αὐτὸ ἐς
κοίλω τὶω χεῖρα, ὑπολέξατο
τὸ τῦ ἰρητῦ ἐκείνου ἔμβρυον,
καὶ οἱ παρόντες ἔθλον κενού
μενον, καὶ πρὸς τοῖς λαπ;ύ
λοις εἰσούμενον, αὐτίκα γον
δύδε, καὶ ἀσπάζοντο τὸν θεὸν,
καὶ τὶω πόλιν ἐμακάριζον, καὶ χαυλὸν ἔπαυσε ἐνε
πίμπλατο τῶν σύχῶν, θυσιῶν
γοὺς καὶ πλόυτους, καὶ ὑγιεί
ας, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ αὐτῶν
παρ' αὐτῦ. ὁ δὲ θρομαῖος ἀγο
θὸς ἐκ τὶω οἰκίαν ἔτετο, φέρων
ἅμα τὸν ἀρτιγέννητον Α
σκληπιὸν, ὅτε τιχθέντα, ὅτι
ἄλλοι ἅπαξ τίκτουσι ἀνθρώ
ποι, ἐκ ἐκ πορνικῆς, μὰ Δί',
ἀλλ' ἐκ πορύης, ἀλλ' ἐκ χλωὸς

cõcluserat, cãdida cera ce-
russaq; cõmissuram operculi
ferruminãs. Id quũ manu ce
pisset, affirmabat iã Aesculą
piũ tenere sese. Interim illi
stupidis defixisq; intuebãtur
oculis, expectãtes qd nãrsbet
futurũ postea, sãdudũ admi-
rantes ouũ in aqua repertũ.
Porrò posteaq; fregisset idem
caua uola cõpressum, ac ser-
pẽtis illius fœtum exclusum
excepisset, simul atq; mouen
tem hũc sese cõspicerẽt ij qui
aderãt, ac digitis circumuol
uentẽ, protinus uocem tolle
bant, deúmq; consalutabãt,
ac ciuitatem eam fortunatã
esse dictitabãt: singuliq; af-
fatim uotis implebãtur, the-
sauros, opes, prosperã uale-
tudi-ẽ, aliáq; id genus ab illo
flagitãtes bona. Hic ille rur
sus cu-sim sese domũ abripu
it, unà secũ asportãs modo e-
ditũ in lucem Æsculapiũ, bis
natum scilicet, cum semel dũ
taxat nascãtur homines: at-

que non ex Coronide per Iouem, id est cornicula (nam id matris nomen fertur) neque ex cornice, uerùm ex anſere proge-

γεγονυμένον. ὁ δὲ λεὼς ἅπας ἐκαλεῖτο, καὶ τοῦτο ἐνῆν, ἐκ τοῦ μαινόμενον ὑπὸ τῶν παίδων· ἐμαίνετο μὲν γὰρ οὐκ ἐμανία, ἐλπίζων, ὅπερ ἦν, τὸ δὲ φόβος, οὕτω πολὺς παμπόλλης τῶν Παφλαγόνων συνέρρεεν ὄχλος. ἐπεὶ δὲ ὑπερεπλήσθη ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἀπαύστων τῶν εἰσφορῶν καὶ τῶν παρόδων προεξευρημένων, οὐδὲν ἐκείνοις σιτοφάγοις ἀνθρώποις, ἀλλὰ μίνυν τῇ μορφῇ μὴ ἐκ πρόβατα ἄναι διαφέροντας, ἐν οἰκήσοις τισί, ὑπὸ λιθίνης καθείρξαντες, μάλα δεσπικῶς ἐπαλεύσαντες, λαμβάνει ἐς τὸν κόλπον τὸν Πελλαῖον ἐκεῖνον Ασκληπιὸν, μίγιστόν τι καὶ κάλλιστον, ὡς ἐφάνη, ὄφιν. καὶ ὅλον τῷ αὐτοῦ βαχύλῳ περιελίξας, καὶ τὸν ἀρᾳὺν ἔξω ἀφεὶς, (πολὺς δὲ ἦν, ὡς καὶ ἐν τῷ προκολπίῳ προεκύθαι αὐτοῦ, καὶ χαμαὶ τὸ μόριον ὑποσύρεσθαι) μόνον τὸν κεφαλὸν ὑπὸ μάλης ἔχων, καὶ

progenitum. Populus autem uniuersus consequebatur, omnes afflati Deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, spe rās fore, id quod & euēnit, ut fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. A Ergo postea quam urbs ita esset hominibus referta, ut iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exēptum, nec ulla parte similes uiderentur uiris pane uescitantibus (ut loquuntur poetae) uerum qui præter solam figuram nihil à pecudibus differrent: in ædiculis quibusdā in lecto residens, eo uidelicet ornatu qui uatē mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Æsculapium, qui quidem erat, ut dictum est, maximus pulcherrimus q;. Hunc totum ubi collo circumdedisset, caudam forās prominere sinens (erat aūt ingens adeò, ut cū per pectus illius effunderetur, pars tamē humi traheretur) solū aūt caput sub alis abditū teneret,

ἀποκρύπτων, αὐτὸς μὲν τὴν παῦλα
ἐκείνης, περιφαίνει τῷ ἐδουλίῳ
περιελιὼ, κατὰ τὰ δάτερα τοῦ
χειτῶνος, ὡς λεῖδειν ἐκείνου τοῦ
φαινομένου παύτως ἔσαν. ἃ τά
μοι ἔφαινόμενον εἰκάσαι τὰ πά
νυ φαλερὸν, δεῖλ' εἰς κόρην τὰ
φωτὸς ἀεχόμενον, καὶ πολλοὶ
αὐθρώπων συγκυλίομεν, τῖσα
ραγμένων ἢ περικεπλεγμέ
νων, καὶ τῶν ἐλπίσιν ἐπαιω
ρημένων, οἷς ἐσελθοῦσι τρέ
σιμον, ὡς ἀκὸς, τὸ πρᾶγμα ἐφά
νετο, ἐκ τῶ τίως μικροῦ ἐρπετὸν,
ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, τοσοῦ
τον ἀράπαντα περηνίναι αὐ-
ξηκέμερφον, καὶ ταῦτα, καὶ
τιδαασόν· ἐπέγοντο δὲ κὸτίκα
πρὸς τὸν ἔξοδον, καὶ πρὶν ἀ-
νοιξῶσι ἐλέν, ἐσυλαόνοντο ὑ-
πὸ τῶν ἀεὶ ἐπεισιόντων. ἐτι-
ρύπτοντο δὲ καῖα τὸ αὐτίθυρον
ἄλλη ἔξοδον, οἷόν τι τὰς Μα
κεδόνας ἐν Βαβυλῶνι ποιῆ-
σαι, ἐπ' Ἀλεξάνδρου νοσοῦν-

teneret, illo nimirū omnia fe
rente: linteaceū illud draco-
nis caput, altera in amictus
parte cōtextum ostendebat,
quod prorsum illius esse dra
conis uideretur, qui à pecto-
re prominebat scilicet. Et lā
uerò mihi cogita ædiculas
non admodum illustres, nec
ad satietatem usque luminis
capaces: tum turbam homi-
num conuenarum, quiq; a-
lijs ex locis alij concurrißēt,
tumultuantes, ac prius etiā
quàm ista uiderent, mente
attoniti stupefactiq;, deniq;
phebus illis sublati: quibus
ingreßis non mirum si res ui
sa est portentosa, uidelicet
ex modò pusillo serpēte in
tra pauculos dies tam imma
nem extitisse draconem hu
mana specie, atq; eum insu-
per mānsuetum tractabilemo-
que. Protinus autē ad exitū
properabant, & priusquam exactius essent contemplati,
protrudebantur ab ijs qui noui semper ingrediebantur.
Porrò eregione ianuæ per quam intrabatur, patefactum
erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddā
et Macedonas in Babylone feciße ferūt in Alexandri mor-

bo, quum

τι, λέγ&, ὅτε ὁ μὲν ἥδιστα πονή
σας εἶχεν, οἱ δὲ πορισάμενοι τὰ
βασίλεια, ἐπόθεν ἰδεῖν αὐτὸν,
καὶ προσιέναι τὸ ὕστερον.
τῶν δὲ ἐπίδειξιν τοιαύτην,
ἐχ ἅπαξ ὁ μιαρὸς, ἀλλὰ πολ-
λάκις ποιῆσαι λέγεται, καὶ μά
λιστα, εἴ τινες τῶν πλουσίων
ἀφικοιντο νεαρώτεροι. ἐντεῦ-
θεν, ὦ φίλε Κέλσε, ἐγὼ δεῖ πᾶσι
δὴ λίγαρ, συγγνώμην χρὴ ἀ-
ποτίνειν τοῖς Παφλαγόσι, καὶ
Ποντικοῖς ἰκάνοις, παχέσι καὶ
ἀπαιδεύτοις αὐθρώποις, ἐ
ξυπατήθησαν ἀπέμαξαι τοῦ
δράκοντ& (καὶ γὰρ τοῦτο πα
ρῆν τοῖς βουλομένοις ὁ Ἀλέ-
ξανδρ&) ἐρῶντές γε ἐν ἀμυ-
δρῷ τῷ φωτὶ τὸν κεφαλὸν, δ'
ὅν αὐτῦ αἰδοίου ὄντος τε, καὶ
συγκλάσαν τὸ σῶμα. ὥστε πά
νυ τὸ μηχάνημα ἐδεῖτο Δημο
κρίτου τινὸς, ἢ καὶ αὐτῦ Επι-
κούρ, ἢ Μητροδώρ, ἢ τινὸς ἄλ
λου, ἀδαμαντίνων πρὸς ταῦτα
καὶ τὰ τοιαῦτα τὸν γνώμων
ἐχόντ&, ὡς ἀπιστῆσαι, καὶ ὁ

bo, quū ille grauiter iā ægro
taret: illi obsessa regia desidē
rārēt eū intueri, ac supremū
alloqui. Atque hoc spectā-
culi scelestus hic non semel,
uerūm crebrius exhibuisse
dicitur, maximè si qui diui-
tes aduenissent recentiores
ac nouitij. Hoc loco, mi cha-
rissime Celse, si uera fateri
uolumus, æquum est ueniam
dare Paphlagonibus, ac Pon
ticis illis, hominibus nimi-
rum crassis & ineruditis, si
delusi sunt, quum draconem
manu contingerent, (nam
hoc quoque largiebatur A-
lexander ijs qui uoluissent)
quúmque conspicerent in
dubia malignaq; luce imita-
tum illud illius caput, os sci-
licet nunc aperiens, nunc
claudens, tanto artificio, ut
res planè Democritum ali-
quem requireret, aut certè
Epicurum, Metrodorúmue,
aut alium huiusmodi quem-
piam, qui prorsus C adaman
tinam aduersus hæc, atque id genus alia mentem obti-
neret: qui nullo pacto crederet: quicq; uel quid esset rei,

coniecturis

πρὸ ἐμοῦ, ἀνάσσω, καὶ ἐμὴ σύριγξ τὸν ῥόπον ἐλώσατο, ἐπεὶ τὸ γοῦν πρόπαν ἐμόν, ὅτι λέγω αὐτὸν ὁ ῥόπος δὴ μαγγανεύσας. τόδε δ' ὦν πᾶν ψεῦδος ἔστι, καὶ γνώσεσθε ἐλόντα τὸν. κατ' ὀλίγον δ' ὦν καὶ ἡ Βιθυνία, καὶ ἡ Γαλατία, καὶ ἡ Θρᾴκη συνῄρρει, ἑκάστου τῶν ἀπαγγελλόντων, ὡς τὸ ἀκὸς, λίγοντος, ὡς καὶ γνωσόμενον ἐλεῖν τὸν θεὸν, καὶ ὕστερον ἅψαιτο, μετ' ὀλίγον παμμιγέα βοὰς αὐτῆ γεγενημένας, καὶ τὸ πρόσωπον ἀνδράπᾳ ἐοικότος. γραφάς τι ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἀκόνας, καὶ ξέανα, τὰ μὲν ἐκ χαλκοῦ, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρου ἀνασμένα. καὶ ὀνομά γε τῷ θεῷ ἔπιτιθεν· Γλύκωνα γὰρ ἐκάλεσε, ἐκ τινος ἐμμίξας καὶ δέος προσάγματος. ἀνεφώνησε γὰρ Ἀλέξανδρος· Εἰμὶ Γλύκων, ῥίον ἄμμα Διός, φάος ἀνδρώποισι. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, οὕπερ ἔνεκα τὰ ποιήματα

coniecturis colligeret: uel si uiam etiam modumq; præuestigare non quiret, illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidem sese modum rationemq; præstigiaturæ: cæterum quicquid esset negocij, prorsus simulatum fucatumq; esse, ac ne fieri quidem ulla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia, Thraciaq;: eorum qui renunciabant, unoquoque, ut fit, affirmante sese primùm nascentem uidisse Deũ, deinde paulo pòst eundem contrectasse iam grandem admodum factum, uultu etiam homini adsimilem. Accedebãt ad hæc picturæ, imagines, signa Deum referẽtia, partim ex ære, partim argento efficta. Postremò nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus est, idq; iussu diuino carmine prodi-

to. ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:
Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.
Ast ubi iã D maturũ esset, ut (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant

τα ἐμεμηχάνητο, καὶ χρᾶν τοῖς ἀνομένοις, καὶ ὑποπίπτειν, παρ' Ἀντιλόχου τοῦ ἐν Κιλικίᾳ τὸ ἐν Μόψου λαβών (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνον μετὰ τῶν παρ' ἐκείνῳ τιμηθέντων, τὸν Ἀμφιάρεων, καὶ τὸν ἐν Θήβαις ἀφανισμὸν αὐτοῦ, ὑπονοῶν τοῦ εἰπόντος, ἐκ τῶν Κιλίκων ἀφανισθήσεσθαι, ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος ἀπέλαβε, προθεσπίζων καὶ αὐτὸς τοῖς Κίλιξι τὰ μέλλοντα, καὶ δύ' ὀβολοὺς ἐφ' ἑκάστῳ χρωμένοις λαμβάνων) ἐκεῖθεν οὖν τὸ ἐνόψιον λαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος, προλέγει πᾶσι τοῖς ἀφικνουμένοις, ὡς μαντεύσεται ὁ θεὸς, ῥητόν τινα χρόνον πρόσ. ἐπέλυσε δ' ἕκαστον, ὃ δέοιτο αὐτοῦ, καὶ μάλιστα μαθεῖν ἐν δέλτοις, ἐς βιβλίον ἐγγράψαντα, καταῤῥάψαι τι, καὶ κατασημήνασθαι κηρῷ, ὃ πηλῷ, ὃ ἄλλῳ τοιούτῳ· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ βιβλία, καὶ ἐς τὸ ἄδυτον κατελθών (ἦλν γὰρ ὁ νεὼς ἐγγύθεν, καὶ ὁ σηκὸς παρεσκεύαστο) παλίσσυτα ἐμιλλε, κατὰ

fuerant excogitata) respondere quoque redderet ijs qui requisissent, diuinaretque accepta uidelicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices natem egerat (nã is quoque post Patris Amphiarei interitũ posteáque quàm ille inter Thebanos extare desijsset, patria pulsus, atque in Cilicià profectus, haud incommodè rẽ gesit, quum Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiens respondens) ab hoc, inquam, arrepta ansa, prædicit Alexander omnibus qui aduenerãt, fore ut Deus ipse responsa daret: eiusq; rei diem quendam certum prælocutus est. Iubsit autem ut quisque quod uideretur, quodq; maximè discere uellet, id in libello conscriberet, eumq; funiculis obuinctum, cera, argilláue, aut simili re quapiam obsignaret. Se uerò receptis libellis cum subisset adyta (ita enim oraculũ erat extructũ, et apparatæ cortinæ) ordine

κατὰ τάξιν, τὰς διαλωκότας ὑπὸ κήρυκι καὶ διαλόγῳ, καὶ παρὰ τῶ θεῶ ἀκίνων ἕκαστα, τὸ μὲν βιβλίον ἀποδώσειν σιωμασμένον, ὡς ἔχει, τῶν δὲ πρὸς αὐτὸ ἀπόκρισιν, ὑπογεγραμμένῳ πρὸς ἑκάστῳ, ἀμεταβολήτῳ τῶ θεῶ, πρὸς ὅτε τις ἐρωτο. ὧν δὴ τὸ μυχαίωμα ἦν τοῦτο, ἀνδρὶ μὲν, οἵῳ σοὶ, δὶ μὲν φορτικὸν ἀπᾶν, καὶ οἵῳ ἐμοὶ, πρόδηλον, καὶ γνῶναι ῥᾴδιον, τοῖς δὲ ἰδιώταις, καὶ παρ' ἕνα μεγάλῳ τῶν ῥίνα, τραγικὸν, καὶ παύτη ἀπίστῳ ὄμιλον. ἐπινοήσας γὰρ ποικίλας τῶν σφραγίδων τὰς λύσεις, αἰνιγμάτων τε τὰς ὁρωτήσεις ἑκάστας, καὶ τὰ δοκοῦντα πρὸς αὐτὰς ἀπεκρίνατο, εἶτα κατὰ λύσας αὖθις, καὶ σημηνάμενον, ἀπιδίδου μετὰ πολλοῦ θαύματος τοῖς λαμβάνουσι. καὶ πολὺ ὧν παρ' αὐτοῖς τὸ πίστον ἦν ἄτοπον ἀπίστατε, ἃ ἐγὼ παῦν ἀσφαλῶς σημηνάμενος, αὐτῷ ἔλαθον, ὑπὸ σφραγίσι

ordine per præconẽ ac theologũ euocaturũ eos q̃ tradidißet: dehinc ubi de singulis esset edoctus à Deo, libellos redditurum, ita ut traditi fuerãt obsignatos, subscripto illis responso pro cuiusq; arguméto, Deo nimirũ respõdente, quacunq; de re quis esset scisciatus. Erat autem hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiam (si modò dictu non est inuidiosum) cuiusmodi sum ego, manifestarius neque difficilis animaduersu, uerùm idiotis, quibusq; nares essent mucco obsitæ, minimeq; emunctæ, prodigiosum planeq; incredibile quiddam esse uidebatur. Etenim quum uarias esset commentus artes quibus signa tollerentur, quæ quisq; scisci tabatur, ea legebat: atque ita quæ uiderẽtur, ad interrogata respondebat. Deinde rursum obuincta obsignataq; reddebat, nõ sine summa admiratiõe eorũ qui recipiebãt. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, quî tãdẽ scire potuisset iste quæ ego illi tradidi, sanè q̃ diligẽter obsignata signis

ἀνομοιώτοις, ἐὰν μὴ θεός τις ἐκπλῆξ ὁ πάντα γιγνώσκων ὦ; τίνος οὖν οὐκ ἐπίνοια, ἴσως ὄρθιον μι. ἄκουε τοίνυν, ὡς ἔχοις ἐλέγχειν τὰ τοιαῦτα. ὁ πρώτη μὲν ἐκείνη, ὦ φίλτατε Κέλσε, βιλόνιον πυρώσας, τὸ ὑπὸ τῶν σφραγίδα μέσον τοῦ κηροῦ ἀπατήκων, ἔβαρε, καὶ μετὰ τῶν ἀνάγνωσιν, τῇ βιλόνῃ αὖ θις ἐπιχειράνας τὸν κηρὸν, τόν τε κάτω ὑπὸ τῷ λίνῳ, καὶ τὸ αὐτῶν τῶν σφραγίδα ἔχοντα, ῥᾳδίως συνεκόλλα. ἕτερον δὲ ῥᾴστον, ὁ διὰ τῆς λεγομένης κολλυρίς, σκευασθὲν δὲ τοῦτο ἔστιν ἐκ πίττης Βηρυτίας, καὶ ἀσφάλτου, καὶ λίθου τοῦ διαφανοῦς τε ῥιμμένου, καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης. ἐκ γὰρ τούτων ἁπάντων αὐτὰ πλάσας τὸ κολλύριον, καὶ θερμήνας πυρὶ, ἐπάλῃ τῶν σφραγίδα πρεχρίσας, ἐπετίθει, καὶ ἀπήματτε τὸν τύπον. ἔστι κἀντίκα ξηροῦ ἐπάνω γεγονότος, λύσας ῥᾳδίως, καὶ

signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera Deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua: Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quo uidelicet impostura eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Eam ceræ partem quæ post signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum ubi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facilè coagmentabat. Porrò secundus modus constat per id quod collyrium uocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & mastiche. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calfactum, inuncto prius sullo pingui, signo applicabat, ac symbolt figuram excipiebat. Id simulatq; siccum esset factum (siccabatur autem protinus)

ηδὲ αὐχχυνὸν, ἐπιδεὶς τὸν κηρὸν, αὐτύπου ὥσπερ ἐκ λίθου τῶν αὐτῶν σφραγῖδα, οὗ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ ὁμοίαν. Τρίτον ἄλλο πρὸς τούτοις ἄκουσον· τιτάνου γὰρ ὀλίγου ἐμβαλὼν, ἢ πολλῶσι τὰ βιβλία, ηδὲ κηρὸν ἐκ τούτου ποιήσας, ἔτι ὑγρὸν ὄντα ἐπιτίθει τῇ σφραγῖδι, ηδὲ ἀφιλὼν (αὐτίκα δὲ ξηρὸν γίγνεται, ηδὲ πρᾴως, μᾶλλον δὲ σιδήρου ταχυώτερον) τούτῳ δὴ ἐχρῶντο πρὸς τὸν τύπον. ἐσι δὲ ηδὲ ἄλλα πολλὰ πρὸς τοῦτο ὠφελούμενα, ὧν οὐκ ἀναγκαῖον μεμνῆσθαι ἁπάντων, ὡς μὴ ἀπειρόκαλοι εἶναι δοκοίημεν, ηδὲ μάλιστα σοῦ, ἐν οἷς κατὰ μάγων συνέγραψας, καλλίστοις τε ἅμα ηδὲ ὠφελιμωτάτοις συγγράμμασι, ηδὲ δικαιοτάτοις σωφρονίσειν τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἱκανὰ παραδειγμένου, ηδὲ πολλῷ τούτων πλήο commodè resignabat libellos: quibus perlectis; imposito ceræ denuò, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudinem mirè effictum. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniecta, quo uulgò codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat signo, statimq; detrahebat. Nam illicò ficcescit, adeò uti cornu uel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum uti consueuerat. Sunt præter has & aliæ complures uiæ, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum uidear modestus: maximè quum tu in his quos de Magorum artibus conscripsisti commentarijs, tum pulcherrimis, tum utilissimis, quique modestos reddere queant, si quis in eis euoluendis uersetur, abundè multa retuleris, longeque his nostris copiosiora. Red-

τὲ, ἔχρα οὖν, καὶ ἰδίσπιζε, πολλῇ τῇ σωίσῃ ἐντεῦθα χρώμ(ε)νος, καὶ τὸ ἀκόε τῇ ἐπινοίᾳ προσέπαιων, τοῖς μὲν λαξὰ καὶ ἀμφίβολα, πρὸς τὰς ὁρωτέσεις ἀπομεμιγμένως, τοῖς δὲ καὶ πάνυ ἀσαφῆ χρησμῳδιπὸν γὰρ καὶ τοῦτο αὐτῷ ἰδόκει. τοὺς μὲν ἀπέβιπτεν, ὡ πρὸς ὀλίγον, ὡς ἄμεινον ἐδοξεν αὐτῷ ἀπάσχοντι. τοῖς δὲ θαρραλέως πρὸς ἐλπίδας καὶ διαίτας, ἀκόλουθα, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφαν, πολλὰ καὶ χρήσιμα φάρμακα. μάλιστα δὲ εὐδοκίμουν παρ' αὐτῷ αἱ κυημίδες, ἀνίπου τι ὄνομα πεπλασμένου, ἐκ λίπους ἀρκείου συντεθειμένου. τὰς μὲν τοι ἐλπίδας καὶ προσποιᾶς, καὶ κλήρων διαδοχὰς ἐσαῦθις ἀεὶ ἀνεβάλλετο, προφιδεὰς, ὅτι ἔσαι πάντα, ὑπόταν ἰδιλήσω ἐγὼ, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης μου δικαίῃ, καὶ σύξεται ὑπὲρ ὑμῶν. ἐτέτακτο δὲ καὶ μισθὸς ἐκ ἑνὰς χρησμῷ,

ra. G Reddebat igitur oracula, diuinabátque, nõ mediocri ad eam rem utens ingenio, arteq; negocium reddens probabilius, dum aliis obliqua quædam & ambigua respõdet ad ea quæ proponebãtur, aliis penitus obscura: quandoquidẽ & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios itẽ deterrebat, alios adhortabatur, prouẽ sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, uitæq; rationes præscribebat, cùm sciret (ut initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cytmides ab illo probabantur: id est nomen confictum emplastri ursino adipe confecti. Porrò spes, rerumq; successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus, semper in aliud tempus rejiciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cum ipse uolam, quúmque uates meus Alexander me rogabit, proq; uobis uota faciet. Denicq; merces erat unicuiq; responso præstituta,

δραχμὴ, ηγὲ λί ὀβολώ. μὴ μικρὸν οἰηθεὶς, ὦ ἑταῖρε, μηδ' ὀλίγον γιγνώσθαι τὸν πόρον τοῦτον, ἀλλ' εἰς ἑπτὰ ηγὲ ὀκτὼ μυριάδας ἑκάστου ἔτους ἥθροι ζεν, αὐτὰ δίπα ηγὲ πεντακόσια δίπα χρησμοὺς τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ ἀπληστίας αὐαδιόλου των. λαμβάνων λί, οὐκ αὐτὸς ἐχρῆτο μόνος, οὐδ' εἰς πλοῦτον ἀπεδησαύριζεν, ἀλλὰ πολλοὺς ἤδη περὶ αὐτὸν ἔχων συμπράγους ηγὲ ὑπηρέτας, ηγὲ πουβλίους ηγὲ χρυσοποιούς, ηγὲ χρησμοφύλακας ηγὲ ὑπογραφέας, ηγὲ ὑποφαγισκὰς ηγὲ ὀψωνητὰς, ἅπασιν ἐνεμεν ἑκάστῳ τὸ κατ' ἀξίαν. ἤδη λί τινας ηγὲ ὧδε τῶν ἀλλοδαπῶν ὀξέπεμπε, φράσας ἐμποιήσοντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τῆς μαντείας, ηγὲ λιμενοσκόπους, ὡς προείπει, ηγὲ αὐσύρεις ἁρπάγας, ηγὲ κλέπτας ηγὲ λῃστὰς ὀφελίμους, ηγὲ δυσωρυχοὺς αὐοργύξαι παράσχοι, ηγὲ νοσοῦντας ἰάσασθαι,

nempe drachma cum obolis duobus. Ne uerò pusillū aut exiguum fuisse putes, amice, hunc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit usq; adeò auidis & insatiabilibus hominibus, ut singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. Cæterùm H ea quæ capiebat, nō ipse solus solitus est insumere, nec rursum ad congerēdas opes in thesaurum reponere, uerùm complures & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui uersibus oracula conderent, qui responsa seruarent, qui subscriberēt, qui obsignarent, qui interpretarētur: quorum unicuique pro dignitate meritoq; lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foràs & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi

inter gentes dissiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocareq; fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantib. mederi,

quosdam

ἐπίσε δὲ καὶ ἤδη ἀπειλούν-
τας ἀναστῆσαι. μέρομ@ οὖν
καὶ ὠδίσμοὶς ἀπαντᾳχόθεν ἐ-
γίγνετο, καὶ θυσίαι, καὶ ἀνα-
θέματα, καὶ ἀπλήσια, τῷ
προφήτῃ καὶ μαθητῇ τοῦ θεοῦ.
καὶ γὰρ οὖ καὶ ἔτ@ τοιοῦτο
σφ ἐχρησμοὶς, Τείμφυσι κέλο
μαι τὸν ἐμὸν θεράποντα προ-
φήτην,

Οὐ γάρ μοι κτίσσων μέλεται
ἄγαν, ἀλλ' ὑποφήτ. Ἐπεὶ
ἤδη θέλει τ νῦν ἐχόντων,
ὥσπερ καὶ ἐν μέθυσι βαθέως
ἀναφθέντες, σωίσαντες ἐπ'
αὐτὸν, καὶ μᾶλιθ' ὅσοι Ἐπι-
κούρ@ ἐπῶντο ἦσαν, καὶ ἐν ταῖς
βίβλοις ἐπιφώρατο ὑρίμα ἡ
πᾶσα μαγγανεία, ἐξ συσπουδ
τῷ θράματ@, ἐκφόβει φόβη-
τρόν τι ἐπ' αὐτῶς, λίγων, ἀδίκ
ων ἐμπλήθεσθαι καὶ Χριστια-
νῶν τὸν Πόντον, οἳ περὶ αὐτῶ
τολμῶσι τὰ πάντα βλασφη-
μεῖν, ὃς ἐκέλευε λίθοις ἐλαύ
νειν, εἴ γε ἐθέλοιεν ἵλεω ἔχειν
τὸν

quosdam etiam uita defunctos in uitam reuocare.

Concurrebatur igitur undequaq;, magnoq; tumultu concitati approperabant, sacrificabatur, dicabantur munera, eaq; duplicata, prophetæ discipulóque Dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum uatem atque ministrum

Præcipio: nec opũ mihi cura, at maxima uatis.

Verùm ubi iam plerique, quibus mentis plusculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate resipiscentes, conspirassent in illũ, præsertim ex his qui studebant Epicuro: iamq; I paulatim in opidis deprehenderetur uniuersa præstigiatura, fictúsque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impijs & Christianis impleri Pontum, qui non uererentur in sese turpißimè maledicere. eos iußit lapidibus pellerent, si modò uellent propitium habere

τὸν θεόν. περὶ ᾧ Ἐπικούρῳ καὶ τοιοῦτόν τινα χρυσοῦν ἀπεφθέγξατο. ὑβριμένῳ γάρ τινι, τί πράττει ἐν Ἅιδου ὁ Ἐπίκουρος, μολυβδαίναις, ἔφη, ἔχων πέδαις, ἐν βορβόρῳ κάθηται, ἔστα δαιμάζεις, εἰ ὧδε μέγα ἄρδην τὸ χρυσάφιον, ἐρῶν τὰς ὀρωτήσεις τῶν προσιόντων συνιτὰς, καὶ πεπαιδευμένας; ὅλως δέ, ἄσπονδός καὶ ἀνήκουστος αὐτῷ ὁ πόλεμος πρὸς Ἐπίκουρον ἦν, μάλα εἰκότως. τίνι γὰρ ἄλλῳ λικμητέρον προσεποιήσατο γένος ἀθρόως, καὶ τραπεζίτῃ φίλος, ἀληθείᾳ δὲ ἐχθρός, ὁ Ἐπικούρῳ, ἀεὶ περὶ τῶν φύσιν τῶν πραγμάτων παδιφρακότι, καὶ μόνῳ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀληθεύοντι εἰδότι; εἰ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα καὶ Χρύσιππον καὶ Πυθαγόραν, φίλοι, καὶ ἑταίρω βαθέως πρὸς ἑκάτερον ἦν. ὁ δὲ ἀστυγὴς Ἐπίκουρος (οὕτω γὰρ αὐτὸν ὀνόμαζε) ἐχθρὸς, δικαίως μὲν ταῦτα τοῖς ἐν γέλωτι καὶ

Deum. Porrò ſuper Epicuro huiuſmodi quoddam oraculum prodidit: Sciſcitãti cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit, compedibus uinctus in cœno deſidet. Et adhuc miraris ſi magnopere creuit eius celebritas oraculi, cum uideas interrogationes adeuntium, quàm ſint prudẽtes, quamq; eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro ſæuum & irreconciliabile: idq; iure optimo. Nam cum quo tandem iuſtius bellum gerat homo præſtigiator, & monſtris ac portentis amicus, ueri inimiciſſimus, quàm cum Epicuro, uiro uidelicet qui rerũ naturam perſpectam haberet, quiq; unus quid in his eſſet uerum, uideret? Nã Platoni, Chryſippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (ſic enim appellat eum) erat illi plurimum inuiſus: atque id meritò; quippe qui hæc omnia ridicula ac

καὶ ludicra

καὶ παιδιᾶς τιδίμιλγ. Διὸ καὶ τῶν Ἀμαστρέων ἐμίσει μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ὅτι ἀπίστατο τοῖς περὶ Λέπιδον, καὶ ἄλλως ὁμοίους αὐτοῖς, πολλοὺς ἐνόντας ἐν τῇ πόλει. οὐδὲ ἐχρησμῴδησέ ποτε Ἀμαστρεῶσιν αὐδρί. ὁπότε δὲ καὶ ἐπόλμησέν ἀδελφῷ συγκλητικῷ χρησμῳδῆσαι, διαταραχθέντος ἀπήλλαξεν, ἐχ ὑρῶν οὔτ' αὐτὸς πλάσασθαι χρησμὸν δεξιὸν, οὔτε τὸν παῖδα πρὸς καιρὸν αὐτῷ δυνησόμενον. μιμφομένῳ γὰρ αὐτῷ τὸν στομάχου ὀδυνῶν, προσθεῖναι βουλόμενος ὄψον πόλα, μετὰ μελάχης ὀγκυλασμένον ἐδίαν, οὕτως ἔφη,

Μάλβακα χοιρείων ἰσχῇ λιμίζουσι σιπύλλῳ.

Πελλάνις μὲν, ὡς πρόσπορ, ἐδεήθη τὸν δράκοντα τοῖς δυσμενέσιν, ἐχ ὅλον, ἀλλὰ τῶν οὐραίων μάλιστα, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα προβάλλεσθαι τῶν κεφαλῶν. ὃ γὰρ πόλεως ἀβιαιότερον φυλάττων.

ludicra duceret. Quā ob cau-sam inter urbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eo quòd acceperat eos qui cum Lepido erant, alios item horum consimiles quamplurimos ea in ciuitate uersari. Neque unquam Amastrino cuiquam oraculum reddidit: quin ubi conaretur etiam fratri Proconsulis respondere, deridiculè profectò discessit, nec cū ipse quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset componere. Nā cum illi de stomachi dolore conquerenti, uellet præscribere uti suillū pedem cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cuminato Sipydno.

Crebrius autem (ut iam diximus) draconē ostendebat iis qui uellent, haud totum tamen, sed caudam potissimum ac reliquum corpus oculis exponēs: caput uerò, ne uideri posset, abditū in sinu ser-

τῶν. ἐβιάσας δ' ἡδὲ μεῖζο
ψως ἐκπλῆξαι τὸ πλῆθος, ὑπ
πίσχετο ἡδὲ λαλοῦντα παρέ
ξειν τὸν θεὸν αὐτὸν, αὐτὸν ὑπ
φήτην χρησμῳδοῦντα. ἅπ
τα οὐ χαλεπῶς γλαύκων ἀρτη
ρίαις σιωπήσας, ἡδὲ διὰ τὸ λιπ
φαλῆς ἐκείνης, ἢ μιλιχαινμ
μένης πρὸς ἐμπίστευτα, διέ
φαυε, ἄλλου τινὸς ἔξωθεν ἐμβε
βῶτος, ἀπεκρίνετο πρὸς τὰς
ὁρωτήσεις, ἢ φωνῆς διὰ τοῦ
ὠδείνου ἐκείνου Ασκληπιοῦ
προσκεκλούσης. ἐκαλοῦντο δ'
οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι,
ἡδὲ οὐ πᾶσιν ἐλέγοντο, οὐδὲ
αὐτόθεν, ἀλλὰ τοῖς σὺν πολύ
φοις ἡδὲ πλουσίοις ἡδὲ μεγα
λοδώροις. ὁ γοῦν Σκυθιανὸς
ἀοιδὰς, ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ Αρμεν
ίου εἰσόλου, τῶν αὐτοφώνων
ἡδὲ αὐτὸς ὢν. προεῖπεν γὰρ
αὐτὸν ἔσεσθαι τῶν εἰσοδίων, ὅτως
ἔφη·

Πάρθοις, Αρμενίοις τε θοῷ ὑπὸ
Μάρτι δαμάσας,
Νεύσεις Ρώμην, ἡδὲ Θύμβρι
δ' ἄγλαον ὕδωρ,

uabat. Verùm quo magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturum ipsum Deum loquentem, citraque interpretẽ edentem oracula. K Deinde non magno negocio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, respõsitabat ad ea quæ proponebantur, uoce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebãtur, id est ipsius uoce reddita: neque quibuslibet, neq; passim dabantur, uerùm splendidis modò atque opulentis, & qui grãdia largirentur. Itaque quod Seueriano redditũ est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans eo nim illum ad incursum eius regionis, sic ait: Parthis L Armeniisq; citato Marte subactis, Romam urbem repetes, & claras Tybridis undas, Vertice

Στέμμα φόβῳ ἱεροπάφιοι, μιμιγμένον ἀκτίνεσσιν.
Vertice serta gerens radijs distincta serenis.

Ἄτ' ἐπειδὴ παιδὸς ὁ ἠλίδιος ἐπάνω Κελτὸς ἀσίβασι, καὶ ἀπέλαξεν, αὐτὴν στρατέαν ὑπὸ τοῦ Ὀθρυάδαι κατακοπεὶς, τοῦτον μὴν τὸν χρησμὸν βαιρᾶ ἐκ τῶν ὑπομνημάτων, ἐντίθησι δ' ἄλλον αὐτ' αὐτᾶ·
Deinde posteaquam uecors ille Gallus persuasus incursionem feciſſet, euenisſetq; ut unà cum exercitu cæderetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis sustulit, atque aliud in eius locum subſtituit, huiusmodi:

Μὴ σύγ' ἐπ' Ἀρμενίοις ἰλάῃν στρατὸν, ἢ γὰ ἄμεινον·
Agmen in Armenios ne ducas: neque enim expedit istuc.

Μή σοι ὑπολυχίοιο τις αὐγὴ τόξου ἄπο λυγρὸν
Ne tibi fœmineis uir amictus uestibus, arcu

ῥέτμον ἐπιπροΐῃσι, πάϊσιν βιότοιο φάος τι.
Exitiũ immittat, uitaq; ac lumine priuet.

Καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο σοφώτατον ἐπινόησι, τοὺς μεταχρονίους χρησμοὺς ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν κακῶς προτιθεσπισμένων καὶ ἀποτετυγμένων. πολλάκις γὰρ τοῖς μὲν νοσοῦσι, πρὸ τῆς τελευτῆς ὑγίειαν ἐπαγγέλλετο, ἀποθανόντων δὲ, χρησμὸς ἄλλος ἐτοίμως ἦν, παλινῳδῶν·
Siquidem & hoc interim callidißimè fuerat commentus, ut posterioribus subſtitutitijsq; responsis, ea quæ perperam malèque euenissent, sarciret ac mederetur. Sæpius enim ægrotis priusquam morerentur, prædixerat fore ut reualescerent: quibus morientibus, alterum oraculum illicò paratũ erat, quod

Μικίτι λίηδεα νούσοιο λυγρῆς ἐπαρωγὴ,
πότμος
superiori diuersa caneret:

Posthac desine opem morbo petere exitiali:

Πάτμε γὰρ προφανὲς, οὐδ' ἐκφυγέειν δυνατόν ἐστι.

Εἰδὼς δὲ ὁ τοὺς ἐν Κλάρῳ μὴ Δι δυμέας, ἀγχὶ Μαλλῷ, μὴ αὐτὸς σοφοκιμεύτας ὧδε τῇ ἐμείῃ μαντικῇ ταύτῃ, φίλους αὐτοὺς ἐποιέετο, πολλὸς τῶν προσιόν των πέμπων ἐπ' αὐτὸς, λέγων·

Ἐς Κλάρον ἴσο νυῦν, τέμε πα τρὸς ὡς ὄφ' ἀπόσῃ.

ἀγχὶ πάλιν·

Βραγχίδεων ἀφίκεσθαι πόλιν ἐθέλοντα, μὴ πάτρ χρησμῶν.

μὴ αὖθις·

Ἐς Μαλλὸν χώρει, θεσπίσματά τ' Ἀμφιλόχοιο.

Ταῦτα μὲν ἐντὸς τῶν ὅρων, μέχρι τῆς Ἰωνίας καὶ Κιλικίας, καὶ Παφλαγονίας καὶ Γαλατίας. ὡς δὲ καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν διῆκε τοῦτο τὸ κλέος, καὶ ἐς τὴν Ῥωμαίων πόλιν ἐνίκησεν, ἀκούσῃ ὅτις ἂν ἄλλος πρὸ ἄλλου ἠπείγετο, οἱ μὲν αὐτοὶ ἰόντες τόδε, οἱ δὲ πέμποντες, καὶ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, καὶ μέγιστον ἀξίωμα ἐν τῇ πόλει ἔχοντες.

Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

Porrò cum non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Mallóq; responsa ferebant, ipsos quoque huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plerosq; consultores ad illos remittens, his uerobis:

Nunc Claron ito, mei uocẽ patris auditurus.

Et rursus:

Branchidica accedas adyta, atque oracula quæras.

Et iterum:

Mallõ abi, Amphilochi quæres oracula uatis.

Et M hactenus quidem de ijs quæ intra patriæ fines usq; ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamq; designauit. Vt uerò & in Italiã oraculi fama permanauit, inq; ipsam Romanorum urbem: iam nemo omnium erat qui non alius alium anteuertere studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi uerò mittunt, potissimum ij qui potentia atque auctoritate plurimum in Repub. pollebant

ὧν πρῶτος καὶ μεγαλοφυὴς ἐγένετο Ρουτιλλιανὸς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐν πολλαῖς τάξεσι Ρωμαϊκαῖς ἐξητασμένος, τὰ δὲ περὶ τοὺς θεοὺς παάνυ νεωτερικὸς, καὶ ἀλλόκοτα περὶ αὐτῶν πιστεύκως, εἰ μόνον ἀλλαγμένον τινὰ λίθον, ἢ ἐστεφανωμένον διάσκατο, προσκυνῶν ἀεὶ, καὶ προσευχὰς καὶ ὑδροσπονδὰς ποιούμενος, καὶ σύχνος καὶ ταγὰς ἀπ' αὐτοῦ αὐτῷ. οὕτω τοίνυν ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ χρηστηρίου, μικροῦ μὲν ἐλίποσε, ἀφεὶς τὴν ἐγκεχειρισμένην τάξιν, ἃς τὸ τοῦ Ἀβώνου τάχος ἀναπλῆναι, ἔπεμπε δ' οὖν ἄλλους ἐπ' ἄλλοις. οἱ δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες ὄντες, ῥᾳδίως ἐξαπατηθέντες, ἐπανήρχοντο, τὰ μὲν ἰδόντες, τὰ δὲ ὡς ἰδόντες, καὶ ὡς ἀκούσαντες διηγούμενοι, καὶ προσεπιμυθούμενοι ὅτι πλέον τούτων, ὡς ἐντιμότερα

bant: quibus princeps quasque signifer extitit Rutilianus, uir alias quidem honestus ac probus, tum compluribus in præliis Romanorum spectatæ uirtutis: sed qui in ijs quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, ut cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa, adeò ut sicubi lapidem uel inunctum uel coronatum consp exissiet, continuò procideret atque adoraret, ac diutius aduolutus uota faceret, bonáque ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatque de oraculo inaudisset, paríter aberat quin omisso quem tenebat exercitu, in Aboni murum auolarit: alios autem post alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ uiderant, partim tanquam uidissent audissentque, permulta insuper accumulantes illis, quo domino

μότροι ἔσχ παρὰ τῶν Λιστό-
τη. ἐξήναιον γοῦν τὸν ἄθ-
λιον γέροντα, καὶ ἐς μανίαν
αὐτὸν ἐμβαλλον. ὁ
δὲ, ὡς αὖ τοῖς πλάσεως καὶ
λιωατωτάτοις φίλος ἦν, πᾶ
ειπεῖ, τὰ μὲν λιεγεύμενος,
ὡς ἀκούσειε παρὰ τῶν πιμο
φδίτατων, τὰ δὲ καὶ παρ' αὐ-
τοῦ προσιδέτο. ἐνέπλησε δ'
οὕτω τὴν πόλιν, καὶ λιεσάλ-
λευσεν οὕτως, καὶ τῶν ἐν τῇ
αὐλῇ τοὺς πλάστους λιεδιεύ-
βκοσεν, εἰ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ
ὑπάγοντο ἀκοῦσαί τι τῶν
λιαὸ αὐτούς. ὁ δὲ τοὺς ἀ-
φικνουμένους φιλοφρόνως ὑ-
ποδεχόμενος, ξενίαις τε καὶ
ταῖς ἄλλαις λωρηταῖς πολυ-
τελέσιν ὀργαζόμενος αὐτῶ,
ἀπέπεμπεν, οὐκ ἀπαγγελοῦν
τας μόνον τὰς ὁρωτήσεις,
ἀλλὰ καὶ ὑμνήσοντας τὸν
θεὸν, καὶ τεράτια ὑπὲρ τοῦ
μαντάου καὶ αὐτῶ ψευσομέ-
νους. ἠ μηχανᾶταί τι ὁ δισπα
τάρατος ἐκ ἄσοφον, ὅθ' τοῦ
προσυχέντος λυτοῦ ἄξιον.

mino fierent commendatio-
res. Inflammarunt itaque
senem infelicem, & in ue-
hementem insaniam impule
runt. At ille passim ad om-
nes amicos accedens, quos
habebat cum plurimos, tum
potentissimos, enarrabat
partim ea quæ ab ijs quos mi
serat, accepisset, partim quæ
ex sese effinxerat. Et ad eũ
modum iste compleuit ur-
bem, concitauitque, quam
plurimis item aulicis expa-
uefactis atque attonitis: qui
protinus & ipsi cupiditate
flagrare cœperũt ut aliquid
suis de rebus audirent. Porrò
Alexander aduenientes co
miter excipiebat, ac xenijs
alijsq; magnificis donatos
muneribus, ad eum remitte-
bat: hoc agens, uti non solùm
renunciarent oracula, uerũ-
etiam Dei laudes canerent,
ac portentosa quædam de
oraculo, deq; ipso mentio
rentur. Excogitarat autem
ter scelestus ille quiddã neu-
tiquã inscitũ, et ingeniosius q̃ ut in uulgarẽ cõpetat latronem.

λύων

Etenim

λύων γὰρ τὰ βιβλία, καὶ ἀναγινώσκων, εἴ τι σύροι ἐπισφαλὲς, καὶ πα ραπεπλεγμένον ἐν τοῖς ὁρωμένοις, κατέχων αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπέπεμπεν, ὡς ὑπερεφίους, καὶ μονονουχὶ δεδύλους διὰ τὸ δεῖν ἔχοι τοὺς πεπομφότας, μεμνημένους εἶπε ὧν ἐδέοντο. σωφρονεῖν δὲ, εἶπε φησὶ, τοὺς πλουσίους, καὶ μέγα φρονοῦντας τὰς πύσας πεπαιδεῦσθαι. ἐδ λάμβανεν οὖν πολλὰ παρ' ἑκάστων, εἰδέναι ὅτι αὐτοὺς ἐντὸς ἔχει τῶν ἀρκούντων.

Ἐρομένῳ δέ τινι περὶ τῶν Ρουτιλιανῷ δοθέντων χρεμάτων ἐνίους εἰπεῖν. πεπαῖσθαι γὰρ αὐτῷ περὶ τοῦ παιδὸς, ἐν πρεσβύτου γυναικὸς παιδείας ὤραν ἔχοντος, ὅν τινα προτήσαιτο διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτοῦ, ἔφη·

Πυθαγόραν, πολίοιον τε διάκλορον

Etenim resignatis libellis ac perlectis, si quid offendisset in ijs quæ proponebantur, ita scriptum, ut cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctum uideretur, apud se detinebat, nec remittebat, quo uidelicet obnoxios ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos qui miserant, quum in mentem illis ueniret, cuiusmodi de rebus consuluissent. Intelligebat autem esse consentaneum, ut qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra cassis eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio ex uxore priore suscepto, qui iam per ætatem maturus esset ut disciplinis eruderetur, quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregiéq; canentem

κλόγον ἰδιῶν ἀποδόν.

Εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦ παιδὸς ἀποθανόντος, ὁ μὲν ἀπόρει, καὶ οὐδὲν εἶχε λέγειν πρὸς τοὺς αἰτιωμένους, παρὰ πόδας οὕτως ἐληλεγμένου τοῦ χρησμοῦ. ὁ δὲ Ρουτιλιανὸς αὐτὸς φθάσας, ἐβέλτιστος, ἀπελογεῖτο ὑπὲρ τοῦ μαντείου, λέγων, τοῦτο αὐτὸ προδεδηλωκέναι τὸν θεὸν, τὴν δὲ αὐτὸ ἴσως μὲν οὐκ ἀξιοῦσαι μειράκια διδάσκαλον ἐλέσθαι αὐτῷ, Πυθαγόραν δὲ καὶ Ὅμηρον πάλαι τεθνηῶτας, οἷς ἀνὴρ τὸ μειράκιον ἐν Ἅιδου νῦν συνεῖναι. τί τοίνυν μέμφεσθαι ἄξιον Ἀλεξάνδρῳ, ἐπὶ τοιούτοις ἀνδρωπίσκοις ἐνδιατρίβειν ὀφείλοντι; οὔδεις δὲ πώποτε μοι τοῦτο αὐτῷ, τίνι τίνος ψυχὴν δεῖ δίκατε, ἔφη.

Πρῶτον Πυθάδης ἐγένου, μετὰ ταῦτα Μένανδρος,

Εἶθ' ὃς νῦν φάνυ, μετὰ δ' ἴσως ἥλιξ ἀκμῆς.

Ζήσεις δ' ὀγδώκοντ' ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν λυκάβαντας.

Ὁ δ' ἐβδομηκοντούτης ἀπέθανε μετὰ

nentem prælia uatem.

Deinde, paucis post diebus extincto puero, ipse quidem hærebat, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculo uidelicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus optimus ultro occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse Deum, qui iussisset neminem quidem è uiuis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potius atq; Homerum, iã olim defunctos, quibus cum credibile esset eum iam uersari. Quid igitur Alexandro uitio uertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit qui bus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandẽ animã esset sortitus, ait:

Principiò fueras Pelides, deinde Menander,

Deinde is qui nunc es: post fax Phœbea futurus:

Octoginta æuum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius interiit,

μι μλαγχολήσας, οὐδὲ πρόσ-
μένας τὴν τοῦ θεοῦ ὑπόσχε-
σιν· ἠδὲ οὖν ὁ χρησμὸς τῶν
αὐτοφώνων ἦν. ἐρωμένῳ δὲ
αὐτῷ ποτε ἠδὲ περὶ γάμου, φη
τῶς ἔφη·

Γῆμον Ἀλεξάνδρῳ τε Σελανάο
νε τε θύγατρα.

Σεληνιάσας δὲ πάλαι λέγω,
ὡς τῷ θυγατρὶ, ἣν ἔχει, τὴν
Σελήνης αὐτῷ γεγονυίας. τὴν
γὰρ Σελήνην ὄρθρου πάλαι αὐ
τοῦ, καθεύδοντά ποτε ἰδοῦ-
σαν, ὑπερφυῶς αὐτῇ ἐρᾷν, καὶ μά-
λιστα ὄψεως τῶν καλῶν. ὅθ'
εὐδὲν μελλήσας, ὁ συνετώτα-
τος Ρουτιλλιανὸς, αὐθὶς ἐπεμ
πεν ἐπὶ τὴν πόρην, ἠδὲ τοὺς
γάμους συντίθεται ἐξυποστού-
σης νυμφίου, ἠδὲ συνῆν, τὴν
παρθένον Σελήνην ἑκατόμ-
βας ὅλας ἱλασάμενος· ἠδὲ
τῶν ἐπουρανίων εἷς ἠδὲ αὐτὸς
ἐόμενος γεγονέναι. ὅθ' ὡς ἅπ-
παξ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πραγμά-
των ἐλάβετο, μᾶλλον ἀεὶ πρόσω
πρόω ἐπὶ τὰ αὐτοῦ τὸ Ρωμαίων
ἀρχεῖν

rijt, in insaniam uersus, haud expectato Dei promissoriquã quam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de uxore ducenda perconstanti, aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natam Lunaq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissiparat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem aliquando consspexisset. nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos adamare. Porrò Rutilianus uir prudentissimus, nihil cũctatus, protinus accersit uirginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concumbitq;, socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans. Iamq; sibi unus è cœlitum numero uidebatur. At hic ubi semel in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad hæc excogitabat, & in omnes Romanæ ditio-

ἀρχῆς ἑπιμπε χρησμοφόρους, τῶν πόλεσι περιόντων, λοιμοὺς καὶ πυρκαϊὰς φυλάττειν θεὸς, καὶ σεισμὸς, καὶ ἀσφαλῶς βουλεύσειν, ὡς μὴ γένοιτό τι τούτων αὐτὸς ἀπισχνεῖτο αὐτοῖς. ἵνα δέ τινα χρησμὸν, αὐτόφωνον καὶ αὐτὸν, ἐς ἅπαντα τὰ ἔθνη, ἐν τῷ λοιμῷ, διεπέμψατο. ὧν δὲ τὸ ἑπτὰ ἦν· Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμὸν νεφέλῃ ἀποβύσει.

Διὰ τοῦτο ὧν ἰδὼν τὸ ἑπτὰ πανταχοῦ ἐν τῶν πυλώνων γεγραμμένον, ὡς τὸ λοιμὸν ἀλέξει φάρμακον. τόδ' ἐς τἀναντίον τοῖς πολίταις προὐχώρει· καὶ τὰ γάρ τινα τύχῃ αὐτὰ μάλιστα ἐν οἰκίαις ἐγράφθησαν, ἅτε τὸ ἑπτὰ ἐπιγεγραπὸς, καὶ μή μοι νομίσῃς τοῦτο λέγειν, ὅτι διὰ τὸ ἑπτὰ ἀπώλλυντο, ἀλλὰ τύχῃ τινὶ οὕτως ἐγένετο, πάχα δ' οἱ πολλοὶ, ἢ παῖσαι θαρρῶν ὑπὸ τῷ τίχῳ, ἠμέλησαν, ἢ ῥᾳθυμότερον διῃτῶντο, ἢ διὰ τῷ

næ ditionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus cauendam esse pestilentiã, incendia, terræmotus: se certare media traditurum ne quid horum accideret, pollicebatur. Iamq; quum pestilentia increbuisset, unum quoddam tale oracului, autophonon & hoc, quoquouersum gentium prodiderat, unico carmine comprehensum:

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atque hunc uersiculum uidere erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verùm ea res pluribus diuersam in partem euênit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, ut eæ domus quibus hic uersus esset inscriptus, potissimùm desolarentur. Neque uerò me putes illud dicere carmen in caussa fuisse ut interierint, uerùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an plerique freti carmine, negligentius ac securius uixerint, nihil aduersum

τῷ χρησμῷ πρὸς τῶν νόσον σω-
τηλθντδ, ὡς αὖ ἐχοντδ πρὸ-
μαχομένας αὐτῶν συλλαβὰς,
ηὲὶ τὸν ἀκρόσκομον Φοῖβον
ἀποτεξούντα τὸν λοιμόν. πσὸ
θλῶας μὲν τοι ἐν αὐτῇ Ρώμη
κατεστήσατο, πάνυ πολλὰς τ
σωσωμοτῶν, οἳ τὰς ἑκάστ γνώ
μας διήγγελον αὐτῷ, ηὲὶ τὰς
ἐρωτήσεις προεμιώνομ, ηὲὶ ὧν
μάλιστα ἐφίεται, ὡς ἕτοιμον
αὐτὸν πρὸς τὰς ἀποκρίσεις,
ηὲὶ πρὶν ἥκειν τὸς πεμπομέ-
νους καταλαμβάνεσθαι. ἠ πρὸς
μὲν τὸς ἐν τῇ Ιταλίᾳ ταῦτα
ηὲὶ τὰ τοιαῦτα προεμηχανᾶτ-
το. τελεστὼ τι γάρ τινα σωί-
στατα, ηὲὶ διαδυχίας ἠ ἱερο-
φαντείας, ἡλίῳ ἐξὸς ἀεὶ τελε-
μένων ἡμερῶν. ηὲὶ ἐν μὲν τῇ
πρώτῃ προῤῥήσεις ἰῶ, ὥσπερ Α-
θλύνσι, τοιαύτη τίς ἐστιν ἄδε, ἴ
Χρισιανὸς, ἢ Επικούρειος ἢ ὅ-
σα καθάσκοπος τῶν ὀργίων,
φθγέτω· οἱ δὲ πισεύοντδ
τῷ θεῷ, τελεσθήσεσθε τύχῃ τῇ

uersum pestẽ præter oraculũ adhibẽtes: perinde quasi sylabas pro sese pugnantes haberent, & intonsum Apollinem telis pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione quamplurimos Romæ constituerat, qui sibi qua quisque mente esset, indicarent: ac priusquam oraculum adyßẽt, illi significarent quidnam eßẽt percontaturi, quidq; potißimum cupere uiderentur: ut etiam priusquã aduenißẽt ij qui mittebantur, ille iam ad respondendum instructus ac paratus esset. Atque hæc quidem & id genus alia machinamenta aduersus Italicas urbes præstruxerat. Nã præterN hæc & initiationes quasdam instituerat, tædarum per manus traden darum gestationes, & sacrorum ceremonias, quæ quidẽ trib. ex ordine dieb. cõtinẽter peragerẽtur. Ac primo quidẽ die Atheniẽsiũ ritu denũciatio fiebat huiusmodi: Si qs impi⁹, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorũ explorator accessit, discedat. Cæterũm q Deo credũt et parent, sacris feliciter

ἀγαθῇ. ἔτ' σὺθὺς ἐν ἀρχῇ ἠδὴ λασις ἐγίγνετο. καὶ ὁ μὲν ὑπέ-
το λέγων, ἔξω Χριστιανῶς, τὸ δὲ
πλῆθος ἅπαν ἐπεφθέγγετο, ἔ-
ξω Ἐπικούρειος. ἔπειτα Λητοῦς
ἐγίγνετο τοκετὸς, καὶ Ἀπόλλω-
νος γονὴ, καὶ Κορωνίδος γά
μος, καὶ Ἀσκληπιοῦ ἐτίκτε-
το. ἐν δὲ τῇ ἑξῆς, Γλύκω-
νος ἐπιφάνεια, καὶ γάμος ἦν
θεῶν. τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ, Ποδαλειρ
ίου τινὸς ὧν καὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάν
δρου γάμος. Δαδὶς δὲ ἐκαλεῖ
το, καὶ δᾳδοῦχ δὲ ἐκαίετο. καὶ
τελευταῖον, Ῥουτιλλιανὸς καὶ Ἀλε-
ξάνδρου ὄρος, ἢ τιθεμένη τῇ
Ῥουτιλλιανῇ ὑγιεῖ. ἐδᾳδέχει
δὲ, καὶ ἐδροφάνει ὁ Ἐνδυμίων
Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν παιδεύ-
δων ἔβοσκε, κατέκειτο ἐν τῷ μέ
σῳ· καὶ ἡ δὲ ἐπ' αὐτὸν, ἐκ δὲ
ὀροφῆς, ὡς ἐξ ὄρεως, αὐτὶ δὲ
Σελήνης, Ῥουτιλλία τις ὡραιο-
τάτη, τῶν Καίσαρος οἰκονό-
μων τινὸς γυνὴ, ὡς ἄλυδῶς
ὁρῶσα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ
αὐτοῦ ὁ

initientur. Sub hæc protinus exigebantur illo præeunte, dicentéque: Foràs pellantur Christiani. Tum multitudo acclamabat uniuersa: Foràs pellantur Epicurei. Debinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, Deique exortus. Porrò tertio die Podalirij cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, idque ex re, propterea quòd faces quædam incenderentur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At uerò facem gestabat, mysteriáque agebat Endymion Alexander, cum hic dormiens scilicet in medio iaceret: descenderet autem in eum è tecti fastigio, tanquam è cœlo, Lunæ uicem agens Rutilia quædam formosissima, cuiusdam è Cæsareæ domus præfecti uxor, quæ nimirum ut amabat Alexandrum, ita uiciſſim

αὐτόθρωμένης τῶν αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῖς τοῦ ἀλιέως ἐκάστου ἀνδρὸς, φιλόματά τε ἐγίγνετο ἐν τῷ μέσῳ, καὶ πορδιπλοκαί. ἐν δὲ μὴ πολλαὶ ἦσαν αἱ ἀμφίλυκοι, πάχ' αὖ τι καὶ τῶν ὑπὸ κάλεω ἐπαράτετο, μετὰ μικροῦ δέ, ἀσφῆς πάλιν ἱσοφαντικῶς ἐπισυσσειόμενος, ἐν πολλῇ τῇ σιωπῇ, καὶ αὐτὸς μὴν ἔλεγε μιχλῇ τῇ φωνῇ, ἐν Γλύκωνι· ἐπερθέγγετο δὲ αὐτῷ ἐπακολουθοῦντος, ξυμπότης ἄλλος ἄνδρα, καὶ πύρκης τις ὢν Παφλαγόνος, καρβατίναις ὑποδεδεμένος, πολλὰ πλὴν σκορόδαλμόν ὄζουσα· ἀναγέλαστος ἐν Ἀλεξάνδρῳ. πολλάκις δὲ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ. καὶ τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασι γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτοῦ ὑπεπίπτωσε, χρυσοῦς διαφάνη, ἀβράτος, ὡς ἔοικε, ὅπλῳ χρύσου περιτεθέντος, καὶ πρὸς τὴν αὐγὴν τῶν λαμπάδων ἀποστίλβοντος. ὥστε μὴ γεγονέναι τινὰ τῶν παρόντων ὃς οὐκ ἂν ἐπεθύμησε μίαν ποτὲ ξυτύσαι τῶν σοφῶν ἐκείνων

cißim ab illo amabatur. Ac ſub oculis perditißimi illius mariti, tum cõplexus agebãtur, tum oſcula, idq; in propatulo. Quòd niſi complures fuiſſent tædæ, forſan nõ nihil & eorum quæ fieri ſolent infra ſinum, patratum fuiſſet. Paulo pòſt rurſum introibat ornatu ſacerdotali, multo cum ſilentio. Deinde ipſe primus clara uoce ſonabat, Io Glycon. Aſſonabant autem bene canori ſcilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allij nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò ſubinde inter geſtandas tædas, atque inter myſticas ſaltationes, femur illius de induſtria renudatum, aureum apparebat: pelle, ſicuti conjicio, inaurata circundata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaq; quũ duob. quibuſdã ex eorũ numero qui deſipientes ſapientes ſunt, ſuper hac re inter eos altercatio, utrum

εἴ τε πυθαγόρου ψυχὴν ἴσοι, διὰ τὸν χρυσοῦν μηρὸν, εἴτε ἄλλην ὁμοίαν αὐτῇ, καὶ τῶν ζήτησιν ταύτην αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπανενεγκόντων, ὁ βασιλεὺς Γλύκων χρησμῷ ἔλυσε τὴν ἀπορίαν.

πυθαγόρου ψυχὴ ποτὲ μὲν φοίνεα, ἄλλοτε δ' ἀνδρα,
Ἢ ἦ θεοφυτέων, λίνος ἐρχομένοιο
καί μιν ἐπιμνῆται πατὴρ ἀγαθῶν ἐπαρωγόν.
καὶ πάλιν·
Ἐς Διὸς ἔσι, Διὸς βλητέα λιγαινῶν.

Pythagoræ animum posiderent, uidelicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mẽs emoriturq; oriturq; uicissim,
Vatis at est animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio misit in stisq; pijsq;.
Et rursum:
Tecta Iouis repetet, Iouidi fulmine tactus.

Προλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδικοῦ σωφροσύνης, ὡς ἀσεβὲς ὄν, αὐτὸς τοῦτο δί τι ὁ γοητεύσας ἐτεχνήσατο· τὰς γὰρ πόλεσι τὰς Ποντικὰς, καὶ τὰς Παφλαγονικὰς ἐπάγγελτο διαπέμπειν εἰς ὡρίαν τίαν, ὑμνήσοντας παρ' αὐτῷ τὸν θεὸν, καὶ ἆθλα λαμπαδίτας, καὶ προκριδίντας τοὺς σύγγενεστάτους, καὶ ὡραιοτάτους, καὶ κάλλει διαφέροντας πεμφθῆναι,

Porrò cum cunctis alijs denunciaret ut à puerili concubitu temperarent, ceu rem nefaria, uir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis urbibus imperabat, ut tertio quoque anno mitterẽt qui Deo O dicarentur, eiusq; laudes apud se canerẽt. Verùm mitti oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formaque eximios.

Quibus

φιλῶσι, οὓς ἐγκλείσασ ἀμφὶ-
ὥσπερ ἀρτυρωγύτοις ἐχρῆτο
συγκαθεύδων, καὶ παύτα
τρόπον ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον
ἦν ἐπιτείνετο, ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαί-
δεκα ἔτη μηδένα τῶν αὐτῆ γόμα
τι ἀξιοῦσθαι, μηδ' φιλήματι ἀσ
πάζεσθαι. ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις
προτείνων τὴν χεῖρα κῦσαι, μό
νας τὰς ὠρ. ς πατρίδι, καὶ
ἐπαλεῖτο ἕτοι οἱ ἐντὸς ἢ φιλή
ματ. τοιαῦτα ἐνθυφῶν τοῖς
αὐτοῖς ἀνθρώποις ἀνθρώπας τι
ἀνέπλων ἀναφθέγων, καὶ παιδ
σὶ σωφρ. καὶ λῦ μέγα, καὶ σὺν
κλον ἑκάστῳ, εἴ τινα γυναι-
κὶ προβλέψειεν, ἐ δὲ καὶ φι-
λήματ ἀξιόσειεν, ἀθρόαν
πλὴν ἀγαθὴν τύχην ἤντο ἕκα
στ ἐς τὴν οἰκίαν αὐτῆ ἐσε
ρυέσθαι. πολλὰ δὲ καὶ ἤνυ-
χουν τετοκέναι παρ' αὐτοῦ, καὶ
οἱ ἄνδρες ἐπεμαρτύρουν, ὅτι
ἀληθῆ λέγουσιν. ἐδόκει δέ
σοι καὶ διάλογον δικγήσασθαι
τοῦ Γλύκωνος, καὶ τοῦ Σακερδο

Quibus inclusis perinde ut empticijs ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Praeterea legem quoq; condiderat, ne quis maior annis octodecim sese admoto ore complecteretur, neue cum basio salutaret: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis aetate formaq; floridis osculum dabat: atq; his quidem inde cognomen inditum, ut intra osculum constituti dicerentur. Atque in hunc modum uecordibus ac stupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps suas nequitias exercebat, passim constuprans uxores, passim liberis abutens. Quin magnum quiddã, cũ ctis; optandũ uidebatur, si cuius uxorẽ uel asspexisset modò. Porrò si quã etiã osculo dignatus fuisset, nemo non ita putabat, qcqd esset bonarũ felicitatũ, id omne semel in eã domũ influxurũ esse. Brant insup, atq; eæ nõ paucæ, quæ sese etiã pepisse exillo iactarẽt: quod ita esse mariti suo testimonio cõfirmabãt. Q Lubet etiã dialogũ tibi referre Glycõis et

ἀνδρὸς ἱερέως Τιανοῦ τινος ἀνθρώπου, ὁποίου τινὲς τῶν σωφρονισμῶν, ἀφ' ἧς ἀπὸ τῶν ὄρων πίστεως. αὐίγνων δὲ αὐτὸν, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένον ἐν Τίῳ, ἐν τῇ τοῦ Σαπιέρδωτος ἰδίᾳ. ἐπὶ γάρ μοι, ἔφη, ὦ Λίσωστε Γλύκων, τίς ἦν; ἐγὼ, ἦ δ' ὅς, Ἀσκληπιὸς νέος, ἄλλος παρ' ἐκεῖνον τὸν πρότερον. πῶς λέγεις; οὐ δῆμις ἀπεῦσαί σε τοῦτό γε, πόσα δὲ ἡμῖν ἔτη πορευθήσῃ χρησμῳδῶν; ἕβδομον πρὸς τοῖς χιλίοις. εἶτα, ποῖ μεταστήσῃ; ὀπὸ Βάκτρα, καὶ τὴν ἐκεῖ γῆν· ἐᾶν γὰρ ἀπολοῦσαι καὶ τοὺς βαρβάρους ὑπὸ ἐμμανίας τῆς ἐμῆς, τὰ δ' ἄλλα χρησόμενα, τὸ ἐν Διδύμοις, καὶ τὸ ἐν Κλάρῳ, καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς, ἔχουσι τὸν προφήτην τὸν Ἀπόλλω χρήσιμα λαλοῦντα. ἢ ψευδῆ ἐστιν οἱ νῦν ἐκπίπτοντες ἐκεῖ χρησμοί; μὴ δὲ τοῦτ' ἐρεθίσῃς ἐς ἀλιτηρίου γὰρ δῆμις. ἐγὼ δὲ τίς ἔσομαι μετὰ τὸν νῦν βίον; ἡμίμυλος, εἶτα ἵππος, ἔπειτ' αὖθις σοφὸς,

Sacerdotis, uiri cuiusdã Tianei, cuius sapientiam ex his quæ scisitatus est, conijcias licebit. Hunc equidem legi pridem aureis descriptum literis Tij, in ipsis Sacerdotis ædibus: Dic, inquit, mihi rex Glycon, quisnam es? Sũ ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo prior? quid ais? Haud fas est ut isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus, atque oracula redditurus? Ad millesimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo cõuictu meaq; præsentia frui. At reliquæ sortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphisque reddũtur, utrum ab auctore proficiscuntur Apolline, an uana sunt quæ illic eduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quæsieris. nefas enim. Cæterùm ego quis tãdem post hanc uitã futurus sum? Camelus, deinde equus, post hæc uir sapiens,

σοφὸς, καὶ προφήτης ἢ μᾶλλον Ἀλεξάνδρου. τοιαῦτα μὲν ὁ Γλύκων τῷ Σακερδώτι διελέχθη, ὡδὶ πάλαι δι' χρησμῶν ἐμμέτρων ἐρρίγξατο, ἀδῶν αὐτὸ Λεπίδῳ ἑταῖρον ὄντα·

Μὴ πείθου Λεπίδῳ, ἐπεὶ οἱ λυγρὸς οἶτος ὀπηδεῖ.

πάνυ γὰρ ἐλαθέσθαι τὸ Ἐπικούρου, ὡς πρεσβύτου, ὡς τινα αὐτίτεχνον, καὶ αὐτισοφιστὴν δὲ μαθηταγωγέως αὐτοῦ. ἵνα γὰρ τινα τῶν Ἐπικουρείων τολμήσαντα καὶ διελέγξαι αὐτὸν, ὡδὶ πολλῶν πρότερον, ὃν λίαν ὄντων οὐ μικρὸν κατέσκοπεν. ὁ μὲν γὰρ πρεσβύτης, ἁλιγυμεγάλῃ τῇ φωνῇ· σὺ μὲν τοι γε, ὦ Ἀλέξανδρε, τὴν Παφλαγόνα προσαγαγὼν οἰκέτας αὐτοῦ τῷ ἡγουμένῳ τῆς Γαλατίας, τὸν ὑὸν ἀπὸ δεκάτῳ ἀνῃρῆσθαι, ὡς ἀνιστενόστας τὸν ὑὸν αὐτοῦ, ὃν Ἀλέξανδρέως παιδεύομενον. ὁ δὲ νεανίσκος ἔφη, καὶ ὑπαναπλήθυι ζῶν, μεθ' ἡλικίας τῶν οἱ πατρὶ ἀπώλειαν, θηρίοις ὑπὸ σῶ

sapiens, ac uates non inferior Alexandro. Atque haec Glyconis cum Sacerdote confabulatio. Postremò & oraculum carmine comprehensum edidit, quum non ignoraret illum amicũ esse Lepido:

Ne pare Lepido: nãque huic fatũ instat acerbum.

Mirum etenim in modũ metuebat Epicurum, sicuti superius dictum est, nimirum ut artificem ac sapientem, suis artibus atque impostoris hostem atq; infensum. Itaque ex Epicureis quempiam ausum se multis praesentibus coarguere, propemodum in uitae discrimen adduxerat. R. Siquidem adiens ille, clara uoce dicebat: Tu nimirũ Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti ut seruos suos apud Galatiae praefectum capitis accerseret hoc nomine, quasi filium ipsius qui tum Alexandriae eruditebatur, occidissent: atqui uiuit adolescens incolumis'que reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tua opera hostijs traditi

παραλοδίντων. τοιοῦτον δέ τι ἐγεγένητο· αὐξαπλούσας ὁ νεανί σκος ἐς Αἴγυπτον, ἄχρι τοῦ λύ σματος, πλοίῳ ἀναγομένου, ἐπὶ δὴ τὸ αὐτὸς ἐς Ἰνδικὴν πλοῦ σαι. καὶ πανυπρόφρων ἐβράδυνεν, οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι οἰκῆται αὐτοῦ, ἐν δέοντος ὄντα ἐν τῷ Νείλῳ πλέοντα ἀνιᾶσθαι τὸ νεανίσκον, ὃ καὶ ὑπὸ λῃστῶν (πολλοὶ γὰρ ὅσον τότε) ἀνηρῆσθαι, ἐπανῆλθον ἅπαν γέλοντος αὐτοῦ τὸ ἀφανισμοῦ. εἶτα ὁ χρησμὸς, καὶ ἡ καταδίκη, μετ' ὀλίγον ἐπίσης ὁ νεανίσκος, διὰ γόμφων τῶν ἀποδημίων. ὁ μὲν τοῦτα ἔλεγεν, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀναπηδήσας ὑπὸ τῷ ἐλέγχῳ, καὶ μὴ φέρων τὸ ὀνείδος τῶν ἀληθῶν, ἐκέλευε τοὺς παρόντας λίθοις βάλλειν αὐτὸν, ὃ καὶ αὐτοὺς ἐποιεῖτο, καὶ Ἐπικούρους καλεῖσθαι. τοῦ δὲ βάλλειν ἀρξαμένου, Δημόστρατός τις ὀνόματι τῶν πόντων, πρῶτος προσχυθεὶς, ὄρρυσατο τοῦ θανάτου τὸ αὔθεν-

perierunt. Porrò huiusmodi quiddam acciderat. Cum adolescentulus amne aduerso in Aegyptum nauigaßet, ad inundationem usque subducto nauigio, persuasus est uti pariter in Indiã nauigaret. Itaq; dũ diutius abesset, infelices illi eius ministri rati uidelicet uel in Nilo nauigantem interisse puerum, uel à latronibus (nam id tẽporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum: renuncientes quemadmodum è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui. sub hæc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexãder indignatione percitus, quòd coargueretur, neque ferens opprobratam sibi uanitatem, iußit ut qui adessent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atque Epicurcos appellandos. Dum'que illi iam lapidare cœpissent, Demostratus quidam, qui diuersabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subdu-

xit

πεν, μικροῦ δεῖν ληταλοδιδύτα, ψαῦν δικαίως. τί γὰρ ἔδει μονῳ φρονεῖν ἐν τοσούτοις μεμηνόσι, καὶ παραπεπλῆσθαι τῆς Παφλαγόνων μωρίας; καὶ τὰ μὴ κατ' ἐκεῖνον τετάχθαι, ἀλλὰ τινι προσκαλουμένῳ, καὶ τὰ τάξιν τὴν χρησομῶν (πρὸ μιᾶς δὲ τοῦτο τῇ διοσπίσεμ ἐγίγνετο) καὶ ὀρθομηνίου τοῦ λύρνικος, ἃ διοσπίσοι, τῷ δὲ αὐθέντῃ ἐνλοδγε, ἐς κόραπας οὐκ ἔτι τὸν τοιοῦτον οὔτε σίγη τις ἐδέχετο, οὔτε πυρὸς ἢ ὕδατος ἐκεινώνει, ἀλλ' ἔδει γῶ πρὸ γῆς ἐλαύνεσθαι, ὡς ἀσεβῆ καὶ ἄθεον, καὶ Επικούρειον, ὕπερ ὦ μιγίστη λοιδορία. ἓν γοῦν καὶ γελοιότατον ἐποίησεν ὁ Αλέξανδρος· ὀργῶν γὰρ τὰς Επικούρου κυρίας δόξας τὸ κάλλιστον, ὡς οἶδα, τῶν βιβλίων, καὶ κεφαλαιῶδες, προῄχθη τὰ παιδικὰ σοφίας τὰ δόγματα, κομίσας ἐς τὴν ἀγορὰν μέσην, ἐκαινοσχ

xit, alioqui lapidibus obruendũ, idq; iure optimo. quid enim oportebat unum inter tam multos insanientes sanũ esse, atq; à Paphlagonum stulticia malum sibi accersere? Et illi quidem hæc euenerunt. Cæterùm aduocatis iuxta oraculorum ordinem ijs qui proposuerant (nã id fiebat pridie q̃ respõsa redderet) præcone rogãte an uaticinari uellet, si cuiapiam illorum ex adyto respondisset, in malam rem: huiusmodi hominem neq; tecto quisquam excipiebat, neq; igni aquáue impertiebat: uerùm erat illi solum aliud alio uertendum, tanquam impio, deorumq; contemptori, atque Epicureo: quod quidẽ probrum omniũ erat grauissimum. Quapropter unum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (ut scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectentẽ, mediũ in forum deportauit,

ἅπαντα ὅσα ξύλων συπίνων, ὡς λύδῃ αὐτὸν καταφλέγων, καὶ τῶν σποδὸν ὁδ' ἅλαδε ἐκβαλῇ, ἔτι καὶ χρυσοῦν ἐπιφθέγξάμενος·

Πυρκολίην κέλομαι λέξαι ἐς λαοὺς γέροντος.

ac S lignis ficulnis exuſſit, tã quam auctorem ipſum exu reret ſcilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo in ſuper eam in rem edito:

Edico decreta ſenis comburere cæci.

Οὐκ ἐλίσσε ὁ κατάρατος, ὅσων ἀγαθῶν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυχοῦσιν ἄπτειν γίγνεται, καὶ ὅλων αὐτοῖς ἐλεύθερον, καὶ ἀταραξίαν καὶ εὐθυμίαν ἐνεργάζεται, ἀσωμάτων μᾶλλον ἢ σωμάτων καὶ τοράτων ἀσπαλλάττον, καὶ ἐλπίδων μακαρίων, καὶ προσηκόντων ἐπιθυμιῶν, νοῦν δὲ καὶ ἀλήθειαν ἐντιθὶν, καὶ καθαίρειν ὡς ἀληθῶς τὰς γνώμας, ἐκ τοῦ δεδιέναι μὴ σκίλλη, μὴ τῶν τοιούτων φλυαρίας, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ καὶ παῤῥησίᾳ. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἕν τι, καὶ μέγιστον τόλμημα τὸ μιαρὸν ἀνδρὸς ἄκεσεν· Ἔχων γὰρ ὁ μιαρὸν ἐπίβασιν ὧδε τὰ βασίλεια καὶ τὴν αὐλὴν, καὶ τὸ Ρουτιλλιανὸν οὐδενὶ μέντοι

Haud perpendit ſceleſtus ille, quantum adferret is liber commoditatum ijs qui in eo legendo uerſarentur, quantamq; illis quietem, tranquillitatem, libertatẽq; páreret, pröpterea quòd à pauoribus, ſpectris ac prodigijs liberaret: tum ſpes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mentem ſanam ac ueritatem inſereret, planè luſtraret animũ, non tæda quidem, aut ſquilla, aut alijs id genus nugamentis: imò recta ratione, uero, ac libertate. Accipe iam facinus quoddam hominis ſceleratiſſimi, inũ inter omnia multo impudẽtiſſimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum ſibi patefeciſſet, in'que aulam Cæſaream, præſertim Rutiliano rem adiuuante, atq;

μοιῶντα παρόδου, διακόπτε-
ται χρησμὸν, τῷ ὑμ Γερμανίᾳ
πολέμου ἀκμάζοντος, ὅτι δὴς
Μάρκῳ ἤδη τοῖς Μαρκομά-
νοις καὶ Κουάδοις συνιστᾶσι-
το. ἐξιὼν δὲ ὁ χρησμὸς, δύο λέο
ντας ἐμβληθῆναι ἐῶντας ἐς
τὸν Ἴστρον, μετὰ πολλῶν ἀρω-
μάτων, καὶ θυσιῶν μεγαλοπρε
πῶν. ἄμεινον δὲ αὐτὸν εἰπεῖν
τὸν χρησμόν·

Ες δίνας Ἴστροιο, δυσπετέϊ θ' ὑσταμοῖο,
Εμβαλέειν κέλομαι δοιὼς Κυ-
βέλης θεράποντας,
Θῆρας ὀρεσσιφίτας, καὶ ἴσα φέ-
ρει ἰνδικὸς αἰθήρ,
Ανθια, καὶ βοτάνας ἀνάλιτας,
ὠύτινα δ' ἔτι
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, ἅμ' ἐσ-
χύϊ ὄλβου πανῆ.
Γερμανοὺς δὲ τούτων, ὡς πρὸ
σόταξεν, τοὺς μὲν λέοντας, ἐπεὶ
ξαμένους ἐς τὴν πολεμί-
αν, οἱ βάρβαροι ξύλευς κα-
τεργάσαντο, ὡς τινας κύ-
νας, ἢ λύκους ξυνικοὺς, αὐτίκα δ' τὸ μίγιστον ῥῶμα τοῖς

atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cum Marcomannis & Quadis conserente, oraculum diuulgauit, quo iubebat uti duos leones uiuos in Danubium immitterent, uarijs cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed præstat ipsum oracullum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles edico ministros,
Monte feras alitus: tū quantum alit Indicus aer
Florū atque herbarū bene olentum: moxq; futura est
Et uictoria, pax, & amabilis, & decus ingēs.

Ea quum essent facta quē admodū ille præscripserat: leones quidem simulatque in hostium regionem enatassent, Barbari canes quospiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages

est

ἀμετρίας ἐγίνετο, δυσμυρίων
μὲ σχεδὸν ἀνδρῶν ἀπολομέ-
νων. ἅτα ἠκολούθουσι τὰ περὶ
Ακυλλίαν γεγόμενα, ἡνίκ' ἡ πα-
ρὰ μικρὸν ἡ πόλεως ἐκένης
ἅλωσις. ὁ δὲ πρὸς τὸ ἀποβε-
βυκὼς τὴν Δελφικὴν ἐκένην
ἀπολογίαν, ἡνίκα τὸν τῶ Κροίσω
χρησμὸν ψυχρῶς παρῆγε, νί-
κην μὲν γὰρ προσηπᾶν τὸν
θεὸν, μὴ μέντοι Ἀκαῶσαι, Ρω-
μαίων, ἢ τῶν πολεμίων· ὅλως
δὲ πολλῶν ἐπιρρεόντων, ἡνίκα
ἡ πόλεως αὐτῶν θλιβομένης,
ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπὶ τὸ
χρηστήριον ἀφικνουμένων, ἡνίκα
τὰ ἐπιτήδεια διαρκῆ μὴ ἐχέ-
σης, ὠθυσθαι τὰς νυκτερινὰς κα
λουμένας χρησμός. λαμβάνων
γὰρ τὰ βιβλία, ἐπικοιμᾶτο, ὡς
ἔφασκεν αὐτοῖς, ἡνίκα ὡς ὕπαρ
παρὰ τοῦ θεῦ ἀπάντων ἀπαιρί-
νιτο, ἃ μέντοι σαφῆς τοὺς πολ
λοὺς, ἀλλὰ ἡνίκα ἀμφιβόλους, ἡνίκα
πεπαραγμένους, ἡνίκα μάλιστα, εἴ
ποτε διάσαιτο πιεσθρυθτήριον
τὸ βιβλίον καταφραγισμένον.

est consequuta, uiginti fere
mè millibus simul extinctis.
His cõsimilia sunt ea quæ in
Aquileia contigerunt, quũ
parum abfuerat ut urbs ea
caperetur. At is ad id quod
euenerat, Delphicam illam
responsionem, Crœsoq; red-
ditum oraculum, frigidè sa-
nè detorsit, dicens Deũ qui-
dem prædixisse uictoriam,
haud tamen explicuisse u-
trum Romanorum esset fu-
tura, an hostium. Tandem
quùm plurimi iam eam in
urbem confluerent, premeretúrque Abonotichitarum
ciuitas multitudine eorum
qui ad oraculum uctitabãt,
neque sufficeret suppeditan
dis ijs quæ ad uictum erant
necessaria, comminiscitur
oraculorum genus quoddam
id quod nocturnum appella
batur. Siquidem libellis in-
dormire solebat, ut aiebat
ipse, deinde tanquam in som
nio diuinitus edoctus respondebat: nihil certi tamen, sed
ambiguè plerunque, ac confusim: maximè si quos libel-
los conspexisset accuratius atque obseruantius obsignatos.

Ad

ἐ γὰρ παρακινδυνεύων, τὸ
ὑποιλδὸν ἄλλως ὑπέγραφε,
χρησμοῖς πρέπον καὶ τοῖς
τοιοῦτον οἰόμενος. καὶ ὅσάν τινες
ἀγνοηταὶ ὧδε τούτῳ παιδεύμε-
νοι, καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους
ἐκλέγοντες, παρὰ τῶν τὰς τοιά-
δους χρησμὰς ὑπολαμβανόν-
των ὧδε τῇ ἀγυιᾷ καὶ πλα-
λύσια αὐτῶν, καὶ τοῦτο αὐτῶν
τὸ ἔργον ὑπόμισθον ἦν. ἐτύγχα-
νον γὰρ οἱ ἀγυηταὶ τῷ Αλεξάν-
δρῳ, τάλαντον Ατλικὸν ἑκάσ-
τοτε, ἐνίοτε δὲ, μύτι ὁρμίσα-
σον τινός, μήτε πιμφθέντος,
ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ὄντος, ἐχρησ-
μῴδησε πρὸς ἔκπληξιν τῶν ἀν-
θρώπων, οἷον καὶ ἦτο·

Δίσσα ὕσις σὺ ἄλοχον, μάλα
παχυχυλιλπὼς,
Καλλιγένειαν ὑπὲρ λεχέων σε
λάγει, κατὰ δῶμα,
Δόλος πρωτογενὴς, τῷ δὲ σύ
γε πάντα πέποιδας.

Ωπυδε γὰρ ἐκεῖνον, ὃν αὖδις
σὺ παράποιτιν,
Αντίδοσιν ταύτῃ ὕβρεως ἰδίᾳ
σε ἀποτίνων.

Ad hunc enim modum citra ullum resignandi periculum quicquid temere in mentem uenisset, subscribebat: ratus & ipsum oraculis conuenire. VErant autem ad id nonnulli constituti interpretes, qui mercedem nō exiguam colligébant ab ijs qui eiusmodi capiebant oracula, ut enarrarent ea, explicarentq; : atque hoc illorum munus conducticium erat. Nam interpretū quisque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque consuleret quisquam, neque missus esset aliqs: timò cũ ne esset qdẽ huiusmodi quippiã: tamẽ oraculum edebat, uti stultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat:

Hunc age quære, tuam qui, tectus in ædibus, ac te
Clam prorsum, uxorem uultuq; oculisq; decoram
Stuprat adulterio, seruorũ ex agmine primus, Ipse cui solus suasisti hæc omnia demẽs.

Eius enim florem libasti. hoc dedecus ille

Nunc

Αλλ' ἐπί σοι δὲ φάρμακ' ἀπ' αὐτῶν λυγρὰ τέτυκται,
Ὡς μήτ' ἐσαίοις, μήτ' ἐσορᾷ σε, ἄ πουΐσιν,
Εὐρόσας ἀλεπάτω[illegible]τα ὑ σῷ λέχει, ἀγχόθι τοίχε,
Ὑρὸς ἀιφαλῆς, ηὲ σὺ θαράπαυα σώσιδι Καλυψώ.
Τίς δὲ κ' ἀν Δημόκριτ' ἀλιτρα ῥάχδι, ἀκέσας ὀνόματα, ηὲ τόπους ἀκριβῶς; εἶτα μετ' ὀλίγον κατίπτυσεν ἀν, σωσὲς τὸν ἐπίνοιαν αὐτῶν; ἀλλὰ ἡ βαρβάροις πολλάκις ἐχρῆσθ', ἅτις τῇ παρίῳ ἤροιτο φωνῇ, Συρίσδι ἢ Κελτιστί, ἢ ῥᾳδίως ἤυρίσκων τινὰς ἐπιδημοῦντας ὁμοεθνεῖς τοῖς διδωκόσι. διὰ τοῦτο ἡ πολὺς ἐν μέσῳ χρόνος ἦν, ἢ τί λόσιτο τῶν βιβλίων, ἡ ἢ χρυσομωλίας, ὡς ἐν τοσούτῳ κατὰ σχολὴν λύσειντό τι οἱ χρησμοὶ ἀσφαλῶς, ηὲ ἐυρίσκοιεντο οἱ ἑρμηνεύσοντα δυνάμενοι ἑκάστα, οἵ ηὲ ὁ τῷ Σκύθῃ δοκεῖ.

Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.
Quin ijdem tibi iam pridē lethale uenenum
(Vt neque quæ faciant, possis audire, nec unquam
Cernere luminibus) tectè furtimq; parārunt.
Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub ceruicali condita. porrò
Istis conscia criminibus tua seruа Calypso est.
Quis Democritus principiō non commoueretur, ubi nominatim & auctores & loca palàm audisset designari? Verùm illicò desipuisset, simulatq; cognouisset quo hæc artificio gererentur. Insuper X & Barbaris non raro respōdit, si quis patria lingua sciscitaretur, puta Syriacè aut Gallicè, quoties difficile erat inuenire conterraneos eorum qui rogationē propositissent: proinde receptis libellis, multū intercedere solebat interualli priusquam oraculū redderet, quò uidelicet interim per ocium posset & soluere tutò libellos, & nancisci qui cuncta possent interpretari. & illud Scythæ cuiusdam

θὰς χρεμὼς ὦ·
μέρφι ἐβάργυλις ἐς σκιλὼ χνίγ
χιπραγκλέψῃ φάος. ἄλλως πά
λιμ, ἔτι παρθύῃ, ἔτι ὅλως τινὶ
ὄντι ἴφι, αὖου μίβρ, ἀναφέ-
φημ ὀπίσω· ἐγὼ πίμψας σε, τίς
θυμῳ ὑπὸ τ' γήτονος δισκλίσε
ζόμορδον, λυσῶν περσιλθόῃλων,
Μάγγ ἢ Κίλβρος ἢ Βυβάλ,
εἰ ἢ ἤδη ἀλόντ' λυφθίῃσθ. ὀ-
λίγος ἢ ἢ τῶν ἐμοὶ δοθέντων
ἄκυσεν· ὄρομλύν γάρ μ, εἶφα
λαπρός ὅστις Αλίξανδρ, καὶ
κατασκιναμλύν πορίσῃγως
καὶ προφασῶς, ὑπογράφεται
χρεμὼς νυκτοράσι, Σαβαρ
δαλαχ μάλαχ Ατις ἄλλ
ὦ. καὶ πάλιν ἐμὸ ὄραμλύν, ἐν
δύο βιβλίοις διαφέρειν, τὸν
αὐτὸν ὄρώτησιν, τοῖσδε ὦ
Ομηρ ὁ ποιητὴς, ἐν' ἄλλον
καὶ ἄλλα ὀνόματ, τῷ ἑτέρῳ
μὲν ὑπέγραψεν, ἐξαπατηθεὶς
ὑπὸ τῦ ἐμῦ παιδίσκε, ἐρωτηθεὶς
γάρ, ἐφ' ὃ, τι ἥκει, θερα-
πείας, ἔφη, αὐτόθεν πρὸς
ὀδυσσῆ

iusdam redditum oraculum: Morphi ebargulis in umbram chnenchicranc, relinquet lucem. Aliàs rursum quū nec adesset item quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito unde uenisti, siquidem is qui te misit, hodie periit, interemptus à Diocle uicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in uinculis. Y Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respondit. Scisciteto an calnus esset Alexander: quum libellos palàm atq; accuratè obsignassem, respō sum nocturnū subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset uates Homerus, idq; alio atq; alio nomine: alteri subscripsit, uidelicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia uenit, ut remedium, inquit, peteret aduersus laterum

ὁλιώλων πλεῦρᾶ·

Κυτμίδι σε χρὴ δεῦρο κίλομαι, Δροσίλω τί κε Λητὸς.

Τῷ δ' ἑτέρῳ, ἐπειδὴ ἠρώτα τοῦτο ἡνιήσει, ὡς ὄρμενίκε τῷ πίμπλαντο, εἴτε μοι πλεῦσαι ἐπ' Ιταλίαν, εἴτε πεζοπορῆσαι λῷον, ἀπεκρίνατο βλέπε πρὸς τὸν Ομηρον·

Μὴ σύ γε πλωίμεσθα, πεζὸν δὲ καθ' οἶμον ὄλασσι.

Πολλὰ γὰ τοιαῦτα ἠρὲ αὐτὸς ἐπιμηχανησάμενον αὐτῷ, οἷον ἠρὲ ἐκεῖνο μίαν ὄρωτησιν ἐπιφωλήσας, ἐπέγραψε τῷ βιβλίῳ, κατὰ τὸ ἔθος, τῶ λαῶ χρησμοὶ ὀκτὼ, ψευσάμενός τι ἔνομα, ἠρὲ τὰς ὀκτὼ δραχμὰς, ἠρὲ τὸ γιγνόμενον ἔτι πρὸς ταύτας πίμπλας, ὁ δὲ πιθόμενος τῇ ἀποστομπῇ τοῦ μισθοῦ, ἠρὲ τῇ ἐπιγραφῇ τῆ βιβλίου, πρὸς μίαν ὄρώτησιν (ὧν δὲ αὕτη, πότε ἀλώσεται μαγγανούων Αλέξανδρος) ὀκτὼ μοι χρησμὸς ἐπιμπλᾶν, ἔτε γῆς φασιν, οὔτε ὀρανῦ ἁπτομένους, ἀνοήτους, laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri uerò ubi sciscitanti ei dictum esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe uiam pedibus, rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorũ de numero fuit & illud, unica rogatione proposita libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod ementitus, missis drachmis itẽ octo: præterea quòd fieri solitum esset, adiungens. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad unicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo misit oracula, sed quæ neque cœlum (quod aiunt) neq; terrã attingerent, uerùm absurda, & in-

νύτατε δὲ καὶ ἀνοητότατος ἁπάντων. ἅπερ ὕστερον ἀκοδόμησεν, καὶ ὅτι Ρουτιλλιανὸν ἐγὼ ἀπέτρεπον τοῦ γάμου, καὶ τῷ πάνυ προσπαίζων τοῖς τῷ χρυσηρίου ἐλαίοις, ἡμίσοις, ὡς τὸ ἀκὸς, καὶ ἐχθίστου ὑγιαίνε, ἵνα ποτε πόρδι ἐμοῦ ὀρμελεύῃ τῷ Ρουτιλλιανῷ ἵφι, Νυκτιπλάνοις ἰαύοις χαίρει, κοίταις τε ἀνοσίοις. καὶ ὅλως, ἐχθίστως ἦν ἐγώ, διαπεπαλὲ ἐσιλδόντα με ἐς τὴν πόλιν ἤδιστο, καὶ ἐμαθον, ὡς ἐπαῦν ἄλλο ὁ Λυκιανὸς (ἵππον γὰμω δὲ τὴ στρατιώτας δύο, λογχοφόρον καὶ κουφοφόρον, παρὰ τὸ ἡγουμενεῖον τῆ Καππαδοκίας, φίλου τότε ὄντος λαβὼν, ὡς μι παραπέμψειεν μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν) αὐτίκα μιτασέλλεται διξίως πάνυ, καὶ μιτὰ πολλῆς φιλοφροσύνης. ἐλθὼν δὲ ἐγὼ, καὶ παλαμβάνω πολλοὺς πρὸ αὐτὸν, συνιπαγόμενο δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ μὲν προὔτεινέ μοι λῦ-

& intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterũ p̃sensisset, præterea ꝙ Rutiliani ã à matrimonio conatus esse auertere, suasissemq; ne prorsus in diuinatione p̃ces reponeret suas, oderat me uidelicet, ita uti par erat, sibiq; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit: Noctiuagis gaudet scortis, spurcoq; cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde quum me in oppidum aduenisse sensisset, méque Lucianum esse illum cognouisset: (adduxeram autẽ milites duos, alterũ lãcea, alterũ cõto armatũ, quos qdẽ à Cappadociæ præside mihi tum amico acceperã, quò me ad mare usq; deducerẽt) accersit illicò, sanè quàm comiter, multaq; cum humanitate. Ego ꝛ quum aduenissẽ, cõplures apud illũ reperio: porrò bona quadã fortuna & milites unà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi.

σαι τὴν δεξιὰν, ὥσπερ ἄωδε τοῖς πολλοῖς· ἐγὼ δὲ προσφὺς ὡς φιλήσων, δάγμασι χρησῶ, πάνυ μικρὸν δάκνω, χωλὸν αὐτῷ ἐποίησα τὴν χεῖρα. οἱ μὲν οὖν παρόντες, ἄγχειν με, καὶ πάλιν ἐπειρῶντο, ὡς ἰσχύσουσιν, καὶ πρότερον ἔτι ἀγανακτοῦντες, ὅτι Ἀλέξανδρον αὐτὸν, ἀλλὰ μὴ προφητὴν προσεῖπον. ὁ δὲ πάνυ γνωτικῶς παρορμήσας, κατέπαυέ τε αὐτοὺς, καὶ ὑπισχνεῖτο τιθασὸν με ῥᾳδίως ἀποφανεῖν, καὶ λέξειν τὸν Γλύκωνα ἀριστίνδην, ὅτι καὶ τὸν πάνυ βακχωμένους, φίλους ἀπεργάζεται. καὶ μεταπεσάμενος ἅπαντας, ἐδικαιολογεῖτο πρός με, λέγων πάνυ μὲ ἐδέοντο καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ Ρουτιλλιανῷ συμβεβουλευμένα, καὶ τί παθὼν, ταῦτά μοι ἐργάσω, δεινάμενος ὑπ' ἐμοῦ οὐδὲν μέγα προαχθῆναι παρ' αὐτῷ κἀγὼ ἔσμεν ἄδηλον ὅτι χέρνιβι τὴν φιλοφροσύνην ταύτην, ὀρθῶν οἱ κινδύνων πα-

porrigit osculãdam, quem admodum uulgò facere consueuerat: ego admotus perinde atq; osculum daturũs, acri morsu corripio, ita ut parum abfuerit quo minus illi manum mancam redderem. Itaque qui præsentes erant, præfocare me accedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellassem. At ille oppidò quàm generosè obnitens compescuit illos, pollicitúsq; est se facilè me placidum redditurum, declaraturúmq; quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maximè sæuirent ferocirentq;, sibi redderet amicos. Móxq; ablegatis omnib. mecũ expostulauit, negãs se clã esse quæ suasissẽ Rutilliano: ecqd me læsisset ut ista in sese facerẽ, quũ posse illius opa apud illũ magnas ad res promoueri? Equidẽ hanc hominis humanitatẽ cõmoditatẽq; libenter accipio, perpendẽs nimirũ quo forẽ in periculo con-

δυσχέραν, καὶ μετ' ὀλίγον προῆλθον φίλος γεγενημένος. καὶ ἔτο ὁ μικρὸν θαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἐλάμβανεν, ὅτι μοι ῥᾳδίας γενομένης μεταβολῆς. εἶτα δή με ἐκέλευε πρεσβεύειν, ξένια καὶ δῶρα πολλὰ πέμψας (μόνος δὲ σὺν τῷ Σενοφῶντι ἐτύγχανεν ὢν ἀπολελυμένος, τὸν πατέρα, καὶ τοὺς ἐμοὺς ἐς Ἀμασεῖαν προεκπεμφθέντας) ὡς ἐκείνου καὶ πλοῖον αὐτοῖς παρέξειν, καὶ ὁρίσας τοὺς ἀπάξοντας· κἀγὼ μὲν ὤμην ἀπλοῦν τι εἶναι, καὶ ἀξιόν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ μέσον τὸν πόντον ἐγχωμίων, λαμπύοντα ὁρῶν τὸν κυβερνήτην, καὶ τοῖς ναύταις τι ἀντιλέγοντα, ὃν ἀγαθὰς ἔχον περὶ τῶν μελλόντων τὰς ἐλπίδας. ὧν δὲ αὐτοῖς ἐνισταμένου ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀφαιρεῖσθαι ἡμᾶς ἐκ τῶν θαλάσσων, ὅπερ ἐκεῖνοι τυχὸν ῥᾳδίως αὐτῷ ἐπιτελέσαιεν τὰ πρὸς ἐμέ· ἀλλὰ δακρύων ἐκείνος ἐπαύσατο τοὺς συναύτας, μὴ λίαν

lo conſtitutus. paulóque pòſt prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò ijs qui uidebant, uehementer erat ſtupenda, quòd tam facilè fuiſſem commutatus. Poſt hæc quum iam nauigare ſtatuiſſem, miſſis xenijs ac muneribus permultis (eram autem forte ſolus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amaſtrim præmiſſo) pollicetur & nauim præbiturum ſeſe, & remiges qui nos aucherent. Etenim arbitrabar hæc animo ſimplici, atque officioſè fieri: uerùm ubi iam in medio eſſemus mari, uideremúſq; gubernatorem lachrymantem, & neſcio quid reliquis nautis contradicentem, noſtræ optimæ de euentu ſpes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, ut tollèrtes nos in mare præcipites darent. Quod ſi contigiſſet, facilè quod mecum gerebat bellum, illi debellatum fuiſſet: ſed is qui lachrymabatur, effecit

μηδὲν δεινὸν ὑμᾶς ἐργάσασθαι. καὶ πρὸς ἐμέ ἐφη, ἔτυ ἐξέπεμψαν, ὡς ὁρᾶς, αὐτεπίλυπτον βίῳ καὶ ὅσιον πρεσβύτην, οὐκ ἂν βουλοίμην ἐν τούτῳ τῇ ἡλικίας, καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα ἔχων, μιάναι φόνῳ τὰς χεῖρας, μηδὲ ἐφ' ὅπερ ὑμᾶς ἀνειλάφει, καὶ τὰ τοῦ Αλεξάνδρου προσεταγμένα. καταβὰς δὲ ὑμᾶς ἐν Αἰγιαλοῖς, ὧν καὶ ὁ κλὸς Ομηρος μέμνηται, ὀπίσω ἀπήλαυνον, ἔνθα ἐγὼ παραπλέοντας ὑρῶν Βοσπορανούς τινας πρίσβεις, παρ' Εὐπάτορος τοῦ Βασιλέως, ἐς τὴν Βιθυνίαν ἀπιόντας, ἐπὶ νομοδῇ τ' ἐπιτῆς σωτάξεως, καὶ διαγωσάμενος αὐτοῖς τ' πρίστασθαι ὑμᾶς κίνδυνον, καὶ διὰ ξένης αὐτῶν τυχὼν, ἀναληφθεὶς ἐς τὸ πλοῖον, διασώζομαι ἐς τὴν Αμαστριν, παρὰ τοσοῦτον ἐλθὼν ἀπολωλεκέναι.

τοντοῦ δ' καὶ αὐτὸς ἐπιπονώτερος ἐμαυτῷ, καὶ πάντα πάλαι κίνουν· ἀμυύα-

ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidem ita loquutus est: Annos natus, uti uides, sexaginta, quum antehac pie atque inculpate uixerim, haudquaquam uelim in hac tam grandi ætate, præsertim quum uxorē & liberos habeam, homicidio manus impiare: indicās uidelicet, cuius rei gratia nos suscepisset, quæq; sibi mandasset Alexander. Expositis autem nobis in Aegialos, quorum egregius meminit Homerus, retrò legit cursum. ibi fortè nactus præternauigantes legatos quosdā Bosporanos, Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscētes, deportandi uectigalis gratia, quod in singulos pēdebatur annos: cū expostulasset illis, quod me piculum circūuallaret, atq; illi se mihi cōmodos facilesq; præberēt, receptus in nauigiū, incolumis in Amastrim perueni. tantillum abfuerat ut perierim. Ex hoc nimirū tēpore & ipse aduersus illum aroma capiebam, omnemq; (quod aiunt) mouebam funem, quo

ἄλλα βαλόμενος, καὶ πρὸ τῆς ἐπιβουλῆς ἤδη μισῶν αὐτὸν, καὶ ἐχθιστον ἡγούμενος, διὰ τὴν τῶν ῥᾳστα μιαίνειν μὴ πρὸς τὴν κατηγορίαν ὠρμημένων, πολλοὺς συναγωνιστὰς ἔχων, καὶ μάλιστα τὸν ἀπὸ Τιμοκράτους τῆ Ἡρακλειώτη φιλοσόφῳ. ἀλλ' ὁ τότε ἡγούμενος Βιθυνίας, καὶ τῶ Πόντῳ, αὐτὸς ἐπίσχε, μογυστὶ καὶ ἱκετεύων, καὶ αὐτιβολῶν παύσασθαι· διὰ γὰρ τὴν πρὸς Ρυτιλλιανὸν σύνοιαν, μὴ ἂν δύνασθαι, καὶ ἐκ φανεροῦ λάβοι ἀκόλουτα, πολλάσας αὐτὸν. ὅτω μὲν αὐτὸς ὀργῆς, καὶ αὐτεπόμην, ὥστε ἐνδόντα ἰδρᾶσθαι, ἐφ' οὕτω δικαιοῦ διαπεμψόμενον. ἐκεῖνο δὲ πῶς οὐ μίγα ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ αὐτῶσαι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἀβώνου τεῖχος, καὶ τὴν πόλιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα καινὸν ἐγκεχαραγμένον,

quo hominem ulciſcerer, quem iam tum ante mihi ſtructas inſidias oderam, próque ſummo ducebam hoſte, propter morum impietatem. Iamq; ad accuſationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotæ ſchola philoſophi. Verùm qui tum Bithyniæ Pontoq; præſidebat, nos cohibuit, penè ſupplicans & obſecrans uti deſiſteremus. Etenim ob neceſſitudinem quæ ſibi cum Rutilliano intercederet, nequaquam poſſe ſe ſupplicio afficere, nec ſi manifeſto in crimine deprehendiſſet. Atque ita quidem ab iracundia deſtiti, metſi; repreſſi, non in tempore rē eggreſſurus, cum iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quidē an nō & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano poſtulare ut Abonimurus, commutato uocabulo, Ionopolis appellaretur? utq; nomiſma nouum ſignaret,

τῇ μὲν τὸ Γλύκωνος, κατὰ θάτερα δὲ Ἀλεξάνδρου, τίμμαῖόν τε πάππου Ἀσκληπιοῦ, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐκείνου τὸ μαντικὸν καὶ τὸ προφητικὸν ἔχουσα· προσῆν δὲ καὶ χρησμὸς προφητικὸς ἑαυτῇ, ὅτι ξύσαι ἄρα μαρτὰ χὠ ἔτη πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, εἶτα κεραυνῷ βληθέντα ἀποθανεῖν, ὀλίγῳ τέλει, δὴ βραδύνουσα ἔτη γεγενῆς ἀπέβαινε, ὡς πολλαπλασίοις ὑὸς, διασπασὰς τὸν ποδαμίχθ βυβῶνος, καὶ σκωλήκων ζέσας. ὁτιπερ καὶ ἐφωράθη φυλακὸς ὢν, παρέχων τοῖς ἰατροῖς ἔπιβ χεῖρ αὐτὸ τὸν κιφαλὸν, διὰ τὸν ἀδύνατον, ὃ ὅν ἀν ποιῆσαι ἰαύνατο, μὴ ἐχὶ δὲ φρένας ἀφειμελύης. τοιοῦτο τέλος τῆς Αλεξάνδρου τραγῳδίας, καὶ αὕτη τῆ ποιητοῦ δράματος ἡ καταστροφὴ ἐγένετο, ὡς ἐπεῖζεν προνοίας τινὸς τὸ τοιοῦτο, φ μὴ κατὰ τύχλν συμβῆν. ἴσᾳ δὴ τὸ ἔπιτάφιον αὐτῷ ἔξιον

altera quidem parte Glyconis obtinens imaginem, altera uerò Alexandri, qui insignia aui Aesculapij, ac facē illā Persei, ūde maternū ducebat genus, tencret. Porrò cum esset de se uaticinatus, oraculo prodito fatis decretum esse, ut annos uiueret centum & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interijt, uidelicet (uti cōueniebat Podalirij filio) pede ad inguen usq; putrefacto, & uermib. scatēs. Quó tēpore simul & illud deprehensum est, quòd caluus esset, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigādum cruciatū: id quod haudquaquam facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitū Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ catastrophe: ut res uideri possit prouidentia quadam esse gesta, quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, ut & epitaphium uita acta dignū ei constitue-

γγελθεῖσι τῶ βίῳ, καὶ ἀγῶνα τι
μὰ συγκροτεῖσθαι ὑπὲρ τῆς χρησι
μίας, τῶν σωφρονεστέρων καὶ γνω
τιμωτάτων, ὅσοι κορυφαῖοι ἦσαν. ἀνέλ
θόντων δὲ πρὸς διαιτητὴν τὸν Ρουτί λιανὸν, τίνα χρὴ προκριθῆναι αὐτῶν, καὶ διαλλίξασθαι μᾶλλον τὸν ἐπιφανωθῆναι τῷ ἱερῷ ἀγγέλῳ καὶ προφητικῷ στέμματι. ὧν ἦν αὐτοῖς καὶ Παῦτος, ἰατρὸς τῶν τόπων, πολίτης ὢν, οὔτε ἀκριβῶς πρίποντα, ἔτι πολιῷ κεφαλῇ ταῦτα ποιοῦντα. ἀλλ' ὁ ἀγωνοθέτης Ρουτιλλιανὸς ἀστεφανώτους αὐτοὺς ἀπέπεμψεν, αὐτῷ τῶν προφητείαν φυλάττων, μετὰ τῶν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγῶν. ταῦτα, ὦ φιλότης, ὀλίγα ἐν πολλῷ πράγματος ἔνεκα γράψαι ἠξίωσα, καὶ σοὶ μὲν χρησίμην, αὐτῇ δὲ ἐταίρῳ καὶ φίλῳ καὶ ὃν ἐγὼ πάντων μάλιστα θαυμάσας ἔχω, ἐπί τε σοφίᾳ, καὶ τῷ πρὸς ἀλήθειαν ζῆν, καὶ φρόνησιν πρακτικήν, καὶ ἐπιεικείᾳ,

constituerentur: neque non certamina quædam agerentur ab ijs qui in uaticinum coniurauerant, uidelicet impostoribus insignibus ac præcipuis ad Rutillianum arbitrum sese conferentibus, ut is pronunciaret quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali propheticaq; corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, iesta faciebat neque medico, neque homini cano decora. At Rutillianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatē seruans, posteaquam inde iam demum grauerat. Hæc amice ex plurimis pauca, quò degusta mētū hominis præberē, scribēda putaui, cùm uti tibi gratificarer, homini familiari atq; amico, quemq; ego unum omnium maximè suspicio, idq; pluribus nominibus, uel propter sapientiam singularem, uel ob amorē ueri, uel ob morum mansuetudinē ac moderationem,

ηδὲ γαλήνῃ βίᾳ, ηδὲ λιξιότητι πρὸς τὸς συνόντας. τὸ πλέον ἦ, ἐπ' ὀρθ ηδὲ σοὶ ἥδιον, ἐπικούρῳ τιμωρῶν, αὐθαδῶς ὡς ἀληθῶς ἐρῶ, ηδὲ θεοπρεπῶ τῷ φύσει, ηδὲ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ ἐνθυμοῦντι, τῷ παραδιδομένῳ, τῷ ἐλευθερωτῇ τ' ὁμιλησούντων αὐτῷ γνωμεύῳ. οἶμαι δὲ, ὅτι ηδὲ τοῖς ἐντυχοῦσι χρήσιμόν τι ἔχειν δόξει ὁ γραφὴ, τὰ μὲν λιξελέγχουσα, τὰ δ' ἐν ταῖς τῶν σὺ φρονούντων γνώμαις βεβαιοῦσα.

uel ob uitæ tranquillitatem, postremò comitatē atq; humanitatē ergabos quos cum uiuis: tum uerò (quod quidem tibi fuerit etiā iucundius) ut Epicurum ulciscerer, uirū uerè sacrum, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ uerè sunt honesta, & nouerit et tradiderit quiq; solus extiterit qui liberos reddere solitus sit eos qui secum haberent consuetudinem. Denique arbitror fore, ut ijs qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil utilitatis afferre uideatur, dū quædā redarguit, quædā in opinionibus horum qui & rectè sentiunt, cōfirmat ac stabilit.

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

ARGVMENTVM.

Hic liber utilissimus est ad deprehendendas coarguēdasq; quorundā impostūras, qui hisce quoq; tēporib. uel magicis miraculis, uel ficta religiōe, alijsq; id genus præstigijs, uulgo fucū facere solēt. Porrò quicquid est uel nigri salis quē Momo tribuēt, uel cādidi, quē Mercurio ascribūt, id omne hic copiosissimè reperias licebit. Sumpsit exordiū à difficultate rei, quā collatiōe quadā amplificat. Atq; statim defendit institutū suū, exēplo superioris scriptoris. a Augię bubile repurgare.) Allegoria prouerbialis in hominē aut rem maiorē in modum inquinatā, qua etiā usus est in Fugitiuis, ubi historiā Augeiæ adscripsimus, ad quā alludit. b Nos uerò multū.) Collatio utriusq; argumēti. c Latronē memoriæ prodemus.) Latrones illi sunt

sunt,qui spe prædæ hominũ uitæ insidiãtur,quales sunt,grassatores & uiarũ obsessores.unde latrociniũ. d Corpore igitur.)Descriptio personæ,à qua ad narrationẽ paulatim ascendit. e Cecropib.Eurybato,&c)Nobiles facinorosi.Meminit horũ & Aeschynes aduersus Ctesiphontẽ:οὔτε Φρυνώνδας, οὔτε Εὐρύβατος,οὔτε ἄλλος οὐδεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος ἢ γόης ἐγένετο. id est:Nec Phrynõdas, nec Eurybatus, nec alius quisquã ueterũ improborũ unquã talis magus & impostor fuit.Phrynõdas cũ esset hospes Athenis, in negocijs Peloponesiacis uersabatur,homo uersutus, maleficus, impostor, summus malarũ rerũ artifex,ut hominis uocabulũ in rei trãsierit appellãtionẽ.Etenim quotics insigniter malũ, & sceleratũ accipi uolebãt,Phrynõdã appellabãt.Eurybatus ex Cecropib. unus fuit,insignitę improbitatis homo. Cecropũ aũt historiã Erasmus noster retulit in adagio:Ne in lampygũ incidas. f Nã ipse cũ aliquãdo.)Amplificatio per collationẽ. g Prorsum enim.)ὕλη quædã & generalis uitiorũ descriptio. h Ita quũ esset.)Quæ adolescẽs gesserit. i Inter multos aũt.)Quando & quæ à quib.didicerit,& quib.cũ uersatus fuerit. k Pharmaca mixta.)Hoc carmẽ plurib.in locis est apud Homerũ,quod usurpaſ in medicos imperitos, qui nõ rarò uenenũ pro remedio ministrãt. l Apollonio Tyaneo.)Huius uitã octo libris Philostratus Lẽnius scripsit.Hũc Hierocles Christo æquipara uit:cõtra quẽ Eusebius Cæsariẽsis scripsit.Sed ego librũ illum Philostrati,omnẽq; Apollonianæ uitæ scenã fabulosam arbitror,à fidei Christianæ hostib.cõfictã, ut haberẽt quẽ Soteri nostro opponerẽt.Nec me mouet, quòd Hieronymus Apollonij istiº uitã à Philostrato scriptã attesteſ:quia nõ ideo historiã ipsam approbat.Etenim aliud est, autorẽ citare,aliud approbare.Guilhelmus Philãder Castilionius,in suo in Vitruuiũ Cõmẽtario,hãc Apollonij uitã Luciano nõstro adscribere uidetur. m Verùm ubi iã.)Quæ sub uirilẽ ætatẽ peregerit. n Amorib.esset idonea.)Causa & occasio rei gerẽdæ. o Ibi quùm cõspicerẽt.)Cõsiliũ ex effectu spei ac metus. p Olympiade.) De Olympiade Magni Alexãdri matre,latè satis annotauimus in Dialogũ Iouis & Alexãdri. q Hinc iã bellũ oritur.) Erasmus:Hinc belli initiũ,dicit esse adagiũ,quod ad uarios usus potest accõmodari, siue cũ ad incipiendũ negociũ accingi significabimus,siue cũ alicũde natã simultatẽ innuemus, ac tumultũ

rerũ exortũ. r Hæc duo potissimùm.) Metus & spes, ut elegãter & uerè scribit hîc Lucianus, diuinationẽ & auguria reperũt. Qui impẽsè cupiũt, suis uotis undecũq; blãdiunt, & quidquid in omẽ optati cuẽtus trahũt. Rursum qui miserè metuũt, quauis ex re solatiũ formidinis aucupantur. Spes aũt & metus ut nos afficiũt, uide eundẽ Lucianũ, in Charõte siue Cõtẽplantib. s Hinc iã spectare.) Cõsultatio de loco. t Cribro uaticinãs.) Id est, stultè de rebus occultis diuinãs. Paræmia sumpta à diuinationis genere, quod suspẽso circũactoq; cribro peragebat. u Exe tabellæ.) Principiũ impostur æ. x Hic rumor, in omne.) Rumor est sermo quidã in populo sine certo autore, de re aliqua recẽti siue bona siue mala. y Cocconas.) Cocconæ mors: in cuius locũ Alexãder, & quomodo idẽ ꝑ diuino haberi cœptus. * Quadrorbrẽ numerũ.) Idq; ꝓpter Α.Λ.Ε.Ξ. cũ quib. literis ἀνὴρ cõpositũ, Alexandrũ cõstituit. Significat aũt Α. 1. Λ 30. Ε 5. Ξ 60. qui numeri additi 96 cõstituũt, numerũ in quatuor & uiginti quater diuisibilẽ. z Pellæus ille draco.) Instrumentũ futurę actiõis. A Ergo posteaquã.) Prooemiũ actiõis, quo sibi uiã ad cætera strauit. B Iã uerò mihi cogniţa.) Fidẽ facit narrationi, ex circũstãtijs loci & hominũ. C Adamantina.) Quicquid inuictũ atq; inexpugnabile, id adamãtinũ uocamus. Est adamãtis indomita uis ferri, ignisq; cõtẽptrix. Theocritus in Pharmaccutria dixit, adamantẽ mouere posse, cuius uires sunt inuictę. In Polo: Ὦ κεμὲ ἴσως ποτὶ λιτὰι οὐκ ἀδαμαντίνα ἴντι. Id est: *Et fortè me aspiciet, quoniã nõ adamãtina est.* D Ast ubi.) Principiũ actiõis & cõsilij ab exẽplo captũ. E Amphiarei.) Is enim nouerat, quòd si iret Thebas, se nunquã reuersurũ, hac de causa sæpe renuit: sed tandẽ circũuentus ab uxore, quæ dono torquẽ aureũ à Polynice acceperat coactus est cò proficiscĩ, ubi occubuit. Sed uxor misera tales pœnas tandẽ pepẽdit, quales Clytemnestra. F Eã ceræ partẽ.) Qua arte obsignatas literas resoluerit. G Reddebat oracula.) Modus respõdendi. H Cæterùm ea.) Quib. socijs & auxiliijs usus. I Iãq; paulatim.) Qua arte aduersarios & philosophos retuderit. K Deinde nõ magno.) Autophona respõsa, quæ & quomodo data. L Parthis Armenijsq;.) Exẽpla respõsorũ. M Et hactenus quidẽ.) Trãsitio ad ea quę cũ Romanis & exteris externis acta. N Nãpter.) Sacra & ritus peculiares ab eodẽ institutа, & quę circa eadem flagitiosè commissa.

Q Qui Deo dicarent.) Cõsecratio puerorũ. P. Admoto ore sese cõplecterẽt.) Donatus in Eunuchũ tria osculãdi genera discernit: Oscula officiorũ, basia pudicorũ affectuũ, suauia libidinũ. quæ his exẽplis cõfirmari possũt. Cic. ad Atticũ: Atq; utinã ad cõplexũ meę Tullię, & osculũ Atticæ uenire possẽ. In Somnio Scipiõis: Illę me amplexus & osculatus flere prohibebat. In Oratiõe pro Murena: Sciẽtiã iuris tãquã filiolã osculari. Basia & basiatiões usurpat aliter Catullus, quàm Donatus adnotarit: Quæris quot mihi basiationes tuę Lesbia sint satis? alibi: Basia multa basiare. alibi: Da mihi basia mille. Homerus: Κύσε δὲ μιν κεφαλὴν, ὃ ἀμφω φάεα καλα. Catullus: *Iucundũ os osculosq; suamabor.* Græcis autẽ φίλημα tantũ, & κύσαι pro osculare. κύσε osculatũ ẽ. Q Lubet etiã.) Exẽplũ dialogi sacerdotis cuiusdã & Glyconis. R Siquidẽ adiẽs ille.) Aliud periculosum Epicurei cuiusdã. S Lignis siculnis.) Ex ligno siculno fumũ existere acerrimũ ac molestissimũ, Plutarchus in Symposiacis phibet. Si quã igit ratio est, Alexãdrũ Pseudomãtẽ impulit, ut Epicurei κυρίας δόξας, siculnis cremaret lignis: ea (ut opinor) fuit, nõ ut eũ nullius precij philosophũ iudicaret. Κυρίαι porrò δόξαι, propositiões dicunt, & axiomata rata & firma, cuiusmodi erãt Epicuri. T Accipe iã facinus.) Alia respõsorũ exẽpla, quorũ euẽtus omnino diuersi fuẽre. V Erãt autẽ.) Interptes oraculorũ. X Insup.) Exẽpla barbaris redditorũ. Y Cęterũm pauca.) Exẽpla eorũ quę ipsi Luciano respõsa ac facta. Z Ego quũ.) Cõgressus Alexãdri & Luciani. α Aegialos.) Aegialeus Phoronei, seu, ut alij uolũt, Inachi filius fuit, cui Apis, cũ in Aegyptũ traiiceret, regnum Argiuorum reliquit. Ab eo igitur Aegialea cognominata fuit, quæ postea à Pelope Peloponnesos dicta est.

ΤΟΞΑΡΙΣ Η ΦΙΛΙΑ. TOXARIS, SIue Amicitia.

Μνησίππῳ τῷ Τοξάρι. *Erasmo Roterodamo interprete.*

ARGVMENTVM.

Videt hoc dialogo Lucianus amicitię dignitatẽ atq; effectũ cõmẽdare uoluisse, dũ Toxarim & Mnesippũ introducit, alterũ Scytharũ, alterũ Græcorũ, in amicitijs colẽdis fidẽ, pdicantẽ. Vtrũq; asit patria sua cõtendẽtẽ, cõnumeratis aliquot suę ętatis hominũ exẽplis, qui mutua inter se amicitia deuincti, extrema a

trema etiã picula interim alij ꝓ alijs obiêre. Occasio cõtẽtionis à soleni sacrificio & cultu Pyladis & Orestis, quib. illos Scythæ ueneranť, sumpta est, altero uidelicet mirãte, & causã scisscitãte, ob quã homines externos, & etiã hostes suos, diuinis honorib. Scythæ ꝓsequerenť: altero aũt fidẽ & amicitiã illorũ exponẽte, ob quã tantos honores cõsecuti essẽt. Neq; enim quic quam sanctius aut religiosius à Scythis obseruari & custodiri, quàm amicitiam, eaq́ue magis illos iactare sese, quàm ullis alijs operib. ac rebus. Interim tamẽ & illa memorabilia sunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitię, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de consuetudine contrahendi auxilia atq; exercitus, obiter addit.

Interlocutores: Mnesippus Græcus, Toxaris Scytha.

MNESIPPVS.

Τί φὴς ὦ Τέξαρι, δύνιτ Ορέστην καὶ Πυλάδην ὑμεῖς οἱ Σκύθαι, καὶ θεὸς ἡγεῖσθαι παρεσκεύασαν αὐτούς; Τόξ. θύομεν ὦ Μνήσιππε, θύομεν, καὶ μὰ θεὸς γε οἰόμεθα εἶναι, ἀλλὰ ἀνδρας ἀγαθούς. Μνή. νόμος ὑμῖν, καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀποθανοῦσι θύειν, ὥσπερ θεοῖς; Τόξ. ἀ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορτὰς καὶ πανηγύρεσι τιμῶμεν αὐτούς. Μνή. τί δρῶμεν οὖν παρ' αὐτῶν; ἢ καὶ δεῖ καὶ ἡμᾶς θύειν αὐτοῖς, νομοῖς γε οὖσιν. Τόξ. οὐ χαῖρον μὲν

QVid ais Toxaris? Sacrificatis Orestli ac Pyladi uos Scythæ, deosq; esse illos creditis? TOX. Sacrificamus Mnesippe, sacrificamus inquam: haud tamen deos esse arbitrati, sed uiros bonos. MNES. An uerò mos apud uos, etiam bonis uiris posteaquam uita defuncti sint, perinde ut dijs sacra facere? TOX. Non istuc modò, uerùm eosdem festis dieb. ac celebrib. conuẽtib. honoramus. MN. Quid captantes aut sperãtes ab illis? Nec enim quo beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam sint mortui. TOXA. Nihil offi-

ciat

ἴσως, ἐὰν ἡμεῖ οἱ νεκροὶ ὑμῖν εὐμενῶς ἔχῃ, οὐ μὰν ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τοὺς ζῶντας ἄμεινον διόμεθα πράξειν, μιμνησκόμενοι τῶν ἀρίστων. καὶ τὸ μᾶλλον ἀποδεκνύντας ὑγιῶς μὲν γὰρ οὕτως ἂν ὑμῖν πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐθελῆσαι γενέσθαι. Μνήσιπ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀρθῶς γε νύσκετε, ὁρίσθω δὲ καὶ πυλάδῃ, τίνῳ μάλιστα δεῦρο μάσασθε, ἰσοδίους ἐποιήσασθε, καὶ ταῦτα, ἐπέλπεσθαι ὑμῖν ὄντας, ἢ τὸ μίγιστον, πολεμίους; οἵ γε καὶ σφᾶς, ναυαγίᾳ σωθέντας, οἱ τότε Σκύθαι συλλαβόντες ἀπῆγον, ὡς τῇ Ἀρτέμιδι καθιδόσοντες, ὡθιόμενοι τοῖς δόρυσι φύλαξε, καὶ τῆς φρουρᾶς ἐπιπεσόντες, τόν τε βασιλέα ἀπέκτειναν, καὶ τὴν ἵππον ἔσεσαν ἁρπαλαβόντες, ἄλλὰ καὶ τὴν Ἀρτεμιν αὐτὴν ἀπαγαγόντες, ἔχοντο ἀποπλέοντες, καταγιλάσαντες

ciat fortassis, si et eos amor tui sunt, propitios habere-mus. quanq; non ob id tãtum hæc facimus: quin magis existimamus nos rem uehementer conducibilem & his qui in uita sunt, esse facturos, si præstantium uirorum memoriã celebremus, honoremq; habeamus ijs qui uita defuncti sunt. Siquidem hac ratione futurũ arbitramur, ut multi apud nos illorum similes euadere cupiant. MNE. Ita quidem recte iudicatis tat Pyladem atque Orestem quo nomine potissimùm suspexistis, ut dijs eos æquauerit is, idq; adeò quum hospites uobis essent, uel, quod grauius, hostes? Quippe postea quam naufragio eiecti, ab ijs qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi abductiq; ut Dianæ immolarẽtur: adorti carcerarios, neque nõ oppressis excubijs & regem trucidarunt, & assumpta sacerdote, quin ipsæ quoque Diana sublata, nauigio sese proripuerunt, irrisa pu

τὸν τοῦ πολεμοῦ τῶν Σκυθῶν νόμον. ὥστε εἰ διὰ ταῦτα τιμᾶτε τοὺς ἀνδρας, οὐκ ἂν φθάνοιτε πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ὀφρυαζομένους. καὶ τάνυ τοῦδε αὐτοὶ ὕδη πρὸς τὰ παλαιὰ σκοπεῖτε, εἰ καλῶς ἔχει ὑμῖν πολλοὺς εἰς τὴν Σκυθίαν Ὀρέστας καὶ Πυλάδας καταίρειν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τάχιστα αὖ οὕτως ἀσεβὴς αὐτὴ, καὶ ἄθεος γενέσθαι, τῶν περιλοίπων θεῶν τὸν αὐτὸν μοῖραν ὑμῖν ἐν τῇ χώρᾳ ἀποφυγοῦντων. ἢ τοῖμαι, καὶ τὰ τῶν θεῶν ἀπαύστων, τοὺς ἐπ' ἀγωγῇ αὐτῶν ἥκοντας ἀνδρας ἐκδεδάσεται, καὶ ἱερὰ σύλοις ὑμῶν οὖσι θύσετε, ὡς θεοῖς. εἰ γὰρ μὴ αὐτὶ τούτων Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ τιμᾶτε τι, ἀλλ' ἔπορέ τι ἄλλο, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑμᾶς ἐργάσαντο, αὐδ' ὁδὸν πάλαι οὐ θεοὺς εἶναι ἀπεκωσάντων αὐτούς, νῦν τὸ ἐμπαλὶν θύσαντες αὐτοῖς, θεοὺς εἶναι νομίσατε, καὶ ἱρήιοις ὀλίγου πᾶν

sa publica Scytharum lege. Quòd si ob istiusmodi facta honorem habetis uiris facilè assecuti fueritis, ut multos illorum similes reddatis. Iamq; ipsi ab hoc die usq; ad prisca illa respicite, num uobis expedierit multos in Scythiam Orestes ac Pylades appellere. Nam mihi quidem isto pacto mox futurum uidetur, ut religionis ac deorum expertes reddamini: dijs qui reliqui sunt, ad eundem modum è regione uestra in exilium ablegatis: postea, opinor, deorum omnium uice, uiros qui illos electum uenerant, diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in uos fuerunt, ijs tanquam dijs sacrificabitis. Quòd si nequaquam horum gratia Orestem ac Pyladem colitis, sed aliud quippiam Toxaris, in uos beneficij contulerunt: qua gratia quum olim non esse deos iudicaueritis, nunc è regione sacra illis facientes, deos esse decreuistis: & qui tum parum aberant ut ui-

τότε γεγονόσιν, ἰσχὰς νῦν προσάγειτε γελοίας καὶ τοῦτα δόξει, καὶ ὑφαυτίας τοῖς πάλαι. Τόξα. καὶ ταῦτα μὲν, ὦ Μνήσιππε, γέγονε ταῖν τῶν ἀνδρῶν ἱκάνων, ἃ κατέλιξας. τὸ γὰρ δύο ὄντας, οὕτω μέγα τόλμημα τολμῆσαι, καὶ τοσοῦτον ἀπὸ τῆς αὑτῶν ἀπάρασθαι, ἐπιχειρῆσαι δὲ τὸν Πόντον, ἀπάρατον ἔτι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα, πλὴν μόνων τῶν ἀπὸ τῆς Ἀργοῦς ὃν τὴν Κολχίδα στρατοπεδεύσαντων, μὴ καταπλαγέντας, μήτε τοὺς μύθους τοὺς ἐν αὐτῷ, μήτε τὴν προσηγορίαν καταλείσαντας, ὅτι ἄξενον ἐκαλεῖτο, οἶμαι, ἀγρίων ἀνθρώπων, καὶ ἀπανθρώπων οἰκούντων, καὶ ἐπαθλεῖν ἑάλω σαν, οὕτως ἀνδρείως χρήσασθαι τῷ πράγματι, καὶ μὴ ἀγαπῆσαι, ἃ διαφηλάξειν ἔμελλον, ἀλλὰ τιμωρησαμένους τὸν βασιλέα τῆς ὕβρεως, καὶ τὴν Ἀρτεμιν ἁρπάσαντας ἀπενεγκεῖν, πῶς τἄν τα

ut victimæ fierent, ijs nunc victimas offertis? Enimuerò ridicula uideantur ista, & cum his quæ quondam statueratis, pugnantia.

TOXA. Et ista quidem Mnesippe præclara sunt uirorum illorũ facinora, quæ cõmemoraſti uidelicet, duo cũ essent, tam ingentẽ ausum audere, ut tam procul à sua patria profecti, mare trãsmitterent, Græcis ad id usque temporis intactũ, nisi solis his, qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum: nihil expauefacti, neq; fabulas quæ de illo feruntur, neque appellationem ueriti quòd inhospitum nocaretur, uidelicet (opinor) quòd feræ undiq; gentes accolerent: deinde quũ iam capti essent, usq; adeò strenuè sese gesserint: neq; sat habuerint si tantùm incolumes euaderent, nisi & à Rege acceptam contumeliam ulti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non

τα δ' θαυμαστὰ, καὶ δάκτυλον τιθὺς τιμῆς ἄξια παρὰ πάντων, ὁπόσοι ἀρετὴν ἐπαινοῦσιν; ἀτὰρ οὐ ταῦτα ὑμᾶς Ορέστην καὶ Πυλάδην ἐνιδόντες, ὥρμησαν αὐτοῖς χρώμενοι. Μύ. λίγοις ἂν ἤδη ὁ, τι σεμνὸν καὶ θεῖον ἄλλο ἐξεργάσαντο. ἐπεὶ ὅσον ἐν τῷ πλῷ, καὶ τῇ ἀποδημίᾳ, πολλοὺς ἂν σοι θαυμαστοὺς ἐκάνουν ἀποδείξαμι τοὺς ἐμπόρους, καὶ μάλιστα τοὺς Φοίνικας αὐτῶν, διὰ τὸ τὸν πόντον, σὺν ἀκρι Θ Μαιώτιδ Θ, καὶ τὸ Βοσπόρου μόνον ἐπαλίοντας, ἀλλὰ πανταχοῦ Θ Ελληνικῆς καὶ βαρβαρικῆς διελάτους ναύτιλλομένους. ἅπασαν γὰρ δὴ τὴν ἀκτὴν, καὶ πάντα αἰγιαλὸν, ὡς ἁπαξ, διερευνησάμενοι καθ' ἕκαστον ἔτ Θ, ὀψὲ τῇ μητροπόρῳ, εἰς τὸν αὐτῶν ἐκαίσιον, ὃς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, βιὸς νόμιζι, τῇ ἰδίᾳ, καὶ πόλει τῇ παρὰ πόλιν, ἢ τύχοι, τὸς πολλὸς αὐτῶν ὄντας.

an nõ admiranda hæc, & quæ diuino quodam honore digna iudicent, quicquid est hominũ qui uirtutem suspiciũt? Quãquã nõ ista spectãtes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus.

MNES. Atqui iam dices quidnam præter ista suspiciendum patrarint atq; diuinum. Nam quantum ad nauigationem & peregrinationem attinet, nõ paucos profectò diuiniores istis ostendero negociatores, atq; inter hos præcipuos Phœnices, q nõ in Pontum, neq; ad Mæotidẽ usq;, aut Bosporũ tãtùm enauigãt, uerùm quaquauersus Græcum ac Barbarũmare permetiuntur. Hi siquidem omnem oram, & omne littus (ut ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandem rationem pro dijs habeto: idq; etiamsi complures illorum caupones ac salsamentarios esse reperies.

Τό.

TOXA.

Τὸ. ἄκουε δὴ ὦ θαυμάσιε, καὶ ἐπίπτε, καθ' ὅσον ἡμεῖς εἰ βάρβαροι, συγγιγνώσκομεν ὑμῖν περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν καὶ νομίζομεν, εἴ γε ἐν Ἄργει μὲν καὶ Μυκήναις οὐδὲ τάφον ἐνδοξότατον ὄντα ἰδεῖν Ὀρέστου ἢ Πυλάδου· παρ' ὑμῖν δὲ καὶ ναὸς ἀποδέδεικται κοινὸς αὐτοῖν ἅμα ἀμφοτέροιν, ὥσπερ οἰκεῖος ἑκατέροις γε οὖσι, καὶ θυσία προσάγεται, καὶ ἄλλα τιμὴ ἅπασα. κωλύει δὲ οὐδὲν, ὅτι ξένοι ἦσαν, ἀλλὰ μὴ Σκύθαι, ἀγαθοὶ γενέσθαι. οὐ γὰρ ἐτάζομεν ἡμεῖς οἱ παλοὶ τὴν ἀγαθοὶ εἰσιν, οὐδὲ φθονοῦμεν, εἰ μὴ φίλοι ἦσθον ἀγαθὰ εἰργάσασθε τοὺς παῖδας ἡμῶν, ἢ ἃ ἐπράξατε, εἰκάσαι οὐκ ἂν ἐκ τῶν ὀργίων ποιοίμεθα. ὃ δὲ μάλιστα καὶ παραλογίζεσθε, τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀπαναυόμενοι, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡμῖν ἐδόξατε φίλοι ἔσεσθαι· δεῖ δὲ, ἀρίστοι ἁπάντων γίγνεσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθετεῖν κατάστασιν, ὡς χρὴ τοῖς φίλοις ἁπάσης τύχης κοινωνεῖν,

TOX. Audi nunc ô uir admirande, cõsideraq; quanto nos, q̃ Barbari uocamur, rectiꝰ uobis de bonis uiris sentiamus: Siquidem in Argo atque Mycenis ne sepulchrũ quidem ullum insigne uidere est Orestis ac Pyladis, apud nos uerò & templum ostenditur ambobus illis communiter sacrum, itaut par erat amicis: & hostiæ offeruntur, reliquúsque omnis honos: Porrò quòd hospites erant, non obstat quo minus boni uiri iudicentur. neque enim perpendimus cuiates sint uiri honesti ac probi: neque inuidemus, si cum amici non fuerint, res egregiè gesserunt: quin magis admirantes ea quæ patrārũt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimꝰ. Quod aũt potissimũ stupẽtes in illis uiris efferimus, illud est, q̃ nobis uisi sunt amici inter sese lõgè optimi extitisse, atq; aliis exẽplo fuisse, quasiq; legẽ statuisse, quẽadmodũ oportet amicos omnẽ inter se cõmunicare fortunã:

O simulq;

καὶ ὑπὸ Σκυθῶν τῶν ἀρίστων θεραπεύεσθαι. καὶ ἄχρι μετ' ἀλλήλων, ἢ ὑπὸρ ἀλλήλων ἐπαθον, ἀναγράψασθαι οἱ πρέσβεις ἐκέλευον ἐπὶ στήλης χαλκῆς, ἀνιέρωσαν ἐς τὸ Ορέστειον, καὶ νόμον ἐποιήσαντο, πρῶτον τῶν τε μαθημάτων, καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ τοῖς ἀφιτόξοις ἔστω τῆδε στήλη ταύτη, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα διαμνημονεύεσθαι. διὸ τοῦτο γὰρ ἐνόμισαν ἕκαστον αὐτῶν ἐπιλάθεσθαι τοῦ παρόντος, ἢ τὰς Ορέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοεῖσθαι. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ προπυλαίῳ τοῦ νεὼ τὰ αὐτὰ, ἐπεὶ καὶ ἡ στήλη ἀπόλοι, γραφαῖς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀπασμέναι ἀπόκεινται. πλέουσι Ορέστης ἅμα τῷ φίλῳ, ἔς τε τὰ ἐν τοῖς κρημνοῖς, διαφθαρέσσης αὐτῶν τῆς νεὼς, συναπομένοντε, καὶ πρὸς τὸν Δυσίαν παραβεβλημένοντε, καὶ ἡ Ιφιγένεια ἤδη κατάρχεται αὐτῶν, ἐπικεῖται δὲ ἐπὶ θατέρου τοίχου, ἤδη ἐπαλλάσσουσα τὰ δόρατα γίγραται, καὶ φονεύων τὸν Θόαντα, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν.

simulq; promeruisse ut à Scythis, qui in amicitiæ laude primas tenerent, colerẽtur. Itaq; quæcũq; alter cũ altero, uel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in colũna ærea reposuerũt in tẽplo Orestis: ac leges statuerũt, ut ea columna prima esset institutio disciplinaq; liberis suis, si meminissent quæ in illa eßent asscripta. Itaq; penè patris quisq; sui nomen citius obliuisceretur, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadẽ quæcunque in columna notantur, priscorum picturis adumbrata uisuntur: nempe Orestes unà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipsorũ naue cõprehẽsus, et ad uictimã adornatus: iãq; Iphigenia initiat eos. Exaduerso uerò in altero pariete idẽ iã uinculis exuꝰ depictus eſt, ac Thoantem occidens, multosq; ex

Scy-

δῶν. καὶ τίλος, ἀναπλέοντες, ἔχοντες τὴν Ἰφιγένειαν, καὶ τὸν θεόν. οἱ Σκύθαι δὲ ἄλλως ἐπιλαμβάνονται τοῦ σκάφους ἤδη πλέοντος, ἐπιμαινόμενοι τῶν φιλίων, καὶ ἐπαναβάινειν πειρώμενοι· ἂν οὐδὲν ἀνύσαντες, οἱ μὲν αὐτῶν θαυμάσαντες, οἱ δὲ καὶ, οἷα τοῦτον, ἀπενόχοντα πρὸς τὴν γῆν. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἰδοι τις ἂν, ὁπόσῳ κρεῖττον ἀλλήλων σύνοιαν ἐπιδείκνυντο, ἐν τῇ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ. ποιοῖτο γὰρ ὁ γραφεὺς ἐκάτερον ἀναπεπταμένον μὲν τῶν καθ' ἑαυτὸν πολεμίων, ἀμυνόμενον δὲ τοὺς ἐπιφερομένους δαπόθεν, καὶ πρὸ ἐκείνου ἀπαντῶν, ποιούμενον τοῖς τοξεύμασι, καὶ παρὰ δύναμιν τιθέμενον, ἃ ἀφροδισιάσειε, σώσας τ' φίλον, καὶ τὴν ἐπ' ἐκεῖνον φερομένην πληγὴν προαρπάσας τῷ αὐτῆ σώματι· τὴν δὲ τοσαύτην σύνοιαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς κοινωνίαν, καὶ τὸ πιστὸν καὶ φιλόστοργον, καὶ τὸ ἀλυδὲς, καὶ βέβαιον τοῦ πρὸς ἀλλήλους ὄρωτος,

Scythis alios. Postremò soluẽtes abducta Iphigenia, ac dea. Porrò Scythæ frustrà scaphã adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conscendere conãtes. Deinde re frustra tentata, alij quidẽ ex eis saucij, alij uerò eiº rei metu cõpulsi, natatu semet in solũ recipiũt: ubi uel maximè liceat pspicere, quantã alter in alterũ beneuolentiã præstiterit in conflictu cum Scythis. Fecit enim pictor utrunque de hostibus in semet ruentibus securum, propellentem autẽ eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem: pro nihilóque ducentem si intereat ipse, modò seruet amicum, uel suo ipsius corpore præueniens excipiensque ictus in illum intentos. Iam uerò tantam illorum beneuolentiam, atq; in rebus tristibus communionem, fidem humanitatẽ, ueritatẽ, deniq; constantiam alterius in alte-

ὄντως, ὃν αὐθρώπινα ταῦτα οὐδὲν μᾶλλον εἶναι, ἀλλά τινος γνώμης βελτίονος, ἢ κατὰ τοὺς πολλοὺς τούτους αὐθρώπους. εἰ μέχρι μὲν κατ' ὄλγον ὁ πλοῦς ἦν, τοῖς φίλοις ἀναπαυτοῦσιν, ἢ μὴ ἐπ' ἴσης μετανοήσουσι τῶν φίλων. ἐπὶ τί γὰρ μικρὸν αὐτοπαθήσειν αὐτοῖς, οἴχονται, μόνους τοὺς μεγάλους ἀπολιπόντες. ἡδὺ γὰρ οὖν ἡδὺ τόλε ὅπως ἐλθῇς, οὐδὲν Σκύθαι φιλίας μεῖζον οἴονται εἶναι. οὐδὲ ἔστιν ἐφ' ὅτῳ μᾶλλον σεμνύνεται, ἢ ὅτι τῷ συμποδοῦσαι φίλῳ αὐδρὶ ἡδὺ κινδυνεύουσα τῶν ἀεινῶν. ὥσπερ οὐδὲν ὄνειδος μεῖζον παρ' ἡμῖν, τοῦ προδότην φιλίας γεγονέναι δοκεῖν. διὰ ταῦτα Ὀρέστην καὶ Πυλάδην τὸ μνήμην, ἀρίστους γεγενημένους τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ καὶ ἐν φιλίᾳ διενεγκόντας, ὃ πρῶτον ἡμᾶς ἀπάντων θαυμάζομεν, καὶ τοῦνομα ἤδη τούτοις αὐτῶν ἐπιθυμίδα, παράκλητον καλοῦσι.

rum amoris: hæc haudquaquam humana putauimus esse, uerum animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more uulgarium istorum mortalium, qui donec secundis uetis nauigatur, amicis ignantur nisi ex æquo participes fiant rerum lætarũ quod si uel paululũ eis uenti reflare cœperint, aufugiũt, solos in periculis deserentes. Enimuerò & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque est in quo Scytha magis glorietur, quàm in adiutandis amicis, communicandisq; rebus acerbis: quemadmodũ neque probrum apud nos maius ullum, quàm amicitiæ desertorem uideri. Has ob res Oresten ac Pyladem ueneramur, quòd præstãtes extiterint in Scytharum uirtutib. atq; in amicitia præcellẽtes: id quod nos omniũ maximè admiramur. Appellationẽ quoq; ex his illorũ factis imposuimus, ut Coraci uocẽtur,

φοῦντο αὖ λέ ὄχιν ἐν τῇ ἡμε-
τέρᾳ φωνῇ, ὥσπερ ἂν εἴ τις
λέγοι, φίλοις λαμανόλν.

Μνή. ὦ Τόξαρι, οὐ μόνον ἄρα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ τῶν ἄλλων ἀμείνους, ἀλλὰ καὶ ῥᾴστην ἐπῶν, ἁπάντων μισανώτατοι. ἐμοὶ γοῦν τὸ μὲ ἄλλως γιγνώσκοντι, ὅδε καὶ αὐτῷ δίκαια ποιεῖν δοκᾶτι, οὕτως Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἐπιθείσαντόν, ἰλιπόδας δέ με ἀ γραφαὶ, καὶ γραφὰς ἀγαθὸν ὄν. πάνυ γοῦν ἐνεργῶς ἐπίδειξας ἡμῖν τὰς ἐν τῷ Ὀρεστάῳ ἐπιθυμίας, καὶ τὸν μάχιμον τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀλλήλων πάσχοντα. νῦν δ' ἀλλ' οὐκ ἐμέλλω ἀν οὕτω ποτὲ ὡρισμένῳ δόξειν ἄνευ φιλίας ἐν Σκύθαις· ἅτε γὰρ ξένους καὶ ἀγρίους ὄντας αὐτοὺς, ἐχθρᾳ μὲν ἀεὶ σωθῆναι, καὶ ὀργῇ καὶ δυσμενῶν, φιλίαν δὲ μηδὲ πρὸς τοὺς οἰκειοτάτους ἐπανευρεῖσθαι, τινὸ

tur, quod quidē noſtra in lin gua perinde ſonat, ac ſi quis dicat dij amicitiæ præſides.

MNE. Hui Toxaris, profe ctò nō arcu modò ualuerunt Scythæ, bellicisq; in reb. cæ teris antecelluerunt, uerùm uidentur & ad orandum perſuadendum'que omnium aptiſſimi; unde mihi quum dudum ſecus uideretur, nunc eidem meritò feciſſe uidemi ni, qui ſic Oreſtem ac Py laden in deorum numerum retuleritis. Verùm illud me fugerat uir optime, quòd pictor quoque bonus eſſes. Admodum enim euidenter oſtendiſti nobis quæ ſunt in Oreſtis templò, picturas pugnamq; uirorum, alterique pro altero ſuſcepta uulnera. Tametſi non putaram amicitiam uſqueadeò cultam fuiſſe quòdam apud Scythas: magis autem, quòd barbari eſſent atque agreſtes, ſimultate quidem, ira, rabie'que perpetuò committi: amicitiā uerò ne in familiariſſimos quidem exercere ſolitos:

τιμωμαι ἐμοιγε τοῖς τε ἄλλοις ἃ περὶ αὐτῶν ἀκούομεν, καὶ ὅτι κατιδίουσι τοὺς πατέρας ἀποδακνόντας.

ΤΟΞ. ἐμοὶ μὲν καὶ τἄλλα ἡμᾶς τῶν Ελλήνων καὶ λιπαρῶ πέρι τὰ πρὸς τοὺς γονέας, καὶ σφόδρα δεξιώτερον δόξειν, ὃν ἂν ἐν τῷ παρόντι φιλοτιμηθείω πρὸς σέ. ὅτι δὲ οἱ φίλοι Σκύθαι πολὺ πιστότεροι τῶν Ελλήνων φίλων εἰσὶ, καὶ ὅτι φιλίας λόγου πλέων παρ' ὑμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι. καὶ πρὸς θεῶν τῶν Ελλήνων, μὴ πρὸς ἀχθεσθέντα με ἀκούσῃς, ὦ ἔπω τι ὧν κατανενόηκα, πολλὰ ἤδη χρόνου ὑμῖν συγγινόμενον· ὑμεῖς γάρ μοι δοκᾶτε, τοὺς μὲν περὶ φιλίας λόγους ἄμεινον ἄλλων ἁπάντων ἂν δύνασθαι, τὰ ὄργα δὲ αὐτῶν οὐ μόνον ἀνάξιον ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπέχειν ὑμῖν ἐπαινέσαι τι αὐτῶν, καὶ λέξαι, ἡλίκην ἀγαθὸν ἐστίν, ἵν' ἦ ταῖς χρείαις παρόντες ἀληθεῖς λόγους, ἀραπιστούντες,

ΤΟΞΑΡ. An nos Græcis quùm aliis in rebus tum in his quæ ad parentum attinèt cultum, sanctiores magisq; pij simus, in præsentiarum haudquaquá contenderim: quòd autem nostrates amici longè fideliores sint amicis Græcis, quodq; amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud uos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorũ, ne tibi molestum sit audire, si quæ perspexi, dixero, multũ iam temporis apud uos uersatus. uos enim mihi uidemini præclarius cæteris de amicitia uerba posse facere, uim uerò factaq; illius adeò non solùm pro sermonum dignitate non exercere, ut sat uobis sit prædicare eam, & quantum sit bonum, ostẽdere: at ubi usuuenit, defi-

cientes à sermonibus, nescio quomodo

ὠφελεῖν ἔπος, ἐκ μέσων τῶν ὄργων. καὶ ἐπὰν ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς τοιαύτας φιλίας ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἀναβιβάσαντες λοιδορῶσιν, ἐπαινῆτε, καὶ ἐπικροτᾶτε, καὶ κινδυνεύουσιν αὐτοῖς ὑπὲρ ἀλλήλων οἱ πολλοὶ, καὶ ἐπιδακρύετε, αὐτοὶ δὲ οὐδὲν ἄξιον ἐπαίνου ὑπὲρ τῶν φίλων παρέχεσθαι τολμᾶτε, ἀλλ' ἐὰν τοῦ φίλου ἀνδρὸς τύχῃ, αὐτίκα μάλα, ὥσπερ τὰ ὀνείρατα, οἰχήσεται ὑμῖν ἐκ τοσῶν ἀποπλάμενα τραγῳδίαι, τοῖς πρώτοις τούτοις, καὶ κωφοῖς προσωπάσιν ὑποκύψαντες ὑμᾶς ἀπολιποῦσα, ἃ διηρμένα τὸ στόμα, καὶ παμμίγνδην λιχνεύοντα ἐδὲ τὸ σμικρότατον φθέγγεται. ἡμᾶς δ' ἐμπαλιν, ὅσον γὰρ δὴ λειπόμεθα ἐν τοῖς πρὸ φιλίας λόγοις, τοσοῦτον ἐν τοῖς ὄργοις αὐτοῖς πλεονεκτοῦμεν. ἀλλ' οὖν ἐπεὶ, οὕτω νῦν ποιῶμεν· τοὺς μὲν παλαιοὺς φίλους ἀφῶμεν ἐάσωμεν, εἴ τινας ἢ ἡμᾶς ἢ ὑμᾶς τῶν πάλαι διατεθείμεθ' ἔχομεν,

quomodo è medio negocio aufugitis. Cæterùm quum Tragœdi in scenam progressi, istiusmodi amicitias nobis repræsentant, plerique laudatis atque applauditis, ac pro se mutuò periclitantibus illis lachrymatis, ipsi uerò nihil dignum laude pro amicis præstare audetis: quin siquando fortè accidat ut egeat amicus, ibi protinus non secus atque insomnia procul auolantes euanescunt uobis multæ illæ tragœdiæ, uosq; similes relinquunt inanibus istis ac mutis personis, quæ diducto rictu, atque immanè hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos ediuerso, quo sumus in dicendo de amicitia posteriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare, si uidetur, ita in præsentiarum agamus, priscos illos amicos ualere sinamus, si quos uel nos uel uos ex his qui olim fuere, recensere ualemus,

ἐπὰ καὶ γε τοῦτο πλουσίως ποιῆται αὖ, πολλοὺς καὶ ἀξιοπίστους μάρτυρας, τοὺς ποιητὰς παρεχόμενος, τὸν Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, καὶ τὸν Θησέως καὶ Πειρίθου, καὶ τὸν ἄλλων ἑταιρείαν, ὧν καλλίστοις ἔπεσι καὶ μέτροις ῥαψῳδοῦντας, ὀλίγους δὲ τινας παρεκθεσιάμενοι τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ ὄργια αὐτῶν ἀναγνόντες, ἐγὼ μὲν τὰ Σκυθικὰ, σὺ δὲ τὰ Ἑλληνικὰ· καὶ ἑκάτερος αὖ ἡμῶν τούτοις κρατῇ, καὶ ἀμείνους παράσχηται τοὺς φίλους, αὐτός τι νεικησάτω ἔσται, καὶ τὸν αὐτῶν ἀναπυθέσθαι, κἄλλιστον ἀγῶνα καὶ σεμνότατον ἀγωνισάμενον. ὡς ἐγωγε πολὺ ἥδιον ἂν μοι δοκῶ μεμοιρακέναι τῶν ἐτυθεὶς, ἀποτμηθῆναι τὸν δεξιὸν, ἢ περ τῆς Σκυθικῆς ἀθλητιμίαν ὄφλειν, ἢ χάριν ἄλλου παρὰ φιλίαν κινδυνεῦσαι, καὶ ταῦτα, Ἑλλήνων Σκύθης αὐτὸς ὤν. Μυῖ. ἔστι ταῦτα, ὦ Τόξαρι, ἃ φαῦλον τὰ ἱερεῖα

quando iſta quidem pariter uos nimirum ſuperaueritis compluribus ac grauibus adductis teſtibus, nempe poetis, qui Achillis & Patrocli amicitiam, tum Theſei Pirithoiq;, neque non aliorum neceſſitudinem, pulcherrimis uerſibus carminibusq; contexuerunt. Quin paucos quoſdam in mediũ afferamus ex his qui noſtra ipſorum memoria fuerunt, atque eorum res geſtas exponamus: ego quidem Scythicas, tu uerò Græcanicas. Et in his uter ſuperarit, melioraq; produxerit amicorum exempla, is & victor eſto, ac ſuam ipſius victoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſſimumq; certamen decertarit: adeò ut ego quidẽ nõ paulo malim mihi in ſinguli uicto certamine dextrã amputari (nã ea eſt apud Scythas uicto pœna) q̃ in amicitia quopiã inferior iudicari, præſertim Græco, ipſe Scytha quum ſim. MNE. *Quãquã eſt haud mediocris negocij, cum*

φῆσθαι, οἷῳ σοὶ, πολεμιστῇ μοι
μεμαχῆσθαι, παῦν σὺ ἐχοντι
καὶ τεθωρηκότι παρεσκευα-
σμένῳ τοὺς λόγους, οὐ μὰ
ἀγχοῦν γε οὕτω λαπαρο-
δύτοις ἐμ βραχεῖ τὸ Ελλη-
νικὸν ἅπαν, ὑποχωρήσομά
σοι. καὶ γὰρ ἂν εἷς παῦ-
σαιτο, ὑπὸ δυοῖν μὴ ἱκανοῖν
ἐπιτυδῶσι τοσούτους τῶν Σκυ
θῶν, ἑνὸς ὁτουοῦν τι μῦθοι δια
λοῦσι, καὶ αἱ ὑμέτεραι πα-
λαιαὶ γραφαὶ, ἃς μικρῷ πρόσ
θεν σὺ μάλα ἐξεβαγχίδευ-
σας, Ελλήνας μὲν πάντας,
τοσαῦτα ἴδυν, καὶ τοσαύ-
τας πόλεις ὁρῶμεν ὑπὸ σοῦ
ἁλόντας. εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο,
οὐ πλὴν δεξιαὶ, ὥσπερ ὑ-
μῖν, ἀλλὰ πλὴν γλῶττα ἀ-
ποστομωθῆναι, καλόν. πό-
τερον δὲ ὠρίσθαι χρὴ τὸν ἀε-
θλοθέτην ἡμῖν τῶν φιλικῶν τέ-
των πράξεων, ὃ ἑκάστῳ αὖ
τις πλείους ἔχει λέγειν, τοσού-
τῳ δυσπρόσῳ λέξειν αὖ
πρὸς τὴν νίκην. ΤΟΞ. ἔ-
σικεμῶς, ἀλλ' ὠρίσθω μὲν ἐν
τῷ πλήθει αὐτῶν τὸ πράτ-
ἀλλ'

cum uiro, ita ut tu es, bellatore, singulari certamine congredi, tum admodum instructo missilibus ac penetralibus narrationibus: haud tamen usqueadeò ignauiter tam cito uniuersam deserens Græciam, tibi cessero. Etenim quehemẽter absurdum fuerit, quum duo illi tantum uicerint Scytharum, quantum fuisse declarant tum fabulæ, tum uetustæ uestræ picturæ, quas paulo antè scitè admodum repræsentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente uinci abs te. Nam istuc si fiat, nõ dextram, quemadmodum apud uos solet, sed linguam execari conueniat. Sed utrũ spectare nos oportet, numerum ne eorum quæ amicè quis gesserit; an magis quo plures alteruter amicos referre poterit, hoc uictoria dignior uidebitur? TOX. Nequaquam, imò non multitudine uirorũ spectetur,

ἀλλ' εἰ ἀμείνους, ἡδὺ ἂν τομώτεραι φαίνοιντο αἱ σαὶ τῶν ἐμῶν, ἴσως τὸν ἀριθμὸν οὖσαι, καιριώτεραι δηλονότι ὀργάσονταί μοι τὰ βαύματα, καὶ θᾶττον ἐνλώσω πρὸς τὰς πλαγάς. Μνή. σὺ λέγεις, καὶ ὠφίλησαν, ὁπόσαι ἐκεναί. Τό. πάντα ἐμοιγε δοκοῦσιν ἐπιτήδεια. Μνή. καμοὶ δοκεῖ, πρόσθεν δὲ λέγε, ἀλλὰ ἐνομοσάμην ἢ μὴν ἀληθῆ ὄψεσθαι. ἄλλως γὰρ οὐ πλάττειν τὰ τοιαῦτα, ἐ παύν χαλεπὸν, καὶ ὁ ἔλεγχος ἀφανὴς. εἰ δὲ ἐμόσαμεν, ἐχόσιον ἀπιστεῖν. Τό. ὀμόσωμεν, εἴ τι καὶ ὄφελος λέγειν δοκεῖ. Μνή. τίς δὲ σοι τῶν ἡμετέρων θεῶν, ἐφ' ἁπάντων ὁ φίλτατος; Τό. καὶ μάλα, ἐγὼ δὲ τὸν ὠδιχάλκιον ὀμεῖμαί σοι ἐμ τῷ ἐμαυτοῦ λόγῳ. Μνή. ἴσθι τοίνυν ὁ Ζεὺς ὁ φίλτατος, ᾧ μὲν ὁπόσα ἂν λέγω πρὸς σὲ, ἃ κἀγὼ ἠδέως, ἃ παρὰ ἄλλων, ὁπόσων οἷόν τε ὦν, δι' ΤΟΧΑ. Et maximè. Ego quoque tibi nostratem iurabo, meapte in lingua. MNES. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea ni mirũ uel quæ uiderim ipse, uel quæ ab aliis quoad fieri potuit, diligen-

uerùm si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, uideantur præstantiora, magisq; penetrantia: tum nimirum etiamsi numero paria sint, opportuniora magisq; lethalia mihi facient uulnera: ac penè memet adictus accõmodabo. MN. Probè loqueris. Statuam igitur quot erunt satis. TOXA. Mihi quidem satis fore uidetur, si uterq; quinq; narret exẽpla. MNE. Itidẽ mihi uidetur. ac prior dicito, uerùm adiuratus, nimirum non nisi uera dicturum. alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile: palàm autem refelli non queant. Porrò si iuraris, nefas sit nõ habere fidẽ. TO. Iurabimus, si quid etiã iureiurando opus esse cẽseas. MN. Quis tibi è dijs nostratibus, num satisfaciat Iupiter Philius?

ἀκριβέστατα ἐπιστωσόμενον ὄψεσθαι, μηδὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἐπιφραγνύμενον. καὶ πρώτιστόν γέ τοι τῶν Ἀγαθοκλέους καὶ Διονύσιον φιλίαν διηγήσομαι, ἀοίδιμον ἐν τοῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος ὢν πρὸ πολλοῦ ἐγένετο, ἄριστος μὲν ὃν φιλίαν, ὡς ἔοικε, τἄλλα δὲ φύσιν ἀμείνων Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε δὴ τὸ γένος, οὔτε τι ἐς τἄλλα πρόσωσοίαν, Διονυσίῳ δὲ τῷ Λυσίου τοῦ ἐφεσίου φίλος ἐκ παίδων ἦν. ὁ δὲ Διονύσιος ἐπλούτει ἄρα δὴ τὰ μάλιστα, πολλοὺς καὶ νεόπλουτον ὄντα, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἶχε πρὸ αὐτοῦ, ἱκανοὺς μὲν συμπλεῖν, καὶ πρὸς ἅλωνιν σωθῆναι, φιλίας δὲ πλέονος ἕκαστος ἀπεδίοντας. τίνας μὲν οὖν ἐν τούτοις καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐξετάζετο, καὶ σωλῶν, καὶ σωϊπτωσόμενον αὐτοῖς, οὐ πάνυ χάριν τῇ τοιαύτῃ διαίτῃ, καὶ

diligentissimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipso comminiscentem, alleuanter. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniæq; amicitiam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem uixit, uir in amicitia quidem præcipuus, ita ut re declarauit: cæterùm reliquis in rebus uulgò Samiorum nihilo præstantior, neque genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero intercessisset. Porrò Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ij qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidē idoneos illos & ad compotandum, & ad uoluptariā consuetudinem, ab amicitia uerò longè alienissimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebat'que & compotabat illis, non admodum approbans eam uiuendi rationem,

Dinias

καὶ ὁ Δεινίας οὐδὲν αὐτὸν ἐτιμᾶτο μᾶλλον ἢ τῶν πολλῶν. τελευταῖον δὲ καὶ προσέκρουε, τὰ πολλὰ ἐνοχλῶν, καὶ φορτικὸς ἐδόκει, ὑπομιμνήσκων καὶ τῶν προγόνων, καὶ φυλάττεσθαι παραγγέλλων, ἃ μετὰ πολλῶν μαμάτων ὁ πατὴρ αὐτῷ λιπαρέμενος ἀπέλιπεν. ὥστε λιὰ ταῦτα, οὐδὲ ἐπὶ τοὺς κώμους ἐπῆγεν ἔτι αὐτὸν, ἀλλὰ μόνος μετ' ἐκείνου ἐκώμαζε, λανθάνειν περιόμενος τὸν Ἀγαθοκλέα. καὶ δή ποτε ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐκείνην ὁ ἄθλιος ἀναπέπεισται, ὡς ὄρχις αὐτῇ Χαρίκλεια, Δημώνακτος γυνὴ, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς, καὶ πρώτου Ἐφεσίων τὰ πολιτικά. καὶ γραμμάτιά τι ἐσιρρίπτει παρὰ τὴ γυναικὸς αὐτῷ, καὶ ῥίφανοι ὑμιμαρτοι, καὶ μύρα τινα ἀποπλανμένα, καὶ ἄλλα, ὁπόσα οἱ μαστροποὶ ἐπὶ τοῖς νέοις μηχανῶνται, κατὰ μικρὸν αὐτοῖς ἐπιτιθέντες τοὺς ὄρμους, καὶ ἀναφλέγουσι τὸ πρῶτον ἐν-

Dinias autem nihilo hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandē etiam offendere cœpit crebrius obiurgans, molestusq; uidebatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperétque ut seruaret quæ multo labore parta pater illi reliquisset: adeò ut ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cū illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est quòd adamaretur à Charicleæ Demonactis uxore, uiri illustris, atque inter Bophesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illū ueniebāt, & serta semimarcida, & mala quædam admorsa, denique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes, quo paulatim illis amorem artibus quibusdam inserant, primumq; hac incendant opinione,

βάθρα νομίζοντας. ἐπαγω-
γώτατον γὰρ τοῦτό γε, καὶ μά-
λιστα τοῖς καλοῖς ἅπασι δοκεῖ-
ναι, ἐχρὶς ἂν λάθωσιν ἐς τὰ
λίκνα ἐμπεσόντες. ἡ Χαρί-
κλεια δέ, ὦ ἑταῖροι μὴ γυναι-
κῶν, ἐταιρικὴν δὲ ἐκτόπως, καὶ
τῶν πρὸ τυχόντων ἀεὶ, καὶ ἐπ'
ὀλίγῳ ἐθελήσειέ τις.
καὶ ἀ πρεσβύτις μόνον, οὐ
δὲ ἐπίσης. καὶ δὴ καὶ ἐπ'
ὦν, μή πως αὐτέπαι Χαρί-
κλεια. λεπτὸν δέ τι καὶ τὰλλα τιχο-
νίτις, πρὸ ὧν τινα βούλοι τῶν
ἑταιρῶν, ὅτι πάσασθαι ἡδα-
ψῶν, καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα,
ἤδη ὑποτιθέσθαι, καὶ ἐνιε-
χλύπτων ἤδη ἐπιτρέπειν, καὶ
προσκαθῆσθαι, ἄρτι μὲν ὀρ-
γῇ, ἄρτι δὲ κολακείᾳ, καὶ μι-
κρὸν ὑπολοφίᾳ, καὶ τῷ
πρὸς ἕτερον ἀποκλίναι δο-
κεῖν. καὶ ὅλη συγκυρήσασα
ἀκαιροτάχθη ἡ γυνὴ, καὶ πολ-
λὰ μαχόμενα παρεβάλλετο
τῷ κατὰ τῶν ὁρατῶν. τοιοῦτο
ἦν τότε οἱ Διονὶς κόλακες πα-

opinione, quòd sese credant amari. Nam plurimùm illicit & hoc, præsertim eos qui sibi formosi uidentur, donec imprudentes in casses inciderint. Erat autem Charicléa urbana quidem & elegans muliercula, at supra modum meretricia, semperq; illius, quicunque fortè adisset, etiamsi quis admodum leuiter concupiuisset: quin si uel asperxisses duntaxat, protinus adnuebat: nec ullo pacto metuendum erat ne quando recusaret Charicléa: admirabilis autem alioqui artifex, quauisq; meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quum adhuc esset, totum subigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis magisq; accèdere, nunc ira, nunc blandimentis, ac mox fastidio, deinde iniecta suspitione, quasi ad alium sese deflexura esset: postremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & absoluta, artibus'que omnigenis in amantes instructa. Hanc igitur tum Diniæ adulatores accersiuerant

ραλαμβάνουσιν ὑπὸ τὸ μειράκιον, καὶ τὰ πολλὰ ὑπεικώμιλλον, συναθωῦσθαι αὐτὸν εἰς τὸν ὄρυγα τῆς Χαριτλέους. ἡ δὲ πολλὰς ἤδη νίους ἐκφαυλίσασα, καὶ μυρίους ἐρωτας ὑποκινήσασα, καὶ εἰς πένιαν πολυτελεστάτους ἀναστρέψασα, πεπίλον τι, καὶ πολυγύμναστον κακὸν, παραλαβοῦσα εἰς τὰς χεῖρας ἀπλοϊκὸν, καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων μηχανημάτων πανοῦργον, οὐκ ἀσθενῆ ἐκ τῶν ὀνύχων. ἀλλὰ πρόχειρα παντα χόθεν, καὶ διαπεράσα, ὅτι ἤδη πασι πάσιν ἐκάστοτε, αὐτό τι ἐκ πόλιτο ὑπὸ τῆς ἄγρας, καὶ τῶν κακοπλαμόνων Δανιὰς μυρίων κακῶν αἰτία ἐγένετο. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον σύβδις ἐκεῖνα ἐπ' αὐτὸν παιδία τὰ γραμμάτια, καὶ σωιχῶς πεμπομένη τὸν ἄβρωνα, ὡς ἐδάκρυσε, καὶ ἐπηγύνυσε, καὶ τέλος, ὡς ἀπάξεται ἐαυτὸν ἡ ἀθλία ὑπὸ τ' ὄρωτος, ἕως δὲ ὁ μακάριος ἐπάδη καὶ δοξ ἔναι, καὶ Ἴδιος Ἐφεσίων γυναῖξὶ πεφιπόθητος. καί πως συνηρατ in adolescẽtulũ, multaq; æmulabãt quo eum in amorẽ Charicleæ impellerẽt. Illa porrò quæ cõplures iam adolescẽtes iugularat, et innumerabiles amores fuerat mentita, domosq; opulentas euerterat, uariũ quoddam atque inexpugnabile malum: ubi nacta manibus est simplicẽ & huiusmodi artium imperitum adolescentulum, haud quaquam amittebat ex unoquibus: sed undique oppugnans tentansq; , ubi iam omnium esset compos, tum ipsa dum captat, capta perijt, tum infelici Diniæ innumerabilium malorum extitit causſa. Nam primùm quidem statim literulas illa ad illum dat, ac subinde missitat ancillulam, quæ renunciaret ut fleret, ut uigilaret, postremò ut misera præamore suffocatura esset sese: donec iam beatus ille persuasus, sibi formosus esse uideretur, atque Ephesiorum uxoribus præter cæteros adamabilis. Ac tãdem in cõgressum adductus

σίχθη πολλὰ ἱκετευθεὶς, ηκὶ τὸ ἐντεῦθεν ἤδη ῥᾷον, ὡς τὸ εἰκὸς, ἀλώσεσθαι ἐμελλεν· ὑπό γε ναυκλήρου κακοῦ, καὶ πρὸς ἡδονὴν τι ὁμιλῆσαι ἐπιτηδείου, καὶ ἐν καιρῷ πλησίασαι, καὶ μεταξὺ τοῦ λόγου ἱλαινοῦς ὑποστενάξαι, καὶ ἀπιόντος ἤδη λαβέσθαι, καὶ ἀσπαζόμενον προσδραμεῖν, καὶ καλλωπίζεσθαι, ὡς αὖ μάλιστα αὐτὴ σοι, καί πως καὶ ἄσαι, καὶ πιθανίσαι, οἷς ἅπασι καὶ ἡ Δανίου ἐπίκρυτο. καὶ ἐπεὶ ἤδιστο πονήρως ἔχουσα καὶ διάδρομον ἤδη τῷ ὄρωτι, καὶ ἀπειρὸν εἰσχωρήσαν, ἄλλο ὠδὶ τέτοις ἐπινόει, ηκὶ τὸ ἀθλιον ἀπώλλυε· λύσαι τι γὰρ ἦν αὐτὸ σωφρονιστὶ, ἐπαυδᾶν δὲ καὶ τῦτο, βλάπτε ὄρωτι πρόσκαιρον, καὶ ὑπὲρ ἐφίτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττεσθαι ὑπό τ' αὐτοῦ πρὸς λόγου, καὶ πυνθανόμενον τὸν ὄρωτα. ὁ δ' ἀκίδ' οἷός τι λῷ φρονεῖν τὸ πρᾶγμα, ὀδὶ ὠνέχετο, μὴ ὁρᾶν αὐτὸν, ἀλλὰ ἰᾶσθαι, καὶ ὄρκους κόλακας ἐπιπέμπει, ηκὶ τοῦνομα τῆς Χαριτλείας

adductus est, multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tẽpore facilis iam erat cõiectura, fore ut caperetur à muliere formosa, ad voluptatem congredi docta, & in loco flere, & inter loquendum miserabiliter suspirare, et iam abeuntẽ amplecti, & adeunti obuiã occurrere, & formam colere sic ut maximè placitura esset interdum uel uoce uel citharа caneret quibus omnibus in Diniã usa erat. At ubi sensit excruciari, iamq; amore illaqueatũ, ac sub iugum esse factum: aliud ad hæc excogitat, quo miserum subuertat: grauidam se ex eo simulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum stultum amantem.) Neque postea commeabat ad illum, affirmans à uiro obseruari sese, qui iam amorem persensisset. Hic uerò rem iam non ultrà ferre potis erat neque durare quibat, quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur, adulatoresq; ad sese accersebat, ac Charicleæ

nomen

ἐπιβᾶτες· καὶ τὸν ἀνδρα περιλαβὼν αὐτῆς (ἐπεποίητο δὲ λίθου λευκοῦ) ἐκώκυε. καὶ τί λῷστον, καταβαλὼν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ δαφνῶνος, ἐκυλίνδετο, καὶ λύττα τὰ πάντα ἀκριβὼς τὸ πρᾶγμα. τὸ μὲν γὰρ ὄψα, ὁ κατὰ μῆλα, καὶ στεφάνους αὐτῇ δίδοτο αὐτῇ, ἀλλὰ θυωρίαι ὅλαι, καὶ ἀγροί, καὶ βοσκήματα, καὶ ἀνδράποδα σύμπαντα, καὶ χρυσὸν, ὁπόσον ἐθέλησει. καὶ τί γὰρ, ἐν βραχεῖ Λυσίωνος οἶκος, ὀνομαστότατος τῶν ἐν Ἰωνίᾳ γεγόνει; ἐξώνητο ἅπαν, καὶ ἐκκένωτο. εἶτα ὡς ἄλλο οὐκ ἦν, ἀπολιπεῖσα αὐτὸν, ἄλλον τινὰ, Κρῆτα νεανίσκον τῶν ὑπερχρύσων, ἐθέρα, καὶ μετέβαινεν ἐπ' ἐκεῖνον. καὶ ἤρα ἤδη αὐτῆς, καινὸς ἐπίσευξ. ἀμελεῖ μὲν οὐ ἔτι ὁ Δεινίας, οὐχ ὑπὸ σπανιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν πολάκων (καπάνει γὰρ ὅτι τὸν Κρῆτα ἤδη τὸ ὄρφνιον μετεπεπύθεσαν) ὄρχεται παρὰ τὸν Ἀγαθοκλέα, καὶ πάλαι ἀλλότε ὡς ἔχοι τοῖς πράγμασι αὐτῶν.

nomen inclamabat: imagi nèq; illius amplexus (candido enim lapide fecerat) eiulabat. Demũ in solũ abijciès sese, iactabatur: planeq; res extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt mulieri, non pro malorum aut corollarum precio, sed solidæ domus, agri, famulæ, uestes florulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breui Lysionis domus antea inter Ionas nobilissima, exhausta est, atq; exinanita. Deinde ubi iam exuccus esset, eo relicto alium quem piam adolescentulum Cretensem bene nummatum uenata est, atque ad illum deciuit. Iam uidelicet illum adamabat: atque is quidem credebat. Itaque Dinias neglectus non à Charicleâ modò, uerùm etiã ab assentatoribus (nam isti quoque ad Cretensem amatorem iã desciuerant) abit ad Agathoclem, iampridẽ nõ insciũ quàm illi res miserè haberent.

Ac

καὶ αὐδούμενον τὸ πρῶτον, ὅμως διηγᾶτο πάντα, τὸν ἔρωτα, τὴν ἀπορίαν, τὴν ὑπεροψίαν τῆς γυναικὸς, τὸν αὐθαδιασμὸν τὸν Κρῆτα, καὶ τέλος, ὡς ὁ βιώσεται μὴ οὐχὶ σωθεὶς τῇ Χαριτελέᾳ. ὁ δὲ ἄπαυστον ἄνια νομίσας ἐν τούτῳ τῇ ἀπομνημονεύειν τῷ Δαονίᾳ διότι ἀπρεσίτο μόνον αὐτὸν τῶν φίλων, ἀλλὰ τοὺς κόλακας αὐτοῦ προετίμα, τότε δὲ μόνῳ ἔχει, παρῆκεν οἰκίσκον ἐν Σάμῳ ἀπημπολήσας, ἔρχεται, αὐτῷ τὴν τιμὴν καμεῖν ἔφη, βία τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ Δαονίας, οὐκ ἀφανὴς οὐδὲ ἐν τῇ Χαριτελέᾳ, κακὸς ποιεῖν ἔρχεται αὖθις γιγνομένου, καὶ αὖθις ἤ ἄβρα, καὶ τὰ γράμματα, καὶ μίμησις, ὅτι μὴ πολλοῦ χρόνου ἀφίκετο. καὶ οἱ κόλακες συνίδιον, ὑδίπαις λαμυσόμενοι, ἐρῶντες ἐλαύνειν ἔτι ὄντα τὸν Δαονίαν. ὡς δὲ ὑπέσχετο ἥξειν παρὰ αὐτὴν, καὶ ἦκε περὶ τὸν πρῶτον ὕπνον, καὶ ἔνδον ἦν ὁ Δαμώναξ, ὁ τῆ Χαριτελέας ἀνὴρ, ὅτι καὶ ἄλλως ἀνθρώπου,

Ac pudescens quidem initiò, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogantiã mulieris, riualem Cretẽsem: in summa, nõ uicturum sese nisi cum Charicléa consuetudinem haberet. Ille uerò intempestiuum esse ratus, id temporis exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis unum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi anteposuisset: diuendita, quam unam habebat in Samo, domo paterna, precium illi attulit, talẽta tria. Quæ simulatq; receperisset Dinias, haud clàm erat Charicléæ rursus subitò formosus factꝰ: rursꝰ ancilla, & literulæ, et expostulatio, quòd iã diu sese nõ adisset. cõcurrerũt item adulatores applaudẽtes, ut uiderũt Diniæ adhuc esse quod daret. Cum aũt pollicitus esset sese uenturum ad illã, uenisset q; primo ferè somno, esset q; intꝰ Demonax Charicleæ maritus, siue quòd alioqui præsensérat,

ἔτι καὶ ἀπὸ συνθήματος τῆς γυναικὸς, ἄμφω γὰρ λίγεται, ἐπαναστὰς ὥσπερ ἐκ λόχου, τῷ τι αὐλείου ἀποκλείειν ἐκέλευε, καὶ συλλαμβάνειν τὸν Δαΐδαν, πῦρ καὶ μάστιγας ἀπειλῶν, καὶ ξίφος ὡς ὅπι μοιχὸν σπασάμενος. ὁ δὲ συνιδὼν εὖ πάνυ ἀλλόκοτόν τινα πλησίον πάρεστιν ἀρπάσας αὐτίκα ἀπεκτόνε τὸν Δημώναικα παράξας ἐκ τοῦ ὑποφορμίου, καὶ τῷ Χαρίκλεια, οὐ μιᾷ πληγῇ ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ τῷ μοχλῷ πολλάκις, καὶ τῷ ξίφει τοῦ Δημώνακτος ὕστερον. οἱ δ' ἐπίτασι τὸ μὲν ἐφθέγξαντο ἄφωνοι, τῷ παραλόγῳ τοῦ πράγματος ἐκπεπληγμένοι. ἔπα περὶ μὲν συλλαμβάνειν, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπῄει μετὰ τοῦ ξίφους, ἐκάνοι μὲν ὑπέφυγον· ὁ Δεισίας δὲ ὑπεξέρχεται, κλείσας τὸν ὄργον ὀργασάμενος, καὶ τὸ μίχει τῆς ἓω παρὰ τῷ Ἀγαθοκλεῖ διέβιβῳ, ἀναλογιζόμενοι τὰ πεπραγμένα, καὶ περὶ τῶν μελλόντων ὅ, τι

siue de cõposito proditione uxoris (nã utrũq; fertur) exiliens uelut ex insidijs, & atriũ iubet occludere, & Diniam comprehendi, ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset: uectè quopiam de proximo, ut iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonactem in tempus adigens: tum Charicleam. atque hanc quidem non ictu uno, uerumetiam & uectè sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehẽdere conati, quum in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram usque apud Agathoclem diuersabatur: pariter que & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum, considera-

ἀποβύσιται, σκοπουῶτες. ἵνα δὲ οἱ στρατιῶται παρῆσαν (ἤδη γὰρ τὸ πράγμα διὰ βιβάντο) καὶ συλλαβόντες τὸν Δενίαν, οὐδ' αὐτὸν ἐξηγμένον μὲν οὐχὶ πιεσόμενον, ἀπάγουσι παρὰ τὸν ἀρμοστὴν, ὃς ἦρχε τῶν Λοίσθων τότε. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ μεγάλῳ ἀναπέμπει αὐτὸν, καὶ μετ' οὐ πολὺ κατεπέμφθη ὁ Δενίας εἰς Γύαρον, νῆσον τῶν Κυκλάδων, ἐν ταύτῃ φεύγειν εἰς ἃ τεταγμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς καὶ τἆλλα μὲν σωλῶ, καὶ σωματῆρσιν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ σωσσῶλθεν εἰς τὸ δικαστήριον μόνος τῶν φίλων, καὶ πρὸς οὐδὲν ἐνελίπετο. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἐφεύγε ὁ Δενίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ἑταίρου. καταφικάσας δὲ αὐτὸς ἐκεῖνον, διέβιβε ἐν Γύαρῳ, καὶ συνέφευγε αὐτῷ. καὶ ἐπειδὴ πάντα πάσιν ἐνέπιπτεν τῶν ἀναγκαίων, πρᾶγμα δὲς ἑαυτὸν τοῖς πορφυροῦσι, συνεκ-

considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant (iã enim res erat diuulgata) comprehensumq; Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad præfectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multo pòst relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus unam, damnatus à rege, ut in ea, quoad uiueret, exularet. Agathocles autem cũ reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorũ solus unà est in iudicium comitatus, neq; usquam defuit officio. Porrò ubi iam in exilium profectus est Dinias, netum quidem desertus est ab amico: quin potius ipse suapte spõte dãnatus uersabatur in Gyaro, simulq; cũ illo exulẽ agebat. At quũ iã rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans seipsum purpurario

συγκατιδύετο, κἀξ τὸ γινόμενον ἐν τότε ἀποφέρων, ἐφίλει τὸν Δεινίαν, καὶ νοσήσαντα δι' ὅτι μάλιστα ἐθεράπευσε. καὶ ἀποθανόντος, οὐκέτι ἐπὶ γαλᾶν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐβάλετο, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἔμεινεν, αἰσχυνόμενος καὶ τεθνεῶτα ἀπολιπεῖν τὸν φίλον. τοῦτό σοι ὄργον φίλε Ἕλληνος, ὃ πρὸ πολλοῦ γενόμενον· ἔτι γὰρ οὐ οἶδα ἐ πέντε διεσώθην, ἀφ' ὃ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυαρῳ ἀπέθανε. Τό. οὐδέ γε, ὦ Μνήσιππε, αὐτόμοτος ἂν ταῦτα ἔλεγες, ἵνα μὴ ἀπιστῆσαι αὐτοῖς, ὅτι σκυθικόν τινα φίλον. Ἀγαθοκλέα τὸν διηγήσω, πλὴν διὰ μή τινα ἄλλον ὅμοιον ὑποπτεύσῃς αὐτῷ. Μνή. ἄκει τοίνυν μὴ ἄλλον, ὦ Τόξαρι, Εὐθύδικον τὸν Χαλκιδέα. διηγεῖτο δέ μοι περὶ αὐτοῦ Σίμυλος, ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικὸς, ἐπομοσάμενος ἐμὲ μὲν αὐτὸς ἑωρακέναι τὸ ἔργον. πλεῖν μὲν γὰρ ἔφη ἐκ Ἰταλίας Ἀθήναζε, πρὸς δύσιν πλειάδα

unà cum alijs urinabat, quodq; hinc partum est referens, Diniã alebat. Quin & ægrotanti diutißimè inseruiuit: & ubi uita defunctus est, noluit unquam in patriam reuerti, uerùm inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si uel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit. haud enim scio si anni quinque præterierint quòd Agathocles in Gyaro mortem obijt. TOX. At utinam iniuratus ista Mnesippe dixisses, uidelicet quo mihi fas esset eis non habere fidem. Adeò Scythicũ quendam amicum Agathoclem istũ descripsisti. quin uereor ne quem & alium isti similem narres. MNE. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidẽsem. Retulit aũt mihi de hoc Simylus Nauclerus Megarẽsis, adiurans profectò se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadũ occasum, collecti-

λ@, συλλογισμοίς τινὰς ἀν-
θρώπων, νομίζων· ἐν δὲ τούτοις
εἶναι τὸν Εὐθύδικον, καὶ μετ'
αὐτ Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα,
καὶ τοῦτο ἐπαύρου αὐτ. ἡλικιώ-
τας δ' εἶναι, τὸν μὲ Εὐθύδικον,
ἐρρωμενέστερον καὶ κρατοῦντα, τὸν δὲ
Δάμωνα, ὕπωχρον καὶ ἀδιανο-
ήτως, ἄρτι ἐκ νόσου μακρᾶς, ὡς
ἐδόκει, ἀνεστάμενον. ἔχει μὲν
οὖν Σικελίας σύντυχῶς διαπλεῦ-
σαι ἐφη ὁ Σίμυλ@ σφᾶς. ἐπεὶ
δ' ἐπ' πρόμεν διαπορᾶσασθαι,
ἐν αὐτῷ ἤδη τῷ Ιονίῳ ἔπλων, χεί-
μωνα μέγιστον ὑδὲπεσθμεναῦσοις.
καὶ τὰ μὲ πολλὰ τί αὖ τις λέγοι,
ῥιπυμίας τινὰς, καὶ στροβίλους καὶ
χαλάζας, καὶ ἄλλα, ὅσα χειμῶ
νος καινὰ; ἐπεὶ δ' ἤδη σφᾶς κα
τὰ πλῶ Σάκυνθον εἶναι, ἀπὸ ψι
λῆς δ' λιβράσας πλέοντας, ἔτι
καὶ σπέρας τινὰς ἐπισυρομέ-
νους, ὡς τὸ ῥόδιον ὑδιδίκεσθαι
τῆς ὁρμῆς, πρὶ μέσας νύκ-
τας, οἷον ἐν τοσούτῳ σάλῳ
ναυτιάσαντα τὸν Δάμωνα,
ἐμὲν ἐγκεκυφότα ἐς πλῶ θάλ-
λασσαν.

collecticios quosdam homines uehentem. in his fuisse Euthydicum, unaq; cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Ac natu quidem eos æquales fuisse: uerùm Euthydicũ ualentem, robustumq;: Damonem contrà subpallidũ atque ualetudinarum, quasi qui nuper (ut apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaque ad Siciliam usq; feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterùm ubi transmisso freto, in ipso iã Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immaneis quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatis mala? Vt uerò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, præterea & funes quosdã trahẽtes, quo nimirũ uim impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonẽ, qui in tãta iactatione nausearet, uomuisse in mare

λασεν. ἔπα, οἶμαι, τῆς νεὼς βιαιότερον, εἰς ὃ κεκλίκει μέρος, ἐπιπλεύσασα, καὶ τοῦ ῥεύματος συναπωσθεῖσα, ἐκνησιᾶσε, αὐτὸν μὲν τὴν κεφαλὴν, εἰς τὸ πέλαγος, αὐτὸς δὲ γυμνὸν τὸν ἄδελφον, ὡς ἂν καὶ ῥᾷον λύσαιεν δυσὶ δοκοῖν νηχόμενον, καὶ μόγις ἑαυτὸν καταβρίχοντα τοῦ κλύδωνος. τὸν δὲ Εὐθύδικον, ὡς ἤκουσε (τυχὸν δὲ γυμνὸν ἐν τῇ σύνῃ ἦντα) ῥίψαι ἑαυτὸν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ καταλαβόντα τὸν Δάμωνα, ἤδη ἀποχορεύοντα (φαίνεσθαι γὰρ ἔτι πολὺ πόρρω τῆς σελήνης καταλαμπούσης) συμπεραιοῦσθαι καὶ συγκινδυνεύειν. σφᾶς δὲ ἐπιδυμεῖν μὲν καὶ τοῖς βουλομένοις, καὶ ἐλπίζειν ἂν τὴν συμφορὰν τῶν ἀνδρῶν, μὴ λύσασθαι δὲ μεγάλῳ τῷ πνεύματι ἐλαυνομένους, πολὺ ἐπανά γε ποιεῖσθαι, φιλεῖν τι γὰρ πολλοὺς ἀφᾶναι αὐτοῖς, καὶ τῶν πονηρῶν τινας, ὡς ἐκεῖ τούτων ἀπαγξάμενοι, ἢ τινι αὐτῶν περιπε-

propendentem. Deinde, ut conjicio, naue uehementius in eam partem in quam ille propendebat, inclinata, simulq; propellente fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, uidelicet ut misero uel natare commodè liceret. Mox itaque succlamasse quum præfocaretur, uixque sese ab undis sustolleret. Porrò Euthydicum simulatque audisset (nam fortefortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare, arreptóque Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista uideri poterant, luna scilicet relucente) unà iuxta illum nasse, ac sublenasse. Ac uoluisse quidem illis opitulari sese, miseratus uirorum calamitatem, uerùm nequisse, quòd uento prævalido raperentur. Illud tamen feciſſe, subera cõplura ad illos proiecisse, tum ex contis aliquot, ut

ab his

χειρῶν, καὶ τέλος, καὶ τίνι ἀπο-
πηδήσειεν αὐτῶν, οὐ μικρὰν
οὖσαν. ἐννόησον τοίνυν
πρὸς θεῶν, ὦ τίνα αὖ τις ἄλ-
λον ὑπόδειγμα ἐπιδείξαιτο σὺ
νοίας βεβαιότερον, πρὸς αὖ-
θρα φίλον, ἢ νυνὶ ἐπισόν-
τα ἐκ πίλαγος οὕτως ὑγιᾶ
μέλον, ὑπομνήσας τὸ θανά-
του. καί μοι ἐπὶ ὀφθαλμῶν λά
βε τὸν ἐπανάστασιν τῶν κυ-
μάτων, τὸν ὄχλον τῶ ἅλατος
ὑπιλημμένον, τὸν ἀφρὸν πι-
ρισσεύοντα, τὸν νύκτα καὶ τὸν
ἀνώγνωσιν, ἅτε ἀπομιγνύ-
μενον ἐκείνων, καὶ μόγις ἀνα-
κύπτοντα, καὶ τὰς χεῖρας ὀ-
ρέγοντα τῷ ἑταίρῳ, τὸν δὲ ἐ-
πικρεμῶντα σὺδὺς, καὶ σω-
ίζοντα, καὶ λιθίστα μὴ πρόσ-
πίπτειν αὐτοῦ ὁ Δάμων· οὕ-
τω γὰρ ἂν μάθοις, ὡς σὺν ἀ-
γχνῆ σει καὶ τοῦτον φίλον, τὸν
Εὐθύδικον διηγησάμην. Τὸ
πότερον δὲ ἀπώλοντο, ὦ Μνή-
σιππε, οἱ σῶδρες, ἢ τίς αὐ-
τοῖς ἐκ παρελπίδος σωτηρία ἐ-
γένετο; ὡς ἐγωγε οὐ μετρίως
δέδοικα ὑπὲρ αὐτῶν.

ab his ſuſpenſi natarent, ſi quem forte ex eis nanciſcerentur, poſtremò ſcanſoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quiſpiã edere queat in bominẽ amicũ, q noctu decidiſſet in mare uſq; adeò ſæuiẽs, q̃ cõmuni cata morte? Lãq; adeò mihi ante oculos pone imminẽtes procellas, fragorẽ aquæ ſeſe agglomerãtis, ſpumã undiq; efferueſcentẽ, noctẽ, ac deſperationẽ, ad hæc illũ iam præfocari incipientẽ, uixq; undis extantẽ, manuſq; porrigẽtem amico: hunc autem incontãter inſilientẽ, ſimulq; nantẽ, prorſuſq; ſolicitum reſe prior Damon interiret. Sic enim profectò cogoſces q. haud ingeneroſum hunc quoque amicum, uidelicet Euthydicum, retulerim.

TO. Vtrũ pierãt uiri, Mneſippe, an ſalus quæpiam ex inſperato illis contigit? Adeò ego illis non mediocriter timui.

Μυῆ. θάῤῥει ὦ Τέξαρι, ἐσώθυσεν· ἡκὰ ἔτι ἡκὰ νῦν ἀσὶν Ἀθηναίοισιν, ἄμφω φιλοσοφοῦντοῦ· ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος ταῦτα μόνα ἔᾳχε λέγειν, ἃ ποτε ἐδύνᾶτο νυκτὸς, τὸν μὲν ἐκπίπτοντα, τὸν δ' ὑπολυθῶντα, ἡκὰ νυχωθέντας, ἐς ὅσον ἐν νυκτὶ καθορᾶν ἐδύνατο, τὰ δ' ἀπὸ τούτου, εἰ ἀμφὶ τὸν Εὐθύδικον αὐτοὶ διηγοῦνται. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, φιλοῖς τισι συμπίνοντας, αὐτὸν ὧδε τούτων ἐκκωτοῦς, ἡκὰ ἀπονάχεσθαι πονήρως, ὕστερον δὲ, τλῶ ἀποβάδδειν ἰλίνας, ὅθεν πρὸς ἓω, προσνήξασθαί τι αὐτῷ, καὶ τὸ λοιπὸν ὑπολυθέντας, σὺμμέτρως προσφιχθῆναι τῇ Ζακυνθῳ. μετὰ δὲ τούτους, οὐ φαύλους ὄντας, ὡς ἐγωγ' ἂν ἐκ ποιοῦμι, ἄκουσον ἤδη τρίτου ἄλλου, φαύλου τι χέρσου αὐτῶν· Εὐθαμίδας Κορίνθιος, Ἀρισταίῳ τῷ Κορινθίῳ καὶ Χαριξένῳ τῷ Σικυωνίῳ, φίλοις ἐκέχρητο, σὺν πόροις ὢσι, πρίστατος αὐτὸς ὤν. ἐπεὶ δὲ ἀπέθνησκε, διαθέμενος

MNE. Bono animo es Toxaris, seruati sunt, quin hodieq; Athenis agunt amobo, philosophiae dantes operam. Nam Simylus ea demũ narrare poterat, quae noctu uidere licuit, hunc delapsũ, illũ desilientẽ, simulq; nãtes quatenus per noctem datur aspicere. Porrò quae pòst hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidem, subera quædam forte nactos, suspendisse de his sese, atq; ita hærẽtes fluitasse sanè quàm incommodè. deinde ubi tabulata consexissent, iam sub auroram annasse, concensisq; illis, commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquam mali sunt, ut ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur, & ijs quidem opulentis quum ipse pauperrimus esset. Hic uita decedens, testamentum reliquit,

ἀπέλιπε, τοῖς μὲν ἄλλοις ἴσως γελοίους, σοὶ δέ, ἐκ οἴδα εἰ τοιοῦτος ἀξιοῦσθαι, ἀνδρὶ ἀγαθῷ, καὶ φιλίαν τιμῶντι, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ πρωτείων ἀμιλλωμένῳ. ἐγέγραπτο γὰρ ἐν αὐτῷ· ἀπολείπω Ἀρεταίῳ μὲν τὴν μητέρα μου θρέψειν, καὶ γηροκομήσειν, Χαριξένην δὲ τὴν θυγατέρα μου ἐκδοῦναι μετὰ πρεπούσης, ὑπόσαν ἂν πλείστην ἔσεσθαι λύπαι. τῷ δὲ αὐτῷ καὶ μήτηρ πρόδηλόν τις, καὶ θυγάτριον ὡραῖον ἤδη γάμου. τῷ δέ τι ἄτερ αὐτῶν ἐν τοσούτῳ παθεῖν, καὶ τὴν ἑκάτερον μοῖραν, φησίν, ἐχέτω ὁ ἕτερος. τούτων ἀναγνωσθέντων ἠγνόουν, οἱ μὲν τὴν πρᾶξιν μὴ ἐπιστάμενοι, οἱ δὲ Εὐδαμίδαν, τὴν φιλίαν δέ, ἣ πρὸς τὸν ἄνδρα τῷ αὐτῷ ἀγνοοῦντες, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο. καὶ ἐλάθες, ὅστις ὁ γελῶν ἀπηλλάττετο, οἷον Ἀρεταίῳ καὶ Χαρίξενον οἱ διδάσκοντες κλῶπον διαδίξοντας, λέγοντες, ἕνεκα ἀποστί-

reliquit, alijs quidem fortasse deridiculum, tibi verò haud scio an tale sit apparitum, viro probo, & apud quem amicitia in precio sit, quiq; uel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in senecta fouendam: Charixeno verò filiam meam elocandã cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoque partem, inquit, alter habeto. Huiusmodi lecto testamẽto, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerãt, at amicitiam quæ illi cum his uiris intercesserat, ignorabant, rem pro ludo ioco'que ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet, quòd eiusmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi, fe-

 licet

licet uidelicet, atque ita aiebant: Siquidem perfol-

uent

ποτίσουσιν Εὐδαμίδαι, καὶ ζῶντες αὐτοὶ λαμβανομένους ὑπὸ τοῦ νεκροῦ. οἱ δὲ λαμβάνοντες δὲ, οἷς ταῦτα διατεθείμεθα, ὡς ἤκουσαν, ἦλθον, δικαιοῦντες τὰ ἐν τοῖς διαθήκαις. ὁ μὲν οὖν Χαρίξενος, πέντε μάνας ἡμέρας ἐπιβιούς, ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἀρίστεως, ἄρα γε κληρονόμων γενόμενος, τόν τε ἐκείνου, καὶ τὰ αὐτοῦ μερίδα παραλαβών, φέρει τε τοῦ Εὐδαμίδα τῷ μητρὶ, καὶ τῷ θυγατρὶ οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκδιδόμενον, ἀπὸ ταλάντων πέντε τι, ὧν ἔσχε, δύο μὲν τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, δύο δὲ τῇ τοῦ φίλου ἐπιδοὺς, καὶ τὸν γάμον γε αὐτῶν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἠξίωσε γενέσθαι. τί σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀρίστεως οὗτος; ἆρα φαῦλον παράδειγμα φιλίας παρισχῆσθαι, τοιοῦτα κληρονομήσας, καὶ μὴ προδοὺς τὰς διαθήκας τοῦ φίλου; ἢ τίθημι καὶ τοῦτον ἐν τοῖς τελείοις ψήφοις; μίαν τοῖς πέντε ἄραι;

uent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, ut audierunt, uenerunt illicò, agnoscentes ratáq; facientes ea quæ erant testamento mandata. Itaque Charixenus quinque duntaxat dies superstes, diem obijt. Arctæus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius susceptoonere, & matrem dat Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinq; talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri uoluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste uidetur? numnam leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus, ut sit unus é quinque?

TOXA.

Τοξ. καὶ οὕτω μὲν λαλεῖ, ἐγὼ δὲ τὸν Εὐδαμίδαν πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θαύσσους, ὃ ἔχει πρὸς τοὺς φίλους. ἐδήλου γὰρ, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν τὰ ὅμοια ἐπραξεν ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ καὶ ἐν διαθήκαις τοῦτα ἐνεγέγραπτο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἦκεν ἂν ἔγγραφος κληρονόμος τῶν τοιούτων. Μνή. σὺ λέγεις. τέτρατον δέ σοι διηγήσομαι, Ζηνόθεμιν τὸν Χαρμόλεω Μασσαλιήτην. ἐπῆλθε δέ μοι, ἐν Ἰταλίᾳ πρεσβεύοντι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μέγας καὶ πολυτελὴς, ὡς ἐδόκει. παρεκάθητο δὲ αὐτῷ γυνὴ, ὅτι ζεύγους ἑτεροφυοῦς, τότε ἄλλα εἰς ἀνθρώπους, καὶ ἐκεῖνο τὸ ἥμισυ τὸ δεξιὸν, καὶ τὴν ὀφθαλμὸν ἀκμαιότερον, καὶ λαμπρότερόν τι, καὶ ἀκριβέστερον μορφολύπτον. ἃ τότε ἐγὼ ἐθαύμασα, εἰ καλὸς οὗτος, καὶ ὡραῖος ὤν, ἀνέχεται παροχυμένου τοιούτου αὐτῷ γυναικὸς, ὁ δεόμενος αὐτὸν, διηγεῖτο τὴν

TOXA. Et ille quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multo magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos. declarauit enim & ipse eadē fuisset facturus erga illos tametsi non essent ea scripta in testamento, uerum ante alios uenisset non scriptus tali hæres. MN. Probè dicis. Sed quartū iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolei, Massilia oriundū. Commonstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, uir decorus, procerus, ac diues, ut apparebat. Assidebat illi uxor in rheda iter facienti, quùm alioqui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte manca, alteroq; capta oculo, teterrimū quoddā et refugiendū terriculum. Deinde quum demirarer, si decorus ille quū esset ac uenustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum cōmonstrabat, caussam exponit quare

ἀνάγκλω τῇ γάμῳ, ἀπειβῶς ἐς δῶς ἕκαστα, Μασσαλιώτης ἦν τὸ αὐτὸς ἴσως. Μενεκράτῃ γὰρ, ἔφη, τῷ πατρὶ τ' δυσμόρου τούτου φίλος ἦν ὁ Ζηνόθεμις, πλουτοῦντι μὲν καὶ τιμωμένῳ ὑπὸ τῶν πολιτῶν· χρόνῳ δ', ὁ Μενεκράτης ἀφῃρέθη τὰ ὑπάρχοντα ἐν καταδίκης, δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἔχω λέγειν· ἐπεὶ καὶ τοῦτο τ' ἐξακοσίων, ὡς ἀποφυγόντος γνώμῃ παρανόμων. ἔτω δὲ οἱ Μασσαλιῶται κολάζομεν, ἔφη, εἴ τις παράνομα γράψῃσιν. ἐλυπήθη δὲ ὁ Μενεκράτης τῇ ὠδῇ τῇ καταδίκῃ τῇ ἐπὶ ἐν πλουσίοις πένης, καὶ δὴ ἐνδόξου ἄδοξος ἐν ὀλίγῳ ἐτέθνητο. μάλιστα δ' αὖτ' ἐνία θυγάτηρ αὐτῷ, ἐπίγαμος ἤδη, καὶ ἐπιτηδειότητος ὅσα, διὰ δὴ μετὰ πάσης δὴ οὐσίας τ' πατρὸς, ἵν γε πρὸ δὴ καταλίπης ἐκέκτητο, ἐξίωσεν αὖ τις τῶν γε συγγενῶν καὶ πρότερον ῥᾳδίως παραλαβεῖν, οὕτω κακοδαίμονα οὖσαν τὴν ὄψιν.

quare in id matrimonium incidisset. nouerat enim comperte omnia. nam ipse quoque Maßiliensis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, uiro diuiti ac honorato ipse ijsdē rebus par. Deinde aliquanto post facultatibus exutus est ex condemnatiõe Menecrates, quo tẽpore pariter infamis, et ad capeßẽdos magistratus indoneus est iudicatus à sexcẽtis uiris, tanquam qui sententiam iniquam pronunciasset. Ad hunc autem modum, inquit, nos Maßilienses mulctamus, si quis corruptè iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd esset condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: postremò, quòd ex nobili repentè factus esset infamis ac reiecticius. At præter cætera eum ipsa discruciabat filia iam nubilis, utpote annos nata decẽ & octo, quam ne cum omni quidem patris substantia quam ante condemnationẽ possederat, dignatus fuisset quisquam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tam infelici fuerit forma.

Quin

ἐλέγετο δὲ καὶ καταυίπτειν πρὸς τὸν σελήνην ἐξαναμένοντα. ὡς δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Χλωΐδημον ἀπῆγε δόγετο, θάρρει, ἔφη, ὦ Μενέκρατες· οὔτε γὰρ ἀποφήσεις τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τοῦ γένους ἀνδρόσει συμφέρον τινά. καὶ ταῦτα ἅμα διέξιὼν, λαβόμενος τῆς δεξιᾶς, ἦγεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὰ τε οὐσίαν, πολλὴν οὖσαν, καὶ νέμματα πρὸς αὐτὴν, καὶ πάντων παρασκευασθέντων κατακλίσας, ἐστίᾳ τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενεκράτην, ὡς δή τινα τῶν ἑταίρων πιπράσκειν ἐπιστέλλει τῆς πόρης τὸν γάμον. ἐπεὶ δὲ ἐδεδείπνηντο αὐτοῖς, καὶ ἐσπείσαν τοῖς θεοῖς, ἐνταῦθα δὴ μιγνὺς αὐτῷ τὴν φιάλην προτείνας, δίδου ἔξ, ἔπῃν, ὦ Μενέκρατες, παρὰ τὸ γαμβροῦ φιλοτησίαν. ἄξιομαι γὰρ ἐγὼ τιμᾶσθαι τὸν σὸν θυγατέρα Κυδιμάχην, τὴν πρῶτα δὲ πάλαι ἐλπομένην, τάλαντα πέντε καὶ ἑκατόν. τῶν δὲ, ἔπῃγε, λέγοντος,

Quin & concidere dicebatur, idq; circa lunam crescentem. Hæc ubi apud Zenothemin deploraret: Bono, inquit, animo es Menecrates. Neq; enim ipse egebis necessarijs, & filia tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atq; hæc eloquutus, statim apprehensa illius dextra, deduxit domum: ibiq; opes, quæ illi multæ erant, partitus est cum illo: ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, ueluti iam è necessarijs cuipiam persuasisset ut puellam in matrimonium acciperet. Posteaquam autem conuiuium peregerãt, libassentiq; dijs, tum uerò plenum illi calicem porrigens: Accipe, inquit, Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum: nam hodie ducturus sum ego filiã tuã Cydimachã: dotẽ autẽ iã olim accepi talẽta quinq; & uiginti. Illo uerò respondente,

Absit

μὴ σύγε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ οὕτω μανείης, ὡς τοιαύτην σε, νέον καὶ καλὸν ὄντα, πένητι αἰσχρᾷ καὶ λιλωβημένῃ συναπαξολυνθῆναι. ὁ δὲ, ταῦτα ἀκούσας, ἀράμενος τὴν νύμφην, ἀπῆγε ἐς τὸν θάλαμον, καὶ μετ' ὀλίγον προῆλθε, διακοσμήσας αὐτὴν, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου σώφρονα ἐπιδεικνύμενος, καὶ πάνυ, ὡς ἐορᾷς, περιαγόμενος αὐτήν. καὶ οὐχ ὅπως οὐκ αἰσχύνεται τῷ γάμῳ, ἀλλὰ καὶ σεμνυνόμενός ἐστιν, ἐπιδεικνύμενος, ὡς καταφρονᾷ μὲν τῶν ἐν σώματι καλῶν ὁ ἀνὴρ, καὶ πλούτου καὶ δόξης ἀφορᾷ δὲ ἐς τὸν φίλον, καὶ τὸν Μενεκράτη οὐδὲ ἑκάτερα χείρω πρὸς φιλίαν ἐκ δὲ ψήφου τῶν ἐξακοσίων γεγονέναι. πλὴν ἄλλο γε τοῦτον οὕτως αὐτὸν ἠμείψατο καὶ ἡ τύχη· πανάλιον γὰρ πάγκαλον ἐκ δὲ ἀσχήμονος αὐτῷ τὴν τύχην ἐγένετο. καὶ πρώην γε, ἐπεὶ ἀφάμενος αὐτὴ, εἰσεκόμισεν ὁ

Absit, ne feceris ô Zenothemis, neue ipse usq; adeò insanias, ut te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente, hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulo post prodijt, ea deuirginata: atq; ex eo tempore cum illa uiuit, supra modum diligens, & quemadmodum uides, circumferens eam. Et nõ solùm non pudet matrimonij, uerumetiam perinde atq; glorians de eo sic ostentat, propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatẽ, ad hæc opes & famam. tantum amici rationem habet Menecratis, neq; arbitratur cum sexcentũ uirũm sententia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum. Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est quòd

πατὴρ δὲ τὸ βουλευτήριον, ἀλλῶ ἱσταμένῳ, καὶ μέλαινα ἀμπιχόμενον, ὡς ἐπὶ τοιούτῳ φανεὶς υἱῷ τοῦ πάππου, τὸ μὲν βρέφος ἀνεγείρασι πρὸς τοὺς βουλευτὰς, καὶ σωτηρίοις τῷ χάρι, ὁ βουλὴ δὲ ἐπιπλαδέσα πρὸς αὐτὸ, ἀφίησι τῷ Μοσσιλιάτῃ τὴν καταδίκην· καὶ ἅμα ἐπιτιμᾶς ὅτι, τηλικοῦτῳ σωτῆρι χρησάμενος πρὸς τὸ συνέδριον. τοιαῦτα δὲ Μασσαλιῶται ἔλεγον τὸν Ζηνόθεμιν ἐργάσασθαι υἱὸν τοῦ φίλου, ὡς ἔρας, οὐ μικρὰ, οὐδὲ ὑπὸ πολλῶν ἂν Σκυθῶν γενόμενα, οἵ γε καὶ τὰς παλλακὰς ἀκριβῶς τὰς καλλίστας κεκτῆσθαι λέγονται. λοιπὸν ἡμῖν ὁ πίμπλης, καί μοι δοκῶ ἂν ἄλλον ὁρᾶν, Δημητρίου τ Σουνιέως ἐπιλαθόμενον. συνεκπλεύσας γὰρ τὸν Αἰγύπτιον ὁ Δημήτριος Αντιφίλῳ τῷ Αλωπεκῆθεν, ἑταίρῳ ἐκ παίδων ὄντι, καὶ συνεφήβῳ συνῆν, καὶ συνεπαιδεύετο, αὐτὸς μὲν τὸν ἀνικὸν

quòd tollens hunc pater intulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum, quo plus miserationis auo conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Itaq; curia commota super illo, remisit mulctam Menecrati: atq; ille iam rei famæq; restitutus est, eiusmodi patrono usum apud iudices. Hæc affirmabat Maßiliēsis Zenothemin amici gratia feciſſe, haud mediocria, ſicuti uides, neq; qualia paſſim Scythæ factitant, qui concubinans formoſiſſimas ſumma cura diligere dicuntur. Reſtat nobis quintus. Neq; uerò mihi uideor alium quempiam debere dicere Demetrio Sunienſi præterito. Nauigarat in Aegyptum Demetrius unà cum Antiphilo Alopecēſi, qui cum illi iam inde à teneris annis fuerat amicitia, atq; ephebus ephebo conuixerat, pariterq; fuerat eruditus, ipſe quidē Cynicum diſciplinam

ἄσκησιν ἀσκήσαντος, ἅτε τῷ Ῥοδίῳ ἐκείνῳ σοφιστῇ, ὁ δὲ Ἀντίφιλος ἰατρικὴν αὖ ἐμελέτα. ἦλθε δέ ποτε ὁ μὲν Δημήτριος ἐντυχὼν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημοῦντι, κατὰ θέαν τῶν πυραμίδων, ἦλθε τε Μέμνονος. ἤκουε γὰρ ταύτας ὑψηλὰς οὔσας, μὴ παρέχεσθαι σκιὰν, τὸν δὲ Μέμνονα βοᾶν πρὸς αὐγάζοντα τὸν ἥλιον. τούτων ἐπιθυμήσας Δημήτριος, θέας μὲν τῶν πυραμίδων, ἀηδοῦς σκιᾶς δὲ τοῦ Μέμνονος, αὐτοπλοεῖ κατὰ τὸν Νεῖλον, ἔκπλουν ἤδη μάλα, ὀκνήσαντα πρὸς τὴν ἐρημίαν καὶ τὸ βάλτος ἀπολιπὼν τὸν Ἀντίφιλον. ὁ δὲ ἦν τοῦτο πρὸς τῷ συμφορᾷ ἐχρήσατο, μάλα γενναίῳ τινὶ φίλῳ δυμελεῖ. οἷος πίτυς γὰρ αὐτῷ, σύρος καὶ τέκνον μα καὶ τὴν πατρίδα, ἱδρυούλοις τισὶ καινοτόμοις, σωφρονεῖν δέ τι αὐτοῖς ἐς τὸ Ἀνουβάδιον, καὶ ἀποσυλήσαντος τὸν θεὸν, χρῦσας τε φιάλας δύο, καὶ κηρύκιον, χρυσοῦν καὶ τοῦτο, καὶ πιλοπιφάλους ἀργυροῦς, καὶ

disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus uerò medendi scientiam exercuerat. At hoc temporis fortè profectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum a Pyramidum, Memnonisq; b. Nam audiuerat illas, quum essent sublimes, umbram non iacere: Memnonem autem uocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, uidelicet ut Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextũ iam mensem aduerso Nilo nauigabat relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius ut nomine, ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot, unà cum illis in Anubis tẽplũ irrupit: sublatóque Deo, ad hoc phialis aureis du

abus, tũ caduceo aureo et hoc, neq; nõ cynocephalis argẽteis, atque

καὶ ἄλλα τοιαῦτα, κατέθεντο ταῦτα παρὰ τῷ Σύρῳ. ἔπ' ἐμπεσόντος (ἐάλωσαν γάρ τι ἀπιμπολοῦντες) ἅπαντα εὐθὺς ἐλεγον τρεμόμενοι ἀφ' οὗ φοχῶ. καὶ ἀγόμενοι ἤδη ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ Αντιφίλου, καὶ τὰ φώρια ἐξέφερε, τὰ μὲν λίνῃ τινὶ, ἐπεσκιασμένῳ κάμελον. ὃ, τι εἶδεν Σύρος ἐλήλιτο σύβδις, καὶ ὁ δεσπότης αὐτοῦ Αντίφιλος. οὕτω μὲν καὶ μετ' ἐξὸν ἀκροώμενον τοῦ διδασκάλου, αὐλησαμένου· ἐβούλετο δὲ οὗλος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι ἐπαῖροι ἀπεστρέφοντο, ὡς τὸ Ανουβιάδιον σεσυληκότα. καὶ ἀσίβυμα αὐτῶν ἡγοῦντο εἶναι, ἐὰν σωθῇ τινὶ τούτων, ἢ σωσιπάδησαν αὐτῷ. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ τῶν οἰκετῶν, δύο ὄντες, ἅπαντα τὰ ἐκ τῆς οἰκίας συσκευασάμενοι, ᾤχοντο φεύγοντες. ἐλήλιτο οὖν ὁ ἄθλιος Αντίφιλος πολλὰ ἤδη χρόνον, ἃ πάντων, ὅσοι ἦσαν παιδαγωγοὶ ἐν τῷ διδασκαλείῳ, μάλιστα

atque id genus alijs, omnia apud Syrum depoſuerat. Deinde forte comprehenſi, (capti enim fuerant diuendentes neſcio quid) rem omnẽ protinus confeſſi ſunt, diſtricti in rota: deportatiq; uenerunt in ædes Antiphili: ibi res furto ſublatas depromebãt, ſub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaq; illicò uinctus, unaq; herus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præceptorem audit, auulſus. Nec opitulabatur quiſpiã: quin magis hi qui fuerant hactenus amici, auerſabãtur hominem, tanquam qui templum Anubis ſacrilegio compilaſſet: ſeſeq; impiari credebant, ſi cum illo bibiſſent, aut ediſſent. Porrò duo qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuaſantes, fuga diſceſſerunt. In uinculis igitur erat miſer Antiphilus multũ iã tẽporis: habitus interim omnium, quãtũ in carcere erat,

φώτατος εἶναι δοκῶν. καὶ ὁ ἐπὶ τῶν δεσμῶν Αἰγύπτιος, δεισιδαίμων ἀνὴρ καὶ, ὡς τὸ χαριεῖσθαι καὶ τιμωρήσειν τῷ θεῷ, βαρὺς τῷ Ἀντιφίλῳ ἐπεφώς. εἰ δ' ἀπολογοῖτό ποτε, λέγων ὡς ἐδέθη τοιοῦτον ἔργον ἐργασάμενος, αὐδάσχιστος καὶ ἰδιώτης, καὶ πολὺ πλέον ἔτι τοῦτο ἐμισεῖτο. ὑπῆρχε τοιγαροῦν ἤδη, καὶ νυνὶ ἔτι μᾶλλον, εἴ τις ἐκὼς χαμαὶ καθεύδοντα, καὶ τὴν γυναῖκα δὲ ἀποστένειν τὰ σκύλα διωμάμενον, ἐν τῷ ξύλῳ κεῖσθαι πεπλεγμένα. τὴ μὲν γὰ ἐμίσει, ὁ πλοῦς ἦρκα, καὶ ὁ ἐπίφθονος χὰρ πεπλεγμένη, ἐς δὲ τὸν νύκτα, ἵνα μὴ ὅλον καταδιδάσθαι. καὶ μὴν καὶ τὸ σύνημα καὶ ἡ δυσοσμία, καὶ τὸ πνίγος ἐν ταυτῷ πολλῶν δεδεμένων, καὶ ἰσχνοχωρούντων, καὶ μόλις ἀναπνεόντων, καὶ ἢ σιδήρου ὁ ψόφος, καὶ ὕπνος ὀλίγος, ταῦτα πάντα χαλεπὰ ἦν, καὶ ἀφόρητα, εἰ μὴ αὐδρὶ ἰσμαίνων ἀκίδα, καὶ ἀμελητέτῳ πρὸς ὕτω σκληραὶ τὴν δίαιταν. ἀπαγορεύοντος δ' χὐτοῦ, ad tam durũ uitæ genus exercitato. Quam uerò iã deficeret, ac ne

fontiũ sceleſtiſſimus. Porrò præfectus carceris Aegyptius, homo ſuperſtitioſus, ratus ſeſe gratum facere Deo, atque illius ulciſci uices, grauis Antiphilo imminebat. Quòd ſiquando deſenderet, affirmans ſe nihil eiuſmodi patraſſe, impudens habebatur: atq; hoc nomine multo etiã magis erat inuiſus. Subægrotabat itaq; iã, maleq; habebat: nec mirũ, quippe q; humi cubaret, idq; etiã noctu, necq; crura ſineretur protẽdere, ligno incluſa. nãp diẽ cataſta ſtringebatur, altera manu uincta ferro: at noctu cogebatur totus in uinculis eſſe. Ad hæc inſuper domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidem uinctis, locumq; anguſtum prementibus adeò, ut uix reſpirarent, tum ferri ſtridor, ac ſomnus exiguus, hæc omnia moleſta erant, atque intoleranda: nimirũ homini eiuſmodi rerũ inſueto, minimeq;

καὶ μηδ' σῖτον ἀρᾶσθαι δύνα-
σθαι, ἀφικνεῖται πρὸς αὐτὸν ὁ Δημή-
τριος, ἀγνοῶν ἑαυτὸν τὰ γεγενημέ-
να. καὶ ἐπειδὴ ἔμαθεν, ὡς ἔσχεν
αὐτοῖς· ὡς δὲ τὸ δεσμωτήριον προ-
σῆλθεν, τότε μὲν οὐκ ἐσυ-
νῆκε· μικρὸν γὰρ ὕστερον, καὶ ὁ δεσ-
μοφύλαξ πάλαι κεκλεικὼς τὴν
θύραν ἐκάθευδε, φειδοῦ τοῖς
δεσμίοις παρακελευσάμενος.
ἤδη δὲ εἰσιόντος, πολλῶν ἤδη
κατεσκευασμένων, καὶ παρεληλυθότι
μὲν ἤδη τὸν Ἀντίφιλον, ἄδη-
λον ὑπὸ τῶν πολλῶν γιγνομέ-
νου. καὶ πρὸς ἐκείνου παρὰ τοῦ παρόντος ἕκαστον τῶν διαμελέων, ὅπως
ἐπορεύθησαν οἱ τῆς οἰκίας
ἐνοικοῦντες, ἤδη ὑπνούντων, ἀνα-
βαίνοντες ἐπὶ τὰς παρατάξεις.
καὶ δὴ γυμνασίαν ἐβόησεν,
Ἀντίφιλον Δεινομένους, κἀμὲ
ὠδὶ πολὺ ἀγνοήσαν ἂν ὅστις ἦν,
τοσοῦτον ἠλλοίωτο ὑπὸ τῶν πεπο-
νῶν. ὡς δὲ τὴν φωνὴν ἀκοῦσαι
ἐκέλευσεν καὶ προσιόντος,
διασάφησε τὸν κόμην, καὶ τὸν ἀπὸ
γόνυ τοῦ προσώπου αὐχμηρὸν

ac ne cibum quidem capere
posset, reuersus est tandem
& Demetrius, nihildum sci-
ens eorum quæ acciderant.
Vt autem cognouerat quo
in loco res esset, statimq; cur
riculo ad carcerem ueniſſet:
tum quidem admissus non
est, propterea quòd uespera
iam esset, & carceris custos
iamdudum occlusis foribus
dormiebat, ministris excu-
bias agere iussis. At manè
quum esset ingressus, multis
uidelicet precib⁹ admissus,
accedēs multo tēpore, quære
bat Antiphilū: quippe malo
rū multitudine sic immuta-
tū, ut cognosci nō quiret. Cir-
cumiēs igitur, & uinctis uni-
quēq; cōiēplabatur, eorum
more qui familiariū cadaue
ra iam marcida facta requi
rūt in stragibus. Quòd ni no
men fuisset eloquutus, Anti-
philum Denomenis filium:
ne longo quidem tempore
potuisset agnosci quisnam esset: usqueadeò præ malis e-
rat transfiguratus. Vt uerò ad uocem agnitam respōdisset,
atq; adeunte illo comā diduxisset, eā à uultu abigens sordidā

ηδὲ συμπεπλημένω, ἐλέγξω αὐτὸν ὅστις ὢν· ἄμφω μὲν αὐτίκα πίπτουσιν, ἀλλοιότατα ἑαυτῶν ὑπὸ τῆ ἀπροσδοκήτῳ θέᾳ, χρόνῳ δὲ ἀναλαβὼν αὐτόν τε ἠδὲ τὸν Αντίφιλον ὁ Δημήτριος, ἠδὲ σαφῶς ἕκαστα, ὡς ἔχῃ, ἐκπυθόμενος παρ' αὐτῶν, θαρρεῖν τε παρακελεύεται, ἠδὲ ἀπολὼν τὸ ῥάκος, τὸ μὲν ἥμισυ αὐτὸς ἀναβάλλεται, τὸ λοιπὸν δὲ ἐκείνῳ δίδωσιν, ἃ ἔχει πινακώδη ἠδὲ ἐκτετρυχωμένα ῥάκη περισπάσας. ἠδὲ τὸ ἀπὸ τότε, παύσασθαι ῥᾴστην σωλῶν, ἐπιμελόμενος αὐτῷ, ἠδὲ θεραπεύων, παρασκευὰς γὰ ἑαυτὸν τοῖς ἐν τῷ λιμένι ἐμπόροις, ἕωθεν εἰς μέσον ἡμέρας, οὐκ ὀλίγον ἀπέφερεν ἀχθοφορῶν· εἶτ' ἐπανελθὼν ἐκ τῆ ἔργου, μέρος μὲν τῆ μισθῆ τῷ ἀπὸ μοφύλακι καταβαλὼν, τέλος τὸν αὐτῷ, ἡ ἐρίωσιν ἀπεργάζετο αὐτὸν, τὸ λοιπὸν ἦ, εἰς τίμιον τῆ φίλη θεραπείαν, ἐκπαιδεύων αὐτῷ διέρρεπε. ἠδὲ τὰς μὲν ἡμέρας, συνῆν τῷ Αντιφίλῳ,

atq; impexam, ostendit sese quis esset. Hic ambo collapsi sunt, oculis oborta caligine in tã inopinato spectaculo. Verùm aliquãto pòst, posteaq̃ et ipse sibi redditus, et Antiphilũ recipiens Demetrius de singulis esset illũ dili gẽter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atque detritis quibus erat opertus panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam eius agens, inseruiensq;. Locans enim sese ijs qui uersabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium usque diem oneribus gestandis non parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedes partem carcerario in manũ dabat, quo illi manſuetum hunc ac pacatũ redderet. De reliquo autem in amici curam affatim sup peditabat. Atque interdiu quidem aderat Antiphilo, quo

παραμυδούμενος, ἐπεὶ ἤ νὺξ κατελάβει, ὀλίγου πρὸ τῆς θύρας τῦ δεσμωτηρίου, στιβάδιόν τι ποιησάμενος, καὶ φύλλα ὑποβαλλόμενος, αὐτὸ ἐκάθευδε. χρόνον μὲν οὖν τινα ἔτω διῆγον, εἰσιὼν μὲν ὁ Δημήτριος ἀκωλύτως, ἐξιὼν δὲ φθόνῳ τῶν συμφορῶν ὁ Αντιφίλος. ὕστερον δὲ ἀποδακόντος τινὸς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ λῃστῦ τινος ὑπὸ φαρμάκων, ὡς ἐδόκει, φυλακή τις ἀκριβὴς ἐγένετο, καὶ ἐκέτι παρῆν τις ἐς τὸ οἴκημα τῶν κελυμένων. ἐφ' οἷς ἀπορῶν, καὶ ἀνιώμενος, ὅτι ἔχων ἄλλως παρεῖναι τῷ ἑταίρῳ, προσαγγέλλει, ἑαυτὸν, προσελθὼν τῷ σωφρονοῦντι, ὡς ἐν κεκινυνευκὼς ἐπὶ τὸν Ανυβιν ἔπιβηλῦς.

ὡς δὲ τῦτο ἔπαυσεν, ἀπῆγετο σὺν θῦς ἐς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἀχθεὶς παρὰ τὸν Αντίφιλον. τῦτο γοῦν μάλιστ, πολλὰ ἱκετεύσας τὸν δεσμοφύλακα, ἐξηργάσατο παρὰ αὐτῦ, πλησίον τῷ Αντιφίλῳ, καὶ ἐπὶ τῷ αὐτῷ κλοιῷ δεδέσθαι. ἔνθα

quo illum consolaretur: ubi uerò nox occupasset, pro carceris foribus, facto ex herbis torulo, substratisq; frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebat: ut Demetrius nullo uetante ingrederetur, atque ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam, idq;, ut putabatur, ueneno: & custodiæ exactißimè obseruatæ, neque deinde quisquã admissus in domicilium uinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius, quum alia uia non patêret, qua liceret amico adesse: adito præfecti collega, seipsum defert tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atq; confessus est, abductus est illicò in carcerem, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis precibus uix obtinuerat à carcerario, ut proximè Antiphilo, atq; eadem in trabe uinciretur. Hic

δὴ καὶ μάλιστα ἐδήλωσε τῶν σύ-
μπαντων, ὡς ἔχει πρὸς αὐτὸν, ἀμε-
λῶν μὲν τῶν καθ' ἑαυτὸν δεινῶν·
αὐτὸ τοῦτο σπουδάσας καὶ αὐτὸς ἐπιμε-
λήσεσθαι καὶ ὅπως ἐκεῖνος μά-
λιστα καὶ ἀβασανίστως, καὶ ἥδιστον
αὐτῷ ἔσται. ὥστε ῥᾴδιον ἐφικέσθαι,
μετ' ἀλλήλων κακοπαθοῦντες.
χρόνῳ δὲ καὶ τοίνυν δή τι πρᾳ-
σσόντων, ἐπαυσάμεθα ὧδε πλέον
αὐτοὺς δυστυχοῦντας. εἰς γὰρ τῶν
ἑταίρων, ἐν οἷς ἦσαν, ἅτινα
σώσασθαι, καὶ σωφρόνως
πολλοὺς τῶν δεσμωτῶν πρᾶσσα-
σιν, ἀπορίᾳ τινὶ τῶν ἁλύσεων,
ἐκδήσαντος τῶν κλοιῶν ἕκα-
στον, καὶ ἀπο-
λύει ἅπαντας. οἱ δὲ ἀποδρᾶ-
ναντες σὺν μικρῷ, ἐπίσης ὄντα-
τας, τὰς φύλακας, ἐκπηδῶσιν
ἐξόδου. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τὸ πρῶτον
τίνα, ἔνθα ἐδύναντο ἕκαστος,
διεσπάρησαν· ὕστερον συνελέ-
φθησαν οἱ πολλοί· ὁ Δημήτριος
καὶ ὁ Ἀντίφιλος κατὰ χώ-
ραν ἔμειναν, καὶ τὸν Σύρον λαβό-
μενοι ἤδη ἀπιόντα. ἐπεὶ δὲ
ἡμᾶς ἐγίνετο, μαθὼν ὁ πλῶ

igitur uel maximè declara
uit quanto in illum fuerit a-
more, quum sua ipsius incō-
moda negligeret, cum &
ipse interim ægrotaret: illud
autem curae haberet, quo pa
cto fieri posset ut ille &
quamplurimùm dormiret,
& minimùm angeretur.
Atque ita commodè tolera
bant, communicatis inter
ipsos malis: donec aliquanto
post tale quiddam accidit
quod finem fermè eorum
imponeret calamitati.
Siquidem è uinctis quispiã
haud scio unde nactus limã,
adiunctis coniuratis capti
uorum plerisque, catenam
insecuit qua seriatim erant
adstricti, cyphonibus in hãc
insertis, soluitq; omnes.
Qui quidẽ facilè trucidatis
(quippe paucis) custodibus,
conglobati profiliêre: atque
hi quidem illico quò quisque
poterat, dissipati: postea ple
riq; sunt comprehẽsi. Porrò
Demetrius et Antiphilus inibi remãserũt, Syro quoq; retẽto,
qui iã aufugere parabat. Vt autẽ diluxisset: Aegypti praefes
cognito

Αἰγυπτίου ἐπιτυβαμμένος τὸ
συμβεβηκὸς, ἐπ' ἐκείνους μὲν
ἔπεμψε τοὺς διωξομένους, αὐτὸς
δὲ καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν
Δημήτριον, ἀπέλυσε τῶν δε-
σμῶν, ἐπαινέσας, ὅτι μόνοι σὺν
ἀπέφυγον. ἀλλ' ἐκείνοί
τε ἠξίωσαν, ἅτοιμοι ἀφιέμενοι·
βοᾶν δὲ ὁ Δημήτριος, ἀεὶ δεῖ
νὰ ὑποῖα ἀδικεῖσθαι σφᾶς οὐ
σμικρὰ, ἐ δίξεσι παπῆγοι
ὄντος, εἰ μὴ ὑπαίτιον τὸ μὲν ἀπ-
ωσθῆναι, ἀφῆσθαι· τὸ τέλος,
ἠνάγκασεν τὸν δικαστὴν, ἀπ-
ερρῶτο τὸ πρᾶγμα διετάσαι.
ὁ δ', ἐπεὶ ἐμαθε τοὺς ἀδικοῦν-
τας, ἐπαινέσας αὐτὸς, τὸν Δη-
μήτριον δὲ καὶ πάνυ θαυμά-
σας, ἀφῆκε, παρακινδυνεύσαν-
τος ὑπὲρ τῆ πολάσει, ὡ ἠνί-
σχυτο, ἀλίκως Ἀφίοντος, τὸ
ἐκείνου διαφεύγοντος· παρ'
αὐτὸ, ἀραχμὰς μὲν μυρίας
τῷ Αντίφιλον, ἀπὸ τοσαύτας
ἦλθον Δημήτριον. ὁ μὲν δὴ Αν
τίφιλος ἔτι νῦν ἐν Αἰγύπτῳ
ἐστίν· ὁ δὲ Δημήτριος, καὶ
τὰς αὐτοῦ ἀποικίας ἐκεῖνο

cognito quod acciderat, emi
sit quidem qui illos insequ
returs accersitis autem ijs
qui erant cum Demetrio, sol
uit à uinculis, collaudatos,
quòd soli non aufugissent.
At illis haudquaquam sat e
rat ut hoc titulo dimitteren
turi: clamabat autem Deme
trius, sibiq; nõ mediocriter in
rebus iniuriam fieri prætẽ-
debat, si pro maleficis habi
ti, uiderẽtur uel commiseratione, uel ob id laudis quòd
non aufugissent, dimitti.
In summa, compulere iudicẽ
ut causam exactius excute
ret. At hic ubi reperit ni
hil eos commeritos, collau
datos illos, Demetrium autẽ
seorsum quoq; admiratus,
liberos esse iussit, consolatus
super pœnam quam tulerãt
præter ius in uincula conie-
cti. Quinetiam ambos
munere prosecutus est, idq;
de suo: Antiphilum drach-
marum decem millibus: bis
tãto Demetriũ. Ac Antiphilus etiam nunc quidem in Aegy-
pto est: Demetrius autem sua quoq; uiginti millia relinquẽs

καταλιπὼν, ὤχετο ἀπιὼν εἰς τὴν Ινδικὴν, παρὰ τοὺς Βραχμᾶνας, τοσοῦτον ἐπὼν πρὸς τὸν Αντίφιλον, ὡς συγγνωστὸς ἂν εἰκότως νομίζοιτο, εἰ καὶ ἀπολιπὼν αὐτόν. οὔτε γὰρ αὐτὸς ἐδεῖτο τῶν χρημάτων, ἔτ' ἂν αὐτὸς ἢ ὅπως ὄφειν, ἀρκεῖσθαι ὀλίγοις δυνάμενον, οὔτε ἐκεῖνον ἔτι πλέον φίλου, συμπαρῆν αὐτῷ τῶν πραγμάτων γιγνομένων. τοιοῦτοι, ὦ Τόξαρι, οἱ Ελλήνων φίλοι. εἰ δὲ μὴ προδιεβλέπομεν ὑμᾶς, ὡς οὐδὲ ῥήμασι μόνα φρονοῦντας, καὶ αὐτὸς σοι τὰς λόγους διεξῆλθον πάλαι καὶ ἀγαθὸν ὄντας, οὐκ ἂν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ὑπὲρ ἐκείνου μὴν οὐδὲν ἀπολογούμενος, ὑπὲρ τοῦ Αντιφίλου δὲ, καὶ δακρύων προσέτι, καὶ ἱκετεύων, καὶ τὸ πᾶν ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος, ἔχει μαστιγούμενος ὁ Σῦρος, ἀμφοτέρους ἀφίησιν αὐτούς. ἐγὼ μὲν δὴ τέτταρας ὀλίγους ἀπὸ πλειόνων, οὓς πρώτους ὁ μνήμη ὑπέβαλε, διηγησάμην σοι, amico, concesſit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantū hoc loquutus Antiphilo, meritò sibi iam ignoscendum uideri quòd tum ab eo discederet: neq; enim sibi opus fore pecunia, quoad is perseueraret esse, qui erat, uidelicet qui posſit paucis esse contentus: neque illum amplius egere amico, quippe cui res tam feliciter haberent. Huiusmodi sunt, Toxaris, amici Græci. Quod ni initiò notasſes nos tanquam qui uerbis nos iactaremus: idem profectò relaturus eram tibi complures orationes, atq; eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: quū interim pro se ipso nihil responderet: pro Antiphilo uerò lachrymas funderet, atq; etiam supplex esſet: totamq; causam in se se reciperet, donec Syrus flagris cæsus, ambos eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primùm memoria suggeſsit, tibi narrauerim præcla-

ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους.
καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη καταβὰς
ἀπὸ τοῦ λόγου, σοὶ τὴν ῥῆσιν
παραλείπω. σὺ δ', ὅπως μὴ
χείρους ὄφῃς τοὺς Σκύθας, ἀλ-
λὰ πολλῷ τούτων ἀμείνους,
αὐτῷ σοὶ μελήσει, εἴ τι καὶ σὺ
δεξιᾶς πεφρόντικας, ὡς μὴ
ἀποπεμφθείης αὐτόθι. ἀλλὰ
χρὴ σῶφρα ἀγαθὸν εἶναι, ἐπεὶ
καὶ γελοῖα ἂν πάθοις. Ὀρέστῃ
μὲν γὰρ καὶ Πυλάδῃ πάνυ σοφι-
στικῶς ἐπαινέσας, τὴν δὲ τοῦ
Σκυθίας φῦλον ῥᾳθύμως φαυ-
λίσας. Τό. σὺ γε, ὦ Μνήσιπ-
πε, ὅτι καὶ παροξύνεις με
πρὸς τὸν λόγον, ὥσπερ οὐ πά-
νυ σοι μέλον, εἰ ἀποτυ-
χόντι τὴν γλῶτταν κρατηθεὶς
ἐν τοῖς λόγοις. πλὴν ἀρξομαί
γε ὅμως, μηδὲν, ὥσπερ σὺ, καὶ
λελογικὼς ἐρεῖς, ὁ γὰρ Σκυθικὸν
ἔστι, καὶ μάλιστα, ἐπεὶ δὴ τὰ ἐρ
γα τῶν ῥητόρων τοὺς λόγους.
προσλοιδόρει δὲ μηδὲν τοῖς
τοῦ παρ' ἡμῶν, οἷα σὺ διεξελήλυ
θας, ἐπαινῶν· εἴ τις ἄπροικον
ἔγημεν αἰσχρὰν γυναῖκα, ἢ
εἴ τις

præclaros ac firmos amicos.
Quod reliquum est, iã dece
dens à narratione, tibi di-
cendi partes trado. Tu por-
rò uti Scythas his non infe-
riores referas, sed longè præ
stantiores, tibi ipsi curæ fue
rit, si quid de dextra solici-
tus es, ne ea tibi prædicatur.
Verùm oportet strenuum
præstare utrũ. Etenim res
quædã uehemẽter ridicula ti
bi cõtigerit, si cũ Oreste ac
Piladẽ admodum sophisticè
laudaris, pro Scythia dicẽs,
orator ignauꝰ appareas. To.
Rectè tu quidem Mnesippe:
q quidẽ ad dicẽdũ etiã exhor
taris, perinde quasi nihil soli
citus sis ne tibi lingua exece
tur, nicto in narrationibus.
Sed iã exordiar, nihil quidẽ
quẽadmodum tu, uerbis pha
lerans atq; exornans (ᵈ neq;
enim is Scythарũ mos) præ
sertim quũ res ipsæ lõge ma
gis loquãtur, q̃ uerba. Nihil
aũt eiusmodi expectaueris à
nobis, cuiusmodi in cõmemo

rãdo laudib. extuliſti: puta ſi qs ſine dote duxerit deformẽ mu

ἤ τις ἀργύριον ἐπίδανει γα-
μετῇ ὑγιαῖ φίλε ἀνδρὸς,
δύο τάλαντα, κεἰ νὴ Δί', εἴ
τις παρίσχοι ἑαυτὸ διδυσόμε-
νον, ὡδὶ προσδήλῳ τὸ μικρὸν
ὕστερον λυθήσεσθαι: παῦρα γὰ-
ρ ταῦτα, οὐ μεγαληγορῶ.
ἐν αὐτοῖς, ὦ ἀνδρῶν ἕνεκα ἀλίη.
ἐγὼ δέ σοι ἀπογράψομαι φόνους
πολλοὺς, καὶ πολέμους, οὐ θανά-
τους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵν' ἀδῇς,
ὡς παιδιὰ τὰ ὑμέτερά ἐστι, πα-
ρὰ τὰ Σκυθικὰ διατάξεσθαι.
καί τοι ἐ γ' ἀλόγως αὐτὰ πο-
πύνδατε, ἀλλὰ ἀκότως τὰ μὲ-
πρὸ τούτου ἐπαινῶ τε· δι' ἃ γὰ ὀ-
λίγα ἐστὶν ὑμῖν ἀφορμὰ ὑπὲρ τ-
μιγῆναι, πρὸς ἐπίδειξιν φιλίο-
ας, ἐν εἰρήνῃ βαδίως βιῶσιν.
ὥσπερ δὲ ἐν γαλήνῃ μάλιστ'
ἂ ἀγαθὸς ὁ κυβερνήτης ὀφ-
κεμῶν& γὰρ διάσεσαι σοι πρὸς
τὸν διάγνωσιν. πῶρ ὑμῖν δὲ
σωτηρίας οἱ πόλεμοι, κεἰ ἔστι
κἀνθ' ἑμὴν ἄλλοις, ἢ ὑποχωρῆ-
μὴν ὑπὸ νέοις, ἢ συμπεσόντες,
ἐπὶ τῶν νομῶν ἢ λέσας μαχόμε-
θα.

lierē: aut si quis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta ac per Ioue si quis sponte eat in uincula, quum certò sciat se paulo pòst esse soluendum. Admodum enim leuia ista, neq; quicquam ineſt in his uel magni negocij, uel uirile quod sit. Cæterùm ego tibi referam multas cædes, bellaq; & mortes, amicorum causſa susceptas, ut intelligas uestra ista lusum esse si cum Scythicis conferantur. Neq; tamen istiuc sine causſa facitis sed meritò parua ista miramini, propterea quòd non sunt uobis admodum graues occasiones declarandæ amicitiæ, quippe in alta pace uiuentibus: quæ admodum nec in trãquillitate queas scire, bonus sit gubernato, nec ne. tempestate enim tibi opus fuerit ad hoc ut dinoscas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut ubi forte concurrimus, pro pascuis prædaque pugnamus.

Hic

δα. ἔνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν. νῦ δὲ τοῦτο ὡς βεβαίως πάντα σωτηρίμενα τὰς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον, καὶ δυσπολέμητον ἄνευ νομίζοντες. πρότερον δέ σοι εἰπεῖν βούλομαι, ὃν ἡμεῖς ποιούμεθα τοὺς φίλους, ἐκ τῶν αὐτῶν, ὥσπερ ὑμεῖς, ἢ κατὰ σωφρόνός τινος, ἢ γέτων ὢν, ἀλλ' ἐπιδάν τινα ἰδωμεν ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ μεγάλα δράσαντα ἀνδράσιν, ὅτι ἥττον ἅπαντες σπεύδομεν. νῦ ὅπερ ὑμεῖς ἐν τοῖς γάμοις, τοῦτο ἡμεῖς ἐπὶ τοῖς φίλων ποιεῖν ἀξιοῦμεν, ὥστε πολὺ μνηστευόμενοι, καὶ πάντα ὁμῶ πράττοντες, ὡς μὴ διαμαρτάνωμεν τῆς φιλίας, μηδ' ἀποβλητοι δόξωμεν εἶναι. καὶ παιδιὰν προκειμένης τινὸς ἢ φιλοτιμίας, σωθῆναι τὸ ἀπὸ τούτου, καὶ ὄρνιθος μίγιστον, ἢ μέλιτος νῦ βιάσεσθαι μετ' ἀλλήλων, νῦ ἀποθανεῖν δεῖ, ὡς δίκη, ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου τὸν ἕτερον, νῦ ὅλως ποιοῦμεν. ἀφ' ὧν γὰρ ἐνομίσθη ἄνωξ τὸν

Hic potißimùm opᵒ est bonis amicis, eoq; quam firmißime constituimus amicitias, sola hæc arma inuicta atq; inexpugnabilia esse iudicantes. Prius autem uobis tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum uos, neq; si quis æqualis sit, aut uicinus: uerùm ubi strenuum quempiam uirum conspexerimus, quiq; præclara facinora patrare poßit, in hunc omnes studio incumbimus: & quod uos in amiciendis coniugijs, id nos in amicis non grauamur, diu quasi procos agentes, nihilq; non facientes, ne uidelicet frustremur amicitia, neue reiecti esse uideamur. At ubi iam in amicitias cæteris repulsis delectus est quispiã, protinus fœdus initur, ac iusiurandum, quod sit maximum, nimirum & uiciuros eos pariter, & mortem oppetiturum, si sit opus, alterĩ pro altero. Atq; ita facimus. Etenim ᶜ simulatq; incisis digitis

τὰς λαιψύλας, ἐνσταλάξαμεν τὸ αἷμα εἰς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἅπερ βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ἐπισχόμενοι, πίομεν, ἀκίνητον ὂ, τι τὸ μετὰ τοῦθ' ἡμᾶς διαλύσειεν αὖ. καὶ ἐφέστατε δὲ τὸ μέγιστον ἄχος. φιλῶν εἰς τὰς συνουσίας εἰσίναι, ὡς ὅστις αὖ πολύφιλος ἦ, ὁμοίως ἐμὶν δοκεῖ τὰς κοινὰς ταύτας, ἢ μοιχοφιλέστας γυναῖκας εἶ. καὶ διδαιδάκ ἐμοὶ ὁμοίως ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν αὐτὰ εἶναι, ὥρος πολλὰς συνείας διαρρῆξαν. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν Δανδάμιδι γεγονότων. ὁ γὰρ Δάνδαμις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἀπαχθεὶς ἀιχμαλώτου Αμιζώκου, τοῦ φίλου αὐτοῦ. μᾶλλον δὲ πρότερον ὀμνύμαί σοι τὸν ἡμέτερον ὅρκον, ἐπεὶ μὴ ἔστι τὴν ἀρχὴν ἀνωμολογημένα μοι. ἐγὼ μὲν γὰρ τὴν αὐτομὴν μὴ τὸν ἀκινάκην, ἄλλην ὥρας σοι, ὦ Μνήσιππε, ψεύδεσθαι ἔδω, ὥσπερ τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν. Μνή. ἴσως ἔγωγε πάντων σου ἡμύνουν καὶ ἀπόμην,

digitis sanguinem in calicē destillauerimus, summisq; intinctis gladijs ambo pariter admouentes biberimus, non est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiusmodi fœdera ad summū tres. [f] Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes ipsæ atq; adulteræ uxores: arbitranturq; iam non perinde firmam illius amicitiā fore, posteaquam est in plures partes dissecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in cōflictu cū Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius antè tibi iurabo nostrum iusiurandum, quandoquidem is stibi initiò sum pollicitus. Non enim per Ventum et Acinacem, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis. MNES. Equidem tuum iusiurandū haud magnopere desiderabam; proinde

οὐ

ὦ δὲ ὑμᾶς οὐ ποιῶ, εὐθὺς ἀπωμόσω. Τό. τί σὺ λέγεις; ἔοικε δοκεῖν, ὁ ἄνεμος θεὸς ὁ ἀκινάκης, θεοὶ εἶναι; ὅστις ἀρτιγένητος, ὀλίγου δεῖν ἔστι ζῴου τε καὶ θνητός; ὁπόταν οὖν τὸν ἄνεμον καὶ τὸν ἀκινάκην ὀμνύωμεν, ταῦτα ὀμνύομεν, ὡς τὸν μὲν ἄνεμον, ζῴου αἴτιον ὄντα, τὸν ἀκινάκην δέ, ὅτι ἀποθανάσεται ποιεῖ. Μνή. καὶ μὲν δὴ γε τοῦτο, καὶ ἄλλα, ἂν ἐθέλῃς πολλὰ θεὸς, οἷος ὁ ἀκινάκης ἔσῃ, τὸν διστὸν καὶ πίλον λόγχιον, καὶ κώνειον καὶ βρόχον, καὶ τὰ τοιαῦτα. ποικίλος γὰρ οὗτος ὁ θεὸς, ὁ θάνατος, καὶ ἀπείρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν παρέχεται ἀγούσας ὁδούς. Τό. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς ὄρθιον μὲν ποιεῖς καὶ δικανικὸν, ὑποπρῴων μεταξὺ, καὶ διαφθέρων μετὰ λόγου. ἐγὼ γοῦν ἀφίημί σου τὸν λόγον, σὺ λέγουσος. Μνή. ἀλλ' ἐπαύθις γε, ὦ Τόξαρι, ποιήσω τοῦτο· νῦν γὰρ ὀρθῶς ἐπεστόμωσας. ὥστε θαρρῶν τό γε

proinde recte facis, q̃ nullũ deorũ iures. T. Quid tu narras? An nõ tibi uidentur esse dij, Vetus et Acinaces? Adeone te fugit q̃ nihil sit maius mortalib. uita ac morte? Per hæc utique iuramus, quoties per Ventum et Acinacẽ iuramus: uidelicet per Ventũ, tanquã qui uitæ sit caussa: per Acinacem uerò, ut qui mortis sit author. MNES. At qui si ista idonea caussa est: profectò multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceã, uenenum, funem, atq; his consimilia: quandoquidem uarius est iste deus interitus, atq; innumerabiles aperit uias, quibus ad illum sit aditus. TO. Vide quàm cõtentiosè nunc, quãq; litigiosè istuc facis: dũ medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationẽ meam. At ipse loquere te, silentium agebam. MNES. Age, non sum istuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas. quare perge confidenter

quod

ἐπὶ τούτῳ λέγει, ὡς μηδὲ παρόν
τος ἡμῖν τοῖς λόγοις, ἅ τῳ ἀσαφὲ
σομαί σοι. Τό. τετάρτη μὲν
ὧν ἡμέρα τῆς φιλίας Δανδάμι
δι τὴν Ἀμιζώνην, ἀφ' ἧς τὸ ἀλλή
λων αἷμα συνεπιπώκεσαν. ἦν
που δὲ ἡμῖν ἐκεῖ πλὴν χάραν ἕκα
ρομεν, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν,
οἱ πλεῖστοι δὲ, ἧκεν ἐπιλε
λυδέναι ἐλέγοντο, εἰς δὲ τὸ πρό
σω ἐδομένοις τὴν ἔφοδον αὐτῶν
ὑπεισιόντες, ἀπαντας μὲν βέ
βηκεν, πολλοὺς δὲ τῶν μαχίμων
κτείνει, τοὺς δὲ μὴ ξῶντας ἀπά
γουσι, πλὴν εἴ τις ἔφθη διανη
ξάμενος ἐς τὸ πέραν τῦ πο
ταμοῦ, ἔνθα ἡμῖν τὸ ἥμισυ τοῦ
στρατοπέδου, ἠκὰ μόλις τ' ἐκ
μαξῶμεν, ὥστ' ὠθισμενύσα
μεν τότε, ὀκνοῦντα, ὅτι ἐλαύ, τι δέξου
τοῖς ὑπολειπλάνουσι ἡμῶν, ἵνα
ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τῦ Τα
ναΐδος. ἐνθὺς δ' ἦν ἤ τι λάφ
υρα περιελαύνοντο, ἠκὰ τὰ αἰχ
μάλωτα συνάγετο, ἠκὰ τὰς
σκηνὰς ἐλύομεν, ἠκὰ τὰς
ἁμάξας

quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris, adeò tibi silebo.

TOXA. Quartus igitur dies Dandamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum sanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionem nostram Sauromatæ cum equitum decē milibus: peditum autem ter tantum adueniſſe ferebatur. Iiniminum quum in nos irruiſſent imparatos, neq; expectantes illorum insultum, omnes quidem cedere coegunt, complures autem repugnantes occîdunt, nōnullos & uiuos abducunt, niſi ſi quis effugerat tranans in ulteriorem fluminis ripam, ubi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis caſtra fueramus metati, haud ſcio quo conſilio Archiplanorū, id eſt ducum noſtrorum, ad utramque Tanaidis ripā. Protinus itaq; & prædas abigebant, & captiua abducebant, et tentoria diripiebant, & curribus

ἁμάξας κατελαμβάνοντο, αὐ-
τῶν Ἕλλησι τὰς πλείστας ἁλίσκο-
μένας, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡ-
μῶν ὑβριζούσας τὰς γαλλαικὰ-
δας, καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμᾶς δ'
ἐωυτοῖσιν τῷ πράγματι, ὁ δὲ
Ἀμιζώκης ἀγόμενος (ἑαλώκει
γάρ) ἐβόα τὸν φίλον ὀνομαστί,
κακῶς δηλαιόνος, καὶ ὑπομι-
μνήσκων δι' κύλικος, καὶ τοῦ αἵμα-
τος. ὧν ἀκούσας ὁ Δάνδαμις,
ὀδὰξ ἔτι μιλλώσας, ἀπαύστων
ἐόντων, ἀναιώχεται ἐς τὸν
πολεμίους. καὶ οἱ μὲν Σαυρομά-
ται, ἀναμειγνύοι τοῖς ἄκοντας,
ὥρμησαν ἐπ' αὐτ', ὡς καταλαβὼν
τέσσαυτας, ὁ δὲ ἐβόα τὸν Ζῆνα.
τοῦτο δὲ ὡ τις ἔπη, ἐκέτι φο-
νεύσειν αὐτὸν, ἀλλὰ λίχνευ-
σαι, ὡς ἐπὶ λύτροις ἥκοντα.
καὶ δὴ ἀναχθὰς πρὸς τὸν ἄρ-
χοντα αὐτ', ἀπῄτει τ' φίλον, ἢ
λύτρα ἤτει· μὴ γὰ πρόσθεν, ἀ
μὴ μεγάλα ὑπὲρ αὐτ' λαβῃ. ὁ
Δάνδαμις δ', ἃ μὲν ἔχον, φη-
σιν, ἅπαντα ἀπώλεσαι ὑφ'
ὑμῶν, ἃ δέ τι δύναμαι γυμνὸς
ἀπο-

curribus potiebantur, atq; ijs pleriſq; cum uiris captis & ſub oculis noſtris concubitus uxoresq; noſtras conſtuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amizoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, mi ſerè uinctus, ſimulq; calicis & ſanguinis commoneſecit. Quod ſimul atq; exaudierat Dandamis, nihil etiã contatus, ſpectantibus omnibus tranauit ad hoſtes. Ibi Sauromatæ denſatis telis irruerunt in illum, iam confixuri, niſi ſucclamaſſet, Zirua. Hoc uerbi ſi quis ſonuerit, poſtea non interimunt, ſed recipiunt, tanquã dedentem ſeſe precio redimendum. Moxq; ad illorum ducem adductus, repoſcebat amicum: ille redemptionis preciũ poſtulabat. Neq; enim prius dimiſſurum ſeſe, niſi maximum pro illo rece-

piſſet. Tum Dandamis: Quæ poſſidebam, inquit, ea omnia à uobis direpta ſunt: quòd ſi quid eſt quod mihi præſtare

ἀποτελέσαι, ἕτοιμος ἦν σοι παρασχεῖν ὑμῖν· καὶ πράσσετέ, τι ἂν βέλησθε· εἰ βούλει δέ, ἐμὲ αὐτὸν λαβών, κατάχρησαι ὡς ὀλίγον, τι σοὶ φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης, ἀλλ' ἔφη, διὰ ὅλου κατέχεσθαί σε, καὶ ταῦτα, ἐξὸν ἥκιστα. σὺ δέ, ὧν ἔχεις, μηδὲν καταβαλών, ἄγε τὸν φίλον. ἤρετο ὁ Δάμαλις ὅ, τι καὶ βούλεται λαβεῖν. ὁ δὲ τὼ ὀφθαλμὼ ἔτησεν, ὁ δὲ αὐτίκα παρίσχεν ἐκκόψαι αὐτόν. κἀπειδὴ βλέπειν ἔοικε, καὶ ἤδη τὰ λύρα ἔχων οἰ Σαυρομάται, παραλαβὼν τὸν Ἀμιζώκην ἐπανῆκε. ἐπῆρε δὲ λόμενος καὶ αὐτῷ, καὶ ἅμα διανηξάμενοι, ἀπεσώθησαν πρὸς ἡμᾶς. τοῦτο γιγνόμενον παρεμυθοῦσατο ἅπαντας Σκύθας, καὶ ἐκέτι ἠτιῶντο ἀνέμιξον, ὁρῶν τὸν ὅτι τὸ μέγιστον ὑμῖν τῶν ἀγαθῶν ἐκ ἀπόλλυται οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅτι ἐν παρ' ὑμῖν ὁ ἀγαθὸν γνώμη, καὶ ἡ πρὸς τὸς φίλους πίστις, καὶ τὸς Σαυρομάτας ἢ τὸ αὐτὸ οὐ μετρίως ἐφύτευσε,

præstare queam, id sum paratus pollicerι uobis: & imperato quicquid uoles: & si ita uis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcũq; tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim quum temet dedideris. Quin tu parte eorũ *quæ poßides, tradita, amicũ abducito.* Rogat illicò Dãdamis, *quidnam uellet accipere.* Ille oculos postulat. Atq; hic protinus exhibuit eruendos. Deinde ubi essent execti, iamq; precium persolutũ esset Sauromatis, recepto Amizoca, reuersus est innitẽs illi: unaq; tranãtes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animũ reddebat Scythis omnibus, neq; iam uictos esse rebantur sese, quum uiderent, quod apud nos esset bonorũ maximũ, id nõdum esse abductũ ab hostibus: uerùm superesse egregiam mentem & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem

non

οἰ λογιζομένους, πρὸς οἷους ἄνδρας ἐν παρασκευῇ μαχοῦνται, ἃ καὶ ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ τότε ἐπεφρόντιζον, ἅμα νυκτὸς ὑπεγχωμένους, ἀπολιπόντες τὰ πλεῖστα τῶν βοσκημάτων, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ᾗ ἔχοντο φεύγοντες. ὁ μὲν τοι Ἀμιζώκης οὐκέτι ὑπέστη βλέπειν αὐτὸν, ἐπὶ τυφλῷ τῷ Δανδάμιδι, ἀλλὰ τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀμφότεροι κάθηνται, ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν δημοσίᾳ, μετὰ πάσης τιμῆς βιβρώσκοντες. τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμᾶς ἔχειν ἐᾷ ἀπεῖναι, ἢ καὶ ἄλλον σοί φησι δοῦναι τις ἐπὶ τοῖς πᾶσι καταριθμήσασθαι ἀναμένεις, ἃ βούλει, ὡς καὶ πολλὰ ἐπιψεύδεσθαι αὐτοῖς; καί τοι ἐγώ μέν σοι γυμνὸν τὸ ὄργον διηγησάμην, εἰ δὲ σύ τινα τοιοῦτον ἐλέγξεις, οὐ οἶδα ἐπόσα ἂν κομψὰ ἐγκατέμιξας τῷ λόγῳ, οἷα ἐκόσμησεν ὁ Δανδάμις, καὶ ὡς ἐτυφλοῦτο, καὶ ἃ ἔπει,

non mediocrem incutiebat, reputantibus cum cuiusmodi uiris, si se præparassent, essent pugnaturi: tameisi tum quidem ex improuiso superassent. proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incensisq; curribus, fuga sese subduxerunt. Porrò Amizoca non tulit diutius, ut uideret ipse, amico cæco Dandamide sed ipsus semet exoculauit. Atque ita sedent ambo, omnium honore à populo Scytharum publicitùs aluntur. Quid tale Mnesippe uos referre possetis, etiam si quis tibi donet ut possis uel decẽ alios ad istos quinq; adiungere, etiam citra iusiurandũ si ita uis, ut & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudam exposui. Tu uerò si quem talem narrasses, non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus, quemadmodum supplicarit Dandamis: & quomodo sit excæcatus, &

ἡ ὡς ἐπαυσῆτε, καὶ ὡς ὑπεδέξατο αὐτὴ ἐπευφημοῦντάς οἱ Σκύθαι, καὶ ἄλλα, ὁπόσα ὑμᾶς μυχανᾶσθαι ἐώθασι πρὸς τὴν ἀνδρόασιν. ἄκουε γοῦν καὶ ἄλλου ἰσότιμον, Βελλίτταν, Ἀμιζώκου τούτου ἀνεψιόν. ὃς ἐπεὶ κατασπαδίσατο ἐκ τοῦ ἵππου ὑπὸ λέοντος καὶ Βάσθην, τὸν φίλον (ἅμα δὲ ἐτύγχανον διεξιόντες) καὶ ἤδη ὁ λέων περιπλακεὶς αὐτῷ ἐνιπεφύκει τῷ λαιμῷ, καὶ τοῖς ὄνυξιν ὀδαράσσει, καταπηδήσας καὶ αὐτὸς, ὑπαίρεται κατόπιν τῷ δορίῳ, καὶ περιὼν ὄπισθε, πρὸς ἑαυτὸν παρεξέων καὶ μετάγων, καὶ διὰ τῶν ὀλάντων μεταξὺ διέφαγε τοὺς λαπτόλους, καὶ τὸν Βάσθην, ὡς εἶδε τελῶν, ὑπανεῖλεν περιώμματος τοῦ λέοντος, ἄχρι δὲ ὁ λέων ἀσφὰς ἐκάνου, ἐμιδυήτα ἤδη, ὧδε τὸν Βελλίτταν ἀπισθάφυ, καὶ συμπλάκεις ἀπέκλεινε κἀκάνου. ὁ δὲ ἀποθυήσκων, τὸ γοῦν τοσοῦτον ἴφθη, παράξας τῷ ἀκινάκῃ τὸν λέοντα ἐς τὸ στέρνον.

quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodū exceperint eum Scythæ, agratulantes, beneq; ominantes, atq; id genus alia: cuiusmodi uos ad demulcēdas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ consobrinū. Is ut detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset (nam forte simul erant in uenatu) iamq; leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atq; unguibus laniaret: desiliens & ipse, inuolauit in tergum beluæ, reflexitq;, in sese prouocans auertensq;, atq; inter dentes dignos inferens, conatus quoad licuit, Basthen è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaque

ψεύσον. ὥστε ἅμα πάντας ἀ-
πώλεσον, καὶ ἡμᾶς ἐλάφους
μὲν αὐτοὺς, δύο τάφους ἀ-
ναχώσαντας πλησίον, ἵνα
μὲν τῶν φίλων, ἵνα δὲ κατ'
αὐτικρὺ τοῦ λέοντος. ἔτι δὲ
καὶ τρίτον σοι διηγήσομαι ὧν Μνήσιπ
πη, τῶν Μακίντου φιλίαν καὶ
Λογχάτη καὶ Ἀρσακίμα. ὁ
γὰρ Ἀρσακίμας ἐτοῦ ἠράσθη
Μαζαίας τοῦ Λευκάνορος, ἧ βα
σιλεύσαντος ἐν Βοσπόρῳ, ὑπό
τε ἐπείσθησαν τὴν ἄφεσιν τοῦ φόρου,
ὃν οἱ Βοσποριανοὶ ἀεὶ φέροντες
ἡμῖν, τότε ἤλπιζον μέχρι
τοῦ χρόνου γενήσεσθαι. ἐν τῷ
δείπνῳ γὰρ ἰδὼν τὴν Μαζαίαν,
μεγάλην καὶ καλὴν παρθέ-
νον, ἤρα, καὶ πανυκρῶς ἄχε. τὰ
μὲν οὖν πρὸς τὸν φόρον διεπί-
πρασκο ἤδη, καὶ ἐχρημάτιζον
αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀσία,
ἤδη αὐτοῦ ἀποπέμπων. ἐτοῦ δὲ
ὄντος ἐν Βοσπόρῳ, τὰς μητέρ-
ρας ἐπὶ τῷ δείπνῳ αἰτήσατο τὰς κό
ρας, καὶ λίαν, οἵ τινες εἶεν ἐξ
ὅσου παλαλιχθῆναι ἐπὶ τὸν γά
μον. καὶ ἦν καὶ τότε ἐντυχὸν

que pariter exanimati sunt
omnes: nos autem sepeliui-
mus eos, duob. aggestis tumu
lis inter se uicinis, altero ami
corũ, altero exregiõe leonis.
Iã tertio loco tibi rẽferam
Mnesippe, Macẽtæ, Lõcha-
tæ, & Arsacomæ amicitiã.
Hic enim Arsacomis deperi
bat Mazaã Leucanoris fi-
liã, q regnabat in Bosporo
tũ quũ legatiõe fungeretur
super tributo quod Bosporæ
ni semper nobis pẽdere so-
liti, id tẽporis tertiũ iam mẽ
sem ultra diẽ legitimũ diffu
lerãt. In conuiuio igitur quũ
Mazaam uidisset procerã
atq; decoram uirginem, a-
more captus est, grauiterq;
discruciabatur. Iãq; quæ
de tributis agebantur, erant
transacta: resspondentq; illi
Rex, conuiuioq; accipiebat,
mox illum dimissurus.
Est autem mos in Bosporo,
uti proci in conuiuio petant
puellas, narrantes quinam
sint, quibusq; rebus freti decreuerint eas in matrimoniũ accipere. Atq; id temporis forte fortuna multi aderant

ἐν τῷ δείπνῳ πολλοὶ μνησθέντες πατρόντων, βασιλέων, καὶ βασιλίσσων παίδων. καὶ Τιγρά-
πάτης ὁ Λαζῶν δυνάστης, καὶ Ἀδόρμαχος, ὁ Μαχλυη-
νὸς ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολλοί. δεῖ δὲ τῶν μνησθέντων ἕκαστον προσαγγείλαντα ἑαυτὸν, διό-
τι μνησθήσεται καὶ ἥκει, δεῖ-
πνῶν ἐν τοῖς ἄλλοις, κατακέ-
μενον ἐφ' ἡσυχίας. ἐπειδὰν δὲ πασόωνται δειπνοῦντες, αἰτήσαντα φιάλην, ἐπισπεῖ-
σαι κατὰ τῆς δαπίδος, καὶ μνησθῆναι πρῶτα παίδια, πολλὰ ἐπαινεῖσθαι ἑαυτήν, ὅστις ἦν γένους ἢ πλούτου ἢ δυνάμεως ἔχει. πολλῶν οὖν κατὰ τόνδε τὸν νόμον σπεισάντων καὶ αἰτησαμένων, καὶ βασιλέας καὶ πλούτους καταριθμησαμένων, τελευτᾷ ὁ Ἀρσακόμας αἰτήσας τὴν φιάλην, ὡς ἔσπεισεν. οὐ γὰρ ἦν θεμὶς ἐκχεῖν τὸν οἶνον, ἀλλὰ ὕβρις εἶναι δοκεῖ τοῦτο εἰς τὸν θεόν. πιὼν δὲ ἀμυδὶ, δός μοι, ὦ βασι-
λεῦ, ἔφη, τὴν δυνατόν σου

Μαζάαν,

in conuiuio proci, reges, & regum filij. in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliíq; cum his permulti. Oportet autem unumquemq; procum postea quam expositi quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitumq; accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala uinum in mensam effundere, atq; ita sponsam ambire, multum interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cum multi iam libassent, postulassent'que, regna & opes commemorantes: tandem Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos uinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed hausiim bibens, Da mihi rex, inquit, filiam tuam

Mazæam

Μαζαίαν, γυναῖκα ἔχειν, πολλῷ σπανιοτέρων τούτων ὄντι. ὁπόσα γε σὺ τῷ πλούτῳ, καὶ τοῖς κτήμασι. τοῦ δὲ Λυκαόνος θαυμάσαντος (ἠπίστατο γὰρ πένητα τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ὀρεμένου, πόσα δὲ βοσκήματα ἕ, πόσας ἁμάξας ἔχεις, ὦ Ἀρσακόμα, τοῦτα γὰρ ὑμᾶς πλουτεῖ. ἀλλ' οὐχ ἁμάξας, ἔφη, ἔχω, οὐδ' ἀγέλας, ἀλλ' ἀσί μοι δύο φίλοι καλοὶ καὶ ἀγαθοί, οἷοι οὐκ ἄλλῳ Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη ἐπὶ τούτοις, καὶ παρῴδη, καὶ μεθύειν ἔλεξεν. ὕστερον δὲ προκριθεὶς τῶν ἄλλων Ἀδύρμαχος, ἐμέλλεν ἀπάξειν τὸν νύμφιον ἐς τὸν Μαιῶτιν, παρὰ τοὺς Μάχλυας. ὁ δὲ Ἀρσακόμας ὑπαναλαβὼν οἰκαδε, μηνύει τοῖς φίλοις, ὡς ἀτιμασθείη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ γελασθείη ἐν τῷ συμποσίῳ, πίνων ἅπαν λόξας. καί τοι, ἔφη, ἐγὼ λευκανάμενον αὐτῷ τὸν πλοῦτον, ἐπίδοσιν ἐξ ἐμοῦ, ὑμᾶς, ὦ Λογχά-

Mazæam uxorem, qui multo sum potior istis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore uerò admirante (sciebat enim rex pauperem Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse) perconitanteq; Quantum pecorum, aut quantos habes plaustrorum Arsacoma, nam ijs rebus uos diuites estis? Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, uerùm sunt mihi duo amici, honesti, probiq;, quales alij Scytharum nemini. Ac tum quidem ista dicens risus est, contemptuiq; habitus, uisusq; temulentus: mane uerò reliquis prælatus est Adyrmachus: iamq; sponsam abductur⁹ erat in Mæotidem ad Machlyenses. Porrò Arsacomas domum reuersus amicis indicat quòd admodum reiectus esset à Rege, risuiq; habitus in conuiuio, quum pauper esse putaretur. Atqui dixeram, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe uos, ô Loncha-

τα ἢ Μακίνα, ἢ τῶν σύνεισε
πίων ὑμετέρων πολὺ ἀμείνω ἢ
βεβαιοτέραν τὴν Βοσπορανῶν δυ
νάμεως. ἀλλ' ἐμοὶ ταῦτα διεξιόν
τος, ὑμῖν μὴ ἐχθάνεται, καὶ κα
τέφρόνει. Ἀδυμάχῳ δ' τῷ Μαχ
λυηναρίδωκε χάσαρα τῶν νύμ
φων, ὅτι χρυσᾶς τε φιάλας ἐλέ
γετο ἔχειν δέκα, ἢ ἁμάξας τε
φαιλίνους ὀγδοήκοντα, ἢ πρόβα
τα ἢ βῶς πολλούς. ὅτως ἄρ
α πρὸς τιμωρῶν αὐδρῶν ἀγα
θῶν ὄσσοι μάχαι πολλαὶ, ἢ ἵπ
πομαχίαι πυρίεργα, ἢ ἁμάξης
βαρέας. ἰσῶ δ', ὦ φίλοι, δὶ ἡμε
τέρα αὐτῶμαι· ἢ γὰ ἐρῶ τῶν
Μαζάκης, καὶ ἡ ὕβρις ἐν τοσά
τοις ἀνθρώποις ἀ μιᾶς μοι
καθίκτο. οἶμαι δ' καὶ ὑμᾶς ἐπ'
ἴσης ὀδυνᾶδαι. τὸ γὰρ ἧττον
μετρίως ἐνάγω ὑμῶν· ἀτιμίᾳ
ως, εἰ γε ἔτω βιῶμεν, ὡς ἀρ' ἕ
φωλυπάθημεν, ἢς ἀνθρωποι
ὄντες, ἢ τὰ αὐτὰ ἀνιώμενοι,
καὶ τὰ αὐτὰ χαίροντες. ἀ μέ
χρι, ἐπέσχεν ἡ Λοχάτης, ἀλλὰ
ἢ ἴσως ὑμῖν ὅλος ὕβρισται,

ta atque Macenta: ueſtrāq; beneuolentiam longe præſtare multóq; firmiorem eſſe Boſporanorum opibus. Verùm hæc dicentem me ſubſannauit, contempſitq;: & Adyrmacho ſcilicet Machlyenſi tradidit aſportandam ſponſam, quòd aureas phialas ſe diceret habere decem, præterea currus quaternis ſedilibus octoginta: ad hæc ouiũ boúmque multam copiam. Sic uidelicet antetulit fortibus uiris pecorum multitudinem, operoſa pocula, & currus graues. Proinde ô amici, dupliciter excrucior: nam & Mazæũ amo, & iniuria mihi intertantum hominum illata, nõ mediocriter mordet animũ meũ. Arbitror aũt et uos ex æquo iniuria affectos eſſe. Etenim ad unũquenq; è nobis tertia cõtumeliæ pars pertinebat: ſi modò ita uiuimus,

quẽadmodum cœpimus quũ cõiungeremur: nimirum ut unus homo ſimus, iiſdem dolentes, iiſdemq; gaudentes. Imò, inquit Lõchates, uniuſquiſlibet è nobis tot iniuria affectabatur

tam

ἐωότι σὺ τοιαῦτα ἐπαθές.
πῶς ἄν, ὁ Μακίντης ἔφη, χρησίμως τοῖς παροῦσι; Διελώμεθα, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ὄρεσον· ἐγὼ μὲν οὖν ὑπισχνοῦμαι Ἀρσακόμᾳ τὴν κεφαλὴν κομιεῖν Λευκανόρους, σὲ δὲ χρὴ τῷ νύμφιον ἐπαναγαγεῖν αὐτῷ. σὺ τε γὰρ δίδως, ἔφη, σὺ δὲ ὦ Ἀρσακόμα, ἐν τούτῳ (ἅπας γὰρ ἡδὲ στρατεία καὶ πολέμιον τὸ μετὰ ταῦτα διώσειν ὑμᾶς) κἀγὼ παρέσομαι σὺν ἀσπίσι καὶ παρασκευῇ, καὶ ἅρματα καὶ ἵππους, καὶ τῶν ἄλλων δυνάμιν ὡς πλείστων. ῥᾷστα δ' ἂν πολλοὺς προσαγάγοις, αὐτός τι ἀγαθὸς ὤν, καὶ ὑμῶν ὀλίγων ὄντων οἰκείων· μάλιστα δὲ, ἀναθέσθαι ἔστι τὰ βύρσης καὶ βοός, ἐδοξε τάδε. καὶ ὁ μὲν ἐχάρη, ὡς ἔοικε, σὺν δὲ καὶ ὁ Βοσπόρης ὁ Λογχάτης, ὁ Μακίντης δὲ καὶ τὸν Μάχλυας, ἱππότης ἱκάνετον. ὁ δὲ Ἀρσακόμας, οἶνον μέλανα, τοῖς τε ἡλικιώταις διελέγετο, καὶ ὥπλιζε δώρα μὲν παρὰ τῶν οἰκείων, τίθει δὲ καὶ αὐτὸς τὰ βύρσης ἐκαθέζετο.

tum quum in te ista fierent. Quomodo igitur, inquit Macētes, his in reb. agemus? Per partes, inqt Lōchates, nego ciū suscipiamus. Atque ego quidē recipio Arsacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu uerò sponsam ereptā huic adducas oportet. Ita fiat, inqt: at tu Arsacoma inter hæc (nā his peractis uerisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane, quò cō trahas & apparet arma, equos, atq; aliarū rerum uim quātā potes maximā. Facilli mè aūt plurimos adiūxeris: partim quòd ipse strenuus, partim quòd nobis non pauci sunt familiares: maximè uerò si desederis in tergore bouis. Hæc ubi placuissent, hic quidem quātū potuit, rectà profectō est in Bosporū, puta Lōchates: alter, id est Macētes, ad Machlyenses, eques uterq;. At Arsacomas domi manēs, et cū æqualib. cōtulit, et ex familiarib. uim hominū armauit. Demū et in h tergore bouis desedit.

τὸ ἦθος ὑμῖν, τὸ περὶ τῶν βύρσων, οὕτως ἔχει· ἐπειλάν ἀδικηθείς τις πρὸς ἑτέρου, ἀμυνάσθαι βουλόμενος, εἰ μὲν αὐτὸς ἐκ τοῦ ἰσχυρὸς εἶναι δοκεῖ, ἐξιὼν ἐπὶ τὸν ἀντίδικον, ἐπιθέμενος ἀμύνεται· εἰ δὲ μὴ ἱκανὸς εἴη, ἀλλ' ἐπιτρέπει τῷ βύρσῃ, κάθηται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐπὶ τῆς βύρσης, ἐπιστρέψας τὸν πόδα, ὥσπερ οἱ ἐν τῷ ἀγῶνι δεδεμένοι. ἔπειτα τὸ ὀπίσω τοῦ βοὸς προσιόντες οἱ οἰκεῖοι, καὶ τὰ ἄλλα ὁ βουλόμενος, μοῖραν ἕκαστος λαβὼν, ἐπιβαίνει τῇ βύρσῃ τὸ δεξιὸν πόδα, ὑπισχνεῖται καὶ δώσειν, ὁ μὲν πέντε ἱππέας παρέξειν, ἀσπιδοφόρους καὶ ἀκοντιστάς, ὁ δὲ δέκα, ὁ δὲ πλείους, ὁ δὲ ἐπελίτας πέμψειν, ὁπόσους ἂν δώσῃ, ὁ δὲ μόνον ἑαυτὸν, ὁ δὲ νενίφατος. ἀθροίζεται γὰρ ἐπὶ τῇ βύρσῃ πολὺ πλῆθος ἐνίοτε, καὶ τὸ τοιοῦτον στράτευμα ἀξιόμαχον εἶναι δοκεῖ καὶ μάχεσθαι καὶ ἀπροσμάχητον εἶναι.

Consuetudo autem de sedendo in tergore bubulo, huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio læsus est, cupitq; ulcisci, neque par esse pugnæ uidetur: tum boue immolato, carnes frustulatim concisas igni torret. Dehinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorũ qui à cubitis uincti sunt. Et hoc quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, adeuntibus domesticis, præterea si quis alius uelit, quisq; partem sibi sumit, ac dextro pede tergũ bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidem equites præbiturum se quinq; suopte cibo, suoq; stipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot posſit: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus & certißima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: non aliter quàm

ἐχθροῖς, ἅτε περὶ ἐνορκιον ὄν.
τὸ γὰρ ὀπιθώσασθαι τὸν ὅρκον, ὄρκος
ἐστίν. ὁ μὲν δὴ Ἀρσακόμας ἐν τού-
τοις ὢν, καὶ θαρρεῖν ἐποίησεν αὐτῷ,
ἱππέας μὲν ἀμφὶ τοὺς πεντακι-
σχιλίους, ὁπλίτας δὲ καὶ πεζοὺς, συν-
αμφοτέρους δισμυρίους. ὁ δὲ Λογ-
χάτης ἀγνοήσας, παρελθὼν
ἐς τὸν Βόσπορον, προσέρχεται τῷ
βασιλεῖ, διοικεμένῳ τι δὴ ἀρ-
χῆς. καὶ φησὶν, ἔρχεσθαι μὲν ἀπὸ τῶν
κοινῶν τῶν Σκυθῶν, ἰδίᾳ δὲ αὐτῷ
μεγάλα πράγματα κομίζων. τοὺς
δὲ λέγειν κελεύσαντος, οἱ μὲν
Σκύθαι, φασὶ, τὰ κοινὰ τῶν πρά-
γματα, καὶ τὰ καθ' ἡμέραν ἀξιοῦσι,
μὴ ὑπερβαίνειν τῆς νομίμας ὑπ'
αὐτῶν ὁδοῦ τὸ πεδίον, ἀλλὰ μέχρι
τῶν Τράχωνος νέμεσθαι. τοὺς δὲ λη-
στὰς, οὓς ἀπέπεμψαν, ὡς κατασκο-
πεύσαντας ὑμῶν τὴν χώραν, οὐ φα-
σὶν ἀπὸ κοινῆς γνώμης ἐπέμ-
ψαι, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ὧν
τῷ κέρδει κλαπησόμενοι· εἰ δέ τις
ἀδίκημά σοι γέγονε, σὲ κύριον εἶναι
κολάζειν. τούτους μὲν οὐκ ἐᾶν ἐπι-
στέλλειν· ἐγὼ δὲ σὲ νουθετῶ τε καὶ
μεγάλην ἐφοδον ἐποιοῦμαι ἐφ'

quàm si iureiurãdo esset adactus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurãdi est. Arsacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: coierunt q; illi equites quidẽ circiter quinquies mille: tũ armati ac pedites promiscuè uicies mille. At Lonchates ubi ignotus puenit in Bosporũ, Regẽ adit, tractãtẽ quiddã de regni negocijs, aitq; uenire quidẽ sese publico Scytharũ nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille ubi dicere iussisset: De publicis, inqt, negocijs, hæc inpræsentiarum denunciant Scythæ, ne uestri pastores in planiciem usq; transgrediantur, sed intra Trachonem pascant. Cæterùm latrones de quibus expostulatis, quòd regionẽ uestram incursent, negãt eos publico cõsilio emitti, sed priuatim sui quẽq; lucri causa prædari. Quòd si quis illorum deprehendatur: tui arbitrij esse ut in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciãt. At ego tibi indico, grauem in uos insultum futurũ

ὑμᾶς, ὃν Ἀρσακόμας ὁ Μαριάντα, δοκεῖ ἐπρέσβευε πρώην παρὰ σέ. ἡδὺ εἶμαι, διότι αὐτὸς τὴν θυγατέρα, ὃν ἔτυχε παρὰ σοῦ, ἀγχανάκ[τ]α, καὶ οὐδὲ δεῖ βόρους ἐβδόμῳ ἡμέραν ἤδη κάθητ[αι], καὶ σωπᾷ τρατὸς ὃν ὀλίγος αὐτῷ, ἤκουσα, ἐφη ὁ Λευκάνωρ, καὶ αὐτὸς, ἀθρεῖ[ν] δοκεῖ δώσειν ἀπὸ βύρσης· ὅτι δ' ἐφ' ὑμᾶς σωίστ[αι], ἢ ὅτι Ἀρσακόμας ὁ ἐλαύνων ὄχθῳ, ἠνύσω. ἀλλ' ἐπὶ σὲ, ἔφη ὁ Λογχάτης, ὁ πραπακούς. ἐμοὶ δὲ ἐχθρὸς ὁ Ἀρσακόμας ὅτι, ἢ ἄχθεται, διότι προτιμῶμαι αὐτ', ὑπὸ τ' γραυτέρων, καὶ ἀμείνων τὰ πάντα δικῶ εἶναι. ἐπεὶ μοι ὑπόσχετο τὴν ἑτέραν σου θυγατέρα Βαρκίτην, ὅτι τὰ ἄλλα ἀναξίω ὑμῶν ὄντι ἐμὲ μακρῷ σοι ἄξω, τὴν κεφαλὴν αὐτ' κεμίσω. ὑπισχνοῦμαι, ἔφη ὁ βασιλεύς, μᾶλλ' ὠφρι Ἀλεξ γεγενῆσθαι. ἔγνω γὰρ τὴν ὀργὴν τοῦ Ἀρσακόμα, τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ, καὶ ἄλλως

ab Arsacoma Mariantæ filio, qui nuper legatum egit apud te? id opinor, quum filiam tuam postularit, non assequut⁹ sit abs te: ob id indignatur, sedetq; in tergore taurino septimū iam diem, contractusq; illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse, cogitium copiarum in tergū bouis. Quòd autem aduersum nos cogerentur, quodq; Arsacomas huius rei dux esset, id uerò me fugerat. At qui in te, inqt Lōchates, hic apparatus constituitur. Mihi autem inimicus est Arsacōas, grauiterq; fert quòd sibi præferar à natu maioribus, & quòd in omnibus illo uidear esse præstātior. Quòd si mihi spoponderis alteram filiam tuam Barcetin, alioqui nec indigno uestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit, uidelicet supra modum formidine correptus, propterea quòd non ignoraret quam ob causam iratus esset Arsacomas, nimirū ob nuptias: tum aliàs quoq; meminerat

ὑπέπλαγχθη ἀεὶ τὸς Σκύθας. ὁ δὲ Λογχάτης, ὄμοσον, ἔφη, ἢ μὴν φυλάξειν τὰς σωθείσας, μηδὲ ἀπαρνήσασθαι, τότε ἤδη τούτων γενομένων, κεκλῖπεὶ ἀνανεύσας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἤθελεν ὀμνύειν, μὴ σύγκινταῦθα, ἕπως, μή πού τις ὑπίδηται τὸν ὁρώντων, ἐφ' ὅτῳ ὀμωμοτῦσθαι μέν. ἀλλ' εἰς τὸ ἱερὸν τὸ Ἄρεως τουτὶ εἰσιλθόντες, ὠθισθέντες σάμενοι τὰς θύρας, ὀμνύωμεν, ἀνεῳγότω δὲ μηλέας. εἰ γάρ τι τούτων μὴ θοιτο Ἀρσακόμας, δέδια μὴ προθύσηταί μι τοῦ πολέμου, χεῖρα ὲ μικρὰν ἤδη προβιβλημένος. εἰσίωμεν, ἔφη ὁ βασιλεύς· ὑμεῖς δὲ ἀπόστητε ὅτι πορρωτάτω. μηδεὶς δὲ παρίτω εἰς τὸν νεὼν, ὃν τινα μὴ ἐγὼ καλέσω. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν εἰσῆλθον, οἱ δορυφόροι δὲ ἀπέστησαν, σπασάμενον τὸν ἀκινάκην, ἔσχων τῇ ἑτέρᾳ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσειε, παίει παρὰ τὸν μαστόν. ἔπα ἀποτι μὲν τὴν κιφαλὴν, ὑπὸ τῇ χλαμύδι ἔχων δηλα, μεταξὺ διαλεγόμενον αὐτῷ,

metuerat semper Scythas. At Lõchates: Iurato, inquit, te præstiturum pacta, neque inficiaturũ. Id quum ficret, iamq; resupinatus in cœlum iurare uellet: Absit, inquit, ut hic: ne quis spectantium cõiiciat qua gratia iuremus: quin potius hoc templum Martis ingressi, occlusis foribus iusiurandum edamus, ubi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arsacomas, uereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introeamus, inquit Rex. Vos autem absistite quam longissimè: neq; quisquam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Postea quam igitur ipsi quidem introgressi sunt, satellites autem procul absteterunt: ubrato gladio, simúlque altera manu obturato ore, ne uociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput defectum, sub chla-

myde tenens prodibat, quasi confabulans interim cum illo, breuíque

ηδὲ λιὰ ταχέων ὄξεων λίτων, ὡς λὴ ἐπί τι πεμφθεὶς ὑπ' ἐκείνου. ηδὲ οὕτως ἔπὶ τὸν τόπον ἀφικόμενος, ἵνθα λελειμένον κατελοίπει τὸν ἵππον, ἀναβὰς ἀφιππάσατο ἐς τὴν Σκυθίαν. λίωξεις λὲ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ, ὡδὲ πολὺ ἀγνοεῖν σάυτων τὸ γεγονὸς τῶν Βοσπορανῶν, ηδὲ ὅτι ἔγνωσαν, ὑπὸ δὲ βασιλέως τασιάζόντων. ταῦτα μὲν ὁ Λογχάτης ἔπραξε, ηδὲ τὴν ὑποσχεσιν ἀπεπλήρωσε τῷ Ἀρσακίδῃ παραλεὺς τὴν κεφαλὴν τοῦ Λουκανίδου. ὁ Μακίντης λὲ, καθ' ὁδὸν ἀκούσας τὰ ἐν Βοσπόρῳ γεγόμενα, ἦκεν ἐς τὸς Μάχλυνας. ηδὲ πρῶτος ἀγγέλας αὐτοῖς τὸν φόνον τῦ βασιλέως, ὦ πόλις λὴ, ἔφη, ὦ Ἀσλύρμαχε, σὲ γαμβρὸν ὄντα, ὠδὲ τὴν βασιλέως καλᾶ. ὥστε σὺ μὲν προελάσας, παραλάμβανε τὴν ἀρχὴν, τιτράσσε μένοις τοῖς πρόγμασιν ἔπαφανὲς, ὑ κόρυ λὶ κατόπιν σει ἐπὶ τῶν ἀμαξῶν. ἐπίστω γὰρ οὕτω προσάξειε

Βόσπορο

breuique sese dicens affuturum, tanquam ad negocij quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eò ubi equum uinctũ reliquerat, conscenso illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo est eum insequutus, quippe diu ignorantibus Bosporanis quod acciderat, tũ ubi resciſſent, factioſe de regno decertantibus. Hæc itaque geſsit Lõchates, præstititq; promiſſum allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in uia factum certior ſuper his quæ in Boſporo acciderant, peruenit ad Machlyenſes: primusq; illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, generum ſis, ad regnum uocat. Proinde fac ut ipſe prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella uerò te ſequatur à tergo in curribº. Facilè enim iſthoc pacto tibi cõciliaueris multitudinem

βοσπορανῶν τὰς πολλὰς, ἰδόν-
τας τὴν Λευκάνορος θυγατέ-
ρα. ἐγὼ δ' Ἀλανὸς τί ἀμι, νῦ τῇ
παιδὶ ταύτῃ συνοικῶν μυρίοις
πρὸ ἐμοῦ γῦ ὅσαν τῶν Μάσ-
σαν ἠγάγετο ὁ Λευκάνωρ. ηκὼ
νῦν σοι ἥκω παρὰ τ Μασσέας
ἀδελφῶν, τ ὢν Ἀλανίᾳ, πάρα-
πλησιμελῶν ὅτι τάχιστα ἀπαύ-
στην ἐπὶ τ Βόσπορον, νῦ μὴ πε-
ριίδῃν ἐς Εὐβίοτον πορευθῆν-
σαν τὴν ἀρχὴν, ὃς ἀδελφὸς ὢν
νόθος Λευκάνορος, Σκύθαις
μὲν ἀεὶ φίλος ἔφυν, Ἀλανοῖς δὲ
ἀπίχθητ. ταῦτα δὲ ἐλεγεν ὁ
Μακέτης, ὀμόσκυθος, νῦ ὁμό-
γλωττος τοῖς Ἀλανοῖς ὢν· ποι-
νὰ γὰ ταῦτα Ἀλανοῖς νῦ Σκύ-
θαις, πλὴν ὅτι ὁ μὲν αὐτῶν πομᾶ-
σιν οἱ Ἀλανοὶ, ὥσπερ οἱ Σκύ-
θαι. ἀλλὰ ὁ Μακέτης ηκὼ ἦτο
ἔκαστο αὐτοῖς, νῦ ἀπεικάζῃ
τὸ νόμιμ, ὀπίσω ἀπὸς ἰῶν ἐλατ
τον πομᾶν τ Ἀλανῶν τ Σκύ-
θᾶν, ὥς ἐιδῆσαύετο διὰ ταῦτα,
νῦ ἴδιον Μασσέτας ηκὼ Μασ-
σᾶς συνεχῶς εἶναι. νῦ νῦν, ἔφη,

nẽ Bosporanorum, ubi Leucanoris filiam cõspexerint, Ego porrò non solùm Alanus sum, uerùm etiam sponsæ tuæ cognatus maternus: siquidem nostra è gente Mazeram Leucanor ascisuit uxorem. Et nunc tibi adsum, missus à Masseræ fratribus, qui sunt in Alania, denunciantibus ut quàm potes ocyssimè te recipias in Bosporũ, neque per negligentiam cõmittas, ut imperium ad Eubiotum deueniat, qui tamet si frater nothus est Leucanoris, tamẽ Scytharũ partibus semper fauit, cũ Alanis simultates gerit. Hæc quidẽ dicebat Macẽtes. Erat autẽ eodẽ cultu eadẽq; lingua cũ Alanis. Cõmune enim horũ utrũq; Alanis cũ Scythis, nisi q̃ nõ magnopere comati sunt Alani, quemadmodũ Scythæ. At Macẽtes in hoc quoq; illis erat assimilis, uidelicet dctõsa coma: quatenꝰ cõueniebat Alanũ minꝰ esse comatũ, q̃ Scythã. Itaq; his rcb. factũ est ut illi fides haberetur, putaretur q; Masseræ ac Mazææ cognatus esse. Et nũc, inqt,

ô Adyr-

ὦ Ἀδύρμαχε, ἑτοῖμός εἰμι καὶ σοὶ ἐπὶ τὸν Βόσπορον, εἰ θέλεις, μεῦγμι τε, ἢ μόνον, ἀγέ· τοῦτο, ἔφη, καὶ μᾶλλον, ὦ Ἀδύρμαχε, εἰ μὴ σαυτοῦ ἕνεκα, ἀφ' αἵματος ὄντα σοι Μαζαίαν ἄγειν. εἰ μὲν γὰρ ἄμαξαν ἡμῖν ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἵππῳ ἑνὶ πλείονι, οὐ γενοίμεθα. εἰ δέ μοι τὴν γυναῖκα ἄγοις, αὐτὸ πολλῶν οὐ γένοιο. ταῦτα ἐγένετο. καὶ ὁ μὲν ἀπήλαυνε, παρα-δοὺς τῷ Μακύνῃ ἄγειν τὴν Μαζαίαν, παρθένον ἔτι οὖσαν. ὁ δὲ ἡμέρας μὲν ἐπὶ τὰ ἀμάξια ἤγετεν αὐτὴν ἐπὶ ὄχου· νὺξ κατέλαβεν, ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον (ἐτύγχανε δὲ ἄλλον ἕνα σφίσιν ἵππον ἔχειν) ἀνάπτλω ἄγει καὶ αὐτὸς, ἐπεὶ παρὰ τὴν Μαιῶτιν ἤλαυνεν, ἀλλ' ἀποβαπέμψας εἰς τὴν μεσόγαιαν ἐν δεξιᾷ λαβὼν τὰ Μιθράου ὄρη, διαναπαύων μεταξὺ τῶν πάλαι, ἐπέταξε τὴν ἐπὶ Μαχλύων εἰς Σκύθας. καὶ ὁ μὲν ἔπεμπεν αὐτῷ, ἐπειδὴ

ô Adyrmache, ad utrumuis paratus sum: uel proficisci tecum in Bosporũ, si uelis: uel manere, si sit opus, ac sp̃ sam adducere. Istuc equidẽ, inquit Adyrmachus, longe malim, quandoquidẽ cognatus es, te puellã adducere. Nam si nobiscũ unà proficiscaris in Bosporum, unũ dũtaxat equitẽ numero addideris. Quòd si mihi uxorẽ aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Mazæam: quæ uirgo etiãdũ erat. At ille per diẽ quidem illam curru uehebat: uerùm ubi nox incubuisset, imposita equo (nam id curarat, ut alium quidam eques sese consequeretur) tũ insiliens et ipse, neq; quaq̃ deinceps ad Mæotim iter faciebat. sed deflectens ad mediterraneã, relictis ad dextrã Mitræorum montib. quũ uirginẽ interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduũ à Machlyen sib. in Scythiã usq; permensus est uiam; statimq; equus eius

ubi

παύσασθαι τοῦ λόγου, μικρὸν ὑπεξαναστὰς ἀπεθυμάκει.
ὁ δὲ Μακέντιος, ἐγχειρίσας τῷ Μαζάκῃ τῷ Ἀρσακάμῃ, Δέξαι, ἔφη, καὶ παράμυθον τῶν ὑπὸ σχέσιν. ὁ δὲ πρὸς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ θεάματος καταπλαγέντος, καὶ χάριν ὁμολογοῦντος, Παῦε, ἔφη ὁ Μακέντιος, ἄλλην μὲ ποιῶν σιωπήν. τὸ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν, ἐφ' οἷς ἔπραξα τέτοιε, τοιοῦτόν ἐστιν, ὥσπερ αὖ ὁ ἀριστερά μου χάριν ἀπέδη τῇ δεξιᾷ, διότι ὑπέβασάν ποτε αὐτῶν ὑποπάδοσι, καὶ φιλοφρόνως ἐπεμελήθη καμούσης. γελοῖα τοίνυν καὶ ἡμᾶς ἂν ποιοῖμεν, ἃ πάλαι ἀναμιχθέντες, καὶ ὡς οἷόν τι λῶ, ἵνα σωληθὲν τόδ', ἔτι μέγα νομίζοιμεν ἄθλον, ἀ τὸ μὲν ἡμῶν ἔπραξέ τι χρηστὸν, ὑπὲρ ὅλου τοῦ σώματος. ὑπὲρ ἑαυτοῦ γὰρ ἔπραξε μὲν οὖν τοῦ ὅλου, οὗ πάσχοντος. οὕτω μὲν ὁ Μακέντιος ἔφη τῷ Ἀρσακάμῃ, χάριν ὁμολογήσαντι. ὁ δὲ Ἀδύρμαχος, ὡς ἤκουσε Γλῶ ζαβόλλιν, ἐς μὲν τὸ βόσπορον ἐπείγει ἤλαυνε.

ubi destitisset à cursu, paulisper astans: exanimatus est. Porrò Macentes Arsacomæ Mazæam in manū dās: Accipe, inquit, à me quoq; id quod sum pollicitus. At illo ad insperatum spectaculum stupefacto, gratiasq; agente: Desine, inquit Macentes, ac noli me aliū à teipso putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, quòd vulneratæ sibi submiserit, atq; officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, si iā dudū cōmissi, et quatenus licet, in unū cōflati, magnū adhuc esse credamus, si qua pars nostri officiosè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro se ipso fecit, quū pars sit totius beneficio adiuti. Atq; ad hūc quidē modū Arsacomæ gratias agēti Macētes respōdit. Cæterum Adyrmachus ubi sensit insidias, nō prexit ire in Bosporū: iam

ἤδη γὰρ Εὐβίοτος ἦρχεν, ἐπικλη-
θεὶς ἐκ Σαυροματῶν, παρ' οἷς
διέτριβεν. ἐς δὲ τὴν αὐτὴν ἐπα-
νῆλθεν, καὶ στρατιὰν πολλὴν
συναγαγών, διὰ τῶν ὀρεινῶν ἐς
σίβαλλον ἐς τὴν Σκυθίαν. καὶ
ὁ Εὐβίοτος, μετ' ὀλίγον καὶ δε-
τος ἐσίπιος, ἄγων πανδημεὶ μὲν τοὺς Ἕλληνας, Ἀλανοὺς δὲ
καὶ Σαυρομάτας ἐπικλήτους,
ἑκατέρους ἀνομυρίους. ἀναμὶξ
ξαντες δὲ τὰ στρατεύματα, ὁ
Εὐβίοτος καὶ ὁ Ἀδύρμαχος, ἐν-
νέα μυριάδες ἅπαντες ἐγένον-
το, καὶ τάτων τὸ τρίτον, ἱππο-
τοξόται. ἡμᾶς δὲ (καὶ γὰρ καὶ αὐ-
τὸς μετέσχον τῆς ὁδοῦ, αὐτοῖς
ἑπόμενος ἐν τῇ βύρσῃ τότε ἱππέ-
ας αὐτοτελεῖς ἑκατὸν) ὀλίγῳ
ἔλαττον τῶν τρισμυρίων συν-
τρῖς ἱππεῦσι σαυαδρομιδίνε-
τες, ὑπαμενοῦμεν τὴν ἔφοδον·
ἐστρατήγει δὲ ὁ Ἀρσακόμας. ὡς
ἐπειδὴ πρόσω ἤλαμεν
αὐτοὺς, αὐτομάτως ἐλαύνο-
μεν, πρώτοις
φίντεσι τὸ ἱππικόν. γενομέ-
νης δὲ ἐπὶ πολὺ μάχης καρτε-
ρᾶς, ἐνταῦθα ἤδη τὰ ἡμίτομα,

iam enim Eubiotus verum potiebatur accersitus à Sauramatis, apud quos fuerat diuersatus: uerum in patriã reuersus, contractis ingentibus copijs, per montosa irruit in Scythiam, paulòq; pòst irruit et Eubiotus, cum Græcos undecunque poterat secum ducens, tum Alanos & Sauromatas accersitos, utrinq; uicies millenos. Coniunctis autem copijs Eubiotus atq; Adyrmachus, nonaginta millia cõfecerũt: atque ex his tertia pars equites sagittarij. Nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem contuleram, addens ijs qui in tergum tauri num conuenerant, equites ad plenũ instructos centũ) contractis haud multo minus triginta milibus, unà cũ equitibus operiebamur insultum, ductore Arsacomate. Vt autem admouentes illos conspeximus, contrà duximus agmen, præmissis in hostem equitibus. Atque ubi iam diu acriter esset pugnatum, tandem cessere nostri, inter-

καὶ παρῳήγνυτο ἡ φάλαγξ, καὶ τέλος, ἐς δύο διαπρὸ τὸ Σκυθικὸν ἄθροον. καὶ τὸ μὲν ἑτέρωσε ὑπεξέδυσε, οὐ πάνυ σαφῶς ἐπὶ μέρους, ἀλλ' ἀναχώρησις ἐδόκει ἡ φυγή· ἐδίδου γὰρ οἱ Ἀλανοὶ τόπου ἐπιπολὺ διώκειν. τὸ δὲ ἥμισυ, ὅπερ καὶ ἔλαττον, παρισχόντες οἱ Ἀλανοὶ καὶ ἡ Μάχλυδος, ἐποίουν πανταχόθεν, ἀφθόνως ἀρίεντες τῶν ὀϊστῶν καὶ ἀκοντίων, ὥστε πάνυ ἐπονοῦντο ἡμῶν οἱ πιεζόμενοι, καὶ ὕδη προΐεντο οἱ πολλοὶ τὰ ὅπλα. ἐν τούτοις δὲ ὁ Λογχάτης καὶ ὁ Μακίντης ἐτύγχανον ὄντες, καὶ ἐπὶ τρωτὸν ἤδη προκινδυνεύοντες, ὁ μὲν πυρακτωθεὶς τὸν μηρὸν, ὁ Λογχάτης· ὁ Μακίντης δὲ, πλήκτρα εἰς τὸν ἀριστερὸν, καὶ κοντῷ ἐπὶ τὸν ὦμον. ὅπερ ἀποδόμενος ὁ Ἀρσακόμας, ᾗ ἡμῖν τοῖς ἄλλοις ὤν, δεινὸν ὑγκαλέμενος, ἐς ἄπαντας, καταλιπὼν τοὺς φίλους, πρὸς ἐβαλὼν τοὺς μύσπακας τῷ ἵππῳ ἐμβούσας ἤλαυνε διὰ τῶν πολεμίων, κοπίδα ἀνεμένος, interrupta phalāge. Postremò in duo diſſectum eſt uniuerſum agmen Scythicum. pars ſubduxit ſeſe, non omnino palàm uicta: uerùm ita fugiebat, ut locum dare uideretur: adeò ut Alani ad multū tēpus inſequi nō auderēt. partē alterā, quæ eadem erat imbecillior, cingētes Alani ac Machlyēſes undequaque cædebāt, cōfertim iaculis emiſſis, atq; ſagittis, ſic ut uehemēter laboraretur à noſtris, q tenebātur obſeſſi. Et iā pleriq; arma proiecerāt, quorū in numero fortè erat Lōchates, & Macētes: iámque ambo uulnᵉ acceperāt, dū ante alios ſeſe periculis obijciūt: hic quidē aduſto fēmore, puta Lōchates: porrò Macētes ſecuri ſauciato capite, tū cōto in humerū impacto. Quod ſimulatq; ſenſit Arſacomas, quū in altero agmine eſſet nobiſcū, turpe ratus ſi deſertis amicis non adeſſet, ſubditis equo calcaribus, cum clamore in hoſtes tendere cœpit ſublato gladio,

ὥστε τὸν Μάχλυας μηδὲ ὑπο-
φέρειν τὸ ῥόδιον τοῦ θυμοῦ,
ἀλλὰ διαρριφέντος ἐλαύνειν
αὐτῷ διεξιέναι. ὁ δὲ ἀσ-
πασάμενος καὶ τοὺς φίλους,
καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας
παρακαλέσας, ὥρμησεν ἐπὶ
τὸν Ἀδύρμαχον, καὶ κα-
τάξας τῇ κωλίδι παρὰ τὴν
αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης διέ-
τεμε. ἐσόντες δὲ καὶ ἑκάτε-
ρον, διελύθη τὸ Μαχλυϊκὸν
ἅπαν, καὶ τὸ Ἀλανικὸν μετ'
ὀλίγον, καὶ οἱ Ἕλληνες ὑπὲρ
τούτοις. ὥστε ἐκρατοῦμεν ἐξ
ὑπαρχῆς ἡμεῖς, καὶ ἐπεξέλ-
θομεν αὖ, ἐπιπολὺ κτείνον-
τες, ἕως μὴ νὺξ τὸ ὄρθριον ἀφέ-
λετο. εἰς δὲ τὴν ὑστεροῦσαν,
ἱκέται παρὰ τῶν πολεμίων
ἥκοντες, ἠξίουν φιλίαν ποιεῖ-
σθαι. Βοσποριανοὶ μὲν γὰρ
ποτελίσειν διπλάσιον τὸν
λασμὸν ὑπισχνούμενοι, Μά-
χλυες δὲ ἐμήρους. δώσειν ἔ-
φασαν· οἱ Ἀλανοὶ δέ, αὐτὶ
τῆς ἐφόλου ἐκείνης, Σινδι-
ανοὺς ἡμῖν χαρώσασθαι ὑπέ-
σχοντο, ἐκ πολλοῦ διεγῶντες.
ὧδε τούτοις ἐπαιθόμενοι, δέ-

adeò ut Machlyenſes uim animi non ſuſtinuerint, ſed uiam illi fecerint, ut trãſiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachum: impactoq; in cerui cem gladio, ad zonam uſque diſſecuit. Quo fuſo diſſipata eſt omnis acies Machlyenſium, paulò poſt & Alanorum: denique cum his Græci quoque. Atque ita redintegrato prælio nos ſupiores extitimus, diuque ſumus inſequuti truci dantes, donec nox finem impoſuit. poſtero die ab hoſtibus uenerũt legati, q ſupplices pacẽ atq; amicitiam orarẽt. Boſporani duplicatũ tributũ penſuros ſeſe polliceb ãtur: Machlyẽſes obſides daturos ſe cõfirmabãt: Alani ita eam inuaſionem compenſaturos ſeſe ſpõdebant, ut Sindianos noſtro nomine uellent aggredi, quibus cum multo iam tempore nobis fuerat ſimultas. His de rebus auditis ſuffragijs,

in

ξαν πολὺ πρότερον Ἀρσακίμας καὶ Λογχάτης, καὶ ἐγένετο ἀρέσκοντα, ἐκείνων πρυτανευόντων ἑκάστοτε τοιούτων, ὦ Μνήσιππε, πολεμῶσι ποιεῖν Σκύθαι τοῖς περὶ φίλων. ΜΝΗ. πάνυ φρασικὰ, ὦ Τέξαρι, καὶ μύθοις ὁμοία, περὶ ἵππων μὲν ὁ ἀκινάκης καὶ ὁ ἄντομος ἄρχ, ὅτι ὠφέλησας, ἐὰ γάρ τις ἀπιστοίη αὐτοῖς, ἢ πάνυ μεμηδὲν ἄναι δέξειεν αὖ. ΤΟ. ἀλλ' ὅρα ὦ γενναῖε, μὴ φθόνος, ὑμῶν ἡ ἀπιστία ἦ. πολὺ ἂν ἐμὲ ἀπορρίψειας ἀπιστῶν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐπαῦ, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα. ΜΝΗ. μὴ μακρὰ μόνον, ὦ ἄριστε, μηδ' ὅτως ἀφίστοις χρώμενος τοῖς λόγοις, ὡς ἐμοὶ γε αὖ καὶ κάτω τῶν Σκυθέων καὶ τῶν Μαχλυανῶν διαθέων, ἥξεις ἐς Βόσπορον ἀπίων, ἔστ' ἂν ἡσυχίαν, πάνυ μὲν κατιχρόνῳ τῇ σιωπῇ. Τὸ. πειθήσομαι καὶ ἐγὼ τά σοι νουμηθεῖσι, καὶ διὰ βραχέων λιπεῖν, μὴ τὴ κάμνης ὑμὶν τῇ ἀκοῇ συμπεριτροφῶν.

in primis autem Arsacomæ et Lochatæ, pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi, Mnesippe, audent Scythæ amicorum causſa facere. MNES. *Tragica prorsus, ô Toxari, fabulisq; similia. Et propitius sit Acinaces & Ventus, per quos iurasti: si qui ista nō credat, non admodum reprehendendus esse uideatur.* TOXA. *At uide, uir egregie, ne incredulitas ista ab inuidia uestra proficiscatur. Quanquam non me deterrebis nō habendo fidem, quo minus & alia his consimilia referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta.* MEN. *Tantum ne longum facias uir optime, neq; usqueadeò admissis uagisq; utare sermonibus, ut nunc sursum ac deorsum Scythiam Machlyanamq; percurrens, deinde in Bosporum discedens, postremò rediens, prorsus abutare silentio meo.* TOXA. *Parendum tibi & hanc præscribenti legem, dicēdūq; paucis ne fatigeris una nobiscum audiendo circumcursitans.*

μᾶλλον δὲ ἐγὼ ἄκουσον, ἐμοὶ αὐτῷ εἶπε φίλος, Σισίννης τοὔνομα, ὑπερέπεσεν. ὅτε γὰρ Ἀθήναζε ἀπῆλθον οἴκοθεν, ἐπιθυμίᾳ παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς, κατέπλευσα δὲ Ἀμαστριν τὴν Ποντικήν. ἦν πρόσβολή δέ ἐστι, τοῖς ἀπὸ Σκυθίας προσπλέουσιν, ὁ πολὺ δὴ Καράμβεως ἀπέχουσα ἡ πόλις. ἔπειτα δὲ ὁ Σισίννης, ἦν γὰρ ἐκ παιδὸς ὤν. ἡμᾶς μὲν οὖν καταπλώειν τινα ἐδόκει τῷ λιμένι σκιψάμενοι, κἂν τοῦ πλοίου ἐς αὐτὴν μεταβησόμενοι, ἠοράζομεν, ἐδόκει δὲ ἡμῖν φορὰν φέρεσθαι. ἦν τοσοῦτον δὲ, πλοῖα τινες ἀνασπάσαντο τὸ πλᾶσμα, ἐκφοβοῦσιν ἅπαντα. ὡς μηδὲ τὰ ἐς ἰσθμὸν ἡμῖν τὴν ἡμέραν διακρίσιμα καταλιπεῖν. ἐπανιλθόντος δ' ἐμοῦ πάλιν, καὶ τὸ γιγνόμενον μαθόντος, ἀπάζεσθαι μὲν τοῖς γέρουσι, πολλοῖς οὖσιν, ἢ τῷ ξένῳ, οὐκ ἀδοκιμάζομεν, δίδιον δὲ μὴ συνοφαύται δόξωμεν τοῖς πολλοῖς, λέγοντός τε ὡς ὠφέλητο ἡμῶν τις Δαρεῖος πάνυ

Quin magis auſcultа, quæ in meipſum amicus Siſinnes nomine præſtiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiſcerer, idq; cupiditate Græcanicarũ literarum, appuleram Amaſtrim Ponticam. Ea eſt urbs haud procul à Carambe diſsita, in promõtorio, obuia iis qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Siſinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res quaſdam importatas in portu ſpectaſſemus, in eumq; è naui ſubduxiſſemus, eminus, nihil ſuſpicantes mali. Interea fures quidam effracta ſera ſuſtulerunt uniuerſa, adeò ut non reliquerint quod uel in eum diem ſufficere poſſet. Ergo quum domum eſſem reuerſi, cognito quod acciderat, non uiſum eſt in ius uocare uel uicinos, qui plures erant, uel hoſpitem, ueriti ne pleriſque ſycophãtæ uideremur, ſi dixiſſemus nobis ab aliquo ſublatos eſſe Da-

νοὺς τετρακοσίους, καὶ ἐσθῆτα πολλὴν, καὶ τάπητας τινὰς, καὶ τἄλλα, ὁπόσα ἐν χρείᾳ. ἐσκοπούμεθα δὴ περὶ τῶν παρόντων, ὅ, τι πρακτέον εἴη, ἄποροι πάντα πάσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γιγνόμενοι. καὶ μοὶ μὲν ἐδόκει, ὡς εἶχον, αὐτὰ παραβύσαντα ἐς τὸν πλοῦν ἀναπλεῖν, ἀπιέναι τε βίου, πρὶν ἀγχόνης τι ὑποστῆναι, λιμῷ ἢ λίψα τειθόμενα. ὁ δὲ Σισίννης παρεμυθεῖτο, καὶ ἐπέτρεπε μηδὲν τοιοῦτον ποιεῖν· αὐτὸς γὰρ ἐπινοήσειν ἔλεγεν, ὅθεν ἔξομεν ἐπανῶσι τὰς τροφάς. καὶ τότε μὲν ἔνδον ἐν τοῦ λιμένος παρεκόμισαν, καὶ ἦκεν ἡμῖν ἐκ τοῦ μισθοῦ ὅπόσα ἐπεπράκει. ἕωθεν δὲ πρὸς ἐμπορίαν κατὰ τὸν ἀγοραῖον, ἅδε πομπὴ τῶν τινα, ὡς ἔφη, γνωρίμων καὶ καλῶν ἀνδρῶν. μονομαχεῖν δὲ ἔτοιμοι ἦσαν μισθῷ ἀνδρόγυνοι τρεῖς, ἐς πέντε ἡμέρας ἀπαγωνιεῖσθαι ἕκαστον. καὶ δὴ τὸ πᾶν, ὡς ἔχον,

se Daricos quadringentos, tum ueſtium permultum, ad hæc tapetia quædam: denique, quicquid habueramus. Conſultabamus igitur hiſce de rebus quid eſſet faciundum omnium rerum egenis, idq; in urbe peregrina. Ac mihi quidem ita uiſum eſt tum tẽporis, ſtatim demerſo in ilia acinace uitã fugere, priuſq; ignauiã q̃ddã aut indignum eſſet ferendum uel fame uel ſiti enecto. Contrà Siſinnes conſolabatur, obſecrans ne quid tale faceremus. Aiebat enim, excogitaſſe ſe unde nobis victus ſuppeteret. Et eo quidem die bene ſulandis è portu lignis, allata mercede uictum ſuppeditauit: mane autem obambulans in foro, pompam quandã aſpexit iuuenũ (quemadmodum aiebat) elegantium ac ſtrenuorum. Hi nimirum uiritim lecti, uti mercede propoſita ſingulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi.

Ergo quum omnes huius

ἄχθ, ἀμφ' αὐτοὺς πυδό-
μεθ@, ἐλθὼν ὡς ἐμὲ μικ-
τὶ ὦ Τοξάρι, ἔφη, σαυτὸν πέ-
ντε ἀλίτ' ἀς γὰρ ῥίπτω ἐμέ-
γαν, πλούσιόν σε ἀποφανῶ.
τοῦτο ἔπη. ἠδὲ πανύρως
τὸ μεταξὺ ἀποζώσασθε, ἵνα
φάσαν ὕλη δίκας, ἐθώμι-
ζε ἠδὲ αὐτοῖ. παραλαβὼν
γάρ με, ὡς ἐπὶ θρόνου τι,
ἠδὲ παράδοξον δίαμα τῶν
ΓΑλωικῶν, ἄγει ἐς τὸ δίκ-
ῥον. ἠδὲ καθίσαντες, ἐπ-
ξῶμεν τὸ μὲν πρῶτον, δυ-
ρία κατακοντιζόμενα, ἠδὲ ὑ-
πὸ κυνῶν διασπόμενα, ἠδὲ
ἐπ' ἀνδρώπους διαμεμένους
ἀφιέμενα, κακουργους τι-
νὰς, ὡς ἐπάζομεν. ἐπεὶ
δὲ εἰσῆλθον οἱ μονομάχοι, κά
τινα παραγαγὼν ὁ κῆρυξ δύ-
μεγίδη νεανίσκον, ἐπ' ἔρ-
στις αὖ ἰδίλη τούτῳ μονομα-
χῆσαι, ἦκεν ἐς τὸ μέσον,
ἀρκαμὰς λαμπόμεν@ μυρί-
ας, μιδὲν δὲ μάχης, ἐπαῦ-
θα ἐξέστανται ὁ Σισίννης, ἠδὲ
καταπηδήσας, πίσω μα-

negocij conditiones audisset, accedes ad me: Caue posthac, inquit, Toxari, ne teipsum pauperē dixeris. si quidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægre parato uictu, quum iā spectaculū esset institutū, spectabamus & ipsi. Etenim assumptū me duxit in theatrū, tāquā ad iucundum aliquod nouū que spectaculū Græcorū. Ergo ubi cōsedisse mus spectabamus. Ac primò quidē feræ partim iaculis cō fixæ, atq; à canib. agitatæ, partim in homines quosdā uinctos emissæ, nocētes quo spiā, ita ut cōijciebamus. Vt autem prodierunt qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrandi, dixisset præco: Si quisquam uelit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium puegnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi protinus assurrexit Sisinnes desiliens, polliceturq; se dimicaturum:

χάδαι, καὶ τὰ ὅπλα ἄγεται, καὶ τὸν μισθὸν λαβὼν, τὰς μυρίας ἴσως φέρων ἀπεχάρισε.

καὶ ἐγὼ μὲν ἐκράτουν, ὦ Τόξαρι, ἔφην, ἄμα ἀπιόντι, ἐπιχωρεῖν τὰ ἀρκοῦντα. ὧν δὲ πίσω, δάψας με, ἔφοχέσθαι ἐπίσω ἐς Σκύθας. ἐγὼ μὲν ἔτι τούτοις ἐκινούμην. ὁ δὲ λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα περιεδήσατο, τὸ κράνος δὲ οὐ κατέδυνεν, ἀλλ' ἀνὰ γνάθους ἐκ λιφαιρᾶς κατασὰς, ἐμάχετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον τιτρώσκεται αὐτὸς, καταπλήξας τῷ ξίφει κατὰ μηρὸν τὸν ἐγγύθεν, ὥστε αἷμα ἐρρεῖν πολύ, ἐγὼ δὲ προεδυόμην ὑπὸ τῷ ἵππῳ. θρασύτερον δὲ ἐπιφερόμενον τυπήσας τὸν αὐτίπαλον, πλαγίᾳ ἐς τὸ στέρνον, καὶ διήλασα, ὥστε αὐτίκα ἐκπλήσσεσθαι πρὸς τὸν πόδον αὐτῷ. ὁ δὲ κάμνων καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῷ θυμῷ, ἐπικάθιζε τῷ νικητῇ, καὶ μικρὸν ἔδει ἀφεῖναι ἐμοῦ αὐτὸν ἐκ ψυχῆς. ἀλλ' ἐγὼ προσδραμὼν αὐτίκα, ἐκ παρόντος θανάτῳ. ἐπὶ δὲ ἀφῃρέτο ὅπλα ἐγκρατὴς, ἐξάμενος αὐτὸν,

rũ: simulq; poscit arma. Tũ acceptã mercedẽ, decẽ millia mihi deferẽs, in manũ dat: Si uicero, inqt, Toxaris, unà proficiscemur, suppetetq; commeatus. sin cecidero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus muniuit: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initiò quidem ipse uulnus accepit, retorto gladio, succiso poplite, ita ut multũ sanguinis defluereret. Ego interim tam metu præmortuus erã. At ille cõsidẽtius inuadẽtẽ aduersariũ obseruans, ferit in pectore, trãsfigitq;: ita ut protinꝰ ad pedes illius procũberet. Ille sessus et ipse uulnere, mortuo incũbebat: parũq; aberat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animumq; reddidi. Porrò ubi dimissus est ille victor declaratus, sublatũ il-

ἐκόμισα ἐς τὴν οἰκίαν· ἡ δὲ πολὺ θᾶσσον ἀπαυθὲς, ἐπίδυσιν μὲν, καὶ ἔτι μίκρα νῦν ἐν Σκύθαις, γάμας τὸν ἐμὸν ἀδελφὸν, γαμεῖ δὲ ἄλλην ἀπὸ τοῦ δώματος. τοῦτο δὲ Μνήσιππε, οὐκ ἐν Μάχλυσιν, οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ ἐγένετο, ὡς ἀμάρτυρον εἶναι, καὶ ἀπιστεῖσθαι λιώσθαι, ἀλλὰ πολλοὶ παρεισιν Ἀμαστριανῶν, μεμνημένοι τῶν μάχῃ τοῦ Σινώνου. πίμπτον ἔτι σοι τὸ Ἀβρύχου ἔργον διηγησάμενος, παύσομαι. ἔνι ποτε οὖν καὶ ὁ Ἀβρύχας εἰς τὴν Βορυσθενιτῶν πόλιν, ἐπαγόμενος καὶ γυναῖκα, ἧς ἥρα μάλιστα, καὶ παιδία δύο, τὸ μὲν ἔτι θῆλυ, τὸ δὲ ἄρρεν, τὸ δὲ ἕτερον, πάνυ ἐπίτηδες ἐλθὼν· σωματοφύλακες δὲ καὶ ἕτεροι αὐτῷ τῶν λῃστῶν, οὗτος μὲν καὶ νοσῶν ἀπὸ τοῦ δώματος, ὀγδοηκοστὸν τὸ καθ' ἡμᾶς ἔτος λέγων, ἐπιπεσόντων σφίσι, διεμαχέσατο γὰρ πρὸς αὐτοὺς, ἐκδύνων τὴν εἰς τὸ μηρὸν, ὥστε δὲ ἐγένετο

domum deportauit: multum ij; temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodieque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex uulnere. Hæc res Mnesippe nō apud Machlyenses, neque in Alania gesta est, ut testibus careat, & ficta credi queat: uerùm complures extāt Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abauchæ retulero. Appulit aliquādo Abauchas hic in Borysthenensiū ciuitatem, secū adducens et uxorem, quam unicè diligebat, et liberos duos, alterū quidē masculum lactentem, altera uerò erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes. atque is quidem è uulnere laborās, quod in uia acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita ut ne stare quidem posset

ἐδιώκετο ὑπὸ τῶν ὀλοφύρων.
νύκτωρ δὲ καθευδόντων (ἐν συχὸν γὰρ ἐν ὑπερῴῳ τινὶ κατοικοῦντες) πυρκαϊὰ μεγάλη ἐξαίφνης, καὶ πάντα περιεκλέετο, καὶ περιέχει ἡ φλὸξ ἅπαντα χῶρον τὸν οἰκίαν. ἐντεῦθεν δὲ ἀναγρόμενος ὁ Ἀβαύχας, καταλιπὼν τὰ παιδία κλαυθμυριζόμενα, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκπεφευγυῖαν ἀπεσείσατο, καὶ σώσας αὐτὸν ὑπερακινδύνως, ἐρήμην τὸν ἕτερον, καταβὰς, καὶ ἐφθὴ διακωΐσας, ἐλαθὲ μικρὸν τινὸς ἀπὸ πίπτοντος ὑπὸ τοῦ πυρός.
ἡ γυνὴ δὲ, φθάσουσα τὸ βρέφος, εἵπετο, ἀκολουθεῖν πειρωμένη καὶ τὸν πόρον.
ὁ δὲ ἡμίφλεκτος, ἀφεῖσε τὸ παιδίον ἐκ τῶν ἀγκάλων, μόλις διαφύγοντι τὴν φλόγα, καὶ ἡ παῖς σὺν αὐτῇ, ὑπερφυῶς ὀλοφυρομένη κἀπὶ πολὺ ἀποδυσπεῖν. καὶ ἐπεὶ δὲ ὠνάλωσέ τις ὕστερον τὸν Ἀβαύχαν, δίκην προδοὺς τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα, ἐ δὲ γωνιάλῳ ἐξεπόμισεν, ἀλλὰ

set præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniaq; circunclusit: iamq; flamma undique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa uxore quæ inhærebat, iussaq; ut ipsa sese seruaret, amico in humeris sublato descendit, perrumpénsque euasit, ita ut nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulã ut sese consequeretur. Ba uerò semiusta, abiecto ex ulnis infante, uix exiuit è flamma. Deinde puella unà cum illa ueniens, penè & ipsa extincta est. Post hæc quum probro obiectaret quispiam Abauchæ, quòd desertis liberis, atque uxore, Gyndanem extulisset: Imò liberos,

ωᾶλλαττ μὴν, ἔφυ, καὶ αὐθις ποιήσασθαί μοι ῥᾴδιον, καὶ ἄλλον ἀγαθοὶ ἴσως ἔσται οὗτοι· φίλον δὲ οὐκ ἂν οὕτω ῥᾳδίως ἄλλον ἐν πολλῷ χρόνῳ τοιοῦτον, οἷός γ' ὁ Γωνδάνης ὤφθη, πᾶσαν μοι πολλοῖς δὴ σημείοις πεπειραμένῳ. εἴρηκα, ὦ Μνήσιππε, ἀπὸ πολλῶν μίαν τε τούτους προκαταμέμφεσθαι. ἄλλα δὲ καιρὸς ἂν εἰκῇ δοκῶ, ἐπάτερον ἡμῶν ἢ τὴν γλῶτταν, ἢ τὴν δεξιὰν ἀποτιτμᾶσθαι δεῖ. τίς οὖν ὁ δικάσων ἔσται; Μνή. οὐδὲ ἓς· οὐ γὰρ ἐκαθίσαμέν τινα δικαστὴν τοῦ λόγου. ἀλλ' οἶσθα ὃ δράσομεν; ἐπειδὴ νῦν ἄσκοπα τετοξεύκαμεν, αὖθις ἐς ἐκδόμενοι διατυπτίω, ἄλλους ἐπ' ἐκείνῳ εἰκάσομεν φίλους. ἅτερα δὲ ἂν ἥττων γένηται, ἀποτιτμήσεται τότε, ἢ ἐμὴν τὴν γλῶτταν, ἢ σὺ τὴν δεξιάν. ἢ τοῦτο μὲν ἄχρειον, ἐπεὶ δὲ καὶ σὺ φιλίαν ἐπαινεῖν ἔλεξας, ἐγὼ δὲ ἕλλην ἄλλο ἡγοῦμαι ἀνθρώποις εἶναι τόδε κτῆμα ἅμεινον ἢ κάλλιον,

liberos, inquit, denuò parare haudquaquam difficile: tũ incertũ, an hi boni sint futuri: porrò amicũ diu fuerit priusquã inueniã talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumẽtis est exploratus. Dixi, Mnesippe. è pluribus his quinque propositis iã tẽpus est pronũciari, utri nostrũm aut linguam aut dextrã oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? M N. Nemo. Neque enim constituerat nus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quã doquidem in præsentiarum nullo proposito scopo sumus iaculati: deintegrò delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, uel mihi lingua, uel tibi dextera. At si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari uisus es: ego nihilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem,

λων, τί οὖν οὐχὶ καὶ ἡμᾶς συνθέσθαι πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, φίλους τε αὐτόθεν ἄνδρας, καὶ ἅπαντα ἀ ἐστὶ δίκαια ἀγαπῶντας, ἄμφω νικήσαντε, τὰ μέγιστα ἆθλα προσλαβόντε, αὐτὶ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἱκάτερος ὠδικτυσάμενος, καὶ πρόσθεν γε καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα; τοιοῦτόν τι γάρ ἐστι, συνιόντε δύο ἢ τρεῖς φίλους, ἁπλοῦν τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐνδείκνυνται, ἄνθρωπον ἐξάχερα, καὶ τρικέφαλον· ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, τρεῖς ἑκάστους ὄντας ὡσαύτως ἅμα πράττοντε ποιῶν τα, ὥσπερ ἓν καὶ δίκαιον φίλους γε ὄντας. Τόξ. οὔ γε λέγεις, καὶ οὕτω ποιητέον. Μνή. ἀλλὰ μέτα ταῦτα, ὦ Τόξαρι, μήτε ἀκινάκου δεόμεθα, τῶν φιλίαν ἡμῖν βεβαιώσοντος· ὁ γὰρ λόγος ὁ παρὼν, καὶ τὸ τῶν ὁμοίων ὀφίγνοδαι, πολὺ

tiorem, neque pulchriorem: quin ipsi quoque in unum copulati, illud approbamus, ut ex hoc die in totam usque uitam simus amici, utrique victores, utrique maximis potiti præmijs: uidelicet pro unica lingua, unaq; dextra binas uterque habituri: atque insuper oculos quoque quaternos, pedesq; quaternos in summa, duplicia omnia. Eiusmodi namque quiddam est cum duo tresque copulantur amici, quale i Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternisque capitibus hominem. Siquidem (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent, ut dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOXA. Probè ducis, atq; ita facia mus. MNESIP. Verùm neque sanguine opus est Toxaris, neque acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem arripamus, id multo

πολὺ πιστότερα ἢ λύλικος ἐκείνους, ὧν πίνετε. ἐπὶ τά γε τοιαῦτα οὐκ αὐχήκως, ἀλλὰ γνώμης ἕνεκά μοι δοκᾶ. Τό. ἐπαινῶ ταῦτα. καὶ ἤδη ὦμιν φίλοι καὶ ξένοι· ἐμοὶ μὲν σὺ ἐνταῦθα ὧδε τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ δέ σοι, εἴ ποτε εἰς τὴν Σκυθίαν ἀφίκοιο. Μνή. καὶ μάλ' οὖν ἴσθι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι καὶ ἔτι πορρωτέρω ἐλθεῖν, ἐ μᾶλλον τοιούτοις φίλοις ἐντυχεῖν, οἵος σὺ ὦ Τόξαρι δοκεῖς ἡμῖν ἀπὸ τῶν λόγων.

id multo certius est calice illo quem bibitis: propterea quòd huiusmodi non obligationem, sed animum posture mihi uidentur. TOXA. *Placet ista iamq; amici atque hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris.* MNES. *Nimirum ut sis sciens, nequaquam me pigeat uel longius etiã proficisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxaris ex tua oratione conijcio.*

GILBERTI COGNATI *Annotationes.*

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus amicitiã prædicat, rem adeò sanctam, ut barbarissimis etiam nationibus olim fuerit uenerãda: qui non minus iucundus quàm frugifer futurus est, si quis modò decorum obseruet, quod in personis situm est. Nam Mnesippi Græci sermo, q̃ totus, Græcanicũ quiddã sapit, comis, facetus, festiuus: contrà Toxaridis Scythæ oratio, q̃ tota, Scythicũ spirat, simplex, incõdita, aspera, sedula, seria, fortis. Quinetiam dictionis discrimen, quasiq; diuersum filum à Luciano de industria affectatum, Erasmus retulit.

a Pyramidum.) Pyramides structuræ sunt è saxis aut latericijs, ab imo amplæ, in summo acutæ, atq; in altam molẽ euectę: ad nihil quàm ad effundendũ opes inuentæ. b Mẽnonisq́.) Huius cineres in aues Memnonidas transferuntur: quæ magnis gregibus è diuersis locis, singulis annis ad sepulchrum Memnonis

Memnonis conuolare,atq; ibi primùm querulas uoces edere, deinde inter se dimicare dicuntur. Ouid.libro 13. Metam. De Memnone plura in Philop seude annotauimus. c Extincto in carcere Iatrone.) Cicero scribit,carcerem uindicem esse ne phariorum scelerum: Sentient,inquit,in urbe esse consules egregios magistratus,esse fortem senatum,esse arma, esse carcerem,quem uindicem nephariorum ac manifestorum scelerũ maiores nostri esse uoluerunt. Hinc carcerarius,carceris præfectus.Carcerẽ Salustius in Catilina uocat uincula. d Neque enim is Scytharum mos.) Idem in Meretricio dialogo Chelidonij & Drosæ: τὰ μὲν ἄλλα ἡ ἀπὸ σκυθῶν ῥῆσις, id est, reliqua quidem Scytharum oratio:hoc est,barbara & sæua. Laertius in Anacharside Scytha. Præstitit puerbij occasionẽ,eo quòd esset audax, & constans in dicendo, ut qui eius constantiam imitaretur,Scythicũ dicendi genus imitatus diceretur. e Etenim simulatque incisis digitis.) Scytharum amicitiæ ut consentientur,tradit:quem morem etiam obiter dicemus. Apud Scythas cum amicitiarum fœdus initur, ac iusiurandum maximum fit,scilicet & uicturos eos pariter,& mortem oppetituros,si opus sit, alterum pro altero,sibi digitos incidunt,& sanguinem in calicem distillant: summisq; intinctis gladijs,ambo pariter admouentes labra: nec quicq̃ deinde est,quod possit eos dirimere. Huic mori conforme est iusiurandum magnum illud & horrendum,quo Catilina habita oratione omnes coniuratos adegit, iugulato scilicet homine,eius sanguinem uino permixtũ pateris infudit: deinde circumtulit,ut omnes id libarẽt,hac execratione,ut ita sua sanguis hauriri posset, nisi quòd promiserant, fecissent,uti sanguinem illius hominis haussissent. Lucius Florus libro 4: Additum est pignus coniurationis, sanguis humanus, quem circumlatum pateris libarent: summum nefas, nisi amplius esset, propter quod biberunt. Plutarchus in Cic.uita,& Dion,huius iusiuradi etiam meminerũt. f Nam qui multis sit amicus.) πολυφιλία, id est, complurium amicitia apud Scythas non aliter infamis fuit,quàm apud alias gẽtes unius mulieris cum pluribus uiris consuetudo. g Non enim per Ventum.) Iusiurandum Scytharum νὴ τὸν ἀκινάκην, & νὴ τὸν ἄνεμον, id est per uentum & acinacem,id est gladium,tanquã uitæ & mortis authores.Tamesi ἀκινάκης uocabulũ sit Persicum,ensem significans, ut tradit in Polymnia Herodotus: &

τὸ Σκυθικὸν ξίφος τὸ ἀκινάκην καλοῦσι. Græci tamen etiam prò gladio Scythico usurpare solent, quem, sicut Deum quendam gens illa obseruaret & coleret. Clemens Alexand. Σκυθῶν δὲ οἱ Σαυρομάται, ὡς φησὶν Ἡρόδοτος ἐν τῷ περὶ μυθρίων, ἀκινάκην σέβουσι. Ammianus lib. 13. id est gladius barbarico ritu humi figitur nudus, eumq; uerecundius colunt. Lucianus in Tragœdo: Σκύθαι μὲν ἀκινάκην θύοντες, καὶ βράκας ἀμόλξαντι. h In tergore bouis desedit.) id est, supplex implorat auxilia. natum adagium à consuetudine sedendi in tergore bubulo. Scythæ enim diffecto in minimas partes boue, fœdus iungebant. Morem hunc etiam Homolottis fuisse, testatur Zenodotus. i Geryonem.) Geryon Erytheæ insulæ in Gaditano mari rex tricorpor fuisse fingitur, ob administrationem regni cum duobus fratribus concordissimã. Fertur autem in ea insula summa & salubritas aeris & pabuli ubertas esse.

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ Η ΥΠΕΡΝΕΦΕΛΗΣ, ΜΕΝΙΠΠΟΣ ΗΤΟΙ ΕΤΑΙΡΟΣ.

ICAROMENIPPVS, SIVE HYPERNEPHELVS.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Quod suprà in specie, idem hic in genere tractat. Reprehendit enim in uniuersum omnium hominum tum priuatorum, tũ etiam regum ac principum, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiã ad cultũ ac religionẽ deorũ pertineant. præcipuè autem philosophos, ut semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, uerùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de Deo, de prouidentia diuina, & id genus alijs, absurda atque impia quædam tradere, quæ neque uiderint ipsi, neque aliunde cognouerint. Atq; hæc omnia sub Menippi nomine, quẽ aliàs quoq; ut philosophis infestũ atq; inimicũ exhibet. Hũc enim fingit, cum uideret hominum res incertas & ridiculas esse, cupere tq; ueritatem naturæ ac uirtutem cognoscere, ad philosophos sese contulisse.

se. Qui cum multa quidem ac speciosa habitu ac uerbis polliceantur, doctrina autem inter se diuersa atque aliena quædam traderent, neq; ipsi sibi consentirent, pro ueritate nugas quasdam docendo: postremò consilij inopes, de cœlo conscendêdo, ac ipsarum illarum rerum experimento capiendo cogitasse. Assumptis igitur & affictis alis, Dedali exemplo in cœlum subuolasse: ubi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, contemplatum esse omnia quæcunque in terris siue publicè siue priuatim & in occulto quoque geruntur, non modò à regibus & principibus, uerumetiam à ciuitatibus, populis diuitibus & plebeijs. Deinde autem in cœlo ea uidisse quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominum uota, sacrificia, iuramenta & cætera officia dispensanda exerceat, quæq; itè alij dij in cõuiuijs, in concionibus, & cæteris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis hominibus agere creduntur. Vtrobiq; autem grauem de philosophis querelam audiuisse. Nam Lunã quidè de cõtumelijs quib. ab illis afficeretur, cõquestã esse: propterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab alijs ceu speculum supra Oceanum suspensa esse diceretur. Iouem autem omnem illorum uitam, mores, sectas, habitum, doctrinam, facinora domestica, & linguæ petulantiam accusasse: præcipuè autẽ cõtra Epicureos, ut qui Deos omnino ullos negarent esse, incẽsum fuisse. Porrò tituli ratio hæc est, quòd ut Icarus alatus in altum subuolasse dicitur, ita hic Menippus quoq; cœlum alatus conscẽdit, unde & alter titulus Ὑπερνεφέλου additur, quasi dicas, eius qui supra nubes ascendit. In primis memorabilis & propria descriptio illa Philosophorum est, qua Iupiter in concilio deorum illos depingit. Fuit autem, ut hoc quoque addamus, Menippus quidẽ reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laertium uide.

MENIPPVS. AMICVS.

Ὑκοῦν ἑξακόσιοι μὲν ὅσον ἀπὸ γῆς στάδιοι μέχρι πρὸς τὸν σελήνην, ἡ πρώτη ἡμῖν σταθμός.

TEr[a] mille igitur erãt stadia à terra usq; ad lunam, ubi prima nobis fuit mansio.

Porrò

τούτοῦδεν δὲ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἄνω, παρασάγγας μυρίους τεσσαράκοντα. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἐς αὐτὸν ἤδη τὸν οὐρανὸν, ηδὲ τὴν τοῦ Διὸς αὐλὴν, ηδὲ ταῦτα γένοιτο σὺ ἴσως ἀπτῷ μιᾶς ἡμέρας. ΕΤ. τί ταῦτα, πρὸς Χαρίτων, ὦ Μένιππε ἀφροσυνάεις, ηδὲ ὑσυχῇ πως αὐαμιμῆσεις; φάλαι γὰρ ἐπαγωνιῶμαί σου παραπολυθῶν, ἡλίους ηδὲ σιλήνας· ἔτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα, σαδμενίς τινας, ηδὲ παρασάγγας ἀποξηρίζοντος. ΜΕΝΙΠ. μὴ δαιμόσιος ὦ Ετᾶρε, ἀ μετέωρα ηδὲ διαβρία λοιπὸν σοι λέγειν. τὸ νηφάλεον γὰρ ἐμὲ πρὸς ἐμαυτὸν λογίζομαι τῆς ἐναγχος ἀποδημίας. ΕΤ. ἆρα ὦ γαδὲ, καδάπερ οἱ Φοίνικες, ἄγρους ἀτιμάζου τὸν ἥλιον; ΜΕ. οὐ μὰ Δία, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἄγροις ἐπουράνιον τὴν ἀποδημίαν. ΕΤ. ἡράκλεις, μακρὸν γε τὸν ὄνειρον λέγεις, εἰ γε σωτ ἔλαβες, καλὰ πεπιωθὼς παρασάγγας ὅλας.

ΜΕΝΙΠ.

Porrò hinc sursum ad solem parasangæ fermè quingentæ. Rursum ab hoc usq; ad ipsum deniq; cœlum, arcemq; Iouis in edito sitam, tantum fere spacij fuerit, quantum aquila probè, succinctè atque expeditè queat uno die peragere. AMIC. Dic mihi per Gratias Menippe, quæ sunt ista quæ de astris loqueris, ac tacitus tecũ sup putas? Etenim iamdudum te affectans audio soles & lunas: præterea autem & magnifica ista, mansiones ac parasangas, peregrinaquædam commemorãtem. MENIP. Ne mireris amice, si sublimia aeriaq; ibi uideor loqui: nam summã apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Nimirum Phœnicum exemplo uiã stellis notaras. ME. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipsis in stellis fum peregrinatus. AMIC. Papæ: longũ profectò somniũ mihi narras, siquidẽ totas edormisti parasangas insciẽs.

MEN.

Μί. ὑπερον γὰρ ὦ τὰν δοκῶ σοι λέγειν, ὃς ἀρτίως ἀφίγμαι παρὰ τὸν Διός; Ετ. πῶς; ἔρωδα; Μίνιππ' ὦ ἐμὸν Διοπετὲς ὑπὲρ ἀφίστην ἐξ ὑρανοῦ; Μί. ηκὼ μὲν ἐγώ σοι παρ' αὐτοῦ ἐκείνου, τὰ πάνυ Διὸς, ὥκω τὰ μόρου, θαυμάσια καὶ ἀκούσας καὶ ἰδών· ἐ δὶ ἀπιστᾶς, καὶ αὐτὸ τοῦτο ὑποδυφράνομαι, τὸ σφόδρα πίστεως σύντυχᾶν.

Ετ. καὶ πῶς ἐγωγε, ὦ θεοπέσιε, καὶ ὁλύμπιε Μίνιππε, τοσοῦτος εἶναι δοκῶν, καὶ ἀπίστων ὢν, ἀπιστῶ ἀκούσμασιν ὑποδυφράνομαι αὐθρωπίνῳ ὄντι, ἢ ἵνα καθ' Ομηρον εἴπω, τ' ἀθανατόφιν ἐνί; ἀλλ' ἐκεῖνά μοι φράσον ἐ δοκῶ, τίνα τρόπον ἤρθης αὖθις, καὶ ἐπὶ ὅσῳ ἐπορίσω κλίμακα τηλεκαύτην τὸ μέγεθος. τὰ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Ὄσσαν, οὐ πάνυ δοκεῖς ἐκείνῳ τῷ Φρυγὶ, ὥστε καὶ ὑμᾶς ἐκπλῆσαι, καὶ σὶ οἰσοχεύσουτά που, ἀναρπαστον γεγενῆσθαι πρὸς τὸ ἀετοῦ.

MEN. Quid ais? somnium tibi referre uideor, qui modò ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? AMIC. Quid audio? Itáne Menippus nobis à Ioue delapsus ades è cœlo? MEN. Ita sanè ego tibi ab ipso summo Ioue uenio, rebꝰ interim dictu miris & auditu consp ectis. Quod [b] si non credis, equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo, cum supra fidem esse uideo meã felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque olympie Menippe, mortalis cum sim ac terrestris, quæ non credere uiro qui nubes superarit, quíq;, ut Homericis dicam uerbis, iam sis cœlitum è numero unus? Verùm illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut unde nactus scalas tanta magnitudine? Nã quantũ

Μί. ad faciem ac formam attinet, non es admodum similis illi Phrygi: ut coniectare possimus, te quoque ab aquila raptum fuisse, quò pocillatoris alicubi munere fungerêris.

Μί. σὺ μὲν πάλαι σκώπτων ἀπῆλθες, καὶ θαυμαστὸν οὐδέν, εἰ σοι τὸ παράπαν ἔξω τοῦ λόγου μηδὲν δοκεῖ προσφέρειν. ἀταρ οὐδὲν ἐδόκουν μοι πρὸς τὸν αὐτόθεν. εὖτε τῆς ἐλίμακος, οὔτε παιδικὰ γρύζειν ἔοικεν ἔτι· οἰκεῖα γὰρ ἦν μοι τὰ πρά. Ετ. τοῦτο μὲν ὅλον καὶ ὑπὲρ αὐτὸν Δαίδαλον ἐφαίνετ', εἴ γε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐλελήθεις ἡμᾶς ἁρπάξ τις, ἢ πολοιὸς ἢ αἰθυρόπους γρόμιος. Μίν. ὀρθῶς, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἔπι ἀπὸ σκοπῆς ἔπασας· τὸ Δαιδάλειον γὰρ ἐκεῖνο σόφισμα τῶν πρώτων καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην. Ετ. εἶτα, ὦ τολμηρότατε πάντων, οὐκ ἐλελοίπεις, μὴ καὶ σύ που τῆς θαλάσσης κατάπτησον. Μενίππου τι σίλλαγος ἡμῖν, ὥσπερ τὸ Ικάριον, ἀπολάξης ἐκεῖ τῷ σαυτοῦ ὀνόματι;

MENI. Non me clàm eſte te iamdudum irridere. Neque uerò id omnino mirum, ſi narrationis nouitas tibi fabulæ uidetur abſimilis. Cæterùm ad conſcenſum nihil mihi erat opus neque ſcalis, neq; uti puer illius in morem ab aquila raperer propterea quòd alæ mihi eſſent propriæ. AMIC. Iam uerò iſtud quod narras, uel ipſum Dædali factũ ſuperat. Siquidem præter alia, nobis inſcientibus miluius quiſpiam aut graculus ex homine factus es.

MENI. Rectè amice, neque procul à ſcopo coniecisti. Etenim illud Dædali de aliis inuentum ipſe quoque ſum machinatus.

AMIC. At interim omnium audaciſſime, non ueritus es ne tu quoq; alicubi in mare delapſus, Menippeũ aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodum ille Icarium?

MENIPP. Nequaquam. Siquidem Icarus cum alas haberet cera agglutinatas, eaſq; quam

ἐπειδὴ τάχιστα πρὸς τὸ ἅλιον ἐκεῖνος ἐτάκη, πλησμόνυσάς, ἀκόπως κατέπιεσεν· ὑμῖν δὲ ἀπόῤῥητα ἴσως τὰ ὠὰ γέγραπται.

Ετ. πῶς λέγεις; ἅλη γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἐρίμμα μι προσέᾳγεις πρὸς τὸν ἀλάβαστον τῦς ἀνεψιότητος. Μι. ᾗδη πως· ἀντὶ δὲ μιτέθη συλλαβὼν, ἵτε ἢ γῦπα τὸ κεφαλῶν, ἀποξιμὼν αὐτᾶς ὠλίνας τὰ πλοῦτα· μᾶλλον δὲ ἢ πᾶσαν ἐξαρχῆς τὸν ἱστόριαν, εἰ σοι σχολὴ, δίηγμι.

Ετ. σχόλη μὲν ἔγε, ὡς ἐγὼ σοι μὴ τὸν χεῖρα ἐμι ὑπὸ τὸ λόγου, ἡδὲ πρὸς τὸ τέλος ἤδη κίχνια τῦς ἀκροάσεως. μὴ δῆτα, πρὸς φιλίου, μὴ σωρεῖλης, ἀλλὰ πᾶν τὸ διηγήσεως, ἵνα τὸ ὕστερον ἀπορῇ μένον.

Μι. ἄκυρ τοίνυν· ἐγὼ γὰρ ἐξαίφνης τὸ ῥῆμα, κιχνύεται φίλον ἐγκαταλιπεῖν, ἡδὲ ταῦτα, ὡς σὺ φῄς, ἵνα τῶν ὕστερον ἀπορῆσομένων. ἐγὼ γὰρ, ἐπειδὴ τάχιστα ἐξετάσω τὰ κατὰ τὸν βίον, γελοῖα ἡδὲ ταπεινὰ,

quamplurimùm ad ſolem eſſet liquefacta: defluxiſſe alis non mirum ſi decidit. At nobis citra ullam ceram erant pennæ. AMIC.

Iſtud quî fieri potuit? Iam enim haud ſcio quo pacto paulatim me adducis ut uera uideantur quæ narras. MEN. Ad hunc fermè modum. Aquilam egregiè magnam, tum autem & uulturem ualidum arripui. His cum alis unà cum ipſis brachijs præfecuiſſem.

Quin potius, ſi uacat, totius commenti rationem ordine tibi percenſebo. AMIC. Mihi quidem uel maximè uacat. adeò ſublimis à ſermone tuo pendeo: iamq; ad narrationis finem inhio.

Ne uerò me negligas, per Iouem amicitiæ præſidem, auribus in aere ſuſpenſum ob tuam narrationem.

MEN. Auſculta igitur. Neque enim ciuile fuerit, ſi ſpectem amicum ore hiante relictum, eumq; quemadmodum tu ais, ab auribus ſuſpenſum. Ego igitur cũ expendens ea quæ ſunt in uita mortali, protinus omnes res humanas

καὶ ἀβίβαια τὰ ἀνθρώπινα πάντα σύμπαντα, πλούτους λέγω, καὶ ἀρχὰς καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, ἢ τὴν περὶ τούτων σπουδὴν, ἀπὸ σχολῆς τῶν ἀλπίδων σπουδαίων ὑπολαβών, ἀνακύπτειν τι, καὶ πρὸς τὰ πάντων ἀναβλέπειν ἐπαφύμην. καί μοι ἐντεῦθεν πολλή τινα παρεῖχε τὴν ἀπορίαν, πρῶτον μὲν αὐτὸς εὑρεῖν, ὁ δὲ καὶ τῶν σοφῶν καλούμενον πάσμον. οὐ γὰρ εἶχον ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργὸν, οὔτε ἀρχὴν, οὐδ' ὅ, τι τὸ τέλος ἔσται αὐτοῦ. ἔπειτα δὲ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν πολὺ μᾶλλον ἀπορεῖν ἠναγκαζόμην· τοὺς τε γὰρ ἀστέρας ὁρῶν ὡς ἔτυχε τοῦ οὐρανοῦ διηρθρισμένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν, τί ποτε ἐν ἄρα, ἐπόθουν εἰδέναι. μάλιστα δὲ, τὰ κατὰ τὴν σελήνην, ἅπερ καί μοι, καὶ παντελῶς παράλογα διατελοῦντα. καὶ τὸ πολυειδὲς αὐτῆς τῶν σχημάτων ἀπορρῆτόν

reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atque horum studio, adiectoq; animo ad ea quæ uerè sunt bona: conatus sum ab his tenebris emicare, & ad uniuersi naturã suspicere. Atq; hîc mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neq; quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius uel initium, uel finis. Deinde cum particulatim contemplarer, multo etiam magis ambigere sum coactus, quippe qui uiderem stellas temerè per cœlum disiectas. Tũ solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia uerò, quæ lunæ accidebant, mihi uidebantur absurda, ac planè mira: putabámque causſam aliquam arcanam & inexplicabi-

τὸν τινα τῶν αὐτίκα ἴχαρ ἰο-
λοιμαξον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
ἀτραπὸ διαίξασα, καὶ βρον-
τὴ καταῤῥαγεῖσα, καὶ ὑετὸς
ἅμα χιὼν, ἢ χάλαζα κατεγιγ-
νέσθαι, ἢ ταῦτα διοσέπαντα πάν-
τα, καὶ ἀτέκμαρτα ἰδεῖν. ἐκοινῶ
ἔπει δήπου οὕτω διεκέμην,
ἄριστον ἅπαν ὑπολάμβανον, πα-
ρὰ τῶν φιλοσόφων τούτων τῶν
τὰ ἅπαντα εἰδότων. ὡμην γὰρ
ἐκείνους πᾶσαν γε ἔχειν οὐ δε-
πᾶν τὴν ἀλήθειαν. οὕτω δὴ
τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος
αὐτῶν, ὡς ἐνοῦν τιμήσασθαι
προσώπου τε σκυθρωπότητι,
καὶ χρόας ὠχρότητι, καὶ γε-
νείου βαθύτητι (μάλα γὰρ ὑ-
ψηγόρους τινὰς, καὶ οὐρανογνώ-
μονας οἱ ἄνδρες αὐτίκα μοι
κατεφάνησαν) τούτοις ἐγχει-
ρίσας ἐμαυτὸν, καὶ συχνὸν ἀρ-
γύριον, τὸ μὲν αὐτόθεν ὅλον
καταβαλὼν, τὸ δὲ ἐσαῦθις
ἀποδώσειν, ἐπὶ κεφαλαίῳ δὲ
σοφίας διομολογησάμενος, ἤξει
ων

plicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; uariaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, uidebantur hæc quoque omnia coniectu difficilia, quæq; nullis notis deprehendi possent. Itaque cum ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, ut horum unumquodq; à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos ueritatem omnem docere posse. Quare cum ex illis præstantissimos delegissē, quātū mihi cōiectare licebat, ēuultus austeritate, ēq; coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirū enim ut mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos uiros præ se ferebāt) his ubi memet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim euestigiò præsentem numeraui, partim tum me persoluturum sum pollicitus, ubi ad philosophiæ summam peruentum esset) non ē grauabar

μων μετεωρολέσχην τι ἀπαιδεύσιαν, καὶ τῶν ὅλων διακόσμησιν ἠτακτημένην. οἱ δὲ τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ με τῆς παλαιᾶς ἀφροσύνης ἀφελέσθαι, ὥστε καὶ εἰς μείζους ἀπορίας ἐμβαλεῖν, ἀρχάς τινας, καὶ τέλη καὶ ἀτόμους καὶ κενὰ, καὶ ὕλην καὶ Ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα ὀφθαλμιῶντί μοι παρεισφέρουσι. ἐμὲ δὲ πάντων ἐμοὶ γ' οὖν ἀπόρως ἔχειν πλεῖστον, ὅτι μηδὲν ἄτοπον δοκοῦντα λέγουσιν ἀκούσαντα, ἀλλὰ μαχόμενα πάντα, καὶ ὑπομανίαν, ὁμοίως πεῖσαι με ἀξίωσιν, καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ λόγον ἕκαστον ὑπάγειν ἐπιχειροῦντος. ΕΥ. ἄτοπον λέγεις, εἰ σοφοὶ ὄντες οἱ ἄνδρες, ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν ὄντων, καὶ οὐ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐδόκουν. ΜΙΝ. Νὴ Δία. καὶ μὲν δὴ ἐπαιρόμενος γελάσομαι, ἀκούσας τινὸς τῶν ἐλαττόνων αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν τοῖς λόγοις τερατουργιῶν οἵ γε πρῶτα μὲν ὅτι γῆς ἐβαρ-

erectus ad nugas doceri, & uniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant ut me pristina liberarent inscitia, ut in maiores etiam dubitationes coniecerint principia nescio quae, acsines, tum insecabilia, inania, sylua, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offunden tes. Verùm illud interim mihi uidebatur omnium esse grauissimum, quòd cum nihil inter illos conueniret, uerùm pugnantia diuersaq; inter se omnia loquerentur, tamen postulabant ut sibi fidem haberem: ac ad suã quisq; rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si uiri cum essent sapientes, inter sese de rebus factiose dissidebant, neque de ijsdem eadẽ probabãt. MEN. Atqui frideres amice, si audieris illorum arrogantiam, & in differendo prodigiosam confidentiam: qui quidem cum humi ingre-

derentur,

πάντων, καὶ μηδὲν τῶν χαμαὶ ἀρχομένων ἡμῶν ὑποφίσχνειν, ἀλλ' ἀδὲ ὀξύτερον τοῦ πλησίον διοράν τὸν, ἐνίοις δὲ καὶ γύρως ἢ ἀργίας ἀμβλυωττόντων ὅμως εὐρανῶ τι πρὸ ποσὸν διορᾶν ἐφασκον, καὶ τὴν ἅλω περιμέτρουν, καὶ τοῖς ὑπὲρ τὴν σελήνην ἐπιβάτευον. καὶ ὥσπερ ἐκ τῶν ἀστρων καταπεσόντων, μιγάδα τινὰ αὐτῶν καὶ σχήματα διεξιέναι. καὶ πολλάκις, ἐὰ τύχοι, μηδ' ὁπόσοι στάδιοι Μεγαρόθεν Ἀθήναζε εἰσιν, ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι, τὸ μεταξὺ δὲ σελήνης καὶ τ' ἡλίου χωρίον, ἐπόσων ἐκ τεχῶν τὸ μηκος, ἐτόλμων λέγειν, ἀφ' ὑψηλοτάτης βάθη, καὶ γῆς περιόδους ἀναμετρῶντες, ἔτι δὲ πύλας καταγράφοντες, καὶ ῥίγωνα ἀδὴ τισὶ γράμμασι διασχηματίζοντες, καὶ σφαίρας τινὰς πυκνὰς, τὸν ὅλον ἀδρον αὐτὸν ἐπιμετροῦντες. ἔπειτα δὲ κἀκεῖνα τῶν ἐκ ἀγνωμοσύνης αὐτῶν, derentur, nihilo⁊ præstantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidem acuti⁹ quàm quiuis alius adstans, nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamen & cœli terminos perspicere sese profitebantur: solè quoque ipsum dimetientes et ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarũ & figuram explicabant. Ac sæpenumerò cum fortè ne illud quidem certò scirêt, quot stadijs à Megara abessent Athenæ: tamen spaciũ quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebãt pronunciare tum acris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes.

Ad hæc circulos depingebant, ac triangulorum figuras super quadrangulos inducentes: neque non sphæras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum metientes. Iam verò illud an nõ insulsum,

ηκὶ παντελῶς τετυφωμένον, τὸ περὶ τῶν οὕτως ἀδήλων λέγοντας, μηδὲν ὡς ἀπόφασιν ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ὑποδιατείνεσθαί τι, ηκὶ μηδεμίαν τοῖς ἄλλοις ὑπόβολὴν ἀπολιμπάνειν, μετεωρυχεῖ διομνυμένους, μύδρον μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, κατοικεῖσθαι δὲ τὴν σελήνην, ὑλοτομοῦν δὲ τοὺς ἀστέρας, ηκὶ τοῦ ἥλιον, καθάπερ ἰμαντί τινι, τὴν ἱκμάδα ἐκ τῆς θαλάττης ἀναπωμένου, ηκὶ ἅπασιν αὐτοῖς τὸ ποτὸν ἐξῆς διανέμοντος: τὴν μὲν γὰρ ἐναντιότητα, ὑπόπου τῶν λόγων, ῥᾴδιον καταμαθεῖν, ηκὶ σπόπει πρὸς Διὸς, εἰ ἐν γειτόνοις ὄξει τὰ λήμματα, ηκὶ μὴ πάνυ πολὺ διεστῶτα· πρῶτα μὲν γὰρ, αὐτοῖς ὑ περὶ τοῦ κόσμου γνώμη διάφορος, εἰ γε τοῖς μὲν ἐγίνητός τε ηκὶ αὐξητὸς εἶναι δοκεῖ, εἰ δὲ ηκὶ τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ, ηκὶ τῆς διατάσκευῆς τὸν τρόπον ἐπᾶν ἐπολμησαν. εὖς ηκὶ μά-

& insignis arrogantiæ, quòd cum de rebus usquequaque incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur; uerùm supra modum contendunt, neque ullum uincendi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando cõfirmantes, Solem massam esse candefactam: incoli Lunam: stellas aquam potare, idq; Sole ueluti fistula quadam per funem demissa uaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nã quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi speculatio per Iouem, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis disiita interuallis: quandoquidem primùm de ipso mũdo uaria est sententia: cum aliis & ingenitus, & nunquam interiturus esse uideatur: rursum alij & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quos equidem

μεγα ἐθαύμαζον, διὸν μέν τινα, τεχνίτην τῶν ὅλων ἡφαιστάς, εὖ προσιδόντας δὲ, οὔτε ὄντα ἔγωγε, οὔτε ὄντων ἐμοῦ ἴσως, ὅπως ἅπαντα ἐπικατάνυστο. πάντοι πρὸ γε τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, ἀδιώατον ἦν χρόνον ἢ τόπον ὑπονοῆσαι. Ἐτ. μάλα τινὰς, ὦ Μένιππε, τολμητὰς, καὶ δαιμονιοποιοὺς αὖ ἅρας λέγεις. Μέ. τί δ' ἐὰν ἀκούσῃς, ὦ θαυμάσιε, περὶ τῶν ἰδιωτῶν καὶ ἀσωμάτων, ἃ διεξέρχονται, ἢ τοὺς περὶ τοῦ πρώτου τε καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὰρ αὖ καὶ αὕτη νεκυικὴ αὐτοῖς ἡ μάχη, τοῖς μὲν τέλειόν φασι πρωτογάφους, τοῖς δὲ ἀτελῆ τοῦτο εἶναι ὑπολαμβάνουσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παμπάλαιοί τινες εἶναι τὴν νόσον ἀπεφαίνοντο, καὶ τῶν ὡς περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαλεγομένων κατέγνωσαν. ἔτερός δέ τις, οὐκ ἄρα νικῶν αὐτὸς, πόλεμον, τὸ ὅλων πατρίαν εἶναι ἐδόξαζε. περὶ μὲν γὰρ

equidem cum primis admirabar: propterea quòd cum Deum quendam rerum omnium opificem præposuissent, non illud etiam addederent, uel unde is esset profectus, aut ubi loci consisteret cum omnia fabricaretur. Nam ante uniuersi exortum non possis uel tempus uel locum imaginari. AMIC. *Prorsus audaces quosdam Menippe homines, ac prodigiorum auctores mihi narras.* MEN. *Quid aũt si iam audias, uir optime, quæ disserãt & de ideis, & de incorporeis: tũ quæ de finito et infinito nugãtur? Nã et his de reb. acriter inter se digladiantur, dũ alij fine circũscribũt uniuersum: alij contrà finẽ illud nescire existimant. Quin insuper quidã ex istis cõplures esse mundos demõstrabant, damnãtes eos qui de hoc ueluti uno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis uir, haudquaquam amicus pacis, bellum rerum omnium parentẽ esse censebat. Nam de*

γαρ τῶν θεῶν τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅπου τοῖς μὴν ἀριθμός τις, ὁ θεὸς ἦν, οἱ δὲ κατὰ κωμῶν καὶ χωρῶν καὶ πλατανόων ἐωμνυντο. καὶ οἱ μὴν τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντες, ἑνὶ μόνῳ τῷ τῶν ὅλων ἀρχῷ ἀπένεμον, ὥστε ἠρέμα καὶ ἐχθεσθαί μοι, τοσαύτῳ ἀπορίαν θεῶν ἀποδυντα. οἱ δ' ἑμπαλιν ἐπλαθιλάδιλφοι, πολλοὺς τε αὐτοὺς ἀπέφαινον, καὶ μετὰ δίλων, ἃ μὲν τινας, πρῶτον δὲν ἐπικάλουν, τοῖς δὲ τὰ λοίσθια καὶ τρίτα ἑνέμων τῆς θεότητος. ἔτι δὲ οἱ μὴν ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ἡγοῦντο τὸ εἶναι, τὸ θεῖον, οἱ δὲ, ὡς τι καὶ σῶμα τὸ αὐτοῦ μετεσχεῖν. ὅτε καὶ προνοεῖν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων ὑ πᾶσιν ἐδόκουν οἱ θεοὶ, ἀλλ' ἔνιοι τινὲς, οἱ τῆς συμφάσης ἐπιμελείας αὐτὰς ἀφίεντες, ὥσπερ ἡμᾶς εὐδαιμὸν ἀπολύειν τῶν λειτουργιῶν τοὺς παρηβηκότας· οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ τοῖς κωμικοῖς ὑπηρετοῦσι

dijs quid iam attinet loquit cum his Deus esset numerus: illi rursus per canes & anseres ac platanos deierarent: deinde alij reliquis omnibus dijs expulsis, uni soli rerum omnium imperium tribuebant: ita ut mecum etiam animo discruciarer cum tantam audirem deorum inopiam. Ediuersò alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. At hæc alij incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent dijs esse curæ res mortalium: uerum erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consueuimus ætate defectos à ministerijs dimittere: nihilo aliusmodi eos indueunt, quàm cuiusmodi in comœdijs induci solent satellitia.

μασιν λειπόντας αὐτὸς ἐσαγγειλον, ἵνα μὴ ταῦτα πάντα ὑπολαβόντες, ἀλλὰ τῶν ἀρχῶν ἕνα δεῖν θεὸν πιστεύειν, ἀλλ' ἀλόγιστον καὶ αὐηγμένον φέρεσθαι τὸν κόσμον ἄνευ κυβερνήτου· τοιαῦτα γὰρ ἐμπαίζων, ἀπιστεῖν μὲν οὐκ ἐτόλμων ὑψιβρεμέταις τισὶ καὶ ὑπερφυέσιν ἀνδράσιν, ἃ μὲν ἔλεγεν οὐκ ἔχω τῶν λόγων ὑφαιρεῖσθαι μὴ οὐκ ἐπιλυπῆσόν τι αὐτῶν σύζυγα, καὶ ὑπὸ δεισιδαιμονίας ἀναλαμβάνουσα. ὥστε μὴ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἀτιχέως ἔπασχον· πολλάκις μὲν γὰρ ἀνώρμησε πιστεύειν τινὶ αὐτῷ, ἔτερα δέ μοι θυμὸς ὄρνυτο φρεσὶν οἷς ἄπασιν ἀμηχανῶν, ἴσως μὲν ἀνοσιώδες τι περὶ τούτων ἀληθὲς ἀνεγίγνωσκον. μίαν δὲ συμπάσης ἀπορίας ἀπαλλαγὴν ὧδε ἐμοὶ ἐσκόπουν, ἢ αὐτὸς πρωθῆσαι πως, ἀνέβαινον ἐς τὸ ἐρεμνόν. τὸ γὰρ δή μοι παρέσχε τὴν ἐλπίδα μάλιστα μὲν καὶ ἡ ἀθυμία,

satellitia. Iam alij superantes hæc omnia, ne esse quidem ullos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nullo q; duce temerè ferri sinebant. Atqui cum hæc audiebam, uerebar non habere fidem uiris altisremis, ac probè barbatis: neque tamen inueniebam ad cuius dicta me uerterem, ut aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaque planè tandem Homericum illud mihi usu ueniebat.

Nam sæpenumero animus incitabat, ut huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa uetabat. In quibus omnibus cum perplexus hæsitarem, desperabam futurum ut super his uerum aliquid in terris audirem: cæterum unica tantùm uia, uniuersa dubitatione libera-

ri posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cœlum ascenderem. k *Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas deinde*

καὶ ὁ λογισμὸς Αἴσωπος, ἀετοῖς καὶ λαυδάροις ἐνίοτε, καὶ πανύλοις βάσιμον ἀποφαίνων τὸν οὐρανόν. αὐτὸν μὲν οὖν οὐ πιστεύσαί ποτε, οὐ λιμῷ μυχανῇ λωστὸν εἶναί μοι κατιφάνιτε, ἐ δὲ γυπὸς ἢ ἀετοῦ πρὸ βέμνα πτερὰ (ταῦτα γὰρ μόνα λεκτέσαι πρὸς μίγνυθ ἀνθρωπίνου σώματος) τάχα ἄν μοι τὴν πεῖραν προχωρῆσαι. καὶ δὴ συλλαβὼν τὰ ὄρνια, ἔκοπτον μὲν τὴν ἀξιαν πτέρυγα, τοῦ γυπὸς δὲ τὴν ἑτέραν ἀπέτεμον οὐ μάλα, ἅτα διαλήσας, καὶ κατὰ τοὺς ὤμους τιλαμῶσι παρτροῖς ἁρμοσάμην, καὶ πρὸς ἄκροις τοῖς ὠκυπτόροις λαβάς τινας τοῖς χροὶ παρασκευάσας, ἐπειρώμην ἐμαυτοῦ, τὸ πρῶτον αὐαπαλῶν, καὶ τὰς χροὶν ὑπαφιτῶν, καὶ ὥσπερ οἱ χλῶδες, ἔτι χαμαιπετῶς ἐπαιρόμενος, καὶ ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ δὲ πτέσεως. ἐπεὶ ἦ πτῆναί μοι τὸ πρᾶγμα

deinde fabularum ſcriptor Aeſopus: qui aquilis ac ſcarabeis, interdum & cameleis cœlum adiri potuiſſe demonſtrat. Verùm ut mihi ipſi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri poſſe uidebatur: cæterùm ſi uulturis aut aquilæ alas induiſſē (nam has ſolas ſufficere ad humani corporis modum) futurum forſitan ut mihi ſuccederet experientia. Itaque m correptis auibus, alteri dextram alā, porrò uulturi ſiniſtram amputaui: idque admodum ſcitè. Deinde quum obligaſſem, humeriſque loris ualidis accommodaſſem, tum ſummis pennis anſus quaſdam manibus inſerendis addidiſſem: mei ipſius periculum faciebam, primùm ſubſiliēs, ac manibus interim ſubſeruiens, & anſerum exemplo paulū adhuc à terra uolatu me ſuſtollens, interuallum ſummis interim pedibus ingrediens. Poſtea quum res ex animi ſententia ſuccederet,

πρᾶγμα, τολμηρότερον ἤδη τῆς πάρας ἐπιόντα, ἤδη ἀπὸ γηλοῦ ἀπροσκόπως, ἤδη ἀπὸ τοῦ Παρνηθοῦ ἢ ἀπὸ Ὑμηττοῦ, μέχρι Γερανείας ἐπιτόνως, εἶτ' ἐπάνω τοῦ Ἀκροκορίνθου αὖθις, εἶτα ὑπὲρ Φολόης ἤδη Ἐρυμάνθου, μέχρι πρὸς τὸν Ταΰγετον. ἤδη δὲ οὖν μοι τοῦ τολμήματος μειλιττομένου, τίλεός τι ἤδη ὑψιπέτης γιγνόμην, ὡς ἔτι τὰ ὑποπτερίδια ἐφρόνουν, ἀλλ' ἤδη τὸν ὄλυμπον ἀναβὰς, ἤδη ὡς ἐνὸς μάλιστα κύκλῳ ἐπισιτισάμενος, τὸ λοιπὸν ἑπόμενον δρόμον τοῦ ἀέρος, τὸ μηδὲν πρῶτον, ἐλαφρῷ τῷ βάθει, μετὰ ἡδονῆς ἐφερόμην ἐπὶ τοῦτο δυμαρῶς. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὸν ἤδη τὸν σελήνην ἐγεγόνειν, πάμπολυ τῶν νεφῶν ἀποσπάσας ἠδέμην πάμπονος ἐμαυτῷ, καὶ μάλιστα κατὰ

cederet, iam audacius etiam experimẽtum aggrediebar: conscensáque arce demissi meipsum per præceps, atq; inde in ipsum ferebar theatrum. Mox ubi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniam usque uolabam. Rursum inde ad Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoen & Erymanthũ ad Taygetum usque. Ergo quũ tandem audax facinus satis esse meditatus, iamq; perfectus & altiuolus euasissem, non amplius de pullis imitãdis cogitabam: uerùm conscenso Olympo, cibo quàm leuissimo pastus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum uertigine ob profunditatem: & postea febrebam & hoc quoq; facilè. Verùm ubi iam ipsi lunæ uicinus essem, plurimumq; nubium essem emensus: sentiebam me defatigatum, maxime in

καὶ τὸν ἀριστερὸν πτέρυγα, τὴν γυναῖκα. προσιλάσας θεῷ, καὶ ἁδιξόμενος ἐπ' αὐτῆς, λεανεῖ μου, ἐς τὴν γῆν αὖθις ἀποβλέπων, καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ομήρου Ζεὺς ἐκεῖνος, ἄρτι μὲν τὴν τῶν ἱππημολγῶν Θρηκῶν καθορώμενος, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν, μετ' ὀλίγον δὲ, ἐς Λύδους ἰοῦσι μοι, τὴν Ελλάδα, τὴν Περσίδα καὶ τὴν Ινδικήν· ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς αὐτιμπλάμενος. ΕΤ. ξύνοιδα καὶ ταῦτα λίγοις αὖ, ὦ Μένιππε, ἵνα μὴ δὲ καθ' ἓν ἀπολειπώμεθα τῆς ἀποδημίας. ἀλλ' εἴ τι σοὶ καὶ ὀλοῦ παρόργον ἐφέρπεται, καὶ τοῦτο ἀδῶμεν. ὡς ἐγωγε οὐκ ὀλίγα προσλοκῶ ἀκούσεσθαι, σχήματος πέρι γῆς τι, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἀπάντων, οἷά σοι αὖθις ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ κατεφαίνετο.

ΜΕΝΙΠ. καὶ ὀρθῶς γὰρ ὦ ἑταῖρε εἰκάζεις, ἐλέσθαι, ὡς οἷόν τι, ἀναβὰς ἐπὶ τὴν σελήνην, τῷ λόγῳ συμπεδούμενός τι, καὶ ximè in ala ſiniſtra, nempe uul turina. Huc igitur n diuerti, ac ſuper eam inſidens requi eſcebam: in terram interim è ſublimi reſpiciens, neque ſecus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellaciũ Thra cum regionem deſpiciens, nunc Myſorum, mox (ſi libuiſſet) Græciã, Perſidem, Indiamq; ex quibus omnibus uaria quadam uoluptate perfundebar. AMIC. Ergo iſta quoque narrabis Menippe, ne ulla prorſus peregrinationis parte fraudemur: quin poti⁹ ſiquid obiter in itinere conſpexiſti, fac ut hoc quoq; ſciamus. Nam ego ſanè haud mediocria dicturum te expecto, de terræ forma, deq; omnibus quæ in terra ſunt, cuiuſmodi tibi uiſa ſunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidem rectè coniectas amice. Quamobrem quatenus licet, conſcenſa luna inter narrandum peregrinanti comes eſto, ſimulq;

καὶ σωρηδὸν ἅπαντα τὸν ὅλον τῶν ὅλων γῆν διάδηλον. καὶ πρῶτον γέ μοι φαίνῃ μικρὰν ἰδέαν τινὰ τὸν γλῶ ὁρᾶν, τὸ δὲ λέγω δὴ σιλλύνις βραχυτέραν, ὥστε ἐγὼ ἄφνω κατανύσας, ὡς πολὺ ὑπόρυν, τὰ ἄκρα τελικαῦτα ὄρη, καὶ ὅ τοσαῦτα θάλασσα. καὶ ἅ γε μὴ τὰν Ροδίων κολοσσὸν ἐθεασάμην, καὶ ἢ ἐπὶ τῇ Φάρῳ πύργον, οὐ δῆλα, ὡσπερεὶ τὰς ἀν μι ὑ γῆ δεῖ λαβεῖν. νυῦ δ' ἴσα ὑψηλὰ ὄντα, καὶ ὑπόρασις γυμνότατα, καὶ ὁ Ωκεανὸς ὁρίζεται πρὸς τὸν ἥλιον ὑποσίλβων, διεσόμενός μοι εἶν ἐναυτὸν ὁρμίζεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ τῶν ὄψιν ἐς τὸ ἀτενὲς ἀπηρεσάμην, ἅπασ' ὁ τὰ ἀνθρώπων βίος ἤδη μοι κατεφαίνετο, ἃ κατὰ ἔθνη μόνον, καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ σαφῶς, οἱ πλέοντες, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γόνια, τὰ ὑπεῖα, καὶ πάνθ' ἁπλῶς ἁπόαστα βίῳ ξείδωρος ἄρουρα. Ετ. πανταχῶς ἀπίθανα φῆς ταῦτα, καὶ αὐτοῖς ὑπαγωγά.

mulq; mecum contemplare totam terræ ſpeciem, habitumq;. Atque initiò quidem admodum puſillã quandam terram mihi uidere uidebar, multo, inquam, luna minorem: ita ut ego repente intentis oculis diu dubitarem ubinam eſſent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd ni Rhodiorum coloſſum conſpexiſſem, tum Phariam turrim, haudquaquam ubinam eſſet terra, me prorſus latuiſſet: uerùm iſta quòd ſint ſublimia, præſq; cæteris eminentia, præterea ocean⁹ paulatim ad ſe reſplendeſcẽs, indicabãt terrã eſſe id quod uidebã. Mox ubi fixius intenderẽ oculos, iam mihi omnis mortalium uita cœpit eſſe conſpicua, non ſolùm ſingulæ nationes atq; urbes: ſed planè uidebãtur nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, & ut ſummatim dicam, quicquid tellus educat alma. AMI. Iſta quæ nunc dicis, haudquaquam ſunt ueriſimilia, ac ſecum pugnantia.

Etenim

ὃς γὰρ κρίσιος, ὦ Μένιππε, τῶν γῶν ἐγγύτερος, ὑπὸ τῦ μεταξὺ διαστήματος ἐς βραχὺ σωρὸν ταλαιπώρου, ἢν δέ γε μὴ ὁ Κολοσσὸς ἐμήνυσέ σοι, τάχα κἂν ἄλλό τι ᾠήθης ὁρᾶν, ὥσπερ νῦν, καθάπερ Λυγκεύς τις ἅπαντα διαγινώσκειν τὰ ὑπὸ γῆς, τὰς ἀνθρώπους, τὰ θηρία, μικρᾶ δεῖν, τὰς ἐνῶν ἐμπίδων ψυχάς; Μέν. ἀλλ' εὖ μοι ὑπέμνησας· ὃ γὰρ μάλιστα ἐχρῆν ἐπαθον, ἔτσι, ἐκ οἷδ' ὅπως παρέλιπον. ἐπεὶ γὰρ κἀγὼ τὸν ἐγγύτερον τῶν γῶν ἐδόκουν ἐμαυτῷ, τὰ δ' ἄλλα ἐχοῖός τις ὢν καθορᾶν καὶ βάθος, ἔτι δὲ ὕψος μηκέτι ἀφικνυμένους, πάνυ μ' ἐλύπει τὸ χρῆμα, καὶ πολλὴν παρεῖχε τῶν ἀπορίαν, καὶ τυφῶ ἔοικα μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν διαπρυμνέρω ἐφίστατο κατὸ στιν ὁ σοφὸς Ἐμπεδοκλῆς, αὐθρακίας τις ἰδεῖν, καὶ σωδὸς πάλιν, καὶ κατωπτημένος, κἀγὼ μὲν, ὡς ἔοικεν (ἐρύθριαν γὰρ) ὑπεταράχθην,

Etenim quū paulo antè Menippe terrā requireres propter ingēs in medio interuallū in arctum contractam, adeò ut nisi colossus tibi feciſſet indicium, forſitan aliud quiddam uidere te credidiſſes: quū repentè factus Lynceus, cuncta quæ ſunt inter ta, dignoſcis, homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id neſcio quomodo præterij. Siquidem quum ipſam quidem terram cōſpectam agnoſcerem, cæterum reliqua non poſſem perſpicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingente oculorum acie: grauiter ea res me diſcruciabat, ac uehementer perplexum habebat. Ego quum adhūc modum eſſem ſolicitus, ac propemodū etiā lachryma-

rer: adeſt à tergo ſapiēs ille Empedocles, ea ſpecie ut carbonariū quēpiā eſſe diceres, cinere oppletus atq; exuſtus. Hūc ego quū uidiſſem (dicēdū eſt enim) nonnihil perturbabar,

ratus

πού τινα σιλλωβῶν δαίμο-
να ὠήθλω ὁρᾶν. ὁ δὲ, θάῤ-
ῥει, φησὶν, ὦ Μένιππε·
Οὔτις τοι θεός εἰμι, τί μ' ἀ-
θανάτοισιν ἴσκεις;
ὁ φυσικὸς οὗτός ἐστι, Ἐμπε-
δοκλῆς. ἐπεὶ γὰρ ἐς τὸν
κρατῆρας ἐμαυτὸν φέρων ἐ-
νέβαλον, ὁ καπνός με ἀπὸ τῆς
Αἴτνης ἀναχάσας, δεῦρο ἀ-
νήγαγε· καὶ νῦν ἐν τῇ σιλλύ-
βατικῇ, ἀέρι βαθεῖ τὰ πολ-
λὰ, καὶ σιτῶμαι ἀρέσαν. ἦκω
τοίνυν, εἰ ἀπολύσω σε παρὰ
σοῦ ἀπορίας. αὐτίκα γάρ σε, εἶ-
μαι, καὶ τρίφρα τὸ μὴ σαφῶς
τὰ ἐπὶ γῆς ὁρᾶν. σὺ γε ἐποίη-
σας, ὦ δ' ἐγὼ, βέλτιστε Ἐμπε-
δόκλεις. κᾆπειδὰν τάχιστα
καταπτῶμαι πάλιν ἐς τὸν Ἑλ
λάδα, μιμνήσομαι σπένδειν
τί σοι ἐπὶ τῷ καπνολόχῃ, κἂν
τῶν νουμηνίων, πρὸς τὸν σε-
λλύβιον βοῦν ἐγχανὼν, προσού-
χεσθαι. ἀλλὰ μὰ τὸν Ἐνδυμί
ωνα, οὐδ' ὅς, ἐγὼ τοῦ μισθοῦ χά-
ριν ἀφῖγμαι, πίπονθα δ' ἕνεκα τῆς
ψυχῆς, ἰδὼν σε λιλυκαμένου.
αὐτὰρ

ratus dæmonem aliquem lu-
narẽ uidere me. At ille: Bo-
no, inquit, es animo Me-
nippe.
Nullum ego sum numen:
quid me immortalib⁹ æ-
quas? Sum Empedocles
ille physicus. etenim ubi me
præcipitem in crateras inie
cissem, fumus ab Aetna ra-
ptum huc subuexit. Itaq;
nunc lunam incolo, aeriua-
gus plerumq; ac rore uicti-
to. Adsum autem hæsi-
tantiam istam tibi adem-
pturus: nam illud (ni fallor)
malè te habet, torquetiq;
quòd non liceat tibi perspi-
cuè terram cernere. Bene
abs te factum est, inquam
optime Empedocles. ubi pri-
mùm deuolaro rursus in
Græciam, tui memor sacri-
ficabo tibi in fumario. at-
que in Noulunijs ter ad lu-
nam inbians uota faciam.
Imò per Endymionem, in-
quit ille, haud huc accessi præ
mij gratia, sed affectio quæ
dã mouit animũ meum, quum te uiderẽ affectum molestia.

ἀταῤ οἶδας, τί δράσας, ὃς ξυδόρκεις γοργέως: μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, ἢν μὴ σύ μοι τὴν ἀχλὺν ὡς ἀφέλῃς ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. νῦν γὰρ δὴ λεπτῶν οὐ μετρίως δοκῶ. καὶ μὰν οὐδέν γε, ἦ δ' ὅς, ἐμοῦ δεύσει· τὸ γὰρ ἐξυδόρκεις αὐτὸς, ἄλυ γῆθεν ἥκεις ἔχων. τί οὖν τοῦτό ὄγκιν; οὐ γὰρ εἶδ', ἔφην, ἂν εἶδας, ἦ δ' ὅς, ἀπ' τῆς πλευρᾶς μεμηχανημένον; καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. τί δῆτα πλάττουσι καὶ ὀφθαλμῷ κεντεῖν ὄγκιν; ὅτι, ἦ δ' ὅς, παραπολὺ τῶν ἄλλων ζώων ἀετός ὄγκιν ὀξυωπέστατος, ὥστε μόνος αὐτίον λέληθεν τῷ ἡλίῳ. καὶ τοῦτό ὄγκιν ὁ βασιλεὺς, καὶ γνήσιος ἀετὸς, ἢν ἀσπαρῇ μυκτὶ πρὸς τὰς ἀκτῖνας βλέπων. φασὶ ταῦτα, ἦν δ' ἐγώ, καί μοι ἤδη μετὰ μέλετ ὅτι λύσιμο αὐτῶν, οὐχὶ τὸ ὀφθαλμῶ τοῦ ἀετοῦ ἐνιδέμενο, τοὺς ἐμοὺς ἱδρῶτας. ὡς νῦν γε ἡμιτελὴς ἀφῖγμαι, καὶ οὐ πάντα

uerum scis quid facies, quò perspicax fias? Non per Iouem, inquam, nisi tu mihi forsitan caliginem amoueas ab oculis. nam in præsentia uideor non mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim ut acutè uideas, id ipse tecũ è terra allatum habes pedes te. Quid igitur est istud? inquam: neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum esse? Scio, inquã, maximè: sed quid alæ cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutissimi uisus est: unde sola solem aduersum obtuetur: atq; ita demum est rex, & ingenua aquila, si non conniuentibus oculis aduersos radios aspiciat. Ita qui dem aiunt, inquam. quare iam me pœnitet, qui nõ meis exemptis oculis aquilinos inseruerim, cum huc ascenderem. Nam nunc sanè dimidiatus aduenio, neq; omni ex

πάντα βασιλικῶς ἐσκευασμένον, ἀλλ' ἴσιμα τοῖς νόθοις ἱκάνοις, καὶ ἀποκηρύκτοις. μὴ μὲν παρὰ σοὶ, ἢ δ' ὃς, αὐτὶ κα μάλα τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἔχειν βασιλικὸν. ὦ γὰ ἐθελήσῃς, μικρὸν ἀϋσας, ὑπασχὼν τῶ γυπὸς τὶν πτέρυγα, δατίσας μόνη πτερύξαδαι, κατὰ λόγον τῶς πτέρυγος, τὸν λεξιὸν ὀφθαλμὸν ὀξυδερκὴς ἔσῃ· τὸν γὰ ἕτερον, ἢ λεμία μυχανὰ μὴ ὄκ ἀμβλύτερον φιλοτίνας, ἢ μηδὲν ὂντα ἢ χείρονα. ἄλλα, ὦ δ' ἐγὼ, ἢ καὶ ὁ λεξιὸς μόνος ἀρκῶδε βλέποι. ὀλίγ γὰ ἂν ἔλαττον γένοιτο, ἐπὰ μὴ τὰς τίλτονας πολλάκις ἰωραπίναι μοι δοκῶ, βατρύχῳ τῶν ὀφθαλμῶν ἄμενον πρὸς τοὺς ναυήνας ἀποβλώοντας τὰ ξύλα. ταῦτα εἰπὼν, ἐποίειν ἅμα τὰ ὑπὸ Ἐμπεδοκλέους παραγγελμένα. ὁ δ' ἦν κατ' ὀλίγον ὑπαπιὼν, ὡς παπτὸν ἀρίμα λιπόντο, κἄπειδὴ τάχιστα ἐπτερύξαμην, αὐτίκα μι φῶς ἀμμιτα περίλαμψε, μὴ τὰ τίνες λανθάνοντα πάντα διεφαίνετο.

κατα-

ni ex parte satis regaliter adornatus, quin magis adsimilis uideor nothis istis et abdicatis. Attamẽ in te est, inqt, ut protinus alterum oculũ regalẽ habeas. Etenim si assurges, uelisque cohibita uulturis ala, alteram solam mouere, iuxta proportionẽ alæ dextro oculo cernes acutè: quo minus altero cæcutias, nulla ratione succurrì potest, propterea quòd ad partem pertineat deteriorẽ. Mihi, inquam, satis est si uel dextra ex parte aquilino more cernam. Nihilo enim fuerit deterius, cum mihi nõ raro uidisse uidear fabros, altero oculo melius etiam ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, simul ea facie bam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim subducens sese, sensim in fumum euanuit. At simul atq; mouissem alam, ingens lumen mihi circumfulsit, adeò ut cũcta fierẽt in cõspicuo, quæ hactenus latuerãt:

κατακύψας γοῦν ὁρᾷ τὰ γιγνόμενα, ὡρῶν σαφῶς τὰς πόλεις, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ γιγνόμενα, οὐ τὰ ἐν παιδῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁπόσα οἰκοι ἐπράττομεν, οἰόμενοι λανθάνειν. Πτολεμαῖον μὲν συνόντα τῇ ἀδελφῇ, Λυσιμάχῳ δὲ τὸν υἱὸν ἐπιβουλεύοντα, τὸν Σελεύκου δὲ Ἀντίοχον Στρατονίκην διαφθείροντα λάθρᾳ, τῇ μητρυιᾷ, τὸν δὲ Θετταλὸν Ἀλέξανδρον, ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἀναιρούμενον, καὶ Ἀντίγονον μοιχεύοντα τὴν γυναῖκα, καὶ Ἀτταλῳ τὸν υἱὸν ἐγχέοντα τὸ φάρμακον. ὑπορρωτὶ δ' αὖ, Ἀρσάκην φονεύοντα τὸν γιώκιον, καὶ τὸν εὐνοῦχον Ἀρβάκην, ἕλκοντα τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Ἀρσάκην. Σπαρτῖνος δὲ ὁ Μῆδος, ἐκ τοῦ συμποσίου πρὸς τῶν ἀρηφορουμένων ἕλκετο ἔξω τοῦ πυλῶνος, σκύφῳ χρυσῷ τὴν ὀφρὺν πατηλοιμένος. ὁμοίως δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις καὶ Θρᾳξὶ γιγνόμενα ἐν τοῖς βασιλείοις ἐπὶ ὁρᾶν, μοιχεύοντας, φονεύο-

Deflexis igitur in terram oculis, clarè uidebam & urbes, & homines, & quæ fiebant: neque solùm ea quæ sub dio, uerumetiam quæ domi faciebant, rati sese à nemine uideri. Ptolemæum uidi cum sorore rem habentem, Lysimacho Struentem insidias filium, Antiochum Seleuci filium nouercæ Stratonicæ clãculum innuentẽ, Thessalum Alexandrum ab uxore tolli é medio, Antigonum filij uxorem adulterio stuprantem, Attalo uenenũ porrigentem filiũ. Rursum ex altera parte Arsacem interficientem mulierculã, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arsacem. Porrò Spartinus Medus é cõuiuio foràs protrahebatur à satellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his fermè cõsimilia tum in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regijs geri licebat cernere, nempe adulterantes, occidentes,

φονεύοντας, ὀπτβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ὑβριστὰς, ἀδίκους, ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων προδιδομένους. ἡδὺ τὰ μὲν τῶν βασιλίων τοιούτων πράγματα μοι τῆς διατριβῆς. τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, πολὺ γελοιότερα. ἡδὺ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἐώρων, Ἑρμόδωρον μὲν τὸν Ἐπικούρειον, χιλίων ἕνεκα δραχμῶν ὑποκριθέντα, τὸν Στοϊκὸν δὲ Ἀγαθοκλέα, περὶ μισθῶν τῷ μαθητῇ δικαζόμενον, Κλεινίαν δὲ τὸν ῥήτορα, ἐκ τοῦ Ἀσκληπιείου φιάλην ὑφαρπάζοντα, τὸν δὲ κωμικὸν Ἡρόφιλον, ἐν τῷ καμαρυναίῳ καθεύδοντα. τί γὰρ ἂν τὰς ἄλλας λέγοιμι, τὰς τοὺ χορηγοῦντας, τοὺς δικαζομένους, τὰς ἁρπάζοντας, τὰς ἀκροατὰς; ὅλως γὰρ ποικίλα ἡδὺ θεατοδιδάσκαλεῖον ἦν ὁ βίος.

ET. ἡδὺ μὲν ἡδὺ τοῦτο, ὦ Μένιππε, καλῶς ἔχει λέγειν· ἐοικε γὰρ ἡ τῶν τυχόντων τερπνολόγοις παρασκευάσθαι. ΜΕ. παῦλα μὲν ἐξῆς διειλήφθω, ὦ φιλότης, ἀδύνατον, ὅπως γε ἡδέως οὐτὰ, cidentes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negocia huiusmodi mihi spectaculum exhibebant. Cæterum quæ facilitabant plebei, longe magis erant ridicula. Siquidem inter hos uidebam Hermodorum Epicureum ob mille nummum peierãtem, Agathoclẽ Stoicum de mercede discipulum in ius uocantem, Cliniam rhetorem ex Aesculapij fano phialam auream suffurãtem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabant, qui reposcerẽt? Namuarium quoddam undique mixtum erat spectaculum. AMI. Atqui recte facies Menippe, si tibi quoque reteleris. Conseruaneum est enim te exlis non uulgarẽ cepisse uoluptatem. ME. Ne fieri quidem potest amice, ut cũcta ordine recẽsẽã, quũ spectare modò ista

ἔργον δυσχερὲς λῦσ. τὰ μὲν
τοι πρόφαλλα τῶν πραγμά-
των τοιαῦτα ἐφαίνετο, οἷα
φησὶν Ὅμηρος τὰ ἐπὶ τῆς
ἀσπίδος. οὔ μὲν γὰρ ἔσαν ἐλαφίναι καὶ γάμοι, ἐ-
στρῶδι δὲ δικασταὶ καὶ ἐκκλησίαι. καθ' ἕτερον
δὲ μέρος ἑβύα τις, ἐν γεω-
νόμῳ δὲ πυγμῇ ἄλλος ἐ-
φαίνετο. καὶ ὅτι μὲν ἐς τὸν Γε-
τικὸν ἀποβλέψαιμι, πλημμυ-
τας ἂν ἑώρων τὰς Γέτας. ὅτι
δὲ μεταβαίνω αὖθις τὰς Σκύ-
θας, πλανωμένους αὖθις τῶν ἁ-
μαξῶν λῦ ἰδεῖν. μικρὸν
δὲ ἐπικλίνας τὸν ὀφθαλμὸν
ἐπὶ θάτερα, τοὺς Αἰγυπτίους
γεωργοῦντας ἐπέβλεπον. καὶ
ὁ Φοῖνιξ δὲ ἐνεωρᾶτο. καὶ ὁ
Κίλιξ ἐλῄστευε. καὶ ὁ Λά-
κων ἐμαστιγοῦτο. καὶ ὁ Ἀθη-
ναῖος ἐδικάζετο. ἀπαν-
τῶν τούτων ὑπὸ τὸν αὐτὸν γε
νομένων χρόνον, ὥρα σοι ἤδη
ἀθρῆσαι ὁποῖός τις ὁ πυκνὸς
ἅπας ἐφαίνετο. ὥσπερ ἂν εἴ τις
παράσχοι ἀμίνους πολλὰς χορεύ-
σας, μᾶλλον δὲ πολλοὺς χορεύ-
σαντας, ἕκαστα προσάξει τῶν ἀλλο-

τριῶν

fuerit difficilimũ: uerùm re-
rum fastigia eiusmodi fermè
uidebantur, qualia refert
Homerus in clypeo, ubi erãt
conuiuia, nuptiæ que, alte-
ra ex parte iudicia, & con-
ciones: rursũ alia ex parte sa-
crificabat quispiam, in pro-
ximo uerò conspiciebatur
aliquis luctum agens. Por-
rò quum ad Geticam respi-
cerem, uidebam belliger-
rantes Getas. Rursum u-
bi ad Scythas deflecte-
rem, cernere erat errantes
in plaustris. Mox ubi pau-
lulum in diuersam partem
deflexissem oculum, spec-
tabam agricolantes Ae-
gyptios. Phœnix scor-
tabatur, Cilix latrocinabi-
tur, Lacon loris cædebatur,
Athenienses causas agebat.
Hæc omnia quum eodem
tempore gererentur, cogita
nunc cuiusmodi uisa fuerit
rerum confusio. Non ali
ter quàm si quis producat
multos saltatores, uel potius
multas choreas: deinde præ-
cipiat

πων ἑκάστῳ, τὸν σωφρονίσαντα ἀφέντα, ἰδίαν ἕκαστον μέλος, φιλοτιμουμένου δὲ ἑκάστου, καὶ τὸ ἴδιον ὡραῖόν φοντος, καὶ τὸν πλησίον ὑπερβαλέσθαι τῇ μιγαλοφωνίᾳ προδυμουμένου, ἆρα ἐνδυμῇ, πρὸς Διός, οἵα χίνωιτ' ἂν ἡ ᾠδή;

ΕΤ. παντάπασιν, ὦ Μίνιππε, καγγίλειν καὶ τερατωδῶς. ΜΙΝΙΠΠ. καὶ μὴν, ὦ ἑταῖρε, τοιοῦτοί πάντες ἐσὶν οἱ ἐπὶ γῆς χορευταὶ, κἀκ τοιαύτης ἀναρμοσίας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος συνέστακται, οὐ μίαν ἀπῳδὰ φθεγγομένων, ἀλλὰ καὶ ἀνομοίων τὰ σχήματα, καὶ ταναντία κινουμένων, καὶ ταυτὸν οὐδὲν ἐπιτρεπόντων, ἀλλ' ἕκαστος ὁ χορηγὸς ἀπιλάσας τὴν σκηνῆς, οὐκ ἔτι ἀναδαμβάνων. τοιγοῦν ὅμοιοι πάντες, ἤδη σιωπῶντες, οὐκ ἔτι τὸν συμμιγῆ ἐκ πάντων, καὶ ἄτακτον ᾠδὴν ἀναπτέροντες, ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε, ποικίλῳ

cipiat ut omisso cōcētu propriam quisque cātionem canat. Deinde si certatim canat unusquisque, & peculiarem suum cantum absoluere studeat, uocisque magnitudine uicinum superare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi canius. AMIC. Modis omnibus, Menippe, ridiculus ac confusaneus. MEN. Atqui, Amice, hoc genus sunt omnes qui in terris choreas agunt, omnisq; mortalium uita ex huiusmodi constat dissonantia: quippe qui non modò sonent absona, uerùm & ornatu sint dissimili, diuersáque moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è scena exigat, negans diutius choreas ducere oportere. Id ubi factum est, iam omnes sunt inter se similes, taciti, nec amplius confusam illam & incompositam canentes cantionem. Verùm t in

ποικίλῳ καὶ πολυειδεῖ τῷ θεάτρῳ, πάντα μὲν γελοῖα ἀπέβλεψον· μάλιστα δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐπῆλθέ μοι γελᾶν, τοῖς περὶ γῆς ὅρων ἐρίζουσι, καὶ τοῖς μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ τῷ τὸ Σικυώνιον πεδίον γεωργεῖν, ἢ Μαραθῶνος ἔχειν τὰ περὶ τὸν Οἰνόην, ἢ Ἀχαρνῆσι πλήθρα καὶ χίλια, τῇ γῆν Ἑλλάδος ὅλης, ὡς τότε μοι αὖθις ἐφάνετο, δακτύλων ἄσης τὸ μέγεθος τετταράκοντα, κατὰ λόγον, οἶμαι· ἡ Ἀττικὴ πολλοστημόριον ἦν, ὥστε ἐνενόουν ἐφ' ἑαυτοῖς τοῖς πλουσίοις τούτοις μέγα φρονεῖν παυσάμενος. σχεδὸν γάρ, ὁ πολυπλεθρότατος αὐτῶν, μίαν τὴν Ἐπικουρείων ἀτόμων ἐδόκει μοι γεωργεῖν, ἀποβλέψας δὲ δὴ καὶ ἐς τὸν Πελοπόννησον, εἶτα τὴν Κυνοσούραν γῆν ἐλεῖν, ἀναμεμιγμένην πρὸς ὄσον χοῖνιξ, πάντ' ἄλλη φαιὰ Ἀργυρᾶς πλατυτέρα, τοσοῦτος ἔπεδον Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων, μιᾶς ἡμέρας, καὶ μάλ' ἤ τινα ἰδιωτι-

uario ipso ac multiformi theatro, uidelicet ridicula erant quæ gerebãtur omnia: præcipuè uerò mihi risum mouebãt ij q̃ de agrorũ finib. cõtẽdebãt, q̃q; sibi placerẽt hoc nomine, q̃ Sicyoniũ agrũ colerẽt: aut q̃ Marathonis eã partẽ haberẽt, quæ est iuxta Oenoẽ, aut q̃ in Acarnania iugerũm mille poßideret: cũ uniuersa Græcia, quẽadmodũ id tẽporis mihi è sublimi despicienti uidebatur, quatuor digitorum spacium habere uideretur. Attica, nisi fallor, proportione minima pars erat. Itaque perspexi quid esset reliquum quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim is qui inter hos quãplurimum agri poßidebat, uix unam ex Epicureis atomis colere mihi uidebatur. Cæterùm ubi ad Peloponnesum flexißem oculos, deinde terrã Cynosuræ subiectã aspexißẽ, ueniebat in mẽtẽ, pro q̃ula regiõe, quæ nihilo esset latior lẽte Aegyptia, tam ingẽs Argiuorũ ac Lacedæmoniorum multitudo cecidisset uno die. Porrò si quẽ cõspexissem

auro

ὦδε χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὅτι δακτυλίους τε ἔχων ὀκτὼ, καὶ φιάλας τέτταρας, παύου καὶ ὧδε ἡδέως ἂν ἐγέλων· τὸ γὰρ Πάγγαιον ὅλον, αὐτοῖς μετάλλοις, μικρὸν χρυσίον ὧν τὸ μέγεθος. ΕΤ. ὦ μακάριε Μένιππε, ἢ παραδὺς ξυ δίκας. ἀλλ' ἦ δὴ πόλεις, πρὸς Διὸς, καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοὶ, πηλίκοι φαίνονται ἄνω; ΜΕ. οἶμαί σε πολλάκις ἤδη μυρμήκων ἀγορὰν ἑωρακέναι, τὸν μὲν ἄλλο μέλαν, τινὰς δὲ καὶ ἐρυθρούς, ἐνίους, ἃ δὴ ἱππεύοντας, ἔστιν οὓς δὲ καὶ πανοπλίτας· ἐπὶ τούτοις ἐστὶ καὶ πόλεμος. καὶ ὁ μὲν τις πλὴν πόρρω ἀφῖχθαι, ὁ δὲ ἁρπάσας πόδα ἢ πτερὰν μίαν, ἢ πυρὸν ὁμοῦ φέρων. ἐκεῖνοι δὲ ἔοικε παρ' αὐτοῖς, κατὰ λόγον τὴν μυρμήκων βίαν, καὶ οἰκοδόμους τινὰς, καὶ δημαγωγοὺς καὶ πρυτάνεις, καὶ μαντικὴν καὶ φιλοσόφους. πλὴν ἀλλ' ἔγωγε πόλεις αὐτοῖς αὐδράσι, πᾶσι μυρμηκίαις μᾶλλον ἢ ἀνθρωπίναις. ἐπὶ δὲ σοὶ δοκᾶ μικρὸν τὸ παράδειγμα, τὸ ἀνθρώπους ἡμέτερα τῇ μυρμήκων πολιτείᾳ,

auro superbientem, quòd annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ridebam & hunc. Nam Pangæum uniuersum unà cum ipsis metallis, uix erat magnitudine micæ. AMI. O te felicem Menippe, qui tam nouum spectaris spectaculum. Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates, atque homines ipsi, quanti uidebãtur ex alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te sæpenumerò formicarum concionem uidisse, aliquas × in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rursum has in ciuitatem redeũtes. Atq; hæc quidẽ fimũ exportat, hæc alicũde raptã fabæ tunicã, aut dimidiatũ frumẽti granũ currẽs apportat. cõsentaneũ ẽ aũt proratione ỳ uitæ formicarũ esse apud illus et ædiũ fabros, et cõcionatores, & magistratus, et musicos, & philosophos. Sed urbes sanè cũ ipsis uiris formicarũ nidis maximè uidebãtur aßimiles. Quòd si tibi uidetur humilꝰ exẽplũ, uiros cũ formicarũ republica cõferre,

τὰς παλαιὰς μύθους ἐπίσκεψιν τῶν Θετταλῶν. ἦν γάρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἀνδρας γεγονέναι. ἐπειδὴ δ' οὖν πάντα ἱκανῶς ἐθεασάμην, καὶ κατιὼν ἐλαφρά μοι, διασείσας ἐμαυτὸν, ἀνεπτόμην ἄμα πρὸς τοὺς ἄλλους θεοὺς, μετὰ δαίμονας ἄλλους. οὔπω στάδιον ἀνελήλυθεν, καὶ ὁ σελήνης, γυναικεία φωνὴν προϊεμένη, Μένιππε, φησὶν, οὕτως ὄναρ, διανόησαί μοι τι πρὸς τὸν Δία. λέγοις ἄν, ὦ δ' ἐγὼ, βαρὺ γὰρ οὐδὲν, ἢ μή τι φόρτου δέῃ. πρόβηθι, ἔφη, τινὰ οὐ χαλεπὸν, καὶ δέησιν ἀπὸ νύκτα παρ' ἐμοῦ τῷ Διΐ ἀπόφηνα γὰρ, ὦ Μένιππε, πολλὰ ἤδη δεινὰ παρὰ τῶν φιλοσόφων ἀκήκοα, οἷς ὀλίγη ἔτερόν ὅτιμι ὄργον, ἢ τὰ μὲν πολυπραγμονεῖν, τίς ἀμι, ἢ κυλίνδει, ἢ καὶ δι' ὧν τινα αἰτίαν διχότομος ἢ ἀμφίνυστος γίγνομαι, καὶ εἰ μὴ κατοικεῖσθαι τέ μοι φαίην, οἱ δὲ, κατόπτρου δίκην, uetustas Thessalorum fabulas spectat. Reperiet enim Myrmidonas, gentem bellicosissimam, è formicis uiros natos esse. Iam posteaquam satis spectassem omnia, satisq; risissem, excussi meipsum, subuolaui ad reliquos diuos Iouis alti tonantis in ædes. Nondum stadium ascenderam cum Luna, A fœminea sonans uoce, Menippe, inquit, ita tibi contingant quæ optas: inserui mihi in re quapiam apud Iouem. Dic, inquam: neque enim erit molestum, nisi si quid oneris sit portandum. Nuncium, inquit, quendam haud graue, ac petitionem meo nomine Ioui perferes. Enecor, Menippe, & multa & intoleranda ab istis philosophis audiens, quibus præterea nihil est negocij, nisi ut curiosi res meas exquirãt, quæ sim, qãta sim, & quã ob causam dissecer, dimidiata q; fiã, curq; utrinq; gibbosa uidear. Tũ hi me dicũt inhabitari illi speculi ritu supra ma-

re suspen-

ἐπιρρίπτουσι τῇ θαλάσσῃ. οἱ δὲ, ὅ, τι αὖ ἐπαγωγὸν ἐπινοήσῃ, τοῦτό μοι προσάπτουσι. τὰ τελευταῖα δέ, ἠδὲ τὸ φῶς αὐτὸ, πλοπιμαῖόν τι ἠδὲ νόθον εἶναι φασί μοι, αὐτόθεν ἥκον, παρὰ τοῦ ἡλίου. ἠδὲ ἀ πάντα ἠδὲ πρὸς τοῦτόν μι, ἀδελφὸν ὄντα μου, συγκροῦσαι ἠδὲ στασιάσαι προαιροῦμαι· οὐ γὰρ ἐκεκὰ ἐμοῦ αὐτοῖς, ἃ περὶ αὐτοῦ ἐρήσασι τοῦ ἡλίου, λίθον αὐτὸν εἶναι, ἠδὲ μύδρον πυρός. καί τοι πόσα ἐγὼ συνεπίσταμαι αὐτοῖς, ἃ πράττουσι τῶν νυκτῶν, αἰσχρὰ ἠδὲ κατάπτυστα, οἱ μὲν ἡμέραν σκυδρωποί, ἠδὲ ἀδρύλλεις τὸ βλέμμα, ἠδὲ τὸ σχῆμα σεμνοί, ἠδὲ ὑπὸ τῶν ἰδίων τῶν ἀποβλεπόμενοι, κἀγὼ μὴ ταῦτα ἑρῶσα, ὅμως σιωπῶ· οὐ γὰρ ἠγοῦμαι πρέπειν ἀποκαλύπτειν, ἠδὲ διαφωτίσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας διατριβὰς, ἠδὲ τὸν ὑπὸ τῆς σκιᾶς ἐκάστου βίον. ἀλλὰ κἄν τινα ἴδω αὐτῶν μοιχεύοντα ἢ λαθιπτοντα, ἢ ἀλλο

re ſuſpenſam eſſe. Alij rurſus quod quiſq; ſecum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Poſtremò ipſum quoque lumẽ aiunt mihi & furtiuum eſſe, et adulterinum. quodq; ſupernè à ſole proficiſcatur: neque finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater eſt, committere me, & factionem inter nos ſerere conantes: neq; ſatis erat illis quæ de ipſo dixerunt ſole, ſaxum eſſe illum, & maſſam candentem. Et B tamen quàm multarum rerum illis ſum conſcia, quas noctu patrant turpiſſimas & execrandas, cum interdiu tetrici ſint, & aſpectu uirili, habitúque graues, et imperitorum oculos in ſe coniectos habentes. Atq; ego cum iſta uideam, ſileo tamen. Neq; enim decorum arbitror, retegere atq; in lucem efferre noctur nas illas diatribas, & quam quiſq; in operto uiuat uitam. Quinetiã ſi quẽ conſpicerem adulterantẽ, aut furantẽ, aut

aliud

ἀλλό τι τολμῶντα νυκτερινώτατον, οὐδὲν ἐπισκοπούμενον τὸ νέφος, ἐνικαλυπτόμην, ἵνα μὴ δόξω τοῖς πολλοῖς γέρουσι καθῆσθαι πώγωνι, μὴ ἀρετῇ ἐπισχημονοῦντας. εἰ γὰρ μὴ καὶ νεανίσκοι, διασπαράττοντές με τῷ λόγῳ, καὶ πάντα βόσκον ὑβρίζοντες. ὥστε νὴ τὸν νύκτα, πολλάκις ἐβουλόμην μετοικῆσαι ὅτι πορρωτάτω, ἵν' αὐτῶν τῶν περιεργων ἀν γλώττας διέφυγον. μέμνησο οὖν ταῦτά τι ἀπαγγεῖλαι τῷ Διΐ, καὶ προσθεῖναι ὅ', ὅτι μὴ λιπαρῶν ὄψῃ μοι, παῖσαι χωρὰν μέσον, ὡς μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐκφύγοιμι, καὶ τοὺς διαλεκτικοὺς ἐπιτρίψῃ, καὶ τοὺς διακλεισμοὺς ἐπιτομίσῃ, καὶ τὸν Στοᾶν παῖσαι σπάψῃ, καὶ τὸν Ακαδημαϊκὸν ἐκσαρκίξῃ, καὶ παύσῃ τὰς ἐν Περιπάτῳ διαφθοράς. ὅτω γὰρ ἀφίλοιο ἄρα μοι, ὁρμὴ μέρα πρὸς αὐτὸ γίγνεται φιλεῖν. ἴσθι τοίνυν, ὡς ἀ- γὼ, καὶ ἅμα πρὸς τὸ αὔριον τὸ ἐπιὸν τοῦ οὐρανοῦ,

aliud facinus quammaximè nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne vulgò ostenderem uiros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque uirtutis professioni esset decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus cumulia afficere, adeò ut (testis est mihi nox ipsa) sæpius in animo habuerim, quàm possem hinc longissimè demigrare quopiam, ubi liceret curiosam istorum linguæ effugere. CHæc igitur memineris ut Ioui renuncies, simulq; illud addas, ne fieri quidem posse ut hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exuratquæ in Peripato habentur diatribis finē imponat. Siquidem ad hunc denique modum fiet, ut mihi pareatur quies, desinant que me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas, simulq; rectà ad ipsum cœlū tendebam,

Nulli

Ἐνθα μὴν ὅτι βοῶν, ὅτ' αὖ ἀνδρῶν φαίνεται ἔργα. μετ' ὀλίγον γοῦν καὶ ἡ σελήνη βραχὺ ἀπέμει ἀπολειφθεῖσα, καὶ τῶν γλῶ ἄστρων ἀπολαμπεστέρα. λαβὼν δὲ τὸν ἥλιον ἐν ἀριστερᾷ, διὰ τῶν ἀστέρων πιτύμενος, ῥιπτάσας ἐπὶ σίασα τῷ ἀραιῷ, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἰδόντι μοι, ὡς ἔχον σώματος ἴσα παρεῖναι, ῥᾳδίως γὰρ ὤμην. διαλαθεῖν, ἅτε ἐξ ἀμισάτας ὢν ἀπὸ τοῦ δὲ ἀπὸ τὸν ἐπισάμην ἐν ταλαῖς συνηθείᾳ τῷ Διΐ. ὕστερον δὲ ἐλογισάμην, ὡς τάχιστα καταφράσουσί μου, γνοὺς τὸν ἐτέρων ὑπόπτυγα προικέμενον. αἴσιον γὰρ κρίνας τὸ μὴ παρακινδυνεύειν, ἐκποπτον πρὸς σελήνην τὸν βύρσαν. πακάσας δὲ Ἑρμῆς, καὶ τοὔνομα ἐκπυθόμενος, ἀπήει κατὰ σπουδήν, φράσων τῷ Διΐ. καὶ μετ' ὀλίγον ἐσηλθόν, πάνυ δειλιῶν καὶ ῥίγιων· καταλαμβάνω τὰ πάντας ἅμα συγκαθημένους. ἐδόκουν αὐτὸς ἀφροντίδας ὑπεῖδέ

Nulli ubi comparent hominumue boumue labores. Etenim D. paulo post ipsa etiam Luna mihi perpusilla uidebatur e sublimi. Tandem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas uolans stellas tertio die ad cœlum perueni. Ac primùm quidem mihi uisum est protinus itaut erã, introire: ratus facilè fieri posse ut fallerem, quippe dimidia mei parte aquila. porrõ aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Post apud me perpendebam, illos quãprimùm deprehensuros esse me, q alterã alam uulturinam indutus essem. Quapropter optimũ factu ratus, non temere uenire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomẽ percontatus meum, festinatò abijt, Ioui renunciaturus. Nec multo post introsum accersitus, magnopere pauitans ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter cõsidentes, nec hos absque solicitudine. Nonnihil enim animos

φασίν· ὑπ' ὀυρανῷ τὸ παράδοξον μὲν δὴ ὠδιλημίας, ἡ ὅσον δὲ πω πάντας αὐδρώπους ἀφίξεσθαι προσιόντων, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπεθρωμεύους. ὁ δὲ Ζεὺς, μάλα φοβερῶς, δριμύ τι καὶ Τιτανῶδες ἐς ἐμὲ ἀπιδών, φησί, Τίς, πόθεν εἶς ἀνθρώπων, πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες; ἐγὼ δ', ὡς ἔτ' ὄκνησα, μικρὸν μὲν ἀνέθαρσον ὑπὸ τῆς ἀδυς, ἐφάμην δ' ὅμως ἀχνυμένης, ἡ ὑπὸ τῆ μεγαλοφωνίας ἐμβριθροντημένης. χρόνῳ δ' ἐμαυτὸν ἀναλαβών, ἅπαντα διηγέμην σαφῶς, ἀρξάμενος, ὡς ἐπεθυμῆσαμι τὰ μετέωρα ἐκμαθεῖν, ὡς ἐλθοίμι πρὸς τοὺς φιλοσόφους, ὡς ταὐαντία λεγόντων ἀκούσαμι, ὡς ἀπαγορεύσαμι διαπορώμενος ὑπὸ τῆ ἀδηλον, ἅτα ἐξῆς τῶν ἐπίνοιαν, ἡ τὰ πτερὰ, ἡ πάλαι πάντα, μέχρι πρὸς τὸν ὀρανόν. ἔπι πᾶσι δὲ πρόσιδηκα, τὰ ὑπὸ τῶν σκιλλῶν ἐπιταλμεθέα. μεδιόσας δ' ὅν ὁ Ζεὺς, καὶ μικρὸν ἐπανεὶς τῶν ὀφρύων, τί ἀν

animos illorum turbabat meus & inopinatus aduentus meus. Et quantum antea nunquam, expectabant futurum ut mortales omnes mox aduenirent ad eundem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili uultu tuoq; & E Titanico me obtuens, inquit: Quisnam es, et unde uenis? ubinã urbs tibi, quiue parentes? Hoc ubi audissem, propemodum metu sum exanimatus. Attamẽ cõstiti stupidꝰ, præq; uocis magnitudine F attonitꝰ. Aliquanto pòst ad me reuersus, omnia dilucidè exposui, ab ipso exorsus capite, quẽadmodum concupiscem sublimia illa cognoscere: quemadmodum accessissem ad philosophos: quemadmodum pugnantia loquentes audissem: quemadmodum desperassem distractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tũ alas, reliquaq; omnia usque ad ipsum cœlũ. Post omnia addidi quæ Luna mãdarat. Itaq; ridẽs Iupiter exporrectis aliquãtũ supercilijs:

Quid

λέγεις, φησὶν, ὅτε πρῶτον, καὶ Ἐφιάλτης; ἢ καὶ Μένιππος ἐπολμησεν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναβαθῆναι. ἀλλὰ νῦν μὲν ὦδε ἔχει πρὸς σε καλῶμεν, αὔριον δ', ἐφη, πρὸς ὃν ἥκεις, χρηματίσαντες ἀπεπέμψομεν· νῦν δὲ μὰ τὴν ἀναβασιν, ἰδιάζῃ ἐς τὸ ἔπιπλουν τοῦτο τὸ οὐρανοῦ καὶ ἡσυχῇ καθίσαι. μεταξύ τι προϊὼν, αὐτόματόν με περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων, τὰ πρῶτα μὲν ἐκάνα, πόσον χρόνον ὁ πυρὸς ἔσται ὥστε ὦδε τὴν Ἑλλάδος, καὶ εἰ σφόδρα ὑμῶν ὁ πόνος χειμὼν καθίκετο, καὶ εἰ τὰ λάχανα δίψῃ πλήθουσι ἐπεμβρίας. μετὰ δὲ ταῦτα, εἴ τις ἔτι λείψανον τῶν ἀπὸ Φαιδίου, καὶ εἰ ἐν ἐκείνοις Ἀθηναίοις τὰ Διάσια τοιαῦτα ἦν, καὶ εἰ τὸ Ὀλύμπιον αὐτοῖς ἐπιτελοῦσι διανοοῦνται, καὶ εἰ σωπλήφθησαν οἱ ἐν Δωδώνῃ νικῶν σισυλλητόν τινα. ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων ἀπεκρινάμην, ἐπί μοι Μένιππε, ἔφη, Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cum ausus sit & Menippus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus. simulque cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, unde maximè omnia poterant exaudiri. Iam enim tempus erat ut uotis audiendis consideret. Atque interim inter eundum percontabatur me super his negocijs quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc uænit triticum in Græcia? Et num superior hyems grauiter uos tetigit? Et num holera egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, nunquis adhuc superesset è Phidiæ genere: Et quã ob causam Atheniẽses tot annos Ioualia intermisiſſẽt. Et nũ in animo haberent Olympium suum absoluere. Et num essent comprehensi, qui templum Dodonæum sacrilegio spoliassent. Ad ea cum respondissẽm: Dic mihi (inquit) Menippe, de me

περὶ ἧς ἐμὲ εἰ αὐθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; τίνα, ἔφην, Διο σπορ, ἢ τὴν σὺν ιβ ἄτλω, βασιλέα σὶ εἶναι πάντων θεῶν; πάνυ γε ἔχων, ἔφη, τὸ ἧ φιλόνεικον αὐτ ἀκριβῶς εἴδα, καὶ μὲν μὴ λίγυς. ἐῶ γάρ ποτε χρόνον, ὅτι καὶ μάντις ἐδόκουν αὐτοῖς, καὶ ἰατρὸς, καὶ πάντα ὁμῶς ἐῶ ἐγώ, μιᾷ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί. καὶ ἡ Δωδώνη τε καὶ ἡ Πίσα, λαμπραὶ καὶ περίβλεπτοι πᾶσιν ἦσαν, ὡς ἐγὼ ἦν κατὰ τύχην θυσιῶν, καὶ ἀναβλέπειν μοι ἀμώατὸν· καὶ ἐν Δελφοῖς μὲν Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον κατεγράσατο, ἐν Περγάμῳ δὲ τὸ ἰατρεῖον ὁ Ασκληπιὸς, καὶ τὸ Βενδίδειον ἐγένετο ἐν Θρᾴκῃ, καὶ τὸ Ανυβιάδειον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸ Αρτεμίσιον ἐν Εφέσῳ, ἐπὶ τούτοις μὲν ἅπαντες θύουσι, καὶ πανηγύρεις ἀνάγουσι, καὶ ἑκατόμβας παρεσκεύασιν· ἐμὲ δ', ὥσπερ παρηβηκότα, ἵνα μὴ τετιμηκέναι νομίζουσιν, ἀν

de me uerò quam habent homines opinionem? Quã inquam, ô here, nisi maximè piam? nimirum omniũ Deorum regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Cæterùm ego contentionẽ illorum probè noui, etiamsi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cum illis & uates esse uiderer, & medicus. In summa, unus erã omnia. Tum Iouis plenæ erant & uiæ omnes, simul & mortalium conciones. Pisa ac Dodona splendidæ erant, ac cõspiciẽdæ omnib. Porrò præfumo sacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm posteaquam Apollo apud Delphos constituit oraculum, Æsculapius medicinæ officinã Pergami, simul atque Bendidium natum est in Thracia, Anubis templũ in Aegypto, Dianæ apud Ephesios: ad ista quidem cõcurrunt omnes, solennes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi uerò tanquam ætate defecto, abundè magnũ honorem habuisse se putãt, si solido

ἀὲ διὰ πέντε ἔλων τῶν θύσω σιν ἐν Ολυμπίᾳ. τοιγαροῦν ψυ χροτάτους αὖ μοι τοὺς βωμοὺς ἐο δοις τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν, τοιούτους ἅττα διεξιόντες, ἀφι κνούμεθα ἐς τὸ χωρίον, ἔνθα ἐδει αὐτὸν παθήσομενον διακρου σαι τῶν σύχων. θυρίδες δ' ἦσαν ἔξω, τοῖς τοιχίοις ἔπ φρικτῶν οἰκημάτων, κώμασι ἐχούσαι, οἷαι περ ἐπάσης ὀρόφου ἐκκεκαυ μέναι εἰσί. καθίσας δὴ ἐπ' αὐτὸν ὁ Ζεὺς, οἷα δὴ πρώτως ὁ Ζεὺς, ἀφεῖλε τὸ πῶμα, πᾶσι τοῖς σύχοις μέλλοις ἐπιτόν. ἤνοιγτο δ' ἅπαν ταχόθεν δὲ γῆς διάφορα οἷα πνεύματα. συμπαφανύσαι γὰρ ἦν αὐτοὺς, ἐπίκουρα ἅμα τῆς σύ χης, ἦσαν δ' τοιάδε· ὦ Ζεῦ, βασιλεῦσά μοι γένοιτο· ὦ Ζεῦ, τὰ πρόμαντά μοι φῶσα, καὶ τὰ ὀνείρατα· ὦ Ζεῦ, τὸν πατέρα μοι ταχὺς ἀπόλοιμην. ὁ δέ τις αὖ φάει, ἐδὲ κληρονομή σαιμι τὰ γυναικός· ἐδὲ λάθοι με ἐπιβουλεύσας τῷ ἀδελφῷ. γένοιτό

si solido quinquennio sacria ficarint in Olympia. Proin de uideas aras meas frigidio res, quàm sint uel Platonis leges, uel Chrysippi syllogis mi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, ubi consessurus erat ad exaudienda uota. Erant autem ordine sitæ fenestræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes o percula. iuxta unam quanque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cum ad priamam assedisset, detracto o perculo præbuit sese petenti bus. Optabant autem ex om ni undique terra, diuersa ua riaq;. Nam ipsè quoque admotis pariter auribus, simul audiebã uota. Erant autem huiusmodi: O Iupiter, contingat mihi regnum. O Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire. O Iupiter, utinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicebat: Vtinam existam hæres meæ uxoris. Vtinam nemo resciscat me struxisse insidias fratri.

γένοιτό μοι νικῆσαι τὸν δίκλω, στεφθῆναι τὰ Ὀλύμπια. τῶν πλεόντων δὲ, ὁ μὲν βόρειος ἤυχετο ἐπιπνεῦσαι, ὁ δὲ νότου, ὁ δὲ γεωργὸς ἤτει ὑετὸν, ὁ δὲ ἥλιον. ἐπανιόντα δὲ ὁ Ζεὺς, καὶ τὸν σὺν ἐμοὶ ἐπάσχοντα ἀκριβῶς ἐξετάζων, οὐ ταὐτὰ ὑπέσχνεῖτο. ἀλλ' ἕτερον μὲν ἐδίδου πατὴρ, ἕτερον δὲ αὐτὸς τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν εὐχῶν, πρᾳεῖτε αὖν διὰ τοῦ αἰθερίου, καὶ ὡδὶ τὰ λιχνὰ καὶ ῥιπτοῦσι φέρων, ἵλαος ἦν· ἀνοσίους δὲ ἁρπάζοντας αὖθις ἀπέπεμπεν, ἀποφυσῶν πάνυ, ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο τοῦ οὐρανοῦ. ὡδί μοι δέ τινος ἀνδρὸς καὶ ἀπορουῦντα αὐτὸν ἐθεασάμην. δύο γὰρ ἀνδρῶν ταὐναντία εὐχομένων, καὶ τὰς ἴσας θυσίας ὑπισχνουμένων, οὐκ ἔχων ὁποτέρῳ μᾶλλον ἐνδυσώπητον αὐτῶν.

ὅτε δὲ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἐπεπόνθει, καὶ εὐδίην τε ἀποφήνασθαι ἀμφοτέροις ἐῶν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πύῤῥων, ἐπέχων ἔτι, καὶ διαβλέπων ἦν. ἐκεῖνα δὲ ἐκείνῃς ἐχρημάτιζεν τῶν

Contingat mihi uincere hoc tempore, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigabant, hic optabat ut spiraret Boreas, ille ut Notus. Agricola optabat pluuiam: contrà fullo, Solem. At Iupiter audiens, & singula uota diligenter expendens, non omnibus pollicebatur: uerùm hoc concesit Saturnius, abnuit illud. Nam iusta uota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextrã statuẽs, rursus iniqua remittebat irrita, flatu deorsum redigẽs, nepossint ad cœlũ accedere. Super uno quodã uoto uidebam illũ etiam ambigentẽ. Etenim cũ essent duo qui diuersa peterent, & quales uictimas pollicitantes, nõ inueniebat utri potius annueret. Itaque iam Academicum illud illi accidebat, ut nihil statuere posset: uerùm exemplo Pyrrhonis, suspensus hærebat etiam, ac considerabat.

Porrò quum iam satis uota propo-

τῶν σὺχῶν, ὧδε τὸν ἑξῆς μεταβὰς θρόνον, καὶ πλὴν πολλῶν θυρίδα κατακύψας, τοῖς ὄρνισι ἰσχολαζῇ, καὶ τοῖς ὀμνύουσι χρηματίσας ἀπὸ καὶ τούτοις, καὶ τὸν Ἐπικούρειον Ἑρμόδωρον ὀπτροβίψας, μετεπειτα βίζετο ὧδε τὸν ἑξῆς θρόνον, κἀγὼ λόγε καὶ φύσεως καὶ οἰωνοῖς προσίξων, ἐπ' ἐκεῖθεν ὧδε πλὴν τῶν θυσιῶν θυρίδα μετῆα, ἀλ' ὡς ὁ παππὺς αὐτῶν, ἀπύσειλλε τῷ Διὶ τοῦ δύστου ἑκάστου τοὔνομα. ἀποβὰς ἢ τούτων, προσίστατο τοῖς αὐίμοις, καὶ τὰς ὥρας, ἃ ἀπὸ ποιῶν, τὰ μὲν παρὰ Σκύθαις γίτω. παρὰ Λίβυσιν ἀστραπίζετω. πρὸ Ἑλλησι νιφέτω. σὺ δ' ἐν Βοιωτίας πνεῦσον ἐν Αὐλίδι, σὺ δ' ὁ Νότος ὀσυχίαν ἄγε. ὁ δὲ Ζέφυρος τὸν Ἀδρίαν διανυμάτω. καὶ δὴ χαλάζης ὅσον μύριοι χίλιοι διασκιδαθέτωσαν ἐπὶ Καππαδοκίας. ἀναβάτω δὲ ὄμβρος σχολὴν αὐτῷ διηνεκέων, ἀπήνεμον δὲ τὸ συμπόσιον, λείψυδρον γὰρ ὕδωρ παρὰ ἐκ

proponentibus dedisse operam, ad K proximam digressus sellam, & ad secundam feneſtram, prono capite fœdera ferientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi his quoque reſponſum eſſet, ac Hermodorum Epicureũ fulmine comminuiſſet, ad proximam deinde ſellam ſe ſe tranſtulit, de diuinationi bus omnibus & augurijs auditurus. L Hinc ad ſacrificiorum feneſtram tranſilit, per quam fumus aſcendens denunciabat Ioui nomen uniuſcuiuſque qui rem diuinã faceret. M Rurſum omiſſis his, uentis et horis mãdabat quæ facere deberent: Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgarato, apud Græcos ningito. At tu Borea ſpira in Lydia. Tu Note ſeſce. Zephyrus Adriani undas eõ citet. Tum in Cappadoci am grandinis mille modij diſpergãtur. Tãdem omnibus ferme ordinatis, diſcedebamus in eũ locũ ubi cõpotant Dij. N Iã enim cœnæ tẽpus erat:

καί μι ὁ Ἑρμῆς παραλαβὼν, κατέκλινεν παρὰ τὸν Γανύμηδη, καὶ τοὺς Κορύβαντας, καὶ τὸν Ἄττιν καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μιτοφόρους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ αὐτὸν δὲ ὁ Δημήτηρ παρῆχεν, ἡ δὲ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μανίδας.

ἅμα δὲ καὶ τὴν ἀμβροσίαν ἔφερε, καὶ τοῦ νέκταρος παρεγεύσατο. ἐγὼ γὰρ βίλτιστος Γανυμήδης, ὑπὸ φιλανθρωπίας, εἰ δράσαιτε ἀποβλέποντά πως τὸν Δία, πετύλλῳ ἂν ἢ καὶ δύο τοῦ νέκταρος ἐνίσχει μοι φοβοῦμαι. εἰ δὲ θεοί, ὥς Ὅμηρός που λέγει, καὶ αὐτοὶ, εἶμαι, καθάπερ ἐγὼ, τὰκεῖ τιθαμεῖς, οὔτε σῖτον ἐδουσιν, οὔτε πίνουσιν ἄθοπα οἶνον, ἀλλὰ τῷ ἀμβροσίαν παρατίθενται, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκονται· μάλιστα δὲ ἥδονται, στενόμενοι τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν, αὐτῇ πυίαν ἀναμεμιγμένον, καὶ τὸ αἷμα δὲ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες προχέουσιν.

mecq; Mercurius arreptum iussit accumbere iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos istos et ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus uinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiã & nectar furtim degustabã. nã optimus ille Ganymedes, ut est hominũ amãs, siquando conspexisset Ioue auertere oculos, nectaris cyathum unum, nõnunq; etiam duos mihi infundebat. Dijue rò, quèadmodũ alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, ut ego, illic conspicatus, neque frumentum edunt, neque potant nigrantia uina uerum ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè uerò gaudent uesci sacrificiorum fumo, una cum ipso nidore subuolante: ad hæc sanguine uictimarum, quem sacrificantes aris infundunt.

Cæterum

ἐν δὲ τῷ μέσῳ ὅ τε Ἀπόλλων ἐκιθάριζε, καὶ ὁ Σειληνὸς ὠρχεῖτο καλὰ καὶ ἐγχόρια, καὶ αἱ Μοῦσαι ἀνῇδον, τά τε Ἡσιόδου θεογονίας ἦσαν ἡμῖν, καὶ τὸν πρώτιστον ὡς ἐκεῖνον τῶν ὑμνων τὸν Πινδάρου. κἀπειδὴ πόρρω ἦμεν, ἀνεπαυόμεθα, ὡς ἔχοι ἕκαστον, ἐπεὶ οὐκ ἀποβρεγμένοι. Ἄλλοι μὲν δὴ καὶ ἄλλοι θεοὶ ἐπεπόρευντο, εὐδαίμων ἀνὴρ νύκτωρ, ἐμοὶ δ' ἐν ἐχρῆν νέμεσις εἶναι· ἀνειλογιζόμην γὰρ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ ἐκεῖνα, πῶς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ὁ Ἀπόλλων ὁ φύς πώγωνα· ἢ πῶς γένοιτο νὺξ ἐν ἀρετῇ, τὸ φίλις παρέντα καὶ, καὶ συνωμολογημένα. εἴτε μὲν οὖν μικρόν τι κατέλαθον, ἴσως δὲ διανεφὰς ὁ Ζεὺς, πρεσβύτατος πρυτανεύειν ἐκκλησίαν. κἀπειδὴ παρῆσαν ἅπαντες, ἀρχὴ λόγων. Τί μὲν αἰτίαν τῶν ξυναγαγὼν ὑμᾶς, ἐ χρὴ ἐστ ξένοις παρίσχηται. βάλλα ἢ βελόμενος ὑμῖν κοινώσασθαι περὶ τῶν φιλοσόφων, μάλιστα

Cæterùm inter cœnãdũ & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacê saltabat: et Musæ surgẽtes in mediũ, tũ Hesiodi Theogonias nobis canebant, tũ primã ex Pindaricis hymnis odã. deinde omniũ saturi requieuimus quo quisque sederamus loco, satis uuidi potu.

At reliqui noctẽ diuíque hominesq; per omnẽ Dormibãt, me nequaquã sopor altus habebat: uerùm mecũ animo uersabã cùm alia pmulta, O tũ illa præcipuè, quî ficret ut Apollini tãto iã tẽpore nõ proueniret barba: aut quo pacto nascereturnix in cœlo, quũ sol semp adesset, unaq; cõuiuiũ agitaret. Ac tũ quidẽ pusillũ obdormiji: mane uerò surgẽs Iupiter, iußit indici cõcionẽ. mox quũ adesſent omnes, sic farier infit: Vti uos cõuocarem, in causſa fuit hospes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare uobiscum de philosophis, maxi-

φάγι ὑπὸ τῆς σελήνης, καὶ ὧν ἐκάνη μίμηται, προσβα-
πεὶς, ἴγνυμ, μηκέτ' ἐπὶ πλέον παρατείνατε τὴν διάσκε-
ψιν· γίνεται γάρ τι καὶ ἀνθρώ-
πων ὄχλου, οὐ πρὸ πολλοῦ τῷ
βίῳ ἐπιπολάζον, ἀργὸν, φιλό-
πεινον, ἡφύλοξον, ἐξύχολον,
ἀπόλιχνον, ἀνίμερον, τὸ τυ-
φομένου, ὕβρεως ἀνάπλεων,
καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, Ε-
τύσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗ-
τοι τοίνυν εἰς συστήματα δι-
αιρεθέντες, καὶ διαφόρους λό-
γων λαβυρίνθους ἐπινοήσαν-
τες, οἱ μὲν Στωϊκοὺς ὠνόμα-
σαν, οἱ δὲ Ἀκαδημαϊκοὺς,
οἱ δὲ Ἐπικουρείους, οἱ δὲ Περι-
πατητικούς, καὶ ἄλλα πολλῷ
γελοιότερα τούτων. ἔπειτα δὲ,
ὄνομα σεμνὸν, τὴν ἀρετὴν πε-
ριθέμενοι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐκ-
βαντες, καὶ πώγωνας ὑδατα-
φάμενοι, περιέρχονται ὑπὸ
πλάσῳ σχήματι, κατάπλεα
ὕβρεως κερτομίας, τοὺς ἀπαν-
τῶντας, τοὺς ἐντυγχάνον-
τας μάλιστα τοῖς φαγητοῖς ἐπά-
γοντες ἐπανορθώσεις, ὧν ἐγὼ ἀφί-
ημι τὰ πρόσωπα, καὶ τὴν
χρυσόπαστον ἐπάνω φολίν,

méque uerò à Luna, his quo de quibus illa queritur, com motus, ſtatui haudquaquam diutius prorogare cõ ſultationem. Eſt P enim bo minum genus, quod non ita pridem in uita fluitare cœpit, iners, contentioſum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ ſtudioſum, Q ſtultum, ſaſtuoſum, cõtumelioſum: & ut uerbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Iſti igitur in R ſectas diuiſi, ac uarijs rationum labyrinthis excogitatis, alij ſeſe Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, alijs item uocabulis his multo magis ridiculis. Deinde ubi uenerãdũ S illud uirtutis nomen induerint, tũ addu ctis in altum ſupercilijs, promiſſaq; barba, fucato habitu obambulant, deteſtãdos mores ſecum circumferentes: ſi millimi nimirũ iſtis T Tragœdiarum hiſtriõibus, quibus ſi perſonas ſtolamq; illã auro ſparſam detraxeris,

quod

τὸ παλαιπωρούμενον ὅτι γελοῖον ἀνθρώπιον, ἐπὶ ἑπτὰ δραχμῶν ἐς τὸ ἀγῶνα μισθωμένον. τοιοῦτοι ὄντες, ἀνθρώπων μὲν ἀπάντων καταφρονοῦσι, πρὸ θεῶν δὲ ἑαυτοῖς διεξέρχονται. καὶ σωφρονεῖν ἐνδεχόμενα μαίνεται τὸν τε πολυθρύλλητον ἀρετὴν βαγῴδοῦσι, καὶ τὰς τῶν λόγων ἀπορίας ἐκδιδάσκουσι. καὶ πρὸς μὲν τὰς μαθητὰς παρτιρίαν ἀεὶ καὶ σωφροσύνην ἐπαινοῦσι, καὶ μηδενὸς ἑαυτοὺς κατακρίνουσι· μόνοι δὲ καὶ ἑαυτοὺς ψέγομενοι, τί ἂν λέγοι τις, ὅσα μὴ ἐν δέοντι, ὅσα δὲ ἀφροδισιάζουσιν, ὅπως δὲ πορνιδάχουσι τῶν ὀβολῶν τὴν ῥύπον; τὸ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι μηδὲν αὐτοὶ μήτε καινὸν μήτε ἴδιον ἐπιτηδεύουσιν, ἀλλ' ἀχρεῖοι καὶ πορτῆλοι καθεστῶτες, οὐτι πρὸς ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιοί εἰσι, ὅτε ἐν βουλῇ, ὅμως τῶν ἄλλων κατηγοροῦσι, καὶ λόγους τινὰς ἐπιρρὲς συμφορήσαντες, καὶ λοιδορίαι τινὰς ἐπιμιλιτηκότες, quod supereſt, id ridiculum eſt, nempe homunculus ſeptem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiuſmodi cũ ſint, V mortales quidẽ uniuerſos aſpernãtur, de dijs uerò abſurda prædicant, contractisq; cœtibus adoleſcentulorum (quos nihil negocij ſit fallere) nobilẽ illam uirtutẽ oſtẽtãt, & uerborũ ambiguitates docent, atque apud diſcipulos tẽperãtiã ſemper ac modeſtiam laudant, opes ac uoluptatem execrantur. Cæterùm ubi ſoli & apud X ſeſe eſſe cœperint, quid attinet dicere quantopere ſeſe ingurgitẽt, quàm immodicè ſint ad Venerem, quemadmodum autem etiam aßium ſordes oblingant? Illum illud eſt omnium grauißimum, quòd cum ipſi nihil agant neq; publicũ, neque priuatũ, ſed inutiles ac ſuperuacanei deſideant: nuſquam in conſilijs, nuſquam numerentur in armis: tamen reliquos accuſant, ac uirulenta quædam Y dicta congerentes, neque non maledicta quædam meditati,

ζωπυριῶσι, καὶ λοιδορῶσι τοῖς πλησίον. καὶ ἔστ' αὐτῶν τὰ πρῶτα φέρεσθαι δοκᾶ, ὃς ἂν μὴ γαστρωνίτατός τις ᾖ, καὶ ἐπαμύτατος, καὶ πρὸς τὰς βλασφημίας θρασύτατος. καί τοι τὸν διατεινόμενον αὐτῶν, καὶ βοῶντα, καὶ κατηγοροῦντα τῶν ἄλλων ἰδὼν ὄρθ', σὺ δὲ δή τί πράττων τυγχάνεις, ἢ τί φῶμεν πρὸς θεῶν, σε πρὸς τὸν βίον σωτηλῆν; φαίη ἄν, ἃ τὰ λίμνια κἀλιεῦσι θέλοι λέγειν, ὅτι πολὺν μὲν, ἢ γεωργῶν, ἢ στρατεύεσθαι, ἢ τινα τέχνην μετιέναι, πρότερον ἐνεά μοι δοκᾶ. νῦ πρατὰ ᾖ, νὴ αὐχμῶ, νὴ ψυχρολουτῶ, νὴ αὐυπόδητος ἢ χειμῶνος πορεύεσθαι· καὶ ὥσπερ ὁ Μῶμος, τὰ κατὸ τῶν ἄλλων γιγνόμενα συκοφαντῶ. καὶ ἂ μέν τις ἀψώνητα τῶν πλησίον πολυτελῆ, ἢ ἐταίρας ἔχει, τοῦτο φθονερὰς μανῶ, καὶ ἀγανακτῶ. ἂ δὲ τῶν φίλων τις ἢ ἑταίρων κατάκειται νοσῶν, ὠδὶ πονηρίαν τινὰ καὶ ὀφρανέαν φιλόμηχος, ἀγνοῶ. τοιαῦτα μὲν

obiurgant, proximisq; conuiciantur, adeò ut is inter hos primas tenere uideatur qui clamosissimus sit, & impudentissimus, & ad maledicèdum audacissimus. At sanè si quis istum sine fine ista facientem, uociferantè, et cæteros incusantem percontetur ad hunc modum: Tu uerò quid tandem facis? aut, quid per deos dicemus te ad uitam conferre? nimirum respondebit, si modò recta uera q; fateri uolet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut militare, aut artè aliquam aggredi, superuacaneum mihi uidetur: cæterùm clamo, squaleo, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo; ac uelùti Momus ille, quæ ab alijs geruntur, calumnior; ac si quis diuitum sumptuosius obsonarit, aut amicam habeat, id exquiro, atque indignor. Quòd si amicorum quispiam aut sodalium morbo decumbat, curaq; & obsequio egeat, id ignoro. Hoc genus

μὴν ἔστιν ἡμῖν, ὦ θεοί, ταῦτα τὰ δρώμενα. οἱ δὲ δὴ Ἐπικούρειοι αὐτῶν λεγόμενοι, μάλα δὴ καὶ ὑβρισταί εἰσι, καὶ οὐ μετρίως ὑμῶν καθάπτονται, μήτε ὀφελεῖσθαι τῶν ἀνθρώπων λέγοντες τοὺς θεούς, μήτε ὅλως τὰ γιγνόμενα ἀνθρωπίνων, ὥστε ὥρα ὑμῖν λογίζεσθαι, διότι ἂν ἅπαξ ἔτι πεῖσαι τὸν βίον διαιτᾶσιν, ἢ μετρίως πανύσεται. τίς γὰρ ἂν ἔτι θύσειεν ὑμῖν, πλὴν ἐλαχίστων ἕνεκα πρεσβυτῶν; ἃ μὲν γὰρ ἡ σελήνη αἰτιᾶται, πάντες ἴσμεν ὅτι τὸν ξένον χθὲς διεκωλύσατε. πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε, ἃ καὶ τοῖς ἀνθρώποις γένοιτ' ἂν ὠφελιμώτατα, καὶ ἅμα ἀσφαλίσασθε. ἐπάνω ταῦτα τοῦ Διὸς, ἡ ἐκκλησία διετρύβετο. καὶ δὴ θύειν ἔβουν ἅπαντες, κηρύττουσιν, καταράττουσιν, ἐπαίρουσιν ἐς τὸ βάραθρον, ἐς τὸν Τάρταρον, ὡς τοὺς Γίγαντας. ἀσυχίαν δὲ ὁ Ζεὺς αὖθις παραγγέλας, ἔφα ταῦτα, ὡς βούλεσθε, ἔφη, καὶ

genus sunt z nobis, ô dij, hæ pecudes. Iam uerò qui ex his uocantur Epicurei, uehementer sunt etiam contumelioſi, neq; mediocriter nos mordent, affirmantes neque dijs eſſe curæ res mortalium, neq; omnino conſiderari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus eſt ut de his conſultem⁹ t propterea quòd ſi ſemel uacuum leant hæc perſuadere ijs qui ſunt in uita, nõ mediocriter eſuriet is. Quis enim poſt uobis ² rem diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hos accuſat, omnes audiſtis heri narrantem hoſpitem. Super his conſultate, quæ pariter & hominibus ſint quamutiliſſima, & nobis quamminimè periculoſa. Hæc locuto Ioue, frequens affremebat cõcio. mox clamatũ eſt ab omnibus: Effulmina, exure, cõminue in barathrũ, in tartarũ, uti Gigãtes. At Iupiter rurſum indicto ſilentio: Fient iſta, inquit, quemadmodum uultis.

πάντας ἐπιβλέψαντι αὐτῇ διαλεκτικῇ. πλὴν τό γε νῦν ἔναγες, ἐδίμισε κολασθῆναί τινας· ἱερομηνίαν γάρ ἄγομεν, ὡς ἴσθι, μηνῶν τεττάρων. ἤδη γὰρ τῶν ἐνιαυσίων ἐπιτελεσθέντων. ἐς νέωτα δὲ μὴ κρινόμενός τις, κακοῖς κακῶς ἀπολεῖται τῷ σμιδαλίῳ κεφαλῇ· ἤδη γὰρ ἐνιαυσίου δεῖται κριοῦ. περὶ δὲ Μενίππου ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, πρὸς αὐτὸν αὐτὰ ταῦτα, ἵνα μὴ τῷ αὔριον ἄλλῳ ποτέ, ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ ἐς τὸν γλῶ κατενεχθῶμεν ζόφον. τὸ δὲ μὴ πάντα ἀπὸν, δίλυσι τὸ σύλλογον. ἐμοὶ δὲ ὁ Κυλλήνιος, τοῦ δεξιᾶ ἀπορμήσας, περὶ ἑσπέραν χθὲς κατέθηκε, φέρων ἐς τὸ Κεραμεικόν. Ἅπαντα ἀκήκοας, ἅπαντα, ὦ ἑταῖρε, τὰ δὲ ὁρατὰ ἄπειμι φέρων, καὶ τοῖς ἐμ τῇ Ποικίλῃ περιπατοῦσι τὴν φιλοσοφίαν, αὐτὰ ταῦτα ἀλαζονεύομαι.

Omnes cõminuentur b ck in psa sua dialectica. Quãquã in præsentia sanè fas non est punire quenquam. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses: iãque inducias promulgaui. Itaq; proximo anno ineunte uere mali malè perdẽtur, formidãdo fulmine. Sic ait, atque supercilijs pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi uidentur, inquit, ut ademptis illi alis, ne quãdo denuò redeat, à Mercurio deferatur hodie in terrã. Hæc locutus demisit cœtum. Me uerò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter uesperam deposuit in Geramico. Audisti omnia: omnia inquam amice, quæ è cœlo mecum affero. Quare abeo iam, eadẽ hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

a Ter mille igitur erant.)Occasio dialogi. b Quòd si non credis.)Docilitas & attentio. c Neque enim ciuile fuerit.) Narratio,ac primùm quibus de causis ad philosophos se contulerit. d Atque hic mihi.) Ignorantia & inscitia uulgi. e Grauabar erectus.)Causæ,quibus commotus cœlum ac Iouem ipsum adeundum censuerit: nempe philosophorum diuersa & incerta doctrina. f Atqui rideres amice.)Hîc Astrologos irridet, qui de motu positúque stellarum se futura dicere posse mentiuntur,uana curiositate ac insania:quorum innumeri, propè sceleſtiſsimis inuentis atq; flagitijs,pro dijs habiti sunt. g Quid autem.)De infinito. h Bellum rerum omnium parentem.)Sunt qui hoc ád philosophorum quorundam decretum referunt,qui dixerunt, rerú summam è lite progigni. i Soli rerum.)Apollo Iouis & Latonæ filius, diuinationis Deus,Musarum præses, & Medicæ artis repertor à poetis dicitur. k Eius rei conficiendæ.) Quibus rationibus adductus, perficiendæ rei propositæ spem cœperit. l In aquilis ac scarabeis.)Hic Apologus inter alios extat non inelegans. m Correptis ádibus.) Hypotyposis uolatum & ascensum meditantis, n Diuerti.) Diuersorum Lunæ,unde prospectu in terram capto,cuncta quæ inferioribus hisce regionibus geruntur,inspicit. o Rhodiorum colossum.)Tacitè & hæc,ut ambitiosa hominum opera,perstringit.Colossi dicuntur statuæ ingentes. Inter has in primis celebratur Solis colossus apud Rhodios, septuaginta cubitis altus. De eo idem Lucianus in Ioue Tragœdo. Hinc nata hyperbole,Colossea magnitudine,in homines prægrandi corporis mole:qua sæpe Lucianus utitur. p Empedocles.) Empedoclem hic notat,ueluti quòd ipse quoque de rebus naturalibus absurdè nugatus sit.Alludit autem ad id, quòd idem (ut quidam tradunt)in crateres Aetnæ præcipitauit se.

q Nonnihil perturbabar,ratus dæmonem.) Dæmon ab antiquis dicebatur Deus,sapiens,genius,præses, fortunæ conciliator bonæ,uel aduersæ.hinc dicti sunt κακοδαίμονες,malorum & omnium infortuniorum autores: εὐδαίμονες,bonorum & uir-

tutum

tutum datores. Dæmones uerò dixerunt, qui à lunari globo, & à media aëris regione patens in terram imperium habent, & dominium in reliquas creaturas, ut Vertumnus, Hippo, Priapus, &c. r Nullum ego sum numen.) Hoc carmen extat apud Homerum Odysseæ ω, sub persona Vlysis, loquentis ad Telemachum filium: quod Plutarchus in Commentario, cui titulus: Quo pacto quis intelligat se profecisse, monet ut semper habeamus in promptu, tanquam pharmacum aduersus venenum adulationis, aut ubi quis nos magnificentius quàm pro merito laudat. s Si quis producat multos.) Amplificatio à simili. t Verùm in uario.) Vanum atque inutile studium plura possidendi. u Vniuersa Græcia.) A collatione partium ad totius. x In orbē obambulantes.) Ciuitatū propria studia. y Vitæ formicarum.) Collatio formicarū. z Myrmidonas.) De Myrmidonū origine hæc apud ueteres refertur historia. Inter Atticam & Peloponnesum, in faucibus Saronici sinus, sita est Aegina insula, Atticæ Athenisque obiecta. In qua, cùm regnaret Aeacus, Iuno totam insulam peste corrupit: labe uerò magis atque magis glisscente, hominibus insula despoliatur. Aeacus hanc solitudinem, ciuiumque inopiam indignè ferens, Iouem patrem orat, ut iacturam hanc quoquo modo resarciat. Iupiter ingentem formicarum catervam, quam in proxima quercu conspicatus fuerat, in homines transformatam, filio donauit. Ab his Myrmidones, quoniam μύρμηξ Græcis formica est, nominati. Strabo uerò libro octauo, Aeginetas nō à formicis natos: sed quòd formicarū in morem in specubus, effossisque cauernis habitarent, hoc nomen accepisse memorat.

A Luna.) Querela Lunæ, de philosophorum contumelijs.

B Et tamen.) Amplificatio ab immerito. C Hæc igitur memineris.) Epilogus. D Etenim paulo pòst.) Ascensus in cœlum, & ad ipsum Iouem. Et hactenus quidem hominum stultitiam & cupiditates persecutus est: iam & illa, quę de dijs feruntur, eodem modo exagitat. E Titanico ultu.) Titanicum autem torum uocant ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur ueteres illi Titanes. Idem in Timone: Itaque promissa barba, reductisque supercilijs, secum murmurans nescio quid, accedit, Titanico uultu aspiciens.

F Attonitus.) ἐμβροντητοι καὶ ἐμβροντημένοι à Græcis κυριώς appellan-

appellantur, quorum mens aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obstupefcit. Vtrumque uocabulum per metaphoram ad alia transfertur: ut hîc. Stupidum atque animi impotentem plerunque significat. Moschopulus: κ& ὁ ἐμβεβροντημένος, ὁ ἄφρων, ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῶν ὡρῶν κατεφθαρμένων σκληρῶν. Demosthenes: ὥσθ' ὑπὸ τοῦ πάθους ἐμβρόντητα, εἶτα νῦν λέγεις. Hos Latini attonitos dicũt. Celsus: Attonitos quoq; rarò uidemus, quorum & corpus & mens stupet. Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo: ἀποπληξίαν hunc Græci uocant. Ouidius Trastium primo:

Non aliter stupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
Vixit, & est uitæ nescius ipse suæ.

Xenophon ἀναβάσ. γ. & Ἀλκιβιάδ. α. usus est his dictionibus.

G Nunc uænit.) Ridicula & inepta cura Iouis. H Contentionem illorum.) Eiusdem expostulatio, quòd contemni incipiat. I Erant autem huiusmodi.) Vota mortalium. K Ad proximam digressus sellam.) Iuramenta. L Hinc ad sacrificiorum.) Sacrificia. M Rursum omissis his.) Quæ cuiq; sublimium imperare soleat. N Cœnæ tempus.) Conuiuia Deorum. O Illa præcipuè.) Ridiculum. P Hominum genus.) Descriptio philosophorum. Q Stultum, fastuosum.) Mores. R In sectas diuisi.) Sectæ. S Virtutis nomen inducrint.) Habitus. T Tragœdiarum histrionibus.) Collatio histrionum. V Mortales quidem.) Doctrina. X Apud sese esse cœperint.) Vitia domestica. Y Ficta congerentes.) Petulantia linguæ. Z Hoc genus sunt nobis.) Epicurei, quos speciatim notat, ut qui Deos esse negent. α Rem diuinam faciat.) A periculo exhortatio. β Comminuentur.) Reiectio causæ.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, ἢ περὶ γυμνασίων.

ANACHARSIS, seu de Gymnasijs

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Disputant de gymnasijs siue exercitijs adolescentum, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hæc fingitur. Quũ Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, ut & Solonẽ (qui temporibus

iiiss

illis prò sapientissimo habebatur) audiret,& Græcorũ institu ta ac mores cognosceret,fortè inter cætera iuuenes Athenien ses inter se luctantes,ac mutuò in luto ac pulucre sese prosternentes ac uolutãtes aspiceret,ignarus quid agerẽt, aut quor sum ea contentio pertineret,rem & caussam à Solone perquirit:qui cum exercitandi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum corollas ac poma quædam commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere,pro stulto ac deridendo putat. Proinde altero institutũ hoc ut suum cõmendante,altero uerò ceu stultitiam atq; dementiã quandam ridente,paulatim eò uenitur,ut Solon totam ciuitatis & informandę iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidẽ,quibus disciplinis,quibusq; exẽplis animos ac mentes ciuiũ informent, cõmemorat:deinde & corporũ exercitiũ,& qui finis eorundem,quæq; utilitas sit,recenset. atq; ea pars propria instituti argumenti est. Cæterùm quia finem,à dissimilitudine rerũ & instrumentorũ, & quòd hæc puerilia, ad seria certamina ac bella parũ profutura uideantur, Anacharsis iterũ confutat,monetq; ut iusta potius armorũ exercitatione ad futuros casus sese parent.Solon soleniũ quoq; ludorum auctoritatem & instituta,deinde publicũ morem, & postremò etiã Lacedęmoniorũ exemplũ allegat:ubi tum ad Lacedæmoniorũ ludos,& puerorũ uerberationes,ita respõdet Anacharsis,ut uideatur Lucianus reprehẽdẽdi magis causa illorũ mentionẽ facere,q̃ quòd inhumanitatem atq; sęuitiam istã laudet. Porrò uidetur interim & illud noluisse Lucianus,ostendere uidelicet rationẽ quãdam qua iuuentus instituti atq; informari ad rempub. bene ac rectè possit,cuiusmodi & pleraq; ea sunt quę à Platone De legib.li.7.et 8. de educatiõe & institutione iuuẽtutis traduntur.Adeoq; breui isto Solonis sermone omnia fermè ea Lucianus complexus est,quæ ille multis uerbis & libris uix absoluit.

Ἀναχάρσις ἢ Σόλωνος.

Ταῦτα ὦ ὑμῖν, ὦ Σόλων, τίνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιῶ σπουδῇ μὲν οὐ πρὸς παίζοντες,

Anacharsis. Solon.

Haec uerò a,ô Solon, quamobrem uestri faciũt iuuenes? Partim enim illorum comple-

xi mutuo

πάλῃσι, ἀλλήλους ὑποσκελίζουσιν, οἱ δὲ ἀγχόσε ἰόντες λυγίζουσι, καὶ ἐν τῷ πηλῷ συναναφύρονται καὶ ἐνυβρίζουσι, ὥσπερ σύες, διά τοι κατ' ἀρχὰς ἀδδὺς ἀποδυσάμενοι (ἰώρων γὰρ) λίπα τι ἠλείψαντο, καὶ παίζουσι μάλα ἐρωτικῶς ἀστὸν τὸν ἕτερον ἐν τῷ μίρει. μετὰ δὲ, ὅπ οἶδ' ὅ, τι παθόντες, ὠθοῦσί τι ἀλλήλους συνενόντες, καὶ τὰ μέτωπα συναράττουσιν, ὥσπερ οἱ κριοί. καὶ ἐν ὀδοῦ ἀραμένω ἕκαστος τὸν ἕτερον ἐκ τοῦ σκέλοῦς, ἐφῆκεν ἐς τὸ ἔδαφος, εἶτ' ἐπικαταπίπτων, ἀνακύπτειν ἐκ ἐᾷ, συνωθῶν κάτω ἐς τὸν πηλόν. τέλος δὲ, ἤδη πρόπλεως ἕκαστος αὐτῶν τὰ σκέλη, κατὰ τὸν γαστρὸς, τὸν ὦχον ὑπερβαλὼν τῷ λαμῷ, ἄγχει ἄθλιον. ὁ δὲ παρακροτεῖ ἐς τὸν ὦμον, ἱκετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ τέλεον ἀποπνιγείη, μὴ ἐῇ ἕ τι ἐλαίῃ ἔνεστι φείδονται, μὴ μελιώδεται, ἀλλ' ἀφανίσασθαι τὸ χρίσμα, καὶ τῷ βορβόρῳ ἀναπλασθῆναι,

xi mutuò se supplantãt, partim uerò alius alium præfocat ac uerberat, & cœno se met immiscẽt, uolutanturq; perinde ut sues. Atqui initiò statim exuis uestimentis (spectator enim assistebã) alter alterũ uicissim & rapit, & unxit oleo, ualde pacatè & amiciter: deinde uerò nescio qua offensa dissociati, mutuò se de loco propulerunt innuentes, frontesq; arietantes cõcurrunt nõ secus atq; arietes. Et uide ut ille alterum sublatum crurib. humi prostrauerit, deinde in eum illapsus suspiciendi facultatem non permittit, in cœnum deorsum adigẽs. Postremò uerò iam illius crura secundum uentrem complexus, circumiecto gutturi cubito, miserũærumnosè præfocat. Alter autem eius oberat humeros, suppli-cans, ut opinor, illi, ne prorsus præfocetur. Sed ne olei quidem gratia agunt modestius, ne luti aspergine inquinarentur: uerùm obscurata unctione, & luto completi, largo

ὲν ἰ Ἀρῆτι ἅμα πολλῷ, γέλω-
τα ἐμοὶ γοῦν παρίχουσιν, ὅσ
σπερ οἱ ἐγχέλυδρ ἐκ τῶν χε-
ρῶν διολισθάνουσιν. ἕ-
τεροι δὲ ἐν τῷ αὐδρίῳ τὸ αὐ-
λεῖν τὸ αὐτὸ τοῦτο ἀρῶσιν,
οὐκ ἐν πηλῷ οὖτοί γε, ἀλλὰ
ψάμμου ταύτης βαθείας ὑ-
ποβαλλόμενοι, ἐν τῷ ὀρύγματι
τι τεράστιοι τι ἀλλήλους,
καὶ αὐτοὶ ἐκείνοις πάστιουσι
πλὴν κόνιν, ἀλικρινέστερα δέ
κλω, ὡς ἀφικόμενοι ἔχειν ἐν ταῖς
συμπλοκαῖς, οἶμαι, τὸ ψάμ-
μου τὸν ὄλισθον ἀφαιρούσης,
καὶ βιβαιοτέραν ἐν ξυρῷ πα-
ρεχούσης τὴν αὐτάλειψιν. οἱ
δὲ ὀρθοστάδην πεπονημένοι,
καὶ αὐτοὶ παίουσιν ἀλλήλους
προσιστάμενοι, καὶ λακτί-
ζουσιν. οὕτοσί γοῦν καὶ τοὺς
ὀδόντας ἔοικεν ἀποπτύειν ὁ
παναλαίμων, οὕτως αἵματ@
αὐτῷ καὶ ψάμμου ἀναπέπλη
σται τὸ στόμα, ὥστ, ὡς ὁρᾷς,
πατάχθιττοι ἐς τὴν γνάθον.
ἀλλ' ὅ γ' ὁ ὄρχων ἑτοιμάζεται
σιν αὐτὸς, τὴν λύσιν τῶν μάχων.
τιτμαίο

largo sudore perfluentes, co
piosam ridendi materiam
mihi exhibent, ueluti angui
læ è manibus elabentes.
Rursus alij in aulæ area hoc
ipsum sub Ioue facere con
fueuerunt, neq; tamen illi i-
psi in cœno, sed profundam
arenam subijciētes in fossa
conturbant se mutuò ipsiq;
ultrò spargunt puluerem,
gallorrum in morem, quò
minus (ut mea fert ratio)
in complexibus effugiant,
arena omnem lubricitatem
discludente, aduersarijq;
comprehensionem firmiorē
in arido subministrāte. Cæ
terùm b illi stantes erecto
corpore puluere pleni, et
ipsi mutuis semet afficiunt
uerberibus, & calcitrant.
Itaq; infelix ille & dentes
expuēti similis esse uidetur
adeò illi os totū et arena &
sanguine oppletum est, pal
ma (ut cernis) in maxillam
percusso. Sed ne præsces
quidem ille inter eos pacem
componit, ac pugnam inducta concordia dissoluit.

Etenim

τὴν μαλθακομαι γὰ τῇ πορφυρίδι, τὸ ἀρχόντων τινὰ τῶν γνωρίμων ὄντα ἐν τοῖς ἀποδύτοις, καὶ τὸ παράξαντα ἐπαινῶ. ἄλλοι δ' ἀλλαχόθι παίζεται ἐγκωμιάζουσι. καὶ ἀναπηδῶσιν, ὥσπερ θέοντες, ἐπὶ τὸν αὐτὸν μίνον ἅπαντες, καὶ τὸ αὐτὸ σωαλλόμενοι, λακτίζουσι τὸ ἀέρα. ταῦτα δὴ τὸ βέλτιον ἡδύναιτ' ἄν τινος ἀκοῦσαι ἐν παλαίστρᾳ. ὡς ἐμοιγε μανία μᾶλλον ἐοικέναι δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ὃν ἐγὼ ὀρθῶς ἂν ῥᾳδίως μεταπείσαιμι, ὡς ἀπραπάλωσιν οἱ τοῦτα δρῶντες. Σώ. καὶ μάλ' ὦ Ἀνάχαρσι, τοιαῦτά σοι τὰ τῶν ἐνθάδε φαίνεται, ξένα γιγνόμενα, καὶ οὐδὲν ἀπέδοντα, ἴσως δὲ καὶ ὑμῖν πολλὰ γυμνάσια εἶναι μαθήματα τὰ μὴ ἐπιτηδεύματα, τοῖς Ἕλλησιν ἡμῖν ἀλλόκοτα εἶναι δόξαντα ἄν, εἴ τις ὑμῶν, ὥσπερ σὺ νῦν, ἐπιφαίη αὐτοῖς. πλὴν ἀλλὰ δάρρει ὦ γαδί· οὐ γὰρ μανία τὰ γιγνόμενά ἐστιν,

Etenim purpura coniecturam facio, hunc esse unum ex illis principem. Quin animose quoq; cohortatur, & laudat eũ qui alteri incussa in faciem palma plagam intulit. Porrò alij alibi omnes accelerantes in puluere ueluti currẽtes subsiliũt, eodẽ in loco pmanentes: et in altũ prosilientes, calce lacessũt aera. Quocirca ista pliberter scireuelim, cuĩ cõpẽdij aut utilitatis gratia facilitare soleãt. Eqdẽ omnino hæc res mihi uidetur esse insania: nec quenq̃ esse arbitror, q̃ me facile persuasũ ab ista sentẽtia abducturus sit, ut nõ credã hos insigniter desipere quib. studio est ista facere. Sõ. Ista mehercle ô Anacharsi nõ iniuria ita tibi uidẽtur, cũ & peregrina sint, & multũ à moribus Scythicis abhorreãt: quemadmodũ & nobis non parum multas disciplinas & corporis exercendi studia esse uerisimile est, quæ nobis Græcis absurda & aliena esse uiderentur, si quis quẽadmodũ tu illis spectãdis arbiter assisteret. Atq; bonũ habe animũ, ô amice: neq; enim ista insaniæ sunt opera,

ἀδ' ἐφ' ὕβρῃ ἔστι παίσαντα ἀλλήλους, καὶ κυλίσαντα ἐν τῷ πηλῷ, ἢ διαπαίζεσθαι τῶν κόνιν, ἀλλ' ἴσχει τινὰ χρῆσιν ἡ ἄσκησις καὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα. καὶ ἀκμὴν ὁ μικρὸν ἐπάνω τοῦτο σώμασιν. ὧν γὰρ ἐν διαβίβλῃς, ὥσπερ οἶμαί σε, πολὺ φόβῳ τῇ Ἑλλάδι, ἐν ᾧ σε μακρὰν εἶς καὶ αὐτὸς ἴσως τῶν πεπλωμένων, ἢ κινουμένων, ὅτῳ σοι τὸ πρᾶγμα ὑδύ τι ἅμα καὶ λυσιτελὲς ἔναι δόξῃ. Αν. Απαγε ὦ Σόλων, μὴ ταῦτα γένοιτο τὰ ὠφέλιμα καὶ τερπνά· ἐμοὶ δὲ τι ὑμῶν τοιοῦτό τι διαλθάν, ἵστε μὴ ὡς οὐ μάτην διεξώμεθα τὴν ἀκινάκλω. ἀτὰρ ἀτί μοι, τί ὄνημα ἴδιδε τοῖς γιγνομένοις, ἢ τί φῶμεν ποιεῖν αὐτούς; Σόλ. ἐμοὶ χῶ μὲν αὐτὸς, ὦ Ἀνάχαρσι, γυμνάσιον ὑφ' ὑμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος τοῦ Λυκίου. καὶ τὸ ἄγαλμα δὲ αὐτοῦ ὁρᾷς, τὸν ἐπὶ τῇ στήλῃ κεκλιμένον, τῇ ἀριστερᾷ μὲν τὸ τόξον ἔχοντα.

neq; impulsu contumeliæ hi mutuò se obuerberant, inq; cœno uolutantur, aut semet conspergũt puluere: sed inest huic rei necessitas non iucunda, neq; mediocrem uigorem adiungit corporibus. Itaq; si diutius, ut te plane facturũ opinor, in Græcia uersatus fueris, non in longum et tu unus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti sunt aut puluere. usque adeò res tibi uidebitur & uoluptuosa, & utilis. A N. Apage ista à me, ô Solon. Vobis hæc oblectamenta utilitatem afferant: me si quidem quis uestrùm ea affecerit contumelia, sentiet me haud nequicquam accinctum esse acinace. Verumtamen dic mihi, quod nomẽ huic rei indidistis, aut quidnam operis hoc facere dicamus? S O. Locus ille, ô Anacharsi, à nobis uocatur gymnasium, estq; templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulachrum quod supra statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens dextra

ἡ δεξιὰ δὲ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀνακεκλασμένη, ὥσ περ ἐν πυκτεύοντι μακροῦ ἀναπαιόμενον διάκρυσιν τὸν θεόν. τῶν γυμνασμάτων δὲ τούτων τὸ μὲν ἐν τῷ ψηλῷ λέγεται, οἱ δ' ἐν τῇ κόνει παλαίουσι καὶ αὐτοί. τὸ δὲ παίειν ἀλλήλους ὀρθοστάδην, παγκρατιάζειν λέγεσι μόνον. τὰ δ' ἄλλα ὑμῖν ὅσα γυμνάσια τοιαῦτα, πυγμῆς καὶ λίσπης, καὶ τοῦ σφαλλιάδαι, ὧν ἁπάντων ἀτῶνας προτίθεμεν, καὶ ὁ κρατήσας, ἄριστος εἶναι δοκεῖ τῷ παντὶ αὐτῶν, καὶ ἀναρρήτας τὰ ἆθλα. Ανά. τὰ δὲ ἆθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν; Σό. Ολυμπιάσι μὲν σίφανον ἐν πετίνου, Ἰσθμοῖ δὲ ἐν πίτυϊ, ἐν Νεμέᾳ δὲ σελίνων πεπλεγμένον, Πυθοῖ δὲ μῆλα τῶν ἱερῶν τοῦ θεοῦ, παρ ἡμῖν δὲ τοῖς πανδήμοις τὸ ἔλαιον ἐν τῇ μυρίᾳ. τί γὰρ λύσας ὦ Ανάχαρσι, ἡδύ τι μικρά σοι ταῦτα εἶναι δοκεῖ; Αν. ἔμ, ἀλλὰ παύσωμαι, ὦ Σόλων,

dextra uerò supra caput re fracta tanq; ex multa defatigatiõe Deũ qescentẽ indicat. Cæterùm exercitiorum alia quidẽ quod in cœno fit, Lucta uocatur. illi uerò in puluere quoq; luctantur. Porrò eos qui erecto stant corpore, ac semet uerberib. mutuis onerant, pãcratio decertare dicimus. Sunt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere: quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantißimus ex omnibus esse iudicatur, ac certaminis tollit præmia. A N. Cuiusmodi uerò sunt ista præmia? S O. In Olympijs corona oleagina, in Isthmijs pinea, in Neemeis ex apijs cõcinnata. Porrò aũt in Pythijs poma sacerdotes Apollinis proponere cõsueruũt: cæterùm apud nos Athenienses oleum ex oliua.

Quid aũt sublatis cachinnis risisti Anacharsin? qa hæc tibi misa sunt esse modica? A N. Nõ, sed præmia oĩb. modis clara

κατίλιξας τὰ ἆθλα, καὶ ἄξια τοῖς τι διαθέσιν αὐτὰ, φιλοτιμήσαι ἂν τῇ μισαλλοδοξίᾳ, καὶ τοῖς ἀγωνιστὰς αὐτοῖς, ὑπὲρ τοσαῦτα πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἀναλίσκειν χρήματα ἐπὶ τοσούτοις στεφάνοις; ὥστε μόλωμεν ἵνα μὴ σελίνων τοσαῦτα πρόσωπον ἡμῖν, καὶ κισσώσεται ἀγχομένοις πρὸς ἀλλήλων, καὶ καταπαμένοις, ὡς ἂν ἐνὸν ἀπραγμόνως οὕτω προῖσασθαι, ὥστε ἐπιθυμίᾳ, ᾧ σελίνῳ ἐστεφανῶσθαι ἢ πίτυϊ, μή τι παλῶ καταχρώμενον τὸ πρόσωπον, μή τι λακτίζόμενον ἐς τὸν ταφρεα ὑπὸ τῶν αὐταγωνιστῶν. Σό. ἀλλ' ὦ ἄριστε, ἂν ἐς ψιλὰ τὰ δίδυμα ἡμῖς ἀποβλέπωμεν ἆθλα μὴ γὰρ ἔστι σημεῖα τοῦ νίκης, καὶ γυμνάσιμα, οἷς τινες οἱ κρατέσαντες ἢ ἂν παρακελεύσαι τοῖς δέξα, τοῦ μὴ τὸν ἀξίαν τοῖς γενναίοις, ὑπὲρ οὗ ἐς καὶ λακτίζεσθαι καλῶς ἔχει τοῖς θερμένοις τῶν σήκλεων ἂν ἐν τῷ ἀγῶνι. ὁ γὰ ἀπόνοια προσγένοιτο αὐτῷ, ἀλλὰ χρὴ

atq; præstantia percensuisti ô Solon cùm digna ijs qui ea proponunt in certaminibus ob munificentiã, tum etiam athletis qui ista nauiter consequi studeant. Itaq; pomorum gratia atque apiorum tanta anteà laborioſè perferũt, & periclitantur, dũ indignis modis præfocantur mutuò, ac inhoneſtis uerberibus cæduntur: ita ut nõ liceat ſine negocio potiri malis, ſi quem cepiſſet pomorũ deſiderium, aut coronari apio, aut ſertis pineũ, cuius nullo luto defœdaretur facies, neq; aduerſarij eius uentrem pede calcitraſſent.

S O. Atqui ô optime, nos non ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc ſalũ ſigna ſunt atque indicia victoriæ, per quæ victores cognoſcuntur) cæterùm quæ hæc comitatur gloria, quauis re digna uidetur eſſe victoribus: pro qua conſequenda etiã in uentrem calcitrari, præclarum eſt uenantibus gloriam ex laboribus. Neque enim hæc citra ſudorẽ atq; laborẽ cõtingit mortalibus, ſed illius ſta

gran-

τ ὀρεγόμενον αὐτῆ, πολλὰ τὰ δυσχερῆ, ἀναγκάζεσθαι ἐν τῇ ἀρχῇ τότ' ἤδη τὸ λυσιτελὲς καὶ ἡδὺ, τέλος ἐκ τ πανάτων πεφευγέναι. ΑΝΑ. Τοῦτο φῄς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἡδὺ καὶ λυσιτελὲς, ὅτε πάντες αὐτὸν ὑφορῶντ' ἐστεφανωμένον, καὶ ὡδὶ τῇ νίκῃ ἐπαινέσονται, πολὺ πρότερον οἰκ[έ]σθαι δοκῶ τῶν πλουσίων; οἱ δ' ἀνδραποδώδεσιν, αὐτὶ τ πόνων μᾶλλα καὶ σίλφια ἔχοντες. Σό. ἔπαρος ἄ, φημὶ, τ ὁμιτέρων ἔτι, μεῖζα μὲν δὴ δ' ἄλλα σοι δέξῃ περὶ αὐτ, ἐπεὰν ἐς τὰς πανηγύρεις ἀπίῃς, ὁρᾷς τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων συλλεγόμενον ὧδε τῶν θέων τ τοιούτων, καὶ θέατρα μυρίανδρα συμπληρούμενα, καὶ τὸς ἀγωνιστὰς ἐπαινουμένους τ δ' ἐκ τοσούτου τε μεθέσεως ἰσόθεον τοῦ μεθέσεως. ΑΝ. αὐτὸ τοῦτο, ὦ Σόλων, καὶ τὸ οἰκτιστόν ἐστιν, ἃ μὲ ἐν ὀλίγῳ τῶν τε πάσχειν,

grãtẽ deſiderio, oportet ſub initiũ multa dura perpeti: quibus nauiter perpeſſis, illi dulcis & tantopere exopta tus finis è laboribus expectã dus eſt. ANA. Hùncne finẽ ais ô Solon dulcem atque u tilem, ut ab omnibus uiridi redimiti corona conſpician tur, atque ob uictoriam lau de uehantur, quorum paulo antè nemo non ob indigna uerbera miſertus eſt, cæte rùm nunc mirifica felici tate perfruuntur ditati po mis atq; apijs? SO. Noſtra rum rerum etiamnum impe ritus eſſe uidêre: non multo uerò póſt alia tua erit ſuper hiſce rebus ſententia, poſtea quã in frequentiſſimos Græ corum conuentus profectus uideris tanta hominum mul titudinem collectam ad illo rum confluxiſſe ſpectaculum ac theatra multis millibus hominum repleta, athletas uerò ipſos diuinis efferri lau dibus: porrò eum qui præconis uoce uictor pronuncia tus fuerit, ab omnibus propemodum Deum exiſtimari.

ANA. Hoc ipſum quod dixiſti ô Solon lõgè miſerrimũ eſt, quòd non paucis præſentibus tam infanda patiuntur,

ἀλλὰ ἐν τοσούτοις θεατῶν, ἢ μάρτυσι τῆ ὕβρεως, οἱ δηλαδὴ εὐδαιμονίσουσιν αὐτὸς, αἵματι φαινομένους ἐρῶντες, ἢ ἀχρομένους πρὸς τὴν αὐτικάλων. ταῦτα γὰρ τὰ εὐδαιμονίσματα πρόσεστι τῇ νίκῃ αὐτῆ. παρ' ἡμῖν ἢ τοῖς Σκύθαις, λίθος, ὦ Σόλων, ἢ πα πάξῃ τινὰ τῆ πολιτῶν, ἢ ἀναῤῥί ψῃ προσπεσὼν, ἢ θεμιτίου τι ἐμβάλῃ, μιτάλας εἰ περισθέντ τὰς ῥωμίας ἐπάντων, κἄν ἐν' ὀλίγων τῆ μαρτύρων τῆτο πάθῃ τις, οὔτι τι ἐν πυκνοῖτοις θεάτροις, οἷα σὺ διηγῇ, τὸ ἰδιωτικὸν τὸ μὲν ἀλυπίᾳ, τὸ μὲν ἀλλὰ ἴδες μὴ ἀνανισᾶς οἰκτίρων μοι ἔπεσιν, ὧν πάσχομαι, τῆ ἢ θεάτῆ, ὃς φῆς ἀπαυθαχόθεν τὸς ἀρίστους πανηγύρεις ἀνθρώπους ἰδεῖν πανυσῤῥᾳ. νῦ παῦν θαυμάζω, ἢ τὰ ψευπαῖα παρίνῃς, σχολάζεσιν ἐπὶ τοῖς τοιῆτοις· ὃ ἢ γὲ ἐκθύ πω δύναμαι πάσανοῆσαι, ὅτι τῆ τὸ τίμενον αὐτοῖς, ἐρᾷν ποιο

sed in tãta ſpectãtiũ corona atq; celebritate, q̃ acceptæ cõtumeliæ teſtes ſunt oculatiſſimi, illi nimirũ eos felices eſſe pronũciabũt, quos uidẽt ſanguine pfluere, aut à ſuis aduerſarijs cõpreſſo gutture præfocari. Hæc enĩ ſumma felicitas illorum præſtò eſt uictoriæ. Sed enim apud nos Scythas ſi quis, Solõ, uel unũ è ciuibus pulſauerit, aut obuiam factus è uia detruſerit, aut ueſtẽ diſciderit, grauí mulcta in eum animaduertunt ſenes, tametſi hoc ipſum uel paucis præſentib. arbitrij quiſpiam paſſus fuerit. taceo in tã numeroſis ſpectaculis, cuiuſmodi tu percenſes in Iſthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum mehercle uicẽ ex animo doleo, eorũ nomine quæ ab illis ſufferenda ſunt. Spectatorum uerò dementiam, quos tu ex omnibus locis optimos quoſque ad ludos uiſendos ais confluere, demiror magnoperè, ſi negocijs neceſſarijs poſthabitis, biſce rebus uacare non ũreantur. Nondum enim illud poſſum intelligere, quí dnam oblectamenti, q̃ uoluptatis denique hoc illis afferat,

φύσις τι μὴ διαπλαττομένους ἀνθρώπους, πρὸς τὸν γλῶ ἀφαπτομένους, μὴ συμβιβομένους ἀπ' ἀλλήλων. Σό. ἀ καιρὸς ὦ, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων ἢ Ἰσθμίων ἢ Παναθηναίων, αὐτὸ αὖ σοι τὸ γεγυμνασμένον ἰδιδάξων, ὡς ὀμέτρως ἐσπεδάκαμεν ἐπὶ τούτοις· ἐγὼ δ' οὖν λέγω αὖ τις προσβιβάσοι σε τῇ ὑδρᾳ τῇ ἐπὶ δρομικῷ, ὡς ἀ παιδικὸ μὲν ἐκεῖνος ἐν μέσοις τοῖς δικαίοις, ὀλίγοις ἀφιεὶς ἀνδρῶν, μὴ πάλαι σωμάτων, μὴ δυνέξεις θαυμαστὰς, μὴ ἐμπειρίας δὴ τὰς, μὴ ἰσχνὸν ἄμαχον, μὴ τόλμαν μὴ φιλοτιμίαν, μὴ γνώμας ἀνυπέτους, μὴ σπουδὴν ἄληπτον ἐπὶ τῇ νίκῃ· αὖ γὰρ δὴ οἶδα, ὡς ἂν αὖ ἐπαύσω ἐπαινῶν μὴ ἐπιβοῶν, μὴ ὑβρεστῶν. ΑΝ. νὴ Δί', ὦ Σόλων, μὴ ἐπιγελῶν γε προσίτι, μὴ ἐπιχλευάζων. ἅπαντα γὰρ, ἐφ' οἷσπερ κατηγέμόνευσα ἐγὼ ἐν ταῖς ἀφετὰς, μὴ τὰς δυνέξεις, μὴ

afferat, si uideãt homines cæ di uerberib. atq; decertãtes tũ humi posterni, inq; uicẽ à se mutuò cõteri. S O. Si iã tẽpus esset Anacharsi aut Olympiorũ, aut Isthmiorũ, aut Quinquatriũ, ipsa res perfacilè docuisset, quàm nõ frustra aut temerè harũ rerum studiosi simus. Neque enim quispiã ita nudè percẽsendo rerũ quæ ibi gerũtur, uoluptatẽ illã tibi ita persuaserit, quasi ipse in medijs sedẽs spectatorib. uirorũ uirtutes cerneres, & corporũ excellẽtiũ formositates, et habiles admirãdorũ membrorũ uigores, multaq; præclara experiẽtiæ documẽta, et uim inexpugnabilẽ, et audaciã, et ambitiosam cõtẽtionẽ, & sentẽtias nullo modo uincibiles, atq; indefatigatũ pro cõsequẽda uictoria studiũ. Sat enim scio te ista spectatẽ nullũ finẽ facturũ laudandi & exclamandi & applaudendi. AN. Et per Iouem, ô Solõ, etiam ridendi & subsannãdi. Siquidẽ hæc quæ enumeraſti, nẽpe uirtutes, ac corporũ habitudines

ηδὲ τὰ κάλλη, καὶ τόλμαν ὁρῶ, & pulchritudines, et interitā audaciam, nullius magnæ rei gratia, atque adeò nequicquam uobis perire uideo, cū neque periclitetur patria, neq; regio incēdijs atq; populatiōib. diuexetur, neq; amici aut domestici ad iniuriā rapiātur. Itaq; hoc magis mihi risu digni uidētur uiri illi, ut tu ais, optimi, frustra tāta sufferētes, talib. q; difficultatib. cōflictātes, et eas pulchritudines et heroicas corporū proceritatesita turpiter arena atq; tumētib. uulnerib. fœdātes, ut parta uictoria pomo aut pinu potiātur. Sēper uerò mihi uoluptati erit taliū certaminū recordatio. Verūtamē dic mihi, omnibúsne athletis talia cedūt præmia? O. Nequaquam, sed uni ex omnibus, qui cæterorū uictor exiterit. ANA. Ergo Soſō pro tā obscura atq; ancipiti uictoria tā multi semet insanis cōficiūt laboribus, præsertim nō ignorantes unū prorsus ex omnibus fore qui uictor declarandus sit, reliquos autē uincēdos, atque nequicquam uerbera & uulnera misere

susceptuo

λαμβάνοντες; Σό. ἴσικας, ὦ Ἀνάχαρσι, μηδέπω ἐννοεῖν καλῶς πολιτείας ὀρθῆς πρός μηδέν· ἐγὼ δὲ τὰ πάλαια τῶν ἐθῶν ἐν ᾧ ζῇς ἐπῄνεσα. ὧν δή σοι μελήσει πρὸς ἀδείαν, ὅπως ἂν τὰ κάλλιστα οἰκισθήσεται πόλις, καὶ ὅπως ἂν ἄριστοι γένοιντο οἱ πολῖται κἀγὼ, ἐπαινέσῃ τότε καὶ τὰς ἀσκήσεις ταύτας, καὶ τὸ φιλοτιμίας, ὧν φιλοτιμούμεθα πρὸς αὐτάς, καὶ ἅσῃ, ὅτι πολὺ τὸ χρήσιμον ἔχουσιν ἐγκατεμεμιγμένον τοῖς πόνοις, ἃ καὶ ἡμῖν μάτην σκληρύνεσθαι δόξει. Ἀνά. καὶ μὰ Δία, ὦ Σόλων, καὶ ἐξ ἀρχῆς ἄλλο ἀπὸ τῆς Σκυθίας ἥκω παρ' ὑμᾶς, ἴσασιν οἱ θεοὶ ταῦτα, γλίσχρου καὶ δυσχερῆ τὸν βίον ἐκείνων καὶ δυσχείμερον περιοικοῦντα, ἢ ὅπως νόμους τε τοὺς Ἑλλήνων ἐκμάθοιμι, καὶ ἵνα παρ' ὑμῖν καλὰ νοούσαμι, καὶ πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐκμελετήσαιμι. διὸ καί σοι μάλιστα φίλον, ὦ ἀνδρῶν Ἀθηναίων, καὶ ξένων πρὸ ειλημμένων

suscepturos? S O. Videris ô Anacharsi, Reip. bene institutæ statum prorsus nihil intelligere. Neque enim alioqui nostræ gētis ritū atq; mores pulcherrimos in uituperationē poneres. Nā si quando tibi curæ erit nos se quomodo omniū optimè administranda sit Respub. tum qua ratione ciues in ea quamoptimi reddēdi sint, laudabis haudubiè & tu tunc illorum exercitia, neq; non ambitionem cui in hisce gymnasiis dediti seruiunt. Scies quoq; permultū fructus eos capere, qui his ipsis commixtus est laboribus, utcunq; nunc tibi inani studio operā dare uideātur. A N. *Atqui ego, ô Solō, nullius rei gratia ex Scythia ad uos profectus sum tātū emēsus itineris, magno Euxino atq; tempestuoso trāiecto, quàm ut Græcorum leges perdiscerē, ac mores illorū præsens perscrutarer, tū ut optimā Reip. formā multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimùm ex omnibus Atheniēsibus atq; peregrinis*

μόλιν πάντα πλέον, ἐπάνω δ' ἄνευ νόμων τί τούτων ξυγγραφὴ ἂν εἴη σι, καὶ ὁδὸν τὸν ἀρίστων ἀνδρῶν δίωκτέον, καὶ ἐπιτηδευμάτων ἀφελίμων ἐπιτηδευτέον, καὶ ὅλως, πολιτείας τινὸς συναρμοστέον. ὥστε ἐκ ἂν φθάνοις διδάσκων με, καὶ μαθητὴν ποιούμενος, ὡς ἐγωγε ἑτοίμως ἂν ἕποιτό σοι καὶ ἄπορος πάρα μαθητόμενος, εἰ ὅσον ἂν αὐτὸς διέρχομαι λέγων, πεφυκὼς ἐπαινέσαι τε καὶ ψέγειν περὶ πολιτείας τε καὶ νόμων διεξιόντα. Σὺ. τὰ μὲν πάντα ἐ ῥᾴδιον, ὦ ἑταῖρε, ἀπὸ πολλῶν ἐν βραχεῖ. ἀλλὰ κατὰ μέρη ἕκαστα, οἷα μὴν περὶ θεῶν, οἷα ἢ περὶ γονέων, ἢ περὶ τέκνων, ἢ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐμοί. ἆ ἢ περὶ τούτων γε συνόψεσθαι, ἢ ὅπως αὖ τοῖς χρὴ μεθ' ἑκάστου πρῶτον ἀρξαντ' σωτέον τε τὰ βέλτιστος, καὶ τῷ σώματι ἀναπαύεσθαι, καὶ ὑφίστασθαι τὰς πόνους, ταῦτα ἄλλα σοι διέξιμι, ὡς μάλ

amicum adiungẽdũ curauit, posteaquã inaudisse & optimarũ legũ scriptorẽ, morũq; præstãtissimorũ inuẽtorẽ te esse cõperi, neque nõ utiliũ institutorũ interpretẽ in summa, totiꝰ Reip. formatorẽ. Itaq; haudquaquã tu cupidior es me docendi, tuumq; discipulũ faciẽdi, q̃ ego sum auidus discẽdi, adeo ut tibi & incibatus et subiũd' aßidens, quoadusq; tu docẽdi laboriß. par esse possis, dictis tuis inhians, audire te super Rep. institutis & legib. disserẽtẽ cõupiscã. SO. Equidem omnia breuiter perstringere, ô amice, haud quaquam facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de dijs, aut parentibus, aut nuptijs, aut aliys uisa atq; constituta sint. Cæterùm quæ de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodũ illis utamur, ubi iã primùm quod rectius est, sapere cœperint, et corpore maturiores facti, laborũ patiẽtes euasse uirtibhæc tibi in præsentia percensere mihi deliberatum est, ut in-

θοις, ἵνα τοὺς χαίρειν τὰς ἀσκήσεις ταύτας παρεσκευάσαμεν αὐτοῖς, καὶ διαπονῆν τὸ σῶμα καταναγκάζομεν, ὃ μόνον ἔστι γυμνάσιον τῶν ἀγώνων, ὅπως τὰ αὐτὰ λαμβάνωσι αὐταῖς ἀεὶ (ἵνα ἐπὶ μικρὰ μὲν γὰρ ὀλίγοι πάνυ δεῖ ἀπάντων χορεῦσιν) ἀλλὰ μᾶλλόν τι ἀπάσῃ τῇ πόλει ἀγαθὸν ἐκ τούτου, καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις προσκτώμενοι. κοινὸς γάρ τις ἐκ τῶν ἄλλων ἅπασι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις παρέκειται, καὶ τέρψεως, ὃ πίνους, ὃ ὃν κοτίνου ἢ σιλίνων, ἀλλ' ὃς ἐν αὐτῷ συλλαβὼν ἔχῃ τὸ εὐθρόνων δαιμονίαν. οἷον ἐλευθερίαν λέγω αὐτὸ τι ἑκάστῳ ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ τῆς πατρίδος, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἑορτῶν πατρίων ἀπόλαυσιν, καὶ οἰκείων σωτηρίαν, καὶ σωμάτων τὰ κάλλιστα, ὧν οὐ τις ἂν ξενίσαι εἰ παρὰ τῶν θεῶν. ταῦτα αὐτὰ τῷ τεφάνῳ, ὃν φημι, σωφανεῖν

ut intelligas cum gratia hæc illis exercitia proponere soleamus, tum quamobrem assiduis laboribus eosdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum saltem gratia, ut præmia quæ ant consequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) sed ob fructum longè maiorem, q inde ad uniuersam manat Remp. & quo ipsi fruuntur consimiliter. Siquidem aliud quoddã cõmune omnibus bonis ciuibus certamen est propositum, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apijs, sed quæ in se comprehensim uniuersam hominum felicitatem complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiusq; priuatim est, & communiter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus amplissimos, solennitatumq; patriæ fruitionem, verũ familiarũ salutẽ: atq; ut summatim dicam, pulcherrima quæq; quæ à dijs immortalib. quispiam assiduis uotis sibi dari soleat expetere. Ex ijs omnibus ea quã dixi corona

φωφερωτάτωλωτας, καὶ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου πορίζηται, ἐφ' ὃν οὐ ἀσκήσεως ὧν πω, καὶ οὐ πόνους ἀγουσιν.

concinnata est, eaq; ex certamine paranda contingũt, ad quod hæc exercitia atq; labores ducunt. ANA. At tu ô multis modis admirande Solon, cum talia ac tanta mihi percensenda hæc heres præmia, poma atq; apia commemoras, ac uirẽtem syluestris oleæ ramum & pinum? SO. Atqui ô Anacharsi, ne illa quidẽ tibi uidebũtur modica, ubi quæ dicturus sum, intellexeris. Eodem enim consilio fiunt & illa, suntq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atq; coronæ per omnia felicis quam percensui. Nescio uerò quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie, ordine penitus præpostero, horũ prius commeminit quæ in Isthmo atq; Olympijs & Nemea fieri consueuerunt. Veruntamen nos (sumus enim ocioſi, & tu, ut aiũ, audiendi cupidus es) facilè ad principiũ recurremus, ac cõmune illud certamẽ cum admi-

Ανά. Ἀλλὰ ὦ Σόλων θαυμάσιε, πόσα μοι καὶ τηλικαῦτα ἔχων ἄθλα διεξέρχει, μῆλα καὶ σίλφια καὶ πίτυος, καὶ ἄλλων ἐλάτας ἀγρίας, καὶ μίτους. Σό. καὶ μὴν ὦ Ἀνάχαρσι, οὐκ ἀπανθήσει σοι ἴσως δόξει μικρὰ εἶναι, ἐπὰν ἅπερ λέγω, καταμάθοις· ἀπὸ γὰρ τοῦ τῆς αὐτῆς γνώμης γίγνεται, καὶ μέρη πάντα ταῦτά ἐστι μικρὰ τοῦ μέγους ἐκείνου ἀγῶνος, καὶ τοῦ στεφάνου, ὃν κατέλιξε τοῦ πανηγυρικοῦ. ἐπὶ δὲ λόγου, εἰκὸς εἶναι ὅπως ἂν βραβεὺς τὸν τύξιν, ἐκείνων πρωτόβουλα ἐπιμνησθῆναι, τῶν ἐν Ἴσθμοῖ γενομένων, καὶ Ὀλυμπιάσι, καὶ ἐν Νεμέᾳ. πλὴν ἀλλὰ νῦν (σχολὴ γὰρ ἄγομεν, καὶ σὺ, ὡς φῄς, πρόθυμος ἀκούειν) αὖθις ἀναμνησθέντες ἐφ' ἃ ἦλθομεν πρῶτα τὸν λόγον, καὶ τὸν ἀγῶνα, ἵν' ὅθ

φημι ποιῆσαι ταῦτα ἰδιωτιδίου. Ἀνά. ἄμεινον δ' ἐλαίῳ σύγκαθ' ὅλον γὰρ ἂν ὑμῖν ἐλάσσω μᾶλλον πρὸς χωρίον. ἡδὺ τάχ' ἂν ἴσως ἀπὸ τούτων πείθοιμι, μόθ' ἱκάνων ἔτι κατηγιλᾶν δ' τινα ἔλαιον σιμωσιάμενον κατίνῃ ἢ σιλίνῳ ἐστεφανωμένον. ἀλλ' ἐ λοπᾶ, ἐς τὸ σύσκιον τὸ πάσει ἀπειλδέντες, παδίσωμεν μὲν ἐπὶ τῶν ἄκρων, ὡς μὴ ἐνοχλοῖεν ὑμῖν ἐπικύπτοντες γόνυσι τοῖς παλαίουσιν. ἄλλως τε (ἀρέσκει γὰρ) σὺ δὲ τὸν ἥλιον ἔτι ῥᾳδίως ἀνέχομαι, ὀξὺ ἡδὺ φλογώδης, ὑμπίπτοντα γυμνῇ τῇ κεφαλῇ· τὸν γὰρ πῖλόν μοι ἀφιλάβ ἐποιήσω ἐλθεῖν, ὡς μὴ μόνον ἐν ὑμῖν ξενίζοιμι τῷ σχήματι. ἢ δι' ὥρα τοῦ ἔτους, ὅτι πῶς τὸ πυρώδες φασίν ὄζει τοῦ ἀφροδ, ὃν ὑμεῖς κύων φατέ, πάντα καταφλέγοντ, ἡδὺ τὸν αἵρα ξυρὸν ἡδὺ λιπαρῶ τιθέντ, ὅτι ἥλι κατὰ μεσημβρίαν, ἥλῳ πᾶς κεφαλῆς ἔστω

niculo omnia haec parari cõfirmaui. A N. Praestat equidẽ ita facere. Inter eũdum rò in lõgũ nobis profluxit oratio. Et fortasse hîs citius itẽ persuadebor ne quẽ posthac amplius subsannem, quẽcunque oleastro aut apio coronatum grauius atque iactantius incedentem conspexero. Ac si uidetur, sub illam opacam progressi cõsideamus, ne illi disceptantes sua uociferatione nos cõturbent. Quin aliàs etiam Solis (qd enim dissimulẽ) sum impatiens, ita acuti & feruentis & nudum caput infestantis. Etenim tiaram domi consultò mihi abstuli, ne solus hic inter uos peregrino & insueto habitu obambularem. Et iam quoq; annmi tempus est quo d syd illud feruentissimum exoritur, quod uos Canem dicitis, omnia exurens, aeremq; ariditate & calore infectum faciens, Sole circa meridiem supra caput assistente, & eiusmodi feruorem intolera-

κάμνω φλογμὸν τοῦτον οὐ φορητὸν ἐπάγει τοῖς σώμασιν. ὥστε καί σου θαυμάζω, ὅπως γεραιὸς ὢν καὶ ἱδρῶτι διαπεπασμένος, οὔτε ὅλως ἐνοχλούμενός ἐστιν, οὐδὲ προσβλέπεις σύννεφόν τι, ἵνα τὸν ἥλιον συμφῇς.

Σόλ. εἰ μάταιοι γὰρ οὗτοι πόνοι, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ αἱ σωτηρίαι ἐν τῷ πηλῷ κυβιστήσεις, καὶ αἱ ὑπαίθριοι ἐν τῇ ψάμμῳ ταλαιπωρίαι, τοῦτο ὑμῖν τὸ ἀμωτότερον παρίχουσι πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου βολάς. καὶ οὐκ ἔτι φίλου δεόμεθα, ὃς τὸν ἀκτῖνα κωλύσει καθικνεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. ἀνεκτὸν δ' οὖν, καὶ ὅπως μὲ, καὶ δέσποτα νόμιστε, προσέχεις, οἷς οὐ λέγω πρὸς σὲ, ὡς ἰδίᾳ σαυτῷ συσύσιον αὐτοῖς, ἀλλ' ἵνα ἂν σοι μὴ ὀρθῶς τι λέγεσθαι δόξῃ, αὐτελέγχειν σὺ θὺς, καὶ διορθώσαι τὸν λόγον.

Ἀνάχ.

intolerabilem corporibus inducente. Itaq; demiror quâ fiat, ut tu, cum ætate sis planè confecta, non perinde ut ego sudore perfluas: neq; prorsus à Sole infestari uideris: neque uspiam locum umbrosum explores quem subires, sed æstum facilè & patienter toleras.

SO. Inanes illi & superuacanei labores, ô Anacharsi, & assiduæ in cœno uolutationes subaeriæ, præterea in arena miseriæ, nobis hoc præstant, ut feruentis Solis radios facilè cõtemnamus: neque amplius egemus pileo, ut Solem à contingendo capite prohibeat. Itaq; sub umbram concedamus. Noluerò ijs quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, ut per omnia fidem illis habeas: sed ubicunque aliquid parum rectè tibi dixisse uidebor, statim illud contradicendo refelle, ac uerba mea emendato.

Etenim

ἀμφοῖν γὰρ δατέρου πάντως οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι, ἢ σὲ βεβαίως παιδεῦσαι, ἐκεῖνο μὲν ἴσως οὐκ ἂν ἀντιλέγοις ἄν τις, ἢ ἐμὲ ἀναπείσαι δύνασθαι, ὡς οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκω περὶ αὐτῶν. ἐγὼ μὲν τοίνυν πᾶσαν ἂν σοι ἡ πόλις ἡ Ἀθηναίων, οὐκ ἂν φθάνοι χάριν ὁμολογοῦσα. ὅσην γὰρ ἂν ἐμὲ παιδεύσῃς, ἐγὼ μεταπαύσομαι πρὸς τὸ βέλτιον, ἐκεῖνό τε μέγιστα ἴσθι ὠφελήσας. οὐδὲν γὰρ ἂν ἀποκρυψαίμην αὐτῶν, ἀλλ' εἴδως ἐς τὸ μέσον καταθήσω φέρων. ἐγὼ καταρᾷς ἐν τῇ πυνθῇ, ὅτῳ πρὸς ἅπαντας· εὐθὺς δὲ Ἀθηναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖν ἐγραψα τοὺς νόμους, οἵους ἂν ἔμε μάλιστα ὠφελιμωτάτους ἡγησάμην τῇ πόλει· ὁ δὲ ξένος οὗτος, ἀφέξας σε, ὦ Ἀνάχαρσι, Σκύθης μέν ἐστι, σοφὸς δὲ ἄν, μετεπαίδευσέ με, ἐγὼ ἄμεινα βελτίω μαθήματα ἐγὼ ἔπειτα παιδεύματα ἐδιδάξατο.

Etenim ab horum duorum alterutro me omnino haud aberraturum existimo. aut enim tibi cõstanter persuadebo, si non dissimulanter habueris quæ contradicenda sunt: aut ego de integro discam quàm non rectè de his senserim atque statuerim: quo nomine uniuersa Athenienſium Respublica tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad saniorem sententiam suadendo pertraxeris, illam maximis beneficijs tibi obstringes. Neq; hoc eam celabo, sed statim in medium adferam, ac stans in senatu his uerbis uniuersos compellabo: Ego quidem uobis, ô ciues Athenienses, leges conscripsi, quas ego Reipublicæ utilissimas fore arbitrabar. At hic hospes (te ô Anacharsi digito commonstrato) tametsi oriundus est ex Scythia, uir tamen multa ornatus sapientia, aliter mihi persuasit, & disciplinis uitæq; institutis longè melioribus imbuit.

ὥστε

Itaque

ὅτι συμπολίτης ὑμῶν ὁ ἀνὴρ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐφάνη, καὶ χαλκῆν αὐτῷ ἀναστήσατε παρὰ τοὺς ἐπωνύμους ἐν πόλει, παρὰ τὸν Ἀδριανόν. καὶ σὺ ἴσθι, ὡς ἐν ἀσχημοσύνῃ ἔσῃ ἐν Ἀθηναίων πόλει, παρὰ βαρβάρῳ καὶ ξένῳ τὰ συμφέροντα ἐπιμανθάνοντες. Ἀν. Τοῦτο ἐκεῖνό ἐστιν ὦ ἑταῖρε, ὃ ἐγὼ πορεύομαι ὑμῶν ἕνεκεν τῶν Ἀθηναίων, ὡς ἔστιν ἃ χρὴ καὶ παρὰ τοῖς λόγοις ἐπαινεῖν. ἐγὼ δὲ οὐκ ἂν ἐγὼ νομίζοις, καὶ πλείονος ἀξίωσον, ἐφ' ἁμάξῃ βιβλίων, ἄλλο τι ἄλλῳ γλῶ ἀμάθειαν, πόλιν ἢ οὕτω διακείσας πώποτε, οὔτε ἄλλοτε, ἢ νῦν ἑωρακὼς, περὶ πολιτείας διεξίοιμι, καὶ διδάσκοιμι αὐλόχθονας αὖθις ἄρας πόλιν ταύτην ἀρχαιοτέραν, τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν δυσμίᾳ καταφυκώτας, καὶ μάλιστα σοί, ὦ Σόλων, ᾧ ἔστω, ὡς φασίν, ἀρχῆς καὶ μαθήματα ἐγένετο, ἐπίστασθαι, ὅπως ἂν ἄριστα πόλεις οἰκοῖτο, καὶ οἵς τισι νόμοις χρωμένη εὐδαιμονέσ-

Itaq; ob ſua in Rẽp. merita, ciuitate donetur, ac æneã illi ſtatuã apud reliquos huius urbis proceres erigite apud Mineruã. Perſuaſiſſimũ uerò habe, ciues Atheniẽſes ſibi nequaq; dedecori fore exiſtimaturos, ab homine peregrino atq; barbaro ea perdiſcere, quæ ſũt ex uſu Reip. ANA. Hoc equidem erat quod ego de uobis Atheniẽſibus inaudieram, quòd in omnibus ferè ſermonibus naſuti eſſetis illuſores. Vnde enim ego homo agreſtis & erro, qui omnem ætatẽ meam in plauſtris degẽs contriui, ſubinde ſolum pro ſolo mutans, quiq; nunquã in ulla ciuitate habitaui, nec q; unq; ullã niſi nũc primùm uidi, de adminiſtranda Rep. uerba facerem, atq; adeò docerẽ homines indigenas hãc urbẽ clariſſimã optimis legibus fũdatã tãtis tẽporib. incolẽtes? cũ primis uerò te ô Solõ, cui hoc, ut phibẽt ſtatim ſub initiũ ſtudio ac curæ fuit, noſſe qb. procurationib. Reſp. q̃optimè adminiſtraretur, tũ quarũ legũ præſcripto utẽs q̃floretiſſima atq; feliciſſima redderẽtur.

σφι. πλὴν ἀλλὰ τῇ τοῦτο ὡς νομοθέτῃ πρέπον σοι, καὶ αὐτῷμοι δοκεῖ μὴ ὀρθῶς λέγειν δαι, ὡς βιβαιότερον μάθοιμι καὶ ἰδὼν γὲ, ἤδη ἐκφυγόντος τὸ ἅλιον, ἐν τῷ σωφρονεῖν ἐσμὲν, καὶ παιδία μᾶλλον ἀδύνατα καὶ ἀνάγκης, ἀλλ' ψυχρὸν τὸ λίθε. λέγει δὴ τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς, παθόντες τὰς νῦν παραλαβόντες, ἵνα παίζωμεν σὺν ὑμῖν διατρίβητε, μὴ ἕνεκα ὑμῖν ἀρίστοις ἀνδράσι ἀπαράσκευοι ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τοῦ ἀνακμάτων τάττων, καὶ τί ἡ νίκη, καὶ τὰ λυπηρὰ μάλα σωτηρίᾳ πρὸς ἀριστίνων αὐτοῖς· τοῦτο γὲ δὴ μάλιστα ἐξ ἀρχῆς σὺν ὑμῖν ἐπόθουν ἀκοῦσαι. τὰ δ' ἄλλα ἐν ὕστερον διδάξει μι, κατὰ καιρὸν ἕκαστον, ἐν τῷ μέρει. ἐπαινῶ μέν τοι ὦ Σόλων μίμνω σέ μοι, παρὰ τίνων ἥκουσιν, ὅτι πρὸς ἀνδρὰ βάρβαρον ἐρεῖν λόγων λέ, ὡς μὴ παρικλίνῃς, μὴ δὲ ἀπομηκύνῃς τὸν λόγον. δίδια

tur. Verùtamẽ & in hoc tibi ut legumlatori mos gerẽdus est. Itaq; tibi contradicam si qua mihi parum scitè aut rectè proponere uideberis, tantùm in hoc, ut cuncta perdiscam certius. Et uide ut iam euitato sole simus in umbra, neq; desunt sedes percommodæ & amœnæ in hoc frigidolapide. Dic igitur orationem exorsus ab initio, quam ob rem statim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. ¶ Tum quemadmodum uobis uiri optimi ex cœno illo & eiusmodi euadant exercitationibus. Insuper quid ad uirtutẽ consequẽdã illis præstet adminiculi puluis, & istæ in cœno uolutationes. hoc enim uel omnium cupiẽtissimè statim sub initium audire desiderabam. Reliqua uerò in posterũ me docebis, singula suo tempore.

Hoc autem inter dicendum fac Solon cogites, ad uirum barbarum te uerba facturum. Dico autem ne de industria orationem nectendo, obscures, neq; impendiò producas.

δίδια γὰρ, μὴ ἐπιλανθάνωμαι τῶν πρώτων, ἢ τὰ μέσα τούτοις πολλὰ ἐπιρρήσῃ. Σὺ δ' οὖν ὦ Ἀνάχαρσι ἐλαμπρύνου ἄμεινον, ἵνθα καὶ σοι δοκῇ μὴ πάνυ σαφὴς ὁ λόγος ᾖναι, ἢ πόρρω σοι ἀπολελεῖφθαι δόξωσιν μέλλοντος ὅ, τι ἂν ἐρέσθαι, μὴ διακόψῃς αὐτὸν τὸ μῆκος. Ἴσως μέν σοι μὴ δόξω γώνια, μὴ ὃ πόρρω τῶν σκοπῶν τὰ λεγόμενα ἢ κωλύσῃ ἔγωγε, οἶμαι, ἢ μὴ μακρὰ λέγοιτο, ἐπεὶ μὴ τῇ βουλῇ τῇ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ἣ δικάζει φονικὰς δίκας δικάζει, πάσχειν ἔστω ποιῶν, ὁπόταν γὰρ ἀνακρίσεως εἰς τὸ πάνυ συνιασι βέλτιστοι, φόνου ἢ βασάνους ἐν πρυτανείῳ, ἢ πυγμαχίας δικάσουσι, ἀποδιδοῦσι λόγος ἑκατέρῳ τῶν περιεμένων, μὴ λέγοντι ἐν τῷ μέρει, ἢ βλάπτων, ἢ ὃ φεύγων, ἢ αὐτοί. ἢ ῥήτορας εἰσβιβάζουσι, τοὺς ἱερεῖς ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ δὲ εἰς τὸ ἀκριβὲς τοῦ πράγματος λέγουσιν,

Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimium multa per te adducta fuerint. SOLO. Tu quidem hoc, ô Anacharsi, longè melius cõstitues, ubicũq; parum perspicua tibi uidebitur oratio, aut alicubi prorsus à uero aberrare temerè fluendo, licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunque libitum fuerit interpellare, eiusq; prolixitatem decurtare. Quanquã ubi nõ prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicũtur, nihil uetat orationem paulo longiùs progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerum capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus usq; accepto more ita facilitare solẽne est. Ingressi enim in Areopagũ h considunt, caedis aut uulneris ex destinato inflicti, aut incendij caussam cogniturі: deinde utriq; iure cõtẽdẽtiũ dicẽdi copia permittitur. Dicũt uerò alternis uicib. & qui litem intẽdit, & quireus est, aut ipsi per se, aut rhetorũ sibi cõducũt operã, quibus caussa oranda est. Illi ergo quãdiu ea quæ ad rẽ attinẽt, dixerint,

λέγωσιν, ἀνίχετο ὁ βυλὴ, καθ' ἡσυχίαν ἀκούσασα. ὧν λέγεις ὁ προοίμιον ἦν πρὸ τοῦ λόγου, ὡς οὐ ῥᾳδίως ἀπδιάσαιτο αὐτὸς ἑαυτὸν, εἰ ἔλεγον ἢ ἄγνωσιν ἔχοιεν τῶν πράγματων, οἷα πολλὰ ἐν δήμῳ πᾶσιν ὠδὶ τοῖς ἅπασιν ἀμυχανοῦσιν, παρελθὼν ὁ παῖς καλῶς ἐποίησε, οὗτος, ἐκ τῶν λεχθέντων πρὸς τὸν βυλὸν, καὶ πρὸς τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὡς συμνὰ τὰ γεγενημένα οἱ Ἀρεοπαγῖται βλέποιεν. ὥστε καὶ σὺ, ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτου ἐν τῷ παρούσῃ πείσεως ἔσει. καὶ κατὰ τὸ τῆς βυλῆς μὴ νόμον ἄνευ, καὶ σιωπᾷν κέλευε, ὧν ἄν δὴ καλῶς ῥηθέντος ἀκούσῃς. ἄχει δ' ἐν οἷς τῷ πράγματι λέγε τί, ἐξέσω ἀπομακρύνειν. δὴ γὰρ ὑφ' ἡλίῳ ἔτι ποιησόμεθα λόγου συνουσίαν, ὡς ἄχθεσθαι, ἀπόλογος ἡ ῥῆσις, ἀλλὰ ἤ τι σκιὰ πυκνὴ, καὶ ἡμῖν σχολὴν ἄγομεν.

dixerint, perferuntur à Senatu, auscultate cũ silẽtio. Cæterùm si quis meditato proœmio orationẽ exorsus fuerit, ut iudicũ animos aliqua beneuolẽtia sibi propẽsiores faciat, aut miserationẽ, aut præcipuã aliquã orationis uim atq; potẽtiã causſæ adduxerit, qualia permulta rhetorũ filij machinãtur, ut biſce uerborũ præſtigijs iudicũ præſtringãt oculos: progreſſus actutũ præco illi indicit ſilẽtiũ, nõ permittẽs rhetori ad ſenatũ nugãdi libertatẽ, ac uerbis cauſſæ inuoluẽdæ poteſtatẽ, quò minus Areopagitæ ea quæ facta ſunt nudè queãt perſpicere. Itaq; & te ô Anachar ſi in præſens quidẽ Areopagitã cõſtituo, ac iuxta ſenatus legẽ à me conditã auſculta, meq; ſilentio indicto compeſce ubi extra cauſſã inutiliter rhetoricantem ſenſeris. Quandiu uerò ea quæ ad cauſſam attinent, dicentur, licebit orationẽ extẽdere. Neq; enim amplius ſole ſub ardenti colloquimur, ut magnopere dolendũ ſit ſi in longum producta fuerit oratio. Sed & umbra planè denſa eſt, & nos in præſentia ocium agimus.

Ανάχαρ. εὐγνώμονά σου ταῦτα, ὦ Σόλων. καὶ ἔγωγε ἄλλα χάριν οὐ μικρὰν οἶδά σοι καὶ ὧδε τούτοις, ὅτι παρὰ δεῖπνον τοῦ λόγου, καὶ τὰ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενα ἐπιδείξασθαί μοι, θαυμάσια ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀγαθῶν βουλευτῶν ἔργα, πρὸς ἀλήθειαν εἰσόμενα τῶν τῷ ψηφοφορ. ὧδε τούτοις οὖν ἄλλα λέγε, καὶ ὁ Ἀρειπαγίτης ἐγώ (τοῦτο γὰρ ἴσθι μοι) κατὰ σχῆμα τῆς βουλῆς ἀποκρινοῦμαί σου. Σόλ. εὐκαίρως μὲν βραχέων προσκοῦσαι χρεών σοι, ἃ πρὸς πόλιν καὶ πολιτῶν ὑμῖν λοιπά. πόλιν γὰρ ὑμᾶς οὐ τὰ οἰκοδομήματα ἡγούμεθα εἶναι, οἷον τάχη καὶ ἱερά, καὶ νεωσοίκους, ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὥσπερ σῶμά τι ἀφανὲς καὶ ἀκίνητον, ὑπάρχειν ὅτι ὑπολοιπὸν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πολιτευομένων, τὸ δὲ πᾶν κῦρος, ἐν τοῖς πολίταις τιθέμεθα· τούτους γὰρ εἶναι τὸν ἀναπλε-

ANA. Perbenigna sunt ista quæ dicis, ô Solon. Atque ego obhæc magnam tibi habeo gratiã, quòd hac orationis tuæ digreßiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri consueuerunt mihi humaniter exposueris, admiranda profectò, ac bonorum senatorum opera, ueritati suffragantium. Iam igitur de illis dißere, ac ego Areopagita (hũc enim me esse uoluisti) pro more iudicum uestrorum tibi dicenti dabo operam. SO. Proinde [1] paucis tibi antè audiendum est, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa esse existimamus, cuiusmodi sunt muri, delubra, & alia, sed hæc tanquam corpus quoddam firmum esse atq; immobile ad receptum & securitatem hominum urbem incolentium. Omnem uerò uim atque auctoritatem in ciuibus sitam esse arbitramur. hos enim

παπληρούντας καὶ διατάττοντας, καὶ ἐπιτηδεύοντας ἅπαντα καὶ φυλάττοντας, οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑκάστῳ ὄγκῳ ἡ ψυχή. τοῦτο μὲν τοίνυν κατανοῆσαι δεῖ, ὡδιμελεύμενα μὲν, ὡς ὁρᾷς, καὶ τὸ σῶμα τῆς πόλεως, κατακοσμοῦντες αὐτὸ, ὡς κάλλιστον ἡμῖν ἔδος, ἐνοικοδομήμασι κατασκευασμένον, καὶ τοῖς ἐκτὸς ταύταις προβολαῖς, τὸ ἀσφαλέστατον περιπεφραγμένον. μάλιστα δὲ καὶ ἥδε πάντων τοῦτο προνοῦμεν, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχὰς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνωνται. τοὺς γὰρ τοιούτους σφίσι τε αὐτοῖς κατὰ λῶιστ' χρήσεσθαι, ἐν εἰρήνῃ συμπολιτευομένους, καὶ ἐν πολέμου σώσειν τὴν πόλιν, καὶ ἐλευθέραν καὶ εὐδαίμονα διαφυλάξειν. τὴν μὲν δὴ πρώτην ἀναγραφὴν καὶ τῶν, μυθάσι καὶ τίτθαις, καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν, ὅπως παιδείας ἕνεκεν βέλτιστοι ἔσονται τὰ καὶ βίφειν αὐτούς.

ἐπειδὴ

enim esse qui cuncta impleant, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, ut quammaximè niteat, cùm intus uisendis ædificijs adornatum, tũ externè munitis & firmissimis propugnaculis circumseptum. Cumprimis[m] uerò omnem curam impendimus ut ciues & mente boni, & corpore efficiantur ualidi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, unà Rempub. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. Primam[n] itaque illorum educationẽ matrib. atque nutricibus & pædagogis formandam permittimus, utdisciplinis liberalibus eosdẽ imbuãt atq; educent.

ἐπαιδεύθη δὲ σωφρόνως ἤδη γίγνωνται τῶν καλῶς ἐχόντων, καὶ αἰδοῦς καὶ ἀρετῆς καὶ φόβου, καὶ ἐπιθυμίας τῶν ἀρίστων αὐταρκέστατα αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόχρεα λοιπὸν πρὸς τοὺς πόνους, παγιώτερα γιγνόμενα, καὶ πρὸς τὸ ἰσχυρότερον σωφρονέμενα, τελεώτερα ἤδη παραλαβόντες αὐτοὺς, διδάσκομεν, ἄλλα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια προτιθέντες, ἄλλως δὲ πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰ σώματα ἰδίως ἔχοντες. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν ἔδοξε τὸ μόνην φῦσαι, ὡς ἕκαστον, ἢ τοι κατὰ τὸ σῶμα, ἢ κατὰ τὸν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ παιδεύσεως καὶ μαθημάτων ἐπ' αὐτοὺς ἀκόμενα, ἀφ' ὧν τά τε σὺφυῶς διακείμενα, βελτίω παραπολὺ γίγνοιτο ἄν, καὶ τὰ φαύλως ἔχοντα μεταπαιδεύοιτο πρὸς τὸ βέλτιον. ἡ τὸ παράδειγμα ἡμῖν παρὰ τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ μέχρι μὲν πρόσγεια καὶ νεαρὰ ὄντα, σπίνουσι, καὶ πιέζουσι, καὶ

Cæterum ubi iam honestatem per ætatem sapere cœperint, ac unà cum illis verecundia & pudor & metus, neque non rerum præstantissimarum concupiscentia enata fuerit, ipsaq; corpora laboris patientia uisa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis uiribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, alijs quidem animi disciplinis propositis, aliter etiam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neq; enim satis esse existimamus tantum natos esse, ut quisque natus est, quantum ad corpus & animum excolendum attinet: sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituendos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atque augetur, animi uerò & corporis uitia emẽdãtur. Huius o rei exẽplũ ab agricolis

sumimus, q̃ q̃diuplãtæ adhuc sunt humiles et tenerę, eas cõte

punt

βρέτ᾽ τουσιν, ὡς μὴ βλάπτοιντο ὑπὸ τῶν πυρμάτων: ἐπειδὰν δὲ ἤδη ῥωσθῶσιν τὸ ἔργον, τότε κἀκεῖνα περιτέμνουσί τε καὶ περιτετάκασι, καὶ παραδιδόασιν αὐτὰ τοῖς αὐτόμοις δονεῖν καὶ διασείειν, καρποφορώτερα ἤδη γάρ ἐστιν. τὸν μὲν τοίνυν ψυχὴν μουσικῇ τε πρῶτον καὶ ἀριθμητικῇ καὶ γεωμετρικῇ ἀναρριπίζομεν, καὶ γράμματα γράφεσθαι, καὶ τορεῦσαι αὐτὰ ἐπιλίξασθαι διδάσκομεν. πρεσβύτεροι δὲ ἤδη, σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας, καὶ ἔργα πάλαι, καὶ λόγους ὠφελίμους ἐν μέτροις κατακοσμούσαντες, ὡς μᾶλλον μνημονεύσειν, ῥᾳθυμοῦμεν ἐπὶ τούτοις. εἰ δὲ καὶ ἀκούσαντες ἀρετάς τινας, καὶ πράξεις ἀοιδίμους, ὀρέγονται κατὰ μικρὸν, καὶ πρὸς μίμησιν ἐπιγείρονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ἔφασκον, καὶ δαιμάσειντο ὑπὸ τῶν ἔπειτεν, εἶτα πολλὰ Ησίοδός τε ἡμῖν καὶ

gũt atq; fulciunt, ne ueteri uitio lętia accepto detrimẽto per fringantur · ubi uerò iam iustum robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, eosq; uenatorum arbitrio mouendas atque agitandas permittentes, fructuosiores efficiunt. Itaque p mentem iuuenum primùm Musica atque Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdemq; excellenter pronũciare docemus. q Deinde ætatis progressu adultioribus sapientum uirorum sententias, res olim fortiter gestas à maioribus, tum orationes quoque utiles uersibus exornatas, quò tenacius atq; fidelius memoria teneãt, illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem auditis fortium uirorum uirtutibus, & rebus memorabilibus, paulatim ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, ut & ipsi celebrẽtur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus pòst futuris: cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo atque

Ομηρος ἐποίησεν. ἐπειδὴ δὲ πλησιάσωσι πρὸς τὴν πολιτείαν, καὶ δίκη αὐτοὺς ἤδη μίσθωσι χρήζειν τὰ κοινὰ, καί τοι ἔξω γ' ἀγῶνος ἴσως ταῦτα· ἐγὼ ὅπως τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀσινεῖς μὴν, ἢ ἀρχῆς προὔκειτο ἡμῖν, ἀλλὰ δίκῃ τοῖς τοιούτοις, πόνοις καταγυμνάζειν αὐτοὺς ἀξιῶ μὴν, ὥστε αὐτοὺς ἐμαυτῷ σιωπῶν προστάττω, ἐ παρεμένειν γ' ἐ κύρυκα, ἐδ' ἢ Ἀριστοφάνει σὶ, ὃς νῦν ἀδδὲ, εἶμι, ἀνίχ' ληρῆντα ἤδη τοσαῦτα, ἔξω γ' πράγματος. Ανάχ. ἐπεί μοι ὦ Σόλων, πρὸς ἢ δύ' ἴσε τὰ αὐτασκιώτατα μὴ λίγουσας ἐν Αρείῳ πάγῳ, ἀλλὰ ἀποσιωπῶντας, ἀδὲν τῇ βάλῃ πρόσεμον ἰώδινος ὄντος; Σόλ. τί γ' τοῦτ' ἔρα μι; ἀδίκως γὰ λήλον. Ανά. ὅτι τὰ κάλλιστα, καὶ μοὶ ἀκοῦσαι ἥδιστα παρεῖς, τὰ περὶ τὰ ψυχῆς, τὰ ἥτιον αἰσχυνόμενα λίγειν διανοῆ, γυμνάσια, καὶ διαπονήσεις τῶν σωμάτων.

Homero luculētissimè pere scripta sunt. Porrò autem ubi ad Reipub. procurationem se iam cōtulerint, illis publica officia obeūda sunt. Sed r hæc fortasse à præsenti instituto discrepant. neq; enim quibus rationibus illorū mētē excolere soleamus, sub initiū dicere decretū erat. sed quam ob rē hisce laborib⁹ eosdem exercere dignum arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaq; mihi ipsi silentium imungo, non expectato præcone neque te Areopagita, qui, ut ego suspicor, ductus reuerentia tanta extra causſam nugantem me pertulisti.

ANA. Dic mihi Solō, cuius rei gratia Senatui iusum est, nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicētes, sed silentio prætereūtes? SOL. Curhoc ex me quæsisti? nondum enim intelligo. ANA. Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis præteritis, nēpe quibus exornatur animus exercitia non pinde necessaria, et labores corporū percēsere cogitas.

SOL.

Σώ. μέμνημαι γὼ, ὦ γενναῖε, τῶν ἀπ' ἀρχῆς προῤῥήσεων, ἧ ἀποπλανᾶν ἐ βάλομαι τὸ λόγον, μή σε ὑπεραράξῃ πλὼ μυθεύμενον ἐπῤῥῆσιν. πάλιν ἀλλὰ ἧ ταῦτα ὁρᾶν διὰ βραχέων, ὡς οἷόν τι τὸ γὼ ἀκριβὲς περὶ αὐτῶν διασκέψως, ἐτέρᾳ ἂν δεῖ λόγῳ. ῥυθμίζομεν ἤν ἦς νομοθέτας αὐτῶν, νόμους τε τοὺς κοινοὺς ἐνδιδάσκοντες, οἳ δημοσίᾳ πᾶσι πρόκειντ' ἀναγινώσκειν, μικρὰ λοις γράμμασιν ἅμα ἀναγιγραμμένοις, πιλσύοντες ἅ, τε χρὴ ποιεῖν, ἧ ὧν ἀπέχεσθαι, ἐν ἀγαθῶν ἀνθρώπων σωτηρίαις, παρ' ὧν λέγεται τὰ δίοντα ἐκμανθάνοντες, ἧ πράττειν τὰ δίκαια, ἧ ἐν τοῖσι ἀλλήλοις συμπολιτεύεσθαι ἠδὲ μὴ ἐφιέσθαι τῶν αἰσχρῶν, ἠδὲ ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν, βίαιον ἢ μηδὲν ποιοῦν. οἱ δ' αὖ ὀρθῶς ἔτοι, σοφισταὶ ἠδὲ φιλόσοφοι πρὸς ἡμῶν ὀνομάζονται. ἠδὲ μέν τοι ἠδὲ τὸ

SO. Memor sum eorũ, ô generose, quæ initiò præfatus sum, ac orationẽ temerè ab instituto aberrare noluerim, ne citra ordinem effluendo, tuam confunderet memoriã. Veruntamen & hæc quàm potero paucissimis perstringam: si quidem harum rerum accuratior disputatio propriam orationem uidetur requirere. Proinde illorum mentes saluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis descriptæ literis, omnibus legẽdæ proponũtur, quæque fugiẽda, quæque facienda sunt imperantes. Tum quòd integerrimorum uirorum conuictu utendũ sit, apud quos ea quæ decẽt perdiscãt: tũ iusta facere, tũ ex æquo inter se uersari in Rep. neq; ullam rem turpem peruersè appetere, sed rerum honestarum tangi desiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi sapiẽtibus, Sophistæ atque Philosophi apud nos appellantur. Præterea ipsos quoque in

τὸ διαῤῥῆγνυσθαι συναγόντες αὐτοὺς, δημοσίᾳ παιδεύομεν ἀπὸ κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας, ἀριστέας τε ἐν ἀγῶσι παλαιστῶν καὶ κιναίδους θηλυνομένους, ὡς τῶν μὲν ἀποτρέποντο, ἐπ' ἐκεῖνα δὲ σπεύδοιεν. τοῖς δέ τε κωμῳδοῖς, καὶ ἀπεσκώπτεν, καὶ τοιαδὶ λοιδορεῖσθαι ἐφῆκε μὲν ἐς τοὺς πολίτας, οὐς ἂν αἰσχρὰ, καὶ ἀνάξια τῆς πόλεως ἐπιτηδεύοντας ἴδωσιν αὐτῶν τε ἐκείνων χάριν· ἐθιζόντων γὰρ οὕτω γίγνονται ὀνειδιζόμενοι, καὶ τῶν πολεμῶν ὡς φεύγουσιν τὸν ὦδε τοῖς ὁμοίοις ἐλεγχον. Ἀνάχ, εἶεν, ὦ Σόλων, οὓς φῂς· τοὺς τραγῳδοὺς καὶ κωμῳδούς, εἰ γε ἐκεῖνοί εἰσιν· κοθόρνοις μὲν βαρέα καὶ ὑψηλὰ ὑποδιδέμενοι, χρυσᾶς δὲ ταινίας τῶν ἐθῶν περιπεπλεγμένοι, πρόσω δὲ ἐμβεβηκότες μαγγίλοις, καὶ χιτῶνας, καὶ μίτρας ἐπιδεδεμένοι, καὶ ἐνδοθεν μεγάλας ἐκπυρσεύσαντες, καὶ δὴ βαίνουσιν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀσφαλῶς

theatrum collectim perdu-ctos erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus priscorum uirorum uirtutes atque uitia spectantes, ut ab his auersi, ferenti studio ad illas complectandas contẽdãt. Liberã quoq; praui ciues dicterijs inceßẽdi atq; inuadẽdi facultatem poetis Comicis permittimus, quoscunque turpia atque flagitiosa & Reipublicæ dignitate indigna exercentes intellexerint. Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, ut posthac uulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant.

ANA. *Noui quos dicis, ô Solon: Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autem teniis per uestem uariegati, laruis uerò induti planè ridiculis, et magnùm hiantibus. Verum ipsi intus intenso clamore uonescio quomodo securè ta-*

ciferabantur, incedebantque libus

ἀῶς ἐν τοῖς ὑποδήμασι. Διο-
νύσῳ ᾗ, οἶμαι, τότε ἡ πόλις ἐ-
ώρταζεν. οἱ δὲ κωμῳδοὶ βραχύτεροι μὲν ἦσαν τὰ σώματα, ἀλλὰ τοῖς καὶ ἀνθρωπικώτεροι, καὶ ἦσαν ἐβόων κραύπαλα· πολὺ γε μᾶλλον τοιούτοις, ἢ τοῖς διαφέρουσιν ἄνω ἐγέλων ἐπ' αὐτοῖς. ἐκείνων δὲ τῶν ὑψηλῶν σκυθρωπὸν ἅπαν παντελῶς ἦκον, εἰσηγούντων, οἶμαι, καὶ τοῖς πολλοὺς τοὺς ἐπισυρομένους. Σέ, ὦ καὶ κάνυς, ὦ γαθέ, ὤκλειρον, ἅπαν δὲ ποιητὴς ἴσως ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐπεδείκνυτο τοῖς θεατᾶις, καὶ ῥόσις οἰκτρὰς ἐρα γῴδει πρὸς τὸ διάφορον, ὑφ' ὧν ἐς δάκρυα κατεσπῶντο οἱ ἀκούοντες. ἐκός δέ, οἱ καὶ αὐλοῦντας ἰωνικάνα τινὰς τότε, καὶ ἄλλως σωφρόνους, ἐν μύλῳ σωιτῶντας, ὀδ' αὐτὰ, ὦ Ἀνά χαρσι, ἀχρεῖα ἄσματα καὶ αὐλήματα. ἐστοις δ' ἔμ ἅπασι, καὶ τοῖς τοιούτοις παραβυσόμενοι τὰς ψυχὰς, ἀμάνυς ὑμῖν εἰσονται.

libus induti calceamentis. Et nisi fallor, tunc ciuitas celebrabat Dionysia. Porrò Comici cæteris erant humiliores & pedestres, laruas tamen habebant multo etiam magis ridiculas, quos uniuersum theatrum risu prosequebatur. Sedenim alios altiores nemo non tristi atque contracta fronte audiebat: eorũq; ut opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahentium. SO. Non illorum ô bone miserti sunt, sed poeta fortasse priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit uisendam spectatoribus, orationesq; miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lachrymas auditores pertracti sunt. Verisimile autem est & tibicinas te uidisse, tum alios canẽtes in medio theatri constitutos. Iam neque hanc canendi rationem & usum tibiarum inutilem esse censemus, uerùm iis omnibus atque eiusmodi mentem acuentes, meliores nobis reddimus.

Cæterùm

τὰ δὲ ἀθ σώματα, ὅπερ μάλιστα ἀκούειν ἀκούσαι, ὥσθε καταγυμνάζομεν ἀποδύσαντες αὐτὰ, ὡς ἔφην, οὐκέτι ἀπαλὰ, καὶ τίλιον ἀσυμπαγῆ ὄντα, πρῶτον μὲν ἐνίεμεν ἀξιοῦμεν πρὸς τὸν ἀέρα, συνεπιτηδεύοντες αὐτὰ τοῖς καιροῖς ἀνάγκαις, ὡς μήτε θάλπει ἀνοχλεῖσθαι, μήτε πρὸς κρύος ἀκαταστασίαν. ἔπειτα δὲ χρίομεν ἐλαίῳ καὶ καταμαλάττομεν, ὡς εὐτονώτερα γίγνοιντο· ἄπεπον γὰρ, εἰ τὰ μὲν σκύτη νομίζομεν ὑπὸ τῷ ἐλαίῳ μαλακτόμενα, ἀνοχλητότερα, καὶ πολλῷ δὲ ῥηγνύσθαι, ῥηϊδίως γίγνεσθαι, τὰ δὲ ἔτι ζῶντα μᾶλλον ἔχειν σῶμα, μὴ εἰκὸς ἔμενον ὑγιαίνειν ὑπὸ τοῦ ἐλαίου διατιθέσθαι. τοιγαροῦν πρὸς κύλικα τὰ γυμνάσια ἐπινοήσαντες, καὶ διδασκάλους ἐπάγειν ἐπιτήδευσαντες, ἵνα μὲν τινα πυκτεύειν, τὸν δὲ παγκρατιάζειν διδάσκωμεν, ὡς τὸν τι πόνου καρτερεῖν ἐθίζοντο, καὶ

Cæterum corpora, quod omniū maximè audire deo ſideras, ad hunc modum exercemus: exutis (ut intiō dixi) ueſtimentis, primùm illa ad aerem aſſuefacimus, non amplius tenera & imbecilla exiſtentia, omnibus eadem temporibus accommodātes, ut neque feruentē ſolis æſtum grauiter ferant, neque rurſum algoris ſint impatientia. Deinde ea ipſa oleo perungimus atque emollimus, ut habiliora fiant magiſq; reddantur. Siquidem abſurdum eſt, ſi coria oleo emollita atque perūcta, ruptioni minus obnoxia, ac diutius duratura exiſtimamus, quæ iā ſunt emortua: corpus autem adhuc uita animatum, nequaquam melius fore uſu olei opinaremur. Mox uarijs excogitatis exercitijs, ac ſingulorum magiſtris conſtitutis, hunc quidem pugillatu, alterum uerò pācratio decertare docemus, ut laboribus tolerandis aſſuefiant, pariterq;

ηδὲ ἔμοσι χωρεῖν τὰς πλη-
γὰς, μηδὲ ἀποβίπτουσι
μέρη τῶν βαυμάτων. τέτ-
λι ὑμῖν λύο τὰ ὠφελιμώτα-
τα ἐνβργάζεται ἐν αὐτοῖς, δυ-
μοσθᾶς τῆ παρασκευάζον τὸ
τὲ κινδύνους, ηδὲ τῶν σω-
μάτων ἀφελᾶν, ηδὲ πρόσιτε
ῥᾳδᾶως ηδὲ καρτερικὸς ἅ-
πανα. ὅσοι δὲ αὐτῶν κάτω συ-
νχωδικότδ πεπαίκασι, κατα-
πίπλειν τὶ ἀσφαλῶς μανθά-
νουσι, ηδὲ αὐίσασθαι εὐμα-
ρῶς, ηδὲ ὠθισμούς ηδὲ πρι-
πλοκὰς ηδὲ κυγισμούς, ηδὲ
ἀγχιεδαι δυνασθαι, ηδὲ ἐς ὕ-
ψ☉ ἀναβασάσαι τὸν αὐτί-
παλον, οὐκ ἀχρεῖα οὐδὲ οὖ-
τοι ἐκμελετῶντδ, ἀλλὰ ἥμ
μὲν τὸ πρῶτον ηδὲ μίγισθον
ἀναμφιβόλως κτώμενοι· ἀν-
σωδιφορα γὰρ, ηδὲ καρτι-
ρώτερα τὰ σώματα γίγνον-
ται αὐτοῖς διαπονούμενα. ἕ-
τερον δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρὸν·
ἱμειροι γὰρ δὴ ἐν τού-
τοις παδίσασται, εἴ ποτε
ἀφίκοιν-

riter que ictuum declinandorum periti euadant, neq; metu auerſentur uulnera. Cæterùm hæc exercitatio duas maximas utilitates apportat inuenibus, nam & animoſos eos reddit ad ſubeunda pericula, corporibus non parcentes: præterea ut proſpera utantur ualetudine, ſintq; per omnia robuſti, & laborum patientes. Quotquot autem illorum deiecto in terram uultu luctantur, & ſecurè procidere, & prompte exurgere eadem diſcũt opera, ut & te naciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum ſuſtollere poßint aduerſarium. Quæ ſanè non ſunt inutilia habenda exercitia, ſed unum illud atque adeò maximum ſtatim initiò ſibi præparant. Bteonim firmiora fiunt & roobuſtiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum uerò neque ipſum modicum eſt: ex hoc enim conſequuntur peritiam, ſi quando in

ἀφίκοιντο ἐς χρέαν τῶν μα
θημάτων τούτων ἐν ὅπλοις.
λέλυται γάρ, ἅτι καὶ πολεμίῳ
αὐθρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλα-
κείς, καταῤῥίψει τὸ δάϊ-
τον ὑποσυλίσας, καὶ κατα-
πεσὼν εἶσται ὡς ῥᾷστα ἐ-
ξαναστῆναι. ταῦτα γὰρ πάν-
τα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐν' ἐκεῖνον
τὸν ἀγῶνα προσβάλλωμεν, τὸν ἐν
τοῖς ὅπλοις, καὶ ἀγούμεθα πο-
λὺ ἀμείνοσι χρῆσθαι τοῖς
οὕτως ἀσκηθεῖσιν, ἢ παλαὸν
πρότερον αὐτῶν γυμνὰ τὰ
σώματα λιταμαλάξαντες
καὶ διαπονήσαντες, ἱρώμε-
νέστερα καὶ ἀλκιμώτερα ἴδη
γασώμεθα, καὶ κοῦφα καὶ σύ-
τονα, καὶ τὰ αὐτὰ βαρία τοῖς
αὐταγωνισταῖς. ἴσμεν γὰρ, οἷο
μαι, τὸ μιτὰ τοῦτο, οἷσιν ἐμ-
πεσὼν ὅπλοις ἴσιδαι, τοὺς
μὴ γυμνοὺς αὖ φέβου τοῖς ἅπα
μῆνσιν ἐμποιήσοντας, οὐ πο
λυσαρκίαν ἀργὸν καὶ λιπαλὸ
ν ἀσαρκίαν μιτὰ ὠχρότητ
ἰδιδεικνυμένους, οἷα γυμνα
σῶν

do in neceſsitatem adduc-
cti fuerint talium diſcipli-
narum in armis. Quip-
pe in confeſſo eſt, quòd et
hoſtem talis complexus ci-
tius ſupplantatum proſtere
net, et prolapſus ipſe quam
facillimè noſcet exurgere.
Hæc enim omnia ô Ana-
charſi ad uerum illud cer-
tamen quod in armis pera-
gitur, referre ſolemus: pla-
neq; in eam opinionem de-
ſcendimus, ut certò putemus
longè melioribus nos nſros
ita exercitatis, poſteaquam
primùm illorum nuda cor-
pora emollita atq; exerci-
tata & robuſtiora reddi-
dimus, neque minus leuia
& habilia, eademque ad
uerſarijs grauia eſſecerim⁹.
Intelligis enim, niſi fallor,
cuiuſmodi illi armati futuri
ſint, qui nudo ſaltem corpo
re terrorem hoſtibus incu-
tiunt, neque immodicam
oſtendentes corpulentiam,
& ſegnem & candidam,
aut nimiã quoq; corporis macritudinẽ pallore deformatã:
qualia

ὧν σώματα, ὑπὸ σκιᾷ μεμα-
ραυμένα, ῥέμοντα, ἱδρῶτί
τι ὑδρὸς πολλῷ ῥεύματι, καὶ
ἀθμαίνοντα ὑπὸ τῷ καύσει,
καὶ μάλιστα νῦν καὶ ὁ ἥλιος,
ὥσπερ νυῦ, τὸ μεσημβρινὸν
ὑπερβέβηκε. οἷς τί ἂν τις χρή-
σαιτο ἀλείμμασι, καὶ τὸν κοπον
τὸν οὐκ αὐχμοῦσιν, καὶ ἃ ἄλ-
μα ἰδίως, ἀυδρὸς ταραττομέ-
νοις, καὶ προποδυόσκουσι,
πρὶν ἐντὸς βέλους γενέσθαι,
καὶ ἐς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πο-
λεμίοις; οὗτοι δὲ ὑμῖν ὑπὸ
ῥυθροῦ, ἐς τὸ μιλαύτερον ὑ-
πὸ τῷ ἡλίου κεχρωσμένοι, καὶ
ἀῤῥωστοῦσι, πολὺ τὸ ἐμψυχον
καὶ δρμὴν καὶ εὐρῶδες ἐκ
πυφαίνοντες, τοσαύτης εὐεξί-
ας ἀπολαύοντες, οὔτε ῥινοῖ,
καὶ κατισκληκότες, οὔτε πε-
ριπλανδὲς ἐς βάρος, ἀλ-
λὰ ἐς τὸ σύμμετρον πορίζον-
γραμμένοι, τὸ μὴ ἀχρεῖον
τῶν σαρκῶν καὶ περιττὸν
τοῖς ἱδρῶσι βιαζομένοις· ὃ
δὲ ἰσχὺν καὶ τόνον παρέχον,

qualia ferè sunt mulierum corpora sub umbra marcescentia, trepidantia, ac illicò multo sudore perfluentia, neque non sub galea enubilantia, maximè uerò si quando (ut nunc) sol sub meridiem æstu supra modum cadente feruerit. Cui enim rei quispiam uteretur sitientibus & pulueren ferre nequeuntibus, quiq; saltem uiso sanguine statim exanimantur, ac antè moriuntur quàm intra teli iactum atque ad manus cum hostibus uentum fuerit? Sedenim nostri iuuenes partim rubore, partim nigredine temperanter sub sole colorati, uultu planè masculo, multum uigoris atque caloris & uirilitatis præ se ferentes, neq; nimium sunt obesi, neque rursus nimium tenues & aridi, neq; nimio pondere * prægrandes, uerùm iusto corporis modo formati, cùm inutilem, tum superfluam carnium molem & abundantiam sudore absumunt: illud autem quod robur præstat & uigorem,

* prægrandes

citra

ἀμιγὲς τῆ φαύλη προσιλιγμοῦ μόνου, ἐρρωμένους φυλάττοντες· ὅπερ γὰρ οἱ λικμώντες τὸν πυρὸν, ἵνα τὸ ἡμῖν ἡδὺ τὰ γυμνάσια ἐργάζηται ἐν τοῖς σώμασι, τὴν μὲν ἄχνην, καὶ τὰς ἀθέρας ἀποφυσῶντα, καθαρὸν δὲ τὸν καρπὸν διασωζόντα, καὶ διὰ τοῦτο ὑγιαίνειν τι ἀνάγκη, καὶ ὀπὶ μόνιμον διαρκῆν ἐν τοῖς καμάτοις, ἀψί τι αὖ ἰλιγγιᾶν ὁ τοιοῦτος αἴρεται, καὶ ὀλιγάκις ἂν ἀδρώσειν φαυήν. ὥσπερ ἂν, εἰ πῦρ τις φρύγοι, ἄμμα ἐμβάλοι ἐς πυρὸν αὖτ', ἢ ἐς τὴν καλάμην αὐαφλιγήν, ὁ δὴ πρὸς κατ' ὀλίγον οὔτε φλογὸς μεγάλης αὐισταμένης, οὔτε ὑπὸ μιᾶ τῇ ὁρμῇ, ἀλλὰ καπνὸν ὑποθυφόμενος, χρόνῳ ὕστερον καὶ αὐτὸς ἂν κατακαυθείη. ἐ τοίνυν ἢ νόσος ἢ κάματος, ἐς τοιοῦτο σῶμα ἐμπεσόντα ῥᾳδίως ἰλίγξειεν ἄν, ἢ δι'

citra mali admixtionem cõ seruant. Quod enim ij qui uentilando purgant triticũ faciũt, illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate ualetudinis uti, ac quãdiutißimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis ferè sudare incipit, & raro admodum morbis affectus decũbit: quem admodum si quis ignem alla tum in triticum, eiusq; stipulas & paleas injceret (rursus enim ad uentilantem regredior) dicto citius, ut opinor, conflagrarent stipulæ, at uerò triticũ modicè, neq; flamma admodum magna exurgente, neq; uno impetu, sed sensim atq; modicè suffumigans, tempore tandem & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbus, neque defatigatio tale corpus corripiens, fa-

cile

δὲ ἐπηρεάζοντα σύμφωνος. Τὰ ἐνδοθεν γὰρ οὐ πάντως διαπονεῖται τοῖς ἐκτὸς· καὶ τὰ ἔξω μάλα παρασκευῶς πίφασκται πρὸς αὐτὰ, ὡς μὴ παρίεναι τὸ ἔσω, μηδ' παραδέξασθαι μήτε ἥλιον αὖτε, μήτε ψῦχος ὧδε λύμης ἢ σώματος. πρός τι τὸ ἐνδιδοῦν ἐν τοῖς νόσοις, πολὺ τὸ θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ἐπῳδύον, ἅτε ἐκ πολλῆς προπαρασκευασμένου, καὶ ἐς τὸ αὖθις πάλιν χρείαν ἀποκείμενον, ἀπεπλησὶ δὲ θὺς ἐπάρδον τῇ ἀκμῇ, καὶ ἀπαμάτως ἐπιπλῆσον παρίσχηται. Τὸ γὰρ προπονῆσαι πολλὰ, καὶ προπαμεῖν, ὀκ ἀσάλωσιν ἴσχυος, ἀλλ' ἐπίδοσιν ἐργάζεται, καὶ αὐξομένην πλέονα γίνεται. καὶ μὰν καὶ δρομικὸς ἡμᾶς ἀσκοῦμεν καὶ τοῦτο, ἐς μῆκος τε διαρκῆ ἐθίζοντες, καὶ ἐς τὸ ἐμβραχὺ ὠκυπαλον ἐπικυφίζοντες. καὶ ὁ δρόμος ἀπρὸς τὸ σφρῆν καὶ αὐτὸ γυμνον, ἀλλὰ ἐν ψάμμῳ βαθείᾳ, cilè arguerit, neq; ſuperare potuerit. Etenim ab internis probè præparatū, nec malè munitū eſt; externa quoq; ualde firmiter aduerſus illa circunſepta ſunt, quo minus uis morbi aut laſſitudinis ad interna penetrare queat, tū neq; æſtum, neq; algorem ſuſcipere aliquo detrimẽto corporis. Ad perdurãdū autẽ in laboribus, multus calor intus influẽs, ueluti multo exercitio antè præparatus, atq; in uſū neceſſariū repoſitus, præſtat tolerãtiã, illico mẽbra uigore irrigãs, eaq; cũplurimũ nulla laſſitudine uincibilia exhibet. Multorũ enim & uariorũ laborũ præmiſſa exercitatio, nequaquã uires abſumit, ſed multis incremẽtis auget ſoleti; dumq; ſubinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes noſtros exercemus, & ut longo alicui ſpacio curſu tranſmittendo ſufficiant, aſſuefacimus: utque in breui quàm celerrimi ſint, corporis leuitate uti quampromptiſſimè docemus. Neque uerò curſus in loco plano aut ſolido cõficitur, ſed in profunda arena, ubi nulla firmitate

ἐνθα ἄττε βιβάσιμος ἀποβεβαιῶσαι τὸν βάσιμον, οὔτε ἐπιστηρίξαι ῥᾴδιον, οὔτε προσερομένῳ πρὸς τὸ ὑπήκοον τῶν ποδῶν. ἀλλὰ μὴ ὑπερβάλλειν δεῖ πάσῃ τῇ δίσει, μηδὲ τι ἄλλο ἐμπόδιον, μὴ πρὸς τοῦτο ἀσκηνῇ ὑμῖν ἔτι, μὴ μολυβδίνας χεῖρας πλάττῃς ἐν ταῖν χερσὶν ἔχοντες. ἅπαξ περὶ ἀκοντίου βολῆς ἐς μῆκος ἀμιλλῶνται. ἆθλος δὲ μὴ ἄλλό τι ἐν τῷ γυμνασίῳ χαλκοῦν, περιφερὲς, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικὸς, ἡλαμένας, μὴ ἐπειράσθαι γε αὐτῆς, ἡμελὲς ἐν τῷ μέσῳ, μὴ ἐθέλοντι σοι βαρὺ, μὴ δύσληπτον ὑπὸ λείου τοῦτο ἐκεῖνο τοίνυν αἴρωσι ἀναρριπτοῦσιν ἐς τὸ ἄερα, μὴ ὁπόσῳ πόρρω, φιλοτιμούμενοι ὅστις ἐπὶ μήκιστον ἐξέλθοι, μὴ τὰς ἄλλας ὑπερβάλοιτο. μὴ ὁ πόνος ἦν τῷ ὦμος τε αὖ κρατύνῃ, ἀγὰ τόνον τοῖς ἄνωθεν ἐντείνῃσιν. ὁ πυκνὸς ἢ μὴ ὁ πόνος, ἅπερ σοι εἰκαιότερα βαρύτερα ἐδόξεν, ἄκνα planta figi potest, aut fustē tari, neq; suffulciri promptum est, cedentibus subinde ad singulos passus pedibus. Fossam quoq; trāsilire, si necessitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimētū. Qua in re exercētur grandia plumbi pōdera habētes in manibus: deinde hasta quoq; in longum proiicienda decertant. Vidisti nerò & alium quēdā globum iacētē in gymnasio æneū atque teretē, in parui scuti figuram formatum, neq; lorū neq; balteū habētē. At illū quoq; periculi faciēdi gratia manu sustollebas, iacētē in medio, uidebaturq; tibi grauis, & propter leuitatē cōprehēsu difficilis. Itaq; illū sursum manu extortū iacularetur in aerē, inq; lōgū, cōtēdētes quinā ex illis eūdē quā lōgissimè iactu promouerit; ac omnium aliorum metas excesserit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit, & brachia non mediocriter corroborat. Cæterùm quāobrē & arena & lutū illū lusū tibi substernatur, quæ initiò perq; ridicula tibi uisa sunt, nunc

ἄκουσον ὦ δαιμόσιε, ὅτου ἕνεκα ὑποβέβλωται. πρῶτον μὲν, ὡς μὴ ὠθῇ τὸ πρατόμενον ἐπ' αὐτοῖς γίγνοιτο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μαλακὸν ἀσφαλῶς πίπτοιεν. ἔπειτα καὶ τὸν ὑλισθον ἀναγκαῖον πλέον γίγνεσθαι, ἱδρυόντων ἐν τῷ πηλῷ, ὃ σὺ τὰς ἐγχίλνσιν ἐλλαβὼν, οὐκ ἀχρεῖον οὐδὲ γελοῖον ὄν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἰσχνὸν καὶ τόνον οὐκ ὀλίγα συντείνει, ὑπόταν οὕτως ἐχόντων ἀλλήλων, ἀναγκάζωνται ἐγκρατῶς αὐτιλαμβάνεσθαι, καὶ σωίχειν ὀλισθαίνοντας. αἱρεσθαί τι ἐν πηλῷ ἱδρωκότα, μετ' ἐλαίου ἐκπιεσθαι, καὶ διαῤῥεῦσαι τῶν χειρῶν σπουδάζοντα, μὴ μικρὸν εἶναι νόμιζε. καὶ τοῦτα πάντα, ὥσπερ ἐγὼ ἐμπροσθεν, εἰς τοὺς πολέμους καὶ χρήσιμα· ἐὰν δίοι φίλον ῥωδίνεται, ῥᾳδίως ἀράμενον ὤσαι ξυνιγκαῖον, ἢ καὶ πολέμιον συναράσσοντα ἧκεν, μετέωρον νομίζοντα. καὶ διὰ τοῦτο ἐς ὑπερβολὴν ἀσκοῦμεν,

nunc audi ô admirãde. Primùm quidẽ, ne in duro cassus illis cõtingat, sed in loco molliore citra periculũ prostrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cœno sudãtib. necesse est, quam rem tu anguillis conferebas, sed quæ nõ sunt inutilia habẽda, aut ridicula. Nam & hæc plurimùm ad robur & membrorum firmitatẽ cõsolidãdã cõferũt, quãdo ad hũc modũ luctãdo alter alterũ fortiter apprehẽdere coguntur, tametsi crebrò elabãtur è manibus. Tenere enim perũctiẽ oleo, et sudore perfluẽtẽ, excidere conãtẽ, & è manib⁹ effluere laborãtẽ, ne tibi res uideatur esse modica, aut nullius momẽti. Et hæc omnia, ut à me antè prædictũ est, in bello quoq; nõ parũ præstãt utilitatis exercentibus, si aut amicus uulnere saucius sine negocio sublat⁹ ex acie efferẽd⁹ esset, aut hostis cõprehẽsus sublimis rapiẽdus. Eã ob rẽ penè immodicè eos exercem⁹

τὰ χαλεπώτερα προτιθέντες, ὡς τὰ μᾶλλον ἄνω ἐκ τῶν πολὺ χαλεπωτέρων φέρεσθαι. τὴν μὲν τοι κόνιν, τοὐναντίον χρησίμην οἰόμεθα εἶναι, ὅτι μὴ δεῖσθαι λιθάνοις συμπλεκόμενοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ πηλῷ ἀσκηθῶσι σωίζειν τὸ διαλιπὲς ἀράσσον ὑπὸ γλισχρότητος, ἐθίζονται ἤδη ἀφύζειν αὐτοῖς λιφθίοντος ἐκ τῶν χειρῶν· ἤδη ταῦτα, ἐν ἀφυκτῳ ἐχόμενοι. ἤδη μὲν ἤδη τὴν ἐλαφρὰν σωίζειν δοκεῖ ἕνεκα κόνις, ἀλλὰ ὃν ἐκχεόμενον ἰδιοπαθοῦσιν, ἤδη ἰδὲ πολὺ διαφέρειν ποιεῖ τὴν ἀλύσμιν, ἤδη κέλευμα γίγνεται μὴ βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνίσων, ἀφειδῶς ἴστι, ἤδη ἀνωγῶσι τοῖς σώμασιν ἐμπίπτουσιν, ἄλλως τε ἤδη τὸν ῥύπον ἀποσμᾷ, ἢ γελαιότερον ποιεῖ τὸν αὐδρα. ἤδη ἐγωγε ἡδέως ἂν ἀφασπασάμην τῶν τε λυπῶν τινα ἐκείνων, ἤδη ὑπὸ σκιᾷ διαλιπτομένων, ἤδη ὃν ἂν ἦν, τῶν ἐν τῷ

difficilioribus propositis, ut hoc facilius minora queãt perpeti. Rursus arenã planè diuersa ratione utilem esse cẽsemus, ne, dum cõplexibus implicãtur, labãtur. Postea quàm enim in cœno multo exercitio didicerunt cõpescere aduersarium quò minus elabatur è manibus propter corporis lubricam cõprehensionem, etiã ipse comprehensi effugiẽdi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cũ tenentur medij. Quin sudorem largiter semet effundentẽ, arena quoque mihi uidetur cõprimere, dũ aspergiturq; uis coporis parsit laboribus, efficere: esseq; uentis obstaculo quo minus labantur corpora, in tenera atq; denudata incumbentibus. Alioqui sordes quoque corporis arena eluit, ac hominem longè candentiorem reddit. Et ego equidem perlibenter unum ex albis illis, cuius conuersatio semper sub umbra fuit, & quencunque tu ex his qui semet

in Ly-

τῷ λυκείῳ γυμναζομένους, ἀπο-
πλύναι τὸν κόνιν ἢ τ' ψυ-
λοῦ, ἐρόμενο αὖ σι, ποτέρως ἂν
ὑμῖν δόξαιμι γενέσθαι. εἰδαχῆ,
ὡς αὐτίκα ἕλοιο ἂν ἐν πρώτοις
προσέψεως, ἢ μὲν ὑμῖν τ ἕτερον
πεφυκέναι ἀκατέρω, σωτηρι-
κώτ, ἢ συγκεκρυμμένος ἂν ἀνα-
μάλλοιμ, ἢ θρύπτεσθαι ἢ διάρ-
ρεῖν, ἢ λευκὴν εἶναι ἀπορίᾳ, ἢ
φυτῇ ἐς ἴσα ἔσω τ αἵματος, ἔστ'
ἔστιν, ὦ Ἀνάχαρσι, ἃ τοὺς νέους
ὑμῖν ἀσκοῦμεν, οἰόμενοι φύλα
καὶ ὑμῖν τ πόλιος ἀγαθὸν γι-
νέσθαι, ἡδὺ ἐν ἐλευθερίᾳ βιώ-
σεσθαι δι αὐτὸς, κρατοῦντες μὲ
τῶν ἀνομούντων ἀ ἐπίοιεν, φο-
βεροὶ ἢ τοῖς πρόσθεν ἦσθε,
ὡς σκεπάσαιμι ἢ τὴν πόλιν
ὑμῖν τοῖς πλάγιοις αὐτ. ἐν ἀ-
ρετῇ τι αὖ νομὸ ἀμείνοσιν αὐ
τοῖς χρώμεθα, πρὸς μηδὲν τῶν
ἀσκεῖν φιλοτιμημένοις, μήτ'
ἂν ἀρίστοις ἐς ὕβριν ῥιπομέ-
νοις, ἀλλὰ πρὸς τὰ τοιαῦτα
διαῤῥέοντες, ἡδὺ ἀσχόλοις

in Lyceo exercẽt, eligeres, huc sistere, ac cœno & pulueres ablutis, te interrogarem, utri nam potius similis esse optares. Satis certò compertum habeo, te primo statim aspectu electurum, tametsi neutrius uitæ periculũ feceris, alteri potius esse similem, quàm delicijs frãgi atque diffluere, ac album esse præ sanguinis inopia ad præcordia cõfugientis. Hæc sunt ferè, ô Anacharsi, quibus iuuentutem nostram exercere solemus, existimantes eãdẽ hisce gymnasiis optimam fore custodẽ Reip. & cuius opera in libertate nos uicturos speramꝰ, semp de hostibus, quicunque nos adoriuntur, uictoriam reportãtes: terribiles uerò finitimis existẽtes, adeò ut illorũ plurimi et potentiũ nostram pertimescãt, ac nobis tributum pendere solcant. Porrò autem in pace longè melioribus illis utimur, de nulla re turpi ac flagitiosa cõtendentibus, neque ob inertiam ad mutuò inscrendam iniuriã se cõuertẽtibus, sed circa ista uersantibus, inq; his ipsis exercitijs

σθσιν ἐν αὐτοῖς. καὶ ὥσωρ ἔφλω τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ τλίω ἄνδραν πόλιως εὐδαιμονίαν, τοῦτ' ἔστι λέγειν, ἐπόταν ἐς τε ἀρετὰς καὶ ἐς πόλεμον τὰ ἀρίστα παρεσκευασμένοι φαίνοιτο ἡ νεότης, πρὸς τὰ πάλλιστα ἡμῖν σπουδάζουσθ. ΑΝΑΧΑΡ. οὐκοῦν ὦ Σόλων, ὡς ποτ' ἡμῖν ἐπίοντσιν οἱ πολέμιοι, χρισάμενοι πῷ ἐλαίῳ, καὶ γυμνάμενοι, πρόϊτε καὶ αὐτοὶ πὶξ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς προβεβλημένοι, κἀπὶ γένοι πλαταγὴ ὑποπτήσουσιν ὑμᾶς, καὶ φεύγουσι, διὰ δέος μὴ σφίσι κατὰ χνύσι πάσητε τλίω ψάμμον ἐς τὸ στόμα, ἢ πρὸς πολήσασθσ, ὡς κατὰ νότου γένηδε, πρὶν πλίξητε αὐτοῖς τὰ σκέλη πρὸ τλίω γαστρὸς, καὶ διάγχητε, ὑπὸ τὸ κράνη ὑποβαλόντεσ τὸν πῆχυ; καὶ μὴ Δί', οἱ μὲν τοξεύσουσι πολλοί, καὶ ἀκοντιοῦσιν, ὑπαμῶν δέ, ὥσωρ ἀνδριάντων, οὐ παδίξεται τὰ βέλη, πιχρωσμένα πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ πολὺ

occupatis existentibus. Et quod commune bonum dixi, summamq; ciuitatis felicitatem, ea est, quoties & ad pacis artes, & belli scientiã quamoptimè atque diligentissimè iuuetus præparata fuerit, studijs ac rebus pulcherrimis feruenti sedulitate impẽdẽs operam. ANA. Proinde, Solon, hostibus uobis ingruentibus oleo perunctis, et oppleti puluere, in bellum progredimini, nempe pugillatu instructi aduersus armatos. Et illi uidelicet pertimescunt uos, ac fugiunt, metuentes ne ipsis hiantibus arenam in os spargatis, aut forte post tergum resilientes illorum crura apprehẽdatis, eosdemq; præfocetis, iecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent uos arcubus, & iaculabuntur spiculis: at uos, quemadmodum statuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad Solis feruorem denigratos, ac multo

πολὺ τὸ αἷμα πεπορισμένων. οὐ γὰρ πάλαμοι ἢ ξίφδοι ὑμεῖς ἐστε, ὡς τάχα ἐνδιδόναι πρὸς τὰς πληγὰς· ἀλλ' ὀΐσι ποτε ἂν, ἢ μόλις κατατιμώμενοι βαδίσι τοῖς βαύμασιν, αἷμα ὀλίγον ὑπολείξητε· τοιαῦτα γὰρ φῆς, εἰ μὴ πάνυ παρὰ πόνοις τοῦ παραδείγματος. ἢ τὰς παιδοπλίας ἐκείνας τόδε τι ἀνακαλύψειδε, τὰς τῶν πομπῶν τε καὶ βαψῳδῶν, καὶ ὧν πρότερον ὑμῖν ἐξόδων, ἐκείνα τὰ πράγη πρὸ δύσειδε τὰ πεχνύτα, ὡς φοβερώτεροι εἶητε τοῖς ἐναντίοις, μᾶλλον μολυνθέμενοι αὐτούς. καὶ ὑπόδυσειδε τὰ ὑπλα ἐκεῖνα ἀλλήλοις· φαύγουσί τε γὰρ, ὧν δέη, κοῦφα, καὶ ὧν διώκητε, ἄφυκτα τοῖς πολεμίοις ἔσαι, ὑμῶν οὕτω μεγάλα διαβαυόντων ἐπ' αὐτούς. ἀλλ' ὅρα, μὴ ταῦτα βῇ ὑμῖν τὰ νόμιψα λῆρος ᾖ, καὶ παιδιὰ ἄλλως, καὶ διαβιβαὶ ἀργῶσι, καὶ ῥᾳθυμῶν ἰδίλοισι τοῖς νεανίσκοις. εἰ δὲ

multo sanguine abundãtes. Neq; enim uos estis autspicæ aut stipulæ, ut quãprimũ plagis succumbatis, sed admodũ serò, ac uix profundis confecti uulnerib. modico sanguine cõmõstrato. Talia enim sunt quæ dixti, nisi exemplũ à te adductũ planè obaudierim: aut fortasse Comicorũ & Tragœdorum potius arma turam assumetis, et si iussu senatus in aciem uobis exeundum fuerit, galeas illas hiantes capiti imponetis, ut hoc magis terrori sitis aduersarijs, laruis ac terriculamentis anilibus eos examinantes. Præterea calcceos quoque peraltos illos pediobus accommodabitis, qui si fugiendũ uobis esset, leues sunt: rursus si alios insectati fueritis, hostibus erunt ineffugibiles, tanta mole uobis aduersus illos irruentibus. At uide potius ne ista uestra arguta sedulitas nugæ sint, & ludicra puerilia, & iuuertium iuuenum ignauiæque deditorum exercitia.

εἰ δὲ βέλτιόν σοι παύτως ἐλαύνειν ἔχει, ἀλλ' ὅμως ἡδὺ μοὶ δοκεῖ ἅπαντα εἶναι, ἄλλων ὑμῖν γυμνασίων μέτεστι, καὶ ἀγωνίσασθε ἀλλήλοις, τὸ ἐν ὅπλοις· καὶ ἀμείλλατε πρὸς ἀλλήλους μετὰ παιδιᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς δυσμενεῖς ἔσται, μετὰ πολλῶν μελετῶσι τὴν ἀρετήν. ὥστε ἀρίντας τὴν κόνιν καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκεσθε αὐτοὺς τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, μὴ κῦφα διφθίνοντες τὰ ἀκόντια, καὶ εἰς ὅπλα φέρεσθαι πρὸς τὸν αὔριον, ἀλλ' ἐγὼ λόγχη βαρεῖα, μετὰ συρίγματος ἐλιττομένη, καὶ λίθος χειροπαλαθὴς, καὶ σάγαρις, καὶ γέρρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ θώραξ καὶ κράνος. ὡς ἢ νῦν ἔχετε, θεῶν τινος συμφορᾷ σώζεσθαί μοι δοκᾶτε, οὐ μηδέπω ἀπολώλατε ὑπό τινων ἀλίγων ψιλῶν ὀπισθοφυλάκων. ἰδοὺ γὰρ τοι, ὦ σπαθάμψυχε τὸ μικρὸν ἔτι ξιφίδιον, τὸ ταχὺ τὴν ῥώμην, μόνος ἐπεισπίπτω τοῖς νέοις ὑμῶν ἅπασιν, αὐτεσθαὶ δὲ ἔοικα τὸ γυμνὸν

Si uerò uobis in animo est prorsus esse liberis, & per omnia felicibus, aliis uobis opus erit gymnasiis, & uero in armis exercitio: neque cum aliquo alterni certaminibus iuuenes uobis cõponẽdi sunt, sed aduersus hostes depugnandum erit certo cũ periculo uirtutẽ exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu cõtẽdere, & hasta uti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ uenti flatu feruntur, sed sit hasta grauis, quæ cum turbine atque sibilo extorqueatur: prætereà lapis prægrandis, et gladius, & scutum sinistræ insertũ, & thorax, & galea. Nam sicut in præsens instructi estis, dei cuiusdam beni gnitate mihi seruati esse uidemini, quo minus nondum perfectis à perpaucis saltem leuis armaturæ militibus

irruentibus. Ecce enim, si stricto saltẽ gladio quo succinctus sum, solus in iuuenes uestros omnes irruerem, actutum unà cum clamore gymnasiũ haudubiè caperem, illis

γυμνάσιων, φυτόνδων ἱκάνων, καὶ ὀδχὼς αὐτιβλίπειμ τῷ σιο λόγῳ τολμῶντος· ἀλλὰ πόρρὶ τὰς αὐδριάντας ἂν πορὶ στάμενοι, ἢ πρὶ τὰς κίονας κατα κρυπτόμενοι, γέλωτα ἂν μοι πα ρέσχετον, δακρύοντες οἱ πολλοὶ, ἢ τρίμοντες. καὶ τότ' ἂν ἴδοις ἂν ἔτι ἐρυθρωνῦντας αὐτὰς τὰ σώματα, οἷοι νῦν εἰσιν, ἀλ λὰ ὠχροὶ ἅπαντες αὐτίκα γέ νοιντ' ἂν, ὑπὸ τ δείλης μεταβα φόντες. ὅτως ὑμᾶς ὁ ἐρώτων διατίθησι, βαθεῖα ὄντα, ὡς μὴ ἂν ῥᾳδίως αὐτοσχεδιάσαι λόγον ἵνα κράνης πολεμίῳ ἰόντας. Σό. ἄλλα τα ἐφησαν, ὦ Ανάχαροι, Θρᾳκῶν τι ὅσοι μετ' Εὐμόλπε ἐφ' ὑμᾶς ἐστράτευσαν, καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν, αἱ μετὰ Ιπ πολύτης ἐλάσασαι ἐπὶ τὴν πόλιν, ἔνθ' ἄλλοι, ὅσοι ὑμῶν ἐν ὅπλοις ἐστράτευσαν. ὑμᾶς γὰ, ὦ μακάριε, ἐκ ἐπεδύπρ ἄτω γυ μνὰ τὰ σώματα ἐκποιεῖσθαι τ νέων, ἀλλ' τοῦτο καὶ αὐτοπλα ζάγουμεν ὧδε τὰς κινδύνους, ἀλλ'

illis paſſim diffugientibus, ac nullo contrà ferrum aſpi cere audente: uerùm poſt ſtatuas aut columnas conſi ſtentes riſum mihi exhibe rent, lachrymantes atq; tre pidantes permulti. Tunc uerò uideres illos non ampli us rubeſcentes corpore, cuiuſmodi nunc ſunt in præ ſentia, ſed omnes illicò ex palleſcentes tranſcoloratos præformidine. Adeò mul ta pax uos eneruatos effœ minauit, ut nõ facilè ſaltem criſtam boſtilis galeæ con ſpectã ſuſtineretis. SO. At nequaquam talia de nobis prædicauerũt, ô Anacharſi, Thraces, quotquot Bumol pum ſecuti, bello nos laceſſi uerunt: neq; ueſtræ mulieres, quæ duce Hippolyta ad uerſus urbem expeditionem inſtituerant. Neque item alij, quotquot in armis & acie uires noſtras experti ſunt. Cæterùm nos, ô bea te, non hoc conſilio nuda iuuenum corpora exercemus, ut propterea eos in aciem aduerſus pericula producamus: ſed

ἀλλ' ἐπειδὰν καὶ κύτὸς ἄρι-
στοι γένωνται, ἀσκοῦντες τὸ μεῖζον τε
τοῦ ξυὼ τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺ ἄσ-
μενον χρήσαιντ' ἂν αὐτοῖς, οὕ-
τω διακείμενοι. Αν. καὶ πῶ τοῦτο
ὑμῖν ὅρα τὸ γυμνάσιον τὸ ἐν
τοῖς ὅπλοις; ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδ' ἐν
τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδέν, ἅπασαν
αὐτὴν ἐν κύκλῳ περιελθών. Σύ.
ἀλλὰ ἴδοις ἂν ὦ Ἀνάχαρσι, ἐν
πλέον ἡμῖν σωδιαρρίψας,
καὶ ὅπλα ἑκάστῳ μάλα πολλὰ,
οἷς χρώμεθα, ὁπόταν ἀναγκαῖ-
ον ᾖ, καὶ λόφους καὶ φάλαρα καὶ ἵπ-
πους, καὶ ἱππέας σχεδὸν τὸ ἴσον παρ
τὸ πολιτ. τὸ μὲν τοι ὁπλο-
φορεῖν ἀεὶ, καὶ ἀκινάκην περιζῶ-
σθαι, περιττὸν ἐν εἰρήνῃ οἰόμε-
θα εἶναι· καὶ πρόσχημόν γ' ὄζειν,
ὅταν ἐν ἀστεῖ σιδηροφορῇ, μα-
λίου, ἢ ὅπλα ἐξοίσηται ἐς
τὸ δημόσιον. ὑμᾶς δ' ἐνεγγυω-
σοῖ, ἐν ὅπλοις ἀεὶ βιοῦντες. τότε
γὰρ ἐν ἀφράκτῳ οἰκεῖν, ῥᾴ-
ον ἐς ἐπιβουλὴν, καὶ οἱ πόλε-
μοι μάλα πολλοί. καὶ ἐκ

sed ubi in hisce ludicris ꝙ optimi atq; exercitatissimi euaserint, deinceps & cũ armis exercẽtur, quibus lõgè prõptius utuntur ad hũc modũ ante instituti. ANA. Et ubi nam locorũ illud nobis est gymnasiũ, quod armorũ usui exercẽdo destinatũ est? Neq; enim ego uspiã in urbe eiusmodi cõspexi, cũ totũ oppidũ sursum ac deorsum diligẽter preptasse. SO. Sed certò uidebis ô Anacharsi, multũ nobis tẽporis cõuersatus, tũ unicuiq; permulta esse arma, qb. necessitate urgẽte utimur, et cristas, et phaleras, et equos, et equites fermè quartã partẽ ciuiũ. Siquidẽ semper armatũ incedere, neque nõ acinace succinctũ esse, superuacaneũ in pace esse existimamus. Præterea mulcta cautũ est, ne quis in urbe, cũ nihil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publicũ. Vobis uerò non iniuriã ignoscẽdũ est, perpetuò in armis uiuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facilè insidijs obnoxiũ est, & hostiũ ualde numerosa est copia neque

ἅπλωρ, ὅπως τις ὅπῃσᾶς, καὶ μώμ̃ενον κατασπάσας ἀπὸ τ̃ ἁμάξης, φονεύσῃ. ἥτε πρὸς ἀλλήλους ἀπιστία, αὐθαιρέτως, καὶ μὴ ὑμ νόμῳ ξυμπολιτεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τ̃ σίδηρον ποιεῖ, ὡς πλησίον εἶναι ἀμυνοῦντα, εἴ τις βιάζοιτο. Ανά. εἶτα ὦ Σόλων, σιδηροφορεῖν μ̃ ἔδοξεν ἀναγκαίαν ἕνεκα, πρὸς τὸν ὑμῖν δοκῶ, μὴ τ̃ ὅπλων φέρεσθαι, ὡς μὴ διὰ χρόνου ὄντα φθέροιτο, ἀλλὰ φυλάττεται ἀποπεπήμανα, ὡς χρυσόμηνοι τότε, τ̃ χρείας ὅπῃσάσης. Σὺ γὰρ μάτα τ̃ νέων, ἔδρης δεινῶ ἀπέχουσ, καταπονεῖται πάντες, μὴ ὑπὸ τ̃ ἰδιωτῶν κατανα λίσκοντος, ὁ ταμισυόμενοι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τὰς ἀλκὰς αὐτ̃, ἀλλ' ἐπῇ ἐμ τῷ πολῷ καὶ τῇ πόνει ἐκχέοντες; Σό. ἔοικας ὦ Ανάχαρσι τοιόνδέ τι δυνάμενος πᾶσι ἐννοεῖν, ὡς οἶνος ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τ̃ ὑγρῶν ὁμοίαν κῆλῶ ἔσαν. δίδιας ἔμ, μὴ

neque illud certũ, quo tẽpore aßistẽs quißiã dormiẽtẽ è plaustro pertractum iugulet. Ipsa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquã coerciti unam remp. incolitis, ferrũ uobis semper facit necessariũ: ut in propinquo sit ad propulsandam iniuriã, si quis uim alteri inferre aggrederetur. ANA. *Adeò uerò, Solõ, ferrũ gestare nulla necessitate adigẽte superuacaneũ esse cẽsetis, ut & armis parcatis, ne in manibus frequenter habẽtes corrumpantur, sed reposita cõseruatis, ut necessitate uocãte utamini: sedenim iuuenũ corpora nullo cogẽte periculo uerberantes laboribus cõficitis. Quin etiam sudore absumentes, nulli rei magnopere necessariæ aut cõducibili uires illorum expromitis, sed incassum in cœno atq; arena effunditis.* SO. *Videris ô Anacharsi, talem de robore corporeo opinionem obtinere, quasi uino aut aquæ aut alij cuipiam rei humidæ similitudine' respondeat. Itaq; metuis ne quem-*

μὴ ὥσπερ ἐξ ἀγγείου κεραμεοῦ κάθη διαῤῥυεῖσα ἐν τοῖς πόνοις, κᾆτα ἡμῖν κενὸν καὶ ξηρὸν οἴχεται τὸ σῶμα καταλιποῦσα, ὑπὸ μηδενὸς ἔνδοθεν ἀναπληρούμενον. τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει σοι, ἀλλ' ὅσῳ τις ἂν αὐτὴν ἐξαντλῇ τοῖς πόνοις, τοσῷδε μᾶλλον ἐπιῤῥεῖ, κατὰ τὸν Ὕδρας μῦθον, εἴ τινα ἤκουσας, ὡς ἀντὶ μιᾶς κεφαλῆς τμηθείσης δύ' ἀεὶ ἄλλαι ἀνεφύοντο. ἢν δὲ ἀγύμναστος ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἄτονος ᾖ, μηδὲ ἱκανὴ τὴν ὕλην ἔχῃ ὑποβεβλημένην, τότε ὑπὸ τῶν καμάτων βλάπτοιτ' ἂν, καὶ καταμαραίνοιτο, οἷόν τι καὶ ἐπὶ πυρὸς καὶ λύχνου γίνεται. ὑπὸ γὰρ τῷ αὐτῷ φυσήματι, τὸ μὲν πῦρ ἀνακαύσειας ἂν, καὶ μεῖζον ποιήσειας ἐν βραχεῖ, παραθήγων τῷ πνεύματι, καὶ τὸ τοῦ λύχνου φῶς ἀποσβέσειας, οὐκ ἔχον ἀποχρῶσαν τῆς ὕλης τὴν χορηγίαν, ὡς διαρκεῖν εἶναι πρὸς τὸ ἀντιπνέον· οὐ γὰρ ἀπ' ἰσχυρᾶς, οἶμαι, τῆς ῥίζης ἀνεφύετο. Ἀνάχ. ταυτὶ γὰρ ὦ Σόλων, οὐ

ne quemadmodum ex uase Samio, robur clanculum effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridū discedēdo relinquat, cū à nemine int⁹ repleatur. Atqui ad hūc modū res se nō habet, sed quāto quis im pēsius exhauserit, tāto copiosius influit, iuxta Hydræ fabulā, si qua unquā tibi inaudita est, cui pro uno capite præciso, semper alia duo renascebātur. Cæterùm si ab initio inexercitato corpore fuerit, parumq; firmo, neq; satis habuerit subiectæ materiæ, tunc illicò fatigatione defess⁹, detrimento afficitur, atq; marcescit, ueluti in igne ac lychno usuuenire uidemus. Etenim eodē flatu & ignem potes incendere, inq; breui maiorem facere, nimirum inflammans spiritu: ac lychni lumen extingues, nō habēs sufficiētē materiæ suppeditationē, quæ aduerso flatui par esse posit. neq; enim ab altius acta radice productū fuerat. ANA. Hæc equidem, ô Solon, non

admo-

πάνυ σωίημι· λιπ[ό]τρα γὰ, admodum intelligo. argutius enim ista tibi dicta sunt, quàm ut ego queam intelligentia assequi, exactă quădam cură & mẽtem acutè cernẽtẽ requirẽtia. Illud porrò omnino mihi respõde, quãobrem tãdem nõ etiã in Olympicis certaminibus, et Isthmiacis, & Pythicis, alijsq;, quãdo multi, ut ais, cõfluxerint iuuenes, certantes spectaturi, in ipsis armis certamẽ cõficiẽdũ proponiotis: sed nudos in medium adductos, qui & calcitrẽtur, & uerberentur, ostenditis, ac deinceps uictorib. malas aut oleaginã coronam præstatis? Hoc enim scitu dignũ est, cuius rei gratia facta resoleatis. S O. Quoniam opinamur, ô Anacharsi, hac ratione gymnasiorum desiderium in iuuenibus magis accendi, si eos qui optimè se gesserint, in illis honorari cõspexerint, et in medio Græcorũ præconis uoce magnificè proclamari. Quapropter etiã tanq; illi exutis uestimentis, optimi corporis æstimandæ habitudinis curã non negligunt,

πάνυ σωίημι· λιπ[ό]τρα γὰ, ᾧ κατ' ἐμὲ ἱέρηκας, ἀκριβοῦς τινος φροντίδος, καὶ διανοίας ὀξὺ διδυμεύσας δίμυθον. ἐκεῖνο δέ μοι πάντως εἰπέ, τί νος ἕνεκα οὐχὶ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ολυμπικοῖς, καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Πυθοῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπότε πολλοί, ὡς φῄς, συίασιν ὀψόμενοι τοὺς νέους ἀγωνισομένους, οὐδέ ποτε ἐν ὅπλοις ποιεῖσθε τοὺς ἀμίλλας, ἀλλὰ γυμνοὺς εἰς τὸ μέσον παράγοντες, καὶ [ε]σομένους καὶ παιομένους ἐπιδείκνυτε, καὶ νικῶσι μῶλα καὶ πόνον δίδοτε; ἄξιον γὰρ ἀθλεῖν τοῦτό γε, ὅ τινος ἕνεκα τοῦτο ποιεῖτε. Σό. ὑγούμεθα γὰ ὦ Ανάχαρσι, τῶν εἰς τὰ γυμνάσια προθυμίαν ὅπως ἂν πλείω ἐγγένηται αὐτοῖς, ἐὰν τοὺς ἀριστεύοντας ἐν τούτοις ἐθισῳ τιμωμένους, καὶ ἀναπρυτ[ο]μένους ἐν μέσοις τοῖς Ελλησι, καὶ διὰ τ᾽ τε, ὡς εἰ [ἐ]στε ἀποδυσόμενοι, σὺν ἕξεως τι εὐσχημοσύν[ῃ], ὡς μὲ

ἀσχύνοιτο συμπωθήσεις, ἢ ἂν ne denudati pudore afficiā
ξυνικόταλον ἕκαστος αὐτὸ ἀπὸ tur, ac se quisque uictoria
τάξεως; ἢ τἄθλα, ὥσπερ ἔμπρο quamdignissimum præpa-
σθεν ἦσαν, ὀλίγα ἐπαινος ὁ ret. Quinetiam præmia, quę
παρὰ τῶν θεατῶν, ἢ τὸ ἀδιανομάτα admodum à me prædictum
λογον ἐγκλιθαι, ἢ δημοσιᾳ τῷ est, non mediocria sunt pro
δικαίῳ, ἀρίστου εἶναι τὸ καθ' posita, nempe honorificum
ἑαυτὸν δοκοῦντα. τοιγάρτοι πολ- et laude plenū à spectatori
λοὶ τῶν θεατῶν, οἷς καθ' ἡλικίαν bus testimoniū, & esse cla-
ἔτι ἡ ἄσκησις, ἀπίασιν, ὀλίγιοι rissimum, ac demonstrari
ἐν τοιούτῳ, ἀριστᾶ ἢ πόνῳ ἐραθέντες, ὡς ἔγε τις, ὦ prætereuntiū digito, inter
Ανάχαρσι, τὰ σὺν ἡλικίας ἐρῶσα æquales hūc usum esse etiā
ἐκβάλοι ἐν τῷ βίῳ, τί ἂν ἔτι ἀγα- sua opinione præstātissimū.
θὸν ἡμῖν γένοιτο; ἢ τίς ἂν ἔτι λαμ- Etenim nō pauci ex specta
πρὸν ἐράσασθαι ὑπομένοι; toribus, quibus per ætatē ex-
νῦν ἢ ἢ ἀπὸ ἵππων ἐλάζειν πα- tiānum exercitatio colenda
ρέχοιεν ἂν σοι, ἢ ποῖοι ἐν πολέ- est, abeūt nō mediocriter
μοις ὑπὲρ παρίδος ἢ παίδων ex his uirtutis & laborū a
ἢ γυναικῶν ἢ ἱερῶν γένοιντ' ἂν more inflāmati. Itaq; ὁ Ana-
ἄθλα ἔχοντες, οἱ κοτίνῳ περὶ ἢ charsi, si quis è communi
μέλωνι, συμνοὶ τοσούτῳ προ- hominum uita laudis &
θυμίαν ἐς τὸ νικᾶν ἀσφρόμενοι. gloriæ amorem sublatū ei
καί τοι τί ἂν μάθοις, ceret, quidnā amplius præ-
reliquum? aut quisnam facinus aliq; magnū & memorabile
cōcupisceret? Iam ex ijs haud difficulter cōiectura facere po-
tes, quales in bello pro tuenda patria, defendēdis liberis &
uxoribus, & pro tēplis suscepto futuri sint arma habētes in
manib. q oleagina corona aut pomis inducti tāta cupiditate
ad uictoriam cōsequendā ferātur. Et quidnā dicturus esses,
si apud

δὲ θράσαιο τὴν ὀρτύγων τὴν ἀλεκτρυόνων ἀγῶνας παρ' ἡμῖν, τὴν σπουδὴν ὧδε τούτοις ἀμυρὰν ἢ τηλίκον δηλονότι, τὴν μάλιστα μὲν μάθης ὡς ὑπὸ νόμῳ αὐτὸ ὁρῶμεν, καὶ προστάκτῃ πᾶσι τοῖς ἐν ἡλικίᾳ παρεῖναι, καὶ ὁρᾶν τὰ ὄρνια διαπυκτευόμενα μίχρι τῆς ἰσχάτης ἀπαγορεύσεως. ἀλλ' ἐῶ. ἔστι γελοῖον· ἀποδυτῇ γάρ τις ἡρίμα τῶν ψυχῶν ὁρμὴ εἰς τὸς κινδύνους, ὡς μὲ ἀγωνίσῃ καὶ ἀτολμότερος φαίνειν τὸ τῶν ἀλεκτρυόνων, μηδὲ ἀπαγορεύσειν ὑπὸ τραυμάτων ἢ πημάτων, ἤ τι ἄλλο δυσχερὲς. τὸ δὲ ἐν ὅπλοις περᾶσθαι αὐτῶν, καὶ ὁρᾶν τιτρωσκομένους ἄοπαγε, θυμοῦδες γὼ, καὶ λανθάνειν σκαιὸν, καὶ προσίτι γε ἀλυσιτελὲς, ἀπροφάτως τὰς αἰτίας, καὶ οἷς αὖ τις ἄμεινον χρήσαιτο κατὰ τῶν πολεμίων. ἐπεὶ δ' φῄς ὦ Ἀνάχαρσι καὶ τὸν ἄλλον Ἑλλάδα ἐπιλοῦσθαι, *si apud nos et coturnices et gallos gallinaceos cõpugnãtes uideres, ac harũ rerum ſpectãdarũ & adornãdarũ ſtudiũ nõ mediocre? Rideres uidelicet: at tũc maximè ſi reſciſceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibuſq; iuuenibus ut interſint imperatũ eſſe, ut ſpectẽt uolucres roſtris inter ſe depugnantes uſque ad extremã defectionẽ uiriũ. Atquì ne hoc quidẽ inſtitutũ riſu dignũ eſt. Irrepit enim ſenſim in animos iuuenũ impetus ad fortiter ſubeũda & cõtemnẽda pericula, ne gallis ingeneroſiores atque ignauiores eſſe appareãt, néue defeſſi uulnera aut labores aut aliam difficultatẽ ferre recuſent. Cæterùm ut in armis harũ rerũ periculũ faciãt, utíq; mutuis uulneribus*

ſemet cõficiẽtes ſpectemus, apage. ferinũ enim illud eſſet, et omnib. modis crudele: ad hæc nõ minus damnoſũ & inutile, mactare iuuenes præſtãtiſſimos, quorũ opa et uiribus cõgẽmelius aduerſus hoſtes uti queamus. Quia uerò ais, ô Anacharſi, te reliquam quoq; Græciam uidẽdi gratia peragraturũ,

uidẽ

μίμησαι, ἵν' ποτε ηδὲ ἐς Λακε-
δαίμονα ἔλθῃς, μὴ καταγε-
λάσας μηδὲ ἐκείνων, μηδὲ οἷς
δεῖ μάτην πονεῖν αὐτοὺς, ὑ-
πόταν ἢ σφαῖρας πρὸς ἐν τῷ
θεάτρῳ συμπισόντες, ἢ πάλα-
σιν ἀλλήλους, ἢ ἐς χωρίον ἐ-
σελθόντες, ὕδατι περιεγγεγαμ-
μένον, ἐς φάλαγγα διασᾶσ-
σι, τὰ πολιμίων ἀλλήλους
ὀργάζωνται, γυμνοὶ ηδὲ αὐ-
τοί, ἄχρις ἂν ἐκβάλωσι τῶ πε-
ριγράμματος τὸ ἕτερον σύ-
ταγμα, οἱ ἕτεροι τοὺς κατὰ
Λυκοῦργον, οἱ καθ' Ηρακλέα,
ἢ ἐμπαλιν σωσθῶσι ἐς τὸ
ὕδωρ. τὸ γὰρ ἀπὸ τότε ἠρέ-
μα λοιπὸν, ηδὲ οὐδεὶς ἂν ἔτι
παίσαι. μάλιστα δὲ, ἢν ἐρᾷς
μαστιγουμένους αὐτοὺς ὁρᾶ τῷ
βωμῷ, ηδὲ αἵματι ῥεομένους,
πατρόβας δὲ ηδὲ μητρόβας πα-
ριστάσας, ἐχόπως αὐτομολήσ-
ωσι τοῖς τιτρωμένοις, ἀλλὰ μὴ
ἀπολείψας, ἵν' μὲ αὐτίχοιρον
πρὸς τὰς πληγὰς, ηδὲ ἐκεί-
νους ἕνεκα μόνου διαρ-
κέσαι πρὸς τὸν πόνον, ηδὲ ὑπο-
μένειν.

uide ut memoria teneas, si quando in Lacedæmona ue neris, ne & illos irrideas. neque putes eosdem inutilibus uacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis uulneribus semet deformauerint: aut in locum circum circa aqua obseptũ ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersam è loco aquis circundato ieceriț, nempe Lycurgi assectlæ, sectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec ullus amplius pulsatur. Maximè uerò, si uideris pueros ad aræ flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluentes & patre & matre astantibus, non ut aliquem ex hoc facto dolorẽ capiant, sed minaciter interminantib. nisi uerbera pseuerãter tulerint, ac supplicantib. quoq; ut quãdiutissime labori tolerando sufficiãt, neue

μὴ τρέσαι τοῖς ἀγνοῖς. πολλοὶ τῶν μὴ ὑπαπίθανον τῷ ἀνδρὶ, μὲν ἀξιώσαντες ἀπαγορεῦσαι ἕως τις ἔτι, ὑφ ὁφθαλμοῖς τ οἰκέτων, μηδὲ ἄξια τοῖς σώμασιν, ὧν μὴ τὸς αὐθαδιάζας ὕβρει τιμωμένους δημοσίᾳ, ἀπὸ τ Σπάρτης ἀνατιθέντας. ὅταν τοίνυν ὁρᾷς πάντα, μήτε μαίνεσθαι ὑπολάβῃς αὐτὸς, μήτε ἄπαξ ὡς ἀδικίας ἕνεκα αὐτίας αὐτὸν λάσας ταλαιπωρῆσαι, μήτε τυράννου βιαζομένου, μήτε πολιτῶν διαβιβάντων. ἤροι γὰ σοι μὴ τὰς ἐκείνων Λυκοῦργος, ἐνομοθέτησε αὐτ, πολλὰ τὰ σύλοτα, μὴ ἃ σωιδὼν πολάζῃ αὐτὸς, ἐκ ἐχθρὸς ὢν, ἀλ ἀπὸ μίσος αὐτὸ ἔρῶν, δεῖ τῶν νεολαίαν τ πόλεως ἐκπαιδαγωγῆσαι, ἀλλὰ κατ βιαιότατος, μὴ παντὸς δεινοῦ πράξοντας ἀξιῶν ἄνδρας τοὺς σώζειν μέλλοντας τῶν πατρίδα. καί τοι κἀν μὲ ὁ Λυκοῦργος εἶπε, ἐννοᾶς, neue uerberũ difficultatibus cedẽtes succumbant. Itaque permulti plagis ipsis immoriuntur, dedecorosum existimantes, si etiãdũ uiuẽtes in familiariũ cõspectu uerberibus superati deficerẽt, aut corpore flagrorũ ictibus cederẽt: quos etiã statuis in memoriã illorũ erectis publicè à Spartanis honestatos uidebis. Quando ergo ista coram oculat⁹ arbiter intuebe ris, caue illos insanire temere suspiceris, neque dicas citra causſam iustã ac necessariã talibus eos difficultatibus conflictari, neque urgẽte alicui⁹ sæua tyrãnide, neq; hostib. imminẽtibus. Dixerit enim hauddubiè Lycurgus Laconicarum legũ auctor, pro illis tuẽdis tibi ratiõi ualde cõsentanea, q̃busnã causſis impulsus pueros ita uerberibus affligẽdos statuerit, neq; inimicus illis existẽs, neq; inuidẽtia adductus hoc faciẽs, neq; ciuitatis iuuẽtutẽ nequicquã absumẽs: sed uolẽs atq; cõtẽdẽs reddere quãfortissimos, ac omni difficultate superiores eos, qui patriã ab iniuria eſſẽt seruaturi atq; defensuri. Quãq; uerò ipse Lycurgus nihil dixerit,

οἶμαι, ἢ αὐτοῖς, ὡς ὃν αὖ τοτι λαφθεὶς ὁ τοιοῦτος ὑμῶν πολίμιφ, ἀπόῤῥητόν τι ἀβέβαιοι τ Σπάρτης, ἀνεπισχημόνως τ ἐχθρῶν· ἀλλὰ καταγελῶν αὐτ, μαστιγοῖτο, ἂν ἀμελλώμενος πρὸς τ παίοντα, ὡς πρότερος ἀπαγορεύσας. Αν. ὁ Λυκοῦργος ἦ ἢ αὐτοῖς, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο ἐφ' ὑμῖν· ἐπεὶ δὲ, ἢ ἐκπεφόβηκεμος ὧν ἤδη τ ἀεθλητῶν, ἀσφαλῶς τὰ τοιαῦτα ἐπιτελοῦσα; Σό. πρόβατόν τις ἦν ἐπ' αὐτῷ ἐγραψε τὸς νόμους αὐτοῖς, Κρήτηθεν ἀφικόμενος. ἀπόδειξιν ἢ παρὰ τὸς Κρῆτας, ὅτι ἄμεινον σὺνομωδάτους εἶναι, Μίνωος τ Διὸς νομοθετήσαντος ἐν αὐτοῖς. Αν. τί δ' ἐγὼ οὐ μιμήσωμαι Λυκοῦργον, ἢ μαστιγοῖς τὸς νέους; καλὰ γὰρ ταῦτα, ἢ ἄξια ὑμῶν ὄντα. Σό. ὅτι ἡμῖν ἀναγκαῖα, ὦ Ἀνάχαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια, οἰκεῖα ὄντα. ἡμεῖς γὰρ ἐξευρεταὶ, ὁ πάντων ἀξιόμαχον. Ἀνάχαρ. οὐκ, facilè tamē animaduertis, ut talis quispiā quōdā in bello cōprehēsus, nullā uocem Spartana magnitudine indignam emiserit, inimicis eundē diris tormētis torquētibꝰ, sed illos falsē subsannans, flagellis cædebatur, cū uerberāte infracta animi tolerātia cōtēdēs, utērnā citiꝰ uiribus deficeret. A N. Nū Lycurgꝰ quoque, Solō, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certaminis auctor existens, citra periculū talia iuuenīliter cōmētiꝰ est? S O. Cū iā proue ctæ ætatis esset, ciuibus Spartanis leges cōdidit, profectꝰ è Creta. Aliquādiu enim apud Cretēses peregrè egit, quoniā eosdē audiuerat optimis legib. instructos uiuere, quibus Minos Iouis filius legū scriptor extiterat. A N. Quāobrē igitur, Solō, et tu nō imitatꝰ es Lycurgū, ac iuuenes loris proscindis? Etenim pulchra hæc sunt instituta, et uobis nō indigna. S O. Quoniā nobis, Anacharsi, sufficere uidētur ista gymnasia, quorū ipsi repertores extitimꝰ, neq; magnopere necessariū existimamꝰ peregrinorū æmulatores esse. A N.

Nequao

ἀλλὰ σωίνιτ, οἶμαι, οἶόν τι ὄφελ μαστιγοῦσθαι γυμνὸν, ἀνω τὰς χεῖρας ἐπαίροντα, μηδενὸς ἕνε κα ὠφελίμου, ᾧ αὐτῷ ἐκάστῳ, ᾧ κοινῇ τῇ πόλει. ὡς ἔγωγε, οὐ πο λὺ ὑπεδυμούμην τῇ Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα ἐγίνετο, δοκῶ μοι τάχιστα κατάλυσιν ἐσεσθαι δημοσίᾳ πρὸς αὐτὴν, ὑπερτιθεμένοις, καθάπερ κλέπτας ἢ λωποδύτας, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον ὄφελ σαμένους. ἀτεχνῶς γὰ ἐλλιβόφ ἐδάδαί μοι δοκεῖ ἡ πόλις αὐτὴ, ὥτω κατατείλασα ὑφ' ἑαυτὴ πᾶ σχουσα. Σώ. μὴ ἐρήμην, ὦ γεν ναῖε, μηδ' ἐπ' ἀνδρῶν ἀπόντων, μόνος αὐτὸς λέγων, οἷς πρέπει. ἴσως γάρ τις ὁ μὲν νῦν ἐπαίνων σοι τὰ ἐναντία αὐτοῖς ἐν Σπάρ τῃ πολλὰ ἀνὴ, ἐπεὶ δ' ἐγὼ τὰ ἐμὰ τοιαῦτά σοι διῃλθόμεθα, σὺ δ' ἐν πάνυ ἀρθρούμενος ἐν τούτοις ἐοικας, ἐπαδίνα ἀληθῶς ἐοικα παρὰ

Nequaq. sed intelligis, ut opinor, q̃ res sit friuola flagris obuerberare nudi scapulas, palmas utrasque suppliciter extendentis, ex quo nulla proueniat utilitas neque priuatim ad eum qui cæditur, neq; itẽ ad Rẽp. communiter. Itaque si quando Spartã peregrè profectus uenero, quo tempore ista facilitare solent, uideor me statim lapidibus obrutum iri ab illis publicè, singulos deridẽtẽ, si quando uidero pueros ueluti fures flagris onerari, aut ueluti peculatorem, aut alium facinorosum. Planè uerò illorum ciuitas mihi uidetur egêre helleboro, quæ usque adeò ridicula à se ipsis pati consueuit. SO. Ne desertam causſam, ô generose, neque uiris absentibus te sollĩ dicẽtem uincere, inducas

in animum. Neque enim deerit quispiam etiã Lacedæmone, qui harũ rerũ causſam tibi promptissimè redditurus est. Verùm enimuerò quandoquidem ego tibi nostra ex ordine gymnasia percensui, quæ tibi non admodũ placuisse non occultè tulisti, uideor mihi non iniqua postulaturus

παρὰ σοῦ, ὡς ἡ αὐτὸς ἐν τῷ μέρει διεξέλθῃς, πρὸς μὲν, ὃν τρόπον ὑμᾶς οἱ Σκύθαι διασκῶσι τοὺς νίους τοὺς παρ' ὑμῖν, καὶ οἷς τισι γυμνασίοις ἀναστρέφουσι, καὶ ὅπως ὑμῖν αὐτόχθονες ἀγαθοὶ γίγνονται. Ανά. δικαιότατα μὲν ἔγωγε, ὦ Σόλων, καὶ ἐγὼ δικαίσομαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, ὅσα σεμνὰ ἴσως, καὶ παρ' ὑμᾶς, εἴ γε καὶ παλαιὰ κἀξίως· πλὴν ἀκχθοῦμαι τολμήσαι μὲν αὐτὰ ἐπὶ μίαν πλαγίαν, δεινὸν γὰρ ἴσως· ἀλλὰ ἀρύσασθαί τι, ἐποίσει αὐ ἴσως, εἰς αὔριον μέν τοι, εἰ δοκεῖ, ὑπερβαλώμεθα τῶν σωφρονίσεων, εἴ τι αὐτὸς ἔφης, ἵνα μᾶλλον ἐννοήσωμεν παρ' ἡσυχίαν, εἴ τι χρὴ ἀπεῖν, σωφρονίζοντες τῇ μνήμῃ ἐπιλαθών. τὸ γοῦν ἐκ τοῦ παρόντος, ἀπίωμεν· ὑπὸ σκότους γὰρ ἤδη.

ate, ut & tu uicissim me audiēte percurras, qua ratione uos Scythæ uestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insuescitis, & quonam pacto eos dē uiros strenuos efficitis. ANACH. Aequissima sunt, ô Solon, quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi commemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multum uestris sunt responsuræ. Neque enim uel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, sumus enim perquàm meticulosi: sed tamen qualiacunque sunt nostra exercendorum iuuenum instituta, dicentur. Cæterum, si uidetur, ea de re colloquiū in crastinum usque differemus, ut ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim: tū etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaq; quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus umbris appetit uespera.

GILBER.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Ex hoc Luciani Dialogo uidere licet, quib. olim exercitijs apud Athenienſes iuuẽtus exercitata, tũ quanta diligẽtia inſtituta, adoleuerit. Præterea quanta ratio rectè educandorum iuuenum ſit habita apud Gentiles, qui hoc tempore apud Chriſtianos extremè negliguntur: etſi nihil perinde interſit cuiuſque Reipublicæ, quàm ut iuuentus quamoptimè ac ſanctiſsimè inſtituatur. Certè Plato philoſophorum ſapientiſsimus, iuuentutis primam curam debere eſſe contendit in Eutyphrone. Sunt enim iuuenes futuræ Reipub. plantæ quædam ac ſeminaria, quorum recta educandi ac inſtituendi ratio ſi neglecta fuerit, ipſiſq; inculti in maturam & conſtantem ætatem adoleuerint: qui fructus, atque adeò quæ ſpes, aut quod ſpecimen bonæ indolis, aut uiri non improbi ab illis expectandum erit? Non alius profectò ingratæ ſegetis prouentus, quàm qui à neglectis plantis producitur: nempe, ſentes & ſpinæ, neque non ramorum inutilium ſuperflua materia, tãtummodò alendo foco accommoda, hoc eſt, in omne uitiorum genus præceps temeritas atque audacia. Sed iſta ab alijs iam perſæpè grauiſsimè ſimul ac luculentiſsimè diſputata ſunt: neque minus intelligit diligens lector, quantum detrimenti adferre ſoleat rebus humanis iuuentus data neglectui. Tantum hoc dico, digniſsimam hãc curam eſſe principibus, ut ſuis in ditionib. iuuentutis optimis ſtudijs inſtituendæ rationem habeãt. Eſt enim puerilis illa turba, ex qua olim emerſuri ſunt Iudices, Conſules, Principes, Reges, Epiſcopi, Parochi, Concionatores: qui ſi non ſtatim à teneris (ut aiunt) unguiculis liberalibus diſciplinis imbuti, quæ optima fuerint, didicerint, nihil tale ad Reipublicæ functionem & adminiſtrationem quondam accedentes præſtabunt, quod illorũ exiget officium. Quis enim æquitatẽ aut iuſticiã in foro præſtabit ille pronunciandis ſententijs, & litibus dirimendis, qui nunquam, quæ æquitatis aut iuſticiæ ſint partes didicit? Quis bonum aut pacatũ in Republica ciuem fore ſperabimus, qui boni ciuis officia ignorauerit? Sed finem faciam, cùm de his multo etiam prolixius & rectius Lucianus loquatur.

a O' Solon.) Exordium ab occasione, ipsius rei præsentis actione. b Cęterùm illi stătes.) Tria erăt apud Grecos certamina: Păcratiŭ, palęstra & cursus. De păcratio vide Aulŭ Gell. lib. 13. cap. 26. c Exercitiorŭ.) Certaminŭ species & nomina. d Sidę feruętissimŭ.) Canis sidus, quę & canicula, ardętissimo æstatis tępore exoritur, sole primă parte leonis ingrediętę, q dies XV ante Aug. Cal. est. Plin. lib. 2, cap. 47, & lib. 18, cap. 28. e Ob sua in Remp. merita.) παώνυμοι prisci heroes fuerŭt, à qb. Atticæ trib. sua cognomina acceperŭt. His magni honores ab Athenięsib. collati, statuęq; in arce eius urbis collocatę. Horŭ nomina si quis desideret, Pausaniă in Atticis, aut Demosthenę ἐν παραφίλῳ cōsulat. f Tŭ quę admodŭ.) Repetit, ppositionem seu petitionĕ. g Tu quidĕ.) Redit ad modŭ & legĕ disputationis, & ea à simili & more publico cōmĕdat. h Areopagum.) Augustin⁹ De ciuitate Dei lib. 18. cap. 10: Areopagus putat nomĕ accepisse, quòd Mars q Græcis Ἄρης dicit, quum homicidij causam diceret, iudicătib. duodecim Dijs in illo pago, sentętijs sex Deorŭ absolutus est, & sex dănatus: uerŭ imparib. suffragijs, absolutio dănatiōi plata est. i Cęterùm si qs meditato.) Apud Areopagitas oratorib. haud licuisse affect⁹ mouere, ut qb. iudicŭ animi à ueritatis luce in falsitatis caliginĕ sępe abducunt, autor est etiă Quin. li. 2, ca. 17: Eloquętiă ait Lacędęmoniorŭ ciuitate expulsam, Athenis uerò ueluti recisam orădi potestatĕ, ubi orator mouere affectus uetabatur. Et ca. 18. eiusdĕ lib. Affect⁹, si aliter ad æquitatĕ perduci iudex nŏ potuit, necessariò moue bit orator. Igit Athenis interdicebat prœco dicturis in cōcione, ne uel pfatione, uel affectib. uterent, rĕ modò exponerent ἀπὸ προοιμίων & παθῶν. i. absq; pœmijs & affectib. Idĕ in prologo li. 5. lib. 6, cap. 1. ubi de epilogis loquitur: Athenis, inqt, affectus mouere, per prœconĕ, phibebat orator. Philosophos minus miror, apud quos uitij est loco, affici: nec boni mores uidętur, sic à uero iudice auerti, nec cōuenire bono uiro uitijs uti, necessarios tamĕ affectus fatebant, si aliter obtineri uera & iusta & in cōmune, pfutura nŏ possint. Idĕ lib. 10. de Demosthenis Ciceronisq; cōparatiōe loquęs: Salib. certè, inquit, & cōmiseratiōe, qui duo plurimŭ affectus ualĕt, uincim⁹. Et fortasse epilogos illi mos ciuitatis abstulerit: lex, inquit, aut institutŭ Athenięsiŭ Demosthenis oratiōib. cōmiserationĕ & amplificationĕ abstulit, duo acerrima oratoriæ artis tela. Era smus noster li. Eccles. secundo.

ſecundo. Porrò Stoicorũ dogma nullos probatiũ affectus, nõ à Chriſtianis modò, uerùm etiã ab ipſis Stoicis paulo æquioribus, reiectum atque exploſum eſt. Nam quod Athenienſes ab actionibus cauſarum ſecluſerunt affectus, poteſt aliquo colore defendi. Tum ad clepſydras dicebãt aquam non neceſſarijs abſumi, nec iudicem nimium diu detineri cognitione. præterea quoniam à iudice religione aſtricto requirebatur incorrupta pronunciatio, maluerunt abſtineri à mouendis affectibus, quòd ij ſæpe nubilum offundunt iudicio: interdum eò rapiunt cognitorem, ut non ex iure, ſed ex animi commotione ferat ſententiam. k Verbis cauſæ inuoluendæ.) ἀφιπτεῖν enim uelare, inuoluere, contegere, occulere ſignificat. l Proinde paucis.) Accedit ad rem: ac primò quæ ſit uera ciuitas, & quanꝫ in ciuibus ponant, exponit. m Cum primis.) Diuiſio ac ὕλη totius inſtitutionis. n Primam itaque.) Educatio liberorum: & primò, quibus animos & mentes eorum informent. o Huius rei exemplum.) Ab exemplo commendat inſtitutum. p Mentem iuuenum primùm Muſica.) Inter reliquas Cyclicas diſciplinas primo loco Muſicam diſcebant, quam & Epaminondas, & alij nobiles uiri ſumma cũ induſtria conſectati ſunt, ut interpres Ariſtophanis in Equitibus admonet, & Athen. lib. 14. Diponoſophiſticõn indicat. Vnde etiã ille mos inſtitutus eſt, ut in conuiuijs poſt cœnam circumferretur lyra: cuius cum ſe imperitum Themiſtocles confeſſus eſſet, habitus eſt indoctior, ut Cicero in 1 Tuſculanarum Quæſtionum, & Quintilianus in primo teſtantur. Xenocrates ad eum qui ludum ſuum frequentare cupiebat, nec Geometriæ nec Muſicæ inſtructus eſſet, Abi (dicebat) nam anſas philoſophiæ nõdũ arripuiſti. Quare uehementer eorum inſtitutum probamus, qui adoleſcentes, præcipuè eos qui alioqui ingenio ſunt ad hanc artem procliui, ad modulationem canticorum uel inſtituunt ipſi, uel cantica ad hoc genus diſciplinæ accommoda componunt. Etenim huiuſmodi exercitijs, ſi ſint moderata, ac ſuis temporibus uſurpentur, pulchrè excoluntur puerorum animi, ut mitiores (ut Plato ait) modeſtioresq; ac concinniores effecti, utiles ſint ad actiones ſiue priuatas ſiue publicas ſuſtinendas, & ad dicendum quoque. Quantum uerò ea in re præſtare poſſit Muſica, illuſtre habemus exẽplũ apud Homerũ, de Muſæo ab Agamemnone domi relicto, ut Clytæmneſtram illius

coniugem per Heroidum laudes cantu ad pudicitiam hortaretur. Ea uerò non prius adulterium commisit, quàm is è medio sublatus esset. Tanta enim est uis Musicæ, ut nihil sit (ut Cicero libro tertio de Oratore author est) tam cognatum mentibus nostris, quàm numeri atque uoces, quibus & excitamur & incendimur, & lenimur & languescimus, & ad hilaritatem & tristiciam sæpe deducimur. Itaque Pythagorici & Socrates, & Plato omnes adolescentes in Musicis erudiendos esse uoluerunt. q Deinde ætatis progressu.) Quæ discenda proponantur. r Sed hæc.) Reiectio, qua ueniam ei rei parat, quòd aliena à primo proposito dicere cœperit.

s Sophistæ atque philosophi.) Quum tam crebrò fiat sophistarum philosophorumque mentio, non inutile fuerit discrimen eorum explicare: idque ex Platone potissimùm, qui Sophistam his ferè coloribus depingit, ut sit auarus, ambitiosus, inanus & uirtutis expers, in nugis occupatus: ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contrà philosophus, summum ac propè unicum uirtutis & ueritatis studium habet: cætera omnia uel leuiora ducit, uel contemnit, probitatis & sapientiæ magister & exemplum. Ex his descriptionibus apparet, quanta sit multitudo sophistarum, philosophorum paucitas. Vtrique tamen à fine sunt iudicandi, præcipuoque totius uitæ studio. t Mulieres.) Amazones intelligit, quæ bellum duce Hippolyta gesserunt contrà Athenienses, temporibus Thesei, propter Antiopem, ubi illam aiunt mœrore expirasse ob res malè gestas. Vide Pausaniam in Atticis. u Gallos gallinaceos.) Plinius scribit, Pergamis omnibus annis spectaculum gallorum gallinaceorum certantium solenniter ac publicitùs edi solitum, ceu gladiatorum. Id & Athenis factitari cœptum est, Aeliano referente, à Themistocle superatis Persis. Adijcit & hic Lucianus, coturnicum magno studio, non gallorum modò certamina ibidem spectari consueuisse. Seueri quoque filios, Herodianus scribit, diffidere solitos, puerili primùm certamine edendis coturnicum pugnis, gallinaceorumque conflictibus. Proditur item memoriæ, Socratem Iphicrati duci animos adiecisse, quum ei permonstrasset gallinaceos coram gallina pennis ac rostro dimicantes. Quam utilitatem agnouit & Chrysippus in libro De iusticia, dum gallorum æmulationem in iisci nobis ad fortitudinem stimulos, & subijci calcaria prodidit,

didit. Iucundum uerò est, quod obseruatum hac parte non reticebimus: Gallinaceis mox compugnaturis, allium in cibis obijci solitum, quo acrius decertarent. Ex quo facetissimè in ueteri comœdia ἰσκορδισμένος, id est allio pastus, quod Scorodon uocant, pro uehementi ac nimis in pugnam accliui dicitur quandoque. Is præterea huic animanti mos est, ut ad pugnam asiliat, quo magis lædat calcaribus suis, in hunc usum à natura affixis. Cæterùm quahquam natura pugnax est gallus: tamen ubi se sentit imparem conflictu, mirè deiectus ac supplex profugit, risum præbens spectatoribus.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ. DE LVCTV.

Erasmo Roterodamo interprete.

Ἀξεῖν γε παρατηρῶμεν τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα καὶ λεγόμενα, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων λεγόμενα, καὶ ὡς ἀφόρητα ἡγοῦνται τὰ συμβαίνοντα σφίσι τε αὐτοῖς οἱ ὀλυρόμενοι καὶ ἐκείνοις, οὓς ὀλύρονται. εἰ μὲν τὴν πλουτοῦντα καὶ πρόσφορον, κατ' οὐδὲν ἂν δικαίως λυποῖντο σαφῶς, οὔτ' ἐπονηρὰ ταῦτα, καὶ λύπης ἄξια, οὔτε ἐπ' εὐναντίον ἰδίᾳ καὶ βελτίω τοῖς παθοῦσι, νόμῳ δὲ καὶ συνηθείᾳ τῇ λύπῃ ἐνεπιρίστανται. ἐπεὶδὰν τέλευτήσῃ ἄνθρωπός τις, ὧδε ποιοῦσι.

Operæpreciũ[a] sanè fuerit, obseruare ea quæ in luctu uulgo tum dicantur, tum fiant: item quæ dicãtur ab ijs qui eos consolantur scilicet: quámque non ferenda putent lugentes ea quæ accidunt, & sibijpsis, et ijs quos flent, cum haudquaquam pernouerint, maláne sint ista, ac dolenda, an contrà iucundiora melioráque ijs quibus accidunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersunt. Itaque cum mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hunc modum.

μᾶλλον δὲ πρότερον ἀπᾶν βούλομαι, ἃς τινας περὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου δόξας ἔχουσιν. οὕτω γὰρ ἔσται φανερὸν, οὗ τινος ἕνεκα τὰ περιττὰ ἐπᾶναι ἀθετοῦσιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὅμιλος, οὓς ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ὁμήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις μυθοποιοῖς περὶ τούτων πεπείσμενοι, καὶ νόμῳ δίκην διδόναι τῶν πεπραγμένων αὐτῶν, τόπον τινὰ ὑπὸ τῇ γῇ βαθὺν ἅδην ὀπηλύθασι, μέγαν δὲ καὶ πολύχωρον τοῦτον εἶναι, καὶ ζοφερὸν καὶ ἀνήλιον, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτοῖς φαντάζεσθαι δεδοίκοτα πρὸς τὸ καὶ παθεῖν τῶν ἐνόντων ἔκαστον. βασιλεύειν δὲ τοῦ χάσματος ἀδελφὸν τοῦ Διὸς, Πλούτωνα κεκλημένον (ὡς μοι τῶν τὰ τοιαῦτα δεινῶν τις ἔλεγε) διὰ τὸ πλουτεῖν τοῖς τεθνεῶσι, τῇ προσηγορίᾳ τετιμημένον.

τοῦτον δὲ τὸν Πλούτωνα, πρὸς ὃν ἐγὼ ἀπῆλθον, καὶ τὸν κάτω βίον κατασκέ-

Quin prius uolo tibi narrare quas habeant de morte ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet, qua gratia superuacanea istiusmodi moliantur. b Vulgi quidem hominum multitudo, quos sapientes isti uocant idiotas, c Homero, Hesiodo, reliquísque fabularum auctoribus fuper his fidē habentes, et illorum poesim pro lege ducentes, locum quendam subterranum profundum esse putant, quem d Tartarum uocant. Eum existimant magnum et spacioſum esse, caliginoſum atque opacum, qui tamen istis haud scio quo pacto illustrari uidetur, quòd ſingula quæ illic ſunt introſpiciant. e Tum regnare in hoc ſpecu Iouis fratrem, cui nomen Plutoni, ut mihi retulit quidam harū rerū mirè peritus: ob id eo uocabulo honeſtatū, quòd mortuorū copia diues esſet. f Porrò Plutonē hūc inferorū rēp. & maniū uitā conſtituſſe

σαθαι τὴν τοιαύτην. κλῆρο-
θῆναι μὲν γὰρ αὐτὴν ἄρχειν
τῶν ἀποθανόντων, καταλι-
ξάμενον δὲ αὐτοὺς, καὶ πα-
ραλαβόντα κατίχειν δεσμοῖς
ἀφύκτοις, οὐδενὶ τὸ παράπαν
ἐᾶν τῶν ἀνόδου ὑφιέμενον,
πλὴν ὀλίγων, ὧν μιγὶς ἑκά-
στοις αἰτίαις· περιῤῥεῖσθαι δὲ
τὴν χώραν αὐτοῦ ποταμοῖς
μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ
ἀκ μάτων τῶν ἀνημάτων· Κω-
κυτοὶ γὰρ, καὶ Πυριφλεγέ-
θοντες, καὶ τὰ τοιαῦτα κλύ-
ζουσι τὸ δὲ μέγιστον, ἣ
Ἀχερουσία λίμνη περῆναι
ἀδύνατον, πρώτη δεχομένη τοὺς
ἀποθανόντας, ἰοῦ οὐκ ἔνι διὰ
πλεῦσαι ἢ πορευθῆναι ἄνευ
τοῦ πορθμέως· βαθεῖά τε γὰρ
περάσαι τοῖς ποσὶ, καὶ διατε-
τάχθαι πολλὴ, καὶ ὅλως,
οὐκ ἂν αὐτὴν διαπλάσαι οὐδὲ
τὰ νικηρὰ τῶν ὀρνίων. πρὸς
δὲ αὐτῇ τῇ παιδιᾷ, καὶ πύ-
λη οὖσα ἀδαμαντίνη, ἀδιά-
φθορος ἔτι βασιλέως Αἰακοῦ ὄρ-
νιν

cõstituisse in hãc formam. Nam sorte obtigisse huic ut uita defunctis imperaret. Quos ubi demissos recepe rit, arreptos uinculis ineffu gibilib. coercet, g nulli pror sus permittens ut ad superos redeat, præterquam ad modum paucis ex uniuerso æuo, idque grauissimis de caussis. Interluitur autem regio illius fluuijs et magnis, & horrendis uel solo nomi ne. Siquidẽ [h] Cocyti, i Phle gethontes, atque huiusmodi uocabulis appellãtur. Quod q; est grauissimum, præcedit [k] Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non posſis neq; transmittere neq; transire sine uectore: nam et profundior est quàm ut pedibus transiri posſit, et spaciosior quàm ut tranari queat. In summa, huiusmodi est, ut nec auium manes posſint eam transuolare. In ipso uero descensu, portaque, quæ quidem est adamantina, [l] Aeacum est regis patruelis, cui

τῶν φρεσὶν ἐπιτραμμένον. καὶ παρ' αὐτῷ κύων δεινὸς φανῆναι, μάλα καρχαρόδους, τοὺς μὲν ἀφικνουμένους φιλόν τε καὶ ἐρωτικὸν προσβλέπων, τοὺς δὲ πειρῶντας ἀποδιδράσκειν ὑλακτῶν, καὶ τῷ χάσματι λιμνάζοντι. προσαναδύντας δὲ τῶν λίμνων ἐς τὸ ἔδαφος, λειμὼν ὑποδέχεται μέγας, τῷ ἀσφοδέλῳ κατάφυτος, καὶ ποτὸν μνήμης πολλῆς, λήθης γοῦν διὰ τοῦτο ὀνόμασται. ταῦτα γὰρ ἔμελλεν διηγήσασθαι τοῖς πάλαι ἐκεῖθεν ἀφιγμένοις, Ἀλκηστίς τε καὶ Πρωτεσίλαος, οἱ Θετταλοί, καὶ Θησεὺς ὁ τοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεύς, μάλα σαφεῖς, καὶ ἀξιόπιστοι μαρτυρῆσαι, καὶ λέγειν, οὐ πίνοντες τῆς ψυχῆς· οὐ γὰρ ἂν ἐμέμνηντο αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἔφασαν, καὶ ἡ Περσεφόνη διακατέχουσι, καὶ τῶν ὅλων δεσποτείαν ἔχουσιν· ὑπηρετοῦσι δ' αὐτοῖς, καὶ τῶν ψυχῶν

cui mandata est custodia: tricipitem canis, saeuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacatecq; intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latrat, territosq; in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, asphodelo consitum, ac fluuius memoriæ hostis: eóque Lethe nomè est inditum. Nam hæc uidelicet prisci illi mortales narrarunt, qui illinc redierant, nempe Alcestis & Protesilaus, Thessalus uterq;, neque non * Theseus Aegeo prognatus, & Homericus Vlysses, testes ad modum graues, dignique quibus habeatur fides, qui mihi non uidentur è fonte illo bibisse, alioqui non memi- nissent horum. Itaque Pluto & Proserpina, ut aiebant illi, Rempublicam administrant, rerumq; omnium dominatum obtinent. Sed inseruiunt his et in administran-

ἀρχὼν συνδιαπράττουσιν, ὄχλος πολὺς, Ἐριννύες τε καὶ ποιναὶ, καὶ φόβοι, καὶ ὁ Ἑρμῆς. οὗτος μέν γε οὐκ ἀεὶ συμπαρῶν. οὐ πάρεστι δέ, καὶ σαφῶς καὶ δικαίως δέδοται. Μίνως τε καὶ Ραδάμανθυς, Κρῆτες ὄντες, καὶ οἱ τοῦ Διὸς. οὗτοι δὲ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων, καὶ δικαίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας, ἐπὶ τὴν ἀσφοδελὸν συναλιθῶσι πολλοὶ, κἀκεῖθεν εἰς ἀποικίαν τινὰ, πέμπουσιν ὃν τὸ Ηλύσιον πεδίον, τῷ ἀρίστῳ βίῳ συνοικεμένους. ἂν δέ τινας τῶν πονηρῶν λαβῶσι, τοὺς Ἐριννύσι παραδίδοσιν, ὃν τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐπανίμασι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολαζομένους. ἔνθα δὴ τί τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, στρεβλούμενοί τε καὶ παύμενοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιόμενοι, καὶ τροχῷ συμφορέμενοι, καὶ λίθους ἀναγκάζοντες; ὁ μὲν γὰρ Ταύταλος ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἕστηκε, κινδυνεύων ὑπὸ τῶν λίθους ὁ κακοδαίμων ἀποθανεῖν. οἱ δὲ τοῦ μίσους

ministrando principatu ad iuuant, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius: quanquam is sanè non adest perpetuò. Præfecti autem & satrapæ & iudices sedent duo, Minos & Rhadamanthus, uterque Cretensis, uterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iustos uiros, qui cum uirtute uitam peregissent, ubi iã multi collecti fuerint uelut in coloniam quandã, emittunt in campum Elysium, uitam optimam inibi uicturos. Quòd si malos aliquos ceperint, hos Furijs traditos, in impiorum locũ eijciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exusti, à uulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum uoluentes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus ne siti moriatur infelix. Rursum alij mediocris

uitæ

βίου, πολλοὶ ὕστερ οὗτοι ἐν τῷ λειμῶνι πλανῶνται, αὖον τῶν σωμάτων, σκιὰ γιγνόμενοι, καὶ ὑπὸ τῇ ἀφῇ, καθάπερ λιπαρὸν, ἀφανιζόμενοι. ῥίφονται δὲ κἀκεῖσε ταῦτα παρ' ἡμῖν χοαὶ, καὶ τοῖς παπαγιζομένοις ἐπὶ τῶν τάφων, ὡς εἴ τῳ μὴ εἴη καταλειπόμενός τις ἐπὶ γῆς φίλος ἢ συγγενὴς, ἄσιτος οὔτ' ἂν πιὼν, καὶ λιμώττων, ἐν αὐτοῖς πολιτεύεται. ταῦτα οὕτως ἰσχυρῶς πεῖσαι ἤλυθε τοὺς πολλοὺς, ὥστε ἐπειδάν τις ἀποθάνῃ τῶν οἰκείων, πρῶτα μὲν φέροντες ὀβολὸν, εἰς τὸ στόμα παρατίθεμεν αὐτῷ, μισθὸν τῷ πορθμεῖ τῆς ναυτιλίας γινόμενον· οὐ πρότερον ἔχει τάσσεται, ἑπόμενον τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ ἐν διαχυσῇ παρὰ τοῖς κάτω, καὶ ἐν ἀλύσεσι παρ' ἑκάστοις, Ἀττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς; ἢ Αἰγινῆτικὸς ὀβολός· οὐδ' ὅτι πολὺ κάλλιον ἦν, μὴ ἔχειν τὰ πορθμεῖα, καταβαλεῖν· οὕτω γὰρ ἂν, οὐ παραδεξαμένου τὸ πορθμίου, ἀναπλεῖν πάλιν

uitæ (sunt autem hi completures) uagantur in prato sine corporibus iam umbræ facti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autē uidelicet nostris libationibus, inferijsq;, quæ sepulchris inferuntur: adeò ut si cui nullus sit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos uersatur. Hæc usqueadeò ualidè uulgi animos peruaserunt, ut simulatque familiaris quispiam mortuus fuerit, primum obolum illi in os imponant, traiectionis mercedem, quæ uectori datur: nec illud prius expendunt, cuiusmodi nomisma legitimum sit ambuleique apud inferos, & apud illos ualeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multo satius esse non posse naulum reddere. sic enim fiat, ut nō recipiente portitore, possili

λιν

λαν ἐς τὸν βίον ἀφικνεῖσθαι. μετὰ ταῦτα δὲ, λουσαντες αὐτοὺς, ὡς οὐχ ἱκανῶς τῆς κάτω λίμνης λουτρὸν ἅπαν τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα, πρὸς δυσωδίαν ἤδη διαβεβλημένον, καὶ σφακώσαντες τοῖς ὑφαίροις αὐτοὺς, προτίθενται, λαμπρῶς ἀμφιέσαντες, ἵνα μὴ γυμνῶν ἁπλουστέρα παρὰ τὴν ὁδὸν, μηδὲ γυμνοὶ βλέπωσιν τὸν Κέρβερον. εἰσὶν γὰρ δὲ ὧδε τούτοις, καὶ κωκυτὸς γυναικῶν, καὶ παρὰ πάντων ἀλάμπτα, καὶ στέρνα τυπτόμενα, καὶ σπαραττομένη κόμη, καὶ φοινισσόμενα παρηιά. καί τινι καὶ ἐδὲς καταῤῥήγνυται, καὶ πίνει ὧδε τῇ κεφαλῇ πάσιται· καὶ οἱ ζῶντες εἰκῇ ὑστεροι τοῦ νεκροῦ· οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδοῦνται πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀράττουσι πρὸς τὸ ἔδαφος· ὁ δὲ δυσχέρων καὶ πάλιν, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐστεφανωμένος, ὑψηλὸς πρόεισιν, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν πεποιημένος. ἔπ' ὁ μέτηρ, καὶ

minio redeant in uitam. Post hæc lotos eos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his qui illic degunt, & unguentis optimis unctos corpore, iámque uiolenta grauedine, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè uestitos, ne uidelicet ad geant per uiam, néue nudi conspiciantur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulierũ eiulatus, omnium certè lachrymæ, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Alijs autem & uestis discerpitur & puluis capiti inspergitur, adeò ut uiuentes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi uolutantur sæpenumerò, et capita solo allidunt: hic uerò decorus ac formosus ac diligentissimè coronatus sublimis propositus est, & excelsus, uelut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque

ηδὲ νὴ Δί᾽ ὁ πατὴρ ἐν μέσῳ τῶν συγγενῶν προελθὼν, καὶ προσιχθεὶς αὐτῷ (προκείσθω γάρ τις νέος, καὶ καλὸς, ἴνα καὶ ἀκμαιότερον ἐπ᾽ αὐτῷ τὸ θρῆνμα ᾖ) φωνὰς ἀλλοκότους καὶ ματαίας ἀφίησι, πρὸς ἃς ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀποκρίναιτ᾽ ἄν, εἰ λάβοι φωνήν. φήσει γὰρ ὁ πατὴρ, γοερόν τι φθεγγόμενος, καὶ παρατείνων ἕκαστον τῶν ὀνομάτων· τέκνον ἥδιστον, οἴχῃ μοι, ἢ τέθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἀνύμφευτος, μόνον ἡμᾶς, ἐπὶ τὸν ἄθλιον καταλιπὼν, ὃ γαμήσας, ἃ πεποιηκάμενος, ὃ τραφησόμενος, ὃ γηροτρόφησας, οὐκ εἰς γῆρας ἐλθών, οὐ κωμάσῃ πάλιν, οὐδ᾽ ἐραδήσῃ τίνων, οὐδ᾽ ἐν συμποσίῳ μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. ταῦτα μὲν, καὶ τὰ τοιαῦτα φήσει, οἶμαι μὲν τὸν ἐγὼ δᾶδα μὴ ἔτι τέτνῃ, καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ μετὰ τῶν τελούτων, ἃ ἐώκασιν ἐκ μετέχειν αὐτῶν. καί τοι τί ταῦτα φημί; πόσοι γὰ καὶ ἵπε

atque adeò pater quoq; ex medijs cognatis progressus, ac mortuo circumfusus, (nã finge iuuenem aliquem ac formosum propositum esse, quo magis in hunc competat actio fabulæ) absurdas ac stultas uoces emittit, ad quas mortuus ipse responsurus sit, si contingat uocem recipere. [u] Ait enim pater, flebili quadam uoce uerbum unumquodq; producens in longum: Fili iucundissime, peristi mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti uxorem, nõ parasti liberos, non militasti, nõ coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis fili, neque cum æqualibus in cõpotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere posse obitum, ac desiderare quidem, uerùm potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos

ac

πυς, καὶ παλλακίδας, οἱ δὲ καὶ ονιοχόους ἐπικατέφαξαν, καὶ ἑδῆται, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον συνκατέφλιξαν; ἢ συνκατώρυξαν, ὡς χρησομένοις ἐκεῖ, καὶ ἀποδαύσουσιν αὐτῶν κάτω; ὁ δ' οὖν πρόβυτης ὁ ψυχρὸν οὐτωσὶ ποιήσας τὰ τοιαῦτα, ὑπόσα ἔρρηται, καὶ ἔτι τούτων πλείονα, οὔτι τοῦ παυλὸς ἕνεκα βαρυπαθῶν ἐκινύρ (οἶδε γὰρ σὺν ἀνουσόμενον) οὐδ' ἂν μᾶλλον ἐμβοήσαι τοῦ Στέντορος, οὔτε μὴν αὐτοῦ φρενᾶν γὰρ οὕτω, καὶ γιγνώσκειν, ἱκανὸν ἦν, ἢ οὐδὲ βοᾶν. οὐδεὶς γὰρ ἂν πρὸς ἑαυτὸν λέγειν βούλοιτο, λοιπὸν οὖν ὅτιν, αὐτῶν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα λεκτέον, οὐθ' ὅτι πλείονος ἄξιον αὐτῷ ὁ παῖς ἐδόκει, οὐδ' ὅποι κιχώρηκε, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τὸν βίον αὐτοῦ διετάσαντα, ὁποῖός ὅτιν· οὐ γὰρ ἂν πλὴν ἀφ' αὐτοῦ μετάσχοιμι, ὥς τι τῶν δεινῶν ἐλυσχράνειν. ἐμοὶ δ' ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, παραπησάμενος τὸν

ac concubinas, rursum alij qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui uestem, reliquúmque mundũ pariter in rogum iniectum exusserunt, aut unà cum cadáuere sepelierũt: perinde quá si illic sit usurus, et apud inferos fruiturus? At senex ille luctum agens, y hæc omnia, atque his etiam plurá quæ dicit, neque filij causſa iactare uidetur, ut quẽ sciat non auditurum, etiamsi Stẽtorem clamore uincat: neque rursum sua ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere uel sine uoce. Nihil enim opus est ut quis apud sese clamet. Superest igitur ut adhũc modũ deliret ob eos qui adsunt, cũ nesciat neq; qd acciderit ipsi filio, neq; quo cõcesserit, imò cum ne suam quidem ipsius uitam cuiusmodi sit perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret, illum ex hac

uita demigrasse. Filius igitur huic ita respondérit, exo-

τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Αἰδωνέα, βραχὺ ὀλίγον τοῦ στόματος ἐκπρύψαι, καὶ τὸν πατέρα θεῶσαι μαστιζόντα, ὦ κακόδαιμον ἄνθρωπε, τί κέκραγας; τί μοι παρέχεις πράγματα; θεῶσαι τιλλόμενος τὸν κόμαν, καὶ τὸ πρόσωπον ἐκδιπλώσῃς ἀμύσσων. τί με λοιδορεῖ, καὶ ἄθλιον ἀποκαλεῖς καὶ δύσμορον, πολὺ σου βελτίω, καὶ μακαριώτερον γεγενημένον; ἢ τί σοι δοκῶ πάσχειν δοκῶ; ἢ δοκεῖ μὴ τοιοῦτος γέρων γεγενῆσθαι, οἷός ἐσὺ, φαλακρὸς μὲν τὸν κεφαλὴν, τὸν δὲ ὄψιν ἐρρυτιδωμένος, νυστὸς, καὶ τὰ γόνατα νοσῶν, καὶ ὅλος ὑπὸ τοῦ χρόνου σαθρὸς, πολλὰς μὲν καὶ ὀλυμπιάδας ἀναπολήσας, καὶ τὰ τοιαῦτα δὲ ταῦτα παρακαίειν, ἐπὶ τοσούτων μαρτύρων; ὦ μάταιε, τί σοι χρησθὲν εἶναι δοκεῖ περὶ τοῦ βίου, εἰ μηκέτι μιδίξομαι; ἢ τοὺς πότους ὑβρίσαι δοκῶ, καὶ τὰ δεῖπνα, καὶ ἑταίρας, καὶ Ἀφροδίσια; καὶ

rato Aeaco atque Orco, quò liceat tantisper è specu proferre caput, dum patrē insanientē compescat: Homo infelix, quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine uellicare comam, ac uultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuicium facis, ac miserum appellas, & infortunatum, qui iam sim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid acerbi mihi putas accidisse? An quia nō sim factus senex talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus genibus, segnis: in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus? deniq; Ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi uidetur in uita boni, quo posthac non simus potituri? Nimirum * usuras dicis, ac cœnas, uestémque, & concubitus: eóque

* πότους, cōpotationes.

μὴ λίαν, μὴ τούτων ἐνδεὴς γενόμενος ἀπόλωμαι; οὐκ ἐννοεῖς δὲ, ὅτι τὸ μὴ διψῆν πολὺ πάλλιον τοῦ πιεῖν, καὶ τὸ μὴ πεινῆν τοῦ φαγεῖν, καὶ τὸ μὴ ῥιγοῦν τοῦ ἀμπισχόνης δύνασθαι; φθόι τοίνυν, ἐπειδὴ ἔοικας ἀγνοεῖν, διδάξωμαί σε δηλῶν ἀληθέστερον. καὶ δὴ αὐδαλαφῶν ἢ πάρεχε, βόα, τίνιον ἄδικον, ἵνα μὴ διψήσῃς, ἵνα μὴ πεινήσῃς, ἵνα μὴ ῥιγήσῃς. εἶχε μὲν παιδάριον, ἐκφυγὸν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι διδιὼς, οὐ πολέμιον, οὐ τύραννον. οὐκ ἔρως σε ἀδιάσει, οὐδὲ συνουσία παραβλέψει, οὐδὲ σπαδόσεις ὧδε τούτων δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐδὲ καταφρονηθέσῃ, γέρων γενόμενος. οὐδ' ὀχληρὸς ἔσῃ, τοῖς νέοις ἐλλιπόμενος. ἀλλὰ ταῦτα λίγης ὦ πάτερ, οὐκ οἶσθα πολὺ ἀνυδέστερα καὶ γελοιότερα ἐκείνων ὁρᾶν; ἀλλὰ ὅρα, μὴ τόδε σε ἀδικᾷ, ἢ διανοῇ τὸν παῤ ἡμῖν βίον, καὶ τὸ δὴ τὸ μὴ λίαν, μὴ τούτων ἐνδεὴς γενόμενος ἀπόλωμαι; οὐκ ἐννοεῖς δὲ, ὅτι τὸ μὴ διψῆν πολὺ πάλλιον τοῦ πιεῖν, καὶ τὸ μὴ πεινῆν τοῦ φαγεῖν, καὶ τὸ μὴ ῥιγοῦν τοῦ ἀμπισχόνης δύνασθαι; φθόι τοίνυν, ἐπειδὴ ἔοικας ἀγνοεῖν, διδάξωμαί σε δηλῶν ἀληθέστερον. καὶ δὴ αὐδαλαφῶν ἢ πάρεχε, βόα, τίνιον ἄδικον, ἵνα μὴ διψήσῃς, ἵνα μὴ πεινήσῃς, ἵνα μὴ ῥιγήσῃς. εἶχε μὲν παιδάριον, ἐκφυγὸν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι διδιὼς, οὐ πολέμιον, οὐ τύραννον. οὐκ ἔρως σε ἀδιάσει, οὐδὲ συνουσία παραβλέψει, οὐδὲ σπαδόσεις ὧδε τούτων δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. ὦ τῆς συμφορᾶς, οὐδὲ καταφρονηθέσῃ, γέρων γενόμενος. οὐδ' ὀχληρὸς ἔσῃ, τοῖς νέοις ἐλλιπόμενος. ἀλλὰ ταῦτα λίγης ὦ πάτερ, οὐκ οἶσθα πολὺ ἀνυδέστερα καὶ γελοιότερα ἐκείνων ὁρᾶν; ἀλλὰ ὅρα, μὴ τόδε σε ἀδικᾷ, ἢ διανοῇ τὸν παῤ ἡμῖν βίον, καὶ τὸ

metuis, ne rerum harum inopia peream? B Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm biberet non esurire, quàm edere: nõ algere, quàm uestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus uidêris, do cebo te lugere ueri: iámque denuò incepto luctu, clama Fili miser, non amplius sities, non amplius esuries, non amplius algebis. Periisti mihi infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor discruciabit te, non auorabit coitus, neque huius rei causa bis aut ter quotidie perdes impensam. Heu calamitatem: neque contemnêris factus senex, neq; molestus eris iuuenibus, si quando conspiciaris. Hæc si dixeris pater, an non putas te multo ueriora, magisque ridicula dicturum, quàm ista quæ modò? At C uide ne illud te malè habeat. dum noctem quæ apud nos est,

μολὺ σκότος· κἄτα δέδιας, μή σοι ἀποπνιγῶ, κατακλασθεὶς ἐν τῷ μνήματι. χρὴ δὲ πρὸς ταῦτα λογίζεσθαι, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν διασαπέντων, ἢ ἡκὰ νὴ Δία, καίτοιγε μικρὸν ἔλιγον, εἰγε καῦσαί με διενοήθητε, οὔτε σκότος, οὔτε φῶς ἐρᾷν διησόμεθα. ἡκὰ ταῦτα μὲν ἴσως μέτρια, τί δὲ μὴ καὶ τὸν ὕπνον ὑμῶν ἐνύπνιοι, ἢ ἐπὶ τὸν αὐτὸν αὖτοι τροποτυπία, ἡκὰ ἐκ τῶν γυναικῶν περὶ τὸν θρῆνον ἁμαρτία; τί δὲ ὁ ἐπὶ τοῦ τάφου λίθος ἐστεφανωμένος; τί ὑμῖν ὀνήσεται τὸν ἄνθρακα ὠδυχέναι; ἢ νομίζετε καταξέειν αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς, ἡκὰ μίχρι τοῦ Ἅιδου διήξεσθαι; τὰ μὲν γὰρ ἔτι τῶν παλαιῶν μὴν ἡκὰ αὐτοὶ ὁρᾶτε, οἶμαι, ὡς τὸ μὲν νοσιμώτατον τῶν πάλαι σεσωσμένων, ὁ καπνὸς παραλαβὼν, ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν οἴχεται, μικρόν τι ὑμᾶς ὀνήσας τοὺς πάτους. τὸ δὲ καταλειπόμενον, ἡ κόνις, ἀχρεῖον, ἐντὸς

magnamq; cogitas caliginē: proinde metuis ne tibi præfocer, conclusus in monumento. Verum in his illud oportet perpendere, oculis putrefactis, atq; adeò exustis (siquidem paulò post exurere me decreuistis) nihil opus erit nec ad tenebras, nec ad lumen insp iciendum. Atque ista fortassis utcunque ferenda: D uerum eiulatus iste uester quid mihi confert? aut quid ista pectorum adtibiæ modos percussio? aut quid mulierum immodica lamētatio? Quid autem saxum quod sepulchro imponitur, coronis ornatū? Aut quid ualet quòd meru infunditis? Nū putatis illud ad nos destillaturū, & ad Orcum usq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, uidetis, quod ex apparatu potissimum ad nos redire debuerat, id fumo correptum, sur

sum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui inferne agimus. Porrò quod supereſt, puluis eſt inutilis, niſi

ἀπὸς ἀ μὴ πῖὼ σπουδὴν ὑμᾶς σιτεῖσθαι ψιπισσύκατι. οὐχ οὕτως ἄσωρος, οὐδὲ ἄκαρπος ὁ τοῦ Πλούτωνος ἀρχὴ, οὐδ' ὅπλίλειπεν ὑμᾶς ὁ ἀσφόδελος, ἵνα παρ' ὑμῶν τὰ σιτία μετασπλλώμεθα. ὥστε μοι νὴ πῖὼ Τισιφόνω, πάλαι δὴ, ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε, ἠδὲ ἐλίγετε, βαμμίγδην ἐπῆεν ἀναπαγχάσασθαι λικμώλυσεν δὲ ὁ ὄδονος, ἠδὲ τὰ ὄρια, οἷς μου τὰς σιαγόνας ἀπεσφίγξατε.

Ὡς ἄρα μὲν ἀποντα τέλος
θανάτοιο κάλυψε.

πρὸς Διὸς δὲ ἂν λίγοι ταῦτα ὁ νικρὸς ὠδιτραφὴς, ἀναπλίνας αὖτ' ἐν' ἀγκῶνος, οὐκ ἂν οἰόμεθα δικαίωτατα ἂν αὐτὸν ἐπᾶν; ἀλλ' ὅμως οἱ μάταιοι ἠδὲ βοῶσι, ἠδὲ μιτασπλάμβνοί τινα βρίωων σοφισλὴν, πολλὰς συνειλεγόντα πάλαι ἀς συμφορὰς, τούτῳ συναγωνιεῖται ἠδὲ χορηγῶ τῆς αὐλοίας καταχρῶνται, ὅπου ἂν ἐκεῖνος ὀρχῆται, πρὸς τὸ μέλος ἐπαναλήγοντος. ἠδὲ μέλχει μὲν βρίωων ὁ αὐτὸς ἅπ

nisi creditis nos cinere uescì. Non est usqueadeò sterile neque infrugiferum Plutonis regnum: neq; nos destituit [E] Asphodelus, ut à uobis cibos huc deportemus. Itaq; iuro per Tisiphonem, iampridem mihi libebat uehementer exclamare super his quæ & faciebatis, & dicebatis: sed uetabat linteum ac lanæ, quibus mihi fauces obligastis.

Atque ita profato, mors ultima lumina clausit.

Sed [F] dicito per Iouem: Si conuersus ad eos mortuus ille, loquatur hæc cubito innitēs, annō uidebitur rectiſsime dicturus? Attamen uecordes ſsti uociferantur, & accerſsito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in unum congerat, certaminis adiutore & amentiæ chorago abutuntur, ubicunque cœperit ille, ipſsi ad melos eiulatu reſpondentes. Verùm quantū ad lamentationes attinet,

παυτὸν νόμον ἐστὶ ἀβελτηρίας. τὸ δ' ἀπὸ τούτων, διελόμενοι καὶ τὰ ἔθνη τὰς ταφὰς, ὁ μὲν Ἕλλην ἐκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης ἐθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς ὑέλῳ περιχρίει, ὁ δὲ Σκύθης κατεδίετο. ταριχεύει δὲ ὁ Αἰγύπτιος, ὥστος μὲν τοι, λέγω δὲ ἰδὼν, ξηραίνας τὸν νεκρὸν, σώζεται καὶ συμπότην ἐποίησατο. μολλάκις δὲ καὶ δὶς μόνῳ χρημάτων, αὐλοῦ Αἰγύπτιον πεῖσαι ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν ἀπορίαν, ὑπὲρ χρεῖος, ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πάτηρ γεγόμενος ἐν καιρῷ. χώματα μὲν γὰρ, καὶ πυραμίδδες καὶ σῆλαι, καὶ ἐπιγράμματα, πρὸς ὀλίγου διάρκειαν, πῶς ἐ περιττὰ, καὶ παιδιᾶς πρόσκαιρα; καί τοι καὶ ἀγῶνας ἔνιοι λείβουσιν, καὶ λόγους ἐπιτάφιους ἀπὸ τῶν μνημάτων, ὥσπερ συκοφορεῖσθαι δὲ μαρτυρεῖν παρὰ τοῖς κάτω δικασταῖς τῷ νεκρῷ. ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὸ περίδειπνον, καὶ θεραπεύουσι οἱ προσήκοντες, καὶ τὰς γοίας παραμυθοῦνται τοὺς τετελευτηκότας, καὶ

omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps sepulturæ [G] rationem in uarios diuidunt modos. Nam Græcum [H] exurit, [I] Persa defodit, [K] Indus adipe fuillo oblinit, [L] Scytha deuorat, muria [M] condit Aegyptium. Atque hic quidem (rem ἀ me uisam narro) deficcatũ cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit autẽ frequenter, ut Aegyptium aliquem indigentem pecunia, leuet egestate pignus frater aut pater in tempore factus. [N] Nam libationes, pyramides, columnæ, [O] tituli, ad breue tempus durabunt, an non superuacaneæ & ludicris similima? Sunt uerò [P] qui ludos quoque constituant ad sepulchrum, ac funebres [Q] orationes habeant, perinde quasi patrocinẽtur ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia

[R] superest exequialis cœna. Iámque adsunt [S] necessarij, defuncti parẽtes consolentur, suadentq; uti cibum capiat

aliq

ὴ πάθωσι γὼ πάθω, ὡς ὐκ ἀπ
δῶς, μὰ Δί', ὐδ' αὐτὸς ἀναγ
καζομένους, ἀλλ' ἤδη τὸ λιμῶ
φιῶν ἐξῆς ὁμοῦ ἀπανθρακί
ζοις. ἢ μίχρι μέζονος, ὦ ἄνδρες,
ὀδυρόμεθα; ἐκεῖσε ἀναπαύσο
μεθα τὸν τῦ μακαρίτου λαίμο
νος. εἰ ὖ ἢ τὸ παράπαν κλέ
ψαι δίγνωσκε, αὖθ' τι τότε ἵνι
κα χρὴ μὴ ἀπόσιτον εἶναι, ἵνα
ἢ διαρκέσῃς πρὸς τ' πένθος τὸ
μέγιθος. τότε δῆ, τότε πρὸς ἅ
παντων ἀναφθέγγεται δὲ τοῦ
Ομήρυ τίχι,

Καὶ γάρ τ' ἐδόμοις Νιόβη ἐ
μνήσατο σίτυ. ἢ,

Γαστέρι δ' ἄνδρες ἔδῃ νίκων πιν
θῶσαι Ἀχαιοὺς.

εἰ ὖ ἄπλουτα μὴ, αἰσχυνόμε
νοι ὖ τὰ πρῶτα, ἢ διδότω, ἢ
φανῆναι, μετὰ τῶν τιλευτί
ων φιλτάτων, τοῖς αὐθρωπί
νοις πάθεσιν ἡμῶν ἐκμενόντες. τοῦ
τα, καὶ πολὺ τύτων γελοιότε
ρα δύροι τις ἄν, ἰδιτερῶν ἐν
τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, διὰ
τὸ τοὺς πολλοὺς τὸ μέγιστον
τῶν κακῶν τὸν θάνα
τον εἶναι.

ant: quanquam illi per Iouē non illibentes ad id compellūtur, quippe perpetuū iam triduū enecti fame. Et quousque quæso flebimus? T Sine quiescant Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatū est omnino flere, uel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quò tāto luctui par esse possis. Tum denique, tum ex omnibus cōtexūtur duo uersus Homerici:

Nam V cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla.

Tum illud,

Vita defunctos flere haud finit aluus Achiuos.

At capiūt quidē illi, sed initiò pudibūdi, uerentesq; ne post charissimorū obitū uideātur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd uulgò existiment mortem summum esse malum.

GILBERTI COGNATI
Annotationes.

ARGVMENTVM.

Vt suprà sacrificiorum ritus, ita hic lugentium stulticiam, & inutilem curiositatem irridet, ut qui caussa frivola & adhuc parum comprobata, sed solùm poetarum fabulis tradita, adducti, manes post hanc uitam uel malè ac uariè torqueri, uel in Elysio bene atque beatè agere credant: eoque mortuorum uicem, cum eiulatu, & multis rebus dolorem testantibus prosequantur. Vtitur autem prosopopœia quadam patris amissum filium lugentis, & filij respondentis ad illius querelas: & uanitatem cùm eorum quæ ab illo fiant, tum etiam opinionis quam de inferis habeat, coarguentis, ostendentisq; inutilia planè esse, quæ pro defunctorum solatio atque leuamine instituantur: cum nihil eorum, ad illorum sensus pertingat. Quam confutationem Lucianus postea ex sua quoque persona amplificat, enumerando ea quæ ex luctu stulti ac malè curiosi homines, passim circa funera aclamationes, circa sepulturas, inferias, ludos funebres, & cœnas exequiales facere consueuerunt. Videtur autem uoluisse hoc scripto illud ostendere, uidelicet mortem haudquaquam metuendam, aut pro malo putandam esse.

Aliud.

Hic funerum superstitionem, & lugentium stulticiam, uti rem superuacaneam & inutilem ridet. Itidem facit in Nigrino, & Charonte, Contemplantium. In narratione autem, secundùm poetarum fabulas, describit inferorum *locum* & pœnas, tanquam causam existentem omnium eorum quæ in luctu fiunt. Lycurgus apud Lacedæmonios sustulit huiuscemodi luctus, & funebres nænias, quas reliquorum hominum uulgus incredibili sumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare consueuit, magna specie dementiæ, quasi manium sit ullus sensus: aut si quid sentiunt, ijsdem rebus delectentur, quas in uita non iudicio, sed animi uitio dilexerunt. Quin & sepulchrorum uniuersam superstitionem submouit, permittens ut non

non solùm intra ciuitatem humarentur cadauera, uerumetiam ut monumenta templis uicina haberentur. Sustulit & funebres expiationes, nec concesit ut quicquam unà cum cadauere sepeliretur. Nam alienationes, si quid fuisset uiuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro, damnosa simul ac ridicula superstitione, quasi mortui sentiant aliquid: sed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo positos omnes sepeliri iussit. Vetuit etiam titulos & inscriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello cecidissent.

Aliud.

Quæ in hoc libro de inferis, & campis Elysijs Lucianus scribit, ex Homero plena descriptione transtulit: apud quem Odyss. xj. Vlysses Tyresiæ uatis ductu ad inferos proficiscitur. Quẽ imitatus etiã Verg. in 6. Aeneid. scribit Aeneam quoq; Sibyllæ ductu iter fecisse illuc: uterque Charontem portitorem umbras traijcientem uiderunt, à quo & ipsi in ulteriorem ripam transportantur. Postea ad diuersa distincta q; damnatorum loca circumducuntur, in quibus pro scelerum & ratione & magnitudine, suppliciorum uaria genera admirantur.

a Operæprecium.) Propositio. b Quos sapientes isti uocant idiotas.) Ἰδιώτης, ὁ ἀπολίτευτος, καὶ ὁ ἀμαθὴς, καὶ ἀγράμματος: id est, is qui nullo publico munere fungitur, rudis, ignarus literarum. Cicero 7. Verrina: Quæ non modò istum, hominem ingeniosum atque intelligentem, uerumetiam quemuis nostrûm, quos iste idiotas appellat, delectare possent. c Homero.) De Homero fabularum patre, uide Menippi & Aeaci dialogum, inter Mortuorum dialogos, & Philopseudis, de eius authoritate in Piscatore, & cur illi à nonnullis fides habeatur: in libro, Quomodo historia scribenda sit. d Tartarum uocat.) Tartarus Hesiodo is locus est, in quo Saturnus, & eius comites continentur. Sæpe tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum esse aerem sub utroque cardine crassum, perpetuò frigidum, Crates scribit. De inferis & campis Elysijs scripsit accuratè Virgilius ex Gobria Mago, apud Academicum Xenocratem, in sexto Aeneid. Portas & columnas inferorum ex adamante fabricatus est. Sed an inferi sint, & de inferorum pœnis, Cælius libro sexto, capite nono, & sequentibus, lectionum Antiquarum. Dicitur autem Tartarus ἀπὸ ταράττω, id est conturbo:

quòd illic omnia plena sint perturbationis. uel ἀπὸ τοῦ ταρτα-ρίζω, id est frigoris tremore. e Tum regnare in hoc speca.) Pluto Deus inferni & diuitiarum, cuius nomen opulentiam so-net, ἀπὸ τοῦ πλουτέω ditor, dies euado: Iouis & Neptuni frater fuit, cui in diuisione mundi contigit Occidentis portio, secus infe-rum uiare: ob id fabulæ locus datus est, ut creditus sit inferorum Deus. f Porrò Plutonem.) Pluto tertius Saturni filius, ex Ope, id est Rhea fuit, cui inferorum regna obuenêre. g Nulli prorsus permittens.) Apud Virgilium sexto Aeneidos, Sibylla respondet, ad inferos facilem descensum dari: at non quibuslibet inde, nisi paucis, quos Iupiter dijs genitos pro-pter uirtutem adamarit, reditum contingere. h Siquidem Cocyti.) κωκυτὸς à luctu & eiulatu nominatur. Lacus autem est inferorum, qui (ni fallor) ex sententia Homeri Odyss. κ. ex Styge manat. De quo Seneca in Hercule furente sic ait:

— Palus inertis fœda Cocyti iacet.

Vergilius:

Cocytusq; sinu labens circumfluit atro.

Charonti tribuitur animarum transuectio, & purgatio, per tri a inferni flumina, Cocytum, Stygem & Acherontem. i Phlegethontes.) Phlegethon, quòd igne ardeat, appellatus est. Vergilius in Culice:

Nec timuit Phlegethonta furentem ardentibus undis.

dicitur à φλέγω, quod est uro. k Acherontica palus.) Ache-ron, quasi sine gaudio interpretatur. Vergil. in 6:

Dicitur & tenebrosa palus Acheronte refuso.

Idem libro secundo Georgicorum, Acherontem auarum uo cat, quòd sit insatiabilis: ut ex sexto Aeneidos satis dilucidè patet. l Aeacus est.) Poetæ fabulantur, hunc apud infe-ros unà cum Minoe & Rhadamãtho iudicem delectum esse, & sontium crimina discutere, & unicuique pro merito pœnam constituere. Cui fabulæ occasionem dedit insignis eorum iu-sticia, qua mortalibus omnibus creduntur præstitisse. De his Vergilius sexto Aeneidos, Ouidius in Ibin. Iouis filij fuêre, Aeacus ex Aegina Asopi filia, Minos & Rhadamanthus ex Eu-ropa, uterque Cretensis: hic Lyciæ rex, ille Cretæ. m Ca-nis triceps.) Cerberus à poetis fingitur esse canis triceps, infe-rorum custos. n Asphodelo.) Asphodeli mentionem & Home-

Homerus fecit, tradiditque manes eo uesci: decantatumque illud Hesiodi libro primo Operis, cui titulus ἔργα καὶ ἡμέραι.

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ. id est,

— & quàm
Magna sit utilitas maluæ, asphodeliq; uirentis.

o Lethe.) Lethei amnis Ptolemæo & alijs fit mentio. Poetæ scribunt esse inferorum flumen: cuius aquam qui gustat, omnium rerum obliuiscatur. idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, hoc est ab obliuione nomen creditur accepisse. p Qui illinc redierant.) Ex inferis perpauci ad superos reuersi. Alcestis fuit Pelilai filia, Admeti Pheræorum regis coniunx, pro quo perire non recusauit. Vide Euripidem in Alceste. q Protesilaus.) Filius fuit Iphicli, & unus ex Græciæ principibus ad bellum Trojanum profectis, in quo primus Græcorum omnium ab Hectore est interfectus: de quo Lucianus noster in Mortuorum Dialogis, ubi ex morte in uitam reuersus est. Extat præterea Laodamiæ epistola ad Protesilaum, inter Ouidianas. Ex inferis porrò duo Thessali reuersi sunt. * Theseus,) Cum Pyrithoo descendit ad inferos, ad rapiendam Proserpinam: sed occiso Pyrithoo, ipse detentus fuit, donec ab Hercule liberaretur. r Homericus Vlysses.) Ad inferos uiuus descendit, ibique ex Anticlea matre, Elpenore & Tiresia uate multis de rebus certior factus, reuersus est ex inferis. Homerus Odyss. λ. s Vectori daturus.) Portitorem Vergilius uocat, quem Charonta faciunt. Attici in ora mortuorum binos obolos ingerebant, ut naulum soluerent apud inferos: quemadmodum in Ranis Aristophanis eius fit mentio. t Accedunt ad hæc.) Hypotyposis eorum quæ à parentibus fiunt. u Ait enim pater.) Querela parentum. x Reliquumque mundum.) Inferiæ mortuorum. y Hæc omnia.) Amplificatio à causa. z Homo infelix, quid clamas?) Responsio filij, qua stulticiam lugentium, uti rem superuacaneam & inutilem coarguit. A Denique ad istum modum.) A' consequentibus. B Non cogitas.) A' contemptu eorum, quæ in terris pro bonis habentur. C Vide ne illud.) A' falsa opinione. D Eiulatus uester.) Ab inutili.

E Asphodelus.) Ex hoc ac multis alijs Luciani locis colligere licet, asphodelum herbam esse plebeiam ac uilem, atq; hac uti solitare manes, apud quos nullus luxus, nulla sit ambitio. Quinetiam apud Theocritum Idyllio septimo, asphodelus inter ruficanas herbas commemoratur: Κνίσαι τ' ἀσφοδέλῳ τε, μολυγχάμπῳ τε σελίνῳ. Vide Dioscoridem libro secundo, capite 64. Galenum libro sexto simpl. medicam. Hastula regia uocatur. eius radix olim esui fuit, teste Hesiodo: quæ & magnificè laudibus effertur à Nicandro in Theriacis. F Sed dicito.) Hactenus per prosopopœiam. iam ex sua persona stulticiam lugétium ridet, ex consequentibus & effectu. G Sepulturæ rationem in uarios diuiduntur modos.) Sepulchrorum uarias species, uarios quoque sepeliendi mores, tibi licebit perspicere in libello Lilij Gyraldi, quem de uario gentium sepeliendi ritu, multipliciq; instituto inscripsit. H Nam Græcus exurit.) Græcorũ sepelíẽdi morẽ, & illos cadauera cõbussisse, manifesti ut ex poetis colligimus, atq; in primis Homero, q. in Patrocli funere rẽ clarissimè executus est: in cæteris ea fere è quæ nostri. Cæterùm qui pro patria occubuissent, lõgè honestiore exequiarũ honore afficiebãtur: quã rem luculẽtissimè describit Thucydides. I Persa defodit.) Persas cæra circũlitos mortuos cõdire solitos, scribit M. Cicero, ut q̃maximè corpora diuturna permanerẽt. Hoc & Assyrijs attribuitur. Strabo etiam: Sola, inquit, sepeliũt corpora Persę cęra oblinẽtes: Magi uerò insepultos auib. edẽdos dimittũt. D. Hieron. Persas ait non prius cadauera humare, quàm aut ab alite, aut à cane traherẽtur. Idem & Procopius. Idem & Agathias in secundo historiarum, cum de sepultura ageret Mermeroes Persarũ regis, uiri strenuissimi: Tunc, inquit, in destinatum locum, solum nudum q; cadauer regis mortui reliquerunt, canibus simul & auibus eiusmodique cæteris carnivoris obscœnisque animantibus uorandum: quãdoquidem (inquit) hunc Persæ seruant sepeliendi ritum, ut nudata à canibus & feris ossa, per campos dispersa maneant: neque enim aut urna condere, aut terra obruere defunctorum corpora fas est Persis. K Indus adipe suillo.) Inungebant cadauera pollinctores & ſibitinarij, quæ in pyra mox crematurent. Declarat id post Homerum Iliad. sexto, Virgilius:

—*Corpusq; lauant frigentis, & ungunt.*

In uulgatis Luciani codicibus malè, ut puto, ὑαλῳ pro μυλῳ legitur,

legitur, hoc est medulla. Alii Indis, qui Macrobij cognominati sunt, hoc ipsum attribuunt. Diuersa ab his Sextus Pirrhonius: Indorum enim, ait, aliqui uulturibus cadauera lancinanda exponunt. Indorum certè multiplex uariaque sepeliendi consuetudo fuit. L Scytha deuorat.) Quoniam amplissima latissimaque est Scytharum regio, Scythis uaria quoque sepeliendi consuetudo fuit. Nam Tertullianus quoque scribit, alios esse Scythas qui inter epulas defunctorum corpora deuorant. Sunt ex ijs aliqui, quibus ferè perpetuæ sunt niues, qui parentum cadauera inter niues ipsas & glaciem truncis affixa arborum suspendunt: arbitrati, flagitium & scelus esse ea terræ mandare. Alij defunctorum corpora condiunt, eaque plaustris imposita proximi ad amicos circumferunt, qui cadauer suscipientes, epulum ijs qui illud sequuntur exhibēt: & in hunc modum quadraginta diebus priuatorum hominum comitatus circumagitur: posthęc humatur, si prius tamen cadauer expurgauerint. M Muria condit Aegyptus.) Sed, Empiricus tradit, Aegyptios mortuorum intestina educere, dein corpora salire: Chrysippus & Cicero, condire & domi seruare: Plutarchus in Symposio, cadauera aperire, apricoque aliquo loco soli exponere, intestina in flumen iacere, reliquum purgatum corpus asseruare: Strabo uerò, ab alijs quidem cadauera in flumen præcipitari, ab alijs uerò nitro circundata domi seruari, ab alijs in uasis fictilibus, alueolisq; quibusdam circum templa defodi & condi. Herodotus, & Herodotum secuti, scribunt in hunc propè modum. Vbi uita functus homo est, ferro incuruo inflexoque, ad hoc parato, cerebrum per nares mortuo educi, locum medicamentis expleri, intestinisque purgari, & lapide, ut diximus, Aethiopico illa discindi, odoramentis compleri, mox consuto ilij uulnere, nitro saliri, septuaginta dies, quod ultrà non liceret, lugeri (quare Moses cum de Iacobo ait, qui in Aegypto decesserit, illum, ait, Iosephi filij iussu ibi tum præpotentis, more Aegyptio quadraginta diebus conditum, defletumque septuaginta fuisse) inde cadauer linteamine inuolutum, gummique illitum, in ligneam hominis effigiem ad hoc paratam componi. Alterum dehinc subdit idem Herodotus mediocrium sepulturæ genus, tum & tertium: sed quæ nihil ferè differant, nisi sumptu. Fuit & illa apud Aegyptios consuetudo, ut creditoribus in pignus darent

parentum

parentum corpora: quæ qui non redemisset, perpetuæ infamiæ nota inurebatur. N Nam libationes.) Sepulchri formam alij non maiorem apud antiquos, quàm ut corpus caperet, faciebant: quod à plerisque hoc quoque tempore seruari uidemus. Fucrunt & qui columnas ingentes, aut pyramides, proceros ue colossos erigerent. Aegyptiorum in primis, in construendis monumentis ingens fuit ambitio. Sunt & hodie plerique, qui nullis sumptibus, nullis quantumuis immodicis expensis parcunt, ut illustria monumenta construant: non illa quidem perpetuò duratura, ut quæ omni tum fortunæ tum temporis iniuriæ sint expositæ: qui tamen haud immeritò nonnullam alicuius saltē temporis gloriā consequuntur: ex ijs enim eorum quædam animi magnitudo conspicitur. Sed qui didicerunt, nulla esse monumenta perenniora ijs quæ animo & ingenio parantur, omni ope & studio nituntur, ut sibi tale comparent monumentum, quod duret æternum. O Tituli.) ἐπιγράμματα, tituli, qui & epitaphia dicuntur à Græcis uersibus, à Latinis prosa oratione frequentius conscripta sunt. Sed Plato sepulchrorum titulos non uult quatuor uersiculorum numerum excedere: quos &, quod Elego plerunque carmine fierent, ἐλεγεῖα à Græcis sæpe uocatos reperies. P Sunt uerò qui ludos.) Ludos funebres & Græci & Romani instituerunt. quos inceptari tuba, uel ex hoc Vergilij carmine cognoscimus:

Et tuba commissos medio canit aggere ludos.

Qui uerò ludis præerant, Designatores uocabantur: quo nomine & qui funera curant, nonnunquam dicti sunt. Funebrium autem ludorum principium à Græcis incœpisse, manifestè ostendit Homerus: à quo suos funebres ludos Verg. & Statius desumpsere. Ea uerò funera, quibus ludi adhibebantur, simpludearia dicta sunt: ut ex Ticinio antiquissimo poeta colligitur. Indictiua autem ea dicebantur, quibus non modò ludi adhibebantur, sed & designatores: atque ideo amplissima putabantur. Dicta uerò eo nomine, quòd per præcones indicerentur, ut Festus subinnuit: tametsi eo loci perperam quidam inductiua supposuit. Ludi tamen qui mortuorum causa celebrabantur, nouendiales appellati sunt: nec fas erat, eodem die & parentare, & eos exhibere, qui ut esset conueniendi spacium indicebantur. Q Ac funebres oratio-

nes.)

nes.) καὶ λόγους ἐπιταφίους. Mos erat apud Athenienses, ut qui in prælio cecidissent, publicitùs oratione laudarentur, quam illi uocant epitaphium. in hac magno artificio amplificabantur & ciuitas Athenien sis, & populus, postremò peculiariter hi qui fortiter in bello mortem oppetissent. R Exequialis cœna.) Afferebantur & interdum epulæ dapesque ad sepulturam, ubi quoque antiqui epulabantur. Vnde sunt apud autores ferales cœnæ, silicernia, & funerum fercula: quem morē nix dum Christiana lex compescuit. Extāt certē diui Ambrosij, & aliorum post eum, contra hanc consuetudinem orationes & decreta: in cuius quidem mcem (adeò difficillimè potuit aboleri) in quibusdam adhuc regionibus, in parentationibus perseuerat, ut domi amici & cognati conuocentur: peractisque ad sepulchrum iustis & funeralibus, domi conuiuia, & quidem lautissima agitant, in quibus & demortui laudes & mentiuntur & fabulantur à sacerdote, uel pro eo ab alio, post epulas, funebri oratione referuntur. S Necessarij.) προσήκοντας dicuntur cognati, uel affines, uel amici, & hi quibus uti familiariter solemus: quòd necessaria inter eos officia conferantur. Cic. Planco, libro decimotertio Epistol. Nec dubito quin scias in ijs necessarijs qui tibi à patre relicti sunt, me tibi esse uel coniunctissimum, uide l. quamuis. 2. C. de adulterijs. T Sine quiescant Plutonis manes.) Sunt qui putant, hoc nomine fuisse appellatas animas separatas à corpore: unde uidemus uetusta sepulchrorum monumenta Dijs manibus esse inscripta. Et qui sepulchra demoliebantur, Deos manes uiolare putabantur. In corpore, Genij dicuntur: à corpore separatæ, Lemures: quum incursionibus domos infestant, Laruæ appellantur: contrà, si bonæ fuerint, Lares familiares. V Nam cœpit meminisse cibi Niobe.) Homerus Nioben, infelicem illam matrem, post tot filiorum necem de cibo cogitasse inducit. Sunt alij qui eam nimio lachrymarum fletu in saxum dirigi isse cecinerunt, perpetuis quasi lachrymarum guttis manans.

ΠΡΟΣΑΛΛΙΑ, Η Ηρακλῆς. PRÆFATIO, SEV Hercules Gallicus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Præfatio est eiusdem rationis, cuius & superior, nisi quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & caussam hic reddit, cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione uersetur: studium atque ætatem suam exemplo eo defendens; & ut ipse ait, etiam consolans, quo apud Gallos ipsa eloquentia depingitur, nimirum Herculis, eiusdemque iam senioris imagine. Fingit autem imaginem seu typum eum à sacerdote quodam Gallorum, quales eâ ætate Druidæ fuisse perhibentur, explicatam, & singulorum picturæ eius membrorum rationem sibi traditam esse, etiam Homeri atque aliorum poetarum locis, utpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipso orationis contextu ac serie uideri satius est, quàm hic pluribus immorari.

Τὸν Ηρακλέα οἱ Κελτοὶ Ογμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ, τὸ δὲ ἄλλο τοῦ θεοῦ, πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἐς τὸ ἔσχατον, ἀναφαλαντίας, πολιὸς ἀκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τριχῶν, ῥυσὸς τὸ δέρμα, πρὸς μελανίαν καμπύλος ἐς τὸ μιλάτατον, οἷοί εἰσιν οἱ παλαιστρικοὶ γέροντες. μᾶλλον δὲ Χάρωνι, ἢ Ἰαπετῷ τινα τῶν ἀπὸ τοῦ

Hercule[a] Galli lingua gentis uernacula Ogmium uocãt. Porrò deũ ipsum noua quadam atque inusitata figurâ depingunt. Decrepitus est apud illos, recaluaster: reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis: cute rugosa, & in aterrimũ exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontem potius aut Iapetum quempiam ex his

τερίων, καὶ πάντα μᾶλλον, ὃ Ἡρακλέα εἶναι ἂν ἀμάσειας. ἀλλὰ καὶ τοιοῦτος ὢν, ἔχει ὅμως τῶν σοφῶν τὸ Ἡρακλέους. καὶ γὰρ τῶν διαβίβραν ἐνεῖπας τῶν τοῦ λέοντος, καὶ τὸ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ τὸ χαρνὺξ παρήρτηται, καὶ τὸ τόξον ἐντετακμένον ὁ ἀρι στερὰ προδέικνυσι, καὶ ὅλως, Ἡρακλῆς ἔστι. ταῦτά γε ᾤμην οὖν ἐφ' ὕβρει τῶν Ἑλλήνων θεῶν τοι αὐτὰ παρακωμῆν τὸν Κελτὸν, ὡς τῶν μορφῶν τῶν τοῦ Ἡρακλέους, ἀμιμήτους αὐτῷ τῇ τοιαύτῃ γραφῇ· ὅτι τῶν χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε, λάαν ἐλαύνων, ὁπότε τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ἤλα τῶν, καὶ διαβαίνει τὰ πολλὰ τῶν ἐσπερίων γῆν ὧν. καί τοι τὸ παραδοξότατον ἐδόκει ἐφ' ἑαυτῶν ὁ Ἡρακλῆς ἀνὴρ ἀνθρώπων παμπόλλοις πλῆθος ἕλκειν, ἐκ τῶν ὤτων ἅπαντας δεδεμένους. δεσμὰ δὲ ἀσίν, οἱ σειραὶ λεπταὶ, χρυσοῦ καὶ ἠλέκτρου εἰργασμένοι,

his qui apud inferos uersantur, diceres. In summa, quidquid potius quam Herculem esse conijceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, ut qui tum leonis exuuiis indutus sit, tum clauam dextera teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam peroperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie: quo nimirum illum tali bus picturis ulciscerentur: quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agens, id temporis, quum Geryonis armenta uestigans, Occidentalium gentium pleraque regiones peruastaret. At nondum etiam dixi, id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò uincula sunt b *catenulæ tenues, auro electróue cõfectæ,*

ὅμοιος ἐσικῶς τοῖς καλλίστοις, ἀφ' ὧν ὁμως ἀφ' ὅτου ἀοδρῶν ἀγόμενοι, εὖτε ἀρασμὸν βουλόμενοι, διωκόμενοι ἀν' ὁμαρῶς, εὖτε ὅλος ἀντιτάνυσιν, ὃ τοῖς πολλοῖς ἀδρόβιοι, πρὸς τὸ ἐναντίον δ' ἀγωγῆς ὀχυπλιάζουσιν, ἀλλὰ φαιδροὶ ἕπονται, καὶ γυμνάζονται, καὶ τ' ἄγουται ὑπανυσσόντες, ἐπεγόμενοι ἄπαντες, καὶ τῷ φιλόπαιγι ἀθίλιαν τὸν ἀισμὸν ἀδιαλείπτως ἴης, ἐπιπότις ἀχθοδυσμένοις, ἀ λυθέντα· ὃ δ' πεύτων ἀπονώτατον εἶναί μοι ἐδοξεν, ὅτι ὀνόσαι καὶ τ' ἔτο ἀπᾶν· ὁ γὰ ἔχων ὀ ζωγράφος, ὅθεν ὀβάλῃ πᾶσι σειρᾶις τὰς τῶν ἀισμῶν ἀρχὰς, ἅτι δ' ἀλιξιᾶς μὴ ἔδη τὸ ῥόπαλον, δ' λαβὰς δ' τὸ τόξον ἐχόσας, ζυτήσας τῇ διοῦ πλὶ γλῶτταν ἄκρον, ὀξ ἐνάνυσι ἐλκομένους αὐτὸς ἐποίησε, καὶ ἐπίσραπλά γε ἀς τὰς ἀγομένους μεδέων. ταῦτ' ἐγὼ μὲν ὀλίγ πολὺ ἀσάκεσ ὀρῶν καὶ δεινὰ μάλιστ, καὶ ἀπορῶν καὶ ἀσχαλῶν. Κελτὸς δ' τις παρισὼς, ὅτι ἀσ

pulcherrimis istis monilibus adsimiles. Atq; quū uinculis usqueadeò fragilib. ducantur, tamē neq; de fugiēdo cogitāt, quū alioq; cōmodē possint, neque prorsus obnituntur, aut pedib⁹ aduersus tra hentē obtendunt, sese resupinantes: uerūm alacres ac lati sequuntur, ducentem admirantes, ultrò festinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes, perinde quasi grauiter laturi si soluerentur uinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi uidebatur omnium absurdissimum. etenim quum non inueniret pictor unde catenularum summas ansas necteret, uidelicet dextera iā cluam, læua arcum tenente, summā Dei linguā pertere-brauit, atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse uimirū ad eos qui ducebātur, uultū & oculos conuer tebat arridens. Hæc ego quū diutius assistens essem contemplatus, admirans, hæsitans, indignans: Gallus quispiā, quū propius

παίδευτ' τὰ ὑμέτερα, ὡς ἔλεξεν, ἀκριβῶς Ελλάδι φωνῇ ἀρεσις, φιλόσοφ', οἶμαι, τὰ ἐμὰ χώρια ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ ξένε, λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα· πάνυ γὰρ ταραττομένῳ ἔοικας περὶ αὐτῷ. τὸν λόγον ὑμᾶς οἱ Κελτοί, οὐχ, ὅσῳπερ ὑμᾶς οἱ Ελληνες, Ερμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀλλ' Ηρακλέα αὐτὸν ἐπάζεσθαι μέν, ὅτι πάσῃ παντὸς τοῦ Ερμοῦ ἰσχυρότερός ἐστι. εἰ δὲ ὑμῖν πιστόν τι, μὴ θαυμάσητε· μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γήρᾳ φίλα ἐντίθησι πειθοῖ ἀνδράσι τὸν ἀκμαῖον, εἴ γε ἀνδρὶ ὑμῶν οἱ πεπειραὶ λέγουσιν, ὅτι αἱ μὲν τῶν ἐπῶν ἀπορίαι, τὸ δὲ γῆρας ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον. οὕτω γέ τοι καὶ τὸν Νέστορ' ὑμῖν ἀποφαίνει ἐν τῇ γλώττῃ τὸ μέλι, ἢ οἱ ἀπερρεῖτο τῶν Τρώων τὸν

propius adstabat, nostratium literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, philosophus opinor, ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nã uidere uehementer ad eam attonitus, ac stupefactus.

Orationẽ nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum uos Græci uerũ Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio lõge robustior extiterit. nã quòd senex fingitur, nihil est quod mirẽre. Siquidem una facundia consueuit in senecta demum absolutum uigorem ostendere, si modò uerum uestri dicunt poetæ,

Obduci iuuenũ dẽsa caligine pectus:

Contrà senectam pósse quiddam dicere, Rudi iuuenta melius ac præclarius. Hinc uidelicet apud uos & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores

τὴν ὄπα τῶν λογιόταταν ἀφιᾶσιν, σὺ δ' ἀνθῶ τινα λήρια γὰρ καλῇ, εἰ τι μίμνημαι, τὰ εὔδια. ὥσπερ οἱ τῶν ὠτων ἐνδεδεμένους τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν γλῶτταν ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς, ὁ λόγος ἕλκει, μηδὲ τοῦτο θαυμάσῃς, ἢ δοὺς τὴν τῶτων τῇ γλώττῃ συγγένειαν, ἀλλ' ὕβρεις εἰς αὐτὴν, εἰ ταύτῃ τετρύπησαι. μίμνημαι γὰρ, ἔφη, καὶ κωμικῶν τινων ἀκηκοὼς, παρ' ἡμῖν μαθών· Τοῖς γὰρ λάλοις δι' ἄκρου ἡ γλῶττα τὰ πάσῃ ὀπῇ τετρυπημένη. Τὸ δ' ὅλον, νὴ αὐτὴ ἡμᾶς τὴν Ἡρακλέα λέγω τὰ πάντα ἡγέμεθα δεδραγάσθαι, σοφὸν ῥῳέμενον, νὴ πειθοῖ τὰ πλῆστα βιάσασθαι. νὴ τά γε βίλτ αὐτῇ, οἱ λόγοι ἐσίν, οἶμαι, ὀξεῖς νὴ σὺφοχοι νὴ ταχεῖς, νὴ τὰς ψυχὰς τι φώσκοντες. πρόσχρα γὰρ τὰ ἔπη νὴ ὑμᾶς φατὶ εἶναι. τοσαῦτα μὲν ὁ Κελτὸς, ἐμοὶ δὲ, λείπεται περὶ τοῦ ῥητορικοῦ ἐμαυτὸν, ἃ λιρίοεσσαμ edunt, uidelicet floridam quandam uocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Proinde quòd ab auribꝰ uinctos ad linguã trahit senex hic Hercules, qui nõ aliud quam ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque uerò ad contumeliam illius illud pertinet, quòd ea pertusa est. nam memini, inquit, et lãbicos quosdã uersiculos è comœdijs apud uos discere:

Siquidem uiris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodẽ hanc in summa habemus opinionem, ut quicquid egit, id oratione facundiaq; confecisse putemus: utpote uirum sapientẽ, ac persuadendo peritum sibi subegisse. Iam tela illius nimirum rationes sunt acutæ, missiles, citæ, atque animam sauciantes: unde pennigera dicta uos quoque nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidẽ quum huc me conferens mecum inter eundũ perpenderẽ, nũ de eorum

μοι καλῶς ἔχει, τηλικῷδε ὄντι, μὴ πάλαι τ' ἐπιδείξεων ἀπεσχόμενον, αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ψῆφον διδόναι τοσούτοις δικασταῖς κατὰ καιρὸν ἐπιβληθὴν αὐθαιμονᾶν ὅλως δι' ἀηδόνος. τίνος μὴ γὰρ ἀνδρίεσθαι, μή τινι ὑμῶν δόξαιμι κομιδῇ μειρακιώδη ταῦτα ποιεῖν, μὴ παρ' ἡλικίαν νεανιεύεσθαι, κατάστασιν Ομηρικὸς νεανίσκος ἀθρήσειέ μοι ἐπῳδὴν τὸν· Σὴ γὰρ βίη κίλυται. μὴ· Χαλεπὴν γῆρας κατέληφέ σε, Ηφαιστίων δέ νύ τοι θρέψαπον, βραδίοι δέ τοι ἵπποι· ἐς τὸς ᾠδὰς τ' τὸ ἀποσιώπησιν. ἀλλ' ὅταν αὐθαμινδῶ τ' γέροντος ἡκάστου Ηρακλέους, ταῦτα ποιεῖν προάγομαι· μὴ ἂν ἀδῆμα, τειαῦτα τολμῶν, ἡλικιώτης ὢν τ' ἀηδόνος. ὥστε ἰσχὺς μὲν μὴ τάχος μὴ κάλλος, μὴ ὅσα σώματος ἀγαθὰ. χαιρέτω, μὴ ὁ ὄζος ὁ σὸς, ὦ Τύχη ποιητά, ἀσιλλύμι, ἵνα σπόλιον γένωμαι, χρυσοφαίνωμαι, ἐβάλετο, πτερύγων, ὑ ἀτιοῖς παραπτιδῶ, decorũ iã esset, ut tã grandis natu, quiq; iãpridẽ ab his dolorinæ certaminibus memet abdicassem, rursum me tam multorum iudicum calculis exponerem iudicandum, in tempore subijt animum meum eius picturæ recordatio. nã antehac uerebar ne cui uestrũm uiderer hæc admodum pueriliter agere, quasique præter ætatẽ iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens,

Aetas iã perijt tua. tũ illud:
Ac te corripuit cariosa senecta, minister
Inualidusq; tibi, & segnes tardiq; caballi:

uidelicet eo scommate pedes meos notãs. Verũm quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quidũs adducor ut faciã: neq; me pudet hæc audere, quũ sim ipsi æqualis imagini. Itaq; robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, ualeant, eũq; his tuus, ô Teie uates, Cupido, ubi meḿeto subcano uiderit, auro rutilãtib. alis, si uidebitur, uel aquilas præteruolet,

καὶ ὁ Ἱππυκλείδης ὁ φρυνιδᾶ τῷ λόγῳ δή, νυνὶ ἂν μάλιστα ἐν ὑπερῷῳ καὶ αὐλείῳ, καὶ ἀνημέρῳ ζεφύρῳ καθ' ὥραν ἔαρ, καὶ ἴκταρ τῶν ὤτων, ὄρνις ἂν πλάσειας ἀμύητα, καὶ τοξεύειν πολλάκις, ὡς εὐθέως γε δίς, μὴ ἠρωϊδὲς λάθοι ἀγωνιστὰς αὐτῷ. ὁρᾷς ὅπως παραμυθοῦμαι τὴν ἡλικίαν, καὶ τὸ γῆρας τὸ ἐμαυτοῦ. καὶ διὰ τοῦτο ἐτόλμησα, πάλαι νεφελημερεύοντ τὸ ἀνάτιον καταστήσασθαι, καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπισκευάσας, αὖθις ἀφεῖναι εἰς μέσον τὸ πίλαγος. εἰη δ' ὦ θεοὶ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἐμπνεῦσαι λεξιὰ, ὡς νυνί γε μάλιστα πλησίον τι καὶ ἐφ' ἡμῖν, καὶ ἑταίρου αὐτίμου δεόμενα, ἵνα καὶ ἄξιοι φανείημεν, καὶ ἡμῖν τὸ Ὁμηρικὸν ἐπιφθέγξεταί τις,

Οἷον ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδια φαίνει.

neq; ᶜ laborabit Hippocli des, imò nũc uel maximè tẽ pestiuũ fuerit facũdia repue bescere, florere, uigere, & q licet plurimos ab auribus ducere, ac sæpius arcu ferire: quandoquidem periculum non est, ne quando quis præter spem pharetrã inanem reperiat. Vides quibus modis ætatem meã, meamque senectutẽ ipse cõsoler, animemq; adeò ut non sim ueritus nauim iam olim in terram subductam, denuò reuellere, suisq; instructã armis mediũ in pelag⁹ demittere. Cõtingãt autẽ à uobis ô dij, afflatus secundi, quandò nunc uel maximè præsente bono atque amico uento nobis est opus: quasi digni modò uidebimur, in nos quoque dicat aliquis Homericum ᵈ illud:

Quos profert senior pannis è uilibus armos.

GILBER

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Herculem.) Celtæ Herculem, Ogmion ab illis dictum, eloquentiæ ac prudentię Deũ existimabant: itaque effictum colebant, senem penè decrepitum, caluum, paucis capillis, coloratum, fuscum ue & rugosum, quales uidelicet seniores nautæ marini: leonina pelle indutum, cum rhopalo, id est claua dextra, sinistra arcum tenentem, pharetra ex humeris dependente, catenulis uerò ex auro & electro admodum tenuibus, linguæ suæ extremitate perforata insertis, maximã hominũ multitudinem non inuitam, sed spontè sequentem, auribus alligatis trahentem. Huiusmodi uerò Herculis statua, miro artificio sculpta Romæ conspicitur in turri quadam, quæ à templo D. Ludouici non procul distat. Atq; eadem ferè est, quæ depicta cernitur statim in principio quorundam librorum, excusorum ab Andrea Cratandro Basilienſi. Hęc nobis significat, Herculem uirtute & consilio præstantem dissipatos Celtas unum in locum congregasse, eosq; ex ferocitate quadam ad iusticiã atq; mansuetudinem traxisse, & inuento diuino, & humano iure mœnibus obsepsisse. b Catenulæ.) Herculem Ogmiũ eundem cum Mercurio existimauit religio Druydarũ, & Aegyptiorum schola. Mercurij catenæ meminit Eunapius Sardianus: Hercules sua catena auribus hominum inserta, eos circũducebat. Vterq; inuictæ eloquentiæ fuerunt, & linguæ lenocinio auditores quocunque rapere & traducere potuerunt.
c Neque laborabit Hippoclides.) Hoc adagio quoq; usus est in apologia Pro mercede conductis. d Homericum illud.) Ex Odysseæ σ. de Vlysse certaturo cum Iro. Id Lucianus torquet ad senem ingenio facundiaq; præcellentem.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚ. DE ELECTRO, Κύκνου. seu Cygnis.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Et hęc supiorib. cõsimilis ꝓfatio est, in qua scipsum ac scripta sua extenuat, adhibita similitudine fabulę eiꝰ quę de electro &

Phaethonte, ac cygnis Eridani à poetis traditur: quam ut fictã ac falsam præsens experientia ostendit, ita se uereri quoq; ait, ne conceptam de se opinionem, auditorum præsentia imminuat, ac falsam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem suam, quòd simplex sit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabulosis, quod ad canoritatem spectet, similis: neque etiam illorum fucatis scriptis, qui dum electrum atque aurum & speciosa omnia affectant, Eridanum istum ac cygnos poeticos uanitate ac fumo longè excedant.

Ἠλέκτρου πόθεν ἡμῖν ὑμᾶς ἀπλανὴς ὁ μῦθος ἔπεισεν, ἀγέρους εἶναι τῶν Ἡλιάδων τοὺς τεθνεῶτας δακρύων λαμπόντων αὐτὸ, δηλοῦσθαι τὸν Φαέθοντα. καὶ ἀληθὲς γε εἶναι τὰς ἀγέρους ἐκείνας τοῦ Φαέθοντος· ἔπειτα ὁ λυρομελὴς τὸ μέρος, ἀλλαγλώττους τὰς Λίνδους, καὶ ἀποστάξειν ἔτι αὐτῶν λάμπουσιν, λοῦδον τὸ ἤλεκτρον. τοιαῦτα γὰρ ἀμείλει καὶ αὐτὸς ἀκούσας τῶν ποιητῶν ἐλάττω, ἤλεκτρον· εἰ ποτε γενοίμην ἐγὼ τῶν Ἡλιάδων, ὥστε πτηνὸν μίαν τῶν ἀγέρων, ἐκπετάσας τὸ πρωκόλπιον, ἐπιλίξεσθαι τῶν λαμπόντων ὀλίγα, ὡς ἤλεκτρον ἔχοιμι. καὶ

QVAM super electro poetæ cõmenti sunt a fabulam, ea & nobis plane persuasis fidem fecit, esse scilicet in ripis Eridani populos, quæ lachrymantes illud deStillarent, Phaethontem lugentes, easdemque Phaethõtis sorores fuisse populos: deinde iuuenis casum luctu prosequentes, in arbores fuisse commutatas, atque etiamnũ è lachrymis illarum electrum defluere. Hæc inquam cum poetas canentes audissem, in spẽ ueniebã, ut siquando ad Eridani littora delatus essem, unam accedẽs ex arborib. ac recluso sinu & cortice, nonnullas me

susceptur um lachrymas, ut ego quoq; electrum possiderem.

Et sane

καὶ δὴ ἐπὶ πολλὰ κατ' ἄλλο μέν τοι χρέος, ἤκων ἢ ὁμως δὲ τὰ χωρία ἐκεῖνα καὶ ἐδεῖ μὲ αὐτὰ πάλιν πάλιν ἢ Ηριδανὸν, ὅτ' αὐτόθεν ἄδον, πάνυ περισκοπῶν, ἅτε τὸ ἤλεκτρον, ἀλλ' ἐδὲ τόνομα ἢ Φαέθοντος ἤλπισαν οἱ ἐπιχώριοι. ἀναζητοῦντός γὲ ἐμοῦ, καὶ διαπυθανομένου, πότε ἢ ὧδε τὰς αὐγάρους ἀφίξοιμιθα, τὰς τὸ ἤλεκτρον ἐκδιδόασιν ἐπίλωπες νεῶτ, καὶ ἠξίουν σαφέστερον λέγειν, ὁ, τι καὶ βέλοιμι, κἀγὼ τὸν μῦθον διηγεμαι αὐτοῖς, Φαέθοντα γηρᾶσθαι ἡλίε παῖδα, καὶ ἢ τὸν ἐς ἡλικίαν ἐλθόντα, αἰτῆσαι πατρὸς ἢ πατρὸς, ἐλάσαι τὸ ἅρμα, ὡς ποιήσειε καὶ αὐτὸς, μίαν ἡμέραν τ ἢ δῆσαι, τ ἢ ἀποδιδόναι ἐνδεήσοντα, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὖ πειθήσαι ἐπαινέθηναι, ἐφλω, παρ' ὑμῖν, ἵνα παρὰ καὶ ἐπόθεν ἐπὶ τῷ Ηριδανῷ, αὐγάρους γηρᾶσθαι, καὶ λαμπρύειν ἐπ' αὐτῷ τὸ ἤλεκτρον.

Et sanè non multo antè alterius negocij conficiendi gratia ea in loca iter habẽs deueni, & erat mihi commodùm traijciendus Eridanus: neq; tamen cum diligenter omnia loca circumcircà oculis obiissem atq; perlustrassem, aut populos uidi, aut electrum conspexi, sed Phaethontis nomen ne notum quidem erat incolis. Exquirente tandem me, atque interrogante, Quando uerò ad populos electrũ de se præbẽtes deueniemus? riserunt nautæ, atq; manifestius si quid uellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulã ordine percẽsui: Phaethõta fuisse Solis filiũ, et hũc ubi iam adoleuisset, à patre postulasse, aurigãdi copiã sibi faceret, ut unius diei cursum & ipse cõficeret. Cæterùm patrẽ filij precib. annuisse, ac postulata præstitisse, hũc aũt inter aurigandũ è curru delapsum & deiectum periisse. Porrò illius sorores lugẽtes eo loco alicubi, inq̃, apud uos, ubi delapsus est, apud Eridanũ in populos fuisse trãsformatas, & iam fratrẽ lugentes electrũ lachrymando emittere.

τίς ταῦτά σοι, ἔφασκον, ἀπεγύσατο ἀπατεώνων, ἢ τοῦδε λόγος οὐθρώπος; ἡμᾶς δὲ οὐδὲ τι λώϊον ἔχειν τινὰ ἀνεπίστατα ἐξελαθεῖν, οὔτε τὰς αὐγένας, ὡς φῄς, ἔχομεν. ἀ δ' ἂν τι τοιοῦτον, οἷα ὑμᾶς λυσιτελοῦντα ἔπιται ἐρέσθαι σὲ, ἢ ἴσμεν τὰ πλοῖα πρὸς ἑκατέρην τὸ ὕδωρ, εἴτε ἐξιόν πλεῖν, εἰσελίσσοντας τῶν αὐσέρων τὰ δάκρυα; τοῦτο λιχθεὶς ὁ μυρίνης μὲ παραβάλετο, ἢ ἐσώπησα διασχὼν δὲ, ὅτι παυδίῳ τινὶ ὡς ἄλλο βῶς ἔργον ἐπιτρέψειεν, πιστεύσας τοῖς ποιητᾶς, ἀνίδωμι ἔτω ψευδομένοις, ὡς μηδὲν ὑγιὲς αἰσθάνεσθαι αὐτοῖς. μιᾶς δὲ ταύτης ἐλπίδος ὁ μικρᾶς ἐψευσμένος, ἐλωτώμην, μὴ βάσῃ ἐν τῷ χειρῶν τὸ ἕλκος φορ ἀπολωλικὼς, ὅς γε ἦν ἐκ παιδὸς ἐπιτήδειος, ὅσα μὴ εἶχε χρέος μαι αὐτῷ. ἐκεῖνο δ' ἦ μὴ παύν ἐδ' ἐνθὼς ἥμαν ἀνύσειν παρ' αὐτοῖς, νύμφους ποιλοὺς, ἀλλο

Quicunq;, inquiunt, hæc tibi dixit, uanum eum hominem fuisse apparet: tes; dolis produxit, & mendacijs. Nos uerò neq; aurigam ullũ delapsum nouimus, neq; eæ penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quòd si quid eiusmodi apud nos esset, num putas duorũ obolorum gratia nos ita laborioſe remigaturos, aut nauigia aduersus fluminis impetum tracturos? quibus promptũ esset minori negocio & sudore diteſcere, populorum lacbrymas colligẽtibus? Hæc cum dixiſſent, non mediocriter sanè nautarum dictis sum pudore affectus. Confusus autem obticui, quòd reuera puerile quiddã paſſus fueram, habita fide poetis adeò monſtroſa mentientibus: quippe quibus ſtudio eſt nihil ſani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac ſpe, nec illa modica, turpiter decaptus, indolui, nõ ſecus atq; ſi è manib. electrũ deperdidiſſem: nimirum qui iam mecum deliberabam, quomodo illo potiũ uti uelim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, nempe cygnos complures in flumi-

ται ὧδε τῶν ὄχθων τὸ ποτα-
μοῦ. καὶ ὅδις ἐρώτων τοὺς
ναύτας (αὐτοπλέομεν γὰρ ἔτι)
ἀλλ' οἵ γε κύκνοι πλοίοις ὑμῖν
τὸ λιγυρὸν ἐναντίον ἄδουσιν, ἐφε-
στῶτες τῷ ποταμῷ ἑνθεν κἀκεῖ-
θεν· φασὶ γὰρ Ἀπόλλωνος πα-
ρέδρους αὐτοὺς εἶναι, ὠδικοὺς ἐν
βραχίοσι, ἐνταῦθά πως ἐκ τῶν ὄρ-
νεων μεταπεσόντας, καὶ διὰ τοῦτο ἔ-
δεσθαι ἔτι, ἐκ παλαιομελῶν τῶν
μουσικῶν. οἱ δὲ σοὶ γέλωτι, σὺ,
ἔφασκεν, ὦ ἄνθρωπε, ὁ πάνυ
τιμῶρον κατασοφιζόμενος ἐκ
χώρας ἡμῶν, καὶ τοῦ ποταμοῦ; ἡ-
μᾶς δ' ἀεὶ πλέοντας, καὶ σχολὴν
ἐν ταύτῃ ἐργαζόμενοι ἐν τῷ
Ηριδανῷ, ὁλίγους μὲν κύκνους ἐνίο-
τε ὁρῶμεν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῦ πο-
ταμοῦ, καὶ κρώζοντας ἔστι παύ-
μενον καὶ ἀδιανῆ, ὡς τὸν κόρα-
κας ἢ τοὺς κολοιοὺς, Σειρῆνας μὲν
οὐκ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς. ἐλόν-
των δὲ ἀλλ', καὶ εἶδον σὺ φησὶ,
οὐδὲ ἴσως ἀκηκόαμεν, ὥστε
θαυμάζομεν, πόθεν ταῦτα

nis littorib. modulantes. Ac rursus nautas interrogo, adhuc enim nauigabamus: Atq; cygni quando tandē propter fluuiū consistentes, dulcem illū concentum uobis absoluūt, ex utraq; parte littoris? Siquidē & illos Apollinis assessores fuisse perhibēt, homines canēdi peritia et suauitate excultos et celebres, postid in aues esse cōmutatos, eamq; ob rē etiā nūc cātib. et modulis indulgere, necdum Musices esse oblitos. Illi uerò sublato risu, Tu quidē inquiunt, ὁ homo, nūquā ne bodie finē facies patriā nostrā & fluuiū mēdacijs infamandi? Nos equidē semp remigādi studio operā dātes, ac penè omnē à pueroætatē laboribus in Eridano cōsumētes, paucos nōnunq; cygnos cōspeximus in fluminis paludib. quē incōpta et inamœnā uocē, et sonum parū firmum edere solebant, ita ut coruos aut graculos cum illis collatos, Sirenas esse confirmare posſis. Cæterùm dulce quiddā & optabile, ut tu dicis, ne in somno quidē canētes unquam audiuimus. Itaq; demiramur undenam ista de nobis

ὑμᾶς ἀφίκηται περὶ ἡμῶν, πολλὰ καὶ τοιαῦτα ὑπαπτεύσητε ἴσως, πιστεύσητε τοῖς πρὸς τὸ μεῖζον ἕκαστα ὑπεραιρόντος. ὥστε κἀγὼ αὐτῶν δίκην ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, μὴ ὑμεῖς ἀρτίως ἀφιέμενοι, μηδ' ἔτι πρῶην ἀκροασάμενοι ὑμῶν, ὅλην βάσανον, μὴ κίνδυνος ἐλπίσαντες ἀνῄρησθαι παρ' ὑμῶν, ἐπειδὰν μετ' ὀλίγον ἀπέλθητε καταλιπόντες τὸ πρόσχημα ὑμῶν, τοιαῦτα πολλὰ κεμῴδιεῖν ἐνθάνατοις λόγοις. ἀλλὰ μαρτύρομαι, ὡς ἐμοῦ τοιαῦτα, μεγαλαυχημένου περὶ τῶν ἐμῶν, οὔτε ὑμᾶς, ὅτι ἀλλοίως πως ἀκήκοεν, οὐδ' ἂν ἀνέχεσθαι πάλιν. ἄλλοις μὲν γὰρ ἴσως ἐντύχοις ἂν θεμιτοῖς ἴσως, μὴ εἰς ὄχλον, ἀλλὰ χρυσὸς αὐτὸς ἀποφαίνων τὸν λόγον, πολὺ τὸν κύκνων τε ποιητικῶν λιγυροτέρους. τὸ γὰρ ἐμὲν ὁρᾶτε ἥδιστον ἀποίων ἀπλοϊκὴν μὴ ἄμυθον ἐκ τῶν ὡσδὲ πρόσωπον. ὥστε ὁρᾶτε μὴ τοιοῦτό

de nobis conficta in hominũ opinionẽ uenerint. In multis etiã aliis facile ac prõptũ est credẽtes decipere, ijs qb. singula quæq; iusto magnificentiꝰ narrare atq; extollere moriꝰ est. c Quare et ego nũc de me ipso in metũ uenio, ne & uos, qui nup ueniſtis, ac nos primùm audiſtis, electra quæ piã aut cygnos apud me inuẽturos sperãtes, tãdẽ nõ multò pòst abeatis, et eos quibus magnifica de me sunt pollicitus, subsannetis, multas eiusmodi uerborũ diuitias in orationib. meis repositas affirmãtes. At ego Deos testor, talia meipsum de oratiõib. meis supbè & magnificè iactanti, neq; à uobis neq; ab alio quoquã unq̃ auditũ esse, neq; pòst quenquã ita insolẽter agentẽ auditurũ fore. d Neq; tamen fieri potuisse nego, ut in alios nõ paucos incidas, quoſpiã Britannos, quorũ orationes nõ electrũ solũ, sed aurũ quoq; destillat, qui longo interuallo uocis dulcedine cygnos superant poeticos. Mea uerò dicendi ratio quàm simplex sit, ac minimè fabulosa, uidetis, neq; ullam habet modulationem admixtam. Quocirca uidendum est, ne idem tibi imprudenti con-

τι πάθῃς, πρὶ ὑμῶν ἐλπίσας, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ὁρῶντες· οἰόμενοι γὰρ τὰ ἀναπεταννύμενα σκιὰ αὐτὰ, εἶτα διυφαινόμενα αὐτοῖς αὔνυθρα, σύρωσμένους δ' σκιᾶς πρὸς τὸν αὐγλὼ, ἐπειδὰν ἀνασπάσωσι, πολλῷ μικρότερα συρίσκοντες, αὐτῶν τε, ἤδη ἔμ σοι προλέγω, ἐκχέας τὸ ὕδωρ, καὶ ἀποκαλύψας τὰμὰ, μηδὲν μέγα προσδοκήσῃς αὐτίμισθον, ἢ σαυτὸν αὐτιάσῃ τῆ ἐλπίδι.

ti contingat, maiore de nobis spe animo cõcepta, quod persæpe solet accidere sub undis aliquid spectantibus. siquidem existimantes tantæ magnitudinis illa esse, quanta illorum apparẽt obtutibus, dilatãte umbra splẽdorem: quibus iam subtractis, multoq; minoribus inuentis, discruciantur animo. Iam ergo tibi prædictũ sit, ut effusa aqua, ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hausturum, aut te ipse ob spem falso conceptam condemnabis.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Fabulã.) Narratio quæ est super fabula Eridani, & quàm eadem falsa deprehensa fuerit, sic habet· Phaeton Solis filius cum à patre petijsset, ut sibi eius equos regendi per unius diei spacium facultatem concederet: uotiq; compos factus, quoniam aurigæ munere rectè fungi nescisset, fulmine à Ioue prope Eridani ripas fuisset deiectus, non prius à sororib. quẽri desijt, quàm illę in arbores populos mutatæ, pro lachrymis in eum amnem electra stillarint. De illis Ouidius secundo Metamorphoseon libro:

Inde fluunt lachrymæ, stillataq; sole rigescunt,
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit gestanda Latinis.

Nihil his magis esse uanum compererunt, qui res ipsas paulo diligentius scrutari uoluêre. In his Lucianus, qui ea se aliquando credidisse memorat, cumq; summo electri apud Eridanum inueniendi desiderio captus ad eius ripas peruenisset, omnia quæ

quæ diligenter oculis perlustrasset, neq; populos unquam, nëque electrum in his locis uidere potuit. Quamobrem nautas quando nam ad optatas arbores essent peruenturi interrogans, risisse eos, ac rem apertius cognoscere optasse testatur. b Ne in somnio quidem.) Luciano prouerbialiter dicitur, prò nulla ratione, nullo tempore. Idem usurpauit in Gallo, cũ ait: Regibus ne per somnium quidem aliqua re iucunda fruilicere. c Quare & ego.) Adoptatio expectationis & opinionis de se contemptæ. d Neq; tamen fieri.) Commendatio suæ orationis, à collatione aliorum, & causæ qualitate. e Ne idem tibi imprudenti.) Aliud simile, quo sua extenuat.

ΜΥΙΑΣ ΕΓΚΩΜΙΩΝ. MVSCÆ Encomium.

ARGVMENTVM.

Declamatio est ex eorum genere quę exercendi ingenij causa tractari solent, adoxa pleraq;, & ipso argumento dicentem parum iuuãtia: qualia statim ab initio inde sophistas tractasse, etiam ex Isocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenę, lautilẽ ac intempestiuã in rebus friuolis, & à cõmuni usu alienis, diligentiã illorũ ob id reprehẽdit. Quanquam uidetur Lucianus discipulorum magis q̃ sui ostentandi caussa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe ut horum exemplo etiam ad seria copiosiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex superioribus præfationibus satis apparet, illis tum tẽporib. cũ hęc scriberet, rhetoriã publicè professũ esse, siue hoc in Gallia, ut quidem ex Hercule aliquo modo cõiecturã facere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porrò aũt tanta diligẽtia omnia persecutus est, quęcũq; de musca dici aut inueniri possunt, ut uix aliud copiosius quicquam in hoc genere tractatũ reperias, adeò ut si explicare oratione, atq; amplificationibus illustrare singula uoluisset, planè illud quod ipse in fine uereri se ait, ex musca elephantem fecisset. Principiò enim quæcunq; ad corporis habitum, formam ac membra, & ad usum item eorum pertinẽt, ita singillatim persequitur quęq;, ut nihil prætermissum possis dicere. Deinde uerò et ad interiora, & ad animũ trãsẽs, prudentiã q̃dã & fortitudinẽ in illa cõmẽdat, adhibitis etiã ad hoc testimonijs Homeri. Postremò neq; illa intacta relinqt, quæ

quę quasi à fortuna accepisse uideri potest, ut reminiscētiā istā, ob quam cū Hermotimo Pythagorico confert quoque illam: deinde & uictus & diætæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus transmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contextu ac serie orationis facilè cuiuis apparent.

Ἡ μῦια ἐστὶ μὲν οὐ τὸ σμικρότατον τῶν ὀρνίων, ὅσον ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ ἡκιστά πώποτε, ἡκεῖ τοῖς ἔτι λειποτοκοῦσι παραβάλλειν, ἀλλὰ τοσοῦτον ἐκάνων μεγίθει προὔχει, ὅσον αὐτὴ μελίττης ἀπολάυεται. ἐν πτέρυξι δὲ οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις, ὡς τοῖς μὲν ἀπανταχόθεν κομᾷν τοῦ σώματος, τοῖς δὲ ἀκμηκόροις χρῆσθαι, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀκρίδας, ἡκεῖ τέττιξας, ἡκεῖ μελίττας. ἔστι μὲν ὑμενόπτερος, τοσοῦτον ἀπαλώτερα ἔχουσα τὰ πτερὰ, ὅσον τῆς Ἑλληνικῆς ἰδέτος ἡ Ἰνδικὴ λειπτοτέρα ἡκεῖ μαλακωτέρα. ἡκεῖ μὲν δὲ αἱ διῖσαι κατὰ τοὺς ταῶνας, ἃ τις ἀτενὲς βλέποι ἐς αὐτὸν, ἀκόπτων ἐκπετάσασα πρὸς τὸν ἥλιον, ἐκποικίλεται.

ἃ δὲ

Mvsca est sic [a] minima uolucrum, ut possit cum muscellis & culicibus comparari: sed tanto [b] illis est maior, quantum ipsa ab ape relinquitur. [c] Pennata est autem, non eo modo quo cæteræ uolucres, quarum hæ quidem pennas in toto habent corpore, hæ uerò uelocibus utuntur & pernicibus alis. sed ex pelliculis sunt illi pennæ, quemadmodum locustis & cicadis & apibus: sed tanto molliores habet pennas, quanto Græca uestis tenuior & mollior est Indica. Si quis muscam diligenter inspiciat quando in sole alas expandit & concutit, uarijs eam pictam coloribus ut pauones uidebit.

Est

ἡ δὲ πτῆσις οὔτε κατὰ τὰς πτερύγιδας, ἐρεισίᾳ συνεχᾷ τῶν πτερῶν, οὔτε κατὰ τὰς ἀκρίδας μετὰ πλήματος, ἀλλ' ὡς οἱ ψόφινδι μετὰ ῥοιζήματος, ἀλλ' ἀναμεταξὺ, πρὸς ὅ, τι ἂν μόρ ὁρμήσῃ τὸ ἄστυ. ἡσυχίαν δὲ ἄγει τὴν μὲν καθ' ἡσυχίαν, ἀλλὰ μετ' ᾠδῆς πάντα, ἢ ἁπλῶς, οἷα κωνώπων καὶ ἐμπίδων, οὐδὲ τὸ βαρύβρομον τῶν μελιττῶν, ἢ τῶν σφηκῶν τὸ φοβερὸν καὶ ἀπειλητικὸν ἐνδιαπνεμένης, ἀλλὰ τοσοῦτόν ὅσον λιγυρότερα, ὅσον σάλπιγγος καὶ κυμβάλων αὐλοῦ μιλιχρότερον. τὸ δὲ ἄλλο σῶμα, ἡ μὲν κεφαλὴ λεπτὸ κατὰ τὸν αὐχένα συνέχεται, καὶ ἔστιν σύμφυσις, οὐ συμπεφυκυῖα, ὥσπερ ἡ τῶν ἀνθρώπων. ὀφθαλμοὶ δὲ προεξαγεῖς, πολὺ τῷ κράτει ἔχοντες· σφόνδυλον σύναγες, καὶ ἀνεπιφύσιον αὐτῇ οἱ πόδες οὐ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους πάντα ὅλα φιμελεῖς. ἡ γαστὴρ δὲ ὠχύρωται πᾶσι τὸ αὐτὸ, καὶ ὥραν ἔοικε, ῥώνας

Est illi uolatus nõ continuo pennarum remigio, ut uespertilionibus: neq; saltu, ut locustis: neq; cum stridore, ut uespis & crabronibus: uerùm flexilis, ad quamcunq; aeris partem se moueat. Ad de quòd non uolat quietè et cum silentio, sed cum cantu et melodia: non item immitè & saeuè, quemadmodum culices & muscellae: neque cum graui fremitu apũ aut uesparum, horribilem ostẽtans sonum, & minacem: sed tanto uolat his suauius musca, quanto sunt tuba & cymbalis tibiae dulciores.

d In reliquo uerò corpore caput quidem tenuissimum collo continetur, & est uersatile, nõ compactũ & affixũ humeris, ut est locustarũ. Oculi uerò prominẽt, q̃ corpluplurimũ habẽt. Pectus est bene cõpactum. Sunt ei innati pedes, nõ ut uespis adstricti ualde & complexi. Aluus autem minuta est & ipsa, & thoraci etiã simili;

zonã

ζώνας πλατείας, καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμύνεται μέν τοι οὐ κατὰ τὸ ὀρρωδύγιον, ὡς σφὴξ καὶ μέλιττα, ἀλλὰ τῷ στόματι, καὶ τῇ προβοσκίδι, ᾗ κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐλέφασι, καὶ αὕτη ἔχουσα προνομεύει τι, καὶ ἔπιλαμβάνεται, καὶ περισῴζουσα κατέχει, κοτυληδόνι καὶ τὸ ἄκρον ἰσχνῇ. ἐν δὲ αὐτῇς ὀδοὺς προνύσσει, ᾧ κεντοῦσα, πίνει τοῦ αἵματος. πίνει μὲν γὰρ καὶ γάλακτος. ἡδὺ δὲ αὐτῇ καὶ τὸ αἷμα, οὐ μετὰ μιγάλης ὀδύνης τῶν κεντουμένων. ἓξάπους δὲ οὖσα, τοῖς μὲν τέσσαρσι βαδίζει μόνοις, τοῖς δὲ προσθίοις ἔνεστι καὶ ὅσα χερσὶ χρῆται. ἴδοις ἂν οὖν αὐτὴν ὦδέ τι διαφέρων βιβυκῆαν, ἔχουσάν τι ἐν τοῖν χερσὶν μετέωρον ἐλώλιμον, ἀνθρωπίνως πάνυ, καὶ καθ' ὑμᾶς. γίγνεται δὲ οὐκ ἐν δυσὶ τοιαύτη, ἀλλὰ σκώληξ τὸ πρῶτον, ὕστερ ἐξ ἀνθρώπων, ἢ ἄλλων ζώων ἀποθανόντων, ἢ ἀπὸ ἰχθύων τινῶν, ἔπειτα κατ' ὀλίγον

zonas latas & squamas habens. Vlciscitur tamen non aculeo ut apis & uespa, sed ore & proboscide, quam & ipsa eodem modo habet ut elephanti: præpascitur que & assumit, & inhærens continet concauo uase in summitate proboscidis: ex ipsa uerò dens foràs prominet, quo pungens bibit & lac. Sed dulcis & suauis est ipsi uel sanguis, non magno cum dolore haustus, eorum quos pupugit. Sexipes uerò est: quatuor solis incedit, duobus autem anterioribus etiam ut manibus utitur. Videres igitur ipsam gradientem quatuor, atque eo dulium aliquod tenentem sublime manibus, more uale de humano, atque ut nos. Nascitur e autem non stata tim talis, sed uermis ab initio, uel ex hominibus mortuis, uel ex alijs animalibus: deinde sensim & pe-

πόλας τι ἐκφέρει, καὶ φύει τὸ σῆσαμον, καὶ ἐξ ἐρωτικοῦ ἔρωτον γίγνεται. καὶ κυοφορεῖ δὲ, καὶ ἀποτίκτει σκώληκα μικρὸν, τὸν μῦαν ὕστερον. συνδειπνεῖ δὲ αὐλοῦ πολὺ ὑπάρχουσα, καὶ ἐμπλίαται καὶ ἐμφορᾶται, ἀπαύστως γούεται, πολὺ ἐλαίου· δαύπτει γὰρ αὐτῇ, τοῦτο βιᾷ. καὶ μέσον ἀνύμφευτος οὖσα (πάνυ γὰρ ἐς ὥρην ἐβίᾳ αὐτῆς συμμεμίχθαι) τῷ φωτὶ χάρεν μάλιστα, καίπερ τοῦτο βιαίτατα. νυκτὸς δὲ, ἀφλοίσβως ἄγει, καὶ οὔτε πίπτει, οὔτε ἄλλο, ἀλλ' ὑπαίσσει, καὶ ἀρίστη. σώτειραν δὲ οὐ μικρὰν αὐτῆς ἀνῆγμαι, ὅταν τὸν ἐνέδρευλον, καὶ πολέμιον αὐτῇ, τὸν ἀράχνην διαβλέψασα.

λεχῶντά τι γὰρ ὠδίνουσα, καὶ αὐτίον αὐτῷ ὁρᾷ, ἐκκλίνουσα τὸν ὁρμὸν, ὡς μὴ ἁλίσκοιτο σαγηνευθεῖσα, καὶ πεφυτευμένη τὰς τοῦ δρόσου πλεκτάνας. τὸν μὲν γὰρ ἀνδρίαν, καὶ τὸν ἀλκὸν αὐτοῦ

des effert, & producit de lue, sit'que ex reptili uoe lucris, & concipit paruum uermem, qui musca fit postea: conuiua autem & contubernalis & commenſalis hominum, degustat omnia, præter oleum. mortem enim ei affert epotum oleum: & tamen breuis eſt uitæ. ualde enim angusta data eſt illi uita. Luce plurimùm gaudet, & in hac ciuiliter uersatur: nocte uerò quieſcit, & ſilentium agit, & neque uolat, neque cantat, ſed contrahit ſe, & non mouetur. Non f paruam eſſe eius intelligentiam queo dicere, cum inſidiatorem & g hoſtem ſuum aranеum effugiat. inſidiantem enim & obſeruat, & contrà intuetur, declinans illius impetum, ne capiatur irretita, & in beſtiolæ incidens caſſes. Fortitudinem enim & robur ipſius non oportet

δεῖ οὐχ ὑμᾶς χρὴ λίγειν. ἀλλ' ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ομηρος, τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἡρώων ἐπαινεῖσθαι βούλεται, οὐ λέοντι δὲ παρεμάλαι ὑ νὶ τῶν ἀλκὴν αὐτοῦ ἀνάθεσι, ἀλλὰ τῷ θάρσει τῆς μύιας, καὶ τῷ ἀτρέστῳ καὶ λιτταρᾷ τῆς ἐπιχειρήσεως. οὐ δὲ γὰρ δράσος, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῇ προσῆναι. καὶ γὰρ ἀργομένην, φησὶν, ὑμᾶς οὐκ ἀφίστασι, ἀλλ' ἐφίστασι τοῦ λέγματος. οὕτω δὲ καὶ ἐν ἐπαινεῖ, καὶ ἀσπάζεται τὴν μῦιαν, ὥστε οὐχ ἅπαξ, ἔδ' ἐν ὀλίγοις μέμνηται αὐτῆς, ἀλλὰ πολλάκις οὕτω κοσμεῖ τὰ ἔπη μνημονευομένην. ἔρο τι μὴν γὰρ τὴν ἀγελαίαν τῆδε στὴν αὐτῆς ἐπὶ τὸ γάλα διόρθ χεται· ἄρτι δὲ τὴν Αθηναῖαν, ὥστε τοῦ Μενέλεω τὸ βέλος ἀποπεμύσαι, ὡς μὴ ἐδὴ τὰ παιδία τὰ ἐμὰ νήπιος, ἀπάσ ξων μητρὶ καθεύδειν κοιμωμένου αὐτῆ τοῦ βρέφους, τὴν μῦιαν αὖθις ἐπανάγει τῷ παραδείγματι. καὶ μὴν καὶ ἑδιδάξω καλλίστη

oportet dicere. sed h Homerus poetarum maximus cum quæreret quonam modo laudaret Heroum optimum, non leoni, pardoue aut apro comparat robur illius, sed audaciæ muscæ, & intrepiditati, & conatus magnitudini. neque enim audaciam, sed fiduciam esse illi refert: Quanquam est (inquit) repulsa, non desistit tamen, sed est appetens morsus. Sic autem laudat magnopere muscam, & amplectitur, ut nō semel, neque paucis in locis de ea meminerit, sed sæpe exornat sic carmina commemorata musca. nunc enim gregarium eius volatū ad lac exponit: nunc autem Mineruam curanti matri dormientem infantem comparans, quando à Menelao telum repellit, ne ad lethalia loca incidat, muscam rursus ducit in exemplum. Atqui pulcherrimo eas i adiectiuo ornauit, cantatrices

πρόσωπον, καὶ τὴν ἀγέλην αὐτῶν, ἔθνος καλῶν.
οὕτω δὲ ἰσχυρά ἐστιν, ὥσθ' ἑτέρου τι λάπην, τιτρώσκει, οὐκ ἀνθρώπου δέρμα μόνον, ἀλλὰ καὶ βοὸς καὶ ἵππου. καὶ ἐλέφαντα λυπεῖ, ὅτ' ἂν ῥυτίδας αὐτοῦ παρεισελθοῦσα, καὶ τῇ αὐτῆς προνομαίᾳ, κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους ἀμύνουσα. μίξεως δὲ καὶ ἀφροδισίων, καὶ γάμων πολλὴ τις αὐτῶν ἡ ἐλευθερία. καὶ ὁ ἄρρην οὐ κατὰ τοὺς ἀλεκτρυόνας ἐπιβὰς, λύδην πεπαύκασιν· ἀλλ' ἐπισχεθεὶς τῇ θηλείᾳ ἐπὶ πολὺ, πάνυ φρόνιμον τὸν νυμφίον, καὶ συμπεπλεγμένοι τὸν ἀέρα ἐκεῖσε ἐκάλυψε μίξιν τῇ πόσει μὴ διαφθάρουσαι. ἀποτμηθεῖσα δὲ τὸν κεφαλὴν μυῖα, ὧδε πολὺ ζῇ τῷ ἄλλῳ σώματι, καὶ ἐμπνους ἔστιν. ὃ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ὑπάρχει, τοῦτο δὲ βούλομαι εἰπεῖν, καί μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μόνον

confertas appellans, & cum gregem earum genetem uocat. Sic autem fortis est, quòd mordens alio quid uulnerat, non hominis solùm pellem, sed & bouis, & equi. elephantem quoque mœrore afficit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus uerò & uenereorum & nuptiarum est ipsis multa libertas. nec, ut galli, cum insenderit mas, statim resilit, sed uehitur à fœmina diu, feriq; illa sponsum cõuolantiq;, nec aerium illum coitum uolatu destruunt. k Obtruncata uerò capite musca, plurimum uiuit parte reliqua corporis, respiratiq;. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereundũ, quod Plato in sermone De anima, de que animorum immortalitate solum præterijsse mihi uidetur.

αὐτὸ παρεληλῦθεν, ἐν τῷ περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας αὐτῆς λόγῳ.

γω. ἀποθανοῦσα γὰρ μῦα, τέφρας ὑπιχυθείσης, αὐίσταται, καὶ παλιγγενεσίας τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἐξ ὑπαρχῆς γίγνεται· ὡς ἀκριβῶς πεπεῖσθαι πάντας, ὅτι καὶ κείνων ἀθάνατός ἐστιν ὁ ψυχή, εἰ γε καὶ ἀπελθοῦσα, ἐπανέρχεται πάλιν, καὶ γνωρίζει, καὶ ἐπανίστησι τὸ σῶμα, καὶ πείθει τὸ μῦαν ποιεῖν. καὶ ἐπαληθεύει τὸν περὶ Ἑρμοτίμου τοῦ Κλαζομενίου μῦθον, ὅτι πολλάκις ἀφεῖσα αὐτὸν ἡ ψυχὴ, ἀπιπλάνα καθ' ἑαυτὴν, ἔπειτα ἐπανιλθοῦσα, ἐπλήρου κἄθιτε τὸ σῶμα, καὶ ἀνίστα τὸν Ἑρμότιμον. ἐρωγὸς δὲ αὐτῇ καὶ αὐτὴ οὖσα, τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων ποτούμενα καρποῦται, καὶ πλέφης αὐτῇ παρατάχειν φάτνη. καὶ γὰρ αἶγες αὐτῇ ἀμέλγονται, καὶ ἡ μέλιττα εὐχρήστα μῦας καὶ ἀνδράσι ποιεῖ ὀργάζεται. καὶ οἱ δὲ φοίνικοι ταύτῃ τὰ ὄμφακα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέων αὐτῶν προηγεῖται· καὶ τοῖς φαινέδαις ἐπιφοιτᾷ, σωτηρίαν

detur. mortua enim muſca, ſuperinfuſo cinere reuiuiſcit, & noua ei generatio quædam, atq; ab integro alia fit uita: ut uere perſuaſum ſit omnibus, quòd illarum quoque immortalis eſt animus. ſiquidem & digreſſa reuertitur iterum, et agnoſcit & ſuſcitat corpus, muſcamq; uolare facit: & uerificat de Hermotimo Clazomenio fabulam, quod ſæpe cum reliquiſſet ei manima, per ſe ipſam ibat peregrè, deinde reuerſa implebat iterum corpus, & ſuſcitabat Hermotimum. Et quanquam [m] ocioſa & remiſſa eſt muſca, ueſcitur tamen quæ laborantur ab alijs, & plena ubique eſt ei menſa. nam ipſi & capræ mulgentur, & apis non minus muſcis laborat quàm hominibus: atque huic coci obſonia conduunt, & deguſtat antequam ipſi regest deambulansq; [n] per mẽſas,

σωμασιδάτα αὐτοῖς, καὶ συν-
γαπολαύειν πάντων. νικᾷ
τοιαῦτ' δὲ ὁ καλλικὰ οὐχὶ νέ-
μῳ κατοικήσατο, ἀλλὰ πλά-
νητα τῶν θηρίων πατεῖ τοὺς
Σκύθας ἐπαναστρεφόμενον, ὅπου
ἂν τύχῃ ὑπὸ τῆς νυκτὸς κα-
ταληφθεῖσα, ἐκεῖ καὶ ἐπίαυλον ἦ
φῦλον ποιεῖται. ὑπὸ σκότῳ μέ-
τοι, ὡς ἔφην, οὐδὲν δρᾶσ-
σαι, οὔτε ἀξιοῖ λανθάνειν τι
πρᾶττουσα, οὐδὲ ἐγκαλύπτει τι
αἰσχρὸν ποιοῦν, ὃ ἐν φωτὶ
δρᾶσαι αἰσχύνοι αὐτόν.
φασὶ δέ ὁ μῦθον, καὶ αὐλῶ-
δόν τινα μῦαν τὸ ἀρχαῖον
γενέσθαι, καλήν, λά-
λον μέντοι γε, καὶ φιλό-
αυλον καὶ ᾠδικόν, καὶ αὐτῆσαι
δὲ αὐτὰς γε τῇ σελήνῃ κατὰ τὸ
αὐτὸ ἀμφοτέρας τοῦ Ἐνδυ-
μίωνος. ἔστ' ἐκεῖνος μὲν
μέλλοντα τὸ μειράκιον σωπι-
χῶς ὑπνώττειν ἀρχόμενον,
καὶ ἐλούσας, καὶ πομάζουσα
ἐκ' αὐτὸν, τὸν μὲν ἀ-
γαπαστῆσαι τῇ σελήνῃ·
ἀργιδᾶσαν, ὡς τοῦτο τῶν μύ-
ων μεταβαλεῖν, καὶ διὰ τοῦ-
το

unà cum ipsis conuiuatur,
& simul uescitur omni-
bus. Tugurium autem se-
nidum non in uno loco con
stituit, sed errabundum
uolatum tollens, more Scy-
tharum, ubi à nocte depre-
hensa fuerit, ibi & do-
mum facit, & lectum. In
tenebris uerò, ut dixi, nihil
operatur: neque dignum pu
tat aliquid latens efficere,
neque quid turpis facere co
nfistimat, quod in luce fa-
ctum sit ipsi dedecori. Ait
uerò fabula perpulchram
olim mulierē fuisse Musicā,
loquacem tamen & garru
lam & cantatricem, & in
amore contendisse cum Lu
na ambas eodem tempore
Endymionis: deinde cū dor
mientem adolescentulū assi
duè excitaret, friuola lo-
quens & cantans, & cir
ca ipsum lasciuiens, agrè
illum tulisse: Lunam ue-
rò iratam, in hoc animal
transmutasse Musicam: &
nunc propterea omnibus
inuidere

πρὸς τοῦς κειμένοις
αὐτῷ τῷ ὕπνου φθονᾶν, μι-
μνημένῳ ἔτι τῦ Ενδυμίω-
νος, καὶ μάλιστα τοῖς νέοις,
καὶ ἀπαλοῖς. καὶ τὸ δάγ-
μα δὲ αὐτὸ, καὶ ὁ τοῦ αἵμα-
τος ἐπιδυμία, οὐκ ἀγελάστου
τος, ἀλλ' ἱμερός ἐστι σημεῖ-
ον, καὶ φιλανδρωπίας. ὡς
γὰρ ἀνιατὸν ἀπολαύει, καὶ
τοῦ κάλλους τι ἀπαυδίζεται.
ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς παλαι-
οὺς καὶ γυνή τις ὁμώνυμος
αὐτῇ, ποιήτρια, πάνυ καλὴ
καὶ σοφὴ, καὶ ἄλλη ἑταῖρα
τῶν Ἀθηναίων ἐπιφανὴς, πο-
ία ἧς καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς
ἔφη, ὁ μῦσα ἐλάκυσε αὐτὸν
ἔχει τῆς κραδίας. οὔτως
οὐδὲ ὁ κωμικὴ χάρις ἀνα-
ξίως, οὐδὲ ἀπέκλεισε τῆς
σκηνῆς τὸ τῆς μύσης ὄνομα, οὐδ'
οἱ γονεῖς ἠδοῦντο τὰς θυγατέ-
ρας οὕτω καλοῦντες. ὁ μὲν οὖν
γραφεὺς, ἢ σὺν μεγάλῃ τινὶ
τῶν μίμνεται δὲ μύσης, ὡς ἐν
τούτοις·

Δεινόν γε τῶν μὴ μῦσαν ἀλ-
κίμῳ δίνει
Πηδᾶν ἐν' αὐδρῶν σώμαθ', ὡς πλεοδῆ φέρευ·

inuidere somnum, qui dormiunt, Endymionis memorem, & adolescentulis præcipuè & teneris. Morsus autem ipse & cruoris auiditas, non rusticitatis, sed amoris est et humanitatis signũ. nam eo quo potest modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos mulier quædam cognomento Musca, poetria perquàm formosa & docta: & alia perinsignis Athenienſium meretrix, de qua ait poeta comicus: Ad cor usq; eum musca mordebat. Sic autem neque comica gratia dedignata est, neque muscæ nomẽ excluſit à scena, neque pudebat parentes hoc nomine filias appellare. Tragœdia uero magna etiam cum laude de musca meminit, ſicut in his: Graue quidẽ & moleſtum eſt forti robore Saltare muscã in uirorũ cor pora, ut cæde impleatur:

Ανδρας δ' ὁπλίτας φοβέμεσθαι δόρυ.

Viros autem armatos hostilem haſtam timere.

Πολλὰ ἂν εἶχον ἐπᾶν καὶ περὶ μυίας ἃ Πυθαγορικῆς, ἀ μὴ γνώριμα ἐῶ ἅπασιν ἃ κατ' αὐτὸν ἱστορία. γίγνονται δὲ καὶ μίγματά τινων θηρίων, ἃς τραγικωτάτας οἱ πολλοὶ καλοῦσιν, εἰ δὲ κύνας, βαχύτατα τὸν βόμβον, καὶ τῷ τῆσιν ὠκύτατα· εὖ γε καὶ μακροβιώτατοί εἰσι, καὶ τὸ χειμῶνος ὅλου ἀσιτοι διακαρτεροῦσιν, ὑπανοιχθείσαις τοῖς ὀρόφοις μάλιστα. ἐρῶ οὖν κἀκεῖνο θαυμάσαι ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ τὰ θηλειῶν καὶ τὰ ἀρρένων λαμβάνουσι, βαίνονται δ' ἐν τῷ μίξει, κατὰ τὸν Ερμοῦ καὶ Αφροδίτης πᾶσα, τὸν μικτὸν τῷ φύσιν, καὶ διττὸν τὸ κάλλος. πολλὰ δ' ἔτι ἔχων ἐπᾶν, καταπαύσω τὸν λόγον, μὴ καὶ δόξω κατὰ τὴν παροιμίαν ἐλέφαντα ἐκ μυίας ποιεῖν.

Multa etiam de [q] Muſca Pythagoræ poſſem dicere, niſi nota omnibus eſſet hiſtoria. [r] Naſcuntur & maximæ quædam muſcæ, quas militares multi appellant: nonnulli uerò canes, ſonitu aſperrimæ, & uolatu uelociſſimæ. Hæ & longiſſimæ uitæ ſunt, et tota hycme incibatæ perdurant, cōtractæ præſertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus illud eſt admiratione dignißimum, quòd utrunque & fœminarum & marium faciunt, conſcenduntq; uiciſſim, ut Mercurij & Veneris filius, qui miſta natura fuit, & duplici forma. Poſſem [s] etiam adhuc multa dicere, ſed finiam orationem, ne uidear ſecundum proverbium ex muſca elephantem facere.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

ARGVMENTVM.

Exemplum proponit Lucianus hoc Encomio muſcæ illarũ materiarum, quas Aulus Gellius libro 17. ἀδλόξους à ueteribus appellatas ſcribit. a Minima uolucrum.) Cõmendatio cor poris & externarum rerum. b Illis eſt maior.) A magnitudine. c Pennata eſt.) A uolatu. d In reliquo uerò corpore.) Ab omnibus corporis membris. e Naſcitur autem.) Generatio muſcæ. f Non paruam eſſe eius intelligentiam.) Cõmendatio ab intellectu, & animi magnitudine. g Hoſtem ſuum araneum.) Araneus textrinæ ſuæ incumbens, muſcas non tam reticulis, quàm aſtu uenatur: aliaq; molitur, quæ longum nimis foret annotatione complecti. Sed qui plura cupiet de araneorum uenatione ſiue aucupio, de telis, retijs & caſsibus, legat Cælij Secundi Curionis, uiri humanarum diuinarumque rerum ſcientia inſtructiſsimi, mihiq; amiciſsimi, Araneum, libellum ucrè aureum. h Homerus poetarum maximus.) Ab authoritate Homeri, qui Iliad. ρ. inter prælia deorum ac heroũ muſcæ improbitatem deſcribit: cumq; hac inuictum ac acrem bellatorem Menelaum confert. Illa enim intrepidè & alacriter homines & cibum alienum aggreditur, & ægrè poteſt abigi:

Καὶ οἱ μυίης θάρσος ἐνὶ στήθεσιν ἐπῆκεν·
ἥ τε κύφ' εἱρομένη μάλα τε χροὸς ἀνδρομέοιο
ἰσχναὸν λακέειν. - id eſt:
Atq; illi muſcæ uim intra præcordia miſit,
Quæ quamuis de pelle uiri ſit ſæpe repulſa:
Aſſultat morſura tamen. -- Idem alibi:
- ὡς ὅτε μήτηρ
παιδὸς ἀϊσσομένοιο, ὅτ' ἤδιστα λέξεται ὕπνῳ id eſt:
- *Non ſecus atq; genitrix*
Muſcam arcet puero ſomno mulcente cubanti.

Aegyptios uerò impudentiam ſignificantes, muſcam pinxiſſe tradit Orus. i Adiectiuo.) Ab epitheto. ἀδλινας enim, hoc eſt, aſſiduas frequentesque appellat. k Obtruncata uerò ca-

pite muſca.) Reuiuiſcentia muſcarum. l Digreſſa reuertitur.) Amplificat ab exemplo. m Ocioſa & remiſſa.) Ab ocio, uictu & diæta. n Deambulansq; per menſas.) Cognatio hominum cum ijſdem. o Ait uerò fabula.) Metamorphoſis muſcæ. p Mulier quædam cognomento Muſca.) Nobilitas nominis. q Muſca Pythagoræ.) Muſca, Pythagoræ filia. Suidas. r Naſcuntur & maximæ.) Species muſcarum. s Poſſem etiam.) Aptus epilogus per prouerbium, quod ſignificat rem exiguam uerbis attollere, atq; amplificare.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑ. DE NON TEMERE

Λίνε πιστεύειν διαβολῇ. *rè credendo calumniæ:*

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum ac ſummā orationis titulus indicat, uidelicet quòd nō temerè credendū ſit calumniæ, propterea quòd multi proprijs affectibus aut cōmodis impulſi, innocentes ſæpenu merò & bonos uiros, apud eos qui facilè delationib. quibuſuis aures & fidē adhibent, per iniuriā ac fraudē opprimāt. Oratio eſt didactica, niſi quòd circa finē etiam ad ſuaſoriū genus aliqua parte ptinere uideri poteſt, ubi cōſulit ac monet delatores nō facilè admittendos atq; audiēdos eſſe, aut certè ea quę deferuntur diligenter perpendenda, quòd ex huiuſmodi calūnijs multa ac grauia mala fermè ſequātur. Orditur aūt à loco cōmuni, ignorantiā puta pernicioſum malū hominib. eſſe. Cui poſtea inſtitutū negociū accommodat: præcipuè uerò addēs, circa calumniā. atq; hinc propoſito de quo dicturus ſit, principio ceu occaſionem quandam futuræ deſcriptionis præmittit narrationē de Apelle apud Ptolemæum delato: & quo pacto idem Calumniam ultus ſit, depicta eius imagine. Atq; exinde ad ipſam rem accedens, definit primùm calumniam, poſtea calumniatores quales ſint, & ubi potiſſimùm uerſentur, quibus rebus ac ſtudijs intenti ſint, & qualibus inſtrumentis quoq; ad circumueniendos & opprimendos innocentes utantur, deſcribit. Hinc ipſum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis ēt, & quid maximè in eo obſeruetur: idq; diſtributione quadam proſequitur, additis etiam exemplis quibuſdam, atq; ſimilibus,

similibus. Postremò & illum depingit qui calumniatori aurem præbet, qualem ferè esse contingat, & quid quisque faciat: tractata etiam per occupationē quæstione, an prout quisq; sit dignior aut famę spectatioris erit, ita admittendus atq; audiendus quoq; magis sit, an prorsus nulli uni ac soli credendum. Digna sanè oratio, quæ in nobilium atq; potentum parietibus & aulis ubique scripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

Δεινὸν γε ἡ ἀγνοια, καὶ πολλῶν κακῶν ἀνθρώποις αἰτία, ὥσπερ ἀχλύν τινα κατασχοῦσα τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀμαυρώσασα, καὶ τὸν ἁπάντα βίον ἀδιοικήτως ἔχουσα. ἐν οὐδενὶ γὰρ πλανωμένοις πεσεῖν εἰκὸς μᾶλλον ἢ τυφλοῖς ὁμοίως πεπονθόσιν, τῷ μὴ προσπταίσαντες ἀλύειν, τῷ δὲ ὑποβαίνοντες οὐλίγου, καὶ τὸ μὴ πλησίον, καὶ παρὰ πόδας οὐχ ὁρῶντες, τὸ δὲ πόρρω, καὶ πάμπολυ διεστηκὸς, ὡς ἐνοχλοῦν διελθεῖν. καὶ ὅλως, ὑφ' ἑκάστου τῶν πραττομένων οὐ διαλέγομεν τὰ πολλὰ ὀλισθάνοντες. τοιγαροῦν τοι μυρίας ἂν λοιδορίας διέλυσε πάλαι τὰ ἀφορμὰς ἐς τὰ μάλιστα τὴ τοιούτων παρίσχεται.

Pernicioſa a res ignorantia eſt, & uarijs modis noxia mortalibus, non ſolùm cõmuni hominum uitæ tenebras quaſdã offundere, ac ueri cognitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoq; ſingulorũ rationes miſcens ac perturbãs. Quo fit, ut perinde b atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc, iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis et ante c pedes eſt ſitum, non uidemus: formido eſt his capi, à quibus etiam quamlongiſſimè abſumus. Denique in rebus humanis nihil tam fauſtè feliciterque agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tragicæ clades, fata

τοὺς Λαβδακίδας, καὶ τοὺς Πελοπίδας, καὶ τὰ τοιαῦτα πάθη συμπλέκουσα. σχεδὸν γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τῇ σκηνῇ ἀκούοντων κακῶν, οὗτος τις ἂν ὑπὸ τῆς ἀγωνίας, καθάπερ ὑπὸ μαγικοῦ μαίμακτός τινος κεχορηγημένα.

λέγω δὲ καὶ ὅτι τὰ ἄλλα μὲν ἀποβλέπων, μάλιστα δὲ εἰς τὰς ἐν ἀλλήλοις κατὰ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων διαβολὰς, ὑφ' ὧν ἤδη καὶ οἰκίαι ἀνάστατοι γεγόνασι, καὶ πόλεις ἀρδην ἀπολώλασι, πατρός τε κατὰ παίδων ἀγριαίνοντος, καὶ ἀδελφοὶ κατὰ τῶν ὁμογνίων, καὶ παῖδες δὲ κατὰ τῶν γεννησάντων, καὶ ὅρκοι δὲ κατὰ τῶν ὁρκωμοτούντων. πολλαὶ δὲ καὶ φιλίαι συνεκύδησαν, καὶ οἶκοι συνεχύθησαν ὑπὸ τῆς κατὰ τὰς διαβολὰς ταραχῆς. ἵν' ἐγὼ ὡς ἔκιστα πορίσωμαι αὐτάς, ὅπως ἀξίαν βούλομαι τῷ λόγῳ, καθάπερ ἐπί τινος γραφῆς, ὑποθεῖναι τί ὄχλῳ ὁ διαβολὴ, καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ ὁποῖα δρᾶσαι. μᾶλλον δὲ Ἀπελλῆν ὁ Ἐφέσιον πάλαι τοῦτο προείληφε

fata [d] Labdacidarũ ac [e] Pelopidum, aliæ item aliorum calamitates. ferè enim quic quid malorum scenæ ac pulpita clamant, ab ignoratia ceu tragico Deo compositum proficiscitur. Illa [f] uerò cùm aliàs potest plurimum, tum noxia est immodicè si quãdo in calumnias familiares, & mutua inter se amicorũ crimina incidit: quibus solent & intestinis discidijs res domesticæ, & odijs ciuilibus urbes funditus euerti, in natos sæuire parentes, nati parentibus insidiari, frater fratri, amãs amãti, amicus [h] itẽ ab amico diuelli, turbari demũ omnia, calũniæ uafricia. Itaq; i quo pacto caueri facilè possit, & qualisnã sit calumnia, unde origine trahat, quantum ferè efficiat, hac oratione uelut in tabella depingam. Porrò [k] quam eius imaginem subijcià, Apelli [l] Ephesio pictori acce

προῦλαβε τὸν ἐκόνα· καὶ γὰρ
αὖ καὶ οὕτω διαβληθέις
πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς μιτε-
σχηκὼς Θεοδότᾳ τῆς συμω-
μοσίας ἐν Τύρῳ, ὁ δὲ Ἀντιφι-
λὴς οὐκ ἐφάκει ποτὲ μὴν
Τύρου, οὐδὲ τὸν Θεοδότην,
ὅστις ἦν, ἐγίγνωσκεν, ἢ καθό-
σον ἤκουε Πτολεμαίου τινα ὕ-
παρχον εἶναι, τὰ κατὰ τὴν
Φοινίκην ἐπιτετραμμένον.
ἀλλ' ὅμως τῶν ἐντετέχνων
τὶς, Ἀντίφιλος τοὔνομα, τὸ
φθόνου τῆς παρὰ βασιλεῖ τι-
μῆς, καὶ τῆς κατὰ τὴν τέχ-
νην ἡλικιωτείας, κατέπεμψε
αὐτοῦ πρὸς τὸν Πτολεμαῖον,
ὡς ἐν κοινωνικῷ τῶν ὅ-
λων, καὶ ὡς διάκειταί τις αὐ-
τὸν ἐν Φοινίκῃ σωτηρούμενον
Θεοδότᾳ, καὶ παρ' ὃν τὸ
πλέον πρὸς τὸ σὺς αὐτῷ
κοινολογούμενον. καὶ τέλος,
ἀνέφηνε τὸν Τύρου ἀπόστα-
σιν, καὶ τὸν Πηλουσίου κα-
τάληψιν ἐκ τῶν Ἀντιλλοῦ συμ-
βουλῆς γεγενῆσθαι. ὁ δὲ Πτο-
λεμαῖος, ὡς αὖ καρτα, καὶ
πάλιν οὐ πάνυ φρονήσας τὸ
ὦν, ἀλλ' ἐν πολλαπλῇ διαστροφῇ τετραμμένος, ἅπας ἐξεκαύθη, καὶ

ptam refero, dicatam, quum
is apud Ptolemæũ regem cõ
iurationis in quæ in Tyro au
ctore Theodota facta est,
insimulatus esset: quanquam
neque Tyrum uiderat un-
quam, neq; Theodotam no-
uerat, nisi quantum fama
accepit eum Ptolemæi præ-
fectum, Phœnicen adminis-
trare. Verùm Antiphilus
quidam artis gratiaq; Apel
læ æmulus, illum apud re-
gem cõiurationis Tyriæ re-
um fecit, cum Theodota
principe factionis uisum fa
miliariter congredi, conui-
uari, secretò item & in au
riculam inter conuiuandum
colloqui. Paulo pòst & de-
fecisse Tyrum, & Pelusium
Apellis consilio occupatum
esse. Tum Ptolemæus præ-
ter modum, cum & aliàs
non satis animi com-
pos esset, assentatione in-
super tyrannica fractus,
adeò excanduit, adeò ad-
miratio

σωτεταράχθη πρὸς τὴ παραλόξε ταύτης διαβολῆς, ὥστε μηδὲν τῶν εἰκότων λογισάμενον, μήτ' ὅτι αὐτὸς τυγχάνω ὢν ὁ Λιχαβάλλων, μήτ' ὅτι μικρὸν πρὸ τοῦ ἃ κατὰ τειχοτόλων προσλοσίων ζωγράφος, καὶ ταῦτα, σὺ μετρουδὼς τὸν αὐτὸν, καὶ παρ' ἐντεῦθεν τῶν ὁμοτέχνων τετιμημένον. ἀλλ' ἐδὲ τὸ παράπαν, ὡς ἐπὶ ἐξέπλευσεν Ἀπελλῆς εἰς Τύρον, ἐξετάσας, σὺθὺς ἐκαθ' μίμεσιν, καὶ βοῆς ἐπαίμπλα τὰ βασίλεια, τὴ ἀχάριστον νικηραγὼς, καὶ τὴ ἐπίβουλον καὶ συνωμότην. καὶ ἔτι μὲν τὸν ἐκλαμπρύνοντος ἐν ἀτεναπεῖσας ἐπὶ τῇ τῆς Ἀντιφίλε ἀσυσχωσίας καὶ τὴ ἀθλίου Ἀπελλῆ κατειλεῖσας, ἵφη μηδενὸς αὐτοῖς κινοῦνωνικέναι τὴ ἀνθρωπον, ἀπιστότατον αὐτὸν τῶν πραλῶν, καὶ παραπολλαύνειν τὴν Τύρου πανοῦν, ἀθλίων αὐτὸς ἀεὶ γιγνώσκειν. ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος οὕτω λίγιστα μετεγνῶναι ἐπὶ τοῖς γιγνόσιν, ὥστε τὸν μὲν Ἀπελλῆν ἑκατὸν ταλάντοις

miratione calumniæ perciitus est, quæ coniecturis quæ causſæ fidem aut facerent, aut minuerent, neglectis, non animaduerterit calumniatorem Apelleæ artis æmulum esse: dein fortunæ minori Apellem, quàm ut Pelusium prodere posset: hunc item beneficijs regijs plus cæteris pictoribus auctum. neque interim percõtatus, num aliquando ille in Tyrios nauigasset. Quin statim plectẽdus uidebatur. Regiã tumultu insoluto rex perturbati Apellen perfidũ, ingratũ, reũ uiolatæ maiestatis, insidiatorem, coniuratũ, clamat. Ac nisi quispiam è socijs coniurationis qui cæpti tenebantur, & audax Antiphili scelus stomachatus, & infelicis Apellis misertus, nihil ei commune cũ seditiosis fuisse probasset, dubio procul Tyriorum malorum pœnam capite multatus soluisset, etiamsi nihil sibi malè conscius. Ptolemæus igitur collecto animo sententiam mutauit, Apellen donauit talentis

ἐμφέσατο, τὴν δὲ Ἀντιφίλου συλλαβὼν αὐτῷ παρα-
δίδωσιν. ὁ δὲ Ἀπελλῆς,
ὧν παρανενόμικεν μεμνη-
μένος, τοιᾷδέ τινι αὐτὸν ἐ-
μιμήσατο τὴν διαβολήν. ἐν
ἀριστερᾷ τις αὐτὸν κάθηται, τὰ
ὦτα παμμεγέθη ἔχων, μικρῷ
δεῖν τοῖς τοῦ Μίδου προσεοι-
κότα, τὴν χεῖρα προτείνων
πόρρωθεν ἔτι προσιόντι τῇ
διαβολῇ. παρὰ δὲ αὐτὸν ἄγνοι-
αι δύο γυναῖκες, ἀγνοιά μοι
δοκεῖ, καὶ ὑπόληψις. ἐπέρω-
θεν δὲ προσέρχεται ἡ διαβο-
λή, γύναιον εὖ κατεσκευ-
ασμένον, εὐειδὲς μὲν τὴν
προσοψιν, οἷον δὴ τὴν
πίστιν καὶ τὴν ὀργὴν δακνύ-
ουσα, τῇ μὲν ἀριστερᾷ δᾷδα
καπνιζούσαν ἔχουσα, τῇ ἑτέρᾳ
δὲ τρεῖς τινὰς τῶν θριχῶν
σύροντα, τὰς χεῖρας ὀρέγον-
τα εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ μαρ-
τυρόμενον τοὺς θεούς. ὠχρὸς
δὲ αὐτῷ ὡχρὸς καὶ ἄμορφος,
ἐξὺ δυσαρκὴς, καὶ τοιαῦτα
τοῖς ἐν νόσου μακρᾶς πεπο-
νηκόσι. τοιοῦτος γοῦν ἂν
τὴν φθίσιν αὖ τις ἀπάσειε. τὴ

lentis centum, addito in fe-
uitutem Antiphilo calūnia-
tore. Apelles contrà pericu-
li memor, tali est[1] imagi-
ne calumniā ultus. Ad dex-
tram considet quispiam au-
ribus prælōgis insignis, qua-
les ferè illæ Midæ feruntur.
Manum porrigit procul ac-
cedenti Calumniæ. Circun-
stant eum mulierculæ duæ,
Ignorantia, ni fallor, ac Su-
spicio. Adit aliunde prope-
ra Calumnia, eximiè com-
pta, uultu ipso & gestu cor-
poris efferam rabiem, & ia-
ram æstuanti conceptam
pectore, præ se ferens, fini-
stra facem tenens flammi-
uomam: dextra secum ado-
lescentem capillis prehen-
sum, manus ad superos tēdē
tē, obtestantēq; immortaliū
deorū fidē, rapit. Anteit uir
pallidus, in speciem impu-
rus, acie oculorum minimè
hebeti, cæterùm planè ijs si-
milis qui sontico aliquo mor
bo contabuerunt. Hūc facio
lè conijcias[2] Liuorem esse.

Quin

μὼ καὶ ἄλλαι τινὲς δύο παρομαρτοῦσι, προσίστωσαι καὶ ὑφιστίλλουσαι, καὶ κατασκευοῦσαι τὴν διαβολήν· ὡς δή μοι καὶ ταύτας ἰμείρουσα ὁ ὑφηγητὴς τῆς εἰκόνος, ἡ μὲν ἐπιβουλή τις ὤν, ἡ δὲ ἀπάτη. κατόπιν δὲ ἠκολούθει πάνυ σφοδρῶς τις ὀδυνωμένη, μελανείμων καὶ κατεσπαραγμένη, μετάνοια δὲ καὶ αὐτὴ ἐλέγετο· ἐπεστρέφετο γοῦν ἐς τοὐπίσω δακρύουσα, καὶ μετ' αἰδοῦς, πάνυ τὴν ἀλήθειαν προσιοῦσαν ὑποβλέπουσα.

οὕτω μὲν οὖν Ἀπελλῆς τὴν ἑαυτοῦ πίνακωσιν ὑπὲρ τῆς γραφῆς ἐμιμήσατο. φέρε δὲ καὶ ἡμᾶς, εἰ δοκεῖ, κατὰ τὸν τοῦ Ἐφεσίου ζωγράφου τέχνην, διειλόμεθα τὰ προσόντα τῇ διαβολῇ, πρῶτόν γε ὄφιν τινὶ ὑφιγράψαντες· αὐτὴν μὲν, οὕτω γὰρ ἂν ἡμῖν ἡ εἰκὼν γένοιτο. Ἐστι τοίνυν διαβολὴ, κατηγορία τις, ἐξ ὑπαμφίας γιγνομένη, τὸν κατηγορούμενον λελυθέναι, ἐπὶ τοῦ μονομαροῦς ἀνταγωνίσασθαι τῷ ἐπιβεβουλευκότι· τοιαύτη μὲν ἡ κατάθεσις τοῦ λόγου.

Quin & mulierculæ aliquot Calumniam sequuntur comites, quarum est minus, dominam hortari, instruere, comere, interpres picturæ aiebat Insidias ac Fallaciam esse. A tergo, lugubri habitu, pullata lacera'que Pœnitentia subsequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lachrymis ac pudore proculeni entem Veritatem excipit. Hæc Apelles tabula casus suos lusit. Iam & nos, si videtur, Ephesij pictoris exemplo, recenseamus Calumniæ rationes. [t] Principio nobis effigianda est & explicanda finitione quadam, quæ uice iconis fuerit. [u] Est enim Calumnia, delatio mentita odio, clanculum reo calumniatori credita, delato ad respondendum ac refellendum non admisso. Quæ definitio [x] perinde

ζωὴν

φιῶν. Α ὅντων προσώπων, καθάπερ ἐν τῇ κωμῳδίᾳ, τοῦ διαβάλλοντος, καὶ τοῦ διαβαλλομένου, καὶ τοῦ πρὸς ὃν ὁ διαβολὴ γίγνεται, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ὑποκρινούμεθα, οἷα ἂν δόξειεν εἶναι τὰ γιγνόμενα. πρῶτον μὲν δή, ὡς δοκεῖ, παραγάγωμεν τὸν πρωταγωνιστοῦντα τοῦ δράματος, λέγω δὲ τὸν ποιητὴν τῆς διαβολῆς. οὕτως δὲ δή, ὡς μὲν οὐκ ἀγαθὸς εὔθυμός ἐστι, πᾶσιν εἶναι γνώριμον· οὐδεὶς γὰρ ὢν ἀγαθὸς, κακῶν αἴτιος γίνοιτο τῷ πλησίον. ἀλλ' ἔστιν ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ἀφ' ὧν οὗ ποιοῦσιν αὐτοὶ τοὺς φίλους, οὐκ ἀφ' ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους αὐτῶν, καὶ μισεῖσθαι παρασκευάζουσιν, ἀδοκιμῶν, ἀδόξων οὐσίας προσλαβόντας. ἴσως δὲ, ὡς ἄδικος ὁ τοιοῦτος, καὶ παράνομός ἐστι, καὶ ἀσεβὴς, καὶ τοῖς χρωμένοις ἐπιζήμιος, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσειε, τῶν μὲν ἰσότητα ἐν ἅπασι, καὶ τὸ μὴ

perinde atque comicum argumentum, tribus constat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur hanc acturi fabulam. Y *Omnium, si lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quasi præsultorem, auctorem calumniæ.* Z *Is quidem quàm minimè bonus uir sit, ignorat nemo.* A *Neque enim quisquam uir bonus amico damnum dare caussatur. Nam boni uiri est, hominum sibi animos conciliare studio bene merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, sceleratum, impium, in summa, damnosum rebus communibus calumniatorem esse.* B *Nam quis est cui non uidetur in uniuersum iusticiæ pensum æqualitas, & quod aiunt, Ne quid nimis:*

λὴν πλέον, ἀνισότητος ὄργα εἶναι· τὸ δὲ αὐτόθεν τι περὶ τὸ πλεονεκτικὸν, ἀλεονείας; ὁ δὲ τῇ διαβολῇ κατὰ τῶν ἀντίδικων λάθρα χρώμενος, πῶς οὐ πλεονέκτης ὅλην τὸν ἀκροατὴν ἀφιστορίζομένων, καὶ προκαταλαμβάνων αὐτοῦ τὰ ὦτα, καὶ ἀποφράττων, καὶ τῷ διυθρίῳ λόγῳ παντελῶς ἄβατα κατασκευάζων αὐτὰ, ὑπὸ τῆς διαβολῆς προκαταπλασμένα; ἰσχάτης ἀδικίας τὸ τελοῦτον, ὡς φαίην ἄν καὶ οἱ ἄριστοι τῶν νομοθετῶν, οἷον ὁ Σόλων καὶ ὁ Δράκων, ἐνορκον ποιούμενοι τοῖς δικαστὰς τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, καὶ τὸ τὴν σύνοιαν ἴσον τοῖς πρωτομόροις ἀποτίθεσθαι, ἄχρις ἂν ὁ τοῦ λοιδόρου λόγος παρατριβὰς, ἀπὸ τοῦ χείρων ἢ ἀμείνων φανῇ. πρὶν δὲ γε αὐτεξετάσθαι τὴν ἀπολογίαν τῇ κατηγορίᾳ, παντελῶς ἀσεβὲς καὶ ἀνόσιον ὑγιάσασθαι ἐοικέναι τὴν κρίσιν. καὶ γὰρ ἂν καὶ αὐτὸς ἀγανακτῆσαι τὸν δικαστὴν, ἐπὶ

mis: inæqualitas, & item quod nimium est, iniustitiæ! C Qui uerò clanculum absentem infectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem sibi totum asserit, aures eius anteuertit, obstruit, & inuias responsuro, calumnijs refertas, efficit. D Ea sanè extrema est iniuria, uel optimorum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, qui in reiurando Senatum Atheni ensem adstrinxere, ut pari benignitate gratiaq; tam rem quàm actorem iudex audiat, dum alterum causam honestiorem intelligat. Scelestum & crudele iudicium esse, si quid statuatur antea quàm cum accusatione comparata sit defensio. Ad hæc, sibi malè propitios deos reddunt iudices isti, qui cum accusanti

τῷ μὴ κατηγόρῳ μιτ' ἀλλάσ, ἢ δίκη λίγειν, ἐπ-
ῥίπτουσιν, ἀποφράξαντες
δὲ τῷ κατηγορουμένῳ τὰ ὦ-
τα, ἢ τὸ στόματι σιωπῶντες,
καταψηφιζόμεθα τῷ προτέ-
ρῳ λόγῳ μὴ ἐχειρωμένου. ὥ-
στε οὐ κατὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ
τὸ νόμιμον, ἢ τὸν ὅρκον τὸν
δικαστικὸν, φάναι τις ἂν γί-
γνεσθαι τὰς διαβολάς. εἰ δέ
τῳ μὴ ἐξιόωτοι δοκοῦσιν
οἱ νομοθέται; παρανοοῦσθε
οὕτω δικαίας ἢ ἀμαρᾶς
ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις, ποιη-
τέον μοι δοκῶ τὸν ἀρίστον ἐ-
παγαγεῖν τῷ λόγῳ, σὺ μά-
λα περὶ τούτων ἀποφηνάμε-
νον, μᾶλλον δὲ νομοθετή-
σαντα. φησὶ δέ, Μέτι δέ
ὧν δικάσης, πρὶν ἀμφοῖν
μῦθον ἀκούσης. ἐπίστατο
γὰρ, οἶμαι, ἢ δὲ οὕτω, ὡς πολ
λῶν ὄντων ἐν τῷ βίῳ ἀδικη-
μάτων, οὐδὲν αὖ τις οὕτως
χαλεπὸν, οὐδὲ ἀνοσιώτερον, ἢ
ἀπρίτους τινὰς, ἢ ἀμοίρους
λόγων καταδικάζεσθαι, ὅπερ δὴ
ἅπαντος ὁ διαβάλλων ἐπιχει
ρεῖ ποιεῖν, ἄπειρον ὄντα τῆ

cusanti aures libere indul-
serint, reo denegant, aut
præstigijs capti delatorijs
mußitantes condemnant.
Tantum à iusto, æquo, bo-
no, legibus & iureiurando
senatus bene constitutæ
ciuitatis calumnia discre-
pat. Iam si cui dubiæ fi-
dei legum conditores ui-
dentur, quorum decreta
commonent, iustitia, non
studio partium iudicare, is
longè E optimi Poetæ im-
pendiò scitam sententiam,
imò uerò legem sacrosanc-
tam audiat:

Nec F nisi librato dirimat
sententia litem,
Parte quid ex utraq; queat
examine causſa.

Nimirum uates intellige-
bat, ex omnibus nullam esſe
se neque grauiorem neque
audaciorem iniuriã, quàm
indicta causſa quenquam
mortalium damnare.
Id uerò ex omni parte
calumniator molitur, ut
eum furore ac uecordia

διαβαλλόμενον τῇ τῶν ἀκόντων ὀργῇ, καὶ τῶν ἀπολογίαν τῷ λαδραίῳ τῆς κατηγορίας παραιρούμενον. καὶ γὰρ ἀπαρρησίαστον, καὶ δειλὸν ἅπας ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, δεδιὼς ὃν τὸ ἐμφανὲς ἄγωνα, ἀλλ' ὥσπερ οἱ λοχῶντες, ἐξ ἀφανοῦς πόθεν τοξεύοντα, ὡς μηδὲ ἀντιτάξασθαι δυνατὸν ὄντα, μηδὲ ἀντιμαγωνίσασθαι, ἀλλ' ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ τοῦ πολίτου διαφθαρῆναι, ὃ μίγιστον ὄζει συμπτῶμα μηδὲν ὑγιὲς τοὺς διαβάλλοντας λέγειν. ἐπεὶ εἴ τις γε τἀληθῆ κατηγορῆσαι ἐκέλευσε τῷ σωπήσαντι, ἴστος, οἶμαι, καὶ ἐς τὸ φανερὸν ἀπιλίγχει, καὶ διεξιὼν, καὶ ἀντεξετάζεται τῷ λόγῳ. ὥσπερ ἐδιὰς ἂν ἐν τῷ προφανεῖ νικᾶν δυνάμενος, ἐνίοτε μὲν καὶ ἀπάτην χρήσασθαι κατὰ τῶν πολεμίων, εἰδὼς δ' ἂν τις τοὺς τοιούτους μάλιστα ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλαῖς, καὶ πρὸς τὰς τῶν αὐχένων καὶ δυναστευόντων φιλίας συζυγιμένους, ἔνθα πολὺς μὲν ὁ φθόνος, μυρία δὲ ὑπόνοια

hominis coram quo res agitur, indefensum reum committat, defensurum partes suas clancularia sectione arceat. G Adeò enim hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeò nihil audet palàm, sed perinde atq; qui ex insidijs transuersi hostem inuadunt, ex abdito alicunde specu iaculatur, ut non sit qui contrà uel mittere telum, uel manu contendere possit, hostisq; ignarus aduersarij, fraudisq; inscius pereat. H Quod profectò minimè fallax indicium est, in calumnia nihil ineſſe ueri, nihil sani prorsum. Nã qui accusaturus quempiam, sibi conscius est ueri, procul dubio & palàm audet aduersarium incessere, corrigere, purgantem crimen ferre: ut in bello, qui iusta acie uincere hostẽ palàm potest, turpe ducit astu & insidijs certare. I At hoc genus homines in aulis regijs spectare plurimos datur, optimatum fauorem hisce artibus ambientes, ubi scilicet & inuidia crebra, & uariæ suspicio-

νοεια, πάσπολλαι ἢ κολακῶν
νὴ διαβολῶν ὑποβίωσις. ὅπερ γὰρ
ἀεὶ μάλιστ' ἐλπίδες, ἐνταῦθα νὴ
οἱ φθόνοι χαλεπώτεροι, νὴ τὰ μὲ
σα ὑποσφαλίσματα, νὴ ζηλοτυπί
αι κακοτεχνήσαι. πάντων δ' ἦν
ἀλλήλοις ὀξὺ δερκέσθαι, νὴ ὥ-
σπερ οἱ μονομαχοῦντες ὑδιτηρῆ
σαι, ἤ τι γυμνωθὲν μέρος
διάσαυτο τοῦ σώματος·
νὴ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος ἄναι
βολόμενος, παρωθεῖτο, νὴ πα
ραπαίοντ' ἢ πλοῦτον, νὴ τὸν
πρὸ αὐτοῦ, εἰ δύναιτο, ὑποσπᾶ,
νὴ ὑποσκελίζ. ἔνθα ὁ μὲν χρυσὸν
ἀτιχῶς δύσας ἀναπίμπραται,
νὴ παραύσαντος, νὴ τὸ τιλσυ-
τᾶον ἀτίμως ἐξίωται. ὁ δ' νεο
λαιοτικώτερος, νὴ πρὸς τὰς
τοιαύτας κακοτεχνίας πιθανώ
τερος, σὺν δυνιμεῖ, νὴ ὅλως φθά-
σας κρατεῖ. τὰ γὰρ τῆ Ομήρου
ψαύν ἐπαλληδόνιον, ὅτι ἓν
σὸς ἐνυάλιος, νὴ τὸν πλησίον
τα κατέκτα. τοιγαροῦν ὡς
εὖ πρὸς μικρῶν τῶ ἀγῶνος ἐν-
τος, ποικίλας κατ' ἀλλήλων

nes, & assentādi criminandi; occasio multiplex in prō ptu est. Siquidē K ibi quo pluribus plura spes offĕtat, eo necesse est maiore inuidia, sæuiorib. odijs, æmulatione callidiore certari. Illic uideas licet, q̄ acres alter in alterū oculos defigat, quæ cura obseruet, ueluti singulari certamine congressus, si quid usp̄iā in alterius corpore fortè fortuna nudum aut malè munitū cōspiciat, quod ferire feliciter posſit. Ita stu dio cuiq; est, cum ipse primus esse cupit, uti proximū deijciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic si qs est uir frugi, temerè euertitur, illuditur, deniq; ignominiosè exterminatur. L Cōtrà q assentādi paulo peritior est, & habiliore ad mentiendū ingenio probatur, superat. Sanè omnino iuxta M Homeri carmĕ est huiꝰ certaminis aleæ:

Vndiq; cōmuni sæuitur Marte, pariq; Victusq; uictorq; cadūt fato. —Alium subinde alius alia uia aggreditur, ut ferè fieri solet, sicubi de magnis agitur commodis: sed per

φόλος ἐπινοῆσαι, ὧν ταχίστη τὴν ἐπισφαλεστάτην ὁδὸν ἡ τῶν διαβολῶν, τὸν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ φθόνου ὑποσυλήσειόις λαμβάνουσα, εἰκῆ ῥοπὴν ἢ τὴν βραχυτάτην ἐπάγουσα τὰ τέλη, καὶ πολλῶν συμφορῶν αὐθάπλεα. ὁ μὲν οὖν μικρὸν, ὅτι ἁπλοῦν ὅτι τοῦτο, ὡς οὐ τις ὑπολάβοι, ἀλλὰ πολλῆς μηχανῆς, ὃν ὀλίγοι ἢ ἀρχινοίας, ἀκριβῶς δὲ τινος ἐπιμελείας δέομενον. ὑπὸ οὖν τοσούτων ἐβλακήσῃ ὁ διαβολὴ, εἰ μὴ τι φανόν τινα ῥᾴστην ἐγίγνετο, ὅτ' οὐ κατίσχυσι τὸν πάντων ἰσχυροτάτων ἀλήθειαν, εἰ μὴ πολὺ τὸ καὶ ἐπαγωγὸν πιθανὸν καὶ μυρίαις ἄλλαις παρασκευαῖς κατὰ τοῦ ἀκινήτου διαβάλλεται μέν οὖν ὡς τὸ πολὺ μάλιστα ὁ τιμώμενος, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ὑπολαμβάνουσιν ἐπίφθονος ἄπαν τις τῷ δι' ὑποψίαν ἔχοντι, καὶ βαρύ τι κώλυμα καὶ ἐμπόδιον προσορώμενοι. καὶ ἕκαστοι τὰ πρῶτοι αὐτὸς ἡσθαι, ἢ πορφύριον ἐπᾶνον

calumnias iter est ut compendiarium, ita minimè securum. Principia inuidiæ debent, inter spem quæ metum que fluctuanti; exitus nihil non miserabile, tragicum, calamitosum habet. N Cæterùm quadruplatoris ipsum quoq; studiū nequaq; facile est, simplexue, quanq; ita fortasse uidetur: sed arte multiplici, solertia peculiari, indefessa deniq; & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calūnia, nisi in speciem similia uero narretur. O neque temerè cunctarum alioqui rerum dominam Veritatem superauerit, nisi auditorem argumentosa & probabili actione, in summa P mille modis fallat.

Q Porrò defertur is plerunque, qui honore quodam alios præstat, nēpe ijs inuidiosus q spe illi⁹ frustrati sunt. Quo fit ut omniū telis affectetur, ceu obex q uiā assequēdæ dignitatis alijs intercluserit: sic q primos tum singuli fore confidūt. si sublimē istum loco

ἐκπεσόντας, καὶ τὰ φιλίας ἀποσπασθέντας, οἷόν τι καὶ ἐπὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ἐπὶ τῶν δρομέων γίγνεται. καὶ γὰρ ὁ μὴ ἀγαθὸς δρομεὺς, τῆς ὕστατον γε οὐδὲς καταπτύσας, μόνον τοῦ πρόσω ἐφίεται, καὶ τὸν διαύλιον ἀποτείνας πρὸς τὸ τέρμα, κἂν τοῖς ποσὶ τὸν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχων, τῷ πλησίον οὐδὲν κακουργεῖ, οὐλίτει τῶν κατὰ τοὺς ἀγωνιστὰς πολυπραγμονεῖ· ὁ δὲ καπὸς ἐκεῖνος, καὶ αὖθαδὲς καὶ ἀνταγωνιστὴς, ἀπογνοὺς τὸν ἐπὶ τοῦ τάχους ἐλπίδα, ἐπὶ τὸν κακοτεχνίαν ἐτράπετο· καὶ τοῦτο μόνον ἐξ ἅπαντος σκοπᾶ, ὅπως τὸν φθάντα ἰδίσχων ἢ ἐμποδίσας ἐπιτομίᾳ, ὡς ἐκ τούτου διαμάρτοι, οὐκ ἄν ποτε νικῆσαι δυνάμενος. ὁμοίως δὲ τούτοις, κἂν τῶν φιλίας τῶν σὺν δαιμόνων γίγνηται· ἐγγὺς προέχων αὐτίκα ἐπιβουλεύεται, ὑπ' ἀφύλακτος ἐν μέσῃ λαφθεὶς τῶν δυσμενῶν αὐτομάδων· οἱ δὲ ἀγαπῶντες, ὑπ' φίλοι δοκοῦσιν,

loco demoliti sint, ab amicis abalienarint. R Tale quiddam in gymnico cursu fieri cõsueuit, ubi si quis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectãs, & animum ad stadij metas adijciens, spe uictoriæ è roborе suo concepta, S neque sequenti incommodat, neq; omnino laboris huiusce socijs quicquam struit remoræ. Contrà qui malitiosus, imbellis, eneruis contendit cursu cũ alijs, desperatis uiribus in fraudem intẽtus agitur, atq; in uniuersum hoc unicum spectat, quâ currentem occupet, impediat, ac intercludat: & ni succedat actus, non est ut ullo alio modo uincere possit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicitijs accidit, ubi si quis feliciter anteuertit, in medias continuò labitur insidias, & incautus ab æmulis captus discerpitur. T Hi deinde amari, coli, amici uideri incipiũt

δὲ ὧν ἄλλους βλάπτειν ἱλαρὸν ἔχειν, τό, τι ἀξιόπιστον ἢ λιαβολῆς οὐκ ὡς ἔτυχεν ὑπνοῦσιν, ἀλλ' ὧν τούτῳ τὸ πᾶν αὐτοῖς ὄφλημα ὄργον, διδλοιπόσι τι προσάψαι ἀπροφόλον, μηδὲ ἀλλόφριον. ὡς γοῦν ἥδη πολὺ τὰ προσόντα τῷ λιαβαλλομένῳ πρὸς τὸ χεῖρον μεταβάλλοντος, οὐκ ἀπιδεῶς ποιοῦνται τὰς παρυγορίας, οἷον τὸν μὲν ἰσχνὸν λιαβάλλουσιν, ὡς φαρμακέα, τὸν πλούσιον δι, ὡς τύραννον, τὸν τυραννικὸν δι, ὡς προδοτικόν. ἐνίοτε μέντοι καὶ ὁ ἀκραιφνέστατος αὐτὸς ὑποβάλλει τῆς λιαβολῆς τὰς λιαφορὰς, καὶ πρὸς τὸν ἐπαίνου ῥέποντα οἱ κακοήθεις αὐτοῦ ἁρμοζόμενοι, συσχοῦσιν. ὧν μὲν γὰρ ἐμελέτων αὐτὸν ὄντα ἐλέγχουσι, δίνουσι, φησι, τῇ γυναικί σου παρὰ τὸ δεῖπνον, καὶ ἀπιόντων ἐς αὐτόν, ἀπιστέναξε. καὶ ὁ στρατοῦται πρὸς αὐτὸν οὐ μάλα ἀνεῖται, καὶ ὅλως ὀρθτικὸν, καί τινος καὶ μοιχικὰ πρὸς αὐτὸν ἀπολιαβολάς.

uel ob id unum, q̃ bonis incõmodarint. Iam uti probabilẽ & dignã fide calumniam faciant, non quod fortuitò casus offendit, prebensant: sed in hoc toti sunt, ut accurato delectu obseruent, ne quid absonum aut alienũ à causſæ fide incidat. Adeò rationes V eius quem criminantur, uniuersus in peiorẽ partẽ trahunt, ſuſpect. ſ reddũt, quò fidem addant accuſationi. Medicum inſimulant ueneficij, magnificum ciuem affectatæ tyrannidis, tyrannum proditionis. Interdum auditoris affectus ſua calumnijs diſcrimina ſuppeditat, cum quo ſi uesteratores iſti & nugiendi ſuas technas comparent, aptè illuditur. Quòd ſi auditorem zelotypum norint: annuit, inquiunt, ille uxori tuæ inter epulas, & defixis in eam oculis alto ſuſpiria pectore duxit, uxor uicißim ſuaue quiddam & amatorium, alia item quæ ad ſuſpicionẽ adulterij

διαβαλάι. ὡσ δὲ πανταχοῦ ἦ, καὶ ὧδε τούτῳ μέγα φρονῆ, μὰ Δί', ἐχλεύασέ σου φιλόξενον καὶ τὰ ἔπη, καὶ λέσυγε, καὶ ἄμυρα ἔπιεν αὐτὰ, καὶ κακοσώδετα. πρὸς δὲ τὴν εὐσεβῆ καὶ φιλόθεον, ἄδικον καὶ αὐόσιον ὁ φίλον διαβάλλεται, καὶ ὡς τὸ θεῖον παρωθούμενον, καὶ τὴν πρόνοιαν ἀρνούμενον. ὁ δὲ ἀκούσας, οὐδὲν μύωπι διὰ τοῦ ὠτὸς τυπεὶς, διακίνηται, ὡς τὸ ἀκρὸν, καὶ ἀπίστασθαι τὸν φίλον, οὐ προμεμάνας τὸν ἄκεμβῆ ἐλιγχον. ὅλως γὰρ τὰ τοιαῦτα ὀπινοοῦσι, καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἴσασιν ὀργὴν ἀνακάμπτα προκαλέσασθαι τὸν ἀκροώμενον. καὶ ἴσθι πρῶτος ὄφις ἕκαστον, ὑπισάμενος, ἵν' ἐπάνω τοῦ ξούσι, καὶ ἀκοντίζουσιν ἐς αὐτὸν, ὥστε τῇ παραυτίκα ὀργῇ τετραγμένον, μηκέτι σχολὴν ἄγειν τῇ ἐξετάσει τῆς ἀληθείας· ἀλλὰ κἂν δίκην τιν ἀπολογῆσθαι, μὴ προσίεσθαι τῷ παραδόξῳ τῆς ἀκροάσεως, ὡς ἀληθῆ προκαταλαμβανόμενον.

adulterij faciunt. Sin poeticæ studiosus, ea sibi arte præter modũ placeat, X Phiioxeno, aiunt, carmen tuum non probatur: hiulcum, lege solutũ censetur. Ad religionem: En ille de pietate, deq; dijs malè sentit, sacra detestatur, prouidentiam uniuersi gubernatricem pernegat. Tum auditor Y ceu œstro in auriculam immisso excandescit, ut pro re cõgere licet & amicũ ab se, impos animi, re ipsa nondum contentè cognita, missum facit.

Z Talia ferè sunt quæ ab impuris istis cõfingũtur, uidelicet ad irritandos audientium animos maximè accõmoda. Tum qua parte singuli præstant, eam potissimùm iaculis suis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor subita interturbatus ira, uero cognoscendo collocet ocium: deinde sese purgaturo non fiat hominis copia, quem criminis admiratio speciesq; ueri occuparunt.

ἀδυσωπήτως γὰρ ἔχει τὸ ἔτος ὅλον καὶ ἡ διαβολὴ, τὸ ὑπηρετοῦν τῷ τῆς ἀκουσιότητος ἀδικήματι, ἐπεὶ καὶ παρὰ Πτολεμαίῳ, τῷ Διονύσῳ ἀδικηθέντι, γέγονέ τις, ὃς διέβαλε τὸν Πλατωνικὸν Δημήτριον, ὅτι ὕδωρ τε πίνει, καὶ μόνον τῶν ἄλλων γυναικᾶα ἐν ἑνὶ λύσατο ἐν τοῖς Διονυσίοις· καὶ εἴ γε μὴ κληθεὶς, ἔωθεν ἐπινύ τε, πάντων ὁρώντων, καὶ λαβὼν τραυτινίλιον, ἐκύμβαλέσέ τε, καὶ προσωρχήσατο, ἀπολώλει ἄν, ὡς οὐκ ἀλόμενος τῷ βίῳ τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἀντισοφιστὴς ὤν, καὶ αὐτίσχυρος τῆς Πτολεμαίου φωνῆς. παρὰ δὲ Αλιξάνδρῳ μεγίστη τότε ἦν ἁπασῶν διαβολὴ ἀγωγὸς, εἴ τινά τις μὴ σέβειν, μηδὲ προσκυνεῖν τὸν Ηφαιστίωνα. ἐπεὶ γὰρ ἀπέθανεν Ηφαιστίων, ὥσπερ τῷ ὄντι Αλέξανδρος ἐβουλήθη προσθῆναι καὶ τοῦτο τῇ λοιπῇ μεγαλουργίᾳ, καὶ δὴν χειροτονήσας τὸν τετελευτηκότα. οὐδὲν ἐμοὶ γνώμῃ τι ἀφέντας ἀπὸ τῶν

Etenim dici nō poteſt quàm inſtructa ſit, quantumq; ualeat calumniæ facies, ſi quādo cum α cupiditatibus auditoris conflictatur. β Quondā apud Ptolemæū, cui Dionyſio cognomē fuit, quiſpiā Demetriū Platonicū accuſauerat, quòd in Bacchanalib. aquā biberet, ſolusq; omniū muliebrib. nō ueſtiretur: de quo, niſi accerſitus ad regē mane paldm uino libaſſet, et γ inſtita muliebri amictē, ad numeros δ Dithyrābicos, cymbalorūq; modos ſaliſſet, planè actū erat, quòd et regiū exemplū non eſſet imitatus, & aſpernaretur Dionyſiorū mollitiē. Apud Alexandrū grauiſſimi criminis reus fiebat, qui colere et adorare Hephæſtiona nollet. nā poſteaq; is uiuis exceſſit, amore uictus Alexander, eſ fuſo animo ad reliquam funeris magnificentiam additum uoluit, ut mortuus inter deos Hephæſtion haberetur. Continuò ei templa ciuitates

μεις, καὶ τεμένη καθιδρύσ-
σο, καὶ βωμοὺς, καὶ θυσίας καὶ
ἑορτὰς τῷ ναυῶ τούτῳ θεῷ
ἐπιτελοῦντο. καὶ ὁ μέγι-
στος ὅρκος ἐν ἅπασιν, Ηφαι-
στίων. εἰ δέ τις ὑ μαθιάσ-
σαι πρὸς τὰ γιγνόμενα, ἢ
μὴ φαίνοιτο παύν σὺσιβῶν,
θάνατος ἐπικεῖτο ἡ ζημία.
ὑπολαμβάνοντες δὲ οἱ πέ-
λανες τὸν μεγαλοψυχον τού-
τον τοῦ Αλεξάνδρου ἀδιθυ-
μίαν, προσεξέκαιον σὺδύς, καὶ
ἀνιῶντο ὁρῶν, ὀνείρατα δια-
γούμενοι τοῦ Ηφαιστίωνος,
ἐπιφανείας τινὰς, καὶ ἰά-
ματα προσάπτοντες αὐτῷ,
καὶ μαντείας ἐπιφυμίζοντες.
καὶ τέλος, ἔδοξεν παρέλθω
καὶ ἀλεξικάκῳ θεῷ. ὁ δὲ Α-
λέξανδρος ἤλπιζέ τι ἀνού-
ν· καὶ τὰ τελευταῖα, ἐπί-
στευε, καὶ μέγα σὺφρόνει, ὡ
φανερὸ σὺ θεοῦ παῖς ὢν μόνον,
ἀλλὰ καὶ θεοὺς ποιεῖν δυνά-
μενος. πόσης τοίνυν οἰόμε-
θα τῶν Αλεξάνδρου φίλων
παρὰ τὸν καιρὸν ἐπαίνου ἀν
πολλῶν σθαι τῆς Ηφαιστίων
θειότητος, διαβαλλόντας,

ὠφ

uitates pleræq; dicarũt, de
lubra condiderunt, aras,
sacra, ferias nouo Deo
sanxerunt. Iusiurandum
omnium religiosissimum He
phæstionis nomine fuit. Ca
pitale erat, si quis hac parte
uel contaretur, uel negle
ctim coleret. Hic euiratus
affectus, hæc uesania, fuit
assentatoribus occasioni ac
cendendi inflammandique
regis. Narrabantur in-
somnia, uisæ Hephæstio-
nis umbræ, prædicabantur
illius responsa. De-
nique aræ & sacra dica-
ta sunt familiari & malo-
rum uindici Deo. Proin-
de cum his Alexander initiò
mirè oblectaretur, tan-
dem ita captus est, ut fidem
quoque adhiberet, gloria-
retúrque quòd non modò
diis genitus esset, sed de-
os quoque ipse faceret. Quo
tempore quantum putamus
amicorum Alexãdri, affli-
xit Hephæstionis diuinitas?

ἐξ

ὡς ὁ τιμῶσι τ κεινὸν ἀπαύστων θεῶν, ἢ λιὰ τ τὸ βλαβὲν τας, ἢ τ βασιλέως οὐσίας ἐπισούντας; τότε καὶ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σάμιος, ταξιαρχῶν παρ' Ἀλεξάνδρῳ, ἢ τιμώμενος παρ' αὐτ, μικρᾶ δεῦν συγκαθέρχθη λέοντι, διαβληθὲς ὅτι δακρύσειε παριὼν τ Ἡφαιστίονος τάφον. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν λέοντι βοηθῆσαι προῄκατο, ἐπομοσάμενος κατὰ πάντων τ θεῶν, ἢ κατὰ Ἡφαιστίωνος, ὅτι μὴ μωμητεῦντί οἱ φανέντα ἐναργῆ τ θεὸν, ἐπισπῆται ἀπᾶν Ἀλεξάνδρῳ φάσκοντα Ἀγαθοκλέα ὁ γὼ ὡς ἀπιστοῦντα, ἐᾷ ὡς ὑπὸ νικηφόρῳ δακρύσαι, ἀλλὰ τ πάλαι σωφθέντας μυρομένους. ἡ γῦν πολακεία, ἢ ἡ διαβολὴ τότε μάλιστα χώραν ἴσχει, ὅταν τὸ Ἀλεξάνδρου πάθος σωτιθεμένου. καθάπερ γὰρ ἐν πολιορκίᾳ ἐν ὑδρίᾳ τὰ ὑγρὰ ἀπόρρητα ἢ ἀσφαλῆ τ τήκει πρασιασιν οἱ πολέμιοι,

Si quibus non uideretur cõmune numen uenerari, accusabantur, deportabantur, gratia regia excidebãt. Tũ Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexãdrum duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parum abfuit quin cum leonibus committeretur, criminatus quòd illachrymasset prætereũ Hephæstionis sepulchrum. Verùm Perdicca hominem seruauit, deos omneis, ipsumq; Hephæstionã iuratus, eũ sibi in uenatione augusta specie Deum clarè uisum, mandasse ut Alexãdro diceret, parcendum esse Agathocli, qui non hoc lachrymasset, quòd aut uana sibi Hephæstionis diuinitas uideretur, aut mortem miseratus esset commune: sed pristinæ consuetudinis & mutui amoris memoria permotum esse. Sic igitur affecto Alexandro, locus assentationi & calumniæ aptissimus fuit. Nã perinde atque oppugnaturi urbes, non quà probè munitæ sunt alto, præcipiti ac solido mœnium opere, hostes inuadunt: sed ubi

ἀλλ' ἐν ᾗ ἀφύλακτόν τι μέρος ᾖ σαθρὸν ἀΐδωνται, ἔ ταπεινὸν, ἢ δι' ὅτου πάσῃ δυνάμει χωρῆσιν, ὡς ῥᾷστα παρασιτῶσαι, καὶ ἅμα δωμάμενοι· ἕτω καὶ οἱ διαβάλλοντες, ἢ, τι ἂν ἀδῇς ἰδωσι τ' ψυχῆς, καὶ ὑποσαδρον καὶ σὺν ἐπίβατον, τέτῳ προσβάλλουσι, καὶ προσάγουσι τὰς μηχανὰς, καὶ τέλος ἐκπολιορκῆσι, μηδενὸς αὐτὶ ταττομένου, μηδ' τὴν ἔφοδον διαλυομένης.

ἅτ' ἐπειδὰν ἐντὸς ἅπαξ τειχῶν γένωνται, πυρπολῆσαι πάντα, καὶ πάντας, καὶ σφάττουσι, καὶ ἐξελαύνουσιν, οἷα ἐκεῖς ἀπολωλεκυίας ψυχῆς καὶ ἐξωδραποδισμένης ἔργα ἅπαντα. μηχανήματα δ' αὐτοῖς κατὰ τὸ ἐπόντ& ἅ τι ἀπάτη, καὶ τὸ ψεῦδ&, καὶ ἀπορία καὶ προσπαίρουσις καὶ ἀναισχυντία, καὶ ἄλλα μυρία ῥᾳδιεργάσματα. ἅ δὲ μεγίστη πασῶν ἐκπλαγὰ ὅτι συγγενὲς, μᾶλλον ἢ ἀδελφός τις ὢν τ' διαβολῆς. ἥδιστ γοῦν ἅτω γενναδ& ἐ-

sed ubi sentiunt quamminimè defendi, muniri, muros accessu faciles, collapsos, hac omnibus uiribus certatim contendunt, quò citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: ita qui criminandis alijs desudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile subactu uident, in eam partem traducunt coguntque machinas suas. Deum quando insultus hostileis nemo præsentit, nec dum non obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferróque deuastant, excidunt, populantur: qualia uero simile est capto & in seruitutem redacto animo fieri. [u] Arma sunt istis aduersum absentem, fallacia, mendaciũ, periurium, supplicium, impudẽtia: denique innumeræ imposturæ, ac malicioſæ cautiones. Omniũ maximè præ-

sens, et lõgè efficacißima Assentatio, Calũniæ cognata, imò soror. Quippe nemo hominum tam generoso est pectore,

etiam

σὶ, καὶ ἀδαμαντίνου τείχους προβεβλημένου. ὃς οὐκ αὖ ἐνδιδοὶς πρὸς τὰς ἀπολογίας διαβολὰς, καὶ ταῦτα ὑποροφούσης, καὶ τοὺς δικαίους ὑφαιρούσης τῆς διαβολῆς. καὶ τὰ μὲν ἐκτὸς τοῦτα, ἔνδοθεν δὲ πολλαὶ προδοσίαι συνωμοσίζονται, τὰς χεῖρας ὀρύσσουσα, καὶ τὰς πύλας ἀνατιτῶσαι, καὶ πάντα πρόσωπον τῷ ἀλώσει τοῦ ἀκούοντος συμπροθυμούμενον. πρῶτον μὲν, τὸ φιλόκαινον, ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, καὶ τὸ ἀψίκορον· ἔπειτα δὲ, τὸ πρὸς τὰ παράδοξα τῶν ἀκουσμάτων ἐπόμενον. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἁλίσκεται πάντας ὁ λαμπρὸς, καὶ πρὸς τὰς λιγομένας, καὶ μετὰς ψευδοίς ἀκούοντας. οἶδα γοῦν τινας οὕτως ἁλίσκομένους τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν διαβολῶν, ὥσπερ ἐ τοὺς πλησίον πνιγομένους. ἐπαλλὰ τοίνυν ὑπὸ τούτων ἁπάντων συμμαχούμενοι προσπίπτουσι, καὶ τὰ κράτη αἱροῦσιν, οἷμαι,

etiam adamantino septi muro, qui cum calumniæ concedat, non idem assentatione uincatur. Hæc foris recti iudicij ceu fundamenta suffodit ac subruit. Intus coniurati cum hostibus proditores, irruentes adiuuant, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus conniuntur ut auscultatorem calumniæ sibi seruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico, μ nouandi cupido, natura humanis ingenijs consita, præsentium item fastidium, sequax eorum animus quorum admiratione capitur. Nescio enim quo fit, ut ν omnes amore sui immodico admiratio furtim rapiat, & suspicionibus illectet. Quosdam equidem comperi studio calumniæ adeò suauiter titillari auriculas, ut si pennis confricæs. Proinde talibus adiuti socijs calumniatores cum ceruerint, cuncta pro uiribus euertunt

μαι. καὶ ὃ δυσχερὲς ὁ νικηγένης
λος, μηδενὸς ἀντιπαραλαμβανο-
μένου, μηδ' ἀμυνομένων τὰς προσβο-
λὰς, ἀλλὰ τοῖς ἀνόνητος ἐπόνως
ἑαυτὸν ἐνδιδόντος, καὶ διαβαλλο-
μένου δ' ὑπὸ τῶν ἐπιβουλῶν ἀγνοῦν-
τος. ὥσπερ γὰρ ἐν πυκτικῇ πόλεως
ἅλωσις, καθ' ὃν δ' οἱ ἀπο-
βαλλόμενοι φονεύονται. καὶ τὸ
πάντων ἀπιστότατον, ὁ μὴ ἐκ ἀ-
δοῦς τὰ γιγνόμενα, προσέχει
τῷ φίλῳ φαιδρὸς, ὅτι μηδὲν
φαῦλον ἑαυτῷ συνειδὼς ὢν
νος, καὶ τὰ σωθέντα λύπῃ καὶ πεσεῖν,
παντὶ δόξαν ὁ ἄβλαβες ἐνδιδοὺ
μένος. ὁ δ', ὡς μὴ ἔχει τι γιγνώ-
σκειν καὶ ἀσθόβδρον καὶ παῤῥησιαζό-
μενον, οὐδὲ διῤῥῆξε τὸν ὀρ-
γιλον, καὶ τὸν θυμὸν ἔβαλε· καὶ
τίλος, τὸν ἀπολογίαν προσα-
δέμενον, ἴγνω μάτην κατὰ
τοῦ φίλου παροξυνόμενον. ὧν
δὲ ἀγχίνους ὁ καὶ ταπεινὸ
νους, προσίεται μὲν, καὶ προσ-
μειδιᾷ τοῖς χάλιστα ἄκροις,
μισεῖ δ', καὶ κάθηται τὸν ἐλόντα
διαπρίεται, καὶ ὡς ὁ ποιμὴν φησι,

Βυσσοδομεύει

euertūt: nec magno emitur victoria, ubi nemo repugnat, nemo uim tormētorū sustinet, aut iaculis iaculamentat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est, qui accusatur. Nam haud aliter quā deferuntur, atq; qui captis urbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, & nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius, amico candidè congreditur, familiariter compellat, facitq; pro more, iam antè undiq; circunuentus insidijs miser. Tum ille o, si homo ingenuus est, & liber, confidensq;, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscitq; se frustra aduersum amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè masculā, audit quidem, & summis ω arridet labris: uerūm odit, & clanculum dentibus frendit, &c (ut inquit poeta)

Extruit

Βυασοδομᾶσι τὴν ὀργήν. ἐγὼ δὲ τὴν ἐμαυτοῦ ἀνθρώπου, οὐδὲν οὕτω πονηρὸν οἶμαι ἀνθρώπου, οὐδὲ λοιδορητικώτερον, ἢ μᾶλλον τὸ χαλεπὸν, ὑποφέρειν τὴν χολὴν, καὶ τὸ μῖσος ἐν αὐτῷ κατάπλασον αὔξειν, ἕτερα μὲν κατὰ νοῦν ἔχοντα ἐνὶ φρονεῖν, ἄλλα δὲ λέγοντα, καὶ ὑπανιᾶν μέτωπον ἱλαρῷ καὶ καινῷ προσώπῳ μάλα πορικαλῶς τινα καὶ γέμουσαν βαγῳδίαν. μάλιστα δὲ τοῦτο ποιοῦσιν, ἵνα δοκῶ πάλαι φίλῳ ἐνδιαβάλλων λοιπὸν εἶναι τῷ ἐνδιαβαλλομένῳ, ποιοῦντας ὁμοίως. τότε γὰρ οὔτε φωνὴν ἀκούειν ἔτι δίκαιοι τῶν διαβαλλομένων ἢ τῶν ἀπολογουμένων, τὸ ἀξιόπιστον δὲ κατηγορίας ἐν τοῖς πάλαι δοκοῦσι φιλίας πρὸς εὐμηδότου. διὰ τοῦτο λογιζόμενοι, ὅτι πολλοὶ πολλάκις ἐν τοῖς φιλτάτοις μίσους πρόφασιν ποιοῦσιν αὐτίαν, τοὺς ἄλλους λαμβάνουσαι. καὶ ἐνίοτε οἶδ' αὐτός τις ἐνοχὸς ὤν, ταχὺ φθάσας κατηγόρησε τοῦ πλησίον, ἐκφυσᾶν ὅτω πρῴμνος τὴν

Extruit iræ fundamenta. Quo ego homine profectò nihil iniustius, nihil tetrius existimo, ſi qui admorſo labro bilem intus alit, odiumq; intra ſe conceptum auget, aliud ore in pectore clauſum, aliud in lingua expromptũ habet, agitq; læta & comica facie tragœdiam merã, & nihil non triſte patientem. Id ille maximè patitur, quum ſimili delatoris uecordia apud eum cui parat inſidias, odium muſſando diſſimulauit, effecitq; ut amicus ei uideretur. Tum enim ne uox quidem delati, nedum non defenſio audiri ſolet. Tantum fidei calumniæ facit, concepta de illorum amicitia opinio. Hic quanto ſetius erat perpendere inter amiciſſimos non raro clam aliys grauem ſimultatũ cauſſas intercedere. Sæpenumero item, quorum ſeſe reum calumniator fieri metuit, ſocium inſimulat: ut quum anteuerterit accuſando, ſuſpicione culpæ ac crimine elabatur.

τῶν διαβολῶν, καὶ ὅλως, ἐχε-
δρὸν μὴ ὀλέσῃ αὖ τοὺμόσαι
διαβάλλειν. ἄπιστος γὰρ αὐ-
τόθι ἡ κατηγορία, προδήλου
ἔχουσα τὴν αἰτίαν. τοῖς δοκοῦ-
σι δὲ μάλιστα φίλοις ἐπιχει-
ροῦσι, τὴν πρὸς τοὺς ἀκούον-
τας εὔνοιαν ἐμφῦσαι πρῶτον
μέλλοι, ὅτι ὧν τῷ ἐχθρῷ συμ-
φόρων οὐδὲ τῶν οἰκειοτά-
των ἀπέχονται, εἰ δέ τινες,
οἳ κἂν μάθωσιν ὕστερον ἀλί-
κως διαβεβλημένους παρ' αὐ-
τοῖς τοὺς φίλους, ὅμως νῦν
διαχεύσει, ὧν ἐπίστασθαι, οὐ-
δὲ τότε προσδέχεσθαι, οὐδὲ τολμῶ-
σι προσβλέπειν αὐτοὺς, ὥσπερ
βδελυκτοὺς, ὅτι μηδὲν ἀδι-
κοῦντας ἐψεύσασθαι. τοιγα-
ροῦν πολλῶν κακῶν ὁ βί-
ος ἐμπέπλεκται διὰ τῶν οὕτω ῥᾳδί-
ως καὶ ἀξιοπίστως πιστευ-
θέντων διαβολῶν. ὁ μὲν γὰρ
Ἀντιφῶν,

Τίθνᾶκε, φοιβε, δ' πρόπιτ', ὃ
πάλαιον Βελλεροφόντιν,
ὅς μ' ἐβλαψ' φιλότητι μιγέμι-
ναι ἐν θαλάμοις.

labatur. Atque ideo fere fit, ut quibus nos putemus amicos, tantum, inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferēs actoris odium prodit, fidei nihil esse potest. Verùm quos uulgo amicos æstimāt, aggredimur, ceu auscultatori specimē fidei nostræ daturi, ubi sua ipsius causſa cō moda salutemq; familiariū amicorum neglexisse uidemur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitur falsò criminatum apud se amicum, tamen cum credidisse pudet, neq; aspicere illum, neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam nō prospexerint. Proinde multa sunt humanæ uitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumnijs creditur, quale est quod apud poetā ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Prœte peribis, Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris Fœminei decus.

αὐτὸ προτέρα ἐπιχειρήσασα, καὶ ἐπορφύσασα· καὶ μικρᾶ ὀναίας ἐν τῇ πρὸς χίμαιραν συμπλοκῇ διαφθάρῃ, ἐπιτίμιον σωφροσύνης ὑποσχὼν, καὶ τῆς πρὸς τὸν ξένον ἁλόῦς ὑπὸ μάχλου γυναικὸς ἀδιβιβουλομένης. ὁ δὲ φαῦλος καὶ πανάθλιος τὰ ὅμοια πάσχων οἷα πρότερον, ἐπήρατον ἐπίνικον τὸν ἱππόλυτον ὑφίδθαι ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὦ θεοί, ὦ δίκη, ὦ αὐσίκου ἀργαμίνου· ναὶ, φύσει τις, ἀλλ' ἀξιόπιστός ἐστιν ἐνίοτε ὁ Διαβάλλων αὐτὸς, τά τε ἄλλα δίκαιος καὶ σωτὴρ εἶναι δοκῶν. καὶ ὑχρῶ προσίχαν αὐτῷ, ἄν τι μηδὲν ἀν τοιοῦτο πανουργήσαντι. ἆρ' οὖν τῷ Ἀριστείδῃ ἔστι τις δικαιότερος; ἀλλ' ὅμως πᾶσιν καὶ σωτὴρ ἐπὶ τὸν Θεμιστοκλία, καὶ συμπαρώξυνε τὸν δῆμον, ὡς, φασιν, ἰκανὸν καὶ πολιτικῶς φιλοτιμίας ὑποπεπνισμένος· δίκαιος γὰρ, ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους, Ἀριστείδης, ἀνδρεῖος καὶ καὶ κατὰ ταῦ,

9 Cum ipsa prior adolescentem ad concubitū solicitasset, & contempta, in hoc periculum induxit, ut cum Chimæra pugna congressus, parum abfuerit quin victrice bestia occumberet. Tanta pœna luenda fuit castitas pudórque iuuenilis, quæ hospitis coniunx adultera fuerat. † Simile quiddam Phædra priuignū calumniata effecit, ut filij caput pater Theseus execratum beluis marinis deuouere t: quanquam, ô superi, nihil prorsum deliquisset. ᵘ At, inquiet quispiam, an non dignus est fide nonnunquam uir, cæterùm bonis moribus et recto ciuilíq; iudicio præditus, qui alter alterum accusat? non licet tali auſculteremus, modò reliquis sibi malis artibus temperarit?

A Age, inquam, ẽsto alius Aristide B iustior: ille tamẽ aduersatus Themistocli, cõtra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, ut aiũt, uellicatus. Alias uir bonus Aristides, uerùm homo erat,

use

ηδὲ χολὴν ἔχε, ηδὲ ἐχθαίρε τινὰς, ηδὲ ἐμίσει. ηδὲ δὴ γε πάλαι δέδοκται ὁ πρὸς τοῦ Παλαμήδους λόγος, ὁ σωφρόνιστος τῶν Ἀχαιῶν, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀρετῆς, τῶν ἐπιβουλῶν ηδὲ ἐνίδρυσε ὑπὸ φθόνου φάσκοντας συνιδεῖν κατὰ ἀνδρὸς ἐμέμονε ηδὲ φίλου, ηδὲ ἐπὶ τὸν αὐτὸν κίνδυνον ἐκπεπλεύκοτος. οὕτως ἐμφυτον ἅπασιν ἀνθρώποις ὁ περὶ τὰ τοιαῦτα ἁμαρτία. τί γὰρ αὖ τις, ὦ τὸν Σωκράτη λέγει, τὸν ἀδίκως παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις διαβεβλημένον, ὡς ἀσεβῆ τε ἐπίβουλον, ὦ τὸν Θεμιστοκλέα, τὸν Μιλτιάδην, τοὺς μετὰ τοσαύτας νίκας ὑπὸ προδοσίας τ' ἑλλάδος ὑποπτους γεγονότας; μυρία γὰρ τὰ παραδείγματα, ηδὲ σχεδὸν τὰ πλεῖστα ἤδη γνώριμα. τί οὖν χρὴ ποιεῖν τὸν γε τῶν ἔχοντα, ὦ αὖτις ὦ ἀνθρώπους ἀμφισφετῆναι; ὄκνος, οἶμαι, ηδὲ Ὁμηρος ἐν τῷ πρὸς Σειρῆνας μύθῳ ἐνίησι, παρὰ πλεῖον πεποίηκε τὰς ὀλισθήσας ἑαύτας τῶν ἀκουσμάτων ᾠδοὺς, ἢ ἀποφράξαι τὰ ὦτα, ἢ μὴ

nec felle caruit, solebatq; ad mare alios, alios odisse. Iam si uerum est quod de [r] Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeò naturæ hominiq; familiare est, hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat [s] [t] Socratem recensere, insimulatum apud populũ Atheniensem seditionis [u] impietatis? [x] Quid Themistoclem, [z] aut Miltiadẽ, tot partis uictoriis suspicionę proditionis notatos? Sunt enim exempla innumera, [a] uulgo iam pleraque non ignota. Quid igitur faciet uir prudens in re ambigua? [b] Hæsane opinor [c] quòd Homerus in Sirenum fabula docet, perniciosas taliũ sermonũ delicias nauigio prætereat, obturet aures, nec passim aperiat

εἰσάλλω αὐτὰ ἀναπεπταμένα-
μη τοῖς πάθεσι προσλαμβά-
νοις, ἀλλ' ἐπιστῆσαι τὰ ἀκρι-
βῶς ὑγιαίνοντι τῷ λογισμῷ ἅπα
σι τοῖς λεγομένοις, τὰ μὲν
ἄξια προσίεσθαι ἐκεῖ παρα-
βάλλεσθαι, τὰ φαῦλα δὲ ἀποκ
λείειν χρὴ ἀπωθεῖν. ἐκεῖ γὰρ
αὖ ἀνιαλοῦ, ἢ μὲν οἰκίας
δυρωρὸς καθησάμενος, τὰ ὦτα
δὲ ἐκεῖ τῶν διαιτωμένων, ἀκούσ-
μασιν ἴσμεν ἐπιεικῶν τοιῶν τοιε
αὐτα προσίεται τις λέγων, αὐτὸ
δὲ αὐτοῦ χρὴ τὸ πρᾶγμα ἰδεῖ
πάλιν, μήτε φιλίαν τοῦ λέ
γοντος ὀρῶντα, μήτε τὸν ἄλ-
λον βίον, μήτε τῶν τοῖς λό
γοις ἀγχίνοιαν· ὅσον γάρ τις
πιθανώτερος, τοσοῦτῳ ἐπι-
μελεστέρας δεῖται τῆς βασάνι
σεως. οὐ δὴ τοίνυν πιστεύειν
ἀλλοτρίᾳ κρίσει, μᾶλλον δὲ μὴ
σοὶ τῷ [illegible] ἀλλ'
ἐκείνῳ τῷ βέλτιστον φυλακτέ-
ον· τῆς ἀληθείας ἀποδέονται
γὰρ τῷ διαβάλλοντι τὸν φθό-
νον, ἐκεῖ ἐν φανερῷ ποιούμε-
νον τὸν ἔλεγχον τῆς ἐκατέρου
διανοίας, καὶ μισεῖν οὕτω

aperiat affectui cuipiam obnoxiysi sed ianitore seduo lo ac fido adhibito, ratione uidelicet ac iudicio animi, recta dicentes recluſis foribus excipiat, inutiles nuugas obduto peſſulo arceat. Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorem officio ſuo defungi, aures mentemque uulgo patêre. Poſſeaquam ergo tale quiddam calumniatum audieris, tute apud animum tuum rem ipſam perpende. Nihil attinet qualis ſit qui accuſat, nihil ad rem faciunt alieni mores. Quid accuſationis acrimonia: quin eo maiore cura rem diſcute, quo inſtructior uenit delator: neque item credere conuenit iudicio & exiſtimationi alterius, imò accuſantis odio: ſed ſuum ueri examen apud nos accuratè ſeruandum eſt, quæ uerum calumniatoris inuidêtiæ partes dandæ: denique quod utrinque argumenta ſuaſerint, ſtatuendum. Tum uel odiſſe uel

καὶ ἀγαπᾷν τὸν πλοκιμαῖον μέλον. πρὶν δὲ τοῦτο ποιῆσαι, ἐν δὲ πρώτοις διαβολῆς κεκινημένης, Ἡράκλειτ, ὡς μακαρίαν ἂν, καὶ παπεινὴν, καὶ πάντων ἐψυχρὰν ἄπιστα ἄδικον. ἀλλὰ τούτων ἁπάντων ἄτοπον, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ ἔφημεν, ἡ ἄγνοια, καὶ τὸ ἐν σκότῳ τοῦ ἄντικρυς τὸν ἑκάστου βίον. ὡς εἴ τι θεῶν τις ἀποκαλύψειεν ἡμῖν τοὺς βίους, εἰχοντο ἂν φοβούμενοι ἐς τὸ βάραθρον ἡ διαβολὴ, χώραν οὐκ ἔχουσα, ὡς ἂν ἀφωτισμένων τῶν πραγμάτων ὑπὸ τῆς ἀληθείας.

uel amare quem diligenter explorauimus, licet. Priusquam id factum sit, calumniæ concedere in primo statim congressu, bercle nimis quam puerile est, ac indignum uiro, longeq; à iustitia semotum. At uerò horum omnium causa una est ignorantia, tenebræq; illæ quibus suæ cuiusque hominis rationes moresq; obuoluuntur. Iam si deorũ quispiam uitæ nostræ lumen afferat, futurum est ut euanescat calumnia, fugiatq; in altum barathrum, nec usquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium uitæ studiorum, ueritatis beneficio.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Pernicioſa res ignorantia eſt.) Exordium à loco communi. Ignorantia multorum malorum hominibus eſt cauſa: quorum bonam partem perſtringunt Auguſtinus, De unico baptiſmo contra Petilianum, capite decimoſexto: & D. Hieronymus in calce epiſtolæ ad Ruſticum monachum, De uiuendi forma. D. Eraſmus in epiſtola quam præfixit Enchiridio militis Chriſtiani. Rurſus capite octauo eiuſdem Enchiridij. Terentius in Adelphis:

Homine imperito nihil quicquam iniuſtius.

b Perinde atque qui in tenebris errant.) Lucretius libro 2.

Nam ueluti pueri trepidant, atq; omnia cæcis
In tenebris metuunt: sic nos in luce timemus
Interdum, nihilo quæ sunt metuenda magis, quàm
Quæ pueri in tenebris pauitant, fugiuntq; futura.

c Et ante pedes.) Ante pedes esse dicitur, quod obuiũ, quodque uel præsens adest, uel immi. et. Idem in Pseudologista: καὶ τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ τὰ ἐν ποσὶν ἀγνοῶν, id est: Et quòd hæc communia, quodque hæc passim obuia ignores. d. Labdacidarum.) Labdacus rex Thebarum, Laium genuit Oedipi patrẽ, ex Iocasta Creontis Thebani filia. e Pelopidum.) Pelops Tantali potentissimi Phrygum regis filius, habuit liberos Atreum, Thyestem, Lysidicem & Phylisthenem. Illa uerò cum aliàs.) Descendit ad hypothesin. Locus est à genere ad speciẽ, amplificandi gratia adiunctam. g In calumnias familiares.) Quanta pestis humanæ uitæ sit lingua calumniatrix, hoc est uerè diabolica (quod enim Latini calumniam dicunt, Græci uocant διαβολὴν) Erasmus scitissimè in Lingua sua ostendit. Thearidas quum gladium cote acueret, rogatus à quopiam, num esset acutus? Acutior, inquit, calumnia: grauiter innuens, rem omnium rerum nocentissimam esse calumniam. Medius ex Alexãdri parasitis unus, solebat alios adhortari, ne metuerent quoduis crimen in quemuis intendere. Adiecit scelerato præcepto causam appositam: Vt maximè, inquit, sanet uulnus qui delatus est, manet tamen citatrix. Non arbitror quenquam esse diabolum tam impium, qui rem magis nephariam posit suggerere. Et quo fœdius est crimẽ, hoc tenacius hæret apud multos criminis suspicio, uel in innocentissimum. h Amicus item ab amico.) Demosthenes: ἡμᾶς χαίρειν μὲν τιμᾶν, ἢ διαβολὴ χωρίζει φίλους. i Itaq; quo pacto.) Propositio. k Porrò quam eius imaginem.) Narratio de Apelle & Ptolemæo. l Apelli Ephesio.) Apellis pictoris Ephesij pictura, qua eleganter calumniam, hoc est, suum periculum ultus est. m In Tyro auctore.) Tyrus Phœniciæ peninsula, usu purpuræ notissima. Ouid. 15. metamorph. libro:

Fluctibus ambitæ fuerant Antissa Pharosq;
Et Phœnissa Tyros.

Hanc Alexander continenti coniunxit.

n Antiphilus quidam artis Apellææ,) Qui in eadem arte uersantur,

fantur, inter hos artificij similitudo magis æmulationem conciliat quàm beneuolentiam. Quorum mutuam inter ipsos inuidiam Hesiodus, in Opere cui titulus Opera & Dies, complu ribus metaphoris indicauit. o Secretò item & in auricula.) Modus loquendi uulgo receptus. unde est illud apud Homerum aliquoties:

Ἀγχί᾽ ἀφ᾽ ἀλλίων, ἵνα μὴ στυγέοιατο ἄλλοις. id est:
Admoto capite, reliqui ne audire valerent,
In aurem. - Idem Lucianus in Gallo: Ad aurem cum Syracusanis quibusdam communicans. Christus: Et quæ in aurem audistis, prædicate super tecta: id est, quæ secretis colloquijs accepistis, palàm prædicate. p Non satis animi compos.) Ab adiacentibus. q Vt coniecturis.) Docet id artificij Aristot. libro Rhetorices tertio, in locis ad dissoluendum calumniam. r Tali est imagine calumniam ut us.) Icon calumniæ. s Liuorem.) Græci inuidiam dcam, hominum pestem acerrimam & acerbissimam, masculam effingunt: quippe qui hominis effigie malè habiti, & ex morbo nõdum conualescentis effingunt, ut hic uidemus. Nostri uerò fœminè forma formarunt, ut pulcherrimè Ouidius in II. Metamorphoseon ostendit, ubi & Inuidiæ domum describit his uerbis:

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle uirent, lingua est suffusa ueneno:
Risus abest, nisi quem uisi fecere dolores.
Nec fruitur somno, uigilantibus excita curis:
Sed uidet ingratos, intabescitq; uidendo,
Successus hominum, carpitq; & carpitur unà.
Suppliciúmque suum est. Sanè antiqui inuidiã anguilla designabant: quãdo ea natura esse fertur anguilla, ut omnibus piscibus inuideat. t Principiò nobis effigianda.) Illud uide lector optime, ut sese ostendit artificem. Cicero in primo Officiorum: Omnis quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet à definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit de quo disputetur. u Est enim calumnia.) Nos sic: Calumnia est accusatio, quæ reo absente &

ignorante facta,& altera tantum parte audita, contradicente nemine,credit.Sed natura uerbi Διαβάλλειν uidetur esse amplior,quàm ut huius definitionis angustijs cõtineatur.Significat enim in genere criminari,siue id uerè,siue falsò, clàm palàm ue fiat,maledicere,obtrectare,in odium atque inuidiam studere adducere. Συκοφαντίαν Suidas exponit,Ἀνευθύνους τινὰς κατηγορίαν,id est,falsam alicuius accusationem seu calumniam. *Vide Ciceronem libro primo* Officiorum,Vallam libro Elegant.sexto,capite quinquagesimo. x Quæ definitio.) A' diuisione. y Omnium,si iubet.) Calumniatoris descriptio.

z Is quidem.) Ab efficiente. A Neque enim *quisquam.*) *Ab actibus.* B Nam *quis est cui non.*) Argumentum ab efficiente. C Qui iureiurando.) Demosthenes in ipsa protinus exordio aduersus Aeschinem. D Ea sanè extrema.) Ab autoritate & lege. E Longè optimi poetæ.) A' testimonio. F Nec,nisi librato.) Hoc carmen est Phocylidis, admonens non temerè pronunciandum de quoptam, nisi re ultrò citroq; diligenter cognita. Citatur & à Cicerone libro Epist. ad Atticũ septimo. Hunc locum copiosè iuxtà & luculenter explicat Erasmus noster adagio, Ne de lite pronũcies. G Adeò enim hoc hominũ.) *Minoris amplificatio,* à modo. H Quod profectò.) Epilogus. I At hoc genus homines.) Vbi potissimùm uersetur calũniator. K Siquidẽ ibi.) Argumẽta à causa. L Cõtrà qui assentãdi.) Amplificatio. M Homeri carmẽ.) Hoc carmẽ ex Homericæ Iliad.s. sumptũ est,incertũ & uarium belli euẽtũ notãs. Nos de ea re plura annotauimꝰ in dialogo Philopatris. N Cæterùm quadruplatoris.) Qualibus studeat & intentus sit. O Cunctarum alioqui rerum.) Essẽdi tertio capite, itẽ tertiò: Forte est uinũ, fortior est rex, fortiores sunt mulieres: super omnia autem uincit ueritas. P Mille modis fallat.) Hactenus de calumniatore. Q Porrò defertur is plerunq;) Hactenus de delatore: nunc ad delatum. Cicero secundo de Oratore: Inident autem homines maximè paribus, aut inferioribus: cum se relictos sentiunt, *illos autem* dolent euolasse. *Sed etiam superioribus* inuidetur sæpè uehementer,& eò magis,si intolerantius se iactant,& æqualitatem communis iuris, præstantia dignitatis aut fortunæ suæ transeunt. R Tale quiddam in gymnico.) Amplificatio à simili. S Neq; sequenti incommodat.) Cicero libro Officiorum tertio: Scitè Chrysippus

ſippus,ut multa:Qui ſtadium,inquit,cucurrerit, eniti & contendere debet,quàm maximè poſsit,ut uincat:ſupplantare eum qui cum certet, aut manu depellere, nullo modo debet. Sic in uita ſibi quenque petere quod pertineat ad uſum, non iniquum eſt:alteri ſurripere,ius non eſt. T Hi deinde amari.)Redit ad ſtudia calumniatoris. V Adeò rationes eius.) Diſtributio. x Philoxeno.)Philoxenus poeta, quemadmodum diximus De mercede conductis, uſqueadeò non potuit carmina Dionyſij probare,ut maluerit reduci ad ſodinas lapidarias.Hiſtoria refertur ab Eraſmo,adagio In lapidicinas. Y Ceu œſtro in auriculam immiſſo.)Oeſtrum inſecti genus eſt,horrendo ſtrepitu: unde & nomen inditum apud Græcos. nam Latini aſylum appellant.Hoc addito,Iuno uaccam Io in furorem egit:unde prouerbium natum eſt,Oeſtro perciti ſiue concitati,pro ingenti animi cupiditate cómotis,ac ueluti attonitis.Poetæ diuino correpti furore, œſtro conciti dicuntur: unde οἰστροκλῆγες dictione compoſita,pro inſano: & οἰστρᾶν & οἰστρηλατεῖν pro inſanire. Z Talia ferè ſunt.) Epilogus diſtributionis. α Cum cupiditatibus.) Efficaciſsimum delationis genus eſt,cum id in calumniam uocetur, quod auditoris ſtudio planè repugnat. β Quondam apud Ptolemæum.) Probat exemplis quæ ad faciendam fidem non uulgariter adiuuant:præſertim cum per inductionem,quam Græci uocant ἐπαγωγὴν adhibentur. Quo in genere plurimus eſt Socrates Platonicus. γ Inſtita muliebri.)Inter ueſtimenta, quib.uir ſine reprehenſione uti non poteſt,annumeratur ſtola, quę demiſſa erat ad imos uſq; pedes:& cuius extremam partę ambibat inſtita aſſuta,quæ erat faſciola quædam ſiue limbus.Cum Dionyſius in conuiuio iuſsiſſet, ut ſinguli ueſte muliebri ſaltarent.id Plato facere recuſauit his trimetris è Fabula quadã:

Muliebri ego haudquaquam indui queam ſtola,
Vir natus ipſe,& ex uirili germine.

Deuteron.uigeſimoſecundo: Non inducetur mulier ueſte uirili,nec uir utetur ueſte fœminea. Δ Dithyrambicos.)Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi,qui & ipſe Διθύραμβος dictus eſt: quòd bis natus,ueluti è duabus ianuis prodierit. ε Dijs genitus.)Alexander in Ammonis templo, quum à uate dictus eſſet Iouis filius,Nihil,inquit,mirum : nam Iupiter om-

nium naturâ pater est, sed ex his optimos quosque peculiariter suos facit. ζ Ordines.) Dictu mirum, quàm appositè transtulit ταξιαρχὸν, quem non parum multi uocant centurionem. Ordinem uero dicuntur ducere apud Latinos, qui cohortibus turmis ue præsunt. η Apud Alexandrum.) Alexander inter amicos, quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè uidebatur honorare Craterum: sed omnium maximè diligere Hephæstionem. Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæstion Alexandrũ. Id uerò Græcè iucundius dicitur: φιλοβασιλεὺς & φιλαλέξανδρος. sentiens, Craterum in his quæ ad regiam dignitatem attinebant, præstare fidum amicum: Hephæstionem priuato quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque, licet dissimiliter amantibus, diuersa ratione persoluit præmiũ: Craterũ enim ornauit dignitate, Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem. θ Quin cum leonibus committeretur.) Imperatores Romani leones in uiuarijs alebant, uoluptatis causa: quibus & sæpè noxios obijciebant. ι Nã pinde.) Amplificatio à simili. κ Arma sunt istis.) Arma calumniatorum. λ Adamantino septus muro.) Quicquid inuictum atque inexpugnabile, id adamantinum uocamus. nam adamantis lapidis duricies incredibilis est. μ Nouandi cupido.) Fastidium enim est humani ingenij, in his quæ nobis ad manum sunt. Id quod eleganter notauit Alexis apud Athenæum libro tertio: ἐρῶμεν ἀλλοτρίων, ἃ κεκτήμεθ' οὐ σπουδάζομεν, id est: Alienum amamus, proximum contemnimus. ν Omnes amore sui.) Horatius: Cæcus, inquit, amor sui. Id uitij Plato malorum omnium fontem autumat. ξ Nescius se reum haberi.) Calumniæ morsus non solùm perniciosissimus est, uerùm etiam ineuitabilis: quòd clancularius plerunq; Vide prouerbium: Aduersus morsum sycophantæ non est remedium. ο Tum ille, si homo ingenuus.) Persona eius, apud quem quis defertur. π Et summis arridet labris.) Græci usurpant, cum quis uerbis duntaxat simulat, quippiam: non autem ex animo facit. Idem in Apologia: ἀπ' ἄκρου χείλους φιλοσοφῶν: id est, A summis labijs philosophum agens. Idem in dialogis Amatorijs: ἐπ' ἄκρου τοῦ χείλους τοὺς ὅρκους ἔχουσι. id est: summis in labijs iusiurandum habentibus. ρ Qui admorso labro.) Mordere labra dicitur, qui stomachatur, animoque ringitur. sumptum ab indignantium gestu.

σ Alind

σ Aliud in pectore clausum.)Homerus Iliad.2.

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν,
ὅς τ' ἄλλο μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃ. id est:

Haud secus atq; Orci portas hominem execror illum,
Quisquis corde aliud celans, aliud sonat ore.

τ Proinde multa.)Exaggeratio calumniæ ab effectu, & eius exemplis. υ Apud poetam.)Homerus Iliad.2.Bellerophontis historia recensetur ab Erasmo in Chiliadibus. Neq; dissimilis narratur historia Geneseos 39. cap. φ Cum ipsa prior.) Eadem planè historia narratur & Geneseos 39.cap. χ Contempta in hoc.)Hoc est, pœnam pro pudicitia, suaq; in hostem reuerentia referens. ψ Simile quiddam Phædra.) Quũ Phædræ libidini consentire nollet Hippolytus, furore incensa redeũti Theseo accusauit, quòd illi uim uoluisset inferre. ω At inquet.)Obiectio. A Age inquã.) Dilutio ab exẽplis. B Est ne alius Aristide iustior.) A' comparatis. Aristides cognomento Iustus, semper suo unius præsidio fretus Remp. administrabat, à sodalitatibus abhorrebat, ueiut ab amicorum potentia, quæ ad iniuriã alijs inferendam adderet animũ. Erat illi simultas cum Themistocle. Huic cum delectus esset collega ad peragẽdam legationem: Vis, inquit Themistocles, ut in his montibus simultatẽ deponamus? Nam si uidebitur, reuersi illam resumemus. Γ De Palamede.)A' Virg. lib.2.Aen.& Plin.lib. Naturalis historiæ 7. Δ Socratem recensere.) Xenophon in apologia pro Socrate. Ε Quid Themistoclẽ.) Postquã nauali pugna Xerxẽ uicit, & patriã atq; uniuersam Græciã à barbarorũ imperio liberauit, decẽnali exilio primùm Athenis, mox tota Græcia depulsus, ad Persarum regem confugit, & inuidię cessit. Athenienses nihil causæ prętexuerunt, quàm ne gloria fieret elatior. Ζ Aut Miltiadem.)Quũ is pro parta uictoria contra Persas ad Marathonem coronam in Senatu peteret, obstitit Sothares, & palàm exclamauit: O Miltiades, quum solus uiceris, solus coronaberis. Passus est quoq; se accusari & damnari tandem in carcere interijt. Lege Platonis Axiochum. Η Sanè opinor.) Consilium de non admittenda calumnia. Θ Quòd Homerus in Sirenũ.)Sirenes, Parthenopẽ, Leucosiã & Ligram, maris monstra fuisse fabulatur Homerus, in parte uirgines, in parte uolucres, Acheloi fluuij & Calliopes Musæ filiæ. Harum una uoce, altera tibijs, tertia lyra canebatt

& pri-

& primò iuxta Pelorum, pòst in Capreis insula habitauerunt. Quæ uoce canora, atque tanta carminis dulcedine transeuntes demulcebant, ut alto somno premerentur: & cum sopitos persentirent, submergebant, atque deuorabant. Quare cum iuxta illas transiturus esset prudens Vlysses cera sociorum aures obturauit, & ipse se ad nauis malum alligari iussit ut ea ratione saluus euaderet. De illis etiam Lucianus in oratione De domo. I Iam si deorum.) Concludit eodem loco communi, quo à principio utitur. K Lumen afferat.) Aut, ut inquit ille:

Aspice namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
Mortales hebetat uisus tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam.

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩΜΙΟΥ. PATRIÆ ENCOMIUM.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

Argumentum & genus orationis, ipse titulus exponit. Est autem propositio & summa negocij, patriam omnium rerum esse dignissimam & uenerabilissimam, ut quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraque à signis & consequentibus sumuntur. Ostendit enim, quæcũq; homines faciunt, ea ad patriæ uel ornamentum uel defensionem comparare: & quantumuis humili & sterili solo aliquis natus sit, nihilominus patriam suam splendidissimis ciuitatib. ac regnis anteponere: quemadmodum parentum quoque & liberorum inter se affectus eiusmodi est, ut qualescunque ipsi sint, tamen sese omnibus alijs plus ament & colant. Proinde & legislatores cum grauissimè punire homines uellent, patriæ priuationem atque exilium, tanquam acerbissimam pœnam, instituisse.

Ὅτι μὲν ἤδη γέγονε παρ' ἐμοῦ καὶ πρότερον ἐν ἅπασι τοῖς ἄλλοις ἐπιδεδειγμένον ἐστὶν ὡς πατρίδος καὶ φίλων οὐδὲν ἡδύτερον

IAm olim uulgi sermone detritum est, nihil esse a patria dulcius: proinde neq;

ἐστιν, ἢ τοῦ ἥλιον μὴ ἀδίκως στιμότερον λέγειν τι, καὶ θειότερον ἄλλο; καὶ μὲν δὴ καὶ στιμᾶν οὐ δεῖν νομίζουσιν οὐδένα, τούτων πατρὶς αἰτία καὶ δικαιοσύνη, γεγενημένη τῇ αὐταδελφιδῇ καὶ παιδὸς σαμένου πόλεων μὲν εἶδος μεγίθει, καὶ λαμπρότητας καὶ πολυτελείας καὶ σεσιῶν ἄλλων μάλιστα πολλοῖ, πατρίδας δὲ τῷ γενομένῳ πάντων. καὶ τοσοῦτον ἀλλοῖς ὑπερβάλλει τῶν καὶ πάνυ τιμωρημένων τὸ κατὰ τὸν δίκαιον ἀδικοῦντες ὑπὸ τῶν βουλῶν τῶν ἀλλοις ἀδικήμασιν, ὅσῳ μὴ εἶναι πολίτης ἄμεινον ἀδικοῦντα πόλεως, ἀγνοεῖν μοι δοκᾶ, τίνα χρὴ τιμὴν ἀποτίνειν τῇ πατρίδι. καὶ ὁ τοιοῦτος ἀθλιός ἐστιν ἀχθόμενος, ἢ μισητοτάτας ἔλαχε τῇ πατρίδι. ἐμοὶ δὲ ἥλιον, αὐτὸ τιμᾶν τὸ τῆ πατρίδι δοκοῦν. πόλεως μὲν γὰρ παραβαλεῖν

neq; iucũdius quicq̃. Est uerò hac aliqd uenerabili, aut diuinius? Siquidẽ quæcũq; diuina, quæcũq; uenerationẽ digna homine esse existimãt, horũ cauk atq; magistra est patria, quæ nos genuit, aluit atq; instituit. Enimuerò urbiũ magnitudinẽ atq; splẽdorẽ umptuosos præterea uasorũ instrumentorũ apparatus admirantur multi, patriã uerò pio amoris affectu prosequũtur oẽs: neq; quisq̃ quãlibet potẽs, ita deceptus est alienarũ rerũ amœno et uoluptuoso spectaculo, ut propter immodicam apud alios rerum cũm uisendarũ tum admirandarũ excellentiã, obliuiscatur patriæ. Itaq; quicunq; felicis et splẽdidæ ciuitatis se ciuẽ esse iactat, ignorare mihi uidetur quam gloriã aut honorẽ patriæ tribuere oporteat. Neq; occultè fert talis, se dolore affectũ iri, si mediocrẽ patrẽ am sortitus esset. Mihi uerò iucũdum est ipsum nomen patriæ reuerẽter atq; religiosè colere. Etenim ei quì ciuitates

inter se

παραβαλεῖν πέφυκεν προσή-
κει, μείζονος ἀξίας ἡγεῖσθαι τὴν ἀλλοτρίαν,
τῆς τῶν οἰκείων ἀφθονίας. ὅπου
δ' αἱρεσις ἔστι πόλεως, ἐκλέξ-
αιτο τὴν λαμπροτέραν, καὶ
σοφωτέραν τῶν πατρίδα. ἀλλ' ἐξέτα-
σαι μὲν αὐτὴν καὶ τῶν πατρίδα
ἔοικε δαίμονος παραπησίαν,
ἕλοιτο δ' αὐτὴν τῶν ἐποίαν. τὸ
δ' αὐτὸ ἔστι καὶ οἱ πλούσιοι τῶν
παίδων πράττουσι, καὶ οἱ χρυσοῦ
τε πατέρων. ὅτι γὰρ υἱὸς καλὸς
κἀγαθὸς ἄλλου αὐτὸν προτιμή-
σαι τοῦ πατρὸς, ὅτι πατὴρ παῖς
μιλήσας τε παιδὸς, ἕτερον αὐ-
τὸν ἔρξαι νόμῳ· ἀλλὰ τοσοῦτόν γε
οἱ πατέρες νικῶμενοι, προσή-
μουσι τοῖς παισὶν, ὥστε καὶ πάλ-
λακοι καὶ μέγιστοι, καὶ τοῖς πᾶσιν
αἰσχρὰ φαίνονται νικησαμένοις
οἱ παῖδες αὐτοῖς. ὅσοι δὲ μὴ τοιοῦ-
τοί εἰσι πατέρες πρὸς τὸ ὑὸν,
ὃ λοιπὸν μοι πατρὸς ὀφθαλμὸν

inter se collaturus est, perspicuus esse uideo, singulari animi simplitudinem accuratè expendere, earundēq; elegantiam obseruare, neq; non cōmerciorū ac rerū uenalium copiā considerare. Cæterùm ubi de urbiū electione agitur, nemo utiq; posthabita patria splēdidorē electurus est: uerùm in optatis habebit, patriam quoq; suā quāmaximè conformē esse urbi, copiosis & felicibus ipsa, tamē, qualiscunq; tandē fuerit, delectu habito cæteris haud dubiè præpositurus est. Istbuc uerò ipsum liberi quoq; faciūt probi et legitimi, neq; ō patres, quidem fuerint nonnulli. Neque enim spectatæ honestatis & probitatis adolescens, alium patri suo honoribus præferet: neque pater nō electo filio alium paterno affectu iuuenem complexurus est. Qui his inferiores sunt patres, tantum tamen filijs ex se genitis non grauatim tribuunt, ut sint & uita honestissimi, et dignitate amplissimi, appareantq; omnibus sua opera quāoptimè educati atq; exornati. Porrò q tali erga filium suum usus utitur iudicio, ille patris oculos habere mihi uidetur minimè,

ἔχειν. πατρίδα δὲ τοίνυν τὸ ὄνομα, πρῶτον μὲν εἰκειότατον πάντων, ὁδὶ γὰρ ἕκαστος τῶν πατρὸς εἰκειότατον, εἰ δέ τις ἄποικος γέγονε τῶν πατρίδων τῶν δικαίων τιμᾶν ὥσπερ καὶ ὁ νόμος καὶ ὁ φύσις κελεύει, πρεσβύτατος ὢν τῶν πατρίδα πρεσβεύσει. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτὸς, τὴν πατρίδος τέκμαρ, καὶ ὁ τῶν πατρὸς πατὴρ, καὶ εἰς τούτων εἰκότως πάντας αὐτοῦ, καὶ μέχρι θεῶν πατρίδων πρόσεισιν ἀναβιβάζομενον τὸ ὄνομα. χαίρουσι καὶ θεοὶ πατρίσι, καὶ πάντα μᾶλλον ἢ οἰκεῖοι, ἱδρύσαντο τὰ τ' ἀνθρώπων, αὐτῶν ἐγκέφαλοι πέμματα πάσαν γῆν καὶ θάλασσαν. ἐφ' ὅσε δὲ ἵκανον αὐτῶν ἐγένετο, προτιμᾷ τῶν ἄλλων ἁπασῶν πόλεων. καὶ πόλεις συμποτέρας, θεῶν πατρίδες. καὶ νῆσοι θεότροφοι, πατρὶ δὲ θεῶν γένεσις θεῶν.

minimè. Proinde nomen patriæ primum est, & omnium familiarissimũ. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis uerò iustum habebit honorẽ patri, quemadmodum & lex & natura imperat, ille patriæ quoque conuenienter præcipuum honorem habiturus est. Siquidem ipse etiam pater peculiaris est patriæ possessio, ac patris pater, tũ omnes qui ex illis numerosa retrò serie generis domestici prognati sunt. Et ad deos usque paternos patrium nomen protenditur. Gaudẽt uerò ipsi quoq; Dij solo natalitio, ac uniuersas res humanas, ut par est, intuentur, suam possessionem esse existimantes totum terrarum orbem, atq; omnem Oceanum. In qua tamen quisque illorum terra natus est, hanc omnibus cæteris urbibus, quamuis florentiorib. honore, anteponere non dubitat. Quinetiam ciuitates quæ Deorum feruntur esse patriæ, cæteris sunt uenerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur.

Itaq;

ἱερὰ γὰρ πιχαριτωμένα ταῦτα νομίζεται τοῖς θεοῖς, ἐπειδὰν δὲ τὸ οἰκεῖον ἕκαστος ἀφικνῆται καὶ ἱδρύσῃ τόπον. ἃ δὲ δὴ οἷς τίμιον τὸ δὲ πατρίδος ὄνομα, πῶς ἂν αὐθρώποις πολὺ τι μᾶλλον; καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ ὄνομα πρῶτον ἕκαστος ἀπὸ τῆς πατρίδος, οὐ καὶ ἔστιν ὅτε θεὸν, ἀ καὶ πολεῖται νόμιζε ἔχειν, ἀλλ' ὃν ἑκάστῳ νομίζεται πάτριον, διὰ τὸν πρῶτον ἀπὸ τῆς ἕω. καὶ φωνῆς ἐντεῦθεν ὄρξασθαι, ὡδιχώμενα πρῶτα λαλεῖν μανθάνων, καὶ θεὸς ἐγνώρισεν. ἀ δέ τις τοιαῦτος ἕλαχε πατρίδος, ὡς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις, πρὸς τὸν τῶν μειζόνων παιδείαν, ἀλλ' οὖν ἐκ τοῦ καὶ τούτων τῶν παιδαριωμάτων τῇ πατρίδι τὸν χάριν. ἀ γὰρ ἂν ἐγνώρισεν, οὐδὲ πόλιν ἔνεμα μὴ διὰ τῆς πατρίδος πόλιν ἄναι μαθών.

παῦτα

Itaque sacra quoque illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus locos offert atque sacrificat. Iam si patriæ nomen tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisque nostrum in patria primum iucundum illud solis lumen initiatus est, non secus atque Deum, qui tametsi omnibus gentibus communis est, unicuique tamen patrius esse existimatur, propterea quòd sub uitæ initium ab illo loco primùm auream illam solis lampadem conspexerit. Accedit his, quòd & uocem quisque suam in patria auspicatus est, primum suæ gentis uernacula lin-

gua amabili balbutie sonare perdiscens, Deósque cognouit. Porrò si quis talem sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscendas alterius egeat adminiculo, aliam tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neque enim urbis nomen cognouisset unquam, nisi patriæ beneficio & opera urbes esse cognouisset.

ὑπάρχει δὲ, οἶμαι, παιδεύ-
ματα καὶ μαθήματα συλ-
λήψεσθαι ἄνθρωποι, χρεια-
μώτερόν τε αὐτοὺς ἀπὸ τούτων
τοῖς πατρίσι παρασκευάσο-
τον· ὑπάρχειν δὲ καὶ χρήματα,
φιλοτιμίας ἕνεκεν· δεῖ δὲ τὰ
κοινὰ δεῖ πατρίδος δαπανή-
ματα. καὶ ἀκόντων, οἶμαι. διὰ
γὰρ ἂν ἀχαρίστων εἶναι τὸν τ
μιγίστων τυχόντας ἀθρήσειε
τις· ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοῖς παῦ ἵνα
τοι ἀποδίδωμι χάριν, ὥσπερ
ὀφλὶ δίκαιον, ἐπεδεὼν δ' ἄν
δῆ πρός τινος, πολὺ μᾶλλον
προσήκει τὴν πατρίδα τοῖς
παιδεύσασιν ἀμείβεσθαι. πα-
νώσεως μὲν γὰρ γονέων ἀοὶ
νόμοι πάρα τοὺς πέλας·
ποιεῖν δὲ προσήκει πάντων
μητέρα τὴν πατρίδα νομί-
ζειν, καὶ χαρίστερα φορῶν
ἀποδιδόναι, ὧν δὲ τ νόμων αὐ
τῶν γνώσεως· ὥρθα δὲ ἐδεὶς
ὅτως ἀμνήμων δὲ πατρίδος,
ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει γενόμε-

In ea uerò opinione sum, ut putem ab hominib. tantùm in hoc sibi parari omniũ artium ac disciplinarũ cognitionem, ne patriæ indecores, sed seipsos huic utiliores informent. Insuper opes etiam poßidentur liberalitatis exercendæ gratiâ, ut cõmunibus impẽsis patriæ inopiam subleuemus. Cõsentaneum enim esse opinor, ne, cum maximis beneficijs afecti sumus, parum grati esse reperiamur. Sed si est quì uni officioſe refert gratias, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocria ab illo acceperit: multo magis conuenit quãcumulatißimè paria referre patriæ. Etenim super parentum ærumnosa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Requum uerò est, communem omnium matrem patriam esse existimare, huicq; pro nutricãdi officijs ipsarum legũ decreto iubente quamamplißimas gratias reponere. Cæterùm usqueadeò patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, ut in alia Republica ætatem de-

νος ἀμιλλᾶσθαι, ἀλλ' εἴ τι καλὸν πραγθυνεῖς ἐν τῇδε ἀποδημίᾳ, σωιχῶς ἀναπαλθσιν, ὡς μίγιστον τ ἀγαθῶν ἡ πατρίς. εἴ τι δὲ ἁμαρτάνοντες, ἀν ἡ τὰ ἄλλα εὖ πράξωσι, τοῦτο γὴν αὐτοῖς μίγιστον ἐνδὰν νομίσουσι, τὸ μὴ τὴν πατρίδα εἶναν, ἀλλὰ ξυνιτόναν· ὑπὸ γὰρ τὸ δὴ ξυνιτόναις. ἡ τοῦ κατὰ τ τ ἀποδημίαις χρόνου λαμπρὸν γιγνομένου, ἢ διὰ χρημάτων κτῆσιν, ἢ διὰ τιμῆς λάξαν, ἢ διὰ παιδείας μαρτυρίαν, ἢ δι ἀνδρίας ἔπαινον, ἔστιν ἰδεῖν ὅτ τὴν πατρίδα παύσας ἐπιγομένους, ὡς ἐκ ἂν ἐν ἄλλοις βιβλίοισιν ὑπὸδεξομένους τὰ αὐ τ καλά. ἡ τοσούτῳ γι μᾶλλον ἕκαστος σπούδα λαβέδαι τῆς πατρίδ, ὅσῳ πρὸ ἂν φάνηται μείζονα παρ' ἄλλοις ὑποξημιῶ. πόθεν δ' ἂν ἡ νίοις πατρὶς, τοῖς μὴ ἄλλη γενέσθαι, ἀλλ' εἴ τι καλὸν πραγθυνεῖς ἐν τῇδε ἀποδημίᾳ, σωιχῶς ἀναπαλθσιν, ὡς μίγιστον τ ἀγαθῶν ἡ πατρίς. εἴ τι δὲ ἁμαρτάνοντες, ἀν ἡ τὰ ἄλλα εὖ πράξωσι, τοῦτο γὴν αὐτοῖς μίγιστον ἐνδὰν νομίσουσι, τὸ μὴ τὴν πατρίδα εἶναν, ἀλλὰ ξυνιτόναν· ὑπὸ γὰρ τὸ δὴ ξυνιτόναις. ἡ τοῦ κατὰ τ τ ἀποδημίαις χρόνου λαμπρὸν γιγνομένου, ἢ διὰ χρημάτων κτῆσιν, ἢ διὰ τιμῆς λάξαν, ἢ διὰ παιδείας μαρτυρίαν, ἢ δι ἀνδρίας ἔπαινον, ἔστιν ἰδεῖν ὅτ τὴν πατρίδα παύσας ἐπιγομένους, ὡς ἐκ ἂν ἐν ἄλλοις βιβλίοισιν ὑπὸδεξομένους τὰ αὐ τ καλά. ἡ τοσούτῳ γι μᾶλλον ἕκαστος σπούδα λαβέδαι τῆς πατρίδ, ὅσῳ πρὸ ἂν φάνηται μείζονα παρ' ἄλλοις ὑποξημιῶ. πόθεν δ' ἂν ἡ νίοις πατρὶς, τοῖς μὴ ἄλλη γενέσθαι,

gens, omnem curam collẽdæ patriæ deposuisset. At etiam qui peregrè multis iactati difficultatibus calamitosè agunt, crebrò testãtur rerum optimarum omnium præstantissimam esse patriam: tum etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè uitã exigãt, tamen in hoc egentissimos se esse opinantur, quòd patriæ fines non incolãt, sed extorres et peregrè agant. quippe peregrionationis probrũ nõ mediocriter eos discruciat. Videmus quoq; eos qui per tẽpus quod peregrè agendo insumpserunt, nonnihil splendoris & gloriæ sibi adiũxerunt, aut paratis diuitiarũ possessionibus, aut dignitate et honorib. aut celebri disciplinarum atque ingenij testimonio, aut laude uirtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quasi nequaquam apud alios meliores sua ipsorum bona essent cum aliqua laude ostensuri. Ac tanto quisque maiore studio patriam comprehendere approperat, quanto rebus maioribus dignus apud exteros habitus est. Proinde iuuenib. quoq; desiderabilis & amabilis iuxtà est patria. Porrò autem bo-

γηρακότων ὅσῳ πλείω τὸ φρο-
θεῖν, ἢ τοῖς νέοις μίτεσι, τοσόν-
τῳ καὶ πλείων ἐγγίνεται πό-
θος ἑκάστοις τῆς πατρίδος. ὅπως γὰρ
τῶν γηγηρακότων καὶ σωθῆ-
ναι, καὶ σύχεται καταλῦσαι τὸν
βίον ὡς τὴν πατρίδος, ἵν' ὅθεν
ἤρξατο βίου, ἐντεῦθεν πάλιν
καὶ τὸ σῶμα κομισάμενος
τῇ θρεψαμένῃ γῇ, καὶ τῶν πα-
τρώων κοινωνὸν τάφων. δεῖ
γὰρ ἐνθάδε λοιπὸν ἔχοντας ἐκ-
λείπειν, καὶ μετὰ θανάτου
ἐν ἀλλοτρίᾳ πάλιν γῇ. ὅσῳ
δὲ τὴν οὐσίαν τὴν πρὸς τὰς πα-
τρίδας μίτεσι τοῖς ὡς ἀλη-
θῶς γνησίοις πολίταις, μᾶλλον
τις ἐν τῷ αὐτοχθόνων. οἱ μὲν
γὰρ ἐπήλυδες, καθάπερ νό-
θοι, ῥᾳδίως ποιοῦνται τὰς με-
ταστάσεις, τὸ μὲ τὴν πατρίδος
ὄνομα μήτε ἀδίκως, μήτε σπου-
δῆς, ἀπέμφυτοι δ' ἀπωλαχῶς τὸ

mines iam ætate ac senio confecti, quanto maiori quàm iuuenes prudentia exculti sunt, tanto uehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare unusquisque è senum numero & festinat, & in uotis habet maximè, in solo natalitio uitam cum morte commutatam relinquere, ut quò loci uitam auspicatus est, eodem iterum & corpus terræ altrici humandum reponat, ac patriæ sepulturæ participem se fore cognoscat. Etenim graue & acerbum unicuique esse uidetur, peregrè agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Cæterùm quanta erga patriam sit uerè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certius aut facilius quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi aut spurij, paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsùm ignotum est: neque ullo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes nusquam non

ἐπιτηδείων ἀπορῆσαι, μέτρον δὲ δαιμονίας, τὰς δὲ γαμετὰς εὖ δουλὰς τεκμαίρου. εἰς ἣν μὲν πάτρα ἡ παρὶς, ἀγαπῶσι πλὴν γῆν, ἐφ' ἧς ἐγένοντο, μὴ ἱδρᾶσθαι, πᾶν ὀλίγιον ἔχουσι, πᾶν βαχᾶ σεν μὴ λιπόγιον, πᾶν ἀπορῶσι δὲ γῆς ἐπαινέσαι πλὴν ἀρετῆς, ἥ γε πατρὶς δὲ παρὶς ἐν ἀσωρήσαιμ ἐγκωμίῳ. ἀλλὰ πᾶν ἰλιγγιᾶν ἐτέρους σιμνυνεμένους πολίοις ἀνεμελέτοις, μὴ λειμῶσι φυτοῖς πανταλαπεῖς διειλυμελέοις, μὴ αὐτοὶ ἥ δὲ παρίδος ἐγκωμίων ἐν ὑδηλαν βαύοντας. πλὴν δὲ ἐπιφόρων τὰ φορῶντος, καὶ κηροβάφων ἐπαινῶσι, καὶ σπάνιλα τὶς ἀλ πλὴν παρίδα, πᾶν νησιώτης ἦ, πᾶν πᾶν ἄλλοις δὲ δαιμονᾶν ἀλώπεκι. μὴ διδυμέλω ἀδανα σίαν ἐ προσφύσθαι, καθ' ἡμῶν ἥ ἐπὶ τῆς παρίδος τάφων· καὶ ὁ τῆς παρίδος ἀὐτῷ καπνὸς λαμπρός.

rerum neceſſariarũ copiam ſibi haud difficulter ſuppeditari, modũ felicitatis in cõtris ac gulæ fœdis & beluinis uoluptatib. ſitum habentes. Veruntamen quibus mater eſt patria, terrã illã ſingulari amore proſequũtur, in qua in lucem editi, in qua nutriti ſunt. Quanq̃ modicã habeant, quanquam aſperã & ſterilẽ, quanquam unde terræ uirtutem collaudent non habuerint: attamẽ quo patria encomio potiſſimum celebranda ſit, nequaq̃ animo perplexi hæſitabũt. Verum tametſi non ignorauerint alios ſuam iactaſſe patriã ſuperbius ob agrorũ fœcunditatẽ, ac pratorũ uiridantiũ plantas omnijugas: neq; ipſi tamẽ patrij ſoli lardis obliuiſcuntur, quam equis alendis aptam ſuſpicientes, numeroſa quoq; ac robuſta pube fœcundã collaudãt. Ad hæc maturat etiam reditum in patriam aliquis, qui inſularis fuerit, tametſi apud alios bellẽ & feliciter uiuere poſſit: oblatámque immortalitatem reſpuet. patriæ ſepulcbrum perpetuitati præferens. Et uel patriæ [b] fumum

[b] alieno

λαμπρότερόν & ὀφθέστερον τοῦ παρ' ἄλλοις πυρός. οὕτω δὲ ἀρα τίμιον ἔνεα ἅπαντα περὶ πᾶσιν ἡ πατρὶς, ὥστε καὶ τοὺς παντάχοθι νομοθέτας ἐν ἅπασι τοῖς ὑπ' ἐκείνοις ἀλλοιώμασιν, ὡς χαλεπωτάτῳ ἐπιβλαπτόντας τὴν φυγὴν, τιμωρίαν. καὶ οὐκ οἱ νομοθέται μὲν οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ στρατηγοῦντες ἑτέρως, ἀλλ' ἐν τοῖς μάχαις τὸ μέγιστόν ἐστι τῶν παραγγελμάτων τοῖς παρατεταγμένοις, ὡς ὑπὲρ πατρίδος & αὐτοῖς ὁ πόλεμος. καὶ οὐδεὶς ἔστιν ὃν ἀκούσας τούτου, παυσὸν ἂν εἶναι δόλιχον, ποιῶ γὰρ καὶ τὸν δειλὸν, αὐθρᾶσον, τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα.

alieno igne ipsi luculentior esse uidebitur. Vsqueadeò uerò in uniuersum res omnes quamlubet preciosas excellit patria, ut legum quoque conditores passim quisque uideat maximis puniendis sceleribus exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neque uerò solum legislatorum consuetudo sic se habet: ceterum uerò qui cum imperio exercitibus præsunt, aliter. neque enim maiore ac uehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè ullus est, qui his auditis ignauum esse sustineat. Etenim strenuum & audacè ex meticuloso quoque facit nomen patriæ.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

a Nihil esse patria dulcius.) De dulcedine patriæ extat epigramma παλαιὸν ex Homero formatum, apud quem Odyss.

dyſſ. nono ſic Vlyſſes in conuiuio Phæacum loquitur

Ὡς οὐδὲν γλυκιον ἧς πατρίδος, οὐδὲ τοκῆων

Γίνεται. id eſt:

Vt nihil eſt patria, proprijsue parentibus ulli
Dulcius.

Lucianus quoq; hoc encomium ab hoc ipſo Homeri loco exorditur: quo ſententiam ſuam declarando, paucis quidem illis, ſed admodum argutis uerbis indicauit, quàm cuiq; præclara habenda ſit ſua patria, quàm amanter colenda, quàm officioſè proſequenda. Illa enim neſcio qua dulcedine cunctos ducit, & immemores non ſinit eſſe ſui. Nec ferè ulla terra eſt, aliorum opinione, quamlibet barbara & inculta, quamlibet inamœna & horrida, quæ ſuo alumno non uideatur omnium eſſe cultiſsima & amœniſsima. Hoc uerum eſſe, uel unus proteſte productus multorum inſtar habendus eſt Ithacus, cuius cum ſapientia minimè eſſet dubia, illiq; conceſſum foret alibi felicem uitam agere, immortalitate fruituro, ac eſſet oriundus ex inſula aſpera, nec ita multum iucunda: præ omnibus tamen uoluptatib. quas formoſiſsimæ deæ conuerſando capere potuiſſet, ſubſilientem fumum optat de patrijs poſſe uidere focis, inamœnos & horridos Ithacæ ſcopulos immortalitati præferens, qua negat ſe quicquam uſpiam gentium uidiſſe dulcius. Iam neminem uſqueadeò ferum natura exiſtimo, quē natalis ſoli recordatio non aliqua dulcedine caperet atq; demulceret, quiq; Vlyſsis opinioni refragaretur, cum illud naturæ neſcio quo ductu aut uitio omnibus inſitum eſſe uideamus, ut cuiq; ſua plus æquo arrideant: adeò, ut cui ſua ſorderet patria, adhuc nemo inuentus ſit. b Patriæ fumus.) Apud Homerum Odyſſeas α, terrę natalis fumum Vlyſſes optat uidere ſurgentem. Vnde & ductum eſt hoc prouerbium, ad quod eleganter quoq; alluſit Ouidius his uerbis:

Haud dubia eſt Ithaci prudentia: ſed tamen optat
Fumum de patrijs poſſe uidere focis.

Quem autem unquam uidimus in tam barbara regione natū, cui ſua patria uel non optima uideatur? Illa enim complectitur quæ ſolent haberi chariſsima: parentes, affines, amicos, penates, ſolum ipſum natale, cui auſpicia uiuendi debemus.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ἐγκώμιον. DEMOSTHENIS encomium.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

Et hic titulus argumenti ſummam indicat. Eſt enim encomium Demoſthenis oratoris, ſed nouo quodam colore tractatũ. Non enim ſimplici uia, aut uulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præſcribuntur, utitur: ſed illis quodãmodo poſt poſitis & reiectis, à cõfeſsione hoſtis potiſsimam encomij partem abſoluit, hoc uidelicet ordine. Principiõ narrat, quo pacto cũ deambulatũ iſſet, in Theſſagorã poetã inciderit, encomiũ Homeri meditantẽ. Ibi igitur cum de Homero alter, alter aũt de Demoſthene laudando inter ſe agerent, Theſſagorasq; contenderet longè difficilius eſſe Homerum laudare, quàm Demoſthenem: non quia id uerſibus faciendum eſſet, ſed quia ipſa materia locorũ ſterilior foret, idem hoc ipſa re cõprobare illũ cœpiſſe. Eaq; encomij huius occaſio eſt, & quaſi quoddam operis proœmium. Fingitur itaq; exinde Theſſagoras ſub cõparatione quadam Homeri & Demoſthenis, & eorum quæ ad utriuſq; laudem ab arte ſumi poſsint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm perſona Demoſthenis, tum cæteræ uirtutes & res geſtæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter uidere licet, quid in autorum lectione ſpectandum ſit, & quæ ratio in encomijs texendis potiſsimùm ſequẽda, Theſſagora iſta omnia quaſi digito, quod dici ſolet, indicante. Atq; hæc prior encomij pars eſt, quæ ex locis technicis à Theſſagora homine poeta perficitur. Altera autẽ ex atechnis, quæ uocant, ſumitur: ſed quam ſumma prudentia atq; arte Lucianus, utpote orator, ac ſerió agens, tractaſſe ita uidetur. Interpellato enim ſermone Theſſagoræ, ut qui in uulgatis, & in ſchola exerceri ſolitis rationib. uerſaretur: deinde & carminis illius auſcultatiõe, ut fingit, uicißim peracta, ipſe accepto ab eodẽ Macedonicarũ rerũ cõmentario, in quo & acta Antipatri & Demoſthenis quędã cõtinebantur, ex eo reliquã inde orationem pertexit, illi uidelicet inſuper cõmemorando quæ hoſtes quoque de eloquentia Demoſthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum geſtarũ excellentia, ſcripta atq; teſtata

reliquissent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Est enim ea demum uera ac solida laus, quæ ab hoste proficiscitur: quippe qui nihil laudaturus facilè in eo quem odit, fuerit, nisi ad quod ipsa uirtutis ac ueritatis natura compellitur: quæ ciusmodi sanè est, ut quod infrà ipse Antipater ait, honestæ res etiam apud hostes honestè ducantur, & uirtus laudem suam ubiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum est.

Βραδίζοντί μοι καὶ πρὸς τὸν τοῖχον, τῶν ἐνθάδε τις ἐπιστὰς ἔφη· Ἀνὴρ οὗτος ἐν ἀρίστῃ ἡλικίᾳ, τῆς ἔνδον ἀδῆς λίαν, σμικρὸν πρὸ μέσης μυρίας, Θρασαγόρας τε καὶ ραπυγχαῖος. τάχα τινὲς αὐτὸν ὑμῶν ἐπίστανται· σμικρὸς τὸ σῶμα, γενειήτης, φαλακρὸς, ἀνδρικὸς τὴν φύσιν. ἰδὼν ἔν τινα τῶν ἔτι νεοσιδήτων, Θρασαγόρας ἔφη ὁ ποιητής· ποῖ δὴ, πρὸς πόθεν; οἴκοθεν, ἦλθ' ὅς, ἐνταῦθα πόθεν δ', ὦ δαιμόνιε; ἀμείλιξε μεθ' ἑαυτοῦ διαλεγόμενος· ἀωρὶ γὰρ τοι τῶν νυκτῶν βλακεύεις, ἐδόκει μοι χρῆναι τοῖς Ομήρου συνδιδόναι δὲ καὶ ἡμῖν ἀπάρξασθαι. παλαιός τις εἶ καὶ πολιός, ἔφην, ἦ τὰ ῥαψῳδῶν ἃ παιδεύουσιν ἡμᾶς τίνων, ἐκεῖθεν ἦν ἀρξάμενος, ἐπιστήσῃ τὴν ἀρχαίαν ἐπιστήμην.

Cum a in porticu deambularē, exeūti ad sinistrā b die 16. paulo antè meridiem, forte se mihi Therſagoras offert. eo existimo eum plerisque uestrûm notum esse. Pusillus est, naso c aquilo, fere candidus, uirili specie. Hunc cum procul accedentem uiderem, dixi: Hic Therſagoras poeta est. Et interrogaui, quorsum aut unde ueniret? Ille inquit, domo se huc uenisse. Num, inquam, deo ambulandi gratia? Tum ille: Omitte hoc interrogare. nocte intempesta surrexi, ut ad d Homeri natalem, carmen ei dedicarem. Præclarè, inquam, facis, quòd illi studes gratiam institutionis referre. Hoc cum instituissem, ait ille,

ρ@, ἦλθ' ὃς, ἐλαδὸν ἡμᾶς ille, huc ueni, neque animad
τὴν, ἀς τοῦτο τῆς μισημβρί- uerti me deambulationem
νης ἐπωτίσων. ἐπορεύν, ἐ- ad meridiem usque produ-
φλω, λᾶ μὴν μοι καὶ τοῦ πε- xisse. Tum ego: Et mihi o-
ριπάτου. πολὺ μὲν τοι πρό- pus est deambulatione. Sed
τερον, ἔφν, προσῆπᾶν τοῦ- ille: Multo ante, inquit, o-
τονὶ λιόμηνδ@ ἦκω, τῇ χαρᾷ portuit me illum salutare.
τὸν Ομηρον ὅτι λέξας. ἔστ monstrabat autem manu
λέ πον τὸν ἐν λιξεῖᾳ τοῦ τῶν Homerum. Scitis enim in
Πτολεμαίων νιὸ, τὸν καθε templo Ptolemæi ad dexte-
μένον τὰς κόμας, προσορᾶν ram collocatum esse, pro-
τι οὖν αὐτὸν ἀφικόμλν, ἔφν, lixa coma insignem, inquit
καὶ προσελθόμλν@, ἀφθό ad hunc eundum mihi est,
νον μεταλιλόναι τῶν ἐνόν- ut eum salutem, & orem ut
τ@ γὰρ, ἔφλν, ἐν δυχαῖς τὰ mihi magnam uersuum co-
ποιήματα εἴη, πάλαι γάρ piam largiatur. Ego con
τοι καὶ αὐτὸς ἐνωχλεῖν μοι δο trà inquam: Si quid uotis
κῶ τὸν Δημοσθένλν, ἐδικνυο proficitur, & ego iam olim
θῶσά τι πρὸς τλν αὐτοῦ γε Demosthenem obstrepo, ut
νέθλιον. ἐ οὖν ἡμῖν ἐπαρ mihi suppeditet orationem
κέσει τὸ σχεδᾶ, συμβουλόμε ad natalem eius ornandum.
μλν αὐτοῖς κοινὸν γὰρ ἡμῖν Si igitur satis erit uota face
τὸ ἑρμαιον. ἐγὼ μὲν, ἔφν, re, adiunge me tibi socium.
καὶ τῶν νύκτωρ τι καὶ τέ nam commune, inquit, lu
μᾶρον πεποιημένων, δοιῶ crum auferre cupimus. Ego,
μοι δ' δυνοίας τὸν Ομηρον ἐκ inquam, habeo poema lucubra
πεγράφαδαι· θέως γὰρ πως, tu hac nocte & hodie, quod
ἐμ μαπτικῶς ἐς τλν πείσιν Homero propter beneuo-
βιβαιχεύδλν, lentiam dedicaturus sum.

Nam diuino quodam furore commotus ad poeticam ra-

βιβλιαρχοῦλλιον, μεμνῆσ' ἀν-
θρ' ἐπίτηδες γὰρ τοι τοῦτ'
τὸ γραμματεῖον παρεσκευάσμαι,
ὡς ἄρα τῷ σχολῇ ἔχοντι τῶν
ἐπάθλων παρεῖναί μοι. δοκῶ
οὖν μοι ἐν καλῷ σὺ δ' σχο-
λῆς ἕνεκα μανικῶς γὰρ ἂ, ὦ
δ' ἐγώ, καὶ πίσσεσθαι τὸ τοῦ
τὸν δόλιχον ἀγωνιστήν, ὃς
ἤδη λιλουμένῳ τὴν κόνιν,
καὶ τὸ λοιπὸν δὴ δίαυ ψυχα-
γωγούμενον, μονονουχὶ πρὸς
τὸν παλαιστὴν διεγείρειν, ἵν'
ἐπιλέξον πλουσίως ἀπὸ τῶν πά-
νυ οὐσῶν. ὁ δ', ἀλλ' ὅτι τῶν
βαλβίδων οὐκ ἂν ἐμοῦ δεό-
μενος, ἐφη. καὶ σὺ δέ μοι δο-
κεῖς, ἀγωνικῶς τὸν δόλιχον
τῶν ἐπῶν, ἐπιδρομὴν αὐδεῖ
μέλλειν δὲ καταβαλέσθαι τὸν
τοῦ θαλίου τυχόν. καὶ ὃς γε-
λάσας, ὡς δέ σοι τί τῶν ἀπὸ
γωνος, ἔφην, δρχεσόμενον; ἐ-
σως γὰρ, ἔφη, ὁ Δημοσθένης
ἐλάττων, ἢ καθ' Ὅμηρον
εἶναί σοι λόγου καταφαίνε-
ται· καὶ σὺ μὲν μέγα φρονεῖς,
Ὁμήρῳ ἐπαινέσας, ἐμοὶ δὲ
ὁ Δημοσθένης σμικρὸν, οὐ τὸ
μοδίῳ:

pior, ut iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, ut ostendam sodalibus, cum in aliquem ociosum incidero. O te felicem, inquã, qui uidêris mihi perinde facere, atq; aliquis qui postquam cursu uicit in stadio, redit abluto puluere, ut oblectet se spectando: & cum luctatore iocatur, expectante ut iam in certamen uocetur. Cui respondet ille: At paulo ante cum è meta procurrendum esset, non erat ocium ad iocandum. Sic tu uelut in cursu poetico uictor, facis me ludos ac delicias, metuentem stadij fortunam. Scilicet, ait ille ridens, quasi rem difficilem susceperis. Fortasis, inquam, Demosthenes uidetur tibi indignus qui ad Homerum conferatur, & uideri iis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cum Homerum laudastis me uerò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse.

Cauillari,

μικῶν; ὑποφαντᾶς, ἔφη. Ἀπαγασιάσαιμι δ' ἂν αὐτὸς ἥρωας, ἢ πρὸς πλάτωνα ἀμὶ τὸν γνώμῃ πρὸς Ὁμηρον τεττάχθαι. σὺγε, ἦν δ' ἐγώ, ἡμῖ δ' οὐκ ἂν δοκοῖς πρὸς τὸ Δημοσθένους; ἀλλ' ἐπεί γε μὴ ταύτην τὴν λόγον ἀτιμάζεις παρὰ τὸν παρόντα, δῆλον ὡς τὸν ποιητικὸν ὄγκον ἄγαμαι μόνον, τοὺς δὲ ῥητορικοὺς λόγους πάντα φρονᾶς ἀτυχῶς, οἷον ἱππεὺς πεζὸς παρὰ τοὺς ἱππεύοντας. μὴ μὰ Δία, ἔφη, ταῦτά γε, πολλοῦ γε δεῖν ἐν τοῖς ποιητικοῖς ἰοῦσι ὄγκοις. ἀλλὰ γάρ τοι πρὸς τοῖς καταλογάδην, ἔφην, ἐνδέον τινὸς ἐν ποιήσεσι, ἃ μάλιστα μὲν πανταχοῦ φανεῖσθαι, πρὸς φαύλης φρονήσεως εἰδάτοι, ἔφη, ἂν ἐπαίειν, πρὸς χάριν πολλάκις, ἄλλων τε λόγοποιῶν, πρὸς τὰ Δημοσθένους ἐγγὺς τῶν Ὁμήρου τινάς. οἷον λίγω τὸν σφοδρότητα πρὸς πικρίαν, πρὸς τὸν ἐνθουσιασμὸν, πρὸς τὸ μετὰ ἐνεργείας πρὸς τὰς φιλίππου μέθας καὶ κορδακισμούς,

Cauillaris, inquit ille. nam ego nolim heroas illos inter se committere, tameſi magis faueo Homero. Bene, inquam: an non putas me Demoſthenis magis fauere? Sed quoniam non recuſas hac de re mecum colloqui, apparet te ſolam poeticam admirari, & ſolutam orationem prorſus contemnere, ſicut eques peditem præteruectus aſpernatur. Tum ille, Dij prohibeant ne ſic inſaniam, tameſi non leui furore opus eſt ijs qui ad poeticas fores accedunt. Verùm & oratoribus, in quã, opus eſt afflatu quodã diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac ſæpe me comparatio cùm aliorum oratorum, tum & Demoſthenis cum Homero, delectat, cum ſimilẽ videon uim, acerbitatem et impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat uiolentum; ita Demoſthenes in Philippi ebrietatem, ſaltationes, petulan-

καὶ τῶν ἀσήμων. τὸ δ' Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, πρὸς τὸ, ἀλλ' γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας τοὺς ἀγαθοὺς ὑποθυμιδίους ἐπὶ ἀλκῇ. καὶ τὸ, Ἠνεμίγ' οἰμώξειν χρὴ ἰωκλάτα πηλιὼν, πρὸς τὸ, πηλίκον ποτὶ τεμένεσιν ἀν' οἱ ἀνδρὸν ἐπάνοι, οἱ ὑπὲρ λόξης καὶ ἱλαυδρίας πλουτοσαντος; παραβάλλω δὲ καὶ τὸν ῥῆσιν τὸ πόδωνα πρὸς τὰς Ὀδυσσέως νικώσας τῶν λόγων· καὶ τὸ,

αἰ μὲν μέλλομεν ἀπήμονα τ' ἀθανάτω τιν' ἐσσεσθαι,

πρὸς τὸ, πρόσθεν μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποισι τοῦ βίου βαίνει τέρμ', κἄμ' ἐν ἐμοὶσιν τίς αὐτὸν παδέρξας τυρῇ, καὶ μυρίαι γιγένασιν ἄλλοι αὐτοῖς ἀδὲ ταυτὸν δὲ λιανοίας ἐπαθρέομαι. ἤδομαι δὲ καὶ πάε δυ καὶ λιαδίσας, καὶ ῥεπὰς λίξας καταμανδάνων, καὶ τὰς ἀφαιρούσας τὸν νόον μεταβολὰς; καὶ τ' ἐν τ' παῤῥησίᾳ ἐπευθύνας, καὶ τὰς τ' παραβολὰς σὺν τῷ καιρῷ

petulantiam inuehitur. Et quale illud est [h] apud poetã, Vnum augurium optimum est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenem, Oportet bonos uiros bona cum spe suscipere defensionem Reipub. Et illud, Forsitan ipse senex deploret talia Peleus,

similé est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerent illi fortes uiri qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt. Confero & magna ui fluentem [i] Pythonis orationem ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis esse scribitur. & illud,

[k] Ni foret hæc hominũ natura obnoxia morti,

similé est huic loco: Omnes homines natura morti obnoxij sunt, etiam si quispiã conetur se inclusum in caueam seruare. Denique infinitæ sunt similes utriusque sententiæ.

Delectãt aũt me et affectus tũ uehemẽtiores, tũ leniores, et oratiõũ uarietates et metaphoræ tã diũ læuãtes, et tẽpestiui ex di-

γλαφυρότητας, καὶ τὸ τ' βάθος μεσοβαρβαρον παντα χῆ. καί μοι πολλάκις ἐδέξω (ὲ γαρ αὖ τελεθὶς ἀπομνυ ναίμην) συγκρίσεσθαι μὲν ἀκαιμίαις Αγλαΐης καβάπτιδαι Δημοδίνης, ἀ τῶν παῤῥησίαν, ὥς φασιν, ἀνειμένῳ, τοῦ τὲς Αοχαιὲς Αχαϊδας προσαπόντος, διαφέρεσθαι δ' τίνῳ πνεύματος τ' τὰς Ελλωνικὰς ἀποπλεγὲν φραγῳδίας, τῷ μεταξὺ δ' ἀκμαιοτάτης μάχης διαλέγεσθαι ἀναπλάττοντ', καὶ μύθοις τῶν φοραὶ σπιδαγωνίστος. πολλάκις δ' μετὰ τῷ Δημοδίνης καὶ μέτρα κώλων, καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις ἐκ ἴξω τῆς ποιητικῆς ἡδονῆς ἐμβιβάζεσιν, ὥσπερ ἐδ' Ομηρος ἀλλοκότοις αὐτιθέσεσιν ἢ παρισώσεσιν, ἢ σχημάτων βαχύτητ' ἢ καθαρότητ'. ἀλλ' ἴσως φύσει τῶς ὑπάρχειν τὰς δυνάμεσι τὰς ἀρετὰς ἐπιπάλλεσθαι. πόθεν γαρ ἂν περιφρονοίην ἂν τῶν σῶν Καλλιόπων, ταύτῃ δ' γιγνώσκων; ἀλλ' ἔδειν ἦσθαι τὸμὸν ἀσύνετον μα

ex digreſſionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius urbanitas oratorionis. Et mihi ſæpe uiſum eſt (neque enim diſſimulanda eſt ueritas) plus eſſe l grauitatis in Demoſthene, caſtigante ſegnitiem ſuorũ ciuium magna libertate, quàm in Homero, cum Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum tragœdias grãdiore ſono repræſentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demoſthenem membra ſuos habent numeros ac menſuras, quales ſunt in poetica: ſicut neque deſunt in Homero antitheſes, comparia, figuræ aſperiores aut candidiores. Nam ingenia uidentur ſua ſponte ſimiles uirtutes etiam in diſſimilib. ſtudijs gignere. Quare igitur tuam Calliopen aſpernarer? Quamuis autem hanc ualde admi-

rer,

μα τῶν εἰς Ὅμηρον ἐγκωμίων διπλάσιον ὄγκον. ἢ τοὺς νῦν εἰς Δημοδίνλιν ἐπάνυσι τίθημι, ἢ τοῖς μέτροις, ἀλλὰ τῇ ὑποθέσει φημὶ, τῷ τοὐμὲν μὴ ἔχειν εὐρεῖάν τινα κρυπτὰ ὑποβαλέσθαι τῶν ἐπαίνων, πλὴν γε τῷ ποιητικῷ αὐτῆς· τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὲν ἀσαφῆ, παρῖδε καὶ γίνεται καὶ χρόνος. εἰ γάρ τι σαφὲς αὐτῶν ἦν, ἐπ' ἴσης ἂν ἀμφίλεκτος αὐτὸ ἀνθρώποις ὄρος, πατρίδα μὴ λέγοντων αὐτῷ ἰωνικὴν Κολοφῶνα, ἢ Κύμην, ἢ Χίον, ἢ Σμύρναν, ἢ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας, ἢ μυρίας ἄλλας. πατέρα δὲ Μάιονα τὸν Λυδὸν, ἢ ποταμὸν, καὶ μητέρα Μελανώπην φασὶν, ἢ νύμφην τ' ἀγνάμην, αὐδρωπίνου γένους ἀποφαίνειν, χρόνου δὲ τ' ἡρωικὸν ἢ τ' ἰωνικόν. καὶ μάλ' ὅπως πρὸς τ' Ησίοδον ἔχειν ἐλληνίας σαφῶς ἀδύνατα, ὅπου γε καὶ τὸν μὲν πρὸ τοῦ γυμνάσιον τὸν Μιλησίου γεγενῆσθαι. τύχῃ δὲ πρεσβύτερος, ἢ πάθοι ὁμμάτων, contendunt, prius ei nomen quod nūc in usu est Homeri. Nec de fortuna eius aliqd con-

ver, tamen mea causſa duplo plus habet negocij, quàm Demoſthenis encomium: non ob illam cauſſam, quia mihi carmen ſcribendum eſt, ſed etiam propter argumentum, nullam habeo materiam ſatis ſplendidam ad inchoandas laudes, præter ipſam poeticam: [m] cætera ſunt ignota, patria, genus, ætas. nam ſi hæc nota eſſent, nullæ extitiſſent inde diſſenſiones. Alij patriam ei aſſignant urbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, [n] nonnulli Smyrnam, quidam Thebas Ægyptias, & innumeras alias. Patrem Mæonem Lydum, [o] aut fluuium: matrem Melanopen, aut aliquam nympham. ſiquidem humanū genus ignoratur. Alij exiſtimăt eum tēporib. heroicis fuiſſe, alij Ionicis: nec ſatis cōſtat utrum Heſiodus ſit antiquior. Quidam etiam Meleſigenæ fuiſſe, [p] quàm hoc

ſtat,

ἀλλὰ μὴ βέλτιον ἦν μὴ ταῦτα
ἐᾶν ἐν ἀσαφεῖ κάμνοντα. περὶ
ἐμοῦ δέ μοι κομιδῇ τὶ ἐγ-
κώμιον, ποίησιν ἄπρακτον ἐο
παινέσαι, μὴ σοφίαν ἐν τοῖς ἔπεσι
ἐπαξομένῳ συλλέγειν. τὸ δὲ
σὸν, ἔφη, κατὰ χαρὲν, ἐπιδρο-
μόν τι μὴ λέγειν, ἐφ' ᾧ ἐλεγχόμε-
νόν τι μὴ εὐπρέπειαν, μόνον ὀνομά-
των, οἷον ὄψον ἕτοιμον, ἐξευρε-
μάτων παρὰ σοῦ λάμβανον. εἰ γὰρ
ἐμίγα καὶ λαμπρὸν ὁ τύχη
τῷ Δημοσθένει προσῆψε; τίθε-
ται δὲ γυμνάσιον; ἐν Ἀθήναις μὲν
οὖν τῷ παιδὶ αἱ λιπαραὶ καὶ
ἀοίδιμοι, καὶ δὴ Ἑλλάδος ἐμ-
πορικαί; καί τοι λαβόμενος
ἂν ἐγὼ τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῆς
πολιτικῆς ἐξουσίας ἐπεσκόπουν
ἂν ὁδοὺς διῶν, καὶ κρίσεις,
καὶ πανηγύρεις καὶ ἀγορὰς,
καὶ τὴν Ἐλευσῖνα. νόμων δὲ
καὶ δικαστηρίων καὶ πανηγύ-
ρεων, καὶ παραῶν, καὶ ἀποικι-
ῶν καὶ ξυμάχων θαλαττῶν
τε καὶ χρημάτων ἐπεισηγμέ-
νων, οὐδ' ἂν εἷς ἐν ἔσοι
ἐξίοις ἐφικέσθαι δύναιτο τῷ
λόγῳ, φησὶν, ὁ Δημοσθένης,

stat, de paupertate, de cæ-
citate: ut satius esset fortasse
omittere ista, cum sint igno-
ta. Valde igitur angusta e-
rit encomij materia, si nul-
læ res gestæ, & carmen
tantùm laudandum erit, &
sapientia ex uersibus æstio
manda. Tibi uerò ampliſsi-
ma materia ad manum &
in promptu est dicenti de
rebus certis & celebratiſsi-
mis: tantùm uerbis opus est,
tanquam cõdimento ad ob-
sonium parato. Quid enim
non magnum & splendidũ
fortuna Demosthenj con-
cesſit? Quid non celebratiſsi-
mum? Nónne patria Athe-
næ opulentæ & nobiles, &
Græciæ propugnaculum?
Quòd si mihi Athenæ con-
tigiſsent, poetica consuetu-
dine recitarem amores deo-
rum, iudicia, commigrati-
ones, dona, Eleusinem. Por-
rò de legibus, iudicijs, con-
cionibus, Piræeo, colo-
nijs, trophæis terra mariq
partis, ne Demosthenes quidem ipse prò dignitate dixerit.

Ex his

ἀφθονίαν μὴν ἂν αὖ μοι παρεῖναι τὴν παίδευσιν. τόδε ἐγκώμιον οὐκ ἂν ἀπαρτᾶν ἐνομίζομεν, ἐν νόμῳ τοῖς ἐπαίνοις ὄν, ἐν τῷ παρίεσθαι ἐπισοφίζεσθαι τοὺς ἐπαινουμένους. Ἰσοκράτης μὲν, πάντα πορίζοντα τῇ Ἑλλάνι φόβον, ἐνίβαλε τὸν Θησέα· τὸ μὲν δὴ ποιητικὸν φῦλον, ἐλεύθερον σοὶ δ' ἴσως δοκεῖν, τὸ τῆς παρρησίας σῶμα ἐν τῇ ἀσυμμετρίᾳ ἐπαγαγίδαι, μή σοι μεῖζον προσκείσεται τὸ ἐπίγραμμα τῷ θυλάκῳ. παρέσται δὲ τὰς Ἀθήνας, ἐκλιχεῖσαι τὸν λόγον πατὴρ διάρχων, χρυσᾶν κρηπῖδα κατὰ Πίνδαρον, ἀ γὰρ ἐν Ἀθήναις λαμπρότερον ἐπιτήδευμα ἢ ἡγεμονικόν. ἀ δὲ τὸ Δημοσθένους ἔτι παιδὸς ὄντος, ἐπιτυχία, τῶν ὀρφανίαν ἀ συμφορὰν ὑπολαμβάνειν, ἀλλὰ λείαν ὑπόθεσιν, τὸ δὲ φύσεως γενναῖον ἀπεικάζειν λυπούσης. Ὁμήρου μὲν ἔμ ἔτι παίδευσιν, ἔτ' ἀσκησιν μνήμην ἐν ἱστορίαν παραλείφαμεν, ἀλλ' οὐδὲ ἀνάγκη τὴν παίδευσιν ἁπλῶς

Ex his magna mihi copia suppeteret. Idcirco encomium non existimarem praetermittendum esse, cum in praeceptis laudationum hoc contineatur, ut laudes ex patriae ornamentis cumulentur. Isocrates Helenae praeconio inseruit Theseum. Poetis uero concessa est maxima libertas. Sed tu fortasis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius fueris, ne quis iuxta prouerbium dicat, Epigramma maius esse calatho. Itaque etiamsi omittam Athenas, occurret pater praefectus classis, aureum, ut Pindarus ait, fundamentum. Nullae enim Athenis maior dignitas est, quàm praefectura classis. Quòd uero extinctus est Demosthene adhuc puero, non est calamitas iudicãda, sed gloriae occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed statum oportet nos attingere

ἐπαίδευσε τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων, ὕλην ἐν ῥᾳθυμίᾳ καὶ μελίτταις καὶ ἀμαθείαις οὐκ ἔχοντα, μᾶλλον δὲ ἐκ τῆς Ἡσιόδου λάφυρα καταφυγόντα, τῆς βαδύμου καὶ τοῖς ποιμέσι τῶν ἐπῶν ἐπιτηδείου. σοὶ δ' ἐντεῦθεν μέν μοι, φασὶ μὲν ὁ Καλλίστρατος, λαμπρὸς δ' ὁ κατάλογος, Ἀλκιδάμας, Ἰσοκράτης, Ἰσαῖος, Εὐβουλίδης· μυρίους μὲν ἐφιλονείκουν Ἀθήνησι τῶν ἡλικιωτῶν καὶ τοὺς παρόντας ἀπάγειν ὑποπαίζοντας, τάχα δ' ἂν καὶ τοῖς μειρακίοις τῆς ἡλικίας ἀπέτρεψε διαπαίζειν, πολὺν δ' αὐτῷ κατ' ἐξουσίαν κωμῳδῶν, ἐν τῇ τῶν ἐπιτρόπων ὀλιγωρίᾳ, ὁ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρίστης κατῆχε πόθος, ὃς αὐτὸν ἔγειρε καὶ τότε τὰς φρένας, ἀλλ' ἰδοὺ τὰς Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος βύρσας. πάντα δ' ἦν βέλτιστα φιλοσοφίας τῷ λόγῳ, διττὰς ἐν ἀνθρώποις ἡγούμενος ἀγάπας,

re poemata eius, cum de educatione deq; studijs eius nullae extent historiae. Nec; licet fingere eum à Musis accepisse poeticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quae ociosis pastoribus poeticam inspirabat. Tu uerò Callistratum habes, & longum & magnificum catalogũ, Alcidamantem, Isocratem, Isaeum, Eubulidem. Et cum innumeræ illecebræ Athenis ad se inuitent etiam illos qui sunt in custodia patrũ, cumq; adolescentia per se proclivis sit ad uoluptatem, ac Demosthenem liceret propter tutorum negligentiam uoluptates sequi, tamen continuit eum amor uirtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hic poteris philosophari, duplicem amorẽ esse in animis humanis: alterum

γὰς, τὸν μὲν θαλάτλιον τινὰ ὄρωτ@, παράφορόν τι καὶ ἀγρίαν, καὶ κυμαίνουσαν τὴν ψυχὴ, Ἀφροδίτης πεμπόμενον πλόκαμον, φλογμαντύουσι τὸν ἱμάντα, αὐτὸ χρυσοῦν θαλάττιον, τὸν δ' οὐράνιον χρυσῆς τινὸς σειρᾶς ἥλκειν, οὐ πυρὶ καὶ τόξοις ἐντιδόασιν ἀνεκλδᾶς οἷονει φαρμάκων, ἀλλ' ὧδε τὸν αὐτὸν ἕτερόν τι καὶ καθαρὸν ἰδίαν ὁρμῶσαν, μανίας σώφρονα τῶν ψυχῶν, ὁσα ζῶντα ἐγγὺς, καὶ θεῶν ἀγχίσποροι, φασὶν ὁ Ἡσίοδος. ὁρᾷς δὲ ταῦτα πάντα ῥᾳδίως, κουφὰ, σκιρτητὰ, πάντα πτερόεντα, ξιφήρη@, γλώττας λαμπρύνεσα, μιτιλήνας ὀψὲ τῆς ἡλικίας ἐκπέμποντα, μυίμῳ ἀκμιβάσας, δορύβου καταφρονήσας, σκιρτήματα νέοντας ἐπὶ πολλοῖς ἡμέρας. ἐξ ὧν τοῦ ἐν οἴδεν, ἑτέρους ὁ Δημοσθένης, ἴσμεν, σοὶ μὲν ῥᾴδιον εἰπεῖν τὸ ἐρώτημα τοῦτο, τάχα δ' ἂν ἐνοίσειε καὶ τοῖς ὀνόμασι καταπονεῖν τὸν λόγον, τάχα διαθέσεσιν ἁρμοσθῆναι τὰς ἰδιότητας;

λαμπρὸν

terum mari ortum, uarium, ferocem scilicet, uenereos fluctus in animo, qui mouentur ex æstuantibus cupiditatibus iuuenum, naturam planè marinam, alter amor est aurea catena cœlo demissa. Hic non habet faces aut tela, quæ faciant lethalia uulnera, sed bonum furorem immittit mentibus, quæ sunt cognatæ dijs, incitantem ad natiuam & incorruptam pulchritudinis formam comprehendendam. Omnia hæc amori facilia fuerunt, tonsuræ, latebræ subterraneæ specum, corrigere lineæ uitia, actionem in ætate uirili discere, exercere memoriam, assuefacere animum ad contemnendos populi fremitus, continuare studia per diem & noctẽ. Vnde quis nescit qualis extiterit orator Demosthenes? quomodo orationem uerbis & sententijs ornauerit, argumentis adsperserit affectum,

λαμπρὸς μὲν τῷ μεγέθει, πρόδηλος δὲ τῷ πνεύματι, πικρονίστατος δὲ τῶν τῶν ἐνθυμάτων ὑπηρέτησεν, ποικιλώτατος δὲ ἁρμονίας σχημάτων. μόνος γέ τοι τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Διωνύσιος ἱστόρησεν ἁπάντων, ἐμφυσχυρον, οὐ σφυρήλατον παρέχει τὸν λόγον. οὐ γὰρ ὡς τὸν Αἰσχύλον ὁ Καλλισθένης φησὶν ἐν οἴνῳ γράφειν, θορυβῶντα καὶ ἐναθρυπτόμενα τῇ ψυχῇ, οὕτως ὁ Δημάδης καὶ σωφρόνως πρὸς μέθην τοὺς λόγους, ἀλλ' ὕδωρ πίνων, ἢ καὶ τὸν Δημάδην φασὶν ἐκ ταύτης αὐτοῦ τῆς ὑδροποσίας, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς ὕδωρ λέγειν, τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέας δέ φησιν ὁ ῥήτωρ τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ἀποβλέπειν ἐφάνητο τοῦ νυκτερινοῦ λύχνου. καὶ τοῦτο μέν, ἔφη, σοὶ τὸ χωρίον τοῦ λόγου, κεῖνον πρὸς τὸν ἐμὸν ἁπάντων.

Etus, quantus in copia splendor sit, quanta uis & impetus, quanta uereundia & parsimonia sit in uerbis & sententijs, quanta uarietas figurarum? Itaque Leosthenes inquit, solum illum ex omni Oratorum numero uinum orationem habuisse, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, ut Collisthenes & Aeschylum ait tragœdias inter pocula scripsisse, cum uino inò caluisset. At Demosthenes scribens aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demosthenem uerò etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit, orationem Demosthenis lucernam olere. Hunc campum habes, ait ille, de Demosthene dicendi: qui conueniet etiam ad me. Hunc argumentum, cum erit

μένων ὁ περὶ τῶν Ὁμήρου ποίησιν ὑπῆρχε καμοὶ λόγος. ἀλλ' ἐπιτάττοις ἔτι τὰς φιλανθρωπίας, καὶ τῶν ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίαν, καὶ τῆς πολιτείας τῶν ὅλων λαμπρότητα. καὶ ὁ μὲν ἔφη σιωπᾶν, ὡς τὰ λοιπὰ προδήσων· ἐγὼ δὲ γελάσας, ὅπου γε, ἔφην, διανοῇ κατασχεῖν μου τῶν ὤτων, ὥσπερ βαλανεὺς, καταπλήσας τὸν λοιπὸν λόγον: νὴ Δία γε, ἔφη, δημοδοσίας τε καὶ χορηγίας ἐπιλογίους, καὶ ἡγεμονίας, καὶ τείχη καὶ τάφρον, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ πραθέντων ἀπόθεσιν, αἰρεῖν τε πολιτείαν· καὶ πρεσβείας καὶ νομοθεσίας, καὶ μυρίων πολιτευμάτων ἐπαινετῶν. γελάσας ἔφησά μοι τοῦτο ὀφρῦς συνάγοντα, καὶ δεδιότα μὴ λόγος τῶν Δημοσθένους αὐτὸν ὄγκων ἐπιλίποιεν· ἴσως γὰρ, ἔφην, ὦ γαθὲ νομίζεις, ἐμὲ δὲ μόνον τῶν ἐν ῥητορικῇ βιβλιομάχων, μὴ δυνατὸν ἐγκαλλωπίσασθαι τὰ ὦτα

de poetica Homeri dicendum. Sed postea transibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem quam in Republica assecutus est. Hic cum tacet, connectereique reliqua, plura dicturum ego interpellavi, ac ridens inquam: Hauriscine modò tanquam balneator, ut reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, congiaria, ludos ex propriis facultatibus ultrò factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, uirgines dotatas, consilia optima in Republica, legationes, leges. Cúmque incidisset in magnitudinem rerum gestarum, cœpi ridere hominem supercilia contrahentem, & timentem ne deficeret eum oratio de rebus gestis Demosthenis. Ac, Fortasse me, inquam, putas unum ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audisse de rebus

ὥτε τῶν Δημοδίνους πρά-
ξεσιν. εἰγε, ἔφη, περὶ τὸν
λόγον ἐπικουρίας τινὸς, ὡς σὺ
φὴς, δεόμεθα. πολὺ ἂν μᾶλ-
λον τοὐναντίον κατίχει πά-
θος, οἷον αὐγῆς περιλαμ-
πούσης, σὺν ἔχοις πρὸς λαμ-
πρὰν τῶν Δημοδίνους δό-
ξαν τὸν ὄψιν ἀποκρύπτειν.
καὶ γὰρ αὐτός τι τοιοῦτον ἐφ'
Ὁμήρῳ κατὰ τὰς ἀρχὰς πέ-
πονθα. κατέβαλον γοῦν μι-
κρὸν λόγον, ὡς οὐκ ἀντιβλέ-
πτιον ὄν μοι πρὸς τὸν ἥλιον.
ἔπ' ἐγὼ λάβω, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀνθίσταμαι. λοιπὸν μοι
κατὰ σμικρὸν προσοδίσμα-
τος, ἀντίον ἔρχειν, καὶ μὴ
ἀποβλέπειν, ὥσπερ ἡλίου
τὰς ὄψεις, νόθος τοῦ τῶν
Ὁμηρικῶν γίνεσθαι ἐλέγχεσθαι.
σοὶ δὲ μᾶλλον φαίνεται καὶ τοῦτο
τοιοῦτον, ὥστε ῥᾷον, ἢ κατ' ἐκεῖ-
νο εἶναι. τῆς μὲν γὰρ Ο-
μήρου λόξης, οἷον ὠδῆς τινὸς οὖσης
μόνης τῆς ποιητικῆς λιπάρ-
μενος, ἀνδρὸς δὲ ἀνάγνως ἔχ-
οντος λαβέσθαι. σὺ δ' ἐν
μέσῳ ὠδῇ τὸν Δημοδίνους ὅ-
λον ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ βάπτεις, καὶ μάλα ἐν ἀπορίᾳ τι-

bus gestis Demosthenis? Ego, ait ille, opus est nobis mutuo auxilio in scribendo, quemadmodum paulo antè dicebas. Verùm nisi fortasse aliter affectus es, existimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam claram lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argumentum, quia non poteram intueri: postea nescio quo modo recepi in manus, & paulatim assuefeci oculos, ne reformidarent aspectum, neue quisquam me accusare posset cæcutientem in sole, nothum gentis Homericæ. Quanquam tua causa facilior est, quàm mea. Nam cum in Homero nihil præter poeticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi uerò, cum totum Demosthenem consideras, ingens copia se offert, ut dubites

βὶ τὸν λόγον ἀνῆμεν, εὖτε ἐ-
χρὴν ὅτου πρώτου τῶν γνώ-
μέων λάβηται. καθάπερ οἱ
λίχνοι πάσχουσι περὶ τὰς
Συρακουσίους φαγίδας,
ἢ οἱ φιλήκοοι καὶ φιλοδιά-
μενοι, ὡς μυρίας ἀκρόα-
μάτων καὶ διαμάτων ὁμο
τὰς ἐμπιοίσθαι. εὖτε ἔχουσ
σι γὰρ, ἐφ' ὧ ἐλθοῦσιν, ἀπ
τῶν ἐπιθυμίαν μεταδιώκειν.
εἶμαι δὲ καὶ σὲ μεταπολλὰ
εὖτε ἔχοντα ἐφ' ὅ, τι ταῦτα, ἢ
κύκλῳ σε περιελόντων, φύ-
σεως μεγαλοφροσύνη, ἐμοῦ
λεκτικοῦ, βίου σώφρονος, λό-
γου λαμπρότητος, τῆς ἐν τοῖς
πράξεσιν ἀνδρίας, πλημμέ-
λειαν πολλῶν καὶ μεγάλων, ὑ-
περφυῆ, πλοκὴν ἀσυμῶν, φι-
λανθρωπίας, πίστεως, φρονή-
ματος συνέσεως, ἐπάσῃ τῇ
πολλῶν καὶ μεγάλων πολι
τευμάτων. ἴσως οὖν ἐρεῖν
ἔνθεν μὲν ψηφίσματα, πρέσ-
βεις, ἀμφικτυονίας, νόμους, ἐπά-
θεν δὲ ἀποστόλους, Εὔβοιαν, Μέ
γαρα, Βοιωτίαν, Χίον, Ρό
δον, τὸν Ἑλλήσποντον, Βυζ
ξάντιον, εὖτε ἔχοις ἴσως τῶν γνώμῶν ἀναπλέκειν, συμπο-

búcne an illuc te uertas mee
poſſis ſtatuere quid pri-
mum ſumere uelis, ſicuti
delicati in[5] *Syracuſanis mē*
ſis, aut auidi ſpectatores &
auditores, cum uaria ſpecta
cula & carmina offerun-
tur, dubitant quò potiſſi-
mùm applicent animum. Ita
taque opinor te ex alio in a-
liud deſilire, nec poſſe inu-
ua re commorari, cum te
ſubinde alia ad ſe rapiant,
uidelicet natura liberalis, in
genium ardens, temperan-
tia, eloquentia, magnitudo
animi in rebus gerendis,
multa & præclara facino-
r is, fortuna deſpicientia, in
ſticia, humanitas, fides, au-
dacia, prudentia ſingulæ
actiones in Republica. For-
taſſe hinc intuens decreta,
legationes, conciones, le-
gesinde claſſes, Euboeam,
Megara, Bœotiam, Chium,
Rhodum, Helleſpontum,
Byzantium, dubitabis quò
te potiſſimùm uertas in tan-

μφρόμενος τοῖς πλείστοις τέμενος. ὥσπερ οὖν ὁ Πίνδαρος, ἴσως πολλὰ τῷ νῷ βαλλόμενος, οὕτω πως ὑπέρευχος, Ἰσμηνὸν, ἢ χρυσηλάκατον Μελίαν, ἢ Κάδμον, ἢ Σπαρτῶν ἱερὸν γένος, ἢ ταὺς πυκνάμπνοα Θήβας, ἢ τὸ παύτολμον Διρκαϊκὸν, ἢ ταὺν Διονύσου πολυγηθῆ τιμὰν, ἢ γάμων λύρα κυκλίων Ἁρμονίας ὑμνήσομεν; οὕτωσὶ δὲ πῶς σύ γε ταύτὸν ἔσεσθε ἀπορῶν, λόγον ἢ βίον, ἢ ῥητορικὰν ἢ φιλοσοφίαν, ἢ λαμπαγωγίαν, ἢ τὸν δαίμονα ταῦθ' ἅπερ ὑμνεῖ βίον. ἔτι δ' οὐδὲν ἧττον ἐκφυγεῖν, ἴφη, τῶν παλαιῶν, ἀλλ' ἑνὸς ἕτου δὲ λαβόμενος, ἢ ῥητορικῆς περὶ αὐτῶν, ἢ ταύτῶν κατάδηλον ἕτερον ἢ λόγον. ἐκεινό γ' αὖ σοι ἐδὲ ἡ Πθιονικὴ ἔνεστ' ἐκείνου μεῖζόν γε τὰς ἀφορμὰς ἢ ἐρεῖς, ἢ ποθῆ τι κίνησον λάβῃ παραλαβόντι, ἀλλ'

ta copia, cum in unaquaque re emineat peculiare quiddã laude dignum. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa uidens sibi proposita esse, cum inquit:

Num mea Ismenum, Meliãue nympham,
Seu magis Cadmum, genus aut uirorum
Dentibus seui genitum Draconis
Carmina dicent?
Seu canam Thebas, celebrésue pugnas
Herculis? seu Bacche tuos choreas?
Seu prius nunc Harmoniæ puellæ
Dicam hymenæos?

Idem tibi accidet, ut dubites utrum orationes, an res gestas, aut eloquentiam, aut doctrinam, aut autoritatem aut mortem uiri sumas laudandam. Verùm non errabis, quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hic satis erit eũ cũ Pericle cõferre. nam illi fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis auditiũ,

ἀλλ' αὐτήν γε οὐχ ὁρῶμεν, δῆλον ὡς ὑπὲρ τὴν φαντασίαν οὐδὲν ἔμμονον ἐχόντων, οὐδ' οἵαν ἐξαρκέσαι πρὸς τὴν τοῦ χρόνου βάσανον καὶ κρίσιν. τὰ δὲ τοῦ Δημοσθένους, ἀλλὰ σοὶ καταλελείφθω λέγειν, εἰ ταύτῃ ῥάπειο. πρός γε μὴν τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετάς, ἢ τὰς πολιτείας αὐτοῦ ῥεπομένῳ καθ' ὅλον, μίαν ἐντευκτικῶν ἀποτέμνεσθαι τὴν διατριβήν· εἰ δὲ βούλοιο διαψιλῶς, δύο καὶ σύνδεις ἑλόμενον, ἔχειν ἀποχρῶσαν λόγων ὑποβολήν· πολλὴ γὰρ ἐν ἅπασιν ἡ λαμπρότης. εἰ δ' οὐκ ἐκ τοῦ παντός, ἀλλ' ἐκ μορίου ἐπαινεσόμεθα· νόμος μὲν γὰρ Ὁμηρικός, ἡρώων ἐπαίνους ἐκ μορίων διατίθεσθαι, ποδῶν ἢ κεφαλῆς ἢ κόμης, ἤδη δὲ κἀκ τῶν φορημάτων ἢ ἀσπίδων. μεμπτὸν δὲ οὐδὲ τοῖς θεοῖς ἐγένετο, ὑμνεῖσθαι παρὰ τῶν ποιητῶν, ἐξ ἠλακάτης ἢ τόξων, ἢ τῆς αἰγίδος, μήτι γε δὴ μορίου σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς, τῶν

fama tantùm accepimus, sed nullæ extant eius orationes. Quare constat, eas præter actionem, nullã habuisse solidam aut durabilẽ laudem, quæ promereretur admirationem apud posteros. At Demosthenis scripta extant. sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris.

Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere unum locum, aut ad summum duos. hi tibi amplißimam materiam suppeditabunt. res enim sunt splendidißimæ. Quòd si non uis totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut uestes, aut clypeum.

Et ne dij quidem huiusmodi laudes aspernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia

uerò

ἀθρήσειεν δὲ οὐδὲ ἅπαντα τὸν ἐφάπαξ ἐλθόντα. οὔτε γοῦν οὐδ' ὁ Δημοδίνης ἂν τιάσειεν, παθ' ἓν τῶν αὐτοῦ καλῶν ἐπαινούμενον, ἐπεὶ τί γε σύμπαντ' οὐδ' αὐτὸς ἂν αὐτὸν ἐξαρκέσειεν ἐπαινέσαι. ταῦτα τῷ Θρασαγόρᾳ διελθόντος, οἶμαί σε, ἔφην, ἐμοῦ ἐπιλαβόμενον βάλλειν, τὸ μὲν μόνον ποιητὴν ἀγαθὸν εἶναι, τῶν λόγων παραπαίσασθαι ποιησάμενον τὸν Δημοδίνην, τὰ πρὸς τοῖς ἐμμέτροις προσβάντα. σὺ μὲν οὖν, ἔφη, τὴν ῥητορικὴν ἐπιδεῖξαι, προσέχθη ἐπιλαμβάνων τὸν λόγον, εἴ τι τῆς φρονήσεως αὐτῆς, ἀκροατὴς ἡμῖν γένοιο. πρόσεχε γοῦν τοίνυν, ἔφην, σοὶ γίγνεσθαι σύλλογον, σὺ δ' ἐπίσχες ὀλίγον χρόνον, μὴ πρὸς πλέον ἢ γεγονὸς δάκτρον. καλῶς ἂν λέγοις, ἔφη, τὸ λαμπρόν· σὺ γάρ, ἐπεὶ φίλον, ἀγνοεῖς, οἶμαι, τὸ παρὸν ἄπορον, ἅτε ἐκ τοῦ πόλλου τοῦ νοσοῦντος σαυτὸν ἀγνοούσαντος,

uerò deorum nemo complecti semel potest. Itaque neque Demosthenes ægrè ferret, si uirtutes eius non cõprehenderis una oratione. Nam ne ipse quidem suas laudes omnes una oratione complecti posset. Hæc dicentem Therſagoram interpellauiſti ac, Puto, inquam, hæc te narrare, ut eloquentiam tuam apud me ostentes. nam cum initiò tantùm uolueris declarare quantus poeta sis, nunc ostendis etiam quantum in soluta oratione ualeas. Tum ille: Volui, inquit, hoc argumentũ percurrere, cum uiderem te segniorem esse, si tamen cura paulisper remissa audires me poema meum recitantem. Ego uerò respondi, illum non facere operæpretium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatũ me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, si nondum etiã tibi satis factũ est. At ne scis, inquã, quæ res me angat. Deinde ut mihi dicus ignorãs mor

σαυτῷ, ἄλλο δέ τι παράσχῃς. ἔνι τί σὺ μοι, ἃ παράξεις ἄν, τὴν πρώτην ἰόντα πρὸς τὸν λόγον ἐπιχάρτως ἴδῃς τάδε· ἄλλα παλαιάτατα πάλαι τῶν πρόσθεν, ὥστε τι ταύτης τῆς ἀπορίας ἴσως σοι τὰ ἰάματα. τοῦτο δ' ἐμοὶ ἔφη σοι πόλλ' ἴαμα, χρὴ μέν τοι, καὶ δάκρυ ἐλοῦ, δαρδαπευτέον ἔσται τῶν σωφρονιστέων. τῶν ἐναντίων γάρ, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς δίκαιον, ἃ φασὶν Ἀντιφῶν τὸν Κυρηναῖον φιλοτιμεῖσθαι πρὸς πλάτωνι τοὺς ἑταίρους. τὸν μὲν γὰρ Κυρηναῖον, ἁρματηλασίαν ὠδὲ ἀκτενῶς, πολλοὺς ἀφ' τῶν ἁπαλμῶν ἐξελάσαι ἀρίστους, ὧν τῆς αὐτῆς ἁρματοδρομίας ἅπτεσθαι, μὴ λίαν παραβάντα, ὧν' ἐκ τοῦ ἀρίστου σημεῖα κατὰ τῆς γῆς ἐκτελέσθαι. τοῦτον δέ γε τοῦ ἐναντίου ἐπιστήμην, τὰς ἁρματοδρομίας ἐλαύνειν. οὐ μὰ τὸν Δία, δ' εἶπεν, ἀκριβῶς γε, ἀλλ' ὅσῳ τῆς τριμμένης ἐκβατώτερον. ἀλλὰ τοι τὸ πάσχειν ἔφη, σοφίν, τοῦτο,

bi genus, diuina remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem, & nunc primùm ad hæc studia accedentem, uerùm hæc mihi iam olim detrita sunt. Proinde remedia tua nihil ad meam solicitudinem faciunt. At hoc, inquit, remedium fuerit: Trita uia tutissima est. Mihi uerò diuersum, inquam, placebat. Aiiūt Annicerin Cyreniacum quendam philosophum se aurigantem Platoni ostentasse ante Academiā, quòd in eádem orbita subinde decreret & reduceret currum, nihil deerrans, ut uestigia tantum unius perpetui cursus uiderentur. Ego contrà studeo tritam uiam & uetera uestigia effugere. Verùm difficile est nouā uiā relicta uetere excogitare. Ad hæc Thersagoras ait: Placet igitur Pæonis consilium. Quod inquam.

ἔφη;

ἔφλω; οὐ γὰρ ἀκήκοα. Πασφαινι τῷ ζωγράφῳ φασὶν ἱππέα γράψαι ἵππον καταλυόμενον, τὸν δὲ γράψαντα βίχοντα, καὶ πολὺ κινούμενον τὸν περὶ τὸν ἵππον. ὡς δ' ἐστὶ γράφοντα ἀνίστασθαι τὸν ἐπόντα, μίμφεσθαι· μὴ γὰρ τοῦτο προσέταξε. τὸν οὖν ἐπίσταναι τοῦ πίνακος καὶ τὸ μεταξὺ γραφὴν περιαγαγόντα, τῷ παιδὶ τὴν γραφὴν ἀνατάξαι κελεῦσαι, καὶ τὸν ἵππον ἐμπαλιν κάμψαντα ἐφέλκεσθαι κατεδύσαντα. ἐμὲ δ', ἔφην, Θεόφραστε, οὐ μίαν εἰς μὲ τροφὴν μεμηχανῆσθαι τοσούτων ἐτῶν, ἀλλ' οὐχὶ πάντα τροφὰς καὶ περιαγωγὰς ἐναλλάττοντα, καὶ μεταπειθόντα ἀεὶ μεταβάλλειν, μὴ τὸ τελευταῖον πάθω τὸ τοῦ Πρωτέως; ποῖον, ἔφη, πάθος; τὸ γελώμενον, ὃ φασιν αὐτὸν γενέσθαι, θεασάμενον ὀψὲ φανέντα τῶν ἀνθρωπίνων ὑφ' ὧν, ἐπεὶ κατέλαβεν πάντα ἰδέας ἐν ἐμοὶ καὶ φύσιν καὶ στοιχεῖον, κἄπειτ' αὖ πενίαν μορφῆς

quam. Non enim audiui. Tum ille. Ferunt quendam cum Paßone pactum esse, ut equum pingeret uolutantem se. ille currentem pinxit, & circa equum excitatum pulueren. Cùmque adstaret apud pingentem, ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expostularet, quia aliud pactus esset: exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac picturam illi ostendere: ita uidebatur equus in tergo iacere, seq; uolutare. Festine, inquam: uerùm putas me tot annis non sæpe conatum esse ut materiam uerterem? Ego uerò multifariam uerti ac reuerti, & uereor ne mihi ad extremum accidat idē quod Proteo. Quidnam? ait ille. Hic fertur consumptis omnibus formis quas solebat induere, uidelicet bestiarum, plantarum, elementorum, rursus penuria peregrinæ

formæ

μορφὴν ἐπισάντου, Πρωτέως γενέσθαι. οὐ μὴν, ἔφην, ἀνὴρ τὸν Πρωτέα μηχανᾶται ἐμὲ ἀπράγμονα ἀπολέσαι. οὐκ ὦ γαθέ, ἔφη, τοῦτο. πρόξενον γάρ ἐμαυτὸν ἀπροάδαι, παρὰ τῶν ἐντυγχανόντων φροντίδα· τάχα γάρ, οἶμαι τι περὶ τοῦ σοῦ κινήματος ἀφροντιστοῦμεν, καὶ τῆς ἐμῆς ὠδῖνος συμφροντίσαις. ὡς οὖν ἐδόκει τάχιστα αὐτῷ, καθίσαντο τὸν ἐπὶ τῆς πλησίον πρωτο- λοῦ, ἐγὼ μὲν ἀναγιγνώσκω, ὁδ' ἀκροάζετο μάλα γενναίως ποιήματος. μεταξὺ δ' ὥσπερ ἐνθουσιῶν, ἐπὶ τὴν ξύλινον τὸν ἀκροατικὸν, ἔφη, μεθύων, παιδάριον Ἀθηναῖον ἐκπλήττεται ἀκροατικὸν ἢ διδασκαλικὸν, ἀλλ' ὅπως ἔσῃ μοι χάριν. χάριν μὲν, ἔφην, ἔσομαι, καὶ πρὶν, ὦ, τι καὶ λέγεις, ἀκοῦσαι· τί δ' ἔστιν, ὦ, τι καὶ λέγεις; Μακεδονικὸν, ἔφη, ἐντυχὼν τῶν βασιλικῶν οἰκίαις ὑπομνήμασι, καὶ τέως ἀπορῶν, ἔστιν ὅ τι ἐστὶν ἐπιτήδειον ἐμοὶ τῶν ἐκεῖ γεγραμμένων, ἐπιλέξας τὸ γραμματεῖον, ἀνάγνωθι, φησὶ, καὶ σὺ τὸν ἀκροατικὸν, ἴσως γάρ τι καὶ σοὶ χρήσιμον ἔσται. ἀναγνοὺς ἐγὼ τὸ γραμματεῖον, ἐπιδιδοὺς αὐτῷ, ἀπολαβὲ, ἔφην, ἐπιτήδειον μὲν οὐδὲν ἐμοὶ, ἀλλὰ τὸν ἀκροατικὸν ἐπιτήδειον ἔσται. ἀπολαβὼν ἐκεῖνος, καὶ ἀναγνοὺς, ἐπιδιδοὺς αὐτῷ, ἀπολαβὲ, ἔφην, ἐπιτήδειον μὲν οὐδὲν ἐμοὶ, ἀλλὰ τὸν ἀκροατικὸν ἐπιτήδειον ἔσται. ἀπολαβὼν ἐκεῖνος, καὶ ἀναγνοὺς, ἐπιδιδοὺς αὐτῷ, ἀπολαβὲ, ἔφην, ἐπιτήδειον μὲν οὐδὲν ἐμοὶ, ἀλλὰ τὸν ἀκροατικὸν ἐπιτήδειον ἔσται.

formae Proteus factus. Tu, inquit ille, magis uarius formas excogitas quàm Proteus, ut effugias meam recitationem. Ego uerò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & ejciam curam excogitandæ orationis ex animo. Forjan enim, cum lecto poemate desines partum tuum curare, me quoque parturienti adiuuabis. Itaque cum perfeciſſem tandem, ſedimus in proximo ſaxo. Hic ego audio recitantem egregiũ poema. At inter legendum repentè uelut furore percitus, clauſo libro: Auſer, inquit, mercedem huius auſcultationis, ſicut Athenis ſportulæ dabantur in concionibus ac iudicijs. Sed utde etiam atq; etiam, ut gratiam mihi habeas. Egone, inquam, gratiam habeam, cum nondum intelligam quid dicas? Verùm quid eſt quod promittis? Incidi, ait ille, in domeſticos commẽtarios regum Macedoniæ, quæ res incredibilẽ mihi

τὸ βιβλίον οὐ κατὰ μικρόν μοι γεγονὸς ἀγαθὸν, καὶ νῦν ὑπομνήσω. ἔχων οἴκαδε. γέγραπται δ' ἄλλά τι τῶν Ἀντιπάτρου πραχθέντων ἔτι τῆς οἰκίας, καὶ περὶ Δημοσθένους, ἃ μοι δοκῶ σὺν αὐτῷ παρόντας ἀκοῦσαι. καὶ μὰν, ἔφην, ἥδη γέ σοι τῶν εὐαγγελίων χάριν, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπῶν. ἐγὼ μὴν οὐκ ἀπολείψομαί σου, πρὶν ἢ τὴν ἐπόδοσιν ὄψομαι σου γενόμενον. σὺ δ' ἀσπασάμενός με λαμπρῶς τὸν Ομήρου γενόμενον, ἔτι καὶ τὸν Δημοσθένους. ὡς οὖν ἀνέγνω τὰ λοιπὰ τοῦ γραμματέως, διαβιβάσαντος ὀλίγον, ὅσον ἀπόδοσιν τῷ ποιήματι τοὺς δικαίους ἐπαίνους, ἤνεγκέν μοι τοῦ Θεσσαγόρου, καὶ μάλιστ μὲν, ἐπιτυγχάνει δὲ τῷ βιβλίῳ, λαβὼν τότε μὲν, ἀπηλλαττόμην. ἐντυχὼν δ' οὕτω τὴν γνώμην διατεθείς, ὡς ἄλλο τι προσβίψας, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸ ὀνομάτων τι ἢ ῥημάτων ὑμῖν ἀναλέξομαι, ὅσο

mihi lætitiam attulit: quare librum illum non sine magno negocio mihi comparaui. huius mihi iam uenit in mentem. Continet autem cum reliquam interiorem Antipatri uitam, tum etiam quædam de Demosthene, quæ cupidè lecturus uidêris. Ego uerò iam, inquam, refero gratiam pro euangelio. dabo tibi operam reliquos uersus recitanti, neq; dimittam donec promissum præstiteris. Nam ut Homeri encomio magnificè me delectasti, ita delectaberis haudduˊbiè & Demosthenis encomio. Postquam igitur perlegit reliquos uersus, paulisp ibi cõmorati sumus, donec pro poemate debitas laudes rependerẽ. Deinde ad ædes Thersagoræ imus. ibi uix tandem reperit librum, sed reperit tamen: quem ego accipiens domum rediy. & cum legissem, decreui nihil mutare, sed totam historiam uobis ad uerbum recitare.

Non

δὲ γὰρ τῷ Ἀσκληπιῷ μᾶλλόν τι γίγνεται τῆς τιμῆς, ἢ μὴ τῶν προσιόντων αὐτῷ ποιητῶν ἄσματα, τὰ Αἰσχύλου λέγω τοῦ Τραγῳδίων, καὶ Σοφοκλέους δὲ λέγω. καὶ τῷ Διονύσῳ τὸ μὲν πολὺν ποιεῖν καινὰ ποιήματα, παμπάλαια ἅρμα γαλλίας, ἐκλέλοιπε· τὰ δ' ἐπιδόξαντα σωτηρίαν, τοῖς νῦν εἰς μέσον ἰοῦσι καὶ πάλαι κεκμήκοσι χάριν οὐκ ἐλάττω φέρει, τῷ τὸν Διόνυσον δεκάτην τετιμηκέναι. τὸ μὲν οὖν βιβλίον τοῦτο, εἴγε δὲ τῶν ὑπομνημάτων τὸ προσῆκον ἐμοὶ μέρος. τὸ δὲ λεχθὲν τοῦ βιβλίου φησὶν, Ἀντιπάτρῳ μεμηνυθῆναι παρόντα τὴν Ἀρχίου. ὁ δὲ Ἀρχίας, εἴ τις ἄρα τῶν πατρῴων ἀγνοεῖ, τοὺς φυγάδας ἐπέτασε συλλαμβάνειν. ἐπέσταλτο δ' αὐτῷ, καὶ Δημοσθένους ἄνωθεν τῆς Καλαυρίας πεῖσαι μᾶλλον, ἢ βιάσασθαι πρὸς τὸν Ἀντίπατρον ἥκοντα. καὶ δὴ καὶ μετίσησιν ὁ Ἀντίπατρος ὧδε τούτοις ἐπ' ἐλπίδι, τὸν Δημοσθένην

pp

Non enim minor honos habetur Aesculapio cum Aliis odemi & Sophocli uersus ei decantantur, si desit nouum poema sacrificantibus. Et Baccho iam olim desijt mos noua poemata faciendi: sed alijs composita non minorem gratiam merentur his qui ea tempestiuè proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem hæc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum esse quòd adesset Archias. Verum si quis adolescentium hoc ignorat, Archias fuit is cui rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demosthene mandatum, ut nulla ui adhibita persuaderet ei, ut ex Calauria discedens, ad Antipatrum ueniret. Porrò Antipater in tantam spem erectus, annè expectabat Demosthenis aduentum.

ἀλλ' πρεσβευτῶν. ὡς οὖν ἤκουσεν ἀπὸ τ Καλαυρίας ἥκειν τὸν Ἀρχίαν, εὐθὺς ὡς ἦλθεν, εἰσιέναι ἐκέλευσεν εἰσω παλῶν. ἰὼ ἰὼ ἀνοίλθεν, ὦ τὸ φράσον τὰ λοιπὰ τὸ βιβλίον· χαῖρε ὦ Ἀντίπατερ. τί δ' ἐμέλλον χαίρειν, εἰ Δημοσθένην ἤκατον. ὡς ἰλωόμην, ὑδρίαν γὰρ ἐκομίζω τ Δημοσθένους λαψάνων, ἀπ' ἰλωίδος γε μόνης ἐσφυλας ὦ Ἄρχια. τί γὰρ τ ὄντων ἐγὼ τ ὑδρίας, Δημοσθένην ἐν ἐχοντι; τὸν γὰρ ψυχὴν αὐτοῦ, ὦ βασιλεῦ, πῶς βίαν κατέχειν ἀνθρώπων, οὐ δυνατόν. εἰ δὲ ἐνδά τι παρ' ἐμοῦ λαβόντες, ἡμᾶς δὲ δῶρον ἀν τὸ Βυζαντίων τεῖχος ἔλοιμεν μαχαιρῶν, ἢ Δημοσθένην χρυσίῳ. ἐγὼ δέ, ὦ παρμενίων, ἔφη, εἰ μέ τις Ἀθηναῖος ὤν, ἐν Ἀθηναίοις λέγων, ἐμὲ τῆς παρὰ βασιλέως προτιμᾷ, τούτῳ οὐ χρήσιμον μᾶλλον ἂν, φιλίαν δ' ἐν ἄν. εἰ δέ τις ἐκ τῆς παρὰ βασιλέως ἐμὲ μισεῖ, τούτῳ προσπολεμῶ

aduentū. Quare cū audiuisset Archiā ex Calauria uenire, mox iussit eū introuocari. Postquā ingressus est, sed ipse liber narret ista. AR. Salue Antipater. ANTI. Quid ni saluus sim, si quidem Demosthenem adduces? ARC. Adduco, ut potui. nam urnam aduecho in qua sunt exuuiæ Demosthenis. ANTI. Magna de spe deiectus sum. quid enim mihi cum urna & ossibus, si non contigit Demosthenes? ARC. Non fuit possibile, Rex, uiuum in hostium potestatem redigere. ANTI. Cur non in Bœotia aut hic accepisti aurum ad eum corrumpendum? ARC. Nos uerò ciuium Byzantium ui aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. ANTI. Ego, Parmenio, si quis Athenienſis in consiliis Reip. plus facit me quàm patriam, huic argentū offerre soleo, amicitiā non offero. Si quis autē propter patriam mihi inimicus est, aduersus hūc bellū gero, ut aduer-

μὴν, ὡς ἀπροβόλοις καὶ τάχει, καὶ νικηφόροις καὶ τάφρῳ. θαυμάζω δὲ τῆς ἀρετῆς, καὶ μακαρίζω γε τοῦ κτήματος τὴν πόλιν, καὶ τοὺς μὲν ἔξω τῆς χρείας ὑφόμενος, ἵνα μὴ περισωθῶσαι μᾶλλον τὸν δὲ βουλόμενον ἀν ἐντεῦθεν παρ' ὑμῖν τυχεῖν ὑφόμενον μᾶλλον, ἢ τῶν Ιλλυριῶν ἵππον καὶ τοξοβαλλῶν, καὶ πᾶν τὸ μισθοφορικὸν τῆς ὁπλων βίας, τῶν τῆς λόγου παιδῶν, καὶ τὸ τῆς γνώμης ἐμβριθὲς εὐλαμῆ τιθὰς δοῦτορον. πρὸς Παρμενίωνα μὲν ταῦτα, τοιοῦτος δέ τις ναι καὶ πρὸς ἐμὲ λόγος ἐποιήσατο. τῶν γὰρ μετὰ Διοπείθους Ἀθηναίων ἀπεσταλμένων. ἐγὼ μὲν εἶχον δικὰ φρονήσεως· ὁ δ' οὐ μάλα γελάσας, ἐφ' οὐ δ' Ἀτθικὸν στρατηγὸν ἢ στρατιώτην δέδοικας ὑμῖν; οὐ μὲν δὴ ἔστιν καὶ ὁ πειραιεὺς καὶ τὰ νεώρια, λῆρος ἐμοιγε καὶ φλύαρος. τί δ' ἂν ἄνθρωποι πράξειαν, διεσυσίας ζοντες, ἐν πανηγυρίσαις καθεζόμενοι καὶ χορεῖς; εἰ δὲ μὴ Δημοσθένης ἦν ἐν Ἀθηναίοις ἐγένετο,

ut aduersus aream, mœnia, portus, fossam. Admiror autem uirtutem, & urbē beatam esse duco, cui talis ciuis contigit. At proditores, cum eorum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyriorum & Triballorū, aut quicquid est mercenariorū militum. Nec postpono bineloquentiam ac prudentiam talis uiri. Cum hæc ad Parmenionem dixisset, rursus mecū loq cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille uerò scitè admodum ridens: Tu uerò, inquit, nobis ab Atheniensi duce aut milite metuis? Triremes, Piræeus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, conuiuijs uitam omnem cōsumentes? Si unus Demosthenes nō fuisset Athe-

nis,

ἐγένετο, ῥᾴδιον ἂν ἦν ἡμῖν τὴν πόλιν, ὃ Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς ἀπατῶντας, βιαζομένους, φθάνοντας, ὠθουμένους. νυνὶ δὲ ἐκεῖνος ἐγρήγορε, καὶ πᾶσι τοῖς καιροῖς ἐφέστηκε, καὶ τὰς ἡμετέρας ὁρμὰς ἐπαναλαμβάνει, καὶ τοῖς στρατηγήμασιν ἀντιπαρατέτακται. λανθάνομεν δ' αὐτὸν οὐ τιχόντες, οὐκ ἐπιχειροῦντες, οὐ βουλευόμενοι. καὶ παράπαν οὐκ ἔστιν ὅπως ἀνύπνωτός τις καὶ πρόβολος ἡμῖν ἀνδρωπός ἐστι, μὴ πάντ' ἔχων ἐξ ἑτοίμου. τὸ γοῦν τοι κατ' αὐτὸν, οὐκ Ἀμφίπολιν ἔλαμεν, οὐκ Ὀλυνθον, οὐ Φωκίας καὶ πύλας ἔσχομεν, οὐχὶ Χερρόνησον καὶ τῶν περὶ τὸν Ἑλλήσποντον κεκρατήκαμεν. ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἄκοντας, οἷον ὑπὸ μανδραγόρου παθόντας, τοὺς αὑτοῦ πολίτας, ὥσπερ τομῇ τινι, καὶ καύσει τῇ ῥᾳδιουργίας, τῇ παρ' ἡμῖν χρώμενος, ὀλίγον τοῦ πρὸς ἀλκὴν φρονεῖσθαι. μεταδίδωσι δ' ἐκ τῶν χρημάτων τοὺς πένητας, ἀπὸ τῶν ὑπάρχων ἐπὶ τὰ στρατεύματα·

nisse, facilius potiti essemus urbe, quam Thebis aut Thessalia, dolo, ui opprimentes, & corrumpentes. uerum unus ille uigilat, in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere, neq; insidiando, neque agendo, neque consulendo possumus. Hic uelut murus est, aut scopulus, obsistens quo minus omnia primo impetu capiamus. Nam quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, nō Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellespontiaca potiri. Ille inditos incitat, & tanquam [u] mandragora sopitos expergefacit, ac uelut secans & urens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias quæ antea dissipabantur in ludis, confert in stipendium, cōscribit classē, συντίθησι δὲ τὰ γιγνόμενα

πὸν νόμιτ ϛ πυρραρχικῶν, πρὸ τ ἀταξίας μονονὺ ζωλίτας διαφθαρ μένον. ἀτάρᾳ δ ὑφιμένου ὕδε χρένυ πρὸς ζῶν θρασυμῶ κ τὸ ϛρατήλατον, ζὲ τ πόλιως ἀξίωμα, πάλαι ζόντ παζαπυλμένυς, ἐς τοὺς πρεχόντς ἰκανάγων. ηχὲ τὸν ζῆλον τῶν Μαραδῶ νι ηχὲ Σαλαμῖνι κατεργασαμένων σωίϛησι ὡδὲ συμμαχίας, ηχὲ συντάξης Ελλωϊκὰς. τοῦτον ὃ λαβὼν ἔϛιν, ὃ φυσίσας, ὃ πρίασθαι δ ὁ μᾶλλον, ὃ τὸν Αριϛείδω ἰκάνον ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἰπρίατο: τοῦτον ὃν, ὦ Αντίπατρι, χρὴ δεδιέναι μᾶλλον, ὃ πάσας ϛρατιάς, ηχὲ πάντας ἀπο τόλους. ὃ γὰ Αθωναίους τοῖς πάλαι Θιμιϛοκλέους ηχὲ Περικλέους ἰγίνετο, τούτοις νῦν ὁ Δημοσθένης ἐφάμιλλος, Θιμιϛοκλεῖ μὲν τὸν σώφρονα, Περικλεῖ δὲ τὸ φρόνημα. ἰκτύσαϛο γὰρ αὐτοῖς ἀκέραιον Εὐβοίαν, Μίγαρα, τὰ περὶ τ Ελλήσποντον, τὸν Βοιωτίαν. κ καλῶς ϛ, ἴφη, ποιῆσαι Αθωναίους, Χάριτα μὲν κ Διοπί

quæ penè perierat confusione ueterum tributorum. Et urbem, quæ iam nihil generosum cogitabat, tantùm ſportulas & ſeſquidenarios captabat, reſtituit in priſtinam dignitatem: & excitauit fractos & abiectos ciues ad imitationem gloriæ maiorũ, & reꝝ ad Marathonẽ & Salaminem geſtarum. Et Græcos inter ſe ſocietate & fœderibus deuinxit. Hic non poteſt falli, non arte decipi: corrumpi uerò nõ magis poteſt, quàm Ariſtides à rege Perſarum corrumpi potuit. Hunc igitur, Antipater, magis formidare oportuit, quàm omnes triremes, & uniuerſam claſſem. Quod enim apud ueteres Athenienſes Themiſtocles & Pericles fuerũt, id nunc eſt iſtis Demosthenes, prudẽtia par Themiſtocli, magnitudine animi Pericli. Itaq; redegit in ipſorũ poteſtatem Euboeã, Megara, oraꝫ Helleſponti, Bœotiam. Et feliciter accidit quòd Athenienſes Charetem, Diopithen,

θλω καὶ πρίξεως, καὶ τοιούτους τινὰς ἀπολλυμένους θρασυτέρους, Δημοσθένους ἢ ἄσπερ πάντας ἔχοντος ὅπλα τῷ βήματι. ὡς εἰ τοῦτον τὸν ἄνδρωπον ἅπαντα ἀπέφηναν καὶ νεῶν, καὶ στρατοπέδων καὶ καιρῶν καὶ χρημάτων κύριον, οὐκ ἂν μὲ νῦν δεῖ Μακεδονίας ἂν κατέχειν μοι τὸν λόγον, ὃς καὶ νῦν ἀπὸ ψηφισμάτων ἀνταγωνιζόμενος ὑμῖν, ταῦτα μὲν συμπερίεχει, καταλαμβάνει, πόρους εὑρίσκει, διώκειν συλλέγει. τί δ' ὃ ζῶντα καταλύσαι; κατιλύφαμεν. κατὰ τὸν ὁλίγον οὐ τίδυνεν; οὐκ, ἀλλ' ἔπρωμεν, ἐν Καλαυρίᾳ. τάχα δὲ ὑμέτερος γίγονεν ἔργον ὀλιγωρίας, ὁ Δημοσθένην τὸν ἄνδρωπον; ἀλλ' ὁ, ὑφ' ὑμῖν ἐγένετο. τί φῄς; αἰνίγματα λέγεις, ὦ Ἀρχία, ζῶντα μὲν βούλεσθ' ὅπ ἔχετε; ὁ γὰρ ἐπιλοιπὸς τῷν τι πρώτῳ μὲν διάδηλα; καί τοι πλέον ἂν οὐδὲν βιασαμένοις οὐδὲν ἦν, καὶ γὰρ οὖν ἐμελήσαμεν. οὐκ οὖν ὑμᾶς οὐδὲ μελήσαντος, ἵσως ἂν ἐν δὲ ὑμετέρας

et Proxenū, et similes quos dā præficiūt exercitui: Demosthenē uerō domi retinēt in suggestu. Quòd si hic in potestate haberet arma, naues, exercitus, occasiones rei bene gerēdæ, et pecuniā, ueo rerer ne de Macedonia tam periclitaremur. Nunc enim decretis tātum pugnās, nos undiq; adoritur, occupat, cōficit pecuniā, exercitus. Sed cur nō cōprehēdistis uiuum? A R. Cepimus uiuum. A N. Num in itinere extinctū est? A R. Nō: sed in Calauria, ubi erat. A N. Forsan hoc accidit negligētia uestra, qa nō bene tractastis hominē. A R. Imò nō fuit in potestate nostra. A N. Quid ais? mera sunt ænigmata quæ dicis. uiuū cepistis nec tamen fuit in potestate uestra. Nō mādasti initiò, ne quis ei uim afferret? A R. Nihil profuit quòd nemo ei uim attulit. hoc. n. curæ nobis fuit. A N. Nō accidit igitur uestra negligētia, sed fortasse uos ipsi

τίθημι βίας. ἡμᾶς μὲν αὐτὸν
οὐκ ἀπεκτάναμεν, βιάζεσθαι
δὲ αὐτὸν μὴ θέλοντα οὐκ ἦν
καλὸν ἦν. σοὶ δ' ὦ βασιλεῦ,
τί τὸ πλέον, εἰ ἕως ἀφίκετο,
πάντως οὐδὲν ἂν αὐτὸν, ἢ ἀπο
κτεῖναι. σὺ φύμεν ὦ Ἀρ
χία. δοκεῖ μοι μὴ σωτηρο
πέναι, μήθ' ὃς τις ὁ Δημοσθέ
νης, μήτε τίνι ἐμοὶ γνώμῳ
ἀλλὰ νομίζω ὅμοιον εἶναι Δη
μοσθένην δυρεῖν, καὶ τούτους ἐκ
τῶν τὸν πάνυ ἀπολωλότας,
Ἱμεραῖον τ' Φαλυρία, καὶ τ' Μα
γαθόνικον Ἀγιγόνικον, καὶ τὸν
ἐκ Παραλίας Εὐκράτη, τ' ῥᾳ
δίων ῥοημάτων ἀδίκ δικαφέ
ροντας, ἀνθρώπους ταπεινοὺς,
ἀφορμῆ προσκαίρων δοξῶν
ἐπαπολάσαντας, καὶ πρὸς μι
κρὰν ταραχῆς ἐλπίδα ὁρμοί
ως ἐξανεστάντας, ἅτα πλέξαν
τας ἐκ δὲ μικροῦ, δίκην τῶν
λεπτῶν πυρμάτων, καὶ τ' ἄ
πιστον Ὑπερίδην, καὶ τ' ἄφρονα
δημαγώγακα, τ' ἐδὲν αἰσχρὸν
νομίσαντα, κολακίᾳ τ' πλήθυς

interfecistis eum. ARC. Non interfecimus: neque op⁹ erat ei uim afferre, cum uerbis impetraremus ut imperata faceret. Quid autem prodesset, si uiuum adduxissemus? Quid faceres de eo aliud, quàm quòd occideres? ANT. Dij meliora, Archia. non satis animaduertis sti aut qualis uir fuerit Demosthenes, aut quod meum sit de his iudicium: sed putas pinde esse Demosthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierunt, Himeræum, Aristonicum, Eucratem, qui nihil differunt à fluctibus qui perpetuò huc atque illuc agitantur, homines sordidi, qui per occasionem subitò in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alicuius uel de insolentes ac superbi fiunt: uerùm breui tanquã ue spertini flatus metu perterriti diffugiunt. Num similem putas Demosthenem improbo Hyperidi, perfido assentatori uulgi? quem nõ puduit iniquo iudicio Demosthenem, ut gratiam apud uulgus iniret, circumueniret

συνεφωτήσαι Δημοδίνλω, οὐδ' αὐτὸν ἐς τοῦτα παρα-σχεῖν διάκενον, ἐφ' οἷς αὐτοὶ μετεχοίησαν, οἷς ἐχαρίσατο. μετ' ὀ πολὺ γοῦν δὴ συνοφαντίας λαμπρᾶς ὄφαν, ἢ καὶ Ἀλκιβιάδλω, αὐτῷ τλὶν παίδο-λον ἀκακόμυθον γενέσθαι· τῷ ἦ οὐκ ἐμελεν, ἀλλ' ἐπησχύνετο, καὶ τὰ πρὸς φιλανθρωπίαν γλώτ-τη χρώμενος, διὸ ἐχρῆν δή πω τὴν ἀγνωμοσύνης ἐκτιμᾶν. τί δ' ἂν ἐχθρῶν ἡμῖν ἔχθιστον ὁ Δη-μοδίνυς; ἐχ' ὅτῳ μέλοι φρέ-νας πίστιν φίλων, παῦ ἄλλο λαμ πρὸν βέβαιον ἢ δ' ἠγνωμό-νης. Τὰ γάρ τοι καλὰ, καὶ παρ' ἐχθροῖς καλὰ, καὶ τὸ δὲ ἀρετῆς παντα χᾶ τίμιον. ἀλλ' παιδίων ἐγὼ Ξέρξε, τῶ Βύλιν καὶ Σπέρχιν τὰς Λακεδαιμο-νίους θαυμάσαντος, καὶ πᾶ-σαν παρὸν ἀφύντος. ἀλλ' ἐ δέ τινα παῦτων, καὶ Δημοδί-νλω, αὐτός τι λίς ῥᾳδίνσιν, ἀ καὶ μὴ κατὰ πολλὸν σχο-λὸν συνγγνόμεν, καὶ πα-ρὰ τῶν ἄλλων ἀνακινθάνομι

cumuenire: et assentari mul titudini ea in re cuius sta tim illos pœnituit? Etenim non multo post hanc calum niam, contigit ei reditus cla rior reditu Alcibiadis. Istum autem nihil puduit lingua incessere homines quondam amicissimos, quam conue niebat ei propter ingrati tudinem præcidere. AR. Quid audio? nõ oderas De-mosthenem maximè omni um hostium? AN. Non, siquidem rationem habeam morum & fidei eius, & a mem ubiq; integritatem & constantiam. Nam honestæ res etiam apud hostes ho nestæ ducendæ sunt, & uiro tus ubique digna laude est. Neque uelim esse deterior quàm Xerxes, qui Bulidi & Sperchidi Lacedæmo-nijs pepercit propter admi ration em uirtutis eorũ, cum posset eos occidere. Ego ue-ró, si quem alium, Demosthe nem maximè admiratus sum, tum quia bis cum eo Athenis congressus sum, tum quia eius laudes ex alijs cognoui.

νος ἐν τι τῶν πολιτευμάτων αὐτῶν ἔχον θαυμάσας, οὐχ ὡς ἐκεῖνοι τοιοῦτός τις, τῆς τῶν λόγων ἀγωνίας, οἱ μὲν μικρὸν μέν ὁ Πύθων πρὸς αὐτὸν, οἱ δ' Ἀττικοὶ ῥήτορες, παμπλήθει, παραβάλλειν τῷ τούτου κρότῳ καὶ τόνῳ, καὶ λέξεων εὐρυθμίᾳ, καὶ τῶν ἀληθῶν ὑποθέσεις, καὶ σωκρατικῶν ἀποδείξεων, καὶ τῷ συνακτικῷ γε καὶ πρωτικῷ, μαρτυροῦμεν γοῦν, ὅτι τὰς Ἐλευθερίας Ἀθήναζε συναγάγομεν, ὡς ἐλέγξοντες Ἀθηναίους, Πύθωνι, καὶ τοῖς Πύθωνος ἐπαγγέλμασι πεπιστευκόσιν· εἶτα Δημοσθένει, καὶ τοῖν Δημοσθένους ἐλέγχοις σωφρονίσοντες. ἀλλ' ἡμῖν ἀπρόσφατος ὁ Λιόναμις αὐτοῦ τοῦ λόγου. ἐγὼ δὲ τοσοῦτῳ μᾶλλον ἀποδέχομαι ἕκαστον, ἐν χώρᾳ τινὶ ὀργάνου· Δημοσθένους δ' αὐτὸν ὑπερηγάμην τοῦ τε φρονήματος καὶ τῆς σωφροσύνης, ἀκλινῆ τὴν ψυχὴν ἐν ὀρθῷ ἐν ἁπάσαις φυλάττοντα φιλευμένας τύχης, καὶ πρὸς μὲν

Neque uerò tantùm propter eloquentiam (ut arbitretur aliquis) magnificeci eum; quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum isto congreßi: tantùm uincebat actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conciliandis & impellendis animis. Itaque uidelicet paenituit nos consilij, cum Graecos Athenas conuocaßemus, ut Athenienses obiurgaremus, freti promißis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiae laudem non duco in illo summam fuisse (erat enim organi uice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilij, & constantiae quam in periculosißimis tempestatibus retinebat, nunquam ce-

dens

ἐν τῶν λοιπῶν ἐναντίοις. καὶ Φίλιππον μὲν τὸν ἐμὸν γνώμην ἔχοντα περὶ τούτων ἐπιφέρειν· εὖ τοῦτο μέν γε, δημηγορίας ἀγγελίαν ἦν Δημοσθένους Ἀθηναῖοι περὶ τοῦ Φιλίππου, καὶ Παρμενίων ἀγανακτοῦντα, καί τι καὶ σκωπτόμενον εἰς τὸν Δημοσθένη ἐπιφέροντα, ὃν ῥαψῳδίαν, ἔφη, λέγειν ὁ Δημοσθένης παῤῥησίας τυγχάνει. μόνον γέ τοι τῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος λόγων ἐν Δαμοκλείοις τοῖς ἀπὸ λογισμοῖς ἐγγέγραπται τῶν ἐμῶν ἀναλωμάτων, καί τοι μᾶλλον ἐβουλόμην, ἢ γράμματοῦσι φιλίτιπποι ἐμαυτὸν ἐπιστομοῦνται. νῦν δ' ἐκείνων, μὲν ἅπαντα ἀπογέγραπται, χρυσίον, ξύλα, πίρους, δρίμματα, γλῶ· ὁ δὲ ἀδιμάντιος τόλους ἀπογέγραπται, σωτάτου Λωάμιος, ἀστιμιδίφεται. τοιοῦτα καὶ τότε καὶ πολλάκις πρός με Φίλιππος περὶ ταὐτὰ ἐλεγεν, ἐν τῶν παρὰ τῆς τύχης χρηστῶν τιδίμην, τὸ μὴ πρακτέων τὸν

dens aduersis rebus. Ac memini Philippum de illo sic sentiens, qui cum afferretur quædam concio in qua Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio uehementer stomacharetur, & Demosthenem conuiciaretur: Hic uir, inquit, dignus est quem liberè loqui sinamus. Nam huic uni omniū Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cum quidem ego malim ei confidere, quàm naualibus scribis. nullus est autem istorum, cui non inueniam in meis rationibus perscriptum esse aurum, ligna, reditus, agros: at Demosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus tunc & sæpe aliàs de hoc uiro: et in quadā felicitatis suæ parte numerabat, quòd Demosthenem non

τὸν Δημοσθένην, οὐ γὰρ καὶ τοὺς λόγους, ἅσπερ κρεμοὺς ἢ καταπίλτας, ἀθλίως δρᾶν ἀρμωμένης, ἀτασθάλων αὐτοῦ, καὶ καταράτων τὰ βουλεύματα. πρὸ μὲν γὰρ Χαιρωνείας οὐλίγα τὰ τῶν πολλῶν ἐπαύετο πρὸς ἡμᾶς λίγων, ὡς ὅσον οὔδραπον ἡμᾶς κτήσοιτο. μὴ γὰρ ἡ παρεπιλπὶς, καὶ κακίας στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἔτας ξίας, καὶ τῇ παραβόλῳ ῥοπῇ τῆ τύχης, τῇ πολλὰ πολλάκις ἡμῖν συνειργασμένῃ, κινδυνεύσωμεν ἀπολέσθαι· ἀλλ' ὅτι μιᾶς γε ταύτης ἡμέρας, τὸν πρὸ τῆ ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνον ἐπέστησέ μοι, τὰς ἀρίστας πόλεις ὡς ἐμὲ συναγαγών, καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλησπόντου ἀνάστασιν ἀναστήσας, Ἀθηναίους ἅμα καὶ Θηβαίους, Βοιωτούς τε καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ Κορινθίους, Εὐβοίας τε καὶ Μεγαρίας, καὶ τὰ πράτιστα τῆς Ἑλλάδος ἀναστενάξασθαι κατανα γάσας. καὶ μόλ' ὅσον μὴ τῆς Ἀττικῆς ἀπορίψας παρελθὼν, τοιοῦτοί τινες ἦσαν αὐτῷ

non esset commissa summa imperij apud exercitũ, cum omnia sua cõsilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis uelut arietes uel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post uictoriam desijt prædicare quantum hic uir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter ducum inscitiam, & aciem malè instructam, & insperatam fortunam, qua multa nobis conficere solet, uicissemus, uno die non modò regnum, sed & uitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas urbes, coegerat omnes uires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Euboenses, Megarenses: & effecit, ut periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam interclusit. Tales erant huius de Demo-

συνιχῆς περὶ Δημοδίνους οἱ λόγοι, καὶ πρὸς γε τὰς λίγοντας, ὡς μίγαν ἴχει τὴν Αθηναίων δῆμον αὐταγωνιστὴν ἐμοὶ Δημοδίνης μόνῳ, ἄπῳν, αὐταγωνιστής. Αθλιώτερος δὲ Δημοδίνους ἂν ἴχοντο, Αἰνιανῆς ἄσι καὶ Θετταλοί. καὶ πρίσβεις ἐπότε πρὸς τὰς πόλεις πίμποι, τῶν μὲν ἄλλων ῥητόρων εἴ τινας ἢ τῶν Αθλιωτῶν πόλις αὐταποστέλλοι, τῇ προβολίᾳ ῥᾳδίως ἂν κατεπράτυνόν, τοῦ Δημοδίνους δ' ἰδίᾳ αὐτοῦ, μᾶτλον, ἄπῳν, ἀν προβολόμαχον. οὐ γὰρ ἔξι κατὰ τῶν Δημοδίνους λόγων ἐγὼ ῥόπαιον. τοῦτο δὲ Φίλιππος. καὶ μέν τοι καὶ αὐτὸς ἐλάττων ἂν ἴχοντο εἶναι, εἰ λάβοιμι τοιοῦτον ἄνδρα, φησὶ Διὸς, Αρχία, τί σοι τι νομίζεις; βοῦν ἂν ὡδὶ σφαγὼν ἤγαγμι, ἢ μᾶλλον ἂν σύμβουλον περὶ τῶν Ελληνικῶν πραγμάτων, καὶ δὴ ἀρχῆς πάσης ἐπιτηδειότατα; φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ κατ' ἀρχὰς προαιπόνδων δὲ αὐτῶν τῶν πολιτευμάτων,

de Demosthene sermones perpetuò. & cum diceretur ad eũ quòd magnũ antagonisten haberet populum Athenienſem, reſpondebat, ſe unum habere antagonisten Demoſthenem. Nam quod abſque Demoſthene ſit, Athenienſes ſimiles eſſe Aenianenſium & Theſſalorum. Et quando legatos ad urbes mittebat, ſi quos alios miſerant Athenienſes, facilè uincebat ipſe: ſed Demoſthene præſente, fruſtra inquit ſe legatos mittere. Non enim poſſunt contra Demoſthenis eloquentiam erigere trophæum. Sic Philippus dicebat. Itaque ego, qui quidem longè inferior ſum Philippo, ſi cepiſſem talem uirum, num uelut bouem ad cædem abducerem, an uerò potius in conſilium de toto regno Græciæ conſtituendo adhiberem? Nam initiò naturâ ei bene affectus fui, propter res eius geſtas,

ἔτι δὲ μᾶλλον Ἀριστοτέλα μάρτυρος, ᾧτε τ' οὖν τὸν Ἀλέξανδρον καὶ πρὸς ὑμᾶς γε ἄγων, οὐδὲν ἐνοχλοῖτο. τοσούτων ὄντων αὐτῷ τῶν προσφοιτησάντων, μηδένα οὕτω πώποτε θαυμάσαι, μεγέθους τε φύσεως, καὶ περὶ πᾶν τὸν ἄσκησεν ἐγκράτειαν, καὶ βάρος καὶ τάχος, καὶ εὐρῳθυμίας καὶ καρτερίας. ὑμᾶς δὲ, ἔφη, διανοεῖσθαι, ὡς νῦν ἐβούλευ καὶ Φρύνων & καὶ φιλοκράτους, καὶ τοὺς πατρῴους διώξοιτε καὶ τοῦτον αὐξανεῖσθαι ἐθέλοντα, καὶ τῶν πατρῴων οὐσίαν ἐν Ἀθηναίοις, ἰδίᾳ τε τοῖς δημόσιοις, καὶ δημοσίᾳ τῇ πόλει πολλαπλασίαν. διαμαρτάνοντες δὲ φεύξεσθαι δῆθεν, πάλαι βουλομένῳ τῶν ψυχὴν ὑποδῦναι τοῖς τῆς πατρίδος & ἀδέλφοις τύχοις. καὶ κινδυνευομένου τῶν πραττομένων ὑμῖν, ἀγανακτᾶτε. ὅτι οὐδὲν τὸν Ἀθηναίων δῆμον ὑποφίλιττον. λέγοντος ὑμᾶς, ἔφη, τῇ μὲν τῆς πατρίδος & οὐσίᾳ πολιτευόμενος, αὐτῷ δὲ τῶν πολιτῶν γε-

ac magis propter[x] Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cum tot essent qui ad eum uenire consueuerant, neminem sic admirabatur, propter magnitudinem ingenij, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiam. Vos, inquit Aristoteles, similem putatis esse Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocratuet conanimi huic quoque pecunia corrumpere, qui uniuersum patrimonium in Atheniensis priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minus abhibetis, cum iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in uobis reprehendit, ægrè fertis: ac ille ne populū quidē metuit. Nō uidetis eum amore patriæ Rempub. gerere, ac ducere hāc administrationem tanquam

φάσιν φιλοσοφίας προδίμιον. τὰ τοιαῦτα, ὦ Ἀρχία, ὑπορριπτούμενα, αὐτῷ συγγινόμενον τὸν δὲ γνῶναι, ὧν ἔχει περὶ τῶν παρόντων, ἀκούσαι λέγοντος, καὶ τῶν ἀεὶ παραπεπλωκότων ἡμῖν κολάκων, ἃ ἐλπίζω ἄπεστάς, ἀπλοῦ τινος καὶ ἁπλῶς ἔχοντος γνώμης ἀκοῦσαι λόγου, καὶ φιλαλήθους συμβολῆς μεταλαβεῖν. καίτι καὶ νουθετῆσαι δίκαιον, ὑπὲρ οἵων ἀνδρῶν Ἀθηναίων τὴν ἀκαρῆ φίλων. ταῦτά παραβάλλοιτο τὸν αὐτοῦ βίον, ἐξὸν συγγενέσθαι σεμνοῖς καὶ βιβαιοτάτοις καὶ χρῆσθαι φίλοις. ὦ βασιλεῦ, τῶν μὲν ἄλλων ἴσως ἂν ἐτύγχανον, ταυτὶ δὲ μάτην ἂν ἐλπίζων, οὕτω μανικῶς φιλαθήναιος ὤν. τί τοῦτο, ὦ Ἀρχία. τί γὰρ ἂν καὶ λέγοιμεν; ἀλλὰ πῶς ἀπίθανος, ἔοικας ἔτι μᾶλλον ὦ βασιλεῦ θαυμάσεσθαι. καὶ γὰρ ἡμᾶς οἱ πάλαι μέσοι Λιμφόρμιον ἐδόκουν ἀνοήτως τι καὶ ἀπιστίᾳ τῶν ὁρώντων. ἔοικε γοῦν πάλαι ὧν ὧδε βιβλευμένος περὶ τοῦ τέλους ἡμῖν, ὅπως ἢ ὁ παρακαθή-

tanquã philosophiæ ac uirtutis scholã quandã esse, quam non conueniat ad quæstum autaliàs cupiditates cõferre? Propterea, Archia, ualde optarẽ mihi eius consuetudinem eõtigisse, ut cõsilio eius uti posſem in præsentia, & audire uocẽ liberæ mẽtis, tot alioqui circũfusis assentoribus. Ac mihi sanè uidetur hoc nomine reprehẽdendus esse, quòd uitã suã in discrimen adduxit pro tam ingratis ciuibus, cũ posset alios inuenire amicos fideliores & cõstantiores. AR. Alia quidẽ, ô Rex, rectè dixisti: sed hoc frustra dixisses illi, adeò furebat amore patriæ. AN. Sic est, ô Archia. quid enim manifesta negẽt? Sed quomodo mortuus est? AR. Magis etiã mireris eũ, ô Rex, si hoc scias. Nã et nos qui affuimꝰ, nõ minus obstupimus, q̃ alij spectatores. Videbatur enim iã olim apud se cõstituisse de hoc exitu uitæ, quod intelligi potest ex apparatu.

Sedebat

κατῆσθε μὲν γὰρ ἐνδοθεν ἐν τῷ νεῷ, μάτην δὲ τῶν πρόσθεν ἡμέρων λόγους ἤμεν αὐαλωθέντες. τίνδε γὰρ ἦσαν οἱ παρ' ὑμῶν λόγοι; πολλὰ μὲν φιλάνθρωπα προὐτεινόμην, ἐλπίζων τινὰ παρὰ σοῦ παύσεσθαι μέγα φρονοῦντα, εὖ μάλα μέντοι πρόσθεν οὐ γὰρ ὑπεσχόμην, ἀλλὰ σὲ ἐμοὶ δι' ὀργῆς ἔχειν τὸν ἄνδρωπον, χρήσιμον δ' οὖν πρὸς τὸ παίδευν νομίζων. ὁ δὲ πῶς προσέτι τοὺς λόγους; καὶ μοι μᾶλλον ἀπεπύθη. μάλιστα μὲν γὰρ αὐτοῦ ἀπεβουλόμην παρὼν ἄναι νεῶ. ἀλλὰ σύ γε μὴ παρελίπης μηδέν· οὐ γάρ τοι σμικρὸν ὄφελος, ὅτῳ ἀνδρὸς γενναίου πρὸς αὐτῷ τῷ τέλει τοῦ βίου καταμαθεῖν, πότερον ἄτονος καὶ νωθρὸς ὢν, ἢ πανταχόθεν ἀκμὴν τὸ τῆς ψυχῆς ὄρθιον ἐφύλαττεν. οὐδὲν γάρ τι φαίλεν ἐκεῖνός γε. πῶς γάρ; ὃς μὲν γε μάσας· ἡμεῖς δὲ σκάπτομεν ὅτι τὸν πρόσθεν βίον, ἀποίδαμεν ἔφη μοι ὑποκρινόμενον ἄναι τῶν φυσομάτων.

Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus cum eo collocuti eramus. ANT. Quales fuerunt uestri sermones? AR. Multa humanissimè proponebam, promittebam ei uenian abs te, non sanè expectans, non enim norã hanc tuam uoluntatem, sed arbitrabar te huic uehementer iratum esse, tantum ista dicebam persuadendi caussa. ANT. Quomodo accepit ille uestram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coram audiuisse: sed ut nihil omittas. Magna res est tanti uiri mores sub exitum uitæ contemplari, utrum spiritus defecerit, utrum expalluerit, an constãtiã animi retinuerit. AR. Nullam significationem pauoris edidit. ANT. Quomodo? ARCH. Suauiter enim risit, ac lusit in priorem uitã meã. dixit me ineptũ histrionem esse tuorum mendaciorũ, nec posse cõmen-

mere

τῶν. ἀπιστοῦσας ἄρα τοῖς ἀπαγγέλμασι, προῆτο τὴν ψυχήν; οὐκ, ἀγαθῶν λοιπῶν ἀκούσας. οὐ λέξει σοι μόνον ἀπιστῶν, ἀλλ' ἐπὶ κιλοῦ τις ὢν βασιλεῖ λίγειν, Μακεδόσι μὴν (ἄπαγε) οὐδὲν ἀνώμοτον, οὐδὲ παράλογον, ἃ δὲ μισθίνλιν οὕτω λαμβάνουσιν, ὡς Αμφίπολιν, ὡς Ολυνθον, ὡς Ωρωπόν. Τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγε· καὶ γὰρ οὖν ὑπογραφέας παρεσκευάμεθα, ἵνα σοι τὰ λεχθέντα σώζοιτο. ἐγὼ μέν τοι, ὦ Αρχία, βασάνων ἢ θανάτου φόβῳ, κατ' ὄψιν οὐκ ἂν Αντιπάτρῳ γενοίμην· ἀλλ' ἃ ταῦτ' ἀληθεύειν, πολύ μοι μᾶλλον ἐστι φυλακτέον, μὴ τὴν ψυχὴν αὐτὴν παρ' Αντιπάτρου διαφθορὰν λάβω, μᾶλλον ἑαυτὸν ἐταξα, τάξειν λοιπὸν τὴν Ελλάδα, ἐς τὴν Μακεδονικὴν μεταβάσεσθαι. καλὸν γάρ, ὦ Αρχία, ἐστὶ τὸ ζῆν ἐμοὶ παρασχὸν αὐτὸς παρέχειν, καὶ βίβλους, καὶ ἐπιδείκνυσθαι,

uere spectatorem. ANT. Itaque non credes tuis promissis, despondit animum? ARC. Non. quòd si audies reliqua, non tantùm uidebis fidem non habuisse, sed etiam acrem obiurgationem attigisse. Dicã enim, quia iubes. Non, inquit, indignum est aut nouum Macedonibus sic capere Demosthenem, ut Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim scriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non moueor, ut spe uitæ proposita promittam me ad Antipatrum uenturum esse. Sed si hæc uera sunt quæ dicitis, multo magis cauere de bono mens mea uideatur ab Antipatro corrupta, néue uidear deseruisse ordinem in quo ad Græciæ defensionem collocatus sum, & transfuga factus ad Macedones cõcessisse. Si mihi honestũ est uiuere, Piræe præbeat, et triremis quã instruxi,

&

καὶ τεῖχος καὶ τάφρος, τοῖς ἐμοῖς τέλεσιν ὀβαργασμένα, καὶ φυλὴ Πανδιονὶς, εἰς ἣν ἐγὼ θέλοντάς ἐγκρίνειν ἐγώ, καὶ Σόλων καὶ Δράκων, καὶ τὰ δόγματα, καὶ δῆμος καὶ ἐλεύθερος, καὶ ψηφίσματα πρατιωτικὰ, καὶ νόμοι τριαρχικοὶ, καὶ προγόνων ἀρεταὶ καὶ βράβευσις, καὶ πολιτῶν εὔνοιαι, τῶν ἐμὲ σωζόντων, καὶ λιμάσαις Ἕλλήνων, τῶν ὧν ἐμοῦ μέχρι νῦν τετυχηκότων. ἀλλὰ καὶ βιωτὸν ἐλεεῖσθαι παρέχον ἦν, σώζεσθαι δ' οὐκ ἐθέλουσι περὶ τοῖς ἰδίοις, ὧν ἐλυσάμην ἀχμαλώτους, ἢ τοῖς πατράσιν, ὧν συνεξέλωσα τὰς θυγατέρας, ἢ εἴς τὰς ἑαυτῶν συνελυσάμην. εἰ δέ μοι μὴ σώζοι γῆσων ἀγορὴ καὶ θάλαττα, παρά γε τούτοι ποσειδῶνος αὐτῶν τὸ σώζεσθαι, καὶ τῶν τοῦ βωμοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν νόμων. εἰ δὲ ποσειδῶν, ἵνα, μὴ δύνηται φυλάττειν τὸν ἑαυτοῦ νεών, μὴ δ' ἐπαισχύνεται προδοῦναι Δημοσθένην Ἀρχίᾳ, τεθνάναι δεῖ. δεῖ Ἀντίπατρον ὑμῖν αὐτὸ

& murus et fossa meo sumptu facta, & tribus Pādionis, cuius causa ultrò ludos fecit & Solon, & Draco, & libertas concionium, & liber populus, & decreta, & leges classium, & maiorum uirtus ac trophæa, et ciuium beneuolentia, qui me sæpe coronauerunt: et Græcorum auctoritas, qui hactenus à me seruati sum. Quòd si mihi uita debeat cõtingere alterius misericordia, quanquã id turpe sit, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecunias. At si me nec insularum imperiũ, nec mare defendet, petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à sacris legibus. Sin autem Neptunus non potest defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demosthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater pro

τῶ βίῳ κολακευτέον. βέλω μοι φιλτέρδες ἔχειν Ἀθηναίων Μακεδόνας, ἢ σοῦ μὴ τυχεῖν τῆς ὑμετέρας τύχης, εἰ μιτὰ Καλλιμέδοντος καὶ Πυθέα καὶ Δημάδε σωτηρίαν βέλω γὰ, κὰμ ὀφὶ, τῆς ψυχῆς μεθαρμόσασθαι, εἰ μὴ τὰς Ερεχθέως θυγατέρας καὶ τὸν Κόδρου ἐπαισχυνόμην. ἔπειτ ἐρέμην αὐτομολῆσαι τῷ δείμονι συμμεταβαλλόμενον. καλὸν γὰ, κρημνώδη τὸν θάνατον ὑπ ἀκινδύνου φεύγοντας αἰσχρὸν γενέσθαι. καὶ νῦν Ἀρχία, τὸ κατ ἐμαυτὸν ἐ κατασχυνῶ τὰς Ἀθήνας, ἐκὼν δουλείαν ἑλόμενος, ἐντάφιον ἢ τὸ κάλλιστον τῶν ἐλευθερίων προίμενος. ἀλλὰ δίκαιον γὰρ, ἔφη, σοι τῶν τραγῳδιῶν μνημονεύσαντα. ἐ σιωπᾶν τὸ λεχθέν.

Η δὶ καὶ θνήσκουσ' ὅμως,
πρέπει γὰρ εὐγενῆ γυναῖκα σώφρονα
μόνον τοῦτο.

κόρη καὶ ταῦτα. Δημοσθένης δὶ αἰσχύνομενος θανάτου βίον προκρινεῖν αἰσχύνοντα, τῶν Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος ὑπὲρ ἀθανασίας λόγων ἐπιλαθόμενος

pro Deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Atheniẽses, & frui felicitate uestra, si imitari uellẽ Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animũ uel serò mutare, nisi uerecundia y Codri, & filiarũ Erechthei prohiberet. Non igitur uolui transfugã fortunã sequi. Honestũ enim effugiũ mors est, quæ est extra omne periculũ turpitudinis. Et nũc Archia quãtũ in me ẽ, nõ uolo dedecorare Athenas, seruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verùm cõuenit te meminisse Tragœdiarũ. nonne grauiter dictum est? At illa iam moriens, tamen Decenter ut caderet, cauebat sedulò?

Hoc cum fecerit puella, quãto turpius erit Demosthenem præferre inhonestam uitam honestæ morti? ac oblitiscì Xenocratis & Platonis disputationũ de immortalitate animarum?

δόμου; καί τινα παιδότριβον ἴλιγγα, προσχθεὶς ἐς τοὺς τῆς τύχης ὀβυρίζοντας. ἀλλὰ τί ἂν λέγειν νῦν ἐμέ; τέλος δ' ἐμοῦ τὰ μὲν δεομένου, τὰ δ' ἀπειλοῦντος, ἀπαλλὼ μοῦσαν τρόπῳ πραοτάτῳ. ἐπείθλω οὖν, ἔφη, τοῦτο τοῖς, Ἀρχίαι ὦν ἐπὰ δὲ Δημοδίνης ἐμοί, συγγίγνωσκέ μοι, ὦ δαιμόνιε, μὴ ψυχικὸς ἀκουῶ γεγενῆσθαι. τότε δὴ, τότε πρὸς βίαν αὐτὸν ἀποσπᾶν δι νοούμενον, ὅδ' ὡς ἤδιστα, λύλος λῶ καταγελῶν. ἐκεὶ τὸν δὴν προσβλίψας ἐοικὼς Ἀρχίας, ἄπιθι, ὦ πλάνα μόνα, καὶ τειχέων, καὶ πάχυ, καὶ τραπόωτα δαι, δωμάμεις ἄνευ καὶ κρατοῦσα φυγίδα τῆς αὐθρωπίνης ψυχῆς ὑπολαμβάνειν· τῶν δ' ἐμῶν παρασκοδῶν καταφρονᾶν, ὧν οὐκ ἂν ἐλίγξειαν ἀλλοι μοὶ καὶ Τριβαλλοὶ καὶ Μακεδόνες, ὀχυρωτόβαν ἢ ξύλινόν ποτε τεῖχος ἐμῖν, ὃ θεὸς αὐτὸ λέγ' ἀνάρβητον εἶναι, μηδ' ἔτε ἂν τῆς προνοίας ἀδεῶς μὲν ἐπολιτευσάμην, ἀδεῖς δέ μοι τὸ κατὰ Μακεδόνων δάρσος

animarum? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant. Verùm quid attinet me nũc recitare? Cum ego ad extremũ partim precarer, partim minas adhiberem, & blanditijs terrores miscerẽt Ego, inquit ille, persuaderi mihi paterer, si Archias esset: sed quoniam Demosthenes sum, peto ut ignoscas mihi, qui non consueui fieri. Hic cum eum ui abducere uellẽ, idq; ipse sentiret, cœpit me irridere. & Deum aspiciẽs, ait: Archias putat tantùm arma et exercitus præsidia uitæ esse, & meũ apparatũ contẽnit, quẽ expugnare neq; Illyrici, neque Triballi, neq; Macedones possint. Firmior est enim q̃ ille murus ligneus, quẽ olim nobis Apollo respondit inexpugnabilẽ fore. Nam ut prudentia me in administratione Reipub. securum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet.

Nunquam

ἐφίλησε δ' ὁθὴν ὁπ Εὐκτέμονα, ὁπ Λεωτογύτονα, ὁ Πυθέαν καὶ Καλλιμέδοντα, ὁ Φιλίππυ τότι, ὁ τὰ νῦν Ἀρχίον. ταῦτ' ἀπὼν, μὲ προσάγαγέ μοι τὸν χέρα, ἔφη. τὸ γὰρ ἐμὶ μαχόμινον ἐνὼς πάντα. ἢ δ' ὃς προσπτώσω, ἵνα μὴ ἄψωμαι. καγὼ μὲν ὧ ἐπὶ τῷ χέρα τῷ ἑαυτοῦ προσαγαγόντα, ἐκεῖνο δ' ἄλλ' ἢ προσκυνῆν ὑπολαμβάνον. τὸ δὲ, τί λέγει τι ὧν; ὕστερον βασάνοις δῆλον πάντα ἐφυράσαμεν, πάλαι φάρμακον αὐτῷ τεταμιευόμινον, λύσαι ψυχὴν ἀπὸ σώματος ὁπ ὀλυθρίαν πτώσιν. οὐ γὰρ οἷόν τ' ἦν βλάβας ἢ θάνατον τὸν νικῶντα μὴ βλάψας, ἄγι λοιπὸν, ἔφη, πρὸς Ἀντίπατρον, Δημοσθένην δ' ὃν ἔξεις, ὃ μὰ τὸν. καμεῖ μὴν ὀφαίνετο προδώσων, τὸς ὁπ Μαραθῶνι πεπτωκότας. ὁ δὲ χαίρων ἀπῆν. τοῦτό σοι τὸ τέλος, ὦ βασιλεῦ, τῶν Δημοσθένους πολιτείας νομίσῃς ἔχειν. Δημοσθένης τῆς ψυχῆς, ὦ

Nũquam formidaui Eucte-monem, aut Aristogitonem, aut Pytheam & Callimedontem, aut Philippum, neque modò hũc Archiam formido. Cum hæc dixisset: Age, inquit, ne afferas mihi uiolentas manus. non enim prophanabo templum, quãtum in me est. salutato Deo, sponte sequar. Ego sic sperabam facturũ, cum ille manum ori admouet: neque ego susp icabar eum aliud facere, quàm orare deos. sed quid egerit, postea ex ancilla per tormenta cognouimus: diu eum habuisse paratum uenenum, ut morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen peruenerat, cum lapsus inquit: Hoc cadauer ad Antipatrum uehes, Demosthenem uerò nõ uehes, non per. Et uidebatur suo more iuraturus per illos qui in Marathone occubuerunt, sed ualedicẽs aeuolauit. Hũc ego finẽ, Rex, affero expugnati Demosthenis. AN. Demosthenis scio-

ἀρχέα. βαβαὶ τί αὐτὸν ψυχῆς, καὶ μακαρίας, ὡς ἀνδρῶν μὴ αὖθ' τὸ κῦμα πολιτικὴ ἢ πράσσειν, μετὰ χάριτος τὸ πιστὸν τὸ ἰσοδρίτης ἴχειν. ἀλλ' ὁ μὲν οἴχεται, βίον ἔξων τὸ ἐν μακάρων νήσοις, ἀρώων λεγόμενον, ἢ τὰς ἐς ἐρανὸν ψυχῶν νομιζομένας ἰδίας, ἐπαλλάξ τις ἀλήμων ἰσόμενος ἰσοδρίτης Διὸς. Τὸ σῶμα δ' ἡμῖν ἐς Αθήνας ἀποπέμψομεν, κάλλιστον ἀνάθημα τῇ γῇ τῶν ἐν Μαραθῶνι πεπτωκότων.

licet. O inuictum animum et beatũ, quã generosum facinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit inicturus in beatorum insulis apud heroas, ut dicitur: aut in cœlum peruenturus, ut deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus uerò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quam illi qui in Marathone occubuerunt.

GILBERTI COGNATI ANnotationes.

ARGVMENTVM.

Eiusmodi in hoc encomio laudandi figura Lucianus usus est, ut singulari quodã & laudum & orationis genere Demosthenis claritatem atq; uirtutem memoriæ animisq; hominum commendare uoluisse uideatur. Non enim communibus illis Rhetorum formulis ac locis insistit, neq; etiam simplici ac recto ductu, ingenij, fortunæ ac corporis dotes, ornando atque amplificando prosequitur, sed noua quadam occasione ad ipsam causam uelut attractus, dum Homeri, cuius cum illo cõtentionem inducit, laudibus occupatum se simulat, aliud planè agendo hoc ipsum agit, ut ostendat illũ, quemadmodũ corporis atq; alijs externis dotibus longè Homero superiorẽ, ita ingenij felicitate animiq; cõstãtia ac robore nulli clarissimorũ usquã inferiorẽ fuisse, imò tanq; cõmunia hæc, à qb. alij totã plerunq; laudandi materiã atq; facultatẽ sibi petunt, pro paruo duceret, aut planè contẽneret, posthabitis alijs locis, continentiam

ſinẽtiam ſolùm, atq; fortitudinẽ, quibus immoraretur, & quæ uerbis amplificaret, potiſs. delegit. Quarum alterum quidẽ ille ita præſtiterat, ut nullis unquam corruptelis atq; *Antipatri* *æ* quib. eo tempore Reſpub. Athenien. præcipuè infeſtabat, aduerſus patriã corrumpi ſe paſſus ſit: alterum aũt ad extremum uſq; ſpiritũ animo ita obfirmato atq; conſtanti cuſtodiuit, ut cum incolumitatem & certa præmia, ſi ad Antipatrum tranſiſſet, propoſita ſibi uideret, uoluntariam mortem inhoneſtæ uitæ antehabendam ſibi putarit. Præcipuè uerò in attollendo illius erga patriam amore operam ſumit, quem tantũ in illo fuiſſe indicat, ut non modò in claſſem & publica ædificia priuatas facultates impenderit, uerùm etiã cum iam iterũ ab infenſis ciuibus per ſummã contumeliã urbe eiectus fuiſſet, mori tamen potius uoluerit, quàm cum Macedonib. aduerſus patriã, adeò etiã ingratã conſentire. Et ad hanc quidem rem non ullo domeſticorũ teſtimonio, aut ex Græcorũ alicunde hiſtoria petito utitur, ſed quod uel præcipuũ iudicandũ eſt, ab ipſa hoſtium atq; barbarorũ confeſſione, qua nihil ad confirmandã Demoſthenis laudẽ grauius eſſe poterat, fidẽ uerbis fecit. Quo ſanè in loco illud admiratiõe dignũ mihi maximè uideri ſolet, quòd duobus diuerſarũ gentiũ clariſſ. eloquentiæ luminibus, patriæ aũt utriq; fidelißimis tutoribus atq; patronis, non modò ſimili fermè fato perire contigit, uerùm etiam quòd ijdem eodem exemplo maximum uirtutum atq; laudum ſuarum encomiũ ab hoſtibus, ijſq; ipſis quorũ odio atq; tyrannide perierat, retulêre. Nam quod hic Lucianus de Antipatri, Philippi, aliorumq; teſtimonio confirmat, idem ferè à Plutarcho de Cicerone & Auguſto, cuius proſcriptione hic damnatus fuerat, traditũ uidemus. Cum enim ex Cæſaris nepotib. quidam, Ciceronis neſcio quẽ libellũ, legendi cauſſa manibus teneret, inquit, & mox intercedente ſubitò Cæſare, eundẽ finu abſcõdere uellet, nec tamẽ poſſet quin uideretur, Cęſar acceptò libello, cum ſtando plurimã eius partẽ euoluiſſet, reddidiſſe adoleſcenti cum his uerbis dicitur: Eloquens hic uir, eloquens fuit ô fili, & amator patriæ. Dignũ mehercule præconium, & haud ſcio an plus laudũ & gloriæ Ciceroni addens, quàm uel laurea, uel ſupplicatio illa de qua ille ſæpe ac multũ gloriari ſolebat. Quod enim uirtutũ præclarius teſtimonium eſſe poteſt, quàm quod etiã is qui uitã, opes & reliqua omnia

abstulit, ultrò nullo, eogente perhibet? Nam ea profectò uirtutis uis atq; potestas est, ut animos ac sensus nostros, utcunq; erga ipsos homines odio, aliisue impulsionibus affecti fumus, cum honesta ac præclara illorum facta cernimus, incredibili quodam studio atq; amore accensos & inflammatos reddat. Itaque etiam Vlysses, ut apud Sophoclem fingitur, cum improuiso Aiacis, cum quo tum summo odio ipse dissidebat, mortem deprehendisset, dextramq; illã qua non modò antea pro Græcis strenuè pugnârat, sed etiã tunc contra seipsum, dum præsentem ignominiã euitare studebat, fortiter usus fuerat, aspexisset, cum cætera illius uiri præclara facinora uerbis extulisset, tandem hæc quoq; addidit, credo ipsa uirtute ita extorquente, ut diceret: νικᾷ γάρ ἡ ἀρετὴ μου τὴς ἐχθρὸς πολύ. ut enim recitissimè dictum est à poeta: τὰ μὲν γὰρ τοι καλὰ καὶ παρὰ ἐχθροῖς καλά. Hoc igitur tanti uiri, & non solùm ab omnibus tum Græcis tum Latinis, uerùm etiam ab ipsis hostibus ac barbaris tantoperè laudati, encomium, in quo si ad argumentũ respiciamus, singulare quoddã præclarissimi uirtutum exempli: si uerò ad ipsum libellum, nouũ quoddam laudandi, adeoq; ipsius eloquentiæ specimen propouitur, cum summa diligentia perlegamus. a Cum in.) Narratione orditur, qua occasionem encomij exponit: in primis locum & tempus, cum Thersagoræ poetæ physiognomia. b Die decimosexto.) Ianuarij. c Aquilo.) adunco. d Homeri natalem.) Homero tãquam poetarũ principi uersuum primitiæ offerebantur. fuit poetarũ Græcorum excellentissimus: cuius uitam qui nosse cupit, Herodotum adeat, & Plutarchũ. e A' meta procurrendum.) Græcè est, ἀπὸ τὴς βαλβίδος, id est, à carcere siue repagulo. In stadijs autem & certaminibus equestribus erant repugula quædam, unde cursus initium erat, quem Græci βαλβίδας seu ἀφετηρίας appellant. Iuxta has linea tendebatur, cui insistebant cursuri. τέρμα, finis & ubi sistitur erat, quæ Latinè meta dicitur. Vnde à carceribus ad metam, à meta ad carceres dicimus. Lucianus: Ad carceres nec tu fabulatus esses. f Non leui furore opus est.) Numine ac diuino quodam afflatu poetas agitari, Plato in libro de Furore poetico testatur. Atque huc facit illud Ouidij:

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo.

Lucianus in Parasito, dicit poesin fato quodam accidere. Aristoteles

stoteles in Problematis meminit de Maraco quopiam Syracusano, qui tum meliora fecerit poemata, cùm mente esset alienatus. g Demosthenis cum Homero.) Prima encomij pars Collatio Homeri & Demosthenis, & primò quòd ad ingenij uirtutes attinet. Et hic obiter obserua, quid in autoribus potissimùm obseruandum sit. Vt ostendat Demosthenem Homerum æmulatum fuisse, illorum similes sententias confert. h Apud poetam.) Homerum Iliad. μ. qui quo pacto nos pro patria gerere debeamus, in hac potissimùm sententia declarauit. Sunt enim Hectoris uerba ad Polydamantem, augurium infaustum interpretantem. Sed hanc expressit sæpius in primis Iliad. lib. decimoquinto.

- *Res est pulcherrima mortem*
Pro patria oppetere, & saluos præstare penates.

Expressisse etiam eam uidetur Q. Fabius Maximus apud Marcum Tullium lib. de Senectute. Is enim cum esset augur, dicere ausus est, optimis auspicijs ea geri, quæ pro Reipub. salute fierent: quæ contra Rempub. ferrentur, contra auspicia ferri. Citatur ab Aristotele *in Rhetoricis lib. 2.* Item ab eodē *in epist. ad Atticum*, & à Plinio minore in epistolis. Idem Cicero pro Cn. Planco: Qui pro Repub. uitā reddiderūt, nunquā mehercule eos potius, quàm immortalitatē assequutos putaui. Item in Marcum Ant. Philipp. 14. O fortunata mors, quæ pro patria redditur. i Pythonis orationē.) Pythonis oratoris eloquentia celebris est. Fingitur etiā ab Homero Vlysses uir multa præditus facundia. k Ni foret hæc hominum.) Iliad. 12. hæc uerba Sarpedoni tribuuntur, quibus Glaucū adhortatur. Non dissimili sententia Andromachē Hector cōsolatur Iliad. 7. cuius uerba sunt hæc, Eobano Hesso interprete:

- *Lex omnibus una statuta est.*
Quæ iubet esse semel moriendum, hæc omnibus una est
Conditio. -

Iliad. 18. Achilles Thetidi matri, eodem interprete:

Sic si fata uocant, his me parēre necesse est.

l Grauitatis in Demosthene, quàm in Homero.) Lucianus grauitatem in Homero desiderat, quòd nimia libertate suos quādoq; increpet, cum Achiuos Achaidas uocat, &c. m Cætera sunt ignota, patria, genus, ætas.) Fecit enim nominis Homerici claritas, ut neq; cuius fuerit, neq; de eius parentib. inter Græ-

eos conuenerit:& pleraq;,ut solent,de eo fabulosa confingantur.Néue de eius parentibus plura dicam, de eius patria nihil certi traditur.Hunc enim multæ Græciæ urbes certatim sibi uendicant,adeò ut quibus potissimùm credere debeamus,nó facilè fuerit discernere. Quòd etiá testatur Cicero ,p Archia, n Nonnulli Smyrnam.)Smyrnæi præcipuè Homerum sibi uendicarunt,unde & nummum æreum cũ inscriptione Homerici nominis habuerunt,& porticũ quadratũ cum templo aestatua Homeri,teste Strabone lib.14. o Aut fluuium.) Meletã,qui per agrũ Smyrnæum uoluitur,à quo Melesigenes dictus est,teste Herodoto. p Melesigenę.)Melesigenes dictus fuit,quod ad Meletem fluuiũ natus esset.sed cęcus factus, Homeri nomẽ fortitus est. Cumæi namq; & Ionęs captos oculis ὰμήρους appellãt,quod ὰμήροις,id est,itineris ducib.egeãt.Septẽ de eo ciuitates cõtẽdũt,ut est in distícho Græco apud Gel.lib.3.cap.11.

ἑπτὰ πόλεις διάρίζουσι πάτριδα ὅμηρον,
Σμύρνα,ῥόδος,Κολοφών,σαλαμὶν,χίος,ἄργος,Θεβαῖαι.

q Epigrãma.)Erasmus meus pro ἐπιγραμμα legit ἐπίσαγμα.Et ideo hunc locum ita uertit:At tu fortassè uereris,ne in te torqueatur illud prouerbiale dictériũ de malè respondẽte proportione,nempe ne tibi thylaco maior sit accessoria sarcinula.Est aũt ἐπίσαγμα,à σάττω,uelut oneris adsertura. Thylacus culeus est siue mantica, parata gestandis oneribus.Ergo cum digressio longior est quàm ipsa res, uti licebit hoc prouerbio.Basilius,idẽ aliis uerbis expressit,lib.de Spiritusancto: ἐ οὕτω γε ἂν τὸ ἐπισόδιον πολλαπλάσιον εἴη τ κεφαλαίου, Ad istũ alioqui modum accessorium multo maius esset ipso principali. r Aeschylum.) Quę de Aeschylo dici possunt ex Græcis præsertim scriptoribus,sunt ferè præfixa eius quę adhuc extant fabulis,ut non uideatur quid amplius adijciendum ad ea. Coætaneus fuit Pindaro,natus circa 40 Olympiada.eius mentio fit Aduersus indoctum. s Syracusanis mensis.)Syracusana mensa prælauta atq; opipara dicebaẽ. Vnde Plato de Rep. 3. Συρακουσιακὴν δέ ὦ φίλε τράπεζαν ὃ Σικελικὴν ποιεῖλίαν ὅτος ὡς κακὰς οὐκ αἰνεῖς,id est:Syracusanam amice mensam & Siculam in obsonijs uarietatẽ non uideris approbare.Lucianus in dialogo Simili ac Polystrati: καὶ τράπεζαν inquit,Σικὴν τὰς ἐν Σικελίᾳ,id est, ac mensę Siculis lautiores.Erasmus Centuria secunda Chiliadis 11. Syracusę autem ciuitas amplissima. t Cum Pericle

Pericle conferre.) De Pericle eloquentiſs. qui loquens fulminare & fulgurare uiſus eſt, ſcribunt Plutarchus cum Quintiliano. u Mandragora ſopitos.) Mandragora ſopiti ij dicuntur, qui uelut aſpide icti, ſomniculoſi ac nimis deſides ſint: atq; ita quodāmodo à ſenſu diſsiti abiunctiq;, ut excitari non queant. Ratio uerō eſt, quoniā is fructus hypnoticus eſt, quo ſignificatur ſomni cōciliator. Plutarchus in Sympoſiacis: Somnum quippe fieri putant frigiditate. Quamobrem hypnotica pharmaca parte plurima uim habent ψυκτικὴν: hoc eſt, fugefacientem. cuiuſmodi eſſe dicitur mandragora. Quin & obliuionem item creditur inducere. De ea paulō plura annotauimus in Timone. x Ariſtotelis teſtimonium.) Is fuit ſummus philoſophus, & Alexandri præceptor, de quo latè ſcripſimus in dialogo Diogenis & Alexandri. y Codri.) Vide quę de Codro annotauimus in Simili ac Polyſtrati dialogo. Fuit enim Athenienſium rex, & pro patria obijt. Reſponſum nanq; acceperāt Peloponnenſes, ita demum ſe ſuperaturos, ſi hoſtiū regem non occidiſſent. Fefellit ergo eos habitu pauperis, eosq; in ſuā neœm per iurgia prouocando, à nullo cognitus, fecit fidem oraculo. Hinc cum quempiam generoſiſsimum ſignificare uolumus, dicimus Codro generoſior.

FINIS PRIMI TOMI.

BIBLIOTHEQUE DE LA VILLE LYON